DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

STOŁ. KRÓL.

MIASTA KRAKOWA

XLVIII. ROCZNIK — 1927.

NAKŁADEM GMINY MIASTA KRAKOWA.

W KRAKOWIE 1928 ROKU.
CZCIONKAMI DRUKARNI MUZEUM PRZEMYSŁOWEGO W KRAKOWIE.

Dziennik Rozporządzeń stoł. król. miasta Krakowa

redagowany na zasadzie uchwał Rady miejskiej z dnia 4 marca 1880 r. i z dnia 26 czerwca 1888 r., wychodzi raz na miesiąc.

Od 1 stycznia 1880 do 31 grudnia 1927 r. wydano roczników 48.

XLVIII. Rocznik — 1927 obejmuje Numerów 12, stronic tekstu 426, stronic spisu XIV.

Redakcję „Dziennika" prowadzi Edmund Zechenter, referent prasowy Magistratu.

Przedtem redagowali „Dziennik": Przez 4 lata (od r. 1880 do r. 1883) Dr. Michał Szmidt, II-gi wiceprezydent (dyrektor Magistratu). Przez rok (1884 r.) Bolesław Trębolewski, sekretarz Magistratu. Przez 20 lat (od r. 1885 do końca kwietnia 1905 r.) Piotr Banaś, radca Magistratu. Przez 4½ lat (od 1 maja 1905 do 30 października 1909 r.) Bolesław Gwidon Baranowski, wicesekretarz Mgtu. Od 30 października 1909 do 1 września 1922 Dr. Tadeusz Kannenberg, radca Mgtu. Od 1 września 1922 do 31 października 1924 Franciszek Strasik, sekretarz prezydjalny Mgtu.

SPIS SPRAW

zamieszczonych w Dzienniku Rozporządzeń stoł. król. miasta Krakowa z roku 1927.

(Liczby końcowe oznaczają stronice).

Nr. 1. Kraków, dnia 31 stycznia 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Sprawozdanie z działalności Zarządu miasta w sprawach targowych i aprowizacyjnych za czas od 1924 r.

Przystępując do szczegółowego sprawozdania z działalności Zarządu miasta za rok 1924, podnieść należy w pierwszej linji nieugiętą walkę Gminy z drożyzną chleba, mięsa, wędlin i tłuszczów, która podobnie jak w roku 1923, korzystała z całej pełni z uprawnień przysługujących jej z § 51. ustawy przemysłowej, co do ustanawiania taryfy maksymalnej na najniezbędniejsze artykuły codziennej potrzeby, przedkładając odnośne wnioski Województwu do zatwierdzenia.

Specjalna Komisja cennikowa odbyła w roku 1924 **31 posiedzeń.**

W związku z wykonywaniem policji targowej wydał Magistrat w roku 1924 szereg zarządzeń targowych, z których najważniejszem jest uregulowanie sprzedaży mleka. Po odbyciu w tej sprawie całego szeregu konferencyj przy współudziale interesowanych sfer,— ogłosił Magistrat regulamin dla obrotu mlekiem na obszarze miasta Krakowa, który wszedłszy w życie z dniem 1. kwietnia 1924 spowodował dzięki nadzorowi państwowego Zakładu badania środków spożywczych, oraz Miejskiej pracowni chemicznej znaczne obniżenie wypadków zafałszowań mleka, bo ilość ich spadła z 60% na 6%.

Również szczęśliwie udało się rozwiązać sprawę sprzedaży mięsa na pl. Słowiańskim, wykonywanej przez rzeźników z Piasków Wielkich dotychczas w sposób urągający wszelkim wymogom sanitarnym. Na skutek inicjatywy Zarządu miasta rzeźnicy ci w zrozumieniu potrzeb sanitarnych, przystąpili na wiosnę 1925 do budowy hali własnym kosztem na pl. Słowiańskim, przyczem hala ta w myśl zawartej umowy staje się własnością Gminy.

Pozatem ruch targowy na placach, oraz nadzór nad tymiż przedstawia się w 1924 analogicznie jak to przedstawiono w sprawozdaniach ubiegłych lat.

W szczególności ilość sklepów spożywczych nieznacznie się zwiększyła, dowóz artykułów pierwszej potrzeby był naogół wystarczający, jedynie w pewnych miesiącach dał się odczuwać brak tłuszczów zwierzęcych, czemu zapobiegł Magistrat przez wydanie chwilowego zakazu wywozu tłuszczów i wędlin z Krakowa.

W związku z wprowadzeniem nowej waluty uregulowano odpowiednio taryfę opłat placowych i targowych.

Wykonując w poruczonym zakresie działania policję łowiecką zamknął Magistrat stosownie do postanowień § 57. ust. łow. polowanie na obszarze m. Krakowa na zające na 1 rok, zaś na kuropatwy i bażanty na lat 2, ponieważ powyższemu rodzajowi zwierzyny i ptactwa zagrażało wytępienie.

Aż do ostatnich czasów koncentrowało się całe życie targowe na placach położonych w śródmieściu, względnie jego najbliższem otoczeniu, podczas gdy inne dzielnice były przeważnie pozbawione tych ognisk targowych, jakimi siłą rzeczy stają się place targowe.

Niestety długoletnia wojna światowa, następnie ciężkie położenie finansowe Gminy uniemożliwiły Zarządowi miasta zajęcie się tą sprawą tak, jak tego interes mieszkańców się domagał.

Dopiero w roku 1925 sprawa ruszyła z miejsca, a to przez zlikwidowanie targowicy na siano, słomę i produkta rolne na Rynku Kleparskim i przeniesienie tych targów na nowe targowisko na narożniku ul. Prądnickiej i Kamiennej, urządzone kosztem przeszło 120.000 zł. Również usunięcie targów na konie, odbywających się dotąd na Groblach tuż w najbliższem sąsiedztwie Wawelu, doczekało się szczęśliwego rozwiązania, a to przez przeniesienie tychże targów na nowo urządzony plac kosztem przeszło 50.000 zł.

przy ul. Zabłocie w Dz. XXII. dokąd zostały przeniesione targi na trzodę i bydło hodowlane.

Celem odciążenia Rynku głównego, jak również z uwagi, że zlikwidowanie targów na słomę, siano i zboże na Rynku Kleparskim, w szczególności w obecnym czasie ogólnego przesilenia gospodarczego mogło spowodować ruinę kilkudziesięciu rodzin, których podstawą bytu było prowadzenie handlu, względnie przemysłu w lokalach, położonych przy dawnej targowicy w Rynku Kleparskim, przeznaczono część tegoż na cele targowe z tem, że na niezajętej przestrzeni zostanie urządzony zieleniec.

Niezależnie od powyższego przygotowano i przedłożono Prezydjum miasta wnioski w sprawie urządzenia w dzielnicach przyłączonych placów targowych dla sprzedaży nabiału, jarzyn, owoców, drobiu itp. a to celem ułatwienia mieszkańcom tych dzielnic zakupu najniezbędniejszych środków żywności.

W pierwszych dniach października 1925 r. otwarto halę targową na pl. Słowiańskim, w której znajduje pomieszczenie 28 stanowisk dla sprzedaży mięsa i 1 dla sprzedaży ryb, oraz 1 dla sprzedaży chleba z piekarni miejskiej. Dzięki powstaniu powyższej hali znikły w mieście ostatnie stanowiska dla sprzedaży mięsa na otwartych ławach.

W okresie sprawozdawczym usunięto wreszcie ze względów estetycznych wszystkie budki drewniane w centrum miasta, w których sprzedawano owoce, cukierki itp. zarządzając sprzedaż na wózkach usuwanych zaopatrzonych w parasole. W dziedzinie wykonywania kontroli nad obrotem handlowym artykułów żywności i ich cenami, zdążała działalność Zarządu miasta podobnie jak w latach poprzednich, w pierwszej linji w kierunku utrzymywania cen pieczywa, mięsa, wędlin i tłuszczów na odpowiednim poziomie. Specjalna Komisja cennikowa odbyła w roku 1925 dwadzieścia posiedzeń w sprawie ustanawiania cen maksymalnych na powyższe artykuły. Co do ustosunkowania się cen w roku sprawozdawczym należy zaznaczyć, że ceny artykułów pierwszej potrzeby utrzymywały się przez pierwsze trzy kwartały na tej samej wysokości, dopiero gwałtowny spadek złotego w jesieni 1925 r. zachwiał w ostatnich miesiącach t. r. równowagę cen, wywołując znaczne podrożenie towarów kolonialnych tłuszczów i wędlin. Inne artykuły krajowego pochodzenia wykazały nieznaczną tylko zwyżkę cen, dzięki energicznej interwencji władz państwowych oraz samorządowych, w której to akcji wybitnie współdziałał Wydział VIII. Magistratu oraz Komisarjat targowy.

Tytułem opłat placowych — pobieranych na placach targowych wpłynęło w roku 1925 do Kasy miejskiej 244.035·40 zł. podczas gdy w roku 1924 wpływ wynosił zaledwo 135.884·48 zł.

W końcu należy zauważyć, że dowóz artykułów pierwszej potrzeby był najzupełniej wystarczający.

W roku 1926 a mianowicie po 31. lipca działalność Zarządu miasta zdążała przedewszystkiem w kierunku uporządkowania stosunków sanitarnych i porządkowych na placach targowych.

W szczególności sprawiono 200 ław dla sprzedaży mleka i ławy te rozstawia się codziennie na wszystkich miejscach sprzedaży mleka. W piwnicy pod wieżą ratuszową urządzono podręczną pracownię dla badania mleka. W dniu 12. lipca otwarto nowy plac targowy przy ul. Zabłocie w Dz. XXII. dla sprzedaży drzewa budulcowego, znosząc równocześnie targowicę przy ul. Dietla.

Wygotowano projekty na pawilon targowy na placu Wolnica, oraz na halę targową przy ul. Grzegórzeckiej.

Pozatem wydano instrukcję służbową i organizacyjną dla Komisarjatu Targowego, oraz ogłoszono szereg rozporządzeń regulujących życie targowe, — w szczególności w interesie ochrony kultury wydano zakaz sprzedaży na placach targowych rzadszych gatunków flory.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło tytułem opłat placowych do Kasy miej. zaledwo 112.000 zł. podczas gdy na r. 1926 preliminowano kwotę 270.000 zł. Na zmniejszenie się dochodów z opłat placowych wpłynęła niepomyślna konjunktura, to też celem zrównoważenia budżetu podwyższono z dniem 1. lipca 1926 pewne pozycje taryfy opłat placowych i na podstawie wpływów za lipiec i sierpień można przyjąć — że preliminowana kwota wpłynie w całości do Skarbu gminnego.

Szczegółowy obraz kształtowania się cen artykułów codziennego użytku prowadził w latach sprawozdawczych Komisarjat targowy.

Pozatem Gmina celem wywarcia wpływu na kształtowanie się cen chleba, tego najważniejszego artykułu żywności, prowadziła piekarnię we własnym Zarządzie, produkując dziennie około 5.000 kg. doborowego chleba żytniego po cenie o kilka groszy niższej na 1 kg. od każdorazowo obowiązujących cen maksymalnych.

Niezależnie od powyższego Zarząd miasta w swym programie gospodarczym na najbliższe sześciolecie zamierza przeprowadzić następujące inwestycje w dziale targowym:

1) Budowę chodników betonowych na placu Kazimierza W., w Rynku Kleparskim i przy ul. Topolowej, odpowiednio szerokich na cele sprzedaży owoców, jarzyn, drobiu i nabiału w sposób odpowiadający wymogom sanitarnym.

2) Uporządkowanie nawierzchni placu w ul. Dietlowskiej przy Wiśle, placu Nowego, placu Izaaka, placu Wolnica, przy ul. Szerokiej, Rynku podgórskiego i placu Zgoda.

3) Budowę nowych placów targowych w Dz. XVIII. przy ul. Sadowej i w XIX. przy ul. Grzegórzeckiej (na gruntach Augustjanów).

4) Wreszcie budowę placów dla postoju fur: w Dz. XXII., w Dz. XVI i przy ul. Prądnickiej, w Dz. XVIII., przy ul. Mogilskiej i przy ul. Wielickiej.

Pozatem Zarząd miasta zamierza już w r. 1927 przystąpić do budowy hali targowej przy ul. Grzegórzeckiej i ewentualnie na placu Wolnica, a nadto w najbliższym 6-cio letnim okresie poruszać sprawę hal targowych a to przez przystąpienie do budowy 2 a przynajmniej 1 wielkiej hali targowej nowocześnie urządzonej.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 8917/akc. Kraków, 31 grudnia 1926.

Sprawa poboru opłat mostowych w roku 1927/8.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie uchwały Rady m. z dnia 4. listopada 1926, zatwierdzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozporządzeniem z dnia 18. grudnia 1926 Nr. III. S. F. 7002 Gmina miasta Krakowa pobierać będzie w czasie od 1. stycznia 1927 do 31. marca 1928 na pokrycie kosztów utrzymania i budowy mostu na Wiśle opłaty mostowe w dotychczasowej wysokości, a mianowicie: od osób dorosłych po 5 gr., od dzieci do lat 10 po 2 gr., od dzieci niesionych lub wiezionych na wózkach nie pobiera się opłaty, od zwierząt domowych, idących luzem po 5 gr., od wózków ręcznych lub wozów po 10 gr., od samochodów osobowych, ciężarowych i od doczepek po 20 groszy za przejście lub przejazd w obie strony. O czem się strony interesowane zawiadamia.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 8778/26. Kraków, 4 stycznia 1927 r.
akc.

Kontrola pakunków i wozów ze względu na obowiązek poddawania wprowadzanego mięsa ponownym oględzinom weterynaryjnym.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 24. listopada 1926 postanowił Magistrat upoważnić Urzędy akcyzowe do przedsiębrania rewizji pakunków, niesionych do miasta, oraz zaprzęgów i samochodów, jadących w tą samą stronę, a to celem przekonania się, czy nie zawierają względnie nie wprowadzają mięsa, które w myśl rozporządzenia Magistratu z dnia 20. lutego 1925 L. 413/wet. podlega w Krakowie ponownym oględzinom weterynaryjnym.

O tem zawiadamia się strony interesowane z nadmienieniem, że odnośne polecenie zostało Urzędom akcyzowym wydane i że osoby, sprzeciwiające się rewizji pakunków, względnie wozów lub samochodów będą uważane za chcące się uchylić od ponownych oględzin mięsa i ulegają karze, przewidzianej w powołanem wyżej rozporządzeniu z dnia 20. lutego 1925 L. 413/wet.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

Prez. 5476/26 Kraków, dnia 22 stycznia 1927.

Przelanie praw Rady m. na Komisję dla Zakładów m.

Do

1) Dyrekcji Gazowni miejskiej,
2) „ Elektrowni miejskiej,
3) „ Wodociągu miejskiego,
4) „ Miej. Zakładów Ceramicznych

w Krakowie.

Rada miejska na posiedzeniu w dniu 20. stycznia 1927 r. powzięła następującą uchwałę:

Celem uproszczenia administracji Miejskich Zakładów przemysłowych, a mianowicie Gazowni, Elektrowni, Wodociągu, Zakładów Ceramicznych, przelewa Rada miasta na zasadzie postanowienia § 82. statutu miejskiego aż do odwołania na Komisję dla Zakładów miejskich te prawa i atrybucje statutem Radzie miejskiej zastrzeżone, które mają zastosowanie w zarządzaniu odnośnymi Zakładami, zastrzegając sobie jednocześnie:

1) uchwalanie budżetów rocznych,
2) zatwierdzanie zamknięć rachunkowych,
3) sprawy nabywania, pozbywania i obciążania nieruchomości,
4) sprawy zaciągania pożyczek,
5) uchwalanie wszelkich inwestycyj nieobjętych budżetem, a przekraczających razem kwotę 50.000 złotych,
6) ustanawianie etatu posad i płac urzędników i służby.

O czem Dyrekcję zawiadamiam.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 12114/26 Kraków, dnia 27 stycznia 1927.
VIII.

Zakaz próbowania mleka i jego przetworów.

OBWIESZCZENIE.

Ze względów sanitarnych Magistrat zakazuje próbowania mleka wprost z naczyń mleko zawierających lub do jego mierzenia służących, oraz próbowania masła i sera palcami.

Winni, tak kupujący jak i sprzedający ulegną karze.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3187/26
B. a.

Policzbowanie domów w nowo otwierającej się ulicy Rolnej Dz. XI. „Dębniki“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Zagrody				
197		(2)	Klukacz Antoni Józefa i Ciecielska Cecylja	188	42	243	patrz ulica Zagrody lp. 14
		(4) 6 8 (10)	parcele				Dom I. p. w budowie p. Lubaczewskiego
213	24	Szwedzka 12	Szczepańscy Józef mł. Wanda, Zofja i Stanisława	232		286	patrz ul. Szwedzka 26
		14	Kowalówka Władysław				Dom w budowie p. Szwedzka 34
			Narożnik ul. Szwedkiej				

Strona prawa.

L. s.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik ul. Zagrody				
	(1 3 5 7)	parcele				
276	9	Firma „Neon“ Wytwórnia produktów Chemicznych Sp. z o. o. w Krakowie	168 15, 16, 17		65 416	patrz ul. Szwedzka lp. 22.
	(11)	parcela				
		Narożnik ul. Szwedzkiej				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3048/26
B. a.

Wykaz policzbowania domów w nowo otwierającej się ul. Friedleina w Dz. XVII. „Krowodrza“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p. Dawna	L. p. Nowa	Właściciel domu	Liczba katast. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Łokietka				
308		2	Uniwersytet Jagielloński Dom profesorów	1089/29 1080/30 1079/2-4	743	867	patrz ul. Łokietka 1.
306		4	Związek Współdzielni jajczarskiej „Jajo“ w Krakowie	1080/12 1080/10-11 1080/3-7, 29, 31 1079/1	457	743 766	patrz ul. Łokietka 3.
		(6) (8) (10)	parcele				
202		12	Inż. O. Hirt i S. Mehl	1080/5 1080/8	757	798	
		(14) (16) (18)	parcele				
128	26	20	Doubrawsey Wilhelm i Ludwika	1080/14 1080/15	744 741	777 776	
		(22 24 26 28 30)	parcele				
			Narożnik ul. Składowej				

Strona prawa.

L. s.	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba katast. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik ul. Wrocławskiej				
	1	parcela				Dom w budowie
244	3	Tomczyk Julja z Romańskich	339 p. b. 1082/12, 13	21	527	
	5	parcela				
3	7	Nytkowie Jan i Marja	363	21	558	
	(9 11)	parcele				
	13	parcela				
183	15	Sożewscy Roman i Helena	1082/27 1082/28	558	876	
	(17 19 21)	parcele				
	23	parcela				Dom w budowie
	(25 27 29 31	parcele				
		Narożnik ul. Składowej				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2752/26
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów po całej prawej i częściowo lewej stronie (od l. p. 40 do l. p. 60) w ul. Miodowej w Dz. VIII. „Kazimierz“ i Dz. XIX. „Grzegórzki“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	

Strona prawa.

L. s.	L. p.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
			Dzielnica VIII. Narożnik ul. Krakowskiej				
97	1	1	Siódmak Leon recte Löbel i spadkobiercy Aleksandrowicza Izaaka		1493	124	patrz ul. Krakowska lp. 4
571	3a	3	Detto	189/5 189/4	1494	125	
98	3	5	Bramer Mojżesz i Anna	189/2	124	605	
140	5	7	Propper Leizer i Pepi	189/3 188/5	1494	605	
108	7	9	Tislowitz Henryk recte Hirsch i Fryderyka recte Feiwla	193	2101	128	patrz ul. Bożego Ciała lp. 5
			Narożnik ul. Bożego Ciała				
133	9	11	Spatz Wolf Izaak 2 im. Dr Mojżesz vel Maurycy, Dora Jetti 2 im. Aleksander, Zygmunt i Reich ze Spatzów Ernestyna	598	1506	399	
109	11	13	Teitelbaum z Gorlitzerów Freida	398 596/2	1507 397	398	
110	13	15	Spira Amelja	593	1508	489	
483	15	17	Abramowicz Hendla Pessla	592	2523	393	
496	17	19	Firma protokołowana „Perlberger Jakób“ w Krakowie	591	2524	395	(Stacja telegrafu pożarnego)
111	19	21	Nussbaum Samuel Hirsch 2 im. i Alte	590	1509	394	patrz ul. Estery lp. 1.
			Narożnik ul. Estery				
358	21	23	Mandelbaum Rozalja	555	1742	370	patrz. ul. Estery lp. 2

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Starowiślnej				
452	40	40	Liebling Toni, Storch Szymon Hirsch 2 im., Estera z Bucheisterów, Reich Chiel i ze Storchów Marja	353/1	2147	228	p. ul. Starowiślna l. p. 50
	42	42	Rolnicka Rozalja (Skład)	353/2 354/1	228	641	
		44	Horner Alter i Freidel Heny (Skład)	354/2	2147	520	Skład pracowni kamieniarskiej
		46	Najmark Judka	367			Skład pracowni ślusarsk.

Strona prawa.

L. s.	L. p.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
459	23	25	Scheuer Gitla, Benjamin, Chaim, Nuche vel Natalja i Fischer z Schenerów Sala	554	2323	369	
130	25	27	Izraelicka Gmina Wyzn. w Krakowie	552	1522	43	patrz ul. Warschauera lp. 8—10.
131	27	29	Żarkier Dawid i Ryfka	549	1524	367	
131	27	(31)	Birnbach z Mayerhoffów Rachela Leja 2 im. parcela	548	2835	366	Kiosk cukierniczy p. ul. Jakóba lp. 1
	29	33	Narożnik ul. Jakóba Rolnicki Leopold (Leib) i (Rozalja) Reizla	445	1736	293	p. ul. Jakóba l. p. 2
350	31	35	Luftig Karolina	444/1	1735	292	
116	33	37	Dtto Narożnik ul. Szerokiej	442/2	„	„	p. ul. Szeroka lp. 43
	(35)	(39)	parcela				
219	37	41	Rosenblum Witta Rebeka Małka, Laja Horowitz Aurelja, Saul, masa sp. po błp. Horowitzu Rafaelu, Samuelu Salomonie 2 im. Pinkusie, Abrahamie, Blumie i masa sp. po błp. Rubinowej z Horowitzów, Małce Horowitz Liebą i Rosenblum Menuelem Hirsch 2 im.	441	1610	288	p. ul. Szeroka l. p. 2
220	39	43	Bazes Efroim Salomon 2 im. i z Lederbergerów Ewa			287	
	(41)	(45)	parcela		67	135 285	Skład nagrobków i pracownia kamieniarska
	(43)	(47)	Dtto p. ul. Starowiślna 61	435	64a	9	Skład drzewa dzierżawca gruntu Miejskiego Izrael Frosiewicz

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		(48)	Dz. IX. Cukiermann Kopel				Skład drzewa na dzierżawionym gruncie kolejowym
			Podjazd pod torem kolejowym szlaku Kraków-Lwów				
		(50)	Grünapfel Jakób (Skład nagrobków)				grunt kolejowy w dzierżawie
		(52)	Ladner Pinkus (Stajnia)				Dtto
193		54	Firma „Express" Zakład spedycyjny				Dtto (w 225 km. po prawej stronie szlaku kolejowego Kraków-Lwów)
		56	parcela				Dtto
		58	Koźma Józef (skład naczyń mleczarskich)				Dtto
		60	Cukiermann Kopel tartak i skład drzewa				Dtto
			Ulica zamknięta parkanem tartaku				

Strona prawa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
561	45	49	Narożnik ul. Starowiślnej Teufel Emanuel i Franciszka	368/12	240	625	p. ul. Starowiślna l. p. 52
		(51)	Adolf Grünberg (skład naczyń mleczarskich)	368/4	240	626	
347	47	53	Zopoth z Mejerów Marja Zofja Helena 2 im., Mejer Andrzej, Stefan i Jan	368/6 368/5 368/7 368/8	240	635 636 611 638	
			Dz. XIX. Podjazd pod torem kolejowym szlaku Kraków-Lwów				
dawna 346 Dz. VIII. obecnie należy do Dz. XIX.	49	55	Izraelicka Gmina Wyzn. w Krakowie (Cmentarz żydowski)	208	208	1732	
			Ulica zamknięta parkanem tartaku K. Cukermanna stojącego na gruntach kolejowych				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem oddz. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2856/26
B. a.

Zmiana policzbowania domów w ulicy dawniej Fabrycznej obecnie Cystersów w Dz. XIX. „Grzegórzki“ i XX. „Dąbie“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
153		(2) (4) (6)	Dz. XIX. Narożnik ul. Mogilskiej patrz ul. Mogilska lp. 65.	71 72		12	
		(8) (10) (12) (14)	Dz. XX. parcele				
134	9	16	Wytwórnia Sygnałów i Urządzeń kolejowycb S. A. Kraków-Dąbie	218 rola 219/2 rola	12	228 397	
		(18) (20)	parcele				
142	6	22	Przemysłowy Zakład Tartaczny Ska z ogr, odp. w Krakowie	216/2 216/1	97	438 478	
49	8	24	Jamróz z Nawrotów Anna, Mika z Nawrotów Barbara, Mark Tadeusz, Feliks i Malik Jerzy Kazimierz	161	233	291	
137	7	26	Zakład ciesielski Peterek Franciszek	215/2 233/1-2		234	
			Tor kolejowy do stacji Kraków-Dąbie Narożnik ul. Fabrycznej				

Strona prawa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
189		(1)	Dz. XIX. Narożnik ul. Mogilskiej patrz ul. Mogilska lp. 59.	80/6	362	385	
		(3)	parcela	80/8	362	388	
			Narożnik nowo otwierającej się ulicy (bez nazwy)				
		(5)	parcela	80/11	362	398	Dom II. p. w budowie (narożny) własność Anny Fugielowej
		(7)	parcela	80/12	362	400	
181	15	9	Antos Agata, Julja, Anna, Helena, Honorata, Magdalena, Ignacy, Władysław i Nowakowa Marja	80/13	362	395	
		(11)	detto ogród	80/13	362	395	
		13 15 17 19	parcele				
184	27	21	Wolny Dom Składowy S. A.	80/18	414	424	
		23 25 27	detto składy				
		29	parcela				
			Tor kolejowy do stacji Dąbie-Kraków				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem Oddz. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2857/26
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów w ulicy Zamojskiego w Dz. XXII. „Podgórze“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
152	1	2	Narożnik Rynku podgórskiego Rzymsko-katolickie Probostwo w Podgórzu	2		124	
201	3	4 6	Gmina miasta Krakowa Gimnazjum i Szkoła powszechna	4 5	22 95	1	
	(5)	(8)	parcela	6/2	477	868	
150	7	10	Graber Emanuel Bornstein, Leizer Sussman 2 im. i z Graberów Blima	6/1	150	477	
149	9 (11)	12 (14)	Michalik z Łowieckich Jadwiga	7	149	123	
	(13)	(16)	Hanek z Rehmanów Paulina, Janusz z Rehmanów Marja, Grzywacz z Rehmanów Marja, Rehman Franciszek Mikołaj 2 im., Michalina Follprecht, Franciszek, Jan, Mrozińska z Follprechtów Marja, Rehman pseudo Rajkowska Anna, Rehman Franciszek i Jan	10 8	148	122	p. ul. Krzemionki l. p. 1
	(17)	(20)	Dtto — parcela	9			
	(19)	(22)	„ — parcela	11			
			Narożnik ul. Krzemionki				
552	21	24	Feintuch Jakób	16	886	582	p. ul. Krzemionki l. p. 2
145	23	26	Dtto	17	145	583	

Strona prawa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
479	2	1	Narożnik Parku podgórskiego Mandl Emilja z Boberów	86 85 podwo-rzec	723	327	p. Rynek Podgórski lp. 5
553	4	3	Landau Henoch i Temerla	84	874	326	
	(6) (8)	(5) (7)	parcele	83	1059	812	p. ul Legjonów lp. 2
	(10) (12)	(9) (11)	Narożnik ul. Legjonów Skarb Państwa			178	p. ul. Legjonów lp. 1—7
147	(14) (16)	(13) (15)	Dtto			178	p. ul. Kalwaryjska lp. 9—15
	(18)	(17)	Dtto			178	p. ul. Warneńczyka lp. 2—6
406	20	(19) 21	Narożnik ul. Warneńczyka Dr. Landau Jan, Dr. Rafał, Knoll Markus, Jetti, Dr. Haber Maurycy, Reiner Alfred, Dr. Jakobsohn Leopold, Dr. Biberstein Aleksander, Potoka Izaak, Dr. Landy Ludwik i Dr. Geldwerth Leon	37	444	310	p. ul. Warneńczyka lp. 1
407	22	23	Sterngast Abraham, Cecylja, Herman Markus i Marja	36	475	309	
498	24	25	Bereżyński Kazimierz, Jan, Tadeusz, Zofja i Janina z Sapińskich	35	745	506	

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
568	25	28	Druckerówna Rozalja i Pepi	18	925	584	
207	27	30	Weissenberg Cecylja vel Cila, Salomon, Frimeta, Jola, Ryfka, Sara, Seligi i Szymon	19 20	169	156	
340	29	32	Liebeskind Salomon i Mojżesz	22	506	344	
392	31	34	Inż. Severin Ludwik i Francki Zygmunt	23	516	345	
469	33	36	Zorowa Anna	29	602	409	
351	35	38	Pałka Sabina z Piotrowskich	30	465	473	
548	(37) 39	(40) 42	Gmina miasta Krakowa (Strażnica pożarna)	1101 1102/2	327 334	1	
228	41	44	Pierwsza Małopolska Fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła spka z ogr. odpow.	1100/2	228	110	
722	43	46	Sala Marja	1099/2 1100/3	364	641	
255	43	48	Urbańczyk Zofja	1099/1	364	726	

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
597	26	27	Łuczko Karol	34/1 34/2 ogród	896	748	
144	28	29	Luby Wojciech i Julja	32	721	489	p. ul. Stroma 2.
			Narożnik ul. Stromej				
441	30	31	Kutil Józef	1105	522	396	p. ul. Stroma l. p. 1.
428	32	33	Z Pedeczkowskich 1-o Poturalska 2-o Bajowa Helena, Mareka Abraham Hirsch 2-im. i Gerson	1104	616	397	
398	34	35	Gawlik Karol i Katarzyna	1114 1113 ogród	543	364	
373	36	37	Żychowicz Franciszek i Magdalena z Sieczkowskich	1115	521	349	
335	38	39	Garbaczyńska Celina	1117 1116 ogród	477 429	697	p. ul. Smolki l. p. 2.
			Narożnik ulicy Smolki				
401	40	41	Bielawski Józef	1118	445	378	p. ul. Smolki l. p. 1.
374	42	43	Sosnowska Antonina, Antoni Hilary 2 im. Marjan Maciej 2 im. i Surmowa z Sosnowskich Stanisława	1123	581	359	
399	44	45	Prus Józef i Przybylska Antonina	1124	519	372	
443	46	47	Korn Izaak i Ada ze Stahlów	1127	629	425	

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
371	45	50	Konferencja Towarzystwa św. Wincentego a Paulo w Podgórzu	1097 1098 ogród	575	353	
359	47	52	Grzybczyk z Włodków Stanisława	1096 1095 ogród	163 513	269	
380	49	54	Klasztor OO. Redemptorystów w Krakowie	1092 1093 ogród 1094	536 699	696	
386	51	56	Zgromadzenie OO. Redemptorystów Prowincji Polskiej w Krakowie-Podgórzu	1091 klasztor 1090 ogród 1089 kościół	548 749	346	
598	55	58 60	Gmina miasta Krakowa (Szkoła miejska żeńska i męska)	1087/2	274	1	p. ul. Redemptorystów l. p. 2.
			Narożnik ul. Łagiewnickiej				

Strona prawa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
	48	(49)	parcela				
198	50	51	Jednorak Florentyna i Satar Aleksander	1131	1048	339	
361	(52)	(53)	p. ul. Kalwaryjska l. p. 51	1133 1132	517	337	
375	(54)	(55)	p. ul. Kalwaryjska l. p. 53	1135 1134	421	340	
349		(57)	p. ul. Kalwaryjska l. p. 55	1136 1138 1137	486	288	
141		(59)	p. ul. Kalwaryjska l. p. 57	1145 1139	141 962	120 651	
		(61)	„ „ „ „ „ 59 parcela	1140/1			
			Narożnik ulicy Ślizkiej				
		(63)	parcela	1142			
			Narożnik ulicy Podskale				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem Oddz. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 50/27.
B. a.

WYKAZ
konsensów budowlanych, wydanych w styczniu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. I.				
Izaak Aron Poser	otwarte schody w podwórzu	Grodzka 31	Zygm. Prokesz	4553/26
Arcybractwo Miłosierdzia	klozety spłukiwane	Florjańska 19	L. Lisowski	3716/26
Gmina miasta Krakowa	przebud. lokalu part. na sklep Elektrowni	pl. WW. Świętych	Spójnia bud.	2638/26
Prof. Dr. Jul. Pagaczewski	przebud. portalu sklep.	Florjańska 40	Prof. Pokutyński	4328/26
Ignacy Stern i Markus Fuchsman	przebud. części part. na lokal kawiarniany	św. Krzyża 1	E. Skawiński	4951/26
Dz. IV.				
Jadwiga Muczkowska	łazienka i spiżarka na I-em piętrze	Karmelicka 4	Teodor Hoffman	3849/26
Ludwika Gostkowska	słup żel.-bet. dla wzmoc. wyciągów w ścianie podwórzowej	Loretańska 5	Jan Biasion	3681/26
Dz. V.				
Dom św. Rodziny	przebud. budynku gospodarczego (dom mieszkal. dla służby)	Pędzichów 13	Józef Wilczyński	3230/26
Dyrekcja kolei państw.	schronisko	na placu od Zarządu kolej. ul. Pawia	Józef Mitka	1869/26
Michał Sobański	parkan od ul. Basztowej i Rynku kleparskiego	Basztowa 4 i 13	E. Skawiński	1466/26
Tomasz Knobel	rozszerzenie klatki schodowej w part. nadbud. pokoju i łazienki nad part. skrzydłem	Helclów 23	Jan Biason	252/26
Dz. VI.				
Zofja Olszewska	nadbud. II. p. mieszkań mansard i piwnic w I. p. oficynie	Botaniczna 4	E. Skawiński	4186/26
Srul Pińczuk	adapt. wewnętrzne bud. I. p. front. ofic.	Rakowicka 25	B. Torbe	3402/26
Tomasz Paszkowski	komórka i przedsionek przy ofic.	Sołtyka 5	E. Oraczewski	2020/26
Benjamin Kornreich	powiększenie okna w suterenie przepierzenie w lokalu sklepowym	Rakowicka 19	J. Kolesiński	3525/26
Anna Rosenstein	nadbudowa III. p. i klozety spłukiwane	Bosacka 11	A. Biborski	2734/26

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
Dz. VII.				
Zarz. Domu modlitwy im. I. Meiselsa	klozety spłukiw. klatka schod. front. lokal sklepowy	Dietla 38	Ł. Rock	3987/27
Dz. VIII.				
Józef Kerner	pl. dod. domu IV. p. z mansardem	Kordeckiego 5	Z. Prokesz	3852/26
Stow. Żyd. Rękodzieln. „Szomer Union"	klozety spłukiw. w podwórzu	Podbrzezie 6	Z. Prokesz	4047/26
Dz. XI.				
Eug. Fryderyk Turyna	dom I-o piętr.	Konfederacka 216	J. Kryłowski	3765/26
Dz. XII.				
Klub sport. „Sparta"	tymczas. szatnia	Filarecka 7	— —	2563/26
Dz. XV.				
Leon Stabrawa	oparkanienie parcel l. k. 385/4 i 387/3	J. Lea	J. Biasion	3385/26
Wydz. IV. Magtu	pl. dod. II. p. dom na parc. pofort.	parc. pofort. Sienkiewicza 4	Kom. zarządzająca wyż. studj. handl.	3535/26
Dz. XVI.				
Karol Stypuła	pl. dod. I. p. dom	parc. lk. 370/1	J. Burzyński	4143/26
Rada Zjazdu przemysł. górniczych	III. p. bursa dla student. Akad. gór.	ul. Górnicza l. k. 453/11	J. Burzyński	3786/26
Dz. XVII.				
Jan Przybyło	dom part. z mieszk. poddaszowem	ul. Prądnicka	L. Lisowski	2263/26
Teodor Piątkowski	dom part.	ul. Litewska lk. 634	J. Kolesiński	3694/26
Pinkus Wolfowicz	oparkanienie realności	Karmelicka 35	Konst. Smoliński	3305/26
Helena Reich	szopa w podwórzu (obejm. wozow. stajnię, skład skrzyń)	Mazowiecka 113	Z. Szufa	4445/26
Dz. XVIII.				
Jan i Anna Ożonowie	dom przyziemny z poddaszem i ogrodz. od frontu	Duchacka l. k. 191/11	A. Skawiński	3686/26

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
c. d. Dz. XVIII.				
Karol i Emilja Ptakowie	dom przyziemny z mieszk. w poddaszu i ogrodzenie	Duchacka lk. 191/1	E. Skawiński	3685/26
Dyr. Kolei Państw.	szopa, kanc., stróżówka, waga pomost., opark., skł. węgl. f-my Amster	linja kol. Piotrowice-Kraków klm. 1416/7	— —	2547/26
Dz. XIX.				
Piotr Sliz	dom przyziemny z poddaszem	Piaski lk. 21/51	A. Dostal	3497/26
Stanisław Arendt	dom przyziemny z mansardem	Piaski lk. 21/45	E. Skawiński	3782/26
Filip i Marja Ciesielscy	dom I-o piętr.	Mogilska (boczna) Olsza	Edm. Oraczewski	2359/26
Wanda Bogdaniowa i Irena Skawińska	dom I-o p. z poddaszem (pl. dodatk.)	Piaski lk. 22/8	E. Skawiński	4750/26
Lucyna Skawińska	dom I-o piętr. z poddaszem (pl. dodatk.)	Piaski lk. 22/7	— —	4563/26
Jan Rapacz	dom przyziemny	Gliniana lk. 157/4	M. Stadnicki	4558/26
Dz. XXI.				
Jan Socha	dobud. tymcz. stajni i sionki	Gumnisko 86	A. Sołtys	3770/26
Dz. XXII.				
Antoni Dostal i J. Wyspiański	pl. dod. zmiany w bud. 3-ch piętr. domu z suterenami	Szkolna 8	Ant. Dostal	4705/26
Franciszek Drzerga	przyziem. murowana ofic. mieszk., komórka i ogrodzenie (odnow. zatwierdz.)	Al. Skrzyneckiego 11	J. Kaczmarczyk	5048/26

Prezydent miasta
Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Stanisław Herget,** radca Magtu, uchwałą Rady miasta z dnia 20 stycznia 1927 r. otrzymał tytył starszego radcy Magtu przy pozostawieniu go w dotychczasowym stopniu służbowym. (L. prez. 7005/26).

P. **Władysław Latacz,** radca Magtu, uchwałą Rady miasta z dnia 20 stycznia 1927 r. otrzymał tytuł starszego radcy Magtu, przy pozostawieniu go w dotychczasowym stopniu służbowym. (L. prez. 8658/26).

P. **Dr. Michał Leinkram,** radca Magtu, uchwałą Rady miasta z dnia 20 stycznia 1927 r. otrzymał tytuł starszego radcy Magtu, przy pozostawieniu go w dotychczasowym stopniu służbowym. (L. prez. 3339/26).

P. **Kazimierz Sarnecki,** kierownik Miej. Biura Statystycznego, uchwałą Rady miasta z dnia 20 stycznia 1927 r. otrzymał tytuł Dyrektora Miejskiego Biura Statystycznego. (L. prez. 297/27).

P. **Włodzimierz Lachowicz,** st. referent Magtu uchwałą Rady m. z dnia 20 stycznia 1927 r. otrzymał tytuł radcy Magtu, przy pozostawieniu go w dotychczasowym stopniu służbowym. (L. prez. 5260/26).

P. **Dr. Władysław Piotrowski,** st. ref. Magtu, uchwałą Rady m. z dnia 20 stycznia 1927 r. otrzymał tytuł radcy Magtu, przy pozostawieniu go w dotychczasowym stopniu służbowym. (L. prez. 4046/26).

NOMINACJE W M. IZBIE OBRACHUNKOWEJ. Rada m. na posiedzeniu w dniu 20 stycznia 1927 r. uchwaliła nadać radcy M. Izby Obrachunkowej p. Stanisławowi **Eminowiczowi** tytuł st. radcy Miej. Izby Obr., zaś tytuł radców M. Izby Obr. st. rewidentom M. Izby Obr.: pp. Szymonowi **Droszczowi,** Józefowi **Dutkiewiczowi,** Janowi **Kowalewskiemu,** Karolowi **Cyfrowiczowi,** Stefanowi **Łempickiemu,** Zygmuntowi **Palecznemu** i Drowi Józefowi **Porębskiemu.**

P. **Dr. Aleksander Moroz,** chemik miejski, na zasadzie § 89. statutu m. mianowany został z dniem 1 grudnia 1926 r. chemikiem miejskim z poborami VII. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6478/26).

P. **Stanisław Łukowski,** lekarz weterynaryjny, na zasadzie postanowień § 89. statutu miejskiego mianowany został z dniem 1 grudnia 1926 prowizorycznym lekarzem weterynaryjnym miejskim z poborami VIII. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6760/26).

P. **Tadeusz Dzik,** pom. kancel. Magtu, na zasadzie postanowień § 89 statutu m. mianowany został z dn. 1 września 1926 r. aplikantem konceptowym z poborami X. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3347/26).

P. **Karol Waligóra,** prow. woźny miejski, na zasadzie postanowienia § 89. i 53. statutu miejskiego mianowany został z dniem 1 lipca 1926 r. stałym woźnym miejskim z poborami XV. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3347/26).

EMERYTURY.

P. **Jan Guśpiel,** woźny Magjstratu, w myśl art. 29 ust. a i b statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 Nr. 12. Dz. rozp. m. Krakowa, przeniesiony został z powodu trwającej nieprzerwanie dłużej niż pół roku choroby i stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 1. grudnia 1926 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu (przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego 1914 r.) ze względu na policzalną służbę w ilości 28 lat od uposażenia służbowego XII. grupy szczebel **c.** (L. prez. 6832/26).

P. **Mikołaj Bugiera,** woźny miejski, w myśl art. 29 ust. b. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy miasta Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 r.) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 1. stycznia 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu (przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z r. 1914) ze względu na policzalną służbę w ilości 29 lat od uposażenia służbowego XIII. grupy szczebel **d.** (L. prez. 6568/26).

P. **Michał Sitarz,** fornal Zakładu czyszczenia miasta, w myśl art. 29 ust. 6 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 31. grudnia 1926 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu (przy zastosowaniu art. 4, 16, 45 statutu i § 2 statutu emerytalnego z 1914 r.) ze względu na policzalną służbę w ilości 30 lat od uposażenia służbowego XIII. grupy szczebel **e.** (L. prez. 8601/26).

P. **Paweł Wędzicha,** etat. pomocnik Zakładu czyszczenia miasta, w myśl art. 29 lit. b. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 1. lutego 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego (przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z r. 1914) ze względu na policzalną służbę w ilości 17 lat od uposażenia służbowego XV. grupy szczebel **c.** (L. prez. 8356/26).

P. **Wincenty Fruziński,** brukarz miejski, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8. października 1924 L. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1. stycznia 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 148 punktów miesięcznie (L. prez. 8312/28).

P. **Antoni Kraj,** b. pomocnik dozorcy parków miejskich, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8. października 1924 L. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1. stycznia 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 190 punktów miesięcznie. (L. prez. 8843/26).

P. **Marja Dubiecka,** wdowa po profesorze, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8. października 1924 L. 2645/24 prez.) otrzymała od 1. stycznia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej kwocie 360 (trzysta sześćdziesiąt zł. rocznie. (L. prez. 7148/26).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

SPROSTOWANIE.

W protokole obrad Rady miejskiej z dnia 4 listopada 1926 r. zamieszczonym w Dzienniku Rozporządzeń miasta Krakowa w Nr. 11 na str. 221 przez pomyłkę zamieszczono pod punktem IV. „Waloryzacja reszty pretensji na rzecz Ustredni Banka" wnioski Sekcji II. które ad 1—4 włącznie anuluje się.

Tekst obowiązujący i uchwalony obejmuje wniosek pod 5 zamieszczony, według następującego brzmienia:

„Upoważnia się Prezydenta miasta do ułożenia się co do zwaloryzowania reszty intabulowanej na rzecz Ustredni Banka na realności lwh. 1. gminy Płaszów pretensji 197.687 K. 83 na 20% powyższego kapitału przeliczonego na złote wedle postanowień rozporządzenia Prezydenta o przerachowaniu z dnia 14 maja 1924 r. poz. 441, Dz. U. R. P., jak niemniej do ułożenia się co do przeliczenia zaległych procentów 4 i 1/4%, co do terminu spłaty przeliczonej sumy, co do warunków ewentualnej spłaty w koronach czeskich, zamiast w złotych i co do wszelkich innych postanowień związanych z waloryzacją i spłatą powyższej sumy zpn."

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 170, w kad. XVII. z dnia 13 stycznia 1927 r.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ Inż. Józef Sare.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **82.**
Początek posiedzenia o godz. **6·15 popoł.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienie pośmiertne b. radcom miejskim śp. ks. Dr. Janowi Krupińskiemu i śp. Leonowi Misiołkowi.

Prezydent Rolle poświęcił gorące wspomnienie żałobne zmarłym b. radcom miejskim śp. ks. Infułatowi Krupińskiemu i senatorowi Misiołkowi.

Rada m. przez powstanie z miejsc uczciła pamięć Zmarłych radców.

Pisma.

Sekretarz odczytał pismo Komitetu wykupna kościoła św. Agnieszki z prośbą o udzielenie wydatnej subwencji na cele Komitetu. (L. 8373/27 VI).

Pismo to Rada m. przekazała Sekcji VI.

Sekretarz odczytał następnie pismo Związku zawodowego muzyków polskich o przyznanie subwencji. (L. 8374/927 IV).

Pismo przekazała Rada m. Sekcji IV.

Sekretarz odczytał pismo p. Dr. Leona Tomasika w sprawie powołania go na Członka Rady m. (L. prez. 331/927).

Rada m. przekazała pismo Sekcji III.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1) Rm. Haeckera i tow. w sprawie sprowadzenia zwłok Juljusza Słowackiego do Krakowa. „Rada m. Krakowa wita z uznaniem wznowioną przez „Komitet sprowadzenia zwłok Juljusza Słowackiego do kraju" inicjatywę złożenia śmiertelnych szczątków Wieszcza na Wawelu. Rada miasta Krakowa zwraca się do Prezydenta Rzeczypospolitej i do Rządu z gorącą prośbą o zrealizowanie tej podniosłej myśli przekazanej Polsce Niepodległej przez Polskę z doby zaborów, jako wyraz zjednoczonej opinji narodu, reprezentowanej w akcji międzydzielnicowego Komitetu ogólno-polskiego.

W czasie gdy Naród, odzyskawszy niepodległość państwową, potęguje swój pęd do pełnego odrodzenia, natchniony Wieszcz i duchowy współtwórca tegoż odrodzenia nie powinien pozostać w zapomnieniu na ziemi wygnańczej — jego szczątki zwrócone Ojczyźnie niepodległej i złożone na Wawelskiem wzgórzu — to znak nietylko należnej Mu czci i wdzięczności narodu, lecz także świadectwo żywotności spuścizny duchowej Poety". (L. 8372/927 IV.)

Po przemówieniu Prezydenta m. nagłość i meritum wniosku uchwalono jednogłośnie.

2. Rm. Potuczka i tow. w sprawie rozbudowy krak. węzła kolejowego.

„Rada miejska wzywa Prezydjum miasta, by poczyniło energiczne kroki, aby, zanim sprawa rozbudowy krakowskiego węzła kolejowego będzie ustaloną — Dyrekcja Kolei przeprowadziła te roboty, które dla usprawnienia ruchu na dworcu kolejowym są niezbędne". (L. 8371/927 I.)

Rm. Potuczek szczegółowo uzasadnił swój wniosek.

Nagłość oraz meritum jednomyślnie uchwalono.

3. Rm. Kęska w sprawie ulg mytniczych dla prowadzonego przez rogatki bydła. (L. 378/927 Adm. akc.)

Wniosek rm. Kęska odesłano do Komisji administracyjnej.

4. Rm. inż. Kleinbergera:

„Rada miejska uwzględniając ciężkie warunki gospodarcze ludności, spotęgowane brakiem zarobku, uprasza Prezydjum, by zechciało bezzwłocznie zainterweniować w Prezydjum Krakowskiej Izby Skarbowej i zażądać stosowania jak najdalej idących ulg przy ściąganiu zaległości podatku przemysłowego i dochodowego a w szczególności rozkładania zaległości na najdogodniejsze raty". (L. 8370/927 II b.)

Rm. inż. Kleinberger w motywach swego wniosku wskazał na ciężkie położenie płatników podatkowych.

Rm. Dr. Müller żądał ograniczenia interwencji w Izbie skarbowej wyłącznie do podatników, dotkniętych obecnym kryzysem.

5. Rm. inż. Adelmanna:

„Uprasza się Prezydjum miasta, by na najbliższem posiedzeniu Rady miejskiej przedstawiło wniosek o zniżenie procentu zwłoki w zaległościach podatku miejskiego od lokali, wodociągowego z 4% na 2% miesięcznie“.

(L. 8369/927 II a.)

W dyskusji zabierali głos rm. Popiel, który poparł wywody rm. Kleinbergera.

W głosowaniu wniosek rm. inż. Kleinbergera uchwalono.

Poprawkę rm. Dr. Müllera odrzucono.

Wniosek rm. inż. Adelmanna odesłano do Sekcji II.

Interpelacja.

Sekretarz odczytał następującą interpelację rm. Dr. Müllera i tow. w sprawie niezałatwienia zgłoszonych przez Radców miejskich wniosków nagłych i interpelacyj.

W roku 1926 uchwaliła Rada miejska szereg wniosków nagłych, z których niemal wszystkie nie znalazły się na porządku dziennym odnośnych Sekcyj i Komisyj i widocznie zostały złożone do archiwum miejskiego. Wykazuje to następujące zestawienie:

Na posiedzeniu w dniu 6-go sierpnia uchwalono wnioski nagłe rm. Adelmanna w sprawie przeznaczenia 10.000 złotych na konserwację kościoła Marjackiego (z uwzględnieniem w budżecie na rok 1927, który jednakowoż dotąd nie został przedłożony); rm. Drobniaka i Rymara w sprawie wyjednania u Rządu kredytu na wykończenie budynków Akademji górniczej i kliniki ginekologicznej (Prezydjum miasta nie złożyło dotąd sprawozdania w tej sprawie, mimo, iż ogłoszono już prowizorjum budżetowe na pierwszy kwartał b. r. a obecnie toczą się obrady nad budżetem państwowym na r. 1927, w którym odnośne kredyty budowlane muszą być umieszczone); rm. Kluczki w sprawie podrożenia zboża i mąki oraz poczynienia zapasów (dotąd nie załatwionych); rm. dr. Rosenzweiga w sprawie podwyższenia ceny prądu (wniosek ten stał się nieaktualny wobec niezatwierdzenia podwyżki przez Ministerstwo); rm. Siemka w sprawie podatku od szyldów i rm. Kęska w sprawie furmanek do robót miejskich (dotąd niezałatwione).

Na posiedzeniu w dniu 16-go września uchwalono wniosek rm. Popiela w sprawie połączeń kolejowych (odbyła się w tej sprawie konferencja).

Na posiedzeniu w dniu 7-go października uchwalono wniosek rm. Dr. Rosenzweiga: sprawę zniesienia opłat za nadmiar wody przekazać sekcji skarbowej (mimo zamieszczenia tego wniosku w sprawozdaniu aż dwukrotnie, nie znalazł się on na porządku dziennym sekcji, a natomiast Prezydjum przedłożyło wnioski na skutek petycji stowarzyszenia właścicieli realności); rm. Rosenzweiga w sprawie wypadku w elektrowni (sprawę po wyjaśnieniu dyrektora elektrowni uznano za wyjaśnioną); rm. dr. A. Müllera w sprawie kredytów na roboty publiczne (dotąd nie załatwiony), oraz wniosek w sprawie pomocy szkolnej, odzieżowej i żywnościowej dla dzieci bezrobotnych (przedłożone sekcji opieki społecznej); rm. Kluczki w sprawie pomocy dla bezrobotnych (przedłożony sekcji opieki społecznej); rm. Kasprzyka w sprawie opłat drogowo-targowych (niezałatwiony).

Na posiedzeniu w dniu 4-go listopada uchwalono wnioski rm. dr. A. Müllera w sprawie reformy wyborczej oraz rozpisania wyborów do Rady miejskiej, rm. Marskiego w sprawie wykazu członków rady miejskiej, którzy są dostawcami gminy, rm. Oplustila w sprawie kredytów dodatkowych na pomoc szkolną, odzieżową i żywnościową dla dzieci bezrobotnych (wszystkie niezałatwione), wniosek rm. dr. Rosenzweiga w sprawie szkarlatyny (sprawę po wyjaśnieniu wiceprezydenta dr. Schneidra uznano za wyjaśnioną), rm. Kluczki w sprawie uporządkowania ulic w dzielnicy XVII, rm. Pachońskiego w sprawie umów robotniczych, rm. Kluczki w sprawie drożyzny i rm. dr. Rosenzweiga w sprawie emerytów (wszystkie niezałatwione).

Na posiedzeniu w dniu 18-go listopada uchwalono wniosek rm. dr. A. Müllera w sprawie rozbudowy szkolnictwa powszechnego w Krakowie z tem, że Prezydjum miasta w ciągu miesiąca ma przedłożyć plan rozbudowy szkolnictwa na lata 1927—1930, oraz projekt podatku szkolnego. Tymczasem do dnia dzisiejszego sprawa ta nie została postawiona na porządku dziennym sekcji skarbowej.

Na posiedzeniu w dniu 16-go września odpowiedział Pan Prezydent na interpelację rm. Dr. Rosenzweiga, że sprawozdania z gospodarki gminnej za rządów komisarzy będą przedłożone w najbliższym czasie radzie miejskiej. Tymczasem dotąd przedłożono zaledwie jedno sprawozdanie miejskich zakładów aprowizacyjnych. Również, mimo zapowiedzi P. Prezydenta nie przedłożono dotąd ani zamknięcia rachunkowego za rok 1925, ani też budżetu na rok 1927/8.

Podpisani zapytują P. Prezydenta, jak usprawiedliwi podobne lekceważenie uchwał Rady miejskiej i czy zamierza położyć kres podobnemu postępowaniu, oraz kiedy przedłoży powyższe wnioski odpowiednim sekcjom i komisjom.

W odpowiedzi na zgłoszoną interpelację Prezydent Rolle udzielał na każdy punkt niniejszej interpelacji wyczerpujących informacyj, które Rada miejska przyjęła do wiadomości.

Sprawozdanie z działalności teatru miejskiego im. Jul. Słowackiego za ostatnie trzy sezony.

Imieniem Komisji teatralnej radca m. Dr Lang składa następujące sprawozdanie:

Ostatni raz zajmowała się Rada miejska sprawą teatru miejskiego na posiedzeniu 12. czerwca 1923 r.

Wtedy to po przyjęciu sprawozdania o działalności teatru za poprzedni okres, Rada m. uchwaliła powierzyć kierownictwo teatru miejskiego nadal ówczesnemu dyrektorowi Teofilowi Trzcińskiemu na następne 3 lata tj. do 31. sierpnia 1926 r.

Z powodu zawieszonej autonomji przez 2 lata, dopiero teraz Rada miejska ma sposobność rozpatrzeć się w zawsze aktualnej sprawie teatru i powziąć decyzję co do przyszłych jego losów.

Sprawozdanie teatralne jest o tyle wdzięczniejsze od innych, że z częstej krytyki działalności teatru w prasie codziennej, każdy kto teatrem się interesuje i do teatru uczęszcza, może nabrać przekonania, czy teatr się rozwija, czy nie, czy przynosi zyski czy deficyt. — Co więcej, z dzisiejszych dzienników można się dowiedzieć.

jak idą teatry w innych miastach i to nie tylko w kraju, ale i zagranicą. O tem pisze się artykuły, bo teatr zawsze i wszędzie znajduje chętnych zwolenników, którzy o materji tej lubią i czytać i rozprawiać.

Otóż stwierdzić należy ze smutkiem, że wszystkie niemal teatry w Europie są deficytowe. Przyczyn tego zjawiska szukać należy w powojennych nieuregulowanych jeszcze dotąd stosunkach gospodarczych — w psychice społeczeństwa — w rozszerzeniu się produkcyjności kina — w zdobyczach socjalnych aktora, który obecnie jest bez porównania droższy niż był przed wojną — wreszcie w nikłej twórczości literackiej.

Szukanie nowych dróg rozwoju teatru jeszcze nie ustało i prawdopodobnie nie tak prędko znajdzie się ów „złoty środek" równowagi budżetowej teatru.

Na razie z tym objawem trzeba się liczyć również i w Krakowie.

Jak długo pieniądzem obiegowym była dewaluacyjna marka, tak długo teatr nie odczuwał deficytu — publiczność uczęszczała do teatru licznie, miesięczne nieznaczne niedobory automatycznie się zmniejszały. To też zamknięcie rachunkowe za sezon 1923/24 wykazuje jeszcze niezbyt wysoką dopłatę gminy w kwocie 29.500 zł., z czego w formie zysku przekazano na rozpoczęcie następnego sezonu kwotę 25.193 zł. 31 gr. — To był pierwszy realny deficyt obliczony w złotych.

Stabilizacja pieniądza z lata 1924, odbiła się fatalnie już w następnym sezonie 1924/25.

Wysiłek artystyczny teatru przestał być głównym czynnikiem powodzenia. Teatr pracował, szły sztuki z wielkiego i lekkiego repertuaru, dobre i grane bez zarzutu, mimo to deficyt wzrastał z miesiąca na miesiąc.

Dorobek artystyczny teatru w tym sezonie 1924/25 przedstawia się następująco:

Teatr dał 366 przedstawień, w czem 38 sztuk, z czego 23 polskich. Z wybitniejszych dzieł przesunęły się przez scenę: „Wrogowie bogaczy" Rittnera, „Spadkobierca" Siedleckiego, „Judasz" Tetmajera, „Uciekła mi przepióreczka" Żeromskiego, „Legjon" Wyspiańskiego, „Horsztyński", „Dziady", „Zemsta" i inne.

Polskim autorom teatr poświęcił 203 wieczorów, a więc daleko więcej niż teatr narodowy, lwowski lub polski w Warszawie.

Wśród polskich debiutów wymienić należy Zegadłowicza „Alcesta". Z obcego repertuaru „Zwiastowanie" Claudela i „Juljusz Cezar" Szekspira.

Z przedstawień popularnych „Szklana góra", „Krzyżacy", „Zaczarowane koło".

Na specjalne wyróżnienie zasługuje wystawienie „Don Juana" Zorrilli, z występami Józefa Węgrzyna, w dekoracjach Drabika, wypożyczonych z teatru narodowego. — To był jedyny spektakl, który doczekał się 30 przedstawień. — Poza tem teatr w dalszym ciągu rozwijał działalność społeczno-kulturalną, kontynuując specjalne przedstawienia szkolne po cenach do 50% zniżonych.

W sezonie dano takich przedstawień 33. — Nadto ze zniżek 50% korzystał „Zespół" w każdy piątek i „Związek kolejarzy" w każdy poniedziałek. Tych przedstawień było 59.

Niezależnie od tego dano jeszcze 18 przedstawień popularnych do połowy zniżonych, dla wszystkich.

W lecie przed zakończeniem sezonu dano po raz pierwszy na dziedzińcu arkadowym na Wawelu „Odprawę posłów greckich". Przedstawienie to i następne, przez teatr znakomicie zainscenizowane, cieszyły się wielką frekwencją, zaś pod względem artystycznym stanowiły pierwszorzędną atrakcję.

Dla najszerszych warstw publiczności dano również „Kościuszkę pod Racławicami" na boisku „Wisły" na Błoniach przy udziale kilkuset żołnierzy policyjnych.

Dla całości obrazu działalności teatru nie można pominąć milczeniem pięknego jubileuszu 25-letniej pracy długoletniego artysty teatru miejskiego p. Jednowskiego.

Po zakończeniu sezonu dramatycznego, teatr oddano zespołowi lwowskich artystów na sezon operowy.

Mimo tych wyników artystycznych, teatr zamknął sezon znacznym niedoborem.

Według zamknięcia rachunkowego:

wydatki wyniosły	778.853·74 zł.
dochody	563.317·84 „
czyli, że gmina dopłaciła do teatru . .	215.535·90 zł.

Na pociechę, chociaż małą, dodać trzeba, że deficyt ten w porównaniu z deficytem innych teatrów, był minimalny. Dość wspomnieć, że prywatny teatr krakowski „Bagatela" miał w tym czasie deficytu 250.000 zł., warszawskie miejskie teatry kilka miljonów, Lwów przeszło 1 miljon.

W każdym razie świadczenia gminy jak na tutejsze stosunki, były bardzo wielkie. — Teatr przestał być potrzebą zubożałej inteligencji, dla której stał się luksusem, inni woleli kina i dancingi.

Sezon 1925/26.

Mimo to zdawało się, że sezon 1925/26 będzie lepszy pod względem finansowym, i że frekwencja się wzmoże, a to z powodu zwinięcia teatru „Bagatela". Niestety nadzieje zawiodły. Przyszło katastrofalne załamanie się złotego, depresja gospodarcza i co za tem zwykle idzie, wstrzymanie się publiczności od teatru i to w takim stopniu, w jakim dotąd nie bywało nigdy. — Dość wspomnieć, że gdy w poprzednim sezonie przeciętnie z biletów wstępu wynosiło miesięcznie około 46.000 zł., w omawianym sezonie spadło do 36.000 zł.

Wysiłek artystyczny teatru nie przełamał wstrzemięźliwości publiczności, ba, nawet występy ulubieńca Krakowa, Jerzego Leszczyńskiego nie wzmogły frekwencji. — Ten sam los spotkał świetnie reżyserowane przez Ordyńskiego atrakcyjne dwie sztuki „Ktobądź" i „Pocałunek Kopciuszka".

Sezon rozpoczęto 28 sierpnia, przedstawień w sezonie dano 372. — Zniżkowe przedstawienia w poniedziałki i piątki, tudzież przedstawienia szkolne, a nadto popołudniówki i popularne kontynuowano w dalszym ciągu.

W tym sezonie zniżono ceny miejsc tak, że najdroższe miejsce kosztowało zamiast 6 zł. 5 zł., najtańsze 40 gr. Wysprzedana widownia przynosiła zamiast 3.000 zł., 2.300 zł.

Pomimo słabszej frekwencji, teatr artystycznie pracował wydatnie. Z klasycznych utworów przesunęły się przez scenę „Zemsta", „Śluby panieńskie", „Sułkowski" Żeromskiego, „Pan Jowialski", „Przyjaciele", „Hamlet", „Dziady", „Żywa maska" Pirandella, „Intryga i miłość", „Św. Joanna" Shawa.

Największem powodzeniem artystycznem a częściowo i finansowem cieszyła się „Św. Joanna“. Pierwszorzędnie wystawiona była również „Żywa maska“ Pirandella z Brydzińskim w roli tytułowej.

Na wyżynie artystycznej stanął nadto szereg przedstawień z udziałem gościnnych występów Leszczyńskiego, Solskiego i Smosarskiej. Na osobną wzmiankę zasługują występy znakomitego tragika światowej sławy, Moissiego.

W tym sezonie teatr wznowił z całym pietyzmem „Wesele“ Wyspiańskiego, które w ciągu lat doczekało się fenomenalnej jak na Kraków cyfry, 152 przedstawień.

Dla zabezpieczenia teatrowi pewnego dochodu w urlopowym dla całego personalu miesiącu sierpniu, teatr wynajęto imprezie operetkowej p. Niewiarowskiej, po bezowocnych staraniach o sezon opery katowickiej.

Impreza ta wypadła dobrze, teatr zaś zyskał tytułem czynszu 17.000 zł.

Mimo wytężającej pracy artystycznej teatru, publiczność skutkiem stagnacji gospodarczej w kraju, w dalszym ciągu wstrzymywała się od wydatku na teatr. Doszło do tego, że do rzadkości należały komplety na premjerach, a często w niedziele i święta zaledwie połowa widowni była zapełnioną.

Jedynie silną frekwencją cieszyły się nieliczne występy Solskiego, Smosarskiej, Moissiego, z czego jednak zysk teatru nie był większy z powodu obciążenia przedstawień znacznemi należytościami za występy.

Świętem teatralnem był jubileusz Ludwika Solskiego w „Panu Jowialskim“. — Znakomity ten artysta, który dwadzieścia kilka lat pracy scenicznej poświęcił Krakowowi, obchodził 50-lecie swej pracy zawodowej.

Według zamknięcia rachunkowego za ten sezon

wydatki wynosiły	850.794 zł. 58 gr.
dochody „	491.011 „ 04 „
gmina dopłaciła faktycznie . . .	345.492 zł. 65 gr.

brakującą zaś resztę w kwocie 14.290·89 zł. teatr zmuszony był przerzucić na rachunek bieżącego sezonu.

I znowu na małą pociechę można powiedzieć, że w innych miastach były znacznie większe deficyty teatralne.

Zwiększenie deficytu w głównej mierze przypisać należy spadkowi wartości złotego, częściowo zwiększył się on również i z tego powodu, że w uzasadnionej nadziei, że frekwencja teatralna wzrośnie wskutek zamknięcia „Bagateli“, doangażowano, na najniższe wprawdzie gaże, kilka osób z tamtego personalu, pozbawionych w ostatniej chwili pracy i pozostawionych bez ich winy na bruku. Zresztą, jak nie w tej, to w innej formie gmina byłaby niewątpliwie zniewoloną przyjść im z pomocą.

Cyfra faktycznego niedoboru nie byłaby ścisłą, gdyby pominięto milczeniem długi teatralne. W rachunku bilansu znajdujemy pozycję w koncie wierzycieli 77.128 zł. 25 gr. — Są to długi z poprzednich i ostatniego sezonu, na które się składają wiszące należytości podatkowe, kasy chorych, zakładu pensyjnego, zakładu ubezpieczeń od wypadków, drukarni związkowej za afisze i gazowni miejskiej za węgiel i koks. Długi te upłaca teatr częściowo z bieżących dochodów. — Nie jest to jednak rozstrzygnięcie sprawy, gdyż przez to teatr nie płaci bieżących należytości.

Pozycja ta powinna być wyrównaną z pieniędzy gminnych, w formie dodatkowego kredytu, by wreszcie zwolnić teatr od ciężaru, który nie pozwala mu na regularne spłaty bieżących pretensyj, a naraża na dopłacanie odsetek zwłoki.

W sezonie tym zakończył swą 8-letnią działalność w charakterze dyrektora teatru p. Teofil Trzciński.

Dyr. Trzciński miał trudne zadanie kierowania sceną w okresie dla rozwoju teatru najmniej sprzyjającym. Mimo to zdołał on w czasie swego urzędowania, wykazać wybitne zdolności literacko-artystyczne, dając Krakowowi szereg pierwszorzędnych atrakcyj. — Niemałą jego zasługą było wprowadzenie na scenę nowych talentów autorskich. Pierwszorzędne zaś jego walory reżyserskie pozwoliły mu wychować szereg młodych sił aktorskich, które dziś na innych scenach cieszą się powodzeniem.

Te artystyczne walory dyr. Trzcińskiego, skłoniły Zarząd miasta do wdrożenia z nim pertraktacyj o przedłużenie kontraktu z gminą na następny okres. Niestety, mimo usilnych zabiegów, dyr. Trzciński mając skądinąd lepsze oferty, nie cofnął poprzedniej swej decyzji opuszczenia Krakowa.

Tymczasowy Zarząd miasta nie chcąc dopuścić do przewlekłego „interregnum“, co zawsze jest nader szkodliwe dla teatru, zrezygnował ze zwykłej drogi konkursu i zdecydował się zamianować dyrektorem teatru znanego artystę, Krakowianina, Dra Zygmunta Nowakowskiego, na okres trzechletni, z prawem corocznego wypowiedzenia umowy przez Radę miejską, na wniosek komisji teatralnej.

Mógłby ktoś powiedzieć, że teatr właściwie jest źle prowadzony! Cóż bowiem łatwiejszego, jak sięgnąć do systemu, którego się trzymano przed wojną i na podstawie przecięcia dochodów z biletów wstępu, przyjąć dochód roczny, z którego 70% przeznaczyć na personal, resztę zaś na koszta prowadzenia teatru.

Skoro więc w ubiegłym sezonie z biletów uzyskano 325.822 zł. 24 gr. czyli miesięcznie okrągło 30.000 zł., z innych źródeł dochodu, jak afisz 1.000 zł., z garderoby 4.000, z kasy zamawiań 1.000, razem 6.000, czyli łącznie 36.000 zł. miesięcznie — przeto należałoby na personal przeznaczyć owe 70% tj. 25.200 zł. miesięcznie i teatr pracowałby bez deficytu.

Otóż tak nie jest i być nie może. Tego stosunku w obecnych czasach w żadnym teatrze nie da się osiągnąć. Gaże personalu pochłaniają cały dochód z biletów, a nawet go przekraczają.

Dzieje się to z tego powodu, że chociaż aktorów jest wiele, może nawet za dużo — skoro kilkuset jest bezrobotnych, to jednak artystów odpowiedzialnych za artystyczne wykonywanie swych ról, jest naogół mniej, tak, że większe teatry zmuszone są dobijać się o nich, co wytwarza zwyżkę płac. Dlatego dobrego aktora czy aktorki nie można dostać poniżej 1.000 zł. miesięcznie — średniego poniżej 600 zł.

Gdy się następnie z ołówkiem w ręku, przy bardzo skrupulatnym rachunku, zestawi listę personalu, okaże się, że personal takiego teatru jak krakowski musi pochłonąć miesięcznie około 34.000 zł., do tego dodać trzeba personal robotniczy 11.000 zł. miesięcznie, orkiestrę antraktową, bez której teatr jednakże obejść się nie może, 2.000 — Razem 47.000 zł. miesięcznie. Wydatki na prowadzenie teatru 14.000 zł. mies. Razem 61.000 zł. mies. I to dopiero będzie najskromniejszy budżet teatru, który ma obowiązek stać na wysokości swego zadania.

W tym szkicu budżetowym pominięto konieczne wydatki na stałe inwestycje teatralne. Wszak teatr jest instytucją nawskróś modernistyczną i przy jego prowadzeniu nie można tak, jak przy innych przedsiębiorstwach, przez szereg lat nie czynić żadnych wkładów, tylko prowadzić gospodarkę eksploatacyjną. Takiego systemu tu zastosować się nie da. Teatr musi iść za postępem czasu, a nowe sztuki wymagają nowych opraw i nowych urządzeń, co znowu musi kosztować.

Minęły już owe przedwojenne czasy, gdzie to w jednych i tych samych dekoracjach i meblach grano szereg sztuk. Dziś każda premjera musi mieć swoje dekoracje, a co druga swoje meble. W rezultacie deficyt teatru nie jest zawiniony przez złą gospodarkę. Owszem gospodarka teatru krakowskiego od szeregu lat jest prowadzoną rozumnie i oszczędnie. Największy jednak genjusz finansowy nie potrafi wydatków miesięcznych, jak wyżej obliczono na 61.000 zł. pokryć bez reszty w przewidywanym miesięcznym dochodzie 36.000 zł. Zawsze miesiąc w miesiąc zabraknie 25.000 zł.

Trzeba zatem stwierdzić, że w obecnych czasach do teatru, stojącego na wyżynie artystycznej, od którego wymaga się spełniania pewnych zadań kulturalnych, dopłacać trzeba i to pokaźne nawet kwoty. Idzie tylko o to, kto ma płacić? Niewątpliwie nikt nie znajdzie osoby prywatnej, którаby się podjęła tego zadania. Pozostaje tylko gmina, na której ciąży społeczny obowiązek troski o zaspokajanie potrzeb duchowych ludności.

Skoro zatem dopłata do teatru spoczywa na barkach gminy, to pozostaje jeszcze tylko do zdecydowania, czy gmina ma to czynić bezpośrednio — prowadząc teatr we własnym zarządzie, czy też pośrednio — dzierżawiąc go osobie trzeciej.

Jeden z wybitnych dyrektorów dwu teatrów warszawskich, otrzymał w dzierżawę teatr miejski w Łodzi. Warunki prowadzenia tego teatru są dla dzierżawcy wprost idealne, gdyż z powodu niewielkiej odległości i częstej komunikacji ze stolicą, część aktorów jest zaangażowaną na teatry warszawskie i łódzki teatr, przez co wydatek na gaże uległ poważnej redukcji. — Również przewożenie dekoracyj, mebli i rekwizytów jest daleko łatwiejsze, niż sprawianie ich na miejscu. — Mimo to gmina miasta Łodzi musiała swemu dzierżawcy zagwarantować dopłatę do teatru przeszło 300.000 zł. rocznie.

Ten klasyczny przykład, jakoteż namiętna i wielka kilkudniowa debata w prasie i na Radzie miejskiej we Lwowie na temat dzierżawy, która zakończyła się uchwałą prowadzenia teatru lwowskiego nadal w zarządzie gminy, powinny przechylić opinję publiczną raczej na stronę systemu prowadzenia teatru we własnym zarządzie gminy.

Szłoby jedynie o to, by teatr prowadzić jak najintensywniej i dopłatę gminy ograniczyć do minimum.

Tu na pochwałę teatru zaznaczyć należy, ze Dyrekcja i zespół artystyczny pracują bardzo wydatnie, a nawet częste zalegania z wypłatami gaż w terminie, nie wpływają deprymująco na pracę. Świadectwem tego wysiłku pracy teatru jest fakt dawania premjer w każdą sobotę. Wyjątkowo tylko i to z nader ważnych powodów teatr odstępuje od tej zasady.

Ponadto daje się popołudniówki, szkolne, popularne — gra się sztuki wesołe i poważne. Z wielkiego repertuaru obcego i swojskiego — daje się wznowienia t. zw. „szlagerów" i szereg nowości.

Pomimo tych wysiłków artystycznych frekwencja się nie podwyższa. Obniżanie zaś ceny miejsc nie doprowadziłoby do pożądanego rezultatu, gdyż wedle obliczenia przeciętnie teatr uzyskuje z każdego przedstawienia 860 zł. Gdyby zatem ceny obniżono do obecnych cen popularnych, to wówczas chcąc uzyskać wspomniany poprzednio dochód ze spektaklu, musiałoby się teatr wysprzedawać w 3/4 częściach na k a ż d e przedstawienie, co znowu z praktyki okazuje się wprost nie do pomyślenia.

W rezultacie dochodzimy do ostatecznych wniosków:

1) że teatry wszędzie przechodzą kryzys finansowy i artystyczny;
2) że pubiczność mniej uczęszcza do teatru niż dawniej;
3) że teatr, który ma stać na pewnej wyżynie artystycznej i spełniać swoje zadania kulturalno-oświatowe, musi być deficytowy;
4) że dopłata do teatru jest koniecznością bez względu na to, czy teatr prowadzi gmina, czy dzierżawca;
5) że własny zarząd wykazuje większy interes gminy, niż dzierżawa, a to ze względu na wpływ na kierunek artystyczny, nadzór finansowy i wzrost majątku miejskiego w inwentarzu teatralnym.

Na zakończenie sprawozdania należy w interesie jasnego postawienia kwestji owej dopłaty do teatru z funduszów miejskich, co nawiasem mówiąc specjalnie w Krakowie traktowane jest z pewnego rodzaju wstydliwością — omówić sprawę deficytu z punktu widzenia rozwoju dochodów gminnych z podatku od kin.

Na pozór zdawałoby się, że to są sprawy zupełnie różne i że nie sposób łączyć ich ze sobą.

Otóż tak nie jest. — W budżecie miejskim na r. 1914 preliminowano z podatku od widowisk 147.000 kor., do budżetu za r. 1927 wstawiono z tego tytułu 800.000 zł.

Ten niepomierny wzrost nie jest tylko wykładnikiem odpowiedniego podwyższenia podatku. Przypisać go natomiast należy większej liczbie kin i kolosalnemu wprost wzmożeniu frekwencji. — Kina są pełne, teatry często niemal puste.

Gdy więc w roku 1914 gmina do teatru nie dopłacała, to dlatego, że publiczność przez uczęszczanie do teatru, teatr ten wydatnie popierała, ale zato gmina z widowisk miała dochodu zaledwie 147.000 kor.

Obecnie, skoro ta sama publiczność z teatru przerzuciła się ku kinom — gmina musiała zacząć tracić na teatrze, zyskując tem samem na zwiększonym wpływie z kinów 800.000 zł. których w innym wypadku nie byłaby stanowczo uzyskała.

W tem zwiększeniu dochodów mieści się faktycznie niedobór teatralny, wywołany ubytkiem publiczności. Gmina więc niejako pośredniczy w normalnym rozkładzie dochodów z kin, pokrywając niedobory teatralne.

Po wyczerpaniu całokształtu sprawy teatralnej, wyjaśnić należy, że z budżetu na r. 1926 wyczerpał teatr miejski kredyt dodatkowy do dz. XI. wyd. nadzw. poz. 20 w kwocie 160.000 zł. na dopłatę gminy do teatru m. za czas od 1 stycznia do 31 sierpnia 1926 po 20.000 zł. miesięcznie, nadto kwotę 110.000 zł. z kredytu dodatkowego do tegoż działu, uchwalonego przez Tymczasowy zarząd miasta w dniu 26 maja 1926 r., wreszcie pobrał a conto budżetu na r. 1927 kwotę 50.000.

Wniosek Komisji teatralnej:

Rada miasta uchwali:

„Przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie o działalności teatru m. im. J. Słowackiego w Krakowie za okres ostatnich 3-ch sezonów".

Sprawozdanie rm. Dr. Langa przyjęła Rada m. oklaskami.

Rm. Holeksa w sprawie formalnej zgłasza wniosek, aby sprawę pokrycia niedoboru w teatrze miejskim im. J. Słowackiego cofnąć z porządku dziennego, gdyż nie doręczono Radcom m. tekstu wniosku.

Prezydent miasta ogranicza sprawę tylko do sprawozdania z działalności Teatru miejsk. w ostatnich trzech sezonach.

W otwartej dyskusji Prezydent m. udziela głosu Dyrektorowi teatru p. Dr. Nowakowskiemu, który przemówił w te słowa:

„Przedewszystkiem pragnę gorąco podziękować Panu Prezydentowi za to, że dał mi możność przedstawić się Szanownym Panom, oraz p. Radcy Langowi za tak świetną obronę interesów tej sceny, której zostałem dyrektorem.

Świadom jestem ogromu odpowiedzialności, jaki spadł na mnie razem z tym zaszczytem, któremu postaram się sprostać wedle najlepszych mych sił, wiedzy i sumienia. Objąłem teatr w momencie, gdy trudności omawiane przed chwilą, spiętrzyły się w sposób wręcz katastrofalny, wywołując w całym niemal świecie groźny, przechodzący w stan chroniczny, kryzys teatralny. Jego źródła i przyczyny gospodarczej natury wyłożył przed chwilą wyczerpująco referent Komisji teatralnej, pozostaje mi więc jedynie wykazać współczynniki kulturalne i artystyczne tegoż przesilenia, występujące w specyficzny sposób na gruncie naszego miasta.

Po pierwsze Kraków, o czem powszechnie wiadomo, stracił niezmiernie wiele na rzecz stolicy. Proces jego deprecjacji kulturalnej, rozpoczęty jeszcze przed wojną, nasilił się z chwilą powstania Państwa Polskiego i trwa z niesłabnącem natężeniem po dzień dzisiejszy. Kraków artystyczny, literacki i naukowy cierpi stale na odpływ wybitniejszych jednostek, skutkiem ich emigracji do stolicy. Tę dostojną ale kosztowną rolę rezerwoaru obsługującego całą Polskę, pełnimy nadal — przyczem z pewnym pesymizmem skonstatować wypada, że przybytek sił młodych nie dorównuje eksportowi. Przy tej ogólnej zniżce teatr im. J. Słowackiego nie myśli kapitulować i broni zawzięcie swego honoru. — Jesteśmy (a może tylko chcemy być) w tem stosunkowo niewielkiem mieście sceną stołeczną, a raczej, jak się okaże za chwilę, w ambicjach swoich dystansującą sceny stołeczne.

Wyznaję, że brak środków nie pozwala nam na angażowanie reklamowanych czy też przereklamowanych sił stołecznych, musimy zatem hodować talenty młode, kładąc główny nacisk na pracę zespołową, reżyserską i pedagogiczną. Niemniej udało mi się w sezonie bieżącym odzyskać dla Krakowa jednego z najwybitniejszych aktorów polskich p. Józefa Sosnowskiego, który dzięki wspomnieniom bezpośredniej, bliskiej współpracy ze Stanisławem Wyspiańskim nawiązuje nić tradycji do tej najświetniejszej epoki naszego teatru. Na wymienieniu tego jednego, jedynego prawdzie, ale w sferach fachowych naprawdę wielkiego nazwiska poprzestaję, zwłaszcza, że inne w tym sezonie pozyskane siły, dały się już poznać Szan. Panom z całego szeregu kreacyj, przychylnie, a nawet entuzjastycznie przyjętych przez prasę i publiczność.

Teatr nasz jest dziś de facto jedynym teatrem dramatycznym w naszem mieście, skutkiem czego pełnić musi równocześnie kilka zadań, rozdzielonych gdzieindziej na cały szereg instytucyj. Wynika stąd, że powinienby być równocześnie czemś w rodzaju Komedji francuskiej, teatrzykiem bulwarowym, eksperymentalnym teatrem awangardy, misterjum a la Oberammergau i przybytkiem obchodów narodowych... Jak Szan. Panowie widzą, skala wymagań wcale szeroka, mimoto przebiegamy ją krokiem lekkim, starając się się o maksymalną rozmaitość i błyskotliwość programu.

Jeśli mowa o trudnościach, niepoślednią odgrywa rolę to, o czem już mimochodem wspomniałem, mianowicie gruntownie zmieniona apercepcja słuchaczy. W zakresie rozrywkowym kina, kabarety i dancingi przyzwyczaiły publiczność do wrażeń jaskrawych, których głodu teatr nasz niema wcale zamiaru zaspokajać, w zakresie zaś repertuaru literackiego fakt wyzwolenia Polski uczynił nieaktualną całą literaturę martyrologiczną, którą do ostatnich jeszcze lat prawie wyłącznie karmiła się i żyła scena krakowska. Jak wszędzie, tak i od sceny domagamy się nastrojów aktywnych, twórczych, konstrukcyjnych. Dlatego „gwoździem", prawdziwym clou sezonu, jak dotychczas przynajmniej, stała się realizacja wyzwoleńczego hymnu wawelskiej wizji zmartwychwstania „Akropolis". Wiadomo Szan. Panom, że fakt ten opinja powszechna uznała za najdonioślejsze polskie zdarzenie teatralne ostatnich kilku, jeśli nie kilkunastu lat. Wyczytaliśmy w prasie miejscowej wyrażenia takie, jak: „Rosnący z każdym aktem podziw, radość i wdzięczność", „Kraków stał się znów przodującą sceną w Polsce", „Cześć wam wszystkim! Obdarzyliście nas panowie parogodzinnym chorałem nadobłocznie pięknego życia".

Z dawno niesłyszaną w Polsce zgodnością rozebrzmiała cała polska prasa, fachowo teatralna, literacka i codzienna od idącej w nieskończoność gradacji pochwał, takich jak: „Sukces przechodzący najzuchwalsze nadzieje; święto poezji; komunja dusz; najtrudniejsze z zadań teatru współczesnego; heroizm" i t. d. i t. d.

Idąc z prądem czasu, odnowiliśmy „Betleem polskie" z zabawnem widowiskiem kolendowem żaków i jokulatorów sowiżdrzalskich, „Pastorałką" Leona Schillera. Nawet nastrój zaduszkowy odmłodniał dzięki niebiańskim zachwytom „Hanusi" Hauptmanna. Wreszcie spłacając dług Patronowi naszej sceny, otwarliśmy sezon „Księciem Niezłomnym".

To narazie w zakresie repertuaru wielkiego. Dalsze nasze zamiary przewidują obie części „Fausta" w przekładzie Emila Zegadłowicza, zagrane w jeden wieczór w inscenizacji dotychczas u nas nieznanej, pyszny Rostandowski hymn, wyśpiewany na cześć niespożytych sił sprzymierzonego genjuszu rasy gallickiej, „Cyrano de Bergerac". Wreszcie jeden Szekspir („Kupiec Wenecki") i jeden Molier („Sawantki") w przekładzie Lucjana Rydla.

W zakresie współczesnego repertuaru rodzimego są już w przygotowaniu nowe sztuki Zegadłowicza, Perzyńskiego, Pawlikowskiej i innych.

Z autorów zagranicznych współczesnych i o kilka wieków starszych przewinie się przez tę scenę tłum niewidzianych postaci różnej płci, nacji, wyznania i idei:

Chińczycy (już jeden Li-king-tao, autor „Kredowego Koła“, zbiera oklaski na niewidzianych dawno kompletach), Indusi (Kalidasa), Grecy (Arystofanes z orgjastycznie karnawałowem „Babiem Kołem“), Amerykanie (O'Neill), oczywiście Francuzi (Sarment, Géraldy), Belgijczycy (Crommelyrck), Włosi (Niccodemi, Fraccaroli), Niemcy (Mohr, Kaiser), Holender (Heiermanns) — na deser wreszcie jeden „bolszewik“ (Toller) i jeden dobry katolik — neofita (Werfel). Wszystko figury nieznane w Polsce, o mniej lub więcej egzotycznie brzmiących nazwiskach, sam kwiat współczesnego dramatopisarstwa, jego awangarda w zakresie idei i formy. Jedną z nowości sensacyjnych, „Dyktatora“ J. Romains'a, zagraliśmy w trzy tygodnie po premjerze paryskiej, na trzy miesiące zaś przed wiedeńskim Burg-teatrem. To samo dotyczy głośnej sztuki francuskiej Raynal'a „Grób Nieznanego żołnierza“, którego wystawienie, zresztą z najlepszym skutkiem, my jedni w Polsce zaryzykowaliśmy.

W zakresie nowości rozrywkowych unikaliśmy i unikać będziemy nadal okazów gorączkowej erotyki, którą publiczność znajduje w nadmiarze gdzieindziej. Dlatego czerpiemy z zaniedbanego u nas dotychczas, a tak specyficznego humoru angielskiego i amerykańskiego, który okazał się nadzwyczaj suggestywny („Kłopoty genjusza“ Bennetta i „Cały dzień bez kłamstwa“ Mongomery'ego), albo też sięgamy w sferę uczuć pogodnych, staroświecko niemal uśmiechniętych, w stosunku do których wrażliwość dzisiejszego widza, — zapewne siłą kontrastu — okazuje się nadspodziewanie chłonną, czego dowodem „Proboszcz wśród bogaczy“, rekordowy faworyt sezonu.

Pracujemy w tempie wzmożonem. Z powodów natury organizacyjnej zaczęliśmy sezon dopiero 16. września, zatem dwa z górą tygodnie później niż w sezonie ubiegłym. Mimoto pod koniec grudnia daliśmy 13 premjer, wobec zeszłorocznych 9 wystawionych w tym samym okresie. Teatr jest dziś szkołą pracy, pracy nie na żarty. Personal próbuje równocześnie w dwóch, czasem nawet trzech zespołach, próby zaś trwają od wczesnego przedpołudnia często pod wieczór, przyczem generalne zaczynają się po spektaklu i kończą często nad ranem. W teatrze panuje doskonały duch i powszechna radość pracy.

W końcu mogę zapewnić Szan. Panów, że otrzymanej subwencji nie roztrwonię, najlepszą zaś gwarancją w tej mierze stanowi fakt, że zawsze mam obok siebie dyr. Mikuckiego, człowieka znanego z bezwzględnej oszczędności“.

Przemówienie Dyr. Nowakowskiego przyjęła Rada m. gorącemi oklaskami.

W dyskusji jaka wywiązała się na ten temat zabierali głos:

Rm. Dr. Klimecki, który stanął na stanowisku, że miasto powinno zrzec się prowadzenia teatru we własnym zarządzie, bo nie ma funduszów na pokrycie niedoboru.

Rm. Haecker zaś oświadczył się za utrzymaniem teatru w rękach miasta. Miasto nie powinno zdaniem mowcy jak i szerokiego ogółu wyzbywać się utrwalonej tradycji w utrzymywaniu kultury Krakowa. Pochwala stanowisko Prezydjum miasta w dokładaniu starań o uzyskanie funduszów na cele teatru miejskiego.

Przewodnictwo obejmuje wiceprezyd. m. inż. Sare.

Rm. Dr Juljan Nowak domagał się ścisłego ustalenia sum, jakie miasto może przyznać na pokrycie niedoboru teatru.

Rm. Opłustil domagał się dawania częstych przedstawień po cenach popularnych.

Poglądy rm. Klimeckiego podzielił rm. Dr Ehrenpreis domagając się wydzierżawienia teatru względnie wynalezienia jakichś nowych norm imprezy, któreby nie przyniosły zbyt wielkiego deficytu. Jest zdania, że teatr miejski powinien prosperować w prywatnych i przedsiębiorczych rękach, podobnie jak prosperuje teatr „Nowości“ przy ul. Rajskiej.

Rm. Pachoński omawiał sprawę frekwencji w teatrze przez zainteresowanie młodzieży szkolnej.

Rm. Kęsek proponował raz na miesiąc bezpłatne przedstawienia dla publiczności uboższej.

Rm. inż. Adelmann popierał wywody rm. Dr Ehrenpreisa.

W odpowiedzi na kwestje, poruszone w dyskusji, zabrał głos Prezydent m. inż. Rolle, polemizując z wszystkimi mowcami i udzielając wyczerpujących wyjaśnień dotyczących teatru im. Słowackiego.

Przewodnictwo obejmuje Prezydent inż. Rolle.

Po końcowem przemówieniu referenta rm. Dr Langa, sprawozdanie komisji teatralnej przyjęła Rada m. do zatwierdzającej wiadomości.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godz. 9·45 w nocy.

Posiedzenie zwyczajne (dalsze) **170** w kad. XVII. z dnia **20. stycznia 1927.**

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezyd. m. Witołd Ostrowski.
„ „ inż. Józef Sare.
„ „ Dr Ludwik Schneider.
„ „ Dr Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m.: Franc. Strasik.
Radców miejskich obecnych **73.**
Początek posiedzenia o godz. **6 popołudniu.**

I. Dalszy kredyt 100.000 zł. na uruchomienie piekarni miejskiej.

Imieniem Sekcji VIII. i II. wiceprez. m. Dr Wielgus po dłuższem i treściwem uzasadnieniu wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Upoważnia się Prezydenta miasta do zaciągnięcia z funduszów państwowych pożyczki na wykończenie i uruchomienie piekarni miejskiej w dalszej kwocie 100.000 zł. tj. wraz z pożyczką w kwocie zł. 250.000, zaciągniętą na podstawie uchwały Rady miasta z dnia 16. września 1926 r. do łącznej wysokości 350.000 złotych pod warunkami jakie określi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych względnie Ministerstwo Skarbu, ewentualnie Instytucja Finansowa, której wspomniane Ministerstwa zrealizowanie danej pożyczki przekażą.

2. Dokumenty pożyczkowe podpiszą obok Prezydenta miasta względnie jego zastępcy Pp. Radcy miejscy:

Dr Marjan Lang i Djonizy Matula, względnie w razie przeszkody u jednego z nich Pp. Radcy miejscy Zygmunt Siemek i Bernard Wachtel. (L. prez. 8094/926).

W dyskusji zabierali głos Rm. Puchałka, który zgłasza wniosek:

Wobec tego, że ciężary spadające na Gminę miasta i jej obywateli z tytułu zakupna i urządzenia piekarni mechanicznej stale wzrastają i nie widać kresu tego wzrostu, oraz wobec tego, że również po uruchomieniu piekarni będzie musiała Gmina pokrywać znaczne coroczne niedobory, Rada miasta uchwali:

„Wzywa się Prezydjum do rozpatrzenia sprawy ewentualnej sprzedaży objektów przeznaczonych na piekarnię mechaniczną, a równocześnie do rozpoczęcia pertraktacji o zakupno względnie wydzierżawienie na cele miasta piekarni wojskowej, oraz do przedłożenia wyników rozważań Radzie miejskiej w terminie możliwie najbliższym".

Rm. Dr Rosenzweig wykazuje, że gmina będzie miała wielką korzyść z zakupna piekarni — regulując temsamem ceny pieczywa.

Po przemówieniu rm. Popiela, Dr Rowińskiego, wicepr. m. Dr Wielgus udzielił szczegółowych wyjaśnień na poruszone sprawy przez mowców w dyskusji.

W głosowaniu wnioski Sekcji VIII. i II. uchwalono.

Wniosek rm. Puchałki odrzucono.

II. Uzupełniający wybór 1 członka i zastępcy do komisji szacunkowej podatku dochodowego na rok 1927—1929.

Referent wiceprez. Dr Wielgus po ustnem przedstawieniu proponuje na członka p. Jana Jaworskiego, zaś na zast. członka p. inż. Wacława Krzepowskiego.

Rm. Kęsek proponuje na członka p. Józefa Batkę na zast. p. Dr Józefa Emilewicza.

Wobec braku jednomyślności Przewodn. Prez. Rolle zarządza głosowanie kartkami — powołując na skrutatorów rm.: Englischa, Kęska, i Pachońskiego.

Na 59 głosujących na członka p. Jan Jaworski otrzymał 30 głosów, p. Józef Batko 27 głosów, p. inż. Wacław Krzepowski 2 głosy.

Na zastępcę p. inż. Krzepowski otrzymał 33 głos., p. Dr J. Emilewicz otrzymał 20 głosów, p. J. Batko otrzymał 2 głosy, p. Jaworski otrzymał 1 głos, p. Matula otrzymał 1 głos.

Wobec powyższego głosowania Przewodniczący Prez. Rolle oznajmił Radzie m., że członkiem do powyższej komisji wybrany został p. Jan Jaworski, zaś zastępcą p. inż. Wacław Krzepowski.

(L. 18933/926 II.).

Przewodnictwo obejmuje wiceprez. m. Ostrowski.

III. Przydział radców miejskich do Sekcji i Komisji.

Imieniem Komisji Matki, Prezydent m. inż. Rolle wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Przydzielić do Sekcji I. i VII. radcę m. Zygmunta Siemka w miejsce wiceprezydenta m. Witołda Ostrowskiego.

II. Przydzielić do Sekcji IV. radcę m. Dr. Fryderyka Zolla w miejsze wiceprezydenta Dr. Ludwika Schneidra.

III. Przydzielić do Komisji dla zakładów przemysłowych radcę m. Karola Breuera w miejsce wiceprezydenta m. Witołda Ostrowskiego.

IV. Przydzielić do Komisji Muzeum Przemysłowego radcę m. Zygmunta Siemka w miejsce wiceprezydenta m. Witołda Ostrowskiego.

V. Zwiększyć liczbę Członków Komisji Muzeum Przemysłowego z 5-ciu na 8-miu i przydzielić do niej radców m. Inż. Leonarda Nitscha, Inż. Franciszka Drobniaka i Inż. Aleksandra Adelmanna.

VI. Powiększyć liczbę Członków Komisji Rekursowej z 12-tu na 18-tu i powołać do niej radców miejskich: Dr. Franciszka Mussila, Inż. Adama Czunkę, Dr. Mieczysława Kaplickiego, Inż. Leonarda Nitscha, Inż. Jana Perosia i Inż. Artura Romanowskiego.

VII. Przyznać Komisji Statystycznej charakter odrębnej Komisji Rady miasta obsadzanej z grona całej Rady i powołać do niej radców miejskich: Inż. Franciszka Drobniaka, Dr. Józefa Muczkowskiego. Dr. Adolfa Grossa, Dr. Adama Müllera, Ks. Jana Masnego, Dr. Alfreda Szołayskiego, z poza Rady zaprosić profesora U. J. Dr. Kazimierza Kumanieckiego.

(L. prez. 154/927).

Rm. ks. Kasprzyk zgłasza wniosek:

Na czas obrad nad budżetem powiększa się liczbę Członków Sekcji II. przez delegatów z innych Sekcji. Powierza się Komisji Matce uformowanie tej powiększonej Sekcji.

Rm. Puchałka zgłasza wniosek:

Powiększa się Komisję dla Zakładów przemysłowych do liczby 36.

Wnioski zamieszczone pod punktem III. z poprawką rm. ks. Kasprzyka i rm. Puchałki uchwalono.

Przewodnictwo obejmuje Prez. m. Inż. Rolle.

IV. Upoważnienie dla Komisji Zakładów przemysłowych.

Imieniem Prez. miasta Sekcji II. i III. r. m. Dr. Szołayski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Celem uproszczenia administracji Miejskich Zakładów przemysłowych a mianowicie: Gazowni, Elektrowni Wodociągu, Zakładów ceramicznych, przelewa Rada miasta na zasadzie postanowienia § 82 statutu miejskiego aż do odwołania na Komisję dla Zakładów miejskich te prawa i atrybucje statutem Radzie miejskiej zastrzeżone, które mają zastosowania w zarządzaniu odnośnymi zakładami, zastrzegając sobie jednocześnie:

1. Uchwalanie budżetów rocznych.
2. Zatwierdzanie zamknięć rachunkowych.
3. Sprawy nabywania, pozbywania i obciążania nieruchomości.
4. Sprawy zaciągania pożyczek.
5. Uchwalanie wszelkich inwestycji nieobjętych budżetem a przekraczających razem kwotę 50.000 zł.
6. Ustanawianie etatu posad i płac urzędników i niższych funkcjonarjuszy. (L. prez. 5476/926)

Rm. Dr. Rowiński zgłasza poprawkę:

Dodać jako punkt 7.

Podniesienie opłat za świadczenia gazowni, elektrowni i wodociągu.

Rm. Dr Rosenzweig zgłasza wniosek:

Do Rady miejskiej należy ustanowienie wysokości cen prądu, gazu i opłat za wodę dla mieszkań i lokali.

Rm. Holeksa popiera wniosek rm. Dr Rowińskiego.

Po udzieleniu wyjaśnień przez Prez. m. Rollego i referenta rm. Dr Szołayskiego wnioski Prezyd. m., Sekcji II. i III. uchwalono.

Wnioski rm. Dr. Rowińskiego i Dr. Rosenzweiga odrzucono.

V. Gwarancja dla Funduszu emerytalnego Krakowskiej Spółki Tramwajowej.

Imieniem Prezydenta miasta, Sekcji II. i III. radca miej. Dr. Müller wnosi:

Rada miasta uchwali:

Gmina miasta Krakowa udziela Krakowskiej Spółce Tramwajowej gwarancji na dopełnienie świadczeń statutem emerytalnym pracowników Krakowskiej Spółki Tramwajowej objętych przez Fundusz emerytalny pracowników tejże Spółki, względnie przez Krakowską Spółkę Tramwajową — a to w razie zatwierdzenia wspomnianego statutu emerytalnego przez powołane do tego Władze. (L. prez. 8323/26).

Rm. Ks. Kasprzyk zgłasza rezolucję:

Wzywa się Prezydjum do przedłożenia Radzie m. sprawozdania ze stanu Krakowskiej Spółki Tramwaj. bilansu, jak również przedstawienia programu rozbudowy tramwaju w mieście.

Rm. Drozdowski zgłasza rezolucję:

Poleca się Świetnemu Prezydjum obmyślenie połączenia cmentarza z tramwajami do ulicy Warszawskiej.

Po wyjaśnieniu wiceprez. m. Inż. Sarego, wnioski Prezydenta miasta oraz Sekcji II-ej i III-ej uchwalono.

Rezolucję rm. ks. Kasprzyka odesłano do Prezydjum.

Rezolucję rm. Drozdowskiego przekazano Komisji tramwajowej.

VI. Zmiana firmantów dla Elektrowni i Gazowni miejskiej.

Imieniem Prezydenta miasta, Sekcji III-ej, starszy radca Mgtu Przeorski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Wykreślić z rejestru handlowego zmarłych firmantów Elektrowni i Gazowni miejskiej: Dr. Juljusza Leo, Jana Kantego Federowicza, Dr. Ernesta Bandrowskiego i Inż. Mieczysława Dąbrowskiego — a w miejsce ich wpisać: Dr. Piotra Wielgusa, Witolda Ostrowskiego i Dr. Ludwika Schneidra. (L. prez. 6843/926).

Uchwalono.

VII. Nabycie od Godela i Salomei Matznerów gruntu pod ulicę Salinarną w dz. XXII.

Imieniem Sekcji I-ej i Komisji podgórskiej rm. Breuer wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Na cele uregulowania ulicy Salinarnej w Dz. XXII. nabyć od Godela i Salomei Matznerów część parcel lkat. 451 i 452 lwh. 47 Dz. XXII. oznaczonych na planie sytuacyjnym Budownictwa miejskiego B. z dnia 18 maja 1925 r. kolorem ceglastym o powierzchni około 182 m. kw. za cenę po 12·50 (dwanaście złotych 50 gr.) w kruszcu za jeden metr kwadr., przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą wartości 9/31 gr. czystego złota w myśl rozp. Prez. Rzplitej Polskiej w dnia 20 stycznia 1924 r. Nr 7, poz. 65, Dz. u. Rz. P. a to pod następującymi warunkami:

1. Grunt powyższy nabywa Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna zostanie wypłacona przy podpisaniu kontraktu.

3. Gmina miasta Krakowa zobowiązuje się przesunąć parkan znajdujący się na parceli lkat. 452 do linji regulacyjnej ul. Salinarnej własnym kosztem t. j. Gmina poniesie koszta robocizny, potrzebnego zaś materjału dostarczy p. Matzner.

4. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, koszta mapek i pomiarów poniesie Gmina m. Krakowa.

II. Cenę kupna oraz koszty przesunięcia parkanu pokryć z Działu VI. z pozycji „Zakupno gruntów pod regulację ulic“ budżetu na r. 1927.

III. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy, pp. radców miejskich Karola Breuera i Karola Łuczkę, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich, pp. radców miej. Inż. Wilhelma Sperro i Adolfa Ehrlicha.

Uchwalono. (L. M. 8924/26 I.)

VIII. Sprzedaż Spółce akc. „Herbewo“ parcel gm. pofort. w dz. XVII.

Imieniem Sekcji I. i Komisji gruntowej Radca miej. Potuczek wnosi:

Rada m. uchwali:

I. Sprzedać Spółce akcyjnej „Herbewo“ (Herliczka, Bełdowski, Wołoszyński) Zjednoczone fabryki tutek i bibułek w Krakowie.

a) parcelę pofort. Nr. 74, składającą się z parcel lkat. 1215/11 o powierzchni 680 m. kw. i lkat. 1214/21 o powierzchni 72 m. kw. i

b) porcelę pofort. Nr. 75, składającą się z parcel lkat. 1215/12 o powierzchni 594 m. kw. za cenę kupna parceli.

ad a) po 30 (trzydzieści) złotych w kruszcu,

ad b) po 41·67 (czterdzieści jeden 67/100) złotych w kruszcu za jeden metr kwadr. przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą wartości 9/31 gr. czystego złota w myśl rozp. Prez. Rzeczp. Pol. z dnia 20 stycznia 1924 Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rz. P. a to pod następującymi warunkami:

1. Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cała cena kupna ma być zapłacona do 8 dni, licząc od dnia zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż powyższego gruntu. Kwota powyższa wpłynie do fund. grunt.

3. Spółka „Herbewo“ wniesie do Magistratu w pierwszej połowie 1927 r. plan zabudowania parcel pofort. Nr. 74, 75, 76 i 77 z tem, że na parcelach Nr. 75, 76 i 77 mają być wybudowane wyłącznie domy mieszkalne

(ewentualnie ze sklepami), zaś na parceli Nr. 74, budynek na rozszerzenie Zakładu przemysłowego.

4. Rozpoczęcie budowy na parcelach Nr. 74 i 77 ma nastąpić do końca r. 1927 ukończenie zaś do końca r. 1929, rozpoczęcie budowy na parceli Nr. 76 do końca r. 1929, ukończenie zaś do końca r., 1931, wreszcie rozpoczęcie budowy na parceli Nr. 75 do końca 1931 r. a ukończenie do końca r. 1933.

W razie nierozpoczęcia względnie nieukończenia budowy na parcelach 74 i 75 w oznaczonym terminie zapłaci Spółka „Herbewo" względnie jej prawni następcy Gminie m. Krakowa karę umowną w kwocie 5.000 (pięć tysięcy) złotych w złocie bez względu na to z jakiej przyczyny termin nie został dotrzymany. Dla tej kary umownej ma być zaintabulowane prawo zastawu i to na każdej parceli po 2.500 złotych w złocie.

W razie nierozpoczęcia budowy w terminie zakreślonym na parcelach Nr. 76 i 77, obowiązują rygory zawarte w odnośnych kontraktach.

5. Spółce „Herbewo" nie wolno pozbywać powyższych parcel przed uzyskaniem konsensu na zamieszkanie względnie używanie budynku.

6. Koszta kontraktu, mapek i pomiarów, stempli, intabulacji oraz należytość od przeniesienia prawo własności, poniesie wyłącznie nabywająca Spółka.

7. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok p. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. inż. Władysława Turskiego i Józefa Marskiego, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Ludwika Merza i inż. Jana Peltza.

II. Wzywa się Magistrat, aby w myśl § 60 ustęp 11 statutu m. wyjednał dla powyższej uchwały zatwierdzenie Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie ze względu na to, że wartość odstąpionego gruntu przenosi kwotę 40.000 kor. w złocie.

Uchwalono. (L. M. 8958/26 I)

IX. Powołanie Radcy miejskiego.

Imieniem Prezydenta miasta, Sekcji III. Rm. Dr. Klimecki wnosi.

Rada miasta uchwali:

I. Przyjmuje się do wiadomości, że na miejsce opróżnione przez śmierć radcy miejskiego śp. Ks. Dr. Józefa Caputy niema następcy.

II. Na miejsce opróżnione przez śmierć radcy miej. bł. p. Hermana Heumanna powołać do Rady miasta Daniela Laura. (L. prez. 8153/926)

Rm. Dr. Rosenzweig zgłasza wniosek, aby sprawę tę odesłać z powrotem do Sekcji III.

Porusza sprawę powołania do Rady miejskiej p. Dra Leona Tomasika.

Rm. Dr. Lang popiera wniosek rm. Dr. Rosenzweiga.

Rm. Ks. Kasprzyk zgłasza wniosek:

W razie opróżnienia miejsca po ubyłym lub zmarłym radcy m. — Rada m. nowych Członków nie będzie już powoływać.

W dyskusji zabierali głos rm. Holeksa, Dr Gross, Dr Rosenzweig, Dr. Lang.

Wnioski Presydenta m. oraz S. III. odesłano do S. III.

Wniosek rm. Ks. Kasprzyka przekazano S. III.

X. Rezygnacja radcy miejskiego Inż. Józefa Wilczyńskiego.

Imieniem Prezydenta miasta, Sekcji III. Radca m. Dr. Klimecki wnosi:

Rada miasta uchwali:

Nie przyjmuje się rezygnacji radcy m. Inż. Józefa Wilczyńskiego, wniesionej z powodu objęcia przez wymienionego prowadzenia budowy domu gminnego w Dz. XXII. przy ulicy Robotniczej — przyjmując jedynie do wiadomości, że tenże po myśli postanowienia § 52 statutu miejskiego aż do czasu ukończenia budowy i założenia wynikłych z niej rachunków nie będzie pełnił funkcji radcy miejskiego. (L. prez. 7478/926).

Rm. Dr. Merz jest zdania, że sprawę tą winna jeszcze raz rozpatrzyć szczegółowo S. III. — wnosi zatem o odesłanie do S. III.

Rm. Ks. Kasprzyk, Marski, Holeksa, Dr. Szołayski przemawiali za przyjęciem rezygnacji do wiadomości.

Wniosek rm. Dr. Merza upadł.

W głosowaniu rezygnację p. inż. Wilczyńskiego przyjęto do zatwierdzającej wiadomości.

XI. Zwolnienie Jana Zamorskiego, komisarza Magistratu, od obowiązku płacenia wkładek emerytalnych.

Imieniem Prezydenta miasta, Sekcji II-ej i III-ej rm. Dr. Müller wnosi:

Rada miasta uchwali:

Nie uwzględnia się prośby komisarza Magistratu Jana Zamorskiego o zwolnienie go od obowiązku opłacania wkładek na fundusz emerytalny, oraz o zwrot nadpłaconych rzekomo wkładek za czas od 19/IV 1925. jako nieuzasadnionej w obowiązujących przepisach emerytalnych.

Uchwalono. (L. prez. 6049/926)

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 9-tej w nocy.

Posiedzenie tajne 70 w kad. XVII. z dnia 20 stycznia 1927 r.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ inż. Józef Sare.
„ Dr Ludwik Schneider.
„ Dr Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **73.**

Początek posiedzenia o godz. **9 w nocy.**

I. Nominacje w etacie konceptowym.

Imieniem Prezydenta miasta, Naczelnik Biura Prezydjalnego Przeorski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Dotychczasowym Radcom Magistratu w VI-tym stopniu służbowym pp. Drowi Michałowi Leinkramowi, Władysławowi Lataczowi i Stanisławowi Hergetowi przyznaje się tytuł Starszego Radcy Magistratu z pozostawieniem w dotychczasowych stopniach służbowych. Uchwalono.

P. Kazimierzowi Sarneckiemu, Starszemu Referentowi Magistratu przyznaje się tytuł Dyrektora Miejskiego Biura Statystycznego.

Uchwalono. L. Prez. 297/27.

P. Drowi Władysławowi Piotrowskiemu St. Referentowi Magistratu w VII-ym stopniu służbowym, oraz p. Włodzimierzowi Lachowiczowi Starszemu Referentowi Magistratu w VII-ym stopniu służbowym przyznaje się z pozostawieniem w dotychczasowych stopniach służbowych, tytuł Radcy Magistratu.

Uchwalono.

II. W etacie miejskiej Izby Obrachukowej.

Imieniem Prezydenta miasta Dyrektor Miejskiej Izby Obrachunkowej, Krzyżanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

P. Stanisławowi Eminowiczowi dotychczasowemu Radcy M. I. O. w VI-ym st. służb. przyznaje się tytuł Starszego Radcy M. I. O., zaś Starszym Rewidentom M. I. O. w VII-ym st. służb. pp. Szymonowi Droszczowi, Józefowi Dutkiewiczowi, Janowi Kowalewskiemu, Karolowi Cyfrowiczowi, Stefanowi Łempickiemu, Zygmuntowi Palecznemu i Drowi Józefowi Porębskiemu przyznaje się tytuł Radcy M. I. O. z pozostawieniem w dotychczasowym st. służb.

Uchwalono.

III. Nominacja kierownika Miejskiego Parku Samochodowego Zygmunta Drozdowskiego.

Imieniem Prezydenta miasta, Naczelnik Biura Prezydjalnego Przeorski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Zygmunta Drozdowskiego, kierownika technicznego garaży i warstatów reperacyjnych w Parku samochodowym miejskim mianuje się z dniem 1 stycznia 1927. r. ad personam kierownikiem miejskiego Parku samochodowego w VII. grupie uposażenia szczebel a. przy utrzymaniu dotychczasowego dodatku za całodzienną służbę w ilości 350 punktów miesięcznie, oraz mieszkania, światła i opału w naturze.

Uchwalono. (L. prez. 8402/926).

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 10½ w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Dnia 5. stycznia 1927 odbyło się pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa **posiedzenie Sekcji skarbowej Rady miejskiej,** na którem przyjęto wnioski Komisji teatralnej, w sprawie pokrycia niedoboru Teatru miejskiego. Nadto załatwiono sprawę dalszego kredytu na uruchomienie piekarni miejskiej, gwarancji Gminy miasta Krakowa dla Krakowskiej Spółki tramwajowej, upoważnienia dla Komisji Zakładów miejskich, oraz dwie sprawy personalne.

—

Dnia 7. stycznia b. r. odbyła posiedzenie **Komisja drogowo kanałowa i gruntowa,** pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. inż. Józefa Sarego. Komisja uchwaliła: 1) Rozliczenie kosztów przypadających do zwrotu fund. regul. na mocy § 16 noweli do ust. budowlanej od właścicieli realności i Gminy m. Krakowa wynikających z uporządkowania nawierzchni w ul. Krzemionki; 2) uporządkowanie nawierzchni w ul. Smolki Dz. XXII. na przestrzeni od ulicy Krasickiego do ul. Kalwaryjskiej; 3) uporządkowanie ul. Pułaskiego na przestrzeni od ul. Barskiej do ul. Konfederackiej i od ul. Konfederackiej do ul. Skwerowej; 4) obrukowanie hydrantów i studni wodociągowych w chodniku ziemnym koło plant celem lepszego odprowadzenia stagnującej wody do studzienek kanałowych; 5) budowę chodnika z płyt betonowych w ulicy Jasnej po stronie wschodniej. Dalej uchwaliła Komisja 6) koszta przypadające na właścicieli realności, wynikające z połączenia kanalizacji domowej z kanałem miejskim; 7) koszta uporządkowania przedłużenia ulicy św. Wawrzyńca; 8) przedłużenie kanału miejskiego w ul. Słonecznej Dz. XII.; 9) zakończenie budowy kolektora wzdłuż kolei państw. między ul. Dąbrowskiego a Płaszowską. W końcu komisja przyjęła do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie pp. inż. M. Fedorskiego i Z. Skąpskiego, radców Bud. m. B. z podróży do Wiednia, Monachium, Stuttgardu, Strassburga, Paryża, Brukseli, Ostendy, Kolonii i Berlina, odbytej w celu przestudjowania najnowszych zdobyczy technicznych z zakresu budowy i konserwacji dróg terowanych.

—

Pod przewodnictwem Prezydenta m. inż. Rollego, a w obecności Wiceprezydentów m. inż. Sarego, Dr Schneidra i Dr Wielgusa odbyło się dnia 8. stycznia b. r. wspólne **posiedzenie Sekcji I. (ekonomicznej), komisji gruntowej oraz komisji podgórskiej.**

Uchwalono nabycie gruntu prywatnego dla uregulowania ul. Salinarnej w Dz. XXII., następnie sprzedaż 2 parcel pofort. w Dz. XVII firmie „Herbewo“ pod budowę domów mieszkalnych i budynku na rozszerzenie zakładu przemysłowego.

W dalszym ciągu zatwierdzono linje regulacyjne dla tworzącego się połączenia ul. Zabłocie z ul. Płaszowską, oraz dla poprzeczki między gruntem wydzielonym już pod budowę kościoła św. Szczepana a XIII. blokiem gruntów miej. za ul. Karmelicką.

Po załatwieniu jeszcze kilku drobnych spraw bieżących, przewodniczący zamknął posiedzenie o godzinie 7½ wieczór.

—

Pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. inż. Józefa Sarego, a przy współudziale delegatów Województwa, dyrekcji krak. Oddziału Banku Gospod. Kraj. i prezesa krakowskiej Izby budowniczych — odbyło się dnia 14. stycznia b. r. **posiedzenie pełnego Komitetu rozbudowy m. Krakowa.**

Po przyjęciu przez Komitet do wiadomości sprawozdania Magistratu z użycia funduszów za czas od 1. lipca 1926 do 14. stycznia b. r. i sprawozdania technicznego, wykazującego w jakiej mierze udzielane pożyczki budowlane przyczyniły się względnie przyczynić się mogą do powiększenia ilości nowych mieszkań w mieście — uchwalił Komitet szereg wniosków na udzielenie kompetentom z obecnej dotacji — pożyczek jedynie na dokończenie budowy domów mieszkalnych.

Podnieść tu należy, że przy pomocy, aczkolwiek

w skromnych rozmiarach, udzielanych z fund. rozbudowy miast pożyczek budowlanych — zdołano już wykończyć w ostatnich kilku miesiącach, względnie także wykończy się do wiosny b. r. kilkadziesiąt budynków w Krakowie, obejmujących około 750 ubikacyj mieszkalnych, w tem około 200 ubikacyj w domach miejskich.

—

Dnia 15. stycznia b. r. odbyła się w sali konferencyjnej Magistratu pod przewodnictwem Prezydenta m. inż. Rollego **konferencja władz i organizacyj społeczno-gospodarczych** w sprawie rozbudowy sieci połączeń autobusowych w Województwie krakowskiem i kieleckiem.

Na podstawie referatu Dyr. Izby handlowej Dr Beresa rozwinęła się dłuższa dyskusja, która doprowadziła do zupełnego uzgodnienia poglądów w tej sprawie, posiadającej wielkie znaczenie gospodarcze dla Krakowa, oraz przylegających do niego obszarów ciążenia.

Planowana sieć połączeń autobusowych, której uruchomienie związane jest z zagadnieniem rekonstrukcji istniejących dróg, przewiduje obok połączenia Krakowa z Katowicami, Cieszynem, Nowym Sączem i Kielcami szereg dalszych linij, ujmujących komunikację tych okolic w racjonalny program.

Szczegóły projektu i jego realizacji będą przedmiotem dalszych narad czynników zarządu drogowego, oraz gmin i powiatów pragnących zyskać udział w nowych połączeniach.

—

Dnia 19. stycznia b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. Dr Schneidra **posiedzenie Sekcji szkolnej,** na którem uchwalono wnioski na Radę miejską w sprawie oddania budynku szkoły powsz. im. św. Szczepana przy ul. Rajskiej na pomieszczenie specjalnej szkoły dla dzieci niedorozwiniętych i głuchoniemych, jedynej na tutejszy okręg wojewódzki.

Następnie uchwalono wnioski w sprawie przyjęcia na rzecz Muzeum Narodowego zbiorów, darowanych przez p. Celinę Kowarską.

Wreszcie przyjęto do wiadomości sprawozdanie, dotyczące fundacji im. Chronowskich.

—

W dniu 26. stycznia b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa **posiedzenie Sekcji skarbowej Rady miejskiej,** na którem uchwalono przedłożyć Radzie miejskiej wnioski w sprawie waloryzacji pożyczki czeskiej w kwocie 4,000.000 Kor.

W dalszych obradach uchwalono wnioski w sprawie udziału Gminy w budowie koleji Kraków-Pińczów, poboru 10% dodatku gminnego do opłat od podań i świadectw urzędowych, oraz załatwiono sprawę darowizny p. Cecylji Kowarskiej na rzecz Muzeum Narodowego w Krakowie.

—

Pod przewodnictwem Radcy m. inż. Romanowskiego, a w obecności Prezydenta miasta inż. Rollego i Wiceprezydenta m. Ostrowskiego odbyło się dnia 26. stycznia b. r. **posiedzenie podkomitetu Sekcji ekonomicznej dla spraw cmentarnych.**

Po rozpatrzeniu obecnego stadjum sprawy rozszerzenia miejskiego cmentarza rakowickiego uchwalił podkomitet prosić Prezydjum miasta o osobistą interwencję w Ministerstwie Robót Publicznych w celu ostatecznego sfinalizowania sprawy przez możliwie spieszne przekazanie Gminie m. Krakowa gruntów Skarbu Państwa, pod rozszerzenie tego cmentarza przypaść mających.

Następnie zajmował się podkomitet sprawą rozszerzenia także i nowego cmentarza podgórskiego i uchwalił w zasadzie rozszerzenie tego cmentarza według planów przez Magistrat sporządzonych do granic w planach tych oznaczonych.

Sprawa ta będzie następnie — z rozwinięciem szczegółów co do linij regulacyjnych i wykupna potrzebnych pod rozszerzenie gruntów prywatnych — przedmiotem obrad Sekcji ekonomicznej i Rady miejskiej.

W dalszym ciągu, po wysłuchaniu sprawozdania Magistratu o sposobie obsługi grobów wykonywanej na cmentarzach przez M. Zakład ogrodniczy, postanowił podkomitet ze względów porządkowych i estetycznych wprowadzić odtąd obsypywanie grobów czerwonym grysikiem porfirowym.

W końcu, załatwiając podanie Urzędu parafjalnego w Prądniku czerwonym, uchwalił podkomitet zezwolić na grzebanie zmarłych z tej parafji na m. cmentarzu rakowickim za uiszczaniem przepisanych przez Magistrat opłat cmentarnych.

—

Pod przewodnictwem r. m. Potuczka, a w obecności Wiceprezydenta m. inż. Sarego, odbyło się dnia 28. stycznia b. r. **posiedzenie Podkomitetu Sekcji I. dla spraw kolejowych.**

Obok nadzwyczaj aktualnej dla Krakowa sprawy rozbudowy krakowskiego węzła kolejowego (budowy dworca osobowego), rozpatrywano w dłuższej dyskusji sprawę przydzielenia linji kolej. wszystkich trzech zagłębi węglowych do zakresu działania katowickiej Dyrekcji kolejowej. Sprawę tę uznano za niezwykle groźną dla Krakowa, a nawet dla całego Województwa krakowskiego, ze względów tak gospodarczych jak i politycznych.

Uchwalono przeto przedstawić sprawę Radzie miejskiej na najbliższem posiedzeniu w formie nagłego wniosku, celem zajęcia wyraźnego stanowiska reprezentacji naszego miasta w tej kwestji.

W końcu omówiono szereg interesujących miasto spraw kolejowych, których dokładniejsze rozpatrzenie i załatwienie pozostawiono przyszłemu posiedzeniu Podkomitetu, względnie traktowaniu przez Magistrat.

—

Pod przewodnictwem radcy m. inż. Turskiego, a w obecności Wiceprezydentów miasta: Ostrowskiego, inż. Sarego i Dra Schneidra odbyło się w dniu 29. stycznia b. r. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej Rady miejskiej.**

Po referacie wygłoszonym imieniem komisji sprawunkowej przez Radcę m. inż. Drobniaka załatwiła Sekcja sprawę dostawy materjałów mundurowych dla służby miejskiej na rok 1927.

Następnie przyjęła Sekcja do wiadomości sprawozdanie przewodniczącego Podkomitetu Sekcji I. dla spraw kolejowych Radcy m. Potuczka z działalności tego Podkomitetu od czasu ostatniego posiedzenia Sekcji ekonomicznej do chwili obecnej. W związku z tem, uznając poruszoną w sprawozdaniu sprawę przydzielenia linij kolejowych wszystkich trzech zagłębi węglowych do zakresu działania katowickiej Dyrekcji kolejowej za niezwykle groźną dla Krakowa, uchwaliła Sekcja w myśl

wywodów referenta prosić Prezydjum miasta o przedstawienie tej sprawy w formie wniosku nagłego na najbliższem posiedzeniu Rady miejskiej, by dać możność reprezentacji naszego miasta zajęcia wyraźnego stanowiska w tej kwestji.

W dalszym ciągu uchwaliła Sekcja wnioski Magistratu w sprawie sprzedaży miejskiej parceli gruntowej w Dz. X.

W końcu przyjęła do wiadomości sprawozdanie Radcy Bud. m. inż. Fiszera o wystawie drogowej na Targach Wschodnich we Lwowie w r. 1926.

SPRAWOZDANIE

z akcji pomocy bezrobotnym w Krakowie.

I. Miejski fundusz bezrobocia.

Prezydjum miasta, działając imieniem Rady miejskiej na podstawie § 53. statutu uchwaliło w dniu 26. stycznia 1926 podwyższyć na akcję zwalczania bezrobocia:

1) taryfę tramwajową o 2 grosze na każdym bilecie począwszy od 1 lutego 1926,

2) taryfę prądu elektrycznego o 5 groszy na 1 kwh. z ważnością od 1. stycznia 1926.

Podwyżki te przyniosły do dnia 31. grudnia 1926:

1) z biletów tramwajowych	zł. 241.416·12
2) z prądu elektrycznego	zł. 234.862·65
Razem .	zł. 476.278·77

Przeciętny dochód z opłat od biletów tramwajowych wynosi w miesiącach zimowych około 22.000, a z opłat od prądu elektrycznego około zł. 28.000, łącznie 50.000 zł., w miesiącach letnich z tramwaju zł. 20.000, z Elektrowni zł. 15.000. Razem zł. 35.000.

Z uzyskanego w ten sposób funduszu tego uruchomiono cały szereg robót ziemnych celem zatrudnienia bezrobotnych. Roboty te prowadziła Elektrownia miejska, Krakowska kolej elektryczna, Budownictwo miejskie (Oddziały drogowy i kanałowy, Zakład czyszczenia miasta, Zarząd lasów miejskich przy zalesianiu Krzemionek, Zarząd Ogrodów miejskich, Zarząd cmentarzy miejskich oraz Budownictwo miejskie Oddział A.

Przedsiębiorstwa powyższe wykonały cały szereg robót ziemnych kosztem zł. 668.299·14, z której to kwoty przeszło połowa t. j. 53.37% przypada na Budownictwo drogowe i kanałowe, 21.73% na Krakowską kolej elektryczną, 11.80% na Elektrownię miejską, reszta na pozostałe zakłady i przeesiębiorstwa.

Przy robotach wykonanych było zatrudnionych 878 robotników przeciętnie dziennie przez 5 miesięcy letnich. Przepracowanych dniówek było ogółem 173.790. Wynagrodzenie dzienne robotników wynosiło początkowo zł. 3·50 dziennie, które następnie w miesiącu czerwcu podniesiono na zł. 3·80.

Wobec tego, że na zatrudniene robotników wydano zł. 668.299·14, a wpływy z opłat do Miejskiego Funduszu bezrobocia wynosiły zaledwie zł. 476.278·77 pozostał niedobór zł. 192.020·37.

Niedobór ten zostanie jednak pokryty z wpływów w miesiącach zimowych, w których to miesiącach robót ziemnych prowadzić nie można.

II. Akcja żywnościowa.

Akcję niesienia pomocy bezrobotnym przez udzielanie zapomóg żywnościowych zapoczątkowaną w ostatnich dniach grudnia 1925 r. przeprowadzono w 2 okresach.

W okresie pierwszym w czasie do 15/IV. zr. przeprowadzono akcję na koszt gminy ze współudziałem rządu.

Bezrobotnym samotnym dawano chleb i cukier, a rodzinom natomiast cukier, mąkę, kaszę i węgiel.

Na 1156 zgłoszonych bezrobotnych w tem 611 rodzin i 545 samotnych udzielono zapomóg jednorazowych 466 rodzinom i 362 samotnym, natomiast zgłoszeń 247 nie uwzględniono z braku wymogów, przepisanych reskryptem Województwa.

Koszt akcji tej wynosił zł. 12.844·90 z której to kwoty Gmina poniosła zł. 7.858·88, a rząd zł. 4.986·02.

Po przedłożeniu sprawozdania Województwu o przeprowadzeniu akcji żywnościowej w okresie pierwszym tj. do dnia 15. kwietnia zr. Województwo przyznało Gminie kwotę zł. 10.013·98 tytułem subwencji, na prowadzenie dalszej akcji pomocy żywnościowej dla bezrobotnych, jednak bez ograniczeń formalnych, jakie przepisano przy pierwszej akcji.

Na tej podstawie przystąpił Magistrat do prowadzenia dalszej akcji udzielania pomocy żywnościowej bezrobotnym.

Bezrobotni otrzymywali: samotni chleb, a mający rodzinę chleb i kaszę.

Przyjęto zgłoszeń 996, udzielono jednorazowych zapomóg 210 samotnym, oraz 505 rodzinom, a w 281 wypadkach zapomóg odmówiono z powodu stosunków majątkowych, przeważnie jednak z powodu uzyskania pracy.

Prócz tego przekazało Województwo zł. 2.000 na jednorazowe zapomogi gotówką dla bezrobotnych sezonowych, nieuprawnionych do zasiłków ustawowych.

Zapomóg tych udzielano w wysokości od zł. 10—25, zależnie od stosunków rodzinnych. Z funduszu tego korzystało 132 osób, względnie rodzin.

Akcję udzielania jednorazowych zapomóg żywnościowych zamknął Magistrat z dniem 20. czerwca zr.

III. Książęco-metropolitalny komitet pomocy bezrobotnym.

Prócz akcji zatrudniania bezrobotnych, oraz pomocy żywnościowej i opałowej, prowadzonej z polecenia władz państwowych przy współudziale gminy — subwencjonowała Gmina Książęco-metropolitalny Komitet pomocy bezrobotnym.

Komitet ten zawiązał się jeszcze w styczniu zr. pod protektoratem Ks. Metropolity Adama Sapiehy i miał na celu wydawanie obiadów dla bezrobotnych, bezpłatnych względnie po cenach zniżonych.

Obiady te wydawały kuchnie Katolickiego Związku Polek przy ul. Franciszkańskiej L. 4, przy ul. św. Krzyża 7 i przy ul. Bożego Ciała, kuchnia SS. Miłosierdzia ul. Warszawska, SS. Albertynek przy ul. Krakowskiej, oraz specjalnie w tym celu uruchomione kuchnie u OO. Dominikanów, u SS. Felicjanek, oraz Czerwonego Krzyża przy ul. Mogilskiej w Domu Żołnierza.

Obiadów wydano ogółem 310.820, w tem do 15. kwietnia 1926 — 244.524 obiadów bezpłatnych, a następnie do końca roku około 20.000 obiadów bezpłatnych, resztę zaś tj. 46.296 po cenach zniżonych tj. obiad mięsny 25 gr., a jarski 15 gr.

Komitet zaś dopłacał do obiadu mięsnego 50 gr., a do jarskiego 25 gr.

Zorganizowanie tej akcji kosztowało zł. 136.942·39 na którą to kwotę złożyły się dary i subwencje a mianowicie:

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej	zł.	43.000·—
Dyrekcja Kolei Państw. Kraków . . .	„	30.537·65
Gmina miasta Krakowa	„	12.000·—
Dary i zbiórki	„	41.404·74

Przy Komitecie powyższym utworzono Sekcję dla dzieci, która umieściła 11 dzieci w Schroniskach leczniczych w Zakopanem lub w Rabce, oraz wysłała na kolonje wakacyjne 34 dzieci kosztem zł. 5.800.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

SPRAWOZDANIE
z działalności kolonij i półkolonij w roku 1926.

Kolonje i półkolonje w r. 1926 urządziło 28 towarzystw, które wysłały łącznie 4.504 dzieci, w tem 2.383 chłopców, a 2.121 dziewcząt.

Towarzystwa katolickie wysłały 3087 dzieci, (68.54%), towarzystwa żydowskie 1.417 dzieci (31.46%).

Liczba korzystających z kolonij i półkolonij w r. 1926 wzrosła o 70.6% w stosunku do roku 1925, w którym to roku korzystało już 2.629 dzieci, a o 158.3% w stosunku do roku 1924, kiedy z kolonij korzystało zaledwie 1.744 dzieci.

Stały ten wzrost jest wynikiem energji i pełnej poświęcenia pracy Zarządów Towarzystw urządzających kolonje i półkolonje.

Znalazło to również wyraz i w przedłużeniu czasu trwania kolonij. Gdy bowiem w r. 1925 tylko na kilku kolonjach dzieci przebywały przez czas około 6 tygodni, to w r. 1926 prawie na wszystkich kolonjach przedłużono czas pobytu do 6 tygodni z wyjątkiem tych Towarzystw, które dzieliły dzieci na partje względnie okresy.

Również podniosła się frekwencja obozów harcerskich, z których w r. 1926 korzystało 1.179 dzieci, co w porównaniu do r. 1925 (646 dzieci) stanowi wzrost frekwencji o 82.5%.

Popularność, jaką cieszą się obozy harcerskie, świadczy o zrozumieniu przez młodzież korzyści przebywania na wolnem powietrzu w okolicach górskich, oraz o wartości społecznej i pedagogicznej obozów wędrownych.

Na szczególniejszą uwagę zasługuje w r. 1926 rozwój półkolonij.

Gdy bowiem w r. 1925 na półkolonje uczęszczało zaledwie 86 dzieci, (półkolonje nie mogły być należycie zorganizowane z powodu powodzi i zalania parku Dr Jordana), to w r. 1926 z półkolonij korzystało 1.024 dzieci.

Półkolonje odbywały się w parku Dr Jordana, w parku Podgórskim, oraz na Krzemionkach.

Po raz pierwszy w r. 1926 zorganizowano półkolonje dla dziatwy żydowskiej.

Z półkolonji tych odbywających się wprawdzie tylko popołudniu na Krzemionkach, korzystało 564 dzieci.

Przebieg kolonij w r. 1926 pomimo panującej epidemji płonicy był bardzo pomyślny.

Prócz bowiem lekkich zasłabnięć, przeziębień, okaleczeń i t. p. zanotowano 1 wypadek tyfusu (przyniesionego z domu), 6 wypadków płonicy, w tem jeden wypadek śmiertelny. Cięższe te wypadki zasłabnięć miały miejsce na kolonjach leczniczych.

Rezultat kolonij w r. 1926 był nadzwyczaj korzystny, gdyż na 3.480 dzieci korzystających z kolonij i obozów harcerskich przeciętny przyrost wagi wynosi 2—3 kg., w kilku zaś wypadkach przyrost wagi wynosi powyżej 8 kg. (Tow. przyjaciół dzieci, Państw. Seminarjum żeńskie i Komitet Rodzicielski szkoły XX. im. Zbigniewa Oleśnickiego).

Ubytek wagi zanotowano zaledwie u 45 dzieci, bez zmiany zaś pozostało 154 dzieci.

Odnośnie do półkolonij nie można zanotować tak dodatnich wyników przyrostu wagi, a to z tego powodu, że dzieci korzystają z półkolonij przez kilka godzin dziennie, pozostając pozatem w domach swych w warunkach przeważnie nieodpowiednich.

Koszt zorganizowania kolonij w r. 1926 wynosił zł. 299.570·31. Utrzymanie dzienne 1 dziecka kosztowało przeciętnie a) na kolonjach leczniczych zł. 2·92, (najniżej 1·82, najwyżej 3·79); b) na wypoczynkowych zł. 2·28, (najniżej 1·50, najwyżej zł. 3·75), przyczem zaznaczyć należy, że na obozach harcerskich przeciętny koszt utrzymania dziennego wynosi zł. 1·53; c) na półkolonjach zł. 0·76, całodziennych, a zł. 0·27, na popołudniowych (żydowskich).

Pomimo jednak wytężonej pracy Zarządów Towarzystw, oraz pomimo większej ofiarności społeczeństwa, oceniającego doniosłość urządzenia kolonij, wszystkie prawie Towarzystwa zamknęły swą działalność deficytem, którego nie można było uniknąć z powodu przyjęcia większej ilości dzieci niż lat ubiegłych, oraz z powodu przyznania przez Państwo w r. 1926 mniejszej subwencji.

Gdy bowiem w r. 1925 subwencja rządowa na miasto Kraków wynosiła zł. 16.050, to w r. 1926 mimo zwiększonej działalności Towarzystw wynosiła zaledwie zł. 11.750.

Gmina miasta Krakowa wysłała na kolonje wychowanków Miejskich Zakładów wychowawczych w liczbie 181 dzieci, (w tem 103 chłopców, oraz 78 dziewcząt) kosztem zł. 15.935·80, oraz udzieliła prywatnym Towarzystwom urządzającym kolonje i półkolonje subwencji zł. 8.000 (ośm tysięcy).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie ul. Smoleńska 9.

Nr. 2. Kraków, dnia 28 lutego 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

TADEUSZ PRZEORSKI.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

Zagadnienia personalne w administracji miasta Krakowa.

I. MAGISTRAT.

Wysoka kwota kosztów administracyjnych stanowiąca obecnie zagadnienie ogólno-państwowe, jest również niezwykle aktualnym problemem administracji bieżącej i w miastach zwłaszcza większych. Obciążenie administracji publicznej znacznymi wydatkami osobowymi jest następstwem nie tyle wysokości samych uposażeń, które — z nielicznymi wyjątkami — są naogół we wszystkich grupach uposażenia cyfrowo nawet niższe od poborów przedwojennych, a co do wartości posiadają w najlepszym razie połowę siły kupna tych ostatnich, ile powszechnie zwiększonej ilości personalu zatrudnionego w administracji publicznej, tudzież co podkreślić należy, ogólnego obniżenia gospodarczego i finansowego jednostek administracyjnych, zwłaszcza samorządowych, pochodzącego ze zubożenia ludności w czasie wojennym, oraz zmiany warunków gospodarczych i rozwojowych po wojnie. Stwierdzić należy, że przeważająca większość urzędników zatrudnionych w administracji publicznej, a lokalnie rzecz traktując w administracji samorządowej miasta Krakowa, pobiera uposażenie w granicach nieprzekraczających VIII. grupy, co w cyfrze przy uwzględnieniu nawet i dodatku komunalnego wynosi około 300 zł. miesięcznie, niższi zaś pracownicy Magistratu, otrzymują według lat służby i stosunków rodzinnych wynagrodzenie w przeciętnych granicach 130—250 zł. miesięcznie. Uposażeń tych w dzisiejszych warunkach gospodarczych nie można uważać za zbyt wysokie. W wydatkach administracyjnych samorządu miejskiego w Krakowie, jak się poniżej okaże, również i druga okoliczność tj. zwiększenie personalu niema decydującego wpływu na tok gospodarki miejskiej w tym może stopniu, w jakim oddziaływuje ono np. na gospodarkę państwową. Niemniej zjawisko choćby w formie niemożliwości zmniejszenia personalu i dostosowania go do obniżonej sprawności gospodarczej gminy istnieje. Zdać sobie trzeba bowiem sprawę, że budżet miasta Krakowa na rok 1927 preliminowany okrągło biorąc na kwotę 17,000.000, stanowi w stosunku do budżetu na rok 1914/15 wynoszącego w rozchodach i wydatkach około 10,000.000 koron, przy zmniejszonej wartości kursowej złotego, a mniejszej jeszcze sile kupna w najlepszym razie 9,000.000 zł. w złocie t. zn. jest niższy od budżetu z przed lat 12-tu i to budżetu wojennego, układanego siłą rzeczy bardzo oszczędnie w granicach niezbędnych konieczności. Ze względu, iż sprawa ta sięga głęboko w rdzeń gospodarki miejskiej, wymaga ona ścisłej analizy jej przyczyn i próby syntezy wskazań na przyszłość.

Przyczyny potrzeby utrzymywania licznego personalu urzędowego i służbowego, względnie niemożebności zmniejszenia tegoż, leżą głównie we współczesnej organizacji administracji państwowej. Państwo od szeregu lat przerzuca na administrację samorządową poszczególne swe agendy, powodujące niestosunkowy wprost wzrost pewnych dziedzin administracji samorządowej. Szereg dziedzin administracyjnych pozatem skutkiem zmienionych założeń zadań państwowych, zmiany stosunków gospodarczych i poglądów społecznych, mających swój wyraz w nowych ustawach, rozwinęło się w sposób poprzednio zupełnie nieznany. I tak lata powojenne przyniosły sprawę rozbudowy miast i powszechnie aktualną kwestją mieszkaniową, opieka społeczna wskutek wydania nowej ustawy, konieczności zwalczania bezrobocia, pomocy dla bezrobotnych, rozszerzenia ubezpieczeń społecznych, opieki nad młodzieżą i dzieckiem, powiększyły niepomiernie zakres działania administracji miejskiej. Najsilniej jednak obciążyły administrację tę zmiany ustawodawstwa skarbowego i ustawodawstwa

w sprawach wojskowych. Ustawy skarbowe państwowe i ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych wprowadzające w miejsce dawnego systemu trzydzieści kilka źródeł podatkowych drobnych i niewydatnych, a administracyjnie niezwykle kosztownych, zwiększyły agendy Magistratu w dziedzinie skarbowej podwójnie. To samo można powiedzień o nowych ustawach wojskowych, które obciążyły administrację gminną bardzo poważnie. Poza wymienionymi wzrosły również i inne dziedziny administracji gminnej. Wyłoniła się kwestja uregulowania finansów miejskich, spłaty i zwaloryzowania pożyczek wojennych i przedwojennych, zwiększyła się dziedzina policji budowlanej i porządkowej wskutek zupełnego zaniedbaniach w latach wojny i następnych remontu domów, zniszczenia ulic i dróg, zaszła potrzeba naprawy i budowy nowych nawierzchni, remontu budynków szkolnych, budowy domów mieszkalnych i baraków dla bezdomnych. Jeżeli do tego dodamy konieczność utrzymywania przez gminę zakładów sanitarnych, szkół zawodowych, to wszystkie te sprawy powodować musiały znaczny wzrost czynności w Magistracie, a co zatem idzie, powiększenie i ilości sił roboczych, względnie niemożność zmniejszenia zatrudnionego obecnie personalu.

Niezależnie od przyczyn powyżej wymienionych obciąża administrację miejską przewlekły tok postępowania administracyjnego w Polsce, będący wynikiem dążności centralizacyjnych administracji rządowej. Wszystkie przejawy życia gospodarczego i administracyjnego ujęte zostały we wykazy i zestawienia statystyczne. Wykazów takich, często kilkuarkuszowych, sporządza Magistrat kilkadziesiąt miesięcznie, Komisarjat targowy np. sporządza ich dwadzieścia kilka, M. Urząd zdrowia kilkanaście miesięcznie. Szereg spraw załatwianych dawniej ostatecznie przez samorząd podlega obecnie zatwierdzeniu Województwa, w wielu wypadkach nawet Ministerstwa. Przy scentralizowaniu najważniejszych spraw w Warszawie, nieznajomości tamże stosunków lokalnych, nieunikniona wskutek tego konieczność częstych dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień, pomnaża pracę, wymaga utrzymania znacznego personalu, a temsamem powoduje i znaczne wydatki.

Wyrazem powyższych stosunków w administracji Gminy miasta Krakowa jest stale i szybko rosnący od lat kilku wzrost czynności. Wpływ spraw w ostatnich latach przed wojną i pierwszych latach wojny, wynosił średnio 175.000 aktów rocznie, w czasie wojny i w pierwszych latach po wojnie ilość ta zmalała do 145.000 spraw rocznie, następnie zaczęła szybko wzrastać i doszła w roku 1925 do cyfry 236.000 aktów, w roku 1926 do cyfry 255.537 spraw rocznie. — Początek roku 1927 wykazuje dalszy wzrost. Wpływ aktów był w roku 1926 faktycznie o 111.562 spraw większy, spraw których ze względów oszczędnościowych, dla uproszczenia manipulacji nie przeprowadzono przez dziennik podawczy, a to w szczególności wewnętrznych spraw administracyjnych gminy, wzajemnych korespondencji Wydziałów, zarządzeń i poleceń drobniejszej wagi i t. p.

Zdając sobie sprawę ze stałego wzrostu wpływu, a co zatem idzie grożącej konieczności zwiększenia personalu, tembardziej nieuniknionej, że przeszło 100 pracowników miejskich przekroczyło 60 rok życia, a kwalifikując się wiekiem do przeniesienia w stan spoczynku, nie przedstawia pod względem możności czynu i wydatności pracy materjału pełnowartościowego, Zarząd miasta przystąpił do częściowej reformy administracji, polegającej na uproszczeniu urzędowania i zastępstwa sił akademickich droższych urzędnikami ze średniem i niższem wykształceniem. Zasadniczej reorganizacji urzędowania Magistratu, dotychczas przeprowadzić nie można raz z powodu, że Magistrat jest władzą administracyjną I. instancji, którą obowiązują zasady postępowania administracyjnego przepisanego dla władz i urzędów rządowych, a powtóre, że stoimy w przededniu zmiany ustroju samorządu miejskiego i nie wiadomo dotąd jaką będzie w przyszłości organizacja administracji miejskiej. Wyrazem wspomnianych poprzednio dążeń była z jednej strony zmiana przepisów kancelaryjnych, decentralizacja manipulacji, uproszczenie jej zasad, polegające na ograniczeniu ilości ksiąg i zapisków kancelaryjnych, zniesienia drugiej aprobaty, zaprowadzenia ciągłego sposobu pisania, zaprowadzenia załatwień w pierwopisie, komunikowania telefonicznego itp., z drugiej reforma etatów. Etaty obecne urzędnicze przy stosunku wpływu 175.000 w roku 1914/15 do 255.537 w roku 1926 t. j. przy wzroście tegoż w ubiegłym roku o 50%, przedstawiają się następująco:

a)	personal prawniczy	w r. 1915	wynosił	64 urz.,	
	„ „	w r. 1926	„	55 zatem	— 9
b)	„ techniczny	w r. 1915	„	50 urz.,	
	„ „	w r. 1926	„	42 zatem	— 8
c)	„ sanitarny	w r. 1915	„	37 urz.,	
	„ „	w r. 1926	„	33 zatem	— 4
d)	utworz. w r. 1924 grup. ref. ze śred. wyk.			—	
	„ w r. 1926 „ „ „		„	68 zatem	+ 68
e)	pers. rachunkow.-kas.	w r. 1915	wynosił	42 urz.,	
	„ „ „	w r. 1926	„	62 zatem	+ 22
f)	personal kancelaryjn.	w r. 1915	wynosił	88 urz.,	
	„ „	w r. 1926	„	56 zatem	— 32
g)	kanceliści	w r. 1915	wynosił	— urz.,	
	„	w r. 1926	„	68 zatem	+ 68
h)	personal targowy	w r. 1915	wynosił	5 urz.,	
	„ „	w r. 1926	„	4 zatem	— 1

razem przeto było na etacie Magistratu w roku 1914/15 urzędników 286, w roku 1926 urzędników 388. Jeżeli się zważy, że z powyższych cyfr pracowało poza Magistratem w zakładach i instytucjach miejskich w roku 1914/15 osób 11, a w roku 1926 osób 21, otrzymamy zatrudnionych w Magistracie w 1914/15 roku 275 urzędników, w r. 1926 urzędników 367 w tem 68 kancelistów t. j. urzędników 299, w którejto liczbie 31 przekroczyło 60 lat życia i wysłużyło pełne lata emerytury. Ściśle zatem rzecz biorąc etat administracyjny Gminy obciąża dziś 268 urzędników, zatem o 7 mniej niż w r. 1914/15 przy 50% wyższym wpływie spraw.

Prócz urzędników zatrudnia Zarząd miasta pomocników kancelaryjnych i służbę. W roku 1914 pracowało w Magistracie:

	136	pomocników	kancelaryjnych
	21	„	rachunkowych
	3	„	fachowych
	13	„	technicznych
przeto razem	173		

W roku 1926:

56	pomocników	kancelaryjnych
24	„	rachunkowych
6	„	fachowych
20	„	technicznych
razem 106	pomocników	

zatem o 67 mniej niż w roku 1914/15. Przyjmując zatem nawet bezwzględny przyrost personalu urzędniczego wskutek przyznania etatu kancelistów dłużej pracującym pomocnikom kancelaryjnym, otrzymamy zwiększenie personalu o 33 sił w pomocnikach kancelaryjnych, co przy 50% wzroście czynności stanowi około 10% zwyżki personalnej w stosunku do roku 1914/15.

Zwyżka ta obciąża głównie jak z poprzedniego przedstawienia wynika:

a) dział rachunkowo-kasowy, który w roku 1914/15 zatrudniał ogółem 63 sił, obecnie zatrudnia 86 tj. o 23 więcej,

b) dział skarbowo-podatkowy, w których liczbę egzekutorów trzeba było zwiększyć z 24 na 34, a który dalszego pomnożenia sił wymaga.

Przyczyną wzrostu przydziału osobowego M. Izby Obrachunkowej i Wydziału II. skarbowego są wyżej przedstawione zmiany w ustawodawstwie skarbowem, w szczególności obecny system podatków i danin publicznych, zwłaszcza podatku lokatorskiego, wyrażających się we wpływie spraw w jednym tylko Wydz. II. na około 60.000 aktów a z górą 150.000 aktów egzekucyjnych rocznie, co powoduje zatrudnienie tamże obecnie 68 sił urzędniczych i pomocniczych, podczas gdy w roku 1914/15 zatrudnionych tamże było 46 osób przy wpływie niespełna 3.000 aktów miesięcznie. Drobiazgowość i kazuistyka systemu podatkowego oddziałać musi i na funkcjonowanie M. Izby Obrachunkowej zajętej przypisem, likwidacją i poborem tychże danin, a załatwiającej dziś do 36.000 spraw rocznie prócz prowadzenia ksiąg, rewizji, likwidatury itd.

Prócz urzędników i pomocników kancelaryjnych zatrudnia Zarząd miasta, jak poprzednio wspomniałem i niższych funkcjonarjuszy. Ilość ostatnich w roku 1914 i 1915 wynosiła 217, w tem poza Magistratem zatrudnionych było 55, w roku 1926 osób 413, w tem zatrudnionych w zakładach i instytucjach przez Magistrat administrowanych 224 osób. Zwiększenie zatem wynosi ogółem 196 osób. Z cyfr powyższych przypada na służbę kancelaryjną w Magistracie w 1914/15 roku osób 162, w roku 1926 osób 196. Przyczyny wzrostu są następujące:

1) 74 funkcjonarjuszy niższych przekroczyło 60 rok życia i dojrzało do spensjonowania,

2) referat skarbowo-podatkowy i referat wojskowy obrony państwa, wymagający kilkuset tysięcy doręczeń rocznie, spowodował powiększenie liczby woźnych doręczycielskich o przeszło 50% tj. z 20 do 34,

3) utworzenie i otwarcie w ostatnich latach 9 nowych placów targowych, uczyniło koniecznem powiększenie liczby dozorców targowych również o 50% tj. z 14 do 22,

4) utworzenie M. Urzędu weterynaryjnego, otwarcie Zakładów sanitarnych, objęcie Zarządu Lasu Wolskiego, Szkoły gospodarstwa domowego, rzeźni końskiej, zetatowania personalu Zakładów ceramicznych, powiększyło zapotrzebowanie sił roboczych o 32 ludzi,

5) nauka popołudniowa w całym szeregu szkół miejskich wymagała dodania sił pomocniczych w ilości 30 ludzi,

6) ogólne obniżenie kultury społecznej zmusiło Zarząd miasta do podwyższenia ilości polowych, dozorców plantowych, służby cmentarnej, a to dla ochrony majątku gminnego i dobra publicznego, o 11 ludzi.

7) rozwój muzeów krakowskich, zwiększona frekwencja, wzmożona działalność naukowa — uczyniły koniecznem pomnożenie liczby służby muzealnej z 18 na 26,

8) wreszcie współczesne prądy społeczne mające swój wyraz w Radzie miejskiej, uczyniły niezbędnem stabilizowanie szeregu robotników dziennie płatnych, a kilkanaście lat w Gminie zatrudnionych.

Wydatki na Zarząd główny, wydatki osobowe wynosiły w roku 1914/15 przy budżecie 10.276.626 kor. 1,601.270 kor., co czyni 22·4%, w roku 1926 przy budżecie 15, 627.578 kwotę 3,161.296 zł. tj. 21·7%, nieprzekroczyły zatem normalnego stosunku.

Rok 1927 stosunek ten pogorszył. Przyczyna leży w zwinięciu Administracji akcyzy miejskiej i objęciu budżetem miejskim uposażeń tamtejszego personalu w ilości 34 urzędników i 176 niższych funkcjonarjuszy miejskich, które obciążają budżetowo fundusz miejski.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 1870/27.
II. a.

Kraków, 1 lutego 1927 r.

STATUT

o podatku od spadków i darowizn na rzecz Gminy miasta Krakowa,

zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 5 stycznia 1927 r. Nr. III. S. F. 46/27 w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu.

Na zasadzie art. 16 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr. 94 poz. 747 wprowadza się na rzecz Gminy miasta Krakowa podatek od spadków i darowizn.

§ 1.

Podatkowi podlegają tylko spadki i darowizny, które podlegają państwowemu podatkowi od spadków i darowizn, a których przedmioty znajdują się w obrębie miasta Krakowa.

§ 2.

Podatek wynosi 10% państwowego podatku od spadków i darowizn.

Jeżeli przedmioty podlegające państwowemu podatkowi od spadków i darowizn znajdują się także w obrębie innego związku komunalnego, podatek pobiera się w takiej części, jaka odpowiada stosunkowi czystej wartości przedmiotów znajdujących się w obrębie miasta do całej podstawy wymiaru.

Długi z wyjątkiem zabezpieczonych na nieruchomościach uważa się jako ciążące na wszystkich przedmiotach w stosunku do ich wartości.

§ 3.

Do uiszczenia gminnego podatku jest obowiązany płatnik państwowego podatku od spadków i darowizn.

§ 4.

Wymiaru i poboru podatku dokonuje Magistrat na podstawie odpisów wezwań płatniczych na państwowy podatek od spadków i darowizn, udzielać się mających Magistratowi w myśl reskryptu Ministerstwa Skarbu z dnia 16 września 1926 r. L. D. P. O. 6510/VI.

Magistrat może poruczyć czynności wymiaru i poboru podatku organom skarbowym wymierzającym i pobierającym państwowy podatek od spadków i darowizn za ewentualnem wynagrodzeniem do wysokości 2% pobranego podatku.

§ 5.

Podatek należy zapłacić w Głównej Kasie miejskiej w terminie dni 14-tu po dniu doręczenia nakazu płatniczego, a w razie wymiaru podatku przez państwowe organa wymiarowe, równocześnie z państwowym podatkiem.

§ 6.

Zaległy podatek będzie ściągnięty w drodze przymusowej wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnemi w myśl obowiązujących przepisów.

§ 7.

Przeciw wymiarowi podatku służy płatnikowi prawo odwołania w terminie (14 dni) i trybie przewidzianym w art. 48 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr. 94 poz. 747. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku zapłaty podatku.

§ 8.

Za przekroczenie przepisów o wymiarze i poborze podatku, winni, o ile nie podlegają ukaraniu według art. 62—66 ustawy z 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. R. P. Nr. 94 poz. 747, będą karani grzywną do wysokości 345 Zł.

§ 9.

Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Magistrat.

§ 10.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4606/27. Kraków, 24 lutego 1927 r.

VII.

Warunki pracy i płacy stróżów domowych.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat w myśl § 102 ust. a) Stat. dla Gminy m. Krakowa podaje do wiadomości orzeczenie nadzwyczajnej Komisji rozjemczej ustalającej warunki pracy i płacy dozorców domowych miasta Krakowa.

Orzeczenie to brzmi:

Na podstawie ustawy z 16 maja 1922 r. Dz. U. Rz. P. Nr. 39 poz. 324 w przedmiocie powołania nadzwyczajnej Komisji rozjemczej dla załatwienia zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, oraz reskryptu Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 20 grudnia 1926 r., Nr. 10475/GIP/26888 Pr. Gab., nadzwyczajna komisja rozjemcza w składzie przewodniczącego Inż. Ludwika Smyczyńskiego, okręgowego inspektora pracy w Krakowie, jako delegata Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, Dr. Henryka Matuzińskiego, sędziego sądu okręgowego w Krakowie, jako delegata Ministerstwa Sprawiedliwości, oraz Jana Milanicza urzędnika referendarskiego przy Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie, jako delegata Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na posiedzeniach w Krakowie w dniach 9 i 12 lutego 1927 r., w sprawie warunków pracy i płacy dozorców domów miasta Krakowa, po wysłuchaniu opinji reprezentantów właścicieli nieruchomości miejskich i dozorców domów, orzekła:

Zasady ogólne.

§ 1. Orzeczenie niniejsze obowiązuje od 1 grudnia 1926 do 30 listopada 1927 r., a może być przedłużone milcząco na dalszy okres roczny, o ile którakolwiek z interesowanych organizacyj zawodowych nie zgłosi pisemnie w okręgowym inspektoracie pracy w Krakowie na 3 miesiące przed upływem okresu rocznego zamiaru zmian niniejszego orzeczenia.

§ 2. Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich właścicieli nieruchomości miejskich, z drugiej strony zatrudnionych przez nich dozorców domów.

Uwaga: Za dozorcę domu uważa się osobę bez względu na płeć pełnoletnią, którą właściciel lub zarządca domu przyjął w charakterze dozorcy domu, zawarł z nią odnośną umowę i poruczył jej nadzór nad domem. Wszelkie czynności dozorcy, związane z jego stanowiskiem, może wykonywać sam dozorca lub zdolni do tej czynności członkowie jego rodziny.

§ 3. Orzeczenie niniejsze stanowi w myśl ustawy z 1 sierpnia 1919 r., Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 394, rozszerzonej ustawą z 23 stycznia 1920 r., Dz. U. Rz. P. Nr. 8 poz. 53 i ustawy z 16 maja 1922 r., Dz. U. Rz. P. Nr. 39 poz. 324, podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych.

Indywidualne umowy o pracę, zawierające warunki dla dozorcy mniej korzystne, niż warunki niniejszego orzeczenia, ulegają na żądanie dozorcy domowego zastąpieniu przez warunki, określone niniejszem orzeczeniem.

§ 4. W razie indywidualnych lub zbiorowych zatargów, powstałych na tle niniejszego orzeczenia pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami, do czasu załatwienia zatargu przez właściwą władzę, właścicielowi nie wolno zrywać umowy służbowej, wydalać dozorcy, dozorca zaś nie może przerywać pracy z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w § 7 niniejszego orzeczenia.

Czas trwania i rozwiązania stosunku służbowego.

§ 5. Rozwiązanie stosunku służbowego może nastąpić za 6-cio miesięcznem wypowiedzeniem przez którą-

kolwiek stronę z dniem 1 każdego miesiąca. Koniec 6-cio miesięcznego terminu wypowiedzenia nie może przypaść na 1 grudnia, 1 stycznia, 1 lutego i 1 marca.

Wypowiedzenie nastąpić nie może tylko w tym wypadku przez właściciela realności, jeżeli tenże zalega z zapłatą dozorcy domu należnego mu w myśl niniejszego orzeczenia wynagrodzenia.

§ 6. Stosunek służbowy może być niezwłocznie rozwiązany przez właściciela realności z ważnych przyczyn, a to:

1) Jeżeli dozorca lub mieszkający z nim członek rodziny dopuścił się czynu karygodnego przeciwko życiu i zdrowiu, moralności lub majątkowi, który zdolny jest spowodować utratę zaufania do niego jako dozorcy.

2) Jeżeli przez grube niedbalstwo wyrządził szkodę domowi lub właścicielowi domu, albo stale zaniedbuje swe obowiązki.

3) Jeżeli dozorca albo mieszkający z nim członek rodziny wobec właściciela domu (zarządcy) lub lokatorów zachowuje się w sposób wysoce niewłaściwy.

4) Jeżeli Magistrat wydał polecenie usunięcia dozorcy z powodu zaniedbywania przez niego obowiązków.

5) Jeżeli dozorca oddaje się pijaństwu, połączonemu z ciężkiem zaniedbaniem obowiązków, zakłóceniem spokoju w domu lub obrazą mieszkańców domu.

6) Jeżeli nieostrożnie obchodzi się ze światłem.

7) Jeżeli utrzymuje dom nierządu lub przetrzymuje prostytutki.

8) Jeżeli przechowuje kradzione rzeczy.

9) Jeżeli bez zgody właściciela realności przyjmuje do swego mieszkania sublokatorów.

§ 7. Dozorca domu może bezzwłocznie rozwiązać stosunek służbowy z właścicielem realności z ważnych przyczyn, a to:

1) Jeżeli bez widocznej szkody dla swego zdrowia nie może pełnić swych obowiązków.

2) Jeżeli właściciel realności dopuszcza się czynnych zniewag lub cięższej obrazy czci względem dozorcy lub członków jego rodziny.

3) Jeżeli właściciel realności lub jego krewny usiłuje nakłonić dozorcę lub członków jego rodziny do czynów nieobyczajnych lub przeciwnych prawu.

4) Jeżeli właściciel realności bezprawnie zatrzymuje dozorcy należną zapłatę, ukróca go w posiadaniu oddanego mu mieszkania, lub narusza inne istotne postanowienia umowy.

5) Jeżeli właściciel realności żąda bezpłatnych osobistych posług.

Obowiązek pracy.

§ 8. Dozorca jest obowiązany w interesie właściciela realności dbać o powierzony sobie w opiekę dom z oględnością i uczciwością, powinien o wszelkich wiadomych mu, zaszłych lub grożących uszkodzeniach domu, z których mógłby powstać uszczerbek dla właściciela domu lub innych osób bądź na zdrowiu bądź na majątku, bezzwłocznie donieść właścicielowi domu lub jego zastępcy. Powinien możliwie zapobiec wszelkiemu uszkodzeniu domu lub jego urządzeń i dopilnować, aby w domu przestrzegano przepisów regulaminu domowego, wydanego przez właściciela domu.

Dozorca również obowiązany jest wykonywać sumiennie i troskliwie wszystkie rozporządzenia i polecenia, wydane przez właściciela domu lub jego zastępcę, dotyczące obsługi, nadzoru i zarządu domu, tudzież przestrzegać przepisów meldunkowych.

§ 9. Obowiązkiem dozorcy domu jest czuwanie nad bezpieczeństwem domu i jego mieszkańców i używanie w nagłych wypadkach pomocy organów bezpieczeństwa. Powinien dbać o czystość wszystkich dostępnych części domu, a więc wjazdów, bram, sieni klatki schodowej, strychu, piwnicy, wychodków, dostępnych dla publicznego użytku, dalej podwórzy. Tak samo powinien utrzymywać na chodniku względnie na ulicy przed domem, gdzie niema chodnika, czystość i porządek, usuwać śnieg, błoto, posypać chodniki piaskiem i t. d. Wrazie epidemji obowiązany jest ściśle stosować się do zleceń władz sanitarnych co do utrzymania czystości i porządku lub przeprowadzenia dezynfekcji domu w powyższych częściach domu.

Dozorca winien czuwać nad należytem oświetleniem tych części domu, które w myśl przepisu regulaminu mają być oświetlone. Powiniem dbać o całość urządzeń wodociągowych, gazowych, elektrycznych i dzwonków od bramy oraz innych urządzeń publicznych, znajdujących się w domu, i wogóle ściśle przestrzegać przepisów regulaminu i porządku czystości, wydanych przez Magistrat.

§ 10. Obowiązkiem dozorcy domu jest również otwieranie bramy w porze zamknięcia, za co należy się od wchodzącego 30 gr. Jeżeli lokator z wiedzą i wolą właściciela realności lub zarządcy posiada klucz od bramy, dozorca otrzymuje od lokatora 4 Zł. miesięcznie. Jeżeli dozorca spostrzeże, że ktokolwiek bez wiedzy i woli właściciela realności lub zarządcy dorobił sobie względnie posiada klucz od bramy, winiem o tem natychmiast zawiadomić właściciela realności względnie zarządcę.

Lokatorzy, utrzymujący w danej realności kawiarnię, restaurację, cukiernię i szynk bezwarunkowo nie mogą posiadać klucza od bramy.

§ 11. Dozorca domu nie jest natomiast obowiązany do wykonywania posług lub robót domowych na rzecz właściciela realności, oraz do wylewania wody z piwnicy, do wynoszenia miału węglowego z piwnicy, tudzież do czyszczenia domu i podwórza po przeprowadzonym remoncie mieszkania lub po przeprowadzonych nadbudówkach, z wyłączeniem drobnych adaptacyj, jak np. zaprowadzenie instalacji elektrycznej, a usługi takie podlegają osobnemu wynagrodzeniu stosownie do umowy.

Warunki wynagrodzenia.

§ 12. Za czynności, związane ze stanowiskiem dozorcy, otrzymuje tenże oprócz bezpłatnego mieszkania następujące wynagrodzenie, płatne miesięcznie z dołu:

a)	w domach parterowych	Zł.	7·50
b)	„ jednopiętrowych	„	12·50
c)	„ dwupiętrowych	„	19·50
d)	„ trzypiętrowych	„	26·—
e)	„ czteropiętrowych	„	39·—
f)	„ pięciopiętrowych	„	52·—
g)	„ sześciopiętrowych	„	65.—

Mieszkanie, położone na poddaszu (mansardowe), do 2 pokoji włącznie, nie uważa się za osobne piętro.

Jeżeli w domu znajdują się koncesjonowane: restauracja, kawiarnia, szynk, cukiernia, mleczarnia, jadło-

dajnia, piekarnia, fabryka wody sodowej, fabryka pasty do butów, zajazd, stajnia, samoistny skład, szkoła, stowarzyszenie, dom modlitwy lub warsztaty rękodzielnicze, zatrudniające ponad 5 robotników, dozorca otrzymuje 50% dodatek do ustalonego miesięcznego wynagrodzenia, zaś za każde następne przedsiębiorstwo tego rodzaju, mieszczące się w tym samym domu, o 20% więcej.

Jako jednostkę domową uważa się jeden budynek o jednej bramie wchodowej i jednej klatce schodowej. Jeżeli dom ma więcej klatek schodowych, dozorca otrzymuje bez względu na ilość bram wchodowych od ulicy dodatkowo za każdą klatkę schodową 30% zasadniczego wynagrodzenia. Podwyżka ta jednak nie odnosi się do do tylnej klatki schodwej, przeznaczonej wyłącznie dla służby. Klatka schodowa, prowadząca do mieszkań w oficynie, nie połączonych wejściem z frontową klatką schodową, nawet gdyby także przeznaczoną była do użytku służby, nie uważa się za przeznaczoną dla służby, lecz za główną i za taką klatkę schodową dozorca otrzymuje również dodatkowo 30% dodatkowego wynagrodzenia.

Domy, znajdujące się w podworcach, a nie połączone z domem głównym frontowym, należy uważać jako domy osobne, a nie jako oficyny i wówczas od takiego domu należy się całkowite wynagrodzenie stosownie do wysokości domu, z wyłączeniem domów parterowych dla 2 lokatorów.

Dozorca otrzymuje również za każdorazowe użycie windy przez niezamieszkałych w tej realności 10 gr. przed zamknięciem bramy, a 20 gr. po zamknięciu bramy.

Za gaszenie lampek orjentacyjnych, znajdujących się na danej realności, otrzymuje dozorca 3 Zł. miesięcznie, o ile spoczywa na nim obowiązek gaszenia ich przed godziną 6 rano.

Właściciel realności obowiązany jest sprawić z własnych funduszów przyrządy, sprzęty, naczynia i materjały, służące do czyszczenia i oświetlenia domu. Dozorca domu ma je szanować i utrzymywać w należytym porządku, a w razie opuszczenia stanowiska zwrócić w porządku właścicielowi lub zarządcy.

§ 13. Dozorca otrzymuje od właściciela realności bezpłatnie książeczkę kwitarjuszową z dającemi się odłączyć pokwitowaniami, zawierającą kontrolę wypłaconej dozorcy płacy miesięcznej, powierzonych inwentarzy i narzędzi. Brak pokwitowania uchodzić będzie za domniemanie nieuiszczenia zapłaty, względnie niewydania inwentarza i narzędzi.

Mieszkania dozorców.

§ 14. Dozorcy domu należy się bezpłatne mieszkanie o powierzchni 20 m^2, nadające się na ten cel, położone na parterze, możliwie blisko bramy, z piwnicą i prawem używania strychu do suszenia bielizny w tym samym domu. Izby mieszkalne przy przyjmowaniu dozorców winne być wybielane, ze szczelnemi drzwiami i oknami na zawiasach. Szyby w oknach mają być całe. Podłogi i piece mają się znajdować w stanie używalności. Dachy muszą być szczelne i nieprzeciekające, a gdzie są zepsute, muszą być na koszt właściciela realności naprawione. Dozorcy obowiązani są utrzymywać mieszkania w porządku. Na wypadek zniszczenia mieszkania przez powódź lub inny kataklizm, przez dozorcę niezawiniony, naprawienie mieszkania dokonane być winno kosztem właściciela domu. Trzymanie inwentarza żywego jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody właściciela realności. Właściciel realności ani zarządca nie może zmuszać dozorcy do przyjęcia sublokatora. Jeżeli w mieszkaniu dozorcy niema dość światła dziennego, a istnieje niemożliwość dostarczenia dozorcy chwilowo innego mieszkania, dozorca musi otrzymać od właściciela realności względnie zarządcy prawo używania nawet za dnia oświetlenia elektrycznego czy gazowego, gdzie zaś takiego oświetlenia niema dozorca ma otrzymać pół litra nafty dziennie.

Podatek wodociągowy opłaca za dozorcę domu właściciel realności.

Uwaga: Od dostarczenia piwnicy i strychu właściciel realności jest tylko wówczas uwolniony, jeżeli przeznaczenie tych ubikacji dozorcy przez właściciela będzie niemożliwe.

UBEZPIECZENIE.

§ 15. Dozorca, o ile nie jest ubezpieczony w Kasie chorych z powodu zatrudnienia głównego, winien być ubezpieczony w Kasie chorych. To samo dotyczy dozorczyni wdowy, o ile sama spełnia obowiązki dozorcy.

W realnościach, w których używa się windy elektrycznej i t. p. ma ponadto dozorca domu względnie członek rodziny, przy obsłudze go zastępujący być ubezpieczony od wypadku w myśl odnośnych obowiązujących przepisów. Opłaty za ubezpieczenie od wypadków uiszcza w całości właściciel domu.

Przewodniczący:
Ludwik Smyczyński.

Z ramienia Ministerstwa Sprawiedliwości:	Z ramienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych:
Dr Henryk Matuziński.	Jan Milanicz.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3757/27
III.

Kraków, dnia 26 lutego 1927 r.

Taryfa kominiarska.

OBWIESZCZENIE.

Województwo w Krakowie na podstawie § 51 ustawy przemysłowej, po wysłuchaniu Izby Handlowej i przemysłowej w Krakowie, oraz Stowarzyszenia przemysłowego kominiarzy w Krakowie, ustanawia następującą taryfę maksymalną za roboty kominiarskie dla miasta Krakowa:

TARYFA KOMINIARSKA DLA MIASTA KRAKOWA

za jednorazowe czyszczenie:	Zł. gr.
1) Od komina (szuflady) w domach parterowych	—·30
2) „ „ „ „ 1 piętrowych	—·35
3) „ „ „ „ 2 „	—·40
4) „ „ „ „ 3 „	—·45
5) „ „ „ „ 4 „	—·50
6) „ „ „ „ 5 „	—·55

7) Każde następne piętro 5 groszy więcej, suteryna lub poddasze zamieszkałe uważa się jako jedną kondygnację czyli piętro;

8) Za skontrolowanie i odbiór komina (szuflady) w nowo wybudowanym lub przebudowanym domu bez usuwania rumowiska i cegieł pobiera się 100 % więcej przy każdej z powyższych pozycji;
9) Od szląga do 2 m. . . . . . . —·40
10) „ „ ponad 2 m. . . . . . —·60
11) „ kanału, maszyn parowych, kotłów, majsnerów itp. za każdy metr długości . . . . . 1·—
12) Od komina (szuflady) używanego do centralnego ogrzewania w domach o 2 lokatorach . . 1·50
13) Od komina (szuflady) używanego do centralnego ogrzewania w domach większych i gmachach publicznych . . . . 4·50
14) Od komina fabrycznego wolno stojącego bez względu na wysokość . . . . 7·50
15) Od komina (szuflady) używanego w piekarniach, cukierniach i wędzarniach, oraz wszelkich zakładach przemysłowych bee względu na wysokość . 1·50
16) Od komina (szuflady) używanego do ognisk stolarzy, bednarzy, kowali i kapeluszników bez względu na wysokość . . . . —·70
17) Od komina (szuflady) używanego do kuchen zbiorowych w zakładach publicznych, klasztorach, restauracjach, kawiarniach, w koszarach wojskowych, pralniach zawodowych bez względu na wysokość —·80
18) Od komina (szuflady) na żądanie właściciela w specjalnie oznaczonym czasie ma być czyszczony 50 % przy każdej pozycji więcej;
19) Za czyszczenie pieca kuchennego lub łazienki 1·50
20) „ „ „ pokojowego . . 2·50
21) „ „ „ kuchennego w restauracjach lub zastosowanego do pozycji 17 . . 3·50
22) Za wyczyszczenie rury do pieca do 1 m. . —·25 za każdy następny metr 15 gr.

Ceny w poz. 19—22 pobierane będą przy regularnem perjodycznem czyszczeniu w godzinach od 7-mej rano do 7-mej wieczór. Poza temi godzinami 100 % więcej przy każdej pozycji.

Komin ewentualnie szuflada rozumie się jako jeden przewód dymowy w szczycie komina na dachu.

Taryfa ta wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1927 a równocześnie z dniem tym traci moc obowiązującą taryfa dotychczasowa, ustanowiona reskryptem Województwa z 7 czerwca 1924 L. 3358/VI.

Powyższe zarządzenie Województwa podaje się niniejszem do publicznej wiadomości.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 628/27
VI.

INSTRUKCJA

dla dozorców, pełniących służbę w Aresztach miejskich.

1) Dozorcy Aresztów miejskich są funkcjonarjuszami gminy podległymi bezpośrednio Zarządcy aresztów;

2) Dozorcy Aresztów miejskich pełnią służbę na korytarzu, przed celami aresztanckiemi po 8 godzin na dobę.

Zmiany służby następują:
o godzinie 8 rano,
„ 16 po południu,
„ 24 w nocy;

3) Dozorca winien stawić się do służby w czasie oznaczonym, trzeźwy i wypoczęty;

4) Przy zmianie służby w porze dziennej tj. o godzinie 8-mej i 16-tej ma oddający wraz z odbierającym służbę dozorcą skontrolować wszystkie cele, sprawdzić ilość aresztantów oraz inwentarz każdej celi, który składa się z kubła, 2 wiader na wodę, miednicy i ubrań aresztantów. W celi nie mogą się znajdować inne przedmioty, prócz wymienionych a przedewszystkiem takie, zapomocą których aresztanci mogliby sobie ułatwić ucieczkę;

5) Dozorca na wezwanie klucznika winien udać się po żywność dla aresztantów, a mianowicie: o godzinie 7·30 po śniadanie, o godzinie 12-tej po obiad, a o godzinie 15-tej po kolację.

Udający się po żywność dozorca otrzymuje od Zarządcy aresztów kartę żywności, którą oddaje w kuchni, dostarczającej żywność dla aresztantów;

6) W czasie wydawania przez klucznika żywności (śniadanie, obiad, kolacja) aresztantom, oraz w czasie robienia porządku w celach aresztanckich — dozorca pełniący służbę winien znajdować się za bramą żelazną od sieni, zamknąwszy uprzednio tę bramę na klucz, który posiadać ma przy sobie;

7) Dozorca pełniący służbę na korytarzu, tak w dziennej jak i nocnej porze — winien stale przechadzać się po korytarzu przed celami aresztanckiemi i czuwać nad tem:

a) by brama żelazna była stale zamknięta, a klucz wyjęty z zamku w jego przechowaniu,

b) by aresztanci, przebywający w aresztach nie manipulowali koło okien, drzwi, ścian, pryczy, podłogi itp.,

c) by aresztanci nie porozumiewali się przez okna z dochodzącemi pod te okna osobami,

d) by aresztanci nie otrzymywali przez okna jakichkolwiek przedmiotów od osób z zewnątrz aresztów oraz by im niczego nie wydawali;

8) Obowiązkiem dozorcy pełniącego służbę jest dalej czuwać, by aresztanci zachowali jak największy spokój, a w wypadku hałasowania, krzyków, dobijania się do drzwi i t. p. wezwać aresztantów do uspokojenia się, a gdyby wezwania nie posłuchali, zawiadomić o tem klucznika względnie donieść Zarządcy;

9) Odwiedzanie aresztantów odbywać się może w dziennej porze od godziny 8 do 16 po południu, jedynie za uprzedniem zezwoleniem Zarządcy aresztów.

10) Przynoszone przez krewnych, znajomych jedzenie dla aresztantów może być przyjęte — jednakowoż dopiero po zbadaniu przez dozorcę, czy w przyniesionych potrawach nie znajdują się jakiekolwiek narzędzia lub trunki alkoholowe, których przyjmować nie wolno;

11) Dozorcy pełniący służbę w porze nocnej od godziny 16 do 24 i od 24 do 8 nie mogą, będąc sami, wchodzić do żadnej z cel, w których znajdują się aresztanci (aresztantki) lecz, o ile tego wymaga potrzeba, w towarzystwie klucznika lub kontrolnych organów Policji;

12) Prowadzenie przez dozorców rozmów z aresztantami lub aresztantkami jest wzbronione. Wyjątek

stanowi przyjęcie od aresztanta (aresztantki) zgłoszenia w sprawie dotyczącej aresztów — które to zgłoszenie dozorca winien zaraz podać do wiadomości klucznika, celem wydania ewentualnych dalszych zarządzeń, a sprawy większej wagi zgłosić Zarządcy;

13) W porze nocnej t. j. od godziny 21 do 6-tej mają wszyscy aresztanci leżeć na pryczach. W wypadkach podejrzanego spaceru po celi lub wystawaniu przy oknach, drzwiach, leżenia pod pryczą itp. ma o tem dozorca natychmiast zawiadomić klucznika;

14) Osobom nieuprawnionym nie wolno przebywać tak w dziennej jak i w nocnej porze na korytarzu Aresztów;

15) Dozorca nie może w czasie służby oddalić się z miejsca służby z wyjątkiem potrzeb związanych ze służbą i to za uprzedniem zgłoszeniem o tem Zarządcy;

16) Dozorcy obowiązani są ściśle wykonywać zarządzenia wydane przez Zarządcę Aresztów oraz stosować się do niniejszej instrukcji;

17) Za przekroczenie niniejszej instrukcji winny pociągnięty zostanie do odpowiedzialności w myśl »Przepisów służbowych dla pracowników Gminy miasta Krakowa«.

Regulamin powyższy zatwierdziło Prezydjum miasta uchwałą z dnia 27 grudnia 1926 L. 8539/26 prez. z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1927 r.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 628/27
VI.

INSTRUKCJA
dla klucznika Aresztów miejskich w Krakowie.

1) Klucznik jest funkcjonarjuszem gminnym, podległym bezpośrednio Zarządcy Aresztów miejskich.

Do obowiązków klucznika należy:

a) Wysyłać codziennie (nie wyłączając niedziel i świąt) dozorcę aresztów z aresztantem po żywność, a mianowicie; o 7·30 po śniadanie, a o 12-tej po obiad, o 15-tej po kolację. W czasie nieobecności dozorcy, klucznik ma pozostać na korytarzu pełniąc obowiązki dozorcy. Po przyniesieniu żywności klucznik ma zająć się jej rozdziałem oraz dopilnować, by aresztanci po spożyciu strawy naczynia oddawali w stanie należycie wyczyszczonym.

Podczas rozdziału żywności między aresztantów, dozorca pełniący służbę na korytarzu aresztów, ma zamknąć na klucz bramę żelazną, dzielącą korytarz od sieni — i stać za bramą tj. od strony sieni.

b) Dopilnować by po spożyciu śniadania aresztanci wypróżnili kubły w celach się znajdujące — najpierw z cel męskich, a następnie z cel dla kobiet.

c) Odebrać codziennie od aresztantów koce i przechować je w magazynie. Dla wydawania aresztantom kocy ustala się w porze letniej godzinę 18 po południu — w porze zaś zimowej godzinę 16-tą po południu.

d) Zarządzić codziennie oczyszczenie wszystkich cel aresztanckich, korytarza, wychodków i podwórza (do robienia tych porządków użyć należy aresztantów).

e) Skontrolować codziennie osobiście urządzenie wszystkich cel, jak niemniej zwrócić baczną uwagę na wszelkie uszkodzenia lub ślady, nasuwające przypuszczenie o ewentualnem planowaniu przez aresztantów ucieczki.

f) Wybrać i wynieść codziennie w godzinach porannych pory zimowej popiół z pieców poszczególnych cel, zaś o godzinie 3-ciej po południu przygotować materjał opałowy (drzewo, węgle), który o tej godzinie wydawać będzie Zarządca, oraz czuwać, by w celach panowała ciepłota mieszkaniowa.

g) Zamknąć po każdorazowem wypaleniu drzwiczki od pieców, których otwór prowadzi bezpośrednio na korytarz.

h) Wyczyścić każdego dnia kancelarję Zarządcy aresztów miejskich, nadto w porze zimowej codziennie zapalić w piecu w kancelarji.

i) Dbać o czystość wewnątrz całego budynku aresztów, jak niemniej o schludny wygląd zewnątrz, nadto zwracać uwagę na całość i stan znajdującego się w aresztach inwentarza.

j) Nie wydalać się z budynku Aresztów bez wiedzy i zezwolenia Zarządcy.

k) Zawiadomić Zarządcę Aresztów miejskich o każdorazowem doprowadzeniu przez Organa Policji osoby, lub dobrowolnem zgłoszeniu się skazanego (nej) do odbycia kary w Aresztach miejskich, przyczem bezwzględnie przestrzegać winien następujących zarządzeń:

1) nikomu ze stron bez zezwolenia Zarządcy aresztów nie wolno z żadnym aresztantem się stykać, prowadzić rozmowy lub w inny jakikolwiek sposób się porozumiewać,

2) bez wiedzy Zarządcy Aresztów, żaden z odsiadujących karę aresztantów nie może być zwolniony względnie Policji wydany,

3) przy każdej doprowadzonej lub samowolnie zgłaszającej się do odbycia kary osobie przed doprowadzeniem jej do celi aresztanckiej ma być przedsięwzięta osobiście przez klucznika rewizja ubrania i to tylko w obecności Zarządcy.

Rewizji kobiet dokonuje żona klucznika.

4) znalezione przy osobie podczas rewizji pieniądze, dokumenty oraz wszelkie inne więcej lub mniej wartościowe przedmioty, obowiązany jest klucznik na karteczce zanotować, opisując krótko ich stan, oraz ilość i natychmiast oddać Zarządcy, celem przechowania w depozycie,

5) przyjmowanie podarków w jakiejkolwiek postaci od stron lub samych aresztantów jest niedozwolone.

l) Starać się, by w aresztach panował jak największy spokój i o każdem zaobserwowanem przygotowaniu aresztantów do ucieczki, lub o zaszłym jakimkolwiek wypadku w aresztach natychmiast (bez względu na porę dnia) zawiadomić Zarządcę aresztów.

ł) Zamykać codziennie bramę wchodową do aresztów na klucz, o godzinie 21-szej wieczór, a otwierać dnia następnego o godzinie 6-tej rano.

Klucznik obowiązany jest ściśle wykonywać zarządzenia, wydane przez Zarządcę aresztów oraz stosować się do niniejszej instrukcji.

Za przekroczenia niniejszej instrukcji winny pociągnięty zostanie do odpowiedzialności w myśl »Przepisów służbowych dla pracowników Gminy miasta Krakowa«.

Regulamin powyższy zatwierdziło Prezydjum miasta uchwałą z dnia 27 grudnia 1926 r. L. 8539/26 prez. z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1927 r.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 628/27
VI.

INSTRUKCJA

dla konwojentów pełniących służbę w Aresztach miejskich.

1) Konwojenci są funkcjonarjuszami gminnymi, podległymi bezpośrednio Zarządcy aresztów miejskich.

2) Konwojent obowiązany jest zgłosić się do służby każdego dnia o godzinie 7 rano w izbie służbowej, w której przebywać ma aż do otrzymania dokumentów podróżnych i należytości konwoju dla osób odszupasować się mających.

3) Osoby mające być odszupasowane wydaje z aresztów klucznik.

4) Konwojent winien stwierdzić na podstawie otrzymanych dokumentów szupasowych, czy wydane mu przez klucznika osoby są identyczne z wymienionemi na dokumentach.

5) W czasie konwojowania jednej lub więcej osób, konwojent winien od konwojowanych osób zachować taką odległość, jakiej wymagać będzie okoliczność, w każdym razie przestrzegać takich środków ostrożności, by wszędzie i w każdej chwili, mógł zapobiedz ucieczce konwojowanych.

6) Konwojentowi wykonywującemu szupas nie wolno wstępować do szynków, prywatnych domów, lub zbaczać z drogi publicznej na prywatne ścieżki i manowce.

7) Konwojentowi nie wolno nieść w czasie wykonywania konwoju żadnych rzeczy (pakunków), będących własnością osoby konwojowanej.

8) Konwojent ma oddane mu osoby do odszupasowania odstawić do miejsca przeznaczenia i oddać za potwierdzeniem.

9) Potwierdzenie to winno być zaopatrzone podpisem i pieczęcią tego urzędu, który uprawniony jest do odbioru szupaśników.

W razie ucieczki szupaśnika, konwojent winien zaraz zawiadomić o ucieczce Zwierzchność Gminy i Posterunek Policji, koło których przechodzi. Dowód zawiadomienia ma być uwidoczniony przez te urzędy na karcie drożnej.

10) Do obowiązków konwojentów należy również odbierać ze szpitali uzdrowieńcow i chorych nieuleczalnie i odstawiać ich do gmin przynależności, względnie miejsca zamieszkania lub do domu.

11) Konwojenci obowiązani są ściśle wykonywać polecenia, wydane przez Zarządcę aresztów miejskich oraz stosować się do niniejszej instrukcji.

12) Za przekroczenie niniejszej instrukcji winny pociągnięty zostanie do odpowiedzialności w myśl „Przepisów służbowych dla pracowników Gminy miasta Krakowa".

Regulamin powyższy zatwierdziło Prezydjum miasta uchwałą z dnia 27 grudnia 1927 r. L. 8539/26 pocz. z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1927 r.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3142/26
B. a.

Wykaz policzbowania domów przy Placu Jabłonowskich w Dz. IV. Piasek w Krakowie.

L. s.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba starego wyk. hip.	Liczba nowego wyk. hip.	Uwaga.
		Narożnik ul. Garncarskiej				
	(1) (2)	parcele				
512	3	Gmina miasta Krakowa	739/3			
		Kooperatywa mieszkaniowa Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Krakowie			555	
	(4)	parcela				
		dalej parcele położone obok muru ogradzającego klasztor OO. Kapucynów.				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Policzbowanie domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4325/26
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ul. Dąbrowskiego w Dz. XXII. „Podgórze“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p. Dawna	L. p. Nowa	Właściciel domu	Liczba katast. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Salinarnej				
404	1	2	patrz Salinarna lp. 17			394	
472	3	4	Chowaniec Józef i Ludwika	431	960	173	
			Narożnik ul. Trauguta				
	(5) (7)	(6) (8)	parcele				
48	9	10	Jakubiec Kazimiera, Czesława i Marja	453	808	648	
193	11	12	Kosowski Józef, Feliks, Marjanna, Koczyńska z Kosowskich Karolina	454	205	51	
641	13	14	Majka Józef	458/1	298	202	
49	15	16	Fabryka bielizny i Trykotaży S. A. Podgórze—Kraków	459 460 458/2	310 1199	200 201	
561	17	18	Liszka Stanisław	461	49	52	
	(19) (21)	(20) (22) (24) (26)	parcele				
		Wał kolejowy i podjazd Narożnik ul. Tadeusza Romanowicza					

Strona prawa.

L. s.	L. p. Dawna	L. p. Nowa	Właściciel domu	Liczba katast. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Salinarnej				
47	2	(1) (3)	patrz ul. Salinarna p. 19	450 449/1	47	49	
46	(4)	(5)	Matzner Godel i Salomea	451	46		patrz ul. Salinarna 21.
—	(6)	(7)	dtto skład drzewa	452	„	47	„ Salinarna 23.
429	(8)	(9)	Firma „Kryształ“ Polska fabryka Warszawskich cukrów i czekoladek Sp. z ogr. odp. w Krakowie - Podgórzu	466	331	291	p. Salinarna 25.
697	10	11	Weinberger Józef Pralnia Chemiczna i Farbiarnia	474/13	315	948	
—	(12)	(13)	parcela (skład żelaza)	474/12	„	949	Lewkowicz Szloma i Mojżesz
728	14	15	Hutterowie Leopold i Rachela	474/1	„	954	
	(16) (18) (20)	(17) (19) (21)	parcela „ „	474/9 474/5			
			Narożnik ul. Hetmańskiej				
	(22)	23	parcela ogród	505	833	561	
542	24	25	Braun Teofila	504	„	561	
	(26)	(27)	parcela kolejowa				
			Wał kolejowy i podjazd ku ul. Dekerta				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3422/26
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów w ulicy Lipowej w Dz. XXII. „Podgórze“ i Dz. XXI. „Płaszów“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Dz. XXII. Wał linji kolejowej Kraków-Płaszów				
		(2) (4)	parcele				jako niezabudowane nieoznaczone liczbą spisową
		(6) (8)	Dojście do ul. Przemysłowej parcele (ogród)				
535		(10) (12)	Krakowska Fabryka drutu i wyrobów żelaznych S. A. patrz ul. Tadeusza Romanowicza lp. 9—11	532		621	
		(14)	Narożnik ulicy Tadeusza Romanowicza Barak Wojsk. Urzędu Gosp. Skarb Państwa				
		(16) (18)	parcele				
		20	Woźnik Michał, 1-o Kretowa, 2-o Woźnikowa Katarzyna	581	811	546	
		(22) (24)	parcele				

Strona prawa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Dz. XXII. Wał linji kolejowej Kraków-Płaszów				
677		(1) 3	parcela Firma „Znicz“ Fabryka Zapałek Spółka Akcyjna	516 517/1 515/2	768	672	
		5—13	parcele				Jako niezabudowane nieoznaczone liczbą spisową
			Narożnik ulicy Tadeusza Romanowicza				
		(15) (17) (19)	parcele				Jako niezabudowane nieoznaczone liczbą spisową
53		(21)	patrz ul. Dekerta lp. 16	588 589 591	53 242 849 903	603	
405	38	23	Narożniki ul. Dekerta i Wałowej Schenker Leon	600	574	343	
	(40)	(25)	Detto ogród				

Strona lewa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Droga nie nazwąna (przedłużenie ul. Dekerta) do ul. Zabłocie i dalej do wału ochronnego nad Wisłą				Jako niezabudowane nieoznaczone liczbą spisową
		(26) do (32)	parcele (błonie)				
			Nowo otwierająca się ulica w kierunku przedłużenia ul. Zabłocia (drogi polnej) ku ul. Płaszowskiej Dz. XXII.				Jako niezabudowana nieoznaczona liczbą spisową
		(34)	parcela	846/72			
238		36	Firma Górecki i W. Kucharski Ska akc. Dom urzędniczo-robotniczy	846/73 74, 846/75 846/76		843	Jako niezabudowana nieoznaczona liczbą spisową
		(38)	parcela				„ „
233		40	Pawłowscy Franciszek i Kazimiera	846/78	734	680	
		(42)	parcela				„ „
226		44	Pawłowski Stanisław	846/80 846/81 846/82		678 1097 1185	
		(46)	parcela				
		(48)	parcela				

Strona prawa.

L. s.	L. p. dawna	L. p. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
449	42	27	Dziewońska Marja	598	651	428	
438	44	29	Drabik Jakób, Kapusta Stanisław i z Popiołków Eugenja	597	566	407	
	(46)	(31)	parcela				Jako niezabudowana nieoznaczona liczbą spisową
			Narożnik ulicy Na Dołach				
	48	33	Skarb Państwa	641			Dzierżawi Szpunar skład rzeźniczy i pracownię
		(35) (37) (39)	parcele	642 „ „			Jako niezabudowane nieoznaczone liczbą spisową
		(41)	Dz. XXI. parcela				Jako niezabudowana nieoznaczona liczbą spisową
212		(43)	patrz Płaszowska lp. 33	322	827	1128	
211		(45)	patrz Płaszowska lp. 35	323	827	1127	
214		(47)	patrz Płaszowska lp. 37	329	827	1126	
			Narożnik ul. Płaszowskiej				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3791/26
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów na Placu Lasoty w Dz. XXII. „Podgórze“ w Krakowie.

L. s.	L. p.		Właściciel domu	L i c z b a			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
			Narożnik ul. Parkowej				
497	1	1	Matula Djonizy	992	737	501	
569	2	2	Dr Bednarski Tadeusz, Adam i Bolesław	990	916	610	
645	3	3	Wisłocki Stanisław i Anna	962/5 962/4	1208	783	
			Narożnik ulicy Na Zbóju				
	(4) (5)	(4) (5)	parcele				
705	—	6	Zalipscy Michał i Zofja	960/2 962/7		799 800	
709	—	7	Ritterowa Zofja	960 4, 6, 13		806	
156	5	8	„Glorja“ Fabryka świec i wyrobów woskowych w Krakowie S. A.	957	128	918	
			Narożnik ulicy Widok i Aleji Edwarda Dembowskiego				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem Oddz. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3430/26
B. a.

Wykaz policzbowania domów w nowo otwartej ul. Żabiej w Dz. IV. „Piasek“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik ul. Wenecja				
189	2	patrz ul. Wenecja lp. 8.			561	
	(4)	patrz Al. Mickiewicza parcela l. p. 3				Budowa gmachu Śląskiego Seminarjum Duchownego
		Narożnik Aleji Mickiewicza				

Strona prawa.

L. s.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik ul. Wenecja				
419	(1) (3)	patrz Aleja Mickiewicza l. p. 5—7			1	Szkoła Przemysłowa
		Narożnik Aleji Mickiewicza				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 815/27.
B. a.

WYKAZ
konsensów budowlanych, wydanych w lutym 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Izaak Aron Poser	przeróbki bud. i klozety spłukiwane	Grodzka 32	Zygmunt Prokesz	49/27
Markus Tigner	przebudowa lokalu part. i piwnic	Grodzka 28	Iz. Goldberger	302/27
Karol Hubert Rostworowski	przedzielenie klatki schodowej w part. i I. p.	św. Jana 20	F. Zwoźniak	4833/26
Herman Eber	II. p. ofic. boczna nadb. II. piętr. w ofic. tylnej i w part. klozet	Sławkowska 14	Fr. Stankiewicz	106/27
Inż. Franciszek Drobniak	przeróbki wewn. w kawiarni na I. piętrze	Szczepańska 1	Stryjeński Mączyński	430/27
Stow. „Miłości bliźniego“	przebud. bud. front. na dom modlitwy	Spitalna 24	Liebling, Oberleder	291/27
Arcybractwo Miłosierdzia	przeróbka ubikacji na pracownię krawiecką	Florjańska 19	L. Lisowski	127/27
		Dz. III.		
Juda Hudes	przebudowa wychodków	Felicjanek 2	Zygm. Prokesz	4762/26
Dr. Jakób Kohn	adaptacje wewnętrzne	Smoleńsk 15	Zygm. Szufa	208/27
Dr. Władysław Medyński	częściowe ogrodzenie parceli	pl. Kossaka 8	H. Lamensdorf	2872/26
		Dz. IV.		
Wydział I. Mgtu	part. stróżówka	Rajska 10	Bud. m. A.	4775/26
Irena Rappaport	pl. dod. wewn. preröb. I. p. i poddasza	Batorego 14	Jan Orłowski	4169/26
		Dz. VII.		
Ludwika Merzowa	przebud. portalu sklep.	Starowiślna 1.	Zygm. Prokesz	355/27
		Dz. VIII.		
Gmina izraelicka Dr. Rafał Landau	dwa skrydła of. szpitala izrael.	Skawińska 8	Ł. Rock	4897/26
Salomon Tobias	przeb. klozetów na spłuk.	św. Wawrzyńca 20	Ł. Rock	4456/26
Abraham Markowicz	sklep w sieni	Józefa 19	Ł. Rock	5001/26
Stow. Żyd. rękodz.	szachty uliczne	Podbrzezie 6.	— — —	4954/26
		Dz. X.		
Józej i Karolina Pająkowie	part. dam mieszk.	Twardowskiego 66	E. Skawiński	4770/26
Władysław Russek	ofic. I-o p. z poddaszem	Dworska 15	E. Skawiński	4854/26
Marja Kaczmarczyk	part. dom z komórkami	Wierzbowa wh. 393	J. Kaczmarczyk	3569/26

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
Dz. XI.				
Stanisława Cegielska	I-o piętr. dom z poddaszem	Konfederacka lk. 141/19	Tom. Bujas	5031/26
Dz. XII.				
Ska Mieszkaniowa dla miast	III-ch piętr. dom	Słoneczna wh. 875	Bud. m. A.	4299/26
Ska Mieszkaniowa dla miast	III-ch pietr. dom mieszk.	Słonęczna wh. 875	Bud. m. A.	2789/26
Oskar i Eug. Bruder	wznowienie domu IV. p.	Al. Krasińskiego	H. Lamensdorf	2454/26
Abr. i Wiktorja Fischler	dom III. piętr.	Lelewela 3	J. Wilczyński	4380/26
Dz. XIII.				
Zygmunt Kubaty	ogrodzenie prowizoryczne	Ks. Józefa 55	Edm. Wyroba	2843/26
Gmina miasta Krakowa	przebud. stajni na barak dla bezdomnych	Kr. Jadwigi 85	Bud. m. A.	60/27
Józef i Marja Wyrobowie	nadb. I. p. z poddaszem adapt. part. oficyny	Kr. Jadwigi 48	Albin Wiktor	132/27
Dz. XIV.				
Wydział gł. akad. Związku sportow.	prow. drew. barak na gr. gminnym	dawny tor wyścigowy	L. Karolla	4450/26
Dz. XV.				
Benjamin i Sala Scheuer	pl. dod. part. dom narożny	Racławicka lk. 79	T. Bujas	3666/26
Leon i Amalja Stabrawa	I-o piętr. dom w głębi parcel	lk. 385/4 i 387/3 J. Lea	Biasion	4178/26
Ambroży Chrobak	wozownia i murowany parkan od frontu	Kazim. W. 53	J. Kaczmarczyk	4177/26
Dz. XVI.				
Marja Frużyńska	pl. dod. part. dom z poddaszem mieszkalnem	ul. J. Lea lh. 402	J. Kaczmarczyk	4236/26
Stefan Konik	part. drewn. dom	droga do Bronowic lk. 26/1	F. Stankiewicz	3891/26
Bolesław Lipanowicz	pl. dod. mieszkania na poddaszu part. dom	parc. lk. 336/4	J. Kolesiński	4462/26
Dz. XVII.				
Gen. Anna Grzywińska	pl. dod. domu I-o piętr.	Litewska lk. 835/2	Siódmak	3903/26
Gmina m. Krakowa	dobud. kuchni w bud. gospod. m. Zakł. sanit.	Prądnicka 30-32-34	Bud. m. A.	1434/26

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
Dz. XVIII.				
Ofic. Spółdzielnia mieszk.	fasada domu	Mogilska działka 50	Of. Sp. Mieszk.	3123/26
Ofic. Spółdzielnia mieszk.	fasada domu	Mogilska działka 51	Of. Sp. Mieszk.	3123/26
Dz. XIX.				
Piotr Głąb	pl. dod. domu I. piętr.	Piaski	E. Skawiński	4303/26
Władysław Potulicki	pl. dod. domu I-o piętr.	Piaski lk. 22/6	Wł. Warczewski	4603/26
Dz. XX.				
Michał Lemler	przeb. młyna na mieszk.	Mogilska 103	F. Zwoźniak	4317/26
Dz. XXII.				
Zarz. Zrzeszenia lokat. i sublok. Województwa krakowskiego	wagony dla bezdomnych	Podgórze p. 1, 2, 3	E. Panenko	385/27
Jakób Kotaba	ogrodzenie	Kącik 14 lk. 397, 98-99	Bud. m. A.	491/27
Ludwik i Marja Struzikowie	dom III. p. naroż.	Salinarna 2	Ludwik Strózik	4950/26
Stefan Bularz	I-o p. oficyna	Rękawka 21	M. Sarnecki	490/27
Antoni Hildebrand	nadb. II. p. i ofic. przyziem. mieszk. stróża, stajnia, wozownia	Wielicka 26	Kryłowski	307/27

Prezydent miasta
Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Józef Pałasiński,** kustosz Muzeum Narodowego, na zasadzie postanowienia § 89 statutu m. przeniesiony został z etatu Muzeum Narodowego w grupie VII. uposażenia od dnia 1 stycznia 1927 r. na etat urzędników administracyjnych Magistratu, z tytułem służbowym sekretarza Magistratu w grupie VII. b. (L. prez. 8680/26).

P. **Zygmunt Drozdowski,** kierownik techniczny garaży i warsztatów reperacyjnych, uchwałą Rady miasta z dnia 20 stycznia 1927 r. zamianowany został ad personam kierownikiem Miej. Parku samochodowego z dniem 1 stycznia 1927 r. z poborami VII. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8402/26).

P. **Marjan Wojciech 2-im Madeyski,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 16 grudnia 1926 r. na prow. szofera M. Straży pożarnej z uposażeniem XII. grupy szczebel **a.** (L. prez. 8678/26).

EMERYTURY.

P. **Michał Iskra,** robotnik miejski, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8-go października 1924 L. prez. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1 lutego 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 76 punktów miesięcznie (L. prez. 309/27).

P. **Jakób Nieckarski,** robotnik miejski, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8-go października 1924 L. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1 lutego 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 74 punktów miesięcznie (L. prez. 5937/26).

P. **Agnieszka Piekarczykowa,** wdowa po emer. tercjanie miejskim, w myśl art. 36 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z dnia 9 października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymała od 1 stycznia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią (w wysokości 50% emerytury zmarłego męża) miesięcznie w ilości 143 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 30 punktów (L. prez. 8879/26).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 171, w kad. XVII. z dnia **3 lutego 1927 r.**

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **70.**

Początek posiedzenia o godz. **6·15 popoł.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienie pośmiertne rm. śp. Jasińskiemu.

Prezydent m. inż. Rolle poświęcił gorące wspomnienie zmarłemu radcy m. śp. Janowi Jasińskiemu.

Przemówienia Prezyd. miasta wysłuchała Rada m. stojąc dając tem wyraz współczuciu.

Pisma.

Sekretarz odczytał pismo Minist. Oświaty nadesłane do Prezydjum miasta jako odpowiedź na memorjał w sprawie dokończenia kliniki ginekologicznej.

Ministerstwo zaznacza, że stan budowy kliniki jak i potrzeby tejże są mu znane, niestety ogólne warunki nie pozwalają na podjęcie przerwanych robót. Skoro jednak równowaga budżetowa na tyle się ugruntuje, rząd bezwzględnie użyje kredytów w pierwszym rzędzie na wykończenie rozpoczętych budowli.

Protest przeciw włączeniu kolei małopolsk. do Dyrekcji katowickiej.

Prezyd. m. inż. Rolle w dłuższem przemówieniu przedstawił genezę sprawy, poczem odczytał następujący protest przeciw włączeniu linji kolejowych małopolskiego i dąbrowskiego zagłębia węglowego do dyrekcji kolei w Katowicach.

Katowicka Dyrekcja kolejowa wniosła do Ministerstwa Komunikacji w Warszawie przedstawienie konieczności włączenia linji kolejowych małopolskiego i dąbrowieckiego zagłębia węglowego do Dyrekcji kolej. w Katowicach.

Propozycja taka przedstawia się ze względów technicznych jako nie do przeprowadzenia, wobec dzisiejszego składu katowickiej Dyrekcji kolejowej, ze względów gospodarczych jako godząca w egzystencję i rozwój kopalni wspomnianych dwóch zagłębi, ze względów wreszcie politycznych jako wprost groźna dla Państwa polskiego w chwili jakiegokolwiek zatargu z Niemcami, a nadto godzi w interesa gospodarcze Krakowa i powagę miasta.

Dlatego uchwala Rada miasta Krakowa energiczny protest przeciwko takiemu zamierzeniu i upoważnia Prezydenta miasta do wniesienia odpowiedniego memorjału na ręce Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i do Ministerstwa Komunikacji w Warszawie.

W ożywionej dyskusji zabierali głos: Rm. Potuczek, inż. Drobniak. Ks. Kasprzyk zgłasza rezolucję:

1. Rada miasta domaga się od Prezydenta przedłożenia niezwłocznego pojektu pożyczki gminnej na cele inwestycyjne i rozbudowę miasta.
2. Rada m. wyraża opinję, iż krak. spółka tramwajowa winna poczynić starania o zaciągnięcie pożyczki na rozbudowę tramwaju.
3. Rada m. wzywa Prezydjum, by powzięło inicjatywę w kierunku stworzenia konsorcjum budowy kolei Kraków-Miechów.

Nadto zabierali głos: Rm. Dr Kuźniar, Rm. Dr Bobrowski, poczem Rm. Dr Rowiński zgłasza rezolucję:

Rada miasta uchwali powołać do życia „Komisję dla przyszłości Krakowa“, która się zajmie opracowaniem wniosków, mogących wpłynąć pozytywnie na roz-

wój Krakowa i podniesienie jego znaczenia we wszystkich kierunkach.

Prezydent Rolle udzielał szczegółowych wyjaśnień na poruszone sprawy przez poszczególnych radców m.

W głosowaniu protest przedstawiony przez Prezydenta miasta jednomyślnie uchwalono.

Rezolucję rm. ks. Kasprzyka i Dr. Rowińskiego przekazano do regulaminowego traktowania.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

I. Rm. Pachońskiego i tow.:

„Wiadomo, że teatr miejski im. Słowackiego wykazuje z miesiąca na miesiąc kilkudziesięciotysięczny deficyt. Do tej pory jednak P. Prezydent miasta nie przedłożył Radzie m. wniosków w przedmiocie pokrywania miesięcznych niedoborów teatru. Deficyty w każdej kwocie pokrywa Kasa miejska na polecenie Prezydenta, bez uchwały Rady miejskiej.

Ponieważ taka praktyka jest oczywiście bezprawną i sprzeczną z wyraźnemi postanowieniami statutu gminy m. Krakowa, przeto podpisani zapytują:

Kiedy P. Prezydent zamierza przedstawić Radzie m. wnioski w przedmiocie pokrycia deficytów teatru im. Słowackiego".

II. Rm. Inż. Kleinbergera:

„Zapytuję Pana Prezydenta miasta jak przedstawia się sprawa udzielenia kredytów a mianowicie:

1. Jakie kwoty wpłynęły do tej pory na fundusz rozbudowy z kwot podatkowych podatku lokatorskiego.

2. Jakich pożyczek udzielono do tej pory z funduszu rozbudowy miast.

a) Gminie miasta Kraków, b) Spółdzielniom i kooperatywom, c) Osobom prywatnym (fizycznym).

W artykule 26 ustawy o rozbudowie miast (Dz. u. Rz. P. Nr. 51 poz. 346) zwolniono od podatku na rzecz gmin miejskich przewidzianego w art. 12 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. u. Rz. P. Nr. 94) podstawowe materjały budowlane: drzewo, cegłę, dachówkę, wapno, cement, żwir, piasek, żelazo, kamień i szkło.

Zapytuję niniejszem Pana Prezydenta miasta, czy wykonanie zwolnienia wymienionych materjałów od podatku zostało zarządzonem i czy jest ono stosowanem, jeżeli nie, czy Pan Prezydent jest skłonnym zarządzić wykonanie ustawy".

III. Rm. Kęska:

„Z powodu ciężkich czasów bezrobocia, właściciele furmanek w obrębie wielkiego Krakowa proszą o ile możności o przyjęcie do robót drogowych, bez pośredników na czas tak długi, żeby można zaległości podatkowe odrobić.

Nadto zapytują się właściciele furmanek Świetną Radę, czy my nie obejdziemy się bez pośredników i czy musi być na dostawę furmanek przedsiębiorstwo. Wiadomo Świetnej Radzie, że przedsiębiorstwa nie są obowiązane przyjmować do robót mieszkańców wielkiego Krakowa, albo sami je wykonują lub sprowadzają furmanki z prowincji i my właściciele furmanek nie mamy możności w tak ciężkich czasach i wygórowania podatków, by przynajmniej na podatki zarobić, do tego mieszkańcy przyłączonych dzielnic, jak wiadomo są małorolni i innych źródeł dochodu nie mają i są znacznie gorzej przez Organa rządzące jak wieś traktowani. Nadto możemy zawiązać spółkę w dzielnicach przyłączonych na dostarczenie furmanek, jeżeliby się nasuwały jakie wątpliwości, że budownictwo nie będzie miało w terminie furmanek".

W odpowiedzi na zgłoszone interpelacje Prezyd. Rolle wyjaśnił, że udzieli sprawozdań na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

I. Rm. Dra Müllera i tow.:

„Bezrobocie w Krakowie osiągnęło obecnie punkt kulminacyjny. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Państw. Urz. Pośr. Pracy wynosi około 3 tysiące osób, z czego zaledwie połowa pobiera zasiłki z Funduszu Bezrobocia. Ponieważ nie wszyscy bezrobotni rejestrują się, przeto liczba bezrobotnych jest w rzeczywistości wyższa i dochodzi do 5 tysięcy osób.

Ten stan rzeczy wywołuje rozgoryczenie wśród szerokich mas ludności miasta, zwłaszcza, że widocznem jest, iż dotychczas nie wdrożono żadnej akcji dla walki z bezrobociem. Mimo kilkukrotnych interwencyj w Prezydjum miasta i mimo stawianych wniosków na Radzie Miejskiej, oraz mimo złożonego przez p. Prezydenta miasta oświadczenia w dyskusji nad budżetem na I. kwartał br., dotąd Prezydjum Miasta nic nie zrobiło, chociaż w zeszłym roku w tymże czasie prowadzono już roboty celem zatrudnienia bezrobotnych. Wobec grozy położenia kilku tysięcy bezrobotnych, oraz zastoju w przemyśle fabrycznym i rękodzielniczym, Prezydjum miasta i władze państwowe muszą bezzwłocznie przystąpić do rozpoczęcia robót publicznych, co jest koniecznem także w interesie spokoju publicznego. Jeżeli w najkrótszym czasie nie będą poczynione pozytywne kroki dla walki z bezrobociem, klasa robotnicza będzie zmuszona masową akcją przeciwstawić się bezczynności Prezydjum Miasta.

Wobec tego wnosimy:

Rada Miejska wzywa Prezydjum Miasta;

1. By bezzwłocznie przystąpiło do rozpoczęcia robót publicznych (drogowo-kanałowych, budowy mieszkań dla ludności niezamożnej, budowy szkół, robót w Zakładach miejskich, budowy przez powyższe Zakłady mieszkań dla swych robotników, oraz robót tramwajowych),

2. przedłożyło bezzwłocznie sekcji skarbowej i odnośnym komisjom plan finansowy tychże robót z uwzględnieniem pokrycia z normalnych dochodów budżetowych, z gminnych opłat wprowadzonych na cele zatrudnienia bezrobotnych, z pożyczek z funduszu rozbudowy miast, z pożyczki państwowej, którą powinno Prezydjum Miasta uzyskać podobnie jak w roku zeszłym, oraz pożyczki inwestycyjnej,

3. przedstawiło rządowi grozę i rozmiary bezrobocia w Krakowie i domagało się bezzwłocznego wyasygnowania kredytów na dalszą budowę Akademji Górniczej, dokończenie Kliniki ginekologicznej, na roboty na Wiśle, prowadzone przez Zarząd dróg wodnych, na budowę czwartego mostu na Wiśle, na odnowienie Zamku Wawelskiego, na roboty kolejowe, wojskowe i t. p., oraz przyspieszenia wypłaty pożyczek z funduszu rozbudowy miast,

4. złożyło na najbliższem posiedzeniu Rady Miejskiej sprawozdanie o wykonaniu powyższych wniosków".

Nagłość wniosku poparto.

Rm. Dr Müller uzasadnia swój wniosek.

Przewonictwo obejmuje wiceprez. m. Dr Schneider.

Prezydent Rolle wyjaśnia, że przerwy w robotach zostały spowodowane nastaniem wielkich mrozów. — Program i turnus robót na rok 1927 został ustalony. — Roboty podejmie się niezwłocznie z chwilą ustania mrozów.

Przewodnictwo obejmuje Prezydent Rolle.

Wniosek rm. Dr Müllera uchwalono.

II. Rm. Dra Ehrenpreisa i tow.:

„Prezydjum miasta Krakowa zechce w sporze zjednoczonych Stowarzyszeń artystycznych „Sztuka", „Jednoróg" i „Krakowski związek plastyków" a Towarzystwem sztuk pięknych — interweniować na rzecz pierwszych celem należytego poparcia przez nich postawionych postulatów".

Radca m. Dr Zygmunt Ehrenpreis, uzasadniając ten wniosek, wskazuje, że Warszawa nawet w dziedzinie umysłowej i kulturalnej pragnie Kraków pozostawić w rzędzie miast upośledzonych. Potępia bezczynność Tow. przyj. sztuk pięknych i prosi Prezydenta m. by zechciał użyć wszystkich sił, celem zlikwidowania zatargu oraz wywarcia wpływu na większą aktywność Towarzystwa.

Przewodnictwo obejmuje wiceprez. m. Dr Schneider.

Prezydent Rolle wyjaśnia, że sprawa jest mu bardzo dobrze znaną — próbował pogodzić poważnione strony artystów z Tow. przyj. sztuk pięknych przez zwołanie wspólnej konferencji, niestety Tow. odmówiło wzajemnego spotkania się.

Akcję tę w najbliższych dniach z powrotem zainicjuje.

W głosowaniu nagłość wniosku i wniosek uchwalono.

III. Rm. Dra Rosenzweiga i tow.:

„W myśl regulaminu dla robotników elektrowni, gazowni i innych zakładów i przedsiębiorstw miejskich — robotnicy uzyskują prawo do stabilizacji i emerytury po 3 względnie 6 latach nieprzerwanej służby względnie pracy.

Zdarzyły się wypadki, że robotnicy zostali powołani do służby wojskowej w r. 1920 — brali udział w walkach na froncie — zasłużyli się Ojczyźnie, a w nagrodę nie liczy im się lat przebytych w pracy przed służbą wojskową.

Ponieważ postanowienia te nie mają słusznego uzasadnienia i krzywdzą w wysokim stopniu robotników miejskich, wnosimy — Rada m. postanawia:

Robotnikom wszystkich zakładów i przedsiębiorstw miejskich policza się do stabilizacji czas służby wojskowej, a także lata pracy spędzone w pracy gminnej przed wstąpieniem do służby prezencyjnej, o ile pracownik po zwolnieniu z wojska natychmiast zgłosił się do dawnej pracy.

Czas pracy spędzony poprzednio w służbie państwowej lub innej gminnej wlicza się do lat służby w gminie — o ile przerwa nie przekracza 1 roku".

Rm. Dr Rosenzweig uzasadnia wniosek.

W głosowaniu wniosek rm. Dr Rosenzweiga nie uzyskał większości.

IV. Rm. Dra Rosenzweiga i tow.:

»Organizacja sądownictwa krakowskiego cierpi na tem niezmiernie, że Kraków niema jednego budynku mieszczącego wszystkie sądy, tzw. pałacu sprawiedliwości — natomiast sądy krakowskie mieszczą się w pięciu starych, walących się budynkach. Z natury rzeczy administracja i komunikacja wewnętrzna tych sądów, pozostających w ciągłej wzajemnej zależności, powoduje znaczne wydatki z funduszów państwowych.

Większość obecnych budynków sądowych to rudery, w których sędziowie przy ciężkiej pracy wraz z personalem kancelaryjnym spędzają większość swego życia z narażeniem zdrowia.

Budynek przy ulicy św. Jana, w którym mieści się sąd powiatowy cywilny i egzekucyjny, wali się i grozi niebezpieczeństwem życiu ludzkiemu — stęchłe, ciemne, brudne i zimne pokoje powodują, że przez kilka miesięcy 5-ciu sędziów chorowało — a sprawy sądowe zalegały.

Budynek więzienny jest podziemiem mającem wygląd starożytnych miejsc tortur — a każdy więzień po kilku tygodniach wychodzi z tego więzienia ciężko chory. Więzienie krakowskie jest rozsadnikiem gruźlicy i wszystkich chorób zakaźnych!

Rząd zamiast zdecydować się na budowę jednego pałacu sprawiedliwości wydaje dziesiątki tysięcy złotych na zabezpieczenie tych ruder przed zawaleniem się.

Wobec tego wnosimy:

Rada Miejska postanawia: wzywa się Prezydjum miasta, aby wspólnie z miejscowemi władzami sądowemi i Izbą adwokacką oraz notarjalną przy poparciu posłów krakowskich poczyniło kroki u Rządu o bezzwłoczne przystąpienie do budowy jednego budynku dla pomieszczenia wszystkich sądów krakowskich i o wybudowanie budynku więziennego w nowoczesnem tego słowa znaczeniu.

Prezydjum miasta przedłoży Radzie miasta sprawozdanie z odnośnej akcji na jednem z najbliższych posiedzeń Rady miejskiej«.

Rm. Dr. Rosenzweig uzasadnia szczegółowo wniosek.

W głosowaniu wniosek rm. Dr. Rosenzweiga uchwalono.

Porządek dzienny:

I. Waloryzacja pożyczki czeskiej 4,000.000 Kor.

Imieniem Sekcji II. i III. wiceprezydent Dr. Wielgus referując sprawę waloryżacji pożyczki 4,000.000 Kor., zaciągniętej w Centralnym Banku Czeskich Kas Oszczędności w Pradze, w swoich wywodach podnosi, że sprawa ta, której pertraktacje ciągną się od przeszło 6 miesięcy, w interesie i dla powagi miasta już definitywnie zakończoną być powinna. — Sprawa ta uzgodnioną już była na licznych Komisjach, specjalnej Komisji z prawników Radców miejskich złożonej, przyczem rozchodziło się:

1) O wysokość waloryzacji, t. j. o procent w jakim waloryzacja ma być przeprowadzona, a w szczególności czy 10% czy 20% kapitału pożyczkowego;

2) o ustalenie kapitału dłużnego, który ma być za podstawę waloryzacji przyjęty;

3) jak mają być traktowane raty składane przez Gminę do depozytu — przyczem dawne warunki skryptu dłużnego t. j. warunki co do procentów, tudzież czasu spłaty miały pozostać te same.

Referent stwierdza, że na Komisjach prawniczych ustalono ostatecznie, że ma być przyjęty jako podstawowy kapitał waloryzacyjny, kapitał dłużny dnia 31. października 1918 r. w kwocie 3,547.205 Kor. 33 hal., przyczem raty do depozytu złożone, mają być zwaloryzowane po myśli Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. maja 1924 r. i że procent, w którym waloryzacja ma być przeprowadzona, wynosić ma 20% dlatego, że na pożyczkę odnośną Bank miał wydać listy zastawne, co ówczesny Prezydent m. śp. Dr. Leo pisemnie stwierdził. W tym stanie rzeczy Referent ponawia wnioski objęte poz. 1) z tem jednak, że:

1) Przy interpretacji odnośnych wniosków, a w szczególności w ust. a) należy uwzględnić, że sporządzając dokument waloryzacyjny, w dokumencie tym należy uwidocznić kapitał dłużny a osobno procenta od 1 października 1922 r., przyczem łączna suma nie może przekraczać kwoty 850.000 Zł. i że kapitał tylko w Złotych polskich ma być zwaloryzowany, jednak przy zastrzeżeniu ust. e) objętem;

2) ponieważ sprawa waloryzacji pożyczki tego samego Banku w kwocie 300.000 Kor. austr. już na jednem z ostatnich posiedzeń Rady m. została definitywnie załatwiona, przeto nie można tej sprawy łączyć ze sprawą będącą obecnie na porządku dziennym i dlatego wnosi za skreśleniem tego ustępu, jako niedopuszczalnego bez równoczesnej reasumpcji odnośnej uchwały Rady m.

Prezydent m. Inż. Rolle, przedstawiając historję kilkumiesięcznych pertraktacyj, stwierdza, że Gmina m. Krakowa jako jedno z poważniejszych miast, musi dążyć do jaknajszybszego zlikwidowania waloryzacji pożyczki Centralnego Banku Czeskich Kas Oszczędności, bo sprawa ta może wywołać niesmak w zagranicznych sferach bankowych, które są ze sobą w kontakcie i sprawa ta mogłaby niekorzystnie zaważyć na szali przy zabiegach miasta o uzyskanie pożyczki zagranicznej.

W interesie więc miasta leży ponieść pewne ofiary — choć te mogą być tylko minimalne ze względu na niski procent, a 50-cio letni okres amortyzacji danej pożyczki — byle tylko sprawę jaknajprędzej i lojalnie zlikwidować, bo zakończenie tej sprawy może mieć doniosły wpływ także na waloryzację innych pożyczek.

Sprawa ta była przedmiotem narad Prezydjum miasta i imieniem tegoż składa deklarację, mającą znaczenie interpretacji wniosków na dzisiejszą Radę przedłożonych i to interpretacji tej treści, że w ostatecznej redakcji umowy waloryzacyjnej należy tak, jak Referent dziś w swych wywodach przedstawił, osobno uwidocznić kapitał jako niesporny w kwocie 3,547.205 Kor. 33 hal. a osobno procent od 1. października 1922 r. z tem, że raty do depozytu złożone mają być zwaloryzowane wedle Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z maja 1924 r. i że cała z procentami zwaloryzować się mająca pretensja nie może przekraczać kwoty Zł. 850.000.

Prezydent m. nadto wnosi, aby Rada m. zgodziła się sprawę pożyczki w kwocie 300.000 Kor. ust. 2) wniosków objętą z danej sprawy wyeliminować.

Rada m. po przedstawieniu deklaracji P. Prezydenta Rollego, treść tej deklaracji aprobowała, upoważniając Prezydjum m. do poza sądowego załatwienia danej sprawy.

Rada m. uchwaliła wnioski Sekcji II. i III. jednomyślnie w następującem brzmieniu:

1) Upoważnia się Pana Prezydenta miasta Krakowa do ugodowego załatwienia sprawy przerachowania pożyczki w kwocie pierwotnej 4,000.000 Kor. zaciągniętej w Centralnym Banku Czeskich Kas Oszczędności w Pradze (Ustredni Banka Ceskych Sporitelen w Pradze) na podstawie skryptu dłużnego z daty Kraków, dnia 10. grudnia 1904 do L. R. 15644 na następujących warunkach:

a) Kapitał dłużny ustalony na kwotę 3,547.205 Kor. 33 halerze zostaje ugodzony wraz z zaległemi ratami procentowemi najwyżej na kwotę 850.000 złotych.

b) Powyżej wynikająca z przerachowania kwota oprocentowaną będzie i amortyzowaną jako nowa pożyczka na tych samych warunkach, jakie zostały wymienione w skrypcie dłużnym z daty Kraków, dnia 10. grudnia 1904 do L. R. 15644 t. zn., że suma pożyczkowa ma być umorzoną w ciągu 50-ciu lat według planu umorzenia ułożyć się mającego przy oprocentowaniu 4% od sta rocznie i dodatku administracyjnego $^3/_8$% rocznie czyli razem $4^3/_8$% rocznie. Pierwsza rata anuitetowa płatną będzie 30. marca względnie 30. września 1927 r. zależnie od porozumienia się z Bankiem.

c) Ugoda zostaje zawartą według postanowień pierwotnego skryptu dłużnego z następującemi zmianami:

Art. 4. o płaceniu podatków ulegnie odpowiedniej zmianie tak, aby Bank czeski nie mógł mieć większych praw aniżeliby miał Bank polski, mający siedzibę w Polsce.

Art. 7. o zgodzeniu się z góry na wszelkie zmiany statutu należy wykluczyć w tem znaczeniu, że takie zmiany nie mogą mieć wpływu na prawa i obowiązki Gminy wynikające ze skryptu dłużnego i niniejszego układu.

d) Właściwym sądem do rozstrzygnięcia sporów będzie sąd w Krakowie.

Miejscem płatności sumy dłużnej i procentów jest Kraków, jednak koszta przekazywania dotyczących kwot do Pragi ponosi Gmina.

e) Przez układ niniejszy nie zrzeka się Gmina stosowania przepisu § 43 L. 3 Rozporządzenia Prezydenta z dnia 14. maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań, t. j. Gminie miasta wolno będzie płacić w granicach tego przepisu w koronach czeskich, gdyby to się okazało dla niej korzystniejsze.

2) Do podpisania odnośnego dokumentu układu upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz PP. Radców m. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich PP. Radców m. Dra Adama Müllera i Dra Franciszka Mussila. (L. 8835/26 prez.).

II. Zapis dzieł sztuki p. Celiny Kowarskiej dla Muzeum Narodowego w Krakowie.

Imieniem Sekcji IV. i II., Prezydent m. inż. Rolle wnosi:

Rada m. uchwali:

1) Przyjmuje się na własność Muzeum Narodowego w Krakowie darowiznę p. Celiny Kowarskiej, składającą się z dzieł sztuki, obrazów i papierów wartościowych, wyszczególnionych w jej liście z daty Cannes,

20. XI. 1926 r. wartości szacunkowej 29.200 fr. szw. z wartością papierów obliczoną na 930 zł. i wyraża się p. Celinie Kowarskiej podziękowanie za ten hojny dar.

2) Przyjmuje się do wiadomości zrzeczenie się dożywocia odnośnie do dzieł sztuki ofiarowanych Muzeum Narodowemu przez śp. jej męża Ottona Kowarskiego wartości szacunkowej 26.495 fr. szw. i wyraża się wdzięczność za troskliwą opiekę nad tym zbiorem.

3 Przyznaje się p. Celinie Kowarskiej honorową rentę dożywotnią w wysokości 150 zł. w złocie miesięcznie, od 1. listopada 1926 r. począwszy, płatną kwartalnie z góry.

4) Na pokrycie wydatku połączonego z przyznaniem renty wstawić do budżetu 1927/28 w Dz. VII. pod osobną pozycją na »honorową rentę dożywotnią dla Celiny Kowarskiej — za hojny zapis dzieł sztuki na rzecz Muzeum Narodowego — 3.730 zł.«.

Uchwalono.

III. Sprawa likwidacji finansowego udziału gm. m. Krakowa w budowie koleji Kocmyrzów-Pińczów.

Imieniem Sekcji II. radca miejski Dr. Krzetuski wnosi:

Rada m. uchwali:

Odnośnie do propozycji Wydziału powiatowego w Pińczowie z dnia 5. stycznia 1927 r. L. 86/30 zgodzić się na zlikwidowanie udziału finansowego Gminy w budowie koleji wąskotorowej z Pińczowa do Kocmyrzowa (odcinek od Posądzy do Kazimierzy Wielkiej) opartego na uchwale Tymczasowego Zarządu miasta z dnia 18. marca 1925 r., a to pod następującemi warunkami:

1) Powiat pińczowski (Związek komunalny pińczowski) wypłaci Gminie m. Krakowa całą sumę wypłaconą przez nią z powyższego tytułu z przynależytościami, oraz zwróci weksle Gminy do 20 dni od daty uchwały Rady miejskiej.

2) Oprócz tego Powiat pińczowski (Związek komunalny pińczowski) zapłaci Gminie m. Krakowa odsetki po 8% (ośm od sta) w stosunku rocznym od wspomnianej sumy, licząc od dnia zapłacenia przez Gminę poszczególnych kwot do dnia rzeczywistego otrzymania przez nią sumy w punkcie 1. wymienionej.

3) Stratę na kursie złotego obiegowego w stosunku do złotego w złocie w poszczególnych terminach dokonywanych przez Gminę zapłat wynagrodzi Powiat pińczowski (Związek komunalny pińczowski) w ten sposób, że odnośną różnicę przeliczoną na złote w złocie wypłaci Gminie m. Krakowa bez żadnych odsetek najpóźniej do dnia 31. grudnia 1928 r. w akcjach spółki, która będzie założona dla powyższej koleji, względnie w gotówce, gdyby taka spółka nie została założona do końca 1928 (dwudziestego ósmego) roku lub gdyby z jakiegokolwiek powodu nie można było tych akcyj otrzymać.

Przy wypłacie straty tej akcjami, obliczenie nastąpić ma w ten sposób, że należność gminy, przeliczona na złote obiegowe, będzie zapłacona akcjami opiewającemi na te samą ilość złotych wartości imiennej (nominalnej), tych akcyj.

4) Gmina m. Krakowa zastrzega sobie:

Udział w zyskach przedsiębiorstwa koleji Kocmyrzów - Pińczów w stosunku do akcji otrzymać się mających, począwszy od 1. stycznia 1927 r. i poczyni starania, aby Sejmik pińczowski przyznał jedno miejsce w przyszłej Radzie nadzorczej powyższego przedsiębiorstwa.

5) W razie nieuiszczenia wspomnianej różnicy do 1. kwietnia 1929 (dwudziestego dziewiątego) roku należeć się będą Gminie m. Krakowa ustawowe odsetki zwłoki od tego terminu do dnia rzeczywistej zapłaty.

6) Po zapłaceniu kwot podanych pod 1. i 2. i wydaniu Gminie weksli, oraz po doręczeniu Gminie aktu zobowiązania, wynikającego z punktu pod 3., 4. i 5., uznać sprawę udziału finansowego Gminy w budowie koleji wąskotorowej z Pińczowa do Kocmyrzowa za ukończoną. (L. Mgtu 201/27 I.).

Uchwalono.

Przewodniczący konstatuje brak kompletu i zamyka posiedzenie o godzinie 9 ½ w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Dnia 9 lutego br. odbyło się pod przewodnictwem wiceprezydenta m. Ostrowskiego posiedzenie **Komisji przemysłowej Rady miasta,** na której zaopinjowano szereg podań o koncesje na drukarnię, przemysł techniczno - dentystyczny, wypożyczalnię książek, instalacje elektryczne, dorożki samochodowe, przemysły gospodnie i inne.

Nadto uchwalono wnioski w sprawie uzupełnienia i nieznacznego podwyższenia taryfy kominiarskiej.

Dnia 10 lutego br. odbyło się pod przewodnictwem wiceprezydenta Ostrowskiego posiedzenie **Komisji miejskiego Muzeum przemysłowego.** Na porządku dziennym między innemi było sprawozdanie Dyrektora Muzeum za rok szkolny 1925/26, oraz projekt budżetu Muzeum przemysłowego na rok 1927/28. Projektowany budżet Muzeum po stronie przychodów i rozchodów wraz z wydatkami nadzwyczajnymi zamyka się kwotą zł. 303.630.

Pozatem Komisja Muzeum przyjęła do wiadomości przedłożony przez Dyrekcję Muzeum program pracy Instytucji na rok bieżący, który między innemi obejmuje szereg kursów zawodowych, wystaw, wydawnictw, oraz uruchomienie pracowni psychotechnicznej.

Pod przewodnictwem Radcy m. inż. Turskiego, a w obecności całego Prezydjum miasta odbyło się dnia 16 lutego br. wspólne posiedzenie **Sekcji ekonomicznej, policyjno-budowlanej i prawniczej Rady miejskiej.**

Na wstępie, po rozpatrzeniu przedłożonych przez Magistrat ofert na wykonanie w dwóch nowych miejskich domach czynszowych przy ul. Robotniczej w Dz. XXII. instalacji wodociągowej, gazowej i elektrycznej, zatwierdziła Sekcja ekonomiczna w myśl wniosków Magistratu — oferty na instalacje wodociągowe i gazowe, rozstrzygnięcie zaś co do ofert na roboty elektryczne — odroczyła Sekcja aż do przeprowadzenia przez Magistrat uzupełniających dochodzeń.

Następnie przystąpiły wymienione Sekcje do wstęp-

nych obrad nad przedłożonym przez Magistrat projektem nowych przepisów drogowych dla miasta Krakowa.

Dla tej pilnej, aktualnej dla naszego miasta sprawy — wybrały sekcje na wniosek Prezydjum miasta ścisły komitet z 6 radców m. złożony, który projekt ten gruntownie i wszechstronnie rozpatrzy i przedłoży go następnie z odpowiednimi wnioskami Sekcjom tym do zatwierdzenia.

—

Na posiedzeniu Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej Rady m. w dniu 17 lutego br. pod przewodnictwem wiceprezydenta m. inż. Józefa Sarego uchwalono po dłuższej dyskusji wnioski Magistratu odnoszące się do rozpoczęcia budowy kolektorów zachodnich, celem skanalizowania dzielnic XIV., XV., XVI. i XVII. według planów Budownictwa. Trasa tych kolektorów przechodzić będzie: gałęzi wschodniej przez tor powyścigowy, ul. Miechowską, Czarnowiejską, Misjonarską, Chocimską, Juljusza Lea, Nowowiejską, Racławicką, Mazowiecką, aż do koszar im. Stefana Czarnieckiego, zaś gałęzi zachodniej ul. Misjonarską, Juljusza Lea, przez grunta Popielów, ul. Kazimierza Wielkiego, przez ogród koszar im. Kazimierza Wielkiego, ul. Bronowicką, Bartosza Głowackiego aż do Koszar im. Brygadjera Aksamitowskiego razem ogólnej długości 4279 mb.

Budowa powyższych kolektorów ma na celu przedewszystkiem zwalczanie obecnie panującego bezrobocia, z drugiej jednak strony ułatwi asanizację i odwodnienie objektów wojskowych położonych w Łobzowie i Krowodrzy i zamieni dzisiaj podmokłe i z wysokiem zwierciadłem wód gruntowych grunta w dzielnicach zachodnich — na grunta budowlane.

Następnie uchwalono: uporządkowanie toru jezdnego i chodnika w ul. Gołębiej, budowę chodnika na pl. Wolnica na przestrzeni od ul. Bonifraterskiej do ul. Krakowskiej, uporządkowanie ulicy Żytniej, Czerwonej i Sadowej Dz. XVIII., ukończenie uporządkowania ul. Wyspiańskiego, dalszy ciąg budowy kanału w ul. na Salwator. Przyjęto do zatwierdzającej wiadomości uporządkowanie i rozliczenie kosztów ulicy: Strzeleckiej, św. Sebastjana, Garncarskiej, Rampy Zwierzynieckiej, kosztów połączenia kanalizacji domowej z kanałem miejskim. Uchwalono również wnioski w sprawie zniesienia kanałów podwórzowych w blokach budowlanych położonych między ul. Bracką a Franciszkańską — plantami a Jagiellońską — św. Anny a Rynkiem. Zatwierdzono warunki szczegółowe dla przedsiębiorstw przy budowie kanałów. Przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie inż. budow. m. B. Jana Fischera z I. państwowego zjazdu melioracyjnego w Warszawie w dniu 23, 28 i 29 września 1926 r.

W końcu rozstrzygnięto wniosek Magtu w sprawie sprzedanych parceli na gruntach pofortecznych.

—

Dnia 22 lutego br. odbyło się posiedzenie **Komisji sanitarnej miasta Krakowa** pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta Dra L. Schneidra. Po sprawozdaniu Naczelnego lekarza miejskiego Dra Owsińskiego o przebiegu szkarlatyny w mieście, stwierdzającego znaczne i stałe zmniejszanie się wypadków zachorowań, przedstawił Naczelny lekarz m. weterynaryjny L. Röhrenschef sprawę włośnicy (trychinozy) w związku z wypadkiem zakażenia jednej rodziny trychiną wskutek spożycia mięsa wieprzowego, pochodzącego z tajnego uboju, oraz zarządzeń Magistratu wydanych celem zapobieżenia ewentualnym dalszym wypadkom. Komisja po dyskusji w której brali udział prof. Uniw. Jagiell. Dr. Latkowski, Bujwid, Gądzikiewicz i Gieszczykiewicz, wyraziła pełne uznanie i aprobowała w całości zarządzenia Magistratu, uchwalając rezolucję wzywającą Rząd do jednostajnego uregulowania sprawy badania mięsa na trychinę oraz ujednostajnienia postępowania przy wydawaniu paszportów bydlęcych według wzoru obowiązującego w Małopolsce na obszarze całego Państwa.

—

W dniu 28 lutego br. odbyło się posiedzenie **połączonych Sekcji IV., V. i VI. Rady miasta.**

Połączone Sekcje wybrały jako Delegatów Sekcji do Komisji budżetowej Rady miasta Rm. Ks. Kasprzyka i Dra Rafała Landaua, na posiedzeniu zaś Sekcji V. i VI. załatwiono szereg spraw przyjęć do Gminy.

—

Pod przewodnictwem Radcy m. Inż. Turskiego odbyło się dnia 28 lutego br. posiedzenie **Sekcji I. i VII. (ekonomicznej i policyjno - budowlanej) Rady miejskiej.**

Na wstępie dokonały Sekcje wyboru 4-ch delegatów ze swego grona do komisji budżetowej.

Po uchwaleniu wniosków Magistratu w sprawie regulacji ulic: Ciemnej i Skawińskiej w Dz. VIII., ul. Miechowskiej w Dz. XIV. — XV. i Aleji Królewskiej w Dz. XVIII., rozpatrywały Sekcje sprawę rozszerzenia cmentarza podgórskiego i w związku z tem regulację gruntów pod Kopcem Krakusa. Sekcje postanowiły przedstawić Radzie miejskiej szczegółowe wnioski w tej sprawie.

W dalszym ciągu załatwiły Sekcje sprawę nabycia gruntu z fundamentami pod budynek przy ul. Skwerowej z tem, że Prezydjum miasta przystąpi zaraz po zatwierdzeniu uchwał Sekcji przez Radę miejską — do wybudowania na istniejących fundamentach domu mieszkalnego czynszowego, w którym nadto na parterze znajdą pomieszczenie: Dębnicki urząd pocztowy i m. Komisarjat Obwodu IV. dla Dz. X. i XI.

W końcu załatwiły Sekcje dwie drobne sprawy nabycia wzgl. pozbycia skrawków gruntu.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie ul. Smoleńska 9.

Nr. 3. Kraków, dnia 31 marca 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych gminy miasta Krakowa w przyszłości *).

W S T Ę P.

Lata 1914/1926 nie mogły stworzyć warunków normalnej pracy dla gospodarki samorządowej. Lata wojny, w czasie których całą administrację komunalną absorbowały zagadnienia obrony państwa i umożliwienia ludności przetrwanie bez cięższych wstrząśnień społecznych niezwykle trudnych warunków gospodarczych i życiowych, zaznaczyły się nietylko zupełnym zastojem w rozwoju miasta, ale zniszczeniem w znacznej mierze dobytku jego gospodarki przedwojennej. Nie lepsze były następne lata inflacji. W okresie tym, a trwał on bez mała 6 lat, gospodarka miejska prowadzoną była z dnia na dzień, budżet uchwalony przed rozpoczęciem roku administracyjnego, okazywał się już w ciągu kilku pierwszych tygodni nierealnym i niewykonalnym. Wprowadzenie złotego polskiego w połowie roku 1924 w związku z błędami polityki skarbowej i gospodarczej Państwa, której skutki objawiły się w całej pełni w drugiej połowie roku 1925 obniżeniem się wartości złotego do połowy, nie stworzyło również warunków dla stabilizacji gospodarki miejskiej, tem mniej dla wytyczenia gospodarce tej pewnej stałej dłuższej linji rozwojowej. Nie małą rolę w tym względzie odgrywają nieuporządkowane w Państwie stosunki administracyjne, nieustalony pogląd miarodajnych czynników na ustrój administracyjny Rzeczypospolitej, na rolę samorządu w Państwie, stosunek jego do władz rządowych wreszcie częsta rozbieżność poszczególnych resortów administracji rządowej w dążeniach do sanacji gospodarczej i administracyjnej życia państwowego i społecznego. Te specyficzne, ogólnie zresztą znane stosunki doby ostatniej, stwarzać muszą dla samorządu szczególnie ciężkie warunki pracy. Podkreślając je zdać sobie jednak trzeba sprawę, że w ten sposób, w jaki prowadziło się gospodarkę miejską lat przeszło 10, dalej bez szkody dla miasta, jego rozwoju i przyszłości prowadzić nie można. Gospodarka ta, o ile idzie o sprawność organizmu społecznego i gospodarczego miasta, nie może być wynikiem przypadkowych, oderwanych od całokształtu jego zagadnień, potrzeb, nie może być traktowaną jako poszczególne pojedyńczo wzięte zadania ż tej lub owej dziedziny, lecz musi być ujętą jako całokształt zagadnień i zadań, czekających rozwiązania w najbliższej przyszłości. Samorząd krakowski ma w tej mierze ogrom zadań, zadań specyficznie lokalnych, związanych z polityką rozpoczętą w ostatniem dziesięcioleciu przed wojną. W latach tych powstał t. zw. Wielki Kraków przez przyłączenie miasta Podgórza i kilkunastu podmiejskich gmin i obszarów dworskich. Przyłączenie to zwiększyło obszar miasta do około 50 km^2, stawiając przed zarządem Gminy kwestje regulacji, rozbudowy, zabudowy dzielnic przyłączonych, związane z temiż sprawy budowy dróg, zakładania ulic, kanalizacji, oświetlenia, słowem przemiany tych w stosunku do starego miasta olbrzymich obszarów w typ dzielnic miejskich, zgodnej z wymaganiami współczesnych i przyszłych potrzeb miasta i jego ludności. Polityka ta musi być podjętą ponownie, musi być kontynuowana dalej, o ile Kraków ma stanąć na tej wysokości i spełnić te zadania, jakie stanowisko jego w Państwie, tradycje jego historyczne, a przedewszystkiem linja jego rozwoju i potrzeb mieszkańców wymagają. Wyrazem dążeń tej polityki musi być ustalenie potrzeb miasta, klasyfikacja tychże według ich niezbędności, ustosunkowanie w czasie. Realizacja ich wymaga bardzo znacznych funduszów — nie mniej brak tychże, — spodziewać się należy przej-

*) Opracowane na zasadzie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej, przez Prezydenta miasta w dniu 6-go sierpnia 1926 r.

ściowy, — nie uchyla po stronie Gminy obowiązku zdania sobie sprawy z zadań czekających miasto, ujęcia zagadnień z ich spełnieniem związanych w całokształt gospodarczy czekający rozwiązania. Przemiana Krakowa dzisiejszego z jego dzielnicami mającemi charakter w znacznej części wiejski, — w pewnej małomiejski, — w typ miasta nowoczesnego, jest bezwątpienia pracą, w naszych zwłaszcza stosunkach, kilku pokoleń, praca ta jednak rozpoczęta być musi, musi być prowadzoną równolegle we wszystkich działach gospodarki miejskiej, z różną może intenzywnością, wynikającą z konieczności różniczkowania stopnia potrzeb, nie mniej jednak współcześnie i ciągle. W dziedzinie tej administracja m. Krakowa, zwłaszcza w ostatnich latach przed wojną, dokonała bardzo wiele, stwarzając plany rozbudowy i zabudowy W. Krakowa, inicjując szereg akcji, mających zapewnić miastu możliwie najlepsze warunki rozwoju. Wojna i lata następne przerwały prace przed wojną prowadzone. Mimo niesprzyjających może jeszcze warunków, mimo trudnych stosunków gospodarczych doby obecnej, myśl planu gospodarczego na przyszłość musi być podjętą, dotychczasowe plany, choćby częściowo nawet zmodyfikowawe i przystosowane do nowych powojennych warunków — muszą być zużytkowane i powoli, lecz stale wprowadzane w wykonanie.

Chcąc zadaniom powyższym zadośćuczynić, trzeba przedewszystkiem zdać sobie sprawę ze stany miasta, z jego możności gospodarczej i finansowej. Zamknięcia funduszu miejskiego za r. 1925 wykazuje w dochodach kwotę 19,712.023·31 zł. w wydatkach 19,703.298·49 zł. W budżecie na rok 1926 preliminowano w dochodach i wydatkach 18,168.075·— zł. z drobną podwyżką w dochodach. Zamknięcie rachunkowe wykaże kwoty niewątpliwie znacznie wyższe. W porównaniu z budżetem na rok 1913 zamykającym się w kwocie 7,881.753.788 kor., budżet na rok 1926 wykazuje podwyżkę 10.284.322 zł., budżet na rok 1927/8 zamyka się w dochodach i wydatkach zwyczajnych i nadzwyczajnych kwotą 21,692·938 zł. przedstawia zatem w porównaniu z rokiem 1913 dalszy wzrost o 13.811·185 zł. Znacznie wyższe kwoty w latach 1926 i 1927 są częściowo wynikiem przyłączenia w r. 1915 Podgórza i wynikiem zniżki kursu złotego w latach 1925/6 jednakże również dowodem rozwoju gospodarczego. Majątek gminy m. Krakowa w gruntach, budynkach, przedsiębiorstwach, zakładach, szacowany nisko wynosi aproksymatywnie prawie zł. 200 milionów długi około 14,000.000·— Gmina więc jest bogatą, a jako taka ma szerokie podstawy i pełną możność postępu i rozwoju.

W budżecie miejskim najważniejszą pozycję stanowią od szeregu lat wydatki administracyjne. Wynosiły one przeciętnie dotychczas około 23 do 24 % ogółu wydatków gminnych. Administracja tj. wydatki personalne, wydatki na opędzenie potrzeb rzeczowych, związanych z funkcjonowaniem biur, wynosiły rocznie w ostatnich latach (łącznie z emeryturami) przeciętnie około 4,500.000·— zł. nie licząc administracji zakładów, przedsiębiorstw i instytucji miejskich, kosztów robocizny związanej z wykonaniem pewnych zadań administracyjnych z utrzymaniem ruchu zakładów itd. Stosunek wydatków tych do ogółu wydatków mimo, że jest niższy bez porównania od analogicznego stosunku w administracji państwowej (przeszło 50%) a przy uwzględnieniu zakresu działania nie wyższy*) niż w innych miastach większych Rzeczypospolitej, jest jednak w stosunku do możności gospodarczej gminy znaczny i musi wpływać ujemnie na tok gospodarki miejskiej w innych dziedzinach.

Stan personalu miejskiego w ostatnim kwartale r. 1926 obejmował ogółem 1873 osób. W liczbie tej na etaty Magistratu i instytucje bezpośrednio administrowane przypadało 655 osób w tem urzędników 473, pracowników niższych 182. Zakłady, przedsiębiorstwa i instytucje miejskie zatrudniały ogółem 1218 osób, w tem 312 urzędników i 906 innych pracowników. Pozatem sezonowo zatrudniała Gmina około 1175 robotników dziennie płatnych przy robotach miejskich.

Dążeniem polityki gminnej musi być zmniejszenie wydatków połączonych z administracją miasta. Zmniejszenie to nie może być dokonanem ani na drodze mechanicznej redukcji poborów, w dzisiejszych warunkach bytu urzędniczego trudnej do pomyślenia, ani na drodze redukcji personalu przy stałym wzroście czynności Magistratu niewykonalnej. Kwestję zmniejszenia poborów urzędniczych, mających tendencję zwyżkową zarówno w Państwie jak i w miastach, zwłaszcza większych pomijam, — co do możliwości redukcji personalu urzędniczego miarodajnym jest rozmiar czynności Magistratu. Najlepszą w tej mierze ilustrację stanowi ilość spraw przez Magistrat załatwionych. Wedle dziennika podawczego wpłynęło do Magistratu

w roku 1914	aktów	173,623	w roku 1922	aktów	161,320
„ 1919	„	170,324	„ 1923	„	148,790
„ 1920	„	174,520	„ 1924	„	158,961
„ 1921	„	163,835	„ 1925	„	236,196

w roku 1926 aktów 255,537.

Ta z roku na rok stale i poważnie wzrastająca ilość czynności, powodująca konieczność utrzymywania licznego personalu urzędniczego i pomocniczego jest jak to na innem miejscu szczegółowo wspomniałem wynikiem stosunków administracyjnych panujących w Państwie. Niesłychany i niepraktykowany nigdzie biurokratyzm państwowy, centralizacja z ogólnego punktu widzenia rzecz biorąc, a przerzucenie na samorząd całego szeregu spraw i agend administracyjnych, zwłaszcza zaś fatalnie rozbudowany system skarbowości państwowej i komunalnej, oparty na kilkudziesięciu źródłach podatków drobnych, powszechnych, indywidualnie wymierzanych i egzekwowanych, a tem samem niezwykle kosztownych, oto w ważniejszych szczegółach przyczyny mozolnej i kosztownej administracji. Panujący w sferach rządzących prąd ścisłego zespolenia administracji samorządowej z rządową, wyrażający się obecnie w mięszaniu się władz rządowych w drobne nawet szczegóły administracji samorządowej — administrację tę niesłychanie utrudnia i oczywiście podraża.

W tych warunkach o radykalnym i jedynie właściwym środku sanacji tj. o reformie administracji miejskiej, w kierunku jej uproszczenia, a tem samem potanienia nie może być mowy tak długo, jak długo nie nastąpi reforma administracji państwowej. Reforma ta związana z szegiem zagadnień niezwykle doniosłych, jak zmiana ustroju administracyjnego, unifikacja prawodaw-

---

*) Wpływ akt wynosi n. p. w ostatnich czasach we Lwowie około 14.000 spraw miesięcznie, w Krakowie przeciętnie 22.000.

stwa, uchwalenie nowych ustaw samorządowych, wprowadzenie w życie samorządu miejskiego, powiatowego i wojewódzkiego, nastąpić może w najlepszym razie dopiero w ciągu lat kilku. W tym stanie rzeczy jedynie skuteczna droga, na której mogłaby nastąpić redukcja personalu t. j. reforma postępowania administracyjnego, stoji na szereg lat przed Zarządem miasta zamkniętą.

Zarząd miasta stara się mimo to zrobić wszystko, co w danych warunkach jest możliwem, by administrację miejską uprościć, a temsamem zmniejszyć wydatki z nią połączone. Dążenie to stanowić też musi zasadniczy wskaźnik w gospodarce miasta na przyszłość. Wyrazem jego są przeprowadzone już zmiany i redukcje etatów w kategorjach akademickich i zastąpienie pracowników z wyższem wykształceniem, gdzie tylko możliwem, urzędnikami z wykształceniem niższem i średniem, a zatem niżej wynagradzanymi. Wydanie przepisów służbowych i szczegółowych instrukcji, reforma manipulacji biurowej, ograniczenie t. zw. wydatków rzeczowych na potrzeby biurowe do najdalej posuniętych oszczędności, zakazy robót we własnym zarządzie, zakazy przyjmowania robót prywatnych przez zakłady i przedsiębiorstwa miejskie, temsamem redukcja sił robotniczych do robót tych używanych, scentralizowanie wszystkich spraw personalnych, unormowanie stosunków służbowych niższych pracowników w zakładach i przedsiębiorstwach miejskich, ścisły nadzór nad pracą, wydatnością i jakością tejże pracowników miejskich, wydawanie zbioru ustaw i rozporządzeń gminnych, księgi formularzy i druków wdrożona reforma komisarjatów obwodowych itd. są etapami tej żmudnej i siłą rzeczy powolnej pracy. Wszystkie powyższe zarządzenia nie odciążą jednak odrazu budżetu miejskiego w tej mierze, w jakiejby było ze względu na stan i celowość gospodarki Gminy pożądanem; na skutek ich trzeba czekać szereg lat, o ile okoliczności dziś przewidzieć się niedające i tych zarządzeń nie uczynią iluzorycznemi.

Rok 1926 przyniósł zniesienie akcyzy miejskiej jako konsekwencję ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów. Dużo mówi się też o zniesieniu myta. Fakty powyższe spowodować muszą czasem zupełne zwinięcie osobnych biur dla poboru podatków bezpośrednich i przeniesienie spraw tychże podatków, dziś już osobnego biura niepotrzebujących, jako referatu do Wydziału skarbowego Mgtu, — spraw zaś zarządu rzeźni, targowicy oraz przedsiębiorstw przy nich istniejących do Wydziału targowo-aprowizacyjnego. Zniesienie akcyzy i myta zaostrzy kwestję urzędniczą w Gminie, Administracja akcyzy bowiem zatrudniała przeszło 200 urzędników i służby, personalu przeważnie stałego, dłużej służącego, którego zwolnić nie będzie można.

Lata wojny i następne powojennej inflacji wytworzone w następstwie ich pewne pojęcia społeczne i prawno-administracyjne stworzyły w zakładach i przedsiębiorstwach miejskich pewne stosunki faktyczne nie dozwalające na osiągnięcie w przedsiębiorstwach tych takich dochodów dla Gminy — jakich należałoby oczekiwać. Ustawodawstwo socjalne nałożyło na przedsiębiorstwa te niezwykle ciężkie obowiązki, temsamem i wydatki, nie odpowiadające strukturze gospodarczej przedsiębiorstw i ich wydajności. Wysoka kwota utrzymania zakładów tych w ruchu przy konieczności ciągłego ich inwestowania, dalej dążność całego personalu gminnego w ilości około 3000 osób do ustalenia się w stosunku służbowym do Gminy i zapewnienia sobie kosztem Gminy zaopatrzenia emerytalnego na starość lub na wypadek niezdolności do pracy, sytuację gospodarczą zakładów bardzo poważnie utrudnia i stawia przed Zarządem miasta cały szereg doniosłych zagadnień, które w najbliższym czasie możliwie bez uszczerbku dla interesów Gminy bez znaczniejszego obciążenia budżetu załatwionemi być muszą. Już obecnie rozważaną jest kwestja dalszej mechanizacji pracy w Zakładach, ograniczającej pracę ludzką do niezbędnej konieczności, a w dziedzinie personalnej utworzenie wspólnego dla całej Gminy funduszu emerytalnego i wspólnego statutu zaopatrzenia na starość lub w razie niezdolności do pracy.

Obecnie Gmina miasta Krakowa utrzymuje, dotuje i gwarantuje prócz funduszu emerytalnego pracowników Miejskich Koleji elektrycznych, fundusze emerytalne pracowników Magistratu, pracowników miejskiego Urzędu dla poboru opłat i podatków pośrednich, pracowników Gazowni miejskiej, robotników Elektrowni miejskiej, robotników Gazowni miejskiej, wreszcie fundusz emerytalny artystów Teatru m. im. J. Słowackiego. Łącznie przeto 7 funduszów emerytalnych. Istnienie w jednej jednostce administracyjnej i gospodarczej aż siedem instytucji emerytalnych jest anomalją administracyjną, powodującą nierównomierność uprawnień emerytalnych w poszczególnych kategorjach pracowników miejskich, konieczność osobnej administracji tychże funduszów, a temsamem osobne koszta ich prowadzenia, zwiększenie ryzyka finansowego Gminy i t. d.

Gmina ma obecnie 879 osób pobierających zaopatrzenie emerytalne z funduszów gminnych, w czem 633 osób byłych pracowników Magistratu i ich rodzin, 246 emerytów i ich rodzin w zakładach i instytucjach miejskich. Kwota wypłacanych przez Kasę miejską uposażeń emerytalnych wynosi 816.000 zł. rocznie, inne fundusze emerytalne gminne wypłacają tytułem emerytur, pensyj wdowich i sierocych kwotę 226.000 zł. rocznie. Osób uprawnionych do zaopatrzenia emerytalnego zatrudnia Gmina obecnie 2.745, w tem 782 urzędników, a 1.963 niższych funkcjonarjuszy i robotników zakładów przemysłowych. Powyższe daty wykazują niezbędność konieczność fuzji istniejących funduszów emerytalnych i sprawę utworzenia wspólnego i jednolitego statutu emerytalnego dla wszystkich pracowników Gminy czynią jednem z najbardziej aktualnych zagadnień naszej administracji. Pewnem odciążeniem dzisiejszych stosunków, które w latach najbliższych wyrażać się będą w sumie kilku miljonów złotych wypłacanych rocznie uposażeń i zaopatrzeń emerytalnych, może być zamierzone przez Rząd stworzenie państwowej instytucji ubezpieczeń społecznych na wypadek niezdolności do pracy ubezpieczonego, a w razie jego śmierci rodziny po nim pozostałej. Powstanie tego rodzaju instytucji przy odpowiedniej organizacji tejże, odciążyłoby fundusze gminne bardzo znacznie, zwalniając Gminę od zapewnienia zabezpieczenia emerytalnego conajmniej około 1000 osób pracowników niższych, zwłaszcza zaś robotników w zakładach przemysłowych i przedsiębiorstwach gminnych. Zaznaczyć jednak należy, że i w tym wypadku prawa emerytalne nabyte pracowników etatowych, nie mogłyby ulec zmianie i obciążałyby nadal skarb gminny.

Drugiem zagadnieniem administracyjnem rozwa-

żanem obecnie przez zarząd miasta, jest sprawa utworzenia w Gminie własnego zastępczego funduszu ubezpieczenia od wypadków. Gmina miasta Krakowa zatrudnia łącznie z robotnikami sezonowymi około 3500 osób, podlegających przymusowemu ubezpieczeniu od wypadków, płacąc rocznie zakładowi wspomnianych ubezpieczeń kwotę około 77.000 złotych rocznie. Według statystyki z ostatnich trzech lat wypadków w pracy było wśród personalu gminnego 97, a wysokość rent wypłacanych z powyższego tytułu wynosi około 2.400 złotych rocznie przy wpłaconej tytułem wkładek ubezpieczeniowych przez Gminę m. Krakowa w powyższem 3-leciu kwoty 230.000 zł. Ponieważ ubezpieczeniu od wypadków podlegają również i pewne kategorje pracowników etatowych, zastępczy fundusz ubezpieczeniowy gminny przy istnieniu funduszu zaopatrzenia emerytalnego statutowego, obejmować mógłby również i tych ostatnich.

Możliwość ta zachodzić będzie, o ile wogóle wspomniany poprzednio projekt ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby i niezdolności do pracy zmieniony zostanie w kierunku dopuszczającym tworzenie instytucji zastępczej. W dzisiejszym bowiem jego brzmieniu, instytucje zastępcze nie są przewidziane i z chwilą wprowadzenia tegoż projektu w życie, obowiązek utrzymywania funduszów zaopatrzenia robotników Gazowni, Elektrowni i innych zakładów odpadnie.

Utworzenie takiego funduszu, jak z przytoczonych wyżej cyfr wynika byłoby przedsięwzięciem dla Gminy niezwykle korzystnem, raz przez zwolnienie Gminy od płacenia kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie, a powtóre przez finansowe wzmożenie projektowanego wspólnego funduszu emerytalnego. Korzystnem byłoby również dla osób podlegających ubezpieczeniu.

Osobne zagadnienie administracyjne stanowi kwestja pomieszczenia biur miejskich. Gmina ma ogółem obecnie 3 gmachy urzędowe t. j. główny gmach Magistratu, pałac Larysza i t. zw. Estreicherówkę. Wspomniany poprzednio wzrost czynności Magistratu spowodował, że będące obecnie do dyspozycji gmachy urzędowe Magistratu są niewystarczające. Niewystarczające, ciasne, nieodpowiednie pomieszczenia wykazują zwłaszcza Wydział II., liczący 67 osób personalu, oraz 11 woźnych, Miejska Izba Obrachunkowa, zatrudniająca obecnie 82-ch urzędników, 11 woźnych, oraz Miejski Urząd weterynaryjny. Rozszerzenia potrzebują również Biuro prezydjalne, Wydział VII., Budownictwo miejskie, zwłaszcza oddział B., Wydział V., M. Urząd Zdrowia i inne. Kwestja rozszerzenia biur Magistratu jest zatem aktualnością najbliższej przyszłości. Warunki lokalne pracy w niektórych Wydziałach, zwłaszcza w Wydziale II. skarbowym, są niezwykle ciężkie. Wydział ten wymaga ze względu na rozwój swoich agend i na konieczność reorganizacji wymiaru przypisu i poboru podatków — a w przyszłości możliwie objęcia również podatków pośrednich, osobnego gmachu jak to jest w Warszawie i Poznaniu. Gmina posiada wprawdzie 3 gmachy, które mogłyby być użyte na cele urzędowe, a to dawny gmach Magistratu na Podgórzu w Rynku Dz. XXII., gmach Administracji Akcyzy i budynek na pl. Jabłonowskich, pierwszy jednakże nadający się na pomieszczenie Wydziału skarbowego zbyt jest oddalonym od centrum miasta, pozatem obciążony umowami najmu na szereg lat; budynek administracji akcyzy miejskiej sam przez się szczupły Wydziału II. nie pomieści, chyba, żeby drugie piętro nadbudować, wreszcie budynek na Placu Jabłonowskich wynajęty został również na szereg lat osobom prywatnym. Zarząd miasta licząc się z tem, że dobudowa nowych skrzydeł w gmachu Magistratu na szereg lat jest wykluczoną, z konieczności dążyć musi do powolnego opróżnienia budynków w Dz. XXII. i na Placu Jabłonowskich, by potrzebom pomieszczenia biur zadość uczynić. W program lat najbliższych musi wejść gruntowny remont tychże budynków i adaptowanie ich do celów urzędowych, niemniej remont Estreicherówki i Pałacu Larysza — których stan, zwłaszcza pierwszej wymaga spiesznego przeprowadzenia naprawy dachów, okien i podłóg, drzwi, ganków i t. d.

Uzupełniając dział administracji wspomnieć należy również o wydawnictwach miejskich. Kontynuując prace podjęte przez Dra J. Leo Zarząd miasta wydaje kodeks miejski, obejmujący zbiór ustaw i rozporządzeń miejskich. Trzy tomy wydawnictwa tego opuściły już prasę, stanowiąc niezbędny podręcznik dla administracji bieżącej. Stokilkadziesiąt egzemplarzy rozkupiły miasta większe i średnie Rzeczypospolitej. Wydawnictwo całe obliczono na 8 tomów, z których dwa następne są w opracowaniu, a częściowo w druku, reszta ukaże się w najbliższych latach. Po wydaniu kompletu rokrocznie wydawane będą zeszyty uzupełniające ze zmianami przepisów obowiązujących przy dołączeniu ustaw i rozporządzeń w ostatnim roku wydanych.

Prócz Zbioru ustaw i rozporządzeń miejskich, szematyzmu pracowników miejskich, perjodycznych wydawnictw statystycznych oraz wydawanego Dziennika rozporządzeń Gminy m. Krakowa, jako miesięcznika urzędowego Zarządu miasta — Magistrat przygotował dwa dzieła historyczne, które w najbliższym czasie wydane być powinny. Pierwszem z nich to „Historja samorządu krakowskiego od r. 1866“, pomyślana pierwotnie jako dzieło jubileuszowe w 50-tą rocznicę tego samorządu, a niewydane z powodu trwającej wówczas wojny światowej, należałoby uzupełnić historją Krakowa w czasie wojny i ogłosić drukiem. Dzieła takie wydały miasta Lwów, Tarnów, Rzeszów. Wydawnictwo krakowskie jest pracą obszerną, omawiającą wszelkie dziedziny działalności Rady miejskiej i administracji miejskiej w ciągu pierwszego półwiecza samorządu miejskiego. Obejmie ona w druku in quarto sześć do ośmiu tomów bogato ilustrowanych. Drugiem wydawnictwem oczekującem druku jest księga pamiątkowa W. Krakowa, obejmująca historję rozszerzenia terytorjum miasta przez przyłączenie m. Podgórza oraz podmiejskich gmin i obszarów dworskich w latach 1909—1915. Wydanie obu dzieł, jak również kontynuowanie wydawnictw poprzednio wspomnianych jest obowiązkiem miasta wobec świetnych tradycji samorządu krakowskiego, jest dążeniem utrzymania administracji miasta na poziomie tych tradycji.

Przystępując do przedstawienia poszczególnych dziedzin administracji miejskiej i zadań, jakie Gminę m. Krakowa oczekują omówione zostaną kolejno:

I. Zadania polityki gruntowej gminy, sprawa mieszkaniowa, rozbudowa miasta, upiększenie miasta, sprawy plantacji, parków, lasu wolskiego, cmentarzy.

II. Zadania w dziedzinie policji miejscowej, bezpieczeństwa pożarnego, czystości i higjeny miasta.

III. Zadania w dziedzinie komunikacyjnej, budowa dróg, ulic, chodników, kanalizacja, zabezpieczenie miasta przed powodzią.

IV. Zadania w dziedzinie oświaty i kultury społecznej, budynki szkolne, szkolnictwo zawodowe, sprawy muzeów, teatru, konserwacja zabytków.

V. Zadanie w dziedzinie aprowizacyjno-targowej, budowa hal targowych, rozszerzenie targowicy, rzeźni, rzeźnia drobiu.

VI. Zadania w dziedzinie opieki społecznej.

VII. Rozbudowa zakładów miejskich, a to: Elektrowni, Gazowni, Wodociągu, Zakładów ceramicznych, rozszerzenie oświetlenia elektrycznego, koleji elektrycznej i t. d.

Zestawiwszy w sposób powyższy prace czekające Zarząd miasta w najbliższej przyszłości, zastanowić się wypadnie nad ustosunkowaniem ich w czasie oraz ustaleniem, które z nich w najbliższych latach wykonane być muszą, względnie wykonywane być powinny.

Podstawą tegoż ustalenia może być jedynie stan finansowy gminy i jej możność gospodarcza w perspektywie lat najbliższych. Już teraz podkreślić należy, co zresztą poprzednio wspomniano, że praca nad rozwojem miasta, realizacja jego polityki dokonywaną być może przez szereg pokoleń, zatem w drobnej tylko części z dochodów bieżących, w głównych zaś zarysach na drodze pożyczek inwestycyjnych. Sprawa ostatnia będzie omówioną na końcu. C. d. n.

ADAM CHMIEL.

Sprawozdanie z działalności Archiwum Aktów dawnych miasta Krakowa

za lata 1924—1926.

Archiwum aktów dawnych jest instytucją naukową. Archiwum gromadzi materjały historyczne i akta dotyczące dziejów miasta Krakowa, przeprowadza poszukiwania archiwalne, bada akta dawne i dokumenty historyczne, udziela informacyj naukowych Gminie miasta Krakowa, władzom państwowym i samorządowym, instytucjom naukowym krajowym i zagranicznym oraz osobom prywatnym.

Archiwum aktów dawnych, prócz zbierania i opracowywania materjałów i dokumentów dotyczących historycznej przeszłości Krakowa, utrzymuje bibljotekę dzieł odnoszących się do dziejów Krakowa, prowadzi muzeum historyczne miasta Krakowa, posiada wreszcie poważny dział depozytów.

Właściwe Archiwum aktów dawnych obejmuje:

1. Dokumenty pergaminowe w liczbie 1106, z tego Nr. 1—1035 objęte są drukowanym katalogiem dyplomów pergaminowych, Nr. 1036—1106 katalogiem kartkowym. W dziale depozytów Archiwum posiada ponadto dokumenty pergaminowe w liczbie 414, objęte osobnym inwentarzem dyplomów depozytowych.

2. Dokumenty pisane na papierze w liczbie przeszło 100.000 oryginałów i dawnych odpisów, w tem 1236 oryginalnych dokumentów królów polskich, począwszy od Zygmunta Starego, dotyczących miasta Krakowa. Oryginały królewskie ujęte są w osobny katalog kartkowy.

3. Księgi i akta m. Krakowa z XIV, XV, XVI, XVII i XVIII wieku, w szczególności księgi sądowe, administracyjne, rachunkowe, księgi cechowe, kupieckie, tyczące się kościołów i szpitali krakowskich, razem: 3568 fascykułów, objętych drukowanym katalogiem ksiąg m. Krakowa XIV—XVIII wieku.

4. Akta miejskie z lat 1794—1917, w szczególności: akta Magistratu, protokoły posiedzeń Rady m. Krakowa, księgi M. Izby Obrachunkowej, akta dochodów i rozchodów, funduszów miejskich, akta hipoteczne, budownictwa miejskiego itd. około 5000 ksiąg.

5. Archiwum Rzeczypospolitej Krakowskiej 1815 do 1846 (razem 674 ksiąg w 2627 fascykułach), pozatem spis aktów Archiwum Senatu Rzeczypospolitej Krakowskiej, Łuszczyńskiego Indeks do dawniejszych akt w Starostwie krak., Wydziału Spraw Wewnętrznych b. Senatu Rządzącego 1787—1848, oraz klucz archiwalny do działu: Akta Senackie.

Prócz tego posiada Archiwum z tego okresu akta urodzin, ślubów i śmierci wszystkich parafij krakowskich.

6. Księgi i akta m. Kazimierza i Kleparza, oraz jurydyk podmiejskich od XIV wieku, Archiwum Podgórza od końca XVIII wieku i gmin przyłączonych do Krakowa, razem przeszło 1000 ksiąg.

7. Księgi depozytowe miast Małopolskich: Biecza, Bochni, Czchowa, Nowego Sącza, Tyńca, Wieliczki, Zatora i innych, razem: kilkaset fascykułów; inwentarz rękopisów depozytowych Nowego Sącza, spis fascykułów tynieckich.

8. Księgi depozytowe cechów krakowskich: 962 rękopisów.

9. Zbiory po Ambrożym Grabowskim: 164 tomów. Spis zbiorów drukowany w pracy: „Wspomnienia A. Grabowskiego". (Bibljoteka krak. Nr. 40 i 41, T. I., wyd. St. Estreicher).

10. Mniejsze grupy zbiorów.

Akta Wyższego Sądu prawa magdeburskiego, Sądu sześciu miast, Wielkorządów krakowskich, Sądów podkomorskich, Sądu asesorskiego i Trybunału Lubelskiego w sprawach krakowskich, Komisji cywilno-wojskowej województwa krakowskiego, Konfederacji targowickiej województwa krakowskiego, poszczególne akta różnych miast polskich (t. zw. „Pinocciana" z XVI wieku po rodzinie Pinoccich), luźne akta, tyczące się niektórych spraw miasta i rodzin krakowskich, razem 795 tomów.

Prowizoryczny spis rękopisów i aktów nieskatalogowanych.

M u z e u m h i s t o r y c z n e m. K r a k o w a obejmuje 1043 pozycyj, w szczególności zbiór rycin i fotografij zabytków kościelnych i świeckich, współczesnych dzieł architektury, sztuki itp., odnoszących się do historji Krakowa, w ilości 4253 sztuk, ułożonych według poszczególnych działów; następnie dawne i nowsze plany i mapy Krakowa, rzuty i plany kościołów, budynków szkół krakowskich, plany regulacyjne ulic, zbiór rysunków Stanisława i Maksymiljana Cerchów — razem 41 wielkich i mniejszych tek.

Muzeum przechowuje strój „Konika Zwierzynieckiego", wypożyczany corocznie na obchód „Lajkonika" w czasie procesji Bożego Ciała.

B i b l j o t e k a a r c h i w a l n a liczy obecnie 10311 pozycyj.

Bibljoteka obejmuje 4768 dzieł, odnoszących się

do historji m. Krakowa i blisko 6000 dzieł tyczących się historji innych miast polskich, historji państwa i historji sztuki. Bibljoteka podręczna obejmuje dzieła pomocnicze do pracy naukowej, jak: wydawnictwa historyczne, katalogi bibljotek i archiwów, bibljografje, encyklopedje i t. d. Katalog dubletów książek obejmuje numerów 1240, z czego pewną ilość wymieniono na książki, których bibljoteka dotychczas nie posiadała.

W ostatnich latach Archiwum aktów dawnych otrzymało materjały i akta Legjonów Polskich i Naczelnego Komitetu Narodowego. Archiwum Legjonów Polskich i N. K. N. obejmuje: akta Naczelnego Komitetu Narodowego (Sekcja zachodnia), materjały polityczne i organizacyjne Legjonów Polskich, akta poszczególnych departamentów: organizacyjnego, wojskowego, skarbowego i Departamentu Opieki, akta Komitetu Opieki nad jeńcami wojennymi Polakami, akta Biura Prasowego Departamentu Wojskowego N. K. N., w szczególności raporty i biuletyny prasowe placówek zagranicznych N. K. N., sprawozdania o sytuacji politycznej wewnątrz kraju, korespondencje z frontu o stanie oddziałów legjonowych, wielki zbiór czasopism krajowych i zagranicznych, wycinki z prasy polskiej i zagranicznej, wreszcie wydawnictwa, tyczące się sprawy polskiej i Legjonów Polskich. Zbiory te obejmują pozatem odezwy, pisma ulotne, druki, afisze, ogłoszenia, nalepki i t. p. z obchodów i uroczystości narodowych w b. Galicji i Królestwie Polskiem, kilkaset fotografij Legjonów z frontu bojowego i pocztówki legjonowe, wreszcie kolumny Legjonów z Krakowa i tarcze z miast: Bochnia, Kałusz, Krosno, Olkusz, Powiat chrzanowski, Rudki, Sambor, Schodnica, Siersza, Stanisławów, Sucha, Tarnobrzeg, Ziemia Niska, Ziemia Starosamborska, Złoczów, Żółkiew i tarcza z podpisami na „Gospodę Legjonistów 1914 do 1916“. (Z ufundowanych ogółem w kraju 74 tarcz i kolumn legjonowych, 15 tarcz i 2 kolumny znajduje się w zbiorach legjonowych Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa).

Zbiory powyższe powiększyły się znacznie w ciągu ubiegłych 3-ch lat. W szczególności:

a) do zbioru dokumentów włączono między innymi akta Sądu krajowego w Krakowie w sprawie Barbary Ubryk z 1869 r. (dar Seweryna Udzieli); akta i księgi b. „Towarzystwa ochrony piękności m. Krakowa“, 576 ksiąg oprawnych kasowych funduszów miejskich z lat 1901—1915; arkusze spisu ludności cywilnej m. Krakowa z 31 grudnia 1910 r., 30 planów regulacyjnych ulic. Poseł Dr. Emil Bobrowski złożył w darze 2 akta papierowe z r. 1654 i 1658; Dr. Jan Dudziński z Nowego Sącza ofiarował zbiór komunikatów, wydawnictw i t. p., tyczących się Legjonów Polskich i sprawy polskiej z czasów wojny światowej 1914—1918; radca Magistratu Adolf Buczkowski: zbiór obwieszczeń Magistratu m. Krakowa z lat 1914—1918; Dr. Jerzy Dobrzycki: rozkazy wojskowej komendy m. Krakowa z czasów przewrotu 1 listopada do 18 grudnia 1918 r., dyrekcja teatru im. Słowackiego: sprawozdanie dyrekcji teatru z lat 1915—1924 i afisze teatralne. Dr. Alfred Szołayski złożył w darze dyplom pergaminowy z r. 1533, tyczący się klasztoru Klarysek, a ofiarowany przez ks. Ogińską. Nieznany ofiarodawca przekazał do Archiwum dwa rękopisy prof. Władysława Łuszczkiewicza, a to: sprawozdanie Zarządu Muzeum Narodowego za r. 1889, oraz sprawozdanie z robót w kościele N. P. Marji w latach 1889—1890, ponadto akta dotyczące położenia kamienia pamiątkowego T. Kościuszki.

P. Michalina Janoszanka oddała na własność Archiwum „Dziennik (pamiętnik)“ ś. p. Aleksandry Czech z Krakowa (od roku 1856—1923, razem 42 książek). W r. 1926 złożyła p. Stanisława Kossecka z Poznańskiego „Prawo miasta Minkowiec z r. 1791“ i okólnik z r. 1827; Seweryn Bayli z Krakowa, akta tyczące się Rajmunda Starczewskiego (1816—1860), rodziny Paczyńskich z Tenczyna (1751—1805), oraz wypis z akt delegacyjnych w sprawie gruntowej (1824). Wiceprezydent m. Krakowa Witołd Ostrowski złożył dokument erekcyjny m. Podgórza Józefa II, z r. 1785. Pozatem zakupiono „Spis dzieł Czytelni Ludowej w Cieszynie przez ks. Karola Tekgę ofiarowanych“ (1876 r.).

b) Bibljoteka Archiwum powiększyła się w roku 1924 o 188 książek i broszur, z czego zakupiono 12, z dawnego nieskatalogowanego zasobu 30, z wymiany dubletów 27, a reszta z darów instytucyj naukowych i osób prywatnych. W r. 1925 przybyło dalszych 386 wydawnictw, w czem 91 zakupionych, reszta z darów, wreszcie w r. 1926 otrzymała bibljoteka 281 książek i broszur; z tego 189 darów i nadesłanych wydawnictw, 41 zakupionych, 9 oddanych z bibljoteki M. Urzędu Zdrowia, 42 ze starych druków Archiwum, w tem 36 „Bibliotheca Pinocciana“.

c) Muzeum historyczne m. Krakowa, prócz wspomnianej poprzednio Kolumny Legjonów i tarcz, otrzymało w tym czasie: 2 torby podróżne używane w Krakowie w latach 1840—1860 (dar mec. Bąkowskiego), 5 planów projektu Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie z własnoręcznym podpisem Jana Matejki, plany kościołów i zabytkowych budynków Krakowa, złożone w depozyt przez Państwowy Zarząd architektoniczno-budowlany w Krakowie (166 planów z lat 1784—1875), medal wybity na pamiątkę 150-tej rocznicy Niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Zbiory rycin i fotografij powiększyły się w roku 1924 cennym nabytkiem rysunków pomników kościelnych krak., objętych t. zw. „Teką Maksymiljana i Stanisława Cerchów“. W latach 1925 i 1926 włączono do zbiorów szereg fotografij, rycin i wizerunków, w szczególności: 11 zdjęć fotograficznych budynku i sali Magistratu m. Krakowa, po pożarze w dniu 26 maja 1926 (dar redakcji „Ilustrowanego Kurjera Codziennego“), album fotogr. krakowskiego Towarzystwa Ratunkowego, album fotogr. Kalwarji Zebrzydowskiej, oraz 13 fotogr. widoków Krakowa (dar Dra Józefa Muczkowskiego).

Czynności wewnętrzne Archiwum obejmowały porządkowania, inwentaryzowania i katalogowania archiwaljów: dyplomów pergaminowych od XV do XIX w. Uporządkowano akta królewskie papierowe (24 fascykuły). Ułożono akta i księgi, otrzymane po nieistniejącem już „Towarzystwie ochrony piękności m. Krakowa“. Ułożono akta w zbiorze Archiwum Legjonów Polskich i Naczelnego Komitetu Narodowego, dotyczące spraw politycznych i organizacyjnych Legjonów polskich. W bibljotece przeprowadzono w dalszym ciągu inwentaryzowanie i katalogowanie książek i broszur. W r. 1925 włączono do zbiorów archiwalnych 576 ksiąg kasowych Miejsk. Izby Obrachunkowej, ułożono i skatalogowano 7 fascykułów oryginalnych dekretów królewskich; upo-

rządkowano 9 fascykułów aktów księstwa Zatorskiego, skatalogowano dyplomy pergaminowe, nabyte w tym roku, wreszcie zinwentaryzowano archiwalja otrzymane w r. 1925, w szczególności: 43 ksiąg oprawnych protokołów sekcji ekonomicznej Rady miejskiej z lat 1871 do 1913. W roku 1926 sporządzono indeks ulic do: „Aktów wiertelników krakowskich“ z lat 1568—1809, ułożono i przygotowano do druku indeks osobowo-miejscowy i rzeczowy do wydawnictwa: „Acta consularia Casimiriensia“. Zinwentaryzowano nowe nabytki dla Archiwum, wreszcie sporządzono szczegółowy wykaz zbioru fotografji Archiwum (dla Instytutu współpracy umysłowej przy Lidze Narodów). Porządkowano w dalszym ciągu Archiwum Legjonów Polskich i Naczelnego Komitetu Narodowego, uporządkowano wreszcie dział dubletów bibljotecznych.

Poza czynnościami wewnętrznemi, dotyczącemi funkcjonowania i organizacji Archiwum, Zarząd prowadził działalność naukową. Działalność ta obejmowała wspomniane na wstępie informacje dla Gminy m. Krakowa, władz, urzędów i instytucyj państwowych i samorządowych. Korespondencja Archiwum w tych sprawach wzrastała z roku na rok. Obejmuje ona między innemi opinje dla województw, starostw, miast małopolskich, miasta Kruszwicy w Poznańskiem, Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Ministerstwa Spraw Wojskowych, delegacji polskiej w Moskwie, Tymczasowego Wydziału samorządowego, województw w Krakowie, Kielcach i Katowicach, uniwersytetów w Krakowie i Poznaniu i t. d. Archiwum pozostawało również w stosunkach naukowych z zagranicą.

Działalność powyższa obejmowała również wydawnictwa naukowe i artykuły dziennikarskie z dziedziny historji miasta. Z ważniejszych wymienić należy: Wydawnictwo ksiąg ławniczych krakowskich (acta scabinalia Cracov.), Ksiąg radzieckich Kazimierskich (acta Consularia Casim.) dyplomów pergaminowych, rękopisów, Ksiąg przyjęć do prawa miejskiego (libri iuris civilis Cracov. 1392—1506), opracowaną przez dyrektora Adama Chmiela »Historję domów krakowskich przy ul. św. Jana«, pozatem szereg artykułów dziennikarskich, opracowanych przez personal Archiwum aktów dawnych, a dotyczących uroczystości krakowskich, tutejszych obchodów ludowych, zwyczajów dawnych, historji budowli i zabytków miejskich, mieszczaństwa krakowskiego, rodów patrycjatu miejskiego i t. d.

Z pracowni Archiwum Aktów dawnych, z jego zbiorów korzysta rok rocznie szereg osób, zajmujących się historją miast Rzeczypospolitej, zarówno w Krakowie jak i z innych miast Rzpltej, nierzadko też z zagranicy.

W latach 1924—1926 korzystało ze zbiorów archiwalnych 341 osób z Krakowa, Warszawy, Lwowa, Poznania, Lublina, Krosna, Pragi Czeskiej, Bratislawy, Stockholmu i ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Zbiory archiwalne zwiedziło szereg wycieczek miejscowych i pozamiejscowych.

Budżet Archiwum Aktów dawnych wynosił w roku 1925: 35550 zł. w wydatkach zwyczajnych, 4000 zł. w wydatkach nadzwyczajnych na remont budynku i sprawianie półek. W roku 1926 budżet wydatków zwyczajnych wynosił 41127 zł., w wydatkach nadzwyczajnych 4400 złotych na odnowienie fasady budynku i naprawę studni.

Pozatem stosownie do uchwały komisji archiwalnej z 16 września 1924 (L. 95/24) i kosztorysu Budownictwa miejskiego (L. 1877/24) na dobudowę skrzydła jednopiętrowego na podwórzu Archiwum i na zaprowadzenie w tem nowem skrzydle i parterze starego budynku ogrzewania centralnego, komisja Archiwalna na posiedzeniu dnia 22 września 1925 uchwaliła wstawić do budżetu miejskiego na rok 1926 kwoty:

1. Dobudowa skrzydła (parter, I. p. i fasada) na zbiory Archiwum . . . . zł. 17.500·—
2. Zaprowadzenie centralnego ogrzewania „ 8.500·—
3. Urządzenie wewnętrzne nowego skrzydła „ 5.000·—

Kwoty powyższe nie zostały ze względów budżetowych wstawione do budżetu na rok 1926.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

WOJEWÓDZTWO KRAKOWSKIE.

L. AS. 10765 ex 1926. Kraków, 25 stycznia 1927.

Ustanowienie taksy za przekroczenie godziny policyjnej w lokalach gospodnio-szynkarskich.

ROZPORZĄDZENIE

Wojewody krakowskiego z dnia 25 stycznia 1927 L. AS. 10765 w sprawie opłat za pozwolenie na otwarcie przedsiębiorstw gospodnio-szynkarskich poza godziną policyjną.

Na zasadzie postanowień rozp. min. z dnia 16-go października 1855 r., Dz. u. kr. Nr. 32 oraz rozp. min. z dnia 3 kwietnia 1855 Dz. u. p. austr. Nr. 62 ustanawiam następujące taksy dla przedsiębiorstw gospodnio-szynkarskich korzystających z udzielonego im przez władze polityczne I. instancji zezwolenia na otwarcie lokalu poza godziną policyjną.

1. W miastach: Tarnów, Nowy Sącz, Biała oraz miejscowościach klimatycznych Zakopane i Krynica w wysokości po 2 zł. za każdą godzinę po godzinie policyjnej dziennie.

2. We wszystkich innych miejscowościach po 1 zł. za każdą godzinę po godzinie policyjnej dziennie.

3. W lokalach tanecznych, gdzie odbywają się dancingi obowiązuje taksa podwójna.

Opłaty powyższe pobiera władza polityczna I. instancji przed udzieleniem zezwolenia za okres czasu krótszy od miesiąca za cały czas z góry — za okres zaś dłuższy od miesiąca, miesięcznie z góry. Opłaty te przypadają miejscowemu funduszowi ubogich i będą przez władze udzielające zezwolenia przekazywane po upływie każdego miesiąca za miesiąc ubiegły zarządowi odnośnej gminy.

Dla miasta Krakowa pozostaje w mocy zarządzenie wydane w tej sprawie reskryptem Województwa z dnia 27 listopada 1925, L. AS. 5832/1 z uzupełniającem zastosowaniem jednak postanowień § 3 niniejszego

rozporządzenia, o ile chodzi o lokale taneczne, gdzie odbywają się dancingi.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie natychmiast po ogłoszeniu jego w mieście powiatowem,

Wojewoda:

(L. M. VI 6415/27). *Darowski* w. r.

L. 666/927 VII. Kraków, dnia 31. stycznia 1927 r.

Przepisy urządzeń elektrycznych.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie przepisu § 102 lit. d. Statutu dla m. Krakowa z dnia 6. października 1901 Dz. U. i rozp. kraj. Nr. 108 wydaje Magistrat następujące rozporządzenie:

Aż do czasu ustawowego uregulowania spraw elektrotechnicznych mają zastosowanie na obszarze miasta Krakowa jako obowiązujące przepisy Związku elektrotechników niemieckich zawarte w wydawnictwie Związku elektrowni polskich pod tytułem „Przepisy i normy Związku elektrotechników niemieckich", Warszawa 1924.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Niestosujący się do rozporządzenia niniejszego karani będą, o ile przekroczenie nie podpada pod przepisy powszechnej ustawy karnej, — po myśli rozporządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 30. września 1857 Dz. u. p. Nr. 198 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21. stycznia 1924 Dz. U. Rzp. p. Nr. 9 poz. 89 grzywnami od 2 do 200 złotych, ewentualnie karą aresztu od 6 godzin do 14-tu dni.

Zarazem Magistrat podaje najważniejsze postanowienia przepisów powyższych, dotyczących budowy i ruchu urządzeń elektrycznych.

PRZEPISY BUDOWY I RUCHU URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH PRĄDU SILNEGO ORAZ PRAWIDŁA WYKONAWCZE.

(Ważne od 1. lipca 1915 r.).

I. Przepisy budowy [1]).

Zakres ważności.

§ 1.

Przepisy podane poniżej, stosują się do urządzeń elektrycznych prądu silnego i do części tych urządzeń. Natomiast przepisy te nie stosują się do przewodów podziemnych, do tramwajów, kolejek i pojazdów elektrycznych naziemnych i do aparatów elektrochemicznych, używanych w przemyśle.

1. Rozdziały, oznaczone literami, są przepisami podstawowemi, rozdziały zaś oznaczone liczbami, zawierają prawidła wykonawcze. Prawidła te podają sposób, w jaki należy przy użyciu zwykłych środków stosować przepisy; gdy zachodzą względy specjalne, mogą być dopuszczone pewne odstępstwa od tych prawideł.

A. Określenie pojęć.

§ 2.

a) Urządzenia niskiego napięcia — są to urządzenia prądu silnego, w których rzeczywiste napięcie użytkowe między jakimkolwiek przewodem a ziemią nie może przekraczać 250 V; przy akumulatorach decyduje napięcie wyładowania.

Wszelkie inne urządzenia prądu silnego uważane są za urządzenia wysokiego napięcia.

b) Przedmioty ogniotrwałe, przedmioty odporne na ciepło i przedmioty odporne na wilgoć.

Ogniotrwałym jest przedmiot, którego nie można zapalić, albo też który po zapaleniu sam przez się dalej palić się nie będzie.

Odpornym na ciepło jest przedmiot, który przy najwyższej temperaturze, powstającej podczas ruchu i przy użytkowaniu nie ulega żadnej zmianie szkodliwej.

Odpornym na wilgoć jest przedmiot, który przemakając podczas użytkowania, nie zmienia się tak dalece, aby nie mógł być nadal używany.

c) Przewody napowietrzne — są to wszelkie przewody nad ziemią na zewnątrz budynków, nie posiadające ani ochronnego pancerza metalowego, ani żadnej innej osłony ochronnej. Do przewodów napowietrznych nie należą: przewody jezdne, przewody w instalacjach na otwartem powietrzu przy domach, w podwórzach, ogrodach i t. p. gdy odległości między punktami wsporczemi nie przekraczają 20 m.

d) Pomieszczenia ruchu elektrycznego — są to lokale, które służą prawie wyłącznie do ruchu maszyn i przyrządów elektrycznych i do których w zasadzie mają dostęp tylko osoby wyszkolone.

e) Pomieszczenia ruchu elektrycznego pod kluczem — są to lokale, do których osoby wyszkolone mają dostęp tylko w pewnych chwilach, zazwyczaj zaś są te pomieszczenia zamknięte, a otwierane tylko przez osoby upoważnione.

f) Pomieszczenia ruchu — są to lokale, które w przeciwieństwie do pomieszczeń ruchu elektrycznego, służą do wykonywania różnych robót, nietylko do robót, związanych z ruchem elektrycznym; do pomieszczeń tych w zasadzie mają dostęp osoby niewyszkolone.

g) Pomieszczenia wilgotne, przesycone itp. — są to pomieszczenia ruchu i składy zakładów przemysłowych i rolniczych, w których utrzymanie normalnej izolacji jest utrudnione z powodu wilgoci i zanieczyszczeń (w szczególności natury chemicznej), lub też w których oporność elektryczna ciała ludzkiego zmniejsza się znacznie. O trudności utrzymania izolacji sądzimy z doświadczenia.

Pomieszczenia gorące należy uważać za przesycone, jeżeli zatrudnione w nich osoby narażone są na podobne działania.

h) Pomieszczenia ruchu i składy niebezpieczne pod względem pożarowym — są to lokale, w których są wytwarzane, przerabiane lub nagromadzone przedmioty łatwopalne, jak również takie, w których przy danym rodzaju ruchu mogą się wytworzyć łatwopalne mieszaniny gazów, oparów, pyłu i cząsteczek włóknistych.

---

[1]) Przy budowie urządzeń elektrycznych prądu silnego należy uwzględniać także przepisy ruchu, gdy urządzenia te lub ich poszczególne części znajdują się pod napięciem.

i) Pomieszczenia ruchu i składy niebezpieczne pod względem wybuchowym — są to lokale, w których wytwarza się, przerabia lub składa materjały wybuchowe, lub też w których gromadzą się łatwo wybuchające gazy, opary lub ich mieszanina z powietrzem. Możliwość gromadzenia się substancyj wybuchowych przewidujemy na podstawie doświadczenia.

B. **Ogólne środki zabezpieczające.**

§ 3.

Zabezpieczenie od dotknięcia.

a) Części urządzeń, będące pod napięciem względem ziemi, a nie pokryte materjałem izolacyjnym, muszą być zabezpieczone od dotknięcia w miejscach, do których można ręką sięgnąć. Przy napięciu do 40 V względem ziemi zabezpieczenie jest zbyteczne (dalsze wyjątki patrz § 28-a).

1. Przykrycia, kraty ochronne i t. p. muszą być odpowiednio wytrzymałe mechanicznie i przymocowane w sposób pewny.

b) Przy wysokiem napięciu wszelkie części, będące pod napięciem względem ziemi, tak gołe, jak również i izolowane, muszą być w ten sposób umieszczone, urządzone lub też zabezpieczone, aby nie można było dotknąć się do nich (wyjątki patrz § 6-c, 8-c, 28-b, i 29-a).

c) Przy wysokiem napięciu wszelkie części metalowe, pozbawione napięcia, a które mogłyby napięcie przejąć, powinny być dokładnie połączone ze sobą i uziemione. Uziemienie jest niepotrzebne, gdy są zastosowane inne sposoby, które uniemożliwią przerzut niebezpiecznego napięcia, lub które unieszkodliwiają to napięcie (patrz także §§ 6-b, 8-a, 8-b i 8-c).

2. Zaleca się uziemianie nawet przy niskiem napięciu części metalowych, nie przeznaczonych do tego, by być pod napięciem a dostępnych dla dotknięcia (przykrywy, osłony ochronne i t. p.), gdy z powodu warunków miejscowych istnieje specjalne niebezpieczeństwo i gdy uziemienie może być wykonane w sposób pewny.

3. Za uziemienie służyć może dobrze przewodzące połączenie z ziemią. Uziemienie powinno być wykonane w ten sposób, aby w bliżkości uziemionego przedmiotu (w miejscu znajdowania się ludzi) różnice potencjału były równomierne (odpowiednio do warunków miejscowych), a w każdym razie nieszkodliwe. Połączenie z uziemionym przewodem obojętnym jest równoważne z uziemieniem.

4. W celu uziemienia zakopuje się do ziemi płyty, wstęgi metalowe, druty rozgałęzione lub korzysta się z założonych już w ziemi przewodów rurowych, konstrukcyj żelaznych, szyn i t. p.

5. Przewody doziemne należy dostosować do przewidywanego natężenia prądu uziemienia, przyczem niema potrzeby używania większych przekrojów ponad 50 mm^2 dla miedzi i ponad 100 mm^2 dla żelaza ocynkowanego lub poołowionego. W pomieszczeniach ruchu elektrycznego najmniejszy dozwolony przekrój doziemnych przewodów miedzianych wynosi 16 mm^2. Dla przewodów miedzianych, odgałęzionych od głównego przewodu doziemnego, długości mniejszej od 5 m wystarczy w każdym przypadku 16 mm^2. W innych pomieszczeniach przekrój miedzi nie powinien być mniejszy od 4 mm^2.

6. Przewody doziemne powinny być możliwie widoczne i zabezpieczone od uszkodzeń mechanicznych i chemicznych, miejsca zaś ich przyłączeń powinny być dostępne dla badań późniejszych.

§ 4

Przerzut wysokiego napięcia.

a) Należy stosować odpowiednie środki zapobiegawcze, któreby przeszkadzały przerzucaniu się niedopuszczalnego napięcia wysokiego na obwody robocze o napięciu do 1000 V, lub któreby uniemożliwiały powstanie w tych obwodach napięcia niedopuszczalnego, albo wreszcie któreby to napięcie unieszkodliwiły.

1. W tym celu można założyć bezpieczniki uziemiające, zwierające lub odłączające i t. d. albo też uziemić odpowiednio wybrane punkty.

§ 5.

Stan izolacji.

Każda izolacja prądu silnego musi wykazać odpowiedni stan izolacji.

1. Badanie izolacji należy wykonać możliwie napięciem roboczem, nie mniejszem jednak od 100 voltów.

2. Przy badaniach izolacji względem ziemi zapomocą prądu stałego należy przyłączać do badanego przewodu, jeżeli to jest możliwe, biegun ujemny źródła prądu. Przy badaniach izolacji zapomocą prądu zmiennego należy uwzględniać pojemność.

3. Jeżeli próbom podlega nietylko izolacja między przewodami a ziemią, lecz także izolacja dwóch przewodów względem siebie, to należy odłączyć od badanych przewodów wszystkie żarówki, lampy łukowe, silniki i inne odbiorniki prądu, natomiast należy włączyć wszystkie oprawki i świeczniki, założyć wszystkie bezpieczniki i zamknąć wszystkie wyłączniki. Obwody z odbiornikami, połączonemi w szereg, należy otworzyć tylko w jednem miejscu, możliwie blisko środka. Oporność izolacji musi odpowiadać warunkom prawidła 4.

4. W urządzeniach niskiego napięcia, z wyjątkiem części tego urządzenia, wyszczególnionych w punkcie 5, stan izolacji jest odpowiedni, jeżeli strata prądu w każdej działce między dwoma bezpiecznikami lub za ostatnim bezpiecznikiem, nie przekracza przy napięciu roboczem 1 miliampera.

Oporność izolacji przewodu na takiej działce, jak również oporność izolacji każdej tablicy rozgałęźnej musi wynosić przynajmniej 1000 Ω, pomnożone przez napięcie robocze w V (np. 220.000 Ω dla 220 V napięcia roboczego). Od maszyn, akumulatorów i transformatorów nie wymaga się oporności izolacji, obliczonej na podstawie tych przepisów.

5. Przewody napowietrzne i te części instalacji, które są założone w pomieszczeniach wilgotnych i przesyconych np. w browarach, farbiarniach, garbarniach i t. d. lub pod gołem niebem, mogą nie odpowiadać wymaganiom prawidła 4.

6. Polakierowanie i emaljowanie części metalowych nie może być uważane za izolację, chroniącą przy dotknięciu.

Do wysokich napięć nadają się materjały izolacyjne, włókniste lub dziurkowane, przepojone odpowiednią masą

izolacyjną, a także materjały izolacyjne trwałe, odporne na wilgoć.

Materjały takie jak drzewo i fibra, można uważać za izolację tylko w oleju i tylko w stanie przepojonym odpowiednią masą izolacyjną (wyjątki patrz § 12[1]). Niepolerowane powierzchnie płyt kamiennych należy zabezpieczyć od wilgoci przez odpowiednie pociągnięcie farbą.

C. Maszyny, transformatory i akumulatory.

§ 6.

Maszyny elektryczne.

a) Maszyny elektryczne należy ustawić w ten sposób, aby iskry, powstające niekiedy w ruchu urządzeń elektrycznych, nie mogły zapalić znajdujących się w pobliżu materjałów łatwopalnych.

b) Przy wysokiem napięciu szkielety maszyn elektrycznych muszą być albo uziemione i połączone z podłogą w pobliżu, gdy podłoga jest przewodnikiem elektryczności, albo też muszą być dokładnie odizolowane i otoczone chodnikiem izolacyjnym dla obsługi.

c) Części maszyn, będących pod napięciem, a także przewody łączeniowe podlegają tylko przepisom o zabezpieczeniu od dotknięcia według § 3-a.

Przy wysokiem napięciu części pokryte materjałem izolacyjnym muszą być również zabezpieczone od przypadkowego dotknięcia.

Gdy sam ustrój maszyny nie daje jeszcze zabezpieczenia, należy to zabezpieczenie osiągnąć przy ustawianiu maszyny przez odpowiednie umieszczenie, urządzenie lub przez specjalne środki ochronne.

d) Zewnętrzne części maszyn, służące do przesyłania napięcia, należy umocować na podstawach ogniotrwałych.

e) Na maszynach elektrycznych należy umieszczać tabliczki z podaniem natężenia prądu, napięcia, liczby obrotów, częstotliwości, a w silnikach asynchronicznych — z podaniem również i napięcia rozruchu.

§ 7.

Transformatory.

a) Transformatory wysokiego napięcia muszą być albo zamknięte w specjalnych szafkach metalowych uziemionych, albo umieszczone za specjalnemi przegrodami ochronnemi. Przepisowi temu nie podlegają transformatory w pomieszczeniach ruchu elektrycznego pod kluczem (patrz § 29) i transformatory, do których dostęp jest możliwy tylko zapomocą specjalnych środków pomocniczych.

b) Gdy szkielet transformatora wysokiego napięcia nie jest podczas pracy uziemiony, należy zastosować odpowiednie urządzenia, któreby pozwalały w bezpieczny sposób szkielet uziemić lub też odłączyć uzwojenia transformatorowe ze wszystkich stron.

c) Części transformatora, będące pod napięciem, a także przewody łączeniowe podlegają tylko przepisom o zabezpieczeniu przy dotknięciu według § 3-a.

d) Zewnętrzne części transformatora, służące do przesyłania napięcia, należy umocować na podstawach ogniotrwałych.

e) Na transformatorach należy umieszczać tabliczki z podaniem natężenia prądu, napięcia, liczby okresów i rodzaju połączenia.

§ 8.

Akumulatory. (Patrz również § 32).

a) Poszczególne ogniwa należy izolować od podstawy, a podstawę od ziemi przez podkładki, odporne na wilgoć.

b) Baterje wysokiego napięcia należy otoczyć chodnikiem izolacyjnym dla obsługi.

c) Baterje należy rozmieścić w ten sposób, aby nie można było przy obsłudze przypadkowo dotknąć się jednocześnie do punktów, między któremi napięcie przekracza 250 V.

Chodnik izolacyjny dla obsługi przy wysokiem napięciu uważa się za dostateczne zabezpieczenie od przypadkowego dotknięcia części, będących pod napięciem.

1. Baterje o napięciu względem ziemi 1000 V. lub więcej zaleca się dzielić na grupy do 500 V, które dałyby się wyłączyć oddzielnie.

d) Nie wolno używać celluloidu do baterji o napięciu ponad 16 V ani zewnątrz elektrolitu, ani na materjał na naczynia.

D. Urządzenia rozdzielcze i rozgałęźne.

§ 9.

a) Tablice rozdzielcze i rozgałęźne muszą być zrobione z materjału ogniotrwałego. Drzewo jest dopuszczalne tylko na obramowanie i poręcze ochronne.

b) Przejścia tylne za tablicami i szkieletami tablic, dostępne podczas ruchu, powinny być dostatecznie szerokie i wysokie i nie mogą być zastawione żadnemi przedmiotami, któreby krępowały swobodę ruchu.

1. Odległość między niezabezpieczonemi częściami urządzenia rozdzielczego, będącemi pod napięciem względem ziemi a ścianą przeciwległą, powinna wynosić przy napięciu niskiem około 1 m., a przy wysokiem około 1·5 m.

Jeżeli z obu stron przejścia na wysokości dosięgu znajdują się niezabezpieczone części, będące pod napięciem względem ziemi, to odległość między temi częściami w kierunku poziomym powinna wynosić przynajmniej 2 m.

Gdy części urządzenia pod wysokiem napięciem znajdują się w przejściach na wysokości mniejszej od 2,5 m. wówczas wymagają zabezpieczenia specjalnego.

c) Tablice rozdzielcze, do których niema dostępu z tyłu, muszą być tak urządzone, aby połączenia przewodów mogły być kontrolowane.

2. Do tablic rozgałęźnych, do których niema dostępu z tyłu, przewody należy doprowadzić i przymocować dopiero po założeniu tablicy.

3. Tablice rozgałęźne trzeba tak zabezpieczyć przez obramowanie lub w inny podobny sposób, aby niepożądane przedmioty nie mogły wpaść za tablicę.

d) Bezpieczniki, a gdzie potrzeba i wyłączniki w urządzeniach rozdzielczych należy zaopatrzyć w napisy z wymienieniem przynależnych odbiorników prądu lub lokalu.

4. W urządzeniach rozdzielczych o rozmaitych rodzajach prądu i o różnych napięciach, należy zgrupować przyrządy każdego rodzaju na osobnych polach tablicy

z odpowiedniem oznaczeniem, albo na wspólnem polu z dokładnemi i wyraźnemi napisami.

5. W urządzeniach rozdzielczych, w zasadzie dostępnych od tyłu, należy oznaczyć biegunowość lub fazy szyn przewodowych i podać znaczenie użytych kolorów i znaków.

E. **Przyrządy.**

§ 10.

Uwagi ogólne.

a) Części zewnętrzne, służące do przesyłania napięcia, a także wewnętrzne, gdy w zasadzie są dostępne podczas pracy, należy umocować na podstawach z materjałów ogniotrwałych i odpornych na ciepło i wilgoć.

Przykrywy i osłony ochronne muszą być wytrzymałe mechanicznie i odporne na ciepło, a także przymocowane w sposób pewny. Przykrywy zaś i osłony z materjałów izolacyjnych, które przy użyciu mogą się stykać z łukiem świetlnym, muszą być ogniotrwałe (wyjątek patrz § 15-b).

b) Przyrządy należy tak obliczyć, aby przy największym normalnym prądzie roboczym nie rozgrzały się do temperatury niebezpiecznej dla ruchu lub otoczenia.

c) Przyrządy należy tak budować lub zakładać, aby przy właściwem użytkowaniu, przyrządy te nie mogły uszkodzić ciała ludzkiego odłamkami, iskrami, roztopionym materjałem lub przez przerzut prądu (patrz również § 3).

d) Przyrządy należy tak budować lub założyć, aby przewody przyłączeniowe posiadały odpowiednią izolację (również i przy wpuście przewodów do tych przyrządów) względem sąsiednich części budowlanych, przewodów itp.

1. Już przy samej budowie przyrządów trzeba zwracać uwagę na to, aby części będące pod napięciem względem ziemi, były zabezpieczone od przypadkowego dotknięcia (wyjątek patrz § 15-b).

2. Rękojeści, ręczne koła pokrętne i t. p. mogą być wykonane z materjału izolacyjnego lub metalu. W tym ostatnim przypadku należy uwzględnić prawidło 2 w § 3. Przy napięciach do 1000 V są dopuszczalne metalowe rękojeści, pokrętła i t. p., całkowicie pokryte trwałą warstwą izolacyjną, nawet bez uziemienia.

Przy napięciu ponad 1000 V rękojeści izolowane (wykonane całkowicie z materjału izolacyjnego lub tylko nim pokryte) muszą być tak urządzone, aby między osobą obsługującą, a częściami pod napięciem znajdował się punkt uziemiony. Przepis ten nie stosuje się do drążków łącznikowych, wykonanych całkowicie z materjału izolacyjnego.

e) Przyrządy przeznaczone do umieszczenia na stałe, muszą być tak urządzone, ażeby można było przyłączać do nich przewody przez przyśrubowanie lub w inny sposób, równie pewny (patrz również § 21/13).

f) Części metalowe, które w pewnych przypadkach należałoby uziemnić, muszą być zaopatrzone w odpowiednie zaciski.

g) Wszelkie śruby, które służą do kontaktu, muszą mieć metalowy gwint naśrubkowy.

h) Przyłącza i złącza w przyrządach przenośnych albo ruchomych powinny być pozbawione obciążenia na ciągnienie.

i) Należy na przyrządach podawać rodzaj prądu, natężenie, napięcie i t. d., gdy wiadomości te są potrzebne do użytkowania przyrządu.

§ 11.

Wyłączniki i przełączniki.

a) Wszelkie wyłączniki, służące do przerywania prądu, muszą być tak zbudowane, aby po prawidłowem przerwaniu normalnego prądu roboczego, nie trwał łuk świetlny (wyjątek patrz § 28-d). Łączniki te muszą być zbudowane przynajmniej na 250 V.

Gdy łączniki mają pracować w stanie osłoniętym, to nie wolno w osłonach wycinać szczelin.

1. Łączniki niskiego napięcia do 5 kW muszą być w zasadzie łącznikami migowemi.

2. Wyłączniki w zasadzie powinny być umieszczone bądź przy odbiornikach, bądź na przewodach, założonych na stałe.

b) Na łącznikach należy podawać nominalne natężenie prądu i nominalne napięcie.

c) Osłony i rękojeści, dostępne dla dotknięcia, jeżeli nie są uziemione, muszą być wykonane z materjału izolacyjnego, albo też wyłożone lub pociągnięte trwałą warstwą izolacyjną.

d) Trzpienie rękojeści w łącznikach drążkowych, osie w łącznikach pokrętnych i inne części robocze, nie powinny przewodzić napięcia.

e) Wyłączniki odbiorników prądu powinny odłączać w położeniu otwartem wszystkie bieguny, będące pod napięciem względem ziemi.

Wyłączniki niskiego napięcia, przeznaczone do mniejszych grup żarówek, nie podlegają temu przepisowi.

3. Do małych grup żarówek zaliczyć należy te, które według § 147 są zabezpieczone bezpiecznikami 6 A.

f) Położenie noży w łącznikach wysokiego napięcia (otwarcie, zamknięcie) powinno być nazewnątrz widoczne.

Prądy, pełzające po izolatorach, muszą być odprowadzone przez miejsce uziemione.

Łączniki olejowe wysokiego napięcia w wielkich rozdzielniach muszą być tak ustawione, żeby między niemi a miejscem, z którego są obsługiwane, znajdowała się ścianka ochronna.

4. Rozdzielnie, które wysyłają przez szyny zbiorcze więcej, niż 10.000 kW uważane są za rozdzielnie wielkie. Ścianka ochronna powinna osłaniać obsługujących od płomieni i palącego się oleju.

5. W razie użycia łączników okapturzonych wysokiego napięcia ponad 1000 V należy założyć jeszcze jeden przyrząd, któryby odłączał w sposób zupełnie widoczny.

g) Przewody zerowe i stale podczas ruchu uziemione powinny być albo wcale nie odłączane, albo przerywane zapomocą takiego przyrządu, któryby je odłączał jednocześnie wraz z innemi przewodami tego samego toru (wyjątek patrz § 28-e).

§. 12.

Rozruszniki i oporniki.

a) Rozruszniki i oporniki, w których następuje przerywanie prądu, muszą być tak zbudowane, aby przy

prawidłowej obsłudze powstający łuk świetlny nie trwał długo.

b) Wyłączniki dodatkowe (patrz § 11-e) przy rozrusznikach i opornikach są wymagane tylko wówczas, gdy rozrusznik lub opornik sam przez się nie wyłącza wszystkich biegunów w odbiorniku.

1. Drzewo, które przez specjalne środki stało się odporne na wilgoć i ciepło, może być użyte do nastawników okapturzonych do 1000 V nawet w tym przypadku, gdy drzewo nie jest zanurzone w oleju. Drzewo do nastawników w pomieszczeniach z wyziewami żrącemi nie jest dopuszczalne (patrz § 33/1).

2. Części rozruszników i oporników, przewodzące prąd, muszą być zaopatrzone w osłonę ochronną z materjału ogniotrwałego (wyjątek § 28-l i 39-h). Przyrządy te należy ustawiać na podstawach ogniotrwałych zdala od ścian i urządzeń, albo też umocowywać na niepalnych ścianach w dostatecznej odległości od materjałów łatwopalnych.

c) Osie robocze w przyrządach obsługiwanych ręcznie, nie powinny być pod napięciem.

d) Stykowiska i przyłącza muszą być osłonięte pokrywami; pokrywy te powinny być wytrzymałe, przymocowane w sposób pewny, i łatwe do odjęcia; wreszcie nie powinny mieć otworów, przez które można byłoby się dotknąć do części pod napięciem (wyjątki patrz §§ 28 i 29).

§ 13.

Przyrządy wtyczkowe.

a) Na gnieździe wtyczkowem i wtyczce musi być oznaczone nominalne natężenie prądu i nominalne napięcie.

Wtyczki nie powinny pasować do gniazd o większem nominalnem natężeniu prądu i wyższem nominalnem napięciu.

W przyrządach wtyczkowych przyłącza przewodów przenośnych lub ruchomych nie mogą być narażone na ciągnienie.

Kontakty w gniazdach wtyczkowych powinny być osłonięte od bezpośredniego dotknięcia.

b) Gdy w przyrządach wtyczkowych są wymagane według § 14 bezpieczniki, to nie wolno ich umieszczać we wtyczkach.

1. Przyrządy wtyczkowe do odbiorników przenośnych należy tak zakładać, by gniazdo było połączone z przewodem (stałym), a wtyczka z odbiornikiem prądu.

c) Części gniazda wtyczkowego i wtyczki, wystawione na dotknięcie, muszą być wykonane z materjału izolacyjnego, o ile nie są przystosowane do uziemienia.

Połączenia uziemiające wtyczki powinny zamykać się przedtem, zanim zetkną się kontakty biegunów.

d) Przyrządy wtyczkowe wysokiego napięcia należy tak urządzić, aby było uniemożliwione wkładanie i wyciąganie wtyczki pod napięciem.

Dla sprzęgiełek wtyczkowych, przeznaczonych do łączenia przewodów przenośnych między sobą, wystarczy, gdy się uniemożliwi osobom niepowołanym wykonywania przy nich jakichkolwiek czynności.

§ 14.

Bezpieczniki topikowe i łączniki samoczynne.

a) Bezpieczniki topikowe trzeba dać o takich wymiarach, a łączniki samoczynne tak nastawić, aby przewody, przez nie zabezpieczone nie mogły się zagrzać do temperatury niebezpiecznej; pozatem przyrządy te powinny być tak zbudowane i założone, aby powstający niekiedy łuk świetlny nie przedstawiał żadnego niebezpieczeństwa.

1. Wytrzymałość bezpiecznika topikowego należy przystosować w miarę możności do natężenia prądu roboczego. W każdym razie wytrzymałość ta nie może przekraczać wielkości podanych w tablicy obciążeń i określonych innemi prawidłami w § 20.

2. Miękkie metale plastyczne lub stopy metali w bezpiecznikach topikowych nie mogą być używane do styku, lecz druty i paski topikowe powinny łączyć się w sposób pewny z częściami stykowemi z miedzi lub z innego metalu odpowiedniego. Nie używać korków bezpiecznikowych naprawianych.

3. Bezpieczniki topikowe, których nie można pozbawić napięcia, należy tak urządzić, aby osoba obznajomiona mogła je wymienić pod napięciem bez niebezpieczeństwa np. przy użyciu odpowiednich środków pomocniczych.

b) Bezpieczniki topikowe na małe prądy przy niskiem napięciu muszą być tak urządzone, ażeby budowa ich uniemożliwiała założenie wkładek na prądy większe (czy to wskutek niedbalstwa, czy pomyłki) niż to było przewidziane (wyjątek patrz § 28-h). Do małych prądów mogą być używane tylko bezpieczniki z zamkniętą wkładką topikową.

4. Prądy o natężeniu do 60 A zalicza się do prądów małych. Bezpieczniki poniżej 6 A mogą nie odpowiadać warunkowi wzajemnej niewymienialności wkładek topikowych.

c) Nominalne natężenie prądu i nominalne napięcie muszą być oznaczone wyraźnie i trwale na części nieruchomej bezpiecznika i na wkładce topikowej.

d) Przewody należy zabezpieczać zapomocą bezpieczników topikowych lub wyłączników samoczynnych (wyjątki patrz f i g).

5. Bezpieczniki napięcia niskiego należy umieszczać w miejscach łatwo dostępnych dla osób powołanych, zaleca się bezpieczniki te zakładać możliwie razem na specjalnej wspólnej podstawie.

e) W każdem miejscu, gdzie przekrój przewodów zmniejsza się w kierunku odbioru prądu, należy założyć bezpiecznik. Gdy jednak bezpiecznik, znajdujący się przed tem miejscem, dostosowany jest do przekroju mniejszego, wówczas dalsze bezpieczniki już nie są wymagane.

Bezpieczniki należy zawsze umieszczać w pobliżu miejsca, gdzie się zaczyna przewód, wymagający zabezpieczenia.

6. Odcinek przewodu odgałęzionego między punktem węzłowym a bezpiecznikiem może mieć przekrój mniejszy od przewodu głównego z warunkiem, że odcinek ten nie będzie dłuższy od 1 m., że będzie oddzielony w sposób ogniotrwały od przedmiotów łatwopalnych i że nie będzie wykonany z przewodnika wielożyłowego.

7. Kilka przewodów rozsyłowych niskiego napięcia wewnątrz budynku otrzymuje bez względu na przekroje jeden wspólny bezpiecznik do prądu nominalnego najwyżej 6 A. Obwody prądu, zasilające żarówki wielkoświecowe (z gwintem goljatowym) w układzie równoległym, a wykonane z przewodnika o przekroju jednostajnym, mogą otrzymać jeden wspólny bezpiecznik, odpowiadający przekrojowi przewodu najwyżej jednak do 15 A.

f) Przewody uziemione podczas ruchu nie powinny w zasadzie otrzymywać bezpieczników.

8. Przewody środkowe w układzie wieloprzewodowym, albo wielorazowym, nie mogą mieć bezpieczników. Przepis ten nie dotyczy takiego przewodu izolowanego, który odgałęzia się od przewodu środkowego i stanowi część toru dwuprzewodowego; taki przewód może być zaopatrzony w bezpiecznik, ale nie może być wtedy użyty do uziemienia ochronnego. Jeżeli taki tor dwuprzewodowy jest zabezpieczony tylko jednobiegunowo, wówczas odgałęzienia od przewodu środkowego muszą być oznaczone.

g) Przepisy o umieszczaniu bezpieczników nie rozciągają się na przewody napowietrzne, przewody urządzeń rozdzielczych, na przewody w pomieszczeniach ruchu elektrycznego, które łączą między sobą maszyny, transformatory, akumulatory, urządzenia rozdzielcze itp., jak również nie rozciągają się na takie urządzenia, w których założony bezpiecznik mógłby wywołać niebezpieczeństwo dla ruchu (patrz także § 20-2).

9. Odgałęzienia od przewodów napowietrznych do punktów odbiorczych (przyłącza domowe) powinny być zabezpieczone albo przy odgałęzieniu, albo po wejściu do budynku w pobliżu wpustu.

§ 15.

Przyrządy inne.

a) Pudła nieprzenośnych przyrządów pomiarowych wysokiego napięcia należy albo w sposób zupełnie pewny izolować od napięcia roboczego, albo uziemiać; można też całe przyrządy otoczyć skrzynkami ochronnemi, lub tak umieścić za szybami szklanemi, żeby nawet pudła były zabezpieczone od przypadkowego dotknięcia (patrz § 3). Przyrządy pomiarowe, przyłączone do transformatorów miernikowych, nie podlegają tym przepisom, jeżeliby ich obwód wtórny zabezpieczono od przerzutu wysokiego napięcia według § 4.

b) Wymagania podane w §§ 10-a, 10^1, 10^2 i 10-f nie tyczą się przenośnych przyrządów pomiarowych i przenośnych transformatorów miernikowych.

c) Ręczne przyrządy pomiarowe o poborze do 0.3 kW włącznie nie są dopuszczalne przy napięciu roboczem, przekraczającem 250 V.

1. Przyrządy ręczne muszą być specjalnie starannie wykonane i posiadać taką izolację, żeby nie mógł się zdarzyć przerzut prądu nawet przy obsłudze niedbałej.

Uchwyty przyrządów ręcznych, z wyjątkiem rękojeści narzędzi warsztatowych, powinny być możliwie niemetalowe i tak ukształtowane, aby trudno było dotknąć się do sąsiednich części metalowych.

Na przyrządach ręcznych, a także ogrzewaczach i naczyniach do gotowania należy podawać znak lub firmę wytwórcy.

F. **Lampy z przyborami.**

§ 16.

Oprawki i żarówki.

a) Na każdej oprawce należy oznaczyć napięcie nominalne.

Używane do oprawek materjały izolacyjne muszą być ogniotrwałe i odporne na ciepło i wilgoć.

Części oprawek, będące pod napięciem względem ziemi, muszą być zabezpieczone od dotknięcia przez osłony z materjału ogniotrwałego. Osłony te muszą być zupełnie pozbawione napięcia względem ziemi.

W obwodach prądu o napięciu wyższem niż 250 V, części zewnętrzne oprawek mają być wykonane z materjału izolacyjnego i mają chronić od dotknięcia wszelkie części, przewodzące prąd. Oprawki o gwincie małym („mignon“) są niedopuszczalne przy wysokiem napięciu.

b) Oprawki z kurkiem do wyłączenia o gwincie małym („mignon“) lub goliatowym są niedopuszczalne, a oprawki z kurkiem o gwincie normalnym są niedopuszczalne do napięcia powyżej 250 V.

Oprawki z kurkiem mają mieć taki ustrój wewnętrzny, aby było niemożliwe zetknięcie się ruchomych części kurka z drutami, doprowadzającemi prąd. Pokrętka w kurku ma być niemetalowa, a ośka izolowana od części, przewodzących prąd i od zewnętrznej łuski metalowej.

c) Części lamp, będące pod napięciem względem ziemi, muszą być zabezpieczone od przypadkowego dotknięcia.

d) Żarówki w pobliżu materjałów łatwopalnych muszą być zaopatrzone w urządzenia, niedopuszczające do zetknięcia się ich z temi materjałami.

e) W obwodach wysokiego napięcia żarówki i oprawki w miejscach dostępnych dopuszczalne są tylko na prąd stały i tylko przy napięciu roboczem do 1000 V.

§ 17.

Lampy łukowe.

a) W miejscach, w których spadające z lamp łukowych rozżarzone cząsteczki węgla mogłyby grozić niebezpieczeństwem, trzeba zastosować odpowiednie środki zapobiegawcze. Lampy łukowe, ze zmniejszonym dopływem powietrza, a także lampy o podwójnych kloszach nie wymagają pod tym względem środków zapobiegawczych.

b) Latarnię (oprawę, wieszaki) lamp łukowych należy odizolować od części przewodzących prąd, a linkę wieszakową, odizolować od latarni.

1. Otwory wpustowe do przewodów w lampach i latarniach mają być tak urządzone, ażeby nie przecierały warstw izolacyjnych. Należy zwracać uwagę na to, aby w lampach i latarniach (do oświetlenia wewnętrznego) nie mogła się zbierać woda.

c) Gdy lampa ma wisieć na przewodach doprowadzających, wówczas przyłącze musi być odciążone (pozbawione naciągu), a przewody nie mogą być skręcone ze sobą.

Przy wysokiem napięciu nie wolno zawieszać lamp na przewodach doprowadzających.

d) Przy wysokiem napięciu należy albo dwukrotnie odizolować lampę od linki wieszakowej i od wspornika

metalowego, albo uziemić linkę i wspornik. Przy napięciu ponad 1000 V trzeba zastosować obydwa te środki łącznie.

e) Przy wysokiem napięciu lampy łukowe mają być niedostępne podczas palenia się i tak uzależnione od wyłączników, aby je można było pozbawiać napięcia na czas obsługi.

§ 18.

Świeczniki, zwieszaki sznurowe i lampy ręczne.

a) Przewody wewnątrz świeczników i na świecznikach mają być odziane warstwami izolacyjnemi wg. § 19. Przewodniki oprawkowe nie mogą być użyte do przyłączania świeczników przenośnych.

Przewody na zewnętrznej powierzchni świecznika należy tak umocować, aby się nie przesuwały i nie kaleczyły o ostre krawędzie. Przy wysokiem napięciu przewody świeczników dostępnych mogą być założone tylko z odpowiednią ochroną.

1. Wydrążenia w świecznikach, przeznaczone na przewody, muszą być tak zrobione, aby można było przez nie przeciągnąć swobodnie przewody bez uszkodzenia izolacji; prześwit rurek, przeznaczonych na dwa przewody ma wynosić przy niskiem napięciu przynajmniej 6 mm, a przy wysokiem przynajmniej 12 mm.

2. Rozgałęzienia przewodów w świecznikach niskiego napięcia należy możliwie skupić.

3. Przy wysokiem napięciu nie wolno umieszczać w świecznikach ani złączy, ani odgałęzień przewodów.

4. Swieczniki należy tak zakładać, aby przy poruszaniu świecznika przewody doprowadzające nie mogły być uszkodzone; oprawki na świecznikach należy przytwierdzać w sposób pewny.

b) Świeczniki na wysokie napięcie mogą być dostępne tylko przy prądzie stałym i tylko do 1000 V. Ich szkielety metalowe muszą być uziemione.

c) Jeżeli przewody doprowadzające użyte są zarazem do zawieszenia świeczników (zwieszak sznurowy), to przyłącze należy odciążyć, aby nie było narażone na ciągnienie.

d) Przy wysokiem napięciu zwieszaki sznurowe są niedopuszczalne.

e) Szkielety i rękojeści lamp ręcznych muszą być wykonane z materjału izolacyjnego. Części, będące pod napięciem, należy zabezpieczyć od przypadkowego dotknięcia zapomocą osłon, dostatecznie wytrzymałych.

Przyłącza przewodów nie mogą być narażone na ciągnienie. Zwykłe oprawki z kurkami do lamp ręcznych są niedopuszczalne.

Kurki w lampach ręcznych są dopuszczalne tylko do 250 V. Muszą one odpowiadać przepisom na łączniki puszkowe i tak muszą być umieszczone w oprawie lub rękojeści, ażeby przy użyciu lamp nie były bezpośrednio narażone na uszkodzenia mechaniczne.

Części metalowe mechanizmu łącznika, nawet w razie złamania się pokrętki, muszą być zabezpieczone od przypadkowego dotknięcia.

Wpusty przewodów należy tak zbudować, aby można było nie obawiać się uszkodzenia przewodów giętkich nawet przy obchodzeniu się niedbałem.

Kaganiec ochronny, haczyk do zawieszania lampy, kabłąk nośny i inne przybory metalowe, należy przymocować do ciał izolacyjnych.

f) Przy wysokiem napięciu lampy ręczne są niedopuszczalne, (wyjątek 28-k).

G. **Rodzaje przewodników i zakładanie przewodów.**

§ 19.

Rodzaje przewodników izolowanych.

a) Przewodniki izolowane muszą być zaopatrzone w odzież, której trwałość i własność izolacyjna odpowiadałaby danym warunkom ruchu.

1. Przewodników, które są zabezpieczone tylko od wpływów chemicznych, nie uważa się za przewodniki izolowane.

2. Przewodniki izolowane muszą odpowiadać „normom na przewody izolowane do urządzeń prądu silnego". Odróżniamy rodzaje następujące:

I. Przewodniki zakładane na stałe.

Przewodniki powleczone gumą na napięcie do 750 V.

Przewodniki specjalne powleczone gumą do napięć dowolnych.

Przewodniki płaszczowe do zakładania w urządzeniach niskiego napięcia w sposób widoczny i umożliwiające kontrolę przebiegu przewodów, bez zrywania tynku.

Przewodniki pancerne do zakładania tylko na stałe na napięcia do 1000 V.

II. Przewodniki do świeczników.

Przewodniki oprawkowe do zakładania wewnątrz swieczników i na świecznikach i tylko do napięć niskich.

III. Przewodniki do przyłączenia przenośnych odbiorników prądu.

Sznury powleczone gumą (sznury pokojowe) do urządzeń niskiego napięcia w suchych lokalach mieszkalnych, gdzie nie wymaga się wielkiej wytrzymałości mechanicznej.

Lekkie sznury przyłączeniowe do urządzień niskiego napięcia w warsztatach.

Sznury warsztatowe do urządzeń niskiego napięcia w warsztatach i pomieszczeniach gospodarczych, gdzie wymaga się średniej wytrzymałości mechanicznej.

Przewodniki w oponach gumowych.

Lekkie przewodniki do przyłączania odbiorników pokojowych do 1000 V na napięcie niskie.

Wzmocnione przewodniki do przyłączania naczyń kuchennych do 2000 W na napięcie niskie.

Mocne przewodniki o szczególnie wielkiej wytrzymałości mechanicznej na napięcie do 750 V.

Sznury specjalne do urządzeń rzemieślniczych, przemysłowych i rolniczych niskiego napięcia, przeznaczone do warunków wyjątkowo ciężkich.

Sznury wysokiego napięcia do 1000 V.

Sznury bębnowe, nadające się do przeciągania po krążkach kierowniczych i do nawijania na bęben (które jednak nie nadają się do pługów).

IV. Kable obołowione.

Kabel izolowany gumą, obołowiony,

Kabel izolowany papierem.
„ jednożyłowy, obołowiony na prąd stały do 750 V.
„ wielożyłowy, skręcony, obołowiony.

§ 20.

Przekroje przewodów.

a) Przekroje przewodów elektrycznych należy tak dobierać, aby w danych warunkach ruchu posiadały dostateczną wytrzymałość mechaniczną oraz, aby się nie zagrzewały poza granice dozwolone.

1. Przewody izolowane i sznury z miedzi przewodowej mogą być obciążone bez przerwy prądem, według poniższej tablicy:

Przekrój w mm²	Natężenie prądu w A.	Nominalne natężenie prądu odpowiedniego bezpiecznika topikowego w A.
0.5	7.5	6
0.75	9	6
1	11	6
1.5	14	10
2.5	20	15
4	25	20
6	31	25
10	43	35
16	75	60
25	100	80
35	125	100
50	160	125
70	200	160
95	240	200
120	280	225
150	325	260
185	380	300
240	450	350
300	540	430
400	640	500
500	760	600
625	880	700
800	1050	850
1000	1250	1000

Gołe przewody miedziane do 50 mm² podlegają również przepisom tablicy powyższej. Natomiast przepisom tym nie podlegają gołe przewody miedziane ponad 50 mm² oraz wszelkie przewody napowietrzne; przekroje w tym przypadku należy tak dobrać, aby zagrzanie się przewodów pod największym normalnym prądem roboczym nie było niebezpieczne dla ruchu lub dla otoczenia.

Przepisy co do obciążania kabli zawarte są w normach na przewody izolowane do urządzeń prądu silnego.

2. Przewody, obciążone dorywczo, o przekroju do 120 mm² wzwyż można obciążyć czasowo prądem większym od podanych w tablicy i można zaopatrzyć wytrzymalszym bezpiecznikiem, z warunkiem jednak, aby przewody nie zagrzewały się bardziej, jak przy prądzie podanym w tablicy i przy obciążeniu ciągłem, bez przerw.

3. Najmniejszy dopuszczalny przekrój przewodów miedzianych, zakładanych wewnątrz świeczników i na świecznikach wynosi . . . . 0·5 mm²
(patrz § 18 a.) sznurów zwieszakowych . . 0·75 „
przewodów izolowanych, założonych w rurkach lub zawieszonych na izolatorkach, w odstępach nie większych od 1 m oraz przewodów przenośnych . . . . 1·0 mm²
przewodów izolowanych, zawieszonych w budynkach i pod gołem niebem w odstępach większych niż 1 m . . . . 4·0 „
przewodów gołych w budynkach i pod gołem niebem . . . . 4·0 „
przewodów napowietrznych . . . . . . 10·0 „

4. Przewody z miedzi o mniejszej przewodności lub z innych metali oraz powłoki metalowe na przewodach, użyte do prądów odsyłowych, muszą mieć takie przekroje, aby ich wytrzymałość mechaniczna była nie mniejsza, a zagrzanie nie większe, jak w przewodach z miedzi przewodowej.

Uwagi ogólne o zakładaniu przewodów.

a) Przewody, umocowane na stałe, należy zabezpieczyć od uszkodzeń mechanicznych przez wybór odpowiedniego miejsca lub też zapomocą specjalnej osłony. Przewody, będące pod napięciem względem ziemi należy zawsze osłaniać od uszkodzeń mechanicznych, przynajmniej tak wysoko, jak można dosięgnąć ręką (wyjątki patrz §§ 8-c, 28-g i 30-a).

1. Opancerzenie kabli obołowionych i płaszcz metalowy na przewodach uważane są za wystarczającą osłonę.

Rurki wytrzymałe mechanicznie (patrz § 26) uważane są również za osłonę dostateczną.

Przewody pancerne należy zabezpieczać od wpływów chemicznych, a także zależnie od warunków miejscowych i od uszkodzeń mechanicznych.

b) Przy wysokiem napięciu ochronne osłony metalowe muszą być uziemione, a osłony izolacyjne muszą być ogniotrwałe.

c) Przewody przenośne i ruchome, które odgałęziają się od przewodów stałych, wymagają specjalnej ochrony, jeżeli są narażone na niedbałe obchodzenie się z niemi.

2. W pomieszczeniach ruchu nie wolno używać sznurów bez ochrony. Opancerzenie metalowe, przeznaczone do chronienia przewodu, zaleca się uziemić.

d) Przewody uziemione można przytwierdzać bezpośrednio na budynkach albo układać wprost w ziemi, bacząc tylko na to, aby przewody nie były uszkodzone przez samo przytwierdzenie lub przez jakiekolwiek wpływy zewnętrzne.

3. Uziemiony przewód roboczy w żadnej swej części nie może być zastąpiony jedynie przez samą ziemię.

e) Nieuziemione przewody gołe mogą być założone tylko na solidnych izolatorach.

f) Odstępy gołych przewodów nieuziemionych od części budynku, konstrukcyj żelaznych i t. p. należy przystosować do rozpiętości, przekroju i do napięcia. Odstępy między przewodami należy również przystosować do rozpiętości, przekroju i napięcia, chyba że przewody te są nierozłącznemi gałęziami jednakowej biegunowości.

4. Wzajemne odstępy gołych przewodów nieuziemionych mają wynosić w zasadzie około 20 cm. przy rozpiętości ponad 6 m. około 15 cm., przy rozpiętości 4 do 6 m. około 10 cm. przy mniejszej, chyba, że przewody są nierozłącznemi gałęziami jednakowej biegunowości. Odstępy zaś od ścian i innych części budowlanych mają wynosić w każdym wypadku około 5 centymetrów.

5. Sztywne druty lub szyny można zakładać w mniej-

szych odstępach wzajemnych przy połączeniu akumulatorów i maszyn z tablicami rozdzielczemi, w samej tablicy rozdzielczej, przy ładownicach oraz w torach zasilających, pionowych i rozsyłowych, prowadzonych równolegle.

Mniejsze odstępy między przewodami są dozwolone z warunkiem, że niezmienność tych odstępów będzie zapewniona przez izolatorki, rozstawione nie rzadziej jak co 1 metr.

6. Odstępy gołych przewodów wysokiego napięcia od innych przewodów ścian, części budynków i od własnych osłon ochronnych mają być następujące:

Napięcie robocze w V.	Najmniejsza odległość w cm.
do 1500	5·0
„ 3000	7·5
„ 6000	10·0
„ 12000	12·5
„ 24000	18·0
„ 35000	24·0

Odstępy te określa się na zasadzie napięcia roboczego, które panuje między przewodami.

7. Gdy przewody wysokiego napięcia są założone zewnątrz budynku, wówczas odstępy tych przewodów od ścian mają wynosić niemniej od 1 cm. na każde 1000 Volt· napięcia, jednak conajmniej 10 cm. (patrz § 22-b). Kable nie podlegają temu przepisowi.

g) Przewody izolowane można zakładać bądź to bez osłony na stosownych izolatorkach, bądź też w rurkach.

8. Przewody należy w zasadzie tak zakładać, ażeby można było je wymienić (patrz § 26/4). Przewodów płaszczowych nie należy zamurowywać, ani pokrywać tynkiem.

9. Odstęp między nieosłoniętemi przewodami izolowanemi niskiego napięcia a ścianą, ma wynosić zewnątrz budynku przynajmniej 2 cm, a w budynkach przynajmniej 1 cm.

10. Przewodniki izolowane z ochronnym płaszczem metalowym (przewody płaszczowe, pancerne itp.), zakładane pod gołem niebem na budowlach i przyrządach maszynowych (na żórawiach, przesuwnicach itd.) można przytwierdzać skobelkami bezpośrednio do ścian, części maszynowych itp. gdy przewody te są pod stałym dozorem.

11. W urządzeniach, w których nie można uniknąć wzajemnego przylegania do siebie większej liczby przewodów (np. w urządzeniach regulacyjnych, urządzeniach rozdzielczych i t. d.) należy przewody izolowane tak zakładać, aby przynajmniej nie mogły się przesuwać i zmieniać położenia względem siebie.

12. Przewody wysokiego napięcia ponad 1000 V w których warstwy izolacyjne nie są zabezpieczone od zwietrzenia, należy przy zawieszaniu na izolatorach, gałkach itd. umieszczać w takich samych odległościach, jak przewody gołe. Poniżej 1000 V. wystarczą odstępy 2 centymetrów.

h) Przewody i kable w płaszczach lub rurkach żelaznych, przeznaczone na prąd jedno lub wielorazowy, należy tak zakładać, aby wszystkie żyły (przewody) tego samego toru obwodu) znalazły się we wpólnej osłonie żelaznej, chyba, że niema obawy nadmiernego zagrzania się żelaza przy zakładaniu przewodów z osobna (patrz § 26. c.).

i) Przewody należy łączyć ze sobą lub odgałęziać przez lutowanie, ześrubowanie lub w inny sposób, równie pewny.

13. Przewody należy przyłączać do przyrządów, maszyn, szyn zbiorniczych i odbiorników zapomocą·śrub lub w inny sposób równie pewny.

Końce sznurów i linek do 6 mm^2, a końce drutów jednolitych do 16 mm^2 przekroju miedzi można, w celu przyłączenia do przyrządów, wygiąć w kształcie uszka. Końce zaś linek ponad 6 mm^2, a drutów jednolitych ponad 16 mm^2 przekroju miedzi należy zaopatrzyć w końcówki kablowe lub w inne równie pewne. Końce linek wszelkiego rodzaju, gdy nie są zaopatrzone w końcówki lub inne przyrządy podobne, muszą być olutowane dla połączenia wszystkich drucików w jedną całość.

14. Złącza sznura ze sznurem lub sznura z innym przewodnikiem należy wykonywać nie przez lutowanie, lecz przez ześrubowanie na podkładce izolacyjnej, albo w inny sposób równie pewny. Na świecznikach i wewnątrz świeczników można lutować złącza sznurowe, ale tylko przy niskiem napięciu.

k) Złącza i odgałęzienia przewodów izolowanych należy pokryć izolacją, możliwie równowartą. W razie, gdy wymagane jest uziemienie pancerza lub osłony metalowej, należy je na złączach i odgałęzieniach dokładnie połączyć.

l) Przewody przenośne można zczepiać ze stałemi tylko za pośrednictwem przyrządów rozłącznych.

m) Każdy przewód przenośny powinien mieć swoją osobną wtyczkę.

n) Krzyżowanie się ze sobą lub z ciałami metalowemi przewodów, prowadzących prąd, trzeba tak wykonać, ażeby przewody nie mogły się zetknąć.

o) Należy stosować środki zaradcze, aby przewody prądu silnego nie zagrażały przewodom prądu stałego.

15. W sprawie zabezpieczenia istniejących przewodów telegrafowych i telefonowych obowiązuje w Państwie niemieckiem ustawa o telegrafach z 6 kwietnia 1892 r. i ustawa o linjach telegrafowych z 18 grudnia 1899 r.

§ 22.

Przewody napowietrzne.

a) Nieuziemione przewody napowietrzne wolno zawieszać tylko na izolatorach dzwonowych lub innych przyborach izolacyjnych, równie pewnych.

b) Przewody napowietrzne a także przynależne do nich przyrządy należy tak zakładać, aby nie można było ich dosięgnąć bez specjalnych przyrządów pomocniczych ani z ziemi, ani z dachów, wykuszów, okien lub innych miejsc, dostępnych dla ludzi. Jeżeli zaś do tych miejsc, można się dostać tylko zapomocą specjalnych środków pomocniczych, to wystarczy przy niskiem napięciu założenie przewodów z powłoką, odporną na wpływy atmosferyczne, albo zastosowanie specjalnej ochrony. W przejściach ponad drogami należy zachować odpowiednią odległość przewodów od ziemi albo osłonić od dotknięcia.

1. Nieosłonięte przewody napowietrzne wysokiego napięcia powinny w zasadzie wznosić się ponad ziemią w pukcie największego zwisu przynajmniej na 6 m, a w przejściach nad drogami jezdnemi — przynajmniej na 7 metrów.

c) Wsporniki i osłony ochronne przewodów napowietrznych o napięciu względem ziemi, wyższem od

750 Volt należy oznaczać widoczną czerwoną strzałką piorunową.

d) Przewody, siatki ochronne i ich wsporniki powinny być dostatecznie wytrzymałe (między innemi powinny wytrzymywać parcie wiatru, ciężar śniegu i sadzi).

2. Linje napowietrzne należy obliczać i budować wg. »norm na przewody napowietrzne prądu silnego«.

3. Przewody napowietrzne można obciążać prądem o tyle większym niż podaje tablica w § 20/1, aby tylko nie ucierpiała wytrzymałość przewodów.

e) Przewody na wysokie napięcie muszą być gołe; w miejscach, gdzie zachodziłaby obawa pojawienia się oparów żrących można pociągnąć przewody lakierem ochronnym.

f) W linjach wysokiego napięcia należy dokładnie uziemić słupy żelazne i żelazobetonowe albo wsporniki do izolatorów i druty odciągowe. W linjach, prowadzonych po ścianach albo na słupach drewnianych w miejscach więcej uczęszczanych, należy trzony izolatorowe tudzież wsporniki łączników odcinkowych, zwieraczy itd. połączyć z przewodem doziemnym. Na słupach drewnianych wystarczy w tym przypadku założenie pod przewodami uziemionego pierścienia ochronnego.

g) W razie wątpliwości, co do dokładnego uziemienia łącznika na słupie drewnianym, należy do dźwigni, przeznaczonej do przekładania łącznika, włączyć izolator. W tym przypadku trzeba uziemić nie samą podstawę łącznika, lecz dźwignię poniżej izolatora.

Druty odciągowe przy słupach drewnianych należy uziemić albo zaopatrzyć w izolatory odciągowe na wysokości niedostępnej.

h) Linje napowietrzne, biegnące równolegle lub krzyżujące się, a zawieszone na konstrukcjach wsporczych osobnych albo wspólnych, należy tak prowadzić lub przedsięwziąć takie środki zapobiegawcze, aby oba rodzaje przewodów nie mogły się zetknąć nawzajem lub żeby takie zetknięcie było nieszkodliwe (patrz także § 4—a.).

i) Napowietrzne przewody telefonowe, zawieszone z przewodami wysokiego napięcia na wspólnych konstrukcjach wsporczych, należy zabezpieczyć od pojawienia się w nich napięcia groźnego albo traktować je, jak przewody napięcia wysokiego.

Mównice telefonowe muszą być urządzone w ten sposób, aby osoba telefonująca nie była narażona na niebezpieczeństwo nawet przy dotknięciu się obu przewodów.

4. Gdy przewody telefonowe mają być zawieszone na wspólnych słupach z przewodami wysokiego napięcia, wówczas należy przewody telefonowe zawiesić pod przewodami wysokiego napięcia i w odpowiedniej od nich odległości.

k) Gdy linja wysokiego napięcia przechodzi ponad osiedlem, ponad zakładem przemysłowym, albo gdy zbliża się do drogi jezdnej o tyle, że przechodnie mogliby być narażeni na niebezpieczeństwo w razie zerwania się przewodnika, wówczas należy zawiesić przewody tak wysoko, by koniec zerwanego przewodnika przynajmniej o 3 m. nie dosięgał ziemi, bądź też należy zastosować takie urządzenia, któreby nie dopuszczały do opadania przewodników lub któreby niweczyły w nich napięcie. Można wreszcie odpowiednie przęsła linji wysokiego napięcia zbudować ze wzmożonem bezpieczeństwem.

5. Siatki ochronne w linjach wysokiego napięcia powinny być tak zbudowane, aby nawet przy silnym wietrze nie stykały się z przewodami i aby z całą pewnością chwytały zerwane przewodniki. Gdyby nie dało się siatki uziemić, należy ją odizolować odpowiednio do najwyższego napięcia.

6. W punktach narożnych linji wysokiego napięcia przewody należy zakładać na dwóch izolatorach z pałąkiem ochronnym, któryby nie dopuszczał do opadania przewodów w razie pęknięcia izolatora.

l) Linję wysokiego napięcia, doprowadzającą prąd do rozległych urządzeń przemysłowych, wielkich zakładów i t. d. należy wykonać w ten sposób, aby można było odcinkami wyłączać ją z pod napięcia podczas ruchu.

7. Przepis powyższy należy mieć na uwadze przy budowie urządzeń miejskich.

§ 23.

Urządzenia pod gołem niebem.

a) Przewody pod gołem niebem muszą być wyłączalne.

b) Pod gołem niebem nie wolno zakładać na stałe przewodów wielożyłowych bez zabezpieczenia.

c) Wsporniki i osłony ochronne przewodów pod gołem niebem o napięciu względem ziemi wyższem od 750 Volt, należy oznaczać widoczną czerwoną strzałką piorunową.

1. Przy zakładaniu przewodów nieosłoniętych pod gołem niebem należy zwracać szczególną uwagę na zabezpieczenie od dotknięcia.

2. Nieochronione przewody niskiego napięcia pod gołem niebem należy tak zakładać, aby nie można było dotknąć się do nich bez użycia przyrządów pomocniczych. Przewody te powinny być zawieszone na wysokości conajmniej 2·5 m. od ziemi.

3. Nieochronione przewody wysokiego napięcia pod gołem niebem zasadniczo powinny być odległe od ziemi w najniższym swym punkcie przynajmniej o 6 m.

4. Gdyby przy zakładaniu przewodów jezdnych nie dało się zachować odstępów, podanych w prawidłach 2 i 3 lub gdyby przewody jezdne miały luźno spoczywać w punktach wsporczych, wówczas należałoby zastosować środki ostrożności, odpowiednie do warunków ruchu.

5. Przyrządów nie należałoby stawiać zewnątrz budynków; jeżeli nie da się tego uniknąć, należy starać się o wyborową izolację, dokładne zabezpieczenie od dotknięcia i od wpływów atmosferycznych.

§ 24.

Przewody w budynkach.

a) Wewnątrz budynków wszelkie przewody będące pod napięciem względem ziemi, powinny być zaopatrzone w powłokę izolacyjną wg. § 19.

Przewody gołe do przesyłania napięcia można stosować tylko wyjątkowo w pomieszczeniach, w których warstwy izolacyjne zniszczyłyby się szybko od wpływów chemicznych (jak nauczyło doświadczenie), a także można stosować w postaci przewodów kontaktowych itp. W obu przypadkach przewody gołe muszą być dostatecznie zabezpieczone od dotknięcia.

b) W urządzeniach wysokiego napięcia nieuziemione przewody gołe mogą być założone w pomieszczeniach ruchu elektrycznego i akumulatorniach; pozatem są dozwolone tylko jako przewody kontaktowe.

Przewody te muszą być wyłączane na wszystkich biegunach zapomocą łączników, założonych w odpowiedniem miejscu. Do przewodów jezdnych stosuje się § 23/4.

c) W punktach odgałęzienia należy liczyć się z naciągiem przewodów.

d) Przez ściany, sufity i podłogi należy prowadzić przewody w ten sposób, aby były dostatecznie zabezpieczone od wilgoci, uszkodzeń mechanicznych i chemicznych, a także od przewodzenia powierzchniowego.

1. Przepusty należy przystosować do sposobu zakładania przewodów, albo należy je wykonać z trwałych rurek izolacyjnych, przeznaczając osobną rurkę dla każdego przewodu pojedynczego lub dla każdego przewodu wielożyłowego.

W pomieszczeniach wilgotnych należy używać rurek z porcelany lub materjału równowartego. Kształt rurek powinien być taki, aby przewodność powierzchniowa była jaknajmniejsza. Można też przepuszczać przewody swobodnie przez większe otwory lub kanały.

Rurki powinny wystawać ponad podłogę przynajmniej o 10 cm. i być starannie zabezpieczone od uszkodzeń mechanicznych. Przy napięciu wysokiem rurki powinny wystawać również ze ścian i sufitów przynajmniej na 5 cm.

§ 25.

Izolatory i przybory do przymocowania.

a) Listwy drewniane nie są dozwolone.

b) Skobelkami można przymocowywać takie tylko przewody, które są uziemione w czasie ruchu i to z warunkiem, aby przewód nie ponosił przytem uszkodzeń ani mechanicznych ani chemicznych.

c) Izolatory dzwonowe należy zakładać w takiem położeniu, aby w nich nie mogła się zbierać woda.

d) Izolatory, gałki itd. należy tak zakładać, aby utrzymywały należyty odstęp wzajemny między przewodami, jakoteż odstęp od ścian, sufitów, konstrukcyj żelaznych itp. części budowli.

1. Zwykłe gałki należy rozstawiać wzdłuż ścian nie rzadziej, jak co 1 m. Na sufitach odpowiednio do warunków miejscowych, odstępy mogą być wyjątkowo większe.

2. Przewody wielożyłowe powinny być tak przymocowane, aby poszczególne skrętki w miejscu przymocowania nie przyciskały się wzajemnie.

§ 26.

Rurki.

a) Rurki i przybory (puszki, mufki, kolanka i t. d.) papierowe powinny posiadać powłokę metalową.

1. Puszki mają być zaopatrzone w wyloty albo mieć ścianki o takiej grubości, aby wystarczały na obsadzenie rurek.

2. Kolanka, odgałęźniki, krzyżaki i t. d., jako części systemu rurkowego, mają być wyłożone tym samym materjałem, co rurki.

Należy unikać ostrych krawędzi wewnątrz tych przyborów.

b) Rurki metalowe lub rurki z płaszczem metalowym na wysokie napięcie muszą być tak grube, aby zdołały się oprzeć przewidywanym wpływom mechanicznym i chemicznym.

Przy wysokiem napięciu złącza rurek metalowych należy łączyć metalicznie, same zaś rurki — uziemiać.

c) Do rurki można wewlec tylko przewody z jednego wspólnego toru (patrz §§ 21-h i 28-i).

d) Przewody można łączyć i odgałęziać wewnątrz systemu rurkowego tylko w puszkach, pudełkach odgałęźnych, odgałęźnikach i krzyżakach, jedynie przez przyśrubowanie na podkładce izolacyjnej.

3. Rurki trzeba tak układać, aby w nich nie mogła zbierać się woda.

4. Prześwit rurek, ilość zakrętów i promień ich krzywizny należy tak dobrać, aby przewodniki można było do rurek wciągnąć i wyciągnąć. Rurki, zakładane na tynku i dostępne w każdej chwili, mogą nie odpowiadać powyższemu warunkowi. Końce rurek należy zaopatrzyć w odpowiednie nasadki np. tulejki, aby izolacja przewodów nie mogła być uszkodzona przez wystające części i ostre krawędzie.

5. Prześwit rurek, przeznaczonych do założenia pod tynkiem dla dwóch przewodów lub więcej, ma wynosić conajmniej 11 mm.

§ 27.

Kable.

a) Kable obołowione gołe i asfaltowane mogą być zakładane tylko z odpowiedniem zabezpieczeniem od uszkodzeń mechanicznych i chemicznych (patrz § 21-h).

1. Kable obołowione wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem kabli powleczonych gumą do 750 V, należy zaopatrzyć w mufy lub inne przybory równowarte, któreby chroniły od przenikania wilgoci, a jednocześnie zapewniały należyte połączenie elektryczne.

b) Należy uważać, aby skobelki do przytwierdzania nie uszkadzały kabla ani nie zgniatały płaszcza ołowianego; do umocowania kabla nie wolno używać zwyczajnych haków rurowych.

c) Druty probiercze, należy traktować na równi z żyłami kablowemi.

Druty probiercze w kablach wysokiego napięcia należy tak połączyć, aby służyły tylko do kontroli żył odpowiednich.

H. **Przepisy, zależne od rodzaju pomieszczenia.**

W pomieszczeniach, wyszczególnionych w §§ od 28 do 36, obowiązują przepisy ogólne o tyle, o ile szczegółowe przepisy poniższe nie wprowadzają pewnych odstępstw.

§ 28.

Pomieszczenia ruchu elektrycznego.

a) Wbrew § 3a można byłoby nie odsłaniać od przypadkowego dotknięcia części gołych, będących pod niskiem napięciem względem ziemi, gdyby w miejscowych warunkach osłona była niepotrzebna, albo gdyby przeszkadzała w obsłudze i dozorze.

b) Wbrew § 3 b można byłoby przy wysokiem napięciu poprzestać na osłonie od przypadkowego dotknięcia, gdyby zabezpieczenia bardziej obostrzone w warunkach miejscowych były niepotrzebne lub gdyby przeszkadzały w obsłudze i dozorze.

c) Przewodniki gołe można stosować przy wysokiem napięciu nawet na przewody inne, nie tylko kontaktowe (patrz § 24 b). Przewody te jednak muszą być według § 3 b zabezpieczone od dotknięcia.

d) Od łączników, z wyjątkiem olejowych, wymaga się, by warunek § 11 a (ustęp pierwszy) był wypełniony, nie dla normalnego prądu roboczego, lecz dla prądu, przy którym łącznik ma być otwierany. Na takich łącznikach należy zaznaczyć, oprócz napięcia roboczego i prądu roboczego, jeszcze i dopuszczalne natężenie prądu przerywanego.

e) Wbrew § 11 g przewody zerowe i stale podczas ruchu uziemione mogą być odłączane pojedynczo.

f) Wbrew § 12 b nie potrzeba dodawać wyłączników nawet do takich rozruszników, które nie wyłączają na wszystkich biegunach.

1. Wbrew § 12/2 nie są koniecznie potrzebne osłony ochronne na rozrusznikach i opornikach.

g) Osłony ochronne na przewodach niskiego napięcia i na izolowanych przewodach wysokiego napięcia do 1000 V, wymagane w § 21 a, są o tyle tylko konieczne, o ile przewody narażone są na uszkodzenia mechaniczne.

h) Ze względu na specjalne warunki ruchu, wkładki bezpiecznikowe mogą nie odpowiadać warunkowi § 14 b wzajemnej niewymienialności.

i) W urządzeniach rozdzielczych i sygnałowych można, wbrew § 26 c, wprowadzać do jednej rurki przewody z rozmaitych torów.

k) Wbrew § 18 f, lampy ręczne na prąd stały są dopuszczalne do 1000 V; ustrój ich jednak musi być przystosowany do wyznaczonego napięcia.

§ 29.

Pomieszczenia ruchu elektrycznego pod kluczem.

a) Obowiązują tu przepisy podane dla pomieszczeń ruchu elektrycznego, z tą tylko wskazówką, że ochrona części, będących pod wysokiem napięciem, może się sprowadzać do zabezpieczenia tylko od przypadkowego dotknięcia.

1. Ochroną od przypadkowego dotknięcia mogą być ścianki, oddzielające pola rozdzielni, przegrody między fazami, kraty, poręcze wytrzymałe i solidnie umocowane, wreszcie przyrządy samoczynnie wyłączające lub zasuwające.

2. Pomieszczenia mają być tak zamykane, aby wejście było możliwe tylko dla osób powołanych.

b) Wbrew § 7 a transformatory wysokiego napięcia mogą być ustawione bez szafki metalowej uziemionej i bez specjalnych przegród ochronnych, gdy szkielet transformatora jest uziemiony.

§ 30.

Pomieszczenia ruchu.

a) Wbrew § 21 a przewody niskiego napięcia, doprowadzające prąd do maszyn, mogą być założone bez osłony nawet w miejscach, do których można sięgnąć ręką, jeżeli tylko przewody nie są narażone na uszkodzenia.

b) Rozległe przewody rozsyłowe wysokiego napięcia powinny być tak urządzone, aby można je było w razie potrzeby wyłączyć z pod napięcia w czasie ruchu, w całości lub odcinkami.

§ 31.

Pomieszczenia wilgotne, przesycone i t. p.

a) Przewody nieuziemione, prowadzące do miejsc wilgotnych, muszą być wyłączalne na wszystkich biegunach.

b) Do napięcia ponad 1000 V można używać tylko kabli.

Do napięcia wysokiego można używać tylko kabli.

c) Zabrania się zakładania przewodów wielożyłowych na stałe.

d) Przewody przenośne muszą być specjalnie zabezpieczone od uszkodzeń zapomocą giętkiej powłoki.

1. Należy specjalnie zwracać uwagę na ochronę od dotknięcia przewodów, zakładanych w sposób otwarty.

2. Gołe przewody nieuziemione, zakładane w sposób otwarty, należy umocowywać na izolatorach odpowiednich w odległości wzajemnej conajmniej 5 cm i w odległości — do ścian — 5 cm (patrz § 21/4). Przewody te można pociągnąć lakierem trwałym, dostosowanym do potrzeb danego pomieszczenia.

Rurki ochronne muszą być dostatecznie odporne na wpływy mechaniczne i chemiczne.

3. W zasadzie nie należałoby umieszczać wewnątrz tych pomieszczeń ani silników, ani przyrządów; gdy jednak nie da się tego uniknąć, należy wówczas postarać się o specjalnie dobrą izolację, dokładne zabezpieczenie od dotknięcia i od szkodliwych wpływów wilgoci; części metalowe, nie będące pod napięciem a dostępne dla dotknięcia, należy dokładnie uziemić.

e) Odbiorniki prądu muszą być tak urządzone, aby je można było wyłączyć z pod napięcia na czas obsługi.

f) Do oświetlenia można używać tylko napięcia niskiego. Oprawki muszą być z materjału izolacyjnego. Oprawki z kurkiem są wzbronione.

4. Dla lamp ręcznych zaleca się napięcie jaknajniższe.

§ 32.

Akumulatornie (patrz również i § 8).

a) Akumulatornię uważa się za pomieszczenie ruchu elektrycznego pod kluczem.

b) Do oświetlania należy używać tylko lamp elektrycznych przyczem oprawy i świeczniki tych lamp powinny być szczelnie zamknięte od dopływu powietrza.

c) Należy dbać o dokładne przewietrzanie.

§ 33.

Pomieszczenia ruchu i składy z oparami żrącemi.

a) Wszelkie części urządzeń elektrycznych należy możliwie zabezpieczyć, od uszkodzeń chemicznych, stosownie do rodzaju panujących wyziewów.

b) Oprawki muszą być z materjału izolacyjnego. Oprawki z kurkiem są wzbronione.

Do lamp ręcznych można używać tylko przewodów ze specjalną oponą ochronną, odporną na wpływy chemiczne.

c) Do silników i światła nie wolno używać napięć wyższych od 1000 V.

1. Wbrew § 12[1] do nastawników nie wolno używać drzewa.

§ 34.

Pomieszczenia ruchu i składy niebezpieczne pod względem pożarowym.

a) W otoczeniu maszyn elektrycznych, transformatorów, oporników i t. d. nie powinno być materjałów łatwopalnych.

b) Bezpieczniki, łączniki i inne przyrządy, w których przerywa się prąd w pracy normalnej, wymagają ogniotrwałych i zamkniętych osłon ochronnych.

Nie wolno używać przewodów gołych.

1. Na zabezpieczenie od uszkodzeń mechanicznych należy zwrócić szczególną uwagę.

§ 35.

Pomieszczenia ruchu i składy niebezpieczne pod względem wybuchowym.

a) Maszyny elektryczne, transformatory, oporniki wyłączniki, bezpieczniki, gniazda wtyczkowe i inne przyrządy w których przerywa się prąd w pracy normalnej wolno naogół zakładać tylko o tyle, o ile już istnieją takie ich ustroje, któreby w tych okolicznościach nie mogły wywołać wybuchu.

b) Przewody, zakładane na stałe, mogą być tylko założone w rurkach, albo w postaci kabli.

c) Do oświetlania mogą być użyte tylko żarówki, przyczem oprawy i świeczniki powinny być szczelnie zamknięte od dopływu powietrza. Lampy należy zaopatrzyć w mocne klosze ochronne, któreby szczelnie osłaniały zarazem żarówkę i oprawkę.

d) Przepisy powyższe nie naruszają bynajmniej rozporządzeń państwowych, wydawanych w sprawie urządzeń, narażonych na wybuchy.

§ 36.

Okna wystawowe, składy towarowe i inne pomieszczenia z materjałami łatwopalnemi.

a) Przewody, zakładane na stałe, należy całkowicie osłonić rurkami aż do samych wieszaków lamp, albo do puszek przyłączeniowych. Zamiast przewodników w rurkach, można założyć przewody płaszczowe.

b) Należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie przedmiotów łatwopalnych od zetknięcia się z lampami w myśl § 16-d.

c) Przenośne świeczniki i inne przenośne odbiorniki prądu należy przyłączać tylko zapomocą przewodów giętkich, zabezpieczonych od uszkodzeń mechanicznych oponą ochronną z materjału wytrzymałego (np. płótna żaglowego, skóry, plecionki ze sznura konopnego).

d) Wszelkie łączniki, puszki przyłączeniowe i bezpieczniki należy otoczyć wytrzymałemi pokrywami ochronnemi i mocno przytwierdzić w takiem miejscu, gdzieby się nie mogły zetknąć z materjałami łatwopalnemi.

e) Nie wolno używać odbiorników wysokiego napięcia w pomieszczeniach, gdzie się gromadzą materjały łatwopalne.

J. **Urządzenia tymczasowe, probiernie i pracownie (laboratorja).**

§ 37.

a) Dla przewodów, ułożonych na stałe, dozwolone są pewne odstępstwa od przepisów ogólnych w sprawie punktów wsporczych i t. d., należy jednak uważać aby były zachowane przepisy w sprawie wytrzymałości mechanicznej, w sprawie bezpieczeństwa na przypadkowe dotknięcie, bezpieczeństwa pożarowego, oraz w sprawie uziemienia przy pracy normalnej.

b) Na urządzeniach tymczasowych trzeba umieszczać tablice ostrzegawcze, a pozatem należy urządzenia te zabezpieczyć zapomocą poręczy ochronnych, przepierzeń i t. d. od dostępu osób niepowołanych. Urządzenia wysokiego napięcia trzeba możliwie zamykać na klucz. Należy liczyć się przytem z warunkami miejscowemi.

Urządzenia ruchome i przenośne, jak również ruchome i przenośne świeczniki, przyrządy, mierniki itd. muszą odpowiadać przepisom ogólnym.

Do tablic rozdzielczych i rozgałęźnych można używać drzewo, jako materjał konstrukcyjny, lecz nie izolacyjny.

c) Stałe probiernie i pracownie należy mocno ogrodzić i pozakładać na nich tablice ostrzegawcze. Probiernie przenośne trzeba zamknąć w sposób widoczny (szafki, liny itd.) Osobom nieupoważnionym należy zabronić wstępu do probierni i miejsc, przeznaczonych na doświadczenia.

1. W probierniach stałych i pracowniach wysokiego napięcia, ponad 1000 V, należy odgradzać od otoczenia placówki, w których pracuje się pod napięciem, a w których jednocześnie wykonywa się wszelkie roboty przygotowawcze, ustawia przyrządy i t. d.

2. Probiernie stałe i pracownie bardzo wysokich napięć należy umieszczać w lokalach zamkniętych, do których dostęp byłby dla osób nieupoważnionych uniemożliwiony lub unieszkodliwiony przez odpowiednie urządzenia.

3. Gdy w probierniach, pracowniach i t. d. nie można zabezpieczyć od przypadkowego dotknięcia części przewodów, przyrządów i t. d. będących pod napięciem wysokiem, wówczas należy pozostawić przejście dość szerokie, a miejsca do obsługi możliwie obszerne.

d) Przepisom ogólnym nie podlegają połączenia probiercze w probierniach i pracowniach w tym przypadku, gdy połączenia te są czynne tylko w obecności kierowników fachowych.

K. **Teatry i pokrewne sale publiczne.**

Oprócz powyższych przepisów normalnych obowiązują tu jeszcze następujące przepisy szczególne.

§ 38.

Przepisy ogólne.

a) W urządzeniach teatralnych nie wolno używać wysokiego napięcia.

b) Całą sieć przewodową należy rozdzielić na grupy, poczynając od głównej tablicy rozdzielczej. Sieci trójprzewodowe należy w miarę możności rozszczepić na tory dwuprzewodowe (złożone z przewodu skrajnego i środkowego) poczynając od głównych punktów rozgałężnych.

c) W pomieszczeniach, które zawierają więcej niż trzy lampy, a także w korytarzach, klatkach schodowych i przy wejściach, należy przyłączać lampy przynajmniej do dwóch torów, zabezpieczonych od siebie niezależnie. Można się do tego przepisu nie stosować, jeżeli lampy bezpieczeństwa dają dostateczne oświetlenie ogólne.

d) Elektryczne lampy bezpieczeństwa muszą czerpać prąd z jednego lub kilku źródeł, niezależnych od głównej instalacji ani pod względem umieszczenia, ani pod względem elektrycznym.

e) Łączniki i bezpieczniki należy możliwie skupiać grupami i tak umieszczać, aby były niedostępne dla publiczności.

§ 39.

Urządzenia sceniczne.

Do urządzeń scenicznych (na scenie, w urządzeniach maszynowych pod sceną, na galerjach roboczych, w garderobach, na rusztowaniach i w innych pomieszczeniach budowli scenicznej) stosują się, oprócz powyższych przepisów ogólnych, następujące przepisy dodatkowe.

a) Tablice rozdzielcze i regulatory sceniczne należy tak umieścić, aby niepowołani nie mogli się do nich dotknąć przypadkowo.

Przepis § 11-e nie stosuje się do wyłączników krańcowych przy regulatorach scenicznych, jeżeli obwody prądu, obsługiwane przez regulator, mogą być z miejsca ośrodkowego wyłączone na wszystkich biegunach.

Opory regulatorów scenicznych w układzie trójprzewodowym należy umieścić w przewodach skrajnych.

b) W świecznikach o zmiennych barwach światła przekrój wspólnego przewodu odsyłowego musi być obliczony z założeniem, że wszystkie żarówki wszelkich barw będą się paliły jednocześnie całkowitą światłością.

c) Nie wolno stosować gołych przewodów do przesyłania napięcia ani w urządzeniach maszynowych pod sceną, ani na scenie, na galerjach roboczych lub na rusztowaniach. Nie wolno przesyłać prądu ani uziemiać drutów, przeciąganych wzdłuż sceny z innem przeznaczeniem.

d) Przewody stałe należy przedewszystkiem zabezpieczyć od uszkodzeń mechanicznych.

e) Przewody wielożyłowe do przenośnych świeczników scenicznych muszą posiadać giętkie żyły miedziane i giętką oponę niemetalową, chroniącą od uszkodzeń mechanicznych.

1. Żyły miedziane mają być skręcone z drucików o średnicy nie większej od 0.2 mm i powleczone gumą.

2. Przewody giętkie należy przytwierdzać w ten sposób, aby nie było obawy złamania przewodu na przyłączu, nawet przy obchodzeniu się niedbałem.

3. Sprzęgiełka należy łączyć z oponą ochronną tak, aby żyły na przyłączu nie były narażone na ciągnienie. Kontakty wtyczkowe mają się znajdować wewnątrz osłon, wytrzymałych, a nieprzewodzących prądu i mają być tak urządzone, aby nie można było się dotknąć do jakiejkolwiek części, przewodzącej prąd, a nieuziemionej.

f) Urządzenia sceniczne do użytku tymczasowego mogą wyjątkowo nie odpowiadać przepisom ogólnym na zakładanie przewodów, byleby przewodniki były izolowane, sam sposób założenia wykluczał możliwość uszkodzenia izolacji i byleby podczas pracy cała instalacja była należycie dozorowana. W tym przypadku można się posiłkować skobelkami drucianemi do pojedynczych przewodów, a tulejki przepustowe są zbyteczne.

g) Bezpieczniki do świeczników scenicznych (sufitowych, kulisowych, rampowych, efektowych i t. p.) należy umieszczać w przewodach, ułożonych na stałe; wystarczy dla każdego świecznika i na każdą barwę po jednym bezpieczniku. Przekrój przewodów ruchomych i wytrzymałość bezpieczników należy dostosować do natężenia prądu, do którego jest przeznaczona wtyczka. W samych świecznikach nie wolno zakładać bezpieczników.

h) Oporniki regulacyjne, ustawione w miejscach bezpiecznych od pożaru, a dostępne tylko dla obsługi fachowej, mogą się obyć bez osłony ochronnej z materjału ogniotrwałego.

4. Łączniki stopniowe do regulatorów scenicznych muszą być umieszczone tuż przy opornikach regulacyjnych, a przestawianie tych oporników może się odbywać zapomocą przekładni.

i) Żarówki, stale założone na scenie, oraz wszelkie żarówki w izbach roboczych, w warsztatach, garderobach, schodach, korytarzach powinny otrzymać kagańce lub klosze ochronne, umocowane nie na oprawce, lecz na wsporniku do lampy.

k) Świeczniki sceniczne (sufitowe, kulisowe, rampowe, efektowe, ruchome i t. d.) mają czynić zadość warunkom następującym:

Świeczniki należy zaopatrzyć w siatki dla osłony żarówek.

Wewnątrz świeczników można założyć przewody gołe, o ile się je chroni od dotknięcia przypadkowego.

Świeczniki wiszące, nawet uziemione, należy odizolować od linek nośnych.

Reflektory sceniczne, projekcyjne, lampy błyskawicowe itp. należy zaopatrzyć w przybory, któreby zapobiegały wypadaniu rozżarzonych cząsteczek węglowych itp.

5. Napięcie między dwoma jakiemibądź przewodami w tym samym świeczniku nie może przekraczać 250 V.

6. Drzewo może być użyte tylko do świeczników tymczasowych i tylko jako materjał konstrukcyjny.

L. a. **Wskazówki w sprawie pogłębiarek (bagrowników) i urządzeń kolejowych w kopalniach na powierzchni.**

§ 46-a.

1. Na linji pogłębiania przewody jezdne mają być zawieszone na wysokości conajmniej 2.8 m., a na linji wolnej 3,0 m. Pozatem wysokość zawieszenia określa się według przepisów kolejowych Zw. El. Niem.

W urządzeniach już istniejących, przy rozszerzaniu tych urządzeń, a także przy dalszem użytkowaniu istniejących pogłębiarek w innych miejscach można poczynić

pewne wyjątki w sprawie wysokości zawieszenia drutu jezdnego.

2. Szyny i konstrukcje wsporcze drutów jezdnych należy uziemić.

3. Przewód jezdny na każdej linji pogłębiania i na każdej linji wysypywania ma być wyłączalny.

4. Należy stosować się, do przepisów budowy § 42-c do g. (z wyjątkiem postanowienia w sprawie połączeń poprzecznych) i do przepisów § 43-a do h.

M. **Wejście w życie przepisów budowy.**

§ 47.

Przepisy obowiązują urządzenia elektryczne i rozszerzenia, których budowa rozpoczęła się po 1 lipca 1915 r.

Wskazówki w sprawie pogłębiarek i urządzeń kolejkowych w kopalniach na powierzchni tyczą się urządzeń i rozszerzeń, rozpoczętych po 1 lipca 1922 r.

Zw. El. Niem. zastrzega sobie prawo zmiany tych przepisów i wskazówek w miarę postępów i wymagań techniki.

II. Przepisy ruchu [1].

§ 1.

Określenia.

a) Urządzenia niskiego napięcia są to urządzenia prądów silnych, w których rzeczywiste napięcie użytkowe między jakimkolwiek przewodem a ziemią nie może przekraczać 250 V; dla akumulatorów decyduje napięcie wyładowania.

Wszelkie inne urządzenia prądu silnego uważane są jako urządzenia wysokiego napięcia.

§ 2.

Stan urządzeń.

a) Urządzenia elektryczne powinny być utrzymane w należytym porządku, zgodnie z „przepisami budowy". Wynikłe braki należy usunąć w możliwie krótkim terminie. W zakładach założonych przed 1 lipca 1915 r. bardzo zły stan urządzeń, zagrażający życiu lub zdrowiu ludzkiemu, powinien być usunięty. Każdą przeróbkę takiego urządzenia należy wykonać zgodnie z obowiązującemi przepisami, gdy na to pozwalają warunki techniczne i względy ruchu.

b) Przedmioty łatwopalne nie powinny być składane w niebezpiecznej bliskości od nieokapturzonych maszyn i przyrządów, jak również od przewodów pod napięciem, założonych po wierzchu.

c) Wszelkiego rodzaju urządzenia i środki ochronne należy utrzymywać stale w stanie zdatnym do użytku.

1. Jako środki zabezpieczające od panującego napięcia, służą podkładki izolacyjne, rękawice i trzewiki gumowe, okulary ochronne, narzędzia z izolacją ochronną, przykrywki, dostatecznie pewne uziemienie i t. p. środki pomocnicze, gdy są zupełnie w dobrym stanie.

[1]) Przepisy ruchu powinny być przestrzegane również przy zakładaniu i przeróbce urządzeń elektrycznych prądu silnego, gdy urządzenia te lub ich poszczególne części znajdują się pod napięciem.

2. Dostęp do maszyn, do połączeń i urządzeń rozdzielczych powinien być na tyle tylko wolny, ile wymaga tego ich obsługa.

3. Maszyny i przyrządy należy utrzymywać w dobrym stanie i czyścić w określonych odstępach czasu.

§ 3.

Tablice ostrzegawcze, przepisy i plany schematyczne.

a) We wszelkich instalacjach wysokiego napięcia, należy w odpowiednich miejscach umieszczać tablice, któreby ostrzegały przed niepotrzebnem dotknięciem części urządzeń elektrycznych pod napięciem. W pomieszczeniach ruchu elektrycznego i w pomieszczeniach ruchu elektrycznego pod kluczem, tablice te powinny być umieszczone przy wejściu do tych pomieszczeń. Tablice ostrzegawcze wysokiego napięcia należy zaopatrzyć w strzałki piorunowe.

Przy niskiem napięciu tablice ostrzegawcze są wymagane tylko w miejscach niebezpiecznych.

b) W każdym zakładzie elektrycznym, będącym w ruchu, powinny się znajdować niniejsze przepisy ruchu, jak również „wskazówki niesienia doraźnej pomocy w razie porażenia elektrycznego". W instalacjach elektrycznych, posiadających tylko pewnego rodzaju urządzenia, mogą wystarczyć odpowiednie wyciągi z niniejszych przepisów ruchu.

c) W każdym zakładzie elektrycznym, będącym w ruchu, powinny znajdować się plany schematyczne urządzeń elektrycznych, sporządzone według dodatku do przepisów budowy i przepisów ruchu.

1. Zaleca się umieszczanie, zwłaszcza przy wysokiem napięciu w ważniejszych miejscach rozdzielczych i na stacjach transformatorowych schematów odpowiedniej części urządzenia. Na schematach ma być widoczny sposób wyłączania tych części od całego urządzenia.

2. Wymiary tablic ostrzegawczych powinny być nie mniejsze, niż 15×10 cm.

3. Tablice ostrzegawcze, przepisy ruchu oraz rysunki schematyczne należy utrzymywać w stanie czytelnym.

4. Istotne zmiany i rozszerzenia urządzeń powinny być znaczone dodatkowo na rysunku schematycznym, przy uwzględnieniu prawidła 2-go, podanego w dodatku do przepisów budowy i ruchu.

§ 4.

Ogólne obowiązki osób, zatrudnionych w ruchu.

a) Każda osoba zatrudniona w ruchu, powinna być obznajomiona z przepisami ruchu i postępować w myśl tych przepisów; przepisy powinny być podane do wiadomości przez wywieszenie, jak również znajdować się pod ręką do przejrzenia.

b) W razie wypadku, który mógłby w następstwie wywołać niebezpieczeństwo dla osób lub urządzeń, należy zastosować odpowiednie środki, aby niebezpieczeństwo zmniejszyć lub je usunąć.

O każdym wypadku należy zawiadomić zwierzchnika możliwie prędko.

1. Roboty w urządzeniach wysokiego napięcia należy wykonywać ze specjalną ostrożnością, przy ścisłem zachowaniu przepisów ruchu i przy użyciu odpowiednich środków ochronnych. Osoby powołane do wykonania tych robót, powinny być dokładnie pouczone, zwłaszcza zaś powinny wiedzieć o tem, iż nie mogą rozpoczynać żadnej roboty, ani niczego się dotykać, bez zdawania sobie sprawy z grożącego przy tem niebezpieczeństwa i bez zastosowania z reguły odpowiednich środków zapobiegawczych.

2. W razie nieszczęśliwych wypadków z ludźmi, należy postępować według „wskazówek niesienia doraźnej pomocy w razie porażenia elektrycznego".

3. W razie niebezpieczeństwa pożaru należy zastosować się do „środków zaradczych w razie pożaru".

§ 5.

Obsługa urządzeń elektrycznych.

a) Zabrania się wszelkiego niepotrzebnego dotykania się przewodów, nieosłoniętych części maszyn, przyrządów i lamp.

b) Obsługę łączników, zamianę bezpieczników, tudzież normalną obsługę maszyn, akumulatorów, przyrządów i lamp mogą spełniać jedynie tylko osoby do tego powołane przy stosowaniu przepisanych środków ochronnych.

1. Bezpieczniki oraz przyrządy wysokiego napięcia służące do przerywania prądu, mogą być poruszane tylko przy zastosowaniu środków izolacyjnych lub innych odpowiednich środków ochronnych, chyba, że są w ten sposób zbudowane lub urządzone, że można nimi manipulować bez żadnego niebezpieczeństwa.

c) Roboty przy czyszczeniu, doglądaniu i utrzymaniu urządzeń w stanie użytkowym mogą być wykonywane tylko przez osoby do tego powołane i obznajomione z tego rodzaju robotami lub przez pomocników pod nadzorem osób kompetentnych. Roboty należy prowadzić, jeśli jest to możliwe, nie pod napięciem tj. po odłączeniu dopływów prądu we wszystkich biegunach i przy zastosowaniu specjalnych przepisów, podanych w §§ 6 i 7; w razie zaś, jeśli roboty muszą być prowadzone pod napięciem, przy zastosowaniu przepisów, podanych w §§ 8 i 9.

d) Klucze od pomieszczeń ruchu elektrycznego pod kluczem powinny być przechowywane w rękach pewnych.

e) Wstęp do pomieszczeń ruchu elektrycznego pod kluczem, nieodpowiadających wymaganiom § 29 przepisów budowy, jest dozwolony tylko po wyłączeniu wszystkich części z pod napięcia.

2. Należy szczególnie uważać, aby wyłączenie z pod napięcia nie polegało jedynie na odjęciu łączników itp. przyrządów, ponieważ pozatem mogą pozostać jeszcze połączenia z przewodami pomiarowemi, okrężnemi i podwójnemi, lub też może istnieć działanie wsteczne, indukcja, pojemność i t. p.

§ 6.

Środki ostrożności przy wyłączaniu urządzeń z pod napięcia.

Jeżeli nie jest bezwzględnie bezpieczne odłączanie części urządzeń, w których mają być dokonane roboty, oraz odłączanie części, położonych w bezpośredniej bliskości miejsca pracy, to w miejscu pracy, przy zachowaniu koniecznych środków ostrożności, należy wykonać uziemienie i zwarcie.

Przy wysokiem napięciu należy uziemienie i zwarcie wykonać między miejscem pracy a miejscem odłączenia, po uprzedniem przekonaniu się pracującego, iż to się da uskutecznić bez niebezpieczeństwa.

Przez czas trwania robót powinien być wywieszony w miejscu odłączenia napis, oznajmiający o prowadzeniu robót w tej części urządzenia elektrycznego.

1. Na czas trwania robót przy łącznikach, odłącznikach itd. mających wyłączać z pod napięcia miejsce pracy, zaleca się wywieszanie napisów, oznajmiających o prowadzeniu robót, nawet przy napięciu niskiem.

2. Dla prowizorycznego uziemienia i zwarcia nie należy używać przewodników cieńszych od 10 mm^2.

3. Uziemienia i zwarcia należy stosować również i przy napięciu niskiem, jeśli to może być uskutecznione bez niebezpieczeństwa.

4. Dla przekonania się, czy miejsce, w którem ma się przystąpić do pracy, nie jest pod napięciem, można: 1) zastosować bezpośrednie sprawdzenie napięcia, albo 2) wyszukać i oznaczyć z obu stron końce przewodów, albo wreszcie 3) rozejrzeć się w schematycznych rysunkach poglądowych i w planach sieci przewodów, posiadających nieraz pożądane oznaczenie kolejnego następstwa połączeń po sobie.

Wykonawca robót powinien znaleźć te rysunki w miejscu połączeń, albo otrzymać je przed przystąpieniem do robót, albo wreszcie powinien być poinformowany o całem urządzeniu zapomocą ustnych wyjaśnień lub w inny jakikolwiekbądź sposób.

§ 7.

Środki ostrożności przy włączaniu napięcia.

a) Napięcie, wyłączone na czas robót może być z powrotem włączone dopiero po uprzedniem zawiadomieniu osób, należących do załogi.

b) Przed włączeniem wszelkie połączenia powinny być doprowadzone do należytego porządku; nie wolno pozostawiać połączeń pomocniczych lub przypadkowych, przez które napięcie mogłoby się przedostać do części urządzeń, będących poza ruchem.

1. Porozumienie się z miejscem pracy zapomocą telefonu jest dopuszczalne, z warunkiem, że kierownik robót powtórzy treść otrzymanego rozporządzenia.

2. Umówienie się co do chwili ponownego włączenia napięcia w zasadzie nie wystarcza; dopuszczalne jest tylko wyjątkowo, jeżeli chodzi o zakończenie regularnie powtarzających się przerw ruchu.

3. Przy usuwaniu zwarcia, uziemienie należy znieść na samym końcu.

§ 8.

Roboty pod napięciem.

a) Roboty pod napięciem mogą być dokonywane wyłącznie przez osoby, specjalnie do tego powołane

i świadome niebezpieczeństwa. Odpowiednie środki ochronne trzeba trzymać w pogotowiu i używać je stale; stan ich należy sprawdzać przed każdem użyciem (patrz § 2-c i 2/1).

b) Roboty pod napięciem są dozwolone jedynie tylko wtedy, gdy w miejscu pracy lub w sąsiedztwie nie można wyłączyć napięcia ze względu na ruch, lub gdy nie da się wykonać wymaganego uziemienia i zwarcia.

c) W razie wątpliwości, czy części urządzenia, w których ma być wykonana praca, rzeczywiście są odłączone lub uziemione i zwarte, należy, pomimo tych zabiegów, prowadzić roboty z zachowaniem środków ostrożności, przepisanych dla robót pod napięciem.

d) Przy wysokiem napięciu roboty pod napięciem prowadzone są tylko w wypadkach bezwzględnej ko-konieczności i zawsze w obecności osoby odpowiedniej, dostatecznie obeznanej. Przy robotach tych należy zachować odpowiednie środki ostrożności (wyjątki patrz §§ 10-a 11-a i 14-c).

§ 9.

Roboty w pobliżu części, znajdujących się pod wysokiem napięciem.

a) Przy wszelkich robotach w pobliżu części, znajdujących się pod wysokiem napięciem, pracownik powinien stale zwracać uwagę na to, aby jakakolwiekbądź część jego ciała lub przedmiot nie dotknęły się wysokiego napięcia. Ponieważ uwaga pracujących przy wysokiem napięciu jest odwrócona od miejsc niebezpiecznych, należy przeto niebezpieczną przestrzeń ogrodzić poręczami lub uniemożliwić zapomocą materjałów izolacyjnych przypadkowe dotknięcie się do niebezpiecznych części.

Przy wszelkich robotach w sąsiedztwie wysokiego napięcia należy starać się o to, aby posiadać mocny punkt oparcia.

§ 10.

Przepisy dodatkowe dla akumulatorni.

a) Przy akumulatorach dozwolone są wbrew § 8-d, roboty pod napięciem przy zachowaniu odpowiednich środków ostrożności, obecność dozorcy jest wymagana dopiero przy napięciu powyżej 750 V.

b) Podczas ładowania akumulatornie powinny być przewietrzane.

c) Podczas przeładowywania nie można korzystać z nieosłoniętych płomieni, ani z rozżarzonych ciał.

1. Części budynku (ściany, sufity itd.) oraz wszelkie urządzenia wraz z przewodami, jak również chodniki izolacyjne dla obsługi należy możliwie zabezpieczyć od szkodliwego działania kwasu.

2. Osoby, pełniące nadzór nad akumulatorami, powinny mieć zwróconą uwagę na potrzebę utrzymania czystości i na niebezpieczeństwo, które mogą spowodować kwasy i sole ołowiu. Przy akumulatorach należy urządzić umywalnię.

3. W akumulatorniach należy unikać jedzenia, picia i palenia.

§ 11.

Przepisy dodatkowe dotyczące robót w pomieszczeniach narażonych na wybuch, przesyconych wilgocią i t. p.

a) W pomieszczeniach narażonych na wybuch, przesyconych wilgocią i t. p. roboty pod napięciem (patrz § 8) są wzbronione.

§ 12.

Przepisy dodatkowe, dotyczące robót przy kablach.

a) Roboty przy kablach wysokiego napięcia, gdy części pod napięciem mogłyby być odsłonięte lub dotknięte, powinny być wogóle prowadzone tylko po wyłączeniu napięcia. Gdy wyłączenie z pod napięcia nie jest ustalone w sposób pewny, lub gdy nie jest zabezpieczone, wówczas należy stosować takie środki ochronne przy których roboty mogłyby być dokonywane bez wszelkiego niebezpieczeństwa.

1. Przy robotach z kablami i przyborami do nich, w szczególności zaś przy rozcinaniu kabli i otwieraniu muf, należy najpierw upewnić się co do położenia poszczególnych kabli, a dopiero potem przystępować do odpowiednich przygotowań ochronnych.

Kable wysokiego napięcia należy przed rozpoczęciem robót pozbawić ładunku elektrycznego.

§ 13.

Przepisy dodatkowe, dotyczące robót na linjach napowietrznych.

a) Roboty na linjach napowietrznych, a także obsługę bezpieczników i odłączników należy prowadzić w miarę możności tylko po wyłączeniu linji z pod napięcia i przy uwzględnieniu przepisów podanych w §§ 6 i 7; w razie zaś konieczności pracy pod napięciem należy uwzględnić przepisy w §§ 8 i 9; przepis ten tyczy się przedewszystkiem linji wysokiego napięcia.

b) Roboty na samych przewodach, znajdujących się pod wysokiem napięciem, są wzbronione. Przewody z wyłączonem wysokiem napięciem należy w miejscu pracy zewrzeć i gdy to możliwe uziemić.

c) Roboty na przewodach niskiego napięcia i na przewodach prądu słabego, położonych w niebezpiecznem sąsiedztwie przewodów wysokiego napięcia, są dozwolone jedynie wtedy, gdy przewody wysokiego napięcia zostaną uziemione i zwarte, lub gdy będą zastosowane inne wystarczające środki ochronne.

1. Bezpieczniki i odłączniki na linjach napowietrznych, niewyłączonych z pod napięcia, można obsługiwać w razie potrzeby zapomocą izolowanych narzędzi i izolowanych bosaków do wyłączania.

2. Roboty na słupach, dachach itp. można powierzyć tylko osobom, które nie podlegają zawrotom głowy. Do robót tych należy zaopatrywać pracowników w dobrze umocowane słupołazy i pasy bezpieczeństwa.

§ 14.

Przepisy dodatkowe, dotyczące robót w probierniach i pracowniach (laboratorjach).

a) Stałe probiernie, jak również lotne stacje probiercze należy ogrodzić; wstęp do nich dla osób niepowołanych powinien być wzbroniony.

b) Do robót przy wysokiem napięciu w probierniach i pracowniach (laboratorjach) mogą być powoływane osoby, posiadające świadomość grożącego im niebezpieczeństwa i zdające sobie sprawę z ciążącej na nich odpowiedzialności.

c) Przepisy w § 8-d nie rozciągają się na roboty w probierniach i pracowniach (laboratorjach).

§ 15.

Wejście w życie przepisów ruchu.

Powyższe przepisy ważne są od dnia 1 lipca 1915 r. Zw. El. Niem. zastrzega sobie prawo ich zmiany, odpowiednio do postępów i wymagań techniki.

Warunki normalne na przyłączenie silników do elektrowni publicznych[1]).

I.

Termin i zakres ważności.

§ 1.

Termin ważności.

Warunki niniejsze są ważne od dnia 1 stycznia 1923 roku.

§ 2.

Zakres ważności.

Silniki i rozruszniki, odpowiadające niniejszym warunkom, mogą być przyłączane do elektrowni publicznych gdy nie stoją temu na przeszkodzie trudności miejscowe (patrz również § 6).

Warunki niniejsze są ważne dla silników prądu stałego i trójfazowego o mocy nominalnej do 100 kW i na napięcia nominalne do 500 V włącznie, o 50 okresach na sekundę.

§ 3.

Silniki inne, niż podano w § 2, a również takie, które pod względem napędu nie odpowiadają niniejszym warunkom, przyłącza się na podstawie umów specjalnych. Do takich silników należą między innemi:

a) silniki dźwigów i wyciągów,

b) silniki prądu trójfazowego o liczbie obrotów poniżej 500 na minutę,

c) silniki synchroniczne,

d) silniki do napędu takich urządzeń, w których warunki rozruchu są cięższe, niż podano w § 5 (pod tytułem: „rozruch z obciążeniem całkowitem"), lub też takie, które ze względów specjalnych mają ustrój nienormalny (np. zwiększoną szczelinę, okapturzenie itd.).

II.

Określenie pojęć.

§ 4.

Wielkości nominalne.

Mocą nominalną nazywamy podaną na tabliczce silnika moc mechaniczną, wyrażoną w kilowatach, którą silnik może wykazać w podanych warunkach ruchu, przy podanem napięciu nominalnem i nominalnej częstotliwości.

Nominalnym momentem obrotowym nazywamy moment, wydawany przez silnik przy zwartym rozruszniku i przy pomocy nominalnej.

Nominalnym poborem mocy nazywamy moc elektryczną w kilowatach, pobieraną przez silnik, podczas wydawania mocy nominalnej.

Prądem nominalnym nazywamy prąd, podany na tabliczce silnika, a pobierany z sieci przy nominalnej mocy, nominalnem napięciu i nominalnej częstotliwości.

§ 5.

Wielkości tyczące się rozruchu.

Górnym prądem rozruchu nazywamy największy prąd, pobierany z sieci przez silnik przy puszczaniu w ruch.

Dolnym prądem rozruchu nazywamy prąd, przy którym powinien się odbywać dalszy przebieg wyłączania rozrusznika.

Przebieg rozruchu wtedy uważamy za normalny, gdy przejście od jednej pozycji rozruchowej do następnej odbywa się po opadnięciu prądu do wielkości, równej dolnemu prądowi rozruchu.

Średni prąd rozruchu równa się wielkości:

$$\sqrt{\text{górny prąd rozruchu} \times \text{dolny prąd rozruchu}}.$$

Rozruch z obciążeniem całkowitem; gdy silnik przez cały czas puszczania w ruch wydaje moment obrotowy, równy co najmniej momentowi nominalnemu, wówczas taki rozruch nazywamy rozruchem z obciążeniem całkowitem, przyczem stosunek średniego prądu rozruchu do prądu nominalnego nie powinien przekraczać wielkości 1, 3.

III.

Postanowienia.

§ 6.

Postanowienia ogólne.

Odbiorca prądu lub jego zastępca powinien o każdym przyłączanym silniku podać zakładowi elektrycznemu

[1]) Przyjęte na zebraniu dorocznem w r. 1922; opublikowane w Etz 1922 r. str. 700.

	Ustanowiono	ważne od	opublikowano w Etz
wydanie I.	15.6.06	1.7.06	06 str. 663
zmiana I-sza	3.6.09	1.7.09	09 „ 506
zmiana 2-ga	6.6.12	1.7.12	12 „ 94

informację, czy silnik odpowiada niniejszym przepisom, czy też należy do kategorji silników specjalnych, o których mówi § 3. W tym ostatnim przypadku należy podawać:

a) moc nominalną i rodzaj ruchu,
b) rodzaj silnika,
c) rodzaj napędu lub rodzaj napędzanej maszyny wytwórczej.

Gdyby w sprawie przyłączania silnika powstały jakie trudności, odbiorca prądu lub jego zastępca powinien zawiadomić o tem dostawcę silnika.

§ 7.

Przepisy związkowe.

Silniki mają odpowiadać prawidłom oceny i badania maszyn (R. E. M. 1923 r.).

Poczynając od dnia 1 lipca 1924 r. rozruszniki powinny odpowiadać prawidłom i normom na rozruszniki i nastawniki (R. E. A. 1924 r.).

Wreszcie przyrządy łącznikowe mają odpowiadać przepisom na przyrządy rozdzielcze niskiego i wysokiego napięcia.

§ 8.

Prąd rozruchu silników prądu stałego.

Stosunek górnego prądu rozruchu przy obciążeniu całkowitem do prądu nominalnego nie powinien przekraczać wartości następujących:

Moc nominalna . . . . . kW	od 1,5 do 5	od 5 do 100
górny prąd rozruchu / prąd nominalny	1,75	1,6

§ 9.

Prąd rozruchu silników trójfazowych.

a) W silnikach pierścieniowych stosunek górnego prądu rozruchu przy obciążeniu całkowitem do prądu nominalnego nie powinien przekraczać wartości następujących:

Moc nominalna . . . kW	od 1,5 do 5	od 5 do 100
górny prąd rozruchu / prąd nominalny . . .	1,75	1,6

b) w silnikach zwartych stosunek górnego prądu rozruchu przy obciążeniu całkowitem do prądu nominalnego nie powinien przekraczać wartości następujących:

Moc nominalna . . . . kW	od 1,5 do 15
górny prąd rozruchu / prąd nominalny	
przy 3000 i 1500 obr/min	2.4
„ 1000 i 750 „	2,1
„ 600 i 500 „	1,7

§ 10.

Pomiar prądów rozruchu.

Prądy rozruchu mierzy się zapomocą amperomierzy z dodatkową wskazówką, która daje się posuwać naprzód.

§ 11.

Ograniczenie mocy silników zwartych.

Silniki zwarte mogą być przyłączane do sieci rozsyłowych niskiego napięcia, gdy moc ich nie przekracza naogół 4 kW i gdy moment obrotowy, który mają pokonać przy rozruchu, nie przekracza momentu nominalnego. Silniki zwarte większej mocy są dopuszczalne tylko wówczas gdy moment obrotowy, który mają pokonać przy rozruchu nie przekracza jednej szóstej momentu nominalnego i gdy prąd rozruchu nie jest większy od prądu, odpowiadającego mocy 10 kVA.

W urządzeniach zasilanych z osobnego transformatora o mocy do 100 kVa, są dopuszczalne silniki zwarte o mocy do 15 kW.

Gdy moc osobnego transformatora przekracza 100 kVa, można za zgodą elektrowni przyłączać silniki zwarte jeszcze większej mocy.

§ 12.

Urządzenia rozruchowe.

Silniki prądu stałego oraz silniki zwarte prądu trójfazowego o mocy nominalnej do 1, 1 kW mogą być puszczane w ruch bez rozrusznika zapomocą zwykłego wyłącznika bez wszelkiego stopniowania.

Silniki zwarte o mocy nominalnej od 2 kW wzwyż wymagają przyrządów rozruchowych, któreby same przez się nie dopuszczały do zmniejszenia się liczby obrotów przy przejściu z rozruchu do stanu roboczego. Może to być osiągnięte naprzykład przez przełączenia stopniowe, lub też przez przełączenia bez przerywania prądu.

§ 13.

Silniki z rozruchem samoczynnym.

W silnikach prądu stałego do 3 kW i silnikach prądu trójfazowego do 4 kW, które są uruchamiane zapomocą urządzeń samoczynnych, prąd rozruchu nie powinien być większy od prądu, odpowiadającego mocy 10 kVA.

§ 14.

Spółczynnik mocy.

Tablica następująca podaje spółczynniki mocy normalnych silników trójfazowych przy nominalnej mocy, nominalnem napięciu i nominalnej częstotliwości.

Spółczynnik mocy oblicza się zapomocą jednoczesnego pomiaru mocy, prądu i napięcia przy mocy nominalnej i napięciu nominalnem.

Moc normalna		WIRNIK ZWARTY						WIRNIK PIERŚCIENIOWY						Moc normalna	
kW	koni mech.	Spółczynnik mocy przy liczbie obrotów na minutę						Spółczynnik mocy przy liczbie obrotów na minutę						kW.	koni mech.
		3000	1500	1000	750	600	500	3000	1500	1000	750	600	500		
0,125	0,17	0,78	0,70	0,66										0,125	0,17
0,2	0,27	0,80	0,73	0,69	0,6									0,2	0,27
0,33	0,45	0,82	0,76	0,71	0,64									0,33	0,45
0,5	0,7	0,84	0,79	0,73	0,67									0,5	0,7
0,8	1,1	0,86	0,80	0,75	0,70									0,8	1,1
1,1	1,5	0,87	0,82	0,77	0,72					0,71	0,66			1,1	1,5
1,5	2	0,88	0,83	0,78	0,74				0,8	0,74	0,69			1,5	2
2,2	3	0,89	0,85	0,80	0,76			0,86	0,82	0,76	0,72			2,2	3
3	4	0,89	0,86	0,81	0,78			0,86	0,83	0,78	0,75			3	4
4	5,5	0,89	0,87	0,82	0,80			0,86	0,4	0,80	0,77			4	5,5
5,5	7,5	0,89	0,87	0,84	0,82			0,87	0,84	0,82	0,79			5,5	7,5
7,5	10	0,89	0,87	0,85	0,83	0,81		0,87	0,85	0,83	0,81	0,79		7,5	10
11	15	0,89	0,87	0,85	0,84	0,82	0,79	0,88	0,86	0,84	0,82	0,80	0,77	11	15
15	20	0,89	0,87	0,85	0,84	0,82	0,79	0,89	0,87	0,85	0,84	0,81	0,78	15	20
22	30	0,90	0,88	0,86	0,85	0,82	0,79	0,90	0,88	0,86	0,85	0,82	0,79	22	30
30	40	0,90	0,89	0,87	0,86	0,83	0,80	0,90	0,89	0,87	0,86	0,83	0,81	30	40
40	55	0,90	0,90	0,88	0,87	0,84	0,81	0,90	0,90	0,88	0,87	0,84	0,82	40	55
50	68	0,91	0,90	0,88	0,87	0,85	0,82	0,91	0,90	0,88	0,87	0,85	0,83	50	68
64	87	0,91	0,90	0,89	0,88	0,86	0,83	0,91	0,90	0,89	0,88	0,86	0,84	64	87
80	110	0,91	0,90	0,89	0,88	0,86	0,85	0.91	0,90	0,89	0,88	0,86	0,85	80	110
100	136	0,91	0.90	0,89	0,88	0,86	0,85	0,91	0,90	0,89	0,88	0,86	0,85	100	136

Dopuszczalne odstępstwa spółczynnika mocy należy przyjmować wg R. E. M. 1923 r.

Środki zaradcze w razie pożaru[1]).

ważne od 1 lipca 1910 r.[2]).

W razie wybuchu pożaru należy do urządzeń elektrycznych w pomieszczeniach, objętych lub zagrożonych pożarem, zastosować środki następujące:

A. Urządzenia ruchu.

1. W urządzeniach ruchu, objętych pożarem lub bezpośrednio zagrożonych, przerywa się pracę tylko w ostateczności i jeśli to możliwe, tylko przez personal ruchu. Należy unikać wtrącania się osób, nieobznajmionych z ruchem.

2. Maszyny i przyrządy należy, o ile możności, chronić od zalania wodą. Środki do gaszenia maszyn i przyrządów są następujące: suchy piasek, bezwodnik węglowy (kwas węglowy) i inne tem podobne materjały nieprzewodzące i niepalne.

B. Instalacje.

1. Lampy w pomieszczeniach, objętych lub zagrożonych ogniem, należy zapalić nawet za dnia. W przeciwieństwie do innego oświetlenia, lampy elektryczne palą się nawet w pomieszczeniach napełnionych dymem i ułatwiają w ten sposób pracę ratunkową. A zatem nie wolno odłączać przewodów.

2. Silniki elektryczne zagrożone ogniem, należy w razie potrzeby wyłączyć przez osobę, obytą z tą czynnością. Należy unikać wtrącania się osób, nieobznajomionych z ruchem.

3. Pozatem gaszenie i praca ratunkowa straży ogniowej powinna odbywać się bez względu na instalację elektryczną. Należy jedynie unikać oblewania wodą przyrządów elektrycznych, tablic rozdzielczych i bezpieczników oraz przecinania bez koniecznej potrzeby jakichkolwiek przewodów.

4. Wszelkie urządzenia stanowiące części składowe przyłącza do elektrowni, jak skrzynki rozdzielcze, liczniki i transformatory nie powinny być ruszane przez straż ogniową, ani polewane wodą. Środki zalecone do gaszenia patrz A 2.

5. Załoga elektrowni po przedstawieniu swoich dowodów, powinna być dopuszczona na miejsce pożaru aby powyłączać prąd, jeśli zajdzie tego potrzeba, z transformatorów i innych oddziałów elektrowni.

Na miejscu pożaru należy wykonywać rozkazy kierownika straży ogniowej.

Straż ogniowa powinna jaknajszybciej zawiadomić zarząd elektrowni, jeśli na miejscu pożaru zachodzi niebezpieczeństwo uszkodzenia transformatorów lub przewodów łączeniowych.

C. Przewody napowietrzne.

1. Ze względu na niebezpieczeństwo życia ludzkiego nie należy dotykać przewodów napowietrznych prądu silnego, znajdujących się w sąsiedztwie pożaru.

Należy baczyć, aby strażacy nie dotykali przewodów drabinami, hełmami itp. przedmiotami, które mogą przewodzić prąd. Przy polewaniu trzeba uważać, aby strumień wody znajdował się jak najdalej od linji napowietrznej, conajmniej w odległości 3 m.

2. Gdy zajdzie potrzeba pozbawienia napięcia przewodów napowietrznych, należy to powierzyć możli-

[1]) Odbitki można nabywać w księgarni nakładowej „Juljusz Springer“ w Berlinie.

[2]) Przyjęte na zebraniach dorocznych w roku 1905 i 1910; ogłoszone w ETZ 1905 str. 720 i w ETZ 1910 r. str. 414.

wie osobie z załogi elektrowni i wykonać przez otwarcie odpowiedniego wyłącznika. Jedynie tylko, gdy grozi niebezpieczeństwo życiu ludzkiemu, można przewody pozbawić napięcia, zwierając je ze sobą i uziemiając. Tylko osoby gruntownie wyszkolone mogą zastosować ten środek radykalny.

Zabrania się przecinania przewodów, ze względu na połączone z tem niebezpieczeństwo.

3. O każdym pożarze w pobliżu linji napowietrznej zaleca się zawiadamiać kierownictwo tej linji.

4. Zaleca się także wyszkolić pewną liczbę strażaków w odłączaniu przewodów, zwieraniu i uziemianiu.

Środki, które należy stosować po pożarze.

Po skończeniu prac, związanych z gaszeniem, należy całkowicie odłączyć części instalacji, uszkodzone przez pożar. Korzystać z nich na dobre można dopiero wtedy, gdy będą znowu odpowiadały przepisom bezpieczeństwa.

Wskazówki niesienia doraźnej pomocy w razie porażenia elektrycznego:

ułożone przy współudziale Państwowej Rady Zdrowia ważne od 1 lipca 1907 r. [1]).

I. Przedewszystkiem trzeba usunąć porażonego z pod działania prądu elektrycznego, jeżeli jeszcze styka się z przewodem. Należy przytem przedsięwziąć następujące zabiegi:

1) Pozbawić przewód napięcia jak można najprędzej, otwierając najbliższy wyłącznik, wykręcając korek bezpiecznikowy, czy wreszcie przerywając przewód przez zarzucenie na niego suchego przedmiotu niemetalowego np. kawałka drzewa, laski lub linki.

2) W celu usunięcia lub osłabienia działania prądu (odizolowania) należy samemu stanąć na podstawie niemetalowej np. na suchej desce, suchem suknie, na ubraniu lub nałożyć kalosze.

3) Ratownik powinien izolować swe ręce zapomocą gumowych rękawiczek, suchej materji, części ubrania, lub innego podobnego owinięcia. Przez cały czas ratowania należy starannie unikać wszelkiego zetknięcia się z metalowemi częściami otoczenia.

4) Należy starać się podnieść porażonego z ziemi i odsunąć od przewodu. Trzeba przytem chwytać za ubranie, unikając o ile możności dotykania gołego ciała. Jeżeli porażony ściska przewód ręką, ratownik powinien rękami izolowanemi np. w rękawiczkach gumowych, prostować porażonemu palec za palcem. Niekiedy wystarczy już podniesienie porażonego z ziemi, aby przerwać obwód prądu.

Tylko w urządzeniach o napięciu, niewiele przekraczającem 500 V, może człowiek niefachowy skutecznie i bez narażenia własnego życia nieść pomoc porażonemu według wskazówek niniejszych. Do takich urządzeń w zasadzie należą urządzenia tramwajowe.

W razie wypadku na przewodach wyższego napięcia należy bezzwłocznie zawiadomić najbliższe biuro kierownictwa ruchu i postarać się o sprowadzenia lekarza.

Przewody i przyrządy wyższego napięcia powinny być oznaczone czerwoną strzałką piorunową.

II. Jeżeli porażony jest nieprzytomny, należy niezwłocznie posłać po lekarza, a do chwili jego przyjścia postępować w myśl wskazówek następujących:

1) Postarać się o dobre przewietrzanie pomieszczenia, w którem znajduje się porażony.

2) Porozpinać wszystkie uciskające ciało części ubrania i bielizny (kołnierzyk, koszulę, pasek, spodnie itp.). Położyć porażonego na plecach i podłożyć ułożony koc, lub coś z ubrania pod ramiona i głowę w ten sposób, by głowa nieco opadała.

3) Jeżeli oddech jest równomierny, należy porażonego dobrze pilnować i nie zostawiać samego. Zanim przytomność nie wróci nie wolno mu dawać do picia jakiegokolwiek płynu.

4) Jeżeli oddechu niema, lub jest bardzo słaby, należy zastosować sztuczne oddychanie. Przed rozpoczęciem zabiegu, trzeba przekonać się czy w ustach niema ciał postronnych np. tytoniu do żucia, lub sztucznych zębów. Jeżeli tak jest, należy przedewszystkiem powyższe przedmioty usunąć. Stosowanie sztucznego oddychania odbywa się w sposób następujący: klęka się za głową porażonego z twarzą doń zwróconą, ujmuje się obie ręce w łokciach i podnosi je bokiem nad jego głową aż do zetknięcia. W tem położeniu należy zatrzymać ręce 2 do 3 sekund. Następnie należy je cofnąć w tył, zgiąć i wcisnąć ciężarem własnego ciała pod boki porażonego. Po 2 czy 3 sekundach należy znowu wyciągnąć ręce nad głową porażonego, wyciąganie i wciskanie ramion powinno następować możliwie regularnie około 15 razy na minutę. Aby uniknąć przyspieszenia, trzeba ruchy wykonywać powoli i liczyć głośno podczas przerw: sto jeden! sto dwa! sto trzy! sto cztery!

5) Jeżeli jest dwóch ludzi do ratowania, to drugi powinien podczas powyższych zabiegów uchwycić (przez chustkę do nosa) język porażonego, wyciągnąć go silnie na zewnątrz i trzymać w tem położeniu.

Gdyby usta nie dały się łatwo otworzyć, należałoby je podważyć przemocą kawałkiem drzewa, lub trzonkiem scyzoryka.

6) Przy kilku ratownikach można podzielić czynności w ten sposób, że ruchy, opisane w rozdziale II., p. 4 będą wykonywane przez dwóch. Obaj ratownicy chwytają po jednej ręce porażonego i licząc w przerwie sto jeden! sto dwa! sto trzy! sto cztery! wykonują razem odpowiednie czynności.

7) Oddychanie sztuczne należy stosować dopóty, dopóki nie powróci równomierny oddech naturalny. Ale i wtedy nawet należy porażonego pilnować i obserwować przez czas dłuższy.

Gdyby oddech naturalny ustawał, należałoby znów powrócić do sztucznego oddychania aż do przyjścia lekarza. Nie wolno przerywać nieudanych prób sztucznego oddychania przed upływem conajmniej dwóch godzin.

8. Gdyby porażony miał jakie uszkodzenie cielesne np. złamaną kość, należałoby wówczas obchodzić się z nim z odpowiednią ostrożnością.

9) Od czasu do czasu golenie i stopy można nacierać ciepłą chustką szorską lub szczotką.

10) Nawet gdy porażony odzyska przytomność,

---

[1]) Przyjęte na zebraniu dorocznem w r. 1907 i ogłoszone w ETZ 1906 str. 1078; wskazówki powyższe w poprzedniej redakcji były przyjęte 9. VI. 1899, obowiązywały od 1. VII. 1899 i zostały ogł. w ETZ 1899 str. 728.

należy pozostawić go pod opiekę w pozycji leżącej, lub nawpół leżącej, nie pozwalając mu na silniejsze ruchy.

III. W razie, gdy osoba ratowana jest oparzona, a niema na miejscu lekarza, należy postępować według poniższych wskazówek:

1) Zanim ratownik dotknie się ran, powstałych z oparzenia, powinien przedtem jaknajstaranniej umyć sobie szczotką i mydłem obie ręce aż do łokci w ciepłej wodzie; zaleca się również wytrzeć ręce czystym ręcznikiem, umoczonym w spirytusie (nie suszyć rąk po umyciu i wytarciu).

2) Rany zaczerwienione i nabrzmiałe należy założyć watą sterylizowaną z maścią borową, albo zalepić plastrem bizmutowym od oparzenia, a następnie lekko owinąć miękkim bandażem.

Pęcherzy nie należy rozrywać, lecz tylko przekłuć igłą, dobrze wyżarzoną nad płomieniem spirytusowym, wreszcie zalepić plastrem bizmutowym, założyć watą sterylizowaną i lekko owinąć bandażem.

Zwęglenia i strupy należy pokryć kilkoma warstwami gazy, nałożyć na to watę i zabandażować.

Zasady zabezpieczenia budynków od piorunów wraz z objaśnieniami, prawidłami wykonawczemi i dodatkami.

ZASADY

ważne od 1 lipca 1901 r. [1])

1. Piorunochron chroni budynki i ich zawartość od uszkodzenia i pożaru na wypadek uderzenia pioruna. Należy dążyć do jaknajszerszego zastosowania piorunochronów przez uproszczenie konstrukcji i zmniejszenie kosztu.

2. Piorunochron składa się z:

a) Przyrządu odbiorczego,
b) przewodu budynkowego i
c) przewodu podziemnego.

a) Przyrządami odbiorczemi mogą być wystające masy metalowe, powierzchnie metalowe lub przewodniki. Części budowlane, najwięcej narażone na uderzenia piorunu (wierzchołki wieży, krawędzie szczytowe dachów, zakończenia kominów fabrycznych itd.), należy wykonać w postaci przyrządu odbiorczego, albo założyć na nich specjalne przyrządy odbiorcze.

b) Przewody budynkowe dają połączenie elektryczne przyrządu odbiorczego z przewodem podziemnym. Przewody te powinny otaczać budynek, głównie dach, możliwie ze wszystkich stron, a następnie powinny biec do ziemi drogą jaknajkrótszą, możliwie bez załomów i krzywizn.

c) Przewód podziemny jest to przewodnik metalowy, połączony z dolną częścią przewodów budynkowych i zapuszczony w głąb ziemi. Przewody podziemne powinny być rozległe i zapuszczone możliwie do ziemi wilgotnej.

3. Metalowe części budynku i większe masy metalowe wewnątrz i *zewnątrz budynku*, a szczególnie te masy, które stykają się z ziemią całą swą powierzchnią, jak np. przewody rurowe, należy możliwie łączyć elektrycznie ze sobą i z piorunochronem [1]). Jeżeli masy metalowe odpowiadają zasadom wyłuszczonym w punktach 2, 5 i 6, to zakładanie specjalnych przyrządów odbiorczych, przewodów budynkowych i przewodów doziemnych jest zbyteczne. Jest rzeczą godną polecenia, aby już przy projektowaniu i budowie nowego budynku liczono się z możnością przystosowania metalowych części budynkowych, przewodów rurowych itd. do piorunochronów. Można przez to piorunochron ulepszyć, a jednocześnie zmniejszyć koszta.

4. Piorunochron działa tem skuteczniej, im lepiej zabezpieczone są przyrządami odbiorczemi miejsca, narażone na uderzenia, im większa jest liczba przewodów budynkowych i im grubsze są przewody podziemne i szerzej rozpostarte. Metalowe części budynkowe o wielkich rozmiarach, a szczególnie takie, które prowadzą od szczytu do ziemi, choćby były budowane bez uwzględnienia potrzeb zabezpieczenia od piorunów, mogą się znacznie przyczynić do zmniejszania szkód w razie uderzenia. Przypuszczenie, że pewne niedokładności piorunochronu mogą spowodować wypadek, jest naogół mało prawdopodobne.

5. Przewody rozgałęzione miedziane nie powinny mieć przekroju mniejszego od 25 mm^2, a nierozgałęzione, mniejszego od 50 mm^2. Przekroje przewodów żelaznych powinny być conajmniej dwukrotne, cynkowych — trzykrotne, a ołowianych conajmniej sześciokrotne w porównaniu z przewodami miedzianemi. Przewodom należy nadawać taki kształt i tak je umocowywać, żeby wytrzymały burze. Linki żelazne, skręcone z drucików cieńszych niż 3·3 mm, są niedopuszczalne.

6. Złącza i przyłącza przewodników należy wykonywać w ten sposób, aby były długotrwałe, wytrzymałe i ściśle. Powierzchnia styku powinna być dość wielka. Złącza niespawane, ani nielutowane powinny mieć powierzchnię styku conajmniej 10 cm^2.

7. Dla utrzymania piorunochronu w dobrym stanie, należy systematycznie i regularnie badać go przez rzeczoznawców. Należy też pamiętać, że w razie zmian budowlanych mogą być potrzebne przeróbki, lub uzupełnienia w piorunochronie.

OBJAŚNIENIA I PROPONOWANE PRAWIDŁA WYKONAWCZE.

Ważne od 1 lipca 1913 r.

A. Uwagi ogólne o niebezpieczeństwie piorunów i o ochronie.
B. Wskazówki wykonawcze.
C. Badania i próby.

---

[1]) Ułożone przez Towarzystwo Elektrotechniczne i przyjęte na zebraniu dorocznem Zw. El. Niem. w r. 1901; ogłoszone w ETZ 1901 str. 390 i 1920 str. 641; odbitki można otrzymać przez księgarnię nakładową „Julius Springer w Berlinie"; bliższe informacje o działaniu piorunochronów można znaleść w broszurze „Die Blitzgefahr" Nr. 1 i 2. (Julius Springer); wskazówki praktyczne w sprawie ustawiania piorunochronów budynkowych podane są w książce Findeisena; Ratschläge über den Blizschutz der Gebäude (Julius Springer w Berlinie).

[1]) Piorunochrony niepołączone z masami metalowemi, przewodami rurowemi itd. są zawsze niekompletne, wyładowanie bowiem atmosferyczne może zawsze przeskoczyć na te masy; mówiąc o potrzebie łączenia elektrycznego, dodajemy wyraz „możliwie", gdyż inne przepisy mogą w niektórych przypadkach nie pozwalać na takie połączenie.

A. **Uwagi ogólne o niebezpieczeństwie piorunów i o ochronie.**

Statystyka wykazuje, że pioruny wyrządzają rokrocznie poważne straty w gospodarce społecznej. Straty te są daleko poważniejsze na wsi niż w mieście.

Aby zredukować straty i zmniejszyć niebezpieczeństwo dla ludzi i zwierząt domowych, należy rozpowszechniać stosowanie piorunochronów w daleko szerszym zakresie, niż obecnie. Szczególnie tyczy się to okolic wiejskich. Przedewszystkiem należy zaopatrzyć w piorunochrony budynki następujące:

a) budynki, w których odbywają się zgromadzenia liczne, jako to: kościoły, koszary, sale ćwiczeń, przytułki, szpitale, więzienia, teatry, sale estradowe, lokale zebrań towarzyskich, hotele, fabryki i większe zakłady handlowe;

b) budynki, w których wytwarza się, przerabia lub przechowuje większe ilości materjałów łatwopalnych, trudnych do gaszenia lub wybuchowych, jako to: materjał do ogni sztucznych (fajerwerki), zapałki, dynamit, proch, nafta, spirytus i benzyna;

c) budynki, których zniszczenie dotknęłoby większą część mieszkańców, jako to: elektrownie, gazownie i wodociągi;

d) budynki z zawartością, przedstawiającą wielką wartość naukową, historyczną i artystyczną i którą w razie zniszczenia trudno byłoby zastąpić, jako to muzea, bibljoteki i archiwa sądowe;

e) budynki, specjalnie narażone na uderzenia piorunu wskutek swej wysokości, odosobnienia lub położenia jak to: wieże odosobnione, kominy fabryczne, wiatraki, sterty i odosobnione domy na wzgórzach;

f) budynki o strzechach słomianych i wogóle o strzechach miękkich i niezabezpieczonych od ognia, (a więc np. nienasyconych odpowiednio);

g) budynki, które już raz uderzone były piorunem lub w pobliżu których pioruny uderzały wielokrotnie.

Zgodnie z ideą Franklina, można całkowicie zabezpieczyć budynki od piorunów, prowadząc przewodniki metalowe od punktów najwyższych w budynku do wielkich mas przewodzących w kuli ziemskiej. Późniejsze bliższe dociekania w sprawie istoty zjawisk pioruna i przebiegu elektrycznego w przewodach, a także obfita statystyka udarów piorunowych nie tylko nie zachwiały idei piorunochronu franklinowskiego, lecz przeciwnie wzmocniły przekonanie o słuszności tej idei. Badania późniejsze wykryły tylko przyczynę pewnych odosobnionych zresztą, niedokładności w działaniu piorunochronów. Mamy na myśli zjawiska poboczne, wywołane wyładowaniami postronnemi, indukcją i drganiami elektrycznemi. Niedokładności w działaniu, wywołane temi zjawiskami, usunięto przez łączenie z sąsiedniemi masami metalowemi, przez zwiększenie liczby prętów odbiorczych, przewodów i przyłączy doziemnych według badań Faraday'a i Melsensa.

Dążenia współczesne, których wyrazicielem był Findeisen, zmierzają do rozpowszechnienia piorunochronów przez zmiejszenie kosztów zakładowych. Chodzi tu głównie o zmiejszenie kosztów wysokich prętów odbiorczych, o wyzyskanie metalowych części budowlanych i wreszcie o zużytkowanie do uziemienia górnych warstw gruntu, zamiast doszukiwania się wody zaskórnej. Zabiegi powyższe wielokrotnie wypróbowane i niezmiernie celowe, nie przeczą w niczem zasadom podstawowym budowy piorunochronów franklinowskich.

Urządzenia piorunochronu należy budować zawsze według rysunku. Po ukończeniu montażu rysunek należy skorygować i starannie przechowywać. Wszelkie zmiany budowlane należy zaraz wprowadzać do rysunku. Na rysunku powinien być napis, wymieniający firmę lub nazwisko wykonawcy, powinny być wyłuszczone materjały, użyte do instalacji, wreszcie — podane uwagi, co do szczegółów samego montażu.

Zazwyczaj piorunochron wypada taniej i lepiej, gdy już sam architekt uwzględniał ochronę od piorunów przy projektowaniu i budowie domu. Wyzyskanie rynien poziomych i pionowych znacznie upraszcza instalację piorunochronu i zmniejsza jego koszta. Jeżeli na budynku znajdują się jeszcze inne części metalowe, jako to szczyty blaszane, narożniki i t. p. to można osiągnąć zabezpieczenie od piorunów przez dokładne połączenie elektryczne tych części i przez bardzo nieznaczne uzupełnienie.

Nie należy liczyć na to, aby piorunochron zapomocą swych ostrzy zapobiegał udarom piorunowym. Zadanie piorunochronu polega raczej na chwytaniu nadciągających udarów i na odprowadzaniu ich do ziemi w sposób nieszkodliwy. Aby wypełnić to zadanie, należy uwzględniać przy projektowaniu najrozmaitsze warunki miejscowe, a więc: rodzaj budynku, położenie, kształt, wymiary i zawartość budynku (czy składa się z ciał metalowych, czy z materjałów, zagrożonych ogniem), wreszcie rodzaj gruntu i stan okolicy. Nie można zatem budować piorunochronów według pewnego szablonu. Przeciwnie, doświadczony fachowiec musi dostosować urządzenie do warunków miejscowych, ażeby osiągnąć środkami najprostszemi i kosztem najmniejszym wystarczającą trwałość i dostateczne zabezpieczenie.

Piorunochron należy dostosować do rozmiaru przewidywanych szkód na wypadek uderzenia, powinien być tem pełniejszy (a więc np. powinien się składać z większej liczby przewodów doziemnych i podziemnych), im większe są przewidywane szkody. W instalacjach wiejskich i do zwyczajnych budynków miejskich na uziemienie nadaje się najlepiej żelazo ocynkowane. Żelazo bowiem ma wielką wytrzymałość mechaniczną, dużą powierzchnię styku i nie jest narażone na kradzieże. Stosuje się je w postaci drutu, wstęgi lub linki.

Gdzie nie zależy na taniości, można używać miedzi, bardziej trwałej i odpornej na wpływy zewnętrzne, również w postaci drutu, wstęgi lub linki.

Należy zwracać uwagę na to, aby zakładane urządzenia odbiorcze i przewody nie wpływały ujemnie na zewnętrzny wygląd budynku. Można to łatwo osiągnąć, umieszczając pręty i przewody w linjach budynku.

Zasady powyższe dają tylko wskazówki ogólne w sprawie zakładania piorunochronów.

Prawidła wykonawcze, podane niżej, należy uważać częściowo, jako objaśnienia tych zasad, a częściowo, jako propozycje wykonawcze zgodne z temi zasadami.

B. **Wskazówki wykonawcze.**

1. Przyrządy odbiorcze.

Pierwsza zasada budowy przyrządów odbiorczych jest następująca: „przyrządami odbiorczemi mogą być

wystające ciała metalowe, powierzchnie metalowe, lub przewodniki; części budowlane, najwięcej narażone na uderzenia piorunu (wierzchołki wieżyc, krawędzie szczytowe dachów, zakończenia kominów fabrycznych i t. d.) należy wykonać w postaci przyrządu odbiorczego, albo założyć na nich specjalne przyrządy odbiorcze".

Jeżeli więc wymienione wyżej części budowlane są metalowe, to pozostaje tylko połączyć dolne ich krańce z uziemieniem. W razie, gdyby przekrój metalu był za mały, albo gdyby wystające części budowlane nie były metalowe, należałoby poprowadzić po metalu odgałęzienie przewodowe w górę, powyżej krawędzi szczytowej. Przyrządami odbiorczemi mogą być chorągiewki (wskazujące kierunek wiatru), gałki szczytowe, szyldy firmowe i t. d., o ile tylko mają przekrój dostateczny. Należy przytem zastosować się do przepisu (punkt 3) wzajemnego łączenia części metalowych.

Przyrządy odbiorcze należy założyć przynajmniej na tych kominach, które sięgają do poziomu grzbietu dachowego, lub które wystają około 1 metra nad powierzchnią dachu. Przyrządy te mogą się składać ze zwyczajnego przewodnika, poprowadzonego po kominie i wystającego nieco ponad nim, albo też z metalowych części samego komina, które wypadnie tylko połączyć z przewodem doziemnym. Pozatem można użyć za przyrząd odbiorczy metalowych pokryw kominowych, ram metalowych, albo prętów krótkich. W ten sam sposób, co z kominami, postępuje się z wylotami kanałów wentylacyjnych.

Należy wyznaczyć taką liczbę przyrządów odbiorczych, aby odstępy między niemi nie przekraczały 15 do 20 m.

Jeżeli dach niema części wystających, albo ma ich niewiele, to jak stwierdzono doświadczalnie, najbardziej narażone są w kolejnym porządku miejsca następujące:

1) punkty krańcowe grzbietu szczytowego,
2) sam grzbiet szczytowy,
3) krawędzie dachu od grzbietu do okapu,
4) krawędzie okapowe, szczególnie w budynkach odosobnionych z płaskiemi dachami.

Wspomniane wyżej krawędzie i krańce krawędzi najlepiej można zabezpieczyć przewodami chwytnemi, założonemi wzdłuż tych krawędzi.

Punkty krańcowe grzbietu szczytowego i sam grzbiet należy zawsze zabezpieczać. Gdy dach jest stromy, można niezabezpieczać ani krawędzi od grzbietu do okapu, ani krawędzi okapowych. Jeżeli jednak pochyłość dachu nie przekracza 25°, to należy sprawę zabezpieczania, czy niezabezpieczania tych krawędzi dobrze rozważyć.

W pewnych przypadkach, np. przy zabezpieczaniu strzech słomianych, lub budynków z zawartością łatwopalną i t. d., specjalnie zależy na tem, aby uderzenia piorunów usunąć jaknajdalej. Nadają się wówczas najlepiej wysokie pręty odbiorcze. Lepiej założyć większą liczbę prętów niższych, niż mniejszą liczbę prętów wyższych. Pręty można budować z ocynkowanego żelaza okrągłego lub kwadratowego, albo też z rury galwanizowanej, szczelnie zamkniętej od góry końcówką metalową. Kształt tej końcówki niema wielkiego znaczenia, w każdym razie nie wymaga się ostrzy z metalu szlachetnego. Przewody przyłącza się do stopy pręta zapomocą tarczy, albo mufki. Mufka powinna być uprzednio spawana z prętem w jedną całość. Nie należy wprowadzać przewodu do wnętrza pręta.

2. Przewody budynkowe.

Przyrządy odbiorcze łączy się z masami przewodzącemi kuli ziemskiej za pośrednictwem przewodów. W zasadzie używa się przewodów z miedzi, żelaza i cynku. Z innych metali mogą być wykonane tylko przewody podrzędne, przyłączone do przewodów głównych: miedzianych, żelaznych lub cynkowych. W miarę możności należy nadawać materjałom przewodzącym powierzchnię jaknajwiększą.

Przewód jest nierozgałęziony, jeżeli przez niego przechodzi cały ładunek pioruna.

Przewód jest rozgałęziony, jeżeli ma przewodzić tylko część ładunku. W przypadku tym ładunek płynie od przyrządu odbiorczego do ziemi po kilku przewodach. Zazwyczaj przewody budynkowe są przewodami rozgałęzionemi.

Zgodnie z zasadami, wyłuszczonemi wyżej, najmniejszy przekrój w mm² przewodów budynkowych wynosi:

	miedź	żelazo	cynk	ołów
przewodów rozgałęzionych	25	50	75	150
,, nierozgałęzionych	50	100	150	300

Głównie wchodzą w grę materjały o wymiarach następujących:

	przew. nierozgałęzione	przew. rozgałęzione
Miedź.		
drut	8 mm. średnicy	7 mm. średnicy [1])
wstęga	2 × 25 mm.	2 × 15 mm.
linka	7 drucików po 3, 5 mm.	7 drucików po 2, 3 mm.
Żelazo.		
drut	11 mm. średnicy	8 mm. średnicy
wstęga	3 × 30 mm.	2 × 25 mm.
	3 × 35 mm.	2, 5 × 20 mm.
linka	12 drucików po 3, 3 mm.	7 drucików po 3, 3 mm.

Cynk i ołów.

Cynku i ołowiu nie używa się do zakładania w postaci przewodników. Po większej części metale te odgrywają rolę materjału konstrukcyjnego. W każdym przypadku należy przekrój ich obliczyć i sprawdzić.

Przewodniki żelazne powinny być dobrze ocynkowane. Pozatem, zaleca się przewodniki żelazne pociągnąć już po założeniu warstwą masy zabezpieczającej od rdzy i od czasu do czasu warstwę tę kontrolować i odnawiać.

Przewody budynkowe dzielą się pod względem położenia na: 1) przewody dachowe i 2) przewody doziemne. Należy zakładać przewody w odcinkach długich i unikać w miarę możności złączy.

a) Przewody dachowe. Przewody te należy prowadzić w miejscach, najwięcej narażonych na uderzenia piorunu, a więc po grzbiecie, narożnikach, krawędziach i szczytach. Przewody w tym przypadku odgrywają rolę przewodów chwytnych.

Jeżeli długość grzbietu przekracza 20 m. to od przewodu, ułożonego wzdłuż grzbietu, należy odprowadzić po dachu tyle przewodów doziemnych, aby odstępy między niemi nie przekraczały 15 do 20 m. Przy

[1]) Lepiej nie używać drutu o średnicy 6 mm. (tj. 26 mm²) ze względu na małą wytrzymałość mechaniczną.

mniejszej pochyłości dachu od 35^0 wzrasta niebezpieczeństwo uderzenia piorunu w samą powierzchnię dachu. Wówczas należy zmniejszyć odstępy między przewodami dachowemi, albo dodać przewody poziome, równoległe do grzbietu, a zwłaszcza wzdłuż okapu, albo wreszcie należy ustawić specjalne przyrządy odbiorcze do ochrony powierzchni dachu.

Przewody można przymocowywać w sposób dowolny, należy jednak unikać tak zwanego „izolowania" przewodów zapomocą porcelany, szkła i t. p.

Na budynkach, krytych materjałem miękkim (słomą, sitowiem, trzciną lub gontami,) należy zakładać przewody na podpórkach drewnianych w odstępie od grzbietu co najmniej 40 cm., a od powierzchni dachu co najmniej 20 cm.

Na budynkach, krytych materjałem twardym, przewody przymocowuje się uchwytami w ten sposób, żeby przewód przylegał do powierzchni dachu, albo też żeby odstawał od tej powierzchni 3 do 5 cm. Przewody mogą iść nad grzbietem dachu, albo obok grzbietu.

Przewody dachowe, schodzące w dół, można poprowadzić zamiast po powierzchni dachu, po ławach drewnianych i przytwierdzić wprost do drzewa.

Uchwyty mogą być żelazne (z dobrego gatunku żelaza) ocynkowane, albo miedziane. Uchwyty należy rozstawić w odstępach nie większych od 1 do 2 m.

Gdy grzbiet dachu, narożniki, krawędzie, ławy i t. d. są pokryte blachą, wówczas wszelkie części metalowe należy połączyć elektrycznie ze sobą i z przyrządami odbiorczemi. Jeżeli powyższe części metalowe mają dostateczne przekroje i połączone są ze sobą należycie (wg. zasad, wymienionych wyżej), to specjalne przewody dachowe są już zbyteczne. Części metalowe o przekroju niedostatecznem włącza się do przewodów jako odgałęzienie bocznikowe, albo też wzmacnia się je przewodem dodatkowym i traktuje, jako przewód wspólny.

Na dachach, pokrytych blachą całkowicie (lub przeważnie), można nie dawać specjalnych przewodów dachowych, gdy części metalowe są połączone ze sobą i z przyrządami odbiorczemi. To samo tyczy się budynków z żelaznem wiązaniem dachowem, połączonem w jedną całość i zaopatrzonem w odpowiednie przyrządy odbiorcze. W każdym razie wszelkie większe części metalowe, założone na dachu lub na poziomie dachu, należy połączyć ze sobą, przynajmniej od dołu, choćby nawet części te nie odgrywały roli przewodów elektrycznych.

Do takich części metalowych należą: nasady dachowe, chorągiewki, gałki ozdobne, narożniki i t. p., osłony blaszane, rynny, siatki do śniegu, wielkie okna żelazne w dachu, żelazne wsporniki na przewody elektryczne, wiązania do dzwonnicy, urządzenia zegarowe, zbiorniki wodne, żelazne poręcze na schodach, drabiny żelazne, szyldy reklamowe i t. d. Ciała metalowe, przechodzące nawskroś przez dach na poddasze, jako to: pręty odbiorcze, tyki do chorągwi i t. d., należy łączyć elektrycznie od dołu, jeżeli zbliżają się do innych ciał metalowych lub gdy połączenie z przewodem uziemionym nie przedstawia wielkiej trudności. Im gorzej jest piorunochron uziemiony, tem większa zachodzi potrzeba uziemiania części metalowych, wchodzących do budynku.

Części metalowe należy łączyć między sobą i z przewodem doziemnym możliwie według wskazówek punktu 4-go. Jeżeli części metalowe są jedynym przewodnikiem łączeniowym, to warunki powyższe muszą być ściśle wypełnione.

b) Przewody doziemne łączą przewody dachowe z przewodami podziemnemi.

W zasadzie na każdym budynku należy dać przynajmniej dwa przewody doziemne. Pozatem liczba tych przewodów powinna odpowiadać wskazówkom następującym: Każdy przewód dachowy, poprowadzony w poprzek do grzbietu dachowego, powinien mieć swój przewód doziemny w tej samej linji. Gdy jednak dach jest metalowy i odgrywa rolę przewodnika, albo gdy przewody dachowe są przyłączone do przewodu wzdłuż okapu, wówczas należy wyznaczyć taką liczbę przewodów doziemnych, aby odstępy między niemi nie przekraczały 20 m.

Na wysokich wieżach i kominach fabrycznych zaleca się zakładać po dwa przewody doziemne, przyczem jeden z tych przewodów powinien być umieszczony możliwie po stronie więcej narażonej na wiatry i deszcze.

Po ścianach przewody prowadzi się w pewnym odstępie od muru na uchwytach o wysokości 2—5 cm. Przewody mogą również przylegać do ścian i wówczas do przytwierdzenia nadają się haki, lub skobelki, rozstawione w odstępach około 1 m. — Uchwyty, haki i skobelki zaleca się pociągnąć farbą, którаby chroniła je od wpływów chemicznych (sole, wydzielane z muru).

Jeżeli na budynku, lub wewnątrz budynku znajdują się części metalowe, przechodzące od dachu aż do ziemi i jeżeli te części są dość trwałe (i odpowiadają warunkom przewodów budynkowych), to można je użyć za przewody doziemne.

Rury ściekowe, dobrze dopasowane na złączach i połączone w sposób trwały, wobec znacznej powierzchni, nadają się doskonale na przewody doziemne. Połączenie elektryczne na złączach można osiągnąć zapomocą przylutowanych pasków o dostatecznym przekroju lub zapomocą przewodników. Jeżeli zachodzi pewna wątpliwość, co do dobroci i trwałości połączenia elektrycznego rynien, żłóbków, czy rur ściekowych, to nie należy ich używać za przewody doziemne. Należy je jednak przyłączyć do uziemienia. Można również skorzystać z pionowych belek żelaznych, jeżeli tylko da się połączyć je na krańcach z przewodami dachowemi i podziemnemi.

Jeżeli ściany zbudowane są całkowicie z metalu, albo jeżeli w ścianach znajdują się powiązane części metalowe, które sięgają aż do gruntu i dają (lub otrzymały) należyte uziemienie, to można się obejść bez specjalnych przewodów doziemnych. Większe zestroje metalowe, choćby nie miały dokładnego połączenia metalowego, należy przyłączyć do przewodów doziemnych, przynajmniej na obu krańcach.

Tem mniejsza zachodzi konieczność uziemienia przedmiotów metalowych, im przedmioty te są bardziej odosobnione, im głębiej położone są wewnątrz budynku, im lepiej są izolowane względem ziemi i wreszcie im bardziej położenie ich zbliża się do poziomego. Przewody doziemne należy prowadzić możliwie zdala od przedmiotów metalowych, nieuziemionych.

Rury gazowe, wodociągowe i ogrzewania centralnego, podchodzące wewnątrz budynku pod sam dach, należy połączyć z przewodami dachowemi. Rury ogrze-

wania centralnego pozatem należy przyłączyć do przewodu doziemnego. Schody żelazne i inne urządzenia metalowe o większej długości, położone pionowo, należy przyłączać zarówno od góry, jak i od dołu. Przyłącze od dołu jest zbyteczne, gdy części metalowe same przez się są dobrze uziemione. Przyłącze jest tem potrzebniejsze, im bliżej położone są części metalowe względem przewodu doziemnego.

Dolną część przewodu doziemnego, przed wejściem do gruntu na wysokości 2 do 2·5 m. należy osłonić kątownikiem lub korytkiem żelaznem, listwą drewnianą i t. d. W razie zastosowania do tego celu rury żelaznej, należy rurę tę u góry połączyć z przewodem. Osłonę przewodu należy wpuścić do ziemi na głębokość około 20—30 cm. Przewód żelazny można uważać za zabezpieczony dostatecznie, jeżeli na zagrożonym odcinku będzie miał przekrój odpowiednio zwiększony.

Przyłącze ziemne rur ściekowych, użytych za przewód doziemny, najlepiej umieścić z tyłu, za rurą, aby w ten sposób przyłącze to zabezpieczyć. Wpust do ziemi można jeszcze zabezpieczyć dodatkowo.

Rurę ściekową przyłącza się do przewodów podziemnych zapomocą obłąka z żelaza ocynkowanego, cynku lub miedzi (zależnie od materjału rury). Obłąk przykręca się do rury śrubami. Obłąk ten można wykonać w ten sposób, że będzie jednocześnie rozłączem.

W zasadzie rozłącza umieszcza się w przewodzie doziemnym nad osłoną. Rozłącze jest niezbędne w tych instalacjach, w których ma być mierzona oporność połączenia niedostępnego, przedewszystkiem w uziemieniu głównem. Rozłącze odcina wówczas rozgałęzione drogi prądu. Kontakty na rozłączu powinny dawać się otwierać łatwo, ale nie powinny otwierać się same przez się. Kontakty mają mieć dużą powierzchnię styku, która by nie łatwo rdzewiała.

Rozłącze w przewodach taśmowych może się składać z dwóch tasiem, zachodzących jedna na drugą na długości 10 do 15 cm. i ściśniętych wzajemnie trzema śrubkami o wielkich łbach. Między kontakty wprowadza się przekładkę z metalu miękkiego. Na górny kraniec taśmy zakłada się okap blaszany, który chroni powierzchnię styku od wilgoci. Rozłącze w przewodach drutowych lub linkowych składa się ze zwykłego połączenia śrubowego najprostszej konstrukcji.

3. **Przewody podziemne.**

Wielką przywiązuje się wagę, do dobrego wykonania przewodów podziemnych. Przewody podziemne mogą być zbudowane z tych samych materjałów, co przewody budynkowe, i o przekrojach conajmniej takich, jakie były podane dla tamtych przewodów (patrz punkt 2). Ze względu na trwałość, zaleca się nie wyznaczać materjałów o grubości mniejszej od 2 milimetr, a miedzi — o grubości mniejszej od 1·5 mm.

Jeżeli rury wodociągowe lub gazowe znajdują się w samym budynku lub poza budynkiem, w odległości nie większej od 10 m, to należy bezwarunkowo użyć te rury za przewody podziemne. Gdyby były rury obu systemów, to należałoby je połączyć ze sobą. Gazomierz należy ominąć przewodem obejściowym; przewód obejściowy jest zbyteczny, gdy gazomierz daje gwarancję dobrego połączenia elektrycznego.

Przewody doziemne przyłącza się do rur w piwnicy, lub w ziemi. Przyłączenie wykonywa się najlepiej zapomocą obłąka. Obłąk ma mieć tak wielkie wymiary, aby można było osiągnąć silny nacisk obłąka na ściankę rury. Między powierzchnie ściskane wprowadza się przekładkę z materjału miękkiego. Po zaciśnięciu obłąka można jeszcze całe złącze zalać ołowiem i pokryć smołą, albo owinąć konopiem, nasyconem smołą.

Przyłącza podziemne muszą być obowiązkowo pociągnięte smołą, gdyż smoła chroni je od niszczących wpływów wilgoci gruntowej. Złącza podziemne należy również pociągnąć smołą.

Jeżeli przewód doziemny jest tylko jeden i jest przyłączony do sieci przewodów rurowych, to zakładanie uziemienia dodatkowego byłoby już zbyteczne. Jeżeli jednak jest kilka przewodów doziemnych, to przy uwzględnieniu wskazówek, podanych w punktach od 3 do 6, należy założyć kilka uziemień.

Gdy woda gruntowa znajduje się na niewielkiej głębokości, wówczas do uziemienia nadają się najlepiej wielkie ciała metalowe w postaci płyt, sieci lub rur, zapuszczonych do wody gruntowej. Przewody podziemne zmierzające do tych ciał metalowych, należy rozciągnąć na możliwie wielkiej długości również wzdłuż warstwy ziemi, najlepiej przewodzącej. Gdy woda gruntowa znajduje się głęboko i gdy trudno dokopać się do niej, wówczas nadają się lepiej przewodniki o wielkiej powierzchni, jak najdłuższe i możliwie rozgałęzione. Należy je zapuścić tak głęboko, aby po pierwsze były dostatecznie zabezpieczone od uszkodzeń mechanicznych i aby po drugie spoczywały w warstwach ziemi, jaknajlepiej przewodzących. Długość przewodów powierzchniowych wyznacza się zależnie od gatunku gruntu. W gruncie dobrym (próchnica, albo glina) dla każdego przewodu doziemnego wystarczy długość 10 lub 15 m. Jeżeli mamy do czynienia z gruntem suchym i piaszczystym, to należy przewodami otoczyć cały budynek (w odstępie od muru 1,5 do 2 m) i od przewodu okrężnego odprowadzić odgałęzienia ku miejscom wilgotniejszym. Odgałęzienia te mają się rozchodzić w kształcie wachlarza. Uziemienie można polepszyć, łącząc między sobą przewody podziemne. Tak n. p. można odprowadzić odgałęzienia do sąsiedniego gnojowiska. stawu, rowu, studni, pompy z żerdzią żelazną i t. d. Jeżeli wyliczone powyżej objekty znajdują się w pobliżu budynku (nie dalej, jak 15 m), to przynajmniej część ich należy przyłączyć do przewodów podziemnych.

Szczególny nacisk należy kłaść na uziemienie, gdy chodzi o ochronę budynku o groźnej zawartości (wiele części metalowych, materjały wybuchowe itp.).

Nieraz grunt jest tak niepodatny, że nie można zastosować ani przewodów powierzchniowych, ani nawet ze wszech miar pożądanych połączeń podziemnych. W tych wypadkach trzeba połączyć uziemienia przewodami nadziemnemi, poprowadzonemi w pobliżu powierzchni ziemi, albo przez piwnice.

Ciała metalowe (płyty, siatki, szyny, rury, pręty i t. d.) należy zapuścić w głąb ziemi poniżej dolnego poziomu wody gruntowej. Jednostronna powierzchnia tych ciał metalowych ma wynosić co najmniej $1/2$ m^2. Jeżeli się nie uda dotrzeć do wody gruntowej, to należy nadać płytom wymiary większe i oblepić je gliną (koks nadgryza metale), ale jeszcze lepiej, zamiast płyt, założyć przewody powierzchniowe.

Grubość płyt miedzianych (ocynowanych) ma wynosić conajmniej 1 mm, a płyt żelaznych (ocynkowanych), conajmniej 2 mm.

Zamiast płyt, można użyć siatek odpowiedniej wielkości, splecionych z drutu o średnicy 4 mm. Oka siatki mają nie przekraczać 100 mm^2.

Nie należy płyt ziemnych zwijać spiralnie, lecz tylko w kształcie walca.

Płyty miedziane, zapuszczane do studni, należy dobrze ocynować ze względu na obawę zatrucia.

Zapuszczając płyty do wody (studnie, sadzawki i t. d.) należy pamiętać, że woda czysta jest złym przewodnikiem elektryczności. Z tego względu lepiej zakładać przewody powierzchniowe wzdłuż wilgotnych brzegów wód otwartych (rzek, stawów itd.), niż zanurzać płyty w samej wodzie. Do zakładania przewodów powierzchniowych szczególnie nadają się miejsca, które dzięki ściekom są stale wilgotne. Miejsca te odznaczają się zwykle obfitą roślinnością.

Jeżeli niektóre rury ściekowe, lub inne ciała metalowe, idące z budynku do ziemi, nie są przyłączone do przewodu podziemnego, to należy użyć je przynajmniej za boczniki dodatkowe. — W tym celu przyłącza się do nich krótkie przewodniki (długości 3 od 5 metrów) i wprowadza do ziemi, jako przewody powierzchniowe.

4. Złącza.

Przy wykonywaniu złączy, należy zwrócić szczególną uwagę na wytrzymałość mechaniczną złącza i zabezpieczenie go od rdzewienia.

Przewodniki wstęgowe należy z metalowemi częściami budynku przez przynitowanie, lub przyśrubowanie na długości około 10 cm. Między kontakty wprowadza się możliwie przekładkę z metalu miękkiego. Przewodniki drutowe, lub linkowe wlutowuje się na końcu w tulejki blaszane z odpowiedniem występem, albo też wprowadza się do specjalnych złączek. Rurę przyłącza się zapomocą obłąków, przyczem między obłąk a zewnętrzną powierzchnię rury, oczyszczoną dokładnie, wprowadza się przekładkę z metalu miękkiego.

Do lutowania nie wolno używać kwasu, a złącza lutowane należy po wykończeniu obmyć.

Wszelkie złącza, a szczególnie złącza różnorakich metali należy pokrywać farbą dobrze przystającą i odporną na wpływy atmosferyczne, o ile złącza te przeznaczone są do miejsc wilgotnych (piwnice i t. d.) Natomiast powierzchnie styku nie powinny być pokrywane farbą.

5. Uwzględnienia sąsiedztwa drzew i metalowych przedmiotów.

Niebezpieczeństwo, spowodowane sąsiedztwem drzew, znosi się zapomocą zabiegów następujących:

1) obcinanie zwieszających się gałęzi, albo

2) zakładanie przewodów doziemnych na budynku jaknajbliżej drzew, albo

3) zaopatrywanie drzew w piorunochrony.

Należy założyć na budynku przewody doziemne w pobliżu wpustu elektrycznych przewodów napowietrznych, a także w tych miejscach, gdzie przewody napowietrzne biegną w bliskości budynku.

Jeżeli wśród przewodów, wspartych na budynku, jeden przewód jest uziemiony, to przewód ten i wsporniki metalowe należy połączyć z piorunochronem. Również należy łączyć z przewodami podziemnemi sąsiednie ogrodzenia metalowe, pędnie linowe, bocznice kolejowe i t. d.

6. Układanie projektu urządzenia piorunochronowego.

Dla ułożenia projektu montażowego trzeba przedewszystkiem narzucić plan, któryby obejmował szczegóły następujące:

1) wymiary budynku;
2) kształt dachu (widok z boku);
3) rodzaj pokrycia dachu;
4) metalowe części pokrycia dachu;
5) rynny i rury ściekowe;
6) części budowlane, wystające z dachu, z podaniem materjału, z którego są zbudowane (metal, czy zły przewodnik elektryczności);
7) urządzenia i najważniejsze przedmioty w budynku i w pobliżu budynku, np.: pompy (w budynku), zbiorniki, główne rury gazowe i wodociągowe (wejście rur do budynku i wylot, położony najwyżej), urządzenie ogrzewania centralnego z metalowemi przewodami rurowemi (położenie kotła i rozszerzalnika), ścieki, rynsztoki, rowy, strugi, stawy, studnie, gnojowiska, doły, tory kolejowe, rozległe ogrodzenia metalowe;
8) drabiny i wszelkie inne przedmioty, mające wpływ na niebezpieczeństwo od piorunów, np. drzewostan, napowietrzne przewody elektryczne i t. p.
9) kierunek północny.

Dopiero zebrawszy powyższe informacje, można zaprojektować racjonalną instalację piorunochronów.

Przedewszystkiem należy wytknąć główne miejsce uziemienia (punkty wyładunku), uwzględniając urządzenia, założone w budynku i uwzględniając wymagania budowlano-techniczne.

Na uziemienia nadają się przedewszystkiem:

- sieci rur gazowych i wodociągowych;
- większe zbiorowiska wody stojącej, lub płynącej, jeziorka, stawy, rzeki, kanały, rowy, połączone z większemi zbiorowiskami wody;
- woda gruntowa, położona niezbyt głęboko;
- nieobmurowane gnojówki i doły zlewne;
- miejsca błotniste i miejsca, przesiąknięte pomyjami, odpadkami kuchennemi i t. d.;
- szyny kolejowe;
- studnie metalowe, stale połączone elektrycznie z wodą gruntową;
- grunty zanieczyszczone i próchnica;
- ścieki z rynien i miejsca, do których spływa woda deszczowa;
- miejsca, w których wilgoć utrzymuje się dłużej, w najbliższem otoczeniu.

Wybierając miejsce uziemienia, należy w zasadzie kierować się powyższą kolejnością, chociaż nieraz wypada oddać pierwszeństwo miejscom, wymienionym w punktach dalszych, ze względu na większy obszar, lub na dogodniejsze położenie. Wybór odpowiedniego punktu na uziemienie jest czynnością najwyżniejszą przy projektowaniu piorunochronów.

Wyznaczywszy punkty uziemienia, wytykamy punkty,

narażone na uderzenia piorunu, i szukamy wystających części składowych dachu, któreby mogły być użyte za przewody chwytne.

Następnie projektujemy przewody dachowe, uwzględniając warunki miejscowe i wymagania natury budowlano-technicznej. Wreszcie sprawdzamy narzucony system przewodów, czy nie wymaga jeszcze uzupełnienia w postaci dodatkowych przewodów dachowych, lub opadowych, dodatkowych uziemień, lub połączeń z zewnętrznemi, czy wewnętrznemi masami metalowemi, albo czy nie wymaga połączenia z uziemieniami, położonemi w oddali.

Siłą rzeczy nasuwają się tu pytania, w jakim stopniu projektowane przewody odbiorcze, chwytne i dachowe zabezpieczają poszczególne części budynku, a także w jaki sposób można byłoby przez zmianę liczby i położenia tych przewodów osiągnąć kompletną ochronę jak najprostszemi środkami. Sprawy te nie dadzą się rozstrzygnąć na drodze rozumowań teoretycznych, ani zapomocą wzorów matematycznych. Jest to rzeczą praktyki, doświadczenia, wprawy i pewnego wyczucia.

STRESZCZENIE.

Piorunochron przepisowy, który dla zwykłych budynków miejskich, lub wiejskich redukuje niebezpieczeństwo piorunu do minimum, ma odpowiadać warunkom następującym:

1. Narożniki i krawędzie budynku, wystawione na uderzenie piorunu, należy użyć za przyrządy odbiorcze albo zabezpieczyć przewodami, poprowadzonemi ponad niemi, albo wreszcie osłonić częściami składowemi piorunochronu, położonemi wyżej.
2. Piorunochron powinien tworzyć wraz z rozgałęziami nieprzerwaną drogę metalową od najwyższego punktu budynku aż do ziemi. Droga ta ma mieć przekrój dostateczny, trwałość dostateczną i ma się łączyć z wielkiemi przewodzącemi masami ziemi na dostatecznie wielkiej powierzchni styku, możliwie bez oporności przejściowej.
3. Istniejące rury gazowe i wodociągowe należy zużytkować przynajmniej, jako część przewodów podziemnych.
4. Należy przyłączyć przedmioty metalowe, zależnie od wielkości i położenia.
5. Wszelkie złącza należy wykonać w sposób trwały.
6. Powyższe wskazówki zwięzłe stosuje się w większym lub mniejszym stopniu, zależnie od tego, czy piorunochron ma być więcej, czy mniej doskonały.

Ochrona całego kompletu budynków.

Budynki, położone blisko obok siebie, a także zespolone grupami, mogą być z pożytkiem zabezpieczone zapomocą wspólnej instalacji. Odpowiednie przepisy wykonawcze będą opublikowane w przyszłości.

C. **Badania i próby.**

Odbiór instalacji piorunochronów, badanie i pomiary należy powierzać fachowcom doświadczonym i technicznie wykształconym.

Wszelkie badania należy opisywać w książce, specjalnie w tym celu zaprowadzonej, a wyniki badania komunikować właścicielowi budynku. Protokoły prób należy układać w sposób przejrzysty, możliwie według wspólnego schematu. Wzór takiego schematu, stosowanego w praktyce, podajemy niżej.

Urządzenia piorunochronowe należy badać:

a) wkrótce po wykończeniu instalacji,

b) po wprowadzeniu zmiany lub po naprawie instalacji, a także po naprawach budowlanych, jeżeli przy tych naprawach mogły zajść jakie uszkodzenia piorunochronu,

c) po uderzeniu piorunu,

d) perjodycznie w regularnych odstępach czasu; urządzenia na budynkach, wyliczonych w rozdziale A, w punktach a, b, c, d, należy badać co najmniej raz na dwa lata, a na budynkach innych — conajmniej raz na pięć lat.

Wszelkie braki, stwierdzone przy badaniu, należy usuwać natychmiast.

Przy pierwszych oględzinach instalacji, a także przy rewizjach następnych należy sprawdzać, czy uwzględniono należycie obecność części metalowych w budynku, czy je przyłączono, czy złącza wykonano dokładnie, czy miejsca przewidywanych uderzeń zaopatrzono w przyrządy odbiorcze, czy założono dostateczną ilość przewodów doziemnych i podziemnych. Należy też upewnić się, czy nie potrzeba uzupełnić urządzeń piorunochronowych, wskutek wykonanych w międzyczasie napraw i przeróbek budowlanych.

W tym celu, jak również w celu opróbowania przewodów dachowych i doziemnych, należy przedewszystkiem dokładnie obejrzeć całą instalację. Pomiar oporności nie daje w zasadzie dokładnego pojęcia o stanie przewodów budynkowych. Pomiar oporności nadaje się tylko do oceny przewodów podziemnych i wogóle ważnych, a niedostępnych części instalacji. Oporność należy mierzyć względem pobliskich rur gazowych, lub wodociągowych, a gdy ich niema w pobliżu — względem uziemienia pomocniczego. Jeżeli uziemienie korzysta z rur wodociągowych, lub gazowych, to zmierzona oporność nie powinna wiele przekraczać 1 Ω. Przy zastosowaniu przewodów powierzchniowych (płyty, sieci, rury) otrzymuje się rozmaite oporności, zależnie od gatunku gruntu, powierzchni styku, stanu wody gruntowej i t. d. Oporność waha się zwykle w granicach od 5 do 25 Ω, jednak w warunkach niesprzyjających może wystarczyć nawet oporność większa. W warunkach zwykłych (próchnica, przewody podziemne o długości od 25 do 40 m, albo sieci w wodzie gruntowej) osiąga się 5 do 15 Ω. Nie da się wyznaczyć największej oporności dopuszczalnej, natomiast należy obowiązkowo wymagać, aby oporność uziemienia w instalacji piorunochronowej była mniejsza od wszelkich oporności względem ziemi, które można byłoby osiągnąć w pobliżu.

Należy pamiętać, że oporność uziemienia zmienia się, zależnie od pory roku i od pogody. Obniżenie się poziomu wody gruntowej może wywołać bardzo poważną zmianę oporności, szczególnie przy zastosowaniu płyty ziemnej.

Wzór do protokołowania badań.

Miejscowość . . . .
Właściciel . . . .
Przeznaczenie budynku . . . . . .
Rodzaj budynku . . . .

Znaczniejsze części metalowe w budynku i na budynku . . . .

Warunki uziemienia . . . .

Rodzaj gruntu . . . .

Data ukończenia instalacji . . . .

Instalacja piorunochronowa (plan sytuacyjny z podaniem stron świata; dokładny plan przewodów piorunochronowych, podziemnych i t. d.; okolice, studnie, zródła, gnojowiska, drzewa, ulice brukowane, drogi itd.).

Badania.

Data i godzina . . . .

Pogoda (w dniu badania i dni poprzednich) . . .

Przewody nadziemne (stan przewodów dachowych, stan złączy i t. d., niezbędne przyłączenia części metalowych i t. d.).

Przewody podziemne; wynik pomiaru; stan widocznych przyłączy do rur wodociągowych; propozycje, mające na celu ulepszenie uziemienia i t. d.

Zmiany, które zaszły w budynku, w budowlanych cząściach metalowych, w otoczeniu; zmiany te wymagają następujących przeróbek w instalacji piorunochronowej i t. d.

Oznaczenia na rysunkach instalacji piorunochronów.

Wszelkie części piorunochronu . . .	czerwono.
Przewody rurowe	niebiesko.
Wszelkie inne części metalowe, rynny, rury ściekowe i t. d.	zielono.
Części widoczne	linje ciągłe.
Części przykryte	linje przerywane.
Projektowane rozszerzenie istniejącego urządzenia	linje punktowane.
Pręty odbiorcze	kółko czerwone.
Końcówki chwytne	tarcza czerwona.
Rozłącze	dwie stykające się tarcze.
Przyłącze	kreska prostopadła do linji piorunochronu.
Rura ściekowa	kółko zielone.
Belka pionowa	tarcza zielona.
Belka pozioma	linja zielona punktów.
Uziemienie (oznaczenie ogólne)	prostokąt czerwony.
Uziemienie w postaci płyty	prostokąt czerwony z polem linjowanem.
„ „ sieci	prostokąt czerwony z polem kratkowanem.
„ „ rury	prostokąt z kółkiem czerwon.
Pompa żelazna	pierścień niebieski z oznaczonym środkiem.
Studnia, dół ściekowy . .	kwadrat niebieski.

Dodatki 1, 2 i 3 [1]).

Ważne od 1-go lipca 1924 roku.

DODATEK 1.

Piorunochrony na kominach fabrycznych.

Kominy fabryczne i wszelkie kominy wysokie są w wielkim stopniu narażone na uderzenia piorunów. Kominy muszą być obowiązkowo zaopatrzone w piorunochrony, gdyż grozi im całkowite zniszczenie.

Piorunochrony na kominach fabrycznych podlegają ogólnym przepisom wykonawczym w sprawie budowy, utrzymania i badania, wyłuszczonym wyżej. W szczególności należy uwzględnić jeszcze punkty następujące:

Przyrządy odbiorcze należy tak zbudować, aby w każdym punkcie mogły wytrzymać bardzo silne wstrząśnienia. Stwierdzono na podstawie doświadczenia, że pręty wysokie nie nadają się do tego celu; pręty te bowiem skutkiem silnych wyładowań często się zginają, luzują lub spadają. Najodpowiedniejsze są masywne drążki żelazne, założone z boku komina, wystające ponad wierzchołek około 1 m i sięgające poniżej wierzchołka około 2 m, a pozatem mocne pierścienie z żelaza płaskiego, kątowego lub okrągłego, zaopatrzone w kilka wystających ku górze wypustów metalowych.

Liczba prętów odbiorczych zależy od średnicy komina.

Jeżeli prześwit komina wynosi 1 m, to wystarczą dwa pręty. Przy większym prześwicie należy dodawać po jednym pręcie na każdy dodatkowy metr średnicy. Pręty odbiorcze należy rozmieścić równomiernie na obwodzie komina i połączyć ze sobą zapomocą przewodu okrężnego. Jeżeli na kominie jest nakrywa żelazna, która daje solidne umocowanie pojedynczych segmentów i pionowych wypustów metalowych i która daje dobre połączenie elektryczne z przewodem doziemnym, to dodatkowy przewód okrężny byłby już zbyteczny.

Gazy spalinowe nadgryzają miedź i cienkie żelazo. To też wszelkie części piorunochronu, wystawione na działanie spalin, należy wykonywać z żelaza o grubości conajmniej 10 mm i o przekroju conajmniej 250 mm^2). Strefa działania spalin dochodzi zwykle do 3 m poniżej wierzchołka komina. Części metalowe najbardziej narażone na działanie spalin, zaleca się pokrywać masą ochronną (cementem, asfaltem i t. d.).

Przewody doziemne, gdy nawet składają się z kilku przewodów równoległych, powinny otrzymywać przekroje, przepisane w „objaśnieniach i proponowanych prawidłach wykonawczych“ dla przewodów nierozgałęzionych. Na kominach bardzo grubych, lub bardzo wysokich zaleca się zakładanie dwóch przewodów doziemnych, możliwie po stronach przeciwległych. Przewód doziemny należy tak przytwierdzać, aby nie mógł się obluzować podczas burzy i aby wskutek własnego ciężaru nie mógł się oderwać od przyrządu odbiorczego. Przewody najlepiej jest przygwoździć wprost do komina, albo umocować na możliwie krótkich, a mocnych podporkach. Przyłącza do przyrządów odbiorczych wymagają szczególnej staranności w wykonaniu. Jeżeli na zewnętrznej powierzchni komina są założone stopnie żelazne, to należy przewody doziemne przytwierdzić do tych stopni, albo połączyć z niemi. Wszelkie inne części metalowe, jak n. p. obręcze (bandaże), należy, o ile tylko jest to możliwe, połączyć z przewodami doziemnemi.

Szczególną wagę przywiązuje się do dobrego uziemienia. Przewody podziemne należy połączyć z pobliskiemi przewodami rurowemi: wodociągowemi, gazowemi, zasilającemi kotły i t. p. nawet wówczas, gdy rury te oddalone są o 25 m. Jeżeli niema sieci rurowych, to należy zastosować uziemienie, opisane w punkcie B 3. Masy metalowe i uziemienia jako to rury, prze-

[1]) Ułożone przez „Towarzystwo Elektrotechniczne“ i przyjęte na zebraniu dorocznem Związku Elektr. Niem. w r. 1914; opublikowane w ETZ 1914, str. 519.

wodniki, kotły, znajdujące się wewnątrz i zewnątrz budynku w obwodzie 25 m, należy połączyć z uziemieniem piorunochronu według omówionych zasad i prawideł wykonawczych. Do przewodów podziemnych należy przyłączyć także uziemienia innych piorunochronów pobliskich. O ile możności należy unikać prowadzenia przewodów podziemnych w pobliżu podziemnych kanałów dymowych.

Przewody doziemne na kominach, stanowiących z budynkiem jedną całość, należy prowadzić nie tylko przez budynek nawskroś, ale możliwie i po powierzchni dachu. Na przecięciu powierzchni komina z powierzczchnią dachu przewód doziemny należy wygiąć w kształcie łuku o możliwie wielkim promieniu.

Gdyby nie można było przepuścić przewodu przez budynek, należałoby założyć na dachu dwa przewody, możliwie po stronach przeciwległych.

W kominach żelazo-betonowych można tak wykonać złącza i skrzyżowania prętów w szkielecie żelaznym, że szkielet ten będzie mógł odegrać rolę przewodu doziemnego. Na wierzchołek komina nasadza się mocną obręcz z żelaza kutego (bardzo starannie wykonaną), z której wystają krótkie, a mocne pręty odbiorcze z żelaza okrągłego. Szkielet żelazny płyty fundamentowej łączy się w odpowiedni sposób z przewodami wodociągowemi, gazowemi, zasilającemi, albo innemi uziemieniami, opisanemi w punkcie B 3.

DODATEK 2.

Piorunochrony na kościołach.

Doświadczenie uczy, że kościoły najczęściej podlegają uderzeniom piorunów. Gdy piorun uderzy w wieżę, a zwłaszcza w wierzchołek wieży, może spowodować wielkie straty przy nieznacznem nawet uszkodzeniu materjału. Zakładanie piorunochronu na kościele ma na względzie przedewszystkiem ochronę licznego zbiorowiska ludzi.

I. Wskazówki ogólne.

Ogólne prawidła wykonawcze stosują się również i do kościołów. Swoistością budynku kościelnego jest znaczna różnica w wysokości obu części składowych tego budynku: wieży i nawy. Przypuszczenie, że piorunochron, umieszczony na wieży, może ochronić cały budynek, okazało się niesłuszne. Należy przyjąć za zasadę, że 1) nawa powinna mieć całkowitą instalację piorunochronną z własnym przewodem doziemnym, któryby biegł jak najkrótszą drogą, możliwie ponad grzbietem dachu, 2) wieża powinna mieć również instalację całkawitą i że 3) oba przewody doziemne powinny być ze sobą połączone.

II. Przewód doziemny piorunochronu na wieży.

Piorunochrony na kościołach są przeznaczone na długie lata.

Nie tak łatwo spostrzec uszkodzenia na wieży, a usunięcie tych uszkodzeń zazwyczaj wymaga wielkich kosztów. Słusznie więc uczynimy, wyznaczając dla części piorunochronów wymiary większe, niż te, które były podane w prawidłach wykonawczych. Należy też kłaść duży nacisk na dobry gatunek materjałów i na dokładny montaż.

Jeżeli wieża ma nasady miedziane, albo jest kryta czy obleczona miedzią, to piorunochron należy bezwarunkowo wykonać również z miedzi. Woda bowiem, ściekająca z miedzi, zniszczyłaby żelazo w bardzo krótkim czasie. Na dachach, krytych cynkiem, należy zastosować przewody żelazne ocynkowane.

Na wyższych wieżach zaleca się zakładanie dwóch przewodów doziemnych. Jeden z tych przewodów prowadzi się wewnątrz wieży i przyłącza się do niego znajdujące się tam masy metalowe w taki sposób, aby połączenie elektryczne można było łatwo sprawdzić. Jeżeli wewnątrz wieży nisko zwieszają się na linkach stalowych ciężary zegarowe, lub jeżeli wogóle znajdują się tam długie rozciągnięte przewodniki, których uziemienie przedstawia pewne trudności, to należy wewnętrzny przewód doziemny doprowadzić do najgłębszego punktu tych przewodników i dopiero na tej głębokości połączyć go z zewnętrznym przewodem doziemnym.

Jeden z przewodów doziemnych należy w zasadzie prowadzić po stronie, wystawionej na wiatry i deszcze, chyba, że przeciwko temu przemawiają jakie inne względy specjalne.

III. Przewód doziemny piorunochronu na nawie.

Nawa kościelna, rozpatrywana z osobna, nie różni się od innych budynków o tych samych wymiarach.

Na nawach krzyżowych prowadzi się jeden przewód nad głównym grzbietem podłużnym, a drugi przewód nad grzbietem poprzecznym. Ten ostatni przewód należy uziemić za pośrednictwem dwóch przewodów doziemnych po obu krańcach, gdyż samo połączenie go z głównym przewodem podłużnym jeszcze nie wystarcza.

Przewody ogrzewania centralnego zajmują dość znaczny obszar na powierzchni poziomej i wymagają przyłączenia na dwóch krańcach przeciwległych.

Szczególną uwagę należy zwracać na dokładne uziemienie, gdyż kościoły, podobnie jak kominy fabryczne, narażone są z powodu swej wysokości na częste wyładowania atmosferyczne. Wyładowania te muszą mieć możność jak najlepszego rozdziału.

Po większej części w pobliżu kościoła, zwłaszcza na wsi, niema dobrego uziemienia. To też najlepiej w tym wypadku wszystkie przewody doziemne sprowadzić do wspólnych przewodów powierzchniowych, okalających kościół, i przewody te połączyć z dobrem uziemieniem, chociażby nawet położonem w oddali, jako to z wodą gruntową, studnią, pompą, uziemieniem innych piorunochronów i t. d.

W razie obecności rur wodociągowych lub gazowych, chociażby nawet dość odległych, przewody podziemne należy z niemi połączyć.

DODATEK 3.

Piorunochrony na wiatrakach.

Wśród budynków, najwięcej narażonych na pioruny, następne miejsce, po kominach fabrycznych i wieżach kościelnych zajmują wiatraki. Niebezpieczeństwo

to wynika wskutek wysokości wiatraków, wskutek odosobnienia i położenia na wzniesieniu. Niebezpieczeństwo jest tem większe, że wystarczy niewielka iskra, aby zapalić łatwopalny pył mączny i wielkie ilości suchego drzewa.

Wiatraki wymagają jak najkompletniejszej ochrony. Straty od pioruna w ostatnich dziesięcioleciach znacznie się zmniejszyły, dzięki właśnie wprowadzeniu piorunochronów do wiatraków.

Przy zakładaniu piorunochronów na wiatrakach należy się kierować wskazówkami następującemi.

I. Przyrządy odbiorcze.

Końce śmig są najbardziej narażone na udary; następne miejsce pod względem niebezpieczeństwa zajmuje kopuła i wiatraczki sterownicze.

Należy więc przedewszystkiem założyć przewody wzdłuż śmig. Przewody te mają wystawać ponad belkę śmigową o jakie 10 cm. Trzeba je połączyć z wałem żelaznym i z rękojeścią przyrządu do przedstawiania łopatek.

W wiatrakach starej konstrukcji nie da się założyć przewodów na śmigach. Trzeba wówczas wyprowadzić przyrząd odbiorczy na kopule przynajmniej o 2 metry ponad powyższy poziom śmigi.

Dla ochrony kopuły, jeżeli śmigi są już zaopatrzone w przewody, wystarczy jeden pręt odbiorczy o odpowiedniej wysokości. W razie potrzeby pręt ten może ochraniać jednocześnie i wiatraczki sterownicze. Gdyby jednak pręt odbiorczy nie wystarczał do tego celu, a wiatraczki były nie z żelaza, wówczas należałoby pozakładać przewody metalowe na śmigach wiatraczków sterowniczych.

Pręty odbiorcze mają odpowiadać, pod względem materjału i wymiarów, przepisom na nierozgałęzione przewody budynkowe.

II. Połączenie przyrządów odbiorczych z przewodami doziemnemi.

W wiatrakach natrafia się na pewne trudności łączenia elektrycznego przyrządów odbiorczych i części metalowych, zawartych w obracającej się kopule, z przewodami w dolnej, nieruchomej części budynku. Bez kontaktów ślizgowych obyć się nie można. Mogą one mieć kształt dowolny, byleby powierzchnia przylegania była jak największa.

Opiszemy tu jedną z konstrukcji wypróbowanych. Dwa poziome pierścienie płaskie, spółśrodkowe względem osi wiatraka, przylegają do siebie na całej swej powierzchni. Pierścień górny obraca się wraz z kopułą i przywiera do pierścienia dolnego dzięki sile ciężkości. Pierścień górny łączy się z kopułą za pośrednictwem szprychy żelaznej, która jednocześnie łączy elektrycznie powierzchnię styku z wałem żelaznym, łożyskiem, przyrządem odbiorczym i przewodami na śmigach i na wiatraczku sterowniczym.

Ponieważ kopuła przy silnem uderzeniu wiatru może się chwilowo unieść i oderwać od pierścienia podstawowego, przeto górny pierścień ślizgowy należy zabezpieczyć nie tylko od przesunięć bocznych, ale i od uniesienia się w górę. Można to osiągnąć za pośrednictwem śrub nastawczych, albo odpowiednich haków. Górny pierścień ślizgowy musi być też połączony z kopułą zapomocą linki drucianej. Od pierścienia dolnego prowadzi się do ziemi drogą najkrótszą, po ścianie zewnętrznej, jeden lub dwa przewody doziemne. W zasadzie jeden z tych przewodów prowadzi się po stronie wystawionej na wiatry i deszcze.

Odciążki pręta odbiorczego i wszelkie konstrukcje metalowe wewnątrz młyna należy w punkcie najwyższym i najniższym połączyć z przewodem doziemnym. W każdym razie należy połączyć z tym przewodem pierścień podstawowy.

Zwisające łańcuchy nastawcze mogą wywołać boczne wyładowanie elektryczne z punktu najwyższego w dół albo na sąsiednie masy metalowe. Można temu zapobiec, zakładając na deskach podłogi przewód okrężny o takim promieniu, aby leżał pod końcem łańcucha. Przewód ten łączy się z obu przewodami doziemnemi. Jeżeli wiatrak ma pokrycie metalowe, zabieg ten byłby zbyteczny.

III. Przewody podziemne.

W zasadzie stosują się tu te same przepisy i prawidła, co dla wszelkich innych budynków. Płyty mają mieć co najmniej 1 m² powierzchni jednostronnej, chyba, że oprócz płyty są jeszcze podziemne przewody okrężne. Jeżeli ze względów miejscowych zakłada się, zamiast płyty, przewody okrężne, to przewody te należy uzupełnić odnogami do miejsc o dobrem uziemieniu.

W niektórych przypadkach nie można poprzestać na samej tylko płycie, choćby nawet płyta ta była zapuszczona do wody gruntowej. Przypadek taki zachodzi wówczas, gdy wokoło piętra dolnego usypany jest wał ziemny, szczelnie przylegający do podmurówki i gdy jednocześnie z piętra górnego opuszczają się na dół pręty żelazne i mechanizmy trybowe. Wówczas należy obowiązkowo założyć podziemne przewody okrężne i połączyć je z przewodami doziemnemi oraz z konstrukcjami żelaznemi, opuszczającemi się ku ziemi.

Żelazne wiatraki »amerykańskie« są znacznie mniej narażone na szkody materjalne. Zachodzi tylko obawa, aby w razie braku przewodów podziemnych, piorun nie uderzył w osoby, pracujące przy podstawie, albo przy wale od pędni.

Niebezpieczeństwo to można zażegnać zapomocą przewodu doziemnego, przyłączonego do dolnego łożyska kierowniczego (od głównej osi pionowej), albo do łożyska od pędni. Jeżeli wiatrak stoi na podmurówce na czterech filarach, to przynajmniej jeden z tych filarów, tuż u stopy, należy przyłączyć do przewodu doziemnego.

Wskazówki w sprawie łączenia piorunochronów z rurami wodociągowemi i gazowemi.

Przyjęte w r. 1921 przez »Zw. Elekt. Niem.«, »Zw. Archit. i Inż. Niem« i »Zw. Techn. Gazow. i Wodoc.« [1]).

Przyłączenie piorunochronów do rur gazowych i wodociągowych zabezpiecza te rury od przeskoku pioruna na nie, chroni ludzi od porażenia, zabezpiecza budynki i przewody od uszkodzeń i zmniejsza koszta zakładowe piorunochronu.

---

[1]) Opublikowane w ETZ. 1921 r. str. 526.

I. Wykonanie przyłącza wogóle.

Piorunochronowe przewody budynkowe mogą być przyłączone w celu uziemienia do ulicznych rur gazowych, czy wodociągowych, albo też do odgałęzień od tych rur. Pierwszeństwo należy dać rurom wodociągowym.

Wszelkie przyłącza wykonywa się zapomocą obłąków. Obłąk musi zapewniać dobry kontakt elektryczny; powierzchnia styku powinna być dość wielka, przyleganie — szczelne, a całe przyłącze powinno być mocne i trwałe (rys. 1). Przyłącze obłąkowe należy przez odpowiednie pomalowanie zabezpieczyć od przenikania wilgoci. W ten sam sposób należy zabezpieczyć cały przewód podziemny w miejscach, gdzieby ze względów lokalnych można było się obawiać dopływu prądów błądzących.

Jeżeli przyłącze ma być wykonane na odgałęzieniu od głównych rur ulicznych, to najlepiej przyłącze tu umieścić wewnątrz budynku między ścianą frontową a wodomiarem. Zresztą przyłącze to wolno umieścić i w każdem innem miejscu, zarówno w piwnicy, jak i poza budynkiem, w ziemi.

W niektórych przypadkach przewody piorunochronowe należy przyłączyć podwójnie: zarówno do głównych rur ulicznych wodociągowych, czy gazowych, jak i do odgałęzienia od tych rur. Potrzeba podwójnego przyłączania zachodzi na ulicach miejskich, przepełnionemi urządzeniami podziemnemi, następnie tam, gdzie wskutek częstego odkopywania przewodów można byłoby się obawiać przerwy połączenia między przewodem piorunochronowym a rurą, wreszcie tam, gdzie wskutek robót górniczych można byłoby się obawiać opadania gruntu, a więc i pękania rur. W warunkach bardzo niekorzystnych można osiągnąć wzmożone bezpieczeństwo przez dodanie specjalnego przewodu podziemnego.

Do rur ołowianych można przyłączać się od tego punktu, w którym przekrój metalu wynosi conajmniej 150 mm^2.

Wsporniki przewodów telefonowych i telegrafowych, jak również odgromniki przyrządów telefonowych, należy przyłączać do rur drogą jak najkrótszą.

Przewody obejściowe przy wodomiarach są przeważnie zbyteczne. Tylko w budynkach z zawartością łatwopalną i w budynkach, w których odbywają się liczne zebrania, należy obok wodomiarów zakładać przewody obejściowe, o ile przewód doziemny przyłączony jest za wodomiarem.

Rys. 1. Obłąk przyłączny do piorunochronu z cynkowanego żelaza wstęgowego.

E. — uziemienie; B_1 — przekładka ołowiana; B_2 — przekładka ołowiana na rurach żeliwnych i żelaznych (na rurach ołowianych lub miedzianych przekładka jest zbyteczna);

najmniejsze wymiary w mm; przy średnicy rury

	a	b	c	d
poniżej 50 mm	= 4	= 3	= 70	= 30
powyżej 50 mm	5	3,5	70	30

jeżeli tylko znajdują się w rurach głównych lub pionowych, należy w budynkach wszelkiego rodzaju zaopatrywać w przewody obejściowe.

W budynkach z zawartością łatwopalną należy zakładać obok gazomierzy przewody obejściowe nawet w rurkach podrzędnych. Rurki odgałęzione, jeżeli w górnej ich części znajduje się gazomierz, należy traktować tak, jak rury pionowe.

II. Położenie przyłącza.

W niektórych przypadkach można nie korzystać z założonych w budynku rurek wodociągowych lub gazowych; przyłączenie piorunochronowych przewodów budynkowych do sieci rurowych będzie polegało tylko na uziemieniu.

A. Sieci rurowe należy użyć do uziemienia piorunochronowego przewodu budynkowego.

Można zaniechać przyłączania piorunochronowego przewodu budynkowego do rurek wodociągowych, czy gazowych, założonych wewnątrz budynku, jeżeli tylko rurki te w żadnem miejscu nie zbliżają się do urządzeń piorunochronowych (przewodów dachowych i budynkowych, oraz mas metalowych, połączonych z piorunochronem) na tyle, aby można się było obawiać przeskoku pioruna. W tym przypadku możemy skorzystać z rur wodociągowych i gazowych do uziemienia, nie przyłączając się jednak do ich końców górnych.

— · — · — · przewód wodociągowy,
. . . . przewód gazowy,
— — — — — przewód piorunochronowy podziemny,
———————— przewód piorunochronowy nadziemny.

Rys. 2. Przyłącze piorunochronu do wodociągowych i gazowych przewodów rurowych.

Rurki wodociągowe odgrywają rolę drugiego piorunochronowego przewodu budynkowego, a rurki gazowe — trzeciego przewodu.

a — Połączenie rur wodociągowych z gazowemi.

b — Połączenie górne pionowych rurek wodociągowych z gazowemi.

w — Wodomiar.

1. Na ulicy są rury tylko wodociągowe, albo tylko gazowe.

Piorunochronowy przewód podziemny przyłącza się do rury ulicznej, albo do rury, odgałęzionej od niej.

2. Na ulicy są rury wodociągowe i gazowe.

Piorunochronowy przewód podziemny przyłącza się do wodociągowej rury ulicznej, albo do rury, odgałęzionej od niej. Należy również przyłączyć się i do rur gazowych.

B. Rurki wodociągowe i gazowe, założone w budynku, należy użyć wraz z przewodnikami specjalnemi na piorunochronowe przewody doziemne.

1. W budynku są rurki tylko wodociągowe, albo tylko gazowe.

Rurę pionową w najwyższym punkcie należy połączyć elektrycznie z piorunochronowym przewodem dachowym, lub budynkowym.

Jeżeliby inne rury pionowe zbliżały się do przewodów dachowych, czy budynkowych, lub do rur pionowych, już połączonych z piorunochronem, i jeżeliby zachodziła obawa przeskoku piorunu, to należałoby przewody te w punkcie największego zbliżenia połączyć ze sobą elektrycznie. To samo tyczy się wielkich mas metalowych, leżących w pobliżu rur pionowych.

Piorunochronowy przewód budynkowy należy uziemić przez przyłączenie do rur ulicznych lub rur, odgałęzionych od nich (rys. 2.). Jeżeli do budynku są wpro-

wadzone rurki gazowe, natomiast rury wodociągowe są tylko na ulicy, to należałoby się przyłączyć (jeżeli to jest możliwe) również i do rur wodociągowych.

2. W budynku są rurki wodociągowe i gazowe. Punkt najwyższy rurek wodociągowych i gazowych należy połączyć elektrycznie z piorunochronowym przewodem dachowym lub budynkowym. To samo tyczy się pozostałych pionowych rur wodociągowych i gazowych, które sięgają do poddasza, albo zbliżają się do przewodów piorunochronowych na tyle, że piorun mógłby przez nie przeskoczyć.

Inne rozległe przewody lub wyroby metalowe muszą być połączone z rurą pionową, wtrąconą już do instalacji piorunochronu, jeżeli tylko zachodzi możliwość przeskoku pioruna. Piorunochronowy zewnętrzny przewód doziemny należy uziemić przez przyłączenie do wodociągowych rur ulicznych, lub rur, odgałęzionych od nich. W miarę możności należy go przyłączyć również i do rur gazowych.

III. Pozwolenie na wykonanie przyłącza.

Do rur, które należą do właściciela nieruchomości, można przyłączyć się według wskazówek powyższych bez pozwolenia zakładów wodociągowych, czy gazowych.

Jeżeli jednak przyłącze ma być zbudowane na rurach ulicznych, lub rurach odgałęzionych od nich, i jeżeli rury te należą, lub są utrzymywane przez zakłady wodociągowe, czy gazowe, to należy przedewszystkiem wyjednać pozwolenie u odpowiedniej władzy. Właściciel nieruchomości powinien zastosować się do przepisów następujących:

a) Do podania należy załączyć plan, albo szkic odręczny, formatu aktowego, na którym byłoby wskazane położenie rury i przewodu piorunochronowego z wymienieniem wymiarów.

b) Przewód piorunochronowy może być przyłączony tylko za pośrednictwem obłąka, zatwierdzonego przez odpowiednią władzę. Montaż powinien być wykonany pod nadzorem tej władzy. Składający podanie ma obowiązek ponownie zabezpieczyć rurę od rdzy.

c) Nie wolno rozkopywać ulicy i wogóle gruntów, przeznaczonych do ruchu publicznego, bez uprzedniego pozwolenia odpowiedniej władzy.

Przy przeróbkach i naprawkach przyłącza podlegają tym samym przepisom, co przy budowie.

d) Władza, wydająca pozwolenie, nie bierze na siebie żadnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo od uszkodzeń i zniszczenia instalacji piorunochronowej w podziemiu ulicznem.

e) Jeżeli zakłady wodociągowe, lub gazowe przekładają rurę na inne miejsce, czy usuwają rurę, albo jeżeli zauważą jakiekolwiekbądź niedomagania, wynikłe wskutek przyłączenia przewodów piorunochronowych, to mają prawo skasować przyłącze. Właściciel nieruchomości nie może rościć pretensji z tego powodu, ani żądać jakiegokolwiek odszkodowania.

f) Zakłady wodociągowe i gazowe mają prawo obciążyć właściciela nieruchomości kosztami, wynikłemi wskutek przyłączenia do rur przewodów piorunochronowych.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 5820/1927. V. Kraków, dnia 5 marca 1927 r.

OBWIESZCZENIE.

Wykaz rzeczy znalezionych za miesiąc grudzień 1926 oraz styczeń i luty 1927 r.

A) Rzeczy złożone w depozycie Kasy miejskiej.

Art. 1292 — torebka damska. Art. 1293 — 6 kluczy. Art. 1294 — szalik. Art. 1295 — portfel z drobną kwotą pieniężną. Art. 1298 — legitymacja i różne zapiski na nazwisko Rosenberg Menase. Art. 1299 — paszport na nazwisko Sara Lederberger. Art. 1302 — 5 Kor. austr. w srebrze. Art. 1303 — pęk kluczy. Art. 1304 — 4 klucze. Art. 1305 — 2 fotografje na nazwisko Anny Rumek. Art. 1311 — 3 klucze. Art. 1312 — płaszcz damski. Art. 1315 — płaszcz do modlitwy i przykazania izraelickie. Art. 1322 — rękawiczka. Art. 1325 — torebka damska. Art. 4900 — paczka herbaty. Art. 4945 — paczka tytoniu. Art. 12712 — 133 szt. naboi myśliwskich. Art. 8 — pierścionek. Art. 9 — okulary i klucz. Art. 13 — portmonetka z drobną kwotą pieniężną. Art. 14 — pugilares z pieniądzmi. Art. 15 — koszule męskie. Art. 21 — matinka damska i worek. Art. 22 — przybory i książka do modlenia izraelickie. Art. 24 — torebka damska. Art. 27 — portmonetka. Art. 28 — cwikier. Art. 29 — branzoletka. Art. 30 — torebka skórkowa. Art. 31 — portfel. Art. 32 — 8 kuponów akcyj. Art. 34 — teczka skórkowa. Art. 38 — dtto Art. 40 — 2 paczki śrub. Art. 42 — pugilares skórkowy z drobną kwotą pieniężną. Art. 46 — kosz z naczyniem kuchennem. Art. 52 — torebka damska. Art. 58 — 5 kluczy. Art. 66 — 1 klucz. Art. 67 — torebka damska z zapiskami na nazwisko Marji Styczeń. Art. 68 — kapelusz, portfel, portmonetka z drobną kwotą pieniężną, krawatka. Art. 74 — akcja P. T. H. Art. 79 — torebka damska. Art. 82 — 4 klucze. Art. 83 — torebka damska. Art. 84 — zegarek damski. Art. 86 — smyczek. Art. 87 — prześcieradło. Art. 903 — 300 złotych. L. M. 1366 — świadectwo z ukończenia Szkoły podoficerskiej na nazwisko Pyrek Tadeusz.

B. Rzeczy pozostawione u znalazców.

L. M. 42810 — koza.

Magistrat wzywa właścicieli powyższych przedmiotów, aby — o ile mogą dowieść swego prawa własności — zechcieli się zgłosić po odbiór tychże do biura Wydziału V. Magistratu oficyny I. piętro drzwi Nr. 16 w godzinach urzędowych między godz. 8—10 przedpoł. codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

W razie przeciwnym przedmioty te wydane zostaną znalazcom i po upływie 3 lat przejdą na ich wyłączną własność lub też sprzedane będą w drodze licytacji w tym czasie, przedmioty zaś ulegające łatwo zniszczeniu jak n. p. części odzieży, zostaną sprzedane w trzy miesiące po niniejszem ogłoszeniu.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1533/27. Kraków, dnia 13 marca 1927 r.
II. a.

Pobór gm. dodatku do państwowego podatku gruntowego.

OGŁOSZENIE.

Magistrat podaje do wiadomości, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu reskryptem z dnia 5 stycznia 1927 r. Nr. III. S. F. 56/27 zezwoliło Gminie miasta Krakowa na zasadzie przepisów art. 14 ustawy z dnia 15 grudnia 1923 Dz. u. Nr. 31 poz. 317 i zgodnie z uchwałą Rady miasta Krakowa z dnia 2 grudnia 1926 — na pobór gminnego dodatku do państwowego podatku gruntowego w Krakowie w roku 1927 — w wysokości 135 procent tego podatku.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3087/27. Kraków, dnia 16 marca 1927 r.
VII.

Komunikacja w Aleji 3-go Maja.

ROZPORZĄDZENIE.

Na zasadzie przepisów § 102 lit. d. i n. Statutu dla miasta Krakowa z dnia 6 października 1901 r. Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 108 Magistrat zakazuje ze względów bezpieczeństwa publicznego w czasie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 października jazdy wszelkimi wozami motorowymi (jak samochody, motocykle itp.) na Aleji 3-go Maja na błoniach, wzdłuż Parku Dra Jordana i dawnego toru wyścigowego, począwszy od Aleji Zygmunta Krasińskiego aż do miejsca skrzyżowania się Aleji 3-go Maja z drogą prowadzącą do Zwierzyńca i Łobzowa.

Zarazem zwraca Magistrat uwagę, że deptak, położony, obok jezdni wzdłuż Al. 3-go Maja przeznaczony jest wyłącznie dla ruchu pieszego, używanie zatem deptaku tego do jeżdżenia rowerami, do jazdy konnej itp. jest po myśli obowiązujących przepisów niedozwolone.

Niestosujący się do niniejszego rozporządzenia karani będą po myśli rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 r. Dz. u. p. Nr. 96, względnie art. 21 lub 22 ustawy z dnia 7 października 1921 r. Dz. u. Rzp. P. Nr. 89 poz. 656, przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. ust. Rzp. P. Nr. 9, poz. 89.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 5531/27. Kraków, dnia 19 marca 1927 r.
VII.

Czyszczenie miasta. Regulamin letni.

ROZPORZĄDZENIE.

Celem utrzymania należytego porządku i czystości na chodnikach i ściekach, wydaje Magistrat na podstawie przepisów §§ 1, 2, 3, 4, 8 i 86 Regulaminu porządku i czystości dla miasta Krakowa na czas pory letniej, t. j. od 1-go kwietnia do końca września następujące zarządzenia:

§ 1. Właściciele realności obowiązani są kazać codziennie po należytem skropieniu zamieść chodnik i ściek wzdłuż przestrzeni swojej realności. Śmieci mają być złożone na kupkę obok ścieku po stronie ulicy, skąd uprząta je Zakład czyszczenia miasta.

Zamiatanie chodników bez uprzedniego dokładnego skropienia jest zakazane.

Zamiatanie ulic oraz czyszczenie chodników i ścieków odbywać się ma codziennie o godzinie 5-tej rano. W razie spóźnienia się z zamieceniem, należy zmiecione śmieci uprzątnąć i przechować w podwórzu do dnia następnego.

Zamiatanie chodników wieczorami jest wzbronione.

§ 2. W przypadkach zanieczyszczenia chodnika, ścieku i ulicy podczas dnia np. przy znoszeniu węgla, drzewa i t. p., należy chodnik i ściek bezzwłocznie po uprzedniem skropieniu zamieść, śmieci uprzątnąć i przechować w podwórzu do następnego dnia.

§ 3. W czasie posuszy należy oprócz rannego skrapiania, skropić obficie całą przestrzeń przed domem do zamiatania przeznaczoną po raz drugi o godzinie 1 w południe, w czasie zaś upałów po raz trzeci o godz. 5 po południu, a to celem zapobieżenia tworzeniu się szkodliwego dla zdrowia kurzu.

W czasie ulewnych deszczów obowiązani są stróże realności podnosić uliczne kratki ściekowe celem umożliwienia szybkiego odpływu wody i zapobieżenia zalewaniu ulic i chodników.

§ 4. Właściciele realności obowiązani są dostarczać stróżom domów wszystkich przyrządów potrzebnych do utrzymania należytego porządku.

§ 5. Za przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia karani będą właściciele, względnie stróże domów w myśl postanowień §§ 118 i 119 Regulaminu porządku i czystości dla miasta Krakowa, przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21-go stycznia 1924 Dz. u. Rzp. P. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do 200 zł, w razie zaś niemożności uiszczenia kary pieniężnej karą aresztu do 20 dni.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 701/27. Kraków, dnia 19 marca 1927.
II. a.

Dodatek do opłat od podań wnoszonych do Mgtu.

OGŁOSZENIE.

Magistrat podaje do wiadomości, że Rada miasta na posiedzeniu z dnia 10 marca 1927 r. uchwaliła pobierać w czasie do końca grudnia 1927 r. nadzwyczajny dodatek do opłat od podań wnoszonych do Magistratu i świadectw urzędowych, wydawanych przez Magistrat, w wysokości 10% tych opłat.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 9550/27.
II. a.

Kraków, dnia 19 marca 1927 r.

Opłaty wodociągowe.

OGŁOSZENIE.

Magistrat podaje do wiadomości, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerswem Skarbu reskryptem z dnia 2 marca 1927, Nr. S. G. 169 zatwierdziło uchwałę Rady miasta z d. 16 grudnia 1926, w myśl której Gmina miasta Krakowa zgodnie z przepisami ustawy wodociągowej dla miasta Krakowa pobierać będzie, począwszy od roku 1927, opłaty wodociągowe t. j. tak zw. podatek wodociągowy i taryfowe opłaty za nadwyżkę wody zużytej na potrzeby domowe, od właścicieli realności i którą stawkę stałej opłaty wodociągowej (podatku wodociągowego) w roku 1927 ustanowiono w dotychczasowej wysokości 4% podstawowego czynszu.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L.601/27.
wet.

Kraków, dnia 19 marca 1927 r.

Badanie na włośnie.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat jako władza polityczna I. instancji zarządza ze względów sanitarnych na podstawie § 2 i 13 ustawy z dnia 6/VIII 1909 r. Dz. U. P. Nr. 177 oraz rozporządzenia b. Namiestnictwa z dnia 28/VI 1888 r. Dz. U. Kr. Nr. 74 co następuje:

1. Mięso wieprzowe, wprowadzone do Krakowa w każdej ilości w stanie wędzonym lub peklowanym oraz słonina i wyroby masarskie, a przeznaczone tak do obrotu handlowego jak również do użytku prywatnego podlegać będą odtąd podobnie jak każde mięso ponownym oględzinom weterynaryjnym i opłacie oględzinowej w wysokości 5 gr. od 1 kg.

Wymienione artykuły jak również surowe mięso wieprzowe, pochodzące z uboju w tutejszej rzeźni i wprowadzane do Krakowa muszą być badane na obecność włośni (trychin) w stacji badań na włośnie (trichninoskopijnej) przy tutejszej rzeźni miejskiej w dzielnicy XIX.

2. Badanie mięsa wieprzowego itp. przywożonego do Krakowa odbywać się będzie w porze letniej t. j. w czasie od 1-go maja do 30-go października od godziny 5-tej rano, w porze zaś zimowej t. j. w czasie od 1-go listopada do 30-go kwietnia od godz. 6 rano.

3. Badanie mięsa wieprzowego itp. pochodzącego z uboju w tutejszej rzeźni odbywać się będzie w godzinach urzędowych, wyznaczonych § 3 regulaminu rzeźni.

Wolne od badań na obecność włośni jest mięso z prosiąt w wieku do 8-miu tygodni, bitych w tutejszej rzeźni miejskiej.

4. Mięso wieprzowe itd. zbadane w Stacji badań na włośnie i uznane za zdrowe, zaopatrzone zostanie pieczęcią, względnie plombą z napisem: „Badane na włośnie — Rzeźnia Kraków“.

W obrocie handlowym i przemysłowym wolno używać jedynie mięsa wieprzowego, słoniny i wyrobów masarskich zbadanych i oznaczonych pieczęcią lub plombą tutejszej Stacji badań na włośnie.

5. Za zbadanie na włośnie mięsa wieprzowego, słoniny i wyrobów masarskich, przywożonych do Krakowa pobierane będą następujące opłaty:

a) od całej sztuki . . . . 50 gr.
b) od pół-tuszy . . . . 25 „
c) od kawałków i wyrob. masarskich od 1 kg 1 „

Oprócz tego pobierane będą nadal opłaty oględzinowe, oznaczone rozp. z dnia 26/VI 1926 r. L. 3943 a rozszerzone obecnie na wszelkie mięso wieprzowe, słoninę i wyroby masarskie.

6. Dla zapewnienia, że mięso wieprzowe i t. d. wprowadzane do Krakowa zostanie dostawione do Stacji badań na włośnie, pobieraną będzie przez Urzędy akcyzowe kaucja w wysokości 5-ciokrotnej opłaty oględzinowej (przy kawałkach 6 gr. od 1 kg.) jeżeli jest zaopatrzone pieczęcią i certyfikatem, a 10-ciokrotnej, jeżeli zaopatrzne nie jest. Kaucja nie może być mniejsza od 5 zł., a zwrócona zostanie po przedstawieniu dowodu badania.

7. Przy częściowej sprzedaży w sklepach, jatkach, straganach, restauracjach, bufetach i t. p. należy wykrawać mięso wieprzowe, słoninę, względnie wyroby masarskie w ten sposób, aby pieczęć względnie plomba, stwierdzająca badanie na włośnie była zawsze widoczną.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1-go kwietnia 1927 r.

Przekraczający powyższe rozporządzenie ulegną karom, przewidzianym § 63 ustawy z dnia 6 sierpnia 1909 r. Dz. U. P. Nr. 177, względnie § 399 kodeksu karnego przy równoczesnej konfiskacie towaru.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4600/27
VII.

Kraków, dnia 28 marca 1927.

Częściowe uregulowanie ruchu kołowego w mieście.

ROZPORZĄDZENIE.

Na zasadzie przepisów § 102, lit. d. Statutu dla Gminy miasta Krakowa z dnia 6-go października 1901 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 108 wydaje Magistrat w porozumieniu z Dyrekcją Policji ze względów bezpieczeństwa publicznego, następujące zarządzenie, dotyczące częściowego uregulowania ruchu kołowego w mieście:

§ 1. Wprowadza się jednokierunkowy ruch kołowy na następujących ulicach:

1) na ulicy Florjańskiej w kierunku od ulicy Basztowej do Rynku głównego;

2) na ulicy Sławkowskiej w kierunku od Rynku głównego do ulicy Basztowej;

3) na ulicy Szewskiej w kierunku od Rynku głównego do ulicy Dunajewskiego, względnie Podwale.

Na ulicach tych wolno jeździć tylko w kierunku, jak wyżej oznaczono. Wjazd na powyższe ulice z ulic bocznych dozwolony jest jedynie w kierunku ruchu.

§ 2. Zabrania się przejazdu przez ulicę Sienną między Rynkiem głównym a Małym Rynkiem, przez ulicę Pijarską między ulicą św. Jana a ulicą Szpitalną, przez Plac Marjacki między kościołem N. P. Marji a kościołem św. Barbary.

Przez powyższe ulice, względnie odcinki ulic, oraz Plac Marjacki wolno przejeżdżać jedynie w przypadkach uroczystości, ślubów i t. p. oraz w przypadkach, gdy pojazd ma zajechać celem dowiezienia lub odwiezienia osób lub przedmiotów do jednego z domów przy ulicach tych położonych.

§ 3. Zakaz wjazdu na ulicę Florjańską od strony Rynku głównego, na ulicę Sławkowską od ulicy Basztowej i na ul. Szewską od ul. Dunajewskiego, względnie Podwale, kierunek jazdy na tych ulicach i wjazd na nie z ulic bocznych, oraz zakaz przejazdu przez ulice wyszczególnione w § 2 niniejszego rozporządzenia, zostastanie oznaczony odpowiednimi napisami i sygnałami.

§ 4. Przepisy niniejszego rozporządzenia odnoszą się do wszelkiego rodzaju pojazdów tak osobowych, jak i ciężarowych, mechanicznych i zaprzężonych, wózków ręcznych i rowerów, z wyjątkiem tramwajów.

§ 5. Przekraczający przepisy niniejszego rozporządzenia karani będą, przez Magistrat, o ile nie podlegają surowszemu ukaraniu, po myśli przepisów rozporządzenia ministerjalnego z dnia 30-go września 1857 r. Dz. p. p. Nr. 198 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21-go stycznia 1924 r. Dz. ust. Rzplitej Polskiej Nr. 9, poz. 89, grzywnami od 2 do 200 zł., względnie karą aresztu od 6 godzin do 14 dni.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu.

§ 7. Nad przestrzeganiem niniejszego rozporządzenia czuwać będą organy Policji Państwowej.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 8397/26 prez. Kraków, dnia 29 marca 1927.

Administracja Akcyzy m. zmiana nazwy.

OGŁOSZENIE.

Prezydjum miasta uchwałą z dnia 25 lutego 1927 L. Prez. 8397/26 zmieniło nazwę „Administracji Akcyzy miejskiej“ na „Miejski Urząd poboru opłat i podatków pośrednich w Krakowie“.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 5874/27
VII.
Kraków, dnia 30 marca 1927.

Komunikacja na ulicach i placach miasta.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie przepisów § 102 lit. d. Statutu dla miasta Krakowa z dnia 6 października 1901 r. Dz. ust. rozp. kraj. Nr. 108 Magistrat zakazuje przejazdu wozami ciężarowymi przez ulicę Krowoderską, na odcinku między ulicą Basztową, a placem Biskupim w czasie od godziny 5 popołudniu do godz. 10 wieczorem.

Przez powyższy odcinek ul. Krowoderskiej dozwolony jest przejazd jedynie w przypadku konieczności dowiezienia lub odwiezienia przedmiotów z jednego z domów na tym odcinku ulicy położonego.

Nad przestrzeganiem tego zakazu czuwać będą organa miejskie i policyjne.

Niestosujący się karani będą po myśli rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. Dz. ust. Rzp. P. Nr. 9, poz. 89 grzywnami do 200 zł. lub karą aresztu do 14 dni.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1307/27.
B. a.

WYKAZ
konsensów budowlanych, wydanych w marcu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
I. A. Poder	nadbudowa III. p.	Grodzka 32	Z. Prokesz	427/27
Henryk Matzké	schody łączące lokal sklepowy w part. z lokalem na I. p. i drobne przeróbki	pl. Dominikański 1	Stanisław Walz	605/27
		Dz. III.		
Marja Amster na ręce Romana	przebudowa parter. bud. drewn. i bud. wychodka z dołem kloacznym	Groble 18	S. Jonkler	4938/26
		Dz. IV.		
Katarzyna Marjanowska	klozety spłukiwane	Al. Mickiewicza 35	S. Baum	4659/26
		Dz. V.		
Salomon Bornstein	adapt. frontowej części parteru	Długa 33	Ł. Rok	694/27
Marja Ruschilowa	kiosk na gruntach wojskowych	Warszawska, róg Montelupich	Władysł. Burkiewicz	347/27
		Dz. VI.		
Hirsch Sybirski	IV. p. oficyna	Lubomirskich 25	A. Dostal	357/27
Henryk Sybirski	III. p. dom z oficyn.	Lubomirskich 25	—	4708/26
Oficerska Spółdzielnia mieszkaniowa	dom I. piętrowy	działka 23, ul. Mogilska	E. Skawiński	401/27
Gmina miasta Krakowa	prow. parterowy kiosk na 5 sklepów	Lubicz 2	Bud. miej. A.	2616/26
		Dz. VIII.		
Moses Beer Langsam	nadbudowa III. p. domu front. narożnego i ofic.	Dietla 77	Ł. Rok	4618/26
Leisor Propper	dobudowanie oficyny przyziemnej	Miodowa 5	Z. Prokesz	296/27
		Dz. IX.		
Adolf Wrona	dobudowa drewnianego domu i stajni	Rozdroże 9	Al. Sołtys	318/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
		Dz. X.		
Henryka Frydrychowa	parter. dom mieszkalny	Rozdroże 19	Al. Sołtys	2628/26
J. i A. Hudaczkowie P. i R. Paczkowie	nadbudowa I. piętra	Barska 67	Zygm. Szufa	2502/26
Joanna Wilkowa	stodoła, komórki ze stajenką, dołem kloacznym i gnojnikiem	Zielna 20	Grzegorz Podgórny	4185/26
Jan Zięba	adapt. parter. budynku z poddaszem	Twardowskiego 49	P. Kaczmarczyk	756/27
		Dz. XII.		
H. Ritterman i A. Siódmak	zmiany w planach na IV. piętrowy dom	Al. Krasińskiego 10	H. Ritterman	4896/26
Jadwiga Sobesto	zmiany w planach II. piętr. domu	Senatorska 21	J. Wilczyński	568/27
		Dz. XIII.		
Karol i Katarzyna Wiśniewscy	prowiz. szopa i stajnia	Król. Jadwigi 44	J. Kaczmarczyk	2472/26
Kazimierz Kucharski	częściowa nadbudowa na poddaszu	św. Bronisławy 17	Szczepan Golec	2277/26
Pasachie Lustig	pisoar dla domu modlitwy	Starowiślna 37	Ł. Rok	332/27
Józef Mączyński Bronisława Nowarska	parterowy dom	Krolowej Jadwigi	J. Wilczyński	348/27
Józefa Zasadzka	dobudowa pokoju z kuchnią i sienią	Emaus 10	Józef Bujas	5043/26
Józef Kmiecik	parter. dom z komórką i stajnią plan dod.	Ks. Józefa 111	E. Skawiński	297/27
Marcin Kusionowicz	wozownia	Emaus 3	Zygm. Szufa	384/27
		Dz. XV.		
Inż. Wacław Krzyżanowski	plan dod. domu I. p.	Sienkiewicza 25	Wacł. Krzyżanowski	4349/26
		Dz. XVII.		
Józef Baster	plan dodatk. budynek gospodarczy	Zbożowa lk. 1241/1	— —	2909/26
Franciszka Burdylowa	I-o piętr. dom z salą na instytut muzyczny i nabożeństwa kość. Starokatolickiego	Friedleina wh. 802	Inż. A. Fries	3718/26
		Dz. XIX.		
Adam i Władysław Dembowscy	dom I-o piętrowy, plan dod.	Piaski—Olsza	Zygm. Szufa	197/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
		Dz. XX.		
Joachim Haubenstock	prowizoryczna szopa	Kosynierów lk. 408/6	W. Zakulski	4899/26
		Dz. XXI.		
Tomasz Szeląg	dom przyziemny	Gumnisko lk. 450/3	A. Dostal	356/27
		Dz. XXII.		
Szymon Feltscher	magazyn, stróżówka i kancelarja	Zabłocie lk. 846/50, 51, 52, 56	A. Dostal	3949/26
Mojżesz Sternfeld	ogrodzenie parc. gminnej	lk. 915	— —	565/27
Jetti Ebel	poddasze mieszkalne	pl. Serkowskiego 8	A. Sołtys	636/27
Adolf Dębski	I-o piętrowy dom, w parterze garaż, na I. p. ubikacje mieszkalne	Kalwaryjska 32	J. Zarzecki	709/27

Prezydent miasta
Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Dr. Marja Fredro-Boniecka,** na zasadzie postanowienia § 89 statutu m. mianowana została kustoszem Muzeum Narodowego z dniem 1 stycznia 1927 r. z poborami VIII. grupy uposażenia szczebel **a** w ilości 480 punktów, z dodatkiem regulacyjnym w ilości 60 punktów. (L. prez. 8724/26).

P. **Dr. Wilhelm Wachholz,** aplikant sądowy, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 marca 1927 r. aplikantem konceptowym z poborami IX. grupy uposażenia szczebel **a** w ilości 390 punktów, z dodatkiem regulacyjnym w ilości 60 punktów. (L. prez. 977/27).

P. **Stanisław Heretyk,** prow. woźny m., na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1926 r. woźnym miejskim z poborami XV. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8082/26).

P. **Antoni Kogut,** prow. woźny m., w myśl uchwały Rady miasta z dnia 18 listopada 1926 r. przyznającej mu veniam aetatis mianowany został na zasadzie § 89 statutu m. z dniem 1 stycznia 1926 r. woźnym m. z poborami XV. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6243/26).

P. **Jan Śliwa,** prow. woźny m., na zasadzie uchwały Rady m. z dnia 18 listopada 1926 r. przyznającej mu veniam aetatis oraz postanowienia § 89 statutu miejskiego mianowany został stałym woźnym m. z dniem 1 lipca 1925 r. z poborami XV. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3349/26).

EMERYTURY.

P. **Jan Tomaszyński,** st. rękodzielnik Zakładu czyszczenia m., w myśl art. 29 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 Nr. 12. Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 1 marca 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu (przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z r. 1914) ze względu na policzalną służbę w ilości 25 lat od uposażenia służbowego XI. grupy szczebel **d** w ilości 330 punktów oraz dodatku regulacyjnego w ilości 60 punktów uposażenie emerytalne w wysokości 80% miesięcznie w ilości 264 punktów oraz dodatek ekonomiczny w ilości 48 punktów. Ponadto ze względu na wyjątkowe stosunki — otrzymywać będzie dodatek ekonomiczny na żonę w wysokości 44 punktów miesięcznie. (L. prez. 805/27).

P. **Leonard Jurka,** woźny m. (M. Izba Obrach.), przeniesiony został na zasadzie art. 28 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa z 8 października 1924 r. Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa z powodu przekroczenia 60 roku życia z dniem 1 marca 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu (przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z 1914 r.) ze względu na policzalną służbę w ilości 43 lat pełne uposażenie służbowe XIII. grupy szczebel **f**, w ilości 285 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów miesięcznie, począwszy od dnia 1 marca 1927 r. Ponadto otrzymywać będzie przez czas trwania wyjątkowych stosunków dodatek ekonomiczny na żonę w ilości 44 punktów miesięcznie. (L. prez. 798/27).

P. **Józef Kasznik,** woźny miej., w myśl art. 29 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 1 marca 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu (przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z r. 1914) ze względu na policzalną służbę w ilości 30 lat od uposażenia służbowego XIII. grupy szczebel **e**, w ilości 270 punktów oraz dodatku regulacyjnego w ilości 60 punktów uposażenie emerytalne w wysokości 90% tj. miesięcznie w ilości 243 punktów oraz dodatek ekonomiczny w ilości 54 punktów. Ponadto na czas wyjątkowych stosunków otrzymywać będzie dodatek ekonomiczny na żonę w wysokości 44 punktów miesięcznie. (L. prez. 804/27).

P. **Wojciech Adamski,** brukarz miej., na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1 stycznia 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 120 punktów miesięcznie. (L. prez. 7085/26).

P. **Michał Jasiołek,** robotnik miej., na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 lutego 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzunie w ryczałtowej ilości 72 punktów miesięcznie. (L. prez. 6167/26).

P. **Roman Krejza,** robotnik miej., na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1 lutego 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 65 punktów miesięcznie. (L. prez. 8345/26).

P. **Stanisław Wójcik,** robotnik brukarski, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymał w drodze łaski od 1 lutego 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 58 punktów miesięcznie. (L. prez. 7477/26).

P. **Wiktorja Oktałowiczowa,** wdowa po śp. Ludwiku Oktałowiczu, robotniku Zakładu czyszcz. m., na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymała w drodze łaski od 1 lutego 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 46 punktów miesięcznie. (L. prez. 647/27).

P. **Regina Warchołowa,** wdowa po śp. Piotrze Warchole robotniku miej., na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.) otrzymała w drodze łaski od 1 stycznia 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 40 punktów miesięcznie. (L. prez. 344/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Spis członków sekcyj i Komisyj Rady miasta.

(Uchwały Rady m. z 7. X. 1926 r. L. prez. 5921/26, 20. I. 1927 r. L. prez. 154/27 i 10. III. 1927 L. prez. 1876/27).

A. Sekcje.

1. **Sekcja I. i VII.**

1. Inż. Adelman Aleksander, (Ks. Kasprzyk Ludwik*), 2. Dr. Bobrowski Emil, (Dr Rosenzweig Józef*), 3. Breuer Karol, 4. Inż. Czunko Adam, 5. Daszyński Ignacy, (Dr Müller Adam*), 6. Inż. Drobniak Franciszek, 7. Drozdowski Stanisław, 8. Ehrenpreis Ignacy, 9. Ehrlich Adolf, 10. Haecker Emil, 11. Holeksa Karol, (Dr Mussil Franciszek*), 12. Inż. Kleinberger Władysław, 13. Dr Klimecki Stanisław, 14. Kluczka Teodor, 15. Kosobudzki Piotr, 16. Liebling Władysław, 17. Marski Józef, 18. Dr Merz Ludwik, 19. Mitasiński Józef, (Inż. Krzepowski Wacław*), 20. Dr Muczkowski Józef, 21. Inż. Nitsch Leonard, 22. Oplustil Jan, 23. Pachoński Henryk, 24. Packan Jan, 25. Inż. Peltz Jan, 26. Inż. Peroś Jan, 27. Potuczeck Wacław, 28. Rakisz Szczepan, 29. Rock Łazarz, 30. Inż. Romanowski Artur, 31. Siemek Zygmunt, 32. Sławiński Karol, 33. Sperro Wilhelm, 34. Inż. Turski Władysław.

2. **Sekcja II.**

1. Bajda Andrzej, 2. Czubryt Piotr, 3. Epstein Tadeusz, 4. Dr Gross Adolf, 5. Jaroszewski Bolesław, 6. Dr Krzetuski Karol, 7. Dr Landau Ignacy, 8. Dr Lang Marjan, 9. Łapiński Kazimierz, 10. Łuczko Karol, 11. Matula Dyoizy, 12. Dr Müller Adam, 13. Puchałka Jan, (Pachoński Henryk*), 14. Schechter Samuel, 15. Siemek Zygmunt, 16. Dr Starzewski Tadeusz, 17. Szklarski Ludwik, 18. Wachtel Bernard.

3. **Sekcja III.**

1. Cezar Władysław, 2. Dr Doboszyński Adam, 3. Dr Ehrenpreis Zygmunt, 4. Dr Emilewicz Józef, 5. Dr Ferber Edward, 6. Dr Fierich Ksawery Franciszek, 7. Dr Klimecki Stanisław, 8. Dr Kostanecki Kazimierz, 9. Inż. Krzepowski Wacław, 10. Dr Lauer Ignacy, 11. Dr Mussil Franciszek, 12. Dr Müller Adam, 13. Popiel Florjan, 14. Dr Rosenzweig Józef, 15. Dr Rowiński Stanisław, 16. Schenker Henryk, 17. Dr Schreiber Henryk, 18. Srokowski Konstanty, 19. Staszczak Marcin, 20. Dr Szołayski Alfred, 21. Dr Tilles Samuel, 22. Dr Zoll Fryderyk.

4. **Sekcja IV.**

1. Bieleś Jan, 2. Konopiński Michał, 3. Dr Kuźniar Wiktor 4. Matejko Adam, 5. Ks. Masny Jan, 6. Dr Meisels Adolf, 7. Dr Nowak Juljan, (Dr Kostanecki Kazimierz*), 8. Nowak Stanisław, 9. Rymar Stanisław, 10. Szarek Stanisław, 11. Szulc Ignacy, 12. Dr Zoll Fryderyk.

5. **Sekcja V. i VI.**

1. Dr Aronsohn Jakób, 2. Batko Józef, 3. Englisch Jan, (Oplustil Jan*), 4. Godzicki Jan, (Dutkiewicz Marceli*), 5. Guzikowski Andrzej, 6. Dr Kaplicki Mieczysław, 7. Ks. Kasprzyk Ludwik, 8. Dr Rafał Landau, 9. Łuczko Karol, 10. Ks. Masny Jan, 11. Miklasiński Józef, 12. Dr Peiper Juda.

*) Zastępcy.

6. **Sekcja VIII.**

1. Chwastek Jan, 2. Dutkiewicz Marceli, 3. Kęsek Jan, 4. Inż. Mianowski Henryk, (Drozdowski Stanisław*), 5. Migdziński Franciszek, 6. Tabaczyński Tadeusz, (Dr Lang Marjan*), 7. Wajda Wincenty, 8. Wasserberg Norbert, 9. Woyczyński Roman, 10. Wójcik Józef, 11. Zawojski Władysław, 12. Ziffer Henryk.

B. Komisje.

1. **Komisja dla Zakładów Przemysłowych.**

1. Inż. Adelman Aleksander, (Popiel Marjan*), 2. Dr Bobrowski Emil, (Łapiński Kazimierz*), 3. Breuer Karol, 4. Inż. Czunko Adam, 5. Inż. Drobniak Franciszek, 6. Dutkiewicz Marceli, 7. Ehrenpreis Ignacy, 8. Englisch Jan, (Dr Müller Adam*), 9. Epstein Tadeusz, 10. Dr Ferber Edward, 11. Godzicki Jan, (Inż. Kleinberger Władysław*), 12, Dr Klimecki Stanisław, 13. Kluczka Teodor, 14. Kosobudzki Piotr, 15. Dr Krzetuski Karol, 16. Dr Kuźniar Wiktor, 17. Dr Landau Ignacy, 18. Dr Lauer Ignacy, 19. Marski Józef, 20. Migdziński Franciszek, 21. Dr Mussil Franciszek, 22. Inż. Nitsch Leonard, 23. Pachoński Henryk, 24. Inż. Peltz Jan, 25. Inż. Peroś Jan, 26. Potuczek Wacław, 27. Puchałka Jan (Ks. Kasprzyk Ludwik*), 28. Dr Rosenzweig Józef, 29. Sławiński Karol, 30. Dr Tilles Samuel, 31. Inż. Turski Władysław, 32. Wasserberg Norbert, 33. Zawojski Władysław, 34. Ziffer Henryk.

2. **Komisja drogowo-kanałowa i gruntowa.**

1. Inż. Adelman Aleksander, (Dr Mussil Franciszek*), 2. Batko Józef, 3. Breuer Karol, 4. Chwastek Jan, 5. Inż. Czunko Adam, 6. Drozdowski Stanisław, 7. Dr Gross Adolf, 8. Dr Kaplicki Mieczysław, 9. Kluczka Teodor, 10. Łapiński Kazimierz, 11. Dr Merz Ludwik, 12. Mitasiński Józef, 13. Oplustil Jan, 14. Inż. Peltz Jan, 15. Inż. Peroś Jan, 16. Potuczek Wacław, 17. Rock Łazarz, 18. Inż. Romanowski Artur, 19. Sławiński Karol, 20. Sperro Wilhelm, 21. Tabaczyński Tadeusz, (Marski Józef*), 22. Inż. Turski Władysł.

3. **Komisja przemysłowa.**

1. Czubryt Piotr, 2. Dutkiewicz Marceli, 3. Englisch Jan, (Jaroszewski Bolesław*), 4. Holeksa Karol, (Drozdowski Stanisław*), 5. Kosobudzki Piotr, 6. Dr. Landau Ignacy, 7. Dr Lauer Ignacy, 8. Dr Mussil Franciszek, 9. Popiel Florjan, 10. Schechter Samuel, 11. Wachtel Bernard, 12. Wójcik Józef.

4. **Komisja rekursowa.**

1. Inż. Czunko Adam, 2. Dr Fierich Ksawery Franciszek, 3. Jaroszewski Bolesław, 4. Dr Kaplicki Mieczysław, 5. Inż. Kleinberger Władysław, 6. Dr Klimecki Stanisław, 7. Dr Meisels Adolf, 8. Dr Mussil Franciszek, 9. Dr Müller Adam, 10. Inż. Nitsch Leonard, 11. Dr Peiper Juda, 12. Inż. Peltz Jan, 13. Inż. Peroś Jan, 14. Inż. Romanowski Artur, 15. Dr Rowiński Stanisław, 16. Schenker Henryk, 17. Dr Szołayski Alfred, 18. Dr Tilles Samuel.

5. **Komisja Muzeum Narodowego.**

1. Dr Ehrenpreis Zygmunt, 2. Haecker Emil, 3. Ks. Kasprzyk Ludwik, 4. Ks. Masny Jan, 5. Dr Muczkowski Józef, 6. Dr Nowak Juljan, (Dr Zoll Fryderyk*).

6. **Komisja teatralna.**

1. Haecker Emil, 2. Holeksa Karol, 3. Dr Lang Marjan, 4. Potuczek Wacław, 5. Dr Wielgus Piotr, 6. Dr Zoll Fryderyk.

7. **Komisja Muzeum Przemysłowego.**

1. Inż. Adelman Aleksander, 2. Inż. Drobniak Franciszek, 3. Matejko Adam, 4. Inż. Mianowski Henryk, 5. Dr Muczkowski Józef, 6. Inż. Nitsch Leonard, 7. Schechter Samuel, 8. Siemek Zygmunt.

8. **Komisja sanitarna.**

1. Dr Bobrowski Emil, 2. Dr Kaplicki Mieczysław, 3. Dr Kepler Paweł, 4. Dr Kostanecki Kazimierz, 5. Matula Dyonizy, 6. Dr Schneider Ludwik.

9. **Komisja dyscyplinarna.**

1. Dr Lauer Ignacy, 2. Dr Muczkowski Józef, 3. Dr Müller Adam, 4. Puchałka Jan, 5. Dr Szołayski Alfred, 6. Inż. Turski Władysław.

10. **Komisja administracyjna.**

1. Kluczka Teodor, 2. Dr Rafał Landau, 3. Dr Lauer Ignacy, 4. Łuczko Karol, 5. Marski Józef, 6. Ks. Masny Jan, 7. Dr Müller Adam, 8. Puchałka Antoni, (Pachoński Henryk*), 9. Rakisz Szczepan, 10. Wachtel Bernard, 11. Wajda Wincenty, 12. Zawojski Władysław.

11. **Komisja łowiecka.**

1. Chwastek Jan, 2. Dr Doboszyński Adam, 3. Kęsek Jan, 4. Dr Kuźniar Wiktor, 5. Popiel Florjan, 6. Staszczak Marcin.

12. **Komisja statystyczna.**

1. Inż. Drobniak Franciszek, 2. Dr Gross Adolf, 3. Ks. Masny Jan, 4. Dr Muczkowski Józef, 5. Dr Müller Adam, 6. Dr Szołayski Alfred, — z poza Rady — Dr Kumaniecki Kazimierz.

Rada artystyczna.

1. Haecker Emil, 2. Dr Muczkowski Józef, 3. Dr Nowak Juljan, (Dr Zoll Fryderyk*), 4. Inż. Peroś Jan, 5 Inż. Romanowski Artur, 6. Srokowski Konstanty.

Sąd honorowy Rady miejskiej.

1. Inż. Adelman Aleksander, 2. Englisch Jan, 3. Dr Fierich Ksawery Franciszek, 4. Dr Rowiński Stanisław, 5. Dr Tilles Samuel, 6. Dr Zoll Fryderyk.

Komitet Sekcji I. dla połączeń kolejowych m. Krakowa.

1. Epstein Tadeusz, 2. Kluczka Teodor, 3. Dr Krzetuski Karol, 4. Dr Merz Ludwik, 5. Inż. Peltz Jan, 6. Inż. Peroś Jan, 7. Potuczek Wacław, 8. Tabaczyński Tadeusz.

Podkomitet Sekcji I. dla spraw ogrodowych i plantacyjnych.

1. Haecker Emil, 2. Inż. Kleinberger Władysław, 3. Dr Muczkowski Józef, 4. Pachoński Henryk, 5. Inż. Peltz Jan, 6. Inż. Peroś Jan, 7. Rakisz Szczepan, 8. Sperro Wilhelm, 9. Szarek Stanisław, 10. Woyczyński Roman.

*) Zastępcy.

Podkomitet Sekcji I. dla spraw cmentarnych.

1. Inż. Adelman Aleksander, 2. Breuer Karol, 3. Inż. Czunko Adam, 4. Drozdowski Stanisław, 5. Marski Józef, 6. Potuczek Wacław, 7. Rakisz Szczepan, 8. Inż. Romanowski Artur, 9. Sławiński Karol.

Podkomitet sprawunkowy Sekcji I.

1. Inż. Adelman Aleksander, 2. Breuer Karol, 3. Inż. Drobniak Franciszek, 4. Drozdowski Stanisław, 5. Kluczka Teodor, 6. Potuczek Wacław, 7. Rock Łazarz, 8. Schenker Henryk.

Podkomitet Sekcji I. dla spraw regulacyjnych.

1. Inż. Czunko Adam, 2. Drozdowski Stanisław, 3. Haecker Emil, 4. Inż. Kleinberger Władysław, 5. Dr Muczkowski Józef, 6. Inż. Nitsch Leonard, 7. Inż. Peroś Jan, 8. Inż. Romanowski Artur.

Komitet Sekcji I. i VII. dla Zakładu czyszczenia m. i Miejskiej Straży pożarnej.

1. Inż. Adelman Aleksander, 2. Kluczka Teodor, 3. Dr Merz Ludwik, 4. Inż. Nitsch Leonard, 5. Pachoński Henryk, 6. Inż. Romanowski Artur.

Podkomitet dla M. Zakładów Sanitarnych.

1. Dr Kaplicki Mieczysław, 2. Ks. Kasprzyk Ludwik, 3. Dr Landau Rafał, 4. Łuczko Karol, 5. Inż. Peltz Jan.

Komisja Sekcji II. dla nadzoru na M. Izbą Obrachunkową.

1. Drozdowski Stanisław, 2. Epstein Tadeusz, 3. Dr Gross Adolf, 4. Dr Lang Marjan, 5. Matula Dyonizy, 6. Dr Müller Adam, 7. Wachtel Bernard.

Komisja Sekcji IV. dla Archiwum aktów dawnych.

1. Dr Fierich Ksawery, 2. Haecker Emil, 3. Dr Kostanecki Kazimierz, 4. Ks. Masny Jan, 5. Matejko Adam, 6. Dr Muczkowski Józef, 7. Dr Zoll Fryderyk.

Członkowie Rady m. upoważnieni do podpisywania kontraktów.

1. Bieleś Jan, 2. Inż. Drobniak Franciszek, 3. Dutkiewicz Marceli, 4. Ks. Kasprzyk Ludwik, 5. Dr Müller Adam, 6. Inż. Kleinberger Władysław, 7. Liebling Władysław, 8. Marski Józef, 9. Dr Mussil Józef, 10. Rakisz Szczepan, 11. Siemek Zygmunt, 12. Ziffer Henryk.

Delegacja do Kuratorji szkoły ekonomiczno-handlowej.

1. Dr Schneider Ludwik, 2. Dutkiewicz Marceli, 3. Dr Lang Marjan.

Delegacja do Rady Szkolnej.

1. Dr Schneider Ludwik, 2. Inż. Drobniak Franciszek, 3. Dr Landau Ignacy, 4. Dr Müller Adam, 5. Pachoński Henryk, 6. Dr Lang Marjan (zastępca).

Delegacja do Zarządu Tow. „Szkoły Rzemiosł".

1. Ostrowski Witołd, 2. Szklarski Ludwik.

Delegacja do Państwowej Rady kolejowej.

1. Dr Krzetuski Karol, 2. Burtan Stanisław (zastępca).

Delegacja do okręgowej Rady kolejowej.

1. Dr Kuźniar Wiktor, 2. Inż. Drobniak Franciszek (zastępca).

Komitet Rozbudowy m. Krakowa.

Członkowie:

Inż. Rolle Karol, Prezydent miasta — przewodniczący; **z Rady miejskiej:** 1. Dr Gross Adolf, 2. Dr Müller Adam, 3. Inż. Nitsch Leonard, 4. Oplustil Jan, 5. Ostrowski Witołd, 6. Potuczek Wacław, 7. Inż. Romanowski Artur, 8. Dr Schneider Ludwik, 9. Inż. Turski Władysław; **z Magistratu:** 10. Inż. Kłeczek Andrzej, 11. Dr Reiner Ryszard; **z poza Rady miejskiej:** 12. Burtan Stanisław.

Zastępcy:

Z Rady miejskiej: 1. Inż. Drobniak Franciszek, 2. Dr Lang Marjan, 3. Dr Merz Ludwik; **z Magistratu:** 4. Dr Kolkiewicz Zdzisław; **z poza Rady miejskiej:** 5. Dr Inż. Krause Jan, 6. Sawicki Jan.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 172, w kad. XVII. z dnia 10 marca 1927 r.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **72.**
Początek posiedzenia o godz. **5·15 popoł.**

Przed porządkiem dziennym.

Pożyczka 60.000 zł. w Polsk. Dyr. Ubezp. Wzaj. na urządzenie hydrantów w gm. przyłączonych.

Imieniem Prezydenta miasta Wiceprezydent miasta Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w Warszawie w kwocie Zł. 60.000 na urządzenie hydrantów w gminach przyłączonych, a to na warunkach z dnia 2 marca 1927 r. Nr. F. VIII. 763.

II. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta wzgl. jego zastępcę oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich radców m. pp. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera.

Uchwalono. (L. prez. 1662/27).

Pożyczka 125.000 zł. w Państw. Banku rolnym na utworzenie rezerw zbożowych.

Imieniem Prezydenta miasta, Wiceprezydent miasta Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Państwowym Banku Rolnym, Oddział we Lwowie, w kwocie 125.000 złotych na utworzenie rezerw zbożowych, a to na warunkach ustalonych przez tenże Bank pismem z dnia 5 marca 1927 r. L. aktu 6067/Kr.

II. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta wzgl. jego zastępcę oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich radców m. pp. Dra Mussila Franciszka i Dra Adama Müllera.

Uchwalono. (L. prez. 1702/27).

Pisma.

Sekretarz odczytał pismo Ministra oświaty w odpowiedzi na wniesiony memorjał przez Prezydjum miasta w sprawie dokończenia robót budowlanych Akademji Górniczej w Krakowie.

Rm. Rymar, jako przewodniczący sejmowej komisji skarbowo-budżetowej oświadcza, że sprawą kredytu na uruchomienie budowy Akademji górniczej w Krakowie zajmie się gorliwie.

Rm. Dr Müller wystąpił z zarzutami, że w roku bieżącym akcja w kierunku zatrudnienia bezrobotnych stała się mniej intensywną niż w roku ubiegłym. Mowca prosi Prezydjum miasta, aby interweniowało u władz centralnych o podwyższenie kredytów budowlanych.

W odpowiedzi prezyd. Rolle podkreślił wysiłki gminy w celu ożywienia ruchu budowlanego. Obecnie gmina wykończa dwa domy 3-piętrowe w Podgórzu, dokończono budowy baraku przy ul. Kosynierów, dalej kończy się nadbudowę domu przy ulicy Rajskiej oraz planuje się kilka dalszych objektów mieszkaniowych. Nadto rozpoczęła gmina budowę kolektora zachodniego, która zatrudni około 100 robotników, przeprowadza czyszczenie kolektora głównego i inne. W planie przewidziane jest w najbliższym czasie rozpoczęcie robót ogrodowych.

Rm. Dr Schreiber odnosząc się krytycznie do akcji budowlanej miasta, zarzuca brak inicjatywy w tym kierunku. Mowca domaga się zwołania ankiety celem wszechstronnego rozpatrzenia problemu bezrobocia i uruchomienia robót inwestycyjnych, koniecznych dla zapewnienia miastu rozwoju.

Rm. Marski podkreślał konieczność przeznaczenia pewnych kredytów na poprawę i budowę dróg i chodników w gminach przyłączonych.

Rm. Kosobudzki domagał się poparcia przez gminę prywatnej inicjatywy budowlanej.

Rm. Dr. Rosenzweig wskazywał na konieczność przygotowania potrzebnych kapitałów, któreby umożliwiły rozpoczęcie racjonalnej akcji budowlanej. Prezydjum miasta powinno zwrócić się do rządu o przeznaczenie podatku na rozbudowę i podatku kwaterunkowego na budowę domów mieszkalnych.

Rm. Oplustil domagał się natychmiastowego rozpoczęcia budowy Muzeum Narodowego, oraz aby Prezydjum miasta wywarło wpływ w kierunku rozpoczę-

cia budowy domów na parcelach budowlanych w centrum miasta.

W dalszej dyskusji przemawiali rm. Dr Lang, Dr Klimecki, Rymar, Inż. Turski, ks. Kasprzyk i Chwastek.

Rezygnacja radcy m. Wład. Cezara.

Sekretarz odczytał pismo radcy m. Władysława Cezara donoszące o rezygnacji swej z godności członka Radcy miejsk. z powodu choroby. (L. prez. 1074/27).

Rm. Dr. Rosenzweig jest zdania, że skoro p. Cezar rezygnuje z godności radcy miejsk. z powodu choroby, nie ma potrzeby odsyłać sprawy tejże rezygnacji do S. III., lecz rezygnację przyjąć do zatwierdzającej wiadomości, tem więcej, że w miejsce p. Cezara jako powołanego z koła IV. wojewoda powoła na wniosek Rady miejsk. jego zastępcę.

Prezyd. Rolle wyjaśnia, że w myśl regulaminu i utartych zwyczajów sprawę rezygnacji odeśle do Sekcji prawniczej, która po rozpatrzeniu sprawy przyjdzie przed Radę miejsk. z wnioskiem powołania następcy.

W głosowaniu, rezygnację p. Cezara odesłano do Sekcji prawniczej.

Urlop.

Rada m. udzieliła radcy m. Dr Ludwikowi Merzowi urlopu 4 tyg. celem poratowania zdrowia.

Porządek dzienny.

I. Dodatek 10% do opłat gminnych od podań wnoszonych do Magistratu.

Imieniem Sekcji II. i III. st. radca Magistratu Dr. Wydro wnosi:

Rada miasta uchwali:

Do opłat gminnych od podań wnoszonych do Magistratu i od świadectw przez Magistrat wydanych pobierać się będzie w czasie do końca grudnia 1927 r. nadzwyczajny dodatek wysokości 10% opłat ustanowionych taryfą obowiązującą. (L. 540/927 II. a).

Rm. Dr. Rosenzweig jest zdania, że gmina nie powinna pobierać podobnego podatku jakie pobierają władze rządowe.

Wnosi o odesłanie całej sprawy do Sekcji I. i III.

Rm. Dr Mussil zgłasza wniosek:

„Wniosek o uchwalenie dodatku 10% do opłat gminnych od podań wniesionych do Mgtu, odsyła się do Sekcji II. i III.

Po wyjaśnieniach referenta st. radcy Dr Wydro przystąpiono do głosowania.

Wniosek rm. Dra Rosenzweiga i Dra Mussila nie uzyskał większości.

Wnioski Sekcji II. i III. uchwalono.

II. Sprawa umundurowania niższych funkc. miejskich.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Drobniak wnosi:

Przyjmuje się ofertę firmy F. i E. Zajączek i Lankosz z dnia 13 stycznia 1927 i przedłuża się tej Firmie dostawę materjałów na umundurowanie służby miejskiej w r. 1927 wedle gatunków i cen, zatwierdzonych na podstawie rozprawy ofertowej uchwałą Prezydjum m. z dnia 18 lutego 1926 powziętą na na podstawie § 53 statutu miejskiego. (L. 581/927 I).

Rm. Dr Rosenzweig ze względów zasadniczych jest zdania, że powinno się rozpisać publiczną licytację ofertową.

Po wyjaśnieniu referenta rm. inż. Drobniaka, wniosek Sekcji I. uchwalono.

III. Sprawa dalszego wykupna gruntu dla otwarcia połączenia ul. Wileńskiej z Sadową w Dz. XVIII.

Imieniem Sekcji I. radca m. inż. Romanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. W sprawie uchwały Rady miasta z dnia 6-go maja 1912 r. L. 36997/1912 B. b. odnośnie do otwarcia z urzędu ulicy skośnej między ulicą Wileńską a ulicą Sadową w Dz. XVIII. według planu Bud. miejsk. Oddział B. z dnia 19 stycznia 1912 r. nie uwzględnia się podania właścicieli realności z dnia 12 grudnia 1925 r. do L. 113/1926 B. b., a poleca się ponownie Magistratowi przystąpić do wykupna gruntów celem przeprowadzenia tejże ulicy po myśli noweli ustawy bud. miejsk. krakowsk. § 16 a.

Uchwalono. (L. 113/926 Bb.).

IV. Linja regulacyjna ul. Skośnej w Dz. XVIII.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Romanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Reasumując częściowo uchwałę swą z dn. 6 maja 1912 r. L. 36997/12 B. b. odnośnie do linij regulacyjnych ul. Skośnej między ul. Warszawską a ul. Celarowską w dz. XVIII.:

zatwierdza się linje regulacyjne tejże ulicy według linji czerwonych na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 26 czerwca 1926 r. oznaczonych literami:

a-b, c-d z linjami budowlanemi,
a'-b', c'-d' po stronie północno-zachodniej, zaś
e-f-g-h, i-j-k z linjami budowlanemi
f-'g'-h', i'-j'-k' po stronie południowo-wschodniej.

Uchwalono. (L. 1506/926 Bb.).

V. Dalsze przedłużenie i otwarcie ulicy Zabłocie do ul. Płaszowskiej.

Imieniem Sekcji I., radca m. Łuczko wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się otwarcie dalszego przedłużenia ulicy Zabłocie do ulicy Płaszowskiej z urzędu po myśli § 16 a noweli do ust. bud. m. krak. według planu Bud. m. Oddz. B. z dnia 25/XI. 1926 r.

2. Zatwierdza się linje regulac. przedłużenia ulicy Zabłocie, nawiązując do ustalonych przy L. 1653/26 B. b. linij regulacyjnych tej ulicy według linji czerwonych, oznaczonych na powyższym planie Bud. m. B. literami:

a-b c-d-e, f-g-h-i, j-k-l, ł-m-n od strony północno-wschodniej, zaś o-p, q-r-s, t-u-v-w, x-y-z od strony południowo zachodniej.

3. Przyjmuje się dla powyższej ulicy sposób zabudowania zwarty.

4. Poleca się Magistratowi przystąpić do wykupna potrzebnych gruntów, zestawić kosztorysy i przedłożyć je Radzie miejskiej do zatwierdzenia.

Uchwalono. (L. 3757/926 Bb.).

VI. Linje regulacyjne na gruntach pofort. przed parkiem krak. w bloku Nr. XIII.

Imieniem Sekcji I., radca m. Jan Chwastek wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Nawiązując do uchwały z dn. 4 listopada 1919 zatwierdzającej otwarcie ulic na gruntach pofortecznych przed parkiem krakowskim w dz. XV., zatwierdza się otwarcie z urzędu uliczki 8-metrowej wzdłuż wschodniej granicy gruntu wydzielonego z bloku Nr. XIII. pod budowę kościoła parafji św. Szczepana.

2. Zatwierdza linje regulac. powyższej ulicy oznaczone na planie Bud. miejsk. Oddz. B. z dnia 19 listopada 1926 r. głoskami:

a-c od strony zachodniej, zaś głoskami:

d-e-f-g od strony wschodniej.

3. Zatwierdza się podział pozostałej po wschodniej stronie uliczki części bloku budowlanego na 10 parcel budowlanych wkreślonych w powyższym planie kolorem czerwonym i oznaczonych liczbami od 1 do 10.

4. Powyższe parcele przeznacza się na zabudowanie zwarte w sposób oznaczony czerwono na powyższym planie t. zn. z tylną linją budowlaną w odstępie maksymalnym 15 m. od linji regulacyjnych — domami 18 metrów wysokimi, licząc tę wysokość od okapu do niveau chodnika.

Uchwalono. (L. 3501/926 Bb.).

VII. Sprzedaż parceli gminnej w Dz. X. p. Kasprowi Nowakowi.

Imieniem Sekcji I. radca m. inż. Kleinberger wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać p. Kasprowi Nowakowi parcelę gminną lkat. 215/14 lwh. 572 Dz. X. o powierzchni 346.4 m. kw. oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 3 grudnia 1926 kolorem zielonym za cenę po 3 (trzy) zł. za 1 metr kw. a to pod następującymi warunkami:

1) Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Cena kupna będzie spłacana w ratach miesięcznych po 50 zł. począwszy od 1 marca 1927 r. bez procentów. Kwota ta będzie strącana z poborów służbowych.

Cenę kupna można zapłacić wcześniej.

3) Podpisanie kontraktu, zaintabulowanie prawa własności oraz oddanie parceli we fizyczne posiadanie nastąpi dopiero po całkowitej spłacie ceny kupna.

4) Koszta kontraktu, stempli, intabulacji oraz należytości od przeniesienia własności poniesie nabywca.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. radców m. inż. Krzepowskiego i Józefa Batkę, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. Radców m. Dra L. Merza i inż. J. Peltza.

III. Uzyskana cena kupna wpłynie na dochód funduszu regulacji m. pod nową poz. »Urządzenie nowej ulicy w Dz. X. Zakrzówek koło baraku gminnego«.

Uchwalono. (L. 6272/926/I.).

VIII. Zaciągnięcie pożyczki rządowej na zatrudnienie bezrobotnych.

Imieniem Sekcji II. i III. wiceprez. m. Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki rządowej na cele zatrudnienia bezrobotnych w dowolnej wysokości na warunkach ustalonych przez Rząd.

2) Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz pp. radców m. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Adama Müllera i Dra Franciszka Mussila (do L. 1519/27 prez.).

Uchwalono.

IX. Zwaloryzowanie pożyczki 30 miljonów marek polskich zaciągniętej przez Gminę miasta Krakowa w b. Zakładzie miast Małopolski.

Imieniem Sekcji II. i III. radca m. Dr. Gross wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zwaloryzowania w drodze ugody pożyczki nominalnej wartości 30.000.000 Mkp. zaciągniętej w kwietniu 1922 w b. Zakładzie Kredytowym miast Małopolski, a przejętej obecnie przez Bank Gospodarstwa Krajowego, na warunkach ustalić się mających z powyższym Bankiem.

2) Do podpisania odnośnego dokumentu upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz pp. radców m. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Adama Müllera i Dra Franciszka Mussila. Uchwalono. (L. prez. 47/27).

X. Nabycie gruntu l. kat. 1816/3 u wylotu ul. Wolskiej od P. Anieli Burtanowej.

Wobec zniesienia ze względów formalnych przez Tym. Wydział Samorządowy we Lwowie reskryptem z dnia 22 lutego 1927 L. W. 2839/27/I. uchwały Rady miejskiej z dnia 4 listopada 1926 r. ponawia się:

Imieniem Sekcji I. i II. Rm. Dr. Klimecki wnosi:

Rada miasta uchwali:

Reasumuje się uchwałę T. Zarządu miasta z dnia 18 czerwca 1925 w sprawie nabycia od p. Anieli Burtanowej parceli lkat. 1816/3 i sprzedaży jej parceli pofort. 54, oraz gruntów na t. zw. kontumacji w Dz. XVII.

Natomiast uchwala się co następuje:

I. Zakupić dla Gminy m. Krakowa od P. Anieli Burtanowej parcelę gruntową lkat. 1816/3 objętą lwh. 421 ks. gr. gm. kat. Kraków-Zwierzyniec o powierzchni 1 ha 46 ar. 80 m. kw. czyli 2 morgów 882 sążni kw. t. j. cały kompleks gruntowy położony u wylotu ul. Wolskiej za ryczałtową cenę w kwocie 295.000 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć tysięcy) złotych obiegowych pod następującymi warunkami:

1) Cena kupna będzie wypłacona w ten sposób, że:

a) Gmina potrąci kwotę 120.000 (sto dwadzieścia

tysięcy) złotych wypłaconą już poprzednio z tytułu kontraktu z dnia 20 czerwca 1925 r. bez żądania zwrotu zapłaconych procentów realnych,

b) resztę w kwocie 175.000 (sto siedmdziesiąt pięć tysięcy) złotych obiegowych zapłaci Gmina w gotówce w 14 (czternaście) dni po otrzymaniu pisma T. Wydziału Samorządowego, zatwierdzającego niniejsze kupno. Tę kwotę 175.000 (sto siedmdziesiąt pięć tysięcy) złotych wypłaci Gmina w złotych obiegowych z tem zastrzeżeniem, że jej wartość wewnętrzną przyjmuje według kursu dolara St. Z. A. Półn. licząc 8·94 złotych (ośm złotych dziewięćdziesiąt cztery groszy) za jednego dolara S. Z. A. P. dlatego w razie zmiany kursu dolara St. Z. A. P. według notowania Banku Polskiego w dniu wypłaty będzie powyższa kwota 175.000 (sto siedmdziesiąt pięć tysięcy) złotych obiegowych odpowiednio podwyższona względnie obniżona.

2) Wspomniany wyżej grunt sprzedaje P. Aniela Burtanowa w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów oraz dzierżaw i najmów.

3) Koszta kontraktu, intabulacji tudzież ewent. stempli i należytości ponosi w całości Gmina miasta Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy PP. Radców miejskich inż. W. Turskiego i Dr. L. Merza, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich PP. Radców miejskich Dr. Fr. Mussila i St. Drozdowskiego.

III. Powyższy grunt nabywa Gmina miasta Krakowa na podstawie ustawy o rozbudowie miast z dnia 29 kwietnia 1925 Nr. 51 poz. 346 dz. u. Rz. P. na cele rozbudowy miasta Krakowa, regulacji ul. Wolskiej, urządzenia placu koło przyszłego Muzeum Narodowego itp.

IV. Przypadającą do wypłaty resztę ceny kupna pokryć z pożyczki do której zaciągnięcia w jednej z krakowskich instytucji kredytowych upoważnia się P. Prezydenta miasta w porozumieniu z Sekcją skarbową Rady miejskiej.

V. Niniejszą uchwałę przedłożyć Wydziałowi Samorządowemu z prośbą o zatwierdzenie w myśl przepisu § 60 ustęp 11 statutu gminnego dla m. Krakowa. (LM. 1287/I./27).

Wiceprezydent Dr. Wielgus na czas obrad nad powyższą sprawą opuszcza salę obrad Rady miejskiej.

Rm. Dr. Rosenzweig zgłasza następujące wnioski:

1) Wobec nie przedłożenia Sekcji I., II. i III. odnośnych wniosków imieniem klubu P. P. S. zakładam protest.

2) Sprawę zamieszczoną na porządku dziennym pod punktem X. odsyła się do odnośnych Sekcyj.

3) Nad wnioskami zamieszczonymi pod punktem X. porz. dziennego Rada m. przechodzi do porządku dziennego a zarazem postanawia kwotę 395.000 zł. przeznaczyć na budowę Muzeum Narodowego.

4) Gdyby wnioski pod punktem X. porządku dziennego miałyby być rozpatrywane — wnoszę o imienne głosowanie.

Po wyjaśnieniach referenta, Prezyd. Rollego przystąpiono do głosowania.

Wnioski rm. Dr. Rosenzweiga odrzucono.

Wnioski Sekcji I. i II. uchwalono.

XI. Obniżenie odsetek zwłoki zaległych podatków i opłat gminnych.

Imieniem Sekcji II. radca m. Dr Gross wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Obniża się odsetki za zwłokę od płaconych zaległych podatków i opłat gminnych (bezpośrednich) na 2% miesięcznie;

2. upoważnia się Prezydenta miasta do przyznawania poszczególnym płatnikom dalszych ulg na indywidualne prośby w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie;

3. obniża się odsetki za zwłokę od płaconych do dnia 31 marca 1927 zaległych podatków i opłat gminnych na 1% miesięcznie. (L. M. 3635/27/IIa).

Uchwalono.

XII. Przeznaczenie budynku VIII. szkoły pow. męskiej na pomieszczenie szkoły dla dzieci umysłowo niedorozwiniętych.

Imieniem Sekcji II. i IV. st. radca Mgtu Sawiński wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Gmina m. Krakowa zgadza się przeznaczyć w całości budynek VIII. szkoły powsz. męskiej im. św. Szczepana przy ul. Rajskiej, zatrzymując własność tego budynku, na pomieszczenie wyłącznie szkoły specjalnej dla dzieci umysłowo niedorozwiniętych i głuchoniemych, których rodzice są zamieszkali w Krakowie, a to pod następującemi warunkami:

a) Gminie m. Krakowa przysługuje prawo przeniesienia w razie potrzeby wspomnianej szkoły specjalnej każdego czasu do innego budynku szkolnego na ten cel specjalnie urządzonego, względnie zbudowanego, a zarazem prawo przeznaczenia rzeczonego budynku szkoły przy ul. Rajskiej na inne cele szkolne.

b) Bez osobnego pisemnego zezwolenia Gminy nie mogą być w wspomnianym budynku szkolnym wykonane żadne przebudowy, dobudowy ani nadbudowy.

c) Wspomniana szkoła specjalna dla dzieci umysłowo niedorozwiniętych i głuchoniemych, otrzyma nazwę „szkoły im. św. Szczepana".

d) Dzieci rodziców zamieszkałych poza obrębem Krakowa będą mogły być przyjmowane do tej szkoły tylko za wyraźnem pisemnem zezwoleniem Magistratu w każdym poszczególnym wypadku i za opłatą oznaczoną przez Magistrat.

II. Gmina m. Krakowa zobowiązuje się ponosić jedynie tylko rzeczowe koszta utrzymania wspomnianej szkoły, jakie nakłada na Gminę w art. 11 ustawa z dnia 17 lutego 1922, Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 143 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych, z zastrzeżeniem, że wszelkie inne wydatki rzeczowe połączone z utrzymaniem tej szkoły ze względu na jej specjalny charakter i ewent. przyszłą rozbudowę, jak również wydatki personalne ponosić będzie Skarb Państwa.

Uchwalono. (L. 9414/926/IV).

XIII. Sprawy administracyjne Akcyzy m. A. Udział gm. m. Krakowa w Spółce „Caro".

Imieniem Komisji administr. Sekcji II. i III. radca m. Dr Lauer wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Łącznie z Bankiem Małopolskim i obu Cechami

rzeźników i masarzy, powołuje się do życia spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, opartą na ustawie z dnia 6 marca 1906, Nr 58 Dz. u. p. z kapitałem 550.000 zł. pod firmą „Caro“, Spółka dla popierania i prowadzenia handlu bydłem, mięsem i przetworami zwierzęcemi w Krakowie i oddaje się jej prawo prowadzenia Krakowskiej Kasy Targowej na Miejskiej Centralnej Targowicy na zwierzęta rzeźne na przeciąg lat 5 pod następującemi warunkami:

a) na 7 członków Rady nadzorczej, gmina miasta Krakowa mieć będzie 3 wyznaczonych przez Prezydjum miasta;

b) jednego z dwóch dyrektorów spółki i jednego z dwóch członków Komisji rewizyjnej wyznaczy Prezydent miasta;

c) lokal na Kasę Targową i prawo prowadzenia Kasy Targowej wynajmie, względnie wydzierżawi Gmina Spółce na mocy osobnego kontraktu.

2. Gmina miasta Krakowa przystępuje do Spółki z udziałem 200.000 zł. i zastrzega sobie w okresie czasu trwania spółki prawo podwyższenia swego udziału lub odstąpienia części tegoż innej osobie.

3. Prezydjum miasta upoważnia się do zaciągnięcia na powyższy cel pożyczki w kwocie 200.000 zł. w jednej z instytucji finansowych najmniej na lat pięć.

4. Czysty zysk, jaki osiągnie Gmina m. Krakowa z udziału w Spółce, przeznacza się na cele opieki społecznej.

5. Do podpisania kontraktu Spółki „Caro“, oraz kontraktu o najem, względnie dzierżawę lokalu dla Kasy i prawa prowadzenia Kasy Targowej upoważnia się obok Prezydenta miasta, wzgl. jego zastępcy, Radców miasta pp. Dra Müllera i Wachtla a w razie nieobecności jednego z nich, Radcę miejskiego P. Łuczkę.

(L. 8160/926 akc.)

Rm. Dr Emilewicz zgłasza wniosek:

Rada miejska wzywa Prezydjum miasta, by poczyniło energiczne kroki celem doprowadzenia do sprawności chłodni miejskiej w Dzieln. XXII. Podgórze.

W dyskusji zabierali głos rm.: Kluczka, inż. Kleinberger i Marski.

W głosowaniu wnioski Komisji administracyjnej po wyjaśnieniu referenta uchwalono.

Wniosek rm. Dr Emilewicza przekazano Sekcji III.

XIV. B. Statut podatku towarowego.

Imieniem Komisji administracyjnej st. radca Mgtu Dr Zawadzki wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Uchwala się załączony projekt Statutu podatku towarowego, wypracowany przez Administrację akcyzy;

2. Upoważnia się Komisję administr. do uchwalania imieniem Rady m. zmian Statutu, jakie wskutek zmiany norm podatkowych okażą się potrzebne.

(L. 6604/927 akc.)

(Statut dołącza się do protokołu).

Rm. Popiel zgłasza wniosek:

„Wniosek Komisji administracyjnej w sprawie wprowadzenia podatku towarowego, odsyła się do zaopinjowania Komisji prawniczej i skarbowej“.

Rm. Marski zgłasza rezolucję:

„Uprasza się Prezydjum m. aby poczyniło odpowiednie starania, celem zmiany dotyczącej ustawy w tym duchu, a mianowicie, ażeby artykuły pierwszej potrzeby a szczególnie w mniejszych ilościach, były zupełnie wolne od podatku, a rekompensata może nastąpić przy artykułach luksusowych.

Rm. Puchałka zgłasza wnioski:

a) „Wniosek Komisji administracyjnej odsyła się z powrotem do tejże Komisji, celem ponownego rozpatrzenia“.

b) „W § 2. ust. 2 Statutu podatku towarowego dodać na końcu towary wpisane w § 4 pod cyframi: 2, 3, 6, 12, 24, 25, 26“.

Rm. Dr Szołayski zgłasza wniosek:

„Ustęp drugi § 2 statutu podatku towarowego uzupełnia się po słowach: „tudzież ładunki przewożone przez stacje „transito“ słowami: „oraz ładunki przeznaczone dowodnie na eksport“.

Rm. inż. Kleinberger zgłasza poprawkę:

„Wobec sprzeczności w wyliczaniu towarów w punkcie 4-ym, podlegających z mocy art. 26 ustawy o rozbudowie miast Dz. U. Rz. Pol. Nr 51, poz. 346, wnoszę na skreślenie punktu 4, poz. 15, papa dachowa, 23 wapień, dolomit i 27 żelazo i stal surowa jako wybitnie podstawowych materjałów budowlanych“.

Rm. Kluczka i tow. zgłasza wniosek:

„Podpisani wypowiadają się zasadniczo przeciwko pobieraniu opłat tonażowych przez Magistrat m. Krakowa od towarów, przewożonych kolejami i drogą wodną do miasta, jako podatku pośredniego, utrudniających w znacznej mierze obrót towarowy i stanowiących pewne trudności tak dla handlu jak i przemysłu i uważają za niedopuszczalne, aby podatkiem tym obciążone być miały artykuły spożywcze, wobec czego stawiają wniosek o wykreślenie ze spisu towarów, podlegających opodatkowaniu następujących punktów w § 3:

1. punkt 3, jaja,
punkt 6, kasza krajowa,
punkt 12, mleko i jego przetwory (nabiał),
z p. 24, mąka zbożowa, chleb,
z p. 25, ziemniaki świeże, jarzyny i warzywa,
z p. 26, żądają poprawki, zdążającej do zwolnienia od podatków zwierząt domowych żywych, przeznaczonych na ubój.

W § 7. umieszczonych pod lit. a) chleb d) jarzyny i warzywa f) mięso świeże, bite zwierzęta domowe.

Do § 5 dodaje się z wyjątkiem artykułów spożywczych.

2. Do ustępu 2-go porządku dziennego, który przewiduje dalszą podwyżkę taryfy i łącznie z tem podwyżki opłat, innemi słowy dalsze potęgowanie wzrostu drożyzny, podpisani przychylić się nie mogą i stawiają wniosek, aby zmiany statutu uchwalone być mogły tylko przez Radę miejską.

Uważają wreszcie obliczenie podatków tonażowych na podstawie taryfy kolejowej za zbyt sklauzulowane i niejasne, stawiają podpisani 3-ci wniosek:

Wzywa się Magistrat, aby o ile okaże się w przyszłości koniecznem pobieranie podatków tonażowych, poczynił odpowiednie kroki u odnośnych Władz, celem zmiany przepisów w tym kierunku, iż opłaty tonażowe nakładane być mogą na podstawie określeń liczbowych,

biorąc pod uwagę wartość i rodzaj towarów z pominięciem artykułów żywnościowych.

Wnioski: rm. Popiela, Puchałki, inż. Kleinbergera i Kluczki odrzucono.

Rezolucje: rm. Dr. Szołayskiego, Marskiego przekazano Komisji administr.

Wnioski Komisji administr. po wyjaśnieniach referenta bez zmian uchwalono.

XV. Statut opłat od umów o przeniesienie własności nieruchomości na rzecz Gminy m. Krakowa.

Imieniem Sekcji II. i III. radca m. Dr. Ignacy Landau wnosi:

Rada m. uchwali:

Uchwala się załączony statut o opłatach od umów o przeniesienie własności i nieruchomości na rzecz Gm. miasta Krakowa. (Statut dołącza się do protokołu).

Uchwalono.

XVI. Upoważnienie Sekcji I. Rady m. do nabywania gruntów pod ulice i place.

Imieniem Sekcji I. radca m. Pachoński wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Na podstawie § 82 statutu gm. dla m. Krakowa Rada miejska upoważnia Sekcję I. (ekonomiczną) Rady miejskiej do nabywania gruntów pod ulice i place o ile obszar nabywanego gruntu nie przekracza 100(stu) metrów kwadr. i o ile cena za jeden metr kwadr, takiego gruntu nie przewyższa kwoty 10 (dziesięciu) złotych w złocie w myśl rozp. Prezydenta Rzp. z 20 stycznia 1924 roku Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rz. P.

II. Do podpisywania dotyczących aktów prawnych upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy PP. Radców miejskich Inż. Władysława Turskiego i Dra Ludwika Merza a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców m. Dra Franciszka Mussila i Stanisława Drozdowskiego.

Uchwalono. (L. 2120/1926 I.).

XVII. Sprzedaż parceli gm. pp. Wład. i Anieli Jaśko w Dz. XXII.

Imieniem Sekcji I. radca m. Sławiński wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać pp. Władysławowi Jaśce, Anieli Jaśko i Ignacemu Dembowskiemu parcele lkat. a) 858/4 lwh. 4 Dz. XXII. o powierzchni 142 m. kw. i b) 858/11 lwh. 4 Dz. XXII, o powierzchni 156 m. kw. po cenie 9·72 (dziewięć 72/100) złotych w kruszcu za jeden metr kw. czyli za cenę 2896·56 złotych w złocie przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą wartości 9/31 gr. czystego złota w myśl rozporządzenia Prez. Rzeczyposp. Polskiej z dnia 20 stycznia 1924 r. Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rz. P. — a to pod następującemi warunkami:

1) Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Spłata ceny kupna ma nastąpić w ten sposób, że kwota 500 zł. obiegowych zostanie zapłaconą w przeciągu 8 dni licząc od zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż powyższego gruntu, reszta zaś w przeciągu jednego roku w równych ratach miesięcznych, z których pierwsza płatną jest dnia pierwszego miesiąca następującego po dniu niniejszej uchwały, dalsze zaś 1-go każdego następującego miesiąca. W razie niezapłaty którejkolwiek raty w terminie transakcja się rozwiązuje, a Gmina m. Krakowa zwróci zapłaconą już część ceny kupna bez procentów.

Powyższą cenę kupna wolno spłacić wcześniej.

3) Co do terminów rozpoczęcia i ukończenia budowy, sposobu zabudowania i usytuowania budowy, zakazu sprzedaży oraz rygorów, obowiązuje zasadnicza uchwała Sekcji I., komisji podgórskiej i komisji gruntowej z dnia 7 listopada 1923 r.

4) Podpisanie kontraktu, zaintabulowanie prawa własności oraz oddanie parceli we fizyczne posiadanie nastąpi dopiero po całkowitej spłacie ceny kupna.

5) Koszta kontraktu, stempli, intabulacji oraz należytość od przeniesienia własności poniosą nabywcy.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Dra Józefa Emilewicza i Karola Łuczkę, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Karola Breuera i Dra Edwarda Färbera.

III. Uzyskana cena kupna wpłynąć ma do funduszu regulacyjnego pod pozycją: „Budowa kanału i urządzenia w alei pod Kopcem Krakusa w Dz. XXII.".

Uchwalono. (L. 7322/926 I.).

XVIII. Nabycie od Udziałowej Spółki mieszkaniowej realności w Dz. XI.

Imieniem Sekcji I., radca m. Marski wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Nabyć od Udziałowej Spóki mieszkaniowej, Spółki z ogr. odp. w Krakowie realność lwh. 460 lkat. 141/69 Dr. XI. Dębniki wraz z fundamentami (piwnicami) o powierzchni 545 m. kw. za cenę ryczałtową w kwocie 16000 (szesnaście tysięcy) złotych.

Oprócz tego zwróci Gmina m. Krakowa Spółce kwotę 250 złotych zapłaconą w dniu 23 maja 1924 r. tytułem zaliczki na kupno parceli lkat. 355/4 lwh. 446 gm. kat. Kraków-Dębniki.

Transakcję zawierają strony pod następującemi warunkami:

1) Powyższą realność nabywa Gmina m. Krakowa w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów z wyjątkiem jednak służebności oparcia budynku na parceli kat. 141/70 lwh. 473 ks. gr. gm. kat. Kraków-Dębniki.

2) Gmina m. Krakowa wypłaci Spółce przy podpisaniu kontraktu kwotę 14.647 (czternaście tysięcy sześćset czterdzieści siedm) złotych.

Reszty tj. kwoty 1603 (tysiąc sześćset trzy) złotych użyje Gmina na wynagrodzenie dla p. Zofji Jankowskiej właścicielki sąsiedniej realności lwh. 473 lkat. 141/70 Dz. XI. Dębniki za wybudowaną od jej strony za zgodą Spółki ścianę graniczną na parceli będącej przedmiotem transakcji. Uiszczenie tego wynagrodzenia nastąpi w ten sposób, że Gmina zwolni p. Zofję Jankowską od gminnej ustawowej należytości kanałowej w kwocie 503 zł. tudzież od przyszłej należytości za ułożenie chodnika wzdłuż parceli lkat. 141/70.

3) Sposób zapłaty oznaczonej w punkcie 2) będzie objęty kontraktem ze Spółką a p. Zofja Jankowska zrzeka się jakichkolwiek praw i roszczeń do powyższego muru (ściany) granicznego, oraz zezwala na swobodne rozporządzanie tym murem w granicach służebności przytyku

a w szczególności będzie Gmina mogła częściowo rozebrać mur ogniowy na wysokości poddasza i dachu oraz mur ten podwyższyć.

4) Koszta kontraktu, stempli, intabulacji oraz ewentualną należytość od przeniesienia własności poniesie Gmina m. Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. inż. Krzepowskiego i Józefa Batkę a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Adama Müllera i Dra Franciszka Mussila.

III. Realność powyższą nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 r. Nr. 51 poz. 346 Dz. u. Rz. P. na cele rozbudowy miasta.

IV. Upoważnia się P. Prezydenta m. do poczynienia kroków celem wybudowania domu 3-ch piętrowego na powyższej parceli według planów zatwierdzonych przez Magistrat kosztem 110.000 złotych.

V. Upoważnia się P. Prezydenta m. do zawarcia umowy ze Skarbem Państwa w sprawie długoletniego najmu na pomieszczenie urzędu pocztowego, dostarczenie mieszkania dla kierownika tego urzędu w Dz. XI. Dębniki za czynszem ryczałtowym płatnym z góry.

VI. Wydatek na kupno powyższej realności i na budowę domu pokryć z kwot, które otrzyma Gmina od Skarbu Państwa w myśl ustępu V. oraz z pożyczki na ten cel zaciągnąć się mającej.

Uchwalono. (L. 305/27 I.).

XIX. Nabycie od p. Marji Woźniakowej części parceli w Dz. XV. na cele uregulowania ulicy Kazimierza Wielkiego.

Imieniem Sekcji I., radca m. Sławiński wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na cele uregulowania ulicy Kazimierza Wielkiego w Dz. XV. nabyć od p. Marji Woźniakowej część parcel lkat. 207 i 42 wchodzących w skład ciała hip. L. 89 Dz. XV. oznaczoną na planie sytuacyjnym Budownictwa m. B. z dnia 20-go grudnia 1926 r. kolorem zielonym o łącznej powierzchni około 60·60 metr. kwadr. za cenę po 3 (trzy) złote za jeden metr kwadr. pod następującymi warunkami:

1) Grunt powyższy nabywa Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Cena kupna zostanie zapłacona przy podpisaniu kontraktu.

3) Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, koszta mapek i pomiarów oraz ewentualną należytość skarbową poniesie Gmina m. Krakowa.

4) Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Jana Peltza i J. K. Chwastka, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. r. m. St. Drozdowskiego i Ł. Rocka.

Uchwalono. (L. 8279/26 I.).

XX. Sprawa zniesienia miejsk. kanałów podwórzowych.

Imieniem Komisji drogowo-kanał. i gruntowej, st. radca bud. m. Inż. Kłeczek wnosi:

Rada miasta uchwali:

W myśl § 2 ustawy z dnia 11 lipca 1914 o obowiązku właścicieli domów w stoł. król. m. Krakowie wykonania kanałów domowych i połączenia tychże z miej. kanałami ulicznymi — znosi się miejskie kanały podwórzowe w blokach budowlanych położonych między ulicą Bracką, Franciszkańską, plantami, ul. Jagiellońską, ulicą św. Anny i Rynkiem i ustanawia się dwuletni czasokres licząc od dnia niniejszej uchwały dla połączenia kanałów domowych z wybudowanymi kanałami ulicznymi.

Uchwalono. (L. 3265/926 Bb.).

XXI. Budowa kolektorów zachodnich w Dz. XIV., XV., XVI. i XVII.

Imieniem Komisji drogowo-kanałowej st. radca bud. miej. inż. Kłeczek wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. W celu skanalizowania dzielnic: XIV., XV., XVI. i XVII. należy wybudować kolektory zachodnie, a mianowicie gałąź wschodnią przez tor powyścigowy w ul. Miechowskiej, Czarnowiejskiej, Misjonarskiej, Chocimskiej, Juljusza Lea, Nowowiejskiej, Kazimierza Wielkiego, Racławickiej, Mazowieckiej do koszar im. Stefana Czarnieckiego, oraz gałąź zachodnią w ul. Misjonarskiej, Juljusza Leo, na gruntach Popielów, w ul. Kazimierza Wielkiego, Podchorążych, w ul. przez ogród koszar im. Kazimierza Wielkiego, Bronowickiej i Bartosza Głowackiego w ogólnej długości 4279 mb.

2. Koszta budowy w kwocie preliminowanej Zł. 580.000 należy pokryć w 75% z funduszów gminnych, a mianowicie albo z mających się uzyskać pożyczek lub pozycji budżetowych do częściowego zwrotu właściciell przyległych realności na podstawie § 5 i 6 ustawy kanałowej z dnia 11 lipca 1914 r. oraz dodatków dobrowolnych, zaś w 25% z udziału Skarbu Państwa przyznanego reskryptem Min. Rob. Publ. z dnia 28 grudnia 1926 do L. dz. VII. — 1990/26 do L. Magistratu 9 ex 4 stycznia 1927 z tytułu budowy kolektorów do koszar w Łobzowie i Krowodrzy, na skutek petycji Gminy do L. 1290/926 B. b., oraz L. 3346/926 B. b.

3. Należy utworzyć we funduszu regulacji miasta osobne konto pod tytułem: „Budowa kolektorów zachodnich w Dz. XIV., XV., XVI. i XVII".

a) Gałąź wschodnia,

b) „ zachodnia

z pozycją dochodów i rozchodów. Do konta tego na dochód wpłynąć ma zaliczka 30.000 Zł. asygnowana reskryptem Min. Robót Publ. jak wspomniano ad 2) z kredytu otwartego w myśl uchwały Komitetu ministrów z dnia 1926 r. w budżecie nadzwyczajnym w dz. 2 rozdz. I. § 12 „Inwestycje dla zwalczania bezrobocia", jako udział Skarbu w budowie kolektorów do koszar w Łobzowie i Krowodrzy, oraz należytości ustawowe i datki wymienione pod 2).

4. Budowę powyższą należy przeprowadzić we własnym zarządzie.

5. Do kontroli budowy i podpisywania rachunków deleguje się Radców miejskich: Pp. Artura Romanowskiego i Adama Czunkę.

6. Po ukończeniu budowy należy przedłożyć Komisji drogowo-kanałowej zamknięcie rachunkowe do wiadomości.

Uchwalono. (L. 9/927 Bb.).

XXII. Linja regulacyjna ulicy Ciemnej w Dz. VIII.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Kleinberger wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się południową linję regulacyjną ulicy Ciemnej na Kazimierzu, Dz. VIII. na przestrzeni od ulicy Jakóba do ulicy Szerokiej według linji czerwonej, na planie Bud m. B. z dnia 26 czerwca 1912 r. oznaczonej literami: u-u, j-k, celem rozszerzenia tejże ulicy do 5 metrów.

2. Dla partji gruntów między ul. Szeroką a cmentarzem izraelickim na północ od ul. Ciemnej zatwierdza się tylną linję regulacyjną według linji czerwono na powyższym planie oznaczonej literami: l-m-n.

Uchwalono. (L. 4259/926 Bb.).

XXIII. Linja regulacyjna ul. Mogilskiej wzdłuż gruntu Gazowni m. w Dąbiu.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Romanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linję regulacyjną ul. Mogilskiej wzdłuż gruntu Gazowni m. w Dąbiu od strony północno-zachodniej według planu Bud. m. B. z dnia 18 stycznia 1927 wzdłuż linji czerwonej, oznaczonej literami:

a-b-c-d.

2. Zatwierdza się otwarcie z urzędu, po myśli § 16 a, noweli do ustawy bud. m. Krakowa, ulicy biegnącej od ulicy Mogilskiej wzdłuż granicy gruntów Gazowni miejsk. i Zieleniewskiego na razie z północno-wschodnią linją regulacyjną, na gruncie Gazowni miej., według linji czerwonej, oznaczonej na powyższym planie Bud. m. B. literą: e.

Uchwalono. (L. 85/927 Bb.).

XXIV. Linja regulacyjna ulicy Skawińskiej.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Kleinberger wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ulicy Skawińskiej na parceli 842/1 w dz. VIII. Kazimierz według linji czerwonych, oznaczonych na planie Bud. miejsk. Oddz. B. z dnia 8 października 1920 kolorem czerwonym i literami:

a_1-b_1-c_1-c_1^1-d_1 od strony północnej zaś:

g_1-h_1-, i_1-k_1-l_1-m_1-n_1-o_1- od strony południowej.

2. Zatwierdza się otwarcie z urzędu na podstawie § 16 a noweli Nr. 89 z dnia 28 marca 1910 dalszego przedłużenia ulicy Skawińskiej ku ul. Bulwarowej przez parcele gminne 842/2 i 842/3 z linjami regulacyjnemi, oznaczonemi na powyższym planie Bud. m. B. literami:

d_1-e'_1-e_1-f_1 od strony północnej, zaś

o_1-p_1-r_1-s_1 od strony południowej; przy szerokości ulicy minimalnie 15 m.

Uchwalono. (L. 465/927 Bb.).

XXV. Linja regulacyjna zachodniej strony ulicy Miechowskiej w Dz. XII.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Romanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Nawiązując do uchwał z dnia 12 czerwca 1923 (L. 3334/22 B. b.) i z dnia 13 lipca 1923 (L. 2395/22 B. b.) zatwierdzających otwarcie nowej ulicy komunikacyjnej, mającej iść od przyszłego mostu na Wiśle przy klasztorze PP. Norbertanek w dz. XII. przez ulicę Miechowską ku północno-zachodnim dzielnicom miasta — reasumuje się uchwałę z dnia 12 stycznia 1911 r. odnośnie do linji regulacyjnej ulicy Miechowskiej, zatwierdzając linję regulacyjną dla zachodniej strony tejże ulicy według planu Bud. m. Oddz. B. z dnia 21-go grudnia 1926 r. i linji oznaczonej głoskami:

a-b-c-d-e-f

oraz linją bud. po wschodniej stronie ulicy, według linji oznaczonej głoskami: h-i-j,

z tem, że przestrzenie zawarte między poprzednio zatwierdzoną linją regulacyjną przedłużoną do punktu „g“ a powyższą linją budowlaną przeznacza się na ogródki, jako rezerwę pod przyszłe rozszerzenie ulicy.

2. Zatwierdza się sposób zabudowania zwarty po obydwóch stronach ulicy.

Uchwalono. (L. 2636/926 Bb.).

XXVI. Linja regulacyjna wschodniej części Aleji Królewskiej na Warszawskiem w Dz. XVIII.

Imieniem Sekcji I., radca m. inż. Romanowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Nawiązując z jednej strony do uchwalonej przez Radę m. z dnia 14 grudnia 1923 L. 1754/1923 B. b. wschodniej linji regulacyjnej Al. Królewskiej wzdłuż projektów. rozszerzenia cmentarza rakowickiego, a z drugiej strony do ustalonych przez Radę m. dnia 16 marca 1911 L. 25837/1911 Bb. obustronnych linij bud. Al. Królewskiej na Celarowskiem — zaś reasumując uchwałę Tym. Zarządu miasta z dnia 10 lutego 1925 L. 4281/24 B. b. odnośnie do części wschodniej linji regulacyjnej tejże Aleji na południe od ul. Wileńskiej — zatwierdza się linje regulacyjne tejże Aleji Królewskiej na Warszawskiem Dz. XVIII. według linij czerwonych, względnie czarnych oznaczonych na planie Bud. m. B. z dnia 13 stycznia 1927 literami: a-b-c-d od strony południowo-wschodniej; przy prostej osi Aleji na całej długości, a szerokości Aleji 38 względnie 30 metrów.

2) Zatwierdza się wkreślone w powyższym planie Bud. m. b. przekroje poprzeczne Al. Królewskiej jako dyrektywę do oszacowania szczegółów przyszłego urządzenia Aleji.

Uchwalono. (L. 3246/926 Bb.).

XXVII. Rozszerzenie nowego cmentarza podgórskiego.

Imieniem Sekcji I. radca m. Breuer wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się rozszerzenie nowego cmentarza podgórskiego według planu Bud. m. B. z dnia 26 maja 1924 r. i granic na tymże planie zielono podmalowanych.

2) W łączności z projektowanem rozszerzeniem nowego cmentarza w Podgórzu Dz. XXII zatwierdza się, przy nawiązaniu Aleji pod Kopcem przez Radę m. dnia 16 czerwca 1923 L. 58/1923 B. b. linje regulacyjne dalszego ciągu tejże ulicy według planu Bud. m. Oddz. B.

z dnia 26 maja 1924 wzdłuż linji czerwonej oznaczonej literami od strony północno-zachodniej: a-b-c-d-e-f-g zaś od strony południowej a'-b', po stronie północno-wschodniej i-j-k; l-n i po stronie południowo-wschodniej H-c'.

3) Zatwierdza się również w łączności z powyższem południową linję regulacyjną ul. Za torem w obrębie gruntów gminnych według planu powyższego wzdłuż linji czerwonej oznaczonej literami: h-h_1-h_2.

4) W łączności z projektowanem rozszerzeniem nowego cmentarza w Podgórzu Dz. XXII. zatwierdza się otwarcie z urzędu w myśl § 16a ust. bud. drogi od projektowanego z ul. Głębokiej przejazdu nad koleją wznoszącej się po stokach wzgórza Krakusa łukiem ślimakowym, na Kopiec z linjami regulacyjnemi na razie do granicy gruntów gminnych i wojskowych według wkreślonych na powyższym planie Bud. m. b. z dnia 26 maja 1924 r. linij czerwonych oznaczonych literami: i-p-o-m; ł-r-s-t od strony północno-wschodniej i dalej: q_1-q_2-q_3-q_4-x_1 od strony południowej w granicy projektowanego nowego cmentarza; zaś literami: h-i_1-p_1-o_1-m_1-y_1 od strony przeciwnej — przy szerokości drogi 8 m.

5) W łączności z projektowanem rozszerzeniem nowego cmentarza w Podgórzu Dz. XXII. zatwierdza się otwarcie z urzędu w myśl § 16 a. ust. bud. ulicy wzdłuż projektowanej granicy północno-wschodniej cmentarza z linjami regulacyjnemi na powyższym planie Bud. m. B. czerwono literami: t-u-v-w-x, od strony północno-wschodniej; zaś: q_1-q-y-z od strony południowo-zachodniej.

6) Zatwierdza się linje regulacyjne projektowanego placu przy głównem wejściu do nowego cmentarza w Podgórzu Dz. XXII. według linij czerwonych na powyższym planie Bud. m. b. oznaczonych literami: A-B; C-D-E-F; G-H.

7) Zatwierdza się przejścia dla pieszych między Al. pod Kopcem i ulicą ad 4) linjami regulacyjnemi oznaczonemi na powyższym planie Bud. m. B. literami: l-ł od strony wschodniej, zaś k-m; m_1-m_2 od strony zachodniej.

8) Zatwierdza się w łączności z ustaleniem powyższej regulacji oraz z powodu wniesionych podań o zatwierdzenie podziału — parcelację z urzędu tak gruntów gminnych, jak i prywatnych, położonych u podnóża stoków wzgórza Krakusa, przyległych do ustalonych powyżej ulic według powyższego planu Bud. m. B. z dnia 26 maja 1924 z przeznaczeniem powstałych parcel na cele budowy domów mieszkalnych dla 1 ewentualnie 2 rodzin.

9) Dla powyższych parcel ustala się sposób zabudowania otwarty, względnie grupowy, przyczem poszczególne domy, względnie grupy mają być ściśle usytuowane według powyższego planu Bud. m. B.

10) Ze względu na zachowanie widoku na Kopiec Krakusa w stanie niezmienionym ogranicza się wysokość zabudowań powyżej ustalonych parcel do parteru i ewentualnie mieszkalnych poddaszy.

11) Domy wchodzące w skład jednej grupy (domy bliźniacze) mają być tak projektowane i wykonane, aby grupa miała jednolity charakter.

12) Poleca się Magistratowi przystąpić do wykupna w łączności z rozszerzeniem nowego cmentarza w Podgórzu Dz. XXII. również potrzebnych gruntów pod powyższe ulice na podstawie § 16 a. noweli do ustawy bud. m. krak.

13) Wydanie konsensu na budowę na parcelach zatwierdzonych w p. 8 a. na gruntach prywatnych przypadających uzależnia się od przeprowadzenia podziału według wskazówek powyższego planu Budownictwa m. Oddz. B.

14) Przeznacza się pas gruntu między zachodnią częścią Al. pod Kopcem, a własnością kol. państw. tj. pas gruntu położony między przyszłym przejazdem w przedłużeniu ul. Głębokiej a dzisiejszym przejazdem w poziomie w przedłużeniu ul. Kolejowej do linji regul. Al. pod Kopcem na zadrzewienie.

Uchwalono. (L. 2307/926 Bb.).

XXVIII. Powołanie radców m. do Sekcyj i Komisyj.

Prezydent m. inż. Rolle wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Przydzielić:

1) Radcę miejskiego Jana Puchałkę z Sekcji VIII. do Sekcji II.

2) r. m. inż. Henryka Mianowskiego z Sekcji II. do VIII.

3) r. m. Dr. Stanisława Klimeckiego do Sekcji I. i VII. w miejsce po Wilczyńskim Józefie.

4) r. m. Łuczkę Karola do Sekcji II. w miejsce po błp. Dr. Keplerze Pawle.

II. Jako zastępców przydzielić:

1) W Sekcji I. i VII. inż. Wacława Krzepowskiego za Józefa Mitasińskiego.

2) W Sekcji II. Pachońskiego Henryka za Jana Puchałkę.

3) W Sekcji IV. Dr. Kostaneckiego Kazimierza za Dr. Nowaka Juljana.

4) W Sekcji V. i VI. Dutkiewicza Marcelego za Godzickiego Jana.

5) W Sekcji VIII. Drozdowskiego Stanisława za inż. Mianowskiego Henryka.

6) W Komisji dla Zakładów przemysłowych inż. Władysława Kleinbergera za Godzickiego Jana.

7) W Komisji Muzeum Narodowego Dr. Fryderyka Zolla za Dr. Nowaka Juljana.

8) W Radzie artystycznej Dr. Fryderyka Zolla za Dr. Juljana Nowaka.

III. Do Komisji Zakładów przemysłowych przydziela się:

Potuczka Wacława, Migdzińskiego Franciszka, Kosobudzkiego Piotra, Dr. Klimeckiego Stanisława, Dr. Tillesa Samuela, Dr. Lauera Ignacego, Dutkiewicza Marcelego, Dr. Mussila Franciszka, Puchałkę Jana, Englischa Jana, zastępca: Dr. Müller Adam, (Kluczka Teodor, Łapiński Kazimierz,) zastępca Dr. Bobrowskiego, inż. Peltz Jan.

Uchwalono.

XXIX. Regulamin targowy krakowskiej Kasy targowej.

Imieniem Komisji administr. st. radca Magtu Dr. Zawadzki wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Uchwala się załączony projekt zmian w roz-

dziale VIII. Regulaminu Targowego, traktującym o Krakowskiej Kasie Targowej.

2) Poleca się Administracji akcyzy, aby postarała się o zatwierdzenie tego projektu przez Województwo Krakowskie. (L. 8160/926 akc.).

(Projekt regulaminu dołącza się do protokołu).

Uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godz. 10¹/₄ w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

W dniu 2 marca b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Karola Rollego **posiedzenie Sekcji skarbowej Rady miejskiej,** na którem uchwalono przedłożyć do zatwierdzenia na najbliższem posiedzeniu Rady miejskiej statut o opłatach od umów o przeniesienie własności nieruchomości na rzecz Gminy miasta Krakowa, oraz wnioski Magistratu w sprawie przyznawania płatnikom podatków bezpośrednich gminnych ulg podatkowych. Również przyjęto wnioski Sekcji szkolnej Rady miejskiej w sprawie oddania w całości budynku VIII. szkoły pow. im. św. Szczepana na pomieszczenie szkoły specjalnie dla dzieci umysłowo nierozwiniętych i głuchoniemych. Wiceprezydent miasta Dr. Wielgus przedstawił sprawę zaciągnięcia u Skarbu Państwa za pośrednictwem Ministerstwa Robót publicznych pożyczek na zatrudnienie bezrobotnych.

Po posiedzeniu Sekcji skarbowej odbyło się posiedzenie połączonych Sekcji skarbowej i prawniczej, na którem załatwiono sprawę spłaty pożyczki 4.000.000 zł. w Banku Gospodarstwa Krajowego, oraz sprawę waloryzacji pożyczek w Banku Gospodarstwa Krajowego, oraz Boden Credit Anstalt w Wiedniu.

Wkońcu uchwalono przedłożyć Radzie miejskiej wnioski w sprawie uruchomienia kasy na targowicy miejskiej.

Dnia 7 marca b. r. o godz. 5-tej rozpoczęły się **komisyjne obrady nad budżetem miejskim** na rok administracyjny 1927/28 pod przewodnictwem Prezydenta m. Rollego przy bardzo licznym udziale Radców miejskich i dwudziestu kilku referentów. Prezydent miasta zagaił obrady półtoragodzinnem przemówieniem, w którem przedewszystkiem wskazał na trudności, związane z pracami nad budżetem, nietylko z powodu trudności istotnych, związanych z koniecznością uniknięcia niedoboru, ale i z formalnych, budżet bowiem tegoroczny jest pierwszym, skonstruowanym na nowych unifikacyjnych, dla całego państwa jednolitych przepisach formalnych. Przepisy te znoszą zupełnie dotychczas od kilkudziesięciu lat stosowany w Gminie naszej sposób budżetowania.

Następnie Prezydent wskazał na znaczne trudności zrównoważenia budżetu. Potrzeby miasta, konieczność utrzymania stałego rozwoju, domagania się ludności, zaniedbania i zniszczenia wojenne, wymagają wydatnego podniesienia strony rozchodowej, a tymczasem dochody maleją, skutkiem zaniku, względnie zmniejszenia wydatności wielu źródeł podatkowych i opłat z powodu zarządzeń rządowych, czy trudności gospodarczych, w jakich się ludność znalazła.

Budżet zwyczajny zamyka się po obu stronach kwotą około 17.000.000 zł. budżet nadzwyczajny około 5 miljonów i budżet przedsiębiorstw miejskich około 20 miljonów.

Po zagajeniu obrad i przeprowadzeniu krótkiej formalnej dyskusji obrady Komisji odroczone zostały do czasu rozdania Członkom Komisji budżetowej wydrukowanego budżetu.

Pod przewodnictwem radcy m. inż, Turskiego przy współudziale Prezydjum m. odbyło się dnia 18 marca br. **posiedzenie Sekcji I. (ekonomicznej) i VII. (policyjno-budowlanej) Rady miejskiej.**

Sekcje rozpatrywały sprawę rozdania robót na budowę nowego 3-ch piętrowego domu miejskiego czynszowego, w narożniku ul. Sienkiewicza i placu Kazimierza Wielkiego w Dz. XV. i po dyskusji na podstawie przedłożonych ofert sprawy te definitywnie rozstrzygnęły, powierzając pewne grupy robót poszczególnym oferentom z pośród budowniczych, majstrów ciesielskich i blacharskich. Roboty wstępne będą natychmiast podjęte.

Pozatem przekazały Sekcje Magistratowi do normalnego traktowania kilka drobniejszych spraw porządkowych i komunikacyjnych przez radców miejskich na tem posiedzeniu poruszonych.

Dnia 22 marca br. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Karola Rollego **posiedzenie Sekcji Skarbowej Rady miejskiej,** na którem rozpatrywano sprawę waloryzacji pożyczki czeskiej w Pradze i pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego. Uchwalono również przedłożyć Radzie miejskiej wnioski w sprawie zaciągnięcia pożyczki w Zakładzie Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie na budowę domów, oraz pożyczki w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń na odbudowę sali Rady miejskiej.

Sprawę udzielenia gwarancji Gminy dla pożyczki Kasy Oszczędności b. miasta Podgórza przekazano do załatwienia na następne posiedzenie.

Pod przewodnictwem radcy m. inż. Turskiego, przy współudziale Wiceprezydenta m. Dra Wielgusa odbyło się w dniu 29 marca br. **wspólne posiedzenie Sekcji I. (ekonomicznej), VII. (policyjno-budowlanej) i III. (prawniczej) Rady miejskiej** w sprawie projektu nowych przepisów o ruchu ulicznym w mieście.

Połączone Sekcje przyjęły powyższy projekt w redakcji ustalonej przez osobny Podkomitet wyłoniony z tych Sekcyj, który na posiedzeniach w dniach 25 lutego, 14, 18 i 22 marca 1927 projekt Magistratu szczegółowo rozpatrzył i poczynił w nim odpowiednie poprawki.

Projekt zostanie przedłożony na najbliższem zwyczajnem posiedzeniu do uchwalenia Radzie miejskiej, a następnie do zatwierdzenia Województwu.

W dniu 29 marca b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa **posiedzenie połączonych Sekcji skarbowej i prawniczej Rady miejskiej,** na którem uchwalono zaciągnąć pożyczkę w kwocie 40.000 zł. z funduszów rządowych na zatrudnienie bezrobotnych przy budowie drogi Kraków—Ojców.

W poniedziałek, dnia 21 marca b. r. o godzinie 10-tej rano odbyło się **poświęcenie Miejskiego Parku samochodowego,** położonego przy ul. Barskiej 12. Na uroczystość przybyli: P. Prezydent miasta Inż. Rolle, Wiceprezydenci Dr. Wielgus, Ostrowski i Dr. Schneider, Generał Wróblewski, Pułkownik Dr. Piotrowski, Naczelnicy Wydziałów Województwa Dr. Zawadzki i Skarbek, Dyrektor Policji Dr. Styczeń, Wojewódzki Komendant Policji Państwowej Pilch, Naczelnik Wydziału drogowego Dyrekcji Robót Publ. Inż. Zinkiewicz, szereg Radców miejskich, Naczelnicy Wydziałów Magistratu i Dyrektorowie Zakładów miejskich i wielu innych zaproszonych gości ze sfer obywatelskich i urzędowych.

Uroczystości poświęcenia dokonał Ksiądz Proboszcz Dzielnicy XI., poczem P. Prezydent miasta Inż. Rolle w krótkiem przemówieniu określił znaczenie dobrze urządzonego Zakładu czyszczenia dla stosunków sanitarnych w mieście, podnosząc, że Gmina wielki wysiłek finansowy włożyła w zmotoryzowanie urządzeń dla czyszczenia miasta i pierwsza w Polsce motoryzacji tej dokonała, przez co wprowadziła nietylko ulepszony sposób czyszczenia, ale i dokonała dużych oszczędności w tym dziale gospodarczym miejskim. Po przemówieniu P. Prezydenta Kierownik Miejskiego Parku samochodowego oprowadzał zgromadzonych gości po warstatach, garażach, biurach, demonstrował urządzenia maszyn samochodowych przeznaczonych do czyszczenia ulic, odwozu popiołu, odwozu błota, śmieci ulicznych i t. p.

W końcu zebrani zwiedzili nowocześnie urządzone wysypisko, gdzie wywozi się i rozplantowuje popiół, śmieci i błoto na wielkich obszarach, stanowiących dziś doły i bagna.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie ul. Smoleńska 9.

Nr. 4. Kraków, dnia 30 kwietnia 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI

II. DROGI ROZWOJU M. KRAKOWA.

I.

Rozbudowa miasta — zadania polityki gruntowej — zabudowa miasta — kwestja mieszkaniowa — upiększenie miasta.

O rozbudowie miast decyduje szereg najrozmaitszych czynników. Do czynników tych zaliczyć należy między innymi położenie miasta, charakter przemysłowy lub rolniczy jego okolicy, ilość zaludnienia, połączenia z resztą kraju, jednolita organizacja prawno-administracyjna części kraju, której miasto jest ośrodkiem, wielkość jego terytorjum, sposób zabudowania itd.

Z czynników tych z wyjątkiem może pierwszego, wszystkie mieszczą się w zakresie zbiorowej woli i możności ludzkiej. Niektóre z nich zależne są bezpośrednio od kierunku polityki i gospodarki miejskiej, do zapewnienia sobie innych, zależnych od wyższych związków społecznych, miasto może zdążać jedynie pośrednio. Wszystkie one stanowią elementy rozbudowy miast, ich rozwoju w pojęciu współczesnem. Do elementów decydujących zaliczyć należy w szczególności:

1. położenie geograficzne miasta, stosunki gospodarcze jego ludności i właściwa, odpowiadająca poprzednim organizacja administracyjna;

2. odpowiednio rozbudowana sieć dróg żelaznych i dobrze utrzymywanych dróg bitych, łączących miasto z resztą kraju;

3. celowa, dostosowana do warunków geograficznych, stosunków gospodarczych ludności i tendencji rozwojowych miasta, polityka komunalna co do rozbudowy i zabudowy miasta w ścisłem tego słowa znaczeniu.

Geograficzne położenie Krakowa jest analogiczne do położenia wszystkich miast większych w Europie, powstałych przed wiekami. Ludność intuicyjnie zakładała swe osady nad większemi rzekami, przy szlakach handlowych. Historja Krakowa w ubiegłych stuleciach wykazuje, że miasto położone na szlaku łączącym z jednej strony zachód ze wschodem, z drugiej strony państwa nadbałtyckie z Węgrami i Bałkanem, rozwijało się wyłącznie dzięki rozwiniętemu handlowi, jaki ludność jego prowadziła. Z upadkiem Polski, mimo zmienionych warunków politycznych po przejściowym upadku, Kraków od 60 roku ubiegłego stulecia począwszy, zaczyna się silnem tempem gospodarczo podnosić i w ostatnich latach przed wybuchem wojny jest na najlepszej drodze wszechstronnego rozwoju. Z odrodzeniem niepodległości Państwa i założeniem stolicy Państwa w Warszawie — Kraków, który w dawnym zaborze austrjackim wspólnie ze Lwowem odgrywał rolę drugiej metropolji w Małopolsce, zeszedł do rzędu wojewódzkich miast prowincjonalnych. Mimo tego, przy pewnych naturalnych założeniach dla rozwoju miasta przychylnych, ma wszelkie widoki świetnej przyszłości — idzie zatem jedynie o stworzenie tych podstaw. Wykładnikiem ich musi być dążenie do stworzenia z Krakowa ośrodka gospodarczego, administracyjnego i kulturalnego zachodnio-południowej połaci Rzeczypospolitej. Dokonany przed stutrzydziestu kilku laty rozbiór Polski, starał się stworzyć dla miasta możliwie najgorsze warunki bytu; granica zaborcza szła parę kilometrów od miasta. Magistrale kolejowe łączące stolicę Polski Warszawę i inne ziemie Rzeczypospolitej omijały celowo Kraków w odległości kilkudziesięciu kilometrów, sieć dróg bitych i gościńców była w ten sposób pomyślana, że prócz jednej strategicznej szosy warszawskiej,

miasto nie miało połączenia nawet drogowego z najbliższemi powiatami na północ, jak z powiatem będzińskim, olkuskim, pińczowskim. Odrodzona Rzplta spetryfikowała ten stan, ustanawiając jako północną granicę nowo utworzonego Województwa krakowskiego dawną granicę rozbiorową, utrzymując nadal brak połączeń kolejowych i drogowych. Pierwszem tedy zasadniczem dążeniem Krakowa musi też być zmiana tych niekorzystnych, a decydujących o przyszłym losie miasta stosunków.

Opierając się na tych tradycjach historycznych granic, dziś może w pierwotnej ich linji do osiągnięcia trudnych, Zarząd miasta zdąża do przyłączenia do województwa krakowskiego przynajmniej powiatów będzińskiego, olkuskiego, miechowskiego i pińczowskiego, ciążących kulturalnie i gospodarczo do Krakowa. Przyłączenie powyższych powiatów jest ze względów administracyjnych, aprowizacyjnych, komunikacyjnych, gospodarczych i politycznych postulatem dla polityki gospodarczej Gminy wprost imperatywnym. Kraków z mocy swego położenia w środku rejonu górniczego dąbrowsko-krakowskiego, nad spławną rzeką, predestynowany jest na centralę przemysłu węglowego, a leżąc u stóp pogórza karpackiego, posiadać musi rolnicze powiaty na lewym brzegu Wisły położone, by stworzyć i dla siebie i dla województwa obszar gospodarczy, zdolny do samoistnego życia i dalszego rozwoju.

Niemniej doniosłą jest kwestja linji kolejowych i dróg bitych. Dzięki temu, że obie magistrale b. Kongresówki t. j. kolej warszawsko-wiedeńska i dęblińsko-dąbrowska przeprowadzone zostały z pozostawieniem Krakowa na boku, cały ruch kolejowy, cały ruch osobowy i handlowy kieruje się obecnie na Katowice. Jeżeli dodamy, że polityka ruchu kolejowego idzie często po linji dla Krakowa niekorzystnej, to wynikiem tego musi być stałe zmniejszanie się ruchu przejezdnych w Krakowie, a w konsekwencji coraz większy zastój w handlu i przemyśle miejscowym. Analogicznie przedstawia się sprawa co do sieci dróg bitych. Państwo Polskie od początku swego istnienia w dziedzinie tej nic dla Krakowa nie zrobiło; prócz drogi warszawskiej zupełnie nieutrzymywanej, miasto niema połączenia z żadnym poprzednio wymienionych powiatów, a są powiaty, jak np. olkuski i pińczowski, które przez szereg miesięcy słot jesiennych i wiosennych, z powodu braku dróg wogóle są zupełnie od miasta odcięte. Nie wiele lepiej przedstawia się obecnie i stan znakomitych niegdyś dróg w województwie krakowskiem, które z braku odpowiedniej opieki z rokiem każdym coraz bardziej niszczeją. Miasto pozbawione dogodnych połączeń z ziemiami województwa, pozbawione łączności z resztą kraju, nie może mieć warunków należytego rozwoju.

Wyrazem dążenia do stworzenia tych warunków są zabiegi Zarządu miasta w kierunku rozszerzenia województwa krakowskiego przez przyłączenie sąsiednich czterech powiatów województwa kieleckiego, zabiegi, trwające od czasu stworzenia organizacji wojewódzkiej w Małopolsce. Wyrazem dążeń do otrzymania należytego połączenia kolejowego i drogowego, są starania o budowę nowej magistrali kolejowej, łączącej bezpośrednio Kraków z Warszawą i Zakopanem, połączonej z Kielcami i Częstochową — uzyskania należytego połączenia kolejowego z Zagłębiem Dąbrowskiem i górnośląskiem. Wyrazem tychże dążeń musi być staranie się o budowę gościńców, łączących powiaty będziński, olkuski i pińczowski z miastem, w szczególności o gruntowny remont gościńca prowadzącego z Krakowa przez Jaworzno do Katowic, dokąd się teraz musi jeździć okrężnie przez Oświęcim, nadrabiając samochodem kilkadziesiąt kilometrów, o budowę gościńca z Krakowa przez Proszowice i Skalbierz do Kielc, o dokończenie gościńca z Krakowa do Ojcowa, którego potrzeby już chyba nie potrzeba uzasadniać i przedłużenie gościńca tegoż aż do Olkusza, tudzież staranie się o poprawę i należyte utrzymywanie dróg i gościńców już istniejących, zwłaszcza zaś prowadzących do Zakopanego, Krynicy i innych uzdrowisk, co ze względu na wzmożony ruch samochodowy jest niezbędnem.

Niemniej doniosłym czynnikiem w rozwoju miasta są należyte połączenia kolejowe. Gmina miasta Krakowa starać się musi o uzyskanie jaknajdogodniejszych połączeń kolejowych, przy układaniu których przez Ministerstwo kolei, Kraków od pewnego czasu stale był upośledzanym.

Kraków ma wszelkie dane, aby stać się jednym z centrów turystyki nie tylko polskiej, ale i całej Europy, a to ze względów na swoje zabytki historyczne i skarby artystyczne, dalej, jako ośrodek najpiękniejszego krajobrazowo obszaru ziem polskich, niemniej też ze względu na swój charakter naturalnego węzła kolejowego, położonego u zbiegu granic Niemiec i Czechosłowacji w komunikacji południowej i zachodniej Europy ze wschodem. W dziedzinie tej miasto musi uzyskać budowę omówionych poprzednio linji kolejowych, dalej ulepszenia komunikacji ze zdrojowiskami polskiemi: Krynicą, Rabką, Zakopanem, przez wprowadzenie większej ilości pociągów pospiesznych i zaprowadzenie przy nocnych pociągach wagonów sypialnych, wreszcie dla podniesienia zaniedbanego obecnie ruchu turystycznego i wycieczkowego — przez zaprowadzenie lepszych połączeń z wszystkiemi miejscowościami letniskowemi, oraz wprowadzenie zniżonych cen biletów powrotnych z uwzględnieniem ruchu niedzielno-świątecznego.

Sciągnięcie do Krakowa rzeszy turystów zagranicznych zależnem jest w pierwszej linji od zaprowadzenia pociągów pospiesznych z Krakowa do Dziedzic, dla uzyskania szybkiego połączenia z pociągami idącymi z Warszawy zagranicę.

Przeżycia ubiegłych lat ośmiu wykazały, że w rozwiązaniu powyższych problemów na inicjatywę i pomoc Państwa dotychczas liczyć nie było można. Czynniki miarodajne nie doceniają podstawowych zagadnień rozwoju miasta Krakowa — w wielu wypadkach odnoszą się do potrzeb tut. Województwa i miasta Krakowa jeżeli nie wprost niechętnie, to apatycznie. Dość przytoczyć, że wszelkie inwestycje kolejowe czy drogowe w ciągu ubiegłego ośmiolecia dokonywano wyłącznie na terenie Kongresówki a częściowo Wielkopolski i Pomorza. Stąd też naturalną konsekwencją dla m. Krakowa musiała być dążność do załatwienia tych konieczności na innej drodze. Początek na tej drodze już zrobiono. Gmina przystąpiła do akcji budowy drogi Kraków-Ojców, budowy kolejki dojazdowej Pińczów-Kraków, budowy tramwaju elektrycznego Kraków-Katowice. — Doprowadzenie dobrego gościńca do Ojcowa, należącego do najpiękniejszych miejsc w Polsce, a położonego tuż pod bokiem Krakowa, mimo to niedostępnego, jest jedną z bolączek naszego miasta. To też Gmina m. Krakowa, uznając ko-

nieczność budowy takiej drogi przystąpiła w charakterze członka założyciela do spółki drogowej dla budowy drogi Kraków-Ojców, założonej w kwietniu 1923 roku przez Wydział powiatowy sejmiku w Olkuszu, oraz przez Wydział Rady powiatowej krakowskiej. Trasa drogi prowadzi przez wsie: Bronowice, Modlnicę, Szyce, Biały Kościół i Czajowice, ze zjazdem do doliny Ojcowa, łączna odległość 21 km. — W obecnym stanie robót pozostaje do wykończenia, względnie wykonania całkowitego kilka kilometrów drogi częściowo w powiecie krakowskim, częściowo w powiecie olkuskim. — Gmina miasta Krakowa dokłada też wszelkich starań, by droga do Ojcowa została ukończona w możliwie najkrótszym czasie.

W roku 1923 powstał projekt połączenia Górnego Śląska z Krakowem koleją elektryczną. Korzyści, jakieby Kraków z tego powodu odniósł są tak doniosłe, że Gmina miasta Krakowa wzięła inicjatywę w swoje ręce i przystąpiła jako współzałożycielka z Towarzystwem przemysłu węglowego w Polsce do założenia Spółki Akcyjnej pod firmą Towarzystwo Kolei Elektrycznych Zagłębia Węglowego w Polsce. —W obecnej chwili sprawa przedstawia się w ten sposób, że cały projekt założenia kolei elektrycznej jest gotów, a koszta budowy tejże kolei o długości łącznej 114 km. obliczono na 50 miljonów złotych. Wspomniane wyżej Towarzystwo starało się o sfinansowanie budowy przez grupę finansistów francuskich względnie amerykańskich, sprawa ta jednak wskutek ciężkiej sytuacji finansowej na rynku światowym nie doszła do skutku. — Ostatnio podnoszone są wątpliwości co do rentowności tej kolei elektrycznej, a to wskutek wzmocnienia ruchu przez kolej państwową oraz możliwości zaprowadzenia szybkiej komunikacji przez uruchomienie wozów motorowych benzynowych na linji kolejowej Kraków-Katowice.

Najnowszy środek komunikacyjny — lotnictwo — zdobyło zagranicą należytą ocenę i szerokie zastosowanie w życiu praktycznem. Komunikacja lotnicza w Polsce, zorganizowana przez Polską Linję Lotniczą, obejmuje swą siecią również miasto Kraków. Zadaniem Gminy miasta Krakowa w tej dziedzinie jest uzyskanie rozbudowy lotniska miejscowego oraz urządzenie drogi do lotniska rakowickiego, której koszta bez wykupna gruntów wyniosą około 91.000 złotych.

Przechodząc od ogólnych zagadnień związanych z rozwojem miasta do spraw ściśle lokalnych, omówić należy na pierwszem miejscu najdonioślejszą może dla gospodarki miejskiej kwestję polityki gruntowej. Podstawą rozbudowy każdego miasta jest jego terytorjum i możność kształtowania tegoż według potrzeb bieżących oraz naturalnych i historycznych danych jego rozwoju. W tem pojęciu miasto musi mieć z jednej strony tereny na zabudowę, z drugiej strony możność planowego kierowania zabudową, musi poza tem posiadać własne tereny na cele związane z ogólnem dobrem i potrzebami ludności. Jedno i drugie stanowi t. zw. politykę gruntową gminną. W uznaniu powyższych zasad współczesne ustawodawstwo polskie dotknęło zadań polityki gruntowej w dwóch ustawach, a to: ustawie o reformie rolnej i wykonaniu tejże reformy, oraz w ustawie o rozbudowie miast. Pierwsza stworzyła t. zw. sferę interesów miast wolną od reformy rolnej i t. zw. okręg podmiejski, jako tereny rozszerzenia miasta, druga dała miastom szereg możliwości uzyskania na cele związane z rozbudową miast bądź odpłatnie, bądz bezpłatnie potrzebnych terenów gruntowych w obrębie samego miasta. Obie ustawy, zwłaszcza zaś ustawa o wykonaniu reformy rolnej, mają dla miasta Krakowa na szereg lat teoretyczne tylko znaczenie. Kraków po przyłączeniu w latach 1909—1923 Podgórza oraz kilkunastu podmiejskich gmin i obszarów dworskich, ma tak znaczne tereny do rozbudowy i zabudowy, że poza jakiemiś chyba wyjątkowemi wypadkami trudno przypuszczać, że zajdzie potrzeba korzystania z postanowień wspomnianych ustaw, zwłaszcza zaś ustawy o reformie rolnej, tembardziej, że podjęte zostały kroki w kierunku przyłączenia do Gminy m. Krakowa obszaru dworskiego Olsza, objętego pierwotnym planem rozszerzenia miasta, które z przyczyn od Zarządu miasta niezależnych w latach przedwojennych do skutku nie doszło, oraz Woli Justowskiej ze względu na park leśny tamże położony, a stanowiący własność miasta Krakowa, który zajmuje większość obszaru tejże gminy. Przyłączenie obszaru dworskiego Olsza, wchodzącego głęboką enklawą aż po cmentarz między dzielnice XVIII i XIX zabudowującego się w sposób zupełnie dziki, jest z przyczyn powyższych, a nie mniej ze względu na regulację Białuchy, budowę wzdłuż niej kolektorów, mających stanowić część systemu kanalizacyjnego miasta, koniecznością administracyjną — przyłączenie Woli Justowskiej która ze względu na park wolski stworzy w przyszłości dzielnicę willową miasta, jest niemniej niezbędnem. Przyłączenie Woli Justowskiej spowoduje z czasem włączenie do obszaru miasta Przegorzał, łącząc w ten sposób zachodnie granice miasta po lewym brzegu Wisły z granicą Dz. XI. Dębniki po prawym brzegu rzeki.

W tych warunkach polityka gruntowa Gminy miasta Krakowa obracać się musi przez szereg lat w granicach samego miasta. Obejmuje ona zakupno i sprzedaż gruntów, potrzebnych na regulację pewnych części miasta, komasację gruntów na terenie miasta położonych, zakładanie nowych ulic i placów, wyrównanie granic nieruchomości gminnych, względnie prywatnych, lub umożliwienie dostępu do nich. Gmina nabywać musi ponadto grunty dla rozszerzenia swoich zakładów i przedsiębiorstw oraz instytucyj publicznych, jak rozszerzenie ogrodów, placów, cmentarzy itd.; miasto starać się musi wreszcie o nabycie większych kompleksów, jak np. gruntów pofortyfikacyjnych, o ile idzie o regulację danej dzielnicy według ogólnych planów rozbudowy miasta, by potem odsprzedawać te grunta poszczególnym nabywcom. W tych wypadkach Gmina zatrzymuje prawo planowego uporządkowania i parcelowania pewnych kompleksów gruntów i występuje raczej jako pośrednik pomiędzy sprzedawcą całości a przyszłym nabywcą poszczególnych parcel. Dla poparcia pewnych, mających ogólne znaczenie przedsięwzięć i przyczynienia się do powstania nowych budynków, musi Gmina nieraz grunta oddać zupełnie bezpłatnie w formie darowizny, jak to miało miejsce n. p. przy budowie Akademji Górniczej, pod budowę kościoła dla parafji św. Szczepana w Dz. XV. Nowa Wieś i t. d.

Zasady powyższe były decydującemi przy zakupnie i sprzedaży szeregu objektów w latach ostatnich, zabiegach Gminy o uzyskanie dalszych gruntów. Najbliższa przyszłość przyniesie konieczność nabycia dalszych gruntów na cele rozbudowy, w szczególności gruntów potrzebnych na uregulowanie ulic Retoryka, Szopena, Wałowej, przedłużenie ulicy Urzędniczej i Wybickiego, ulicy

Żółkiewskiego, Żytniej, placu targowego w Dz. XVIII. Warszawskie, pod targowicę miejską w Dz. VIII., ponadto na przedłużenie ulicy Wolskiej i uregulowanie Błoń.

Oprócz tego miasto starać się musi o nabycie pod nowe ulice i place targowe szeregu gruntów państwowych możliwie bezpłatnie, a to na podstawie ustawy o rozbudowie miast.

Na cele regulacji i rozbudowy miasta projektowane jest w pierwszym rzędzie zakupno pozostałych gruntów pofortecznych o obszarze około 80 ha. — Wobec niezdecydowanego dotychczas stanowiska władz państwowych, szczególnie wojskowych, trudno dzisiaj przewidzieć kiedy, które części i w jakim obszarze rzeczywiście Gmina nabędzie. — Wartość tych gruntów została oszacowana przez rzeczoznawców państwowych po 5 zł. w złocie za 1 m^2 a przez Budownictwo miejskie Oddz. B. na 10 zł. w złocie za 1 s^2. — Ze względów finansowych i budżetowych Gmina musi dążyć, aby jak najwięcej gruntów uzyskać w drodze wymiany za grunty będące własnością Gminy, a potrzebne Państwu pod gmachy rządowe. Część gruntów pofortecznych powinna Gmina otrzymać bezpłatnie na cele publiczne, jak pod rozszerzenie cmentarza, na założenie ulic i placów, co jednak natrafia na szereg trudności. Władze bowiem wojskowe żądają np. za oddanie bastjonu III. i V. remontu i rozbudowy koszar w Kobierzynie kosztem Gminy, co pociągnęłoby za sobą znaczniejsze wydatki w gotówce.

Koniecznością jest również zabezpieczenie nabycia na cele rozbudowy szeregu parcel i gruntów, między innemi parceli lkat. 1816/1 stanowiącej t. zw. łąkę norbertańską przy wylocie ul. Wolskiej, drugiej połowy gruntu zasypanego stawu przy ul. Senatorskiej, będącej własnością konwentu PP. Norbertanek, gruntów między ul. Czarneckiego a koszarami artylerji w Dzielnicy XVI. Łobzów, o powierzchni około 18 morgów, będących własnością p. Biesiadeckiego, gruntów położonych między dawnym torem wyścigowym, a ul. Piastowską o łącznym obszarze około 26 morgów, gruntów t. zw. ekonomji norbertańskiej w Dz. XII. dla wyrównania granic nieruchomości gminnych, gruntów hr. Potockiego w Płaszowie, gruntów, stanowiących obszar dworski Olsza, a nadto kilku parcel w Dz. XI. (Dębniki) oraz XXII. (Podgórze) będących enklawami wśród kompleksów gruntów gminnych.

Rzecz jasna, że w obecnych stosunkach nabywanie powyższej nieruchomości może następować tylko stopniowo w miarę rozporządzalnych funduszów i na bardzo dogodnych warunkach, na zasadzie spłat rozłożonych na kilka, a nawet kilkanaście rat.

Dochód, jaki Gmina ma obecnie ze sprzedaży gruntów miejskich, jest niewielki i nie należy się spodziewać jego powiększenia, gdyż wobec trwającego ciężkiego położenia gospodarczego popyt na grunty jest mały.

W związku z polityką gruntową stoi sprawa zabudowy miasta i łącząca się z nią ściśle sprawa mieszkaniowa. Miasto w ostatnich dziesięciu latach zabudowuje się bardzo wolno i niestety z przyczyn od Zarządu miasta niezależnych nie zawsze racjonalnie.

W Krakowie przed wojną budowano rocznie przeciętnie 80 do 90 nowych domów, przeważnie trzechpiętrowych. Rok 1912 był w tym względzie rekordowym, bo wybudowano 156 nowych domów. Lata 1914—1918 zaznaczają się zupełną stagnacją ruchu budowlanego. Nie lepsze były lata następne 1918 do 1925, w których ogółem przybyło 283 domów, w tem jednak przeszło 80% domów parterowych lub budynków gospodarczych w dzielnicach przyłączonych. — Ludność tymczasem wzrosła w ciągu ubiegłych 8-miu lat o przeszło 10.000 głów; wzrosła również bardzo poważnie ilość gospodarstw domowych (około 20%). Przybytek domów nie wyrównuje ubytków. Szereg domów w mieście, wskutek braku remontu przez lat kilkanaście, grozi ruiną. Liczba bezdomnych wzrasta z roku na rok — a gdyby stosować ściśle literę prawa i delożować mieszkania, które pojęciom bezpieczeństwa wedle wymogów przedwojennych nie odpowiadają, liczba bezdomnych byłaby kilkakrotnie większa. — Współczesne warunki gospodarcze są tego rodzaju, że z jednej strony nie pozwalają się spodziewać silniejszego ruchu budowlanego prywatnego, z drugiej strony nie pozwalają na zabudowanie miasta w sposób wielkomiejski. Dzieje się to ze szkodą wyglądu zewnętrznego Krakowa, ze szkodą jego linji rozwojowej, nędza mieszkaniowa jest jednakże tak wielką, że Zarząd miasta godzić się musi w granicach ustawowych na każdą inicjatywę prywatną, zmierzającą do budowy nowych domów mieszkalnych.

Kwestja mieszkaniowa stanowi też istotnie jeden z najcięższych i najpilniejszych, z roku na rok zaostrzających się problemów obecnej doby.

Jak wspomniałem, ruch budowlany prywatny zanikł zupełnie. Zabiegi kooperatyw mieszkaniowych, istniejących na obszarze miasta w liczbie kilku, dały ludności w ciągu ubiegłych kilku lat zaledwie niespełna 674 ubikacyj mieszkalnych, a więc drobną część zapotrzebowania. Brak kredytów nie pozwala inicjatywie zbiorowej rozwinąć działalności w tej mierze, jakiej miejscowe stosunki mieszkaniowe tego wymagają.

Ustawa z dnia 29 kwietnia 1925 r. o rozbudowie miast i ustawa z dnia 16 sierpnia 1923 o opiece społecznej, nałożyły na gminy obowiązek rozwiązania kwestji mieszkaniowej. Na podstawie pierwszej miasto Kraków poparło z udzielonego przez państwowy fundusz rozbudowy kontyngentu pożyczkowego szereg imprez budowlanych kooperatyw mieszkaniowych i osób prywatnych pozatem wybudowało we własnym zarządzie kilkanaście domów i baraków mieszkalnych na pomieszczenie bezdomnych. Budowa dalszych baraków jest uchylić się niedającą koniecznością.

Wyjednanie dostatecznych kredytów na celu budowy domów mieszkalnych jest zasadniczym postulatem i koniecznością współczesnej polityki gospodarczej miasta. Gmina musi zapewnić możność budowy kooperatywom budowlanym, musi stworzyć warunki dla remontu domów i mieszkań, musi wreszcie przez długie jeszcze lata prowadzić politykę budowy domów o małych mieszkaniach dla pomieszczenia bezdomnych i źle pomieszczonych rodzin. Polityka ta ma głęboko sięgające walory gospodarcze i społeczne. — Gmina musi prowadzić dotychczasową politykę budowy własnych domów, musi w interesie hygieny i spokoju publicznego budować mieszkania małe, jednoizbowe z piecem kuchennym, jednoizbowe z osobną kuchnią, w pewnej części także i o dwóch izbach z kuchnią. Budowa bowiem samych tylko mieszkań jednoizbowych lub jednoizbowych z kuchnią nie jest wskazaną, gdyż większe rodziny muszą mieć więcej ubikacji, a zbytnia ciasnota nie jest pożądana zarówno ze względów zdrowotnych, jak moralnych.

Obliczając zapotrzebowanie mieszkań tego rodzaju stwierdzić należy, że obecnie około 1600 rodzin najuboższej ludności oczekuje lepszego pomieszczenia, ponadto około 750 rodzin należałoby z urzędu przenieść na inne mieszkanie. — Mamy więc przeszło 2400 rodzin mieszkających w najfatalniejszych warunkach. Przy znanym zastoju budowlanym ilość ta będzie w najbliższych czasach wzrastać wskutek wzrostu ludności, przeniesień służbowych, powiększenia liczby rodzin. Przyjmując średnio na jedno mieszkanie dwie ubikacje, otrzymamy zapotrzebowanie 5000 ubikacyj na przyszłe dziesięciolecie, czyli przeciętnie 500 ubikacyj na każdy rok. W każdym domu 3-ch piętrowym uzyskać można średnio 40 ubikacji. Należałoby więc wybudować w każdym roku 12, a w ciągu 10 lat 120 domów trzech-piętrowych. Przeciętny koszt jednego domu wynosi około 150.000 zł. czyli budowa 12 domów pociągnie wydatek w kwocie 1,800.000 zł. rocznie, a budowa wszystkich 120 domów mogących zaspokoić obecne zapotrzebowanie mieszkań, nie licząc budowy domów o większych mieszkaniach, którą pozostawićby można inicjatywie prywatnej, wymagałaby wydatku w sumie 18,000.000 zł.

W tych warunkach zasadniczym rysem polityki komunalnej miasta Krakowa musi być dążenie do zapewnienia miastu należytych kredytów z funduszów rozbudowy miasta. Kredytów tych potrzebuje Gmina dla kooperatyw mieszkaniowych, by one mogły zaspokoić zapotrzebowanie ludności trochę zamożniejszej — dla siebie na budowę domów dla szerokich mas ludności bezdomnej i niezamożnej.

Kwestja mieszkaniowa w powyższem rozumieniu stała się dziś sprawą opieki społecznej. Budowa domów czynszowych w zasadzie do Gminy należeć nie powinna; miasto budować je jednak musi ze względów społecznych. Sprawa należytego pomieszczenia szerokich sfer ludności, zwłaszcza bezdomnej, musi być szczególną troską związków komunalnych. Rzecz jasna, że szerzej pojęte rozwiązanie problemu mieszkaniowego w obecnych czasach bez uzyskania większej długoterminowej pożyczki, jest niemożliwem, gdyż połączone z tem wydatki nie mogą być pokrywane z bieżących dochodów Gminy, a stworzenie specjalnych źródeł podatkowych na cel powyższy, przy znanem zubożeniu ludności i przeciążeniu jej podatkami i opłatami na cele publiczne nie ma żadnych widoków powodzenia.

Współczesna rozbudowa miast kładzie niezwykle silny nacisk na kwestje publicznych plantacyj, skwerów, ogrodów i parków. Pomijając wygląd estetyczny, zdrowotność miasta zależy w znacznej mierze od ilości powierzchni zajętej przez plantacje i ogrody. Są one rezerwoarem świeżego i czystego powietrza, koniecznego dla każdego mieszkańca miasta. Stan Krakowa pod względem zadrzewienia tegoż, ilości i przestrzeni posiadanych ogrodów publicznych, nie może być uważany za zadawalniający. Nie mówiąc już o zagranicy, gdzie kwestje te od dziesiątek lat szczegółową otaczano opieką, wszystkie większe miasta polskie w szczęśliwszem są od Krakowa położeniu. Zarówno Warszawa, jak Lwów, Poznań a nawet Wilno posiadają liczne, obszerne parki i ogrody miejskie. W Krakowie plantacje, ogrody, parki i skwery zajmują łącznie zaledwie 60 ha powierzchni, w czem mieszczą się planty miejskie, planty dietlowskie, park miejski Dra Jordana, park krakowski, park miejski po Lasockich, park im. W. Bednarskiego na Podgórzu, ogród hodowlany przy ul. Lubicz, planty podgórskie, skwery przed Sokołem, koło pomnika Rejtana, przed Strażnicą oraz na placu Matejki. Jest to, jak na miasto bez mała o 200.000 mieszkańców stanowczo za mało. Rezerwoary świeżego powietrza stanowią wprawdzie poza błoniami także Krzemionki, skały Twardowskiego oraz las Wolski, które jednak, nie mając urządzeń parkowych, ponadto zbyt od miasta odległe, bez należytej z miastem komunikacji, są na razie dla miasta bez większego znaczenia.

Gospodarka miejska ma też w tej dziedzinie daleko idące zadanie. Prócz porządkowania i regenerowania plantacji, przewidzianem jest założenie nowych skwerów, powiększenie ogrodów i uporządkowanie bulwarów nad Wisłą. Projektowane prace obejmują dokończenie budowy skweru na ulicy Retoryka, założenie skwerów dla zabaw dziecięcych na Rynku Kleparskim, uporządkowanie pod względem ogrodowym Placu św. Ducha, założenie skwerów na placu Szczepańskim i w Rynku Dębnickim, uporządkowanie wszystkich innych skwerów w mieście, przebudowa i rozszerzenie sadzawki na plantach. Do powyższych prac zaliczyć również należy wymianę drzew ulicznych na gatunki odpowiadające warunkom lokalnym, oraz usunięcie drzew zwykłych z Rynku Głównego i zastąpienie ich drzewami o formach stylowych.

Jedną z bardzo ważnych kwestji, której załatwienie ciągnie się już od kilku lat, jest sprawa uporządkowania stoków Wawelu, oraz wykonanie wiążących się z tem planów. Plany te przewidują uporządkowanie pod względem ogrodowym placu Bernardyńskiego, uporządkowanie bulwarów nad Wisłą, założenie skwerów na placu Groble a w końcu przeplanowanie plant nad Wisłą i włączenie do nich placu Serkowskiego, znajdującego się na Podgórzu.

Ilość oraz rozmiar parków krakowskich jest, jak wspomniałem poprzednio, w stosunku do potrzeb ludności bezwarunkowo za szczupła. Dlatego też projektowane jest rozszerzenie w pierwszym rzędzie istniejącego i nadającego się na ten cel parku Dra Jordana według planów sporządzonych przez Zarząd ogrodów miejskich. Również projektowane jest przeplanowanie parku miejskiego na Podgórzu im. W. Bednarskiego, który w ostatnim roku został już częściowo uporządkowany oraz powiększenie tego parku przez przyłączenie części Krzemionek. Do dalszych prac należy założenie nowego parku dzielnicowego na V. bastjonie oraz rozwiązanie sprawy ogrodów i skwerów na projektowanych bulwarach nad rzeczką Białuchą. Ostatnia sprawa wymaga jednak dłuższych prac, porozumienia z Wydziałem powiatowym i łączy się ze sprawą przyłączenia Olszy.

Przy wykonaniu planów rozbudowy miasta szczególną uwagę poświęcić należy kwestji rozwiązania wylotu ul. Wolskiej. Sprawa ta nietylko, że obecnie nie straciła na swojej aktualności, lecz owszem zyskała przez projekt zbudowania tam Muzeum Narodowego oraz monumentalnych gmachów państwowych. — W związku z tem pozostaje otwartą kwestja błoń i utworzenia z nich racjonalnie urządzonego miejsca przechadzek i zabawy młodzieży.

Do jednej z najpiękniejszych ulic Krakowa, urządzonych według nowoczesnych wymagań, należeć będzie niewątpliwie Aleja Trzech Wieszczów, idąca po linji

dawnej koleji obwodowej, wymagająca również urządzeń ogrodowych.

Wykonanie zadań powyższych wymaga kapitału inwestycyjnego około 1,300.000 zł., nie licząc kosztu ogrodzenia plantacji, a to koniecznej już obecnie wymiany ogrodzenia siatkowego na ogrodzenie sztachetowe z kutego żelaza, co spowoduje wydatek około 300.000 złotych.

Szczupłość dotychczasowego ogrodu hodowlanego nie pozwala na należyte prowadzenie hodowli drzew, krzewów i kwiatów i każe myśleć o przeniesieniu go na inne odpowiednie miejsce za miasto. Inwestycja to jednak bardzo poważna i kosztowna, gdyż założenie nowego ogrodu hodowlanego wraz z postawieniem budynków według nowoczesnych wskazań, wymagać będzie funduszu około 2,000.000 zł. — Koniecznem jest również przeniesienie szkółki drzew i krzewów ozdobnych z Krowodrzy na Dębniki (kosztem około 8.000 zł.)

Zadrzewienie ulic miasta postępuje w szybkiem tempie w miarę uporządkowania tychże. Ilość drzew, wynosząca w 1914 roku 5.784 sztuk, wzrosła w r. 1925 do 9. 625 sztuk i powiększa się rokkrocznie o 500 do 700 nowych sadzonek.

Przyjmując obecne zaludnienie miasta na 189.000 mieszkańców, wypada w bieżącym roku na jednego mieszkańca 2·87 m. kw. zieleni. Z chwilą przeprowadzenia całego powyższego programu, zwiększy się obszar zieleni w ten sposób, że na jednego mieszkańca wypadnie około 20 m. kw. zieleni.

Brak większych parków, zwłaszcza zalesień na terenie miasta, zastąpić ma założony w roku 1917 na przestrzeni przeszło 500 morgów park miejski, na obszarze lasu Wolskiego i Panieńskich Skał. Prace nad przemianą lasu w park leśny, trwają już od lat 8-miu. Z powodu braku znaczniejszych funduszów pozostała do wykonania znaczniejsza część programu, ułożonego przez Zarząd Lasu Wolskiego. Program ten dzieli wszystkie mające się wykonać prace na dwie części równoległe, a to na część parkową i na część leśną.

Część parkowa obejmować ma 200-morgową przestrzeń części wschodniej i południowej o licznych słonecznych polanach i wspaniałych widokach na Kraków i dalszą okolicę. Część ta zagospodarowana będzie z uwzględnieniem estetyki leśnej, otworzeniem widoków, założeniem licznych chodników, toru saneczkowego itd., jako angielski park naturalny. Specjalna uwaga zwróconą będzie na hodowlę ozdobnych drzew egzotycznych, amerykańskich, japońskich itd. w małych grupach i w pojedynczych okazach. W części tej mieścić się będą projektowane altany i glorietki, wieża obserwacyjna oraz schroniska z bufetami, mleczarniami itd.

Część leśna o trwałem zagospodarowaniu projektowaną jest jako gospodarstwo wysokopienne, tj. nasienne stuletniej koleji wyrębowej. Wobec różnorodnych lichych gatunków drzew, jakie obecnie na tej części się znajdują, plan ten wykonywać się będzie stopniowo drogą podsiewu i podsadzania bukiem, jodłą i dębem. Jako zasadę przyjęto produkcję drzew, gwarantujących otrzymanie cennego i poszukiwanego materjału w rozmaitych gałęziach przemysłu. Do gatunków tych zaliczyć należy nadające się do naszego klimatu cyprysiki, tuje, jałowiec wirgiński, świerk sztywny, orzech czarny, czeremcha amerykańska, dąb czerwony itd.

Przyszłość parku Wolskiego jego rozbudowa, oddanie go do użytku publicznego wymaga zasadniczo rozwiązania dwóch problemów, a to zaopatrzenia parku w dostateczną ilość zdrowej wody, której park Wolski zupełnie nie posiada, a zatem najspieszniejszego doprowadzenia do parku wodociągu miejskiego i udostępnienie parku dla szerokich warstw ludności miasta przez stworzenie łatwej i taniej komunikacji z miastem, a zatem wybudowania dróg dojazdowych i spacerowych do parku i zaprowadzenia stałej komunikacji autobusowej lub tramwajowej. Komunikacja ta musiałaby być całoroczna ze względu, że teren parku i jego okolic nadaje się znakomicie dla wszelkiego rodzaju sportów zimowych. Pozatem koniecznym jest szereg inwestycji natury ściśle gospodarczej, jak postawienie nowego domu administracyjnego wraz z budynkami gospodarczemi, budowy gajówki od strony Przegorzał również z budynkami gospodarczymi, budowa schronisk i budynków na restauracje i mleczarnie, budowa altan i glorietek widokowych, wychodków, założenie łąk, budowa chodników, założenie trzech nowych polan, założenie i budowa toru saneczkowego i torów narciarskich, wprawienie i ustawienie ławek żelazno-dębowych, wykonanie ogrodzenia wzdłuż dróg i chodników, zakupno tablic orjentacyjnych, budowa nowych zapór. — Urządzenie lizawek dla sarn i schronisk dla podawania paszy w zimie oraz założenie sztucznych dziupli i gniazd dla naszych ptaków śpiewających objęte są dalszym programem inwestycyjnym lasu wolskiego. Łączny koszt powyższych urządzeń wyniesie około 270.000 zł.

Do dziedziny rozbudowy miasta pod względem ogrodowym należy również zalesienie ochronne wzgórz Krzemionki i skały Twardowskiego. Miejsca te obecnie zupełnie nagie i niezdatne do uprawy, potrzeba stopniowo zalesiać, przeważnie drzewami liściastemi, jak jesionem, jaworem, dębem czerwonym, a z egzotów surmią wspaniałą oraz czeremchą amerykańską. Zalesienie to koniecznem jest dla utrzymania reszty warstwy urodzajnej, która bez tego zostaje jak dotąd spłukiwana przez wodę i z czasem utworzyłaby nieużytki niedające się już w żaden sposób zakultywować. — Zarówno Krzemionki jak i Skała Twardowskiego nadają się bardzo dobrze na założenie słonecznych parków dzielnicowych, których brak daje się teraz dotkliwie odczuwać. Koszta tego zalesienia wyniosą około 60.000 zł.

W związku z rozbudową miasta pozostaje wreszcie sprawa cmentarzy gminnych. Cmentarze przeszły na zachodzie, a zwłaszcza w Niemczech zupełną ewolucję. Z dawnego typu miejsc chowania zmarłych przeistoczono je we wspaniałe parki, ozdobione przepysznemi ugrupowaniami drzew, egzotów, krzewów i kwiatów z celowem i malowniczem rozłożeniem grobowców i nagrobków o strukturze stojącej nieraz na wysokim poziomie artystycznym.

Z sześciu istniejących na obszarze miasta cmentarzy — Gmina posiada dwa tj. cmentarz rakowicki i podgórski, Pierwszy z nich tj. cmentarz rakowicki jest wyczerpany wskutek znacznej śmiertelności wśród wojska w czasie wojny, a przepełnienie jego w ostatnich latach przybrało wprost rozmiary katastrofalne. Od kilku lat toczy się sprawa uzyskania części gruntów wojskowych, koniecznych na rozszerzenie cmentarza od północy, oraz wykupienie przylegających gruntów prywatnych. Mimo usilnych starań Gminy władze państwowe dotychczas

nie zadecydowały odstąpienia potrzebnych gruntów. Z chwilą uzyskania tych gruntów i wykupienia gruntów prywatnych, trzeba będzie bezzwłocznie przystąpić do urządzenia nowego cmentarza, uporządkowania otaczających go ulic, budowy muru cmentarnego, ścieżek, kanalizacji oraz nowocześnie urządzonego domu przedpogrzebowego.

Plan urządzenia cmentarza wykonany przez Gminę jest wzorowany na planach i spostrzeżeniach poczynionych w Niemczech. Przypuszczalne koszty całej powyższej inwestycji wraz z kupnem gruntów, wyniosą około 2,500.000 zł.

Również cmentarz gminny podgórski domagać się będzie rozszerzenia w ciągu najbliższych kilku lat. Odnośny projekt opracowuje Budownictwo miejskie, a przypuszczalny koszt wyniesie wraz z wykupnem gruntów około 500.000 zł.

Oba cmentarze urządzone będą w charakterze ogrodowym, gdyż Zarząd miasta zdąża również do zmiany typu cmentarzy krakowskich na parki cmentarne.

II. Sprawozdanie z działalności Komitetu Rozbudowy miasta Krakowa

w czasie od 1 lipca 1925 do 31 grudnia 1926.

1. Powołanie i skład Komitetu Rozbudowy m. Krakowa.

Wykonując postanowienia art. 2 ustawy o rozbudowie miast z dnia 29 kwietnia 1925 Nr. 51 Dz. U. R. P. poz. 346 Tymczasowy Zarząd miasta uchwałą z dnia 18 czerwca 1925 r. powołał do życia Komitet Rozbudowy miasta Krakowa.

Zgodnie z przepisami art. 3 tej ustawy ustalono równocześnie liczebny skład Komitetu na 12 osób i wydano regulamin obrad. Na zasadzie powyższych postanowień powołał Komisarz Rządu dla m. Krakowa b. wicewojewoda krakowski Dr. Zdzisław Wawrausch na członków komitetu 10 osób ze sfer obywatelskich Krakowa zaproponowanych przez Radę przyboczną, a dwóch z pośród naczelników Wydziałów Magistratu.

Na wypadek przeszkody zamianował Komisarz Rządu 6 zastępców członków, w tem 4-ch z grona obywateli miasta i 2-ch z pośród starszych rangą urzędników Magistratu.

W Komitecie zasiadali z urzędu z głosem stanowczym członkowie Prezydjum miasta.

Do Komitetu rozbudowy delegował Wojewoda krakowski 2-ch przedstawicieli w osobach pp. inż. Henryka Dudeka, prezesa Okręgowej Dyrekcji Robót publ. w Krakowie i Dra Michała Zawadzkiego, naczelnika Wydziału samorządowego Województwa.

Na prośbę krakowskiej Izby budowniczych, powołał później Tymczasowy Zarząd miasta do Komitetu jeszcze reprezentanta tej Izby w osobie jej prezesa p. arch. Ludwika Wojtyczki.

Komitet powyższy urzędował w myśl § 6 powołanego regulaminu — aż do wyboru przez reaktywowaną Radę miejską nowego Komitetu Rozbudowy t. j. do dnia 6 sierpnia 1926, — wybrany w dniu tym Komitet pełni dotąd płynące z ustawy o rozbudowie miasta obowiązki.

Pierwszemu Komitetowi przewodniczył początkowo Komisarz Rządu Dr. Zdzisław Wawrausch, następnie Komisarz Rządu, a obecnie wiceprezydent miasta Witołd Ostrowski.

Na czele Komitetu stoi obecnie zgodnie z ustawą Prezydent miasta, względnie jego zastępca.

2. Zadania Komitetu.

Ustawa o rozbudowie miast mimo, że wydaną została 2 lata temu, i że w tym czasie wydane zostały również rozporządzenia wykonawcze, dotychczas w ścisłem tego słowa znaczeniu, w życie nie weszła. Ustawa powyższa nakłada na gminę daleko idące obowiązki budzenia inicjatywy prywatnej w zakresie ruchu budowlanego, pomocy dla współdzielczych stowarzyszeń mieszkaniowych, instytucyj społecznych, osób prywatnych i spółek budowlanych a to przez odstępywanie gruntów pod budowę, udzielanie im pomocy finansowej, pomocy w mater. budowlanych, budowy własnych domów mieszkalnych, wytwarzania i gromadzenia materjałów, nadaje jej jednak równocześnie daleko idące uprawnienia w kierunku wywłaszczenia w warunkach ustawą przewidzianych niezabudowanych gruntów budowlanych, budynków niedokończonych, budynków uznanych za pustkę, wytwórni materjałów budowlanych i t. d., przekazuje wreszcie bezpłatnie na rzecz gmin zbędne grunty i zabudowania państwowe na ogólne potrzeby miasta, inne grunty lub na inne cele odpłatnie. Nakładając powyższą ustawą na gminy tak poważne obowiązki i ciężary, nadając im tak daleko idące uprawnienia — Państwo nie stworzyło dotychczas dla gmin warunków ich wykonania. W szczególności nie weszły w życie postanowienia dotyczące sfinansowania całej akcji, a to postanowienia o wydawaniu przez miasta obligacji i listów zastawnych i lombardowaniu ich w instytucjach państwowych, o odpowiedniem zasileniu państwowego funduszu rozbudowy. — Stąd też martwą literą prawa są dotychczas najważniejsze może przepisy o kredytach budowlanych przewidzianych w ustawie do wysokości 80% względnie nawet 90% kosztów budowy. Fundusze na rozbudowę miast ustawą przewidziane dotychczas w życie faktycznie nie weszły, nie można bowiem za fundusze takie uważać drobnych dotacyj udzielonych Gminie miasta Krakowa w latach 1925 i 1926. Stąd też działalność Komitetu Rozbudowy zamknąć się musiała w niezwykle ciasnych granicach opiniowania i przedkładania wniosków co do rozdziału kontyngentów kredytowych przeznaczonych dla Krakowa.

Inne zaś wyżej wymienione sprawy załatwiała na podstawie przepisów statutu dla Gminy miasta Krakowa, w miarę możności finansowej — Rada miejska i jej Sekcje.

3. Działalność Komitetu Rozbudowy.

Dla szybszego i sprawniejszego postępowania przy wnioskowaniu pożyczek bo to głównie, jak wyżej wspomniałem, Komitet rozbudowy zajmowało, wyłonił z siebie Komitet ściślejszą Komisję — mianowicie subkomitet rozbudowy m. Krakowa, poruczając mu badanie podań o pożyczki i definitywne opracowanie wniosków.

Komitet pełny rozpatrywał sprawy ważniejsze, zasadniczego i ogólnego znaczenia.

W posiedzeniach Komitetu i Subkomitetu brał udział przedstawiciel Dyrekcji Banku Gospodarstwa Krajowego — Oddział w Krakowie w osobie p. dyrektora

Piotra Rokosza, co przyczyniało się w wysokiej mierze do uzgodnienia zapatrywań Komitetu i Banku na sprawy, będące przedmiotem obrad. W zasadzie też w sprawach udzielania pożyczek na budowę domów działał Komitet zawsze w pełnem porozumieniu z Dyrekcją Banku.

Zastępcy Województwa brali udział w posiedzeniach pełnego Komitetu, zapoznając członków Komitetu z zapatrywaniami Rządu na akcję przez Komitet prowadzoną, przedstawiając zamierzenia Rządu co do wprowadzenia zmian w toku postępowania przy udzielaniu pożyczek, udzielając przy tem potrzebnych rad i wskazówek.

W posiedzeniach pełnego Komitetu uczestniczył również prezes Izby budowniczych p. Wojtyczko, udzielając fachowych wyjaśnień co do wysokości kosztów budowy i koniecznych ułatwień kredytowych dla budujących.

Pełny Komitet odbył 9 posiedzeń — Subkomitet odbył 10 posiedzeń.

4. Urzędowanie Magistratu.

Referat spraw Komitetu Rozbudowy przydzieliło Prezydjum miasta do Wydziału I. (gospodarczego) Magistratu, poruczając kierownictwo st. radcy Magistratu Drowi Ryszardowi Reinerowi i wyznaczając na referenta — radcę Magistratu Dra Zdzisława Kolkiewicza, a na sekretarza Komitetu — adjunkta Magistratu Tomasza Michalskiego.

Znawcą technicznym Komitetu mianowało Prezydjum miasta st. referenta Budownictwa m. inż. Włodzimierza Rychlewskiego.

Wymienieni przygotowywali każdą sprawę pod względem formalnym, technicznym i prawniczym na posiedzenie Komitetu lub Subkomitetu i zawiadamiali o załatwieniu podań o pożyczki Dyrekcję Banku Gospodarstwa Krajowego oraz strony, które podania wniosły.

Przy opracowywaniu spraw tak Wydział I. jak i Komitet stosował się ściśle do wydanego przez Zarząd miasta regulaminu, a także do regulaminu wydanego przez Komisarjat budowlany przy Ministerstwie Skarbu dla Komitetów rozbudowy, przy uwzględnieniu przepisów regulaminu dla Oddziałów Banku Gospodarstwa Krajowego wydanego przez Centralę Banku w sprawie przyznawania i wypłacania pożyczek z funduszu rozbudowy miast.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło do Komitetu Rozbudowy 583 pism i podań. W tej liczbie:

1) pism o charakterze ogólnym lub informacyjnym — wpłynęło 82,

2) podań o pożyczki i pism, stanowiących uzupełniającą korespondencję Komitetu w sprawie tych podań z Bankiem, władzami państwowemi i interesowanemi stronami 501.

Oprócz dziennika podawczego, prowadzono dokładną ewidencję zawnioskowanych przez Komitet pożyczek i przydziałów kontyngentu na miasto Kraków, pozatem kataster pożyczek, wykazy zapotrzebowania kredytów budowlanych i t. p.

5. Wydatki — koszty.

W przeciwieństwie do innych miast w Polsce, gdzie na podstawie ustawy o rozbudowie miast stworzono osobne biura, względnie kancelarje Komitetu Rozbudowy, w Krakowie podobnych urządzeń nie stworzono.

W Warszawie utworzono osobne biuro Komitetu, a nadto tamtejsza Rada miejska ustanowiła pobieranie osobnych opłat za czynności związane z przyznawaniem przez Komitet Rozbudowy pożyczek z państwowego funduszu gospodarczego według następujących norm:

od pożyczek do wysokości	150.000	zł.	2%
„ „ „ „	300.000	„	1·5%
„ „ „ „	500.000	„	1·2%
„ „ powyżej	500.000	„	1%

Z kwot wpływających z tytułu opłat do Kasy miejskiej pokrywa się w Warszawie wynagrodzenia dla zatrudnionych w tem biurze urzędników i wszelkie wydatki i koszty z prowadzeniem biura tego połączone.

W Magistracie m. Krakowa czynności urzędowe związane z załatwieniem podań o pożyczki i wogóle spraw Komitetu, wykonywali i wykonują 4-ej wspomniani wyżej urzędnicy — obok zwykłych swych stałych czynności urzędowych. Na wydatki i koszty związane z urzędowaniem Komitetu nie preliminuje Gmina m. Krakowa w budżecie miejskim żadnych kwot.

6. Kredyty budowlane.

Chcąc zaspokoić zgłoszone zapotrzebowanie kredytów zgodnie z postanowieniami ustawy o rozbudowie miast, przewidującej udzielanie kredytów budowlanych spółdzielniom mieszkaniowym do wysokości 80%, a osobom prywatnym do 75% kosztorysu budowy z placem — potrzebowałby Komitet Rozbudowy co najmniej sumy 18,000.000 zł. na okres od 1 lipca 1925 r. do 30 czerwca 1927 r. O uzyskanie kontyngentu w powyższej wysokości Komitet Rozbudowy usilnie zabiegał, jednak bez skutku.

Na okres 1925/1926 przeznaczył Rząd na potrzeby budowlane Gminy m. Krakowa i jego ludności kwotę 2,484.000 zł. Na okres zaś 1926/1927 przydzielił Rząd dla Krakowa tytułem kontyngentu kredytów tylko 16% kontyngentu poprzedniego t. j. kwotę 397.440 zł.

Na usilne starania Prezydjum miasta drogą memorjałów do Ministerstwa Skarbu i osobistych tamże interwencyj, przekazał Rząd jeszcze dwukrotnie dalsze sumy, a to raz 250.000 zł., drugi raz 200.000 zł. Razem więc na okres 1926/1927 przyznał Rząd dla Krakowa dotychczas zaledwie 847.440 zł.

Ogółem zatem otrzymało miasto dotychczas na cele rozbudowy sumę 3,331.440 zł. Kwota powyższa zaspokoiła minimalnie obliczone zapotrzebowanie zaledwie do wysokości niespełna 16%.

Dysponując tak szczupłymi funduszami, nie mógł Komitet oczywiście załatwić przychylnie wszystkich podań o pożyczki i obdzielił niemi tylko część petentów. Znaczna jeszcze ilość podań z braku funduszów nie mogła być dotąd przez Komitet rozpatrzoną i załatwienie tych podań Komitet odroczył do czasu przyznania dla miasta Krakowa dalszych dotacyj.

7. Rozdział pożyczek.

Wobec przedstawionego poprzednio stanu rzeczy, Komitet przedstawiał wnioski na udzielenie petentom przeważnie niewielkich stosunkowo pożyczek i tylko na dokończenie budowy domów.

Polityka Komitetu zdążała siłą stosunków, aby przy pomocy małych pożyczek uzyskać dla ogółu mieszkańców, odczuwających dotkliwie brak mieszkań, w jak najkrótszym czasie możliwie największą ilość małych mieszkań.

Stosując nieprzerwanie tę politykę przy rozdziale pożyczek, osiągnął Komitet mimo szczupłych funduszów stosunkowo dobre wyniki. I tak przy ogólnej ilości 167 petentów uchwalił Komitet wnioski na udzielenie 86 petentom pożyczek na łączną sumę 3,327.500 zł.

Z kwoty tej przyznał Komitet:

1) Gminie m. Krakowa	580.000 zł.	(17%)
2) 15 Towarzystwom, Spółdzielniom mieszkaniowym i instytucjom	1,879.800 „	(56%)
3) 70 osobom prywatnym . . .	867.700 „	(27%)
Razem .	3,327.500 zł.	

Przy pomocy powyższych pożyczek wykończono ewentualnie wykończoną zostanie w najbliższym czasie budowa 113 nowych domów mieszkalnych, nadbudowy i przebudowy 22 istniejących budynków i remont 3-ch zniszczonych domów. Razem przeto wykonano robót budowlanych przy 138 domach. Uzyskano w ten sposób 1959 nowych ubikacyj mieszkalnych.

Ilość uzyskanych mieszkań i stosunek procentowy pożyczek do kosztów budowy w poszczególnych grupach przedstawia poniżej zamieszczone zestawienie.

Gmina miasta Krakowa wykończyła i oddała do użytku łącznie z barakami 9 domów mieszkalnych, a budowa jednego domu jest w toku.

Koszt budowy tych 10-ciu domów, obejmujących 358 ubikacyj mieszkalnych wynosi 1,240.000 zł. stosunek pożyczek 580.000 do tych kosztów wyraża się w liczbie 46% zaczem na jedną ubikację mieszkalną, której koszt budowy wynosi przeciętnie 3.460 zł., przypada kwota pożyczki 1600 zł.

Towarzystwa, spółdzielnie mieszkaniowe i instytucje wykończyły względnie wykończają 58 domów, obejmujących 864 ubikacyj mieszkalnych. Koszt budowy tych 58 domów wynosi 3,704.000 zł. Stosunek pożyczek 1,879.800 zł. do tych kosztów wyraża się w liczbie około 50%. Wyłączyć jednak stąd trzeba stowarzyszenie kolejarzy dla budowy własnych domów w Prokocimiu. Spółdzielnia ta względnie jej 30 członków wybudowała w Prokocimiu, a więc poza obrębem Krakowa przy pomocy pożyczek budowlanych nadzwyczaj tanio 30 domów mieszkalnych. Ta specjalna taniość budowy tłómaczy się tem, że budujący członkowie spółdzielni, bezpośrednio sami przy budowach pracowali i wzajemnie sobie robocizną pomagali, co przy budowie domów Towarzystw i Spółdzielni w Krakowie nie miało miejsca. Koszt budowy tych 30 domów kolonji kolejarzy w Prokocimiu, obejmujących 190 ubikacyj mieszkalnych wynosił około 500.000 zł., pożyczek zaś udzielono 30 członkom tej spółdzielni na łączną sumę 182.800 zł. Stosunek procentowy pożyczek do kosztów budowy wyraża się tu w liczbie 36% — zaś na jedną ubikację mieszkalną, której koszt budowy wynosi około 2.630 zł. przypada kwota pożyczki 962 zł.

Natomiast 14 towarzystw i spółdzielni krakowskich wybudowało tylko 28 domów obejmujących 674 ubikacyj mieszkalnych, kosztem 3,204.000 zł. przy pomocy pożyczek na łączną sumę 1,697.000 zł. Stosunek procentowy pożyczek do kosztów budowy wyraża się tu w liczbie około 53%. Na jedną ubikację mieszkalną, której koszt budowy wynosi okrągło 4,750 zł., przypada kwota pożyczki 2.517 zł.

Z 28 domów mieszkalnych przez krakowskie Spółdzielnie wybudowanych jest nowych domów 24, a 4 nadbudowy względnie przebudowy istniejących domów.

Z 70 osób prywatnych, którym Komitet pożyczki zawnioskował, korzystało 67 osób, które wybudowały 49 nowych domów i nadbudowały lub też przebudowały 18 istniejących domów, a 3 osoby, które otrzymały na konieczny remont domów 17.000 złotych. Koszt budowy 67 nowych domów względnie nadbudów i przebudów, obejmujących razem 737 ubikacyj mieszkalnych — wynosił 2,940.160 zł.

Stosunek procentowy pożyczek w kwocie 850.700 zł. do kosztów budowy wyrażał się tu w liczbie 29%. Na jedną nową ubikację mieszkalną, której koszt budowy wynosił okrągło 4.000 zł. przypada kwota pożyczki 1.154 zł.

Wreszcie co do remontu 3 domów, to koszt jego ogólny wynosił 28.638 zł. Stosunek procentowy pożyczki 17.000 zł. do tych kosztów wyraża się w liczbie około 59%.

Wyżej wymienione różnice w kosztach budowy jednej ubikacji mieszkalnej tkwią przeważnie w jakości budowy, wielkości ubikacji i rodzaju uposażenia wewnętrznego.

Jak się z tych ogólnych zestawień okazuje, najmniejszy procent pożyczek w stosunku do kosztów budowy otrzymały osoby prywatne (29%), najtaniej budowała Spółdzielnia kolejarzy w Prokocimiu z przyczyn powyżej naprowadzonych, następnie Gmina miasta Krakowa. Gdyby dotacje kredytów budowlanych były większe, akcja Gminy w dziedzinie rozbudowy miasta wydałaby jeszcze znacznie lepsze wyniki.

Dołączone do niniejszego sprawozdania wykazy i zestawienia rozdziału pożyczek, oświetlają szczegółowo omawianą sprawę, podają zarazem wyniki osiągnięte przy pomocy pożyczek z funduszu rozbudowy.

8. Sprawy zasadnicze i ogólne.

Komitet poruszał także wiele spraw natury ogólnej i zasadniczej w związku z udzieleniem pożyczek i akcją budowlano-mieszkaniową w mieście.

Wymieniam tu jednak tylko te sprawy, w których powziął Komitet odpowiednie uchwały na podstawie referatów urzędników Magistratu i członków Komitetu.

1) Niezaliczanie na rachunek kontyngentu pożyczek udzielonych z państwowego funduszu gospodarczego właścicielom realności — przed wejściem w życie ustawy o rozbudowie miast.

2) Pożądane zmiany regulaminów:
a) dla Oddziałów Banku Gospodarstwa Krajowego,
b) dla Komitetów Rozbudowy miast.

3) Konwersja dawnych pożyczek krótkoterminowych na długoterminowe.

4) Zastrzeżenie do dyspozycji Gminy pewnej ilości mieszkań wybudowanych przy pomocy pożyczek budowlanych.

5) Sprawa interpretacji § 10 rozp. wykonawczego do ustawy o rozbudowie miast w sensie mniej dla stron interesowanych rygorystycznym.

6) Nowelizacja ustawy o rozbudowie miast, wreszcie

7) pożyczki dla właścicieli prawa budowli (zabudowy).

We wszystkich tych sprawach wygotował Magistrat i przesłał miarodajnym czynnikom rządowym w myśl

uchwał Komitetu odpowiednie memorjały, przedstawienia i wnioski.

Całkowicie i pomyślnie załatwiły władze centralne jedynie sprawę pod 1) wymienioną.

Inne sprawy natomiast załatwiły te władze odmownie, wyjąwszy sprawę nowelizacji ustawy, którą Rząd już przygotował i wkrótce ogłosi w formie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Kraków, dnia 24 kwietnia 1927 r.

Przewodniczący Komitetu rozb. miasta
Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

Załącznik I.

Wykaz

pożyczek z fund. rozb. miast, które Komitet Rozbudowy uchwalił dla Gminy miasta Krakowa.

L. p.	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Daty uchw. Komitetu i kwoty przyznanej pożyczki zł.	Stan budowy w dniu 1/I. 1927
1	Barak dla bezdomnych Rakowicka XVIII.	20	35.000	31/7 1925 20.000	ukończony i zamieszkany
2	dtto Podgórska VIII.	28	40.000	31/7 1925 40.000	dtto
3	dtto Senatorska XII.	20	35.000	31/7 1925 20.000	dtto
4	Dom czynsz. 3 pietr. ul. Słoneczna 23	32	100.000	31/7 1925 40.000	dtto
5	dtto Al. Słowackiego 28	40	120.000	31/7 1925 50.000	dtto
6	dtto XII. ul. Norbertańska 4	28	120.000	20/2 1926 50.000	dtto
7	dtto z takąż oficyną XII. Norbertańska 6	56	240.000	20/2 1926 50.000 23/9 1926 70.000 120.000	dtto
8	dtto XII. Norbertańska 8	56	240.000	20/2 1926 120.000	dtto
9	3-ch piętr. dom czynszowy ulica Słoneczna 17	48	220.000	23/9 1926 90.000	dtto
10	Dom robotniczy Gazowni miejskiej XX.	30	90.000	50.000	budowa w toku
	Razem . .	358	1,240.000	580.000	

Stosunek procentowy pożyczek do ogólnych kosztów budowy wynosi zatem 46%.

Załącznik II.

Wykaz

pożyczek z funduszu rozb. miast, które Komitet Rozbudowy uchwalił dla różnych Towarzystw, Spółdzielni mieszkaniowych i instytucyj.

L. p.	Nazwa Towarzystwa czy Spółdzielni	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Uchwalone sumy pożyczkowe	Stosunek % pożycz. do koszt. całej budowy	Stan budowli w dn. 1/I. 1927
1	Senat Akademicki	przebud. nowego domu XVII. Łokietka	33	180.000	30.000 60.000 90.000	50%	ukończony
2	Tow. Wzaj. Pomocy uczniów U. Jagiell.	4 p. nowy dom XIV. Al. 3-go Maja	70	270.000	200.000 10.000 40.000 250.000	94%	dtto
3	Stow. młodz. Akadem. Ognisko Żyd. dom Akadem.	3 p. gmach boczna od ul. Starowiślnej Dz. VIII.	50	250.000	70.000 10.000 80.000	33%	w surowej robocie
4	Związek młodzieży rękodzieln. i przem.	4-ro piętr. gmach ul. Skarbowa Dz. IV.	90	600.000	150.000 60.000 90.000 300.000	50%	dtto
5	Sodalicja Marjańska Akademików	nadbud. domu Kanonicza I.	duże 9	90.000	40.000 10.000 10.000 60.000	66%	ukończony
6	Zgrom. XX. Salezjanów	nadbudowa domu XI. Tyniecka	26	100.000	50.000	50%	dtto
7	Komitet Opieki nad opuszcz. dziewczętami	nadbudowa Pędzichów V.	6	19.000	12.000	64%	dtto
8	Stow. dla bud. własnych domów w Prokocimiu	30 domów w Prokocimiu pod Krakowem	190	500.000	182.800	36%	dtto
9	Ska mieszkaniowa dla miast	2 domy przy ulicy Śląskiej Dz. XV.	82	300.000	220.000	73%	dtto
10	Kooperatywa mieszk. przy ul. Jabłonowskich	3 p. dom przy ulicy Jabłonowskich IV.	45	225.000	60.000	27%	dtto
11	Tow. tanie domy robotnicze	2 domy mieszk. ul. Sienkiewicza XV.	93	280.000	150.000 25.000 175.000	63%	dtto
12	Tow. Osiedli Urzedn.	2 domy ulica Sienkiewicza XV.	64	270.000	150.000 16.000 18.000 184.000	68%	ukończony
13	Tow. niższ. funkcj. Mgtu m. Krakowa	dom mieszk. ulica Lea i Ruska XV.	22	150.000	50.000 30.000 80.000	53%	dtto
14	Oficerska Spółdz. mieszkaniowa	8 domów jednorodzinnych w Dz. XIX.	32	220.000	90.000	41%	dtto
15	Ska handlowa Gastronomja	5 domów w Dz. XIX.	52	250.000	40.000 6.000 46.000	18%	w surowej robocie
	Razem	58 domów	864	3,704.000	1,879.800	50%	

Załącznik III.

Wykaz

osób prywatnych dla których Komitet rozb. m. Krakowa uchwalił w okresie czasu od 1 lipca 1925 do 14 stycznia 1927 pożyczki na budowę domów mieszkalnych z funduszów na rozbudowę miast.

L. p.	Imię i nazwisko petenta	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Kiedy jakie kwoty poszczególne i łączn. tyt. poż. Komitet uchw.	Proc. w stos. pożycz. do koszt. całej budowy	Stan budynku 1/I. 1927
1	Józef Błogowski	nowy I. pietr. XV. Kujawska	10	50.000	10.000	20%	na ukończeniu
2	Apolonja Brachowska	nadbud. I. p. i dobud. I. p. of. XVII. Rzeźna 9.	4	10.000	14/1 1927 5.000	50%	w surowej robocie
3	Franciszek Czernek	XVII. I. p. 2 pod. Prochowska	13	40.000	20.000	50%	dtto
4	Joanna Czoponowska	nadbud. II. p. i mansardu IV. Jabłonowskich	4	12.000	6.000	50%	dtto
5	Jan i Joanna Czuraj	nowy part. z suter. i poddaszem XXII. Al. Dembowskiego	11	19.000	8.000	42%	ukończony
6	Stefan Dobrzański	nowy part. z poddasz. XI. Skwerowa	10	27.000	7.000	26%	dtto
7	Antoni Dostal	nowy 3-ch piętr. XXII. ul. Szkolna	46	150.000	7/7 1625 30.000 17/11 1926 15.000 — 45.000	30%	dtto
8	Marja Dudek	nowy I. piętr. X. Dworska 34	8	28.700	16/8 1925 16.000	56%	dtto
9	Tymodeusz Dutkiewicz	nowy I. p. mieszk. XXII. Hetmańska	12	61.000	14/1 1927 17.000	28%	w surowej robocie
10	Franc. i Stef. Emilewicz	nadbud. II. p. dom mieszk. Targowa 4	6	25.000	24/7 1925 4.000	16%	skończony
11	Ludwik i Marja Frasik	nowy part. XVI. ul. J. Lea 102	6	22.000	8.000	36%	dtto
12	Alter i Rozalja Freidenfeld	nadbud. II. p. XXII. ul. Salinarna 15	10	26.400	10.000	38%	dtto
13	Anna Grzywińska	nowy I. piętr. XVII. Litewska	9	41.000	10.000	24%	w surowej robocie
14	Antoni Hildenbrand	nowy I. piętr. XXII. Wielicka	16	50.000	13/10 1926 6.000 17/11 1926 10.000 — 16.000	32%	ukończony
15	Jakób Horowitz	nowy part. z mansard. XV. ul. Kazim. W.	14	66.000	26/8 1925 20.000	30%	dtto
16	Inż. Karol Jarnuszkiewicz	nowy part. z mansard. XVII. Łokietka 14	5	41.400	7/7 1925 6.000	14%	dtto

L. p.	Imię i nazwisko petenta	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Kiedy jakie kwoty poszczególne i łączn. tyt. poż. Komitet uchw.	Proc. w stos. pożycz. do koszt. całej budowy	Stan budynku 1/I. 1927
17	Franciszek i Wanda Kalicińscy	nadb. IV. p. XII. Al. Krasińskiego 6	10	29.000	24/7 1925 18.000	62%	ukończony
18	Jan Karcz	nowy part. XXII. Al. pod Kopcem	8	21.000	26/8 1925 8.000	38%	dtto
19	Józef Kasprowicz	nadbud. I. p. XXII. Wałowa	5	13.400	30/4 1926 3.000	22%	dtto
20	Marja Kawalerowicz	nowy I. piętr. XXI. Płaszowska	11	35.000	26/8 1925 12.000	34%	dtto
21	Estera Klinger	nadbudowa I. piętr. i dobudowa klatki schod. XXII. Bonarka 5	5	30.000	26/8 1925 7.000 14/1 1927 2.000 9.000	30%	dtto
22	Zofja Kopta	part. nowy Dz. XIII. Król. Jadwigi 135	5	20.000	14/1 1927 6.000	30%	w surowej robocie
23	Władysł. Kowalówka	nowy part. z mansard. XI. Szwedzka	8	31.200	15/1 1926 7.000	22%	ukończony
24	Józef i Stefanja Koźbiał	nowy I. p. w part. pracownia stolarska XXII. Tarnowskiego	7	42.000	26/8 1925 15.000 15/10 1926 1.500 16.500	39%	dtto
25	Piotr i Marja Królikowscy	nowy part. z poddasz. XXII. Al. Dembowskiego	10	19.000	24/7 1925 5.700	30%	dtto
26	Jan Kuźma	nowy part. Dz. XXII. Al. pod Kopcem	4	24.000	26/8 1925 8.000 15/10 1926 2.000 10.000	41%	dtto
27	Wolf i Chaja Landerer	nowy 2 p. Dz. VIII. Wolnica	22	110.000	14/1 1927 30.000	21%	w surowej robocie
28	Emilja Lieberfreund i Klara Begleiter	nowy 1 p. Dz. XII. Kościuszki	27	77.000	7/7 1925 20.000	28%	ukończony
29	Stefanja Lipska	remont domu mieszk. 3 p. Dz. IV. Aleja Grabowskiego 7		kosztorys remontu 4.000	24/9 1925 4.000	100%	dtto
30	Józef Lorek	nowy I. p. Dz. XXI. Płaszowska	6	30.000	8.000	21%	w surowej robocie
31	Rudolf i Karolina Lubaczewscy	nowy I. p. XI. Zagrody	15	45.000	30/4 1926 3.000 14/1 1927 20.000 23.000	51%	dtto

L. p.	Imię i nazwisko petenta	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Kiedy jakie kwoty poszczególne i łączn. tyt. poż. Komitet uchw.	Proc. w stos. pożycz. do koszt. całej budowy	Stan budynku 1/I. 1927
32	Stanisław Ładziński	nabud. i dobud. Dz. XXII. Łagiewnicka	7	16.700	24/7 1925 6.000	36%	ukończony
33	Szczepan Łojek	przebud. 2 p. domu fabrycz. na mieszk. Dz. XXII. Król. Jadwigi 21	34	188.000	24/7 1925 50.000	27%	dtto
34	Dr. Jan Magiera	nowy 1 p. Dz. XV. Szopena	8	48.000	17/11 1926 10.000	21%	dtto
35	Piotr Majta	nowy part. ze sklepem X. Twardowskiego 97	2	16.000	26/6 1926 4.000	25%	dtto
36	Jakób i Wiktorja Marszałek	nadbud. 2 p. Dz. XVII. Będzińska 17	9	22.800	30/4 1926 3.500 26/6 1926 1.500 5.000	22%	ukończony
37	Rozalja Matlak	nawy part. Dz. XXI. Płaszowska	5	16.100	24/7 1925 5.000	31%	dtto
38	Jan i Teofila Matuszewscy	nowy part. z suter. mieszk. XVI. Łączna	16	50.000	24/9 1925 4.000 30/4 1926 5.000 15/10 1926 5.000 17/11 1926 6.000 20.000	40%	w surowej robocie
39	Wiktor Miarczyński	nadbud. 1. p. i dobud. nasadnika klatki schod. Dz. XV. Kazim. W.	8	35.000	24/7 1925 16.000 14/1 1927 5.000 21.000	60%	ukończony
40	Julja Nussberg	Dz. XXII.	10	50.000	26/8 1925 15.000	30%	w surowej robocie
41	Cecylja Offner	remont 2 p. domu Dz. XXII. ul. Salinarna 5		kosztorys remontu 16.200	26/8 1925 8.000	49%	ukończony
42	Janina Ohly	nowy 1. p. Dz. XV. ul. Kazim. Wielkiego	12	63.000	26/8 1925 8.000	12·7%	dtto
43	Juljan Popławski	nowy part. z sut. mieszk. XXII. Al. pod Kopcem	8	21.000	30/4 1926 2.500	12%	dtto
44	Stefanja Prochowska	nowy part. z sut. z poddasz. XXII. pod Kopcem	7	25.000	24/7 1925 7.000	24%	dtto
45	Józef Rappaport	nowy 3 p. dom mieszk. VIII. Brzozowa 7	49	230.460	7/7 1925 30.000	13%	dtto
46	Stanisław i Józefa Razowscy	parterowy nowy XVI. Gnieźnieńska	5	13.000	4.000	31%	dtto

L. p.	Imię i nazwisko petenta	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Kiedy jakie kwoty poszczególne i łączn. tyt. poż. Komitet uchw.	Proc. w stos. pożycz. do koszt. całej budowy	Stan budynku 1/I. 1927
47	Zofja Ritter	nowy I. p. XXII. Al. Dembowskiego	8	55.000	15.000	27%	ukończony
48	Saul i Rozalja Rosner	nadbud. II. p. nad częścią bud. XXII. Kalwaryjska 37	4	11.000	1.500	14%	dtto
49	Piotr Rysiewicz	nowy part. z poddaszem mieszk. i suter. XXII. Al. pod Kopcem	7	21.000	24/7 1925 6.000 15/10 1926 3.000 9.000	43%	dtto
50	Andrzej Sarnecki	nowy part. ze sklepem XIV. Czarnowiejska 18	3	19.000	7/7 1925 4.000 15/10 1926 3.000 7.000	37%	dtto
51	Stanisław Sawicki	nadb. I. p. z poddasz. mieszk. XI. Rynek Dębnicki 3	11	31.600	10.000	31%	dtto
52	Helena Selinger	nowy dom XV. Łęczycka	14	60.000	10.000	16%	
53	Wojciech Seruga	nawy part. z poddasz. i frontową suter. XXII. Al. pod Kopcem	9	27.000	12.000	44%	nieprzykryty dachem
54	Marja Siedlecka	nadbud. III. i IV. p. i przebudowa I. Szpitalna 7	16	120.000	24/7 1925 80.000 15/10 1927 20.000 100.000	83%	na wykończeniu
55	Jan Stachurski	nowy part. z poddaszem XVIII. Celarowska 17	9	30.000	20/6 1926 4.000 23/9 1926 4.000 8.000	26%	ukończony
56	Juljan Strycharczyk	nowy I. p. XVIII. Wileńska 8	8	18.500	24/9 1925 3.000	16%	dtto
57	Jakób i Klara Stworzewicz	remont zniszczonego bardzo domu mieszk. VIII. Krakowska 51		kosztorys remontu 84.000	24/9 1925 5.000	59%	dtto
58	Karol Stypuła	nowy part. z piąterkiem XVI. Jul. Lea 100	8	32.000	26/6 1926 4.500	14%	dtto
59	Hisch Sybirski	nowy 3-ch p. VIII. Dajwór Szeroka	34	120.000	14/1 1917 10.000	8%	prawie wykończony

L. p.	Imię i nazwisko petenta	Rodzaj i miejsce budowy	Ilość nowych ubikacyj mieszk.	Koszt całej budowy	Kiedy jakie kwoty poszczególne i łączn. tyt. poż. Komitet uchw.	Proc. w stos. pożycz. do koszt. całej budowy	Stan budynku 1/I. 1927
60	X. Jan Szymeczko	nowy 1 p. z mansardem XI. Konfederacka	15	67.000	24/9 1925 20.000	30%	ukończony
61	Regina Taubmann	nadbudowa III. piętr. XXII. Lwowska 38	10	31.000	26/8 1925 10.000	32%	dtto
62	Irena Teleśnicka	częściowa przebudowa poddasza domu 1 p. na miesz. XIV. Kawiory 18	2	5.000	20/1 1926 4.000	80%	dtto
63	Jan Wąsik	nadbud. na part. ofic. XXII. Bonerowska 15	3	5.500	31/7 1925 1.500	27%	ukończony
64	Wincenty i Regina Wąsiołek	nowy 1-no piętrowy XXI. Rybitwy	9	32.000	23/9 1926 10.000	31%	na ukończeniu
65	Jan i Klementyna Wierzbowie	nowy part. X. Twardowskiego	4	16.900	26/6 1926 2.000	12%	ukończony
66	Samuel Wohlfeiler	nowy 1-no p. XVII. Prądnicka	7	51.000	17/11 1926 10.000	20%	w surowej robocie
67	Anastazja Woroszowa	nowy 1-no p. XXII. Łagiewnicka 17	17	45.000	26/8 1925 25.000 15/10 1926 2.500 27.500	39%	ukończony
68	Walenty Wójtowicz	nowy 1 p. z poddasz. XVII. Prądnicka	16	50.000	17/11 1926 6.000	12%	dtto
69	Bronisława 1-o Ostrowska 2-o Wyczyńska	nowy part. z poddasz. XV. Sienkiewicza	7	37.400	5.000	13%	dtto
70	Józef i Marja Wyroba	nadb. 1 p. i mansandru XIII. Król. Jadwigi 48	9	32.000	15/10 1926 3.000	0·94%	dtto
	Budowy i nadbudowy		737	2,940.160	850.700		
	remont		—	28.638	17.000		
	razem			2,968.798	867.700		

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 13451/26 VIII. Kraków, dnia 2. kwietnia 1927 r.

Wstrzymanie wydawania zezwoleń na nowe stanowiska targowe.

Z powodu przepełnienia placów targowych, Magistrat postanawia ze względów porządkowych wstrzymać wydawanie przekupniom zezwoleń na zajmowanie nowych stanowisk targowych na wszystkich placach targowych na czas jednego roku t. j. do dnia 31 marca 1928 r.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 8498/26 I. Kraków, dnia 6. kwietnia 1927.

Policyjne ograniczenia o obszarze przepływu wielkiej wody.

OBWIESZCZENIE.

Stosownie do okólnika Województwa krakowskiego Nr. 230 ex 1926 Magistrat jako władza wodna I. instancji uzupełnia tutejsze rozporządzenie z dnia 3. sierpnia 1925 L. 3003/25 I. i z dnia 3. lipca 1926 L. 4514/26 I. w sprawie ochrony gruntów nadbrzeżnych przed powodzią w następującym kierunku:

Zakaz składania w przekroju przepływu wielkiej wody mułu, ziemi, piasku, żużli, kamieni, drzewa i innych materjałów, które mogą odpływ wody utrudniać, zostaje cofnięty.

Przedsiębiorca ma się jedynie postarać o zezwolenie na tego rodzaju skład w miarę przepisów ustawy przemysłowej.

Magistrat jednak jest upoważniony do wydawania zakazów składania w przekroju wielkiej wody powyższych materjałów w sposób, mogący utrudnić odpływ wody, a to w poszczególnych przypadkach w razie stwierdzenia rzeczywistej konieczności, a w szczególności dla koniecznej ochrony od powodzi.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 8872/27 VII. Kraków, dnia 9. kwietnia 1927 r.

Ochrona plant.

ROZPORZĄDZENIE.

Magistrat przypomina niniejszem przepisy rozporządzenia z dnia 14. kwietnia 1925 roku L. 7876/25 VII. o ochronie ogrodów miejskich.

Przepisy te brzmią:

§ 1. Planty i ogrody miejskie, dostępne dla wszystkich, oddaje się pod opiekę publiczności.

Mianowicie ochraniać należy drzewa, krzewy i wszelką roślinność na plantacjach i w ogrodach, dbać o ochronę i całość pomników oraz urządzeń plantacyjnych i ogrodów, a wreszcie starać się o utrzymanie należytego porządku i czystości.

§ 2. W szczególności należy na plantacjach i w ogrodach miejskich zachowywać się w sposób, wykluczający wszelkie rozmyślne i z niedbalstwa pochodzące uszkodzenia przedmiotów, względnie urządzeń plantacyjnych i ogrodów. Niedozwolone jest puszczanie wolno psów, które należy wodzić na smyczy i zaopatrzyć w kagańce, pozostawianie małych dzieci bez dozoru, deptanie i niszczenie lub zanieczyszczanie trawników, zrywanie roślin lub kwiatów, łamanie lub obrywanie drzew i krzewów z gałęzi itp. Zakazane jest dalej niszczenie, zanieczyszczanie i dotykanie pomników, siadanie, wyginanie, stawanie lub przechodzenie przez ogrodzenia, stawanie na ławkach, rysowanie. wyrzynanie, zanieczyszczanie lub jakiekolwiek inne uszkadzanie ławek, przewracanie i uszkadzanie koszów na odpadki, wspinanie się po latarniach itd.

Wogólności zakazane są wszelkie czyny i zaniedbania, które mają na celu lub spowodować mogą jakiekolwiek rozmyślne lub z niedbalstwa pochodzące uszkodzenie albo niszczenie plantacji, ogrodów lub ich urządzeń.

§ 3. Wszelkie odpadki, papiery, niedopałki papierosów i cygar, ogryzki, skórki pomarańczy i t. p. wrzucać należy do koszów w tym celu ustawionych przy ścieżkach. Rzucanie przedmiotów tych na ścieżki, trawniki, w zagajniki, pozostawianie ich na ławkach lub pod ławkami, a wreszcie jakiekolwiekbądź inne zaśmiecanie lub zanieczyszczanie plantacji i ogrodów jest zakazane.

§ 4. Zabronione jest rozmyślne powodowanie kurzu i pyłu na ścieżkach, spanie lub wylegiwanie się na ławkach, siadanie na nich osobom widocznie nietrzeźwym lub zanieczyszczonym, uprawianie żebraniny. Wogólności zakazane jest wszystko, co mogłoby osobom innym unieprzyjemnić lub obrzydzić pobyt na plantacjach lub w ogrodach.

§ 5. Scieżki plantacyjne i ogrodów przeznaczone są wyłącznie dla komunikacji pieszej. Przepis ten nie odnosi się do wózków dziecinnych. Zabronione jest wjeżdżanie na ścieżki wozami, rowerami, konno lub przenoszenie koszów, drzewa i jakichkolwiek ciężarów, granie w piłkę nożną, stawanie na środku chodnika lub jakiekolwiek inne tamowanie swobodnej komunikacji.

Chodzić należy prawą stroną ścieżki, wymijać na na prawo, wyprzedzać na lewo.

§ 6. Wszelkie przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia, o ile nie podpadają pod postanowienia powszechnej ustawy karnej, karane będą po myśli § 60 ustęp 30 Statutu dla Gminy miasta Krakowa lub rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96, względnie po myśli art. 21 lub 22 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 i rozporządzenia Rady Ministrów dnia 11 maja 1923 Dz. ust. Rzp. Nr. 54 poz. 378 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 9 poz. 89.

Nadto osoby winne rozmyślnego lub z niedbalstwa pochodzącego uszkodzenia lub zniszczenia urządzeń lub przedmiotów, o których mowa w niniejszem rozporządzeniu, zobowiązane będą do zwrotu odszkodowania.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Nad przestrzeganiem tego rozporządzenia czuwać będą organy Magistratu i Policji Państwowej.

Magistrat, przypominając powyższe rozporządzenie, wzywa Publiczność, aby nie tylko sama przepisów tych przestrzegała, lecz by w zrozumieniu, że plantacje i ogrody są wielkiem upiększeniem miasta i służą dla wygody wszystkich, wspierała również władze w ściganiu wszelkich przekroczeń, powodujących niszczenie lub oszpecanie plant i ogrodów.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2293/27 akc. — Kraków, dnia 9. kwietnia 1927 r.

Sprawa opłat mytniczych.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 postanowiła Rada m. pobierać opłaty mytnicze w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

1) od zwierząt domowych, idących luzem po zł. 0·10
2) od zwierząt domowych w zaprzęgu . . » » 0·40
3) od automobilów osobowych i ciężarowych oraz od doczepek . . . . » » 2·—
4) od autobusów . . . . » » 3·—

Reskryptem z dnia 16 marca 1927 Nr. S. F. 1456 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę Rady m. z tem, że pomienione opłaty według zatwierdzonych stawek pobierane będą tylko do dnia 1 lipca 1927, a decyzja co do wysokości tych opłat po dniu 1 lipca 1927 wydana zostanie łącznie z decyzją o zatwierdzeniu budżetu gm. m. Krakowa na rok 1927/8.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2299/27 akc. — Kraków, dnia 9. kwietnia 1927 r.

Sprawa opłat rzezalnianych.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 postanowiła Rada m. pobierać opłaty rzezalniane w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

		od sztuki
a)	od bydła rogatego nad 400 kg. . . .	po 10 zł.
b)	» » » » 250 » . . .	» 9 »
c)	» » » » 50 » . . .	» 8 »
d)	» » » do 50 kg. (cielęta)	» 3 »
e)	od owiec, kóz, baranów	» 3 »
f)	od nierogacizny do 60 kg.	» 5 »
g)	» » do 150 »	» 7 »
h)	» » nad 150 »	» 9 »

Reskryptem z dnia 24 marca 1927 Nr. S. G. 1056 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę o tyle, że zgodziło się na przedłużenie terminu poboru wymienionych opłat do dnia 1 lipca 1927.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2502/927 akc. — Kraków, dnia 9. kwietnia 1927 r.

Sprawa opłat targowych na Centr. Targowicy na zwierzęta rzeźne.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 postanowiła Rada m. pobierać opłaty targowe na Centralnej Targowicy na zwierzęta rzeźne w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

a) od zwierząt drobnych: cieląt, owiec, kóz po 75 gr. od sztuki,

b) od bydła rogatego rosłego i nierogacizny po 3 zł. od sztuki.

Reskryptem z dnia 24 marca 1927 N. S. G. 1056 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę o tyle, że zgodziło się na przedłużenie terminu poboru wymienionych opłat do dnia 1 lipca 1927.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2369/927 I. — Kraków, dnia 11 kwietnia 1927.

Apolinary i Bronisława Horwathowie — podział realności lwh. 816 Dz. XIII.

Do

PP. Apolinarego i Bronisławy Horwathów
do rąk P. Dra Adolfa Gumpricha, adwokata
w Krakowie
ul. Grodzka l. 13

I. Na podstawie § 16 h ustawy z dnia 28-go marca 1910 r. Nr. 89 Dz. u. kr., po przeprowadzeniu dochodzeń, Magistrat zatwierdza podział realności lwh. 816 Dzielnica XIII. według planu inż. Artura R. Bromowicza z dnia 20 lutego 1923 pod następującemi warunkami:

1. Parcelanci urządzą własnym kosztem z parcel oznaczonych na powyższym planie lkat. 1477/8 i 1477/10 w sposób, jaki uznają za potrzebny, w porozumieniu jednak z Budownictwem miejskiem Oddz. B. uliczkę prywatną, która stanowić będzie dostęp do parcel powstałych z podziału realności lwh. 816, przyczem drogę tę należy podnieść na końcu do wysokości 198·589 tak, aby spad jej wynosił 0·68%.

2. Z gruntów poddanych parcelacji mogą być odprowadzane do ścieku drogi tylko wody opadowe, zaś wody użytkowe mają być ujmowane w osobne zbiorniki betonowe i odpowiednio użytkowane.

3). Celem zapobieżenia gromadzeniu się wód na granicach parcel i zabagnieniu gruntów sąsiednich, należy na granicy parcel lkat. 1477/1 i 1477/3 wybudować studnię pochłonną połączoną za pomocą drenów ze sączkami biegnącemi po obu stronach projektowanej drogi prywatnej.

4. Parcele powstałe z podziału mają być odpowiednio ogrodzone.

5. Parcele lkat. 1477/8 i 1477/10 stanowiące uliczkę prywatną, mają być złączone w osobne ciało hipoteczne z jedną z wydzielonych parcel budowlanych.

Na karcie własności względnie ciężarów tego nowego ciała hipotecznego ma być zaintabulowana:

a) służebność przejazdu i przechodu przez parcele lk. 1477/8 i 1477/10 na rzecz każdorazowych właścicieli parcel budowlanych oznaczonych lkat. od 1477/1 do 1477/7 i 1477/9 oraz

b) obowiązek bezpłatnego odstąpienia Gminie m. Krakowa na każde jej żądanie parcel lkat. 1477/8 i 1477/10 z ich urządzeniem.

6. Parcelanci mają obowiązek utrzymywania własnym kosztem wspomnianej uliczki prywatnej i umieszczenia od ulicy Król. Jadwigi bramy wjazdowej z napisem: „droga prywatna“.

7. Parcelanci wykonają nad rowem przydrożnym dla parcel lkat. 1477/7, 1477/9 i 1477/8 przepusty dla dojazdu i ruchu pieszego według planów zatwierdzonych przez Magistrat.

8. Wydzielone parcele lkat. 1477/1 do 1477/7 oraz 1477/9 mają być zabudowane willami najwyżej I-o piętrowemi, przyczem wille te na parcelach lkat. 1477/7 i 1477/9 będą cofnięte od osi ulicy Królowej Jadwigi na 13 metrów.

9. Parcela lkat. 1477/1 (względnie ciało hipoteczne z tej parceli utworzyć się mające) ma być obciążona zakazem zabudowania wschodniej jej części przez całą długość, a na szerokość parceli lkat. 1477/8 i 1477/10.

10. Parcele lkat. 1477/2 i 1477/3 mają być złączone w jedno ciało hipoteczne.

II. Niniejsze zezwolenie na podział gruntów i otwarcie uliczki traci moc, gdy od chwili jego prawomocności upłynie trzy lata, a parcelanci nie przystąpią do urządzenia uliczki i do zabudowania gruntów, względnie rozpoczętej budowy nie będą kontynuować, lub gdy do końca trzeciego roku nie dopełnią warunków swych zobowiązań (§ 16 i ust. bud.).

Plan podziału z dnia 20 lutego 1923 zaopatrzony w klauzulę zatwierdzającą wraz z oryginalnym kontraktem dołącza się.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1204/27 Kraków, w kwietniu 1927.
fiz.

Szczepienie ochronne przeciw ospie.

OGŁOSZENIE.

Ospa jest jedyną z najniebezpieczniejszych chorób zaraźliwych, a jedynym powszechnie już uznanym i niezawodnym sposobem chronienia się przed tą zarazą jest poddanie się szczepieniu krowianką.

Według ustawy z dnia 19 lipca 1919 r., zamieszczonej w Dzienniku Praw Państwa Polskiego Nr 63, poz. 372, obowiązuje przymusowe szczepienie ochronne przeciwko ospie wszystkich mieszkańców w Państwie Polskiem.

Na uchylających się od szczepienia lub utrudniających wykonanie szczepienia, nakłada ustawa grzywnę do wysokości 200 zł. lub areszt do 14 dni. Nie wolno przyjmować nieszczepionej osoby do szkoły albo do jakiegokolwiek innego zakładu.

Aby mieszkańcom naszego miasta nastręczyć sposobność do szczepienia siebie względnie swoich dzieci, narażonych na zakażenie, Magistrat zarządza w roku bieżącym publiczne i bezpłatne szczepienie w czasie od dnia 11 maja do 11 czerwca 1927 r. włącznie.

Pierwszy termin przypada na środę, dnia 11 maja 1927 roku. Szczepić będą pp. lekarze miejscy w każdą środę i sobotę w następującym porządku:

w I. okręgu sanit. (Dz. I. i II.) w Miejskim Urzędzie Zdrowia — lekarz szczepiący Dr Sikorski, od godz. 10—11 przed południem.

w II. okręgu sanitar. (Dz. III. i IV.) w szkole miejskiej im. A. Mickiewicza przy ul. Studenckiej L. 13, lekarz szczepiący Dr Gólski, od godz. 12—1 w połud.

w III. okręgu sanitar. (Dz. V. i XVIII.) w szkole miejskiej przy ul. Pędzichów L. 13 — lekarz szczepiący Dr Zopoth, od godz. 5-tej popoł.

w IV. okręgu sanitar. (Dz. VI. i VII.) w szkole miejskiej im. Śniadeckiego przy ul. Zielonej L. 27 — lekarz szczep. Dr Weinsberg, od godz. 5 popoł.

w V. okręgu sanit. (Dz. VIII.) w szkole miejskiej im. Dietla przy ul. Miodowej L. 38 — lekarz szczepiący Dr Bernaciński, od godz. 4—5 popoł.

w VI. okręgu sanit. (Dz. X. i XI.) w szkole miejskiej męskiej w Dębnikach przy ul. Konfederackiej — lekarz szczep. Dr Żamorski od godz. 4 popoł.

w VII. okręgu sanit. 1) (Dz. XII. i XIII.) w szkole miejskiej żeńskiej przy ul. Senatorskiej — lekarz szczep. Dr Komorowski, co sobotę od godziny 4 po południu, 2) (Dz. XIV.) w szkole miejskiej męskiej przy ul. Konarskiego — lekarz szczep. Dr Komorowski, co środę od godziny 4 popołudniu.

w VIII. okręgu sanit. 1) (Dz. XV. i XVI.) w szkole miejskiej im. św. Jadwigi przy ul. Kazim. Wielkiego 33 lekarz szczepiący Dr Dunaj, co sobotę od godz. 4—5 po południu — 2) Dz. XVII.) w szkole miejskiej żeńskiej im. św. Józefa przy ul. Mazowieckiej L. 61 — lekarz szczep. Dr Dunaj, co środę od godz. 4—5 popoł.

w IX. okręgu sanit. 1) (Dz. XIX.) w szkole miejskiej przy ul. Żółkiewskiego na Grzegórzkach — lekarz szczep. Dr Stopczański, co środę od godz. $5^1/_2$ popoł. 2) (Dziel. XX.) w szkole miejskiej w Dąbiu — lekarz szczep. Dr Stopczański, co sobotę od godz. $5^1/_2$ popoł.

w X. i XI. okręgu sanitar. (Dziel. XXI. i XXII), w szkole miejskiej im. Sienkiewicza w Podgórzu przy ul. Szkolnej L. 6 — lekarz szczep. Dr Służewski, od godz. 5—6 po południu.

w XII. okręgu sanitar. (Dz. IX. i XXII.) w szkole miejskiej im. Sienkiewicza w Podgórzu, przy ul. Szkolnej L. 6 — lekarz szczep. Dr. Pisek od godz. 4 popoł.

Do wszystkich rodzin, w których znajdują się dzieci urodzone w czasie od 1 kwietnia 1926 r. do dnia 31-go marca 1927 roku, wysłane zostaną osobne wezwania do szczepienia, aby w ten sposób przypomnieć rodzicom tę tak ważną dla zdrowia sprawę i dać im tem pewniej możność korzystania z zarządzonego szczepienia.

Wszystkie osoby, w jakimkolwiek wieku, dotąd jeszcze nie szczepione, mają zgłosić się w najbliższem miejscu zbornem do szczepienia.

W tydzień, t. j. ósmego dnia po zaszczepieniu, należy dziecko przedstawić lekarzowi, który je szczepił, celem sprawdzenia wyniku i wydania świadectwa szczepienia. — Ponieważ jednorazowe szczepienie nie chroni przed ospą na całe życie, zarządza Magistrat równocześnie ponowne szczepienie, czyli rewakcynację wszystkich sześcioletnich dzieci. — To ponowne szczepienie odbędzie się w tych samych miejscach i w tym samym czasie, jak szczepienie pierwotne.

Każda osoba, która nie skorzystała z dorocznego szczepienia publicznego, ale poddała się szczepieniu prywatnie przez swego lekarza, ma do dnia 30-go czerwca 1927 roku włącznie wykazać się w Miejskim Urzędzie Zdrowia w Krakowie, Magistrat, plac WW. Świętych (prócz świąt i niedziel) codziennie między godz. 11—1 w południe świadectwem szczepienia ospy, wydanem przez tego lekarza, który dokonał szczepienia.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 13963/27/II a. Kraków, 14 kwietnia 1927.

STATUT

o opłatach od umów o przeniesienie własności nieruchomości — na rzecz Gminy m. Krakowa.

§ 1. Na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr 94, poz. 747, Gmina miasta Krakowa jest uprawnioną do poboru opłaty od umów o przeniesienie własności nieruchomości.

§ 2. Opłacie tej podlegają umowy o odpłatne przeniesienie własności nieruchomości, położonych na obszarze Gminy miasta Krakowa, o ile rzeczone umowy nie podlegają podatkowi od spadków i darowizn.

§ 3. Opłatę pobiera się w wysokości 2% sumy, stanowiącej podstawę wymiaru państwowej opłaty od przedmiotowej umowy o przeniesienie własności nieruchomości. Do uiszczenia tej opłaty jest obowiązany solidarnie pozbywca i nabywca nieruchomości.

§ 4. Wymiaru i poboru opłaty dokonuje Magistrat na podstawie danych miarodajnych dla wymiaru państwowej opłaty, których to danych płatnicy gminnej opłaty winni udzielić Magistratowi w ciągu dni 14-tu po sporządzeniu aktu prawnego umowy, wzgl. które Magistrat otrzyma dla celów wymiarowych od Urzędu opłat stemplowych, stosownie do art. 44, ust. 1 b ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr 94, poz. 747.

Magistrat może poruczyć czynności wymiaru i poboru opłaty organom skarbowym, wymierzającym i pobierającym państwową opłatę od umów o przeniesienie własności nieruchomości za wynagrodzeniem do wysokości 2% pobranej opłaty.

§ 5. Opłatę należy zapłacić w Głównej Kasie miejskiej w terminie dni 14-tu po dniu doręczenia nakazu płatniczego, a w razie wymiaru przez państwowe organa wymiarowe — równocześnie z opłatą państwową.

§ 6. Zaległa opłata będzie ściągniętą w drodze przymusowej wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnemi w myśl obowiązujących przepisów.

§ 7. Przeciw wymiarowi opłaty można wnieść odwołanie w terminie i trybie przewidzianym w art. 48 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr 94, poz. 747. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia opłaty.

§ 8. Za przekroczenie przepisów o wymiarze i poborze opłaty, winni — o ile nie podlegają ukaraniu według art. 62—66 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku Dz. u. Nr 94, poz. 747 — będą karani grzywną do wysokości 345 zł.

§ 9. Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Magistrat.

§ 10. Statut niniejszy obowiązuje od dnia ogłoszenia go, po zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1082/27. Kraków, dnia 15 kwietnia 1927.
VIII.

Sprzedaż psów i królików.

ROZPORZĄDZENIE.

Zmieniając częściowo rozporządzenie z dnia 18-go września 1924 r. L. 5030/24/III b, Magistrat ze względów porządkowych zarządza jak następuje:

Sprzedaż psów i królików może odbywać się tylko na rynku Kleparskim we wtorki i piątki w godzinach targowych.

Psy wprowadzone na targ winny być zaopatrzone w kagańce i markę ewidencyjną, oraz prowadzone na smyczy, z wyjątkiem szczeniąt do 8 tygodni, które mogą być wprowadzane bez kagańca i marki ewidencyjnej.

Niestosujący się do powyższego rozporządzenia karani będą w myśl § 28 Regulaminu targowego dla miasta Krakowa.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1841/1927. Kraków, dnia 20. kwietnia 1927 r.
I.

Cmentarz rakowicki, przekopanie kwater.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat zawiadamia interesowanych, że w najbliższym czasie będą przekopane na miejskim cmentarzu rakowickim kwatery A i F (dla dorosłych) oraz kwatery X, T i Y (dla dzieci) a wszystkie nagrobki umieszczone na tych kwaterach, usunięte.

Zamieszczając poniżej wykaz pomników i krzyżów znajdujących się na powyższych kwaterach, wzywa Magistrat strony interesowane, aby do dni 14-tu zgłosiły ustnie (z wydaną wpierw przez Zarząd cmentarza kartą, zawierającą bliższe oznaczenie grobu) w Magistracie (Wydz. I. gospodarczy, II-gie piętro oficyny, drzwi Nr. 33) w godz. od 11—1 w poł. prośbę o pozostawienie w nienaruszonym stanie odnośnego grobu na dalszy czasokres i uiściły przepisaną opłatę. O ileby interesowana strona zamierzała wydobyć szczątki zmarłych

i przenieść je na miejsce stałe, ma wnieść do Magistratu prośbę o wyznaczenie miejsca za złożeniem opłaty, a do Miejskiego Urzędu Zdrowia osobną prośbę o zezwolenie na ekshumację zwłok.

Po upływie zakreślonego 14-dniowego terminu pomniki i krzyże będą bezwarunkowo usunięte, a groby czasowe na tych kwaterach przekopane.

Usunięte pomniki i krzyże z przekopanych grobów mogą interesowane strony za udowodnieniem własności odebrać w Zarządzie cmentarza w terminie do dni 30-tu po ukończeniu przekopania odnośnej kwatery. Po upływie tego terminu zostaną one sprzedane, a uzyskana ze sprzedaży kwota przeznaczona będzie na fundusz upiększenia cmentarza.

Wykaz pomników i krzyżów na grobach kwater (A i F dla dorosłych) oraz X, T i Y (dla dzieci) przeznaczonych do przekopania:

Kwatera »A« (dla dorosłych).

L. p.	Imię i nazwisko pochowanego	Rok pochowania	Bliższe oznaczenie grobu
1.	Hubrich Marja	1915	Krzyż żelazny
2.	Krajewski Ignacy	1897	Pomnik kamienny
3.	Grabowska Rozalja	1897	Krzyż drewniany
4.	Luczyn Tomasz	1915	„ „
5.	Dydak Roman	1915	„ żelazny
6.	Kopczyńska Helena	1915	Pomnik betonowy
7.	Stojanowski Józef	1915	Krzyż drewniany
8.	Rzepkowa Teresa	1897	Pomnik kamienny
9.	Węgrzyn Michał	1915	„ „
10.	Stramska Marja	1915	Krzyż drewniany
11.	Ladra Stanisław	1915	„ „
12.	Katzerowa Emma	1897	Pomnik kamienny
13.	Kurkiewiczowa Magdalena	1915	„ „
14.	Biesik Adam	1897	„ „
15.	Jasiński Józef	1915	Krzyż drewniany
16.	Łakociński Józef	1915	Pomnik betonowy
17.	Bocheńska Aniela	1915	„ kamienny
18.	Hristan Kazimierz	1915	Krzyż drewniany
19.	Mularski Kazimierz	1897	Pomnik betonowy
20.	Biński Franciszek	1897	Krzyż żelazny
21.	Kaszlik Juljan	1915	„ „
22.	Rajtarówna Antonina	1915	„ drewniany
23.	Kosobódzka N.	1897	„ „
24.	Warzyński Wincenty	1915	„ „
25.	Gój Władysław	1915	„ „
26.	Juszczykowa Anna	1915	Pomnik kamienny
27.	Bugierowa Małgorzata	1915	Krzyż drewniany
28.	Piętniewicz Tomasz	1915	„ „
29.	Proszowski Władysław	1915	Pomnik kamienny
30.	Piasecka Kunegunda	1915	Krzyż drewniany
31.	Niemcowa Wanda	1912	Pomnik
32.	Kuśnierski Roman	1897	„ kamienny
33.	Zwierzyński Antoni	1915	„ „
34.	Gartejówna Franciszka	1915	„ „
35.	Szczyrkówna Jadwiga	1915	Krzyż drewniany
36.	Turkowa Kunegunda	1915	„ „
37.	Moskalowa Kazimiera	1915	„ „
38.	Rześniczek Jakób	1915	„ kamienny
39.	Fojło Ludwik	1915	„ drewniany
40.	Furgałowa Marja	1915	„ „
41.	Bystrowski Jan	1915	„ „
42.	Bystrowska Katarzyna	1915	„ „
43.	Rudnicka Teodora	1915	Pomnik kamienny
44.	Matula Wincenty	1915	Krzyż drewniany
45.	Zajączkowski Ferdynand	1872	Pomnik
46.	Trąbka Wojciech	1915	Krzyż drewniany
47.	Lenger Jakób	1915	„ „
48.	Dobrzański Andrzej	1915	„ „
49.	Jamrózowa Wiktorja	1915	Pomnik betonowy
50.	Sedlaczek Karol	1915	„ „
51.	Imielska Zofja	1915	Pomnik kamienny
52.	Apostoluk Anna	1915	„ betonowy
53.	Niezgoda Michał	1915	Krzyż drewniany
54.	Oferta Franciszek	1915	„ „
55.	Blasche Franciszek	1915	Pomnik kamienny
56.	Sedlaczek Józef	1915	Krzyż drewniany
57.	Rybarska Barbara	1915	„ „
58.	Jamróz Jan	1915	„ „
59.	Hmura Józef	1915	„ „
60.	Kopec Anna	1915	Pomnik kamienny
61.	Wolski Kajetan	1915	Krzyż drewniany
62.	Olszewski Romuald	1915	„ żelazny
63.	Malinowska Marja	1896	Pomnik kamienny
64.	Wolf Józef	1898	Krzyż drewniany
65.	Śliwiński Emil	1916	Pomnik kamienny
66.	Pluta Stanisław	1916	Krzyż drewniany
67.	Pająk Jan	1916	„ „
68.	Borówka Julja	1781	Pomnik kamienny
69.	Pindebika Anna	1916	Krzyż drewniany
70.	Kraussowa Abiela	1916	„ „
71.	Kulka Władysław	1898	Pomnik kamienny
72.	Staniejko Karolina	1898	„ „
73.	Dwernicka Rozalja	1916	Krzyż drewniany
74.	Lottig Zofja	1912	Pomnik kamienny
75.	Sumek Jadwiga	1915	Krzyż drewniany
76.	Starosolska Helena	1898	Pomnik kamienny
77.	Druszkowska Tekla	1916	Krzyż żelazny
78.	Rancza Karol	1873	„ drewniany
79.	Lewieniec Anna	1916	„ „
80.	Zakulski Feliks	1916	„ „
81.	Zdunorski Władysław	1898	„ „
82.	Dąbrowski Stanisław	1916	„ „
83.	Cukrzyńska Zofja	1898	„ „
84.	Kruk Katarzyna	1915	Pomnik betonowy
85.	Bulsiewiczówna Marja	1914	Krzyż drewniany
86.	Kulinowski Franciszek	1915	„ „
87.	Stechlik Janina	1898	Pomnik kamienny
88.	Tara Anna	1898	„ „
89.	Rypińska Balbina	1898	„ „
90.	Wieczorek Jan	1916	Krzyż drewniany
91.	Pałczyńska Józefa	1915	„ żelazny
92.	Zerbes Emma	1898	Pomnik kamienny
93.	Marzec Józef	1916	„ „
94.	Rapacz Rozalja	1916	Krzyż drewniany
95.	Dylla Franciszek	1915	„ „
96.	Dziubanowski Andrzej	1898	Pomnik kamienny
97.	Gurgol Katarzyna	1898	„ „
98.	Aleksander Adolf	1916	„ „

Kwatera »F« (dla dorosłych).

L. p.	Imię i nazwisko pochowanego	Rok pochowania	Bliższe oznaczenie grobu
1.	Patyna Stanisław	1914	Krzyż drewniany
2.	Dąbrowska Józefa	1914	„ „

L. p.	Imię i nazwisko pochowanego	Rok pochowania	Bliższe oznaczenie grobu
3.	Skwarczyński Antoni	1914	Pomnik betonowy
4.	Kumalowa Elżbieta	1911	Krzyż żelazny
5.	Niemcówna Stefanja	1914	Pomnik kamienny
6.	Kofinowa Magdalena	1914	„ betonowy
7.	Holewa Józef	1914	Krzyż żelazny
8.	Krokosza Andrzej	1914	„ drewniany
9.	Jagustyn Józef	1914	Pomnik betonowy
10.	Hudzikowa Aleksandra	1914	Krzyż drewniany
11.	Jakóbski Piotr	1896	Pomnik kamienny
12.	Głowacka Marja	1914	„ „
13.	Kuklowa Marja	1914	Krzyż drewniany
14.	Malica Karol	1914	Pomnik betonowy
15.	Maszalski Józef	1914	Krzyż drewniany
16.	Gross Artur	1896	Pomnik kamienny
17.	Meiss Franciszek	1914	„ „
18.	Karwat Zofja	1915	Krzyż drewniany
19.	Blablowa Marja	1915	„ „
20.	Kowalski Jan	1915	„ „
21.	Wielgus Michał	1915	Pomnik kamienny
22.	Baranowa Antonina	1915	Krzyż drewniany
23.	Płachnówna Zenobja	1915	Pomnik betonowy
24.	Kubalski Józef	1896	Krzyż drewniany
25.	Calikowski Maciej	1896	„ „
26.	Łozińska Katarzyna	1915	Pomnik kamienny
27.	Wysocki Kornel	1915	Krzyż drewniany
28.	Śliwa Bronisława	1915	Pomnik betonowy
29.	Zawada Karol	1915	Krzyż drewniany
30.	Kasprzyk Ignacy	1901	„ „
31.	Schwenk Katarzyna	1915	Krzyż żelazny
32.	Sanek Larya	1915	„ „
33.	Grzybowska Agnieszka	1915	Krzyż drewniany
34.	Sturnicki Antoni	1896	Pomnik kamienny
35.	Strycharz Karol	1915	Krzyż drewniany
36.	Polaszek Joanna	1896	Pomnik kamienny
37.	Fortunowa Zofja	1896	Krzyż drewniany
38.	Mogielska Marja	1915	„ „
39.	Eibel Sylwester	1915	Pomnik kamienny
40.	Różański Adam	1915	Krzyż drewniany
41.	Benorski Karol	1915	„ „
42.	Żychorski Ignacy	1915	Krzyż żelazny
43.	Nicpoń Franciszek	1915	„ drewniany
44.	Augustynowa Genowefa	1915	Pomnik betonowy
45.	Strunc Franciszek	1915	„ kamienny
46.	Żbik Florjan	1915	Krzyż drewniany
47.	Kasprzykowa Wiktorja	1915	„ „
48.	Zajączkowski Tadeusz	1915	Pomnik betonowy
49.	Ochmańska Florentyna	1915	„ kamienny
50.	Ciechanowska Wiktorja	1897	Krzyż żelazny
51.	Szostak Jan	1915	„ drewniany
52.	Trembacz Andrzej	1915	Pomnik kamienny
53.	Gurnisiewicz Barbara	1915	„ betonowy
54.	Kurdziel Mateusz	1915	Krzyż drewniany
55.	Cichocka Jadwiga	1915	Pomnik kamienny
56.	Weingarten Marja	1915	„ betonowy
57.	Włodarczyk Marja	1915	Krzyż drewniany
58.	Szymborska Krysia	1915	Pomnik kamienny
59.	Moniakowa Antonina	1915	„ „
60.	Musiałówna Stefanja	1915	„ „
61.	Hornaf Józef	1897	„ betonowy
62.	Solarz Antoni	1915	„ kamienny
63.	Zięcik Magdalena	1915	„ betonowy
64.	Dymek Agata	1915	Krzyż drewniany
65.	Dziedziniewicz Ignacy	1915	„ cynkowy
66.	Śliwińska Marja	1915	„ żelazny
67.	Srorzeniowski Antoni	1897	Pomnik kamienny
68.	Dunikowski Ludwik	1897	„ „
69.	Zauss Marceli	1915	„ „
70.	Kochańska Agata	1916	Krzyż drewniany
71.	Malawska Zofja	1915	„ „
72.	Kaczorowska Marja	1897	Pomnik kamienny
73.	Kurzydło Wojciech	1915	„ betonowy
74.	Konieczna Joanna	1897	„ kamienny
75.	Stokłosiński Wincenty	1915	Krzyż żelazny
76.	Swoboda Zygmunt	1897	Pomnik betonowy
77.	Radwański Władysław	1915	Krzyż drewniany
78.	Bogusz Julja	1915	„ „
79.	Gifida Stefan	1915	Pomnik betonowy
80.	Florkiewicz Franciszek	1915	Krzyż drewniany
81.	Niemczykiewicz Marja	1915	Pomnik kamienny
82.	Banko Anna	1897	„ „
83.	Jelonek Jan	1915	„ „
84.	Łatuschke Jan	1893	„ betonowy
85.	Honradko Wilhelm	1915	Krzyż drewniany
86.	Michałowski Antoni	1915	Pomnik kamienny
87.	Grabiecka Katarzyna	1897	„ „
88.	Szocikowski Mieczysław	1915	„ „
89.	Żywicki Kazimierz	1915	Krzyż drewniany
90.	Pauli Bronisława	1915	„ „
91.	Giedzior Jan	1915	„ „
92.	Haas Jochan	1897	Pomnik kamienny
93.	Tyrarski August	1897	„ betonowy
94.	Pokorny Aleksander	1915	„ kamienny
95.	Kozłowski Ludwik	1893	„ „
96.	Wołek Józef	1896	„ „
97.	Jagustyn Józef	1914	„ „
98.	Moryc Franciszek	1896	„ „
99.	Zasadnia Wilhelma	1896	„ „
100.	Jarmułowski Jan	1915	„ „
101.	Czarnecki Michał	1894	„ „
102.	Burzacka Tekla	1915	„ „
103.	Kolowbałej Jan	1897	„ „
104.	Giełda Stefan	1915	„ „
105.	Stefanowski Stanisław	1915	„ „

Kwatera »X« (dla dzieci).

L. p.	Imię i nazwisko pochowanego	Rok pochowania	Bliższe oznaczenie grobu
1.	Książek Mieczysław	1913	Krzyż żelazny
2.	Hilówna Janina	1913	„ „
3.	Koluszko Józef	1913	„ drewniany
4.	Konarski Józio	1913	Pomnik
5.	Sumera Januś	1913	„ kamienny
6.	Krakowski Henryk	1913	„ „
7.	Sułkowski Edmund	1913	Krzyż drewniany
8.	Wapiennik Ola	1913	Pomnik kamienny
9.	Ślęzak Kazio	1913	„ „
10.	Tomczyków Józia	1913	„ „
11.	Kowalczyk Helena	1913	Krzyż drewniany
12.	Lachowicz Helena	1913	Pomnik kamienny
13.	Augustynowicz Wacław	1913	„ „

Kwatera »T« (dla dzieci).

L. p.	Imię i nazwisko pochowanego	Rok pochowania	Bliższe oznaczenie grobu
1.	Gorczyk Janina	1912	Pomnik kamienny
2.	Swolken Marja	1912	" "
3.	Zalipska Helena	1912	" "
4.	Szpotańska Helena	1912	" "
5.	Grabkówna Oleńka	1912	" "
6.	Szumiec Zofja	1912	Krzyż drewniany

Kwatera »Y« (dla dzieci).

L. p.	Imię i nazwisko pochowanego	Rok pochowania	Bliższe oznaczenie grobu
1.	Lechowicz Karol	1913	Pomnik kamienny
2.	Niklówna Janina	1899	" "
3.	Kowalczyk Bronisław	1900	" "
4.	Neusik Wladimir	1913	" "
5.	Kędzior Janina	1913	Krzyż drewniany
6.	Leszczyński Witold	1913	" "
7.	Scherbaum Jan	1884	" "

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1258/27 prez. Kraków, dnia 28 kwietnia 1927 r.

INSTRUKCJA
dla Zarządu ogrodów miejskich w Krakowie.

Art. 1.

Organem Magistratu dla fachowego prowadzenia spraw ogrodniczych jest kierownik zarządu ogrodnictwa miejskiego.

Do Zarządu ogrodnictwa miejskiego wchodzi przydzielony kierownikowi personal urzędniczy i pomocniczy tak fachowy jak i administracyjny.

Kierownik Zarządu ogrodów miejskich jest odpowiedzialnym Zarządcą wszelkich objektów ogrodowych gminnych t. j. budynków, gruntów i inwentarza. Jest on również bezpośrednim przełożonym całego podwładnego personalu.

Art. 2.

Zarząd ogrodnictwa miejskiego podlega Biuru prezydjalnemu Magistratu w sprawach osobistych, w sprawach zaś dotyczących gospodarczej administracji ogrodów Wydziałowi I. Magistratu.

Zarząd ogrodów miejskich przedkłada Wydziałowi I. Magistratu wnioski w sprawach administracji ogrodów i obowiązany jest stosować się ściśle do wydanych zarządzeń i poleceń. W zakresie zaś ściśle fachowym, obowiązany jest, o ile chodzi o sprawy zasadnicze lub większej doniosłości, przedstawiać Wydziałowi I. Magistratu sprawozdania i wnioski co do wydać się mających zarządzeń.

Art. 3.

Kontrolę nad gospodarką ogrodnictwa miejskiego z ramienia Rady miejskiej wykonuje wybrany z łona Sekcji i Rady miejskiej podkomitet dla spraw ogrodniczych. Sposób wykonywania kontroli określa Sekcja I. w ramach statutu miejskiego.

Kierownik Zarządu ogrodów miejskich bierze udział w posiedzeniach podkomitetu.

W szczególności kierownik składa podkomitetowi sprawozdanie z prac dokonanych, przedstawia projekty robót mających na celu upiększenie miasta oraz wnioski w sprawie podniesienia dochodów gospodarstwa ogrodowego, po uprzedniem zatwierdzieniu tychże przez Magistrat.

Bez uchwały podkomitetu nie mogą być przedsiębrane żadne zasadnicze zmiany w stanie ogrodnictwa miejskiego, ani też zakładane i urządzone nowe objekty ogrodowe.

Podkomitet przedkłada wniosek do uchwały Sekcji I. o ile w myśl postanowień statutu miejskiego jest ona wymaganą.

Art. 4.

Kierownik Zarządu ogrodów miejskich prowadzi w sprawach fachowych samodzielnie korespondencję, o ile nie dotyczy zobowiązań Gminy pociągających za sobą wydatki lub świadczenia rzeczowe, w innych zaś sprawach wyłącznie za pośrednictwem Wydziału I-go Magistratu, względnie Biura prezydjalnego, zależnie od treści sprawy. Prezydent miasta wydaje Zarządowi ogrodów miejskich polecenie dotyczące administracji przez Wydział I. Magistratu, w sprawach osobistych przez Biuro prezydjalne. Dla ewidencji korespondencji winien Zarząd ogrodów miejskich prowadzić dziennik wpływu przepisany dla Komisarjatów Obwodowych (druk Magistratu Nr. 23).

Art. 5.

Celem należytego wykonywania gospodarki ogrodniczej objekty gospodarcze dzieli się na odpowiednią liczbę grup. Kierownictwo każdej grupy powierza kierownik zarządu ogrodów miejskich za aprobatą Prezydenta m. na wniosek Wydziału I. fachowym ogrodnikom, którzy są za należyte prowadzenie gospodarki w swej grupie i za wszystkie związane z tem czynności odpowiedzialni, co nie wyklucza równoczesnej odpowiedzialności Kierownika zarządu w myśl art. 20 niniejszej instrukcji. W Zakładzie ogrodów miejskich przy cmentarzu rakowickim miejsce kierownika grupy, obejmuje każdorazowy kierownik kancelarji Zakładu. Podział na grupy gospodarcze podlega zatwierdzeniu Magistratu.

Art. 6.

Oprócz służby etatowej, Zarząd ogrodów miejskich zatrudnia we wszystkich grupach gospodarstwa ogrodowego także potrzebną ilość robotników, względnie robotnic dziennych lub akordowych, płatnych za tygodniową listą płac. Robotników przyjmuje Kierownik zarządu ogrodów miejskich i przydziela w miarę potrzeby do poszczególnych grup gospodarczych, wpisując ich przedtem do książek ewidencyjnych robotniczych poszczególnych grup.

Art. 7.

Każdy z kierowników grupy obowiązany jest zapisywać codziennie dyspozycje wykonać się mających robót oraz nazwiska i imiona przydzielonych mu robotników, tudzież czas pracy tychże. Tak kierownik Ogrodów m. jak i wyznaczony przez niego funkcjonarjusz Zarządu mają obowiązek przeprowadzać o różnych po-

rach kontrolę ilości robotników i wykonywanych czynności, przyczem winni zanotować datę i czas kontroli, spostrzeżone uwagi i położyć swój podpis. Obowiązani są zarządzić natychmiastowe usunięcie zauważonych braków, a w przypadku stwierdzonych nadużyć lub przekroczeń służbowych winien kierownik Zarządu złożyć Magistratowi pisemne sprawozdanie.

Art. 8.

Listy płacy robotników sporządza Zarząd ogrodów miejskich na dzień przed wypłatą na podstawie książek ewidencyjnych poszczególnych grup pracy. Listę płacy robotników zestawioną przez kierownika poszczególnych grup pracy, podpisuje kierownik Zarządu ogrodów miejskich poczem przedkłada ją do podpisu wyznaczonemu przez Naczelnika Wydziału I. referentowi tegoż Wydziału.

W dniu wypłaty przesyła Zarząd ogrodów miejskich listę M. Izbie Obrach. do sprawdzenia konsygnacji i wypłaty. Wypłaty dokonuje wyznaczony urzędnik M. I. O. w miejscu i godzinie na to oznaczonej.

Art. 9.

Celem umożliwienia kontroli nad stanem robocizny przedkłada kierownik Zarządu ogrodów miejskich codziennie do godz. 9 rano przez Wydział I. raport Prezydentowi miasta, względnie temu Wiceprez. miasta do którego resortu należą sprawy Wydziału I. Magistratu.

Prezydent miasta, jak Naczelnik Wydziału I. może w dowolnym czasie polecić przeprowadzenie na miejscu kontroli, czy raport i zapiski dzienne w książeczkach ewidencyjnych robotników odpowiadają rzeczywistości.

W razie zauważenia uchybień, przeprowadzający kontrolę zbada sprawę, względnie zawiadomi w drodze służbowej Prezydenta miasta.

Art. 10.

Kierownik Zarządu ogrodów miejskich ustala wraz z kierownikami poszczególnych grup z końcem każdego tygodnia program robót na następny tydzień, ustalając równocześnie ilość robotników dla poszczególnej grupy. Każdy z kierowników danej grupy program pracy wpisuje do swojej książki dyspozycyjnej.

Wysokość wynagrodzeń robotników podlega zatwierdzeniu Magistratu.

Art. 11.

Wszystkie potrzeby gospodarcze zaspakaja Zarząd ogrodów miejskich wyłącznie za pośrednictwem Ekonomatu, któremu przesyła stosowne zamówienia.

Co do zaopatrywania się w potrzeby biurowe, obowiązują kierownika Zarządu ogrodów m. ogólne postanowienia wydane dla Wydziałów i Biur Magistratu.

O ile nabycie przedmiotów potrzebnych dla gospodarstwa ogrodowego wymaga udzielenia zaliczki lub asygnowania należytości z góry, kierownik Ogrodów miejskich przedkłada zamówienia Wydziałowi I. ze stosowną relacją celem załatwienia tegoż w normalnym toku urzędowania.

Art. 12.

Kierownik Zarządu ogrodów miejskich obowiązany jest opracować w przepisanym terminie i przedłożyć Wydziałowi I. Magistratu preliminarz budżetu ogrodów miejskich.

Zarząd Ogrodów miejskich prowadzi ścisłą ewidencję wydatków w granicach kredytów przyznanych budżetem dla każdej pozycji z osobna i kontuje wszystkie wydatki asygnowane do wypłaty z kredytów przyznanych na cele ogrodnictwa miejskiego. Kierownik Zarządu odpowiada osobiście za gospodarkę ściśle w granicach przyznanych kredytów.

Art. 13.

Sprzedaż roślin i kwiatów odbywać się może w miarę zbywających zapasów w zakładach Ogrodów miejskich.

Sprzedaży dokonuje wedle cen ustanowionych przez kierownika Zarządu odpowiadających cenom rynkowym, kierownik tej grupy, do której należy gospodarka w centralnym Zakładzie Ogrodów. Uzyskaną gotówkę pobiera na numerowany kwitarjusz i wydaje kwit stronie, poczem każdego dnia wieczorem wręcza ją kierownikowi Ogrodów miejskich, ten zaś najmniej dwa razy w miesiącu odsyła ją wraz z kwitarjuszem do Kasy miejskiej.

W miejskim Zakładzie ogrodniczym przy cmentarzu rakowickim za sprzedaż kwiatów i roślin odpowiada Kierownik kancelarji Zakładu.

Art. 14.

Kierownik Zarządu ogrodów miejskich ma obowiązek poza utrzymaniem inwentarza ruchomości w myśl ogólnie obowiązujących instrukcyj, prowadzić też inwentarz roślin trwałych, w którym uwidaczniać winien każdy przybytek i ubytek.

Wydział I. Magistratu ma obowiązek zarządzić przynajmniej raz w roku w porze jesiennej jego sprawdzenie.

Art. 15.

Celem utrzymania należytego porządku i opieki nad gospodarką ogrodową, obszar miasta podzielony zostaje na odpowiednie rewiry, z których każdy oddany będzie osobnemu dozorcy.

Dozorca ma obowiązek utrzymywać porządek w swym rewirze, chronić go od wyrządzania w nim szkód, składać codziennie raporty Zarządowi oraz wykonywać wszystkie czynności zlecone mu przez kierownika Zarządu, względnie kierownika grupy. Podział na rewiry zatwierdza Magistrat.

Art. 16.

Kierownikowi Zarządu ani też funkcjonarjuszowi Zarządu ogrodów miejskich nie wolno posługiwać się robotnikami opłacanymi przez Gminę do celów osobistych i prywatnych.

Art. 17.

Roślin trwałych, dekoracyjnych używa się wyłącznie dla zdobienia ogrodów i budynków miejskich, względnie na uroczystości przez Gminę urządzane. W wyjątkowym tylko razie mogą być wypożyczone na pisemne zezwolenie Prezydenta miasta, za opłatą ustaloną osobną taryfą, zatwierdzoną przez Magistrat.

Art. 18.

Wszelkie zarządzenia i zmiany w zakresie stanu osobowego, tak kierownika Ogrodów miejskich jak

i całego personalu Zarządu ogrodów miejskich, mogą nastąpić tylko na wniosek lub na podstawie uprzedniej opinji Wydziału I. Magistratu, który o ile idzie o personal podwładny, porozumie się najpierw z kierownikiem ogrodów miejskich.

Art. 19.

Inspekcję techniczną budynków ogrodowych pełnią urzędnicy Budownictwa miejskiego, wyznaczeni przez Prezydenta miasta. Obowiązki ich w tym względzie są określone osobną instrukcją.

Art. 20.

Kierownik Zarządu ogrodnictwa miejskiego jest służbowo odpowiedzialny za wszelkie czynności wchodzące w zakres tego zarządu, jak również za czynności bezpośrednio mu podwładnego personalu, oraz za należyty tok spraw ogrodnictwa miejskiego.

Odpowiedzialność dyscyplinarną kierownika Zarządu ogrodów miejskich określają ogólne przepisy służbowe dla pracowników gminnych.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1258/27 prez. Kraków, dnia 28 kwietnia 1927 r.

INSTRUKCJA
dla Zarządu cmentarzy miejskich.

Art. 1.

Gmina stoł. król. m. Krakowa posiada dwa cmentarze gminne w rozumieniu postanowień § 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 1870 Dz. U. P. Nr. 68 wzgl. art. 3 ustawy z dnia 19 lipca 1919 Nr. 63 poz. 371 Dz. P. P.

Są to: cmentarz gminny tzw. rakowicki w Dz. XVIII. Warszawskie i cmentarz gminy tzw. podgórski w Dz. XXII. Podgórze.

Art. 2.

Bezpośredni zarząd cmentarza wykonuje Zarządca cmentarza. Jest on odpowiedzialnym zarządcą wszystkich objektów cmentarnych gminnych tj. budynków gruntów i inwentarza. Zarządca cmentarza podlega w sprawach osobistych Biuru prezydjalnemu w sprawach zaś gospodarczej adm. cment. Wydziałowi I. Magistratu, jest obowiązany wykonywać ściśle wszystkie zarządzenia i polecenia Biura prezydjalnego wzgl. Wydziału I. i za ściśle ich wykonanie jest służbowo odpowiedzialny.

Nadzór techniczny i konserwację objektów nieruchomych wykonuje Budownictwo m. Oddz. A. Do niego należy też wyznaczanie pasów na stałe groby ziemne i miejsc na grobowce, rozpatrywanie i wyjednanie zatwierdzenia planów budowy tychże oraz nadzór nad budową i kolaudacją, a wreszcie nadzór techniczny nad stanem grobowców. Czynności techniczne wykonuje wyznaczony przez Prezydenta m. inspektor techn. cmentarzy miejskich za aprobatą Naczelnika Bud. m. Oddz. A. Inspektor ten jest również inspektorem technicznym budynków cmentarnych.

Obowiązki jego w tym względzie określa instrukcja dla inspektorów technicznych budynków miejskich.

Nadzór sanitarny nad cmentarzami m. wykonuje M. Urząd Zdrowia i wydaje bezpośrednie polecenia Zarządowi cmentarza m., które obowiązany jest wykonać. O ile jednak zarządzenia te miałyby charakter zasadniczy lub wymagały wydatków, M. Urząd Zdrowia zawiadamia Wydział I. o potrzebie ich wydania.

Art. 3.

Kontrolę nad całokształtem administracji cmentarzy wykonuje wybrany z łona Sekcji I. Rady m. podkomitet dla spraw cmentarnych.

Zarządca cmentarza obowiązany jest brać udział w posiedzeniach podkomitetu. Sprawozdania dla podkomitetu przedkłada tenże uprzednio Wydziałowi I. do zatwierdzenia.

Art. 4.

Do obowiązków Zarządcy cmentarza należy:

1) nadzór nad całością znajdującego się w obrębie cmentarza dobra gminnego i gospodarczy zarząd tegoż,

2) nadzór nad porządkiem na cmentarzu,

3) wykonywanie wszystkich czynności odnoszących się do grzebania zmarłych,

4) prowadzenie biura Zarządu cmentarza,

5) kierownictwo przydzielonym personalem cmentarnym.

Art. 5.

Zarządca cmentarza obowiązany jest czuwać nad porządkiem i czystością budynków cmentarnych, przestrzegać, aby w mieszkaniach służbowych, oprócz upoważnionych funkcjonarjuszy i członków jego najbliższej rodziny, nikt obcy nie mieszkał bez specjalnego zezwolenia Magistratu, aby w obrębie cmentarza nie chowano krów, nierogacizny lub drobiu, a wreszcie aby ubikacje biurowe używane były wyłącznie do tego celu.

W razie zauważenia jakichkolwiek usterek w stanie budynków, ogrodzeń itp. powinien zawiadomić o tem bezzwłocznie inspektora technicznego cm. Budownictwo m. Oddz. A. celem ich usunięcia. O brakach w inwentarzu ruchomym donieść winien Wydziałowi I. Magistratu.

Art. 6.

Zarządca cmentarza obowiązany jest czuwać nad utrzymaniem porządku na cmentarzu, a w szczególności dopilnować, aby ścieżki były stale czyszczone, kropione w porze letniej, a uprzątnięte ze śniegu i posypywane piaskiem w razie gołoledzi w porze zimowej. Winien on baczyć na należyte utrzymywanie trawników oraz na usuwanie śmieci z pasów kwater.

O ile czynności te leżą w zakresie działania ogrodnictwa miejsk. winien Kierownikowi Zarządu Ogrodów miejskich wskazać istniejące braki celem ich usunięcia, a w razie niewykonania donieść Wydziałowi I. Magistratu celem wydania potrzebnych zarządzeń.

Art. 7.

Zarządca cmentarza może przyjąć dostawione na cmentarz zwłoki do domu przedpogrzebowego jedynie na podstawie świadectwa oględzin, wydanego przez lekarza miejsk. lub oglądacza zwłok względnie karty pogrzebania wydanej przez szpital.

Winien on czuwać, aby wszystkie przepisane opłaty zostały przed pogrzebaniem zwłok uiszczone, względnie,

aby przedłożono dowód zniżenia lub uwolnienia od opłat, które udziela Wydział I. Magistratu.

Pogrzebanie zwłok nastąpić może dopiero po upływie czasokresu oznaczonego w świadectwie oględzin, a w razie braku oznaczenia terminu po upływie 48 godzin od chwili zgonu, chyba, że M. Urząd Zdrowia wyda inne zarządzenia.

Art. 8.

Zarządca cmentarza wyznacza wedle kolejności miejsca do grzebania zmarłych w grobach czasowych wzgl. miejsca na groby ziemne stałe na pasach przydzielonych mu do dyspozycji przez Budownictwo m.

Winien on czuwać, aby na groby ziemne zajmowano tylko przepisaną powierzchnię gruntu i aby groby kopano do przepisanej głębokości.

Grobowce mogą być otwierane tylko po uiszczeniu przepisanych opłat, a to dla pochowania zmarłych lub na podstawie zezwolenia M. Urzędu Zdrowia dla dokonania ekshumacji.

Zezwolenia na otwarcie grobowców celem ich naprawy lub uporządkowania udziela Inspektor techniczny cmentarzy m. w krótkiej drodze.

Każdy grób ziemny winien być oznaczony deszczułką z oznaczeniem nazwiska i imienia zmarłego, roku śmierci, liczby dziennika zmarłych.

Trumny składane w grobowcach winny być zaopatrzone w tabliczkę mosiężną z oznaczeniem nazwiska i imienia zmarłego oraz daty śmierci.

Art. 9.

Do obowiązków Zarządcy cmentarza należy prowadzenie biura Zarządu cmentarza. Winien on być obecnym w biurze w czasie przepisanych godzin urzędowych, przyczem wydalać mu się wolno jedynie w obręb cmentarza.

Winien on prowadzić przepisane księgi i indeksy i jest odpowiedzialny za ich należyte i dokładne prowadzenie.

Zarządca cmentarza prowadzi korespondencję z obcemi władzami i ze stronami jedynie za pośrednictwem Wydziału I. Magistratu.

Urzędom miejskim może udzielać jedynie faktycznych wyjaśnień na skierowane do niego zapytania, o ile jednak sprawa dotyczy administracji cmentarza, odpowiedź swą nawet na bezpośrednio do niego skierowane żądanie musi przedłożyć do aprobaty Wydziałowi I.

Stronom prywatnym może udzielać bezpośrednio jedynie wyjaśnień potocznych.

Magistratowi jest obowiązany przedkładać stale przepisane lub doraźnie żądane sprawozdania.

Art. 10.

Pobierane w Zarządzie cmentarza opłaty winien Zarządca wpisywać do numerowanego kwitarjusza i wydać stronie kwit.

Gotówkę uzyskaną winien najmniej 2 razy w miesiącu odesłać do Kasy miejskiej wraz z kwitarjuszem celem sprawdzenia i pokwitowania.

Art. 11.

Sposób utrzymywania ewidencji inwentarza ruchomego Zarządu cmentarza określa osobna instrukcja.

Art. 12.

Oprócz służby etatowej, przydzielonej w miarę potrzeby do dyspozycji Zarządu cmentarza zatrudnia tenże potrzebną ilość robotników dziennych lub akordowych, płatnych za tygodniową listą płac.

Robotników przyjmuje, przydziela do poszczególnych czynności i wydala Zarządca cmentarza.

Art. 13.

Listę płacy robotników sporządza się w Zarządzie cmentarza na dzień przed wypłatą na podstawie ewidencji zajęć. Listę płacy podpisuje Zarządca cmentarza, poczem przedkłada ją do podpisu wyznaczonemu członkowi Podkomitetu ement. Sekcji I. i wyznaczonemu Referentowi spraw adm. cmentarnych w Wydziale I.

W dniu wypłaty przesyła się listę M. I. O. do sprawdzenia, asygnowania i wypłaty.

Wypłaty dokonuje Zarządca cmentarza o godzinie na to oznaczonej. W razie niezgłoszenia się robotnika o wypłatę — zatrzymuje niepodjętą kwotę i odsyła następnego dnia rano z odpowiednią notatką do M. I. O.

Wydział I. może w dowolnym czasie przeprowadzić na miejscu kontrolę stanu robocizny i jego zgodności z ewidencją tejże.

Art. 14.

Wszystkie potrzeby gospodarcze zaspokaja Zarząd cmentarza wyłącznie za pośrednictwem Ekonomatu m. któremu przesyła stosowne zamówienie.

Co do zaopatrywania się w potrzeby biurowe obowiązują Zarząd cmentarza ogólne postanowienia w tym kierunku dla Wydziałów i Biur Magistratu.

O ile nabycie przedmiotów potrzebnych dla Zarządu cmentarza wymaga udzielenia zaliczki lub asygnowania należytości z góry, Zarządca cmentarza przedkłada zamówienia Wydziałowi I. ze stosowną relacją celem załatwienia tegoż w normalnym toku urzędowania.

Art. 15.

Zarządca cmentarza obowiązany jest opracować w przepisanym terminie i przedłożyć Wydziałowi I. preliminarz budżetu cmentarnego.

Winien on prowadzić ścisłą ewidencję przyznanych budżetem kredytów dla każdej pozycji z osobna i kontować wszystkie wydatki, asygnowane do wypłaty z kredytów przyznanych na cele cmentarza. Jest on odpowiedzialny za ścisłe przestrzeganie wysokości przyznanych kredytów.

Art. 16.

Zarządca cmentarza jest bezpośrednim przełożonym przydzielonego mu personalu cmentarnego i wydaje potrzebne zarządzenia. On rozdziela czynności między personal i obowiązany jest dopilnować ścisłego ich wykonania.

W razie nieposłuszeństwa lub nienależytego wypełniania obowiązków przez personal, obowiązany jest zrobić doniesienie na wykraczającego do Wydziału I. Magistratu, który prześle je Biuru Prezydjalnemu celem ukarania winnego.

Zarządcy cmentarza nie wolno się posługiwać opłacanym przez Gminę personalem do celów osobistych i prywatnych.

Art. 17.

Wszelkie zarządzenia i zmiany w zakresie stanu osobowego tak Zarządcy cmentarza jak i całego personalu Zarządu cment. mogą nastąpić tylko na wniosek lub na podstawie uprzedniej opinji Wydziału I., który, o ile idzie o personal podwładny, porozumie się najpierw z Zarządcą cmentarza.

Art. 18.

Wydział I. ma bezpośredni nadzór nad całym zakresem spraw cmentarnych. Z tego tytułu może on wydawać Zarządcy cmentarza bezpośrednie zarządzenia, które tenże obowiązany jest wykonać, względnie za jego pośrednictwem także i personal cmentarny. Nadzór ten pełni referent administr. cmentarzy gminnych w W. I.

Odpowiedzialność dyscyplinarną Zarządcy cmentarza i personalu cmentarnego określają ogólne przepisy służbowe dla pracowników gminnych.

Art. 19.

Instrukcja niniejsza obowiązuje analogicznie dozorcę cmentarza podgórskiego.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1258/27 prez. — Kraków, dnia 28 kwietnia 1927 r.

INSTRUKCJA
dla grabarzy miejskich.

Art. 1.

Grabarze miejscy są sługami miejskimi. Ich bezpośrednim przełożonym jest Zarządca cmentarza, którego polecenia mają ściśle wykonywać.

Art. 2.

Obowiązki grabarzy są następujące: wykopanie codziennie dostatecznej ilości grobów, grzebanie zmarłych, ekshumowanie i przewożenie zwłok do innego grobu na sprawionym na to specjalnie wózku (platformie) przekładanie zwłok przy ekshumacji do nowych trumien, odwożenie z kostnicy do grobu ubogich zmarłych, nadsypywanie zapadniętych po deszczach grobów ziemnych, rozbieranie i usuwanie pomników z nieopłaconych na następny okres grobów, utrzymywanie porządku w kostnicy i w sali sekcyjnej oraz udzielanie pomocy podczas sekcji.

Czynności powyższe mają wykonywać ściśle według wskazówek Zarządcy cmentarza.

Art. 3.

Grabarzom, jako sługom miejskim nie wolno domagać się od publiczności żadnej zapłaty.

W wyjątkowych wypadkach, nieprzewidzianych w zwykłych czynnościach pogrzebowych, należy się im wynagrodzenie jedynie za wiedzą i wedle oznaczenia Zarządcy cmentarza.

Art. 4.

Grabarze winni być moralni i trzeźwi, zachowywać czystość i porządek w budynkach cmentarnych i własnych mieszkaniach. W czasie pogrzebów winni być czysto ubrani.

Art. 5.

W obejściu z publicznością grabarze mają zachowywać się grzecznie i przyzwoicie, a zachowanie się ich i rodzin ich tak w budynku administracyjnym jak i na cmentarzu winno odpowiadać powadze tego miejsca.

Art. 6.

Mimo to, że do pilnowania cmentarza przeznaczeni są stali dozorcy, to grabarze mają również czuwać nad porządkiem na cmentarzu i nad całością mienia gminnego i publicznego, czyli współdziałać z dozorcami, a szkodników i ludzi nieodpowiednio zachowujących się, odprowadzać do kancelarji zarządu cmentarza.

Art. 7.

Grabarzom, zamieszkałym w budynku administracyjnym nie wolno chować jakiegokolwiek drobiu, bydła i nierogacizny.

Art. 8.

Grabarzom nie wolno trudnić się bezwzględnie robotami, należącymi do M. Zakładu ogrodniczego.

Art. 9.

W razie przeszkody pełnienia służby lub choroby winni o tem zaraz zawiadomić Zarządcę cmentarza.

Bez pozwolenia Zarządcy nie wolno im w godzinach służbowych nigdzie się wydalać.

Art. 10.

Nie wolno grabarzom bez zezwolenia Kierownika Zarządu ogrodnictwa miejskiego wycinać krzewów, gałęzi, drzew chociażby zeschłych.

Art. 11.

Wszelkie wykroczenia przeciw postanowieniom niniejszej instrukcji uważane będą za przekroczenia służbowe i jako takie karane przez Prezydenta m.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 461/27
B. a.

Wykaz

policzbowania domów w ulicy Karola Olszewskiego w Dz. I. „Śródmieście“ w Krakowie od strony plantacji.

L. s.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	star. wyk.	now. wyk. hipot.	Uwaga
		Narożnik ul. Wiślnej				
180	1	Grecko-kat. Probostwo przy kościele Św. Norberta w Krakowie	588	172	472	
		Grecko-kat. Kościół parafjalny pod wezwaniem św. Norberta				
181	2	Skarb Państwa Instytut Chem. U. J. w Krakowie	590	173	473	
		Narożnik ul. Jagiellońskiej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L./ 23227

Wykaz zmiany policzbowania domów w ulicy Halickiej w Dz. VIII. „Kazimierz“ i XIX. „Grzegórzki“ w Krakowie.

Strona lewa

L. domu		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
spisowa	porządk.		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
		Narożnik ulicy Miodowej				
	Wał kolei państwowej					
	(22)	Skarb Państwa Budynek kolejowy (dozorca drogi)	Na wale kolei państw. w Dz. XIX.		Ks. kolejowa wyk. hip. Sądu Kraj. we Lwowie	
	(21)	Dtto (dozorca wozów)				
	(20)	Dtto budynek sygnałowy				
348	(19)	Dtto p. ul. Podgórska przy wale lp. 26 Koleji państw.				
		Narożnik ulicy Podgórskiej				

Strona prawa

L. domu		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
spisowa	porządk.		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
		Narożnik ulicy Miodowej				
347	1 2 (3)	p. ul. Miodowa l. p. 53				
	(4) (5)	parcele				
	(6) (7) (8) (9) (10)	Narożnik ulicy Rzeszowskiej parcele				
572	11	Egid Edmund, Eder Hirsch, Adolf i Szyf Marjan	370/21 370/28	651	658	
	(12)	parcela				
	(13) (14) (15) (16) (17)	Narożnik ulicy Przemyskiej				
562	18	p. ul. Podgórska l. p. 25			Ks. kolejowa wyk. hip. 7 Sądu Kraj. we Lwowie	
		Narożnik ulicy Podgórskiej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 511/27
Ba.

Wykaz policzbowania domów w ulicy Ruskiej w Dz. XIV. Czarna Wieś i Nowa Wieś w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porządk.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik ul. Juljusza Lea				
Dz. XIV. 142	2	Towarzystwo Wzajemnej Pomocy niższych funkcjonarjuszy miejskich	71/4 422/5 423/2 89	86	86 510	Dz. XIV. Dz. XV.
	(4)	parcela				III. p. dom w budowie
	6	„				
		Narożnik ul. Wybickiego				

Strona prawa.

L. s.	L. porządk.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik ul. Juljusza Lea				
Dz. XIV. 76	(1)	parcela				Budynki pozostałe z parku Krakowskiego
	(3)	„				
	(5)	„				
		Narożnik ul. Wybickiego				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddz. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 408/927
Ba.

Wykaz

częściowej zmiany policzbowania domów w ulicy Mazowieckiej Dz. XVII. „Krowodrza“ w Krakowie pomiędzy lp. 126 a 132 po stronie lewej.

L. s.	L. porządkowa		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
				kat. parc.	star. wyk. hipot.	now. wyk. hipot.	
201	126	126	Kulka Stanisław i Anna			435	
184		128	Skarb Państwa koszary 20 p. p. patrz ul. Wrocławska L. p. 84.			37	brama do koszar wojskowych
167	128	130	Hilfstein Jan i Eleonora			288	
	130		parcela				
194	132	132	Grabowski Jan i Marjanna				424

Budownictwo m. O. A. (Biuro policzbowania domów)

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1744/27.
B. a.

WYKAZ
konsensów budowlanych, wydanych w kwietniu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Zygmunt Kulczyński	klozety spłukiwane w part. ubikacji od podwórza	Florjańska 55	Jan Kolesiński	932/27
		Dz. V.		
Jan Żeleński	wychodki i szopa	Pawia 5	Rud. Hand	4249/26
		Dz. VI.		
Maurycy Haas	nadbud. III. p. i dobud. part. oficyn dla stróża	Radziwiłłowska 31	A. Dostal	4948/26
Antoni Waga	powiększenie mieszkania stróża w oficynie	Lubomirskiego 9	E. Oraczewski	1059/27
		Dz. VIII.		
Debora Birnbaum	dom I-o p.	Warszauera 10	Ł. Rok	241/27
Juljan i Jakób Zuckerman	poddasze	Miodowa 10	Wład. Stupnicki	5/27
Izaak i Marja Zucker i Osiasz Grossbard	dom III. p. ze skrzydłem oficynowem	Kordeckiego lk. 114/41	Liebling, Oberleder	609/27
		Dz. IX.		
Polskie Zakłady Garbarskie S. A. w Krakowie	tymcz. ustępy na boisku „Garbarni“	Barska lk. 28/2	— —	748/27
		Dz. X.		
Józef i Magdalena Szczypczykowie	dom parter. z bud. gospodarcz.	Zielna lk. 197/9	E. Oraczewski	80/27
Matylda Pająkówna	nadbud. II. p.	Zielna 13	Wład. Stupnicki	3908/26
Andrzej i Anna Łankowie	wychodki z dołem kloacz.	Twardowskiego 46	S. Jonkler	904/27
		Dz. XI.		
Gmina miasta Krakowa	dom III. piętr.	Dębowa lk. 141/69	Budownictwo A.	804/27
Gmina miasta Krakowa	part. barak dla robotn.	dojazdowa od ulicy Szwedzkiej lk. 222/1	Włodz. Rychlewski	1219/27
Gmina miasta Krakowa	przebud. garażu automob.	Barska 12	St. Ostrowski	1220/27
Gmina miasta Krakowa	adapt. wewn. i ogr. w podw.	Barska 12	St. Ostrowski	1408/27
		Dz. XII.		
Wacław Zajączkowski	stajnia i wozownia	T. Kościuszki 34	Zygm. Szufa	142/27
Abraham Glückman	dobud. II. p. domu	Jaskółcza 4	Zygm. Szufa	857/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
Dz. XIII.				
Dymitr Petrynka	part. oficyna ze stajnią wychodk. i gnojnikiem i kiosk prowiz.	Piastowska 9	Wł. Stupnicki	4895/26
Józef Oktałowicz	dom parterowy	św. Kingi 59	Z. Prokesz	910/27
Józef Kaczmarczyk	I. p. dom z ogrodz. i garaż.	Król. Jadwigi wh. 829	J. Kaczmarczyk	903/27
Dz. XIV.				
Helena Bielawska	part. murowany dom droga do fortu	parc. lk. 396/5	Fr. Stankiewicz	710/27
Dz. XV.				
Gmina miasta Krakowa	III. p. dom. miesz. z poddasz.	parc. lk. 407/5 i 8/64	Bud. m. A.	111/27
Tow. Osiedli Urzędniczych	parkan granicz. w podwórzu	Sienkiewicza 10 - 12	M. Sarnecki	916/27
Dz. XVI.				
Rudolf Duda	part. dom z poddaszem mieszk. droga do fortu	parc. lk. 390/4	A. Dostal	4629/26
Teofil Siatko	dom part. droga do fortu	p. lk. 389/5 i 390/3	W. Warczewski	4766/26
Tekla Cwikowska	dobud. drew. szopy	J. Lea 161	Marjan Karwat	320/27
Emil i Rozalja Drelichowie	oparkanienie realności	przy dawnej drodze wojsk. do fortu	Peterek	667/27
Dz. XVII.				
Franciszka Burdylowa	prow. barak drewniany	Friedleina lwh. 802	Inż. A. Fries	736/27
Ludwik Konik	dom przyziem z półpiętr. i bud. gospodarczy	Łokietka 37	Wł. Stupnicki	4729/26
Franciszek Dębina	I-o p. dom mieszkalny	Prądnicka lk. 1740/14	Zygm. Prokesz	3377/26
Adam Piasecki	III. p. dom	Friedleina lk. 1082/33, 34, 1095/15, 16	Spójnia bud.	272/27
Karol Golberger	dobud. i nadb. of. z wychod.	Kamienna 33	S. Jonkler	327/27
Leonard Gałuszka	parkan frontowy	Mazowiecka 39	J. Wilczyński	3784/26
Andrzej Borkowski	prow. kiosk	Mazowiecka 131	Szczepan Rakisz	3232/26
Edwart i Antoni Natanek	dom I-o p. z poddaszem	Prądnicka lk. 1780/28	Wł. Stupnicki	4262/26
Wincenty Dydas	prow. ogrodzenie	Prądnicka lk. 1294/1	— —	173/27
Dz. XVIII.				
Franciszka Pawlikowska	dom I-o p.	Duchacka lk. 191/8	J. Kaczmarczyk	5021/26
Winc. i Honorata Klapa	nadbud. I. p.	Wiśniowa 9	Józef Mitka	319/27
Dz. XIX.				
Tow. Osiedli Urzędn.	dom przyziem z poddasz.	Piaski—Grzegórzki	Fran. Manowski	4696/26
Michał Siemieniec	budynek przyziem.	Mogilska	Fel. Zwoźniak	294/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. XXI.		
Stanisław Grünberg	szopa na opał przy mydlarni Weisfelda	Płaszowska boczna lk. 18, 265, 275, 310, 568	A. Sołtys	879/27
Michał Wojciechowski	dom przyziemny	Lasówka lk. 246	Z. Prokesz	882/27
Michał Mazurek i Sp.	dom przyziemny	Przewóz lk. p. gr. 1786	A. Sołtys	884/27
		Dz. XXII.		
Wiktorja Żurowa	odcięcie sieni z części hali stolarskiej	Bonarka 93	A. Sołtys	319/27
Jakób Feintuch	nadbud. II. p. przebud. ustępów	Zamojskiego 24	A. Dostal	661/27
Fma Kryształ	kiosk	Dąbrowskiego 2 róg Salinarnej	A. Dostal	892/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Mieczysław Flasza** prow. kierownik garażu Zakładu czyszczenia miasta, na podstawie § 89 statutu gminy m. Krakowa został stabilizowany na dotychczas zajmowanej posadzie przy pozostawieniu bez zmiany dotychczasowych poborów służbowych L. prez. 4389/26).

P. **Marja Boczkowska** pomocnica kanc. Magistratu (Wydz. II.), na zasadzie § 89 statutu m. mianowana została z dniem 1 stycznia 1927 r. prowizorycznym kancelistą Magistratu z poborami X. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8442/26).

P. **Edward Ksyk** monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. elektromonterem m. z poborami XI. grupy uposażenia szczebel **e.** (L. prez. 178/27).

EMERYTURY.

P. **Dr Juljusz Rudolf Karol** 3-ga im. **Clossmann** radca Magistratu, przeniesiony został na zasadzie art. 28 lit. a. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z dnia 8. października 1924 roku Nr 12 Dz. rozp. m. Krakowa), z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 1 kwietnia 1927 roku w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne grupy VI. szczebel **e.** (L. prez. 1370/27).

P. **Józef Napoleon** 2-ga im. **Böhm** zarządca skały wapienników miejskich (Dz. XXII), w myśl art. 29 ust. c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.), przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 1 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne w wysokości 100% t. j. w ilości 390 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów, razem 450 punktów miesięcznie. (L. prez. 1839/27).

P. **Władysław Grzybczyk** adjunkt Magistratu w myśl art. 29 ust. b. i c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8-go października 1924 roku L. prez. 2645/24), przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby, oraz przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 1 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne w wysokości 100% t. j. w ilości 600 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów, razem 660 punktów miesięcznie. (L. prez. 1168/27).

P. **Wojciech Bigaj** woźny Miej. Izby Obrach. przeniesiony został na zasadzie art. 28 lit. a. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924, L. prez. 2645/24 Nr 12 Dz. rozp. m. Krakowa) z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 1 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat, pełne uposażenie emerytalne w wysokości 100% tj. w ilości 315 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów razem 375 punktów miesięcznie (L. prez. 1602/27).

P. **Franciszek Małecki** smararz Wodociągu miejskiego, w myśl art. 29 ust. b. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924, L. prez. 2645/24), przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 1 maja 1927 roku w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 26 lat od uposażenia służbowego tj. XIV. grupy szczebel **d.** w ilości 225 punktów oraz od dodatku regulacyjnego w ilości 60 punktów uposażenie emerytalne w wysokości 78·40% t. j. w ilości 177 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 47 punktów, razem 224 punktów miesięcznie. (L. prez. 2301/27).

P. **Helena Kłosińska** wdowa po b. kontrolorze Zakładu czyszczenia miasta, w myśl uchwały Prezydjum miasta z dnia 31 marca br. na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. 2645/24 prez.), otrzymała w drodze łaski od dnia 1 marca 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej kwocie 40 złotych miesięcznie. (L. prez. 293/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

I. posiedzenie budżetowe 174, w kad. XVII. z dnia **4 kwietnia 1927 r.**

Przewodniczący Wiceprez. m. Witołd Ostrowski.
Wiceprezydent m. Dr. Ludwik Schneider.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców miejskich obecnych **78.**
Początek posiedzenia o godz. 5½ popoł.

Przed porządkiem dziennym.

Rezygnacja radcy m. Władysława Cezara.

Imieniem Prezydenta miasta, oraz Sekcji III. Wiceprezydent Ostrowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

Przyjmuje się rezygnację Władysława Cezara z godności radcy miejskiego do zatwierdzającej wiadomości.

Uchwalono. (L. 1074/27 Prez.).

Obrady nad budżetem roku 1927/28.

Wiceprez. Ostrowski przed przystąpieniem do dyskusji budżetowej stwierdza z urzędu, że zgodnie z przepisem § 60 ust. 22 statutu gm. m. Krakowa, oraz § 2 Rozporz. Prez. Rzeczyposp. z dnia 17 czerwca 1924

Nr. 51 Dz. ust. R. P. preliminarz budżetowy na rok 1927/28 został wyłożony na przeciąg 2 tygodni t. j. od dnia 8 do 22 marca włącznie, celem przeglądania i wnoszenia zarzutów i spostrzeżeń przez zainteresowane strony, które o tem publicznie zostały powiadomione.

Rm. Dr. Rosenzweig podnosi, że preliminarz budżetowy powinien być wyłożony po zakończeniu obrad przez komisję budżetową i z tego powodu załącza protest.

Do protestu tego przyłącza się imieniem klubu radców m. Ch. D. rm. Holeksa.

Wiceprez. Ostrowski wyjaśnia i cytuje Rozporz. Prez. Rzeczyposp. z dnia 17 czerwca 1924 o obowiązku i sposobie pokrywania wydatków przez związki komunalne. »...Przynajmniej na 14 dni przed wniesieniem pod obrady reprezentacji związku komunalnego należy preliminarz budżetowy wyłożyć na przeciąg jednego tygodnia celem przeglądania i wnoszenia zarzutów i spostrzeżeń przez zainteresowanych, których o tem zawiadomić należy publicznem ogłoszeniem...«

Wiceprez. Ostrowski konstantuje, że Zarząd miasta nie ograniczył się do powyższego rozporządzenia, lecz budżet na rok 1927/28 wystawiono do wglądu zgodnie z postanowieniem statutu gm. m. Krakowa tj. na przeciąg dwóch tygodni.

Wiceprez. Ostrowski zawiadamia Radę miejską, że p. Prez. m. Rolle dziś poważnie zaniemógł, wobec czego sprawozdanie i ekspose budżetowe Prezydenta miasta wygłosi wiceprez. m. Dr. Wielgus.

Ekspose budżetowe Prezydenta miasta.

Imieniem Prez. m. inż. Rollego, wiceprez. m. Dr. Wielgus wygłosił następujące sprawozdanie:

Szanowni Panowie Radcy!

Wedle rozporządzeń rządowych winna Rada miejska do końca marca uchwalić budżet na rok administracyjny 1927/28.

Zdaję sobie sprawę, że rozpoczynając obrady w parę dni po tym terminie, nie został termin ten dochowany.

Opóźnienie w przedłożeniu budżetu Świetnej Radzie ma kilka przyczyn natury formalnej i istotnej.

Przedewszystkiem jedną z nich jest nowa forma budżetu. Przez parę dziesiątków lat, opracowując budżet wedle pewnych form, ustaliły się już one, a cały personal pracujący nad budżetem, od Prezydjum począwszy posiadł już w tym kierunku pewną rutynę.

Tymczasem rozporządzenie Prezydenta Rzeczpltej z dnia 17 czerwca 1924 Nr. 51 Dz. U. R. P. poz. 522 przepisało wszystkim samorządom jednolity sposób budżetowania dla ułatwienia kontroli powołanym władzom i dla celów statystycznych. Nowy ten szemat budżetowy zupełnie odbiega od dotychczas przez nas stosowanego; inaczej grupuje działy budżetu, a to wedle różnych grup gospodarki samorządowej; zamiast, jak to czyniliśmy dotychczas, bilansować każdy dział z osobna, co Świetnej Radzie przejrzyściej obrazowało gospodarkę tych działów, wprowadza natomiast zgrupowanie osobno wszystkich rozchodów, osobno zaś dochodów.

Ten nowy sposób układania budżetu wymagał dużo czasu dla zaznajomienia się z nim i zbudowania na jego podstawie naszego budżetu. Do ostatniej chwili uczyliśmy się, ale zawsze jeszcze mam wrażenie, że tu i ówdzie, w drobnych szczegółach odbiegamy od intencji rozporządzenia. Studjum innych budżetów i wżycie się w nowe przepisy pozwoli nam w przyszłości opanować zadanie.

Znacznie trudniejsza sytuacja wynikła zaraz przy pierwszem ułożeniu budżetu, a to już nie natury formalnej lecz istotnej. Wedle zapotrzebowania zgłoszonego przez Wydziały Magistratu, Urzędy i Zakłady miejskie — rozchody w porównaniu z pierwotnym preliminarzem dochodów były o przeszło 7 miljonów złotych większe.

Cóż to znaczy?

Nawet nie uwzględniając zbyt wybujałych wymagań okazuje się, że potrzeby nasze znacznie przekraczają środki materjalne, któremi gmina nasza rozporządza.

Żądania mieszkańców miasta idą w kierunku chęci widzenia grodu naszego kwitnącym, wszystkie ulice skanalizowane, wybrukowane, dobrze oświetlone, rozwiniętą komunikację tramwajową, najdalsze przedmieścia uporządkowane, ogrody, nowoczesne szkoły, żłóbki, zakłady wychowawcze i t. d. i t. d.

Są to chwalebne chęci i nikt się im nie dziwi, znamionują one pęd ku postępowi. Stawianie naszego miasta w porównanie z Zachodem jest dyktowane pięknym zamiarem wywołania szlachetnego naśladownictwa.

Lecz niestety w parze z tem nie idą dochody gminne. Majątek własny tkwiący w realnościach, gruntach, zakładach przemysłowych daje dochód ograniczony rozmaitymi ustawami, krępującymi własność prywatną. Podatkowe źródła są mało wydatne.

Dlatego też zmuszeni mierzyć »zamiary wedle sił« zabraliśmy się do długiej i żmudnej pracy nad zrównoważeniem budżetu i dopiero taki preliminarz mogłem przedłożyć Komisji budżetowej. Ta praca przeszło dwumiesięczna zniweczyła wszystkie projekta wczesnego przedłożenia budżetu Świetnej Radzie.

* * *

Przy obradach budżetowych ustalił się zwyczaj, by na tle gospodarki współczesnej miasta rzucić okiem w przyszłość, jaką ona nam się przedstawia i jak ją ukształtować sami potrafimy.

Mógłbym być uwolniony od tej części mego zagajenia budżetowego, gdyż 7 miesięcy temu, obejmując swe dzisiejsze stanowisko dość obszerne wywody poświęciłem rozpatrywaniu zagadnień chwili bieżącej i przyszłej. Tem trudniej dziś kreślić drogi dla przyszłego rozwoju miasta, gdy zagadnienie ustrojowe miast wogóle nie jest jeszcze przez Sejm rozwiązane i niema widoków, aby rychło rozwiązane zostało.

Domagać się w interesie miast należy, by to się stało co rychlej. Życie w tymczasowości jest trudne i uniemożliwia tworzenie programów na dalszą metę.

Tembardziej, że nawet nie wiadomo, kto te plany będzie realizował. Skład przyszłej Rady i Zarządu miasta jest jedną wielką niewiadomą, jak nieustalone jest, kto i jak Radę będzie wybierał.

W każdym razie życzyć by należało, by Radę miasta jak najdalej trzymać od tego, co potocznie zowiemy polityką, a zachować jej właściwy charakter gospodarczy.

Jednak mimo wszystko należy nad przyszłością Krakowa się zastanowić i widzę dwa kierunki dominujące, które też są kierunkami dróg rozwojowych Krakowa.

Jedna, to stanowisko intelektualne Krakowa. Należy czynić znaczne ofiary, by utrzymać charakter naszego miasta, jako siedziby nauk, sztuk i umiejętności. Kraków w chwili powstania państwa polskiego stracił dużo przez odpływ wielu wybitnych sił, którymi zaopatrzył inne ośrodki państwowe. Pomoc w tworzeniu dalszych kadr naukowych przez rozbudowywanie uczelni starych i powstawanie nowych, wytworzenie atmosfery korzystnej dla kultywowania nauk i sztuk jest pracą dla przyszłości Krakowa.

Zrozumienia tego specyficznego stanowiska, jakie on sobie wyrabiał przez setki lat, niema jeszcze u ludzi, stanowiących obecny Sejm i obecny Rząd.

Nie zdołano tam jeszcze zdobyć tych wiadomości, które do tego zrozumienia są potrzebne. Zadaniem naszem i naszych następców w ciałach ustawodawczych jest to ułatwić i przyspieszyć.

* * *

Ale chcąc spełniać zadanie, jakie na nasze miasto nakładają wymogi kultury, musimy mieć materjalne podstawy rozwoju.

Położenie Krakowa w środowisku wysoko uprzemysłowionem, w pobliżu terytorjów kopalnianych przeznacza go z góry na stolicę tego przemysłu. Ułatwianie sadowieniu się tu siedzib zarządów Zakładów przemysłowych, udostępnienie miasta przez dobre drogi i dogodne komunikacje kolejowe, tworzenie atrakcji dla przemysłowców i ich współpracowników — oto sposoby, by do Krakowa przemysł ściągnąć.

Niestety w ostatnich czasach pojawiły się zakusy, by Kraków zepchnąć z jego stanowiska, zabrać mu pewne instytucje i urzędy, tu dawno istniejące, a nawet pozbawić go tego prawa, jakie posiada i jakie przyznaje się innym miastom w Polsce, prawa rządzenia się własnym statutem w ramach ogólnego ustawodawstwa miejskiego. Czyniliśmy znaczne wysiłki, by odwrócić od miasta grożące niebezpieczeństwo i nie zawsze się to nam udało — mam jednak nadzieję, że nieżyczliwe stanowisko pewnych czynników zmienić potrafimy.

O rozwoju miast wogóle, a Krakowa w szczególności trudno mówić w chwili, gdy raczej należy bronić się przed cofaniem się miast wstecz. A złożyło się na to wiele czynników: zubożenie ludności przez wojnę, inflacja, przerzucenie większości kosztów utrzymania państwa na ludność miejską, ustawodawstwo skarbowo-komunalne nie zapewniające miastom dostatecznie wydajnych źródeł dochodu, przerzucenie na samorządy coraz częściej rozlicznych zadań państwowych, ograniczenie samorządów swobodnem gospodarowaniem własnym majątkiem i w. i.

To tylko z grubsza ujęcie objawów zaniedbywania miast w Polsce.

A już dla Krakowa są specyficzne przyczyny zahamowania jego rozwoju, rozwoju na tory którego wszedł w pierwszym dziesiątku bieżącego stulecia. Nie był wprawdzie dotknięty bezpośredniem działaniem wojny, ale zniszczyły go przemarsze wojsk, kwaterunki, zajęcie wielu gmachów na szpitale i doszczętne ich zniszczenie bez żadnego odszkodowania.

Po powstaniu Państwa polskiego znaczne szeregi jednostek ruchliwszych przeniosły się na nowe tereny pracy.

Okres dewaluacyjny odbił się wybitnie na życiu miasta, cały, bardzo znaczny wysiłek czyniony był wówczas jedynie, by uzyskać środki na pokrycie kosztów administracji; inne pola pracy gospodarczej leżały odłogiem.

To też chwila ustabilizowania się waluty zaznaczyła się żywszym ruchem w życiu samorządowem, lecz przyszło smutnej pamięci rozwiązanie Rady miejskiej, a następnie gruntowne załamanie się złotego ze wszystkiemi faktu tego następstwami. Skazani jesteśmy na powolną pracę często od nowa. Usuwać zniszczenia lat ubiegłych, wypełniać braki i mimo wszelkie trudności iść z postępem ku lepszej przyszłości to nasze zadanie.

Mam przekonanie, że nie uprzedzony obserwator widzi ten postęp, dostrzeże ożywiające się tempo życia miejskiego, w zewnętrznym wyglądzie miasta, w pewnym, choć zawsze jeszcze nieznacznym ruchu budowlanym, rozszerzeniu sieci kanałowej, wyglądzie fasad domów, wystaw sklepowych i t. p. Od mieszkańców miasta wymagać natomiast można mniej bezpłodnej krytyki, mniej przeciwstawiania się wszystkim zarządzeniom nawet tym, które cechuje widoczny postęp, a więcej współpracy dla dobra miasta.

* * *

Ze zadań polityki gminnej na pierwszy plan wybija się sprawa mieszkaniowa. Ma ona wciąż znamiona zapalne. Zawsze jeszcze kilka tysięcy rodzin gnieździ się w sposób urągający hygjenie, obyczajności, a często bezpieczeństwu.

Doniosłe te zagadnienia Gmina stara się częściowo rozwiązać, budując rocznie około sto mieszkań. Prywatna przedsiębiorczość przy pomocy funduszu na rozbudowę, powstałego z podatków i innych źródeł finansowych dostarcza w ostatnich latach około 200 mieszkań. Jest to stanowczo za mało, jeśli się uwzględni, że co roku pewna ilość domów staje się ruderą. Żywszy ruch budowlany może powstać dopiero z chwilą przypływu znaczniejszej pożyczki zagranicznej. W tej chwili jesteśmy w poważnych pertraktacjach z pewną instytucją bankową i z chwilą, gdy zbliżymy się do realizowania rozmów, przedłożę Świetnej Radzie projekt użycia tej pożyczki.

Na razie ze źródeł, które stoją nam do dyspozycji, budujemy lub wkrótce budować zaczniemy około 100 dalszych mieszkań.

Nikt się nie łudzi co do tego, że to są półśrodki i tylko restytucja długoterminowego taniego kredytu potrafi ożywić prywatny ruch budowlany, jest to tylko w rękach Rządu.

* * *

Przechodząc do budżetu, który Panowie macie przed sobą, zamyka się on po obu stronach w wydatkach i dochodach zwyczajnych w kwocie około 16.6 miljonów, a w nadzwyczajnych około 5.1 miljonów złotych, razem około 21.7 miljonów zł. Nadto Zakłady Miejskie mają swój sumaryczny budżet około 19 miljonów dochodu i 17.2 rozchodu. Cała więc gospodarka miejska ma wyraz w kwocie około 41 miljonów po jednej stronie rachunkowej.

Analiza budżetu naszego przedstawia ciekawe cyfry. Otóż dochód miasta na głowę mieszkańca wynosi 117 zł. Z tego mieszkaniec płaci we formie podatków 42.33 zł., pożyczamy 20 zł. na jednostkę, za korzystanie z urządzeń miejskich, ściągamy 16 zł. od każdego mieszkańca,

12 zł. 20 dają nam przedsiębiorstwa, 7·50 zł. własny majątek, a resztę 20 zł. czerpiemy z różnych innych źródeł.

Procentowo przedstawia się to tak, że podatki

dają	36.5%
pożyczki	16·0%
opłaty za urządzenia . .	13.8%
przedsiębiorstwa . . .	9.6%
majątek kom.	6.4%
zwroty	6.5%
różne inne	11.20%

Natomiast wydatki ustawiają się w następującym procentowym stosunku:

1.	administracja ogólna zł.	23.08 %
2.	zdrowie	18.— %
3.	drogi i pomiary	11.— %
4.	spłata długów	10.— %
5.	przedsiębiorstwa komunalne	8.— %
6.	zarząd majątkiem komunalnym	7.— %
7.	bezpieczeństwo publiczne	6.— %
8.	opieka społeczna	5.— %
9.	popieranie przemysłu	5.— %
10.	oświata	3.— %
11.	kultura i sztuka	2.5 %
12.	różne	0.12 %
13.	popieranie rolnictwa	0.08 %

Przechodząc do kosztów administracji, przyznać musimy, że ta administracja jest bardzo kosztowną, wynosi około 4.8 miljonów zł.

Bezwątpienia, że Zarząd prawie 200.000 miastem, jako jednostką administracyjną, oraz Zarząd majątkiem wcale nie poślednim, przekraczającym wartością swą 100 miljonów zł., wymaga personalu licznego i znacznych wydatków rzeczowych. Administracją miasta, jego zakładów bez zakładów przemysłowych, zajmuje się 600 urzędników. Jest to sztab bardzo wielki i praca nad zmniejszeniem wydatków administracyjnych jest wdzięczną i pociągającą.

Czy jednak jest ona możliwą?

Mówi się o tem dużo, pojawiają się wnioski mniej lub więcej niepraktyczne. A koszta administracyjne wciąż mają tendencję raczej rozwojową.

Proszę przypatrzyć się sumie wpływów od lat paru, — jest to miarą zatrudnienia personalu.

Gdy przed wojną roczny wpływ wynosił 175.000 aktów, wzrósł on w roku 1925 do 236.000 aktów, a w roku 1926 do 255.537 spraw, czyli o 46 %.

W tym samym czasie liczba urzędników zatrudnionych w Magistracie (w Centralnym Zarządzie miasta) z cyfry 275 w r. 1914 wzrosła do 367 w r. 1926., czyli o 33.5 %. Zatem w tym czasie względna cyfra urzędników zmalała. Bezwzględnie zmalała cyfra urzędników z prawniczem wykształceniem z 64 na 55, a czynności urzędowe przesunęły się do rąk nowo utworzonego etatu urzędników administracyjnych o wykształceniu ukończonej szkoły średniej.

Zatem widzimy, że administracja Gminy, jak powiedziałem, ma raczej tendencję rozwojową w kierunku powiększenia personalu.

Jakież tego przyczyny?

Po za naturalnym rozwojem wytworzyły się zupełnie nowe działy, że wspomnę o aprowizacji, sprawach mieszkaniowych, bezrobociu.

Niektóre działy okazują zwiększoną czynność z powodów ustawowych, n. p. opieka społeczna, gdzie ustawa polska rozszerzyła krąg osób zainteresowanych. W dziale wojskowym odnośne polskie przepisy ogromnie zwiększyły czynność, to samo się tyczy działu podatkowego, gdzie rosnącej pracy personal obecny, pracując do późnej nocy, odrobić nie może. Dążność do stabilizowania koło 1000 robotników wymaga silnego zwiększenia biura prezydjalnego.

Nie zapomnijmy, że Państwo nasze jest w tym pierwszym swym okresie organizacyjnym wybitnie biurokratycznem, — z całą plagą przewlekłego postępowania.

Nadto występuje u nas silny przerost statystyki. Te setki wykazów, jakie różne nasze urzędy wciąż sporządzać muszą, pochłania masę pracy.

Centralizm rozwielmożniony w administracji powoduje, że co dawniej załatwiało się u nas w biurze, dziś wędruje po wszystkich instanjach i to po kilka razy.

I można tu mówić o oszczędnościach w administracji? O reformie administracji, która mogłaby, upraszczając ją wpłynąć na zmniejszenie wydatków administracyjnych, trudno dziś mówić, wobec niewiadomej, jaką jest dla nas przyszły ustrój gminy, przez Sejm jeszcze nie ustalony. Mimo tego wprowadziliśmy szereg uproszczeń postępowania, które uczyniły admnistrację sprawniejszą.

Dział wydatków naszego budżetu, obejmujący budowę i utrzymanie dróg, to dział niezmiernie w gospodarce miejskiej ważny. Dążyć musimy do wydatnego rozszerzenia sieci dróg o trwałej nawierzchni. Drogi szosowane nie zadawalają zupełnie potrzeb ludności, prędko się niszczą, przy żywym ruchu kołowym w mieście, wymagają ciągłej kosztownej konserwacji. Przecież dopiero pierwszą dzielnicę mamy wybrukowaną. Tuż w około plant na znacznej przestrzeni istnieją drogi szosowane, nie mówiąc o ważnych drogach wypadowych, z których błoto na kołach wozów dostaje się do śródmieścia.

Niestety budżet normalny w małej mierze (100.000 złotych) może uwzględnić te potrzeby. Część wydatków przerzucamy na budżet nadzwyczajny z całem przeświadczeniem, że to wszystko za mało i że w przyszłości na ten cel większe należy czynić ofiary.

Bardzo doniosłe znaczenie dla przygotowania wszelkich robót regulacyjnych na terenie t. zw. wielkiego Krakowa ma przez Rząd prowadzone, a przy częściowem ponoszeniu kosztów przez gminę biuro pomiarowe, które wykonuje zdjęcia szeregu dzielnic. Znajduje to wyraz w dziale V-tym a budżetu.

W dziale oświatowym ograniczamy się do świadczeń wynikających z ustawy o szkołach powszechnych. Kilkakrotnie mówiłem już, że konieczna budowa kilku nowych budynków szkół powszechnych będzie mogła być uwzględnioną dopiero z zaciągnąć się mającej większej pożyczki, o ile nie znajdą u Swietnej Rady uznania projekty, które wkrótce przedstawię odnośnym sekcjom, budowy szkół z specjalnego podatku szkolnego.

Kraków jest miastem, w którem zagadnienia kulturalne splatają się silnie z gospodarczemi.

Walory kulturalne dają się gospodarczo wyzyskać i przynieść mieszkańcom duże korzyści materjalne. W ostatnich latach wciąż wraca na porządek dzienny sprawa pomieszczenia zbiorów Muzeum Narodowego. Utworzyły się dwa obozy: tych którzy chcą budować gmach Muzeum Narodowego i drudzy, odraczający budowę na czas późniejszy, a chcący na cele pomieszczenia zbiorów zużyć olbrzymi a na inny cel bezużyteczny gmach poszpitalny na Wawelu. Już nieraz oświadczałem i przy tem trwam, że wobec rozlicznych potrzeb Gminy uważam, że tymczasowo, na lat 20 do 30 ta druga droga doprowadzi nas prędzej i taniej do celu, jakim jest przedewszystkiem zapewnienie zbiorom muzealnym, może nie idealnego, ale pewnego pomieszczenia, a co najważniejsze na jednem miejscu.

Wkrótce będę miał sposobność odwołać się do decyzji Świetnej Rady w tej sprawie.

Na innem polu popierania sztuki nie mamy — na równi ze wszystkiemi większemi miastami i to nie tylko w Polsce — dużego szczęścia.

O ile teatr jakościowo stoi na poważnej wyżynie a dzięki taniości ściąga coraz większe gromady widzów, jest jednak wciąż przedsiębiorstwem deficytowem i w budżecie naszym rysuje się pokaźnym wydatkiem przeszło pół miljona złotych.

Jest to ofiarność w jednym dziale przewyższająca naszą możność.

Na drugiem miejscu co do wysokości wydatków stoi troska o zdrowie mieszkańców, pochłaniając prawie 18% tych wydatków.

Jest to już dziś dział bardzo silnie rozwinięty, a jednak dużo jest jeszcze na tem polu do roboty.

Mam tu na myśli rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Rok rocznie program nasz krok za krokiem wykonujemy, idąc już coraz dalej od śródmieścia, gdzie już tylko drobne odcinki są do wykonania.

W roku bieżącym mogliśmy wreszcie, dzięki udziałowi Rządu przystąpić do budowy t. zw. kolektora zachodniego, tak ważnego dla dzielnic Czarna Wieś, Nowa Wieś i Łobzów.

Zdaje się jednak, że będziemy musieli również rozwiązać wkrótce sprawę budowy kolektora wschodniego, którego tak potrzebuje dzielnica grzegórzecka.

Poważne kwoty na budowę kanałów w różnych stronach miasta znajdą panowie w budżecie nadzwyczajnym.

Druga grupa tego działu zdrowia, to piecza o parki. Dziwna rzecz, że ludność naszego miasta, mając do dyspozycji planty, długi czas nie dbała o parki. Od szeregu lat zwiększona ludność i zwiększone potrzeby sprawiły, że olbrzymie gromady ludzkie przelewają się już poza miasto, gdzie szukają powietrza i wytchnienia. Chcąc temu zadość uczynić, czynimy duże starania o zamianę lasu wolskiego na duży park ludowy, park Jordana i Bednarskiego doznaje w tej chwili wydatnego powiększenia, a w ostatnich dniach rozpoczęliśmy pracę około założenia pięknego parku na nieużytkach skalnych na zachodnim krańcu Dębnik.

Od paru lat wydatne miejsce w dziale zdrowotnym zajmuje walka z gruźlicą. I w tym roku, pomimo chudego budżetu bardzo pokaźne sumy są na to przeznaczone, musimy sobie jednak zdawać sprawę, że rozbudowa poradni i powiększenie sanatorjum na Prądniku, wymagać będą poważnych nakładów pieniężnych.

Nie mogliśmy w tym roku uwzględnić w budżecie w wydatniejszej mierze, jak tego wymaga już dziś powaga sytuacji, wydatku na rozszerzenie cmentarza rakowickiego. Stać się to będzie musiało w drodze zaciągnięcia osobnej pożyczki.

Wreszcie najpoważniejszą rubrykę wydatków tego działu stanowi czyszczenie miasta, bo w dziale wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych około 1.7 miljona złotych! W tym kierunku zrobiliśmy w kilku ostatnich latach postęp olbrzymi, czyniąc olbrzymi wysiłek finansowy. Uzupełnienie naszej pracy wymagać będzie wydania pewnych przepisów, co wkrótce będzie dokonane.

W dziale bezpieczeństwa publicznego poważną rubrykę stanowią wydatki na straż pożarną, Stoimy tu przed poważnym zadaniem odnowienia i powiększenia aparatu pożarnego, odpowiednio do rosnących potrzeb bezpieczeństwa życia i mienia mieszkańców.

Oświetlenie miasta poddaliśmy przed paru dniami zasadniczej rewizji, wnioski co do zwiększenia oświetlenia głównych ulic, ze względu na rosnący ruch automobilowy, oraz rozszerzenie światła na wiele ulic dzielnic przyłączonych, — przeszły już przez Magistrat i są w toku wykonania.

Dwudziestą część naszego budżetu pochłania o p i e k a s p o ł e c z n a. Rubryka ta ma tendencję rozwojową, do czego dopomaga i zubożenie ludności, jak również ustawa polska, rozszerzająca w tej dziedzinie krąg interesów gminy. Pomimo tego, że w opiece społecznej wyręcza nas t. zw. dobroczynność prywatna, potrzeby przewyższają znacznie środki.

Budowa nowoczesnych zakładów opieki, walka z żebractwem wkrótce zajmie Świetną Radę w odpowiednio przygotowanych wnioskach.

Dziewiąte miejsce w kolejnem ugrupowaniu wydatków zajmuje popieranie przemysłu.

Po raz pierwszy spotykają się Panowie z tym tytułem. Tu są wstawione wydatki na popieranie szkolnictwa przemysłowego: szkoły dokształcające, muzeum przemysłowe, a po raz pierwszy figuruje wydatek na nowo założoną szkołę rękodzielniczą, sprawa znana Panom z uchwały Rady m., odstępującej na cele budowy tej szkoły grunt przy ulicy Skrzyneckiego.

Sprawa popierania handlu, mająca swój wyraz w budowie i utrzymaniu miejsc targowych — myśmy to dotychczas prowadzili pod kątem ułatwienia ludności nabywania żywności, czy artykułów codziennej potrzeby — wyraża się w skromnej cyfrze 410.000 złotych.

Już nieraz miałem sposobność zwrócić uwagę Świetnej Rady na ogromne braki w tym dziale.

Budowa hal targowych jest równie doniosłą, jak pilną i w programie większej pożyczki musi być uwzględnioną.

W paru słowach pragnę wskazać na wydatki nadzwyczajne.

Z 5-ciu miljonów tego budżetu 4.100.000 złotych wynoszą wydatki na rozmaite roboty i dostawy o charakterze inwestycyjnym.

Mam przekonanie, że czyniąc to idziemy nietylko po linji interesów Gminy, ale również po myśli Świetnej Rady i mieszkańców miasta, wprowadzamy bowiem przez to znaczne ożywienie w stosunki gospodarcze, przyczyniamy się do zwalczenia bezrobocia.

Rodzaj tych inwestycyj wykazałem już przewodząc przed oczyma Świetnej Rady program gospodarki miejskiej w nadchodzącym roku.

Świetna Rado!

Dokonałem przed Panami rewji najważniejszych działów gospodarki miejskiej. Jak Panowie widzą, przedstawiłem program działalności na wszystkich polach działalności gospodarki miejskiej obecnego zarządu miasta.

Widzą Panowie, że nietylko znakomicie znany nam jest obecny stan tej gospodarki, ale też znamy jej braki i dokładnie zdajemy sobie sprawę, jakie drogi naprawy mamy obrać, my, czy nasi następcy, by postawić miasto nasze na tym poziomie, na jakim je wszyscy widzieć chcemy.

Przechodzę do omówienia drugiej strony budżetu, t. j. dochodowej,

Budżet nasz zamykamy skromną nadwyżką, zatem obie strony się równoważą.

Z przedstawionej już analizy dochodów widzimy, że więcej niż 1/3 dochodów stanowią podatki rozbite w budżecie na trzy działy: VIII, IX i X.

Pomimo wielkiej ostrożności, z jaką traktowałem zagadnienie budżetowe, mam pewne obawy, czy tego działu nie budżetujemy nieco za wysoko.

Te obawy nasuwają się, gdy obserwuję obecny wpływ podatkowy.

Najwyższy nasz dochód płynący z podatku lokatorskiego stoi pod znakiem zapytania. Niedosyć, że nowela zniżyła ten podatek dla Gminy o 1/3, niedosyć nadto, że sposób poboru za pomocą przekazów P.K.O., okazuje się wysoce niepraktyczny, niedosyć wreszcie, że nowela wprowadziła cały szereg zwolnień, ale nadto wszystko, czy to skutkiem zubożenia ludności, czy niechęci do płacenia podatków, wogóle każdy piąty płatnik wniósł rekurs przeciw wymiarowi podatku tego, przez co i wpływ znacznie osłabł i urząd nasz podatkowy ma zwiększoną pracę, badając i załatwiając wniesione rekursy.

Wielką wadą systemu podatkowego samorządowego jest bogate jego rozbudowanie przy słabej wydatności, a kosztownym sposobie wymiaru i poboru.

Dawny system dodatków do kilku najwydatniejszych i najbardziej praktycznych podatków, ustąpił miejsca drobnym podatkom, dokuczliwym częstością terminów płatności, kosztownym w administracji, a w końcu dającym mały efekt pieniężny.

Związki komunalne domagają się wciąż naprawy tego systemu i sądzić należy, że w tym kierunku nastąpi poprawa.

Proszę się przypatrzeć ilustracji mych słów.

Kraków ma 20 różnych podatków. Proszę pamiętać, że są w Polsce samorządy, które mogą się pochwalić jeszcze poważniejszą cyfrą.

Z tych źródeł, trzy biją najżywiej, a to:

1.	podatek lokatorski ma dać . . .	1,200.000 zł.
2.	„ obrotowy „ „ . . .	1,000.000 „
3.	„ wodociągowy ma dać .	1,000.000 „
	razem .	3,200.000 zł.

czyli prawie 41% dochodów tego działu.

Cztery podatki dają każdy mniej niż miljon złotych, a to:

4.	towarowy	900.000 zł.
5.	dochodowy	800.000 „
6.	od spożycia względnie produkcji .	800.000 „
7.	od nieruchomości	700.000 „
	czyli razem .	3,200.000 zł.

Zatem około 41% dochodów.

6 grup podatków jest o wydatności poniżej pół miljona złotych.

8.	tramwajowy	350.000 zł.
9.	od świadectw przemysł.	245.000 „
10.	hotelowy	200.000 „
11.	przeniesienie własności	180.000 „
12.	patent. akc.	150.000 „
13.	reklam.	100.000 „
	a daje ta cała grupa .	1,225.000 zł.

czyli 15·6% ogółu podatków.

Wreszcie ostatnia grupa wchodzi z wydatnością poniżej 100.000 zł. rocznie:

14.	od psów	75.000 zł.
15.	zaprotest. weksli	60.000 „
16.	luksus. środ. przew.	40.000 „
17.	środ. przew. cięż.	16.000 „
18.	gruntowy	15.000 „
19.	od polowań	600 „
	razem .	206.600 zł.

czyli 2·5% całego dochodu.

Nie jest to co najmniej anomalją, żeby czwarta część ogólnej liczby źródeł podatkowych przynosiła czterdziestą część dochodów:

Podatki te, w mnogości swej tak dokuczliwe, ze względu na potrzeby miasta za szczupłe — na głowę mieszkańca wynoszą zaledwie 42·33 zł., a jeśli uwzględnić tylko podatki o charakterze powszechnym, to jeszcze mniej.

I tak mieszkaniec płaci na rzecz Gminy rocznie:

podatku	lokatorskiego	6·— zł.
„	obrotowego	5·— „
„	towarowego	4·50 „
„	dochodowego	4·— „
„	spożycia, wzgl. zużycia .	4·— „
„	od nieruchomości . . .	3·50 „
„	tramwajowego	1·75 „
„	od świadectw przem. .	1·22 „
„	od patentów akc. . .	0·75 „
„	od reklam	0·50 „
	razem .	31·22 zł.

Jest to opłata w zamian za świadczenie Gminy bardzo skromna.

Drugą z koleji grupą dochodową, którą pokrywamy 16% naszych potrzeb, to są pożyczki.

Wskazując na wydatki połączone z czynieniem inwestycji, budową domów, kanałów, dróg, wspomniałem, że pokryjemy je pożyczkami. Pożyczki te w znacznej

części są już przez Świetną Radę uchwalone i są w trakcie zrealizowania. Dzięki temu już przystąpiliśmy do budowy kilku domów i do innych robót publicznych, zatrudniając z każdym dniem liczniejsze rzesze robotnicze.

W szczegółowej dyskusji przeglądniemy trzecią grupę pozycji dochodowych, stanowiących 13·6% budżetu, tj. t. zw. opłat za korzystanie z urządzeń gminnych.

Niezwykle niski dochód dają nam Zakłady Przemysłowe, bo zaledwie około 2,100.000 zł., a po uwzględnieniu wydatków, nawet mniej o przeszło 300.000 zł. Wynosi to zaledwie 9½% dochodów gminnych. Jeżeli się uwzględni, że w tych Zakładach tkwi około 50 miljonów majątku gminnego, trzeba przyznać, że 4% to oprocentowanie bardzo niewystarczające.

Ale i to skromne oprocentowanie kapitału jest atakowane poważnie i w przyszłości raczej będzie się zmniejszać. Przedewszystkiem decydującym czynnikiem jest tu intencja Rządu, wyrażona w szeregu rozporządzeń, by Zakłady te traktować nie jako przedsiębiorstwa dochodowe Gminy, które pozwolą zmniejszyć obciążenie podatkowe obywateli, a raczej jako Zakłady dobra publicznego, które zamiast wykazywać dochody, mają obniżać opłaty za świadczenia. Z tego czysto teoretycznego poglądu wynikło rozporządzenie, ograniczające samorządy w swobodnem regulowaniu stawek za gaz, elektryczność, wodę i t. p.

Do obniżenia, przynajmniej na razie, dochodów z Zakładów przemysłowych przyczynia się i ta okoliczność, że w niemożności uzyskania pożyczki, Zakłady te zniewolone są odnowienie urządzeń przeprowadzać z funduszów obrotowych.

Wreszcie w ostatnim roku postawione daleko idące żądania pracowników Zakładów przemysłowych, poprawy bytu, zabezpieczenie starości, żądania, które w znacznej mierze jako słuszne, uznane być muszą, bardzo znacznie jednak obciążać będą w przyszłości budżety tych przedsiębiorstw i zmniejszać ich dochodowość.

Wobec tych konjunktur i poglądów, panujących u czynników decydujących, należy z wielką ostrożnością traktować sprawę tworzenia nowych przedsiębiorstw komunalnych.

Z przedsiębiorstw naszych najpoważniejszy dochód niesie elektrownia, bo 33% ogólnego dochodu przedsiębiorstw miejskich. Gazownia z czynnej do niedawna roli, przechodzi z każdym rokiem do roli biernej.

Bardzo nieznaczny udział w kosztach zarządu miastem, niesie majątek komunalny. Udział ten wynosi zaledwie 6·5%.

Czysty dochód z majątku miejskiego, nie licząc kosztów połączonych z administrowaniem nim, co się wydzielić nie da z ogólnych wydatków administracyjnych, wynosi znacznie poniżej miljona złotych, a więc mniej, niż 1% wartości tego majątku.

Jako przyczyny tego objawu, wskazać można na ustawy krępujące swobodę w poborze czynszów odpowiednich do wartości przedmiotu.

I tak się to dzieje, że stokilkadziesiąt realności wartości około 40-tu miljonów złotych, niesie czynszu około 750.000 zł., czyli mniej niż 2%. Gorzej jeszcze rzecz się ma z gruntami.

Pomniejsze rubryki dochodów pomijam z mych ogólnych wywodów, by nie zacierać obrazu, jaki wytwarza całość.

Tak więc dobiegłem do końca.

Przedkładam ten budżet pierwszy za rządów nowego Prezydjum miasta i pierwszy po długiej przerwie, spowodowanej rozwiązaniem Rady — gdy obywatelski czynnik pozbawiony był wpływu na rządzenie miastem.

Zdaję sobie sprawę, że nie odpowie on wszystkim wymaganiom — pragniemy od życia więcej.

Jednakowoż nie można w obecnej dobie uzyskać większych dochodów, aby potrzeby wszelkie zaspokoić. Trudne położenie gospodarcze mieszkańców miast nie pozwala na obciążenie ich ani bezpośrednie, ani pośrednie. Wskazywałem już na trudności w ściąganiu opłat i podatków. Nie możemy też ciężarów wynikłych z czynienia inwestycji, które przyniosą korzyść dalszym pokoleniom, przerzucać na dzisiejsze pokolenie. — Bez uzyskania wydatnego sukursu we formie długoterminowej pożyczki, nie możemy przystąpić do uzyskania szerokiego planu inwestycyjnego, obejmującego budowę szkół, Muzeum Narodowego, Zakładów opieki społecznej, hal targowych, dróg o trwałej nawierzchni, domów mieszkalnych i t. d.

Propozycyj pożyczki zagranicznej mamy conajmniej kilkadziesiąt; rozpatrujemy je, pertraktujemy, ale każdy z nas rozumie, że przed uzyskaniem pożyczki przez Państwo, komuna jej nie uzyska.

Sprawa uzyskania pożyczki państwowej jest powszechnie omawianą i cierpliwie na rozwiązanie tego zagadnienia czekać musimy.

Świetna Rado!

Nazwałem parokrotnie budżet tegoroczny, budżetem chudym. Nazwę tę nadałem mu dlatego, że nie pozwala on na żadne dalsze wydatki, dając nadwyżkę zaledwie 2.000 zł.

A tylko my, stojący przy warsztacie codziennej pracy wiemy, jak trudno jest zdobyć środki normalnym budżetem określone.

Dlatego proszę Panów, byście w czynieniu wniosków wydatkowych byli powciągliwi, a wrazie propozycji rozchodowych, zaraz dawali propozycję na pokrycie.

Proszę imieniem Prezydjum i Komisji budżetowej o uchwalenie budżetu na rok gospodarczy 1927/28 — oraz uchwalenie następujących wniosków:

Rada miasta uchwali:

1. zatwierdza się przedłożony budżet administracyjny wydatków i dochodów, oraz budżety przedsiębiorstw komunalnych;

2. opodatkowanie w mieście Krakowie uiszczać będą:

a) podatki i opłaty o charakterze podatków bezpośrednich;

b) podatki i opłaty o charakterze podatków pośrednich — specyfikacja których znajduje się w niniejszym budżecie w Działach VIII., IX. i X. dochodów (str. 128—133).

Wygłoszone expose Prezydenta miasta przyjęła Rada m. oklaskami.

Dyskusja ogólna.

Rm. Dr Krzetuski zaznacza, że wydatki na administrację wynoszą 24% ogólnych wydatków, są za wysokie i uważa za konieczne odbiurokratyzowanie gospodarki gminnej. Zrąb dochodów opiera się na dwóch filarach: przedsiębiorstwach gminnych, dających 29%, w do-

chodach opierających się na prawie publicznem, a więc podatkach przynoszących 47%, wreszcie w opłatach, których charakter jest mieszany o tyle, że stanowią także poniekąd wynagrodzenia za szczególne świadczenia gminne. Opłaty dają 21% dochodu. — W dalszym ciągu mowca omawia komercjalizację przedsiębiorstw gminnych, poczem zajmuje się stanowiskiem gminy wobec kwestji społecznej. Uważa, że reprezentacja miasta nie może z założonemi rękami przypatrywać się rosnącemu zubożeniu, a nawet starciu klasy średniej na której głównie spoczywa ciężar podatkowy. Gmina ma obowiązek przyjść z pomocą stanowi średniemu i uchronić go przed proletaryzacją. Mowca kończy oświadczeniem, że klub jego głosować będzie za budżetem.

Rm. Dr Rosenzweig żywi nadzieję, że bierze poraz ostatni udział w dyskusji budżetowej w obecnej Radzie miasta. Jako socjaliści jesteśmy zwolennikami samorządu w najszerszem tego słowa znaczeniu.

Po rozwiązaniu Rady miejskiej byliśmy jedynem stronnictwem w tej Radzie, które nie wzięło udziału w rządach komisarskich na znak protestu przeciw bezprawiu i gwałtom dokonanym wobec samorządu przez chadeków i endeków dla zdobycia władzy w mieście.

Rada przyboczna komisarza rządu, złożona z większości chadecko-endeckiej ośmieszyła się, była niezdolną do życia — mamy pierwowzór rządów chadeckich, gdyby chadecy doszli kiedyś do władzy w mieście.

Domagamy się jednak, aby ta Rada miejska po 17 latach pracy i wyczerpaniu poddała się zabiegowi odmłodzenia w formie wyborów — w tym celu żądamy rozwiązania tej Rady dla przeprowadzenia nowych wyborów! 99% ludności żąda nowych wyborów — nie mówię 100%, gdyż do 1% zaliczyć należy 70% członków tej Rady, którzy pragną utrzymać się nadal przy mandatach radzieckich!

Przywrócenie samorządu uważaliśmy za nową fazę w gospodarce miasta — sądziliśmy, że nowe Prezydjum uporządkuje stosunki w gminie — że inicjatywą, pracą i wysiłkiem doprowadzi do pomyślnego rozwoju miasta.

W tej Radzie miejskiej demokracja jest na okres przejściowy predystynowaną z racji swego liberalizmu do objęcia kierownictwa Zarządu miasta. Demokracja, oparta tylko na Kotłowie i Strzelnicy, broniąca tylko interesów cechów, nie może mieć znaczenia w tem mieście.

Dla dodania Samorządowi i nowemu Zarządowi miasta powagi, Klub nasz wbrew dotychczasowej tradycji, oddał głosy swoje przy wyborach Prezydjum miasta przedstawicielom prawdziwej demokracji w przekonaniu, że interesa klasy robotniczej będą w szerokiej mierze uwzględniane i chronione.

Nie możemy ukrywać tego, że nadzieje nasze zostały zawiedzione. Już programowa mowa Prezydenta Rollego, której program określa mowca pojęciem „niemocy" zawierała zastrzeżenia w przedmiocie pięcioprzymiotnikowego prawa głosowania.

Klub PPS stoi na stanowisku uchwały Rady miejskiej z roku 1919 w myśl której przy wyborach do Rady miejskiej w Krakowie wprowadza się równe, powszechne, bezpośrednie, tajne i proporcjonalne prawo głosowania. Wszelkim zakusom reakcyjnym przeciwstawi się klasa robotnicza Krakowa drogą najostrzejszej walki!

Jako pierwsze i zasadnicze żądanie stawiamy bezzwłoczne przeprowadzenie wyborów na zasadzie 5-cio przymiotnikowego prawa głosowania!

Budżet jest deficytowy, bo aczkolwiek wykazuje nadwyżkę 5.200 zł., to jednak w dochodach figuruje pożyczka w kwocie 3 i pół miljona złotych.

Mimo trudności finansowych przy odpowiednim wysiłku i inicjatywie rozszerzenia działalności miasta jest możliwe.

Administracja miejska jest droga — klub zdaje sobie sprawę z tego, że nie można oszczędzać na niskich pensjach urzędniczych i służby miejskiej — należy czynić oszczędności w zbytkownych urządzeniach (pojazdach itd.).

Dla celów reformy administracji i kontroli gospodarczej instytucji i przedsiębiorstw miejskich należy powołać do życia „Miejski Urząd Kontroli". Należy skończyć z biurokratyzmem w urzędowaniu — urzędnik powinien pomóc, a nie utrudniać obywatelowi miasta załatwienie sprawy i to natychmiast — należy równomiernie traktować wszystkich obywateli bez względu na ich stan społeczny i wyznanie.

Upadek miasta jest wynikiem braku incjatywy w Prezydjum miasta. Zarząd miasta musi prowadzić własną politykę górniczą, podobnie jak mają ją Katowice i wielki przemysł górniczy zdążający do opanowania zagłębia krakowskiego i dąbrowskiego. Kraków powinien być ośrodkiem aprowizacyjnym dla całej zachodniej Małopolski i Górnego Śląska — posiadamy największą chłodnię, rzeźnię i zakłady masarskie — należy budować hale i składy targowe, skup owoców, zboża i mleka powinien mieć swoją siedzibę w Krakowie — mamy olbrzymie składy i elewatory na zboże. Rozumna polityka komunikacyjna powinna dążyć do szybkiego połączenia Krakowa z okolicznemi miastami i zdrojowiskami.

Budowa tanich domów mieszkalnych jest jednym z najpilniejszych i najkonieczniejszych zadań gminy. Ta konieczność gospodarki gminnej nie znajduje należytego uwzględnienia w obecnym budżecie. Nędza ludności robotniczej i rękodzielniczej w mieście, niesłabnące bezrobocie, zdrowie ludności, zastraszający głód mieszkaniowy wymagają bezzwłocznej zorganizowanej na większą skalę budowy domów mieszkalnych przez gminę.

Wedle statystyki jest w Krakowie 13.403 mieszkań 1-pokojowych, a 11.646 mieszkań 2-pokojowych na ogólną liczbę 38.000 mieszkań. Mieszkań jednopokojowych w których mieści się po 3 osoby jest 2.742, po 4 osoby 2.243, po 5 osób 1.649, po 6 osób 1.010, po 7 osób 547, po 8 osób 284, a po 9 do 16 osób około 300, — taki sam mniejwięcej stosunek jest w mieszkaniach 2-pokojowych.

Należy wziąć przykład z Wiednia, gdzie socjaliści rządzący miastem w przeciągu 5 lat bez pożyczki wybudowali 25.000 nowych mieszkań!

Należy poczynić starania u rządu, aby podatek na rozbudowę i na kwaterunki wojskowe zostały przeznaczone na budowę tanich mieszkań, należy na ten cel wydać obligacje komunalne mieszkaniowe.

Domagamy się poczynienia starań, aby rząd dokończył budowę gmachów państwowych. Budowa więzień może być natychmiast przez rząd rozpoczęta wedle oświadczenia ministra sprawiedliwości, jeśli gmina przeznaczy na ten cel odpowiedni teren gruntowy!

W dziedzinie skarbowości gmina powinna czerpać dochody z przedsiębiorstw, następnie z opłat za świadczenia gminy, z subwencji rządowych za czynność gminy w zastępstwie państwa, a dopiero na ostatku z podatków. Obecny system opiera się na podatkach pośrednich krzywdzących ludność robotniczą i urzędniczą. Pośrednie podatki przynoszą gminie 3/4 wszystkich dochodów i tak podatek lokatorstki 1,200.000 zł., od obrotu 1,000.000 zł., spożywczy 800.000 zł., dochowy 800.000 zł. (od uposażeń służbowych w większości), od widowisk 1,000.000 zł., od tonażu towaru 900.000 zł., z biletów tramwajowych 350.000 zł., z elektrowni, gazowni i wodociągu 2,100.000 złotych.

Przeciw zbytniemu obciążaniu klas pracujących podnosimy protest — podaliśmy natomiast szereg projektów podatków zbytkownych!

Chodniki i oświetlenie należy zaprowadzić w gminach przyłączonych.

W dziedzinie opieki społecznej domagamy się żłóbków dla dzieci opuszczonych i tych, których matki są zajęte cały dzień w pracy. Należy urządzić ogródki dla dzieci w wieku przedszkolnym. Dzieciom szkolnym należy dawać bezpłatne śniadania i to wszystkim, aby ubóstwo nie było wytykane dzieciom biednym, dzieci bezrobotnych powinny być wogóle żywione przez gminę. Dla opuszczonej młodzieży należy urządzić wspólne domy nauki. Należy powiększyć liczbę lekarzy szkolnych — także higjenistek, których zadaniem będzie dbać o leczenie dzieci szkolnych grużliczych i innych poza szkołą.

Należy założyć poradnię dla matek w celach wychowania dzieci — poradnię przeciwgruźliczą, poradnię dentystyczną dla dzieci szkolnych.

Żądamy opieki nad inwalidami, kalekami i starcami!

W dziedzinie oświaty pozaszkolnej należy założyć kursy przymusowe dla analfabetów bez względu na wiek. Gmina powinna założyć publiczną czytelnię i bibljotekę. Należy popierać towarzystwa oświatowe, a w dziedzinie robotniczej pracę TUR'a.

Sprawy robotników miejskich znalazły uznanie w Prezydjum miasta. Organizacja nasza uzyskała mimo zdrady chadeków stabilizację i emeryturę dla wszystkich pracowników miejskich. Ta strona działalności Prezydjum miasta będzie w historji ruchu robotniczego zapisana jasnemi zgłoskami.

We wszystkich innych dziedzinach życia gminnego nie znajdujemy poparcia Rady miejskiej i Prezydjum dla naszej inicjatywy i żądań i dlatego klub PPS nie będzie głosował za budżetem.

Po przemówieniu rm. Rozenzweiga, przewodniczący wiceprezydent Ostrowski zarządził przerwę, po której w dalszym ciągu toczyła się dyskusja budżetowa.

Rm. inż. Adelmann w przemówieniu swem poddał analizie cyfrowej całkowitą nierealność budżetu miejskiego, przeciążenie podatkami gminnemi ludności miasta, pauperyzację i zamieranie handlu i przemysłu w mieście oraz wytknął zarządowi miasta zaniedbanie w zakresie tych spraw, od których rozwój Krakowa najistotniej zależał.

Przejdę — mówił rm. Adelman — tylko główniejsze pozycje dochodowe jak i wydatkowe. Opłaty mytnicze przyniosły w 1926 r. 500.000 zł., na rok zaś 1927 preliminuje budżet 800.000 zł., a więc 300.000 zł. więcej znaczy to więc, że opłaty mytnicze muszą być podwyższone, gdyż trudno przypuścić, by nadwyżka została pokryta ze wzmożonej konsumcji. (Wiceprez. Ostrowski: Opłaty już zostały podwyższone!). Cóż oznacza podwyżka opłat mytniczych? oznacza ona dalszy wzrost cen tak ważnego artykułu spożywczego jakim jest mięso i dalszy wzrost drożyzny. Na zwiększaniu drożyzny chce prezydjum miasta opierać swój budżet, taka polityka może okazać się zabójczą. Jest i druga taka pozycja: opłaty targowe. Mają być one o 120 tys. podniesione a więc w konsekwencji mamy rozciąganie wzrostu drożyzny na dalsze artykuły pierwszego użytku. Podobnie ma się rzecz z podatkiem od przywozu towarów, podwyższonym o 400 tys. zł. w porównaniu z rokiem ubiegłym. Znowu dalsze obciążenie towarów dowożonych do Krakowa. Któż w takich warunkach przyjedzie do miasta na zakupy, gdy na ceny towarów spadnie tak olbrzymi ciężar danin i świadczeń na rzecz gminy w rozmaitej formie pobieranych?

Ale mamy tu jeszcze pozycję: 15% dodatek do państwowego podatku dochodowego. Gdy w r. 1926 dał on 600.000 zł., obecnie spodziewa się Prezydjum miasta uzyskać z tego źródła 800.000 zł., a więc o 200.000 zł. więcej. Jeżeli dodamy, że dodatku do opłat za świadectwa przemysłowe oczekuje zarząd miasta 195.000 zł. więcej jak w roku ubiegłym, możemy wyobrazić sobie jak kwitnącym musiałby być nasz handel i przemysł i jak żywem tętnem musiałby pulsować, by te budżetowe apetyty prezydjalne zaspokoić. Jest to jednakże miarą nierelności pozycji dochodowych budżetu. Przypatrzmy się z koleji przedsiębiorstwom np. piekarnia miejska: preliminarz podaje cyfrę dochodu z niej 2.250 zł. Ale zapytajmy się gdzie jest amortyzacja budynku i maszyn? Gdyby najskromniej ją uwzględnić, okazałoby się, że mamy do czynienia nie z dochodem ale z deficytem około 38 tysięcy złotych!

W rozchodach poważną cyfrą 2,241.447 zł. figuruje spłata długów. W roku bieżącym spłaca gmina o blisko 900 tys. zł. więcej jak w ubiegłym, łącznie zaś z kosztami odnowienia sali itd. będzie musiała gmina pokryć ze swej substancji z górą 4.700 tys. zł. A trzeba pamiętać, że kredyty te, które się spłaca nie są kredytami produkcyjnemi, że nie przynoszą one dochodu, ale z majątku gminnego i podatków są pokrywane.

W polityce zarządu gminy widać tendencję do lekkomyślnego powiększania ciężarów nakładanych na ludność. Świadczą o tem budżety lat poprzednich. Gdy bowiem w roku 1913 — na głowę ludności przypadało 71 zł., to w roku 1926 — już 98 zł., zaś w r. 1927 — 117 zł. Takiego rozdymania budżetu i w tak szybkiem tempie nie wytrzyma ludność, która w zamian nie otrzymuje świadczeń ze strony gminy zwiększających jej zdolność produkcyjną i płatniczą. Dziś łącznie z podatkami państwowemi płaci mieszkaniec Krakowa 164 zł. rocznie. Weźmy rodzinę z 4-ch osób złożoną: ciąży na niej tytułem opłat 600 zł. rocznie. Jeżeliby te daniny miały być całkowicie spłacone, jak kolosalnym musiałby być obrót, by pozatem wystarczył jeszcze na opędzenie kosztów utrzymania? Tymczasem przypatrzmy się:

Dane statystyczne stwierdzają, że około 75% podatków płaci handel i przemysł. Jeżeli weźmiemy handel, to w Polsce całej jest 375.507 przedsiębiorstw handlowych z tego 3-cia 4-ta i 5-ta kategorja a więc naj-

niższe, najdrobniejsze stanowią 87%. Na 208.469 zakładów przemysłowych jest 93% najniższych kategoryj a więc 6-ej i 8-ej. Mamy obraz zubożenia handlu i przemysłu. W Krakowie jest handli 6.147, zakładów przemysłowych 3.671. Z tego utrzymuje się więcej jak trzecia część ludności.

Ta pauperyzacja ludności powinna skłonić czynniki miejskie do tego powołane, aby poważnie zastanowić się nad przyszłością miasta. Ulepszyć komunikację drogową i wodną, pozbyć się nierentownych zakładów, wydzierżawić deficytowy teatr Słowackiego, poprzeć wydatnie drobny przemysł i handel, to są zagadnienia palące. Klub Chrześc. Dem. nie widzi w tym kierunku żadnej inicjatywy ze strony obecnego zarządu miasta to też za budżetem głosować nie będzie.

Rm. Haecker wskazał na postępujący upadek Krakowa tracącego obecnie jedną placówkę gospodarczą po drugiej na rzecz Katowic. Wobec tego powinien Kraków tem energiczniej bronić swoich placówek kulturalnych, by uratować swoją przyszłość jako siedliska nauki i sztuki. To też trudna do zrozumienia jest niechęć, z jaką prezydjum miasta odnosi się do sprawy budowy gmachu Muzeum Narodowego. Gdy w komisji budżetowej zaznaczyłem, że na ten cel posiada miasto zapis Corazzy w kwocie 150.000 zł., przerwał mi pan prezydent słowy: „150.000 zł. i nic więcej!" Nie jest to jednak zgodne z rzeczywistością. Zbiory Muzeum Narodowego muszą znaleść pomieszczenie, bo w przeciwnym razie zniszczeją a temsamem zniszczeją wielomiljonowe wartości, stanowiące własność gminy. Prezydjum miasta pragnie je pomieścić w gmachu poszpitalnym na Wawelu; restauracja tego gmachu ma kosztować 1,600.000 zł., a jeżeli się uwzględni jeszcze konieczność nadbudowy niskiego piętra tak, aby się mogły zmieścić obrazy Matejki i kartony witraży Wyspiańskiego, to przebudowa będzie kosztowała przeszło 2 miljony. Gmina posiada tedy na ten cel nie „150.000 zł. i nic więcej", lecz 150.000 plus 2 miljony, które Rada miejska na ten cel uchwalić będzie musiała! Jeżeli zaś postanowi się nie budować nowego gmachu, lecz przerabiać gmach poszpitalny, to na ten cel będzie tylko suma uchwalona przez Radę miejską „i nic więcej", bo zapis Corazzy tracimy w takim razie na rzecz politechniki lwowskiej, a przytem wpakujemy 2 miljony w realność nieodpowiednią i co najważniejsza cudzą, bo rządową. Potrzeba budowy nowego gmachu Muzeum Narodowego należy do najżywotniejszych interesów Krakowa, których zarząd miasta powinien bronić z większym niż dotąd rozmachem.

Rm. Marski porusza sprawy gmin przyłączonych — prosi Prezydjum miasta o zaopiekowanie się temi dzielnicami w kierunku bruków, kanalizacji i t. p.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 10 w nocy.

Drugie posiedzenie budżetowe 174 w kad. XVII. z dnia **5 kwietnia 1927 r.**

Przewodn.: Wiceprez. m. Dr. Ludwik Schneider.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
" " Dr Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **74**.

Początek posiedzenia o godz. $5^1/_2$ **po poł.**

Przed porządkiem dziennym.

Ślubowanie radzieckie.

Przewodniczący wiceprez. Dr Schneider zaprosił nowopowołanego radcę m. p. Stanisława Kartona do złożenia ślubowania radzieckiego.

Sekretarz Rady m. Fr. Strasik odczytał ślubowanie radzieckie, poczem wiceprez. Dr Schneider przez podanie ręki rm. Kartonowi odebrał ślubowanie radzieckie.

Porządek dzienny.

Dalszy ciąg obrad nad budżetem.

Dyskusja ogólna.

Rm. Holeksa w przemówieniu swojem podkreślił zbyt wysokie wydatki w dziale administracji ogólnej w stosunku do ogólnego budżetu. Omówiwszy przyczyny, które zdaniem mowcy, przeszkadzają normalnemu rozwojowi Krakowa, porusza stosunek prezydjum miasta do posłów i senatorów z Krakowa, wskazując, że zarząd miasta, nie dbając o utrzymanie kontaktu z przedstawicielami ciał ustawodawczych, nie ułatwia im współpracy z czynnikami miejskiemi w interesie Krakowa, co wpływa ujemnie na tok załatwiania spraw, dotyczących naszego miasta przez władze centralne i uniemożliwia obronę interesów gminy.

Obraz dzisiejszy tej gospodarki nie wystąpiłby jednak tak plastycznie, gdyby nie zestawić go z gospodarką w innem mieście, znajdującem się w analogicznych zresztą warunkach co Kraków — mianowicie we Lwowie. Porównanie budżetów obu miast przeprowadził rm. Holeksa w sposób następujący:

Miasto Lwów — mówił mowca — liczy obecnie z górą 230 tysięcy mieszkańców, podczas gdy Kraków, sądząc z ostatniego spisu ludności posiada 190 tysięcy mieszkańców.

Jakiż jest budżet Lwowa? Ma on w wydatkach zwyczajnych 14 miljonów, nadzwyczajnych 3 miljony, ogółem 17 miljonów. Jest zatem różnica z górą 4 miljony złotych, podczas gdy preliminarz przedłożony krakowskiej radzie m. zamyka się cyfrą 21 milj. zł. Już z tego widzimy, że ludność Krakowa ponosi znacznie większe ciężary na rzecz swego samorządu, a jeżeli dodamy, że gmina m. Lwowa posiada jeszcze znaczny majątek dochodowy w postaci folwarków i t. p., to okaże się, że obciążenie tamtejszej ludności jest nierównie niższe.

Interesującem jest, jak w poszczególnych działach budżetu różnice te występują. Słyszeliśmy, że administracja ogólna w Krakowie kosztuje 4.700 tys. zł. w wydatkach zwyczajnych; miasto Lwów przy tychsamych agendach wydaje 3.400 tys. złotych. Różnica w tym wypadku na korzyść Lwowa wyraża się cyfrą 1.300 tysięcy zł. Jest to cyfra, nad którą Świetna Rada powinna się bardzo poważnie zastanowić, bo jeżelibyśmy przyjęli, że o te 30 tysięcy, o które jest większy Lwów, powiększyła się ludność Krakowa, musielibyśmy znowu dobić coś do kosztów naszej administracji i różnica wystąpiłaby jeszcze jaskrawiej.

I tu okazuje się jasno, jak słuszne są skargi ludności, że jest w Krakowie ogromny przerost działu I-go, administracyjnego i że przerost ten musi niepokoić tych, którym nie obcą jest troska, by życie w mieście nie

zamarło. Ludność miasta jest bowiem niewątpliwie przeciążona ponad miarę.

Oczywiście i w innych działach są różnice. Ale jak niezmiernie charakterystyczną jest pozycja komunikacji, dróg i placów. Jeżeli w Krakowie preliminowane są wydatki na drogi i place w kwocie 1,530.839 zł., to we Lwowie ten dział pierwszorzędnego dla każdego miasta znaczenia przy mniejszym budżecie ogólnym preliminowano na 3.170 tysięcy. Otóż z górą 100 procent więcej preliminuje Lwów na ten cel niż miasto Kraków. Wydawałoby się, że Kraków ma tak uporządkowane stosunki w tej dziedzinie, że istotnie niema tu wiele do zrobienia. Rzeczywistość niestety ma się inaczej. Budżet oświaty jest we Lwowie o 100 procent wyższy, sztuki i kultury o 230 tys. złotych. Ta ostatnia pozycja jest temwięcej znamienna, że Kraków ma przecież dominować w tej dziedzinie.

Opieka społeczna w naszym budżecie wynosi 1.068 tys. zł., gdy we Lwowie 1,141 tysięcy złotych.

Dyskusja wczorajsza była echem tego, co się wciąż mówi w mieście i na radzie miejskiej o upadku Krakowa. Musimy o ten upadek, o jego przyczyny zapytać przedewszystkiem zarządu miasta. I w sprawozdaniu prezydjum za okres rządów komisarskich znajdujemy stwierdzenie, że przemysł i handel w mieście zamiera. A jeżeli życie gospodarcze zamiera, to idzie z tem w parze zanik i innych dziedzin. Bo na rozwój kultury potrzeba środków materjalnych. Tymczasem nadchodzą ustawicznie wiadomości groźne dla miasta. Rząd powziął podobno ostateczną decyzję rozszerzenia województwa śląskiego o zagłębie dąbrowskie i Częstochowę. Mimo protestu Krakowa została ostatecznie przesądzona sprawa urzędu górniczego, który przeniesiony będzie do Katowic.

Stanowisko władz centralnych wobec Krakowa nigdy nie było nadzwyczajnie życzliwe i to pomimo że w ministerstwach zasiadało zawsze wielu urzędników z Małopolski, a nawet z Krakowa. Ale też i Kraków o swe interesy wogóle mało się troszczy. Ostatnio w Warszawie doszedł do skutku kompromis między skrajną lewicą aż do skrajnej prawicy w przedmiocie ustaw samorządowych. Najbardziej sporną kwestją była sprawa odrębnych statutów miast, m. in. Krakowa. I wówczas nie zjawił się reprezentant prezydjum m., któryby za utrzymaniem tego statutu interwenjował. Nikt się bowiem chyba nie łudzi, że gdyby Kraków raz stracił swe wyjątkowe prawa, nigdy ich więcej nie odzyska. Sprawa narazie została dla miasta uratowana, jeżeli jednak zainteresowane gminy nie przedłożą nowego statutu w określonym terminie, to wybory w nich odbędą się na zasadzie ogólnej ordynacji wyborczej. Gdyby i tu magistrat zaniedbał swych obowiązków, odbiłoby to się fatalnie na przyszłym rozwoju miasta.

W Krakowie dziwnie ułożyły się stosunki na terenie miejskim. Niemoralny pakt socjalistów z „burżuazyjnem“ Zjednoczeniem mieszczańskiem jest podstawą obecnych rządów gminy. Dobrzeby było jednak, aby Panowie spoglądnęli na to, jak się układają te stosunki na Zachodzie, jak one układają się np. w Wiedniu. Polska bowiem nie jest żadną oazą, by inaczej miała normować swe stosunki społeczne. Prędzej czy później przyjdą tutaj tesame prądy i walka o tesame ideały co tam — na Zachodzie. I tak jak dziś w Wiedniu toczy się walka między wielkim światopoglądem chrześcijańsko-społecznym z jednej strony — a światopoglądem socjalistycznym z drugiej, walka która ściera na proch i niweluje takie elementy bezkrwiste, nieżywotne, jakie dziś tutaj zawierają niemoralne kompromisy, taka walka rozegra się i u nas. I zniknie w niej to fałszywe hasło, którem tak łatwo się dziś szermuje, hasło „apolityczności“ rzekomej, bo w istocie robi się tę politykę tylko ciasną, tylko taką, aby jednostki się dźwignęły, a nie ogólne dobro. Nie przerażają nas artykuły waszej prasy, ani wasze uchwały.

Kończąc, mogę w imieniu klubu Ch. D. oświadczyć, że mimo to różnice, jakie nas dzielą, mimo to wasze kompromisy przeciw nam skierowane, nie usuniemy się nigdy od pracy, gdy będzie chodziło o dobro i rozwój polskiego i chrześcijańskiego Krakowa. O ten charakter miasta będziemy walczyć, bo nie jest obojętnem, kto miastem rządzi. By miasto mogło należycie kultywować swe wielkie tradycje i należne sobie miejsce w narodzie zająć — musi polska chrześcijańska ludność znaleźć się w jednym obozie i dla lepszej przyszłości polskiego i chrześcijańskiego Krakowa pracować.

Poczem zgłasza rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum miasta do niezwłocznego podjęcia prac w celu przygotowania nowego statutu gminy miasta Krakowa zgodnie z postanowieniem uchwalonej w trzeciem czytaniu przez Komisję administracyjną Sejmu ustawy o gminie miejskiej i przedłożenia tego statutu w ciągu miesiąca Radzie miasta do uchwalenia“.

Rm. Dr Rowiński omówiwszy poszczególne działy budżetu zapowiedział, że klub jego (Z. L. N.) głosować będzie przeciw budżetowi.

Po przemówieniu rm. Dr Rowińskiego zarządzono przerwę, w czasie której odbył się konwent seniorów klubów radzieckich, który postanowił zamknąć listę mowców i zakończyć dyskusję ogólną przez wyznaczenie mówców generalnych.

Z ramienia klubu P. P. S. Rm. Dr Bobrowski, z Ch. D. ks. Kasprzyk, z żyd. socjalistów Dr Schreiber — oraz Zjedn. mieszcz. Dr. Klimecki i Drobniak.

Po przerwie z zapisanych poprzednio do głosu przemawiał Rm. Dr Gross, poruszając szczegółowo problem złagodzenia kryzysu mieszkaniowego, przyczem polemizował z zarzutami i krytyką przedmówców. Sprawa mieszkaniowa wysuwa się na czoło spraw gospodarczych. Aby sprawę budowy postawić na należytej postawie potrzeba znacznych funduszów i to na tani procent. Ponieważ kredyt zagraniczny jest na razie dla nas niedostępny, trzeba pomyśleć o kredycie wewnętrznym. Tu nasuwa się na pierwszy rzut oka kolosalna kumulacja kapitałów krajowych przez instytucje ubezpieczenia społecznego, zbierając znaczne rezerwy. Kapitały te są bezplanowo użytkowane, znaczna część wprawdzie na pożyczki budowlane, najczęściej pośrednio przez gminy, jednakże warunki tych pożyczek są ciężkie, procent przekracza bowiem z reguły 10 proc.

Dalej wspomniał Dr Gross, że na terenie Małopolski istniały instytucje, jak Zakład Kredytowy miast małopolskich i Bank Krajowy, które akcją budowlaną szeroko się zajmowały, jednakże zostały one zlikwidowane i w ten sposób cała praca na terenie tutejszym została zniszczona. To, co zdołaliśmy na Austrji wywalczyć jako dotację dla tych instytucyj, rząd Władysława Grabskiego bez najmniejszego odszkodowania dla na-

szej dzielnicy, bez przyjęcia na siebie obowiązków wypełniania zadań tych instytucyj, nam zabrał i nasz dorobek w tej dziedzinie zniszczył. Obecnie nie można czynić odpowiedzialnym prezydjum m. za nędzę mieszkaniową, albowiem środki, jakimi rozporządza gmina, są niewystarczające, a wszystkie inne źródła dochodów, jak n. p. podatek czynszowy, został miastom odebrany. Niema więc za co budować, nie można też zastosować u nas systemu wiedeńskiego, polegającego na budowaniu za pieniądze podatkowe, ani systemu berlińskiego gdzie czynsz przekracza przedwojenny, lecz z tego 40% musi iść na cele budowlane.

Jedyną drogą prowadzącą do ulżenia nędzy mieszkaniowej jest zorganizowanie taniego kredytu. Należy dalej umożliwić w pierwszej linji budowę domów mieszkalnych gminom i instytucjom społecznym, należy zdecentralizować akcję rządową, zużytkować na cele budowy mieszkań fundusze ubezpieczenia społecznego i akcję kredytową Banku Polskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego przez lombardowanie obligacyj mieszkaniowych, wydawanych przez wielkie gminy za poręką państwową lub przez sprzedaż tych obligacyj. Dalej bezwzględną koniecznością jest utworzenie dla Małopolski w miejsce zabranych jej trzech instytucyj kredytowych społecznych przynajmniej jednej wielkiej instytucji finansowej społecznej, mającej finansować budowę mieszkań dla niezamożnej ludności.

Przechodząc do omówienia krytycznych uwag, dr. Gross zaznacza, że sen. Adelmann przedstawił całe szeregi cyfr statystycznych, na podstawie których wypowiadał różne wnioski. Cyfry mówione są trudne do skontrolowania od ręki, mogą być błędy a wtedy i wnioski wysnute z nich są fałszywe. A takich kilka błędów rachunkowych i na ogół fałszywych wniosków znalazłoby się w wywodach sen. Adelmanna. Jako przykład podaje dr. Gross, że sen. Adelmann przytoczył, iż w r. 1919 w województwie krakowskiem było 26.000 małżeństw katolickich, a w r. 1926 tylko 14.000. Jeżeli te cyfry są ścisłe, to wskazywałyby tylko na to, że w r. 1919 wyrobiono zaległości z czasów wojennych. Na wszelki wypadek sprawa ta z polityką gminną niema nic wspólnego. Senator Adelmann przytoczył, że podatek gminny od przedmiotów przywożonych koleją jest bardzo uciążliwy. Racja, ale podatek ten narzuciły gminie Sejm i Senat w reformie podatków komunalnych; prezydenta miasta, który urzęduje dopiero od sierpnia u. r., z pewnością nie można z tego powodu winić.

W odpowiedzi r. m. Holeksie na wyrażoną nadzieję, że w niedalekiej przyszłości klub mieszczański schroni się pod skrzydła opiekuńcze Chadecji dla prowadzenia wspólnej walki przeciw socjalistom, z którymi wszelki kompromis, jak również z żydami, uważa p. Holeksa za wykluczony, odpowiada dr. Gross, że właśnie „Zjednoczenie mieszczańskie“ ma to doniosłe powołanie prowadzenia racjonalnie gospodarki miejskiej i przez tworzenie kompromisu między temi przeciwnemi skrzydłami pociągnąć do współpracy wszystkich, którzy dla interesu miasta gotowi są zgodnie pracować. Żydzi i chrześcijanie nie mogą prowadzić polityki separacji i wzajemnego zwalczania się, ale przeciwnie dążyć do umożliwienia wspólnej pracy. Mogą walczyć ze sobą dwa światopoglądy, ale nie dwie grupy wyznaniowe.

Oklaski.

Rm. Dr Ehrenpreiss, wytykał brak przewodniej myśli i energji w dziale kultury i sztuki, stwierdzając, że na tem polu Kraków spada do rzędu miast prowincjonalnych. — W szczególności poddał mówca ostrej krytyce utrudnianie w rozpoczęciu budowy nowego gmachu dla Muzeum Narodowego, która to budowa jest nieodzownym postulatem i palącą koniecznością w interesie ratowania zbiorów muzealnych. Nawiązując do pomysłów, aby poczynić starania o uzyskanie budynku poszpitalnego na Wawelu na czasowe pomieszczenie zbiorów, mówca na podstawie fachowych kosztorysów wykazał nierealność takiego planu i ogromną dysproporcję między kosztem przebudowy, preliminowanym na 1,150.000 zł., a kosztem wzniesienia jednego nowego pawilonu muzealnego, obliczonym obecnie na 568.000 zł. Mówca oświadczył, że ma ofertę arch. Struszkiewicza, podejmującego się wybudować pawilon za tę kwotę. Koszt samego wzniesienia pawilonu, bez urządzenia wnętrza, wyniesie połowę ceny ofertowej, a na to komitet budowy Muzeum posiada już w gotówce i materjałach pokrycie w wysokości 333.000 zł.

Wreszcie podnosi mówca z naciskiem, że ze zrealizowania zapisu śp. Corazzy na budowę Muzeum posiada gotówkę 175.000 zł. Testament śp. Corazzy wyraźnie określa, że pieniądz ten ma być użyty na budowę pawilonu muzealnego na gruncie, oddanym komitetowi budowy przez miasto Kraków, w przeciwnym razie pieniądz ten musi być przekazany na cel pozamiejscowy, przewidziany testamentem. Jeżeliby zatem udaremniono podjęcie budowy Muzeum, to miasto będzie narażone na utratę takiej kwoty, a robotnicy na utratę zarobku za tę sumę. Mówca kończy podkreśleniem jeszcze raz konieczności rozpoczęcia bezzwłocznego budowy Muzeum.

Na tem dyskusję przerwano i posiedzenie zamknięto o godz. 9·45 w nocy.

Trzecie posiedzenie budżetowe 174 w kad. XVII. z **dnia 6 kwietnia 1927.**

Przewodn.: Wiceprez. m. Witołd Ostrowski.
Wiceprezydent m. Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Początek posiedzenia o godz. 5^{30} **popoł.**
Radców m. obecnych **67.**

Dalszy ciąg dyskusji ogólnej.

Rm. Dr. Schreiber czyni zarzut Prezydjum m., że nie troszczy się o ustawy samorządowe i nie podjęło żadnych kroków w kierunku zaprowadzenia pięcioprzymiotnikowej ordynacji wyborczej do Rady miejskiej. Omawiając sprawę bezrobocia i potrzebę ożywienia ruchu budowlanego, przedstawia mowca opłakane stosunki mieszkaniowe, zwłaszcza w dzielnicy żydowskiej, i domaga się budowy mieszkań także w tej dzielnicy, zupełnie przez gminę zaniedbywanej. Dalej wskazuje, że klęska bezrobocia dotyka w znacznie większej mierze pracowników żydowskich, albowiem do instytucyj miejskich nie przyjmuje się niemal zupełnie żydów. Dość wspomnieć, że np. w tramwaju zredukowano kilkunastu pracowników żydowskich tak, że obecnie zatrudnionych jest tam zaledwie dwóch żydów. W innych zakładach użyteczności publ. wogóle żydów niema. Jest to rażącą

niesprawiedliwością i naruszeniem zasady równouprawnienia. Mowca domaga się od większości Rady, mieniącej się demokratyczną, by z nazwy tej wysnuła odpowiednie konsekwencje i traktowała równomiernie pracowników żydowskich, tembardziej, że główne wpływy podatkowe pochodzą od żydowskiej ludności miasta. Z tego też powodu mowca domaga się poparcia dla żydowskich placówek kulturalnych, a w pierwszym rzędzie dla teatru żydowskiego, którego prośba o subwencję nie doczekała się jeszcze załatwienia przez Prezydjum miasta. Dr. Schreiber porusza wreszcie sprawę wygórowanych opłat za rozlepianie afiszów, poczem zgłasza rezolucję:

1) Stojąc na stanowisku bezwzględnej obrony autonomji miejskiej i ponawiając wielokrotne już uchwały stwierdza jeszcze raz Rada miejska, że samorząd miejski może należycie się rozwijać tylko przy oparciu go na najszerszych warstwach ludności pracującej i że postulat ten winien znaleźć wyraz w najrychlejszem zaprowadzeniu pięcioprzymiotnikowej ordynacji wyborczej, dopuszczającej do wpływu na losy gospodarki miejskiej całą ludność dorosłą miasta.

Równocześnie wobec coraz częściej ujawniających się na terenie sejmowym prób ograniczenia wpływu mniejszości narodowych na samorząd miejski, stwierdza Rada miejska, że stoi na stanowisku konieczności odparcia tego rodzaju reakcyjnych usiłowań, jako naruszających prawa poważnej części ludności miejskiej i godzących przez to w żywotne je interesa.

Rada miejska domaga się, by Sejm zatwierdził wreszcie uchwaloną przez nią przed około laty 6-ciu ordynację wyborczą i umożliwił w ten sposób odbudowanie normalnego samorządu gminy miasta Krakowa przez przeprowadzenie nowych wyborów do Rady m. na podstawie tejże ordynacji wyborczej.

2) Wobec ciągle wzrastającego i groźnego bezrobocia, konieczne jest prowadzenie gospodarczej polityki gminnej w kierunku możliwości dostarczenia pracy szerokim warstwom ludności pracującej, która wskutek przesilenia jest pracy tej pozbawioną. Jednym ze środków ku temu winno być natychmiastowe przygotowanie i energiczne przeprowadzenie planu szerokiej akcji budowlanej, która winna obejmować w pierwszym rzędzie budowę mieszkalnych domów robotniczych. Przy budowie tychże należy uwzględnić również w stosunkowej mierze potrzeby mieszkaniowe robotniczej ludności żydowskiej i w tym celu budować domy robotnicze także w dzielnicach przez tę ludność zamieszkałą.

3) Gdy bezrobocie szerzy się tak samo wśród ludności polskiej, jak i żydowskiej, a pracownicy żydowscy znajdują się nadto w tem niekorzystniejszem położeniu, że się ich nie dopuszcza do stanowisk i prac państwowych i komunalnych, a często nawet usuwa się z dotychczas zajmowanych, przeto Rada miejska wzywa Prezydjum i wszystkie kierownictwa przedsiębiorstw komunalnych, aby równomiernie i sprawiedliwie uwzględniały prawo do pracy żydowskiej ludności pracującej przy obsadzaniu stanowisk i udzielaniu pracy we wszystkich instytucjach i przedsiębiorstwach komunalnych.

4) Rada miasta Krakowa, stojąc na stanowisku równomiernego traktowania całej ludności miasta uważa za konieczne zaspokajanie także kulturalnych potrzeb ludności żydowskiej miasta Krakowa i równomierne popieranie materjalne kulturalnych instytucyj tej ludności.

Rm. inż. Drobniak porusza przyczyny, które spowodowały zastój w rozwoju m. Krakowa. Prezydjum i Rada miejska nie ponosi w tem żadnej winy. Warunki powojenne dla Krakowa są dużo gorsze, niż przedwojenne. Prezydjum miasta opracowuje swój program, ale ażeby go zrealizować potrzeba trzech rzeczy: pieniędzy, czasu i współpracy obywateli. Jeżeli chcemy uskutecznić nasz program, to musimy sobie powiedzieć, że w tej sali nie powinno być walki. To szkodzi miastu. Wchodząc do tej sali, powinniśmy zapomnieć o partyjności, a pracować dla dobra miasta i dla jego obywateli.

Rm. Ks. Kasprzyk krytykuje przemówienia swoich przedmowców i szerzej zastanawia się nad budową Muzeum narodowego. Zaznacza, że prezydent jeszcze nie oświadczył się, gdzie będzie pomieszczone Muzeum narodowe, więc nie powinni byli mówcy tak usilnie walczyć o budowę Muzeum. Trzeba żałować, że nie było tu walki nad polityką miasta. Podczas takiej walki wyłaniają się rozmaite sposoby podniesienia przyszłości naszego miasta. Przyjdzie nowa Rada — tam będzie walka — ale chciałbym, aby była zdrowa.

Przewodniczący zarządza 15 minutową przerwę.

Po przerwie zabrał głos Rm. Dr. Bobrowski, wywodząc, że przedmówcy wyrazili zapatrywanie, że do Rady gminnej nie należy wnosić polityki. Nie mogę podzielić tego poglądu. Dążę do zespolenia wysiłków w pracy dla miasta, ale w debacie budżetowej musi wystąpić moment polityczny. Szereg problemów, które za chwilę omówię — czy to stosunek samorządu do państwa, czy sprawa ordynacji wyborczej do rad gminnych, czy sprawa organizacji Magistratu, czy kwestja budowlano-mieszkaniowa, ba — nawet sprawa opieki społecznej, wszystko to są problemy polityczne.

Konstytucja nasza (art. 3 i 65) opiera ustrój państwowy Polski na zasadzie szerokiego samorządu terytorjalnego, przekazując w artykule 67 »prawo stanowienia o sprawach należących do zakresu działania gminy radom obieralnym«. Do państwa należy jedynie (artykuł 70) nadzór nad działalnością samorządu. Otóż mamy tutaj problem wybitnie polityczny. My, socjaliści, stoimy na stanowisku, że samorząd szeroko rozbudowany, posiadający pełnię praw, gwarantowanych przez konstytucję powinien być podwaliną państwa. Jaka jest w tej sprawie opinja większości rady i zarządu miasta?

Ale chodzi tutaj nie tylko o sprawę ordynacji wyborczej do samorządów, ale także o to, jaka ma być organizacja Magistratu? Także ta sprawa powinna być omówiona na Radzie miejskiej.

Pod naszym naporem uchwaliła Rada nową ordynację wyborczą, która od 8 lat spoczywa w biurku ministerjalnem, obecna chwila wymaga ponownej odpowiedzi. My, socjaliści, stoimy na stanowisku demokratycznej, pięcioprzymiotnikowej ordynacji wyborczej, odrzucając pluralność i czy to arytmetyczne, czy to geometryczne oszustwa wyborcze! Jaka jest w tej sprawie opinja większości Rady i zarządu miasta? Macie tutaj panowie drugi pierwszorzędnej wagi problem polityczny.

Przechodząc do spraw gospodarczych wykazał Dr Bobrowski na szeregu przykładów, że wiążą się one bezpośrednio z polityką.

szej dzielnicy, bez przyjęcia na siebie obowiązków wypełniania zadań tych instytucyj, nam zabrał i nasz dorobek w tej dziedzinie zniszczył. Obecnie nie można czynić odpowiedzialnym prezydjum m. za nędzę mieszkaniową, albowiem środki, jakimi rozporządza gmina, są niewystarczające, a wszystkie inne źródła dochodów, jak n. p. podatek czynszowy, został miastom odebrany. Niema więc za co budować, nie można też zastosować u nas systemu wiedeńskiego, polegającego na budowaniu za pieniądze podatkowe, ani systemu berlińskiego gdzie czynsz przekracza przedwojenny, lecz z tego 40% musi iść na cele budowlane.

Jedyną drogą prowadzącą do ulżenia nędzy mieszkaniowej jest zorganizowanie taniego kredytu. Należy dalej umożliwić w pierwszej linji budowę domów mieszkalnych gminom i instytucjom społecznym, należy zdecentralizować akcję rządową, zużytkować na cele budowy mieszkań fundusze ubezpieczenia społecznego i akcję kredytową Banku Polskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego przez lombardowanie obligacyj mieszkaniowych, wydawanych przez wielkie gminy za poręką państwową lub przez sprzedaż tych obligacyj. Dalej bezwzględną koniecznością jest utworzenie dla Małopolski w miejsce zabranych jej trzech instytucyj kredytowych społecznych przynajmniej jednej wielkiej instytucji finansowej społecznej, mającej finansować budowę mieszkań dla niezamożnej ludności.

Przechodząc do omówienia krytycznych uwag, dr. Gross zaznacza, że sen. Adelmann przedstawił całe szeregi cyfr statystycznych, na podstawie których wypowiadał różne wnioski. Cyfry mówione są trudne do skontrolowania od ręki, mogą być błędy a wtedy i wnioski wysnute z nich są fałszywe. A takich kilka błędów rachunkowych i na ogół fałszywych wniosków znalazłoby się w wywodach sen. Adelmanna. Jako przykład podaje dr. Gross, że sen. Adelmann przytoczył, iż w r. 1919 w województwie krakowskiem było 26.000 małżeństw katolickich, a w r. 1926 tylko 14.000. Jeżeli te cyfry są ścisłe, to wskazywałyby tylko na to, że w r. 1919 wyrobiono zaległości z czasów wojennych. Na wszelki wypadek sprawa ta z polityką gminną niema nic wspólnego. Senator Adelmann przytoczył, że podatek gminny od przedmiotów przywożonych koleją jest bardzo uciążliwy. Racja, ale podatek ten narzuciły gminie Sejm i Senat w reformie podatków komunalnych; prezydenta miasta, który urzęduje dopiero od sierpnia u. r., z pewnością nie można z tego powodu winić.

W odpowiedzi r. m. Holeksie na wyrażoną nadzieję, że w niedalekiej przyszłości klub mieszczański schroni się pod skrzydła opiekuńcze Chadecji dla prowadzenia wspólnej walki przeciw socjalistom, z którymi wszelki kompromis, jak również z żydami, uważa p. Holeksa za wykluczony, odpowiada dr. Gross, że właśnie „Zjednoczenie mieszczańskie" ma to doniosłe powołanie prowadzenia racjonalnie gospodarki miejskiej i przez tworzenie kompromisu między temi przeciwnemi skrzydłami pociągnąć do współpracy wszystkich, którzy dla interesu miasta gotowi są zgodnie pracować. Żydzi i chrześcijanie nie mogą prowadzić polityki separacji i wzajemnego zwalczania się, ale przeciwnie dążyć do umożliwienia wspólnej pracy. Mogą walczyć ze sobą dwa światopoglądy, ale nie dwie grupy wyznaniowe.

Oklaski.

Rm. Dr Ehrenpreiss, wytykał brak przewodniej myśli i energji w dziale kultury i sztuki, stwierdzając, że na tem polu Kraków spada do rzędu miast prowincjonalnych. — W szczególności poddał mówca ostrej krytyce utrudnianie w rozpoczęciu budowy nowego gmachu dla Muzeum Narodowego, która to budowa jest nieodzownym postulatem i palącą koniecznością w interesie ratowania zbiorów muzealnych. Nawiązując do pomysłów, aby poczynić starania o uzyskanie budynku poszpitalnego na Wawelu na czasowe pomieszczenie zbiorów, mówca na podstawie fachowych kosztorysów wykazał nierealność takiego planu i ogromną dysproporcję między kosztem przebudowy, preliminowanym na 1,150.000 zł., a kosztem wzniesienia jednego nowego pawilonu muzealnego, obliczonym obecnie na 568.000 zł. Mówca oświadczył, że ma ofertę arch. Struszkiewicza, podejmującego się wybudować pawilon za tę kwotę. Koszt samego wzniesienia pawilonu, bez urządzenia wnętrza, wyniesie połowę ceny ofertowej, a na to komitet budowy Muzeum posiada już w gotówce i materjałach pokrycie w wysokości 333.000 zł.

Wreszcie podnosi mówca z naciskiem, że ze zrealizowania zapisu śp. Corazzy na budowę Muzeum posiada gotówkę 175.000 zł. Testament śp. Corazzy wyraźnie określa, że pieniądz ten ma być użyty na budowę pawilonu muzealnego na gruncie, oddanym komitetowi budowy przez miasto Kraków, w przeciwnym razie pieniądz ten musi być przekazany na cel pozamiejscowy, przewidziany testamentem. Jeżeliby zatem udaremniono podjęcie budowy Muzeum, to miasto będzie narażone na utratę takiej kwoty, a robotnicy na utratę zarobku za tę sumę. Mówca kończy podkreśleniem jeszcze raz konieczności rozpoczęcia bezzwłocznego budowy Muzeum.

Na tem dyskusję przerwano i posiedzenie zamknięto o godz. 9·45 w nocy.

Trzecie posiedzenie budżetowe 174 w kad. XVII. z **dnia 6 kwietnia 1927.**

Przewodn.: Wiceprez. m. Witołd Ostrowski.
Wiceprezydent m. Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Początek posiedzenia o godz. 5·30 **popoł.**
Radców m. obecnych **67.**

Dalszy ciąg dyskusji ogólnej.

Rm. Dr. Schreiber czyni zarzut Prezydjum m., że nie troszczy się o ustawy samorządowe i nie podjęło żadnych kroków w kierunku zaprowadzenia pięcioprzymiotnikowej ordynacji wyborczej do Rady miejskiej. Omawiając sprawę bezrobocia i potrzebę ożywienia ruchu budowlanego, przedstawia mowca opłakane stosunki mieszkaniowe, zwłaszcza w dzielnicy żydowskiej, i domaga się budowy mieszkań także w tej dzielnicy, zupełnie przez gminę zaniedbywanej. Dalej wskazuje, że klęska bezrobocia dotyka w znacznie większej mierze pracowników żydowskich, albowiem do instytucyj miejskich nie przyjmuje się niemal zupełnie żydów. Dość wspomnieć, że np. w tramwaju zredukowano kilkunastu pracowników żydowskich tak, że obecnie zatrudnionych jest tam zaledwie dwóch żydów. W innych zakładach użyteczności publ. wogóle żydów niema. Jest to rażącą

niesprawiedliwością i naruszeniem zasady równouprawnienia. Mowca domaga się od większości Rady, mieniącej się demokratyczną, by z nazwy tej wysnuła odpowiednie konsekwencje i traktowała równomiernie pracowników żydowskich, tembardziej, że główne wpływy podatkowe pochodzą od żydowskiej ludności miasta. Z tego też powodu mowca domaga się poparcia dla żydowskich placówek kulturalnych, a w pierwszym rzędzie dla teatru żydowskiego, którego prośba o subwencję nie doczekała się jeszcze załatwienia przez Prezydjum miasta. Dr. Schreiber porusza wreszcie sprawę wygórowanych opłat za rozlepianie afiszów, poczem zgłasza rezolucję:

1) Stojąc na stanowisku bezwzględnej obrony autonomji miejskiej i ponawiając wielokrotne już uchwały stwierdza jeszcze raz Rada miejska, że samorząd miejski może należycie się rozwijać tylko przy oparciu go na najszerszych warstwach ludności pracującej i że postulat ten winien znaleźć wyraz w najrychlejszem zaprowadzeniu pięcioprzymiotnikowej ordynacji wyborczej, dopuszczającej do wpływu na losy gospodarki miejskiej całą ludność dorosłą miasta.

Równocześnie wobec coraz częściej ujawniających się na terenie sejmowym prób ograniczenia wpływu mniejszości narodowych na samorząd miejski, stwierdza Rada miejska, że stoi na stanowisku konieczności odparcia tego rodzaju reakcyjnych usiłowań, jako naruszających prawa poważnej części ludności miejskiej i godzących przez to w żywotne je interesa.

Rada miejska domaga się, by Sejm zatwierdził wreszcie uchwaloną przez nią przed około laty 6-ciu ordynację wyborczą i umożliwił w ten sposób odbudowanie normalnego samorządu gminy miasta Krakowa przez przeprowadzenie nowych wyborów do Rady m. na podstawie tejże ordynacji wyborczej.

2) Wobec ciągle wzrastającego i groźnego bezrobocia, konieczne jest prowadzenie gospodarczej polityki gminnej w kierunku możliwości dostarczenia pracy szerokim warstwom ludności pracującej, która wskutek przesilenia jest pracy tej pozbawioną. Jednym ze środków ku temu winno być natychmiastowe przygotowanie i energiczne przeprowadzenie planu szerokiej akcji budowlanej, która winna obejmować w pierwszym rzędzie budowę mieszkalnych domów robotniczych. Przy budowie tychże należy uwzględnić również w stosunkowej mierze potrzeby mieszkaniowe robotniczej ludności żydowskiej i w tym celu budować domy robotnicze także w dzielnicach przez tę ludność zamieszkałą.

3) Gdy bezrobocie szerzy się tak samo wśród ludności polskiej, jak i żydowskiej, a pracownicy żydowscy znajdują się nadto w tem niekorzystniejszem położeniu, że się ich nie dopuszcza do stanowisk i prac państwowych i komunalnych, a często nawet usuwa się z dotychczas zajmowanych, przeto Rada miejska wzywa Prezydjum i wszystkie kierownictwa przedsiębiorstw komunalnych, aby równomiernie i sprawiedliwie uwzględniały prawo do pracy żydowskiej ludności pracującej przy obsadzaniu stanowisk i udzielaniu pracy we wszystkich instytucjach i przedsiębiorstwach komunalnych.

4) Rada miasta Krakowa, stojąc na stanowisku równomiernego traktowania całej ludności miasta uważa za konieczne zaspokajanie także kulturalnych potrzeb ludności żydowskiej miasta Krakowa i równomierne popieranie materjalne kulturalnych instytucyj tej ludności.

Rm. inż. D r o b n i a k porusza przyczyny, które spowodowały zastój w rozwoju m. Krakowa. Prezydjum i Rada miejska nie ponosi w tem żadnej winy. Warunki powojenne dla Krakowa są dużo gorsze, niż przedwojenne. Prezydjum miasta opracowuje swój program, ale ażeby go zrealizować potrzeba trzech rzeczy: pieniędzy, czasu i współpracy obywateli. Jeżeli chcemy uskutecznić nasz program, to musimy sobie powiedzieć, że w tej sali nie powinno być walki. To szkodzi miastu. Wchodząc do tej sali, powinniśmy zapomnieć o partyjności, a pracować dla dobra miasta i dla jego obywateli.

Rm. Ks. K a s p r z y k krytykuje przemówienia swoich przedmowców i szerzej zastanawia się nad budową Muzeum narodowego. Zaznacza, że prezydent jeszcze nie oświadczył się, gdzie będzie pomieszczone Muzeum narodowe, więc nie powinni byli mówcy tak usilnie walczyć o budowę Muzeum. Trzeba żałować, że nie było tu walki nad polityką miasta. Podczas takiej walki wyłaniają się rozmaite sposoby podniesienia przyszłości naszego miasta. Przyjdzie nowa Rada — tam będzie walka — ale chciałbym, aby była zdrowa.

P r z e w o d n i c z ą c y zarządza 15 minutową przerwę.

Po przerwie zabrał głos Rm. Dr. B o b r o w s k i, wywodząc, że przedmówcy wyrazili zapatrywanie, że do Rady gminnej nie należy wnosić polityki. Nie mogę podzielić tego poglądu. Dążę do zespolenia wysiłków w pracy dla miasta, ale w debacie budżetowej musi wystąpić moment polityczny. Szereg problemów, które za chwilę omówię — czy to stosunek samorządu do państwa, czy sprawa ordynacji wyborczej do rad gminnych, czy sprawa organizacji Magistratu, czy kwestja budowlano-mieszkaniowa, ba — nawet sprawa opieki społecznej, wszystko to są problemy polityczne.

Konstytucja nasza (art. 3 i 65) opiera ustrój państwowy Polski na zasadzie szerokiego samorządu terytorjalnego, przekazując w artykule 67 »prawo stanowienia o sprawach należących do zakresu działania gminy radom obieralnym«. Do państwa należy jedynie (artykuł 70) nadzór nad działalnością samorządu. Otóż mamy tutaj problem wybitnie polityczny. My, socjaliści, stoimy na stanowisku, że samorząd szeroko rozbudowany, posiadający pełnię praw, gwarantowanych przez konstytucję powinien być podwaliną państwa. Jaka jest w tej sprawie opinja większości rady i zarządu miasta?

Ale chodzi tutaj nie tylko o sprawę ordynacji wyborczej do samorządów, ale także o to, jaka ma być organizacja Magistratu? Także ta sprawa powinna być omówiona na Radzie miejskiej.

Pod naszym naporem uchwaliła Rada nową ordynację wyborczą, która od 8 lat spoczywa w biurku ministerjalnem, obecna chwila wymaga ponownej odpowiedzi. My, socjaliści, stoimy na stanowisku demokratycznej, pięcioprzymiotnikowej ordynacji wyborczej, odrzucając pluralność i czy to arytmetyczne, czy to geometryczne oszustwa wyborcze! Jaka jest w tej sprawie opinja większości Rady i zarządu miasta? Macie tutaj panowie drugi pierwszorzędnej wagi problem polityczny.

Przechodząc do spraw gospodarczych wykazał Dr Bobrowski na szeregu przykładów, że wiążą się one bezpośrednio z polityką.

Weźmy podatki, które są źródłem dochodów miejskich. My, socjaliści jesteśmy przeciwnikami podatków pośrednich, bo obciążają one najszersze warstwy ludności niezamożnej, jesteśmy natomiast za progresją podatków, reprezentanci interesów klas posiadających wyznają wręcz przeciwny program podatkowy. Czy wspaniała działalność budowlana gminy miasta Wiednia byłaby możliwa bez odpowiedniego rozłożenia podatku lokatorskiego? Znowu więc widzimy tutaj nie co innego ale problem polityczny.

Nasze stanowisko wobec miasta było zawsze wzorowe. Wobec upadku samorządu w najcięższym dla gminy czasie (1921—1923) wzięliśmy udział w prezydjum miasta. Także w jesieni 1926 r. kiedy po reaktywowania rady zrobiono nam oficjalne propozycje wejścia do prezydjum, nie odrzuciliśmy tej propozycji dla jakichś uprzedzeń osobistych, czy niechęci do współpracy, ale wobec konfiguracji starej Rady i wobec starych doświadczeń. Wobec Prezydjum miasta ustosunkowaliśmy się objektywnie, prowadząc od dłuższego czasu wielką akcję w interesie pracowników miejskich. Żadnego »paktu o nieagresji« jak sie wyraża »Głos Narodu« nie zawieraliśmy z nikim, mamy wolne ręce. Nieuwzględnienie naszych żądań w sprawie pracowników gminnych skłoni nas do najostrzejszej opozycji.

Oto chadecy pragnęliby brać udział w akcji w sprawie robotników miejskich. Stronnictwo to cechuje napastliwość osobista. Jako przykład przypomnę zjadliwą i zatruwającą życie prywatne, kampanję prowadzoną swego czasu przez chadecję przeciwko prezydentowi Leowi — obecnie kampanja podobna prowadzona jest przeciw prezydentowi Rollemu — na szerszej arenie, jako przykład służyć może nagonka chadecji na Piłsudskiego. Tu jest, proszę panów, różnica między nami a chadecję. My możemy być w opozycji, możemy toczyć nawet najbardziej zdecywaną walkę, szanując przeciwnika — chadecja tego nie potrafi.

Chadecja ogranicza się do napaści i zjadliwej krytyki, bo chadecja nie ma programu samorządowego. My taki program mamy. Dla nas, socjalistów, samorząd to prawdziwa piecza nad miastem i to nietylko nad śródmieściem ale także nad zamieszkałemi przez proletarjat dzielnicami, leżącemi na peryferjach. Samorząd — to opieka nad ludnością, to — walka z drożyzną, to — rozbudowa, to — wzorowe warunki pracy dla pracowników miejskich. Budżet przedłożony przez zarząd miasta nie zadawala nas, jako wyraz inaczej ujętego poglądu na zadania gminy. Jest on wyrazem lękliwości i niewiary we własne siły. Przeciwstawiamy też z całą stanowczością nasz, socjalistyczny, program gospodarki miejskiej i pragniemy, by co rychlej zawitały warunki, mogące pleśniejącą już bryłę samorządu krakowskiego pchnąć na nowe tory!

Rm. Dr. K l i m e c k i, zbija zarzuty, stawiane prezydjum miasta i większości Rady. Na wstępie mówca zaznacza, że Zjednoczenie miesz. reprezentujące poważną większość Rady miejskiej, popiera w całej rozciągłości Prezydjum miasta, przyjmując na siebie odpowiedzialność za gospodarkę komunalną i za przedstawiony Radzie budżet. Jakkolwiek Zjednoczenie mieszczańskie składa się z różnych politycznych indywidualności, to jednak jest dzisiaj zwartym i silnym zespołem większości Rady, silniejszym może niż kiedykolwiek przedtem — dlatego, że dobrą wolą jego członków wykluczono pryncypialność polityczną, której nie znosi zimny rachunek dochodów i wydatków oraz roztropne rozważenie problemów czysto gospodarczych. Że jest to drogą w polityce komunalnej trafna, świadczy fakt, że czołowi przedstawiciele klubu socjalistycznego w obecnej dyskusji znaleźli wyrazy pochwały z powodu spełnienia przez prezydjum miasta szeregu postulatów klasy pracującej. Padały w dyskusji z wielu stron życzenia, aby obecna Rada miejska »poddała« się odmłodzeniu. Słuszne jest zdanie, że mandaty radców miejskich powinny być jak najrychlej poddane rewizji przez nowe wybory, oparte na nowoczesnych zasadach, nie można zgodzić się jednak z poglądem, że obecna Rada miejska jest niezdolną do spełnienia swego obowiązku z tego powodu, że wielu jej członków dźwiga na swych barkach ponad pół wieku. Mowca wyraża opinję, że parcie do powszechnego odmładzania doprowadziło do tego, że ten nadmiar młodości „urządził“ już wszystkie publiczne instytucje, młodość bowiem ma to do siebie, że najpierw rozbija, zanim się nauczy budować. Kto wie, czy nie jest przypadkowem szczęściem miasta, że ten nadmiar młodości nie miał sposobności w naszem mieście zniszczyć tego, cośmy odziedziczyli i co powinniśmy zachować.

W odpowiedzi na propozycje ze strony obozów opozycyjnych, aby większość Rady wzięła udział w walce o »dwa światopoglądy« pod czerwonym lub czarnym sztandarem, Dr. Klimecki zaznacza, że Zjednoczenie mieszczańskie woli zaczekać, aż wojujące strony »nabiją sobie dosyć guzów«, a wówczas niewątpliwie przyjdą, aby stwierdzić, że zacięta walka polityczna nie koniecznie wychodzi na zdrowie obu stronom i aby wyczerpanych walką jakoś pogodzić. Walka klas istnieje, ale nie w tem znaczeniu, jak to głosi rm. Rosenzweig. Mowca nie będzie prowadził dyskusji na temat słuszności programu Marksa, ale stwierdzić musi, że są oznaki na ziemi i na niebie, że teorja ta jest najgenialniejszym fałszem, jaki zna obecna kultura. Między maksymalistami w Rosji a wyznawcami minimalnego programu Marksa jest ta tylko różnica, że pierwsi wykonali ten program w ten sposób, iż rozstrzelali kapitalistów, a kapitał skonfiskowali, drudzy zaś, uznający drogę ewolucji, chcą zniszczyć kapitalistów i kapitał rzekomo dla szczęścia klas pracujących drogą powolnego zabijania. Tymczasem w Bolszewji okazało się, że kapitał jest nieśmiertelny i że w tej Bolszewji istnieje walka, ale nie klas, lecz walka z kapitałem o rozdział dochodu społecznego, o wysokość płacy. Jest rzeczą obojętną w czyich rękach jest kapitał, w każdym razie jest on wieczny i bez kapitału, którym są przedewszystkiem środki produkcji, niema wogóle produkcji.

Odnośnie do uwag, podnoszonych w dyskusji, mowca zaznacza, że wszystkie one wyrażały się w dążeniu do wykonania szeregu istotnych potrzeb, jak budowa Muzeum Narodowego, hal targowych, rozbudowa dróg, opieka społeczna itp., jednak nikt nie miał odwagi zarzucić, iż Prezydjum miasta wraz z większością Rady nie myśli o tych projektach. Z drugiej strony również nikt nie przedstawił konkretnych wniosków, w jaki sposób zrealizować te projekty, skąd wziąć na nie odpowiednie pokrycie.

W dalszym ciągu przemówienia mowca zajął się kilku konkretnemi sprawami, zwalczając poglądy opo-

życji. Pod koniec swego przemówienia Dr. Klimecki imieniem klubu zaapelował do wszystkich politycznych ugrupowań, aby współdziałały w pracy nad dobrem miasta i jego mieszkańców. Kraków jest i będzie nadal duchową stolicą Polski i będzie zawsze przodował w najlepszych poczynaniach narodu.

Po przemówieniu rm. Dr. Klimeckiego, przewodniczący wiceprez. Ostrowski zamyka posiedzenie o godz. 9[45] w nocy.

Czwarte posiedzenie budżetowe 174 w kad. XVII. z dnia 7 kwietnia 1927 r.

Przewodn.: Wiceprez. m. Dr. Ludwik Schneider.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Początek posiedzenia o godz. **5·45 popoł.**
Radców m. obecnych **58.**

Przemówienie Generalnego sprawozdawcy budżetowego wiceprez. m. Dr. Piotra Wielgusa.

Trzechdniowa ogólna dyskusja budżetowa wykazała żywe zainteresowanie się Świetnej Rady wszystkimi objawami życia naszego miasta, tak gospodarczymi jak i kulturalnymi, a i politycznych nie wyłączając.

Dyskusja ta bardzo poważnie prowadzona, dotykająca najżywotniejszych interesów miasta przez niektórych mówców na bardzo wysokim była postawiona poziomie. Stwierdzono z wielu stron, że Prezydjum miasta musiało pracować w warunkach nadzwyczaj ciężkich, a przedłożony Świetnej Radzie budżet na rok 1927/28, jakkolwiek szczupły w swych zamierzeniach, przecież nie wykazuje tak, jak opozycyjni mowcy twierdzą, upadku miasta, owszem wykazuje postęp znaczny w każdej dziedzinie gospodarczej.

U wielu mowców przebijała się ta sama nuta, ten sam zarzut, że w Prezydjum miasta brak inicjatywy, brak planowości na przyszłość, że miasto idzie do upadku, a jako przykład tego upadku Krakowa przytoczył między innymi p. R. Holeksa, że budżet m. Lwowa w stosunku do budżetu m. Krakowa jest na ogół niższy o 4 miljony. Jest to nowe kryterjum, bo dotychczas rozbudową budżetu mierzono rozwój miasta. P. Holeksa w dalszym ciągu swych wywodów znów jako ujemny szczegół podnosi, że koszta administracji ogólnej w Krakowie wynoszą 4,792.000 zł., zaś we Lwowie tylko 3,460.950 zł., a natomiast, że 4 działy budżetu m. Lwowa wykazują znacznie wyższe cyfry niż odnośne działy budżetu m. Krakowa, co ma stanowić o upadku m. Krakowa w dotyczących działach gospodarki miejskiej w Krakowie, w szczególności, że na: Dz. V. drogi i place — Kraków preliminuje 1,530.839 — Lwów 3,178.942; Dz. VI. oświata — Kraków preliminuje 672.794 — Lwów 1,149.190; Dz. VII. kultura i oświata — Kraków preliminuje 505.855 — Lwów 745.130; Dz. VIII. opieka społeczna — Kraków preliminuje 1,066.980 — Lwów 1,141.903. Te wyrwane z całości cyfry należy w prawdziwem przedstawić świetle.

Co do wydatków w administracji ogólnej, to prawda, że Kraków droższy od Lwowa o 1,332.000 zł.; Kraków jednak ma oddział egzekucji podatków państwowych, o czem nie wie p. R. Holeksa, którego to oddziału nie ma Lwów, a który to oddział zatrudnia u nas: 1 st. referenta, 1 referenta prawnika, 4 referentów (urzędników administracyjnych), 42 oficjałów egzekucyjnych, 8 sił pisarskich, 6 sił kancelaryjnych, 10 woźnych.

Już sam tęn dział podatkowy wyczerpuje tę znaczną różnicę. We Lwowie etat pracowników miejskich jest mniej więcej ten sam, co w Krakowie, a i pobory te same. Co do wspomnianych 4 działów budżetu Lwowa rzekomo lepiej uposażonych niż w Krakowie, to przedewszystkiem w Dz. V. (drogi) należy dodać 869.681 z nadzwyczajnych na ten cel wydatków, w Dz. VI. (oświata) Lwów budżetuje zakłady objęte przez Dz. XI. naszego budżetu w kwocie 661.000 zł. Już te przykłady wskazują, że chcąc budżety różnych miast porównywać, trzeba nad nimi odbyć studja poważne, uniknie się wtedy powierzchownej krytyki.

Nawet prawdziwe cyfry, wyrwane tylko z budżetu bez należytego ich oświetlenia w stosunku do całości, nic nie mówią, i tak n. p. w danym wypadku, p. Holeksa nie spostrzegł, że w konsekwencji w dalszych działach, porównanie Lwowa i Krakowa obraca się przeciw jego intencji; i tak: w Dz. VII. (zdrowie publ.) Lwów preliminuje 1,529.478, zaś Kraków 2,625.815 tj. o 1,200.000 więcej, w Dz. XI. (popieranie przemysłu i handlu) Lwów 40.000, zaś Kraków 930.000, w Dz. XII. (bezpieczeństwo publ.) Lwów 896.318, zaś Kraków 1,278.658 tj. o blisko 400.000 więcej!

Porównanie budżetu krakowskiego z budżetem lwowskim nie wypada na niekorzyść Krakowa i ten argument przez przewódcę opozycji nie był zbyt szczęśliwie użyty.

Jeżeli, porównamy nasz budżet tegoroczny z budżetem za rok 1926, to stwierdzam, że w obecnym budżecie na ogół dochody zmniejszyliśmy; w roku 1926 dochody zwyczajne wynosiły 17,127.115, gdy tymczasem obecnie dochody wynoszą 16,649.194, natomiast mimo to — zwiększyliśmy wydatki z 15,527.578 w roku 1926 na 16,620.252 zł., czyli o 1,000.000 zł. tak, że nie o upadku, lecz o postępie mówić możemy, skoro przy zmniejszonych dochodach wydatki o przeszło 1 miljon podwyższyliśmy.

Zarzucają niektórzy brak inicjatywy, brak planu na przyszłość. Rozumiem dobrze, że szeroki na wielką skalę zakrojony plan działania może mieć dla rozwoju miasta znaczenie i nic też dziwnego, że tego planu tak liczni domagali się mowcy.

Z doświadczenia codziennego wiemy, że ma inicjatywę i giest szeroki, że snuje daleko idące plany, ten tylko, kto ma pieniądze; gdyby coś podobnego robił biedak, nazwanoby go chodzącym po obłokach maniakiem. Zasada „wedle stawu grobla", stanowi zawsze realną podstawę każdej pracy, każdego zamierzenia. Za nic wszelkie plany, za nic daleko idąca inicjatywa, jeżeli nie ma pieniędzy w naszej Gminie na codzienne potrzeby, jeżeli my nie mamy niejednokrotnie gotówki, by płace miesięczne naszym pracownikom wypłacić. Z jednej strony bowiem żąda się od Prezydjum miasta jak najdalej idącego obniżenia w podatkach i innych świadczeniach, z drugiej zaś strony domaga się daleko idących świadczeń ze strony Gminy. Prezydjum miasta zdaje sobie sprawę, że stan gospodarczy ludności m. Krakowa jest

tego rodzaju, że podwyżki podatków czy to bezpośrednich czy pośrednich ludność już nie zniesie.

Jeśli więc w takich warunkach, jeśli wśród takich kłopotów finansowych, Gmina potrafiła i potrafi prowadzić swoją gospodarkę, jeżeli zdołała rozwinąć znaczną stosunkowo przedsiębiorczość, jak to zaraz wykażę, to już tego rodzaju pracy i zamierzeniom Prezydjum miasta inicjatywy czy planowości w pracy odmawiać nie można. Każdy bezstronny przyznać musi, że Zarząd miasta w ostatnich latach wykonał bardzo dużo, bo:

1) zbudował kanałów miejskich w starem mieście 688 m. b. kosztem 42.000 zł.,

2) kanałów w Dz. przyłączonych 5.735 m. b. kosztem blisko ½ miljona złotych,

3) robót inwestycyjnych w starem mieście na kwotę 580.000 zł.,

4) nabył 212,369.86 m. kw. gruntu z kilku budynkami,

5) 99.73% pałacu Wołodkowiczów z 13.392 m. kw. gruntu i 8-ma budynkami zakupił,

6) ustanowił 9 praw budowli dla różnych instytucyj, w tem pod budowę seminarjum duchownego Śląska Polskiego, laboratorjum maszynowe Akademji Górniczej, dom pracowników miejskich itd.,

7) przyczynił się finansowo do budowy koleji pińczowskiej,

8) wybudował nowy most na Wiśle i rozpoczął z Rządem budować czwarty most na Wiśle,

9) urządził nowe planty Dietlowskie,

10) rozszerzył Park Dra Jordana,

11) rozszerzył znacznie Park podgórski,

12) przystąpił do zalesienia Krzemionek,

13) przystępuje do rozszerzenia cmentarza,

14) rozszerzył i urządził przedsiębiorstwo upiększania grobów,

15) urządził wzorowo na sposób europejski mechaniczny zakład czyszczenia miasta,

16) zakupił i uruchomił jedyną w Polsce piekarnię mechaniczną,

17) uregulował i uporządkował prawie wszystkie dawne długi, a sprawa ta łatwą nie była. Mieliśmy bowiem przedwojennych długów:

Gmina . . .	80,245.035
Zakłady . .	37,224.612
Razem .	117,469.647 kor.

dziś wszystkich razem długów mamy niecałe 14.000.000 zł.

Czy te wyliczone prace nie przedstawiają wielkiego wysiłku, inicjatywy i energji?

Powracając jeszcze do zarzutu braku planu działania na przyszłość, to pomijając, że zarzut ten jak wyż przedstawiono, ze względów zasadniczych nie jest słuszny, to nieuzasadniony jest on także ze względów merytorycznych Prezydjum miasta nie pracuje z dnia na dzień, nie pracuje dorywczo, ale z pewnym na przyszłość wytkniętym planem.

Z chwilą reaktywowania Rady miejskiej po dwuletnich rządach komisarzy, pierwszą sprawą, jaką Zarząd miasta sobie jako najważniejszą postawił, było właśnie zestawienie potrzeb miasta i prac, które w interesie rozwoju przyszłego miasta Zarząd Gminy oczekują. Opracowanie planu gospodarczego, w szczególności planu inwestycyjnego, o ile ma być elaboratem poważnym, nie było i nie jest rzeczą łatwą, wymaga bowiem daleko idących studjów w przedmiocie ujęcia kierunku polityki komunalnej, zebrania potrzeb miasta w poszczególnych dziedzinach administracji, ustosunkowania ich wzajemnego.

Pierwsza forma, to ujęcie całokształtu zagadnień rozwojowych miasta w najogólniejszem tego słowa znaczeniu, wytyczenie miastu linij rozwojowych **na cały szereg długich lat**, druga zaś forma obejmuje ujęcie zagadnień, **które w najbliższym czasokresie** t. j. w normalnej kadencji urzędowania Zarządu miasta spełnione być powinny. Studja w jednym i drugim kierunku zostały przeprowadzone, a wynik tychże studjów i kwota potrzebna na zrealizowanie tych projektów podaną zostanie Świetnej Radzie do rozpatrzenia i uchwały.

Zamiarem Prezydjum miasta jest przystąpić do częściowego wykonania projektu inwestycyjnego. Wykonanie tego programu zależnem jest jednak od **uzyskania pożyczki inwestycyjnej**. W końcu muszę nadmienić, że pp. krytycy ani słowem nie okazali, żeby jakiś program rozwoju miasta posiadali i po za ramy jałowej ogólnikowej krytyki nie wyszli.

Przystępując do szczegółowego omówienia podniesionych w ogólnej dyskusji spraw i zarzutów, chcę wyświetlić je w tym mniej więcej porządku, jak poszczególni przemawiali mowcy i tak:

P. rm. Dr. **Krzetuski** w swych wywodach domagał się wyjaśnień w sprawie projektu długoterminowej pożyczki zagranicznej inwestycyjnej. Prezydjum miasto od blisko dwóch lat stara się o uzyskanie dla Gminy miasta Krakowa długoterminowej pożyczki zagranicznej. Że starania te nie wydały dotychczas rezultatów, nie jest to winą Prezydjum miasta, gdyż dotychczas żadne miasto w Polsce nie otrzymało pożyczki zagranicznej poza pożyczką Ulenowską, która ma swój specyficzny charakter. Pożyczka ta użytą ma być **na cele inwestycyjne** i na konwersję długów gminnych wysokoprocentowych i krótkoterminowych. Aby pożyczka nie stała się dla Gminy miasta ciężarem, lecz przyczyniła się do rozwoju miasta, warunki jej muszą być korzystne pod względem oprocentowania, kursu i terminu spłaty. Wiele ofert nie odpowiadało tym warunkom i dopiero w ostatnich miesiącach otrzymało Prezydjum kilka ofert zbliżonych do warunków wyżej podanych. Konsorcja zagraniczne śledzą z uwagą pertraktacje Państwa Polskiego o zaciągnięcie pożyczki państwowej i od warunków na jakich ta pożyczka zostanie zaciągniętą, zależeć będą w znacznej mierze warunki na jakich będziemy mogli i my otrzymać pożyczkę.

P. rm. Dr. **Rosenzweig** zarzuca, że nie starano się o nabycie większych kompleksów miejskich gruntów, w konsekwencji czego okazuje się brak większych obszarów gruntów, mogących służyć na cele publiczne, społeczne, humanitarne, na zakłady przem. itd.

Twierdzenie p. rm. Dr. Rosenzweiga odbiega daleko od rzeczywistości. I tak przed 27 laty tj. w roku 1900 stary Kraków posiadał:

gruntów miejskich	304	morg.
nabył w latach 1900—1926 za sumę około 8.500.000 koron	470	„
gminy włączone wniosły	666	„
Razem . .	1.440	morg.

Sprzedał lub odstąpił darmo w okresie 1900—1926 najrozmaitszym instytucjom o charakterze publicznym, władzom centralnym i prywatnym na cele osadnictwa około	85	morg.
Na własne cele gminne zużyła Gmina na rozmaite zakłady, jak szkoły, łaźnie, targowice, linje elektryczne, Akadem. handl., rozszerzenie rzeźni, regulację ulic i placów, Muzeum przem., rozszerzenie Gazowni, budowę domów własnych, urzędy akcyzowe, zakłady sanitarne, około	40	morg.
Razem zużytkowała w tym okresie .	125	morg.

Czyli pozostaje z końcem roku 1926 1.315 morgów do dalszej dyspozycji.

Poza granicami miasta Bielany, Kostrze, Regulice, Wola Justowska znajduje się	692	morgi
Razem stan 1926 .	2.007	morg.

czyli około 1100 hektarów.

Mając przed oczyma kwestję mieszkaniową Zarząd miasta rozparcelował:

1)	gruntów pofortyfikacyjnych na przestrzeni od wylotu ul. Długiej do Zwierzynieckiej, która się obecnie zabudowuje	90	morg.
2)	gruntu PP. Prezentek za zakładem Dra Żuławskiego	1.5	„
3)	gruntu przy trzecim moście . .	0.5	„
4)	na Harajewiczówce	1.0	„
5)	na Birnbaumówce	2.5	„
6)	obok szkoły przy ul. Słonecznej w Półwsiu	2.0	„
7)	przy Al. pod Kopcem w Podgórzu	5.5	„
8)	tor wyścigowy w Czarnej Wsi .	42.0	„
9)	grunta miejskie zakupione od p. Sierakowskiej vis a vis cmentarza przy ul. Rakowickiej	4.0	„
10)	grunta Gazowni (kolonja robotnicza) w Dąbiu obok Białuchy . .	11.0	„
11)	obok przystanku Kraków-Podgórze	1.0	„
12)	Błonia grzegórzeckie	3.5	„
	Razem .	154.5	morg.

Ilość tych gruntów zadość czyni tak potrzebom mieszkaniowym, celom publicznym, społecznym, humanitarnym i zużytkowuje na budynki o charakterze publicznym, czy to Rządu centralnego, czy też innych instytucyj.

W przygotowaniu są na cele parcelacji i zabubudowanie:

1)	Błonia miejskie między przedłużoną ul. Wolską a półn. granicą dawnego Półwsia	15.0	morg.
2)	grunta gminne przy przedłużonej ul. Czystej powyżej Parku Jordana i toru wyścigowego	2.5	„
3)	grunta przy przedłużonej ul. Szkolnej w Podgórzu	2.0	„
4)	grunta po Lasockich w Dębnikach	80.0	„
5)	„ pod Kopcem Krakusa około mającego się rozszerzyć cmentarza podgórskiego	1.5	„
6)	w zakupnie: (pertraktacje) od ks. Augustjanów	15.0	„
7)	od Dobrowolskiego w Podgórzu .	10.0	„
	Razem .	136.0	morg.

Ponadto są prowadzone pertraktacje Zarządu miasta z władzami wojskowemi o zakupno Bastjonu III. przy wylocie ul. Długiej, Bastjonu V. i Koszar Jagiellońskich w Podgórzu, razem o powierzchni 170.436 m^2.

A więc zaniedbania w tej dziedzinie polityki gminnej nie widzę. Ze względu na kwestję mieszkaniową Zarząd miasta popiera bardzo inicjatywę prywatną w parcelacji gruntów i dostarczaniu jak największej ilości parcel do zabudowania i jak najszybciej przedkłada Świetnej Radzie do decyzji tę parcelację.

W ostatnich też czasach Świetna Rada zatwierdziła następujące parcelacje:

1)	Grunta Scherera za ul. Karmelicką	4.0	morg.
2)	„ po Dr. Żuławskim za ul. Długą	0.75	„
3)	Grunta po Seinfeldzie i Pareńskim	7.00	„
4)	„ Chmielewskiego, Podgórze	11.00	„
5)	„ oficerskiej Spółdzielni . .	19.00	„
6)	„ osiedli urzędnicz. w Piaskach	15.00	„
7)	„ Ski Gastronomji	0.50	„
8)	„ Grünberga w Płaszowie .	10.00	„
9)	„ Kopsa i Lippermana w Płaszowie	4.00	„
10)	Grunta Tabora w Dębnikach . .	1.5	„
11)	„ Ski gruntowej „Esge“ w Czarnej wsi	9.00	„
12)	Grunta Rady Zjazdu Przemysłowców górn. w Łobzowie	11.00	„
13)	Grunta p. Krzyżanowskiej w Krowodrzy	7.00	„
14)	Grunta PP. Norbertanek w Półwsiu	2.00	„
15)	„ Klimka i Lewkowicza w Dz. XIX.	2.00	„
16)	Grunta Inż. Caputy i Woźniakowej w Nowej Wsi	1.5	„
17)	Grunta łąki Norbertańskiej w przygotowaniu	13.00	„
18)	Grunta p. Raczyńskiej i Sierakowskiej	20.00	„
19)	Grunta kolejowe za mostem obok gruntów XX Augustjanów . . .	6.00	„
20)	Grunta Dobrowolskiego	22.00	„
21)	„ Lisińskiego w Dębnikach .	2.00	„
22)	w przygotowaniu wielka parcelacja gruntów hr. Skrzyńskiego w Płaszowie	100.00	„
	Razem rozparcelowanych .	310.25	morg.

tak, że na brak parcel i z tej strony nikt przecież narzekać nie może.

Rm. Dr. R o s e n z w e i g domaga się dalej zwołania konwentu seniorów, ażeby się zajęły rozwojem miasta i zapewnieniem mu warunków bytu. W każdej sprawie dotyczącej ogólnych warunków rozwoju miasta, Zarząd miasta informuje bezzwłocznie Radę miejską. Odpisy wniesionych pism i memorjałów przesyła posłom i senatorom. Zdaniem mojem jedyna rzecz mogłaby odnieść skutek, a to utworzenie z posłów miejskich bądź Małopolski, bądź Województwa krakowskiego »Wolnego zjednoczenia posłów i senatorów ziemi krakowskiej« bez

względu na przynależność do tego czy owego stronnictwa politycznego, którzyby byli zobowiązani w sprawach dotyczących rozwoju miast, w szczególności zaś Krakowa występować na terenie Sejmu i Senatu wobec Rządu wspólnie i solidarnie popierać potrzeby i dążenia Zarządu miasta.

Rm. Dr. Rosenzweig zarzuca Zarządowi gminy m. Krakowa słabą obronę interesów ludności w sprawie komunikacji kolejowej, upośledzenie miasta pod względem ilości pociągów i rozkładu jazdy.

W powyższej sprawie Prezydjum miasta i grono instytucyj przedłożyło osobiście p. Wicepremierowi Dr. Bartlowi wyczerpujące szczegółowe uwagi i postulaty. Oprócz tego nad sprawami kolejowymi pracuje osobny Podkomitet Sekcji I., a na skutek jego uchwał przedłożono szereg memorjałów władzom właściwym.

Rm. Dr. Rosenzweig stawia nadto zarzut, że Gm. nie wyczerpała środków, ażeby utrzymać wyższe władze górnicze w Krakowie. Tak nie jest. Zarząd miasta Krakowa wyczerpał wszystkie środki w celu utrzymania wyższych władz górniczych w Krakowie — sprawa ta jest w ciągłej ewidencji i obecnie ponownie w opracowaniu w związku z przyjazdem p. Ministra Handlu i Przemysłu do Krakowa.

Rm. Dr. Rosenzweig zarzuca dalej brak inicjatywy w sprawie utworzenia z Krakowa miejsca skupu zboża na potrzeby lokalne i na eksport. Ta sprawa łączy się z zamierzoną przez Rząd budową elewatorów zbożowych. W tej sprawie wniosło Prezydjum m. w październiku 1926 r. wyczerpujący memorjał do Ministerstwa Spraw Wew., które po porozumieniu się z Ministerstwem Rolnictwa odpowiedziało, że miasto Kraków brane jest pod uwagę jako centrum skupu i magazynowania zboża i że przy realizowaniu zamiaru budowy elewatorów zbożowych w Krakowie, elewator taki będzie wybudowany temwięcej, że Gmina ofiarowała grunt pod budowę. Obecnie skup i handel zboża jest w rękach kupców zbożowych oraz 3-ch towarzystw rolniczych.

Rm. Dr. Rosenzweig dalej proponuje utworzenie m. zakładu pogrzebowego i zapytuje w jakiem stadjum ta praca się znajduje. — Utworzenie takiego Zakładu jest obecnie nie aktualne, gdyż pogrzeby odbywają się teraz prawie wyłącznie z domu przedpogrzebowego i intencją władz sanitarnych miejskich jest, by stan taki pozostał.

Rm. Dr. Rosenzweig domaga się rewizji postanowień o opłatach za czynności urzędowe w kierunku uwolnienia robotników i ludności ubogiej od tych opłat, zwłaszcza od opłat za świadectwa przynależności i poświadczeń stanu majątkowego. Na to zgodzić się nie można. Nie można uwalniać w czambuł żadnych grup społecznych, bo to by było stwarzanie przywilejów, natomiast ubodzy korzystają indywidualnie z uwolnień od opłat stemplowych.

W sprawie wolnych składów nie mogę ukryć zdumienia, że r. m. Dr. Rosenzweig w takiej dalekiej od prawniczego ujęcia formie, sprawę tę przedstawił.

Rada miejska uchwalając z końcem grudnia 1926 zasadę wydzierżawienia wolnych Składów, oprócz ceny dzierżawnej nie miała żadnych bliższych danych co do treści kontraktu dzierżawy, bo tych nam jeszcze Wydział samorządowy w tym czasie nie przedstawił. Prezydjum chciało uprzedzić wszystkich konkurentów i w tym celu zabezpieczając się, wystarało się o zasadniczą uchwałę Rady miejskiej.

Dopiero ta uchwała Rady miejskiej dała Prezydjum miasta legitymację do traktowania o szczegóły kontraktu dzierżawy.

Same Składy nie były przecież w posiadaniu Wydziału samorządowego, były w dzierżawnem posiadaniu Związku Ekonom. Kółek Rolniczych, który znów w swoim czasie nie dostał całego przedmiotu dzierżawnego w swe posiadanie, tylko przejął dawną spuściznę w postaci kilku najemców ubikacyj mieszkalnych, tudzież kilku dzierżawców części budynków magazynowych. Wydział samorządowy dał nam wprawdzie upoważnienie do wytoczenia sporów jako swym pełnomocnikom, ale Gminę czeka nie jeden spór lecz kilka. Niezależnie od tego Wydział samorządowy w ostatecznym projekcie kontraktu dzierżawy, postawił kilka warunków wprost niemożliwych do przyjęcia dla Gminy, wskutek tego gmina, nie mogąc przewidzieć, jak pertraktacje z Wydziałem samorządowym o zmianę postanowień kontraktu wypadną, procesu na niepewne wdrażać nie mogła. Wydział samorządowy to instytucja decydująca kolegjalnie. Ponieważ zaś sprawa ta przez Wydział samorządowy rozpatrywana była na kilku sesjach, przeto sprawa ta przeciągnęła się tak, że dopiero, przed 4-ma dniami otrzymaliśmy ostateczną decyzję, że zmiany kontraktu przez nas proponowane w znacznej mierze zostały przez Wydział samorządowy przyjęte, i że Syndyk Wydziału samorządowego otrzymał polecenie wygotowania już oryginalnego kontraktu, co w tych dniach ma nastąpić tak, że za kilka dni spodziewamy się otrzymać kontrakt i wtedy dopiero będziemy mieć jeszcze nie Składy, lecz dopiero legitymację do wydobycia tych Składów od dotychczasowych dzierżawców, wzgl. najemców.

Teraz rozpocznie się dopiero najważniejsza część pracy, bo trzeba nietylko traktować ze Związkiem Ekon. Kółek Roln. ale także z najemcami mieszkań i innymi dzierżawcami Składu. Chcąc iść na drogę sądową obecnie, musielibyśmy prowadzić procesy nie z jedną, ale z kilku stronami, procesy na lata obliczone.

Nie ma więc innego wyjścia, tylko sprawę ugodowo załatwić, a są do tego już dane, tak, że tylko za $^1/_{10}$ część Składów, tudzież zajmownne przez dyrektora Śledzińskiego mieszkanie, uzyskamy oddanie całych Składów, a to co oddajemy to nie oddajemy za darmo, tylko za kwotę około 10.000·— zł., a więc nie za wiele mniej od tego, co za cały objekt płacimy. Musimy zresztą zastosować się do żądania wyraźnego Wydziału samorządowego, który prawie, że jako warunek stawiał, by ugodowo sprawę ze Związkiem załatwić.

Zarzut p. Dra Rosenzweiga, że ogłoszono gdzieś licytację na dzierżawę Składów, czy że komuś już dzierżawę odstąpiono, — jest zupełnie bezzasadny. Nic podobnego nie istnieje. Są w Składach jeszcze dalsi dotychczasowi dzierżawcy, jak »Ćmielów«, »P. T. H.«, »Bank Ziemiański« i inni, a to najgorsze, że są tacy najemcy w mieszkaniach, którzy od lat kilku już nie płacą, twierdząc, że mieszkanie otrzymali od Wydziału samorządowego w formie dożywotniej odprawy. Jak z tego widać sprawa jest bardzo skomplikowana. Jest jednak nadzieja, że i z dzierżawcami i z najemcami przyjdziemy do zgody, tak, że otrzymamy tyle objektów, że i Wolne Składy

uruchomić będziemy mogli o ile koncesje na nie dostaniemy i na Składy aprowizacyjne wystarczy. Sprawę przedstawimy Sekcji VIII. w najkrótszym czasie, z chwilą kiedy tylko dojdziemy do porozumienia z dotychczasowymi dzierżawcami. W tych warunkach nie można było budżetować więcej dochodów nad 15.000·— zł., skoro nie można wiedzieć jak i kiedy sprawę definitywnie uregulujemy. Termin dzierżawy ze względu na dotychczasową zwłokę przedłużył nam lojalnie Wydział samorządowy o jeden rok dalszy. Z tego przedstawienia widać, że niema żadnych niedomówień, czy jakichś ukrytych myśli, czy celów.

Rm. Dr Rosenzweig zarzucił dalej, że Zarząd miasta nie dołożył należytych starań w celu przeciwstawienia się zakusom przyłączenia Zagłębia krakowskiego do Katowic.

Zarzut ten jest niesłuszny i z faktami sprzeczny, gdyż Prezydjum miasta dokładało zawsze wszelkich starań i możliwie najenergiczniej przeciwstawiało się zakusom godzącym w interesy Zagłębia dąbrowsko-krakowskiego. Wymownym tego dowodem wniosek nagły postawiony na posiedzeniu Rady m. przez Prezydjum miasta w dniu 3/II. 1927 r. i przez Radę m. uchwalony, zawierający protest przeciw włączeniu linji kolejowych Zagłębia do Dyrekcji kolejowej w Katowicach i upoważnienie dla Prezydjum m. do podjęcia odpowiednich kroków u właściwych czynników. Na skutek tego upoważnienia zwróciło się Prezydjum miasta z obszernym memorjałem do Ministerstwa komunikacji, w którem podkreśliło konieczność zaniechania koncepcji tworzenia centrali kolejowej Zagłębia w Katowicach, oświetlając powyższy problem z punktu widzenia gospodarczego, techniczno-kolejowego, a przedewszystkiem politycznego. Memorjał ten również przedłożono Prezydjum Rady Ministrów, Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, Panu Wojewodzie krakowskiemu, Kołu Miast Małopolski, Tymcz. Wydziałowi Samorządowemu, przesłano go wszystkim dziennikom miejscowym, oraz wszystkim reprezentantom ciała ustawodawczego.

Owocem tych starań było uspakajające zawiadomienie udzielone przez P. Wojewodę Prezydentowi miasta na podstawie odpowiedzi danej P. Wojewodzie przez P. Wicepremiera Dra Bartla, dalej telegraficzna odpowiedź p. posła Mianowskiego, który interweniował u Ministra Komunikacji p. Romockiego, iż zarówno p. Wicepremier jak i p. Minister do kwestji stworzenia w Katowicach centrali kolejowej dla Zagłębia odnoszą się negatywnie.

Odpowiedzi te nadeszły w ciągu ubiegłego miesiąca, jak również pismo Tymcz. Wydziału Samorządowego, zawiadamiające o poparciu memorjału Prezydjum miasta Krakowa w Ministerstwie Komunikacji.

Mimo tych korzystnych wiadomości Prezydjum m. w dalszym ciągu sprawy tej nie spuszcza z oka, doceniając jej pierwszorzędne znaczenie dla Gminy miasta Krakowa.

Rm. Dr Rosenzweig żąda utworzenia urzędu kontroli zależnego od Rady m., któryby całą gospodarkę miejską kontrolował.

Wniosek ten wkracza w organizację gminną, w stosunek Rady m. do Prezydenta. O ile idzie o gospodarkę gminną, Rada miasta znajduje swe pełne uprawnienia wynikające z przepisu § 60 statutu m. w działalności Sekcyj i Komisyj, bądź przy rozpatrywaniu na posiedzeniach Rady i Sekcyj wszystkich statutem jej kompetencji zastrzeżonych spraw, bądź też przy kontroli gospodarki gminnej poszczególnych działów majątku i administracji miejskiej przez wyłonione ad hoc komisje. W całej gospodarce miejskiej jest najdalej posunięta możliwość krytyki i zaleceń Radzie miejskiej zapewniona. W tych warunkach proponowany urząd kontroli badałby chyba wydatność pracy urzędników, sposób urzędowania, sposób załatwiania poszczególnych spraw, zużycie kredytów na cele administracyjne przeznaczonych, słowem wszystkie codzienne zjawiska administracji bieżącej. Zadania te przekazuje statut Prezydentowi, który za tok tej administracji, za jej sprawność i jakość odpowiada przed Radą miasta i władzami przełożonemi, jeżeli zaś odpowiada i ma odpowiadać, to on jedynie może wydawać zarządzenia i kontrolować ich wykonanie. Statutowo też kontrola biurowa Rady miejskiej jest przynajmniej w dzisiejszej organizacji samorządu miejskiego w Krakowie trudną do pomyślenia. Obciążyłaby też niezmiernie tok administracji i zmniejszyła jej sprawność. Poza tem wszelkie urzędy i władze miejskie podlegać muszą Prezydentowi miasta. Urząd kontroli, o ile miałby być właściwym i celowo rozbudowanym, musiałby się składać w połowie z członków Rady miasta i w połowie z czynników fachowych t. j. urzędników. Urząd taki musiałby hierarchicznie podlegać Prezydentowi, zasadniczo zaś biorąc, instytucja podległa nie może kontrolować przełożonego. Stosunek członków Rady m. do poszczególnych Wydziałów, poszczególnych urzędników jest zupełnie luźny — statut zna jedynie stosunek Rady miejskiej do Magistratu i Prezydenta m. jako organów administracyjnych i wykonawczych — tertium non datur.

Zresztą Zarząd miasta wykonuje kontrolę administracyjną, rachunkową, techniczną poszczególnych biur, urzędów i instytucyj m. przez ustanowione do tego organa — przeprowadza ankiety na temat ujawniających się niedomagań lub usterek poważniejszej natury i wydaje bezzwłocznie zarządzenia. Będąc w ciągłym kontakcie nietylko z miastami polskiemi, ale z miastami za granicą, przez udział w kongresach, wystawach itp. jest każdocześnie poinformowany o wszelkich postępach, ulepszeniach w dziedzinie administracji czy gospodarki i doświadczenia nabyte gdzieindziej, a odpowiadające lokalnym stosunkom bezzwłocznie wprowadza u nas w życie.

W końcu rm. Dr. Rosenzweig wzywa Zarząd m., by odniósł się do Rządu Centralnego z memorjałem o przekazanie na rzecz miasta podatku kwaterunkowego i na rozbudowę miast.

Wysyłanie memorjałów na nic się nie zda, boć Rząd nie może przecież wbrew ustawie postępować i rezygnować z dochodów ustawą mu przyznanych. Trzebaby zmienić pierwej ustawę, a to już rzecz posłów. Zresztą jak wiadomo w najbliższych dniach Rząd w drodze rozp. Prez. R. P. ma wydać zmiany co do tego podatku. Projekt odnośny już przeszedł przez Radę prawniczą i ma być ogłoszony jako Rozp. Prezyd. R. P.

Na zarzut p. Senatora Adelmana, że kwoty podatków, w budżecie nie są realne, pozwalam sobie wyjaśnić, że preliminowano w budżecie na rok 1927/1928 nie na podstawie budżetu z r. 1926, lecz na podstawie efektywnych wyników i wykonania budżetu za r. 1926. I tak:

a) Dz. VIII. § 52. Wpływ z udziału w podatku dochodowym za rok 1926 wynosił nie 600.000 zł. lecz 739.244 zł. Preliminowana na r. 1927 suma 800.000 zł. przewyższy wprawdzie sumę faktycznego wpływu z roku 1926 o 60.000 zł. sądzić jednak należy, że jest osiągalną, bo podstawa wymiaru podatku 1927 r. jeśli nie u ogółu płatników, to w niektórych kategorjach (np. właściciele realności) będzie niewątpliwie wyższą i prawdopodobnie preliminowanej kwoty 800.000 dosięgnie.

b) Dz. IX. § 55. To samo dotyczy dodatku do świadectw przemysłowych; preliminowano całkiem słusznie w kwocie 245.000 zł., albowiem wpływ w roku ubiegłym tj. w r. 1926 wynosił 241.310·98 gr.

Ergo ad a) i b) Preliminowane sumy są więc całkiem realne.

Co do obciążenia podatkami gminnemi w roku 1927 to wynosi ono 8,431.000 zł., a kwota ta podzielona przez 200.000 (ilość mieszkańców) daje obciążenie 42·00 zł. na głowę.

Jeśli nadto potrącimy z sumy podatku opłaty mytnicze, opłaty od środków przewozowych i od psów, które są w ścisłem słowa znaczeniu opłatami, to suma ta wyniesie 7,376.000 zł., a obciążenie tylko 36 zł. na głowę.

Rzeczywiste zaś obciążenie, oparte na przypisach Kas Skarbowych i Kasy miejskiej z roku 1926 wynosi w Krakowie w podatkach państwowych 54 zł., a w podatkach gminnych 34 zł. na głowę, a nie jak twierdził p. r. Adelman 60 zł., a jak »Głos Narodu« podnosił 100 złotych.

Rm. Senator Adelman domaga się dalej wyjaśnienia dlaczego dochód od podatku świadectw przemysłowych preliminowano w r. bież. o 195.000 zł. wyżej niż w roku ubiegłym.

Wykaz z tego źródła wyniósł w r. 1926 — 241.000 zł. więc preliminowana na rok 1927 kwota 245.000 zł. nie jest wygórowana.

Rm. Senator inż. Adelman zażądał przedstawienia obciążenia każdego obywatela w latach 1913, 1924, 1925 i 1926 podatkami i opłatami m., podatkami i opłatami bezpośredn. i podatkami pośredn. państw.

Obciążenie podatkami gminnemi wynosiło:

w roku	1913	23·70 Kor.
„	1924	29·57 Kor.
„	1925	42·88 Zł.
„	1926	40·79 Zł.

Obciążenia podatkami państw. dodać nie mogę z powodu braku dat potrzebnych.

Rm. Senator inż. Adelman domaga się wyjaśnienia, dlaczego dochody mytnicze preliminowane na r. b. są 300.000 zł. większe niż w r. ub. i dlaczego podatek towarowy preliminowany jest o 400.000 zł. więcej niż w roku ubiegłym.

Na rok budżetowy 1927/1928 preliminowano z myta drogowego	800.000 zł.
Ponieważ w roku 1926 według zamknięcia z myta drogowego osiągnięto	561.907 zł.
przeto preliminowano więcej o	238.093 zł.

albowiem opłaty mytnicze podwyższono od 1 lipca 1926 r. ze względu na potrzebę intenzywniejszego utrzymywania dróg i na konieczność częściowego uzupełnienia ubytków budżetowych w związku ze zniesieniem akcyzy.

Na tę zwyżkę wpływa również żywy ruch automobilowy.

Dalej pan senator Adelman zażądał wznowienia akcji o przyłączenie 4-ch powiatów Województwa kieleckiego do Województwa krakowskiego, zażądał utworzenia z Krakowa centrum przemysłu węglowego, budowy nowych linij kolejowych w kierunku uzyskania połączeń Krakowa z Warszawą i Katowicami.

Zdajemy sobie sprawę z doniosłości tego problemu dla rozwoju miasta Krakowa, to też sprawy te żywo interesowały i interesują Zarząd miasta Krakowa.

I. Zabiegi Zarządu miasta o przyłączenie do Województwa krakowskiego 4-ch południowych powiatów Województwa kieleckiego tj. będzińskiego, olkuskiego, miechowskiego i pinczowskiego datują się od roku 1919. Konieczność rozszerzenia Województwa krakowskiego na północ motywowano:

1) względami historycznymi, gdyż ziemia ta aż powyżej Częstochowy i Jędrzejowa stanowi historyczną część i przynależność Województwa krakowskiego;

2) względami gospodarczymi, gdyż powiaty powyższe stanowiły zawsze nawet za czasów rządów zaborczych podstawę aprowizacyjną Województwa krakowskiego, w szczególności zaś m. Krakowa, leżącego u stóp Podkarpacia, ubogiego w obszary rolne, nie mogącego się nigdy własnymi produktami wyżywić;

3) koniecznością połączenia zagłębia węglowego dąbrowskiego z zagłębiem krakowskiem dla uzyskania silniejszej przeciwwagi dla finansowo potężnego przemysłu węglowego Górnego Śląska, uniezależnienie i wzmocnienie przemysłu polskiego. Siedzibą przemysłu węglowego rejonu dąbrowsko-krakowskiego winien być Kraków, położony nad spławną Wisłą — przy węźle dróg kolejowych, prowadzących na zachód, wschód i południe, siedzibą sądów i wyższych władz administracyjnych i górniczych;

4) względami unifikacji państwowej wymagającej, aby granice b. zaborów możliwie najspieszniej zatrzeć i ułatwić zjednoczenie społeczne i gospodarcze.

W tej sprawie wniesiono szereg memorjałów do Rządu — odpisy udzielono posłom. Z ostatnich przytoczyć należy memorjał w sprawie rozszerzenia Dyrekcji katowickiej, projektowanego odłączenia powiatu chrzanowskiego, w sprawie przeniesienia wyższego Urzędu górniczego z Krakowa do Katowic. Sprawa ta jest w ciągłej ewidencji Zarządu miasta — obecnie z racji pobytu pp. Ministrów w Krakowie zostaną im ponownie memorjały w sprawach tych przedłożone. Wysyła się również protest przeciwko zamiarowi przyłączenia zagłębia węglowego dąbrowskiego do Województwa śląskiego. Zarząd miasta stoi na stanowisku, że Województwo śląskie z jego autonomją jest tworem Polsce narzuconym, tworem sztucznym, niezdolnym do samoistności gospodarczej i że wcześniej czy później Województwo to zniknie i winno wejść w skład Województwa krakowskiego.

II. Rozbudowa krakowskiego węzła kolejowego jest również jednem ze stałych dążeń Zarządu gminy miasta Krakowa. — Domagania budowy magistrali kolejowej, łączącej bezpośrednio Warszawę—Kraków—Zakopane, budowy drugiego połączenia kolejowego z Katowicami, linji kolejowej łączącej Kraków z powiatami północnemi aż do Kielc, trwają również od 6 przeszło lat. Odpisy szeregu memorjałów w tej sprawie otrzymali posłowie Województwa krakowskiego. Dzięki zabiegom gminy

zdołano uzyskać połączenie wąskotorowe z Pińczowem i korzystniejszy dla miasta rozkład jazdy. W toku jest dalsza rozbudowa dworca krakowskiego towarowego (budowa nowej parowozowni). W toku są również zabiegi o skrócenie drogi do Zakopanego przez ominięcie stacji Kraków—Płaszów. Gmina stara się również o budowę nowego dworca osobowego.

Tem też się tłumaczy, że Gmina miasta Krakowa nie szczędziła nawet ofiar, ofiar na które Górny Śląsk zdobyć się nie chciał, bo ofiar na budowę kolei Pińczów—Kocmyrzów. Kraków bowiem finansował tę kolej własnymi funduszami w wysokości około 250.000 zł., dokumentując w ten sposób, że kolej ta ma doniosłe znaczenie dla rozwoju Krakowa, łącząc dawne powiaty Województwa krakowskiego z macierzą, a w dalszej konsekwencji aprowizując Kraków zbożem i innemi środkami żywności.

Kolej ukończono i Zarząd tej kolei finansując dobrze to przedsiębiorstwo zwrócił gminie miasta Krakowa pieniądze przez Gminę Kraków na wspomnianą kolej wypłacone. I z tego tytułu zrobiono Zarządowi m. zarzut ze strony p. Radcy Hołeksy, żeśmy z kolei Pińczowskiej swój udział wycofali, tymczasem Zarząd miasta i Świetna Rada zrobiła to, co każdy wierzyciel wobec dłużnika zrobić musi, — dług musieliśmy odebrać, z długu dłużnika pokwitować, bo gdybyśmy tego nie zrobili, to by nam odnośne pieniądze do depozytu sądowego złożono.

Gmina m. Krakowa, łożąc pieniądze na budowę kolei Pińczów — Kocmyrzów, spełniała tylko akcję gospodarczo-społeczną, — z widoczną także dla Krakowa korzyścią i dlatego też poza ogólnym celem, żadnych specjalnych z tej transakcji nie zastrzegła dla siebie korzyści.

Ze strony rm. Haeckera usłyszeliśmy zarzut, że nie dosyć energicznie staraliśmy się o dokończenie budowy Akademji Górniczej i Kliniki Ginekologicznej.

W sprawie jednej i drugiej Gmina interweniuje perjodycznie u Rządu, informuje posłów, prosząc o interwencję. W motywach zwraca uwagę na szkody jakie Skarb Państwa z powodu niedokończenia obu budynków z których pierwszy stoi bez dachu, ponosi przez zniszczenie materjałów i murów, rozkradanie tychże przez ludność podmiejską. Podkreślono również, że Rząd zajmuje na cel Akademji Górniczej trzy budynki szkolne miejskie, niezbędnie Gminie potrzebne, że opróżnienie tych budynków ze względu na przepełnienie szkół jest koniecznością. Obecnie z racji pobytu Ministra Wyznań i Oświaty Magistrat przygotował ponowne memorjały i na audjencji u Ministra W. i O. Zarząd miasta memorjały te przedłoży.

Rm. M a r s k i krytykował działalność zarządzeń miasta w dziedzinie rozbudowy, żądając, aby Gmina budowała ulice, zaopatrywała je w instalacje potrzebne i w ten sposób umożliwiała budowę mieszkań. Odnośnie do tego zarzutu stwierdzić należy, że Gmina buduje nowe ulice, ale na gruntach własnych, wzgl. w zastępstwie odnośnego parcelanta (np. Aleja Trzech Wieszczów, Al. pod Kopcem, grunty koło Parku Krakowskiego, grunty Sierakowskiej, Dz. XIX.). Otwieranie ulic nowych z urzędu jest rzeczą nadzwyczaj trudną i kosztowną, gdyż poprzedzić je musi bardzo przewlekłe a drogie wykupno czy wywłaszczenie, zwłaszcza, że właściciele wyzyskują wtedy sytuację, żądając cen horendalnych za grunta, a rzadko tylko Gminie spieszą z pomocą.

W dalszym ciągu p. Marski domaga się przeniesienia Zakładu Ogrodniczego, Zakładów Humanitarnych gminnych na peryferje miasta, by umożliwić rozbudowę odnośnych gruntów na cele mieszkalne.

Sprawy te były już wielokrotnie omawiane na Sekcjach i Radzie m. Konjunktury gospodarcze obecne jeszcze nie pozwalają na zrealizowanie tych projektów.

Przystępuję z kolei do rozpatrzenia zarzutów p. r. H o l e k s y: Co do zarzutu formalnego, że budżet nie przedłożony w terminie ustawowym, te przyznaliśmy to sami, zaniedbanie to jednak tak formalnemi, jak i merytorycznemi względami zostało usprawiedliwione.

Powoływał się p. r. Holeksa na przykład m. Lwowa jako tego, który w terminie budżet przedłożył. Stwierdzić jednak muszę, że Lwów do dziś dnia nie ma budżetu drukowanego, gdyby więc nasza Komisja budżetowa była się zgodziła na obrady bez drukowanego budżetu, to byśmy już dawno byli gotowi z budżetem. Kraków więc, o ile o budżet i o obrady nad nim się rozchodzi, to lepiej ujął sprawę jak inne miasta, zwłaszcza, że termin 1 kwietnia nie jest ani terminem prekluzyjnym, ani terminem, niedotrzymanie którego w danych warunkach miałoby pociągać za sobą ujemne konsekwencje.

Uzasadnione są wywody p. r. Holeksy, że Kraków w roku 1924 i 1925 objawia widoczny upadek gospodarczy. Objaw to jednak nietylko Krakowa ale i wszystkich miast Polski, mający swoje źródło w ogólnem zubożeniu ludności po latach inflacji i dewaluacji.

P. r. Holeksa zarzucił Zarządowi m. zupełny brak zainteresowania się stanem dróg w dzielnicach przyłączonych, stanem dróg w powiecie i w Województwie, oraz połączeniami z Kongresówką.

Pomijając wydatki na drogi w gminach przyłączonych w latach 1910—1924, które w łącznej kwocie przedstawiają sumę 1,500.000·— zł., to w czasie 1925 i 1926 na drogi i chodniki w tych gminach wydano 869.860·— zł. Z ważniejszych robót w tych ostatnich 2-ch latach, wykonano:

1) uporządkowano ul. Tad. Kościuszki,

2) ul. Barską, Madalińskiego, Tyniecką, Dębową,

3) ul. Kazimierza Wielkiego, Czarnowiejską, Juljusza Lea, Kamienną, Warszawską, Polną, Skwerową, ul. Krzemionki, Miechowską, Grzegórzecką, Mogilską, Kalwaryjską, Rynek Podgórski, Wielicką.

W programie robót konserwacyjnych na rok 1927 z ogólnych wydatków preliminowanych w kwocie 350.000 zł. na gminy przyłączone przeznaczono 300.000 złotych a mianowicie:

ul. Mogilska, Grzegórzecka, Kosynierów, Dąbie, Mazowiecka, Kapelanka, Kobierzyńska, Twardowskiego, Madalińskiego, Królowej Jadwigi, Nowowiejska, Wielicka, Dworcowa, Łagiewnicka, Bonarka, Barska i Zabłocie, a zaledwie siedem ulic przypada na Stary Kraków.

W programie robót konserwacyjnych z ewentualnej pożyczki rządowej na zwalczanie bezrobocia preliminowane jest 140.000 zł., na same drogi polne w gminach przyłączonych.

Odnośnie do sprawy dróg powiatowych wojewódzkich, oraz połączeń z Kongresówką — to już Gmina m. Krakowa jest obciążona specjalną subwencją, wzgl. datkiem do budowy drogi do Ojcowa w kwocie rocznej 4.000·— zł. — a nawet na ten rok została wstawiona

kwota 12.000·— zł. — datek do utrzymania drogi powiatowej do lotnisk w Rakowicach wynosi rocznie 3 tysiące złotych.

Dalsze zainteresowanie się drogami wojewódzkiemi lub powiatowemi poza obrębem granic miasta Krakowa pociągnie za sobą nowe obciążenia dla budżetu miasta Krakowa, który przecież w pierwszym rzędzie o swoje drogi dbać powinien.

Panowie posłowie z prawicy zarzucają nam, że Zarząd miasta nie utrzymuje z nimi bezpośredniego kontaktu, bezpośrednio ich o sprawach nie informuje tak, jak to robią miasta inne. Jest w tem dużo prawdy, ale ta prawda jest gorzka. Zarząd miasta od samego początku wstąpienia do Rady miejskiej reprezentantów prawicy życzliwością ich i poparciem się nie cieszył. Owszem był zwalczany na każdym kroku. Reprezentanci tej właśnie strony do Zarządu miasta odnosili się jak do swoich przeciwników i ich ustąpienia zawsze u władz centralnych się domagali. Czy w takich warunkach, my, szanując własną godność, mogliśmy do Panów z zaufaniem się odnosić, jeśliście się Panowie tak, jak powiedziałem do nas odnosili? Powołujecie się Panowie na przykład miast innych, ale tam Posłowie inaczej swe obowiązki rozumieli. Tam oni z tem miastem i jego zarządem ustawiczny mieli kontakt — na każdym bronili kroku, najrozmaitsze wyjednywali dobrodziejstwa. Mimo przykrych antecedencyj odnosiliśmy się do Panów we wszystkich ważniejszych sprawach w takiej drodze i w takiej formie, jaka dla nas była dostępna.

Żywą dyskusję, w której zabierali głos p. radca Haecker i p. radca Dr. Ehrenpreis wywołała sprawa budowy Muzeum Narodowego.

Należycie oceniamy intencje tych pp. radców, którzy chcieliby ten najdroższy dorobek naszej kultury, cenne dzieła sztuki mieć jaknajlepiej i najbezpieczniej umieszczone, którzy chcieliby jaknajwystawniej udostępnić te arcydzieła naszemu społeczeństwu. Jednak nie chce i nie może Prezydjum miasta w tej chwili zająć w tej sprawie zdecydowanego stanowiska, bo nawet w łonie Prezydjum a tembardziej w łonie Świetnej Rady są zdania podzielone. W tej sprawie w pierwszym rzędzie musi się stanowczo wypowiedzieć najprzód Komisja muzealna, która zostanie zwołana bezzwłocznie z chwilą, kiedy Prezydent miasta przyjdzie do zdrowia. — Mając opinję Komisji muzealnej Świetna Rada zadecyduje, czy budowa nowego Muzeum, czy też budynek poszpitalny na Zamku ma rozwiązać tę tak długo już wlokącą się, a chwilami tak ostrą wojnę muzealną.

W ten sposób imieniem Prezydjum miasta odpowiedziałem mniejwięcej prawie na wszystkie sprawy w toku dyskusji podniesione.

Kwestją poruszaną z kilku stron w obradach obecnych przyszłego ustroju gminnego interesuje się Zarząd miasta bardzo żywo, a to od początku powstania niepodległego Państwa Polskiego.

Tu w Krakowie przy współudziale i z inicjatywy Prezydjum miasta Krakowa odbywały się w ciągu ubiegłych lat 7-miu wszelkie debaty Małopolskiego Związku miast na temat struktury przyszłego samorządu miejskiego. Prezydjum miasta przygotowywało referat i zajmowało stanowisko we wszystkich sprawach samorządu dotyczących, ile razy sprawy te stanęły na porządku dziennym lub omawiane były przez prasę polską.

Udzielano ze strony Prezydjum miasta opinji Rządowi i Sejmowi, ile razy czynniki te do Prezydjum się zwróciły. O wszystkich powyższych czynnościach informowano posłów krakowskich, zapraszano ich na wszelkie zjazdy, udzielano w odpisie zapadłe uchwały. O ile idzie o samą strukturę samorządu, to przywilej własnego statutu, który dziś w Małopolsce mają Lwów i Kraków, na Śląsku Bielsko, a w dzielnicy poznańskiej Poznań, Bydgoszcz, — ma się stać w myśl projektu nowych ustaw samorządowych, o ile one przyjdą do skutku w formie przez Rząd proponowanej lub nawet w formie proponowanej przez Związek miast, czy wreszcie projekt sejmowej komisji administracyjnej, także udziałem i innych większych miast w Polsce, jak Warszawa, Wilno, Łódź, Lublin, Częstochowa, Sosnowiec itd. Z tego tytułu zatem niebezpieczeństwo miastu Krakowowi żadne nie zagraża i Zarząd miasta pilnuje praw stanowiska nabytego. Prawdą jest, że reprezentant miasta Krakowa nie brał udziału w posiedzeniu Związku miast z klubami poselskimi Sejmu. Stało się to dlatego, że Prezydjum miasta uważało, iż wobec zajętego już przez Małopolski Związek miast stanowiska w tej sprawie, wobec opracowanych trzech projektów ustaw ustrojowych samorządowych przez biuro tegoż Związku, wobec przesłania na ręce referenta p. posła Jaworowskiego bardzo szczegółowego elaboratu na temat projektów przez komisję sejmowo administracyjną opracowanych, udział Prezydjum miasta w odnośnej ankiecie nie był konieczny, a ze względu na toczące się wówczas prace nad budżetem gminy dla członków Zarzadu miasta utrudniony.

Z rezolucją p. rm. Holeksy co do opracować się mającego statutu dla miasta Krakowa, łączy się wniosek p. posła Dra Bobrowskiego, aby Rada wypowiedziała się stanowczo co do przyszłej organizacji miasta Krakowa, a więc odrębnego statutu i co do jego organizacji wyborczej. W tej kwestji zabierał głos także radca m. Dr. Rosenzweig i Dr. Schreiber.

Prezydjum miasta podziela zapatrywanie i żądanie odnośnych pp. radców miejskich, że Rada miejska musi w sposób jasny i stanowczy wypowiedzieć się w sprawie rozgrywającej się na terenie sejmowym walki dotyczącej organizacji miast, jak również miejskiej ordynacji wyborczej.

P. Poseł Bobrowski po swych wywodach, dotyczących życia autonomicznego miasta, stosunku autonomji miast do Państwa wziął asumpt z artykułu P. Prezydenta Rollego, umieszczonego w »Samorządzie« pod artykułem »Zmierzch samorządu miejskiego«, twierdząc, że z artykułu tego widoczne jest zupełne zwątpienie w autonomję, jest to głos rezygnacji, głos bardzo znamienny, bo głos Prezydenta miasta Krakowa i Prezesa Związku miast małopolskich.

Intencji tego artykułu p. Bobrowski widać nie pojął, gdyż artykuł ten to głos donośny pod adresem odpowiedzialnych czynników, pod adresem sejmu i Rządu to reakcja przeciw odnośnym czynnikom, które niebacznie, więcej powiem, niezgodnie z Konstytucją, niszczą samorząd miast, ze szkodą nietylko dla miast, ale dla Państwa całego.

Dobrze się stało, że tę sprawę p. poseł Bobrowski poruszył, bo mam sposobność wyraźnie zadokumentować, jak sprawa autonomji Krakowa leży całemu Krakowowi na sercu, a nadto mogę Świetnej Radzie wy-

kazać przy tej sposobności, że właśnie krakowskie Prezydjum miasta, to właśnie, któremu się zarzuca brak inicjatywy, obroną samorządów miejskich się zajęło; na ostatnim zjeździe miast małopolskich, ja byłem właśnie tym, który sprawę zniszczenia samorządów miej. przez Władze centralne referował, domagając się ze strony wszystkich czynników jak najenergiczniejszej akcji w tym kierunku, by, nie stwarzając na razie nic lepszego, nie dając nam na razie całokształtu ustaw samorządów, nie psuły nam tego, co w ciągu lat 60 przeszło dobrem się okazało.

P. Prezydent i reszta Prezydjum miasta nie chowają głowy pod korzec, nie poddają się cichej rezygnacji, ale stanowczo i energicznie bronią zagrożonej autonomji miast.

Odnośnie do rezolucyj p. R. Schreibera, to po za temi, które dotyczą autonomji, które dotyczą ustaw samorządowych, to:

Prezydjum miasta jest świadome ciężkiego położenia ludności bezrobotnej i ze swej strony robi wszystko, by tej ludności dać pracę, by jej dać możność egzystencji. W licznych też memorjałach i sprawozdaniach do Min. Robót publicznych przedkładamy projekty robót i budów, które uskuteczniać należy, aby zmniejszyć bezrobocie, nie uchylamy się przed żadnymi na ten cel ciężarami, zaciągając na zajęcie bezrobotnych liczne pożyczki, czego Swietna Rada jest świadoma, bo nie ma prawie posiedzenia Świetnej Rady, na któremby sprawa nowej pożyczki na ten cel nie była uchwalana.

Budżet mamy przygotowany, ale pozwalam sobie zauważyć, że obecnie znów jest w przygotowaniu ustawa o sanacji finansów komunalnych i nie jesteśmy pewni czy nasze podatkowe wpływy w ciągu roku budżetowego nie ulegną redukcji i równowaga budżetowa nie zostanie zwichnięta. Byliśmy już świadkami, że Rząd w ciągu roku budżetowego 1926 ograniczył nam blisko o $^1/_3$ podatek lokatorski, że po sporządzeniu już budżetu obniżył nam udział w podatku dochodowym o 50%, pozostawiając miasto w tej sytuacji, że po zrównoważeniu budżetu okazał się w ciągu roku deficyt około 800.000, któregoto deficytu pokryć nie było można.

Tak więc w naszej samorządowej gospodarce nigdy co do naszych wpływów jutra pewni nie jesteśmy, bo co do wydatków, to te zawsze nie zniżkową ale zwyżkową mają tendencję.

W toku ogólnej dyskusji budżetowej zwrócono się i z lewej i prawej strony do większości Rady, której to większości Prezydjum miasta jest wykładnikiem, z apelem do współpracy.

Większość tej Rady i jej Prezydjum niczego nigdy innego nie pragnęło, jak tylko zgodnej, solidarnej współpracy dla dobra miasta i wszystkich jego bez różnicy wyznań czy przekonań politycznych obywateli, dla dobra całego Państwa; jeśli kiedy, to w obecnych czasach tak bardzo krakowska Rada miejska potrzebuje tego zespolenia, tego zjednoczenia wszystkich wysiłków, byśmy miastu naszemu pomyślny mogli zapewnić rozwój.

Co do przyszłego rozwoju, to jedni chcą na kulturalnej platformie miasto nasze rozbudowywać, inni na platformie wielkiego rozwoju gospodarczego.

Stoimy na stanowisku, że i w jednym i drugim kierunku jest dużo do zrobienia, a nawet odrobienia jeszcze.

Zgodną, solidarną współpracą całej Świetnej Rady spełnimy życzenia, i tych co chcą kulturalnie i tych, co chcą gospodarczo Kraków rozbudowywać.

Dyskusja ogólna nad budżetem dobiegła końca. Z całej tej dyskusji po jej wyjaśnieniu wynika jedno, co wszyscy przyznać muszą, że ten Zarząd włożył w pracy dla miasta wszystkie swe zasoby sił i wiedzy, pracował z wytężoną energją, wedle najlepszej wiedzy i sumienia, znacząc postęp we wszystkich działach gospodarki miejskiej, postęp rzecz naturalna w miarę dobrych warunków i środków finansowych. Prezydjum miasta pochwały od Świetnej Rady nie chce, uznania nie żąda, domaga się tylko tego, do czego mu prawo służy, krytyki rzeczowej i sprawiedliwej, a to już będzie dla Prezydjum miasta zachętą do dalszej wytężającej dla rozwoju miasta pracy.

Mowę wiceprez. Dr. Wielgusa nagrodziła Rada m. długotrwałymi oklaskami.

Dyskusja szczegółowa.

Dział I. Administracja ogólna.

Rm. Dr. Lang po omówieniu spraw, związanych z wydatkami administracji ogólnej, zgłasza rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum miasta, aby w porozumieniu z Prezesem Sądu apelacyjnego i Dyrekcją okr. robót publ. zajęło się jak najenergiczniej sprawą budowy Pałacu sprawiedliwości w Krakowie, i w tym celu zaprosiło wszystkich posłów Sejmu i Członków Senatu w Krakowie zamieszkałych celem zapewnienia sobie Ich poparcia dla tej sprawy".

Odnośnie do spraw gruntu pod budowę pałacu sprawiedliwości, wiceprez. Dr. Wielgus wyjaśnia, że przy Aleji Krasińskiego rząd nabył od Gminy 15-morgowy kompleks, przeznaczony zrazu na budowle uniwersyteckie, na których może stanąć gmach sądu i więzień. W najbliższych dniach Prezydjum miasta poczyni w tej sprawie odpowiednie kroki.

Rm. Dr. Ignacy Landau omawia szczegółowo system podatków komunalnych, wskazując na wadliwość postanowień ustawy o finansach komunalnych, na brak należycie obmyślanych żródeł dochodu przez czynniki państwowe i na pozostawienie gminom tylko źródeł, nie mających istotnego znaczenia, a niepotrzebnie krzywdzących ludność miejską, zwłaszcza stan średni, drobnych kupców, przemysłowców i wolne zawody. Mowca, zwraca się do reprezentantów miasta w Sejmie i Senacie, aby dołożyli starań nad szybką reformą ustawy o finansach miejskich, aby ludność miejską, zwłaszcza kupiectwo, znajdujące się w katastrofalnej sytuacji gospodarczej, odciążyć, i zwraca się równocześnie do Zarządu miasta, aby miał na względzie to ciężkie położenie i aby nie ściągał rygorystycznie zaległych podatków i opłat od zubożałej ludności.

Następnie Dr. I. Landau, przechodząc do spraw samorządowych, omawia szczegółowo stosunek samorządu do władzy państwowej, staje w obronie idei samorządu, tak, jak go konstytucja rozumiała, wytykając szereg przepisów, krępujących swobodny rozwój terytorjalnych Związków samorządowych i broniąc działalność ciał reprezentacyjnych komunalnych, posiadających duży zasób jednostek doświadczonych, rozważnych i doskonale obeznanych z potrzebami gminy, kulturalnymi

i gospodarczymi przed kuratelą, jaką się chce nad nimi rozciągnąć, bez tej znajomości stosunków, jaka jest w danym wypadku konieczną.

Po omówieniu szeregu postulatów gospodarczych ze stanowiska potrzeb stanu średniego, polemizuje mowca z radcą Holeksą, którego apel do Zjednoczenia mieszczańskiego o opuszczenie jego szeregów i przejście do szeregów chadecji — charakteryzuje jako przeszczepienie zasad nienawiści, zasad przejętych z arsenału haseł, rozbrzmiewających w Niemczech przy pominięciu haseł współpracy i wzajemnego pojednania bez względu na wyznanie, głoszonych w państwach kulturalnych zachodu. Za temi nawoływaniami p. Holeksy — kończy mowca — nie pójdzie Zjednoczenie mieszczańskie, żywioły w zjednoczeniu tem sprzężone, inteligencja, wolne zawody, przemysł i kupiectwo wierne pozostaną swemu powołaniu, wierne idei pojednania, godnej wielkiej tradycji Krakowa. (Oklaski).

Rm. ks. Kasprzyk, uważa za wskazane, aby przy czynieniu zamówień i przyjmowaniu ofert, uwzględniano również mniejszych rękodzielników i aby większe zapotrzebowania rozdzielano na kilku oferentów.

Rm. Holeksa porusza jeszcze sprawę ustawy o rozdziale źródeł podatkowych i wzywa Prezydjum miasta, aby sprawy tej, jak również sprawy rozpoczęcia prac nad opracowaniem nowego statutu dla Krakowa, nie spuszczało z oka, zwłaszcza, że obie te kwestje w najbliższym czasie zostaną przez czynniki miarodajne ostatecznie załatwione.

Rm. Dr. Rosenzweig przypomina przedłożony w swoim czasie projekt miejskiego urzędu kontroli gospodarki miejskiej, administracji i rachunkowości.

Rm. Kosobudzki omawia sprawy podatkowe, zwłaszcza podatek od szyldów i protestów wekslowych, wskazując na ciężkie położenie kupiectwa i rękodzielników.

Wiceprezydent Dr. Schneider zarządził głosowanie nad działem I., który uchwalono według preliminarza budżetowego.

Rezolucję rm. Dr. Langa uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie $9^{1}/_{2}$ w nocy.

Piąte posiedzenie budżetowe 174 w kadencji XVII. z dnia **8 kwietnia 1927 r.**

Przewodniczący: Wiceprez. m. Dr. Ludwik Schneider.

Wiceprez. m.: Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m.: Franciszek Strasik.

Początek posiedzenia o godz. **5·30 popołudniu.**

Radców m. obecnych **80.**

Dział II. majątek komunalny.

Po przedstawieniu przez Wiceprez. Dr. Wielgusa bilansu Działu II. zabrał głos rm. Holeksa i poddał krytyce zaniedbanie nawierzchni placu Marjackiego i szczególnie ważnych dla ruchu komunikacyjnego ulic, jak: Szpitalna, Mikołajska i in. Odnośnie zaś do ulicy Florjańskiej, podnosi mowca — mamy znowu przykład naruszenia przez Zarząd miasta wyraźnej uchwały Rady m., która postanowiła w swoim czasie, że równocześnie ze zmianą nawierzchni ma być usunięta biegnąca tam linja tramwajowa. To się jednak nie stało i uchwałę Rady m. zignorowano. Poczem zgłasza rezolucję:

»Wzywa się Prezydjum miasta, by najrychlej przystąpiło do restauracji gmachu Sukiennic, w szczególności do odnowienia wnętrza hal i herbów miast, oraz rozważyło sprawę przeniesienia kramów na inne stosowne miejsce«.

Rm. Kluczka wskazuje na brak hal targowych i na zaniedbanie placów targowych. Wskazuje na doniosłe znaczenie sprawy targowej dla obywateli miasta, która ma przecież łączność bezpośrednią ze sprawami aprowizacyjnemi.

Zarząd miasta nie może z urządzeń targowych robić wyłącznie źródła dochodu. Dochodów tych na te cele należy szukać w zaprowadzeniu wolnych składów transitowych cłowych, w budowie własnych sklepów, wreszcie hal targowych. W końcu zgłasza rezolucję:

1) »Wzywa się Prezydjum, aby w przeciągu 6-ciu tygodni przedłożyło Radzie m. projekt budowy nowych hal targowych, oraz plany na założenie nowych placów targowych i placów na postoje fur. — Projekta te powinny być uskutecznione w ciągu lat 5-ciu.

2) Na ten cel należy zaciągnąć pożyczkę w wysokości zł. 5 miljonów, realizując rocznie zł. miljon na przeprowadzenie najpotrzebniejszych budowli i uporządkowanie dotychczasowych urządzeń targowych. Akcję tę należy rozpocząć w roku 1927«.

Rm. Pachoński, poruszając sprawę dzierżawy »Starego Teatru« zgłasza rezolucję:

»Wybrać Komisję z trzech, celem zbadania umowy z lokatorami Starego Teatru i wytyczenia danych na przyszłość«.

Rm. Drozdowski zgłasza rezolucję:

»Uprasza się Prezydjum, aby poleciło Budow. m. odrestaurowanie Barbakanu i tablicy Oracewicza jak najprędzej«.

Rm. Łuczko porusza sprawę chłodni miejskiej w Podgórzu.

Szczegółowych wyjaśnień na poruszone sprawy udziela naczelnik Bud. m. inż. Nowicki i wiceprez. Dr. Wielgus.

Rezolucję rm. Holeksy przyjęto.
« « Kluczki «
« « Pachońskiego «
« « Drozdowskiego «

W głosowaniu Dz. II. uchwalono.

Dział III. przedsiębiorstwa komunalne.

Wiceprez. m. Dr. Wielgus przedstawia bilans Działu III-go.

Rm. inż. Adelman domagał się wyjaśnienia co do charakteru deficytu w teatrze miejsk. im. Słowackiego, tudzież zaproponował, by teatr ten porozumiał się z katowicką operą co do wzajemnego współdziałania. — Zastanawia się nad możnością wydzierżawienia teatru.

Rm. Dr. Ehrenpreis jest zdania, że debata w spr. teatru im. Słowackiego winna mieć miejsce po udzieleniu wyjaśnień przez członka komisji teatralnej rm. Dr. Langa.

Rm. Dr. Lang w dłuższym wywodzie bronił dotychczasowego stanu rzeczy, argumentując, że gospo-

darka teatru miejskiego w Krakowie, nie jest bynajmniej gorsza, aniżeli w innych miastach polskich, przeciwnie deficyt teatru w Krakowie jest znacznie mniejszy aniżeli gdzieindziej. Ostatnio frekwencja poważnie wzrosła z jednej strony wskutek obniżenia cen miejsc, z drugiej znów z powodu wysokiego poziomu artystycznego. Uważa, że wydzierżawienie teatru nie jest rozwiązaniem kwestji teatralnej pod względem deficytowym i że ewentualny przyszły dzierżawca, o ile początkowo zgodzi się na wszystkie warunki, to jednak poźniej zażąda odpowiedniej subwencji.

Po przemówieniu rm. Dr. Langa — Dział III-ci uchwalono.

Przewodniczący, Wiceprez. m. Dr. Schneider zarządził 20 minutową przerwę.

Dział IV. Spłata długów.

Wiceprez. m. Dr. Wielgus przedkłada bilans Działu IV.

Rm. Holeksa omawia plan spłaty długów i obawia się zbyt wielkiego obciążenia.

Rm. Dr. Müller zwraca uwagę, że przedstawione rachunki nie dają obrazu całego majątku ruchomego i nieruchomego gminy. — Inwentarz taki powinien być podany do publicznej wiadomości.

W odpowiedzi wiceprez. Dr. Wielgus wyjaśnia, że spłata długów musi nastąpić wedle zobowiązań, ale nie jest wykluczonem, że w ciągu roku uda się uzyskać przedłużenia czy też ulgi.

W głosowaniu Dział IV. uchwalono.

Dział V. i V-a. Drogi i place publiczne.

Pomiary i plany rozbudowy miasta.

Wiceprez. Dr. Wielgus przedstawia bilans Dz. V-go i V-a.

Rm. Marski uzasadnia konieczność rozszerzenia mostu dębnickiego wobec ogromnego ruchu grożącego z czasem katastrofą. Domaga się usunięcia miejskiej betoniarni u wylotu tegoż mostu — stan ten szpeci estetyczny wygląd miasta w tej dzielnicy.

Rm. Holeksa, przypomniał uchwałę Rady miej. w sprawie usunięcia z ul. Florjańskiej tramwaju, domaga się od prezydjum niezwłocznego rozważenia konieczności podjęcia robót około odkopania i zabezpieczenia fundamentów kościoła Marjackiego, oraz uporządkowania pl. Marjackiego i ulic św. Krzyża, Szpitalnej, Mikołajskiej i św. Tomasza.

Rm. inż. Turski, poparł wywody rm. Holeksy odnośnie do zabezpieczenia fundamentów kościoła Marjackiego. W dyskusji zabierali jeszcze głos rm. Kęsek w sprawie dróg w Płaszowie, rm. Chwastek poruszył zaniedbanie dróg w gminach przyłączonych.

Rm. Kluczka poddał krytyce drogi i ulice przyłączonych gmin podmiejskich, wskazując na ul. Tyniecką oraz w dzielnicy Warszawskiej na ul. Wileńską i Celarowską, które znajdują się w tak strasznem zaniedbaniu, że w razie pożaru w tych okolicach i wyjazdu miejskiej straży pożarnej muszą plutony utknąć w błocie, co narazi gminę przez uszkodzenie przyrządów ogniowych na znaczne straty. Uporządkowanie ulic w gminach podmiejskich ma takie samo znaczenie, jak uporządkowanie ulic w samem mieście, gdyż ulice te należą do całości miasta, dlatego też nie wolno ich zaniedbywać. W dalszym ciągu swego przemówienia domaga się uporządkowania ulic: Kamiennej, Murowanej i Towarowej, i przeprowadzenia połączenia ulicy Towarowej z ulicą Kamienną, dalej podnosi sprawę źle przeprowadzonej nawierzchni przy ul. Blich i Grzegórzeckiej. Drogi wykonano tam kamieniem wapiennym, który przy tak wielkiej komunikacji, jaka tam się odbywa, ulega szbyko zmiażdżeniu i zamieniając się w proch, już przy małym podmuchu wiatru i przy jeździe fur staje się plagą dla tamtejszych mieszkańców, gdyż tumany kurzu pokrywają całą okolicę, wnikając przez szczeliny do mieszkań. — Mowca domaga się jak najszybszego uporządkowania tych ulic przez zastąpienie dotychczasowej powierzchni wapiennej, kamieniem twardym.

W odpowiedzi na zarzut rm. Holeksy, że Prezydjum miasta nie respektuje uchwał Rady miejsk. i nie usuwa. tramwaju Nr. 1 z ul. Florjańskiej, wyjaśnił wiceprezes Dr. Wielgus, że sprawa ta wiąże się z rozbudową całej kolei elektrycznej w Krakowie i usunięciem wogóle tramwaju ze śródmieścia. — Rzecz w dzisiejszych warunkach bardzo trudna, tembardziej, że pożyczka na tramwaj jako na przedsiębiorstwo nierentowne, musi być bardzo nisko oprocentowana, a takiej dziś wogóle otrzymać nie można.

W głosowaniu Dział V. i V-a. uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 9·30 w nocy.

Szóste posiedzenie budżetowe 174 w kadencji XVII z dnia 11 kwietnia 1927 r.

Przewodn.: Wiceprez. Witołd Ostrowski.
Wiceprez. m. Dr. Ludwik Schneider.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Początek posiedzenia o godz. **5·30 popołudniu.**
Radców miejsk. obecnych **72.**

Dział VI. Oświata.

Wiceprez. m. Dr. Wielgus przedkłada bilans Działu VI.

Przewodn. wiceprez. Ostrowski z powodu choroby Prezydenta Rollego wyraził mu współczucie, do czego przyłączyła się Rada m.

Rm. Dr. Rafał Landau w dyskusji omówiwszy ustawodawstwo szkolne wskazał, że wpływ, jaki Rada miejska i Magistrat miały na szkolnictwo został przeniesiony na Radę szkolną, w której Rada miasta jest przez swych delegatów reprezentowana. Wpływ decydujący na ukształtowanie się szkolnictwa mają kuratorjum szkolne i Rada szkolna miejska. Natomiast na gminie ciąży obowiązek świadczeń na cele szkolne, a więc budowa szkół i staranie o ich urządzenie. Rada m. niestety nie skorzystała z prawa petycji o do rządu, kiedy nastąpiły redukcje sił nauczycielskich i oddziałów szkolnych. Wskazując, że w Krakowie uczęszcza do szkół powszechnych około 20.000 dzieci, domaga się mowca budowy szkoły w dzielnicy 8-mej i usunięcia baraku szkolnego przy ul. Dietla, który nie odpowiada warunkom zdrowotnym. Mowca podnosząc znaczenie utworzenia szkoły dla głuchoniemych dzieci przy ul. Rajskiej, domaga się

zorganizowania takiej szkoły w dzielnicy przez Żydów zamieszkałej. Następnie omawia szereg postulatów higjenicznych, wskazując, że gmina żydowska w Krakowie rozdaje dzieciom szkolnym Dz. VII. i VIII. bez różnicy wyznania tanie bilety wstępu do łaźni gminy żyd. Domaga się, by prezydjum zwróciło uwagę na konieczność rozdawania biletów na kąpiel dzieciom szkolnym w innych dzielnicach miasta. W końcu omawia mowca sprawę dożywiania dzieci szkolnych, poczem zgłasza rezolucję:

»Wzywa się Prezydjum miasta, by w programie inwestycyjnym uwzględniło:

1) budowę szkoły w dzielnicy VIII;

2) by do budżetu przyszłorocznego wstawiło znaczniejszą kwotę na dożywianie dzieci szkolnych;

3) by w porozumieniu z Radą szkolną zorganizowało w Dzielnicy VIII. szkołę dla dzieci głuchoniemych i anormalnych«.

Rm. Pachoński wskazuje, że na zachodzie wielką wagę przykładają państwa i miasta do tworzenia ogródków froeblowskich i ochron. U nas w Krakowie jest jeden ogródek froeblowski na utrzymaniu państwa przy seminarjum naucz. żeń., dwa w prywatnych rękach i około 20 ochron. Gmina miasta Krakowa niema ani jednego budynku specjalnie zbudowanego, ani nie prowadzi we własnym zarządzie ani ogródka froeblowskiego ani ochronki. A byłaby to rzecz wskazana tak ze względów wychowawczych jak socjalnych.

W najwyższych klasach szkół powszechnych należy zainteresować choć w części młodzież, kończącą studja, ich przyszłem powołaniem. I dlatego jest za urządzeniem we wszystkich szkołach żeńskich »Kuchni szkolnej«. Niechaj przyszła gospodyni zaznajomi się z zakupnem artykułów żywności, z gotowaniem potraw, myciem naczynia.

Takie kuchnie są dopiero w 2-ch szkołach, a mianowicie: w IX. i XIV.

Również kładzie nacisk na odpowiednie traktowanie robót kobiecych w najniższych klasach.

Porusza kwestję tak zwanych według budżetu »wyższych klas szkół powszechnych«, a które niczem innem nie są, jak pozostałością po czasach austrjackich t. zw. szkół »wydziałowych« i obejmują klasy VIII, IX. i X. Na ich utrzymanie jest w budżecie kwota 80.000 zł.

Uważa, że jeśli w całem państwie są siedmioklasowe szkoły powszechne obowiązujące, to te wydziałowe zwłaszcza IX. i X. powinno się zlikwidować. Na ich zaś miejsce organizować szkoły gospodarstwa domowego i inne zawodowe. Wreszcie z uznaniem podnosi zorganizowanie szkoły dla dzieci mało rozwiniętych.

Szkołami powszechnemi kieruje »Rada Szkolna Miejska«. Jest ona o tej samej nazwie, co i przed wojną ale o innym zakresie działania. Kiedy przed wojną decydowała o nominacji kierowników, stałych nauczycieli, to dzisiaj zaledwo układa terno na posady kierowników szkół i zwyczajnie trzy lub cztery razy do roku wysłuchuje sprawozdań inspektora i fizyka miejskiego, choć posiedzenia winny się odbywać według statutu co miesiąc. Kiedy dawniej był przewodniczącym prezydent miasta, dzisiaj jest inspektor. Uważa, że korzystniej by było z wielu względów, aby przewodniczącym »Rady Szkolnej« był prezydent, zwłaszcza w miastach rządzących się własnym statutem.

Szkół powszechnych na obszarze gminy m. Krakowa jest 58, a w nich mieści się 456 klas. Parę budynków szkolnych wynajmuje Gmina od prywatnych właścicieli. Uczęszcza zaś w roku szkolnym 1926/27 dzieci płci żeńskiej 10.322, męskiej 9.474 — razem 19.796. Ogólna liczba nauczycieli wynosi 546, z tych nauczycielek 326, nauczycieli 182, katechetów 30, nauczycieli religji żydowskiej 8.

Jeśli chodzi o rozłożenie szkół powszechnych, to przedewszystkiem uwydatnia się brak szkoły na Warszawskiem i na Podgórzu. Na Warszawskiem możnaby lukę tem zapełnić, by postarać się u wojskowości o odstąpienie budynku, w którym był Wydział rent i emerytur i Wydział Kontroli Państwa. Jeśli chodzi o zewnętrzny wygląd budynków, to mowca cieszy się, że w budżecie jest pozycja 100.000 zł. na odnowienie fasad szkoły przy pl. św. Ducha, placu Matejki, ul. Miodowej i przy ul. św. Scholastyki. Należałoby jeszcze pomyśleć o szkole na Krowodrzy.

W końcu mowca zgłasza rezolucje:

1) O budowę miejskiego ogródka freblowskiego przy pomyślniejszych warunkach finansowych gminy.

2) Likwidację t. zw. wyższych klas powszechnych.

3) Wystaranie się u Władz centralnych w porozumieniu z innemi miastami, aby w gminach o własnym statucie przewodniczącym Rady szkolnej miejscowej był prezydent.

4) Wystaranie się u Władz centralnych, aby kursy nauczycielskie opuściły miejską szkołę im. św. Scholastyki, poczem przeprowadzenie w niej urządzenia sali gimnastycznej, kuchni szkolnej i sali robót kobiecych.

5) Wystaranie się u Władz centralnych o wzięcie na etat szkolny lekarzy szkolnych i pomnożenie tych posad w stosunku do ilości dzieci.

Rm. inż. Drobniak przypomina, że jeszcze w r. 1869 Sejm galicyjski wezwał rząd do założenia w Krakowie szkoły górniczo-hutniczej. Podobne wezwania szły pod adresem rządu w latach 1871, 1873, 1875 i 1876. W r. 1878 Sejm sprecyzował jeszcze raz swoje żądanie, domagając się założenia w Krakowie wyższej szkoły górniczo-hutniczej. W r. 1906 i 1910 zjazdy górnicze podniosły powyższy postulat, a wybrany w r. 1910 komitet przystąpił do opracowania szczegółów zwołania ankiety w r. 1912 do Krakowa a później do Lwowa. Na skutek uchwał ankiety rząd zadecydował założenie akademji górniczej w Krakowie. Wobec zmian politycznych obowiązek budowy Akademji spadł na rząd polski, który przystąpił do budowy gmachu. Budowa ta jednak z powodu braku dostatecznych kredytów prowadzona jest w bardzo powolnem tempie ze szkodą dla samego gmachu. W r. bieżącym na cel ten kredytów nie przeznaczono. Wobec tego zachodzi obawa, że rząd, uważając Akademję górniczą za zbyt kosztowny aparat, przechyla się do podsuwanej myśli zniesienia Akademji w Krakowie, a przydzielenia jej do jednej z istniejącej politechnik w Warszawie lub we Lwowie. Następstwem tego byłoby obniżenie poziomu wykształcenia górników i konieczność utworzenia specjalnego kursu, który wedle wszelkiego prawdopodobieństwa powstałby w Katowicach, a jako taki popadłby w zależność od niemieckiego przemysłu, co w konsekwencji musiałoby się odbić niekorzystnie na sprawie odniemczenia Górnego Śląska. Kraków jest jakby stworzony na tego rodzaju uczelnię. Leży w sąsiedztwie kopalń najrozmaitszych złóż

minerałów użytecznych, posiada nadto pod względem geologicznym niezmiernie ciekawe okolice, dzięki czemu wykształcenie teoretyczne może być uzupełniane praktycznemi pokazami w istniejących kopalniach i zakładach przemysłowych. Już w pierwszych latach istnienia Akademji cały szereg słuchaczy innych narodowości uczęszczał na wykłady, uznając niezwykłe walory naszej Akademji, jakich inne akademje nie posiadają. Dziś, kiedy Akademja górnicza posiada znakomity zespół sił naukowych, a nie posiada jedynie gmachu,, ukończenie tego gmachu jest koniecznością nie tylko Krakowa, ale i całego państwa, a »każdy dzień zwłoki jest zbrodnią popełnianą na społeczeństwie i kraju«, — jak to powiedział na wymienionej na wstępie ankiecie ówczesny wiceprezydent Lwowa Dr. Tadeusz Rutowski. W końcu mowca przedłożył następującą rezolucję:

»Wzywa się Prezydjum miasta, ażeby zajęło się bezzwłocznie jak najenergiczniej przy użyciu wszelkich możliwych sposobów i wpływów sprawą wyjednania kredytów na ukończenie budowy gmachu Akademji górniczej, względnie by poczyniło odpowiednie kroki, celem uzyskania i zapewnienia środków na ukończenie tej budowy«.

Następnie przemawiał rm. Szulc, który zgłosił rezolucje następujące:

1) »Rada m. wzywa Świetne Prezydjum, by poleciło Wydziałowi szkolnemu przeprowadzenie we wszystkich szkołach odnowienia izb szkolnych, gdy zachodzi konieczna potrzeba«.

2) »Rada m. wzywa Świetne Prezydjum miasta, aby poleciło organom wykonawczym zbadanie gruntowne w najkrótszym czasie starych domów, w których mieszczą się szkoły miejskie, celem usunięcia niebezpieczeństwa, które zagrażałoby zdrowiu i życiu młodzieży szkolnej«.

3) »Rada m. wzywa Świetne Prezydjum miasta, aby w najbliższym czasie po zrealizowaniu pożyczki inwestycyjnej przystąpiło do budowy nowych szkół z uwzględnieniem dzielnic nie objętych dotąd siecią szkolną«.

4) »Rada m. uchwala, by Prezydjum miasta zniosło opłaty za użycie węgli na swoją potrzebę przez kierowników szkół mieszkających w budynkach szkolnych«.

Rm. Dr. Peiper żąda poparcia dla Talmud Tory i jeszywy radomskiej, przyczem broni szkolnictwa ortodoksyjnego i zapewnia o lojalności i przywiązaniu do polskości, przyczem powołuje się na Berka Joselewicza, rab. Meiselsa i rab. Perlmuttera.

Rm. Dr. Müller uważa poparcie szkół ortodoksyjnych za niezgodne z ustawą, gdyż wychowankowie tych szkół uchylają się od przymusu szkolnego. Mowca domaga się przedłożenia projektu o podatku szkolnym na budowę szkół.

Rm. Holeksa wniósł następującą rezolucję:

»Wzywa się Prezydjum miasta do zajęcia się sprawą umieszczenia filji państwowego gimnazjum żeńskiego, która z nowym rokiem szkolnym traci dotychczasowy lokal przy ul. św. Jana«.

Rm. Dr. Lang zgłosił następującą rezolucję:

»Wzywa się Prezydjum, aby bezzwłocznie wysłało do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, oraz do Pana Prezesa Rady Ministrów deputację złożoną z członków Rady miejskiej — posłów, celem zapobieżenia przeniesieniu wyższych władz górniczych i Akademji górniczej z Krakowa do Katowic«.

Rm. Dr. Emilewicz zgłosił nast. rezolucję:

»Polskiemu Tow. gim. »Sokół« w Podgórzu przyznaje się na rok 1927 subwencję w kwocie (5.000) pięć tysięcy złotych«.

Na kwestje poruszone w dyskusji odpowiedział obszernie wiceprezydent Dr. Schneider, zaznaczając na wstępie, że wszystkie wysunięte w dyskusji postulaty uznaje bez zastrzeżeń, ale brak pieniędzy uniemożliwia ich przeprowadzenie. Co do rozbudowy szkolnictwa powszechnego, gmina ma opracowany plan na przeciąg 6 lat. Rozbudowę szkolnictwa powszechnego uważa Prezydjum w najbliższym czasie za rzecz niezbędną. Obecnie około 20 tysięcy dzieci pobiera naukę w 56 szkołach powszechnych. Budynków własnych szkolnych posiada gmina 52, reszta jest wynajęta. Budynki szkolne, będące własnością gminy podzielić należy na 4 typy, a to z najnowszemi urządzeniami, następnie budynki starsze, ale nadające się jeszcze do remontu, dalej kilkanaście budynków szkolnych już nieodpowiednich na cele szkolne, wkońcu 3 szkoły barakowe. W ciągu najbliższych lat gmina przewiduje w myśl żądań Rady szkolnej budowę szkół męskiej i żeńskiej na Warszawskiej, na Blichu, w Podgórzu, przy pl. św. Ducha, w Alei Mickiewicza i na Kazimierzu. Powyższy program Rady szkolnej jest jednak na obecne położenie gminy za duży. Dlatego należałoby go ograniczyć do budowy z funduszów miejskich dwóch szkół barakowych oraz dwóch szkół z najnowszemi urządzeniami z pożyczki inwestycyjnej, którą ma otrzymać gmina. Z powyższego programu na rok 1927 wstawiono kredyt na budowę jednej szkoły barakowej. Również w budżet obecny wstawione są odpowiednie kredyty na konserwację budynków i remont. Programem rozbudowy szkół objęto również akcję gminy w kierunku zakładania ogródków szkolnych przy budynkach szkolnych.

Odpowiednie kwoty wstawione są w budżecie na rok bieżący.

Projektowane jest również założenie szkoły w lesie bielańskim.

Na osobną wzmiankę zasługuje otwarcie w tym roku specjalnej szkoły dla głuchoniemych i niedorozwiniętych, która narazie mieści się w nieodpowiednim na ten cel budynku szkolnym przy ul. Rajskiej. Napływ dziatwy do tej szkoły z miasta nie jest tak silny jak z okolicznych gmin i powiatów. Gdyby czynniki rządowe i powiatowe biorąc pod uwagę doniosłe znaczenie tego zupełnie nowego typu szkół powszechnych, udzieliły Krakowowi wydatnej pomocy finansowej, wówczas gmina mogłaby przystąpić do budowy pierwszej tego rodzaju w kraju wzorowej szkoły wraz z internatem dla dzieci zamiejscowych.

W sprawie audjencji Prezydjum u min. Dobruckiego wiceprezydent Dr. Schneider zaznacza, że Prezydjum przedstawiło 15 petycyj, dotyczących budowy gmachów m. in. dla gimnazjum żeńskiego, Akademji, seminarjum nauczycielskiego, kliniki i t. p.

Dalszych wyjaśnień do Działu VI-go udziela wiceprez. m. Dr. Wielgus. W sprawozdaniu z audjencji Prezydjum miasta u ministrów w czasie ich pobytu w Krakowie zaznacza wiceprez., że co do Akademji górniczej, to stanowisko min. Dobruckiego nie wzbu-

dzało w tym kierunku u nas obaw, domagał się tylko, by Kraków dopomógł Rządowi w uzyskaniu potrzebnej pożyczki na dokończenie Akademji górniczej, a Rząd zabezpieczyłby spłatę rat, wstawiając corocznie odpowiednie kwoty do budżetu państwowego. Sprawą budowy Akademji górniczej w Krakowie zainteresował się żywo Prezydent Rzeczypospolitej i przyobiecał użyć swojego autorytetu dla uzyskania potrzebnej pożyczki i zabezpieczenia jej spłat przez Rząd.

Co do przeniesienia wyższego urzędu górniczego z Krakowa, to zdaniem wiceprezydenta Wielgusa, sprawa ta przedstawia się wprost tragicznie. Min. Kwiatkowski oświadczył, iż argumenty, wysuwane zarówno przez Prezydjum miasta, jak i inne związki gospodarcze czy zrzeszenia społeczne, nie przemawiają do jego przekonania i sprawa przeniesienia urzędu jest przesądzoną, a urzeczywistnioną zostanie w ciągu najbliższych trzech do czterech tygodni. Dlatego też apeluje wiceprez. Wielgus do Rady miasta, ażeby bez względu na oświadczenie ministra, sprawy tej nie pozostawiła bez odpowiedzi ze swej strony i domaga się wysłania bezzwłocznie delegacji do p. Prezydenta Rzeczypospoliltej i marszałka Piłsudzkiego.

W głosowaniu rezolucje:

rm. Dr. Rafała Landaua przekazano traktować regulaminowo, rm. Pachońskiego przekazano traktować regulaminowo, rm. Szulca przekazano traktować regulaminowo, rm. Holeksy przekazano traktować regulaminowo, rm. Dra Langa przekazano traktować regulaminowo, rm. inż. Drobniaka przekazano traktować regulaminowo, rm. Dr. Emilewicza odrzucono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie $9^1/_2$ w nocy.

Siódme posiedzenie budżetowe 174, w kadencji XVII. z dnia **12 kwietnia 1927 r.**

Przewodniczący: Wiceprez. Witołd Ostrowski.
Wiceprez. m. Dr. Ludwik Schneider.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Początek posiedzenia o godz. **5·30 popołudniu.**
Radców miejsk. obecnych **67.**

Przed porządkiem dziennym.

Pożyczka 300.000 zł. w Zakładzie Ubezpieczeń od wypadków we Lwowie na cele budowy domów mieszkalnych.

Imieniem Prezydenta m., Sekcji II. i III., wiceprez. m. Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Gmina m. Krakowa zaciągnie pożyczkę w Zakładzie Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie w wysokości 300.000 zł., słownie: trzysta tysięcy złotych, na cele budowy domów mieszkalnych.

2. Pożyczka powyższa zostanie zaciągniętą na tych samych warunkach, na jakich została zaciągnięta pożyczka w wysokości 200.000 zł. w tymże Zakładzie, a to w myśl uchwały Prezydjum miasta z dnia 4 maja 1926 L. 15951/26 II. z tą różnicą, że termin dwuletni zwrotu pożyczki liczyć się będzie od daty wypłacenia waluty Kasie Oszczędności miasta Krakowa.

3. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta wzgl. jego zastępcę, oraz pp. radców m. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera.

Uchwalono. (L. prez. 1879/27).

Pożyczka 80.000 zł. w Polskiej Dyr. Ubezp. Wzajemnych na cele odbudowy spalonej sali Rady miejskiej.

Imieniem Prezydenta m., Sekcji II. i III., wiceprez. m. Dr. Piotr Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zaciągnięcia dla Gminy m. Krakowa ulgowej pożyczki w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w wysokości do 80.000 zł. na odbudowę spalonej sali Rady miasta na warunkach najkorzystniejszych przez Sekcję ułożyć się mających.

2. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta wzgl. jego zastępcę oraz pp. radców m. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera.

Uchwalono. (L. prez. 2087/27).

Dalszy ciąg obrad nad budżetem 1927/28.

Rm. Dr. Müller zarzuca Prezydjum, że nie zajęło stanowiska wobec zagadnienia jednolitej 7-klasowej szkoły powszechnej, oraz reorganizacji Rady szkolnej. Mowca domaga się dokończenia budowy Akademji górniczej — oddania trzech budynków szkolnictwu powszechnemu, oraz bezzwłocznego przedłożenia Radzie szkolnej projektu o podatku szkolnym na budowę szkół.

Rm. Dr. Lang stawia wniosek o wybranie delegacji, któraby w Warszawie przedstawiła czynnikom miarodajnym sprawę zamierzonego przeniesienia z Krakowa urzędu górniczego i Akad. górniczej.

Rm. Dr. Emilewicz zgłasza wniosek o wstawienie do budżetu 5000 zł. jako subwencję dla „Sokoła“ podgórskiego.

Rm. Dr. Zygm. Ehrenpreis omawiał szczegółowo sprawę pomieszczenia zbiorów Muzeum Narodow. Mowca uważa, że projekt przebudowy gmachu poszpitalnego na Wawelu dla celów muzealnych nie powinien być zrealizowany, a to z tego powodu, że budynek ten jest własnością Państwa, a więc zbiory byłyby w gmachu obcym, a co w konsekwencji groziłoby wpływem rządu centralnego na zbiory będące własnością Gminy miasta Krakowa. Następnie gmach ten położeniem swojem nie odpowiada postulatom muzealnym, pozatem, że znajduje się w stanie wysoce zaniedbanym i zawilgoconym. Również przebudowa gmachu poszpitalnego kosztowałaby, zdaniem fachowców — znacznie więcej, aniżeli budowa nowego, gdyż wedle obliczenia rektora Szyszko-Bohusza nowy pawilon muzealny kosztowałby 588.800 zł., podczas, gdy przeróbka wraz z odpowiedniem przerobieniem fasady przeszło 1,100.000. Następnie dr. Ehrenpreis zaznacza, iż rozporządza odpowiedniemi kwotami, pochodzącemi już to z zapisu ś. p. Corazzy, już to z darów pieniężnych i w naturze, dzięki którym można byłoby

bezzwłocznie przystąpić do budowy nowego gmachu u wylotu ul. Wolskiej. Uważa, że obawy niektórych kół przed zalewem muzeum nie są uzasadnione, gdyż na wypadek nawet powodzi zbiorom muzealnym nicby nie zagrażało, albowiem pawilon w ten sposób zostałby wybudowany, że pierwsze sale muzealne znajdowałyby się dopiero na wysokości około 5 metrów.

W końcu zgłasza rezolucję:

I.

1. Wzywa się Prezydjum, by budowę gmachu na pomieszczenie zbiorów Muzeum Narodowego — zaczęto jak najprędzej — a w każdym razie w roku 1927.

2. By kwoty na ten cel jeszcze potrzebne ewent. drogą pożyczki dostarczono w latach 1927 i 1928.

II.

„Rada miasta wzywa Prezydjum, by w budżet roku następnego t. j. 1928/29 i lat następnych wstawiło kwotę po 15.000 zł., jako nagrodę miasta Krakowa za twórczość artystyczną, co roku drogą specjalnego regulaminu rozdawaną".

Rm. inż. Peroś staje w obronie gmachu poszpitalnego na Wawelu i przypomina, że jeszcze przed wojną Wydział krajowy zawarł umowę, co do wydzierżawienia tego gmachu pod Muzeum narodowe. Za czasów polskich nastąpiły trudności w uzyskaniu gmachu poszpitalnego, obecnie można już przystąpić do odnowienia tego gmachu. W czasie pięciu lat częściowo można przenieść zbiory muzealne na Wawel. Budowa nowego gmachu przy ul. Wolskiej na razie nie może być brana w rachubę z powodu braku pieniędzy. Mówca wyraża życzenie, aby Prezydjum zasadniczo rozstrzygnęło sprawę pomieszczenia Muzeum Narodowego.

Rm. Oplustil uważa, że sprawę pomieszczenia Muzeum nie należy traktować humorystycznie, lecz poważnie — bo to sprawa poważna. Kraków powinien się zdobyć na budowę gmachu na zbiory przeszłości narodowej. Ludzie, którzy czują się Polakami, powinni jednomyślnie postanowić budowę Muzeum Narodowego. W końcu wyraża mowca pragnienie, aby zwołać ankietę, ale tylko w łonie Rady miejskiej, któraby zastanowiła się nad sprawą budowy Muzeum Narodowego.

Rm. Dr. Schreiber stwierdza, że kwota preliminowana na wydatki kulturalne jest zbyt niska, a i działalność miasta odpowiednio ograniczona, zwłaszcza w porównaniu z innemi miastami. Dotacje i zapisy szeregu ludzi dobrej woli zeszły zupełnie na marne, a to zabija ofiarność publiczną, która powinna być podstawą akcji kulturalnej. Tę ofiarność publiczną trzeba jednak odpowiednio wychowywać. Rozpoczęcie budowy Muzeum Narodowego pobudzi napewno społeczeństwo i jednostki do intensywnego poparcia akcji. W końcu zgłasza rezolucję:

„Rada miasta przyznaje „Krakowskiemu Teatrowi żydowskiemu" na bieżący rok budżetowy subwencję w kwocie 5.000 zł.

Wobec tego w Dziale VII. (wydatków) wpisuje się powyższą subwencję z tem, że dla jej pokrycia podwyższa się w Dz. X. (dochodów) podatek od publ. zabaw i widowisk do kwoty 1,005.000 zł."

Rm. ks. Kasprzyk przedkłada wniosek, by Rada m. przeznaczyła na cele Muzeum etnograficznego na Wawelu 500 zł.

Rm. Muczkowski uważa gmach poszpitalny za nienadający się do celów pomieszczenia Muzeum, zwłaszcza, że nie jest własnością miasta, kwestja odstąpienia go przez rząd jest wątpliwą, wydawanie zaś pieniędzy na odbudowę gmachu nie będącego własnością miasta mogłoby podlegać dłuższej dyskusji. Nadto budynek dla pomieszczenia zbiorów jest nieodpowiedni — wszelkie przeto argumenta przemawiają za koniecznością wybudowania nowego gmachu, niekoniecznie jednak na ul. Wolskiej, równie dobrze nadawałby się na to plac św. Ducha.

Rm. Pachoński przypomina, że przyjeżdżające do Krakowa wycieczki kierują się przedewszystkiem na Wawel, pamiątki polskie winny być pomieszczone w budynku poszpitalnym leżącym obok Wawelu.

Wiceprez. Dr. Wielgus przypomina o istnieniu specjalnej komisji, która ma zaopinjować sprawę pomieszczenia Muzeum, przedstawić szczegółowe obliczenia i warunki techniczne; przed przedłożeniem tego fachowego materjału wszelka dyskusja na ten temat wydaje się przedwczesną.

Wiceprez. Ostrowski w odpowiedzi na zarzuty, że Prezydjum m. zaniedbuje cele kulturalne zaznacza, że Prezydjum m. czyni wszelkie wysiłki i wstawia rokrocznie do budżetu poważne kwoty — co do sprawy nagród artystycznych i literackich nie można Prezydjum czynić zarzutów zaniedbania — szeregowi zasłużonych literatów i publicystów wypłacane bywają renty, a regulamin dla nagród artystycznych jest w opracowaniu.

Przewodniczący wiceprez. Ostrowski zarządza 20-minutową przerwę.

Po przerwie wiceprez. Dr. Wielgus oświadcza, iż po porozumieniu się klubów będzie przedłożony komisji skarbowej wniosek o subwencję dla teatru żydowskiego.

Rm. Dr. Rowiński zgłasza rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum miasta, by użyło całego swego wpływu, celem uzyskania jak najrychlejszej uchwały Komitetu Muzeum Narodowego co do budowy gmachu dla jego zbiorów, a następnie, by zwołało Radę miasta na osobne posiedzenie, celem powzięcia ostatecznej decyzji w tej sprawie".

Na kwestje poruszone w dyskusji odpowiedział obszernie wicepr. Dr. Schneider, zaznaczając, że wszystkie postulaty uznaje za słuszne, ale brak pieniędzy uniemożliwia ich przeprowadzenie. Rozbudowa szkolnictwa powszechnego jest w opracowaniu na przeciąg 6 lat. Obecnie w 56 szkołach pobiera naukę około 20.000 dzieci. Budynków własnych posiada gmina 52, reszta wynajęta. Są budynki wybudowane według najnowszego systemu, ale kilkanaście budynków jest nieodpowiednich, w końcu są 3 szkoły barakowe. Gmina w najbliższych latach przewiduje budowę szkół męskich i żeńskich na Warszawskiem, na Blichu, w Podgórzu, przy pl. św. Ducha, w Aleji Mickiewicza i na Kazimierzu. Narazie należałoby wybudować z funduszów miejskich baraki szkolne.

Z powyższego programu na rok 1927 wstawiono kredyt na budowę jednej szkoły barakowej. Nadto wstawiono do budżetu pewien kredyt na konserwację budynków i remont. Także gmina ma zamiar zakładać ogródki szkolne przy budynkach szkolnych. Projekto-

wane jest również założenie szkoły w lesie bielańskim. W bieżącym roku otwarto szkołę dla głuchoniemych i niedorozwiniętych.

W sprawie audjencji Prezydjum u min. Dobruckiego wicepr. Dr. Schneider zaznaczył, że wniesiono 15 petycyj, dotyczących budowy gmachów dla gimn. żeńskiego, Akademji, seminarjum naucz., klinik itp.

Dział VII. uchwalono bez zmiany.

Przed zamknięciem posiedzenia wiceprezydent Ostrowski zakomunikował, że na konwencie senjorów zgodzono się, aby w dalszej dyskusji wprowadzić ograniczenia listy mowców. W ten sposób każdy klub będzie miał prawo zgłosić do każdego działu mowcę generalnego, a inni mowcy ograniczeni będą do przemówień 5-minutowych.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie $9^1/_2$ w nocy.

Ósme posiedzenie budżetowe 174 w kadencji XVII. z dnia 20 kwietnia 1927 roku.

Przewodniczący: Wiceprez. Dr. Ludw. Schneider.
Wiceprezydent m.: Witołd Ostrowski.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m.: Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **69**.
Początek posiedzenia o godz. **$5^1/_2$** popoł.

Dalszy ciąg obrad nad budżetem roku 1927/28 Dz. VIII. „Zdrowie publiczne".

Rm. Dr. Rowiński zgłasza rezolucję:

„Rada miasta wypowiada życzenie, aby Prezydjum m. przy układaniu przyszłych budżetów wzięło pod rozwagę konieczność przeznaczenia większych kwot na cele wychowania fizycznego, tudzież, aby przy opracowaniu planów dotyczących rozwoju Krakowa zastanowiło się nad budową wielkiego i nowocześnie urządzonego stadjonu, umożliwiającego urządzanie ogólno polskich i światowych popisów, oraz zawodów tak gimnastycznych jak sportowych.".

Rm. Inż. Peroś omawia działalność Rady miejskiej w ostatnich 15 latach w zakresie odwodnienia, oraz nawierzchni w mieście, a szczególniej w gminach przyłączonych. Mówca porusza następnie sprawę ochrony miasta od powodzi. Dotychczas wydano na ten cel około 30,000.000 zł., a jeszcze brakuje części kolektora prawobrzeżnego między Wilgą, a kanałem Ludwinowskim, oraz urządzeń końcowych. Na dokończenie tych robót potrzeba jeszcze około 2 miljonów złotych, a Prezydjum miasta winno interwenjować u władz warszawskich w tej sprawie.

Rm. Pachoński popiera żądanie rm. Dr. Rowińskiego w sprawie wychowania fizycznego młodzieży krakowskiej.

Rm. Marski broni interesów dzielnicy Zwierzyniec, wskazując na brak kanałów nie tylko na Zwierzyńcu, ale i w innych gminach przyłączonych, poczem zgłasza rezolucję:

„Poleca się Prezydjum m., ażeby celem przysporzenia Gminie dochodów, zarządziło urządzenie handlowej szkółki drzew owocowych. W tym celu należy ogród miejski w Dębnikach już b. r. powiększyć przylegającymi gruntami miejskimi do 20 morgów. W Dębnikach należy scentralizować wszystkie ogrody miejskie, z wyjątkiem ogrodu przy cmentarzu rakowickim, a to celem zmniejszenia kosztów administracji i ułatwienia gospodarki ogrodniczej. Dalej poleca się Prezydjum miasta, ażeby poczyniło odpowiednie kroki celem przeniesienia „Domu kalek", znajdującego się również przy ul. Lubicz obok ogrodu miejskiego, do odpowiedniego lokalu, o ile możności na peryferję miasta. Przeniesienie tak ogrodu miejskiego jak „Domu kalek" z ul. Lubicz ma na celu sprzedanie, przy odpowiedniej konjukturze, tego tak wartościowego obszaru, używanie bowiem takowego pod obecne cele jest wysoce nie ekonomiczne.

Rm. Inż. Kleinberger zgłasza rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum miasta, aby umożliwiło kierownictwu ogrodów miejskich wzięcie udziału w wystawie wszechświatowej ogrodniczej w Paryżu w czasie od 25 maja do 30 października".

Rm. Dr. Rafał Landau przedstawia sprawę szpitala gminy żydowskiej. Gmina żydowska przy pomocy kapitału amerykańskiego i drogą składek w kraju odbudowała ten szpital, którego urządzenie jest pierwszorzędne. Przez szpital ten przechodzi rocznie około 100.000 chorych. Rekonstrukcja szpitala kosztowała 300.000 zł., a gmina żydowska dokłada do tego szpitala 150.000 zł. rocznie. Gmina m. Krakowa nie dała nic na ten szpital, a obecnie wstawiła do budżetu 1000 zł. na ten cel. Powinno się tę kwotę na przyszłość podwyższyć, gdyż leczą się tam ludzie bez różnicy wyznań. Również przedstawił mowca sprawę domu noclegowego, który wybudowany został przez komitet amerykański. Do tego domu przyjmowani są ludzie bez różnicy wyznania. I tu budżet m. Krakowa przewiduje 1000 zł. na cel domu noclegowego gminy żydowskiej. Również i łaźnia gminy żydowskiej jest traktowana przez gminę m. Krakowa obojętnie. Na ten cel w budżecie nic nie wstawiono. Wreszcie omawia sprawę budowy cmentarza żydowskiego, do którego powstania niczem się gmina m. Krakowa nie przyczyniła. — Mowca zgłasza rezolucję:

I. „Wzywa się Prezydjum miasta o przedłożenie Radzie miejskiej wniosku o przyznanie znacznej subwencji Gminie żydowskiej w Krakowie na budowę nowego cmentarza".

II. „Wzywa się Prezydjum m. o przedłożenie Radzie m. wniosków o przyznanie znacznej subwencji dla szpitala Gminy żydowskiej, Łaźni ludowej i domu noclegowego".

Rm. Kosobudzki poruszył sprawę ogrodów miejskich, a zwłaszcza parku na Woli Justowskiej. Należałoby utworzyć specjalną komisję ogrodową, prócz istniejącej obecnie plantacyjnej. Przeprowadzenie tramwaju systemem kolejowym od klasztoru PP. Norbertanek do Przegorzał umożliwiłoby całej ludności korzystanie z tego wielkiego rezerwoaru świeżego powietrza.

Po przemówieniu rm. Kosobudzkiego klub PPS. stwierdziwszy, że klub mieszczański wbrew umowie, dopuszcza swych członków do nadmiernej ilości przemówień, co w nieskończoność przedłuża obrady, zgłasza, celem demonstracji, do głosu 8 swoich mowców.

Wiceprezydent Dr. Schneider konstatuje, że istnieje tendencja do nadmiernego, a niepotrzebnego przedłużania obrad i celem kompromisu proponuje zebranie konwentu senjorów, oraz naradę klubu miesz-

czańskiego dla powzięcia odpowiednich postanowień co do toku dalszych przemówień.

Wicepr. Dr. Schneider zarządza wobec tego przerwę.

Po przerwie wicepr. Dr. Schneider ogłasza postanowienie konwentu senjorów, że każdy klub może na dyskusję budżetową wybrać przy poszczególnym dziale dwóch mowców, z których pierwszy może przemawiać do 15 minut, zaś drugi do 5. Radcy nie należący do żadnego klubu mogą przemawiać do 15 minut.

Rm. Holeksa zgłasza rezolucje:

I. „Wzywa się Prezydjum m. do zorganizowania ambulatorjum, w celu naświetlania lampą kwarcową najuboższych dzieci i młodzieży, która nie może korzystać z ambulatorjum Kasy chorych, względnie innych leczniczych instytucyj publicznych".

II. „Wzywa się Prezydjum m. do wydatniejszego wyposażenia miejskiego ambulatorjum dentystycznego dla dzieci".

III. „Wzywa się Prezydjum m. do niezwłocznego podjęcia restauracji zniszczonych pomników w Parku Dra Jordana i innych parkach miejskich, oraz na plantacjach".

Rm. Dr. Müller omówił konieczność przeprowadzenia szeregu robót dla podniesienia zdrowotności miasta.

Po wyczerpaniu listy mowców przystąpiono do głosowania.

Dział VIII budżetu uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie $10^1/_2$ w nocy.

Dziewiąte posiedzenie budżetowe 174, w kadencji XVII z dnia **21 kwietnia 1927 r.**

Przewodniczący: Wicepr. m. Witołd Ostrowski.
Wicepr. m. Dr. Ludwik Schneider.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Początek posiedzenia o godz. **5·30 popołudniu.**
Radców miejsk. obecnych **59.**

Dalszy ciąg obrad nad budżetem roku 1927/28.

Na wstępie posiedzenia wicepr. m. Dr. Wielgus udzielił odpowiedzi co do spraw zdrowotności publicznej, poruszonych na poprzedniem posiedzeniu. Odnośnie do postulatu znaczniejszego poparcia żydowskich instytucyj, a to szpitala, domu noclegowego, cmentarza i łaźni, przyznał referent, że gmina m. Krakowa nie popiera należycie tych zakładów. Spowodowane jest to trudnościami finansowemi, przyczem referent zaznaczył, że na ogólne szpitalnictwo gmina wydaje 200 tysięcy złotych, z czego korzysta także ludność żydowska. Na cele cmentarza żydowskiego gmina łoży pośrednio przez wstawienie do budżetu 20 tysięcy złotych na budowę ulicy Jerozolimskiej, prowadzącej do tego cmentarza. Dom noclegowy będzie przeniesiony z ulicy Starowiślnej, obok III. mostu, na ulicę Nadwiślańską w Podgórzu do specjalnie urządzonego w tym celu budynku, gdzie mieściła się dawniej elektrownia.

W dyskusji nad działem IX. i dalszymi r. m. Łuczko przemawiał w sprawie wykonania umowy miasta Krakowa z Podgórzem co do ochronki w Podgórzu.

Rm. Siemek zgłasza rezolucje:

I. „Wzywa się Prezydjum m., aby w jaknajkrótszym czasie przedłożyło Sekcji Skarbowej wniosek w sprawie zmiany podatku od szyldów odnośnie do rękodzielników, którzy w myśl ustawy przemysłowej i ustawy handlowej są zobowiązani do uwidocznienia swej firmy".

II. „Ponieważ fundusze dyspozycyjne Banku Gospodarstwa Krajowego będą prawdopodobnie w najbliższym czasie wydatnie zasilone — uprasza się Prezydjum m., aby zawczasu wdrożyło odpowiednie starania w kierunku zabezpieczenia odpowiednich funduszów dla pożyczek udzielić się mających rękodziełu, oraz drobnemu kupiectwu m. Krakowa".

Rm. Ziffer zgłosił następującą rezolucję:

I. „Wzywa się Prezydjum m., aby przedłożyło Sekcjom Ekonomicznej i Skarbowej wnioski w przedmiocie powiększenia i rozszerzenia straży ogniowej, w kierunku przeniesienia oddziału straży podgórskiej w dogodniejsze dla tej dzielnicy miejsce, a nadto odnośnie do utworzenia nowego oddziału straży dla dzielnic przyłączonych w Krowodrzy".

II. „Poleca się Prezydjum m., aby przedłożyło bezzwłocznie Sekcji Skarbowej niniejszy wniosek o nałożenie podatku samoistnego gminnego wysokości $^1/_3$ części wszelkich w Krakowie wpłacanych wkładek asekuracyjnych, opłacanych jako ubezpieczenie od ognia, od ruchomości i nieruchomości.

„Nadto gmina pobierać będzie od wszelkich Towarzystw asekuracyjnych, mających siedzibę w Krakowie, tak krajowych, jak zagranicznych, podatek samoistny w wysokości $^1/_3$ części premji pobieranych przez te Towarzystwa bez względu na to, o jakie ubezpieczenia chodzi.

„Podatki te będą przeznaczone na utrzymanie straży pożarnej.

„Prezydjum m. w najbliższym czasie wypracuje odnośne projekta — tak, aby sprawa mogła być przedmiotem obrad Rady miejskiej na najbliższem posiedzeniu z mocą obowiązującą od 1 lipca 1927 roku".

Rm. Inż. Adelman zgłosił następujące rezolucje:

I. „Poleca się Prezydjum m. w następnych budżetach w rubryce »Dochody« wprowadzić dochód z podatku emerytalnego".

II. „Poleca się Prezydjum m. zwołanie ankiety z miarodajnych czynników w sprawie odnoszącej się do podniesienia handlu i przemysłu".

Rm. Dr. Müller zgłosił następującą rezolucję:

„Rada miejska wzywa Prezydjum do przedłożenia Rządowi memorjału w sprawie konieczności wydania dekretu o ubezpieczeniu na wypadek starości i niezdolności do pracy".

Rm. Pachoński zgłosił następujące rezolucje:

I. 1) „Prezydjum m. postara się o otwarcie żłóbka dziennego, istniejącego już przed wojną.

2) Prezydjum postara się o zorganizowanie ochronek w dzielnicach Zwierzyniec, Czarna Wieś, Warszawskie".

II. „Poleca się Prezydjum poprzeć wydatnie Komitet zwalczania żebractwa".

Rm. inż. Kleinberger zgłosił następujące rezolucje:

I. „Rada miejska wzywa Prezydjum miasta wobec niebezpieczeństwa, jakie przez wniesienie noweli do ustawy o rozbudowie miast spowodować może i całkowicie sparaliżować ruch budowlany, jeżeli pożyczki zamiast prywatnym udzielane będą li tylko spółdzielniom, aby wniosło energiczny memorjał do Rządu, zwracający uwagę na zgubne skutki takiego postawienia sprawy".

II. „Rada miejska wzywa Prezydjum miasta, aby z funduszów przewidzianych w wydatkach nadzwyczajnych budżetu Dz. II. § 137 wybudowano w roku bieżącym na Birnbaumówce 2 domy mieszkalne, a to celem choćby częściowego ulżenia nędzy mieszkaniowej w dzielnicach VII. i VIII."

Rm. Dr. Schreiber zgłosił następującą rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum, aby najrychlej wglądnęło w sprawę opłat pobieranych przez prywatne przedsiębiorstwa od rozlepiania afiszów i uregulowało opłaty te w granicach, odpowiadających rzeczywistej wartości świadczeń".

Rm. ks. Kasprzyk zgłosił następującą rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum do nawiązania ścisłego kontaktu z sąsiedniemi miastami i miasteczkami okolicy Krakowa celem przeprowadzenia koniecznych dla miasta zadań komunikacyjnych i gospodarczych".

Rm. Dr. Lang zgłosił następującą rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum, aby zarezerwowało na ewentualne rozszerzenie budynku Wyższego Studjum handlowego parcelę położoną obok tegoż budynku przy ul. Sienkiewicza o powierzchni około 400 s^2 i parceli tej nie sprzedawało względnie nie oddało pod jakimkolwiek tytułem jakiejkolwiek innej osobie prawnej lub fizycznej".

Rm. Holeksa zgłosił następującą rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum miasta do wdrożenia rokowań z Rządem w celu przejęcia przez Zarząd miasta agend Dyrekcji policji".

Rm. Dr. Rosenzweig zgłosił następującą rezolucję:

„Wzywa się Prezydjum miasta, aby przedłożyło Sekcji prawniczej sprawozdanie, w jaki sposób została załatwioną sprawa fundacji Chronowskich i w tym celu Sekcja III. w najbliższym czasie złożyła Radzie miejskiej szczegółowe sprawozdanie".

W głosowaniu uchwalono działy IX. do XIV. rozchodów, wszystkie działy dochodów, nadto cały budżet dochodów i rozchodów nadzwyczajnych.

W dalszej dyskusji przystąpiono do obrad nad budżetem przedsiębiorstw miejskich, które Rada m. uchwaliła.

Po wywodach wiceprez. m. Ostrowskiego i Dr. Schneidra, generalny sprawozdawca budżetowy, wiceprez. m. Dr. Piotr Wielgus, udzielając szczegółowych wyjaśnień na poruszone przez mowców sprawy w toku dziewięciu posiedzeń, poświęconych obradom budżetowym, przedstawia następujący wniosek:

Rada miasta uchwali:

1) zatwierdza się przedłożony budżet administracyjny wydatków i dochodów oraz budżety przedsiębiorstw komunalnych;

2) opodatkowani w mieście Krakowie uiszczać będą:

a) podatki i opłaty o charakterze podatków bezpośrednich;

b) podatki i opłaty o charakterze podatków pośrednich, specyfikacja których znajduje się w niniejszym budżecie w odnośnych Działach.

Uchwalono.

Przewodniczący wobec uchwalenia budżetu zamyka posiedzenie o godzinie 1·45 w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Pod przewodnictwem r. m. Inż. Turskiego, przy współudziale Prezydenta miasta Inż. Rollego i wiceprez. m. Ostrowskiego odbyło się w dniu 2 kwietnia br. **wspólne posiedzenie Sekcji ekonomicznej, policyjno-budowlanej i opieki społecznej Rady m.**

Sekcje uchwaliły przedłożyć Radzie miejskiej do zatwierdzenia wnioski Magistratu w sprawie odstąpienia na własność Zgromadzeniu X. X. Misjonarzy w Krakowie gruntu gm. w Dz. XVII. pod budowę gmachu Zakładu wychowawczego im. S. Siemiaszki. Następnie Sekcje ekonomiczna i policyjno-budowlana rozpatrywały i załatwiły definitywnie sprawę oddania poszczególnym oferentom robót murarskich, betonowych, dekarskich, ciesielskich i blacharskich przy budowie nowych miejskich domów mieszkalnych, a to 3-ch piętrowego narożnego domu przy ul. Ruskiej i Wybickiego w Dz. XV., 3-ch piętrowego domu przy ul. Dębowej Dz. XI. oraz nadbudowie I. p. domku ogrodnika miej. na Krzemionkach w Dz. XXII. i nadbudowie piętra na prawem skrzydle domu Żłóbka miej. przy ul. Koletek. Dalej uchwaliły Sekcje nabyć na cele rozbudowy m. grunty w Dz. XXII. o obszarze około 16.000 m. kw. — wreszcie nabyć na cele regulacji i urządzenia ulicy Retoryka grunty prywatne.

Komisja drogowo-kanałowa i grutowa na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia b. r. pod przewodnictwem p. wiceprez. Józefa Sarego uchwaliła:

Budowę chodnika z płyt betonowych w ul. Polnej na przestrzeni od Rynku dębnickiego do ul. Konfederackiej, uporządkowanie drogi w ulicy bocznej od ulicy Zielnej w Dz. X.. uporządkowanie ulicy Sołtyka na przestrzeni od ul. św. Łazarza do ul. Dwernickiego, budowę chodnika na rogu ul. św. Krzyża i ul. Mikołajskiej, założenie krawężnika około plant Dietlowskich począwszy od ul. Brzozowej aż do szkoły barakowej, uporządkowanie ul. Robotniczej i Kolejowej w Dz. XXII., uporządkowanie ulicy Jerozolimskiej w Dz. XXII. na przestrzeni od ulicy Wielickiej do głównej bramy nowego cmentarza izraelickiego, uporządkowanie lewej strony ulicy Grzegórzeckiej na przestrzeni od ul. Okopy do Błoń Grzegórzeckich. Zatwierdziła projekt skanalizowania Alei Dębowskiego, ulicy Głębokiej, Krakusa i Rękawka w Dz. XXII.

Następnie zatwierdziła oferty na budowę kanału w ulicy Słonecznej, na Salwator, Poselskiej, na pl. Groble oraz na dostawę uzbrojeń kanałowych i zaprzęgów do robót drogowych i kanałowych. Zatwierdziła rozliczenie kosztów przypadających na mocy § 16 a i b noweli do ust. bud. na właścicieli realności i Gminę m. Kra-

kowa z tytułu uporządkowania ulicy Retoryka, Reformackiej, Szczepańskiej, św. Tomasza, Pijarskiej, św. Norberta, Madalińskiego i kosztów połączenia kanalizacji domowych z kanałem m.

Zatwierdziła dalej program szosowania ulic na rok 1927, zniesienie starych kanałów podwórzowych w bloku między ulicą św. Jana, Pijarską, Szpitalną a Rynkiem, oraz wniosek odnoszący się do zakupna maszyny do wykonywania betonu asfaltowego.

Pod przewodnictwem Rm. inż. Turskiego, przy współudziale Prezydenta miasta inż. Rollego, oraz wiceprezydentów inż. Sarego i Dra Wielgusa, odbyło się 28 kwietnia b. r. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.**

Sekcje rozpatrzyły sprawę rozdania robót na przebudowę budynków postajennych na dawnej Kontumacji w Dz. XVII. na objekty mieszkalne, budowę kiosku miejskiego z 5-ciu sklepami w narożniku ulicy Lubicz i placu Kolejowego, oraz na przebudowę zabudowań po Elektrowni podgórskiej przy ulicy Nadwiślańskiej na miejski dom noclegowy i zatwierdziły definitywnie oferty na te budowy.

Roboty wstępne będą natychmiast rozpoczęte.

W dalszym ciągu zatwierdziły Sekcje linje regulacyjne ulicy Salinarnej w Dz. XXII, dalej dla realności miejskiej po Wołodkiewiczach przy ul. Lubicz i Pawiej i dla placu przy wylocie ul. Rakowickiej vis a vis wylotu ul. Modrzewiowej — tudzież zatwierdziły parcelację gruntów prywatnych w Dz. XVII. nad Białuchą.

W końcu uchwaliły Sekcje wnioski Magistratu w sprawie nabycia kawałka gruntu w Dz. XVIII.

Dnia 29 kwietnia b. r. odbyło się pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta Dr. Wielgusa **posiedzenie połączonych Sekcyj skarbowej i prawniczej Rady miejskiej,** na którem wybrano subkomitet, złożony z radców miejskich P. P. Adelmana, Epsteina, Dra Klimeckiego, Dra Ignacego Landaua, Dra Tillesa, Dra Rosenzweiga i Schechtera, celem przeprowadzenia rewizji statutu podatku gminnego od szyldów. W dalszym ciągu uchwalono przedłożyć Radzie miejskiej wnioski w sprawie zaciągnięcia pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 50.000 zł. na wykończenie nadbudowy II. piętra domu przy ulicy Rajskiej L. 10. Sprawę gwarancji Gminy dla pożyczki Kasy Oszczędności b. miasta Podgórza odroczono na najbliższe posiedzenie.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie ul. Smoleńska 9.

Nr. 5. **Kraków, dnia 31 maja 1927 r.** **Rocznik XLVIII.**

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI.

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych Gminy miasta Krakowa w przyszłości *).

II.

Zewnętrzny wygląd miasta, ochrona zabytków, utrzymanie charakteru architektonicznego miasta, czystość miasta, oświetlenie publiczne, porządek komunikacyjny, bezpieczeństwo ogniowe.

Ściśle z rozbudową miast wiążącym się problemem gospodarki miejskiej jest utrzymanie możliwie najlepszego zewnętrznego wyglądu miasta. Kraków ma w tej dziedzinie zadanie poważne, ze względu na konieczność utrzymania wartości tkwiących w średniowiecznej architekturze miasta na właściwym poziomie, konserwacji zabytków tej architektury, stanowiących najcenniejszy skarb Krakowa.

Zagadnienie to obejmuje zarówno utrzymanie czystości na placach, ulicach i wewnątrz domów, jak utrzymanie w należytym stanie domów, budynków, ich fasad i wnętrz. Zagadnienie to obejmuje wreszcie uporządkowanie życia wewnętrznego miasta w pojęciu unormowaniu ruchu ulicznego, zapewnienia temuż ruchowi swobody i bezpieczeństwa. Sprawy te poza wyrazem dążeń estetycznej i kulturalnej natury sięgają głęboko w istotę życia miejskiego. Łączą się one bowiem bezpośrednio z najważniejszymi problemami bytu ludności, z hygieną społeczną, z bezpieczeństwem i zdrowiem mieszkańców.

Postawienie Krakowa na wysokości wymagań doby współczesnej, konieczne ze względu na rozwój miasta, wymaga rozwiązania szeregu zagadnień, związanych z kanalizacją miasta i nowoczesnem uzbrojeniem ulic i dróg. Prace w tym kierunku rozpoczęto na szereg lat przed wojną, przeprowadzając założenie bruków kostkowych i asfaltowych na jezdniach ulic w śródmieściu oraz wybrukowanie szeregu ulic w dzielnicach: III. do VIII, XII i XXII. Wojna przerwała wykonanie planów przebudowy dróg, pozatem zniszczyła w wysokim stopniu stan dróg i ulic w mieście. Stan dzisiejszy przedstawia się w ten sposób, że prócz śródmieścia, które ma wszystkie ulice brukowane, względnie asfaltowane, inne dzielnice miasta mają cały szereg ulic szosowanych. Najgorzej przedstawia się rzecz w dzielnicach przyłączonych, które z wyjątkiem dzielnicy XXII Podgórze, XII Półwsie Zwierzynieckie — prawie zupełnie brukowanych dróg nie posiadają.

Nie lepiej przedstawia się sprawa kanalizacji miasta która z przyłączeniem podmiejskich gmin i obszarów dworskich stworzyła problem wymagający szeregu lat pracy i funduszów idących w dziesiątki miljonów złotych. W tych warunkach zwłaszcza przy niemożliwości w obecnym stanie funduszów miejskich utrzymywania dróg, zwłaszcza szosowanych w należytym stanie, sprawa utrzymania czystości w mieście pozostanie przez długi czas jeszcze zadaniem trudnem do rozwiązania.

O ile lokalne warunki terenowe przedstawiają się dla sprawy utrzymania w mieście niekorzystnie, o tyle o ile chodzi o stonę techniczną czyszczenia miasta, postępy administracji miejskiej są bardzo poważne i w obranym kierunku zdążając — Gmina dojdzie z czasem do postawienia zakładu czyszczenia miasta na stopie europejskiej.

---

*) Opracowane na podstawie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej przez Prezydenta miasta w dniu 6-go sierpnia 1926 roku.

Historja krakowskiego zakładu czyszczenia miasta jest ogólnie znaną. Z drobnego oddziału czyszczenia miasta, istniejącego pierwotnie przy Straży pożarnej, utworzono następnie osobny zakład miejski, operujący kilkaset ludźmi i poważnym parkiem zaprzęgów konnych. W tej formie funkcjonował zakład lat kilkanaście. Wojna i lata następne zniszczyły wskutek braku funduszów i niemożliwości remontu inwentarz żywy i martwy. Stojąc przed problemem zupełnego odnowienia tegoż inwentarza, Gmina przystąpiła przed dwoma laty do automobilizacji zakładu czyszczenia miasta i zmechanizowania pracy ręcznej przy czyszczeniu ulic. W tym celu po przeprowadzeniu szczegółowych studjów, zamówiono u firmy „de Dion Bouton“ w Paryżu kilkadziesiąt wozów rozmaitych typów w szczególności wozów dla skrapiania ulic, czyszczenia i wywożenia śmieci z ulic oraz popiołu z domów.

Zakupując znaczny park samochodowy Gmina zaciągnąć musiała poważne zobowiązanie, to też gospodarka najbliższych lat, w szczególności lat 1927 i 1928 obciążoną będzie spłatą należytości za zakupione wozy automobilowe i maszyny do czyszczenia miasta w kwocie około 838.439 zł.

Z wydatków inwestycyjnych na uzupełnienie taboru zakładu czyszczenia miasta pozostają do zakupienia dalsze dwa automobile do zamiatania, kropienia i zmywania ulic kosztem 72.000 zł. oraz sprawienie odpowiedniej ilości wózków automatycznych, popychanych siłą ręczną, a przeznaczonych do zbierania śmieci zmiecionych na boki przez automaty samochodowe do czyszczenia ulic. Koszta sprawienia tychże wózków wyniosą około 30.000 zł. Pozatem dla czyszczenia kanałów należy sprawić dwie do trzech pak kanalarskich kosztem 3000 zł. W ten sposób uposażony zakład czyszczenia miasta będzie mógł przez szereg lat spełniać należycie swe zadania, przez co zewnętrzny wygląd miasta utrzymywanego czysto i schludnie zadośćuczyni wymogom kulturalnym i hygienicznym ludności.

W okresie lat najbliższych czekają Gminę również wydatki połączone z wykonaniem szeregu robót zmierzających do koniecznego zaadaptowania budynków głównego dworca zakładu czyszczenia miasta, mieszczącego się w Dębnikach, przy ulicy Barskiej w realności zakupionej od firmy Automotor oraz wydatków związanych z niezbędnem wyposażeniem warsztatów i urządzeń zakładu.

Istniejące obecnie warsztaty samochodowe muszą być przystosowane do potrzeb zakładu tak, by możliwie wszelkie reperacje wykonywane były we własnym zarządzie. Do najważniejszych zadań należy urządzenie samorodnej spawalni w osobnem miejscu łącznie z urządzeniem generatora acetylenowego. Dla warsztatu obrabiającego materjały wysokowartościowe, niezbędne są dwa piece do hartowania rozmaitych gatunków stali i do ich cementowania, wreszcie jedna z ubikacji będzie musiała być zaadaptowana na lakiernię. Warsztaty samochodowe przeprowadzające obecnie rocznie do 40 remontów muszą posiadać ponadto probiernię silników. W garażach i warsztatach pracuje obecnie ponad 60 pracowników, którzy w czasie pory obiadowej z braku osobnej ubikacji odpoczywają w miejscach swej pracy. Dla zapewnienia robotnikom odpowiednich pomieszczeń na wypoczynek w myśl obecnych wymagań hygjenicznych, należy wybudować świetlicę dla pracowników, łaźnię natryskową i umywalnię wraz z garderobami. W związku z tem trzeba będzie rozszerzyć instalację centralnego ogrzewania na budynek drugi.

Inwestycje powyższe wymagać będą wydatku około 30.000 zł.

Biura zakładu czyszczenia miasta mieszczące się do niedawna w budynku Magistratu zostały ze względu na zapewnienie sprawności ich funkcjonowania i konieczność skupienia całej administracji w jednem miejscu, przeniesione do dworca głównego Zakładu przy ul. Barskiej.

Organizacja pracy, zapewnienie swobody ruchów wozów o znacznej tonaży wymaga odpowiedniego rozkładu wjazdów i wyjazdów wozów wyjeżdżających do pracy lub wracających do garażu. Zakład czyszczenia miasta ma obecnie jeden wązki wjazd od ulicy Barskiej. Tuż przy wjeździe w rejonie zabudowań znajduje się transformator Elektrowni miejskiej, zajmujący połowę i tak wąskiego wjazdu. Przy konieczności rozszerzenia tego wjazdu zajdzie potrzeba przeniesienia transformatora w inne miejsce, regulacja zaś ulicy Zduńskiej zmusi Zakład do zmiany obecnego oparkanienia oraz pozwoli na urządzenie tak koniecznego wyjazdu od tej ulicy. Koszty urządzeń tych wynosić będą około 12.000 złotych.

Do drobniejszych, niemniej koniecznych inwestycyj, zaliczyć należy udogodnienie wjazdów do garaży, wymagające częściowej przebudowy garażu i przeniesienia magazynu, a częściowo i warsztatu kosztem około 5000 zł., wybrukowanie reszty podwórza zakładowego kosztem 5000 zł., wreszcie wymiana istniejącej tak nad garażami jak i warsztatami drewnianej konstrukcji dachów na wiązania dachowe ogniotrwałe i zmiana obecnego pokrycia dachów papą, na pokrycie blachą cynkową kosztem około 60.000 zł.

Jak z powyższego wynika, zakład czyszczenia miasta wymagać będzie największych wkładów w latach 1927 i 1928 w związku z zapłaceniem reszty ceny kupna samochodów w łącznej kwocie około 850.000 zł. Adaptacje wykonane sukcesywnie w następnych latach wymagać będą wydatku w łącznej kwocie 245.000 zł.

Rozbudowany w ten sposób park samochodowy zakładu czyszczenia miasta może zaspokoić w dużej mierze zapotrzebowanie środków przewozowych zarówno osobowych jak ciężarowych Magistratu i innych instytucyj miejskich jak Budownictwa miejskiego, Zakładów aprowizacyjnych, sanitarnych itp., a warsztaty reperacyjne odpowiednio zorganizowane i urządzone będą mogły przeprowadzać naprawy i remont samochodów dla wszystkich zakładów miejskich oraz wykonywać wszelkie podręczne roboty z zakresu stolarstwa, ślusarstwa itd. co przyczynić się musi niewątpliwie do zmniejszenia wydatków w innych działach administracji miejskiej i odbić dodatnio w ogólnym budżecie gminy.

Przedstawiwszy powyżej program prac inwestycyjnych Zakładu czyszczenia miasta koniecznem wydaje się dla ujęcia całości zagadnienie czyszczenia miasta podać zasady organizacji pracy tego Zakładu.

Zakład czyszczenia miasta nie posiada dotychczas pisanego normatywu pracy, ujmującego pewien szematyczny porządek jego czynności stałe i perjodyczne. Normatyw taki jest w opracowaniu i wprowadzenie pewnych zasad pracy przy czyszczeniu miasta jest zadaniem czekającem administrację miejską w najbliższej

przyszłości. Poważną trudność w opracowaniu tego rodzaju przepisów stanowią stosunki lokalne, różne w poszczególnych dzielnicach, wymagające temsamem odmiennych zasad i form czyszczenia miasta. Obecny system czyszczenia miasta, obejmuje czyszczenia ulic i placów publicznych, oraz wywóz śmieci i popiołu z domów; pozatem Zakład czyszczenia miasta wykonuje wywóz nieczystości kloacznych z domów nie mających kanalizacji i odczyszczanie realności zarządzone z urzędu przez Magistrat. Czyszczenie ulic i placów odbywa się dotychczas na zasadzie podziału miasta na 5 obwodów, z których pierwszy obejmuje Dz. I. Śródmieście, II. wycinek miasta od ul. Łobzowskiej i Kazimierza Wielkiego aż do Łobzowa ku Wiśle, pozatem Dębniki i Zakrzówek część dzielnicy IV. i dzielnicy III. oraz dzielnic X. do XVI, — obwód III. obejmujący wycinek miasta od ul. Łobzowskiej i Kazimierza Wielkiego aż po ulicę Lubicz i ul. Mogilską tj. dzielnicę V., XVII., XVIII. oraz część IV. i VI. — IV. obwód obejmujący wycinek od ulicy Lubicz i Mogilskiej aż do ul. Zwierzynieckiej ku Wiśle tj. dzielnice II., VII., VIII., XIX., XX. oraz część III. wreszcie V. obejmujący dzielnicę IX., XXI. i XXII. tj. Ludwinów, Płaszów i Podgórze.

Na czele każdego obwodu stoi kontrolor obwodowy, któremu podlegają partje robotników, zajętych czyszczeniem ulic i placów. Każdą partją kieruje dozorca. Ilość zatrudnionych partyj zależy od stosunków miejscowych. W większych skupieniach zabudowań, na arterjach większego ruchu, w dnie targowe, w razie większych opadów deszczowych i śniegu, ilość partji zostaje odpowiednio zwiększona. W obrębie starego miasta jest czynnych ponadto 130 posterunków stałych, zajętych stałem doczyszczaniem ulic.

Praca robotników trwa zasadniczo 8 godzin — w razie koniecznej potrzeby w czasach większego ruchu i większych opadów itp. zostaje odpowiednio przedłużona.

Czyszczenie miasta dokonuje się bądź sposobem mechanicznym, wykonywanym przez miejski Park samochodowy, bądź też pracą ręczną.

Pracę mechaniczną wykonują samochody urządzone specjalnie do skrapiania, czyszczenia, szczotkowania, mycia i zamiatania ulic. Obsługują one w całości stare miasto, a w dzielnicach przyłączonych te ulice, które mają nawierzchnię dobrze utrzymaną i nadającą się do czyszczenia mechanicznego. Czyszczenie mechaniczne odbywa się w śródmieściu od 4 do 8 rano, w dalszych dzielnicach od 8 do 11 rano, a ewentualnie popołudniu.

Po wyczyszczeniu szczotkami ulic, błoto i śmieci zbiera 130 posterunków doczyszczających ulice i tego samego dnia wywozi się na wysypisko osobnemi samochodami.

Raz w tygodniu, a w razie koniecznej potrzeby, co ma miejsce zwłaszcza w porze błotnej jesieni i na wiosnę, i częściej zarządza Zakład mycie ulic brukowanych i asfaltowanych.

Ulice boczne i ulice w dzielnicach przyłączonych są czyszczone ręcznie raz lub dwa razy w tygodniu.

W porze letniej są wszystkie ulice polewane wodą dwa do trzech razy dziennie.

Czyszczenie chodników przed domami i to przynajmniej raz dziennie należy do obowiązków dozorców domów, obejmujących również i polewanie chodników w porze letniej dwa do trzech razy dziennie.

Rozpatrywana w swoim czasie sprawa nałożenia na dozorców domów obowiązku czyszczenia połowy jezdni położonej wzdłuż frontu wzorem Warszawy, upadła raz z powodu, że Kraków niema zawodowych dozorców domów, a pozatem z tej przyczyny, że miasto na olbrzymiej większości swego terytorjum niema ani zwartego zabudowania, ani odpowiednio urządzonych dróg. Zresztą system warszawski i z innych powodów okazał się niepraktycznym i sama stolica przechodzi do czyszczenia ulic przez miasto.

Do czynności Zakładu czyszczenia miasta należy również wywóz śmieci, popiołu itp. z realności. Wywóz ten obejmujący obecnie około 4.000 realności, odbywa się dwa razy w tygodniu w śródmieściu, a przeciętnie raz w tygodniu w dzielnicach zwarcie zabudowanych, w innych dzielnicach miasta raz na 10 dni. Przeszło 2.000 realności w dzielnicach IX. do XXI. wywozi śmieci we własnym zarządzie. Wywóz śmieci i odpadków domowych odbywa się obecnie odpłatnie, a należytość oblicza się od metra kubicznego wywiezionych nieczystości lub śmieci.

Przed wojną mieszkańcy miasta z tytułu powyższego nie płacili żadnych osobnych należytości, a wydatki z tego tytułu pokrywano z grosza czynszowego pobieranego od wszystkich mieszkańców.

Zarząd miasta nosi się obecnie z zamiarem wprowadzenia grosza czynszowego z powrotem, jako najracjonalszego, najtańszego sposobu ściągania opłat za czyszczenie domów.

Śmieci zarówno z ulic jak i z domów wywozi się na specjalnie urządzone wysypisko w dzielnicy XI. Dębniki przy ul. Tynieckiej. Teren wysypiska stanowi rozlewisko Wilgi o przestrzeni przeszło 15 morgów, zatem wystarczającej na szereg najbliższych lat. Dla udostępnienia wysypiska wybudowano drogę dojazdową 200 metrów długą, stocznię i kolejkę.

Wywóz śmieci, popiołu i odpadków domowych wykonują osobne samochody, przyczem przyjęto system skrzynkowy. System ten stosowany już w Krakowie w latach przedwojennych okazał się praktyczny. Według obliczeń na dom trzypiętrowy normalny o ośmiu mieszkaniach wystarczy wstawienie 3 do 4 skrzynek żelaznych o pojemności 100 litrów każda, przy opróżnianiu tychże dwa razy w tygodniu. Wprowadzenie jednolitego typu skrzynek, koniecznego ze względu na konstrukcję i sprawną obsługę wozów wywożących, jest w toku. Koszty wprowadzenia skrzynek, ponoszą właściciele realności. System ten wywozu śmieci jest obligatoryjny dla wszystkich realności w obrębie starego Krakowa.

Obowiązująca w mieście ustawa kanałowa z 11 lipca 1914 przewiduje przymus połączenia realności z kanalizacją miejską w ulicach skanalizowanych. Rozpoczęta przed wojną akcja w kierunku połączenia wszystkich realności z kanalizacją miejską, nie dała dotąd pełnego rezultatu z przyczyn ogólno gospodarczych spowodowanych wojną i kryzysem lat następnych. Przeważająca większość realności w dzielnicach przyłączonych, a przeszło 1.300 realności w starym Krakowie, posiada dotychczas doły kloaczne. Te realności obsługuje Zakład czyszczenia miasta maszynami Talarda. Czyszczenie dołów kloacznych odbywa się zasadniczo na żądanie strony, a w wypadkach wyjątkowych lub w razie skargi mieszkańców z urzędu i zawsze na koszt właściciela realności.

Przeszło 1000 realności w dzielnicach przyłączonych z usług Zakładu czyszczenia miasta nie korzysta, a właściciele wywożą sami nieczystości, bądź też zużywają je na cele uprawy rolnej.

Wobec przymusu łączenia realności z kanalizacją, ilość domów nieposiadających tego połączenia stale się zmniejsza z roku na rok, a dążeniem Zarządu miasta musi być jaknajspieszniejsze usunięcie i skasowanie dołów kloacznych w obrębie przynajmniej starego miasta.

Jak poprzednio wspomniałem, w razie stwierdzenia większego zanieczyszczenia i stałego zaniedbania pewnych realności pod względem czystości, zarządza Magistrat z urzędu oczyszczenie tychże przez Zakład czyszczenia miasta na koszt właściciela. Wypadki takie zdarzają się przeciętnie 250 do 300 razy rocznie.

Nieczystości kloaczne z dzielnic położonych po lewym brzegu Wisły wywozi się do leja w Dąbiu, skąd idą one do lewobrzeżnego kolektora i spływają poza Krakowem do Wisły; zaś nieczystości z dzielnic położonych na prawym brzegu Wisły wywozi się do leja w Płaszowie.

Kanalizacja Krakowa skoncentrowana jest w dwóch kolektorach, biegnących wzdłuż Wisły po prawym i lewym brzegu, z któremi to kolektorami połączona jest sieć kanałów ulicznych, wodościeków i połączeń domowych. Oba kolektory uchodzą poniżej Krakowa do Wisły.

Ujścia kolektorów do Wisły nie posiadają dotychczas żadnego zamknięcia, toteż przy wysokim stanie Wisły zdarza się, — jak to miało miejsce przed dwoma laty podczas ostatniej powodzi w Krakowie — że ujście zostaje zupełnie zamknięte, a woda cofając się kolektorem i kanałami wylewa w mieście. Uniknięcie powyższego stanu rzeczy należy do koniecznych zadań Gminy miasta, a rozwiązanie tego problemu projektowane jest w dwojaki sposób; a to albo przez wybudowanie przy ujściu kolektorów stacji pomp, która w danym wypadku przepompowywałaby zawartość kolektorów do Wisły, lub też przez przedłużenie kolektorów w dół Wisły i wykonania ich ujścia w takiem miejscu, w którym wody Wisły mimo wysokiego jej stanu nie zagrażałyby cofnięciem się do kolektorów.

Oba kolektory wykonane były kosztem dawnego rządu austrjackiego, wszelkie też dalsze prace w tym kierunku należą do zakresu prac rządowych. Zadaniem Gminy będzie przeprowadzenie powyższych postulatów u rządu i podjęcia prac uniemożliwiających na przyszłość spowodowania takiego stanu, w jakim Kraków podczas ostatniej powodzi się znalazł.

Czyszczenie kanałów dokonuje się obecnie sposobem ręcznym. W szczególności tym sposobem dokonuje się czyszczenia studzienek kanałowych będących ujściem wodościeków, przyczem wydobyte nieczystości składa się na ulicy, skąd zabiera je Zakład czyszczenia miasta.

Obecny system czyszczenia studzienek kanałowych powodujących przykre wyziewy szczególnie w porze letniej, musi ulec zmianie w kierunku wprowadzenia syfonów zbierających wyłącznie części stałe, oraz wprowadzenia częstego automatycznego ich opróżnienia zapomocą specjalnego systemu wozów, zaopatrzonych w przyrządy do opróżniania syfonów wprost do wozów, tak by ręka ludzka bezpośrednio ich nie dotykała.

Nadzór nad przestrzeganiem porządku i czystości na ulicach i placach przez mieszkańców i przechodniów oraz wewnątrz domów wykonuje Magistrat na zasadzie obowiązującego dotąd regulaminu z dnia 24 sierpnia 1884 r. Regulamin ten wskutek zmienionych warunków jest już w wielu punktach przestarzały i dlatego jednem z najważniejszych zadań Magistratu w tej dziedzinie jest opracowanie i wydanie nowych, odpowiadających wymaganiom doby obecnej przepisów porządkowych. Prace zostały już rozpoczęte i są w pełnym toku.

Utrzymanie porządku i czystości wewnątrz domów należy do obowiązków dozorców domowych. Obowiązki ich, stosunek do Gminy, do właścicieli realności, do mieszkańców, wymagają ustawowego uregulowania. Obowiązujące dotychczas przepisy prawne, na których stosunek ten się opiera i pewne normy zwyczajowe nie odpowiadają już dziś wymaganiom obecnym. To też Magistrat wniósł jeszcze w 1919 roku projekt ustawy o stróżach do Rządu, który jednak mimo wszechstronnego uzasadnienia i poparcia nie doczekał się załatwienia. Na razie ingerencja Magistratu ogranicza się do pośrednictwa przy zawieraniu umów między właścicielami realności a dozorcami; umowy te są odnawiane co roku.

Dalszym elementem zewnętrznego wyglądu miasta poza czystością ulic, placów, chodników, poza należytem utrzymywaniem skwerów, plantacyj, ogrodów i parków miejskich — jest architektura jego i sposób jego zabudowania. Co do zabudowania Kraków podzielić można na trzy rejony: stare miasto, obejmujące stary Kraków tj. dzielnicę I. śródmieście, II. Wawel, a częściowo VII. i VIII. tj. Stradom i Kazimierz, sięgające czasów ostatnich Piastów i epoki Jagiellonów — drugi, rejon obejmujący dawne jurydyki jak Nowy Świat, Piasek, Kleparz, Wesołą, tworzące dziś dzielnicę III., IV., V. i VI., wreszcie dzielnice IX. do XXII., obejmujące przyłączone w latach 1909/1915 miasto Podgórze, oraz podmiejskie gminy i obszary dworskie.

Dla średniowiecznego charakteru budowli starego miasta i ze względu na jego zabytki w architekturze gmachów i kościołów, zwiedza Kraków rokrocznie tysiące osób z Polski i z zagranicy. Gmina m. Krakowa musi też kłaść specjalny nacisk na zewnętrzny wygląd miasta. Dążeniem Zarządu miasta musi być zawsze, by ten charakter miasta, nabyty w ciągu wieków, w czasach gdy Kraków, jako stolica Państwa, był ogniskiem kultury dla wszystkich ziem polskich, siedzibą królów polskich i miejscem najważniejszych zdarzeń i aktów Państwa Polskiego, był jaknajlepiej zachowany, a wszystkie zabytkowe budowle, stylowo odnowione, świadczyły o roli, jaką odgrywał w życiu i historji Polski. Dla utrzymania tego charakteru koniecznem jest, by także nowe budowle, w dzielnicach zabytkowych powstające, stylem swym dostosowane były do budowli istniejących, szczególniej zaś, gdy powstają w pobliżu jakiegoś zabytku.

Gmina m. Krakowa dba i stara się o utrzymanie i zachowanie tego charakteru architektonicznego miasta a wysiłkiem i rękojmią utrzymania tegoż charakteru jest nadane Magistratowi statutem prawo zatwierdzania planów, zarówno nowych budowli, jak odnowień i przeróbek starych domów.

Świadomy doniosłości tej roli, a nie chcąc przyjmować odpowiedzialności za wszystko, co w dziedzinie

budowlanej na terytorjum miasta się przeprowadza, powołał Zarząd miasta do życia dwie instytucje, jako organa pomocnicze i doradcze, a to w roku 1907 Radę artystyczną, a przed dwoma laty osobną Poradnię artystyczną przy Muzeum Przemysłowem, dla spraw mniejszej wagi.

Rada artystyczna ma za zadanie czuwanie nad utrzymaniem i prawidłowym rozwojem charakteru architektonicznego miasta i powołaną jest do wydawania opinji w sprawach projektowanych nowych budowli, zwłaszcza na obszarze starego miasta, a to przedewszystkiem o ile chodzi o wygląd ich zewnętrzny tj. o fasady, dalej w sprawach dotyczących odnawiania i przeróbek istniejących już budynków, przebudów ważniejszych i większych portali, szyldów reklamowych, reklam świetlnych itd., a nadto w sprawach dotyczących planów zasadniczej regulacji miasta, otwarcia nowych ulic i parcelacji gruntów miejskich.

Do utworzonej Poradni artystycznej przy Muzeum Przemysłowem należy wydawanie opinji co do umieszczenia nowych szyldów i wywieszek, odnawiania portali, zakładania gablotek, oraz budowy nagrobków i grobowców na cmentarzach miejskich.

Konserwacja zabytków pozostaje pozatem pod kontrolą władz państwowych, w szczególności utworzonego na zasadzie postanowień dekretu Rady Regencyjnej z dnia 31/X. 1918 o opiece nad zabytkami sztuki i kultury, przy Województwie krakowskiem Wydziału Kultury i Sztuki, którego zatwierdzeniu podlegają wszystkie plany przebudowy ważniejszych gmachów historycznych, kościołów, pomników itp., zaliczonych do zabytków sztuki i kultury. Konserwator państwowy bierze z urzędu udział w Radzie artystycznej.

Tak przedstawia się strona prawna zewnętrznego wyglądu miasta i utrzymania charakteru jego architektury. O ile idzie o stosunki faktyczne, fasady budynków — bo tę sprawę głównie obecnie pragnę omówić — nie odnawiane od 1914 r. przedstawiały do niedawna widok godny pożałowania. Z chwilą ustabilizowania się złotego i unormowania się stosunków gospodarczych, Magistrat zarządził odnowienie zniszczonych fasad. Akcja Gminy, poparta finansowo przez Kasę Oszczędności m. Krakowa, która udziela pożyczek właścicielom realności, wydała mimo ciężkich warunków, w jakich właściciele domów się znajdują wskutek ustawy o ochronie lokatorów, zadawalniające rezultaty, gdyż do ostatnich dni odnowiono we wszystkich dzielnicach fasady około 150 realności, z czego na stare miasto przypada prawie połowa. Dalsza akcja w tym kierunku jest jednem z zadań gospodarki miejskiej w latach najbliższych.

Ze sprawą odnowienia fasad łączy się sprawa szyldów, gablotek i portali sklepowych. Zarząd miasta zdąża systematycznie do usunięcia z Krakowa drewnianych portali sklepowych i gablotek, które nie odpowiadają czyto swojemi rozmiarami, czy sposobem wykonania i umieszczenia, zasłaniającym części architektoniczne domów, zewnętrznemu wyglądowi realności. Urządzenie nowych drewnianych portali i gablotek, wystających poza mury realności, jest wzbronione. Dotychczas zostało usuniętych około 300 gablotek i przebudowanych około 200 portali.

Stosunki, w jakich kupiectwo krakowskie się znajduje, nie pozwalają na wyegzekwowanie przebudowy portali i wystaw sklepowych w terminie poprzednio zakreślonym tj. po koniec 1926 r. Zarząd miasta dąży jednak usilnie do zupełnego ich zniesienia w możliwie najkrótszym czasie.

Łącznie z prowadzoną przebudową portali sklepowych zarządzono dotychczas usunięcie około 2000 szyldów nieodpowiadających warunkom ustalonym przez Magistrat. Dążeniem Zarządu miasta jest, aby wszelkie szyldy wiszące zastąpione zostały napisami plastycznemi, albo rytemi w murze. Również usuwa się szpecące godła i wywieszki poprzeczne o wyglądzie nieestetycznym. Najwięcej szyldów, gablotek i wywieszek usunięto w dzielnicy VIII. tj. na Kazimierzu, gdzie fasady domów były nieraz do wysokości II. piętra poprostu zupełnie zakryte szyldami reklamowemi i napisami, szpecącemi w niewidziany nigdzie sposób miasto.

Nakładane przez Magistrat opłaty od tablic firmowych, szyldów, godeł itp. przyczyniły się pośrednio również do usunięcia szyldów, szczególniej szyldów dużych rozmiarów i zastąpienia ich mniejszemi a bardziej estetycznemi.

Do największych bolączek Krakowa należała do niedawna reklama afiszowa. Umieszczone poprzednio na domach tablice, na lepienie afiszów i plakatów, szpeciły miasto, tembardziej, że z powodu braku miejsca na tablicach nalepiano afisze i plakaty bardzo często bezpośrednio na murach budynków. Dla ujednostajnienia całej akcji przystąpiono, wzorem innych miast, do wybudowania specjalnych kolumn reklamowych, a to w porozumieniu z firmą »Orbis«, która wybudowała dotychczas 90 kolumn własnym kosztem za odpowiednim czynszem na rzecz Gminy. Wnętrze kolumn reklamowych wyzyskano na umieszczenie inwalidów, sprzedających gazety i papierosy. Z chwilą wybudowania tych kolumn reklamowych umieszczanie plakatów na innem miejscu zostało wzbronione i ściśle przestrzegane przez organa miejskie. Powierzchnia kolumn reklamowych przeznaczona do celów plakatowania jest obecnie o połowę większa od powierzchni tablic przeznaczonych do plakatowania.

Zadanie miasta w dziedzinie ładu i porządku publicznego obejmuje również unormowanie ruchu ulicznego. Dotychczas obowiązywał regulamin komunikacji z roku 1914, który stał się wobec wydanej przez Państwo Polskie ustawy drogowej w r. 1921, oraz przewrotu jaki dokonał się w dziedzinie komunikacji, wskutek wzmożonego rozwoju ruchu automobilowego, zupełnie przestarzały. Toteż Magistrat, opierając się na najnowszych przepisach o ruchu ulicznym w miastach zachodnio-europejskich, opracował nowe przepisy o ochronie ulic i regulowaniu ruchu ulicznego, któreto przepisy, zatwierdzone przez Radę miejską, w najbliższym czasie wejdą w życie.

Opracowanie przepisów połączone było z szeregiem trudności. Cytowana państwowa ustawa drogowa ograniczyła w znacznym stopniu samorząd, narzucając granice dla przepisów miejscowych, zarówno pod względem prawa formalnego, jak i materjalnego. Pozatem ze względu na zainteresowanie szeregu władz powołanych do załatwiania spraw drogowych i komunikacyjnych, a czuwających nad swobodą i bezpieczeństwem ruchu w Krakowie, opracowanie przepisów wymagało uzgodnienia stanowiska i poglądów w nich zawartych.

Wreszcie same stosunki lokalne Krakowa, jego wąskie i kręte ulice, brak stałych arteryj komunikacyjnych, zależność kierunków ruchu od jakości i stanu nawierzchni, stwarzały przy kodyfikacji tychże przepisów szereg problemów niezwykle doniosłych, a trudnych w ujęciu.

Bezpieczeństwa ruchu ulicznego nie tworzą same przepisy, choćby najlepiej przemyślane. Wśród czynników, bezpieczeństwo to zapewniających, poza utrzymaniem dróg w należytym stanie, decydującym jest należyte oświetlenie ulic i dróg w porze wieczornej i nocnej. Stan miasta Krakowa pod względem oświetlenia, poza śródmieściem, jest wprost fatalny. Słabe oświetlenie, jakie inne dzielnice posiadają, utrudniają w wysokim stopniu zapewnienie bezpieczeństwa życia mieszkańcom i swobodnego ruchu wszelkiego rodzaju pojazdom.

Kraków posiada trzy rodzaje oświetlenia ulic tj. elektryczne, gazowe i naftowe. Należyte oświetlenie posiadają główne ulice śródmieścia, aleja obwodowa wzdłuż plantacji, dojazd do dworca i plac Matejki, a częściowo także i główne arterje komunikacyjne w dz. VII. Stradom, XXII. Podgórze, a to część ul. Lwowskiej i Kalwaryjskiej. Poza wymienionemi, dzielnice starego miasta oświetlone są słabo z wyjątkiem może jednej ulicy Starowiślnej, oświetlonej lampami gazowemi. Dzielnice przyłączone oświetlone są zupełnie niedostatecznie częściowo lampami gazowemi, częściowo naftowemi. Zarówno część starego Krakowa, nie mająca oświetlenia ulicznego elektrycznego, jak dzielnice przyłączone, oświetlone są względnie silniej na arterjach ruchu, oświetlenie przecznic, ulic mniej uczęszczanych jest prawie żadne. Przykładowo wskazać należy jak słabe wieczorem oświetlenie mają ulice np. Długa, mająca tor tramwajowy i stanowiąca dojazd do dworca towarowego, ul. Karmelicka, Warszawska, Wielicka, Zwierzyniecka, nie mówiąc już o takich ulicach jak Aleja Trzech Wieszczów, 3-go Maja, ul. Kazimierza Wielkiego, Mazowiecka, Wrocławska, Rakowicka, Lubicz, Mogilska i inne. Można powiedzieć, że warunki dla ruchu samochodów kończą się z linją ulic wzdłuż plantacji, reszta bowiem miasta pogrążona jest w mniejszych lub większych ciemnościach. Zarząd miasta starał się potrzebie tej zaradzić wprowadzeniem lamp orjentacyjnych, mających na celu zarówno ułatwienie orjentacji wieczorem i w nocy, jak i wzmocnienie oświetlenia publicznego. Cel drugi latarnie orjentacyjne osiągnęły przejściowo przez czas, przez który lampy te się nie zużyły. Dzisiaj, gdy przeważna część lamp już się przepaliła a niema nadziei, by właściciele realności zakupili nowe lampy przed zupełnem ich spaleniem, ten sposób wzmocnienia oświetlenia publicznego okazał się problematycznym. Pozatem lampy orjentacyjne wzmocnić mogą częściowo oświetlenie publiczne, o ile zasilane są światłem elekrycznem, a np. dzielnice przyłączone nie mają dotychczas rozbudowanej sieci światła elektrycznego. Zarząd miasta, zdążając do zaprowadzenia latarń orjentacyjnych na obszarze całego miasta, zdaje sobie sprawę, że orjentacyjne lampy naftowe nie rozwiążą kwestji oświetlenia dzielnic przyłączonych.

Instalacje lamp orjentacyjnych zaczęto od najdalszych krańców dzielnic przyłączonych, jak Dębniki, które miały najgorsze oświetlenie ulic. Dotychczas zawieszono 2800 latarń. Do wykonania pozostaje jeszcze około 1200 latarń, które obecnie zakładane są w dz. XXII. Podgórze, poczem wykonane będą roboty na Salwatorze, w Nowej Wsi, Czarnej Wsi, Krowodrzy, a na samym końcu w Śródmieściu. Praca ukończona zostanie w przyszłym roku.

Oświetlenie miasta należy też do największych bolączek życia miejskiego, do najważniejszych zadań gospodarki miejskiej w najbliższej przyszłości.

Zarząd miasta jest w toku opracowania planu oświetlenia całego miasta przez zaprowadzenie jednolitego oświetlenia lampami elektrycznemi. Oświetlenie to wypiera gazowe, którego instalacja, konserwacja i konieczność zapalania każdej latarń osobno, wymaga większych kosztów i utrzymania licznego personalu. Toteż mimo wielkich wydatków, jakie Gminę miasta w tym kierunku czekają, konieczne jest przeprowadzenie prac dla rozbudowy sieci światła elektrycznego, a w szczególności rozbudowy publicznego oświetlenia elektrycznego na dzielnice, które dotychczas go nieposiadają. Roboty te wykonuje Gmina narazie małemi partjami, jak np. ostatnio zainstalowano 11 lamp elektrycznych w przedłużeniu ul. Straszewskiego pod Wawelem, aż do kościoła św. Idziego i ukończono prace nad instalacją lamp elektrycznych na ul. św. Gertrudy, wzdłuż plant, oraz na ulicy Stradom. Dalszy plan rozbudowy oświetlenia miasta obejmuje na najbliższe sześciolecie:

W Dz. I. Śródmieście:

Zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego w latach 1927 i 1928 w całem śródmieściu, w szczególności w przecznicach, tj. w ulicach św. Marka, św. Tomasza i św. Krzyża i innych, ponadto wzmocnienie oświetlenia gazowego na ulicach Kanoniczej i Poselskiej, oraz umieszczenie na skrzyżowaniu ul. Grodzkiej z ul. Senacką jednej lampy elektrycznej wiszącej.

W Dz. III. Nowy Świat:

Wzmocnienie w r. 1927 oświetlenia gazowego, obecnie istniejącego, na ul. Retoryka, przez dodanie 4 latarń gazowych, umieszczonych na przestrzeni pomiędzy ul. Wolską a Smoleńską po obydwu stronach skweru, po dwie z każdej strony; zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego w ul. Zwierzynieckiej przez założenie 10 wypustów; wzmocnienie istniejącego na ul. Powiśle oświetlenia gazowego, wreszcie wzmocnienie oświetlenia gazowego na placu Groble po jego uporządkowaniu, a to możliwie światłem elektrycznem ewentualnie przez wzmocnienie istniejącego oświetlenia gazowego, powiększeniem ilości istniejących już latarń gazowych.

W Dz. IV. Piasek:

1. Wzmocnienie oświetlenia gazowego na placu Jabłonowskich przez postawienie w r. 1927 jednej latarni gazowej intenzywnej, dwuramiennej w środku placu; wzmocnienie istniejącego oświetlenia gazowego w ul. Czarnowiejskiej, oraz wzmocnienie w ul. Garncarskiej oświetlenia gazowego, aż do czasu wprowadzenia oświetlenia elektrycznego.

2. Zaprowadzenie w r. 1928 na ul. Karmelickiej oświetlenia elektrycznego w postaci 13 wypustów i oświetlenie elektryczne wylotu Karmelickiej; wzmocnienie na Al. Słowackiego istniejącego oświetlenia gazowego, tudzież wzmocnienie na ul. Batorego oświetlenia gazowego do czasu wprowadzenia oświetlenia elektrycznego.

3. Wprowadzenie na ul. Wolskiej w r. 1929 oświetlenia elektrycznego łącznie z wprowadzeniem tegoż na Al. 3-go Maja.

4. W r. 1931 oświetlenie elektryczne ul. Biskupiej w formie 2 wypustów; ul. Asnyka przez umieszczenie 4 wypustów, przyczem już w r. 1927 oświetlenie elektryczne skrzyżowania ul. Asnyka i Biskupiej, następnie ul. Łobzowskiej w formie 15 wypustów z założeniem w r. 1927 na skrzyżowaniu ulic Łobzowskiej i Garbarskiej jednej lampy wysokoświecowej. W tymże roku oświetlenie elektryczne ul. Krowoderskiej w formie 13 wypustów, ul. św. Teresy w formie 1 wypustu, ul. Staszica w formie 2 wypustów, wreszcie ul. Szlak w formie 15 wypustów.

W Dz. V. Kleparz:

1. W r. 1927, najpóźniej w r. 1928, oświetlenie elektryczne w ilości 13 wypustów ul. Długiej, wzmocnienie oświetlenia gazowego w ul. Pędzichów, Helclów, Pawiej, Ogrodowej i Kurniki, wreszcie wzmocnienie oświetlenia gazowego na ul. św. Filipa. Oświetlenie elektryczne kompletne wymienionych ulic ma być zaprowadzone w r. 1930, w tym samym roku ma nastąpić zainstalowanie oświetlenia elektrycznego na Rynku Kleparskim.

2. Zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego na ul. Warszawskiej w r. 1928 i połączenia w ten sposób oświetlenia elektrycznego na Al. Królewskiej z oświetleniem pl. Matejki.

3. Oświetlenie elektryczne w r. 1930 placu Słowiańskiego jedną lampą wysokoświecową.

W Dz. VI. Wesoła:

1. Wzmocnienie w b. r. oświetlenia gazowego na ul. Kopernika, ewentualnie zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego, oraz oświetlenie podkopu kolejowego na ul. Lubicz 4 lampami elektrycznemi, oświetlenie skrzyżowania ul. Lubicz z ul. Strzelecką, Botaniczną i Arjańską, dalej skrzyżowania Lubicz—Rakowicka, Rakowicka—Topolowa, Topolowa—Mogilska i Mogilska—Lubicz w formie lamp na przewieszkach, co do samej ul. Lubicz od przecięcia jej z Rakowicką zaprowadzenie na tejże elektrycznego oświetlenia w latach 1928—1932.

2. Oświetlenie elektryczne ul. Mogilskiej w r. 1928 w formie 54 wypustów.

3. Oświetlenie elektryczne w r. 1929 ul. Rakowickiej w formie 18 wypustów.

W Dz. VII. Stradom:

1. Wzmocnienie oświetlenia gazowego ul. Bernardyńskiej, aż do czasu wprowadzenia oświetlenia elektrycznego w r. 1927.

2. Oświetlenie elektryczne w b. r. pl. Bernardyńskiego łącznie z oświetleniem ul. św. Gertrudy i Grodzkiej.

W Dz. VIII. Kazimierz:

1. W r. 1927 oświetlenie elektryczne ul. Krakowskiej w formie 6 wypustów, oraz wzmocnienie oświetlenia gazowego na ul. św. Wawrzyńca.

2. W r. 1930 oświetlenie elektryczne ul. Dietlowskiej.

W Dz. IX. Ludwinów:

1. W r. 1927 rekonstrukcje oświetlenia elektrycznego na ul. Tureckiej i ul. Czackiego.

2. W r. 1928 oświetlenie elektryczne ul. Walgierza w formie 4 wypustów, oraz ulicy równoległej do ul. Walgierza w formie 11 wypustów.

W Dz. X. Zakrzówek:

1. Oświetlenie elektryczne ul. Zielnej w formie 7 wypustów, ul. Ceglarskiej w formie 29 wypustów, ul. Kapelanka w formie 14 wypustów, ul. Dworskiej w formie 5 wypustów, ul. Twardowskiego w formie 10 wypustów, ul. Mieszczańskiej w formie 1 wypustu, ul. Na Ustroniu, Bocznej w formie 11 wypustów, ul. Wierzbowej w formie 2 wypustów, wszystkich wymienionych ulic w roku 1928.

W Dz. XI. Dębniki:

1. Oświetlenie elektryczne mostu dębnickiego w r. 1927.

2. Oświetlenie elektryczne ul. Barskiej w formie 12 wypustów, ul. Madalińskiego, ul. Tynieckiej w formie 20 wypustów, ul. Polnej w formie 8 wypustów. ul. Szwedzkiej w formie 14 wypustów, ul. Zagrody w formie 3 wypustów, ul. Konfederackiej w formie 4 wypustów, ul. Dębowej w formie 1 wypustu, ul. ks. Marka w formie 3 wypustów, ul. Puławskiego, wszystkich wymienionych ulic w r. 1928.

W Dz. XII. Półwsie Zwierzynieckie:

1. W r. 1928 wzmocnienie oświetlenia gazowego w ul. Tadeusza Kościuszki, oraz oświetlenie elektryczne tejże ulicy w formie 14 wypustów, oświetlenie elektryczne ul. Filareckiej, ul. Kasztelańskiej w formie 4 wypustów, tudzież wzmocnienie oświetlenia gazowego ul. Kraszewskiego.

W Dz. XIII. Zwierzyniec:

1. Oświetlenie elektryczne ul. Ks. Józefa w postaci 17 wypustów, ul. Król. Jadwigi w formie 16 wypustów, ul. Emaus w postaci 16 wypustów, ul. Lasoty, ul. Piastowskiej w formie 9 wypustów, wszystkich wymienionych ulic w r. 1927.

W Dz. XIV. Czarna Wieś:

1. W r. 1927 oświetlenie elektryczne ul. Kawiory w formie 7 wypustów, ul. Miechowskiej w formie 6 wypustów, wzmocnienie oświetlenia gazowego w ul. Konarskiego oraz uzupełnienie oświetlenia elektrycznego w ul. Szopena.

2. W r. 1929 oświetlenie elektryczne Aleji 3-go Maja w formie 28 wypustów przy równoczesnem oświetleniu ulicy Wolskiej.

W Dz. XV. Nowa Wieś:

1. W roku 1927 oświetlenie elektryczne ul. Mazowieckiej w formie 7 wypustów, ul. J. Lea w formie 13 wypustów, Racławickiej w formie 6 wypustów oraz St. Wyspiańskiego.

2. W r. 1928 oświetlenie elektryczne ul. Chocimskiej i wzmocnienie oświetlenia gazowego ul. Pomorskiej.

W Dz. XVI. Łobzów:

1. W roku 1928 oświetlenie elektryczne ul. Gnieźnieńskiej w formie 4 wypustów, ul. Podchorążych w postaci 7 wypustów, ul. Zakątek w formie 2 wypustów, ul. Przeskok w postaci 2 wypustów oraz ul. Bartosza Głowackiego.

2. W roku 1930 uzupełnienie oświetlenia elektrycznego w dzielnicach XIV., XV. i XVI. w formie 100 wypustów.

W Dz. XVII. Krowodrza:

1. W roku 1927 oświetlenie elektryczne ul. Kamiennej od pętlicy tramwajowej do ul. Warszawskiej w formie 10 wypustów, oświetlenie elektryczne podkopu kolejowego, ponadto oświetlenie elektryczne ul. Murowanej w formie 2 wypustów i ul. Towarowej.

2. W roku 1927 oświetlenie elektryczne ul. Cieszyńskiej, ul. Wrocławskiej, w ul. Łokietka podkopu

kolejowego 3 lampami na prawej stronie podkopu, ul. Rzecznej oraz oświetlenie elektryczne placu Kamiennego.

3. W roku 1929 wzmocnienie oświetlenia podkopu kolejowego przy ul. Prądnickiej gazem przez ustawienie 2 latarń gazowych po prawej stronie przejazdu, oświetlenie elektryczne całej ulicy Prądnickiej w formie 11 wypustów, oświetlenie elektryczne drogi do Zakładów sanitarnych przez umieszczenie 21 wypustów oraz oświetlenie elektryczne ul. Zbożowej w formie 2 wypustów.

4. W roku 1931 uzupełnienie oświetlenia elektrycznego w dzielnicy XVII. przez dodanie 20 wypustów.

W Dz. XVIII. Warszawskie:

1. W roku 1927 oświetlenie elektryczne Aleji Królewskiej w formie 25 wypustów, ul. Zielnej, ul. Kątowej, ul. Wileńskiej, ul. Duchackiej, Wiśniowej, Sadowej, Zytniej, łącznie 7 wypustów, ul. Celarowskiej 6 wypustów, ul. Czerwonej 5 wypustów oraz ul. Zmudzkiej w postaci 2 wypustów.

W Dz. XIX. Grzegórzki:

1. W roku 1928 oświetlenie elektryczne ul. Grzegórzeckiej od fabryki Zieleniewskiego do ul. Rzeźniczej w postaci 5 wypustów, ul. Wiślisko 13 wypustów, w r. 1929 ul. Masarskiej 1 wypust, ul. Rzeźniczej 10 wypustów i ul. Podrzeźniczej w formie 5 wypustów nadto wzmocnienie oświetlenia w ul. Podgórskiej.

W Dz. XXI. Płaszów:

1. Oświetlenie elektryczne ul. Płaszowskiej na terytorjum Dz. XXI. do podkopu kolejowego łącznie z tym ostatnim; od podkopu począwszy, oświetlenie elektryczne ma być zaprowadzone łącznie z zainstalowaniem oświetlenia elektrycznego w całej dzielnicy XXI. Co do reszty ulic w Dz. XXI. wprowadzenie oświetlenia elektrycznego w r. 1930 o ile to ze względów technicznych da się przeprowadzić.

2. W r. 1928 oświetlenie elektryczne ul. Dworcowej.

W Dz. XXII. Podgórze:

1. W r. 1927 oświetlenie ul. na Zjeździe silnemi żarówkami wysokoświecowemi, wzmocnienie oświetlenia ul. Salinarnej, oświetlenie skrzyżowań na ul. Lwowskiej żarówkami wysoko-świecowemi, a mianowicie skrzyżowań z ulicami: św. Benedykta, Krakusa i Węgierską, uzupełnienie oświetlenia Rynku Podgórskiego 2 lampami wysokoświecowemi, ul. Wielickiej od podjazdu kolejowego do przecięcia z ul. Dworcową, pl. Serkowskiego plant podgórskich, ul. Zabłocie aż do targowicy, wzmocnienie oświetlenia ul. Kalwaryjskiej na skrzyżowaniu z ulicami Legjonów, Warneńczyka i Długosza i zrekonstruowanie oświetlenia w ul. Rydlówka, Wielickiej, Rękawka, Aleji E. Dembowskiego, ul. Kolejowej.

2. W roku 1928 oświetlenie elektryczne Al. pod Kopcem, ul. Wałowej i ul. Romanowicza, drogi do Łagiewnik w formie 28 wypustów, w roku 1928 ul. Wadowickiej w formie 20 wypustów.

Oświetlenie elektryczne plantacyj okrążających stary Kraków i Dietlowskich w r. 1932 w formie 124 wypustów.

Program powyższy obejmuje jak wspomniano najbliższe sześciolecie. Ma on charakter prowizorycznych konieczności. Dalsza rozbudowa miasta, w szczególności rozbudowa dzielnic przyłączonych spowoduje konieczność intensywniejszego oświetlenia tychże dzielnic zwłaszcza ulic wjazdowych i głównych arteryj komunikacyjnych lampami wysokoświecowemi górnemi, jak w śródmieściu.

Dotychczasowe doświadczenie wykazało, że jedno źródło światła, Elektrownia, często zawodzi. Najdrobniejszy wypadek czyto w centrali, czy w przewodach, czy w transformatorach, powoduje brak światła, często przez kilka godzin, pociągając za sobą słuszne narzekania publiczności. Miasta na zachodzie mają na zabezpieczenie się od tego rodzaju niespodzianek rezerwowe Elektrownie. Budowa takiej Elektrowni w Krakowie wymagająca wielkich wkładów byłaby tu mniej celową, o tyle, że Kraków posiada drugie źródło światła Gazownię miejską. Toteż gaz powinien stanowić rezerwę świetlną dla miasta po odpowiedniem rozmieszczeniu i pomnożeniu latarń oraz wzmocnieniu ich siły światła.

Do instytucyj zapewniających bezpieczeństwo publiczne należy utrzymywana przez Gminę miejska Straż pożarna. Straż pożarna krakowska ma już swoją ustaloną tradycję i uchodzi za jedną z najlepiej zorganizowanych straży pożarnych w Polsce. Początkowo o zaprzęgach konnych, została zautomobilizowana stopniowo od r. 1914, a temsamem postawiona została na poziomie odpowiadającym wymogom bezpieczeństwa ogniowego oraz współczesnego postępu techniki pożarnej. Stopniowe zużywanie się parku pożarnego, nowe wynalazki w dziedzinie pożarnictwa, wreszcie coraz większy rozwój miasta, wymagają uzupełnienia i zmodernizowania rekwizytów pożarnych i rozbudowania instytucji do rozmiarów istotnej potrzeby. W tej mierze wysuwa się na pierwszy plan konieczność wymiany wozów automobilowych, pracujących bez przerwy przez 13 lat. Wozy te bowiem wraz z znajdującemi się na nich przyborami, urządzeniami pożarniczemi, są znacznie zużyte i nie odpowiadają już obecnym wymaganiom techniki pożarnej udoskonalonej z biegiem czasu. Już obecnie dla uzupełnienia taboru należy sprawić dwie pompy samochodowe, beczkowóz automobilowy i mniejszą drabinę automobilową kosztem około 16.000 dolarów t. j. zł. 144.000. Posiadane obecne 4 pompy automobilowe powinny być wymienione na nowe kosztem około 24.000 dolarów tj. zł. 216.000. Z czasem będą musiały być wymienione również i wozy rekwizytowe w liczbie 6 tak, by 6 pogotowi, któremi dysponuje Straż mogły być w razie większego pożaru każdej chwili do dyspozycji.

Równolegle ze sprawą odnowienia parku samochodowego straży pożarnej należy traktować sprawę rozbudowy sieci sygnalizacyjnej pożarnej. Sieć alarmowa, (automatów pożarnych) musi być założona gęsto na całym obszarze miasta i działać sprawnie i pewnie, gdyż od szybkiego zawiadomienia o pożarze i natychmiastowego przybycia straży pożarnej, zależy skuteczność walki z pożarem i niedopuszczenie do jego rozszerzenia się, a temsamem zmniejszenie strat materjalnych spowodowanych przez ogień.

Centrala sieci mieści się w głównej strażnicy i obejmuje właściwie tylko dzielnice I.—VIII., w dalszych zaś dzielnicach nie jest ona systematycznie rozprowadzona. W dzielnicy XXII. (Podgórze) istnieje system sygnalizacji przestarzały, nie dający się włączyć do sieci głównej. Urządzenie zatem jednolitej sygnalizacji w obrębie całego wielkiego Krakowa należy do koniecznych prac inwestycyjnych i Gmina musi dążyć do spiesznego jej zrealizowania.

Istniejąca sieć sygnalizacyjna założona w r. 1912 wymaga przytem gruntownej naprawy, gdyż upływ czasu,

uderzenia piorunów i inne uszkodzenia spowodowały częściowe jej zużycie. Ogólne koszty rozbudowy i naprawy sieci sygnalizacyjnej wynosić będą około 55.000 zł.

Straż pożarna gminy m. Podgórze została po przyłączeniu tegoż do Gminy miasta Krakowa przeistoczoną na filjalną strażnicę pożarną. Budynek jaki straż ta posiada jest zasadniczo nieodpowiedni, a ponadto zupełnie zniszczony. Ponieważ budowa nowej strażnicy urządzonej w sposób nowoczesny, musiałaby pociągnąć za sobą znaczny wydatek, bo około 300.000 zł. ograniczyć się trzeba do przeprowadzenia remontu obecnych budynków kosztem około 10.000 zł.

Wreszcie budynek głównej strażnicy pożarnej wymaga nowego pokrycia dachu, nie odnawianego przez szereg lat, a to kosztem około 20.000 zł.

Wyżej podany program objęty w granicach najkonieczniejszych potrzeb spowoduje wydatek w łącznej kwocie około 445.000 zł.

Dla uzupełnienia całokształtu omawianych zagadnień, należy wspomnieć jeszcze o akcji, jaką Gmina prowadzi w celu przyuczenia mieszkańców do utrzymania czystości w mieście. Prócz obwieszczeń i ogłoszeń zalecających przestrzeganie czystości i porządku na miejscach publicznych, Zarząd miasta zarządził umieszczenie koszów na śmieci na plantacjach dla wrzucania papierów i śmieci, a nie na trawniki i ścieżki, jak to bardzo często się dzieje. Ludność nie zawsze ocenia należycie pracę i koszty jakie Gmina miasta wkłada, by miasto utrzymać na odpowiednim poziomie czystości i nie zawsze stosuje się do pouczeń i obwieszczeń Gminy.

Gdy dotychczasowe postępowanie administracyjne przy nakładaniu kar za tego rodzaju przekroczenia jest przestarzałe, a forma jego przewlekła nie nadaje się do obecnych stosunków, Zarząd miasta zabiega o zaprowadzenie w sprawach porządkowych drobniejszej wagi na terytorjum Małopolski postępowania mandatowego, przyjętego z miast niemieckich na obszarze Kongresówki, a polegającego na doraźnem ukaraniu winnego, przytrzymanego na popełnieniu przestępstwa.

Oto w zarysie zadania, jakie Gminę w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego w najbliższej przyszłości oczekują. Spełnienie ich nie zadecyduje o rezultacie, zależnym — jak wspomniano poprzednio — od ukształtowania się stosunków w innych dziedzinach gospodarki miejskiej, zwłaszcza w dziedzinie przebudowy ulic i dróg , skanalizowania miasta, zmodernizowania budynków na terenie miasta istniejących. Koszty złączone z wykonaniem powyższych zadań, pomyślanych zresztą w granicach najistotniejszych potrzeb są znaczne, wynoszą one prócz rozbudowy oświetlenia publicznego, o czem mowa będzie poniżej, przeszło 1,540.000 złotych. Kwota powyższa nie obejmuje również wydatków jakie ludność miasta będzie musiała ponosić z własnej kieszeni na przebudowę i zmodernizowanie domów, odnowę fasad, skanalizowanie budynków, przebudowę portali itd.

SPRAWOZDANIE

z działalności Miejskich Zakładów Sanitarnych za rok 1926.

M. Zakłady sanitarne obejmują oddział dla osób dotkniętych gruźlicą o 100 łóżkach, oddział dla osób dotkniętych chorobami zakaźnemi o 120 łóżkach, dom izolacyjny, oraz M. Zakład dezynfekcyjny.

Zakres działania Zakładów z roku na rok się zwiększa. Dowodem tego cyfra wydatków wstawiona do budżetu za rok 1926, wynosząca wraz z kredytem dodatkowym 562.642 zł, którą z przyczyny panującej w roku 1926 szkarlatyny i tak przekroczono o 218.936 złotych.

Stan i ruch chorych w roku ubiegłym przedstawiał się w obu oddziałach M. Zakładów sanitarnych, tj. Sanatorjum gruźliczem i pawilonie zakaźnym następująco: ogółem leczono 985 osób, z czego przypada na oddział gruźliczy 393 pacjentów, na epidemiczny 592.

Znaczny odsetek chorych gruźliczych, bo około 40%, dostarczyła krakowska Kasa chorych, która w bieżącym roku od 1 lutego korzysta z cen ulgowych. Część chorych, około 10%, przysyłał Okr. Związek Kas chorych, resztę miejsc zajmowali pacjenci z miasta, w tem 30% uiszczających pełne opłaty, pozostali zaś umieszczeni byli na bezpłatnych lub zniżkowych miejscach.

Wyniki osiągnięte w oddziale gruźliczym są naogół korzystne. Z 393 chorych, u których w ogromnej większości wypadków (386) stwierdzono bakterjologicznie otwartą gruźlicę, opuściło Sanatorjum z wybitną poprawą 177 pacjentów, tj. 45% ogółem leczonych, bez poprawy 45, z pogorszeniem 32, pozostało w leczeniu na rok 1927 osób 79, zaś zmarło 60 chorych, w tem 54 przysłanych do Sanatorjum w stanie beznadziejnym. Jak z powyższego wynika przypada odsetek śmiertelności wynoszący około 15% i 18% wypuszczonych bez poprawy, prawie w całości na chorych, co do których przewidzieć było można zgóry ujemny wynik z uwagi na daleko posunięty rozwój choroby.

Odnośnie do terapji, stosowanej w Sanatorjum gruźliczem, zaznaczyć należy, że każdy chory jest przy przyjęciu badany klinicznie, ważony, prześwietlany Röntgenem. Plwociny bada się bakterjologicznie każdego miesiąca, wagę ciała kontroluje co tydzień, bada się także krew i szybkość opadania krwinek. W leczeniu stosuje się wszelkie zabiegi i środki współczesnej wiedzy. Odmą sztuczną leczono 37 chorych, przyczem wysięk opłucny po zabiegu odmy, stwierdzono w 11 wypadkach, który zresztą ustąpił powoli bez dalszych powikłań. Ogółem przeprowadzono 356 dopełnień odmowych.

Röntgenem leczono 18 wypadków gruźlicy krtani, w 4-ch uzyskano przemijającą poprawę, równocześnie wypalano owrzodzenia u 3-ch chorych, z chwilowem polepszeniem u 2-ch.

Stosowano również przetwory złota w dawkach stopniowych od 5—50 centigramów, naświetlanie lampą kwarcową i łukową, oraz przetwory krzemowe, te ostatnie jednak bez widocznych wyników. Wyniki natomiast uzyskane naświetleniami, zwłaszcza w okresach początkowych i przy gruźlicy kości, były naogół dodatnie.

Wapno dożylnie stosowano u 162 chorych co 3 dni z wynikiem naogół dodatnim, zwłaszcza w postaciach gruźlicy wykazujących skłonność do krwawień. Obok wapna stosowano z bardzo dobrym wynikiem pituitrynę, oraz sole wapniowe wewnętrznie tam, gdzie dożylne wlewanie napotykało na techniczne trudności. Tuberkuliny Kocha nie stosowano. Z werandowania korzystało około 50 osób dziennie, przyczem czas leczenia ustalony został na 2 godziny przed i 2 godziny popołudniu.

Leczenie w Sanatorjum gruźliczem spoczywa w ręku

dwóch stałych lekarzy oddziałowych pod kierunkiem Dyrektora Zakładów i trzech specjalistów, dojeżdżających z miasta.

Od dnia uruchomienia Sanatorjum, tj. od 12 grudnia 1924 do 1 stycznia 1926, leczono ogółem 666 chorych, z wynikiem dodatnim 252, bez wyniku 142, śmiertelność wynosiła około 17%.

Z leczonych w pawilonie epidemicznym 592 pacjentów 559 było chorych na szkarlatynę, 21 na dyfterję i 11 na koklusz, ponadto 48 osób znajdowało się w obserwacji lekarskiej. Wypadków śmierci było 56 tj. około 8% stanu chorych. Powikłania obserwowano następujące: 12 wypadków ropienia gruczołów, 86 wypadków zaatakowania nerek, 42 wypadki ropnego zapalenia uszu i 13 wypadków zajęcia stawów. Na ogół przebieg szkarlatyny stanowiącej przeważną część stanu chorych, był w roku ubiegłym cięższy i wykazywał wyższą śmiertelność niż w latach poprzednich.

W zakresie dezynfekcji prowadzono energiczną akcję odkażania zarówno osób jak i mieszkań zakażonych. Aparatów dezynfekcyjnych użyto w 2.108 wypadkach, mieszkań odkażono 1.256, zaś osób 2.801.

Szczegółowe zestawienie przeprowadzonych dezynfekcji przedstawia się następująco:

Liczba dezynfekcji dokonanych po:

1) Płonicy	w mieszkaniu	904	w zakładzie	1000
2) Krztuścu	„	108	„	258
3) Durze brzusznym	„	121	„	246
4) Róży i chorobach przenośnych	„	2	„	10
5) Zapaleniu opon mózgowych	„	4	„	4
6) Innych chorobach zakaźnych	„	117	„	590

Wydatki inwestycyjne i konserwacyjne obracały się w granicach najpilniejszych potrzeb. W szczególności zakupiono w okresie sprawozdawczym kilka sztuk lamp stołowych elektrycznych, 45 nowych poduszek, uzupełniono bieliznę za kwotę 6.500 zł. nabyto 20 szt. koców, materace do 10 łóżek, 20 szt. spluwaczek kieszonkowych i ręcznych. Pozatem sprawiono 6 flaszek Sexleta, 12 strzykawek Record. maszynkę do baniek ciętych, aparat do aspiracji Potena, oraz cały szereg naczyń szklanych do badań chemicznych.

Dla zupełnej izolacji odgrodzono murem stronę zakażoną, dobudowano i urządzono ciemnię w pracowni Röntgena, urządzono 2 nowe markizy na drugim oddziele i sprawiono 14 stór na leżalniach. W oddziale gruźliczym zmontowano 6 porcelanowych umywalek do płukania ust i 3 szt. umywalek porcelanowych na seperatkach.

W baraku drugim i trzecim sprawiono 2 nowe automaty gazowe w łazienkach; zakupiono chodniki z linoleum, 9 inhalatorów, uskuteczniono rozbudowę kuchni zakładowej, magazynu kuchennego, płuczkarni i maszyn kuchennych z popędem elektrycznym.

Pozatem dobudowano piwnicę na mleko, przerobiono paleniska w kotłach na miał. Zakupiono 2 szt. kuchenek gazowych do baraków zapasowych. Zaprowadzono oświetlenie elektryczne w piwnicy obok kotłowni, sprawiono nową wirówkę wodną dla pawilonu szkarlatynowego, oraz 2 nowe tuby telefoniczne w rozmownicy, nową wanienkę do kąpania dzieci, zainstalowano rury wodne do kąpieli słonecznych, wreszcie zakupiono 12 sztuk taboretów nowych na pawilon szkarlat., 10 szt. skrzyń na śmieci i popiół.

W dziale konserwacji zaopatrzono okuciem nowem 14 leżaków, naprawiono 26 rusztów w piecach, wykonano naprawę parkanów, ścieków i chodników, odnowiono powozik i karetkę, sprawiono nowe uszczelnienie i termometry przy aparatach dezynfekcyjnych, przerobiono piec kuchenny i piekarski, oraz wykonano nowe nasady na kominy, naprawę dachów nad werandą. Pozatem wykonano naprawę palników do lamp kwarcowych, nowe boazery w pawilonie szkarlatynowym i kotłowni, przemalowano okna, drzwi w budynku izolacyjnym, stoliki, stoły, szafy, krzesła, podłogi w pawilonach, oraz oszklono dwa baraki zapasowe.

Poza niezbędnemi naprawami samochodów poprawiono nawierzchnię przejazdu, dróg i chodników w Zakładach, zremontowano wozy na przewóz zmarłych, wymieniono rury kamionkowe i syfony kanalizacyjne w pawilonie szkarlatynowym, oraz rury parowe w garażach i izolacji, wreszcie wyprawiono cokoły na wszystkich budynkach murowanych.

Normalne funkcjonowanie Zakładów Sanitarnych wymaga przedewszystkiem rozwiązania i to w najbliższym czasie sprawy komunikacji pieszej i drogowej z miastem, a to przez pomnożenie liczby samochodów zakładowych potrzebnych dla przewozu chorych, lekarzy, zwłok, rzeczy do dezynfekcji itd. oraz budowy chodnika od rogatki miejskiej do Zakładów. Niemniej ważną sprawą jest uruchomienie zakładu bakterjologicznego i łącząca się z tem kwestja mieszkań dla lekarskiego personalu zakładowego. Dyrekcja Państw. Instytutu higjeny w Warszawie przyjęła propozycję Zarządu miasta, aby państwowy zakład bakterjologiczny umieścić w budynku służbowym zakładów na ten cel wystawionym, którego zaopatrzenie rzeczowe należałoby wedle umowy do Gminy, zaś pokrycie wydatków personalnych do państwa. Zakład ten obsługiwałby i M. Zakłady Sanitarne. Obecnie budynek ten jednak zajmują mieszkania funkcjonarjuszy miejskich, a opróżniony być może dopiero po przerobieniu i dostosowaniu innych objektów zakładowych na mieszkania. Sprawa ta jest w toku, gdyż plany budowy są już gotowe, a z chwilą otrzymania odpowiedniej pożyczki w Banku Gospodarstwa krajowego będą natychmiast podjęte odnośne roboty.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 10276/27 Kraków, dnia 2 maja 1927 r.
VII.

Przedłużenie zamknięcia plant Dietlowskich.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie przepisów § 102 lit. d. Statutu dla Gminy miasta Krakowa z dnia 6 października 1901 Dz. u. kr. Nr. 108 oraz postanowień § 77 Regulaminu

porządku i czystości dla miasta Krakowa z dnia 24-go sierpnia 1884 Li 5874 przedłuża Magistrat zamknięcie plant Dietlowskich na przeciąg jednego roku tj. do dnia 2 maja 1928 na przestrzeni otoczonej drutem kolczastym od szkoły barakowej aż do wiaduktu kolejowego przy ulicy Grzegórzeckiej.

Magistrat zarazem przypomina, iż uszkadzanie urządzeń plantacyjnych, jak niszczenie ogrodzeń, łamanie gałęzi, psucie ścieżek, zanieczyszczanie plant, rzucanie kamieni itp. jest zakazane.

Przekraczający przepisy niniejszego rozporządzenia będą karani po myśli rozporządzenia mininisterjalnego z dnia 30 września 1857 Dr. u. p. Nr. 198, względnie rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 oraz § 60 ustęp 30 Statutu dla Gminy m. Krakowa.

Wreszcie zwraca się uwagę, że publiczność sama sobie przypisze winę w razie doznania jakiejkolwiek szkody wynikłej wskutek nieprzestrzegania postanowień tego zarządzenia.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 12753/27
V.

Kraków, dnia 5 maja 1927 r.

OBWIESZCZENIE.

Wykaz rzeczy znalezionych za miesiąc luty i marzec 1927 roku.

Art. 94 — weksel. Art. 97 — torebka damska. Art. 98 — 7 kluczyków. Art. 99 — 10 dolarów. Art. 100 — torebka damska. Art. 101 — nożyce do cięcia drutu. Art. 103 — zegarek damski. Art. 105 — 9 kluczy na kółku. Art. 108 — dyszel. Art. 118 — buciki dziecinne. Art. 119 — parasol damski. Art. 120 — teczka skórkowa. Art. 121 — 5 kluczy. Art. 123 — cwikier z futerałem. Art. 124 12 kluczy i hak. Art. 126 — szubler. Art. 127 — obrączka ślubna (złota). Art. 128 — lampa karbitowa. Art. 129 — portmonetka z drobną kwotą pieniężną. Art. 130 — portmonetka z drobną kwotą pieniężną. Art. 131 — 4 chusteczki do nosa, 4 klucze na kółku, notes. Art. 132 — pugilares z większą kwotą pieniężną. Art. 133 — pęk kluczyków na kółku. Art. 141 — 6 kluczy na kółku. Art. 145 — koszula. Art. 148 — cwikier damski. Art. 152 — $1^{1}/_{2}$ m. płótna. Art. 154 — zegarek niklowy. Art. 156 — zegarek srebrny damski. Art. 157 — pieczątka mosiężna. Art. 161 — teczka skórkowa. Art 162 — płachta. Art. 164 — portmonetka. Art. 165 — 2 portmonetki. Art. 169 — 37 flaszek. Art. 172 — 3 klucze. Art. 174 — słuchawka lekarska. Art. 176 — kamizelka męska. Art. 177 — ciężarek. Art. 127 — 5 zł. Art. 998 — 7 zł. Art. 3039 — worek otrąb.

Magistrat wzywa właścicieli powyższych przedmiotów, aby — o ile mogą dowieść swego prawa własności, zechcieli się zgłosić po odbiór tychże do biura Wydziału V. Magistratu oficyny I. piętro drzwi Nr. 16 w godzinach urzędowych między godziną 8—10 przed południem codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

W razie przeciwnym przedmioty te wydane zostaną znalazcom i po upływie trzech lat przejdą na ich wyłączną własność lub też sprzedane będą w drodze licytacji w tym czasie, przedmioty zaś ulegające łatwo zniszczeniu jak np. części odzieży zostaną sprzedane w trzy miesiące po niniejszem ogłoszeniu.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2984/27
I.

Kraków, dnia 6 maja 1927 r.

Prace pomiarowe w Dz. Ludwinów, Zakrzówek i Dębniki.

OBWIESZCZENIE.

Celem sprostowania stanu posiadania względnie własności nieruchomości w dzielnicach Ludwinów, Zakrzówek i Dębniki w Krakowie rozpoczną się w najbliższym czasie prace pomiarowe.

Magistrat wzywa przeto właścicieli i posiadaczy powyższych nieruchomości, aby wszelkie zmiany stanu posiadania, własności oraz trwałe zmiany kultury, wprowadzone tam od roku 1910 zgłaszali we własnym interesie w Kierownictwie pomiarów miasta Krakowa (ul. Lubicz 2 I. piętro) w sobotę każdego tygodnia między godziną 8 rano a 1 popołudniu.

Wszelkie nowe zmiany w stanie własności, posiadania lub kultury wspomnianych nieruchomości należy przed zgłoszeniem w Ewidencji katastru podatku gruntowego zgłosić w Kierownictwie pomiarów miasta Krakowa, gdyż inaczej Ewidencja kat. pod. grunt. nie będzie ani przyjmowała odnośnych planów techników cywilnych ani też zmian tych wprowadzała do elaboratów ewidencyjnych.

Dla komisyjnego ustalenia granic własności odbywać się będą w przypadkach wątpliwych komisje, na które mają się stawić interesowani na podstawie wezwania w myśl przepisu § 24 ustawy z dnia 23 maja 1883 Nr. 83 Dz. u. p. austr. pod rygorem następstw z § 19, 23 i 57 tejże ustawy.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 10792/1927.
VII.

Kraków, 10 maja 1927 r.

Utrzymanie czystości wewnątrz realności.

OBWIESZCZENIE.

W myśl rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 18 lutego 1927 roku Nr. Z. H. 867/27 w sprawie podniesienia stanu sanitarnego miast, przypomina się niniejszem przepisy rozporządzenia Magistratu z dnia 10 kwietnia 1924 roku L. 5347/24 Ib, dotyczące utrzymywania czystości wewnątrz realności. Przepisy te brzmią:

§ 1. Zanieczyszczone błotem dolne części fasad domów, należy odczyścić i stale utrzymywać w należytym porządku.

§ 2. Obejścia domów, parcele, podwórza, ogrody utrzymywać należy w należytym porządku, a znajdujące się tam błoto, rumowisko itp. należy bezzwłocznie wywieźć na miejsce przez Magistrat wyznaczone. Tam, gdzie niema dotychczas zbiorników na nawóz, urządzonych stosownie do obowiązujących przepisów i szczelnie nakrytych, należy przystąpić do ich budowy, a w czasie przejściowym należy gnojowiska przysypywać ziemią.

§ 3. Studnie, tam gdzie one dotychczas istnieją, należy oczyścić, ponaprawiać i utrzymywać w należytym stanie.

§ 4. Wychodki, pissoiry należy oczyścić i ponaprawiać, doły kloaczne często opróżniać, a treść kloaczną wywozić do leja w Dzieln. XXI. — Zaznacza się przytem, że wylewanie nieczystości kloacznych na role jest zakazane w czasie od 1 maja do 15 września b. r.

§ 5. Trąby zlewne i komórki kloaczne powinny być codziennie należycie oczyszczane.

§ 6. Wszystkie znajdujące się w realnościach urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne, należy utrzymywać stale w stanie zdatnym do użytku, a korzystanie z nich powinno być bez żadnych utrudnień dostępne osobom, dla których urządzenia te są przeznaczone.

Właścicielom i administratorom realności, stróżom, jak również i lokatorom zabrania się:

a) wyłączania urządzeń doprowadzających wodę do mieszkań,

b) zamykania dostępu wody do mieszkań,

c) zdejmowania i usuwania w całości lub w części urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych i ustępowych, oraz doprowadzania ich do stanu nieużywalności,

d) utrudnienia w jakiejkolwiek innej formie w korzystaniu z wyżej wymienionych urządzeń,

e) niepotrzebnego rozlewania lub wypuszczania wody i wogóle jakiegokolwiek z rozmysłu, czy niedbalstwa pochodzącego marnowania wody.

§ 7. Popiół, zmiotki domowe i wszelkie odpadki, nie dające się spalić, mają być składane do żelaznych skrzynek, skąd będą usuwane przez Zakład czyszczenia miasta.

§ 8. Wszelką padlinę należy bezzwłocznie, a najdalej do 48 godzin, usunąć z obrębu zabudowań na miejsce na ten cel przeznaczone.

§ 9. Sienie, schody, korytarze i ganki, podwórza, zejścia do suteryn i piwnic należy codziennie do godziny 9-tej rano starannie zamieść, a przynajmniej raz na tydzień dokładnie wymyć.

§ 10. Schody na każdem piętrze, podwórza, przez które przechodzi się do mieszkań w oficynach, należy od zmierzchu do godziny 10 wieczór dostatecznie oświetlać; schody ciemne nawet i we dnie mają być oświetlane.

§ 11. Mieszkania w ogólności, a w szczególności mieszkania niskie, ciasne, przez liczniejsze rodziny zajęte, należy codziennie przewietrzać i w czystości utrzymywać.

§ 12. Zabrania się mieszkańcom:

a) wystawiania w klatkach schodowych kubłów ze śmieciami lub zlewkami,

b) wszelkiego zanieczyszczania klatek schodowych, korytarzy, ganków, dziedzińców, sieni, parkanów, węgłów domowych, oraz wszystkich tych miejsc, których zanieczyszczanie jest zarządzeniami Magistratu zakazane,

c) wyrzucania śmieci, wylewania pomyj przez okna lub drzwi na dziedzińce i ulice,

d) przechowywania na gankach i klatkach schodowych kości, pomyj, szmat i wszelkiego rodzaju odpadków,

e) trzepania garderoby, mebli, dywanów w oknach, tudzież na balkonach od strony ulicy. Trzepanie dywanów, pościeli i t. p. wolno uskuteczniać tylko w czasie od godziny 8—10 rano i tylko w podworcach lub na tylnych gankach domów,

f) utrzymywania trzody chlewnej, oraz drobiu wolnochodzącego; utrzymywane przez mieszkańców w dzielnicach przyłączonych konie, bydło lub nierogacizna, trzymane być mają w specjalnie na ten cel przygotowanych stajniach i chlewach; gnojowiska mają odpowiadać wymogom sanitarnym,

g) rozgrzebywania śmieci na wysypiskach, przeznaczonych na składanie śmieci, popiołu i odpadków, oraz wybierania z nich szmat, kości i t. p.

h) wrzucania stałych przedmiotów do kanałów, oraz wlewania do zbiorników na popiół i t. p. nieczystości i kału.

Wszelkie przekroczenia przepisów objętych niniejszem rozporządzeniem, jakoteż wszelkich innych przepisów, dotyczących utrzymywania czystości i porządku w mieście, karane będą w myśl § 60 ustęp 30 Statutu miejskiego, względnie rozporządzenia ministerjalnego z dnia 30 września 1857, Dz. u. p. Nr. 198 — rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 r., Dz. u. p. Nr. 96, oraz po myśli art. 8 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r., Dz. ust. Rzp. Nr. 61, poz. 388, przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r., Dz. ust. Rzp. Nr. 9, poz. 89 grzywnami lub karami aresztu. — Niezależnie od przewidzianych powyżej kar, zarządzał będzie Magistrat usunięcie nieporządków z urzędu na koszt i niebezpieczeństwo opornych.

Przeciw wysokości kosztów usunięcia nieporządków, nie będzie służyło w myśl § 5 rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Nr. 96 Dz. u. p. prawo czynienia zarzutów. Rekurs, wniesiony przeciw zarządzeniom, nie będzie miał ze względów sanitarnych mocy wstrzymującej.

Nad przestrzeganiem przepisów porządkowo-sanitarnych czuwać będą organa Magistratu i Policji.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3613/27 VIII. — Kraków, dnia 25 maja 1927 r.

OBWIESZCZENIE

w sprawie oznaczenia przedmiotów **sprzedaży na poszczególnych placach targowych, unormowanie czasu trwania targów oraz godzin wykupna przez handlarzy.**

Magistrat na podstawie §§ 6, 8 i 12 Regulaminu targowego dla miasta Krakowa, celem oznaczenia przedmiotów sprzedaży na poszczególnych placach targowych, unormowania czasu trwania targów oraz godzin wykupna przez handlarzy, zarządza ze względów porządkowych co następuje:

§ 1. Na otwartych placach targowych wolno sprzedawać następujące towary:

A) **W Rynku głównym** od ul. Szewskiej: nabiał, jaja świeże, drób żywy i bity, dziczyznę, grzyby suszone, wyroby szczotkarskie. W Wielkim Tygodniu: wędliny, jajeczniki, przed Bożem Narodzeniem: ozdoby drzewkowe, strucle i owoce suszone.

B) **W Rynku głównym** od ul. Siennej: owoce, jagody, grzyby świeże, kwiaty żywe i sztuczne, zioła i korzenie; przed świętem Trzech Króli: kadzidło; przed świętem M. B. Gromniczej: gromnice; przed Wielkanocą: baranki gipsowe i palmy; przed Dniem zadusznym: wieńce; przed Bożem Narodzeniem: ozdoby drzewkowe, wyroby cukiernicze i drzewka wigilijne; przed św. Mikołajem: wyroby cukiernicze i kramarskie.

C) **Na Małym Rynku:** owoce.

D) **Na placu Szczepańskim:** jarzyny, ziemniaki, kapustę kiszoną, barszcz, artykuły strączkowe, nasiona, rozsadę, ryby wędzone oraz przed Bożem Narodzeniem: ryby żywe i bite.

E) **Na placu Jabłonowskich:** jarzyny i owoce.

F) **W ulicy Słowiańskiej:** owoce, jarzyny, barszcz i kapustę kiszoną.

G) **Na Rynku Kleparskim:** nabiał, jarzyny, owoce, drób żywy i bity, kwiaty, wyroby koszykarskie i drewniane, szczypy na podpałki, króliki, ptaki żywe, klatki, szczenięta, skórki zajęcze i królicze, pierze; przed Bożem Narodzeniem: choinki.

H) **Na placu targowym przy ul. Grzegórzeckiej:** nabiał, jarzyny, owoce, drób żywy.

I) **W ulicy Topolowej:** nabiał, jarzyny, owoce, drób żywy.

J) **Na placu Nowym:** owoce, jarzyny, ziemniaki, drób żywy i bity.

K) **Na placu Izaaka:** ryby oraz we środy i czwartki drób bity, dostarczany przez pozamiejscowych handlarzy.

L) **Na placu Wolnica:** nabiał, owoce, jarzyny.

Ł) **Na tandecie przy ul. Szerokiej:** ubiory, płótna, kramarszczyznę, wyroby galanteryjne i norymberskie, bieliznę, obuwie, skóry, kapelusze, czapki, naczynia kuchenne, szklanne i emaljowane oraz starzyznę.

M) **W Rynku Dębnickim:** nabiał, jarzyny, owoce, drób żywy.

N) **Na placu „Na Stawach":** nabiał, jarzyny, owoce, drób żywy.

O) **Na Nowym Kleparzu** (u wylotu ul. Długiej): słomę, siano, zboże, artykuły pasterne, nasiona, narzędzia i sprzęty rolnicze, miotły, wyroby bednarskie, kołodziejskie, kowalskie, rymarskie, powroźnicze i koszykarskie, krzewy, dziczki i szczepy owocowe.

P) **W ulicy Lubelskiej:** nabiał, jarzyny, owoce i drób żywy.

R) **W ulicy Wiśniowej:** nabiał, jarzyny, owoce i drób żywy.

S) **W Rynku Podgórskim:** nabiał, jarzyny, owoce, jagody, drób żywy, kwiaty żywe i sztuczne, grzyby świeże i suszone. Przed świetem Trzech Króli: kadzidło; przed świętem M. B. Gromniczej: gromnice; w Wielkim Tygodniu: wędliny, jajeczniki, baranki i palmy; przed Bożem Narodzeniem: ryby, strucle, ozdoby drzewkowe, wyroby cukiernicze, choinki; przed św. Mikołajem: wyroby cukiernicze i kramarskie; przed Dniem Zadusznym: wieńce.

T) **Na placu Zgody:** siano, słomę, wyroby bednarskie, powroźnicze i koszykarskie, jarzyny i drób żywy.

U) **W ulicy Celnej:** ryby żywe.

W) **Na targowicy końskiej przy ul. Zabłocie:** we wtorki konie, zaś w piątki hodowlaną trzodę i bydło.

Z) **Na targowicy drzewnej przy ul. Zabłocie:** drzewo i materjały budowlane.

§ 2. Sprzedaż innych artykułów na powyższych placach targowych zależy w każdym poszczególnym wypadku od osobnego pozwolenia Magistratu.

§ 3. Hurtowna (sezonowa) sprzedaż ziemniaków, kapusty i ogórków na wozach dozwolona jest na placach: Jabłonowskich, Wolnica, w Rynku Dębnickim, Na Stawach, u wylotu ul. Długiej, w Rynku Podgórskim oraz na placu Zgody.

§ 4. Postój wozów dozwolony jest na placach: Jabłonowskich, Nowym Kleparzu, przy ul. Dietla nad Wisłą, Na Stawach, Zgody, Serkowskiego oraz przy rogatce Mogilskiej.

§ 5. Targi na wszystkich placach rozpoczynają się zasadniczo w miesiącach letnich tj. od 1 maja do 30 września o godzinie 5-tej rano i trwają we wtorki i piątki do godziny 2-giej, zaś w inne dni do godziny 12-tej w południe. W innych miesiącach tj. od 1 października do 30 kwietnia rozpoczynają się o godzinie 6-tej rano i trwają we wtorki i piątki do godziny 1-szej po południu, w inne dni do godziny 12-tej w południe.

§ 6. Wyjątkowo poza godzinami targowemi w § 5 wymienionemi dozwolona jest sprzedaż:

A) **W Rynku głównym:**

a) owoców, jagód i kwiatów w czasie od 1 czerwca do 30 września do godziny 3-ciej po południu przez miejscowych handlarzy;

b) przez czas Wielkiego Tygodnia: wędlin, jajeczników, owoców świeżych i suszonych, baranków i wyrobów cukierniczych do godziny 7 po południu;

c) przed Bożem Narodzeniem od 15 do 23 grudnia: owoców, strucli, wyrobów cukierniczych, wyrobów kramarskich na drzewka, drzewek wigilijnych do godziny 7-mej po południu, zaś w dniu 24-go grudnia do godziny 3-ciej po południu;

d) przed świętem Trzech Króli od 1 do 6 stycznia: kadzidła w godzinach w § 5 oznaczonych;

e) w tygodniu poprzedzającym święto M. B. Gromnicznej: gromnice w godzinach w § 5 oznaczonych;

f) w tygodniu przed św. Mikołajem: owoce, wyroby cukiernicze i kramarskie do godz. 7-mej po poł.;

g) w niedzielę palmową: palmy do godziny 12-tej w południe;

h) przed Dniem Zadusznym od 28 października do 2 listopada: kwiaty, wieńce i krzewy do godziny 7-mej po południu.

B) **Na Małym Rynku i w Rynku Podgórskim:** owoce w czasie od 1 maja do 30 września do godziny 7-mej po południu, zaś w czasie od 1 października do 30 kwietnia do godziny 4 po południu. Pozatem w Rynku podgórskim obowiązują godziny targowe, wymienione w niniejszym § ustęp A od b) do h).

C) Na wszystkich placach, przeznaczonych dla sprzedaży jarzyn, sprzedaż wyłącznie tychże w soboty i dni przedświąteczne do godziny 5-tej po południu.

D) Na placu Nowym, Izaaka i Wolnica:

a) w czasie od 1 kwietnia do 30 września do godz. 6-tej po południu we wszystkie dni tygodnia z wyjątkiem niedziel i świąt;

b) w czasie od 1 października do 4 kwietnia do godz. 4-tej po południu, z tem, że we czwartki i dni przedświąteczne żydowskie do godz. 5-tej po południu;

c) dla pozamiejscowych handlarzy drobiu, posiadających uprawnienie do wykonywania sprzedaży na placu Izaaka, tylko we środy i czwartki do godziny 3-ciej po południu.

E) Na tandecie przy ul. Szerokiej: we wtorki i piątki do godziny 5-tej po południu.

F) Na Nowym Kleparzu i placu Zgody: we wtorki i piątki do godziny 2-giej po południu.

G) Na obu targowicach przy ul. Zabłocie do godz. 2-giej po południu z tem, że targ na targowicy końskiej rozpoczyna się od 1 kwietnia do 30 września o godzinie 8-mej rano, zaś od 1 października do 31 marca o godzinie 9-tej rano.

H) W czasie uroczystości ludowych (Emaus i Rękawka) oraz odpustów na Skałce od 8—15 maja, przy kościele OO. Karmelitów od 3—16 lipca, przy kościele OO. Dominikanów od 1 października do 1 listopada, nadto przy cmentarzach od 28 października do 2 listopada do godziny 8-mej wieczór.

I) Na błoniach: chłodników, cukrów i owoców w sezonie letnim do zmroku.

§ 7. Przy drobnej sprzedaży artykułów żywności na targach tygodniowych i codziennych pierwsze godziny targu zastrzeżone są po myśli § 12 regulaminu targowego dla kupujących na własny użytek, a mianowicie: we wtorki i piątki do godziny 11-tej, a w inne dni do godziny 10-tej przed południem, z wyjątkiem owoców i jagód, które wolno handlarzom wykupywać już od godziny 10-tej przed południem i jarzyn, które jedynie na placu Szczepańskim wolno wykupywać handlarzom w miesiącach od 1 kwietnia do 30 września do godziny 7-mej rano, zaś od 1 października do 31 marca do godziny 8-mej rano.

W godzinach zastrzeżonych dla kupujących na własny użytek, nie wolno handlarzom zakupywać na targach jakichkolwiek środków żywności.

§ 8. Najpóźniej pół godziny po upływie oznaczonych w §§ 5. i 6. godzin targowych, winien być towar wraz z straganem usunięty, a stanowisko uprzątnięte.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy wydane w powyższych sprawach.

§ 10. Niestosujący się do niniejszego rozporządzenia ulegną karze po myśli § 28 Regulaminu targowego.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3085/927 Kraków, 27 maja 1927.

I.

Dochodzenie prawno-wodne w sprawie przesklepienia części koryta Młynówki-Rudawy wzdłuż real. lwh. 92 lk. 997 przy ul. Szlak Dz. IV.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat podaje do wiadomości, że dnia 5 lipca 1927 o godzinie 10 rano odbędzie się dochodzenie prawno-wodne w sprawie projektowanego przez pp. Piotra i Józefę Jurkiewiczów przesklepienia części koryta Młynówki-Rudawy wzdłuż relności lwh. 92 lkat. 997 przy ul. Szlak Dz. IV.

Komisja zbierze się w oznaczonym wyżej dniu i godzinie na miejscu przed realnością l. or. 8 przy ul. Szlak.

Plany projektowanego przesklepienia Młynówki wyłożone będą w myśl art. 195 i 196 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 Dz. U. Rz. P. Nr. 102 poz. 936 w Magistracie (Budownictwo m. Oddz. B. III p. drzwi nr. 18) do przejrzenia dla ogółu w czasie od 1 do 30 czerwca 1927 włącznie w godzinach urzędowych od 9 do 1 popołudniu.

Zarzuty przeciw projektowi można wnosić w powyższym terminie na ręce Magistratu lub podczas rozprawy komisyjnej na miejscu.

Zarzuty późniejsze nie będą uwzględnione, a interesowani byliby uważani za zgadzających się z projektowaną budową.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

Kraków, 31 maja 1926.

OBWIESZCZENIE

w sprawie porządku i czystości w lokalach przemysłowych i handlowych.

Ze względów policyjno-zdrowotnych przypomina Magistrat przepisy rozporządzenia o porządku i czystości w lokalach przemysłowych i handlowych, w których się przygotowuje, przechowuje i sprzedaje przedmioty spożywcze.

W szczególności należy chronić środki spożywcze przed zanieczyszczeniem ich przez ludzi, zwierzęta, pył i t. p. Środków tych nie wolno umieszczać bezpośrednio na podłodze lub ziemi, lecz na czystym pokładzie.

Środki spożywcze, które stosownie do swej istoty lub rodzaju opakowania nie mogą być chronione przed kurzem lub innem zanieczyszczeniem, ani przed wpływem słońca lub niepogody, należy trzymać pod zamknięciem lub szczelnie przykryte.

W szczególności przedmioty takie jak masło, ser, marynaty, ciastka, kanapki, czekoladki i cukierki należy trzymać pod szklanymi kloszami, w oszklonych szafkach, gablotkach lub szczelnych pudłach.

Owoce należy nakrywać białym muślinem. Nie wolno sprzedawać niedojrzałych owoców, przeznaczonych do smażenia, które w tym wypadku należy oznaczyć napisem: »owoce niedojrzałe, przeznaczone do smażenia lub gotowania«.

Niestosujący się do powyższych przepisów zostaną pociągnięci do surowej odpowiedzialności.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1051/27
B. a.

Wykaz

częściowej zmiany policzbowania domów w ul. Królowej Jadwigi w Dz. XIII. Zwierzyniec w Krakowie, po stronie lewej pomiędzy lp. 104-112.

L. s.	L. p.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
				kat. parc.	star. wyk.	now. wyk. hipot.	
9	104	104	Bauer Walenty i Józefa z Sindułów	109	205	868	
165	106	106	Panek Józef i Władysław	367/4	205	662	
9 a		108	Jurczak Juljusz	372/2 367/2	662	904	
223	108	110	Dudek Władysław, Marja Józefa Janina, i z Dudków Timoftiewiczowa Walerja	421	205	663	
157	110	112	Fertsch Jan	357 107	11	846	
	112		parcela — Dtto	360			
			Narożnik ul. Spadzistej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 521/27
Ba

Wykaz nowego policzbowania domów w ulicy dawniej zwanej Lasoty obecnie Spadzistej w Dz. XIII. „Zwierzyniec“ w Krakowie.

Strona lewa

L. spisowa	L. porządk. dawna	L. porządk. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Król. Jadwigi				
	(2)	(2)	parcela ogród	360/2			od ul. Królowej Jadwigi lp. 112
131	4	4	Rozpędzik Małgorzata	255		12	
158		6	Oprocha Wincenty i Józef	358/1	74	633	
159	6	8	Sternlicht Regina	419		632	
74	8	10	Dudek Edward Józef 2 im. i Włodzimierz Stefan 2 im.	108		74	
	(10) (12)	(12) (14)	parcele				
115	14	16	Hofman Vlastimil i Ada	380		234	
262	16	18	Dr. Tylka Stanisł. i Eleonora	473	99	781	
		(20) (22)	parcele				
		(24)	Skarb Państwa Wojsk. fort. Nr. 3. a.				
			Ogr., grunta orne, wzgórza Brama Forteczna i Wojsk. fort. Nr. 3 b.				

Strona prawa

L. spisowa	L. porządk. dawna	L. porządk. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Król. Jadwigi				
10	(1) (3)	(1) (3)	patrz ul. Królowej Jadwigi l. p. 114	103 104		242	
98	5	5	Dudek Jan	106		98	
220	7	7	Adamska Antonina	462		200	
		(9) (11) (13) (15)	parcele				
		(17) (19)	〃				
104		21	Perkowa Stanisława	309/1		104	tymczasowy barak mieszkalny
			Grunta orne, podnóże kopca Kościuszki t. zw. „Sikornik“				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 552/27
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ulicy Józefitów w Dz. XV. „Nowa Wieś“ w Krakowie.

Strona lewa

L. spisowa	L. porządk. dawna	L. porządk. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.
			Narożnik ul. Kaz. Wielkiego			
45		(2)	patrz ul. K. Wielkiego l. p. 12	50/1 52/1 8/9 165/5	46	415
		(4) (6)	parcele			
235	7	8	Dr. Horowitzowa Róża z Kupferbergów i Kupferberg Sara	165/13 165/38	46 417	418
		(10)	parcela			
208	11	12	patrz ul. Wybickiego l. p. 4	249	46	407
			Narożnik ul. Wybickiego			
244	13	14	patrz ul. Wybickiego l. p. 7	165/8	4	433
258	15	16	Fleischer Michał i Henryk	165/29 165/30		435 436
		(18) (20)	parcela parcela	165/31 165/33		437
			Narożnik ul. Juljusza Lea			

Strona prawa

L. spisowa	L. porządk. dawna	L. porządk. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.
			Narożnik ul. Kaz. Wielkiego			
75		(1)	patrz ul. Kaz. Wielkiego l. p. 18	73/1		46
		(3) (5) (7) (9)	parcele			
			Narożnik ul. nowootwierającej się (przedłużenie ul. Wybickiego)			
		(11) (13) (15) (17) (19) (21)	parcele			
			Narożnik ul. Luljusza Lea			

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 551/27
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ulicy Kościelnej w Dzielnicy XV. „Nowa Wieś“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. sp.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba st. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga.
		Narożnik Al. Słowackiego				
	(2)	patrz Al. Słowackiego l. p. 20				
	(4) (6) (8) (10)	parcele				
		Narożnik ul. Henryka Sienkiewicza				

Strona prawa.

L. sp.	L. p.	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba st. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga.
		Zbieg Aleji Słowackiego z Aleją Grottgera				
	(1)	parcela				
257	3	Liban Jan i Celina	8/77 8/78 8/79	492 2	502	
	(5)	parcela				
	(7)	parcela				I. p. dom w budowie
		Narożnik ul. Henryka Sienkiewicza				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1416/27
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ulicy Śląskiej w Dz. XVII. „Krowodrza“ w Krakowie.

Strona lewa

L. sp.	L. p.	Właściciel domu	Liczba: kat. parc.	Liczba: star. wyk. hip.	Liczba: now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik Al. Słowackiego				
	(2)	parcela				
316	4	Ska Mieszkaniowa dla Miast Ska z ogr. odp. w Krakowie	1218/3 1223/3	2665	St. Kraków 2977	
315	6	dtto	1218/2 1223/2	„	St. Kraków 2978	
	(8)	parcela				
266	(10)	patrz ul. Lubelska l. p. 19	1344/1 1222		St. Kraków 1008	
		Narożnik ulicy Lubelskiej				

Strona prawa

L. sp.	L. p.	Właściciel domu	Liczba: kat. parc.	Liczba: star. wyk. hip.	Liczba: now. wyk. hip.	Uwaga
		Narożnik Al. Słowackiego				
	(1)	parcela				
122	3	Ska Mieszkaniowa dla Miast Ska z ogr. odp. w Krakowie	1214/15 1215/5	St. Kraków 2948		
300	5	dtto	1215/3	St. Kraków 2979		
		Narożnik ulicy Lubelskiej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2238/27
Ba.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w maju 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Wilhelm Grünwald	nadbud. I. p.	Na Gródku 2.	S. Manber	1466/27
Gmina miasta Krakowa	klozety publ.	pl. św. Ducha dostęp. Szpitalna 21.	Bud. m. A	1040/27
Kurja Metropolitalna	dobud. II. p. oficyny	Podzamcze 8.	J. Pokutyński	974/27
Róża Stock	mieszkanie w poddaszu	św. Sebastjana 15.	J. Goldberger	1532/27
		Dz. VI.		
Fani Kornreich	oparkanienie parceli	ul. Sołtyka	J. Orłowski	4614/26
Paweł Aleksandrowicz	przebud. szopy drewn.	Arjańska 8.	J. Grabowski	1133/27
Stanisław Zachara	dom III. p.	Lubomirskiego lk. 68/2.	J. Kaczmarczyk	1114/27
		Dz. VII.		
Gmina miasta Krakowa	nadbud. I. p.	Koletek 10.	Bud. m. A.	859/27
		Dz. VIII.		
Inż. Abraham Abramowicz	dom I. p.	Szeroka 18.	Z. Prokesz	527/27
Bronisława Kerner	przebud. magaz. suteren. w lewej ofic. na mieszk.	Dietla 19.	J. Kaczmarczyk	1897/27
Izydor Lindenbaum	zbiornik na nawóz	Starowiślna 28.	— — — —	493/27
		Dz. X.		
Władysław Rusek	bud. part. kanc. z podcien.	Twardowskiego 44.	M. Skawiński	591/27
		Dz. XII.		
Jan Alojzy Klein	prow. kanc. z magazynem	Syrokomli p. pof. 22.	A. Klein	2066/26
Żurawska Marja	nadbud. II. i III. piętra	T. Kościuszki 18.	E. Ronka	1002/27
		Dz. XIII.		
Magdalena Pietrończyk	stajnia i komórka z ogrodzeniem ogródka	Król. Jadw. 128.	M. Guzikowski	866/27
Małgorzata Worytkiewicz	part. przybud. i mieszk. na poddaszu	Król. Jadw. 24.	S. Mehl	2641/26
Ludwika Siemieńska Andrzej Spisak	part. dom mieszk.	Ks. Józefa 103.	Z. Szufa	698/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
Dz. XIV.				
Andrzej Sarnecki	pl. dod. part. domu	Czarnowiejska 18.	E. Oraczewski	4/27
Piotr i Magd. Szewczyk	pl. dod. part. narożnika domu	Gnieźnieńska wh. 329.	T. Bujas	213/27
Dz. XVII.				
Izaak Reif	przebud. okien part. na portale sklep. i wewn. adapt.	Mazowiecka 6.	F. Stankiewicz	1088/27
Marja Rajtar	szopa	Mazowiecka 79.	— — —	4681/26
Jan Myszkowski	I. p. dom mieszk.	Prądnicka boczna lk. 1790/17.	Z. Szufa	1103/27
Wiktorja Böhmowa	nadbud. I. p.	Towarowa 7.	Z. Szufa	671/27
Adam Włodarz	dom przyziemny i bud. gospod.	droga polna 1715/1.	L. Gutman	575/27
Gmina m. Krakowa	przebud. budynku postajennego na mieszkania	Prądnicka.	Bud. m. A.	1282/27
Gmina m. Krakowa	dom III. p.	Lubelska 73.	Bud. m. A.	1350/27
Marja Samborska	nadbud. II. p.	Mazowiecka 15.	E. Oraczewski	1109/27
Dz. XVIII.				
Marja Korczyk	komórka drewn. prow.	Duchacka lk. 903/7.	M. Sarnecki	409/27
Dz. XIX.				
Zofja Schloegel	dom I-o p.	Mogilska Olsza wh. 433. lk. 21/56.	Ł. Rock	331/27
Dz. XX.				
Franciszka Golonek	prow. szopa	Dąbie lk. 49/2	F. Krzyżanowski	662/27
Dz. XXII.				
Dymitr Krawczuk	dom przyziemny	lk. 960/10.	T. Tombiński	1240/27
Antoni Szczepka	ogrodzenie i prowizoryczna szopa	pl. Lasoty.	Kryłowski	1056/27
Wiktorja Żurowa	tymczasowa kręgielnia	Bonarka 9.	A. Sołtys	1325/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
c. d. Dz. XXII.				
Julja Sosenko	ogrodzenie	Al. Dembowskiego lk. 960/6.	P. Królikowski	1318/27
Stefan Walicki	II. p. dom	Smolki 14.	Bereta	943/27
Zarząd fabryki wyrobów tytoniowych	zburzenie komina fabr. i szopy i składu tytoniu	Nadwiślańska 12.	Singer, Siódmak	1258/27
Florjan Hampel	szopa tymczasowa	Rydlówka 13.	M. Sarnecki	1179/27

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Dr. Zygmunt Hischtin,** na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 czerwca 1927 r. aplikantem konceptowym z poborami IX. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3494/27).

P. **Bolesław Huczyński,** na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 czerwca 1927 r. aplikantem konceptowym z poborami IX. grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3495/27).

EMERYTURY.

P. **Antoni Adolf 2-im. Graca,** komisarz Magistratu, archiwarjusz Budownictwa m., w myśl art. 29 ust. c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 1 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne w wysokości 100% tj. w ilości 840 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów, razem 900 punktów miesięcznie. (L. prez. 1838/27).

P. **Leonard Chmielewski,** sierżant M. Straży pożarnej, w myśl art. 29 ust. c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 1 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne w wysokości 100% tj. w ilości 430 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów razem 490 punktów miesięcznie. (L. prez. 2346/27).

P. **Józef Pitala,** plutonowy M. Straży pożarnej, na zasadzie art. 28 lit. a. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924, L. prez. 2645/24 Nr. 12, Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 31 maja 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa przy zastosowaniu uchwały Rady miasta z dnia 24 stycznia 1895 ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie służbowe w wysokości 100% XII. grupy szczebel **d.** (L. prez. 3501/27).

P. **Andrzej Tyrała,** plutonowy M. Straży pożarnej, na zasadzie art. 28 lit. c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończenia 56 lat życia z dniem 31 maja 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego pracowników Gminy m. Krakowa i na zasadzie uchwały Rady miasta z dnia 24 stycznia 1895 ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie służbowe w wysokości 100% XII. grupy szczebel **f.** (L. prez. 2873/27).

P. **Antoni Baś,** etat. pomocnik Zakładu czyszczenia miasta, w myśl art. 29 ust. b. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924, L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 1 maja 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego przy zastosowaniu § 2 statutu emerytalnego z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 25 lat od uposażenia służbowego tj. XIV. grupy szczebel **d.** uposażenie emerytalne w wysokości 80%. (L. prez. 2381/27).

P. **Jan Bartyzel,** pomocnik tercjana miejskiego, z powodu stwierdzonej przez Miejski Urząd Zdrowia niezdolności do pełnienia służby miejskiej zwolniony został z dniem 30 czerwca 1927 z obowiązków służbowych i równocześnie na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 lipca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 119 punktów miesięcznie. (L. prez. 2613/27).

P. **Stanisław Salawa,** pomocnik tercjana miejskiego, z powodu stwierdzonej przez Miejski Urząd Zdrowia niezdolności do służby miejskiej zwolniony został z dniem 30 czerwca 1927 z obowiązków służbowych; równocześnie na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 lipca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 99 punktów miesięcznie. (L. prez. 2612/27).

P. **Józef Zieliński,** pomocnik tercjana miejskiego, na podstawie opinji Miejskiego Urzędu Zdrowia, stwierdzającej niezdolność do pełnienia obowiązków służbowych, zwolniony został z dniem 30 czerwca 1927 ze służby miejskiej i równocześnie na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924, L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 lipca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 99 punktów miesięcznie. (L. prez. 2614/27).

P. **Józef Frasik,** brukarz miejski, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 czerwca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 100 punktów miesięcznie. (L. prez. 1563/27).

P. **Rozalja Dudzikowa,** wdowa po robotniku miejskim, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski od 1 maja 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 75 punktów miesięcznie. (L. prez. 2359/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 175 w kad. XVII. z dnia **12 maja 1927 roku.**

Przewodniczący: Prezydent m.: Inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m.: Witołd Ostrowski.
" " Inż Józef Sare.
" " Dr. Ludw. Schneider.
" " Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m.: Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **66**.
Początek posiedzenia o godz. 6^{15} popoł.

Przed porządkiem dziennym.

Pożyczka 50.000 zł. z Banku gosp. kraj. na wykończenie nadbud. domu przy ul. Rajskiej.

Imieniem Sekcji II. i III. Wiceprezydent miasta Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego — Oddział w Krakowie w kwocie 50.000 złotych na wykończenie nadbudowy drugiego piętra domu przy ul. Rajskiej l. 10 i wybudowanie tamże portjerówki.

II. Pożyczka zaciągnięta będzie na razie z własnych funduszów Banku Gospodarstwa krajowego na akcję kredytowo-budowlaną w mieście Krakowie na warunkach ustalonych przez tenże Bank z tem, że pożyczka ta zostanie później zarachowaną na kredyt ulgowy z państwowej dotacji na cele rozbudowy miasta.

III. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta wzgl. jego zastępcę oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera.

Uchwalono.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał wnioski radcy m. Inż. Kleinbergera:

1. W sprawie nieusprawiedliwionego podrożenia cen materjałów budowlanych Rm. Kleinberger domaga się, aby Prezydjum miasta w porozumieniu z Województwem i Izbą handlową zwołało komisję dla przeprowadzenia ścisłego badania kalkulacji cen materjałów budowlanych i ustalenia ich wysokości. Wnioskodawca motywuje swój wniosek tem, iż nagła zwyżka cen materjałów budowlanych może poważnie zachwiać i tak bardzo skromnie na obecny sezon zapowiadającym się ruchem budowlanym.

2. Drugi wniosek rm. Inż. Kleinbergera wzywa Prezydjum m. do opracowania i przedłożenia Radzie m. projektu regulaminu działalności i uprawnień Rady artystycznej.

3. Wniosek nagły rm. Puchałki domagający się interwencji w sprawie wzrostu cen artykułów pierwszej potrzeby, zwłaszcza chleba, mąki i mięsa, wzywający Prezydjum m. do podjęcia energicznej walki z drożyzną w mieście oraz do poinformowania Rady m. o poczynionych w tym kierunku zarządzeniach.

Po uchwaleniu nagłości tegoż wniosku i przemówieniu wnioskodawcy oraz rm. Kluczki, który podkreślił, że w pierwszym rzędzie do walki z drożyzną, która jest sprawą ogólno państwową, powołany jest Sejm i władze centralne, mogące przez swe rozporządzenia skutecznie wzrost drożyzny ograniczyć, zabrał głos Wiceprez. m. Dr. Wielgus, zaznaczając, że zarząd miasta może wpływać na ograniczenie drożyzny tylko takiemi środkami, jakie ma do dyspozycji. Odnośnie do mąki i chleba, miasto posiada własną piekarnię, która już dziś wypieka przeszło 8.000 bochenków chleba i w niedługim czasie ilość ta wynosić będzie od 12 do 15 tys. bochenków dziennie. Jeżeli się weźmie dalej pod uwagę, że piekarnia wydaje chleb o 12 gr. taniej na bochenku, oraz że daje chleb pierwszej jakości, czysto żytni, to trzeba przyznać, że piekarnia spełnia swoje zadanie regulowania cen. Jeżeli drożyzna pieczywa będzie postępować dalej w tem tempie, to zarząd miasta ujmie w swoje ręce sprzedaż mąki dla piekarń, aby w ten sposób powstrzymać dalszą podwyżkę cen. Zaznaczyć przytem należy, że cena pieczywa w Krakowie jest niższą niż w Warszawie lub innych miastach, a biorąc pod uwagę, że cena mąki waha się od 76 do 80 gr. za kilo, cena pieczywa nie jest wygórowana. Uruchomiona ostatnio kasa targowa również wpływa na obniżenie cen. Na ceny mąki miasto nie ma wpływu, ponieważ młyny nie są na terenie Krakowa i tu mogą tylko coś zrobić władze centralne. Ze swej strony zarząd miasta zarządził rewizję po piekarniach, celem stwierdzenia, czy piekarnie nie posiadają ukrytych zapasów mąki.

Rm. Holeksa poruszył sprawę pożyczki inwestycyjnej dla miasta Krakowa.

Prez. m. Rolle wyjaśnia, że rozpoczęte zostały pertraktacje o zaciągnięcie wydatnej może nawet do 5 miljonów dolarów dochodzącej pożyczki. Chwila obecna jest jeszcze przedwczesna, bo zanim rząd nie sformułuje swej pożyczki, nie dopuści na targ pieniężny pożyczki komunalnej. Opracowany projekt zużycia pożyczki inwestycyjnej zostanie Radzie m. przedstawiony wraz z całym projektem sfinansowania pożyczki.

Urlopy.

Rada m. udzieliła 6 tygodn. urlopu Prez. Inż. Rollemu dla poratowania zdrowia oraz Radcom m. Dr. Mussilowi 6 tyg. — Dr. R. Landauowi 4 tyg. — Breuerowi 4 tyg. — Ehrlichowi 6 tygodni.

Odpowiedzi na interpelacje.

W dalszym ciągu posiedzenia prez. Rolle, odpowiadając na interpelację r. m. Holeksy, zaznacza, że sprawa Muzeum Narodowego była już wielokrotnie omawiana w prasie i stanowisko Prezydjum miasta jest już znane Radzie z dyskusji budżetowej. Model inż. Stryjeńskiego przerobienia gmachu poszpitalnego na Muzeum będzie w ciągu maja wykończony i sprawa pójdzie do zaopinjowania na Komitet Muzealny, który poweźmie ostateczną decyzję. Co do sprawy odkopania i zabezpieczenia fundamentów kościoła P. Marji, to koszta tych

robót wyniosłyby parękroćstotysięcy, a w obecnych stosunkach trudno byłoby gminie taki wydatek wziąć wyłącznie na swój rachunek.

W związku z konferencją, jaka się odbyła z wojewodą Darowskim w sprawie postulatów m. Krakowa, Prezydent wyjaśnia, że odnośny memorjał do władz centralnych jest w opracowaniu i po ustaleniu jego tekstu zostanie Radzie m. przedłożony.

Porządek dzienny.

Projekt przepisów o ochronie i używaniu ulic oraz o ruchu ulicznym w Krakowie.

St. radca Mgtu Herget imieniem Sekcji I., VII. i III. wnosi:

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się załączony projekt przepisów o używaniu i ochronie ulic w mieście Krakowie.

2) Wzywa się Magistrat, aby projekt ten przedłożył Województwu i wyjednał wydanie przepisów powyższych w drodze rozporządzenia wojewódzkiego.

3) Poleca się Magistratowi, aby po ogłoszeniu powyższych przepisów wydał jaknajrychlej potrzebne rozporządzenia wykonawcze.

(Projekt przepisów dołącza się).

Uchwalono. (L. 31708/926. VII.).

Na wniosek Prez. Rollego Rada m. wyraziła podziękowanie st. radcy Hergetowi za wypracowanie tego projektu, wymagającego dużo studjów i mozolnej pracy.

Na wniosek rm. Dr. Langa następujące sprawy uchwaliła Rada m. bez dyskusji:

I. Odstąpienie gruntu przez P. Ant. Potockiego Tow. osiedli urzędniczych.

Wniosek Sekcji I. i VII.

Rada miasta uchwali:

Zmienia się uchwałę Rady m. z dnia 12 czerwca 1923 r. w sprawie odstąpienia gruntu przez P. Antoniego Potockiego Towarzystwu osiedli urzędniczych za zgodą Gminy m. Krakowa w następującym kierunku:

Odracza się Towarzystwu osiedli urzędniczych do końca 1931 (tysiąc dziewięćset trzydziestego pierwszego) roku termin rozpoczęcia a do końca 1936 (tysiąc dziewięćset trzydziestego szóstego) roku termin ukończenia budowy domów na wszystkich parcelach wchodzących w skład realności lwh. 450 ks. gr. gm. kat. Kraków—Piaski.

Wszystkie inne warunki i zastrzeżenia powyższej uchwały pozostają nadal w mocy.

(L. 1923/27/I.).

II. Odstąpienie Zgromadzeniu ks. Misjonarzy parceli gm. w Dzielnicy Krowodrza.

Wniosek Sekcji I., VII. i VI.

Rada miasta uchwali:

I. Odstąpić na własność Zgromadzeniu ks. Misjonarzy w Krakowie część parceli gm. lkat. 1410 objętej lwh. 478 ks. gr. gm. kat. Kraków—Krowodrza, oznaczoną barwą czerwoną na planie Bud. m. z dnia 22 marca 1927 r. o pow. około 6.200 metrów kwadrat. pod następującymi warunkami:

1) Powyższy grunt odstępuje Gmina wyłącznie pod budowę nowego gmachu Zakładu wychowawczego im. ks. Siemiaszki.

2) Gmach ten ma być wybudowany według planów zatwierdzonych przez Magistrat a budowa ma być rozpoczęta najdalej w ciągu 2-ch (dwóch) lat od daty niniejszej uchwały Rady m. i ukończona w ciągu 4-ch (czterech) lat od dnia podpisania kontraktu.

Przez rozpoczęcie budowy rozumieć należy rzeczywiste wybudowanie fundamentów, a przez ukończenie budowy uzyskanie konsensu na zamieszkanie (używanie).

3) Podpisanie kontraktu nastąpi dopiero po zatwierdzeniu planów budynku przez Magistrat jako władzę budowlaną i po rozpoczęciu budowy.

Upoważnia się P. Prezydenta miasta do oddania Zgromadzeniu powyższego gruntu we fizyczne posiadanie każdego czasu.

4) Odroczenie terminów, wymienionych w drugim punkcie zastrzega się Radzie miejskiej.

5) W zamian za powyższy grunt zobowiąże się Zgromadzenie utrzymywać własnym kosztem przez 10 (dziesięć) lat 20 (dwudziestu) chłopców, umieszczonych we wspomnianym Zakładzie przez Gminę. Obowiązek ten liczy się od dnia oddania do użytkowania budynku wystawionego na powyższym gruncie.

6) Jeżeli Zgromadzenie nie ukończy budowy gmachu w zakreślonym terminie, ma na żądanie Gminy odstąpić jej z powrotem powyższy grunt na własność wraz z rozpoczętemi budowlami, a Gmina ma zapłacić Zgromadzeniu wartość tych budowli według oszacowania, dokonanego przez dwóch znawców, wybranych po jednym przez Gminę i Zgromadzenie. Gdyby ci znawcy nie zgadzali się, rozstrzyga superarbiter wybrany przez nich, względnie wyznaczony przez Sąd.

Postanowienie niniejszego ustępu stosuje się analogicznie do przypadku użycia gruntu, wględnie budynku, na inny cel, przyczem Gmina potrąci tytułem kary umownej 20% (dwadzieścia od sta) przypadającej do zwrotu sumy.

7) Zgromadzenie zobowiąże się nie pozbywać bez zezwolenia Gminy powyższego gruntu aktem między żyjącymi, a zakaz ten ma być hipotecznie zabezpieczony.

8) Zgromadzenie poniesie z własnych funduszów koszta urządzenia ulic przed budynkiem na powyższym gruncie w rozmiarze, określonym przez § 16a i 16b ustawy z dnia 28 marca 1910 Nr. 89 Dz. u. kr. gal. oraz pokryje wszelkie należytości, przypadające do zapłaty z powyższego gruntu (gmachu) w myśl ustawy kanalizacyjnej z dnia 11 lipca 1914 Nr. 2 ex 1915 Dz. u. kr. gal. i innych w tym przedmiocie przepisów.

9) Wspomniany grunt odstępuje Gmina w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów hipotecznych z wyjątkiem podanych wyżej zastrzeżeń.

10) Strony kontraktujące zrzekają się zarzutu z powodu ewentualnego pokrzywdzenia ponad połowę wartości.

11) Koszta kontraktu, pomiarów, planów, ewentualne stemple i należytości, koszta intabulacji, względnie ekstabulacji i intabulacji powrotnej, poniesie w całości Zgromadzenie ks. Misjonarzy.

II. Jako wartość gruntu przyjmuje się po 5 (pięć)

złotych 55 groszy w złocie czyli 9 (dziewięć) złotych 64 groszy obiegowych za jeden metr kwadr.

III. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta, względnie jego zastępcy, PP. Radców m. Dr. Fr. Mussila i inż. W. Turskiego a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. St. Drozdowskiego i Dra J. Muczkowskiego.

IV. Dla rozrachunku kasowego należy przez odpowiedni czas wstawiać do budżetu miejskiego w dziale opieki społecznej kwoty odpowiadające świadczeniom Zgromadzenia i przelewać na dochód funduszu miejskiego z tytułu pozbycia gruntu.

V. Przedłożyć niniejszą uchwałę Tymczasowemu Wydziałowi Samorządowemu z prośbą o zatwierdzenie.

(Sprawozdawca P. Prezydent m. Inż. Rolle).

(L. 1595/27/I.).

III. Nabycie od Firmy Dobrowolski części parceli w Dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Nabyć od »Firmy M. L. Dobrowolski, fabryka chemikalji, opatrunków, hurtownia materjałów aptecznych Spka z ograniczoną odpowiedzialnością w Krakowie« części parcel. lkat. 951, 952 i 953 lwh. 128 Dz. XXII., oznaczone na planie sytuacyjnym Budownictwa m. B. z dnia 7 marca 1927 r. nowemi lkat. 951/1, 952/2, 952/1 i 953/1 i kolorem żółtym o łącznej powierzchni około 15.747 metrów kwadratowych za cenę po 7 (siedm) złotych za jeden metr kwadratowy, a to pod następującymi warunkami:

1) Grunt powyższy nabywa Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Cena kupna będzie zapłacona w 4 (czterech) równych ratach kwartalnych, przyczem pierwsza rata płatną będzie przy podpisaniu kontraktu, dalsze zaś co trzy miesiące od daty kontraktu za uiszczeniem 6% odsetek w stosunku rocznym liczyć się mających dopiero od drugiego kwartału, tak, że odsetki przypadną tylko od połowy ceny kupna.

3) Koszta kontraktu, intabulacji, tudzież ewentualnie stempli i należytości ponosi w całości Gmina m. Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m., względnie jego zastępcy, PP. Radców m. Karola Breuera i Karola Łuczkę, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców m. Dra Józefa Emilewicza i Adolfa Ehrlicha.

III. Powyższy grunt nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie ustawy o rozbudowie miast z dnia 29 kwietnia 1925 Nr. 51. poz. 346. Dz. u. Rz. P. na cele rozbudowy miasta Krakowa.

IV. Cenę kupna pokryć z pożyczki, do której zaciągnięcia w jednej z krakowskich instytucyj kredytowych upoważnia się P. Prezydenta m. w porozumieniu ze Sekcją skarbową Rady m. L. 1409/27.I.).

IV. Sprawa gruntu pp. Gustawa i Marji Krasuskich w Dz. III.

Wniosek Sekcji I. i VII.

Rada miasta uchwali:

I. Zawrzeć z pp. Gustawem i Marją Krasuskim właśc. realności lwh. 54 i 55 Dz. III. następującą transakcję:

1) Gmina m. Krakowa zobowiąże się urządzić własnym kosztem ulicę Retoryka, oraz częściowo ulicę Zwierzyniecką przed realnością pp. Krasuskich L. orj. 29. Isp. 45 i 51.

Przez urządzenie to należy rozumieć wybudowanie jezdni, krawężników, chodników, oraz kanału ulicznego.

2) W zamian za powyższe urządzenia pp. Gustaw i Marja Krasuscy:

a) odstąpią Gminie m. Krakowa na cele uregulowania wymienionych ulic bezpłatnie: część parceli lkat. 90 lwh. 54. Dz. III. o pow. około 51·50 m. kw., oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 15 października 1925 kolorem czerwonym, oraz część parcel lkat. 91 i 92 lwh. 55. Dz. III. o powierzchni około 142 m. kw., oznaczonych na powołanym planie kolorem fioletowym — razem o powierzchni około 193·50 m. kw. Wartość odstąpionego gruntu przyjmuje się na 4050 złotych,

b) nadto zapłacą solidarnie kwotę 5.500 złotych w ten sposób, że równocześnie z podpisaniem dokładnej zdolnej do intabulacji deklaracji w sprawie odstąpienia gruntu złożą weksel przekazowy (trasowany) przez nich jako akceptantów podpisany na kwotę 5.500 złotych opiewający, płatny dnia 10 stycznia 1928 r. Weksel ten zaopatrzy Gmina m. Krakowa swoim podpisem jako wystawczyni i indosantka i zeskontuje go w Kasie Oszczędności m. Krakowa. Procenta przez Kasę Oszczędności przy eskoncie policzone zapłacą pp. Krasuscy.

W dniu płatności tego weksla obowiązani będą pp. Krasuscy wpłacić na poczet sumy wekslowej 5% i złożyć nowy weksel płatny za trzy miesiące na kwotę odpowiednio zmniejszoną — Gmina zaś weksel ten zeskontuje w powyższy sposób w Kasie Oszczędności m. Krakowa a pp. Krasuscy procent od eskontu sami opłacą.

Spłata w wymieniony sposób po 5% kapitału powtarzać się będzie aż do całkowitego umorzenia powyższego weksla. Na wypadek niezapłacenia przez pp. Krasuskich 5% upłaty na kapitał lub procent od wekslu przysługuje Gminie prawo natychmiastowego zaskarżenia weksla na tę kwotę, na jaką weksel w danym czasie będzie opiewał.

3) Przez powyższe świadczenia pp. Krasuscy wypełnią wszelkie zobowiązania, ciążące na nich w myśl §§ 16a i b. noweli do ustawy bud. dla m. Krakowa.

4) PP. Krasuscy zobowiążą się postawić od ulicy Retoryka i Zwierzynieckiej parkan własnym kosztem w linji regulacyjnej tych ulic najpóźniej do 1 października 1928, oraz w tym samym terminie otynkować ścianę budynku od strony ulicy Retoryka.

5) Z chwilą doręczenia pp. Krasuskim odpisu uchwały Rady m. zezwalającej na powyższą transakcję, Gmina m. Krakowa będzie mogła objąć w posiadanie grunt odstąpiony do linji regulacyjnej wyżej wyszczególnionej.

6) Koszta kontraktu, intabulacji, stempli, planów i ewentualną należytość przenośną poniesie Gmina m. Krakowa.

II. Do podpisania ewentualnej pisemnej umowy upoważnia się obok P. Prezydenta miasta, względnie jego zastępcy, pp. Radców m. Inż Franciszka Drobniaka i Józefa Marskiego, a w razie przeszkody u którego-

kolwiek z nich pp. Radców m. St. Drozdowskiego i Łazarza Rocka.

III. Powyższą transakcję zawiera Gmina m. Krakowa na podstawie ustawy o rozbudowie miast z dnia 29 kwietnia 1925 Nr. 51. poz. 346. Dz. u. Rz. P.
(L. 1957/27.I.).

V. Linja regulacyjna placu kolejowego

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linję regulacyjną obecnego placu kolejowego dla realności gminnej po Wołodkiewiczach w Dz. VI. według linji czerwonej oznaczonej na planie Bud. m. B. z dnia 25 marca 1927 literami: a-b od obecnej granicy własności kolejowej w odległości 6 m.

2. Zatwierdza się linję regulacyjną dla wschodniej strony ulicy Pawiej według linji czerwonej, oznaczonej na powyższym planie Bud. m. literami: c-d-e przy szerokości ulicy 25 m. (L. 4257/26 Bb).

VI. Plan regulacyjny gruntu Skarbu Państwa w Olszy.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się plan regulacyjny gruntu Skarbu Państwa stanowiącego dawny szaniec wojskowy pc. lk. 63/2 Olsza na skrzyżowaniu ulicy Modrzewiowej z ulicą Rakowicką, gościńcem do Olszy i Al. Obwodową, według linij czerwonych oznaczonych na planie Bud. m. Oddz. B. z dnia 3 lutego 1927 literami: a-b-c-d.

2. Dla powyższego gruntu zatwierdza się zwarty sposób zabudowania. (Sprawozdawca Radca m. Inż. Romanowski). (L. 405/27Bb).

VII. Linja regulacyjna ulicy Salinarnej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się linje regulacyjne ulicy Salinarnej w Podgórzu Dz. XXII. według planu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 2 kwietnia 1927 wzdłuż linji czerwonej, oznaczonej literami: a-b od strony północno-wschodniej, zaś c-d do strony południowo-zachodniej.
(L. 1016/27 Bb).

VIII. Otwarcie ulicy Bulwarowej nad Białuchą.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się otwarcie z urzędu z mocy § 16a noweli do ustawy budowlanej Nr. 89 z dnia 28 marca 1910 ulicy Bulwarowej nad Białuchą zgodnie z opracowanym przez Państwowy Zarząd wodny planem regulacji Białuchy w części na zachód od obecnego wylotu ul. Żmujdzkiej do ul. Prądnickiej w Dz. XVII. narazie z linją regul. południ.-wschodn. oznaczoną na planie Bud. m. z dnia 19 marca 1927 literami: a-b, c-d-e-f.

2. Zatwierdza się linje regul. wylotu drogi polnej lk. 1732 leżącej w przedłużeniu uł. Murowanej według linij czerwonych, oznaczonych na powyższym planie Budownictwa m. B. literami: b-g-h, i-j-k, od strony wschodniej, zaś c-l-m-n-o-p, od strony zachodniej.

3. Zatwierdza się z urzędu z mocy § 16 a. noweli do ustawy budowlan. Nr. 89 z dnia 28 marca 1910 otwarcie przedłużenia ul. Żmujdzkiej do drogi polnej lk. 1732 według powyższego planu Bud. m. B. z linjami regul., oznaczonemi czerwono literami: r-s-t-u-v-w-x-h, od strony północno-wschodniej, zaś y-z-a1-b1-c1-d1-e1-i, od strony południowo-zachodniej.

4. Zatwierdza się linje regul. skrętu obecnego ulicy Żmujdzkiej ku Białusze według linji czerwonych, oznaczonych na powyższym planie Bud. m. literami: t-f1 od strony wschodniej, zaś u-a od strony zachodn.

5. Zatwierdza się z urzędu z mocy § 16 a. noweli do ust. budowlanej Nr. 89 z dnia 28 marca 1910 zapoczątkowanie otwarcia ulicy na tyłach ogrodu doświadczalnego Studjum rolniczego U. J. nawiązaniem do ulicy ad. 4. z linjami regul., według linij czerwonych, oznaczonych na powyższym planie Bud. m. B. literami: a1-g1-h1 od strony wschodniej, zaś b1-i1-j1 od strony zachodniej.

6. Zatwierdza się tak dla gruntów gminnych jak i prywatnych powyższym planem regul. objętych sposób zabudowania otwarty domami mieszkalnymi wolnostojącymi, względnie łaczonymi w grupy po dwa zgodnie z planem powyższym z wyjątkiem projektowanych dwu zwartych grup domów przy skrzyżowaniu ulic u wylotu ulicy Żmujdzkiej.

7. Domy winny być cofnięte od powyżej ustalonych linij regul. conajmniej 5 m.

8. Ogranicza się wysokość domów wolno - stojących i grup do wysokości I. p. i 10 m.

9. Grupy winny być tak zaprojektowane, by tworzyły jednolitą pod względem architektonicznym całość.

10. Wyklucza się na powyższych gruntach budowę zakładów przemysłowych.

11. Wydanie konsensu na zabudowanie powyższych gruntów uzależnia się od przeprowadzenia podziału, uregulowania granic do kąta prostego względnie przeprowadzenia komasacji po myśli wskazań powyższego planu Budownictwa m. Oddz. B. (Sprawozdawca: Rm. Inż. Kleinberger). (L. 4308/926 Bb).

W dalszym ciągu posiedzenia przystąpiono do dyskusji nad wnioskami rm. Inż. Kleinbergera w sprawie drożyzny materjałów budowlanych.

W ożywionej dyskusji zabierali głos poza wnioskodawcą rm. Oplustil, Dr. Gross, Kosobudzki, poczem wniosek uchwalono z poprawką, by o zwołanie Komisji zaapelować do p. wojewody.

Drugi wniosek rm. Kleinbergera odnoszący się do reorganizacji Rady artystycznej po wyjaśnieniach Prez. Rollego przekazano w formie rezolucji do rozpatrzenia Prezydjum m.

Przewodniczący wobec wyczerpania porządku dziennego zamyka posiedzenie o godz. 8[15] wiecz.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Pod przewodnictwem Wiceprez. miasta Ostrowskiego odbyło się dnia 16 maja b. r. posiedzenie **Podkomitetu Sekcji I. dla spraw cmentarnych.**

Podkomitet przyjął do wiadomości sprawozdanie o wyniku interwencji Prezydjum miasta w Ministerstwie Robót Publ. w sprawie przekazania Gminie m. Krakowa

gruntów skarbowych pod rozszerzenie cmentarza rakowickiego. Podkomitet uchwalił następnie prosić Prezydjum miasta, aby dla przyspieszenia uporządkowania cmentarza rakowickiego przydzieliło do robót pewną ilość bezrobotnych.

W celu należytej konserwacji pomników i nagrobków artystyczno-historycznych na m. cmentarzach rakowickim i podgórskim, wyznaczył Podkomitet delegata r. m. prof. inż. Art. Romanowskiego do komisji, która przy współudziale inspektora technicznego cmentarzy miejskich oraz delegata poradni artystycznej przy Miejskiem Muzeum Przemysłowem, zbada je na miejscu i orzeknie, które z nich ze względu na większą wartość artystyczną otoczyć należy szczególną opieką. Wreszcie omówił Podkomitet szereg drobniejszych spraw bieżących.

Pod przewodnictwem Rm. Dra Muczkowskiego, przy współudziale Prezydenta m. inż. Rollego i Wiceprezydentów: Ostrowskiego i Dra Wielgusa odbyło się dnia 17 maja b. r. posiedzenie **Podkomitetu Sekcji I. dla spraw ogrodowych.**

Podkomitet przyjął do wiadomości sprawozdanie Zarządu Ogrodów m. o wykonanych już oraz obecnie prowadzonych robotach ogrodowych na plantach, ogrodach, placach i ulicach w mieście, dalej o stanie i rozwoju głównego ogrodu m. przy ulicy Lubicz, szkółek drzew, miejskiego Zakładu ogrodniczego przy cmentarzu rakowickim, wreszcie o posiadanych przez Zarząd zapasach i nowych gatunkach różnych szczepów, krzewów, kwiatów i t. p.

Podkomitet stwierdził przytem utrzymanie w należytym porządku poszczególnych objektów i grup ogrodowych w mieście i ich estetyczny wygląd, wyrażając zarazem Zarządowi ogrodów m. uznanie za energiczne i celowe prowadzenie ogrodnictwa m.

Podkomitet wysłuchał także sprawozdania Zarządu Lasu Wolskiego na Woli Justowskiej o postępie prac, na szeroką skalę zakrojonych, a mających na celu uczynienie z tegoż lasu już w niedalekiej przyszłości prawdziwego, tak potrzebnego dla Krakowa Miejskiego Parku Ludowego.

Pan Prezydent miasta oświadczył, że celem zwiedzenia lasu na Woli Justowskiej i przekonania się na miejscu, jak daleko prace te zostały przez Zarząd posunięte, uda się w krótkim czasie tamże na zaproszenie Prezydjum miasta cała Rada miejska.

Wycieczkę oprowadzi i udzieli jej wszelkich fachowych objaśnień Kierownik Zarządu Lasu m.

Pozatem omówił Podkomitet i załatwił kilka drobniejszych spraw bieżących, między innemi zaś polecił Magistratowi naprawę chodnika pieszego (deptaku) w Aleji 3-go Maja przy sposobności wykonać się mającej tamże naprawy jezdni kołowej.

Pod przewodnictwem r. m. inż. Turskiego, przy współudziale Prezydjum m. odbyło się dnia 18 maja br. posiedzenie **Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.**

Uchwalono wnioski Magistratu w dwu sprawach: parcelacji gruntów prywatnych, mianowicie około 200 morgowego kompleksu gruntów w Płaszowie, pod przyszłą osadę mieszkaniową, gdzie przewidziano miejsce pod kościół, szkołę, dom ludowy, łaźnię, skwer dla dzieci i boisko sportowe, oraz mniejszego kompleksu gruntów przy ulicy Prądnickiej nad Sudołem.

Uchwalono dalej zalesić nieużytki gminne na wzgórzach między koleją transwersalną a Wolą Duchacką w Dz. XXII.

Sekcja rozpatrzyła szereg przedłożonych przez majstrów krakowskich ofert na roboty stolarskie i ślusarskie przy budujących się 3-ch miejskich domach czynszowych, a to przy ulicy Dębowej w Dz. XI. i w Dz. XV. przy ul. Sienkiewicza, Pl. Kazim. Wielkiego oraz przy ulicy Wybickiego, Ruskiej i zatwierdziły poszczególne oferty na te roboty.

Uchwalono sprzedać Zakładowi pensyjnemu funkcjonarjuszy we Lwowie grunt miej. w Dz. XV. pod budowę domu mieszkalnego.

W dalszym ciągu uchwalono otwarcie ulicy Obopólnej w Dz. XVI. i nowej ulicy w Dz. XII. oraz szereg wniosków w sprawie regulacji ulic w dzielnicach przyłączonych, a to bocznej od ulicy Zielnej, ul. Szwedzkiej w Dz. X., ulicy Skwerowej w Dz. XI., ulicy Kościuszki za mostem na Rudawie w Dz. XII. i ulicy Łokietka w Dz. XVII.

Pozatem uchwalono sposób zabudowania Aleji Królewskiej w Dz. XVIII., wreszcie postanowiono przystąpić do wywłaszczenia gruntów prywatnych na cele regulacji ul. Hetmańskiej, Dąbrowskiego, Zabłocie w Dzielnicy XXII.

Dnia 19 maja b. r. odbyło się posiedzenie **Komisji administracyjnej** pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa, na którem naczelnik Miejskiego Urzędu Poboru Opłat i Podatków Pośrednich Dr. Zawadzki przedłożył zamknięcie rachunkowe za rok administracyjny 1926 z dochodów i rozchodów dotyczących podatków i opłat pośrednich oraz zakładów miejskich Rzeźni, Targowicy, Fabryki Lodu, Mydła i Kafilerji, które Komisja przyjęła do zatwierdzającej wiadomości.

Następnie uchwaliła Komisja kilka spraw między innemi gruntowną rekonstrukcję szosy ulicy Rzeźniczej i części ul. Bulwarowej, jako dojazdowej do Rzeźni i Targowicy.

Prace około dróg tych już rozpoczęto.

Komisja drogowo-kanałowa i gruntowa Rady miasta na posiedzeniu w dniu 23 maja b. r. pod przewodnictwem Wiceprezydenta p. Józefa Sarego zatwierdziła ofertę złożoną na podstawie rozpisanej publicznej licytacji na budowę kanału miejskiego w ul. Ks. Piotra Skargi i w ul. Bonarka Dz. XXII., zatwierdziła również wnioski odnoszące się do budowy kanału miejskiego w ul. Sołtyka, tudzież projekt kanalizacji ulicy Czerwonej, Żytniej i Sadowej Dz. XVII. i asanizację Ludwinowa. Następnie uchwaliła uporządkowanie toru jezdnego i chodników w ul. Mikołajskiej na przestrzeni od Małego Rynku do ulicy Andrzeja Potockiego, budowę chodnika w ul. Podbrzezie i położenie nowego chodnika asfaltowego w ul. Florjańskiej.

Dnia 24 maja b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. Ostrowskiego posiedzenie **Komisji**

przemysłowej Rady m., na której zaopinjowano szereg podań o koncesje, a w szczególności na drukarnie, droguerje, ajencje prywatne, instalacje elektryczne, dorożki konne i samochodowe i inne. Zarazem komisja oświadczyła się za wprowadzeniem jednolitego typu dorożek samochodowych zamkniętych na zimę „Landaulet" z dniem 1 stycznia 1928 roku.

Dnia 25 maja b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta Dra Schneidra posiedzenie **miejscowego Wydziału dla zawodowych szkół dokształcających,** na którem po wyczerpującym referacie Wizytatora Kuratorjum Okręgu krakowskiego p. inż. Smreczyńskiego, uchwalono przegrupować szereg szkół dokształcających według pokrewnych zawodów, oraz utworzyć 5 nowych szkół pod kierunkiem specjalistów inżynierów fachowców w danych grupach zawodów.

Pod przewodnictwem radcy m. inż. Turskiego, przy współudziale Wiceprez. m. Dra Wielgusa odbyło się w dniu 28 maja b. r. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej Rady miejskiej.** Po uchwaleniu wniosków Magistratu w sprawie sprzedaży 2 skrawków gruntu miejskiego do linji regulacyjnej, jednego w Dz. XX. — drugiego w Dz. XXII., omówiła Sekcja szereg bieżących spraw porządkowych, komunikacyjnych i gospodarczych — i uchwaliła przekazać Magistratowi do wykonania kilka rezolucyj zgłoszonych przez poszczególnych radców miejskich w tychże sprawach.

Pod przewodnictwem rm. inż. Turskiego, przy współudziale członków Prezydjum m. odbyło się dnia 31 maja b. r. posiedzenie **Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.** Sekcje zatwierdziły oferty na budowę dwóch wychodków publicznych, podziemnych, jednego u wylotu pl. Szczepańskiego i ul. Reformackiej na plantach, drugiego zaś również na plantach na przedłużeniu ul. Siennej. Następnie po dłuższej i wyczerpującej dyskusji uchwaliły Sekcje przedłożyć Radzie m. do zatwierdzenia nową taryfę tramwajową, przewidującą nieznaczną podwyżkę biletów tramwajowych (2 grosze) z zastosowaniem ulgowych biletów dla młodzieży szkolnej, pracowników umysłowych i fizycznych, dla żołnierzy i podoficerów do sierżanta włącznie.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9

Nr. 6. **Kraków, dnia 30 czerwca 1927 r.** **Rocznik XLVIII.**

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI.

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych Gminy miasta Krakowa w przyszłości *).

III.

Regulacje miasta, pomiary, odwodnienie, kanalizacja, rozbudowa dróg, niwelacje.

Elementami rozbudowy miasta w najściślejszem tego słowa znaczeniu są:

1) należycie opracowany i przemyślany na przyszłość plan regulacyjny i plan zabudowy,

2) należycie zaprojektowana rozbudowa i odpowiednie uzbrojenie ulic, placów i dróg publicznych,

3) należycie założona i rozbudowana sieć kanalizacji miejskiej,

4) celowa zabudowa miasta,

5) odpowiednio obmyślana i rozłożona sieć komunikacyjna.

Kraków po Warszawie i Grudziądzu jest co do wielkości obszaru trzeciem z rzędu miastem w Polsce. Terytorjum jego wynosi około 50 km^2, w tem stare miasto zwarto zabudowane zajmuje niespełna 6 km t. j. ósmą część obszaru miasta. Jeżeli dodamy do tego Dz. XXII. Podgórze przeważnie zwarto zabudowaną, części Dz. XI. Dębniki, Dz XII. Półwsie Zwierzynieckie oraz Dz. XV., XVIII. i XIX. tj. Nowej Wsi, Krowodrzy i Grzegórzek, w pewnej części zwarto zabudowanych, otrzymamy w najlepszym razie szóstą część obszaru miasta zabudowaną, resztę stanowią osady ludzkie o typie wiejskim, z rozległemi polami, stanowiącemi teren przyszłej rozbudowy miasta. Stąd też z chwilą przyłączenia pierwszych gmin i obszarów dworskich do Krakowa w latach 1909/12 kwestja opracowania planu regulacyjnego miasta musiała zjawić się na pierwszym planie zadań związanych z zagadnieniami Wielkiego Krakowa. Rozpisany wówczas konkurs na opracowanie planów rozbudowy Wielkiego Krakowa przyniósł w wyniku szereg bardzo poważnych prac i studjów stanowiących do dziś dnia podstawę rozwiązania problemów z regulacją i rozbudową miasta się łączących. W ujmowaniu tychże Zarząd miasta kierował się dotychczas zawsze i kierować się musi w przyszłości potrzebami życia, najlepiej bowiem nowo opracowany plan regulacyjny, opierając się na założeniach danej chwili, nie może z góry na dziesiątki lat przewidzieć rozwoju miasta, nie może narzucić jego potrzebom norm stałych i niezmiennych.

Życie potwierdza powyższe twierdzenia. Miasto nie rozwija się wedle pewnego z góry ustalonego planu — nie rozwija się we wszystkich dzielnicach równocześnie i równomiernie — pewne dzielnice położone bliżej linji kolei żelaznej, dworców kolejowych, spławnej Wisły, jak w północno-wschodniej i wschodnio-południowej części miasta, zabudowują się silniej i prędzej niż inne dzielnice miasta. Nie przekreślając zatem linij rozwojowych miasta, przewidzianych w ogólnych planach regulacji i parcelacji — Zarząd miasta stwarza szczegółowe warunki zabudowy poszczególnych okolic miasta z nawiązaniem, rzecz prosta do ogólnych planów.

Podstawą wszelkich prac regulacyjnych muszą być dokładne plany katastralne miasta. Pomiary katastralne rozpoczęte przed wojną, prowadzone do roku 1914 podjęte zostały przez Państwo w roku 1924. Plan prac rozłożony został na szereg lat, a obejmuje tryangulację, poligony podstawowe i szczegółowe, wykonanie zdjęć, kartowanie, obliczenia powierzchni, wreszcie reambulację i wykonanie ostatecznego elaboratu w skali 1:10000. Prace przeprowadza sukcesywnie w całem mieście personal techniczny państwowy, tworzący osobne państwowe

*) Opracowane na zasadzie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej rozporządzeniem Prezydenta miasta z dnia 6-go sierpnia 1926 r.

biuro pomiarów miasta. Koszty utrzymania biura tego ponosi częściowo na podstawie osobnej umowy z Rządem Gmina m. Krakowa, dając lokal, potrzeby rzeczowe, przydzielając część personalu technicznego i pomocniczego. Koszty te wynoszą około 50.000 zł. rocznie.

W związku z pomiarami miasta, dokonywanemi dla celów państwowych, z których Gmina za cenę pokrycia pewnej części kosztów otrzyma dla własnych celów urzędowych odbitki i odpisy — opracowanie szczegółowych zdjęć miasta i założenie katastru parcel, należą do najpilniejszych zadań gospodarczo-administracyjnych Gminy. Z zadań tych należałoby w najbliższym czasie podjąć:

I. **Odgraniczenie gruntów miejskich, ulic, dróg polnych i placów.** Prace te były przerwane z chwilą wybuchu wojny światowej, muszą być kontynuowane ze względu na wspomniane poprzednio nowe pomiary miasta i konieczność uregulowania w nich granic i wyeliminowanie istniejących wątpliwości granicznych. Odgraniczenie gruntów miejskich łączy się z zabezpieczeniem majątku gminnego na peryferjach miasta, gdzie majątek ten jest szczególnie narażony. Prace te muszą być gotowe przed zdjęciami, ponieważ w czasie zdjęć byłoby już zapóźno, a nerwowa i chaotyczna praca narazić mogłaby Gminę na straty, zwłaszcza, że przy rozpoczęciu urzędowania Komisarza gruntowego musi Gmina wykazać granice majątku gminnego i dobra publicznego, a w wypadkach wątpliwych swoje stanowisko należycie udokumentować.

II. **Stabilizacja punktów poligonalnych** konieczna wobec utworzenia i ustabilizowania stałych punktów w dzielnicach: I.—VIII., XIV., XV., XVIII., XXII. Dzisiaj w dzielnicach już zdjętych, brak tych punktów daje się dotkliwie odczuwać przy każdym pomiarze, tyczeniu linij regulacyjnych, a zatem przy kontraktach zamiany kupna, sprzedaży i przekroczeniach granicznych, bo zamiast pracę wykonywać wprost ze szkiców polowych i daną granicę wytyczać na podstawie oryginalnych dat z tychże szkiców — to z powodu braku punktów poligonalnych pracę trzeba wykonać odwrotnie t. j. najpierw zdjąć stan obecny na gruncie — wnieść go na mapę, porównać granicę, potem ponownie iść na pomiar i dopiero sytuować różnicę na gruncie, t. j. prawie każdy pomiar trzeba wykonać podwójnie. Stabilizacja punktów poligonalnych trwać będzie lat kilka i kosztować musi około 3—4000 złotych rocznie.

III. **Założenie nowych ksiąg gruntowych.** Nowe zdjęcia muszą być uzgodnione ze stanem hipotecznym przez osobnego komisarza gruntowego. Uzgodnienie dokonywać się będzie równocześnie ze zdjęciami, gdyż późniejsze wpisy zmian na gruncie powodują liczne niedokładności w stanie posiadania. Ponieważ dzielnice XII., XIII. i XVII. już są gotowe technicznie, Magistrat musi poczynić starania u Rządu, aby Komisarz gruntowy, o ile możności natychmiast rozpoczął swoje prace w tych dzielnicach. Stan bowiem nieuregulowanej hipoteki i różnice w stanie posiadania, w mapie katastralnej, hipotecznej i na gruncie uniemożliwiają wprost pracę Magistratowi. Utworzenie urzędu Komisarza gruntowego wymagać niewątpliwie będzie wydatku analogicznego, jak przy przeprowadzeniu nowych pomiarów. Wydatek jednak jest konieczny, ze względu na własność gruntową gminy, na konieczność oparcia obrotu gruntami na trwałych i pewnych podstawach.

IV. **Konserwacja reperów i znaków wysokości starej sieci niwelacyjnej, rozszerzenie sieci niwelacji ścisłej na dzielnice: XI., X., IX., XII., XIII., XVII., XVIII., XIX., XX. i XXII., założenie reperów i znaków wysokości i przeprowadzenie ścisłej niwelacji.** Sieć ta niezbędnie potrzebna dla budowy nowych dróg, kanałów, podania wysokości progów przy budowach i t. p.

V. **Sporządzenie planów sytuacyjnych w skali 1:250,** ulic z całem uzbrojeniem t. j. kanalizacją, wodociągami, przewodami gazowemi, kablami, klapami ulicznemi, zebranie materjałów po zakładach gminnych, sporządzenie katastru przewodów i utrzymywanie ewidencji zmian i nowych instalacji przewodów.

VI. **Uzupełnienie obecnie istniejących operatów katastralnych i wyciągów hipotecznych zmianami zaszłemi w stanie posiadania.** Prace te muszą być wykonane — bo brak ich utrudnia urzędowanie, w szczególności zaś w wysokim stopniu wszelkie wykonywanie projektów przez Biuro regulacji miasta. Czynności te stanowią niejako dalszy ciąg tych wielkich prac i kosztów jakie włożono w nowe zdjęcia w skali 1:1000.

Zabudowa poszczególnych dzielnic dokonać się może jedynie w dzielnicach posiadających nie tylko zatwierdzone plany parcelacyjne, ale przewidziane w nich drogi i ulice. Dotychczas sprawę tę regulowała ustawa budownicza dla miasta Krakowa, a w szczególności postanowienia § 16-a i b, dotyczące kosztów budowy ulic, dróg i chodników. Postanowienia te przekreśliły w znacznej mierze przepisy państwowej ustawy drogowej z roku 1921, w szczególności postanowienia §§ 19 i następnych, które położenie Gminy w sprawie budowy dróg i ulic zupełnie zmieniły i pogorszyły.

O ile idzie o przepisy cytowanej ostatnio ustawy państwowej, Gmina korzystając z przepisu § 15 tej ustawy, musi przystąpić do opracowania w ramach wspomnianej ustawy, specjalnej ustawy drogowej dla Krakowa, z wyeliminowaniem tych przepisów, które na terenie większego miasta są niewykonalnemi.

W dziedzinie budowy dróg, ulic i placów, jako pewnych kierunków rozbudowy miasta i arterji komunikacyjnych, zadania Gminy są niezwykle rozległe. Miasto tworzy nieforemny wielobok o dłuższych przekątniach dochodzących do 10 km długości; stąd też ilość dróg już istniejących i projektowanych oraz ich powierzchnia jest niezmiernie wielką. Drogi i place obecnie istniejące zajmują około 196 a 40 ha powierzchni o długości około 190 km.

Kraków posiada nawierzchnię dróg w trzech rodzajach a to: brukowaną, asfaltowaną i drogi szosowane. Ilość ulic brukowych i asfaltowanych stanowi łącznie z chodnikami drobną, bo niespełna 12% część ogólnej powierzchni dróg w mieście. Odsetek ten stanowią ulice w śródmieściu, część ulic w dzielnicach III.—VIII. i XXII. oraz nieliczne ulice w dzielnicach przyłączonych. Olbrzymią większość ulic i dróg miejskich stanowią drogi szosowane. Stosunek ulic brukowanych do dróg szosowanych jest, jak na miasto tej wielkości co Kraków, zupełnie anormalny i przebudowa dróg i ulic musi stanowić zarówno ze względów komunikacyjnych, jak również ze względów na hygienę i czystość miasta, zamianę ruchu konnego na samochodowy, jedno z najpilniejszych i najdonioślejszych zagadnień gospodarki miejskiej. Gmina od szeregu lat prowadzi studja w tym

kierunku jaka budowa nawierzchni, ze względu na lokalne warunki byłaby najbardziej celową. Zarówno doświadczenia nasze, jak innych miast wskazują na bruk porfirowy z pozostawieniem asfaltu na ulicach mniej uczęszczanych w sąsiedztwie zakładów naukowych, lecznic, szpitali i t. p.

Jeżeli zastanawiamy się najogólniej nad pracami oczekującemi Gminę w dziedzinie rozbudowy dróg i ulic, to dążeniem Zarządu miasta musi być przynajmniej:

1) wymiana nawierzchni szosowanych na bruki kostkowe i asfaltowe w starem mieście w zasadzie na wszystkich ulicach i placach — przedewszystkiem zaś na głównych arterjach komunikacyjnych, łączących bezpośrednio Aleję Trzech Wieszczów z centrum miasta, oraz ulic stanowiących połączenie miasta z gminami podmiejskiemi,

2) wybrukowanie Aleji Trzech Wieszczów,

3) wybrukowanie w dzielnicach przyłączonych głównych wpadowych arteryj komunikacyjnych, łączących miasto z gminami podmiejskiemi.

Plan ten obejmowałby przedewszystkiem wybrukowanie ulic: Kościuszki, Królowej Jadwigi, części Piastowskiej, Aleji 3-go Maja, Wolskiej, Krupniczej, Dolnych Młynów, Czarnowiejskiej, Karmelickiej, Kazimierza Wielkiego, Juljusza Lea, Podchorążych aż do rogatki Łobzowskiej, Krowoderskiej, Mazowieckiej, Wrocławskiej aż do rogatek, ulicy Warszawskiej do rogatki, Lubicz, Mogilskiej aż do rogatki, Wielopole, Grzegórzeckiej aż do rogatki, Salinarnej, Wielickiej aż do rogatki, ul. Kalwaryjskiej i jej przedłużenia aż do rogatki i wreszcie ulic dojazdowych do Borku Fałęckiego, Jugowic, Pychowic, Kobierzyna, Tyńca z miastem przez dzielnice Ludwinów, Zakrzówek, Dębniki.

Z problemów ważniejszych, łączących się z rozbudową arterji komunikacyjnych wymienić należy dojazd do przyszłego dworca osobowego, jaki ma powstać przy wylocie ulicy Pawiej, zniesienie wiaduktu i budowa podjazdu przy ulicy Warszawskiej, budowa magistrali okrężnej, łączącej dworzec w Bonarce przez dzielnice Ludwinów, Zakrzówek, Dąbie, Aleją Trzech Wieszczów z dworcem towarowym, a dalej dzielnicami VIII. i XIX. ze stacją kolejową Grzegórzki-Piaski, następnie połączenie miasta z Parkiem Wolskim, rozszerzenie mostu Dębnickiego, wreszcie budowa IV. mostu przy wylocie ulicy Dietla dla połączenia dzielnic VII. i VIII. z dzielnicami prawobrzeżnemi Wisły. Prócz tego przy rozważaniu rozbudowy dróg i ulic na terenie Krakowa, musi być wziętą pod rozwagę również budowa wiaduktu nad torem przemysłowym do Gazowni i Elektrowni miejskiej przy ul. Starowiślnej, rozszerzenie i budowa wiaduktów dla ulic w dzielnicy VIII. zamkniętych obecnie od wschodu torem kolejowym.

Poza zagadnieniami powyżej przedstawionemi natury, w dzisiejszych stosunkach do pewnego stopnia, teoretycznej, bo zagadnieniami wymagającemi szeregu lat pracy i bardzo poważnej pożyczki inwestycyjnej, wymagającej znów ze swej strony pewnych trwałych podstaw finansowych, podstaw zdolnych do ponoszenia ciężarów z tem związanych, a przez szereg lat budżet Gminy obciążających, Zarząd miasta ma szereg zagadnień zarówno w obrębie starego miasta, jak w dzielnicach przyłączonych, zadań, które w najbliższej przyszłości koniecznie muszą być spełnione. Zadania te obejmują z jednej strony przygotowanie terenu pod zabudowę miasta, a w tem i rozbudowę ulic i dróg, z drugiej łączą się ściśle z uzbrojeniem tychże dróg w kanalizację tj. z odwodnieniem miasta. Kraków, jak powszechnie wiadomo, powstał i rozbudował się na terenie stanowiącym rozlewisko Wisły, która w ciągu wieków kilkakrotnie zmieniała swe koryto. Do dziś dnia też Kraków i jego okolice stanowią teren zalewowy Wisły i jej dopływów i przeżywa perjodycznie katastrofy powodzi. Stąd też w dziedzinie odwodnienia miasta na pierwszy plan wybija się sprawa zabezpieczenia Krakowa przed powodzią. Sprawa ta mająca już swoją historję, łączy się z regulacją Wisły w jej górnym biegu powyżej Krakowa oraz regulacją dwóch górskich rzek, które zwykle powódź w mieście powodują t. j. Soły i Skawy. Pozatem w samem mieście należałoby dla zabezpieczenia miasta przed powodzią wykonać następujące inwestycje:

a) na lewym brzegu Wisły:

1) budowę muru ochronnego między klasztorem Norbertanek a wałem wiślanym Zwierzyniec—Bielany przy podniesieniu poziomu ulicy Ks. Józefa między klasztorem Norbertanek a rogatką przy tejże ulicy,

2) przedłużenie kanału ulicznego od klasztoru Norbertanek aż do rogatki przy ul. Ks. Józefa,

3) budowle ochronne pomiędzy mostem dębnickim a Skałką w szczególności budowa dolnego i górnego bulwaru,

4) budowę urządzeń końcowych kolektora w szczególności:

a) mechanicznego osadnika dla części stałych,

b) syfonu pod Wisłą dla przeprowadzenia kolektora lewobrzeżnego na prawy brzeg w dzielnicy Dąbie.

c) połączenia prawobrzeżnego kolektora z lewobrzeżnym,

d) przedłużenia otwartym rowem kolektora do pogłębić się mającej Drwini i pogłębienie Drwini aż do Szczurowej.

b) na prawym brzegu Wisły:

1) wykształcenie brakujących budowli ochronnych od obecnego ujścia Wilgi do projektowanego wylotu kanału spławnego w Ludwinowie,

2) wykonanie ujścia kanału spławnego do pierwszej szluzy komorowej i budowę wałów cofkowych,

3) regulację Wilgi i budowę wałów cofkowych.

c) w samem zaś mieście:

1) regulację Białuchy,

2) regulację Młynówki Królewskiej i zasklepienie jej w obrębie starego miasta,

3) zasklepienie starego koryta Rudawy wzdłuż Aleji 3-go Maja przynajmniej aż do Cichego Kącika.

Przeważająca część powyższych robót, których koszty sięgają w dziesiątki miljonów złotych, obciąża Skarb Państwa. Wykonanie ich jednak jest tembardziej niezbędne, że dziś jeszcze na znacznej przestrzeni starego miasta znajdujemy wody podskórne, a w dzielnicach przyłączonych bagna i moczary, które każdorazowy wylew Wisły powiększa.

W związku z odprowadzaniem wód podskórnych pozostaje kwestja odprowadzenia wód użytkowych z gospodarstw domowych i wód opadowych. Problem od-

prowadzania tychże z miasta, rozwiązać musi system kanalizacji. Projekt kanalizacji m. Krakowa opiera się na systemie tak zwanych zlewni, t. j. wykorzystania naturalnych spadów terenu miasta.

Dla łatwiejszego zorjentowania się w sprawie, wyjaśnić należy, że zlewnię wód z terytorjum W. Krakowa ujmuje główny recypient Wisła wraz ze swoimi dopływami Rudawą, Wilgą i Białuchą i z projektowaną sztuczną drogą wodną t. j. trasą kanału spławnego Skotniki—Kraków, a dzieli ją na następujące i oddzielnie działające zlewnie:

1) lewobrzeżną północną zlewnię krakowską ograniczoną naturalnym działem wód począwszy od góry św. Bronisławy, drogą Wola Justowska — Bronowice Małe — Bronowice Wielkie — i takimże działem wód między potokami: Sudołem, Białuchą a Wisłą. Zlewnia ta kryje stare miasto i nowe dzielnice: XII., część północną Dz. XIII., całe dzielnice XIV., XV., XVI, południową część dzielnicy XVII., XVIII., całą dzielnicę XIX. i zachodnią część dzielnicy XXII. Powierzchnia jej wynosi 2.300 ha;

2) zlewnię rejonową zwierzyniecką ograniczoną działem wód góry św. Bronisławy, granicą gminy Przegorzały i Wisłą kryje południowy stok tejże góry w Dz. XIII. aż do ulicy Ks. Józefa i od ulicy Ks. Józefa aż do Wisły. Powierzchnia jej wynosi 280 ha,

3) zlewnię dębnicko-zakrzowiecką ograniczoną Wisłą, trasą kanału spławnego i działem wód na Krzemionkach, podzieloną ulicą Twardowskiego na północną, oddającą wody prawobrzeżnemu kolektorowi wiślanemu i południową, oddającą wody północnemu lewobrzeżnemu kolektorowi wzdłuż kanału spławnego — kryje Dz. XI., większą część Dz. X. i część Dz. IX. Powierzchnia jej całkowita wynosi około 346 ha,

4) małą zlewnię trójkątną na Kapelance odciętą trasą kanału spławnego i odchylającą się od niego trasą zregulowanej Wilgi — oddającą swoje wody do południowego kolektora około Wilgi i trasy kanału spławnego — kryjącą resztę Dz. X. Powierzchnia jej wynosi 52 ha,

5) zlewnię prawobrzeżną podgórską między projektowanym kanałem spławnym — działem wód wzgórz Łagiewnickich i Woli Duchackiej — wreszcie działem wód przecinającym gościniec wielicki poniżej Wapiennika miejskiego i przechodzącym w dalszym ciągu przez stację Płaszów i granicę katastralną Dz. XXII., kryje Dz. XXII. i resztę Dz. IX. Powierzchnia jej wynosi okrągło 600 ha,

6) zlewnię Płaszowską — poziomą — dzisiaj przynależną do Wisły, w przyszłości przynależeć mającą do Wisły i do otwartego rowu, ujmującego wody brudne i deszczowe z lewo- i prawobrzeżnego kolektora i wprowadzonego do pogłębionej i zregulowanej Drwini, uchodzącej pod Szczurową do Wisły, kryje Dz. Płaszów. Powierzchnia jej wynosi 772 ha,

7) prawobrzeżną zlewnię północną nad Białuchą, między Sudołem i Białuchą — a działem wód między tymi potokami a Wisłą — kryjącą część północną Dz. XVII., XVIII., prawobrzeżną część Olszy i Piasków i Dz. XX. Powierzchnia jej wynosi 316 ha,

8) lewobrzeżną zlewnię północną nad Białuchą obejmującą nowo włączoną część Piasków i część Dz. XX. Dąbia, położoną po lewej stronie Białuchy. Zlewnia ta w dzisiejszym stanie przynależy do Białuchy i Wisły. Powierzchnia jej wynosi 210 ha.

Zlewnię ad 1) ujmuje wykonany prawobrzeżny kolektor wzdłuż zregulowanej Rudawy od granicy Woli Justowskiej, syfonujący się pod klasztorem Norbertanek i przechodzący w lewobrzeżny kolektor nadwiślański z wylotem w Dąbiu (km Wisły 81-450) wraz z swym odgałęzieniem sklepiającem się starem korytem Rudawy.

Zlewnie ad 3), 4), 5) ujmuje wykonany prawobrzeżny kolektor nadwiślański od fabryki drożdży pod Krzemionkami (km Wisły 74·250) a uchodzący do Wisły w dzielnicy XXI. poniżej projektowanego jazu na Wiśle (km 81·000) wraz ze swoimi odgałęzieniami, północnym i południowym kolektorem, cześciowo już wykonanemi wzdłuż przyszłej trasy kanału spławnego i zregulowanej Wilgi.

Zlewnię ad 2) ujmuje Wisła — jako odrębną rejonową sieć kanałową z przyszłemi urządzeniami odczyszczającemi wody brudne. Zlewnia ta nie da się włączyć już do kolektora lewobrzeżnego, może on bowiem być przedłużonym w swej gałęzi przez ulicę Ks. Józefa, najwyżej do rogatki Zwierzynieckiej.

Zlewnię ad 6) ujmuje częściowo Wisła t. j. wykonany prawobrzeżny kolektor, częściowo projektowany otwarty rów ujmujący wody z lewo- i prawobrzeżnego kolektora, a uchodzący do pogłębionej i zregulowanej Drwini, wpływającej do Wisły pod Szczurową.

Zlewnię ad 7) i 8) ujmą obubrzeżne kolektory, projektowane wzdłuż Białuchy.

Pierwszą część programu na najbliższe lata w dziale odwodnienia miasta stanowi studjum hydrotechniczne i opracowanie projektu odwodnienia.

Do najbliższych żadań w tej dziedzinie należą:

a) opracowanie projektu asanizacji ulicy Zielonej, Brzozowej, Miodowej (Łąka św. Sebastjana),

b) szczegółowe opracowanie sieci kanałowej w zlewni Dębnicko-Zakrzowieckiej, szczególnie w jej częściach północnych i wschodnich t. j. na gruntach po Lasockich i na terytorjach zabudowujących się między Wisłą — trasą kanału spławnego i ul. Szwedzką,

c) szczegółowe opracowanie sieci kanałowej w zlewni ad 1) w częściach jej wschodnich między ul. Mogilską, Okopy, Rzeźniczą, Wisłą a granicą zlewni prawobrzeżnej nad Białuchą t. j. na terytorjach wschodnich Grzegórzek — zachodniej części Dąbia i południowych Piasków — dalej w częściach jej zachodnich, a przypierających bezpośrednio do starego zwarto zabudowanego miasta, a więc w środkowej części Dz. XII. między ulicą na Salwator, przedłużeniem ulicy Wolskiej, zregulowaną Rudawą i Al. Krasińskiego i we wschodniej części dzielnicy XIV., XV. wreszcie południowej części dzielnicy XVII. poniżej stacji zestawczej,

d) szczegółowe opracowanie sieci kanałowej w zlewni ad 5) na terytorjach przylegających do zwarto zabudowanego Podgórza między trasą kanału spławnego, ulicą Piotra Skargi, Łagiewnicką, Czyżówką, trasą kolej. Podgórze—Sucha, koleją państwową Kraków—Lwów i granicą wschodnią dzielnicy XXII.

e) ustalenie przekrojów lewobrzeżnego kolektora wzdłuż Białuchy między ulicą Warszawską a Wisłą i kolektora prawobrzeżnego na przestrzeni od wschodnio-południowej granicy Olszy, aż do jego ujścia do Wisły. Oba te kolektory musi Gmina m. Krakowa uważać za

nieodłączoną część projektu, mającej się regulować Białuchy, bez względu na koszta i bez względu na to, kto je ponosić będzie, bez tego bowiem asanizacja przyległych zlewni i zabudowujących się terytorjów, nie da się pomyśleć, a zanieczyszczenie potoku wodami kloacznemi, choćby nawet rozpuszczonemi wodą wodociągową jest nie dopuszczalne. Zregulowana Białucha w całej swej długości płynąć będzie przez zabudowane przyszłe miasto, i zarówno projekty odwodnienia W. Krakowa jak i wyczerpujące studja hydrotechniczne przeprowadzone w roku 1906, 1907 i 1908 nad zasadami tego projektu na najbliższy okres 40—50 letni przez Budownictwo miejskie przy sposobności przeprowadzonego wówczas przez b. Dyrekcję dróg wodnych projektu kanalizacji Wisły, kolektory te przewidziały, jako mające uchwycić przynależne do rzeki Białuchy zlewnie.

Wymienione projekty nie są obecnie pierwszy raz postawione na porządku dziennym, mają one już swoją dłuższą historję i nie są rzeczą oderwaną od projektu rozszerzającego miasto; muszą też być oparte na dotychczasowych studjach zarówno ogólnych jak szczegółowych i postępować równolegle do ostatecznej decyzji linji regulacyjnej ulicy.

Prace powyższe wymagają czasu, sił roboczych i funduszów. O ile się jednak patrzy na rozwój miasta w perspektywie dalszej przyszłości są one koniecznością, niezbędnym programem racjonalnie pojętej gospodarki miejskiej, kardynalnym warunkiem wszelkich projektów rozbudowy. Pojęty w ten sposób projekt skanalizowania miasta, nieposiadającego właściwie kanalizacji w rozumieniu współczesnem, wymagałby olbrzymiej, jak na dzisiejsze czasy pożyczki inwestycyjnej, pożyczki na wydatek nie rentujący się w codziennem tego słowa znaczeniu, wydatek, na który sobie tylko bardzo zamożne miasta pozwolić mogą. Z tego też powodu, zdając sobie w pełni sprawę z całej doniosłości sprawy kanalizacji miasta — program robót w dziedzinie odwodnienia zamknąć należy w granicach bliższych, realniejszych, najbardziej niezbędnych konieczności. Do takich należą na obszarze starego miasta:

1) asanizacja Blichu. Kanał zbiorczy ulice: Warszawska, Basztowa, Potockiego, Zyblikiewicza, Morsztynowska z połączonym prowizorycznie kanałem przez ulicę Dietla odprowadza swoje wody do kolektora z ulicy Starowiślnej. Kanał zbiorczy ulice: Bosacka, Lubicz, Strzelecka, Kopernika, Blichowa (niezupełnie jeszcze wykształcony z powodu braku połączenia Lubicz-Strzelecka) prowizorycznie połączony z kanałem ulicy Grzegórzeckiej, prowadzi tak samo swoje wody przez kanał w ulicy Dietla do kolektora w ulicy Starowiślnej. Podczas większych opadów piwnice domów na Blichu i w ul. Dietla (front północno-zachodni) zalane wodą z cofki za wysokiego zwierciadła wód w kanałach na Blichu i w ulicy Dietla. Stan ten dalej cierpiany być nie może. Budowa kanału w ulicy Wiślisko od końca ulicy Morsztynowskiej do komory burzowej pod stacją Grzegórzki jest sprawą niemożliwą do odroczenia. Koszt wykonania wyniesie około 200 tysięcy złotych.

2) Skanalizowanie ulicy Żółkiewskiego aż do ulicy Okopy i otwierającej się ulicy św. Łazarza, a to dla przecięcia spiętrzonego zwierciadła wód gruntowych i wód powierzchownych, spływających z dawien dawna od strony Ogrodu Botanicznego i podtapiających także Blich, bo nieuchwyconych i nie odprowadzonych w swoim czasie korytem Starej Wisły. Koszt wyniesie około 40 tysięcy złotych.

3) Skanalizowanie ulicy Poselskiej między Grodzką a Dominikańską kosztem około 7000 zł.

4) Skanalizowanie Pl. Marjackiego koło kościoła św. Barbary kosztem około 5000 zł.

5) Skanalizowanie ulicy Senackiej i części Kanoniczej kosztem około 15.000 zł.

6) Skanalizowanie Sukiennic, front południowowschodni kosztem około 5000 zł.

7) Inne drobne roboty kanalizacyjne, jak w ulicy św. Tomasza, koło Scholastyki, na placu Groble od fabryki Labor do Gimnazjum św. Anny, skanalizowanie części ul. Kopernika, ul. św. Katarzyny, Skałecznej, Augustjańskiej, Krakowskiej, Warszawskiej, części Estery i Węglowej kosztem około 40.000 zł. Razem 310.000 zł.

W dzielnicy XXII. w Podgórzu roboty kanalizacyjne:

1)	w ulicy Rękawka	kosztem	30.000 zł.
2	„ „ Krakusa	„	15.000 „
3)	„ „ Zamojskiego	„	55.000 „
4)	„ „ Bonarka i P. Skargi . .	„	64.000 „
5)	„ „ Rydlówka, Skrzyneckiego do nowej szkoły rzemieślniczej	„	24.000 „
6)	„ „ Zabłocie	„	27.000 „
		Razem	215.000 zł.

W dzielnicy XI. Dębniki, skanalizowanie:

1)	ulicy Zielonej	kosztem	12.000 zł.
2)	„ Zagrody . . .	„	14.000 „
3)	„ Konopnickiej . .	„	8.000 „
4)	„ Wasilewskiego .	„	11.000 „
		Razem	45.000 zł.

W dzielnicy XII. Półwsie Zwierzynieckie skanalizowanie:

1)	ulicy Kasztelańskiej	kosztem	24.000 zł.
2)	„ Słonecznej (dokończenie poza szkołą miejską)	„	4.500 „
3)	„ Słonecznej (przedłużenie) na gruntach klaszt. Norbertanek	„	7.000 „
		Razem	35.000 zł.

W dzielnicach: XIV., XV., XVI. i XVII.:

1) budowa kanałów zbiorczych zachodnich, przedłużenie kanalizacji w ulicy Miechowskiej za rozszerzonym Parkiem Dra Jordana w ulicach Miechowskiej, Chocimskiej, Nowowiejskiej, Racławickiej, Mazowieckiej do bramy koszar im. Stefana Czarneckiego i ulicy Misjonarskiej, Dra Lea, na gruntach Popielów, ulicy Kazimierza Wielkiego, ulicy Słowackiego, kosztem około 450.000 zł.

2) usunięcie wód Młynówki Królewskiej ze starego miasta, wpuszczenie ich do przeznaczonego na ten cel kolektora w dawnej ulicy Michałowskiego i Żabiej wraz z pogłębieniom tegoż na przestrzeni od ulicy Karmelickiej do ulicy Lenartowicza z przerobieniem połączeń domowych i spuszczeniem ich do nowego kolektora w Aleji Trzech Wieszczów, ze zmianami dopływów do pływalni, ze zniesieniem przegrzewacza przy ulicy Lenartowicza i ekwiwalentem dla klasztoru Wizytek i t. p. w przybliżeniu kosztem 300.000 złotych. Razem 750.000 złotych.

W dzielnicy XVIII.

Odwodnienie ulicy Żytniej, Czerwonej i Sadowej kosztem około 22.000 zł.

Zestawiając wydatki połączone z wykonaniem najniezbędniejszych robót kanalizacyjnych, a to: robót około sieci kanałowej w Starem mieście . . na 312.000 zł.

roboty w Dz.	XXII. Podgórze . . .	„	215.000 „
„ „ „	XI. Dębniki	„	45.000 „
„ „ „	XII. Półwsie Zwierzyn. .	„	35.000 „
„ „ „	XIV., XV., XVI. i XVII.	„	750.000 „
„ „ „	XVIII.	„	22.000 „
	Otrzymamy razem		1,379.000 zł.

Wracając do omówienia spraw związanych z budową i konserwacją nawierzchni dróg miejskich, to jak to poprzednio podkreślono w stosunkach krakowskich, budowa nawierzchni drogowej powinna uzyskać pierwszeństwo finansowe w programie gospodarczym przed Zakładem czyszczenia miasta, dla którego jaknajszybciej należy stworzyć dobre warunki pracy w jądrze miasta i zwarto zabudowanych dzielnicach. W starem mieście — podkreślić należy ponownie, co już we wstępnych uwagach podkreślono, szosa mieć miejsca nie powinna, zastąpić ją musi nawierzchnia twarda, stała czy ruchoma. W dzielnicach zwarto zabudowanych wszystkie ulice wypadowe, szczególnie obciążone ciężkim ruchem towarowym, zaopatrzyć należy w bruk kostkowy, z trwałego materjału. To samo dotyczy ulic, któremi we wtorki i piątki przybywają do miasta w ogromnej ilości wozy wiejskie aprowizujące miasto. Na ulicach tych, przeważnie przedłużeniach gościńców państwowych, szosa nadal jest również nie do utrzymania, zarówno ze względów finansowych, a to z powodu konieczności jej częstotliwej odnowy, jakoteż utrzymania w możliwej czystości. Co do dzielnic przyłączonych poza ulicami wypadowemi, żywemi ruchliwemi, względnie nowocześnie zabudowanemi, przystępować można do robót sukcesywnie, w miarę wzrostu ilości domów pomnażających grosz podatkowy. Przy tem wszystkiem w zasadzie sieć kanałowa uprzednio ma wypuszczać swoje gałęzie w nowo otwierające się ulice i ujmować wody opadowe, gospodarcze i rozpuszczoną wodą wodociągową treść kloaczną z przyległych domów. Nie znaczy to jednak wszystko, aby odmówić czy to właścicielowi gospodarstwa rolnego, czy też napływowemu mieszkańcowi podmiejskiej dzielnicy wygodnej komunikacji pieszej i wozowej, na istniejącej oddawna uliczce lub drodze polnej obsługującej jego rolne gospodarstwo. Polityka ta będzie musiała mieć zawsze swój wyraz w każdorocznym budżecie, chodzi tylko o to, aby akcja w tym kierunku była uzasadniona słusznymi żądaniami, czy potrzebami sanitarnemi, czy też miejscowemi stosunkami gospodarczemi.

Bacząc na dotychczasowy bieg spraw, lokalne potrzeby, trudne warunki finansowe i mając przed oczyma całe terytorjum miasta i jego najkonieczniejsze potrzeby, najbliższe lata objąć mogą program inwestycyjny rzeczywiście niezbędnych robót w dziale nawierzchni dróg miejskich, w szczególności uporządkowanie:

1)	ulicy Smolki Dz. XXII. . . .	kosztem	30.000 zł.
2)	„ Puławskiego Dz. XI. . .	„	29.000 „
3)	„ Gołębiej	„	60.000 „
4)	placu przed Magistratem . .	„	20.000 „
5)	„ Marjackiego	„	110.000 „
6)	ulicy Salinarnej	„	124.000 „
7)	„ Żytniej, Sadowej i Czerwonej	„	35.000 „
8)	„ Jerozolimskiej	„	20.000 „
9)	„ Lubicz	„	20.000 „
10)	„ Wolskiej od Retoryka .	„	60.000 „
11)	„ Wolskiej	„	173.000 „
12)	„ Krupniczej	„	272.000 „
13)	„ Lwowskiej i Wielickiej do bramy fortecznej . .	„	544.000 „
14)	„ Rakowickiej	„	24.000 „
15)	„ Szpitalnej	„	248.000 „
16)	„ Mikołajskiej	„	187.000 „
17)	„ Dietlowskiej	„	632.000 „
18)	„ Lubicz górnej	„	20.000 „
19)	Aleji Krasińskiego, Mickiewicza i Słowackiego	„	190.000 „
20)	ulicy Dra Lea	„	34.000 „
21)	Aleji pod Kopcem	„	53.000 „
22)	ulicy Wielopole	„	230.000 „
23)	„ Kasztelańskiej	„	8.000 „
24)	dróg polnych na Zwierzyńcu .	„	12.000 „
	Razem . .	„	3,135.000 zł.

Ponadto następujące roboty drogowe są bardzo pilnemi:

1) uporządkowanie ulicy Zabłocie, dojazdu do placu drzewnego i targowicy końskiej,

2) uporządkowanie nowo otwartej ulicy koło stacji Podgórze-miasto, przy której kończy się obecnie budowa 3-ch domów mieszkalnych, oraz związane z tem uporządkowanie ulicy Kolejowej,

3) uporządkowanie ulicy pod Kopcem Krakusa,

4) urządzenie postoju fur dzielnicy VIII.,

5) urządzenie dostępu do domu akademickiego w Oleandrach od Aleji Trzech Wieszczów,

6) uporządkowanie ulicy Parkowej,

7) urządzenie podjazdu pod stację Płaszów i drogi do cegielni,

8) uporządkowanie i urządzenie drogi dojazdowej do Rzeźni miejskiej od ulicy Starowiślnej wzdłuż plantu kolejowego, na który to cel potrzebną jest kwota 200.000 złotych.

Ostatnim wreszcie, aczkolwiek niemniej ważnym od uprzednio poruszanych zagadnień, jest problem niwelacji miasta.

Obejmuje on oznaczenie granic tych obszarów miasta, które wymagają podniesienia poziomu ponad obecny teren, oznaczenie koty wysokościowej przyszłego zwierciadła wód gruntowych obniżonego po ukończeniu budowy kolektorów i sieci kanalizacyjnej, nadto położenia wysokościowego terenu względem wielkich wód Wisły i Rudawy, wreszcie oznaczenie najniższych dopuszczalnych sytuacji podłóg piwnic przyszłych budynków względem dna poszczególnych kanałów ulicznych.

Na podstawie dat uzyskanych przez obserwację stanów wielkich wód w czasie od r. 1870 do r. 1903, na podstawie dokonanych w latach 1907—1910 wierceń i pomiarów zwierciadła wód gruntowych, ustalono przeciętną kotę wysokości przyszłego terenu inundacyjnego w zachodniej części miasta na 204'00 m. p. p. m.

Do tej minimalnej wysokości został podniesiony teren gruntów pofortecznych przy dzisiejszych Alejach

Krasińskiego i Mickiewicza, oraz szereg ulic w Półwsiu Zwierzynieckiem a w dalszym ciągu trzeba będzie conajmniej do tej wysokości podnieść cały teren błoń, toru wyścigowego, podnosząc niveau ulic stopniowo w stronę północną ku nawierzchni wolnej od wielkich wód Wisły.

Przy obecnej wysokości tych terenów podniesienie to wyniesie średnio jeden metr.

Kotę wysokości 204 m. p. p. m. jako minimalną przyjęto także dla obszaru Dębnik, Zakrzówka i Ludwinowa, przyczem w obrębie Dębnik wypadnie podnieść przeważającą część terytorjów na północ od ulicy Zielnej, terytorja położone między ulicą M. Konopnickiej (dawna kolej okrężna) a Wisłą, zaś w obrębie Zakrzówka i Ludwinowa tereny położone na wschód od ulicy Szwedzkiej aż po przyszły kanał spławny.

W Dębnikach podniesienie terenu do koty 204'00 uskuteczniono na gruntach dawnej koleji okrężnej już w ulicy Skwerowej i Dębowej.

Obecnie urządzono wysypisko na gruntach gminnych nabytych od hr. Lasockich, rozpocząwszy podsypywanie terenu do powyższej wysokości w najniżej położonej części Dębnik na północ i zachód od gruntu wydzierżawionego pod Radjostację.

Ponad zasadniczo przyjętą minimalną wysokość 204'00 m. p. p. m. będzie musiało podsypanie ramp ulicznych zwiększać się w pobliżu Wisły i Rudawy osiągając wysokość niwelety przyszłych dróg bulwarowych, projektowanych w wysokości korony wykonanych wałów i murów ochronnych Wisły i Rudawy, ewentualnie do wysokości o 80 cm poniżej korony wałów. Ponadto trzeba będzie stosować podniesienie terenu niwelety ulic dojazdowych do przyszłych mostów w przedłużeniu ulicy Dietlowskiej i obok klasztoru pp. Norbertanek w przedłużeniu ulicy Glinianej w km Wisły 81. Podniesienie terenu będzie wskazane w pobliżu wałów ochronnych Wisły i Rudawy i będzie dochodzić do 2'50, ewentualnie jeszcze wyżej ponad teren obecny.

We wschodniej części miasta przyjęto jako zasadnicze minimalne wysokości przyszłego terenu miasta, koty wysokościowe przeciętnie o 30 cm powyżej najwyższego stanu wielkiej wody podczas wylewu z roku 1884. Stan wielkiej wody wówczas przy kilometrze 79 Wisły (III. most) wynosił 202'70, przy km Wisły 80 (plac ćwiczeń wojskowych na Grzegórzkach) 202'38, zaś przy kilometrze 81 (w miejscu przeznaczonem dotychczas na port) 202'11 ponad poziom morza.

Podnieść zatem trzeba będzie przynajmniej do koty 202'70, obszar Grzegórzek, Piasków i Dąbia między ulicą Okopy, Bastjonem V., ulicą Mogilską i Białuchą, gdzie przeciętna wysokość terenu wynosi od 201'90 do 202'80 gdzie zatem podniesienie ponad teren obecny wyniesie przypuszczalnie 0'20 do jednego metra.

Na prawym brzegu Wisły, to jest na terytorjach Podgórza i Płaszowa trzeba będzie starać się również jako minimalne uzyskać wysokości przyjęte o 30 cm powyżej stanu wielkiej wody w roku 1884 przy kilometrze Wisły 80, zaczem do podniesienia przypadnie obszar Podgórza na wschód od wału kolejowego (Zabłocie) przeciętnie o 70 cm ponad teren obecny wznoszący się średnio na 202'00 p. p. m.

Dla zabudowanej części Płaszowa (ul. Gromadzka, ul. Krzywda, Myśliwska i t. d.) miarodajną kotą wysokości przyszłego terenu powinna być wysokość 202'50 odpowiadająca przyjętemu podniesieniu terenu przy kilometrze Wisły 81, co będzie wymagało wzniesienia się o 1'50 do 2'00 m szczególnie na terytorjach dawnych cegielni, a to oprócz podniesienia terenu w pobliżu wałów ochronnych Wisły do wysokości drogi bulwarowej na wale, oraz do niwelety projektowanych dróg dojazdowych do przyszłego portu.

Oto w ogólnym zarysie program robót w dziedzinie rozbudowy miasta czekających Zarząd Gminny w przyszłości. Wymagać one będą dziesiątek lat pracy i olbrzymich wkładów kapitałowych, zaledwie bowiem nieznaczną stosunkowo część ich winno pokryć państwo.

JAN DUSZA.

Działalność gminy m. Krakowa w dziedzinie opieki społecznej.

W dniu 21 marca 1924 roku weszła w życie ustawa o opiece społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 726 z 16 sierpnia 1923). Ustawa ta miała na celu unifikację różnych ustaw dzielnicowych obowiązujących w dziedzinie opieki nad ubogimi. Zamierzonej jednak unifikacji ustawa nie osiągnęła, gdyż ustawą z 25 lipca 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 73 poz. 716) zawieszono jej moc obowiązującą na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego, wobec czego na tych terytorjach obowiązują nadal ustawy pruskie.

Najważniejszem postanowieniem ustawy o opiece społecznej jest przepis, że prawo do trwałej opieki ze strony gminy nabywają obywatele R. P. przez conajmniej roczny pobyt w gminie.

Ustawa o opiece społecznej jest ustawą ramową, mimo to zakres jej działania jest obszerny i szczegółowy, obejmuje bowiem:

a) opiekę nad niemowlętami, dziećmi i młodzieżą, zwłaszcza nad sierotami, półsierotami, dziećmi zaniedbanemi, opuszczonemi, przestępnemi oraz zagrożonemi przez wpływy złego otoczenia;

b) ochronę macierzyństwa;

c) opiekę nad starcami, inwalidami, kalekami, nieuleczalnie chorymi, upośledzonymi umysłowo i wogóle nad niezdolnymi do pracy;

d) opiekę nad bezdomnemi ofiarami wojny i szczególnie ciężko poszkodowanemi;

e) opiekę nad więźniami po odbyciu kary;

f) walkę z żebractwem, włóczęgostwem, alkoholizmem i nierządem;

g) pomoc dla instytucyj opiekuńczych prywatnych i spółdziałanie z temi instytucjami.

Zakres działalności opieki społecznej nie został dotychczas w drodze rozporządzeń wykonawczych całkiem ściśle określony tak, że subsydiarnie trzeba się posługiwać ustawami względnie rozporządzeniami dzielnicowemi.

Przepisy ustawy o opiece społecznej stanowiąc, że prawo do trwałej opieki uzyskuje się przez roczny pobyt w gminie, przerzuciły prawie cały ciężar opieki społecznej na miasta, gdyż ruch ludności i osiedlanie odbywa się ze wsi do miast, a nie odwrotnie.

Toteż gmina miasta Krakowa z roku na rok dotkliwie odczuwa skutki powyższego postanowienia ustawy o opiece społecznej wskutek wzrastającej stale liczby dzieci i starców potrzebujących opieki zakładowej, czemu ani miejskie zakłady założone w rozmiarach normalnych dla Krakowa, a nie rozbudowywane od szeregu lat, ani prywatne zakłady, w których gmina umieszcza na swój koszt dzieci i starców, podołać nie mogą, tak że rozbudowa miejskich zakładów opieki społecznej jest palącą koniecznością, która nad gminą zaciążyła i do której rozwiązania gmina musi w najbliższym czasie przystąpić.

Ciężaru tego nie zmniejsza postanowienie zawarte w art. 5 lit. d) ustawy o opiece społecznej, według którego wojewódzkie związki komunalne mają uzupełniać opiekę wykonywaną przez związki komunalne i miasta i sprawować działy opieki społecznej wymagające stałych urządzeń i zakładów, a przekraczające zdolność finansową powiatów i miast — a to z tego powodu, ponieważ Kraków stanowi powiat dla siebie, a wojewódzkie związki komunalne nie zostały dotąd w Małopolsce zorganizowane.

Przytoczone poniżej daty dają obraz tego z roku na rok coraz bardziej zwiększającego się rozmiaru czynności miejskiej opieki społecznej.

I tak gdy w roku 1924 otrzymywało wsparcie miesięcznie 274 osób, w r. 1925 pobierało te wsparcia 368 osób, a w r. 1926 osób 628.

Wsparcia nadrożne wypłacono w 1924 roku 573 osobom, w 1925 roku 1.286 osobom, a w roku 1926 już 1.600 osobom.

Lekarstw wydano bezpłatnie w 1924 roku 60 osobom, w 1925 roku 144 osobom, a w 1926 roku 170 osobom.

Opieką zawodową objęto: w r. 1924 ogółem 402 dzieci, w r. 1925 ogółem 939 dzieci, w r. 1926 ogółem 1.200 dzieci.

W obronie praw tych dzieci wniosło Biuro Opieki zawodowej podanie o upoważnienie do sporu, skargi o alimentację, o egzekucję, o pensję itp.

Liczba tych podań i skarg z roku na rok wzrasta.

Opiekę przytułkową wykonuje gmina w Żłobku, w Zakładzie dla chłopców, w Zakładzie dziewcząt, w Zakładzie dla starców i w Schronisku dla mężczyzn i kobiet.

Do Miejskiego Żłobka, który mieści się w 3 budynkach (przy ul. Podzamcze L. 5, 7, przy ul. Koletek L. 10, przy ul. Polnej L. 1, 7), przyjęto:

w r. 1924 — 114	dzieci	w tem	19	podrzutków
» » 1925 — 125	»	»	» 20	»
» » 1926 — 144	»	»	» 28	»

W Miejskim Żłóbku utrzymuje Gmina lekarza — pedjatrę, a w roku 1925 urządziła w budynku przy ul. Koletek L. 10 laboratorjum lekarskie zaopatrzone w mikroskop, pokój do specjalnych badań lekarskich dla dzieci i karmicielek i założyła podręczną aptekę.

Ciągłe wypadki chorób wśród osesków w Żłóbku, jak koklusz, odra, szkarlatyna, zaburzenia żołądkowo-jelitowe i stosunkowo znaczna śmiertelność (w r. 1925 38 wypadków śmierci, a w r. 1926 — 13) tłumaczy się tem, że są to przeważnie dzieci nieślubne, których ojciec znać nie chce, a matka chce się pozbyć jeszcze przed urodzeniem. Jeżeli mimo to dzieci te przychodzą na świat, są one niedożywione i dostają się do Żłóbka często w stanie nie do uratowania.

Do Miejskiego Zakładu dla bezdomnych chłopców (ul. Flisacka L. 25) przyjęto:

w r. 1924 — 24 chłopców
» » 1925 — 26 »
» » 1926 — 35 »

Ilość chłopców w tym Zakładzie jest ograniczoną pojemnością budynku, w którym do r. 1924 mogło się pomieścić z trudem najwyżej 65 chłopców. Dopiero gdy w r. 1924 rozszerzono nieco Zakład przez postawienie prymitywnego budynku murowanego I. piętrowego, w którym mieszczą się 2 sypialnie, uczelnia, będąca równocześnie salą teatralną oraz jadalnią i łazienka, liczba chłopców mogła być podwyższona do 90.

W Zakładzie dla chłopców prowadzi się trzy warsztaty: szewski, krawiecki i introligatorski. Poważna ilość wychowanków powyższych warsztatów wyzwala się każdego roku na czeladników.

Do Miejskiego Zakładu dla bezdomnych dziewcząt (ul. Józefińska L. 37) przyjęto:

w r. 1924 — 19 dziewcząt
» » 1925 — 20 »
» » 1926 — 8 »

Ilość miejsc dla dziewcząt w tym Zakładzie jest również ograniczoną pojemnością Zakładu do liczby 60.

W Zakładzie uczą się dziewczęta trykotarstwa, wyrobu kilimów, szycia bielizny, prania, prasowania i gotowania.

Nie mogąc dla braku miejsca wszystkich sierot potrzebujących opieki zakładowej pomieścić we własnych zakładach, gdyż posiadają one łącznie zaledwie 300 miejsc umieszcza gmina sieroty w prywatnych Zakładach, istniejących w Krakowie i poza Krakowem.

Zakłady te posiadają budynki, w wielu wypadkach nawet budynki wspaniałe, (Zakład Helclów, Lubomirskich, Zakład w Łagiewnikach), lecz nie posiadają odpowiedniego dochodu, by mogącą się w nich pomieścić ilość wychowanków wyżywić i utrzymać. To też gmina korzysta z tych zakładów, umieszczając tam sieroty za ugodzonem wynagrodzeniem.

I tak zawarła Gmina umowy co do umieszczenia sierót: z Zakładem wychowawczym im. Ks. Siemaszki, z Zakładami SS. Miłosierdzia »Dom Pracy«, SS. Miłosierdzia Dz. Nowa Wieś, z Zakładem »Rodziny Sierocej«, z Zakładem w Pawlikowicach, z Zakładem w Łagiewnikach, z Zakładem św. Józefa, z Zakładem sierót izraelickich, ze Żłóbkiem im. Dzieciątka Jezus itd.

W Zakładach wychowawczych prywatnych wychowywało się kosztem Gminy:

w r. 1924 — 192 dzieci
» » 1925 — 274 »
» » 1926 — 331 »

W tym stanie rzeczy liczba dzieci wychowywanych w zakładach prywatnych jest obecnie większa od liczby dzieci mogących znaleść pomieszczenie w miejskich Zakładach wychowawczych.

Opiekę nad starcami i kalekami wykonuje Gmina, utrzymując tychże w Miejskim Domu starców (ul. Lubicz L. 25 i ul. Radziwiłłowska L. 2), w Zakładzie im. Helclów i w Domu staruszek i kalek na Blichu.

Pojemność obu budynków Miejskiego Domu starców obliczona na najwyżej 200 starców. Ilość ta jest od kilku lat stale przekroczona. Dom Starców mieści obecnie 315 osób i cyfry tej nie można zredukować z powodu wzrastającego zapotrzebowania.

Małą poprawę przyniosła w tym względzie umowa Gminy z Zakładem im. Helclów, na podstawie której 40—50 starców umieszczono na koszt Gminy w tym Zakładzie, ani umowa z Zakładem staruszek i kalek na Blichu, który przyjął 6 staruszek.

Ten smutny stan powoduje to, że starcy i kaleki, dla których niema pomieszczenia w zakładzie, żebrzą po ulicach miasta i oni to razem z żebrakami odpustowymi i jarmarcznymi przychodzą z poza Krakowa nadają Krakowowi charakter miasta żebraczego. Nawet największa energja władz bezpieczeństwa w usuwaniu żebraków z ulic nie dużo pomóc może, gdyż o ile żebrak-kaleka jest krakowski (mieszka w Krakowie przez jeden rok), jedynie umieszczenie go w Zakładzie zamkniętym może jego włóczędze po mieście i żebractwu kres położyć.

Bezdomnych pomieszcza gmina w dwóch Schroniskach, osobno mężczyzn (ul. Krakowska 43), osobno kobiety, (ul. Krakowska 47 i 53).

Ze Schroniska dla mężczyzn korzysta przeciętnie dziennie w zimie 336, w lecie 142 mężczyzn, ze Schroniska dla kobiet w zimie 154, w lecie 90 kobiet.

Budynki Schroniska dla bezdomnych mężczyzn są ruderą przeznaczoną na zburzenie, mieszczą się na gruncie dawno sprzedanym izraelickiej gminie wyznaniowej.

Schronisko dla kobiet mieści się w kilku budynkach murowanych i w barakach. Budynki murowane wymagają rozszerzenia, baraki kwalifikują się do zburzenia.

Jak powyższe daty wykazują, opłakany stan pomieszczeń miejskich zakładów opiekuńczych minimalna ich pojemność z jednej strony, a konieczność wykonywania nałożonych na gminę obowiązków z ustawy o opiece społecznej wynikających, stawiają gminę w położeniu, z którego wyjściem jest tylko rozbudowa tych zakładów.

Minimalny program rozbudowy miejskich zakładów opiekuńczych obejmuje:

1. Rozszerzenie Żłóbka miejskiego przez postawienie co najmniej II. piętrowego budynku przy ul. Polnej L. 7.

2. Rozszerzenie Miejskiego Zakładu chłopców przez postawienie frontowego III. piętrowego budynku przy ul. Flisackiej L. 25.

3. Nadbudowę II. piętra na budynku frontowym i I. piętra na oficynie w Miejskim Zakładzie dla dziewcząt przy ul. Józefińskiej L. 37.

4. Przeniesienie Miejskiego Domu starców z ul. Lubicz L. 25 poza miasto. Jest to tem łatwiejszem do wykonania, że grunt, na którym stoją budynki Miejskiego Domu starców i zabudowania Ogrodnictwa miejskiego (w obszarze kilku morgów) oddany gminie w r. 1873 przez śp. Kamilę Bystrzonowską na zupełną i nieograniczoną własność, może być rozparcelowany, sprzedany, a kwota ze sprzedaży uzyskana obrócona na zakupno parceli poza miastem i postawienie na niej budynków celowych na pomieszczenie Miejskiego Domu starców.

5. Wybudowanie nowego Schroniska dla bezdomnych mężczyzn w jednej z dzielnic do miasta przyłączonych.

6. Rozszerzenie Miejskiego Schroniska dla bezdomnych kobiet przez postawienie II. piętrowego budynku przy ul. Krakowskiej L. 47.

Do tego programu rozbudowy należy dołączyć jeszcze budowę ochronek dla małych dzieci w Dz. V., XIII., XIV., XVI., XXII, budowę przynajmniej jednego żłóbka dziennego z poradnią dla matek, a nadto budowę aresztów miejskich.

Zrealizowanie tego planu, wymagającego około 1 miljona złotych, zawisłem jest jednak od uzyskania pożyczki inwestycyjnej.

Budowa zakładów przymusowej pracy dla włóczęgów i osób czujących wstręt do pracy, budowa zakładów dla chcących pracować, a nie mogących znaleść pracy, budowa domów poprawy dla nieletnich chłopców i dziewcząt przekracza możność finansową gminy. Zakłady te winny powstać z inicjatywy i kosztem Wojewódzkiego Związku komunalnego, dla całego okręgu wojewódzkiego.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 7564/27 — Kraków, dnia 3 czerwca 1927 r.
VII.

Kąpiele w Wiśle.

OBWIESZCZENIE.

Niniejszem podaje się do publicznej wiadomości, że Magistrat oznaczył następujące miejsca do kąpieli, względnie pławienia i pojenia koni w Wiśle na rok 1927. Mianowicie:

A. Do kąpieli dla mężczyzn:

a) po prawym brzegu Wisły: 1) od km. 74-74·3 tj. od wapiennika miejskiego w Dz. XI. do 2-go przepustu w obwałowaniu Wisły (dla wojska), 2) od km. 74·3-74·6, 3) od km. 75·1-75·3, 4) poniżej mostu kolejowego obok stacji Podgórze-Wisła (km. 79·6);

b) po lewym brzegu Wisły: 5) poniżej skały Zwierzynieckiej do ujścia Rudawy;

B. Do kąpieli dla kobiet i dzieci:

a) po prawym brzegu Wisły: 1) poniżej mostu dębnickiego pod dawną willą Rożnowskich aż do wylotu ujścia z przelewu burzowego, 2) na Rudawie: przy moście ukośnym w przedłużeniu ulicy Wolskiej 100 m. powyżej i poniżej mostu;

C. Do pławienia i pojenia koni:

a) po prawym brzegu Wisły: 1) naprzeciw garbarni w Ludwinowie.

b) po lewym brzegu Wisły: 2) przy folwarku PP. Norbertanek (zjazd z ulicy Ks. Józefa przy warsztacie mechanicznym p. Barana), 3) przy wylocie ulicy Dojazdowej poniżej lewej rampy.

We wszystkich innych miejscach wyżej nie wymienionych kąpać się ani też poić koni nie wolno.

Miejsca przeznaczone na kąpiel i pojenie koni oznaczono stosownymi napisami za pomocą tablic ustawionych nad brzegami Wisły.

Kąpiel dozwolona jest przy stanie wody 2·00 m poniżej 0 na wodowskazie umieszczonym przy starym drewnianym moście jedynie w czasie od godziny 7 rano do godziny 9 wieczorem.

Zakazuje kąpania się:

a) dzieciom i niedorostkom bez nadzoru i opieki oraz bez należytego ubrania kąpielowego,

b) zbliżania się i kąpania mężczyznom w miejscach na kąpiel dla kobiet przeznacznych,

c) wpływania na łodziach pomiędzy kąpiących się,

d) wdrapywania się na mury bulwarowe Wisły, chodzenia po szkarpach Wisły i Rudawy i ich niszczenia, zanieczyszczania brzegów tych rzek oraz wrzucania do Wisły i Rudawy kamieni, względnie usuwania kamieni, stanowiących opaski Wisły dla jej regulacji,

e) czerpania w miejscach do kąpieli przeznaczonych piasku i pogłębiania w ten sposób dna rzeki.

Nad przestrzeganiem przepisów tego obwieszczenia czuwać będą organa miejskie, tj. straż bezpieczeństwa zorganizowana z personalu miejskiej Straży pożarnej oraz organa Policji.

Do zarządzeń tych organów kąpiący mają się ściśle stosować.

Przekraczający przepisy niniejszego obwieszczenia karani będą, o ile przekroczenia nie podpadają pod postanowienia powszechnej ustawy karnej, po myśli § 60 ustęp 30 statutu dla miasta Krakowa z dnia 6 października 1901 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 108, względnie rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 przy zastosowaniu rozprządzenia Rady Ministrów z dnia 21-go stycznia 1924 Dz. u. Rzp. Nr. 9, poz. 89, grzywnami do 200 zł., ewentualnie karą aresztu do 20 dni.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3656/1927
M. U. P.

Kraków, dnia 10 czerwca 1927.

Nowy Statut podatku towarowego

OBWIESZCZENIE.

Magistrat podaje niniejszem do publicznej wiadomości, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu na podstawie art. 1, 12 i 36 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Nr. 94 Dz. U. Rz P. poz. 747 rozporządzeniem z dnia 18 maja 1927 Nr. S. F. 2878 zatwierdziło nowy Statut o podatku od towarów, przywożonych drogami żelaznemi lub wodnemi, uchwalony na posiedzeniu Rady m. w dniu 10-go marca 1927, w następującej osnowie:

Przedmiot podatku.

§ 1. Na mocy art. 12 ustawy z 11 sierpnia 1923 Nr. 94 Dz. U. Rz. P. poz. 747 o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych przysługuje gminie miasta Krakowa prawo poboru podatku od towarów, przywożonych do miasta kolejami i drogą wodną, a nie podlegających państwowym podatkom od spożycia, zużycia, względnie produkcji i nie stanowiących monopolu państwowego.

§ 2. Od podatku towarowego wolne są ładunki, stanowiące własność Państwa lub samorządu terytorjalnego, oraz artykuły, przeznaczone do odbudowy zabudowań mieszkalnych i gospodarczych, zniszczonych wojną — tudzież ładunki, przewożone przez stację »transito«, wreszcie przesyłki bagażowe i pocztowe.

Nadto w myśl art. 26 ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 Nr. 51 Dz. U. Rz. P. poz. 346 o rozbudowie miast wolne są podstawowe materjały budowlane: drzewo, cegła, dachówka, wapno, cement, żwir, piasek, żelazo, kamień i szkło.

Wysokość podatku.

§ 3. Od towarów, przywożonych z odległości do 50 km. podatek towarowy wynosi połowę należytości kolejowej za 5 km., a mianowicie:

1) Przesyłki pospieszne:

drobne (niżej 5.000 kg.)	. . . .	38 gr. za 100 kg.
półwagonowe (5.000 kg. i więcej)		35 „ „ „ „
całowagonowe (10.000 kg. i więcej)		33 „ „ „ „
„ (15.000 kg. „)		30 „ „ „ „

2) Przesyłki zwyczajne:

a) drobne

I. klasa	. . . . . .	28 gr. za 100 kg.
II. „	. . . . . .	21 „ „ „ „
III. „	. . . . . .	21 „ „ „ „

b) pół i całowagonowe:

klasa	półwag.	całowag. 10.000 kg.	całowag. 15.000 kg.	za 100 kg.
III.	21 gr.	20 gr.	20 gr.	za 100 kg.
IV.	20 „	19 „	19 „	„ „ „
V.	19 „	16 „	13 „	„ „ „
VI.	13 „	13 „	13 „	„ „ „
VII.	13 „	12 „	12 „	„ „ „
VIII.	12 „	12 „	12 „	„ „ „
IX.	12 „	11 „	11 „	„ „ „

3) Przesyłki, podlegające taryfie wyjątkowej:

klasa A.	. . . . . .	12 gr. za 100 kg.
„ B.	. . . . . .	12 „ „ „ „
„ C.	. . . . . .	12 „ „ „ „
„ E.	. . . . . .	11 „ „ „ „
„ F.	. . . . . .	11 „ „ „ „
„ G. (10.000 kg.)	. .	11 „ „ „ „
„ G. (15.000 kg.)	. .	9 „ „ „ „

§ 4. Podatkowi, oznaczonemu w § 3 podlegają towary, niżej wymienione, choćby pochodziły z większej odległości niż 50 km., a mianowicie:

1) drzewo celulozowe i osikowe, 2) drzewo opałowe, 3) jaja, 4) minerały surowe i zgrubsza obrobione, 5) karpina, 6) kasza krajowa i otręby, 7) kości surowe, 8) kwas siarkowy i solny i sól glauberska, 9) masa drzewna i celuloza, 10) masa kamienna, 11) melasa, 12) mleko i jego przetwory (nabiał), 13) nawozy sztuczne i naturalne oraz fosforyty, 14) odpadki skór i obrzynki do 4 cm. szerokości, 15) papa dachowa, 16) pasza, trawa, siano, słoma, plewy, 17) glina, 18) rudy, żużle, szlaka, wypałki pirytowe, 19) smoła węglowa surowa i preparowana oraz gudron, 20) szkło tłuczone, 21) szmelc, 22) szmaty, 23) wapień, dolomit palone, 24) zboże w ziarnie, mąka zbożowa, chleb i suchary z chleba,

25) ziemniaki świeże, jarzyny, warzywa, buraki cukrowe, oraz wytłoki buraczane, 26) zwierzęta domowe, żywe, 27) żelazo i stal surowa (surówka, blacha do krycia dachów).

§ 5. Podatek od towarów, pochodzących z większej odległości niż 50 km., a nie wymienionych w § 4. równa się kolejowej opłacie przewozowej za 30 km., a mianowicie:

1) Przesyłki pospieszne:

drobne (niżej 5.000 kg.) . . .	197	gr. za 100 kg.
półwag. (5.000 kg. i więcej . .	180	„ „ „ „
całowag. (10.000 kg. i więcej) . .	164	„ „ „ „
„ (15.000 kg. „ . .	147	„ „ „ „

2) Przesyłki zwyczajne:

a) drobne

I. klasa	130	gr. za 100 kg.
II. „	102	„ „ „ „
III. „	93	„ „ „ „

b) półwagonowe i całowagonowe:

klasa	półwag.	całowag. 10.000 kg.	całowag. 15.000 kg.	za 100 kg.
III.	93 gr.	89 gr.	84 gr.	za 100 kg.
IV.	84 „	80 „	75 „	„ „ „
V.	75 „	64 „	53 „	„ „ „
VI.	53 „	50 „	47 „	„ „ „
VII.	47 „	43 „	40 „	„ „ „
VIII.	40 „	37 „	35 „	„ „ „
IX.	35 „	34 „	32 „	„ „ „

3) Przesyłki, podlegające taryfie wyjątkowej:

klasa A.	38	gr. za 100 kg.
„ B.	38	„ „ „ „
„ C.	35	„ „ „ „
„ E.	34	„ „ „ „
„ F.	31	„ „ „ „
„ G. (10.000 kg.) . .	31	„ „ „ „
„ G. (15.000 kg.) . .	26	„ „ „ „

§ 6. Od koni i bydła rogatego rosłego, przysyłanych na sztuki, od których opłatę kolejową oblicza się według sztuk, a nie według wagi, podatek towarowy wynosi po 2 zł. od sztuki, od innych zwierząt po 50 gr. od sztuki.

Od zwierząt, przesyłanych wagonowo z odległości do 50 km. podatek towarowy wynosi:

klasa A.	993	gr. za wagon
„ B.	1005	„ „ „
„ C.	1020	„ „ „
„ D.	1032	„ „ „

Od zwierząt, przesyłanych wagonowo z odległości większej niż 50 km. podatek towarowy wynosi:

klasa A.	3910	gr. za wagon
„ B.	4060	„ „ „
„ C.	4240	„ „ „
„ D.	4390	„ „ „

§ 7. Od przesyłek pospiesznych wymienionych niżej towarów, nie przenoszących 1000 kg. pobiera się podatek towarowy, jak od przesyłek zwyczajnych, drobnych, według klasy I. Do tych towarów należą:

a) chleb, oprócz sucharów (z grupy 116),

b) drożdże suche i płynne (grupa 21),

c) grzyby świeże (z grupy 119).

d) jarzyny, warzywa i włoszczyzna świeże (z grupy 6),

e) lód (z grupy 57),

f) mięso świeże, drób bity, bite zwierzęta domowe i zwierzyna (z grupy 31),

g) nasiona siewne zbóż i traw pastewnych (z grup 1 i 2) w workach plombowanych, za świadectwami Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Towarzystw Rolniczych w Warszawie, Krakowie i Wilnie, Towarzystwa Gospodarczego we Lwowie, oraz Izb Rolniczych, przy przesyłkach nasion siewnych waga maksymalna 1000 kg. może być przekroczona o 2% na tarę przesyłki;

h) nasiona ogrodowe i warzywne, oraz nasiona drzew owocowych i leśnych (grupa 8) w workach plombowanych za świadectwami Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Towarzystw Rolniczych i t. d. (jak wyżej w p. g);

i) owoce i jagody świeże (z grupy 7 poz. a i f);

j) rośliny żywe jak: drzewka owocowe i leśne, sadzonki szczepy tych drzew, oraz zrazy do szczepienia, krzewy jagodowe, rozsada kapusty i innych warzyw (z grupy 9);

k) sadzeniaki ziemniaków (z grupy 3) za świadectwami Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Towarzystw Rolniczych i t. d. (jak wyżej w p. g).

Organa poborowe.

§ 8. Poborem podatku od towarów z ramienia Gminy m. Krakowa zajmuje się Miejski Urząd Poboru Opłat i Podatków Pośrednich (Administracja akcyzy), jako odrębny organ dla poboru podatku od towarów i innych opłat ustanowiony.

Osoby obowiązane do płacenia podatku.

§ 9. Każdy, kto wprowadza do Krakowa towary, dowiezione koleją żelazną, winien przed wyprowadzeniem ich z dworca do miasta podać pisemnie lub ustnie dotyczącemu Urzędowi Poborowemu, jakość i wagę towaru, dołączyć list przewozowy, oraz uiścić przepisany podatek, ewentualnie wykazać, że są od podatku wolne.

Właściciele zakładów przemysłowych, połączonych torem przemysłowym winni otrzymane towary zgłosić do opodatkowania w podobny sposób jak wyżej i uiścić podatek przed wprowadzeniem przedmiotów na tor przemysłowy.

Towary, dowożone do Krakowa Wisłą, należy zgłosić ustnie lub pisemnie przy podaniu jakości i wagi, oraz opłacić w odnośnym Urzędzie poborowym przed wyładowaniem na brzeg.

Podstawą do wymiaru opłaty jest w zasadzie waga, podana w liście kolejowym lub liście ładunkowym.

W razie wątpliwości, czy waga podana w liście zgadza się z rzeczywistą wagą towaru, lub w razie braku listu, organa poborowe zarządzą przeważenie.

Przy towarach, przychodzących w opakowaniu, podstawą wymiaru opłaty jest waga brutto tj. z opakowaniem łącznie.

Niezapłacenie w terminie podatku pociąga za sobą doliczenie odsetek i kar za zwłokę, oraz kosztów egze-

kucyjnych, według postanowień ustawy z dnia 15 lipca 1924 Nr. 73 Dz. U. Rz. P. poz. 721.

Przekroczenia i ich karanie.

§ 10. a) Kto w zamiarze uchylenia się od obowiązku płacenia podatku od towarów składa wobec miejskiego organu Miejskiego Urzędu Poboru (Administracji akcyzy) nieprawdziwe lub niezupełne zeznania, albo w tymsamym zamiarze odmawia odpowiedzi na określone pytania, albo usuwa lub ukrywa towary, podlegające podatkowi od towarów, albo towarów takich nie zgłasza do opodatkowania, podlega karze pieniężnej do wysokości 20-krotnej sumy podatku od towarów utraconej lub na utratę narażonej;

b) kara nie uwalnia podatnika od obowiązku zapłacenia podatku od towarów;

c) współwinny podlega karze narówni ze sprawcą;

d) kto wezwany w charakterze świadka, albo znawcy, w zamiarze uwolnienia innej osoby od obowiązku płacenia podatku towarowego wobec miejskiego organu Urzędu Poborowego (Administracji akcyzy) odmawia złożenia zeznania lub składa fałszywe zeznania, podlega karze pieniężnej do wysokości 1037·7 zł.

§ 11. Kary pieniężne za czyny wymienione w § 10 wymierza Miejski Urząd Poboru Opłat i Podatków Pośrednich (Administracja akcyzy).

Jeżeli strona w ciągu 14 dni po doręczeniu zawiadomienia o karze nie zgłosi ustnie lub pisemnie żądania rozpatrzenia sprawy w drodze sądowej, kara ulega wykonaniu. W razie przeciwnym Miejski Urząd Poboru Opłat i Podatków Pośrednich (Administracja akcyzy) winien sprawę skierować do Sądu powiatowego w Krakowie, który wdroży postępowanie karne w myśl ogólnych przepisów.

Kary pieniężne wpływają do Kasy Miejskiego Urzędu Poboru Opłat i Podatków Pośrednich (Administracji akcyzy).

§ 12. Kary pieniężne, wymierzone przez Miejski Urząd Poboru Opłat i Podatków Pośrednich (Administrację akcyzy) zamienia Sąd powiatowy w razie niemożności ściągnięcia na karę pozbawienia wolności na czas do 3 miesięcy.

§ 13. Odwołania w sprawach, niniejszym statutem objętych, wnosić należy w czasie i trybie, przewidzianym w art. 48 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Nr. 94 Dz. U. Rz. P. poz. 747.

§ 14. Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Miejski Urząd Poboru Opłat i Podatków Pośrednich (Administracja akcyzy).

§ 15. Niniejszy statut wchodzi w życie po zatwierdzeniu go przez Ministra Spraw Wewnętrznych z dniem ogłoszenia go w mieście Krakowie w sposób tu przyjęty.

Na mocy powyższego rozporządzenia Gmina m. Krakowa pobierać będzie podatek towarowy według nowego statutu od dnia 25 czerwca 1927.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 11883/27
VII.

Kraków, dnia 20 czerwca 1927 r.

Zarządzenia w związku z uroczystością sprowadzenia zwłok Słowackiego.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie przepisów § 102 lit. d. Statutu dla miasta Krakowa z dnia 6 października 1901 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 108, Magistrat wydaje w porozumieniu z Dyrekcją Policji następujące zarządzenia, pozostające w związku z uroczystością sprowadzenia zwłok Juljusza Słowackiego. — Mianowicie:

1. Wstrzymuje się w dniu 27 czerwca 1927 od godziny 12-tej w południe wszelki ruch kołowy w ulicy Lubicz na przestrzeni od ul. Andrzeja Potockiego do ul. Strzeleckiej i odwrotnie, jak niemniej dojazd w ul. Radziwiłłowskiej do ul. Lubicz; ruch kołowy odbywać się może w tym czasie przez ul. Kopernika w stronę ul. Strzeleckiej i odwrotnie.

2. Wstrzymuje się ruch kołowy w ul. Lubicz w dniu 27 czerwca 1927 od godz. 5-tej (17) popołudniu, począwszy od Barbakanu w ul. Basztowej do skrzyżowania ul. Strzeleckiej z ul. Lubicz.

3. Ruch pieszy na dworzec kolejowy w dniu 27-go czerwca 1927 od godziny 5-tej do 11-tej (17 do 23) wieczór odbywać się może jedynie przez ulicę Pawią, bramą podwórza realności przy ul. Pawiej L. 3, ruch pieszy natomiast z dworca odbywać się może w dniu 27 czerwca 1926 od godz. 12 w południe jedynie obok głównego Urzędu pocztowego Nr. 2, dalej wejściem obok dworca zachodniego z wyjściem na ulicę Kurniki.

Wejście w ul. Pawiej i wyjścia z dworca głównego oznaczone będą stosownemi napisami.

4. Stanowiska dorożek konnych i samochodowych przenosi się z pl. Kolejowego od dnia 27 czerwca 1927 od godziny 12-tej w południe na ul. Pawią, Kurniki i Rynek Kleparski od strony ul. św. Filipa.

5. Wstrzymuje się wszelki ruch kołowy łącznie z tramwajowym w dniu 27 czerwca 1927 od godziny 6-tej (18-tej) wieczorem od ulicy Basztowej w stronę ulicy Florjańskiej i Rynku głównego oraz na przestrzeni od pl. Matejki do ul. Andrzeja Potockiego i odwrotnie; ruch kołowy w tym czasie od strony dworca kolejowego odbywać się może jedynie ulicami Kurniki i Ogrodową, do dworca zaś ulicą Pawią.

6. Ruch pieszych dla zwiedzania zwłok złożonych w Barbakanie, odbywać się może w tym dniu od godziny 10-tej 22-giej) wieczór ul. Florjańską od strony Rynku głównego do Barbakanu, z powrotem zaś w stronę ul. Basztowej.

7. Zamyka się dla ruchu pieszego część odcinka plant miejskich od ul. Niecałej do ul. Szpitalnej wzdłuż ul. Pijarskiej aż do Sławkowskiej w dniu 27 czerwca 1927 od godz. 6-tej wieczorem aż do chwili złożenia zwłok w Barbakanie.

8. W dniu 28 czerwca 1927 na czas pochodu zakazany jest wszelki ruch kołowy w ulicach wyznaczonych na pochód, a mianowicie: w ul. Basztowej, Sławkowskiej, Rynku Głównym, św. Anny, Straszewskiego, Podzamcze, w ul. Grodzkiej na odcinku między kościołem św. Idziego, a ulicą Stradom, dalej w ul. Bernardyńskiej i Powiśle.

Nad przestrzeganiem postanowień tego obwieszczenia czuwać będą organa miejskie i Policji Państwowej.

Niestosujący się karani będą, o ile nie ulegną surowszemu ukaraniu, po myśli rozporządzenia Ministerstwa z dnia 30 września 1857 Dz. u. p. Nr. 198, rozporządzenia z dnia 20 kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. u. p. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do 200 zł., ewentualnie karą aresztu do 14-tu dni.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 16923/27
VII.

OBWIESZCZENIE

Rozporządzeniem z dnia 14 czerwca 1927 r. L. B. P. 7069/27 wydał Pan Wojewoda Krakowski następujące przepisy o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w stoł. król. m. Krakowie.

Przepisy te brzmią:

Województwo L. B. P. 7069/27.
Magistrat L. 16923-VII. 1927.

PRZEPISY.

o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w stoł. król. mieście Krakowie.

Na podstawie przepisów Art. 3 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 oraz przepisów § 3 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 61 poz. 611, wydaję na wniosek Rady miejskiej uchwalony w dniu 12 maja 1927 r. następujące przepisy, dotyczące ruchu ulicznego, używania i ochrony ulic w mieście Krakowie.

CZĘŚĆ OGÓLNA.

ROZDZIAŁ I.

Postanowienia ogólne.

§ 1. Zastosowanie przepisów.

Przepisy niniejsze mają zastosowanie do wszelkich ulic, położonych na obszarze Gminy m. Krakowa bez względu na to czyją one są własnością, w czyjim znajdują się zarządzie lub przez kogo są utrzymywane.

§ 2. Określenie pojęcia ulicy.

Przez ulicę w znaczeniu niniejszych Przepisów należy rozumieć wszelkie urządzenia przeznaczone dla komunikacji, jak drogi, place, mosty, deptaki, ścieżki w plantacjach i w ogrodach publicznych, tory dla rowerzystów lub jazdy wierzchem, służące dla ruchu publicznego.

Pojęcie ulicy obejmuje jezdnię i chodniki oraz wszelkie budowle i urządzenia nadziemne, jakoteż podziemne, związane z istnieniem i przeznaczeniem ulicy, jak np. ścieżki, krawężniki, poręcze, przepusty, szkarpy, rowy, uzbrojenia przewodów kanałowych, wodociągowych, gazowych i elektrycznych, latarnie, drzewa, skwery, pomniki, tablice ostrzegawcze i informacyjne itp. przedmioty i urządzenia, które stanowią przynależność ulicy.

§ 3. Policja drogowa.

Ochronę ulic oraz nadzór policyjny nad utrzymaniem i używaniem ulic wykonuje Magistrat na podstawie obowiązujących przepisów.

Powyższą policję drogową sprawuje Magistrat przez zaprzysiężone organa miejskie, zaopatrzone w odpowiednie odznaki służbowe oraz przez organa Policji Państwowej.

§ 4. Szczegółowe rozporządzenia.

Magistrat miasta Krakowa jest uprawniony wydawać w granicach niniejszych Przepisów szczegółowe rozporządzenia.

Rozporządzenia te, o ile dotyczyć mają bezpieczeństwa ruchu, jest Magistrat obowiązany wydawać w porozumieniu z Dyrekcją Policji. Dotyczy to również zezwoleń i zarządzeń, związanych z bezpieczeństwem publicznem, a wydawanych przez Magistrat na podstawie niniejszych przepisów.

§ 5. Przestrzeganie przepisów.

Każdy obowiązany jest przestrzegać przepisów niniejszego rozporządzenia oraz wszelkich innych postanowień, dotyczących używania i ochrony ulic.

ROZDZIAŁ II.

Używanie i ochrona ulic.

§ 6. Przeznaczenie ulicy.

Ulice przeznaczone są dla ruchu pieszego i kołowego, jazdy wierzchem oraz pędzenia i prowadzenia zwierząt.

Używanie ulicy w innym celu np. na wykonywanie handlu, przemysłu itp. może być wyjątkowo czasowo dopuszczone, wymaga jednak osobnego, pisemnego zezwolenia Magistratu.

Urządzanie targów publicznych na placach na ten cel przeznaczonych unormowane jest osobnymi przepisami.

§ 7. Wykonywanie urządzeń i prowadzenie robót na ulicach.

Na wykonywanie jakichkolwiek urządzeń lub prowadzenie robót na ulicach, ponad ulicami lub pod ich powierzchnią potrzeba osobnego pisemnego zezwolenia Magistratu, bez względu na to przez kogo urządzenia te lub roboty są wykonywane.

W zezwoleniu tem określi Magistrat warunki, pod którymi zezwolenia tego udzielono. Przy wydawaniu zezwoleń należy mieć na względzie bezpieczeństwo publiczne i swobodę komunikacji.

Wszelkie urządzenia wykonane na ulicach nie pociągają za sobą po myśli przepisów Art. 9 ustęp 5 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 poza granicami udzielonego zezwolenia i uprawnień koncesji żadnych stałych służebności, zasiedzeń (przedawnień) lub jakichkolwiek obciążeń ulic. Udzielania i odwoływania powyższego zezwolenia dokonywa się w drodze administracyjnej.

§ 8. Opłaty za urządzenia wykonane na ulicach.

Gmina miasta Krakowa pobierać będzie opłaty za wykonanie lub zaprowadzenie jakichkolwiekbądź urządzeń na ulicach, będących własnością Gminy, ponad niemi, albo pod ich powierzchnią. Wysokość tej opłaty

oznacza Magistrat. Wymierzanie i ściąganie powyższych opłat przeprowadza się w drodze administracyjnej.

Państwowym Zarządom telegrafów i telefonów służy prawo przeprowadzania wzdłuż ulic przewodów napowietrznych lub podziemnych bez żadnej za to zapłaty.

Zarządy te jednak, jak i również zakłady elektryczne, działające na mocy uprawnień i zakłady elektryczne państwowe, którym przysługuje na zasadzie przepisów Art. 8 ustawy elektrycznej z dnia 21 maja 1922 Dz. ust. Rzp. Nr. 34 poz. 277 prawo korzystania z ulic, muszą na rozpoczęcie robót na ulicach uzyskać zezwolenie Magistratu jako władzy administracyjnej i przy prowadzeniu tych robót przestrzegać zastrzeżeń określonych w zezwoleniu.

§ 9. Bezpieczeństwo i swoboda komunikacji w czasie prowadzenia robót.

Roboty na ulicach lub w sąsiedztwie ulic należy tak prowadzić, aby bezpieczeństwo publiczne i dostateczna swoboda wszelkiej komunikacji były utrzymane.

W przypadkach, gdy z powodu prowadzenia tych robót nie można zapewnić dostatecznych warunków bezpieczeństwa i swobody komunikacji, należy zamknąć ulicę dla ruchu. Ulicę dla ruchu zamknąć można tylko za zezwoleniem Magistratu, wydanem w drodze osobnego zarządzenia.

Urządzenia wykonane na ulicy należy przeprowadzić i utrzymywać w należytym stanie tak, by bezpieczeństwo publiczne i swoboda komunikacji były trwale utrzymane.

§ 10. Ponoszenie kosztów utrzymania bezpieczeństwa i swobody komunikacji wskutek prowadzenia robót.

Koszty związane z utrzymaniem bezpieczeństwa publicznego i zapewnienia swobody komunikacji podczas wykonywania robót, jakoteż koszty utrzymania w należytym stanie urządzeń wykonywanych na ulicach, są obowiązani ponosić prowadzący roboty lub właściciele urządzeń.

W przypadkach zaniedbania obowiązków wynikających z przepisów § 9 i niniejszego, Magistrat wykona potrzebne roboty z urzędu na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanych.

§ 11. Rozebranie i doprowadzenie nawierzchni ulicznej do pierwotnego stanu.

Przy wykonywaniu na ulicach robót, wymagających naruszenia nawierzchni drogowej, tj. chodników, krawężników i jezdni, wszelkie prace około rozebrania i doprowadzenia nawierzchni do pierwotnego stanu mogą wykonywać tylko miejskie organa drogowe, względnie inne zakłady miejskie pod nadzorem organów drogowych.

Koszty związane z robotami około nawierzchni drogowej obowiązani są zwrócić Gminie w pełnej wysokości ci, którzy wykonanie tych robót spowodowali lub w interesie których je przeprowadzono.

Magistrat może żądać złożenia z góry odpowiedniej kwoty tytułem zaliczki na koszty roboty, którą się ma przeprowadzić.

§ 12. Przeszkody ruchu i zamknięcia ulic oraz znaki ostrzegawcze.

Przeszkody ruchu i zamknięcia ulic dla komunikacji mają być odpowiednio oznaczone przez ustawienie stosownych znaków ostrzegawczych, zapór, napisów itp. Zapory ustawiane przy przeszkodach w ruchu lub zamknięciu ulic należy z chwilą zmierzchu aż do rana dnia następnego oświetlać z daleka widocznem czerwonem światłem.

W razie nagłego powstania przeszkody dla ruchu publicznego, obowiązany jest stróż najbliższej realności, a w braku stróża właściciel realności, względnie zarządca lub dzierżawca dotyczące miejsce na ulicy doraźnie zabezpieczyć i donieść o tem natychmiast Magistratowi lub Policji.

Niszczenie, uszkadzanie, usuwanie, przesuwanie lub zastawianie powyższych znaków ostrzegawczych jest wzbronione.

§ 13. Uszkadzanie ulic i ich przynależności.

Ulice i ich przynależności należy ochraniać przed wszelkiem rozmyślnem albo z niedbalstwa pochodzącem uszkodzeniem lub zniszczeniem.

Zakazane są czyny i zaniedbania, mające na celu lub mogące spowodować uszkodzenie jezdni, chodników, krawężników, ścieków i urządzeń kanałowych, latarni ulicznych, drzew przydrożnych i ich ogrodzeń, poręczy, tablic ostrzegawczych i informacyjnych, mostów i t. p.

§ 14. Niszczenie jezdni.

W szczególności wzbronione jest uszkadzanie jezdni przez używanie nieodpowiednich kół przy wszelkiego rodzaju pojazdach, włóczenie jakichkolwiek przedmiotów, mogących niszczyć nawierzchnię, zrzucanie ciężarów, pozostawianie lub wyrzucanie przedmiotów, mogących uszkodzić lub wpłynąć ujemnie na stan jezdni albo też mogących skaleczyć nogi ludzi i zwierząt oraz rwać obręcze gumowe kół, jak gruz, gwoździe, druty, ułamki metali, szkło itp.

Drzewa, belki, żelazne szyny, trawersy itp. należy składać ostrożnie (nie zrzucać) na podkład z progów drewnianych.

§ 15. Niszczenie chodników.

Nie wolno również niszczyć chodników przez używanie do czyszczenia nieodpowiednich narzędzi jak siekier żelaznych, drągów, rydli, przez zrzucanie ciężarów, włóczenie, zrzucanie lub pozostawianie na chodnikach przedmiotów, mogących uszkodzić lub ujemnie wpłynąć na stan chodników itp.

W razie konieczności wjechania lub wyjechania z realności albo przeprowadzenia ciężarów w poprzek chodnika betonowego lub asfaltowego, należy tam, gdzie niema urządzonego przejazdu nakryć chodnik deskami.

§ 16. Niszczenie innych urządzeń ulicznych.

Należy również ochraniać przed zniszczeniem lub uszkodzeniem wszystkie inne urządzenia ulic.

W szczególności zakazane jest zatykać i uszkadzać ścieki, kratki ściekowe, wrzucać do kanału jakiekolwiekbądź przedmioty stałe, uszkadzać latarnie uliczne przez opieranie na nich ciężarów, rozbijać szyby lamp i palni-

ków, uszkadzać lub osłabiać poręcze przez stawanie, siadanie lub chodzenie po nich oraz przez ich wyginanie i wyrzynanie, niszczyć kosze na odpadki, ławki itp.

W czasie ulew deszczowych stróże domowi, a tam gdzie niema stróża właściciele realności (zarządcy lub dzierżawcy), obowiązani są zwracać uwagę na dobre działanie wodościeków ulicznych, znajdujących się przed dotyczącą realnością i w przypadkach zatkania górnej kratki ściekowej usunąć nieczystości z tej kratki tak, by woda mogła swobodnie wpływać do kanału.

§ 17. Ochrona drzew, kwiatów, skwerów ulicznych i t. p.

Drzewa i trawniki utrzymywane wzdłuż ulic, krzewy, rośliny i kwiaty na skwerach ulicznych, plantacje uliczne należy otaczać opieką i chronić przed wszelkiego rodzaju uszkodzeniem.

Niedozwolone jest wyrywanie sadzonek, palików, obdzieranie kory, ścinanie i łamanie gałęzi, strącanie lub zrywanie owoców, deptanie i niszczenie, zaśmiecanie lub zanieczyszczanie trawników i skwerów, zrywanie roślin lub kwiatów, niszczenie ogrodzeń, ławek, puszczanie psów na trawniki i skwery i t. p.

§ 18. Ochrona mostów.

Mosty należy ochraniać przed wszelkiem uszkodzeniem lub zniszczeniem.

W szczególności wzbronione jest:

1) palić cygara i tytoń na mostach o konstrukcji drewnianej lub mieszanej żelazno-drewnianej;

2) zakładać otwarte ogniska w odległości mniejszej niż 150 m od takich mostów;

3) przechodzić lub przejeżdżać z ogniem po mostach o drewnianych podkładach;

4) rozniecać ogień, urządzać popasy i noclegi pod wszelkiego rodzaju mostami.

Ponadto należy przy korzystaniu z mostów przestrzegać przepisów zawartych w tablicach ostrzegawczych, umieszczonych obok mostów.

§ 19. Zanieczyszczanie i zaśmiecanie ulic. Przedmioty budzące wstręt.

Wzbronione jest w jakikolwiekbądź sposób zanieczyszczać i zaśmiecać ulice.

W szczególności nie wolno załatwiać potrzeb naturalnych na ulicy, wyrzucać lub rozsypywać ziemi, błota, nawozu, śmieci, papierów, odpadków, miału węglowego, pozostawiać padłe zwierzęta, wylewać nieczystości, spluwać na chodniki itp.

Zakazane również jest przenosić lub przewozić przez ulice bez przykrycia albo wystawiać wzdłuż lub obok ulic przedmioty, mogące płoszyć zwierzęta pociągowe, względnie wywoływać u ludzi przestrach lub obrzydzenie.

Osoby winne zanieczyszczenia ulicy obowiązane są ulicę należycie oczyścić.

W razie zaniedbania tego obowiązku, oczyszczenie ulicy należy przeprowadzić z urzędu na koszt winnego.

§ 20. Odprowadzanie na ulice wód użytkowych.

W ulicach, gdzie urządzona jest kanalizacja uliczna, nie wolno jest wypuszczać na ulice wód opadowych, gospodarczych itp.

Odprowadzanie na ulice wód z nieczystościami kloacznemi oraz odpływów z urządzeń fabrycznych jest bezwzględnie wzbronione.

ROZDZIAŁ III.

Ruch uliczny w ogólności.

§ 21. Zachowywanie się na ulicy.

Na ulicach należy się zachowywać tak, aby w niczem nie naruszyć bezpieczeństwa publicznego oraz nie tamować swobodnej komunikacji ulicznej.

Za tamowanie ruchu należy uważać każdą przeszkodę lub utrudnienie komunikacji ulicznej z rozmysłu, braku ostrożności lub niedbalstwa. Do przeszkód w ruchu zalicza się nietylko bezpośrednie tamowanie komunikacji, ale również wykonywanie obok ulicy czynności lub umieszczanie obok niej przedmiotów, które w jakikolwiek sposób utrudnić mogą swobodny ruch na ulicy.

§ 22. Przestrzeganie przepisów kolejowych w miejscach skrzyżowania ulic z kolejami.

W miejscach, gdzie ulice prowadzą w bezpośredniem sąsiedztwie koleji żelaznych oraz w miejscach skrzyżowania ulic z kolejami, które to skrzyżowania odpowiadać mają postanowieniom rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Koleji Żelaznych z dnia 2 lipca 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 65 poz. 641, należy stosować się do przepisów, normujących obowiązki osób w stosunku do koleji.

W szczególności w miejscach tych należy uważać na ruch panujący na koleji i w razie nadjeżdżania pociągu przystanąć w dostatecznej odległości od szyn kolejowych. Podnoszenie zapór, przechodzenie przez nie lub popod nie jest wzbronione.

§ 23. Zwracanie uwagi na przeszkody ruchu i znaki ostrzegawcze.

Korzystający z ulic obowiązani są zwracać uwagę na wszelkie przeszkody w ruchu np. uszkodzenia na jezdni lub chodnikach, sterczące lub leżące przedmioty, nieposypany chodnik w czasie gołoledzi itp. oraz na wszelkie napisy i znaki ostrzegawcze i do ostrzeżeń ściśle się stosować.

§ 24. Ładowanie lub wyładowywanie towarów i t. p.

Ładowanie lub wyładowywanie na ulicy towarów, ciężarów i wszelkich innych przedmiotów należy przeprowadzać szybko i tak, aby ono w niczem nie narażało bezpieczeństwa publicznego, o ile możności nie przeszkadzało ruchowi ulicznemu i jak najmniej zajmowało miejsca na ulicy.

Na ulicach położonych w Dzieln. I., a w innych dzielnicach na tych ulicach, przez które prowadzi tor koleji elektrycznej nie wolno składać na ulicy towarów lub innych przedmiotów, lecz należy je znosić bezpośrednio z wozu do sklepu, magazynu itp.

Wszelkie odpadki i materjał, służący do opakowania, jak słoma, siano, papier, trociny itp. należy bezzwłocznie po załadowaniu lub wyładowaniu usunąć i ulicę

dokładnie oczyścić. Obowiązek ten ciąży na właścicielu towaru, pojazdu i prowadzącym pojazd. W razie zaniedbania tego obowiązku, ulicę ma oczyścić na ich koszt stróż domu, przed którym towar ładowano lub wyładowywano, a w braku stróża organ Zakładu czyszczenia miasta i donieść o tem najbliższemu posterunkowemu policyjnemu, podając imię, nazwisko i adres winnych.

Odnośnie do ulic położonych w Dzieln. I. może Magistrat w drodze osobnego rozporządzenia, wydanego na zasadzie § 4 niniejszych Przepisów oznaczyć godziny, w których dozwolone jest ładowanie lub wyładowywanie towarów, ciężarów itp.

§ 25. Rąbanie i składanie węgla i drzewa opałowego.

Rąbanie i składanie na ulicy drzewa opałowego oraz węgla jest zakazane. Drzewo i węgiel należy znosić z wozu wprost do piwnicy zapomocą szczelnych koszów, putni, worków itp.

Magistrat może odroczyć termin wejścia w życie niniejszego przepisu odnośnie do tych ulic w Dz. IX. do XXII., przez które nie przechodzi tor koleji elektrycznej i które nie posiadają uporządkowanej nawierzchni.

Odnośnie do oczyszczenia ulicy po dokonanem złożeniu węgla lub drzewa, obowiązują przepisy poprzedniego paragrafu ustęp przedostatni.

§ 26. Składanie materjałów budowlanych.

Składanie materjałów budowlanych na ulicy unormowane jest osobnymi przepisami.

§ 27. Ogólne zakazy.

Wzbronione jest ślizganie się po ulicach w miejscach lodem pokrytych, saneczkowanie, rzucanie śniegiem, gra w piłkę, wszelkiego rodzaju strzelanie z kapsli lub prochem, gonitwy lub bijatyki, urządzanie hałaśliwych zabaw, wskakiwanie lub wyskakiwanie z jadących pojazdów, czepianie się wozów, stawanie na stopniach i otwieranie drzwiczek pojazdów podczas ruchu, toczenie beczek, puszczanie latawców, rzucanie świateł lusterkami lub innymi przedmiotami, odbijającymi słońce albo światło i inne tym podobne czynności, które mogą zagrażać bezpieczeństwu i utrudniać komunikację.

§ 28. Urządzanie popisów, wyścigów, zawodów sportowych itp.

Urządzanie na ulicach wszelkiego rodzaju popisów, zawodów, wyścigów tak pieszych, jak i konnych lub kołowych jest niedozwolone.

Wyjątkowo może Magistrat udzielić zezwolenia na urządzanie zawodów sportowych na ulicach, nie będących jednak głównemi arterjami komunikacyjnemi.

Urządzający zawody sportowe na ulicach lub biorący w nich udział są jednak odpowiedzialni za wszelkie wypadki, spowodowane tymi zawodami i ponoszą wszelkie koszty nadzoru i innych czynności organów urzędowych.

§ 29. Pozostawianie bez nadzoru dzieci lub osób chorych umysłowo.

Nie wolno pozostawiać na ulicy bez opieki dzieci poniżej wieku szkolnego oraz osób chorych, głuchych, ciemnych lub upośledzonych umysłowo.

Ci, którym powierzono nadzór nad tego rodzaju osobami obowiązani są dopilnować, aby one nie uległy nieszczęśliwemu wypadkowi albo go nie spowodowały.

§ 30. Psy na ulicy.

Psy na ulicy w Dz. I. i na ulicach, przez które prowadzi tor tramwajowy oraz na plantacjach miejskich i w ogrodach publicznych należy prowadzić na smyczy nie dłuższej niż 1 metr, przyczem należy strzec, by psy nie zanieczyszczały chodników stałymi odchodami.

§ 31. Przedmioty i zwierzęta pozostawione na ulicy.

Wszelkie zwierzęta, pojazdy albo jakiekolwiek inne przedmioty pozostawione na ulicy bez nadzoru w miejscach zakazanych lub wbrew obowiązującym przepisom, będą przez organa urzędowe zabierane z ulicy, odstawiane do miejskiego zakładu przytrzymania i wydawane właścicielom na warunkach ustalonych osobnymi przepisami.

§ 32. Ruch prawą stroną — pierwszeństwo ruchu.

Cały ruch uliczny tak na jezdni, jak i na chodniku odbywać się ma wyłącznie po prawej stronie ulicy.

Pierwszeństwo drogi mają policja, straż ogniowa, pogotowie ratunkowe, wojsko, orszaki pogrzebowe, procesje i inne pochody, o ile nie są przez władze zakazane.

Policja, straż pożarna, wojsko i pogotowie ratunkowe mogą nadto, gdy spieszą do wypadku nie stosować się do postanowień niniejszych Przepisów.

Wozy Zakładu czyszczenia miasta w czasie gdy zajęte są przy czyszczeniu ulic lub przy odwozie popiołu i śmieci domowych, mogą nie przestrzegać przepisów o ruchu prawą stroną, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu publicznemu.

§ 33. Organa kierujące ruchem.

Ruchem ulicznym kierują, ruch ten regulują i nad nim czuwają organa Policji Państwowej i służby drogowej.

Wszystkie osoby znajdujące się na ulicach są obowiązane stosować się do zarządzeń i wskazówek powyższych organów, przestrzegać znaków i napisów, regulujących ruch oraz na każde wezwanie tych organów natychmiast się zatrzymać, wylegitymować i udzielić wszelkich żądanych wyjaśnień.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

ROZDZIAŁ IV.

Ruch pieszy.

§ 34. Chodniki.

Ruch pieszy ma się odbywać chodnikami, tj. częścią ulicy wyłącznie na ten cel przeznaczoną (chodniki ułożone wzdłuż ulic, deptaki, ścieżki itp.).

W przypadkach gdy niema chodnika, ruch pieszy odbywać się ma na poboczach drogi, a w braku tychże jezdnią, jednak najdalej od środka drogi.

§ 35. Ruch prawą stroną chodników.

Chodzić należy prawą stroną chodnika, wymijać na prawo, wyprzedzać na lewo.

W ulicach wąskich lub w ulicach posiadających wąskie chodniki, tudzież na mostach, należy iść chodnikiem położonym po prawej stronie jezdni.

§ 36. Tamowanie ruchu pieszego.

Wszelkie tamowanie ruchu pieszego na chodnikach jest niedozwolone.

W szczególności zakazane jest zatrzymywanie się na chodniku bez potrzeby.

Osoby, oczekujące na tramwaj, autobus, omnibus, stać mają na chodniku tuż przy przystanku lub na miejscu na ten cel przeznaczonem.

Niedozwolone jest gromadne wystawanie przed wejściami do sklepów i wystawami, bramami domów oraz na narożnikach ulic.

Zakazane jest nawoływanie przechodniów do kupna oraz przystawanie na ulicy, celem załatwiania interesów, np. handlowych, pieniężnych itp.

§ 37. Chodzenie grupami. Noszenie lasek, parasoli itp. Wózki dla dzieci i chorych.

Chodzenie w grupach więcej niż trzy osoby obok siebie jest wzbronione. Na chodnikach wąskich nie wolno iść obok siebie więcej niż dwu osobom. Trzymanie się pod rękę trzech lub więcej osób, idących obok siebie jest zakazane. Większe grupy osób mogą posuwać się po chodniku tylko parami.

Laski, parasole itp. przedmioty należy tak nosić, aby nie przeszkadzały przechodniom.

Osobom powalanym mąką, farbą itp. nie wolno chodzić po chodnikach i wśród zebranej publiczności.

Wózki i krzesła do wożenia dzieci i chorych można przewozić po chodnikach, o ile to nie przeszkadza zbytnio ruchowi pieszemu. Zatrzymywanie wózków na chodnikach jest wzbronione.

§ 38. Noszenie ciężarów. Reklama obnośna.

Wszelkie przedmioty, którymi można uderzyć przechodniów albo uszkodzić lub splamić ich suknie, należy nieść jezdnią, idąc prawą stroną jezdni obok chodnika.

Przedmioty znacznej długości, jak deski, drągi itp. powinno nieść dwóch ludzi. Noszenie takich przedmiotów chodnikiem jest zakazane. Przepis ten dotyczy również wszelkiego rodzaju reklamy obnośnej.

Również jezdnią obok chodnika mają iść osoby, posiadające odzież powalaną lub plamistą.

Przez ulice, położone w Dz. I., przedmioty powyższe z wyjątkiem reklamy, wolno tylko wtedy przenosić, jeżeli przedmioty te mają być na którąś z ulic Śródmieścia dostawione lub stamtąd odniesione. W tym przypadku przedmioty takie nosić należy o ile możności w porze najsłabszego ruchu ulicznego tj. przed godziną 8-mą (rano) i po godzinie 22-giej (10 wieczór).

§ 39. Pochody, orszaki itp.

Przechodzące przez miasto pochody, orszaki, procesje, oddziały itp. iść mają jezdnią, trzymając się prawej jej strony przy chodniku, omijając o ile możności ulice, przez które przechodzi tor kolei elektrycznej.

Pochody takie, orszaki, czy oddziały posiadać powinny przewodnika, który nimi kieruje i jest odpowiedzialny za przestrzeganie porządku.

§ 40. Przechodzenie przez jezdnię.

Poza przypadkami powyżej podanymi wkraczanie na jezdnię jest dozwolone tylko celem przejścia na drugą stronę ulicy.

Przechodzić należy przez jezdnię najkrótszą drogą krokiem przyspieszonym, zwracając uwagę na ruch panujący na jezdni i wszelkie sygnały ostrzegawcze. W pierwszej szerokości jezdni należy przedewszystkiem uważać na pojazdy nadjeżdżające z lewej strony, na drugiej zaś połowie szerokości jezdni na pojazdy nadjeżdżające z prawej strony.

Nadjeżdżającemu pojazdowi, rowerowi itp. należy, jeżeli przestrzeń jest wolna, natychmiast z drogi się usunąć, jeżeli niema wolnego miejsca, przystanąć.

Przebiegać jezdni nie wolno.

W ulicach, gdzie przeznaczono stałe miejsca do przechodzenia przez jezdnię, nie wolno przechodzić przez jezdnię w innych miejscach.

W przypadkach, gdy organa Policji regulują naprzemian ruch pieszy i kołowy, nie wolno jest pieszym przechodzić przez jezdnię poza czasem zatrzymania ruchu kołowego.

Przechodząc przez jezdnię nie wolno rozmawiać, zajmować się czytaniem, oglądaniem przedmiotów i jakimikolwiekbądź czynnościami, któreby mogły odwrócić uwagę przechodzącego od ruchu, panującego na jezdni.

Wystawać na jezdni jest wzbronione.

§ 41. Chodzenie po gruntach miejskich.

Chodzenie po gruntach, stanowiących własność Gminy, a nie oddanych do ruchu publicznego, jest niedozwolone.

ROZDZIAŁ V.

RUCH KOŁOWY.

A. Ogólne przepisy o ruchu kołowym.

§ 42. Jezdnia.

Ruch kołowy odbywać się ma wyłącznie jezdnią, tj. częścią ulicy na ten cel przedewszystkiem przeznaczoną.

Jeżdżenie po chodnikach jest zakazane.

§ 43. Ruch kołowy prawą stroną. Wymijanie, wyprzedzanie. Dwa tory jezdne.

Jechać należy prawą stroną jezdni, wymijać na prawo, wyprzedzać na lewo.

W ulicach, posiadających dwa osobne tory jezdne, popod wiaduktami, gdy jezdnia podzielona jest tam na dwa tory itp., ruch kołowy ma odbywać się torem, położonym po prawej stronie jezdni, na każdym z obu torów tylko w jednym kierunku.

Jeżdżenie po szynach tramwajowych jest niedozwolone.

§ 44. Wyprzedzanie.

Wyprzedzać wolno tylko wtedy, jeżeli wolna przestrzeń na jezdni jest dostatecznie szeroka (z lewej strony).

Zajeżdżać drogi nie wolno.

Wzbronione jest wyprzedzać, gdy droga nie jest widoczna, na skrzyżowaniach ulic, zakrętach, mostach,

znaczniejszych spadkach, przed przystankami tramwajowymi i autobusowymi oraz we wszystkich innych przypadkach, w których wyprzedzanie mogłoby zagrażać bezpieczeństwu publicznemu.

§ 45. Wyprzedzanie tramwaji.

Wozy tramwajowe należy wyprzedzać na prawo; z lewej strony wolno wozy tramwajowe wyprzedzać tylko w tym przypadku, gdy szyny tramwajowe znajdują się tak blisko chodnika, że niema dostatecznie wolnej przestrzeni dla bezpiecznego przejazdu między wozem tramwajowym, a chodnikiem.

Wozy tramwajowe wolno wyprzedzać tylko wówczas, gdy wozy te znajdują się w ruchu.

W czasie postoju tramwaju na przystankach, wszelkie pojazdy, znajdujące się za wozem tramwajowym, należy zatrzymać.

§ 46. Rozłożenie ruchu na jezdni.

Część jezdni, położona przy chodniku, przeznaczona jest dla rowerów oraz dla pojazdów, poruszających się powoli, jak zaprzężonych pojazdów nieresorowych i wozów ciężarowych oraz dla wózków ręcznych. Dalszej części jezdni ku środkowi należy używać dla pojazdów szybciej jadących, tj. samochodów ciężarowych, osobowych pojazdów zaprzężonych, motocykli i samochodów osobowych.

Kierujący pojazdami, które jeździć mają częścią jezdni przy chodniku, obowiązani są w każdym razie trzymać się w takiej odległości od chodnika, by nie zagrażać bezpieczeństwu ruchu na chodniku.

§ 47. Ruch w jednym kierunku.

Magistrat może zarządzić w drodze osobnego rozporządzenia, wydanego na zasadzie § 4 niniejszych Przepisów, że ruch kołowy na pewnych ulicach może odbywać się tylko w jednym kierunku.

§ 48. Pierwszeństwo przejazdu na skrzyżowaniach.

Na skrzyżowaniach ulic pierwszeństwo przejazdu ma pojazd, jadący ulicą główną. Za ulice główne, w znaczeniu niniejszych Przepisów, należy uważać przedewszystkiem ulice, przez które prowadzi linja tramwajowa dalej ulice okrężne, tj. ulice, okalające planty miejskie i Aleje Trzech Wieszczów (Krasińskiego, Mickiewicza, Słowackiego). Na skrzyżowaniach dwu równorzędnych ulic, pierwszeństwo przejazdu ma pojazd, nadjeżdżający z prawej strony.

Przepis ten ma jednak zastosowanie tylko w tym przypadku, gdy ruch kołowy na skrzyżowaniach ulic nie jest odmiennie regulowany przez organa Policji.

§ 49. Skręcanie w ulicę poprzeczną.

Przy skręcaniu w ulicę poprzeczną należy na prawo skręcać małym łukiem, o ile możności najbliżej prawego chodnika; na lewo zaś należy skręcać wielkim łukiem, objeżdżając punkt skrzyżowania ulic, (posterunek policyjny, wysepkę, skwer itp.).

§ 50. Wstrzymanie ruchu w razie przemarszu wojska, pochodów i t. p.

W razie przemarszu wojska, przechodzenia orszaków pogrzebowych, procesji lub innych pochodów, należy na skrzyżowaniach ulic, o ile oddział wojska lub pochód jest nieliczny, wstrzymać cały ruch kołowy. Dotyczy to również wozów tramwajowych. Jeżeli zaś oddział lub pochód jest liczniejszy mogą wozy tramwajowe automobile, zaprzężone pojazdy osobowe i rowery przejechać odstępami między poszczególnymi oddziałami albo grupami pochodu. Wszelkie inne pojazdy mają przeczekać zupełny przemarsz wojska, względnie przejście pochodu.

Najeżdżanie na oddziały wojska i wszelkiego rodzaju pochody jest zakazane.

§ 51. Pierwszeństwo ruchu.

Pierwszeństwo ruchu posiadają tramwaje. Na odgłos dzwonka tramwajowego należy natychmiast zjechać z toru kolei elektrycznej, a w razie potrzeby pojazd zatrzymać.

Z pojazdów zaś pierwszeństwo ruchu posiadają wszelkiego rodzaju pojazdy mechaniczne, którym wszystkie inne pojazdy mają ustępować z drogi.

W czasie przejazdu do pożaru wozów Straży pożarnej wszelkie inne pojazdy mają natychmiast na od głos sygnału trąbki strażackiej zjechać na kraj jezdni i o ile możności zatrzymać się aż do przejazdu wozów straży.

§ 52. Kierujący pojazdami.

Każdy pojazd będący w ruchu na ulicy ma posiadać osobnego kierowcę lub powożącego.

Osoby, kierujące pojazdami, rowerami itp. muszą znajdować się w stanie trzeźwym i nie mogą posiadać takich wad umysłowych lub cielesnych, któreby czyniły ich niezdolnymi do tych czynności.

§ 53. Obowiązki kierującego pojazdem.

Kierujący pojazdem (kierowca, woźnica, rowerzysta) obowiązany jest zwracać baczną uwagę na warunki ruchu ulicznego i pojazdem kierować tak, by ruch pojazdu w niczem nie zagrażał bezpieczeństwu publicznemu.

W szczególności ma on baczyć na:

a) sygnały ręczne i wskazówki organów władzy bezpieczeństwa, regulujących ruch,

b) znaki ostrzegawcze umieszczone w celu regulowania ruchu,

c) osoby i zwierzęta znajdujące się na jezdni,

d) wszelkie przeszkody w ruchu, np. zepsuty bruk, nieuprzątnięty materjał itp.

Kierujący pojazdem ma w razie potrzeby dawać odpowiednie znaki ostrzegawcze (przy pojazdach mechanicznych sygnały dźwiękowe i świetlne, przy zaprzęgach wołanie, rowerach dzwonek). Jeżeli ostrzeżenie takie nie wystarcza, należy zwolnić bieg pojazdu lub pojazd zatrzymać.

§ 54. Próbne jazdy.

Urządzanie po ulicach próbnych jazd jest zakazane.

§ 55. Szybkość ruchu pojazdów. Ograniczenie szybkości.

Szybkość jazdy wszelkiego rodzaju pojazdami powinna być umiarkowana tak, aby nie zagrażała w niczem bezpieczeństwu publicznemu.

Jeżeli ulica jest wolna lub ruch na niej mały można jazdę przyspieszyć, w razie zaś większego ruchu należy szybkość zmniejszyć; w żadnym przypadku jednak szybkość jazdy nie może przekraczać norm szybkości określonych dla poszczególnych kategorji pojazdów.

Należy jechać z szybkością nie przekraczającą 10 km na godzinę:

1) na ostrych skrętach, skrzyżowaniach ulic,

2) przed przystankami tramwajowymi i autobusowymi,

3) na mostach o konstrukcji drewnianej lub mieszanej drewniano-żelaznej, dłuższych niż 20 m,

4) przy wjeździe lub wyjeździe z bram domów,

5) podczas mgły lub ciemności,

6) w miejscach, gdzie zgromadzona jest większa liczba osób,

7) w przypadkach, gdy zwierzęta pociągowe lub pędzone albo prowadzone okazują przestrach z powodu zbliżającego się pojazdu,

8) wszędzie tam, gdzie szybsza jazda może zakłócić porządek ruchu lub zagrażać bezpieczeństwu publicznemu.

§ 56. Tamowanie ruchu kołowego.

Tamowanie lub utrudnianie ruchu kołowego jest zakazane.

Osoby kierujące pojazdami oraz osoby przechodzące lub idące jezdnią mają się tak zachowywać, aby bez uzasadnionej przyczyny nie dały powodu do zatamowania lub utrudnienia ruchu kołowego.

§ 57. Urządzenie pojazdów i ich wymiary.

Wszelkiego rodzaju pojazdy, używane na ulicach mają być tak urządzone, by w niczem nie zagrażały bezpieczeństwu publicznemu, nie tamowały ruchu oraz nie uszkadzały nawierzchni drogowej i urządzeń ulicznych.

W szczególności szerokość pojazdu ze wszystkimi występami, względnie wraz z ładunkiem nie może przekraczać 2·5 m, długość z ewentualnym ładunkiem i dyszlem 10 m, wysokość 4 m.

Łańcuchy lub inne części ruchome pojazdu mają być przymocowane w ten sposób, aby podczas ruchu nie wystawały poza pojazd i nie ciągnęły się po ziemi.

Pojazdy, których wymiary przekraczają podane normy mogą być dopuszczone do ruchu na ulicach tylko za osobnem zezwoleniem Magistratu. Dokument zawierający to zezwolenie, kierujący pojazdem ma mieć stale przy sobie i okazać na każde żądanie organów Policji lub służby drogowej.

Przepisy co do długości pojazdu nie mają zastosowania do wozów ciężarowych z belkami, rusztowaniami drabinowemi i t. p., jak również do pojazdów z przyczepionymi wozami.

Pojazdy, których wymiary i urządzenie nie odpowiadają powyższym przepisom lub warunkom bezpieczeństwa nie będą dopuszczone do ruchu na ulicach miasta.

§ 58. Szerokość obręczy kół i waga pojazdu.

Szerość obręczy kół pojazdu ma być taka, aby ciśnienie kół nie przekraczało 150 kg na centymetr bieżący szerokości obręczy. W szczególności szerokość obręczy kół wozów ciężarowych wynosić ma przy obciążeniu do 3500 kg 7 cm, przy obciążeniu zaś ponad 3500 kg 10 cm.

Powierzchnia żelaznych obręczy, stykających się z jezdnią, powinna być zupełnie gładka, bez ostrych brzegów.

Waga pojazdu wraz z ewentualnym ładunkiem ma być w takim stosunku do siły poruszającej, aby pojazd mógł zawsze poruszać się bez przeszkód.

§ 59. Utrzymywanie pojazdów w czystości.

Wszelkie pojazdy używane na ulicach mają być utrzymywane w należytym porządku i czystości. Magistrat może zakazać używania na ulicach pojazdów zaniedbanych, utrzymywanych brudno i nieporządnie.

§ 60. Ułożenie i zabezpieczenie ładunku.

Ładunek na wozie ma być ułożony i zabezpieczony tak, aby nie utrudniał komunikacji, nie zagrażał w niczem bezpieczeństwu publicznemu i nie mógł spaść lub przewrócić wozu oraz uszkodzić drzew przydrożnych, latarni ulicznych i t. p. Przedmioty, które przy przewożeniu wydają łoskot lub dźwięk (żelazo sztabowe, blacha, łańcuchy i t. p.) należy tak przymocować i zaopatrzyć (ewentualnie przez podłożenie słomy), aby przy przewożeniu nie sprawiały hałasu.

§ 61. Przewóz przedmiotów mogących zanieczyścić ulice lub o przykrej woni.

Wozy używane do przewożenia materjałów, mogących zanieczyścić ulice lub spowodować kurz (piasek, glina, wapno, miał węglowy, ziemia) muszą być szczelne i posiadać odpowiednie nakrycia.

Zakazane jest wleczenie za wozami po ulicach drzew, masztów, słupów, gałęzi itp.

Wozy, przewożące przedmioty o przykrej woni mają być zaopatrzone szczelnemi przykrywami z blachy, drzewa lub czystego płótna.

Beczki, służące do przewożenia tego rodzaju przedmiotów mają być metalowe i hermetycznie zamykane.

Przewóz przedmiotów wstręt budzących, o nader nieprzyjemnej woni lub szkodliwych dla zdrowia, dozwolony jest tylko między godziną: 23-cią (11-tą w nocy), a 5-tą (5-tą rano).

§ 62. Przewóz materjałów zagrażających bezpieczeństwu lub mogących spowodować zatamowanie ruchu.

Materjały, zagrażające bezpieczeństwu należy przewozić z zachowaniem wszelkich środków ostrożności i ulicami przez Magistrat oznaczonemi. Przy przewożeniu tego rodzaju materjałów należy przestrzegać przepisów, dotyczących obrotu odnośnymi materjałami.

Przewóz przedmiotów, które z powodu znacznych rozmiarów lub wielkiego ciężaru mogłyby spowodować zatamowanie ruchu ulicznego lub uszkodzenie jezdni dozwolony jest tylko za osobnem zezwoleniem Magistratu.

§ 63. Jeżdżenie obok siebie. Grupy pojazdów. Nawracanie.

Dwom lub więcej pojazdom obok siebie jechać nie wolno.

Bezpośrednio jeden za drugim nie może jechać więcej niż sześć pojazdów. Odległość pomiędzy grupami po sześć pojazdów ma wynosić najmniej 30 m, odgległość zaś między poszczególnymi wozami co najmniej 2 m.

Na ulicach położonych w Dz. I. oraz w innych dzielnicach na tych ulicach, przez które prowadzi tor kolei elektrycznej, nawracać pojazdami nie wolno.

§ 64. Ustawianie wozów tramwajowych w razie zatrzymania ruchu.

W razie chwilowego zatrzymania ruchu ulicznego wogóle lub też zatrzymania samych tylko wozów tramwajowych, należy wozy te tak ustawić, aby co trzy wozy był 4-metrowy odstęp.

Wozów tramwajowych nie wolno zatrzymywać na skrzyżowaniach ulic lub zakrętach.

§ 65. Oświetlanie pojazdów.

W porze nocnej lub podczas mgły wszelkiego rodzaju pojazdy mają być oświetlone latarniami zdala widocznemi o szkłach bezbarwnych.

Latarnie przy pojazdach zaświecać należy z zapadnięciem zmierzchu, t. j. z chwilą zaświecenia oświetlenia ulicznego.

§ 66. Przejazd wozów ciężarowych w obrębie Śródmieścia.

Przejazd wszelkimi pojazdami ciężarowymi tak mechanicznymi, jak i konnymi w obrębie Śródmieścia, t. j. w obrębie plantacji jest zakazany, z wyjątkiem ulic Franciszkańskiej, pl. WW. Świętych i Dominikańskiego oraz ulicy Dominikańskiej.

Przejazd taki dozwolony jest tylko dla wozów jadących z towarami lub materjałami do ulic i placów Śródmieścia, mają one jednak jechać ulicą najbliższą do miejsca przeznaczenia z ominięciem Rynku głównego. Przez Rynek główny wozami takimi tylko wtedy wolno przejeżdżać, gdy przewożone przedmioty tam się ma dostawić lub stamtąd odwieźć.

Kierujący pojazdami muszą na wezwanie organów władzy każdej chwili podać miejsce dokąd jadą lub skąd wracają.

§ 67. Zatrzymywanie się pojazdów na ulicy.

Zatrzymywanie się na ulicy pojazdów tak osobobowych, jak ciężarowych, wózków ręcznych itp. bez istotnej potrzeby jest zakazane.

Pojazdom na środku jezdni zatrzymywać się nie wolno. Kierujący pojazdem obowiązany jest, mając pojazd zatrzymać uwiadomić o tem jadących za nim zapomocą ręki lub bicza, zjechać na kraj jezdni i tu pojazd zatrzymać, ustawiając go tak, by nie tamował komunikacji oraz w niczem nie zagrażał bezpieczeństwu publicznemu.

W czasie czyszczenia lub kropienia ulic przez Zakład czyszczenia miasta wszelkie pojazdy stojące na ulicy mają się usunąć tak, by robotnicy i maszyny tego Zakładu miały możność swobodnego wykonania swych czynności.

§ 68. Czas zatrzymywania się pojazdów. Sposób ustawiania się ich na ulicy.

Wozy ciężarowe mogą zatrzymywać się na ulicy tylko przez czas potrzebny do naładowania lub wyładowania przedmiotów i mają stawać tylko po prawej stronie jezdni, zwrócone przodem w kierunku ruchu.

Pojazdy osobowe, o ile zatrzymują się na ulicy dłużej niż tego wymaga konieczność wsiadania lub wysiadania mają również stawać w sposób wyżej określony, tj. przodem w kieruku ruchu.

Na ulicy Florjańskiej, Sławkowskiej, Szewskiej, Wiślnej, Grodzkiej w czasie od godziny 11-tej (rano) do godziny 19-tej (7-mej wieczór) wozom ciężarowym zatrzymywać się nie wolno.

Przepis poprzedniego ustępu nie odnosi się do wozów dowożących materjał budowlany w przypadkach budowy prowadzonej przy tych ulicach.

§ 69. Zatrzymywanie się pojazdów przed urzędami, lokalami publicznymi it. p.

Przed gmachami i lokalami publicznymi, jak urzędami, dworcami kolejowymi, teatrami, kinematografami, cyrkami, hotelami, restauracjami, ogrodami publicznymi itp. miejscami licznie uczeszczanemi, wolno pojazdom zatrzymywać się tylko przez czas potrzebny dla wsiadania lub wysiadania, poczem pojazd ma natychmiast odjechać.

Ewentualną opłatę za przejazd należy w tych przypadkach o ile możności uiścić zanim pojazd zatrzyma się przed lokalem publicznym.

§ 70. Stawanie koło przystanków i skrzyżowań ulic i na torach tramwajowych.

Pojazdom nie wolno zatrzymywać się lub oczekiwać przed przystankami tramwajowymi i autobusowymi, na skrzyżowaniach ulic oraz w odległości mniejszej niż 5 m przed narożnikiem lub przystankiem.

Na torach kolei elektrycznej wozom ciężarowym stawać nie wolno. Pojazdy osobowe mogą zatrzymywać się na torach tych jednak tylko przez czas potrzebny do wsiadania i wysiadania.

§ 71. Stawanie pojazdów obok siebie i równolegle po przeciwnych stronach ulicy.

Dwu lub więcej pojazdom obok siebie na ulicy stawać nie wolno, z wyjątkiem, gdy zachodzi konieczność przełożenia ładunku itp. i to tylko w przypadku, gdy na jezdni pozostaje dostatecznie wolna przestrzeń dla wyminięcia się dwóch pojazdów.

Po przeciwnych stronach jezdni równolegle mogą zatrzymywać sią pojazdy tylko wówczas, jeżeli pomiędzy nimi pozostaje dosyć wolnego miejsca dla równoczesnego przejazdu jeszcze dwóch pojazdów.

§ 72. Stałe miejsca postoju.

Postój stały lub dłuższy wszelkich pojazdów i wózków ręcznych dozwolony jest jedynie na osobnych miejscach w tym celu przez Magistrat oznaczonych.

W miejscach wyznaczonych na postój dorożek (tak konnych, jak i automobilowych) wolno stawać tylko takiej ilości pojazdów lub wózków, dla jakiej dane miejsce postoju jest oznaczone.

Przeprowadzanie napraw, mycie pojazdów lub wózków na ulicach, a w szczególności na miejscach postoju jest zakazane.

§ 73. Pojazdy i zwierzęta uległe wypadkowi. Pozostawianie ich na ulicy.

W przypadkach, gdy pojazd zostanie z jakiegokolwiek powodu unieruchomiony, należy o ile możności przesunąć go zaraz na miejsce nie tamujące ruchu i w jak najkrótszym czasie z ulicy usunąć. Pozostawienie dłuższe na ulicy unieruchomionego pojazdu lub ładunku dopuszczone być może tylko za osobnem zezwoleniem Magistratu. Wszelką odpowiedzialność za pozostawione na ulicy przedmioty ponosi właściciel. Wóz lub ładunek pozostawiony przez noc na ulicy należy oświetlić latarkami. Na ulicach położonych w Śródmieściu oraz w innych dzielnicach na ulicach, przez które prowadzi tor koleji elektrycznej, pozostawianie wozów lub ładunku jest niedozwolone.

Zwierzęta padłe lub ubezwładnione z powodu wypadku należy bezzwłocznie z ulicy usunąć.

Pojazdy lub ładunek pozostawione na ulicy bez zezwolenia lub wbrew niniejszym Przepisom, jak i również pozostawione na ulicy zwierzęta uległe wypadkowi usuwane będą z urzędu na koszt i niebezpieczeństwo ich właściciela lub kierującego pojazdem.

§ 74. Pojazdy dla celów przemysłowych.

Pojazdy przeznaczone dla celów przemysłowych podlegają prócz niniejszych Przepisów nadto osobnym postanowieniom.

B. **Szczegółowe przepisy o ruchu kołowym.**

§ 75. Inne szczegółowe przepisy.

Wózki ręczne, rowery, pojazdy zaprzężone, samochody i inne pojazdy mechaniczne podlegają prócz powyższych przepisów o ruchu kołowym, nadto jeszcze następującym szczegółowym postanowieniom.

I.
Wózki ręczne.

§ 76. Określenie wózków ręcznych.

Za wózki ręczne należy uważać w rozumieniu niniejszych Przepisów wszelkie środki przewozowe dwu lub czterokołowe, których długość wraz z dyszlem nie przekracza 8 m, a szerokość 1 m, używane do przewożenia towarów lub innych przedmiotów i poruszane siłą ludzką lub ciągnione przez psy.

Używanie dzieci poniżej lat 14-tu do poruszania wózków ręcznych jest zakazane.

§ 77. Ruch wózków na jezdni. Zakaz jazdy chodnikiem.

Dla wózków ręcznych przeznaczona jest część jezdni obok chodnika (§ 46 niniejszych Przepisów). Środkiem jezdni i po szynach tramwajowych wózkami ręcznymi jeździć nie wolno.

Wzbronione jest jeżdżenie wózkami ręcznymi po chodnikach.

§ 78. Sposób poruszania wózków.

Wózki ręczne należy z reguły ciągnąć. Popychać wolno wózki tylko wyjątkowo, o ile rzeczy złożone na wózku nie zasłaniają widoku popychającemu. Popychanie wózków dyszlem naprzód jest zakazane.

Siedzenie na wózkach ręcznych staczanych po pochyłościach jest niedozwolone.

§ 79. Oświetlanie wózków ręcznych.

Każdy wózek ręczny ma być zaopatrzony w jedną latarnię, umieszczoną z lewej strony wózka. Latarnię tę należy tak urządzić, by rzucała jasne, bezbarwne światło przed siebie i na boki.

§ 80. Szczegółowe rozporządzenia o ruchu wózków ręcznych.

Magistrat może w drodze osobnego rozporządzenia wydanego na zasadzie postanowień § 4 niniejszych Przepisów zakazać przejazdu wózkami ręcznymi przez niektóre ulice.

§ 81. Wózki dla celów przemysłowych.

Wózki ręczne, przeznaczone dla celów przemysłowych podlegają nadto osobnym przepisom.

§ 82. Wózki dla dzieci, inwalidów i chorych.

Przepisy, dotyczące wózków ręcznych nie mają zastosowania do wózków dla dzieci, inwalidów i chorych.

Wózki dla inwalidów i chorych wprawiane w ruch bezpośrednio przez osoby używające tych wózków zapomocą osobnego urządzenia mechanicznego, mają posiadać sprawnie działające hamulce.

II.
Rowery.

§ 83. Ruch rowerów na jezdni. — Tory dla rowerzystów. — Zakaz jazdy chodnikami.

Dla ruchu rowerów przeznaczona jest część jezdni położona obok chodnika.

W razie istnienia obok jezdni osobnego toru dla rowerzystów, ruch rowerami ma odbywać się wyłącznie tym torem.

Jeżdżenie na rowerach środkiem jezdni jest niedozwolone.

Zakazane jest jeżdżenie rowerami po chodnikach. Prowadzenie rowerów chodnikami jest dozwolone, o ile nie przeszkadza to zbytnio ruchowi pieszemu.

§ 84. Jeżdżenie na rowerach grupami.

Rowerzystom nie wolno tworzyć na ulicy większych grup, któreby mogły tamować swobodny ruch uliczny.

Grupy rowerzystów mają przejeżdżać przez ulice z reguły pojedynczym szeregiem — jeden rower za drugim.

§ 85. Szybkość jazdy rowerami.

Szybkość jazdy rowerami po ulicach nie powinna przekraczać 15 km na godzinę.

Rowerzyście nie wolno w czasie jazdy wypuszczać z rąk kierownicy roweru, nie wolno wykonywać żadnych ewolucji oraz na rowerach jednoosobowych, nie posiadających dodatkowego siedzenia przewozić więcej osób.

§ 86. Karty rowerowe.

Każda osoba, jeżdżąca na rowerze powinna zaopatrzyć się w imienną kartę rowerową, wydawaną przez Magistrat m. Krakowa, wedle wzoru ustalonego rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 55 poz. 611.

Karty rowerowe wydawane są po stwierdzeniu tożsamości osoby, proszącej o wydanie karty oraz stwierdzeniu. że dotycząca osoba obznajomiona jest z postanowieniami niniejszych Przepisów oraz z przepisami zawartymi w Dz. III. rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 61 poz. 611 i przepisami zawartymi w Dziale F. rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 Dz. ust. Rzp. Nr. 65 poz. 587.

Nieletni poniżej 12 roku życia karty rowerowej otrzymać nie mogą i jeździć im na rowerach po ulicach nie wolno.

Używający rowerów powinni kartę rowerową mieć przy sobie i okazywać ją na każde żądanie organów Policji Państwowej i służby drogowej.

O każdej zmianie w posiadaniu rowerów, obowiązany jest nowonabywca donieść Magistratowi do dni 3-ch, celem wydania mu nowej karty rowerowej.

§ 87. Hamulec, dzwonek i latarka przy rowerze.

Rowery używane do jazdy mają być zaopatrzone w dobrze działający hamulec, w dzwonek, jako sygnał ostrzegawczy oraz latarkę o białem świetle, którą należy zapalać z chwilą nastania zmroku.

§ 88. Zakaz jazdy rowerami na niektórych ulicach.

Magistrat może w drodze osobnego rozporządzenia, wydanego na zasadzie postanowień § 4 niniejszych Przepisów zakazać jazdy rowerami na niektórych ulicach.

§ 89. Rowery ze silnikami.

Rowery z przystosowanymi motorami (silnikami) popędowymi, podlegają przepisom o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych. (Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 Dz. Ust. Rzp. Nr. 65 poz. 587).

III.
Pojazdy zaprzężone.

§ 90. Zwierzęta używane do zaprzęgu.

W obrębie miasta do zaprzęgu mogą być używane tylko konie, muły i osły. Używanie do tego celu bydła rogatego jest niedozwolone.

Nie wolno używać do zaprzęgu zwierząt złośliwych, chorych, okaleczonych lub znarowionych.

Zwierzęta kąsające należy zaopatrzyć w kaganiec.

Przeciążanie sił zwierząt używanych do zaprzęgu, jak i również wszelkie złe obchodzenie się z niemi jest zakazane.

§ 91. Stan uprzęży.

Uprząż ma znajdować się w należytym stanie tak, aby zawsze umożliwiała sprawne kierowanie zaprzęgiem. Konie w zaprzęgu mają być okiełznane.

W porze zimowej konie mają być odpowiednio podkute. Używanie do podkuwania koni ocyli spiczastych jest zakazane.

§ 92. Uprząż przy zaprzęgach jednokonnych i jednodyszlowych.

Przy wozach jednokonnych i jednodyszlowych należy używać jako uprzęży chomonta.

Naszelnik przy tych wozach ma być łańcuchowy lub rzemienny i musi być przytwierdzony do chomonta, a nie wolno go nakładać luzem na szyję konia.

Dyszel ma być przypięty do kleszczyny chomonta zapomocą rzemienia, nie dłuższego nad 40 cm, który należy przymocować przy dyszlu przy tzw. klamerce. Dyszel nie może wystawać przed piersi konia ponad 70 cm. Uprząż musi mieć podogonie. Używanie jednego lejca tzw. powódka jest niedozwolone.

Woźnice obowiązani są przy wozach jednodyszlowych i jednokonnych w obrębie Śródmieścia i w ulicach okalających planty oraz w ulicach, przez które przechodzi tor koleji elektrycznej prowadzić konia za uzdę, idąc pieszo obok niego. Magistrat może obowiązek ten rozszerzyć i na inne ulice.

§ 93. Przeprzęganie na ulicy. Przywiązywanie zwierząt do wozu.

Przeprzęganie zwierząt pociągowych na ulicy jest wzbronione z wyjątkiem gdy zajdzie tego konieczność spowodowana wypadkiem.

Nie wolno również przywiązywać koni lub innych zwierząt do boku lub z tyłu wozu.

§ 94. Karmienie na ulicach.

Koni i innych zwierząt pociągowych na ulicy karmić nie wolno.

W przypadkach zanieczyszczenia ulicy wskutek niedozwolonego karmienia zwierząt na ulicy, właściciel pojazdu lub powożący obowiązani są zanieczyszczone miejsce bezzwłocznie oczyścić. W razie zaniedbania tego obowiązku pociągani oni będą (niezależnie od odpowiedzialności karnej) do zwrotu kosztów oczyszczenia ulicy. Oczyszczenie to przeprowadzi w tym przypadku stróż domu, przed którym ulicę zanieczyszczono lub organ Zakładu czyszczenia miasta.

Zwierzęta można karmić i poić tylko na miejscach postoju. Paszy na ziemi rozkładać nie wolno, ma ona być podawana w workach przywiązywanych do głowy zwierzęcia. Paszę rozsypaną w czasie popasania należy zebrać.

§ 95. Powożenie zaprzęgiem.

Każdy zaprzęg ma posiadać osobnego woźnicę; jednemu woźnicy nie wolno powozić dwoma lub więcej zaprzęgami.

Wzbronione jest powozić osobom, które nie ukończyły lat 16 oraz takim, którym po myśli przepisów § 52 w ogólności pojazdami kierować nie wolno.

§ 96. Miejsce dla powożącego.

Miejsce dla woźnicy ma być na wozie tak umieszczone, aby powożący miał wolny widok na wszystkie strony. Jeżeli miejsce woźnicy nie jest urządzone w prze-

pisany powyżej sposób, obowiązany jest powożący prowadzić zwierzęta pociągowe za uzdę.

Woźnicy nie wolno stać na wozie w czasie powożenia. Siedzenie na zwierzętach będących w zaprzęgu lub usiadanie na dyszlu wozu jest wzbronione.

§ 97. Obowiązki woźnicy w czasie jazdy.

Woźnicy nie wolno podczas jazdy spać na wozie, rozmawiać lub zajmować się jakiemikolwiekbądź innemi czynnościami, któreby mogły odwrócić jego uwagę od ruchu panującego na ulicy. Woźnica, jadący przed innymi pojazdami, obowiązany jest ostrzec jadących za nim przez podniesienie ręki lub bicza, że zatrzymuje pojazd, zmienia kierunek jazdy lub nawraca.

Powożącemu lejc z ręki wypuszczać nie wolno. Trzaskanie z bicza i używanie go bez rzeczywistej potrzeby jest niedozwolone.

§ 98. Dozorowanie zaprzęgu.

Zaprzęgu bez dozoru na ulicy pozostawiać nie wolno. Dozorować zaprzęgu nie mogą osoby, którym po myśli przepisu § 96 powozić nie wolno.

§ 99. Szybkość jazdy osobowych pojazdów zaprzężonych i omnibusów.

Szybkość jazdy osobowych pojazdów konnych i omnibusów nie może przekraczać 15 km na godzinę.

Za osobowe pojazdy konne należy rozumieć, w znaczeniu niniejszych Przepisów, pojazdy na resorach lub sanki, które prócz powożącego mogą pomieścić przy zaprzęgu jednokonnym trzy osoby, przy zaprzęgu dwukonnym cztery osoby.

§ 100. Szybkość jazdy wozów ciężarowych i jednodyszlowych o pojedynczym zaprzęgu.

Wozy ciężarowe konne, bez względu na to, czy są naładowane, czy też próżne oraz wozy zaopatrzone w łańcuchy i inne brzęczące przedmioty, a nadto wszelkie pojazdy nie na resorach mają jechać z szybkością nie przekraczającą 6 km na godzinę tj. stępa.

Również stępa mają jechać wozy jednodyszlowe o pojedynczym zaprzęgu w obrębie Śródmieścia oraz przez ulice okalające planty miejskie, tudzież przez ulice, przez które prowadzi tor koleji elektrycznej.

§ 101. Dwa dyszle przy wozach osobowych.

Osobowe pojazdy jednokonne mają być zaopatrzone w dwa dyszle.

Postanowienie to nabywa mocy obowiązującej w 6 miesięcy po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia i niema zastosowania do wozów włościańskich.

§ 102. Doczepianie wozów.

Do pojazdów zaprzężonych nie wolno doczepiać żadnych innych wozów, ani ciężarowych, ani osobowych z wyjątkiem, gdy zajdzie tego konieczność, spowodowana wypadkiem.

§ 103. Oświetlenie pojazdów osobowych.

Osobowe pojazdy konne mają być zaopatrzone w dwie latarnie, umieszczone po obu stronach pojazdu. Latarnie mają być tak urządzone, by rzucały jasne światło bezbarwne wprost i na boki.

Wozy włościańskie mają posiadać przynajmniej jedną latarnię, umieszczoną po lewej stronie wozu.

§ 104. Oświetlenie wozów ciężarowych.

Ciężarowe wozy konne mają posiadać przynajmniej jedną latarnię, umieszczoną z lewej strony wozu.

Latarnia ta, względnie latarnie, mają rzucać jasne światło bezbarwne wprost i na boki.

Przedmioty wystające z tyłu poza wozem należy zaopatrzyć w nocy dodatkową latarnią.

§ 105. Hamulec.

Wszelkie pojazdy zaprzężone powinny posiadać szybko i sprawnie działające na tylne koła hamulce, poruszane z siedzenia kierowcy.

Przepis powyższy niema zastosowania do wozów włościańskich.

Używanie do hamowania łańcuchów, haków lub innych przyrządów, któreby mogły niszczyć lub uszkadzać nawierzchnię ulic, jest zakazane.

§ 106. Sanie.

Sani bez dyszla używać nie wolno.

Płozy sani mają być podkute. Przewożenie ciężarów na saniach, których płozy posiadają w części dolnej mniej jak 120 cm długości i mniej jak 10 cm szerokości, jest zakazane.

§ 107. Dorożki konne.

Odnośnie do dorożek konnych obowiązują, oprócz niniejszych Przepisów, osobne postanowienia dla pojazdów tych wydane.

IV.

Samochody i inne pojazdy mechaniczne.

§ 108. Ogólne przepisy o samochodach.

Do wszystkich pojazdów, służących do przewozu osób lub ciężarów, a poruszanych siłą mechaniczną, nie biegnących po szynach, korzystających stale lub czasowo z ulic, a przeznaczonych zarówno dla celów zarobkowych, jak i dla własnego użytku osób prywatnych lub instytucyj samorządowych, państwowych, spółek, firm itd. mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 Dz. u. Rzp. Nr. 65 poz. 587, z dnia 18 października 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 97 poz. 902 i z dnia 25 listopada 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 104 poz. 951.

§ 109. Szybkość jazdy samochodów osobowych i ciężarowych.

Szybkość jazdy osobowych pojazdów mechanicznych w Śródmieściu, tj. w obrębie ulic zamkniętych pierścieniem plant, nie może przekraczać 20 km na godzinę, ciężarowych zaś pojazdów 6 km na godzinę, o ile przejazd ciężarowych pojazdów pewnemi ulicami nie jest zupełnie wzbroniony.

Szybkość jazdy osobowych pojazdów mechanicznych, poza ulicami Śródmieścia, nie może przekraczać 25 km na godzinę, ciężarowych zaś 15 km na godzinę.

§ 110. Ograniczenie szybkości jazdy samochodów osobowych.

Niezależnie od przepisów poprzedniego paragrafu szybkość jazdy osobowych pojazdów mechanicznych w czasie deszczu i błota w całem mieście nie może przekraczać 15 km na godzinę. Na skrzyżowaniach ulic, ostrych skrętach, podczas mgły, na wszystkich miejscach niebezpiecznych, spadzistych, wąskich, śliskich, obok prowadzonych budowli, na mostach, przy wjeżdżaniu do bram i wyjeżdżaniu, wreszcie podczas wyjątkowo ożywionego ruchu lub tłumniejszego zebrania się ludzi, szybkość jazdy nie może przekraczać 10 km na godzinę.

§ 111. Ostrzeżenia, znaki i t. p. dotyczące ruchu samochodowego.

Kierowca pojazdu mechanicznego obowiązany jest stosować się ściśle do wszelkich ostrzeżeń, znaków i zarządzeń, dotyczących regulowania ruchu samochodowego w mieście.

W szczególności ma on zwracać baczną uwagę i stosować się do podanych niżej sygnałów ręcznych organów Policji Państwowej.

§ 112. Sygnały ręczne policyjne.

Obowiązują dla ruchu samochodowego następujące sygnały ręczne:

A) Sygnał „Stój".

1. Celem zatrzymania pojazdu, zbliżającego się ku przodowi policjanta, podnosi on lewą rękę na całą długość powyżej ramienia dłonią zwróconą do zbliżającego się pojazdu.

Gdy zbliżają się dwa pojazdy zbiegającemi i krzyżującemi się ulicami, a tylko jeden ma być zatrzymany, policjant zwraca się twarzą do tego pojazdu, który ma być zatrzymany, celem wyraźnego zaznaczenia, że ten właśnie pojazd ma przystanąć.

2. Celem zatrzymania pojazdu, zbliżającego się z tyłu, policjant wyciąga prawą rękę poziomo na wysokość ramienia, zwróconą wierzchem dłoni do pojazdu.

3. Celem zatrzymania pojazdów, zbliżających się równocześnie ku przodowi i z tyłu, policjant wyciąga obie ręce w sposób podany pod 1) i 2). Na sygnały te należy pojazd, do którego sygnał się odnosi, natychmiast zatrzymać.

B) Sygnał „Ruszaj".

4. Celem puszczenia zatrzymanego pojazdu, policjant skinięciem ręki zezwala na ruszenie pojazdu. W razie potrzeby policjant zwraca się twarzą do kierowcy, by tenże wiedział, że sygnał dla niego jest przeznaczony.

Na sygnał ten należy natychmiast pojazdem ruszyć z miejsca.

5. Celem przepuszczenia pojazdu przed sobą, policjant robi łukowy ruch ręką przed korpusem, dopóki nie dotknie prawie drugiego ramienia. Sygnał dawany jest ręką wyciągniętą, a nie samem przedramieniem lub dłonią; ręka podczas całego ruchu znajduje się na wysokości przedramienia.

Na sygnał ten należy przejechać w kierunku wskazanym przez policjanta.

§ 113. Znaki ręczne, dawane przez kierowców.

Kierowcy pojazdów mechanicznych obowiązani są przed każdem skręceniem w poprzeczną ulicę wyciągnąć rękę dla wskazania kierunku jazdy, a to celem uwiadomienia przechodniów oraz organów policji, regulujących ruch, w jakim kierunku zamierzają jechać.

Również przed zatrzymaniem pojazdu, dla uwiadomienia nadjeżdżających z tyłu, obowiązany jest kierowca wyciągnąć rękę, zginając ją w przedramieniu pod kątem prostym.

Powyższe sygnały ręczne, obowiązujące kierowców należy dawać w przypadku, gdy kierownica umieszczona jest po prawej stronie pojazdu prawą ręką, w przypadku zaś gdy po lewej stronie, lewą ręką.

Sygnał ręczny, dawany przez kierowcę można zastąpić strzałką mechaniczną, oświetloną w nocy kolorowem światłem.

§ 114. Cofanie i nawracanie samochodem.

Na ulicach, położonych w obrębie Śródmieścia i w innych dzielnicach na tych ulicach, przez które prowadzi tor kolei elektrycznej wzbronione jest nawracać i cofać samochodem, t. j. jeździć przy użyciu biegu wstecznego.

§ 115. Dźwiękowe sygnały ostrzegawcze.

Przy samochodach należy używać jako dźwiękowych sygnałów ostrzegawczych trąbek ręcznych o niskim tonie, przy motocyklach zaś trąbek o wysokim tonie.

Przy samochodach trąbkę ręczną można zastąpić sygnałem mechanicznym niskotonowym.

Używanie w granicach miasta innych sygnałów ostrzegawczych, jak gwizdków, klaksonów i t. p. jest zakazane.

Niedozwolone jest nadużywanie sygnałów ostrzegawczych, które należy stosować w razie rzeczywistej potrzeby.

§ 116. Oświetlenie samochodów.

Z chwilą zapadnięcia zmroku (zaświecenia lamp ulicznych) należy przy pojazdach mechanicznych zaświecić przepisane latarnie.

Świecenie reflektorów, względnie latarń oślepiających w obrębie dzielnicy I. do VIII. jest niedozwolone. W obrębie tych dzielnic należy świecić latarnie o łagodnym blasku. Na obszarze Dz. IX. do XXII. wolno wyjątkowo, gdy zachodzi potrzeba zaświecać chwilowo reflektory, względnie latarnie oślepiające, celem zbadania drogi. Po godzinie 24-tej (12 w nocy) wolno na obszarze Dz. IX. do XXII. świecić stale reflektory, względnie latarnie oślepiające.

Przy napotkaniu podczas jazdy patroli policyjnych lub oddziałów wojska, obowiązany jest kierowca pojazdu mechanicznego reflektory, względnie latarnie oślepiające natychmiast gasić.

Przy samochodach, stojących na ulicach po zapadłym zmroku należy zaświecić tylną latarnię czerwoną oraz oświetlić tylny znak rejestracyjny.

§ 117. Dymienie motorów. Tłumik. Hałasowanie motocyklami.

Pojazdom mechanicznym, których motory dymią, przejazd przez ulice jest niedozwolony.

Wolny wydmuch spalonych gazów silnika ma być zawsze stale zamknięty.

W obrębie miasta tzw. turowanie motorów jest zakazane.

Wzbronione jest hałasowanie motocyklami, które mają posiadać odpowiednie tłumiki, zamykane podczas jazdy przez ulice.

§ 118. Zanieczyszczanie ulicy smarami.

Pojazdy mechaniczne mają być smarowane w sposób niedopuszczający do rozlania oliwy lub innych smarów na ulice. Nie wolno na ulice wylewać płynów, wywołujących gazy lub powodujących zatłuszczenie jezdni.

§ 119. Dorożki samochodowe.

Odnośnie do dorożek samochodowych obowiązują oprócz niniejszych Przepisów osobne postanowienia dla pojazdów tych wydane.

ROZDZIAŁ VI.

Jazda wierzchem.

§ 120. Jazda wierzchem na jezdni. Tory dla jazdy wierzchem.

Dla jazdy wierzchem przeznaczona jest część jezdni, położona obok chodnika. Jeździec obowiązany jest jednak trzymać się w takiej odległości od chodnika, by nie zagrażać w niczem bezpieczeństwu ruchu na chodniku.

W razie istnienia obok jezdni osobnego toru dla jazdy wierzchem, należy jeździć konno wyłącznie tym torem.

§ 121. Okiełznanie konia. Szybkość jazdy.

Konie używane do jazdy pod wierzch muszą być okiełznane i należycie podkute.

Przez ulice położone w obrębie Śródmieścia wolno jeździć tylko stępa.

ROZDZIAŁ VII.

Pędzenie, prowadzenie i przewożenie zwierząt.

§ 122. Oznaczenie ulic dla pędzenia, prowadzenia i przewożenia zwierząt.

Pędzenie, prowadzenie i przewożenie zwierząt przez ulice, położone w obrębie Dz. I., jest niedozwolone.

W obrębie Dz. II. do VIII. zwierzęta można pędzić, prowadzić i przewozić tylko ulicami, które Magistrat oznaczy drogą osobnego rozporządzenia. Rozporządzeniem tem Magistrat może oznaczyć również warunki i określić czas, w jakim pędzenie i przewóz zwierząt może się odbywać.

Pędzenie lub prowadzenie przez ulice zwierząt okaleczonych lub chorych jest wzbronione.

§ 123. Pędzenie i wypuszczanie na ulice ptactwa.

Wypuszczanie na ulice zwierząt i ptactwa domowego jest zakazane.

Niedozwolone jest również pędzenie stad ptactwa domowego przez ulice, położone w Dz. I. do VIII., oraz przez ulice, przez które prowadzi tor koleji elektrycznej.

§ 124. Sposób prowadzenia lub pędzenia zwierząt.

Bydło rogate przed wprowadzeniem do miasta ma być powiązane za rogi najwyżej po cztery sztuki. Poszczególne sztuki bydła należy prowadzić na powrozie. Konie należy prowadzić najwyżej po cztery sztuki, powiązane ze sobą przy pysku.

Bydła i koni, znajdujących się stale w mieście w Dz. IX. do XXI. i korzystających z paszenia na pastwiskach i błoniach, nie wolno również pędzić luzem przez ulice, lecz należy je wiązać ze sobą lub prowadzić na sznurze tak, by nie rozchodziły się po jezdni i nie wchodziły na chodnik.

§ 125. Pędzenie lub prowadzenie zwierząt niebezpiecznych.

Przy prowadzeniu lub pędzeniu zwierząt znarowionych, płochliwych, bodzących i wogóle dla otoczenia niebezpiecznych, należy zachować odpowiednie środki ostrożności. W szczególności buhaje mają mieć zasłonięte oczy i każdego powinno prowadzić przynajmniej dwóch ludzi.

Transportowanie zwierząt dzikich ma odbywać się przy uwzględnieniu szczególnych środków ostrożności.

§ 126. Przewóz zwierząt.

Przewóz cieląt, nierogacizny itp. może odbywać się tylko w ten sposób, że mają one stać na wozach lub leżeć na podściółce jedno obok drugiego, nigdy zaś jedno na drugim.

Zatrzymywanie się na ulicy ze zwierzętami prowadzonemi, pędzonemi lub przewożonemi bez rzeczywistej potrzeby jest zakazane.

Przywiązywanie zwierząt przed domami, gospodami i szynkowniami jest niedozwolone.

§ 127. Nadzór przewodnika.

Pędzenie i przewóz zwierząt przez miasto odbywać się może tylko pod nadzorem przewodnika lub przewodników, którzy za utrzymanie porządku i dochowanie obowiązujących przepisów są odpowiedzialni.

Pędzący lub prowadzący zwierzęta oraz przewodnicy, pod nadzorem których pędzenie się odbywa, mają być w stanie zupełnie trzeźwym i nie mogą posiadać takich wad cielesnych lub umysłowych, któreby czyniły ich czasowo lub trwale niezdolnymi do tych czynności.

ROZDZIAŁ VIII.

Przepisy karne i końcowe.

§ 128. Orzeczenie karne.

Przekroczenia niniejszych Przepisów, o ile nie podlegają surowszemu przepisowi karnemu, karane będą po myśli postanowień art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 r. Dz. ust. Rzp. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do wysokości 500 zł lub karą aresztu do dwóch miesięcy. Grzywny nieściągalne należy zamienić na areszt nie dłuższy niż 3 miesiące.

Oprócz tego winni obowiązani są wynagrodzić wyrządzoną szkodę.

Do orzecznictwa karnego powołany jest Magistrat jako władza administracyjna I. instancji.

§ 129. Osąd karny.

Na podstawie doniesienia o przekroczeniu niniejszych Przepisów, sporządzonego przez przedstawiciela jednego z organów wymienionych w § 3 Przepisów, może Magistrat na podstawie postanowień Art. 22 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. ust. Rzp. Nr. 9 poz. 89 wymierzyć karę do wysokości 50 zł drogą osądu karnego bez poprzedniego postępowania.

W osądzie karnym należy oznaczyć:

1) jakość czynu karygodnego oraz czas i miejsce jego popełnienia,

2) nazwę władzy, która uczyniła doniesienie,

3) wymiar kary z przytoczeniem postanowienia karnego, na którem się opiera,

4) pouczenie, że skazanemu służy zgłoszenie sprzeciwu w Magistracie w terminie czternastodniowym, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia, bądź pisemnie, bądź protokolarnie.

Wniesienie sprzeciwu powoduje przeprowadzenie przez Magistrat zwyczajnego postępowania karnego, przepisanego dla władz administracyjnych.

§ 130. Odwołanie.

Od orzeczeń zapadłych w Urzędzie Wojewódzkim jako władzy II. instancji przysługuje stronom na podstawie Art. 22 ustęp 2 przytoczonej wyżej ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 prawo odwołania się w ciągu dni 8-miu do Sądu Okręgowego w Krakowie. Wniesienie odwołania do Sądu wstrzymuje wykonanie kary pozbawienia wolności.

§ 131. Odszkodowanie.

Oprócz przypadków określonych § 128 obowiązany jest również zapłacić odszkodowanie każdy, kto choćby z niedbalstwa w okolicznościach, których nie można poczytać za przestępstwo, uszkodzi ulicę lub jej przynależność, szkodę taką spowoduje, albo też przyczyną takiej szkody jest jego rzecz lub zwierzę.

O obowiązku zapłaty odszkodowania i o wysokości tegoż orzeka Magistrat w toku postępowania administracyjnego.

§ 132. Odpowiedzialność rodziców, służbodawców i współwłaścicieli.

Za szkody wyrządzone na ulicach odpowiadają majątkowo rodzice za dzieci niepełnoletnie z niemi mieszkające, służbodawcy oraz właściciele pojazdów i zwierząt — za służbę niżej lat 14-stu. Współwłaściciele odpowiadają solidarnie.

Za osoby upośledzone umysłowo lub chore odpowiadają ci, pod których pieczę osoby te oddano.

§ 133. Przeznaczenie grzywien i odszkodowań.

Grzywny oraz odszkodowania i koszty przywrócenia ulicy do pierwotnego stanu wpływają do funduszu drogowego miejskiego.

§ 134. Termin wejścia w życie.

Przepisy niniejsze wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie dotychczasowe postanowienia, sprzeczne z tymi Przepisami.

Kraków, dnia 14 czerwca 1927 r.

Za Wojewodę:

Dr. Dziadosz mp.

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego.

Podając przepisy te do wiadomości, Magistrat wzywa o ich ścisłe przestrzeganie.

Magistrat stoł. król. m. Krakowa
dnia 30 czerwca 1927 r.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2566/27
Ba.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu czerwcu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. III.				
Janusz Olgierd Helena Niedziałkowska	dobudowa sklepów	Zwierzyniecka 35	Klein	1124/27
Dz. IV.				
Konwent O.O. Kapucynów	dobud. 2-u piętr. gmachu klasztornego i częściowa nadbudowa II. piętra	Loretańska 9-15	St. Polański	429/27
Wiktorja Tyszler	nadbud. III. p. i bud. part. stróżówki w podwórzu	Rajska 8.	St. Bartz	1430/27
Edward Norek	I-o p. dom z poddaszem	Krupnicza parc. wh. 599/2	J. Bereta	428/27
Bernard Lewkowicz	wewn. adapt. mieszk. na I. p.	Sobieskiego 16a	H. Lamensdorf	1007/27
Dz. V.				
Hr. Aniela Ponińska	nadbud. II. III. i IV. piętra i sklepy w part.	Basztowa 1.	Bandurski	1691/27
Dz. VI.				
Majer Jonkler	otwór front. w suter. przerobienie	Zyblikiewicza 16.	S. Jonkler	1312/27
Henryk Appel	nadbud. I. piętr. z poddaszem nad ofic.	św. Łazarza	L. Jasiński	1623/27
Ignacy Schneid	łazienki a part. I. i II. p. i adapt. piwnicy na mieszk. stróża	Pańska 4.	H. Lamensdorf	1619/27
Dz. VIII.				
Zarzad Gminy Izraelickiej	part. rytualna rzeźnia drobiu w podwórzu hali targow.	pl. Nowy	J. Weinberger	595/27
Ignacy Szpatz	prow. nadbud. I. p. na mieszk. dozorcy	Miodowa 9.	Ł. Rock	1568/27
Dz. XI.				
Józef i Marja Królowie	poddasze i adapt. wewn.	Skwerowa 8	Z. Szufa	606/27
Dz. XII.				
Tow. przyjaciół wych. fizycz.	przystań wioślarska	Zwierzyniecka	Waśkowski	1254/27
H. Ritterman i A. Siódmak	garaż automobilowy	Al. Krasińskiego 10	H. Ritterman	1187/27
Dz. XIII.				
Ślusarczykowie	nadbud. I. p	Ks. Józefa 27.	Adam Slezak	1611/27
Dr. Feliks Szafrański	part. dom prow. barak i parkan	Kr. Jadwigi 103.	W. Warczewski	781/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
		Dz. XIV.		
Paulina Nowak	mieszk. poddaszowe i komórka w podwórzu	Misjonarska 13.	F. Zwoźniak	753/27
Kurja Biskup. w Katowicach	IV. p. gmach Sem. duchown.	Al. Mickiewicza 3-5.	Z. Gawlik	1190/27
		Dz. XV.		
Gmina miasta Krakowa	dom III. p. m.	Ruska Wybickiego	Bud. m. A.	562/27
Symforoza Tychanowicz	siatkowe ogrodzenie	J. Lea 10.	T. Bujas	780/27
Franc. i Marja Zamoyscy	pl. dod. I-o p. domu	Kaz. Wielk. wh. 511.	St. Polański	953/27
Ludwik Steinberg	rozb. mieszk. na poddaszu	Kaz. Wielk. 6.	S. Singer	580/27
		Dz. XVI.		
Albin Jura	dobud. part. domu z piąterkiem bud. piwnic i chłodni	St. Kawiory 124.	Inż. Weitzman	1017/27
Paweł Paprocki	pl. dod. part. domu	dawna droga wojsk.	F. Stankiewicz	711/27
Józef i Marja Luszowicz	part. ofic. z poddaszem	Podchorążych	L. Lisowski	1952/27
		Dz. XVII.		
Karol Prochnal	dobud. stajni i gnojownika	Mazowiecka 52.	J. Stobiecki	1463/27
Jan Włodarz	wozownia i wychodek z dołem kloacznym	Wrocławska 72.	J. Kolesiński	4316/26
Wojciech Maciejowski	prow. ogrodzenie	Mazowiecka	— — —	2049/27
Zgromadzenie XX. Misjonarzy	gmach dla Zakł. wychowawczego X. Siemiaszki	Prądnicka	St. Piwowarczyk	1918/26
		Dz. XVIII.		
Of. Sp. Mieszk.	pl. bud. dom. przyziem. z poddaszem	Mogilska (boczna)	E. Skawiński	765/27
		Dz. XIX.		
Amalja Grünberg	dom I. p.	Grzegórzecka 33.	J. Karwat	812/27
Gmina m. Krakowa	nadb. I. p. admin. na centr. targowicy zwierząt rzeźnych i przebud. I. p. w części I-o p. prawego domu	Rzeźnicza 6.	Świerkosz	1842/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XXI.				
Rozalja Warzechowa	ogrodzenie parcel	Płaszowska 77.	T. Bujas	1686/27
Dz. XXII.				
Marja Pietruchowa	tymcz. bud. dwu sklepów front na froncie	Rynek Podg. 6.	J. Kryłowski	1641/27
Szczepan Francuz	I-o p. ofic. i przerób. sieni	Janowa Wola 7.	J. Kryłowski	2012/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Roman Piotr 2-im. Setkowicz,** adjunkt Magistratu, na zasadzie § 60 statutu m., uchwałą Rady miasta z dnia 2 czerwca 1927 r. zamianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. komisarzem Magistratu z poborami VII. grupy uposażenia, szczebel **c** (L. prez. 4047/27).

P. **Dr. Kazimierz Buczkowski,** praktykant Muzeum Narodowego, na zasadzie postanowienia § 89 statutu m., mianowany został z dniem 15 lutego 1927 r. kustoszem Muzeum Narodowego z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a** (L. prez. 823/27).

P. **Inż. Franciszek Kucharski,** na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 czerwca 1927 r. prow. geometrą miejskim z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a** (L. prez. 2370/27).

P. **Stefan Niedbał,** na zasadzie postanowienia § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1927 r. prow. drogomistrzem miejskim z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **a** (L. prez. 1179/27).

P. **Helena Seidlerowa,** prow. kancelista Zarządu Wodociągu m., na zasadzie postanowienia § 89 statutu m., mianowana została z dniem 1 lipca 1927 r. prow. kancelistą Zarządu Wodociągu miejskiego przy pozostawieniu dotychczasowych poborów bez zmiany. (L. prez. 3715/27).

EMERYTURY.

P. **Bartłomiej Ogiela,** sierżant Miejskiej Straży pożarnej, przeniesiony został na zasadzie art. 28 lit. c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) z powodu uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończenia 56 lat życia z dniem 31 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa przy zastosowaniu uchwały Rady miasta z dnia 24 stycznia 1895 r. ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne X. grupy, szczebel **e** (L. prez. 2875/27).

P. **Józef Wincenty 2-im. Sieńkowski,** sierżant Miejskiej Straży pożarnej, przeniesiony został na zasadzie art. 28 lit. c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) z powodu uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończenia 56 lat życia z dniem 31 maja 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa przy zastosowaniu uchwały Rady miasta z 24 stycznia 1895 ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne X. grupy, szczebel **e** (L. prez. 2874/27).

P. **Henryk Brochocki,** pomocnik kanc., na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 marca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie grupy XII., szczebel **a** w wysokości 43% (L. prez. 3937/27).

P. **Aleksander Burgemeister,** prow. woźny miejski, z powodu stwierdzonej przez M. Urząd Zdrowia niezdolności do pracy, zwolniony został od obowiązków służbowych z dniem 30 czerwca br. a zarazem, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24), otrzymał w drodze łaski od 1 lipca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie grupy XVI., szczebel **a** w wysokości 72% (L. prez. 3281/27).

P. **Adam Szatan,** robotnik miejski, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 lipca 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 110 punktów miesięcznie (L. prez. 2008/27).

P. **Marja Gajewska,** wdowa po robotniku miejskim, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski od 1 czerwca 1927 r. począwszy, na czas wdowieństwa, nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 60 punktów miesięcznie (L. prez. 3609/27).

P. **Katarzyna Sośnicka,** wdowa po robotniku miejskim, na zasadzie art. 26 statutu emerytalnego (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski od 1 czerwca 1927 r. począwszy pensję sierocą dla pozostałych po śp. Janie Sośnickim, robotniku miejskim, dzieci tj.:

1) syna Franciszka, ur. 28 marca 1914, do końca marca 1932;

2) córki Katarzyny, ur. 4 lutego 1917, do końca lutego 1935;

3) syna Marcina, ur. 8 października 1922, do końca października 1940 — miesięcznie w ryczałtowej ilości po 20 punktów, razem 60 punktów (L. prez. 3936/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 176, w kad. XVII. z dnia **2 czerwca 1927 r.**

Przewodniczący Prez. m. inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
„ „ Dr. Ludwik Schneider.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **74.**
Początek posiedzenia o godz. **6·45** popołudniu.

Przed porządkiem dziennym.

Urlopy.

Rada miejska udzieliła radcom miejskim nast. urlopów: p. Ehrlichowi 2 miesiące, — p. Dr. Meiselsowi 6 tygodni, — p. Breuerowi 4 tygodnie, — p. Łapińskiemu 2 miesiące.

Pisma.

Sekretarz Rady m. Strasik odczytał pisma p. Ministra wyznań i oświaty w sprawie kredytów na dokończenie budowy gmachu kliniki ginekologicznej oraz Akademji Górniczej.

Wniosek nagły.

Sekretarz odczytał wniosek nagły rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

„Na kilku poprzednich posiedzeniach Rady m. domagaliśmy się wdrożenia przez Prezydjum m. starań o rozpoczęcie przez Rząd budowy Pałacu Sprawiedliwości w Krakowie. Podobno cała sprawa ograniczyła się na wysłaniu memorjału, w którym niezbyt dokładnie przedstawiono straszny stan budynków sądowych i więzień krakowskich. Wedle krążących wieści Rząd nie zamierza w najbliższym czasie przystąpić do budowy Pałacu Sprawiedliwości, albowiem nie ma na ten cel przeznaczonego kredytu w budżecie — z tego okazuje się, że Prezydjum miasta nie zainteresowało się tą sprawą należycie we właściwym czasie.

Z chwilą uzyskania przez Rząd pożyczki niewątpliwie będzie można przeznaczyć odpowiednią kwotę na ten cel.

Sprawa jest ważną, albowiem obecny stan budynków sądowych i więzień zagraża zdrowiu i bezpieczeństwu ludzkiemu.

I tak w sądzie powiatowym karnym nieczystości wylewają się na korytarz — budynek sam grozi zawaleniem, pomijając straszne warunki wśród jakich urzędują sędziowie.

Tak samo przedstawia się budynek Sądu powiatowego przy ul. św. Jana.

Z braku sal nie odbywa się rozpraw — w jednym pokoju małym na II piętrze mieści się 8 oddziałów sądowych wraz z aktami!

Przed tygodniem rozeszła się po mieście wiadomość, że zawaliła się jedna ściana więzienia przy ul. Senackiej — wprawdzie wiadomość ta okazała się na szczęście nieprawdziwą — niemniej prawdą jest, że część więzienia jest delożowana, zaś reszta jest zagrożoną.

Obowiązkiem władz miejskich jest dbać o życie i zdrowie obywateli — skoro zaś powyższe budynki grożą zawaleniem, czy też bezpieczeństwu zdrowia, należy je zamknąć i opróżnić.

Podpisani wnoszą:

Rada miejska postanawia wybrać komisję złożoną z 4 radców miejskich, która wspólnie z organami Budownictwa i z Prezydjum miasta zbada stan sądów i więzień, a na wypadek stwierdzenia stanu nie dającego się ze względów bezpieczeństwa utrzymać, należy zarządzić opróżnienie tychże budynków sądowych.

Rada miejska wzywa Prezydjum miasta, aby w drodze delegacji wspólnie z Prezydjum Sądu Apelacyjnego i Izbą Adwokacką przedstawiło Rządowi konieczność budowy Pałacu Sprawiedliwości w Krakowie i aby to uczyniło w najbliższych dniach przy zapodaniu odpowiedniego gruntu pod tę budowę".

Wniosek rm. Dr. Rosenzweiga przekazano S. I.

Interpelacja

Rm. inż. Adelmana i tow. w sprawie pogrzebu Juljusza Słowackiego.

Sekretarz odczytał nast. interpelację:

„Dzienniki podały do wiadomości, że Komitet zajmujący się pogrzebem śp. J. Słowackiego ma zamiar zbudować schody od przejazdu kolejowego nad ul. Lubicz do nawierzchni ulicy. W takim razie zamkniętą zostanie ulica dla ruchu tramwajowego i koszta budowy schodów jak też straty Spółki Tramwajowej będą wynosić kwotę co najmniej kilkunastu tysięcy złotych. Sądzę, że w czasie gdzie ilość bezdomnych się zwiększa i nędza klas pracujących coraz się więcej rozszerza, to uczcić pamięć śp. Słowackiego możnaby inaczej, np. przez postawienie domu dla bezdomnych. Te powody skłaniają mnie do zapytania: Czy Prezydjum miasta zechce interweniować w zarządzie Komitetu w sprawie obniżenia kosztów pogrzebu śp. Słowackiego z przeznaczeniem oszczędzonej sumy na cele powyżej wskazane?".

Rm. Dr. Bobrowski wnosi o otwarcie dyskusji nad interpelacją rm. inż. Adelmanna.

Uchwalono.

Wiceprez. m. Dr. Schneider przedstawił wyczerpująco sprawę przygotowań Komitetu pogrzebu Juljusza Słowackiego.

Rm. Dr. Bobrowski zaznacza, iż sprawa pogrzebu Słowackiego jest tak ważną, że całe społeczeństwo winno brać udział w Komitecie przez swoich przedstawicieli. Tego niema i dlatego popełniono błędy. Powzięto uchwały bez porozumienia z Prezydentem m. i prezesem kolei. Rzecz przedstawia się tak, że gdy tramwaj co straci — nikt nad tem szat nie będzie rozdzierać. Ale mowca przeciwny jest zniesieniu trumny pod podkopem, gdyż Kraków odcięty będzie od dworca najmniej przez trzy godziny, wtedy właśnie, gdy przyjadą tysiące delegacyj na pogrzeb. Mówca na komitecie przedstawił projekt zniesienia zwłok Króla-Ducha z mostu Warszawskiego. Nie usłuchano. Projekt artystów plastyków został przyjęty i o zmianie projektu niema mowy. Prezydjum miasta winno uczynić wszystko, aby w interesie bezpieczeństwa publicznego poczynić kroki ostrożności.

Pogrzeb odbywa się w dzień powszedni. Szerokie masy pracujące, nie będą mogły brać udziału w pogrzebie. Komitet wspaniałomyślnie zwrócić się chce do kapitalistów, aby „pozwolili" robotnikom wziąć udział w pogrzebie. A teraz panu senatorowi Adelmanowi w odpowiedzi: nie wolno przeciwstawiać naturalnemu oddaniu hołdu Słowackiemu przez naród, kwestji poruszonej przez rm. Adelmana, aby zamiast sprowadzenia zwłok z wiaduktu kolejowego na jezdnię, za te pieniądze wybudować barak dla bezdomnych.

Wiceprez. m. inż. Sare udziela wyjaśnień odnośnie do zabezpieczenia barjer w ulicy Lubicz — w sprawie tej odbędzie się komisja.

Rm. Dr. Klimecki zgłasza wniosek:

„Rada miasta uchwala wezwać Komitet pogrzebu J. Słowackiego do zaniechania urządzenia Jego pogrzebu z mostu przy ul. Lubicz, a to ze względu na poważne niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia oraz ze względu na zatamowanie ruchu z dworca w czasie największego przypływu obcych.

Zarząd miasta nie może przyjąć odpowiedzialności za bezpieczeństwo publiczne w tych warunkach".

Rm. Pachoński popiera wniosek rm. Dr. Klimeckiego.

W dyskusji zabierali głos rm. Dr. Lang, Sławiński, Oplustil poczem rm. Haecker zgłasza wniosek:

„Rada miasta wyraża życzenie, by uroczystość pogrzebowa została przełożona z 28 czerwca, na dzień świąteczny 29 czerwca, co umożliwi najszerszym warstwom ludności wzięcie udziału w pogrzebie“.

Wniosek rm. Dr. Klimeckiego i Haeckera uchwalono.

Przyznanie pracownikom miejskim zwrotu potrąconych 4½—6% z poborów służbowych za czas od 1 stycznia do 30 czerwca 1926.

Imieniem Prezydenta miasta st. radca Magistratu Przeorski wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Zgodnie z reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1927 Nr. SS. 2450/27, oraz wyrokiem Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 28 marca 1927 L. Rej. 1617/27 upoważnia się Prezydjum miasta do zwrotu wszystkim pracownikom miejskim potrąceń 4½—6% z ich poborów służbowych za czas od 1 stycznia do 30 czerwca 1926 r.

2. Przypadającą do zwrotu kwotę około 77.300 złotych należy wypłacić z Dz. I. § 1 budżetu m. na rok 1927/28.

3. Celem pokrycia powyższego wydatku upoważnia się Pana Prezydenta względnie jego zastępcę do zaciągnięcia krótkoterminowej pożyczki w jednej z krakowskich instytucyj finansowych na najdogodniejszych warunkach, spłacalnej z budżetu na rok 1928/29.

4. Analogicznie nastąpi zwrot potrąceń pracownikom zatrudnionym w M. Zakładach przemysłowych w wysokości ściągniętych im kwot.

Uchwalono. (L. prez. 3743/27).

Porządek dzienny.

I. Zatwierdzenie podwyższenia taryfy tramwajowej.

Imieniem Sekcji I. i VII. radca Mgtu Dr. Kolkiewicz wnosi:

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się podwyższenie taryfy tramwajowej według następującego brzmienia:

Wyszczególnienie	Dnie powszednie do 8 rano gr.	Dnie powszednie od 8 rano gr.	Niedziele i święta gr.	Uwaga
1. Pasażerowie nieposiadający żadnych ulg — bilet jednorazowy	25	25	25	2 gr. na fundusz bezrob.
2. Pasażerowie posiadający ulgi: pracownicy umysłowi i fizyczni wszelkich kategorji abonament tygodniowy na jednorazowy przejazd dziennie (z wyjątkiem niedziel) . . .	80			2 gr. na fundusz bezrob.
Urzędnicy rządowi i samorząd. oraz robotnicy za okazaniem legitymacji ulgowej		20	25	2 gr. na fundusz bezrob.
Młodzież szkolna, abonament miesięczny, na dwurazowy przejazd dziennie (także w niedziele i święta)		Zł. 5·50		
Młodzież szkolna, abonament tygodniowy . . .		„ 1.40		
Młodzież szkolna za okazaniem legitymacji ulgowej (bilet jednorazowy)		20	25	2 gr. na fundusz bezrob.
Żołnierze (do sierżanta włącznie)		10	25	2 gr. przy bilecie świątecz.
Dzieci do lat 10-ciu (bez ograniczenia) bilet jednorazowy	10	10	10	
3. Za przewiezienie pakunku	25	25	25	2 gr. na fundusz bezrob.
4. Abonament miesięczny (bez ograniczenia) . . .		25 złotych		2 zł. na bezrob. fundusz

Uwaga! Funkcjonarjusze Policji oraz weterani Wojsk Polskich umundurowani mają wolny przejazd, (L. 3576/927 I.)

Rm. Marski zgłasza wniosek:

„Pozostawić nadal cenę biletu zniżkowego dla urzędników w kwocie 18 gr., a to ze względu na opłakany stan urzędników“.

Rm. Pachoński zgłasza wniosek:

„Młodzież szkolna na abonament tygodniowy dwurazowy przejazd dziennie, także w niedziele i święta 1 zł. 40 gr. Podwyżka nie odnosi się do urzędników i robotników“.

Rm. Kosobudzki zgłasza wniosek:

„Uprasza się Pana Prezydenta miasta, aby polecił Dyrekcji Tramwaju krakowskiego przedłożenie Radzie m. wykazu pracowników tramwajowych i płace uposażenia wszystkich stopni służbowych w ciągu 30 dni“.

W dyskusji zabierali głos: rm. Dr Lang, Holeksa, Dr. Rosenzweig, ks. Kasprzyk, Dr. Bobrowski i inż. Adelman. Szczegółowych wyjaśnień co do szeregu poruszonych kwestyj udzielił Wiceprezydent miasta inż. Sare.

W głosowaniu wniosek Sekcji I. i VII. uchwalono z poprawką rm. Pachońskiego, że młodzież szkolna płacić będzie za abonament tygodniowy za dwurazowy przejazd nie wyłączając niedziel i świąt zł. 1.40.

Wniosek rm. Kosobudzkiego uchwalono.

Wniosek rm. Marskiego upadł.

II. Nabycie parceli gr. od inż. A. Grabczaka.

Imieniem Sekcji I. rm. Marski wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Nabyć od inż. Andrzeja Grabczaka parcelę gr. lkat. 278 wchodzącą w skład ciała hipot. L. 185 Dz. XVIII. oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 29 listopada 1926 r. kolorem zielonyin o po-

wierzchni około 410 m kw. za cenę po 8 (ośm) złotych za jeden m kw. a to pod następującymi warunkami:

1. Grunt powyższy nabywa Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna zostanie wypłacona przy podpisaniu kontraktu z Dz. II. § 140 wyd. nadzwyczajne.

3. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji oraz ewentualną należytość od przeniesienia własności poniesie Gmina m. Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców miejskich inż. Wł. Kleinbergera i Mussila, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich, pp. radców m. inż. Jana Peltza i Szczepana Rakisza.

III. Grunt powyższy nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie ustawy z dnia 29 kwietnia 1925 Nr. 51 poz. 346 Dz. U. Rz. P. na cele rozbudowy miasta.

L. 1996/27 I.

Rm. Kluczka jest zdania, że kupno tejże parceli jest dla Gminy w tej chwili niepotrzebne — wnosi, aby nad sprawą tą przejść do porządku dziennego.

Rm. Dr. Müller zgłasza wniosek:

Wzywa się Pana Prezydenta:

1) „do przedłożenia Radzie miejskiej sprawozdania o ruchu budowlanym za lata: 1925, 1926 i 1927 ze szczególnem uwzględnieniem budowli mieszkaniowych wykonanych przy pomocy pożyczek z funduszu rozbudowy miast (ilość domów, mieszkań, pokoji itp.).

2) do interweniowania u Rządu w Warszawie w sprawie bezzwłocznego wydania rozporządzenia wykonawczego do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast. (Dz. U. Rz. P. Nr. 42 poz. 372).

3) do interweniowania u Rządu w Warszawie w sprawie przyznania kredytów na pożyczki celem budowy domów o małych mieszkaniach dla sfer robotniczych i urzędniczych w Krakowie".

Rm. Dr. Rosenzweig wnosi o odesłanie sprawy z powrotem do Sekcji I.

Rm. Marski udziela szczegółowych wyjaśnień o potrzebie nabycia tejże parceli.

W głosowaniu wniosek rm. Dra Rosenzweiga upadł.

Wniosek rm. Kluczki upadł.

Wniosek Sekcji uchwalono.

Wniosek rm. Dra Müllera odesłano do Sekcji I. do regulaminowego traktowania.

Na wniosek rm. Dra Klimeckiego następujące sprawy uchwaliła Rada miej. **„En bloc"**.

III. Wywłaszczenie gruntów w Dz. XXII. na cele regulacji ulicy Zabłocie.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Na cele uregulowania ulicy Zabłocie w dzielnicy XXII. nabyć drogą wywłaszczenia potrzebne grunta, a to:

1) od Franciszka Stankiewicza część parceli lkat. 584 o powierzchni około 281 m kw. 2) od Karola Brylskiego część parceli lkat. 583 o powierzchni około 590 m kw. 3) od Andrzeja Kreta część parceli lkat. 582 o powierzchni około 180 m kw. i 4) od Michała i Katarzyny Woźników część parceli lkat. 581 o powierzchni około 52 m kw.

II. Upoważnia się P. Prezydenta m. do poczynienia wszelkich kroków celem wyjednania wywłaszczenia.

III. Koszta nabycia gruntów i wszelkie należytości z nabyciem tych gruntów połączone pokryć z Działu II. Wydatki nadzwyczajne § 140 budżetu 1927/28.

(L. M. 2199/27 I.).

IV. Wywłaszczenie gruntów w Dz. XXII. na cele regulacji ul. Hetmańskiej i Dąbrowskiego.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Na cele uregulowania ulicy Hetmańskiej i Dąbrowskiego w Dz. XXII. nabyć drogą wywłaszczenia potrzebny grunt od Jana Przychockiego o powierzchni około 408 m kw.

II. upoważnia się P. Prezydenta m. do poczynienia wszelkich kroków celem wyjednania wywłaszczenia.

III. Koszta nabycia gruntów i wszelkie należytości z nabyciem tych gruntów połączone pokryć z działu „II. Wydatki nadzwyczajne" § 140 budżetu 1927/28 r.

(L. M. 1378/27 I.).

V. Zmiana linji regulacyjnej ulicy Skwerowej w Dz. XI.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Reasumując częściowo uchwałę Rady m. z dnia 4 lutego 1924 r. odnośnie do linji regulacyjnych ulicy Skwerowej w Dz. XI. (część południowa), zatwierdza się linję regulacyjną zachodnio-południowej strony ulicy Skwerowej na północ od wylotu ulicy Zielnej według linji niebieskiej wkreślonej w planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 12 listopada 1923 r. i oznaczonej głoskami k_1-l_1. (L. M. 889/27 Bb).

VI. Sposób zabudowania Aleji Królewskiej (Warszawskie) Dz. XVIII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się dla części Aleji Królewskiej na północ od cmentarza rakowickiego po obu stronach sposób zabudowania zwarty z domami 2-piętrowymi o wysokości 13 m od chodnika do gzymsu głównego (z uwagi na równe gzymsa) bez oficyn w maksymalnej szerokości traktu do 16 m bez mieszkalnych suteren.

(L. M. 486/27 Bb.).

VII. Zmiana linji regulacyjnej przy uliczce bocznej od Zielnej w Dębnikach.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Reasumując częściowo uchwałę T. Zarządu m. z dnia 21 listopada 1925 L. Mgtu 7083/25 I. zatwierdza się poprawkę linji regulacyjnej południowej strony ulicy projektowanej na parceli lkat. 215 w Dz. X. według linji wkreślonej w planie Budownictwa m. B. z dnia 24 października 1925 r. kolorem zielonym, to jest z załamaniem linji regulacyjnej w punkcie i_1.

(L. M. 626/27 Bb.).

VIII. Sprawa zalesienia gruntów gminnych na wzgórzach między koleją transwersalną a Wolą Duchacką.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Przeznacza się według planu Bud. m. B. z dnia 9 lutego 1927 grunta miejskie w Podgórzu i na wzgórzach wapiennych między linją kolejową Kraków-Zakopane, a południową granicą miasta, z ograniczeniem od zachodu po drogę lkat. 1703 (przy cementowni B. Libana), zaś od wschodu po wapiennik firmy Liban et Ehrenpreis i Gminy, a w całości leżących na razie w rejonie bezwzględnego zakazu budowy na zalesienia ochronne.

2. W zapoczątkowaniu przeprowadzenia powyższej uchwały przeznacza się na zalesienia ochronne przedewszystkiem nieużytki wzgórz wapiennych w katastrze oznaczone z kulturą jako pastwiska gminne na stokach pow. wzgórz położone, oznaczone lk. 1233, 1244, 1242, 1273, 1260, 1255, część 1276 i część 1277 na Bonarce oraz lk. 813, 815, 817, 795, 791 i 776 część na polu t. z. „Pod Krzemionkami" — z pozostawieniem około 50 m. wolnego pasa wzdłuż wapiennika miejskiego — o łącznym obszarze około 34 mg.

3. Poleca się Magistratowi poczynić starania u władz wojskowych o równoczesne zalesienia sąsiednich gruntów wojskowych dokoła magazynów amunicyjnych.

4. Grunta zalesić się mające należy oddać w administrację „Zarządu lasów miejskich Wola Justowska", który przystąpi natychmiast po uzyskaniu potrzebnych kredytów do wykonania uchwał ad 1. 2. 3. w porozumieniu z Budownictwem m. B. (LM. 276/27/Bb.).

IX. Konwent P. P. Norbertanek i P. P. Wiktor i Kamila Wolnowie o otwarcie ulicy w Półwsiu Dz. XII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się w myśl § 16 g ustawy budow. krakowskiej otwarcie ulicy mającej powstać wzdłuż zachodniej granicy gruntu Konwentu P. P. Norbertanek lwh. 669 jako połączenie ulicy T. Kościuszki z istniejącym planem przy ul. Senatorskiej Dz. XII.

2. Zatwierdza się linje regulacyjne powyższej ulicy oznaczone na planie Budownictwa m. Oddział B. z dnia 25 maja 1926 kolorem czerwonym i głoskami a-b-c-d od strony wschodniej, zaś głoskami e-f-g-h-i od strony zachodniej.

3. Zatwierdza się linję regulacyjną od strony placu przy ul. Senatorskiej w obrębie realności lwh. 155 i 156 oznaczoną na powyższym planie głoskami i-j.

4. Otwarcie powyższej ulicy stanie się prawomocne skoro właściciele przyległych gruntów lwh. 669 i lwh. 156 spełnią następujące warunki:

a) Odstąpią bezpłatnie Gminie m. Krakowa w stanie wolnym od wszelkich długów i ciężarów hipotecznych części swych gruntów pod ulicę, przypadające nadto części gruntu odcięte linją regulacyjną ul. Tad. Kościuszki, oraz linją regulacyjną placu pod 3) zatwierdzoną, względnie zdeklarują bezpłatne odstąpienie tychże części gruntów na rzecz Gminy m. Krakowa w chwili zburzenia stojących tam budynków.

b) Poniosą solidarnie koszta urządzenia ulicy pod 1) wymienionej to jest drogi jezdnej z krawężnikami i kanału ulicznego względnie zapłatę kaucją lub hipotecznie zabezpieczą.

c) Sposób urządzenia ulicy to jest rodzaj nawierzchni, szerokość drogi jezdnej i t. p. ustali Budownictwo m. Oddz. B. po wysłuchaniu interesowanych.

d) Gmina miasta Krakowa obejmie w posiadanie ulicę, skoro przynajmniej 50% frontów zostanie zabudowane, do tego zaś czasu utrzymanie ulicy należeć będzie do właścicieli realności lwh. 669 i 156.

5. Linja regulacyjna dla gruntu lwh. 669 od strony placu przy ulicy Senatorskiej, zostanie ustalona po poprzedniem zatwierdzeniu przez Magistrat szczegółowych planów budowy kościoła parafjalnego, projektowanego na powyższym gruncie, przyczem jako dyrektywę dla usytuowania budynku kościelnego przyjmuje się linję kreskowaną wkreśloną w powyższym planie Budownictwa m. kolorem czerwonym i oznaczoną głoskami: c1-a1-k-l-m. Linja ta nie może być w żadnym wypadku przekroczona.

6. Na wypadek zaniechania zamiaru budowy kościoła i przeznaczenia gruntu lwh. 669 na inne cele, zastrzega sobie Gmina m. Krakowa możność wprowadzenia ewentualnych zmian w linjach regulacyjnych i budowlanych, oraz ustalenia sposobu zabudowania powyższego gruntu.

(Wnioski dodatkowe).

7. Celem umożliwienia obudowania przyszłego placu przykościelnego od strony wschodniej budynkami frontowymi, zatwierdza się w myśl § 16a ust. bud. krakowskiej, otwarcie z urzędu uliczki dojazdowej wzdłuż wschodniej granicy gruntu lwh. 669 o szerokości 8 m. z linjami regulacyjnemi oznaczonemi na powyższym planie czerwono głoskami z-n-o-p-r-s t-u-v-m.

8. Udzielenie konsensów budowlanych na zabudowanie realności lwh. 235 i lwh. 236 frontem do uliczki powyżej wymienionej i do ulicy na Stawach, uzależnia się od poprzedniego przeprowadzenia komasacji w sposób na powyższym planie przedstawiony.

9. Dla zabudowań przykościelnych zatwierdza się linję budowlaną oznaczoną na powyższym planie kolorem czerwonym i głoskami x-y od strony ulicy w punkcie 1) wymienionej, zaś głoskami x-r od strony projektowanego kościoła.

10. Zatwierdza się dla bloku zawartego między gruntem kościelnym (lwh. 669) ulicą Kościuszki, ul. Lelewela, ul. Na Stawach i uliczką pod 7) wymienioną — sposób zabudowania zwarty wkreślony w powyższym planie Budownictwa m. — bez oficyn i mieszkań suterynowych. (LM. 1035/26 Bb.).

X. Sprawa otwarcia ulicy Obopólnej w Łobzowie.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Odnośnie do podania z dnia 13 listopada 1926 r. do L. 4175/26/Bb., w którem właściciele realności:

a) lwh.	52	Dz.	XVI	obejmującej	parc. lk.	3341
b) „	136	„	XVI	„	„ „	332
c) „	270	„	XVI	„	„ „	333
d) „	341	„	XVI	„	„ „	335
e) „	342	„	XVI	„	„ „	334/2

proszą o otwarcie i uregulowanie ulicy w Łobzowie tak zwanej Obopólnej (prywatna własność odstąpiona z par-

celi 336) zatwierdza się linje regulacyjne tejże ulicy oznaczone czerwono i literami: a-b-c. od strony zachodniej, jakoteż literami d-e-f od strony wschodniej według planu Budownictwa miejskiego Oddz. B. z dnia 20 marca 1927 r.

II. Zatwierdza się część linji regulacyjnej ulicy nad Młynówką oznaczonej czerwono i literami j-k-f-g od strony południowej na powyższym planie Bud. m. B.

III. Zatwierdza się zabudowania ulicy Obopólnej domami wolno-stojącymi lub łączonymi w grupy o wysokości najwyżej 9 m.

IV. Zarazem reasumując częściowo uchwałę Sekcji I działającej imieniem Rady m. z dnia 10 października 1923 r. w sprawie ulicy Gnieźnieńskiej zatwierdza się linję regulacyjną wkreśloną kolorem czerwonym i oznaczoną literami k-l-m po stronie zachodniej ulicy Gnieźniejskiej, według planu Bud. m. Oddz. B, z dnia 20 marca 1927 r. (L. 83/27 Bb.).

XI. Regulacja ulicy Łokietka na Krowodrzy.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Łokietka z narożnikiem ul. Obożnej oznaczoną na planie Budownictwa miejskiego Oddział B. z dnia 1 kwietnia 1927 r. czerwono i literami a-b-c-d-e-e1-f-g po stronie południowo zachodniej, jakoteż linją regulacyjną oznaczoną literami h-i-j-k wraz z linją budowlaną h'-i'-j'-k' po stronie północno-wschodniej.

2. Zatwierdza się sposób zabudowania zwarty względnie domami łączonymi w grupy.

(L. 3176/26 Bb.).

XII. Regulacja ulicy Tadeusza Kościuszki za mostem na Rudawie vis a vis klasztoru P. P. Norbertanek.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Zatwierdza się plan regulacyjny ulicy Tadeusza Kościuszki przed klasztorem P. P. Norbertanek w Dz. XIII Zwierzyniec między mostem żelaznym na zregulowanej Rudawie i wylotami ulicy Ks. Józefa i św. Bronisławy według planu Bud. m. B. z dnia 30 marca 1927 t. j. linij czerwonych w tymże planie wkreślonych i osobnymi literami oznaczonych.

II. Poleca się Budownictwu miejskiemu Oddział A. przedłożyć Radzie miejskiej do zatwierdzenia projekt ukształtowania architektonicznego naroża między ulicami Królowej Jadwigi i św. Bronisławy, z pomieszczeniem tam przenieść się mającej kapliczki. (L. M. 3756/25).

XIII. Spółka gruntowa „Esge“ o parcelację gruntu przy ulicy Prądnickiej nad Sudołem.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się:

1. Linję regulacyjną ulicy Prądnickiej oznaczoną na planie Bud. m. Oddz. B. z dnia 7 kwietnia 1927 r. czerwono i literami: a-b z linją budowlaną a'-b' od strony wschodniej.

2. Linję regulacyjną ulicy nad Sudołem oznaczoną na powyższym planie Bud. m. czerwono i literami b-c-d oraz linję budowlaną b'-f'-g'-c'-d' od strony południowej.

3. Podział parcel lkat. 1790/2 i 1791 według powyższego planu Bud. m. B. z tem, że Spółka gruntowa „Esge“ jako właścicielka gruntu lwh. 791 Dz. XVII. obejmującego parcele 1790/2 i 1791 odstąpi Gminie m. Krakowa bezpłatnie i w stanie wolnym od wszelkich długów i ciężarów hipotecznych grunt do linji regul. ulicy Prądnickiej i ulicy nad Sudołem.

4. Sposób zabudowania domami wolnostojącymi lub łączonymi w grupy jak to zaznaczono na powyższym planie Budownictwa m. z 7 kwietnia 1927 z wyłączeniem suteryn i oficyn mieszkalnych o wysokości domów najwyżej I piętrowych. (394/27 Bb.).

XIV. Sprzedaż Antoniemu i Karolinie Szczepkom części parceli w Dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać p. Antoniemu i Karolinie Szczepkom do linji regulacyjnej część parceli gm. lkat. 962/1 lwh. 4 Dz. XXII. oznaczoną na planie sytuacyjnym Budownictwa m. B. z dnia 6 kwietnia 1927 r. kolorem żółtym o powierzchni około 72 m kw. czyli około 20 sążni kw. za cenę po zł. 4·72 w kruszcu za jeden m kwadratowy, przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą 9/31 gr. czystego złota w myśl rozp. Prezyd. Rzplitej Polskiej z dnia 20 stycznia 1924 Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rz. P. a to pod następującymi warunkami:

1. Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna zostanie zapłacona do ośmiu dni, licząc od dnia zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż powyższego gruntu.

3. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, należytość od przeniesienia własności, koszta planów i pomiarów poniosą nabywcy.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Dra Józefa Emilewicza i Karola Breuera, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Fr. Mussila i Dra Ludwika Merza. (L. 3286/20 l.).

XV. Sprzedaż Joachimowi i Katarzynie Kirsenkom części parceli gm. w Dz. XX.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać pp. Joachimowi i Katarzynie Kirsenkom do linji regulacyjnej błoń m. w Dz. XX. część parceli gm. lkat. 80/8 lwh. 61 Dz. XX. o powierzchui około 75 m kw. czyli około 20·8 sążni kw. oznaczoną na planie sytuacyjnym Budownictwa m. B. z dnia 11 kwietnia 1927 r. kolorem żółtym za cenę po 3 (trzy) złotych w kruszcu za jeden metr kwadr., przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą wartości 9/31 gr. czystego złota w myśl rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 stycznie 1924 r. Nr. 7 poz. 65 Dz. U. Rz. P. a to pod następującymi warunkami:

1. Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna zostanie zapłacona do ośmiu dni licząc od dnia zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż powyższego gruntu.

3. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, należytość od przeniesienia własności, koszta planów i pomiarów poniosą nabywający.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Stanisława Szarka i Dra Fr. Mussila, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Ludwika Merza i Stanisława Drozdowskiego.

(L. 1791/927 I.).

XVI. Sprzedaż gruntu gminnego w Dz. XV. Zakładowi pensyjnemu dla funkcjonarjuszy we Lwowie pod budowę domu mieszkalnego.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać Zakładowi pensyjnemu dla funkcjonarjuszy we Lwowie parcelę gminną, oznaczoną na planie Budownictwa miejskiego z dnia 17 maja 1927 r. liczbą kat. 8/65, objętą lwh. 492 ks. gr. gm. kat. Kraków, Dz. XV. Nowa Wieś o powierzchni około 1437 m kw. czyli 400 sążni kw. za cenę, licząc po 140 (sto czterdzieści) złotych w złocie za jeden sążeń kw. czyli 38.89 (trzydzieści ośm 89) 100 złotych w złocie za jeden m kwadr. w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 r. Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rz. P. pod następującymi warunkami:

1. Powyższy grunt sprzedaje Gmina w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów.

2. Cena kupna będzie wypłacona w całości przy podpisaniu kontraktu.

3. Koszta urządzenia ulic przed powyższym gruntem t. j. wybudowania toru jezdnego, położenia krawężników, urządzenia kanalizacji ulicznej, tudzież założenia rur wodociągowych i gazowych oraz kabli elektrycznych poniesie Gmina miasta Krakowa. Koszta chodników wzdłuż tego gruntu pokryje sam Zakład pensyjny, przyczem Gmina wykona te chodniki najpóźniej w trzy miesiące od czasu ukończenia budowy domu na tym gruncie.

4. Gmina miasta Krakowa połączy własnym kosztem instalacje wewnętrzne domu na wspomnianym gruncie z sieciami miejskiemi.

5. Gmina miasta Krakowa zezwoli Zakładowi pensyjnemu na bezpłatne składanie materjałów budowlanych przeznaczonych do budowy domu na parceli będącej przedmiotem sprzedaży — a to na sąsiednim gruncie gminnym, ewentualnie nawet położonym po przeciwnej stronie ul. Sienkiewicza i tylko na obszarze 600 (sześćset) sążni kwadr. czyli 2160 m kw. Składanie to ma się odbywać według wskazówek Budownictwa miejskiego. Ewentualnie pozostałe materjały usunie Zakład pensyjny najdalej w ciągu jednego miesiąca od ukończenia wspomnianej budowy, który to termin w razie wątpliwości oznaczy ostatecznie Budownictwo miejskie.

6. Gmina miasta Krakowa odda Zakładowi pensyjnemu sprzedaną parcelę we fizyczne posiadanie bezzwłocznie po podpisaniu formalnego kontraktu kupna-sprzedaży.

7. Zakład pensyjny wybuduje na powyższej parceli dom według planów, zatwierdzonych przez Magistrat. Budowę tę rozpocznie Zakład w ciągu jednego roku a ukończy w ciągu dwóch lat od dnia zawarcia umowy kupna-sprzedaży. Przez rozpoczęcie budowy rozumieć należy rzeczywiste wykonanie fundamentów, a przez ukończenie budowy uzyskanie konsensu na zamieszkanie. W razie niedotrzymania któregokolwiek z tych terminów będzie Gmina miała prawo odkupu wspomnianej parceli za zwrotem ceny kupna bez procentów, a wszystkie koszta, połączone z wykonaniem tego prawa odkupu poniesie Zakład pensyjny. Prawa tego nie należy jednak intabulować.

8. Koszta kontraktu, intabulacji, stempli i należytość przenośną pokryje w całości Zakład pensyjny. Koszta manipulacji, planów i pomiarów poniesie Gmina miasta Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. radców miejskich Dra L. Merza i inż. Władysława Turskiego a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra A. Müllera.

III. Koszta połączeń, ulicy itd. mają być pokryte z ceny kupna.

IV. Niniejszą uchwałę przedłożyć T. Wydziałowi Samorządowemu z prośbą o zatwierdzenie w myśl § 60 ustęp 11 statutu miejskiego.

V. Reasumuje się uchwaloną w dniu 21 kwietnia 1927 r. rezolucję Rady m. w sprawie przeznaczenia powyższego gruntu na cele rozszerzenia budynku Wyższego Studjum handlowego. (L. M. 1963/27 I.).

XVII. Linje regulacyjne ulicy Szwedzkiej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ulicy Szwedzkiej na długości między ul. Zielną, a ulicą Twardowskiego w Dz. X według linij oznaczonych na planie Budownictwa m. Oddział B. (skala 1:1000) z dnia 5 lutego 1927 kolorem czerwonym i głoskami a-b-c-d-e od strony zachodniej, zaś głoskami f-g-h-i-j od strony wschodniej.

2. Zatwierdza się linję regulacyjną południowej strony ul. Zielnej w Dz. X przy skrzyżowaniu się tej ostatniej z ulicą Szwedzką, według linji czerwonej oznaczonej na powyższym planie głoskami: o-a-f-p.

3. Zatwierdza się linje regulacyjne wylotu ulicy Bocznej w Dz. X. do ulicy Szwedzkiej, oznaczone na powyższym planie kolorem czerwonym i głoskami: b-m-od strony zachodniej, zaś głoskami: l-k-c- od strony łudniowo-wschodniej z linją budowlaną na północnej stronie ulicy: m1-n1-n.

4. Zatwierdza się linje regulacyjne ulicy Szwedzkiej na długości między ulicą Dworską w Dz. X. a przyszłym kanałem żeglugi w Ludwinowie, oznaczone na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 7 lutego 1927 r. (skala 1:2880) kolorem czerwonym i głoskami:
a-b-c-d-e-f-
od strony zachodniej, zaś głoskami: g-h-i-x-y od strony wschodniej.

5. Zatwierdza się otwarcie z urzędu w obrębie gruntu państwowego (bastjon wojskowy nad Wilgą) ulicy mającej tworzyć przedłużenie ulicy Swoboda w Ludwinowie po zachodniej stronie obecnego koryta Wilgi z linjami regulacyjnemi, oznaczonemi na powyższym planie Budownictwa m. Oddz. B. kolorem czerwonym i głoskami: k-c-i-j z północnej strony, zaś głoskami: l-d z południowej strony ulicy.

6. Zatwierdza się linję regulacyjną południowej strony ulicy Dworskiej na gruncie państwowym oznaczoną na powyższym planie głoskami: a-v-z linją budowlaną a1-v1- w odstępie 5 m od linji regulacyjnej.

7. Jako zapoczątkowanie ulic przewidywanych na gruntach położonych na zachód od noyau wojskowego w Zakrzówku, zatwierdza się otwarcie z urzędu ulicy oznaczonej na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 7 lutego 1927 r. liczbą (I) z linjami regulacyjnemi o-m od strony północnej, zaś głoskami p-n od strony południowej i linją budowlaną o1-m1 z północnej strony ulicy, oraz ulicy oznaczonej na tymże planie liczbą (II) z linjami regulacyjnemi t-r od północy, zaś u-s od południa i linją budowlaną t1-r1 po stronie północnej.

8. Dla przyszłej ulicy oznaczonej na powyższym planie liczbą III. równoległej do ulicy Szwedzkiej zatwierdza się w obrębie gruntu państwowego linję regulacyjną oznaczoną głoskami k-w.

9. Zatwierdza się po obu stronach ulicy Szwedzkiej sposób zabudowania zwarty bez oficyn i mieszkań suterenowych. (L. M. 1523/26 Bb.).

P r z e w o d n i c z ą c y zamyka posiedzenie o godzinie 9-tej wieczór.

Posiedzenie tajne 71 w kadencji XVII z dnia 2 czerwca 1927 r.

Przewodn.: Wiceprez. m. Dr. Piotr W i e l g u s.
Wiceprez. m.: Witołd O s t r o w s k i.
„ „ inż. Józef S a r e.
„ „ Dr. Ludwik S c h n e i d e r.
Sekretarz Rady m. Franciszek S t r a s i k. Radców m. obecnych 74.

Początek posiedzenia o godz. 9 w nocy.

NOMINACJE.

A) **W Etacie urzędników konceptowych.**

Imieniem Prezydenta miasta St. Radca Magistratu P r z e o r s k i wnosi:

Rada miasta uchwali:

P. M a r j a n o w i Ć w i e r t n i e w i c z o w i, st. referentowi Magistratu przyznaje się przy pozostawieniu go w dotychczasowej tj. VII grupie uposażenia, tytuł radcy Magistratu.

U c h w a l o n o. (L. prez. 4294/927).

B) **W etacie urzędników kancelaryjnych.**

Imieniem Prezydenta miasta St. Radca Magistratu P r z e o r s k i wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na zasadzie postanowienia § 60 statutu Gminy m. Krakowa mianuje się p. R o m a n a P i o t r a 2-imion S e t k o w i c z a adjunkta Magistratu w VIII. stopniu służbowym z dniem 1 lipca 1927 komisarzem Magistratu z poborami VII grupy uposażenia szczebel **c.** w ilości 720 punktów z dodatkiem regulacyjnym w ilości 60 punktów, dodatkiem na mieszkanie, oraz prawem do posunięcia się co 3 lata służby, licząc od dnia 1 lipca 1930 do dalszych 3-ch szczebli po 60 punktów nadto z prawem do dodatku ekonomicznego po 44 punktów na każdego członka rodziny z tem, że łączna ilość punktów dodatku ekonomicznego nie może przekraczać 220 punktów.

U c h w a l o n o. (L. prez. 4047/27).

P r z e w o d n i c z ą c y zamyka posiedzenie o godzinie $9^{\cdot 15}$ w nocy.

Posiedzenie nadzwyczajne 177 w kad. XVII z dnia 9 czerwca 1927 roku.

Przewodniczący: Wiceprezydent m.: Dr. Piotr W i e l g u s.
Wiceprezydent m.: Witołd O s t r o w s k i.
„ „ Inż. Józef S a r e.
„ „ Dr. Ludwik S c h n e i d e r.
Sekretarz Rady m.: Franciszek S t r a s i k.
Radców m. obecnych **94.**
Początek posiedzenia o godz. **5 popołudniu.**

Przed porządkiem dziennym.

Ślubowanie radzieckie nowopowołanego radcy m. p. Zygm. Klemensiewicza.

Przewodniczący Wiceprezydent m. Dr. W i e l g u s zaprosił nowopowołanego radcę m. p. Zygmunta Klemensiewicza do złożenia ślubowania radzieckiego.

Sekretarz Rady m. Franciszek S t r a s i k odczytał ślubowanie radzieckie, poczem p. Zygm. Klemensiewicz przez podanie ręki przewodniczącemu złożył przepisane ślubowanie.

Porządek dzienny.

Stanowisko Rady miejskiej wobec katastrofy wybuchu prochowni w Witkowicach.

T e l e g r a m y k o n d o l e n c y j n e.

S e k r e t a r z Rady m. odczytał telegramy kondolencyjne nadesłane do Prezydjum miasta z powodu katastrofy w Witkowicach przez: Prezydjum miasta Warszawy, Lwowa, Przemyśla, Towarzystwo dziennikarzy polskich we Lwowie, Czesko-polski klub w Pradze i posła Stanów Zjednoczonych Ameryki północnej w Warszawie p. Stetsona.

Referent Wiceprezydent m. inż. S a r e, poświęcając kilka słów przebiegowi tragicznych zdarzeń oraz akcji ratowniczej podkreśla, że żaden z poprzednich wybuchów nie wyrządził miastu tyle szkody, co ten ostatni. Od długich lat podejmowało Prezydjum miasta Krakowa starania u władz o przeniesienie magazynów z amunicją daleko poza obręb miasta. Starania te zostały niestety — jak wiadomo — bezowocnemi. Część tylko magazynów usunięto, inne pozostały z powodu braku funduszów na to przeniesienie niezbędnych.

Korzystając z ostatniego pobytu w Krakowie wicepremjera p. B a r t l a, który natychmiastowem przybyciem na miejsce katastrofy, dał wyraz zajęciu się rządu nieszczęściem, zwrócił się Wiceprez. S a r e do p. Wicepremjera z usilnemi przedstawieniami w powyższej sprawie i uzyskał od niego zapewnienie, że słuszne życzenia miasta będą w miarę przyznania potrzebnych kredytów uwzględnione.

Z uwagi, że należy wszystko uczynić, by podobna katastrofa się więcej nie powtórzyła, przedkłada mowca imieniem Prezydjum Radzie m. następującą rezolucję do uchwalenia:

„I. Rada miasta stojąc na straży bezpieczeństwa życia, zdrowia i mienia mieszkańców, oraz na stanowisku zabezpieczenia bezcennych zabytków architektonicznych miasta Krakowa stanowiących dobytek i własność całego narodu, stwierdza, że istniejące w pobliżu miasta prochownie i składy amunicji stanowią ciągłą, nieustanną grozę dla całości miasta i bezpieczeństwa jego mieszkańców.

II. Rada miasta stwierdza, iż ostatni wybuch prochowni w Witkowicach i połączone z nim olbrzymie zniszczenie zwłaszcza w północnych i zachodnich połaciach miasta stanowi groźne memento dla decydujących czynników co do konieczności przeniesienia wspomnianych prochowni i zakładów amunicyjnych w dalsze od miasta okolice.

III. Rada miasta wzywa Prezydjum miasta, aby bezzwłocznie podjęło jaknajenergiczniejsze kroki u władz centralnych w Warszawie co do najspieszniejszego usunięcia powyższych składów amunicyjnych z okolicy Krakowa.

IV. Rada miasta wzywa Prezydjum miasta, aby podjęło u Rządu akcję, celem bezzwłocznego wynagrodzenia szkód ludności dotkniętej wybuchem prochowni w Witkowicach".

W dyskusji nad powyższym wnioskiem imieniem Klubu Zjednoczenia mieszczańskiego zabrał głos Rm. inż. T u r s k i i przemawiając za uchwaleniem rezolucji Prezydjum m., wskazuje na ustawiczną groźbę, wiszącą nietylko nad życiem i mieniem obywateli Krakowa, ale i nad temi bezcennemi zabytkami, stanowiącemi skarb całego narodu.

Rm. Dr. B o b r o w s k i przypomina, że właśnie w dniu wczorajszym minęło 18 lat od chwili pamiętnego wybuchu prochowni pod Podgórzem, kiedy to ofiarą katastrofy padło 77 domów i 300 osób rannych. Karta Europy uległa od tych czasów licznym zmianom, prochownie jednak jak stały dawniej, tak i nadal stoją, to też nie można się obecnie zadawalać przemijającemi szybko doraźnemi przedstawieniami i obiecankami, ale należy bez ustanku stać twardo w obronie słusznych żądań, niespuszczając ich nigdy w przyszłości z oka.

Mowca wnosi w końcu, by członkom Straży pożarnej, funkcjonarjuszom Zakładu czyszczenia miasta, Pogotowiu ratunkowemu i pp. wiceprezydentom Ostrowskiemu, Dr. Schneidrowi i Dr. Wielgusowi, którzy pierwsi przybyli na miejsce katastrofy, wyrazić szczególne uznanie za ich ofiarną akcję ratowniczą.

Rm. P u c h a ł k a podkreśliwszy znaczenie Krakowa dla narodu, wyraził zdziwienie, że polskie władze wojskowe zwlekają z usunięciem grożącego miastu niebezpieczeństwa. Mowca domagał się wywarcia przez Prezydjum miasta energicznego nacisku na rząd i władze wojskowe w tym kierunku oraz uzyskanie jak najrychlejszego i najpełniejszego odszkodowania dla osób dotkniętych skutkami wybuchu.

Rm. ks. M a s n y przyłączając się do tych wywodów domagał się wyrażenia przez Radę miejską uznania tym wszystkim, którzy w akcji ratunkowej szczególny brali udział oraz zwrócił się do posłów i senatorów, zasiadających w Radzie m. z apelem o gorące poparcie tej piekącej sprawy.

Rm. Dr. L a n g poparł gorąco przedłożoną przez Prezydjum m. rezolucję.

Po zamknięciu dyskusji R a d a m. wśród oklasków j e d n o m y ś l n i e u c h w a l i ł a p o d a n ą w y ż e j r e z o l u c j ę P r e z y d j u m m. w r a z z d o d a t k o w y m p u n k t e m, w y r a ż a j ą c y m u z n a n i e z a p e ł n ą p o ś w i ę c e n i a z n a r a ż e n i e m ż y c i a n i e s i o n ą a k c j ę r a t o w n i c z ą n a c z e l n i k o w i S t r a ż y p o ż a r n e j O b i d o w i c z o w i, n a c z e l n i k o w i Z a k ł a d u c z y s z c z e n i a m., i n ż. S t a h l o w i, P o g o t o w i u r a t u n k o w e m u oraz f u n k c j o n a r j u s z o m Z a k ł a d u c z y s z c z e n i a m. i t y m u r z ę d n i k o m m a g i s t r a t u, k t ó r z y w e w s p o m n i a n e j w y ż e j a k c j i b r a l i u d z i a ł.

Po uchwaleniu tych rezolucyj wiceprez. inż. S a r e podkreślił w końcowem przemówieniu wielką życzliwość p. wicepremjera B a r t l a, okazaną w przyjściu z pomocą nieszczęśliwym ofiarom katastrofy i zamiarach co do odwrócenia w przyszłości groźby jej powtórzenia się, wspomniał przytem i o drugiem również chronicznem niebezpieczeństwie, które nie tak prędko powiedzie się usunąć, t. j. niebezpieczeństwie powodzi.

P r z e w o d n i c z ą c y wiceprez. m. Dr W i e l g u s po wyczerpaniu porządku dziennego zamknął posiedzenie o godz. $6^1/_2$ wieczorem.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

W dniu 1 czerwca br. odbyło się pod przewodnictwem Radcy m. Dra Rafała Landaua w obecności Wiceprezydenta m. Dra Ludwika Schneidra, posiedzenie **Sekcji V. Rady miasta,** na którem załatwiono szereg spraw o przyjęcie do Gminy miasta Krakowa.

Posiedzenie Komisji dla zakładów przemysłowych, odbyło się w sali obrad Magistratu dnia 13-go czerwca b. r., o godzinie 5-tej popołudniu pod przewodnictwem p. Senatora Adelmana w obecności Wiceprezydenta m. Ostrowskiego i Dra Wielgusa.

Dyrektor Elektrowni m. Bieliński przedkłada zamknięcie rachunkowe za rok 1926 od 1-go stycznia do 31-go grudnia 1926 r. sprawdzone przez Komisję rewizyjną, w skład której weszli radcowie: pp. inż. Drobniak, Zawojski i Dr. Rosenzweig, oraz dyrektor M. I. O. p. Krzyżanowski. W myśl wniosku Komisji rewizyjnej przyjęto Rk. Bilansu i Rk. Strat i Zysków na rok 1926 do zatwierdzającej wiadomości i udzielono dyrekcji Elektrowni absolutorjum na powyższy czasokres. Przy tej sposobności zwrócił uwagę p. radca Landau, że długoterminowe pożyczki zagraniczne (Oester. Boden Credit Anstalt) są w bilansie za wysoko zwaloryzowane i cyfry te ulegną zmianie po ogłoszeniu odnośnych umów międzypaństwowych.

Personalowi przyznano remunerację w tej samej wysokości jak w roku 1925.

Sprawy Gazowni:

1. Przyjęto do zatwierdzającej wiadomości wniosek Komisji Rewizyjnej złożonej z pp. Radców miejskich: Inż. Drobniaka, Dra Kuźniara, J. Marskiego oraz Dyrektora Miejskiej Izby Obrachunkowej J. Krzyżanowskiego, zamknięcia rachunkowego za rok 1926 i udzielono Dyrektorowi Gazowni absolutorjum za powyższy czasokres.

2. Uchwalono na Radę miejską wniosek zakupienia realności p. Liby z Horowitzów Tornowej położonej przy ulicy Gazowej L. 8, na cele Krakowskiej Gazowni Miejskiej za kwotę 130.000 Zł.

3. Przedłożono wniosek na Radę miejską, zaciągnięcia pożyczki z Banku Gospodarstwa Krajow. w 8-io procentowych obligacjach komunalnych w kwocie Zł. 250.000 w złocie, celem skonwertowania pilnych zobowiązań Gazowni.

4. Przeniesiono w stan spoczynku urzędnika Gazowni p. Walentego Sikorskiego, niemającego prawa do emerytury, wyznaczając mu w drodze łaski zaopatrzenie na starość pod warunkiem, że zaopatrzenie stanie się płynne dopiero w dniu, kiedy opuści mieszkanie zajmowane w realności Krakowskiej Gazowni Miejskiej.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Gazowni i Elektrowni m. Radca Dr. A. Müller imieniem Komisji rewizyjnej, delegowanej z łona Komisji dla Zakładów Przemysłowych, składającej się z pp. Radców m.: Inż. A. Adelmana, Karola Breuera, Dra Adama Müllera, Dra Karola Krzetuskiego, Norberta Wasserberga, Dyr. M. J. O. Jana Krzyżanowskiego, Dyr. M. Z. C. Ignacego Menaschego i rewid. M. Z. C. Salomona Wellnera, zdaje sprawozdanie z dokonanej rewizji i omawia sprawę dalszego prowadzenia działu handlowego materjałów budowlanych.

Komisja rewizyjna po sprawdzeniu ksiąg i zbadaniu stosunków na miejscu, rozpatrywała sprawę prowadzenia działu handlowego, dochodząc do przekonania, iż prowadzenie tego działu jest dla Gminy korzystnem a dla Miejskich Zakładów ceramicznych koniecznem.

W myśl tych wywodów referent przedkłada imieniem tejże Komisji następujące wnioski:

I. Przyjmuje się do zatwierdzającej wiadomości zamknięcie rachunkowe, rachunki strat i zysków oraz bilansu wszystkich działów gospodarki Miejskich Zakładów ceramicznych za okres sprawozdawczy od dnia 1-go stycznia do 31-go grudnia 1926 r. i udziela się Dyrekcji M. Z. C. absolutorjum za tenże czasokres, wyrażając przy tej sposobności uznanie za korzystną działalność.

II. Z wykazanego zysku brutto . . Zł. 101.744·90 należy przeznaczyć:

a) Gminie miasta Krakowa, jako czysty zysk M. Z. ceramicznych za rok 1926	Zł.	60.000·—
b) na dalsze zasilenie funduszu zapasowego	„	20.000·—
c) na remuneracje dla personalu urzędniczego i robotniczego . .	„	21.744·90
	Zł.	101.744·90

III. Upoważnia się Dyrekcję M. Z. ceramiczn. do użycia kwot przeznaczonych książkowo na fundusze zapasowe i inne, jako kapitału obrotowego za odpowiedniem oprocentowaniem na rzecz tychże funduszów.

IV. Komisja dla Miejskich Zakładów Przemysłowych oświadcza się za prowadzeniem przez M. Z. cer. działu handlowego artykułami wchodzącymi w zakres budowy i poleca Dyrekcji prowadzenie tego działu w dotychczasowym zakresie.

P. Radca bud. inż. Ignacy Menasche, Dyrektor M. Z. ceram. przedkłada imieniem Prezydjum miasta następujące wnioski do uchwały:

V. Komisja dla Miejskich Zakładów Przemysłowych upoważnia Dyrekcję Miejskich Zakładów ceram. łącznie z Prezydjum miasta:

I. Do wykonania względnie zakupu:

a) urządzenia elektrycznego do przesuwania wagonów kolejowych na torze Wapiennika miejskiego,
b) motoru elektr., pasów i uzupełnienia tłukarki w kamieniołomie pod Redemptorystami,
c) motoru elektr. i uzupełnień do drugiej wiertarki elektrycznej.

VI. Do przygotowania planów i kosztorysów:
a) maszynowego wyrobu płyt betonowych,
b) suszarni systemu Keller-Wedegärtner w cegielni,

VII. Do wynajęcia lokalu biurowego w centrum miasta, celem przeniesienia tamże biura centralnego M. Z. ceramicznych.

VIII. Komisja dla Miejskich Zakładów Przemysłowych upoważnia Prezydjum miasta do zakupu auta osobowego dla Dyrekcji M. Z. ceram. kosztem nieprzekraczającym kwoty Zł. 15.000.

Po dyskusji, w której zabierają głos pp. radcy m.: Ziffer, Kleinberger i Marski, wnioski przedłożone przez referentów pp. radcę Müllera i Dyr. M. Z. cer. r. bud. inż. Ign. Menaschego zostały jednogłośnie przyjęte.

W dniu 15 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie **Komisji administracyjnej** pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. Ostrowskiego.

Naczelnik Miejskiego Urzędu Poboru Opłat i Podatków Pośrednich Dr. Zawadzki przedłożył zamknięcie rachunkowe za okres administracyjny od 1-go stycznia do 31-go marca br., z którego się okazuje, że podatki i opłaty pośrednie należycie wpływają, a zakłady miejskie: rzeźnia, chłodnia i targowica etc. normalnie się rozwijają.

Komisja oddała nadbudowę domów administracyjnych na targowicy m. budowniczym Jonklerowi i Kaczmarczykowi, poczem załatwiła kilka innych spraw administracyjnych i osobistych.

Podkomitet plantacyjny dokonał dnia 21 czerwca b. r. pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. Ostrowskiego objazdu i lustracji parków i plantacyj miejskich, oraz skwerów na placach i ulicach miasta.

Zwiedzono w szczególności planty główne, planty dietlowskie, park na Krzemionkach, mające powstać pod stokami Wawelu od strony kościoła OO. Bernardynów, przedłużenie plant, dalej postęp robót około urządzenia skwerów w ulicy Retoryka, Al. 3-ch Wieszczów, placu Kazim. Wielkiego i t. d.

Podkomitet stwierdził wszędzie zadowalniający stan tych objektów ogrodowych, względnie także postęp prac około systematycznego ich uporządkowania.

Lustracja wykazała zarazem, że Zarząd miasta dąży stale do nadania miastu na wzór europejski zdobnej szaty ogrodowo-parkowej i, że we właściwych rękach spoczywa administracja ogrodnictwa miejskiego.

Na posiedzeniu **Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej Rady m.** w dniu 22-go czerwca br. pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. Józefa Sarego uchwalono przyznać prawo budowli na parceli gminnej Nr. 48 przy Aleji pod Kopcem Krakusa Dz. XXII. pod budowę domu mieszkalnego według planów zatwierdzonych przez Bud. m. Następnie przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie z robót obecnie wykonywanych przez Bud. m. B. przy budowie kanałów m. i nawierzchni drogowych w mieście. Zatwierdzono wnioski odnoszące się do budowy chodnika w ulicy Sobieskiego po stronie prawej, uporządkowania nawierzchniowego w ulicy Wolskiej, w Aleji Trzeciego Maja, ulicy Kopernika na przestrzeni od ulicy Blich do ulicy Andrzeja Potockiego, oraz budowy chodnika w ulicy Miodowej. Uchwaliła Komisja również poprawę dróg polnych na Zwierzyńcu i dokończenie uporządkowania nawierzchni ulicy Retoryka. Przy sposobności zamierzonego przedłużenia linji tramwajowej Nr. 2 Komisja uchwaliła uporządkować przedłużenie ulicy Karmelickiej, ulicę Pomorską i część ulicy Kazimierza Wielkiego do Szkoły powszechnej.

W dniu 24-go czerwca b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Piotra Wielgusa posiedzenie **połączonych Sekcji skarbowej i prawniczej Rady miejskiej,** na którem uchwalono zaciągnąć pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddział w Krakowie w kwotach 70.000 zł., 100.000 zł. i 130.000 złotych na budowę domów mieszkalnych. Nadto uchwalono wnioski Magistratu w sprawie rozszerzenia etatu Zakładu czyszczenia miasta oraz udzielenia „veniam aetatis“ dla kilkudziesięciu niższych funkcjonarjuszy miejskich.

Pod przewodnictwem Radcy m. inż. Turskiego, przy współudziale Wiceprezydentów miasta inż. Sarego i Dra Wielgusa odbyło się w dniu 24-go czerwca b. r. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.**

Sekcje zatwierdziły oferty na wykonanie centralnego ogrzewania, instalacji wodociągowej i ciepłej wody oraz na zmontowanie Zakładu dezynfekcyjnego w miejskim domu noclegowym przy ulicy Nadwiślańskiej L. 3 w dzielnicy XXII.

Następnie rozpatrywały Sekcje między innemi sprawę koniecznego uzupełnienia taboru ogniowego M. Straży pożarnej. W dalszym ciągu postanowiły Sekcje nabyć na cele uliczne skrawek gruntu prywatnego w dzielnicy XXII.

W końcu wybrały Sekcje osobny podkomitet, który zajmie się sprawą nadania nowych nazw szeregowi ulic w mieście i przedłoży w swoim czasie Sekcji odpowiednie wnioski.

„Samorząd miejski“ w zeszycie za czerwiec zawiera: „Statystyka miejska w Polsce“ przez Dra J. Piekałkiewicza; „Zasady statystyki majątku komunalnego“ przez Fr. Piltza; „Czy rozporządzenie P. K. L. o wprowadzeniu kurji powszechnej do ordynacji wyborczej gmin galicyjskich obowiązuje także w Galicji wschodniej, czy też tylko w Galicji zachodniej“ przez Dra A. Grossa. W kronice: Z życia miast; Ś. p. Dr. Jan Michejda (wspomnienie pośmiertne); O politykę inwestycyjną miast. W kronice zagranicznej: Ustrój miejski w różnych krajach (Szwajcarja). Zamykają obfity w treść i interesujący zeszyt rubryki: Z książek i czasopism, komunikaty i dział pośrednictwa pracy. Bezpłatny dodatek do powyższego zeszytu stanowi obszerna bibljografja zagraniczna.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9.

Nr. 7. Kraków, dnia 31 lipca 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI.

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych Gminy miasta Krakowa w przyszłości *).

IV.

Szkolnictwo, oświata, kultura i sztuka.

Plan gospodarczy zarządu miasta, jego polityka w dziedzinie kultury i oświaty społecznej nie może zapoznawać roli Krakowa w życiu społecznem narodu, jego tradycji dziejowych i dorobku pracy dotychczasowej. Kraków ma wszelkie warunki, by w tej dziedzinie utrzymać nadal palmę pierwszeństwa wśród miast Rzpltej. Jedyna w Polsce Akademja Umiejętności, instytucja o światowem znaczeniu i światowych stosunkach, szereg uczelni wyższych, szkół średnich ogólno-kształcących i zawodowych ma swą siedzibę w Krakowie. Szereg instytucji kulturalnych ogólno-państwowego znaczenia, jak bogate zbiory naukowe, muzea, bibljoteki mieszczą się w Krakowie. Stąd też z całą słusznością można powiedzieć o Krakowie, że jest miastem nauki i wiedzy polskiej. W tutejszych zakładach naukowych korzysta z nauki rocznie około 40.000 młodzieży t. j. ponad 20 procent ludności miasta. Połowa z tej liczby t. j. około 20.000 dzieci pobiera naukę w szkołach powszechnych miejskich, a dalszych kilka tysięcy młodzieży korzysta ze szkół zawodowych i uzupełniających umieszczonych w budynkach miejskich.

Prawno-publiczne obowiązki Gminy miasta Krakowa w dziedzinie oświaty normuje ustawa z d. 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych; według jej postanowień obowiązek ten ciąży na Państwie i na Gminie. Odnośnie do gminy obejmuje on częściowe utrzymanie szkół powszechnych, oraz pewnych szkół zawodowych, w formie t. zw. świadczeń rzeczowych tj. dostarczenia lokalu, wewnętrznego urządzenia, światła, opału, służby i t. d.

Na Gminę nałożyła wspomniana ustawa również obowiązek dostarczania mieszkań kierownikom i nauczycielom szkół powszechnych i to bezpłatnie, przyczem kierownikom mieszkającym w budynkach szkolnych będącym własnością Gminy, Rząd potrąca dodatek mieszkaniowy na rzecz Skarbu Państwa. Przeciw powyższemu obowiązkowi, który odnosić się może jedynie do gmin wiejskich, a ma na celu zapewnienie mieszkania siłom nauczycielskim, wniosła Gmina miasta Krakowa w maju 1925 r. skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, która dotychczas nie została załatwioną.

Poza szkolnictwem powszechnem Gmina miasta Krakowa interesowaną jest w rozwoju szkolnictwa średniego i wyższego, i rozwój ten stara się wszelkiemi stojącemi jej do dyspozycji środkami popierać. Idąc w powyższym kierunku Gmina domaga się ukończenia budowy gmachu Akademji Górniczej, rozbudowy gmachów Uniwersytetu Jagiellońskiego, ostatnio dokończenie budowy gmachu kliniki ginekologicznej, stara się o budowę nowych gmachów na pomieszczenie szkół średnich, zwłaszcza gimnazjów żeńskiego i męskich o rozbudowę gmachu Akademji sztuk pięknych i t. d.

Gmina dla pomieszczenia szkół powszechnych posiada własne 52 budynki szkolne, budowane w różnych czasach, trzy szkoły zaś umieszczone są w budynkach wynajętych. Budynki szkolne nie są budowane według jednego typu i można je podzielić na cztery grupy, a to:

1) budynki z urządzeniami odpowiadającemi najnowszym wymaganiom współczesnej wiedzy, jak szkoły

*) Zestawione na podstawie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej rozporządzeniem Prezydenta miasta z dnia 8-go sierpnia 1926 r.

przy ul. Loretańskiej, Lubomirskich, Słonecznej, Szlak. Topolowej, Wąskiej, w Dębnikach, w Łobzowie, Dąbiu i w Płaszowie i t. d.,

2) budynki szkolne starszego typu, jednak zupełnie dobrze utrzymane, jak szkoły przy ul. Dietlowskiej, Sebastjana, Studenckiej, Bernardyńskiej i w Podgórzu przy ul. Sokolskiej,

3) budynki nieodpowiednie celom szkolnym, których Gmina posiada kilka, jak n. p. przy ul. św. Ducha, przy ul. św. Krzyża, w Podgórzu i t. p.

4) szkoły barakowe, których Gmina posiada obecnie trzy.

Budowa szeregu nowych budynków szkolnych — przebudowa budynków starszych stanowi najpilniejsze zadanie miejskiej administracji szkolnej.

Budową nowych szkół muszą być objęte w pierwszym rzędzie te dzielnice, które budynków szkolnych dotychczas nie posiadają. I tak najbardziej koniecznem jest wybudowanie nowego budynku dla szkoły męskiej i żeńskiej na Warszawskiem, dalej na szkoły na Blichu i w Dz. XXII. Podgórze w okolicy III. mostu.

Pozatem Rada szkolna miejska domaga się budowy nowej szkoły męskiej przy placu św. Ducha oraz szkoły żeńskiej w okolicy Aleji Mickiewicza. Koszty budowy jednego budynku szkolnego przyjąć należy przeciętnie pół miljona złotych, z których do 400.000 złotych przypada na samą budowę, reszta zaś na wewnętrzne urządzenie budynku. Wobec znacznego wydatku budowa podjętą być może jedynie w razie uzyskania długoterminowych kredytów. W najbliższym okresie 6-cio letnim przewidziana jest budowa dwóch szkół powszechnych z najnowszemi urządzeniami z pożyczki inwestycyjnej z tych jednej dla dzielnicy Warszawskiej oraz dwóch szkół barakowych, tych ostatnich możliwie z funduszów miejskich.

Stan obecnego pomieszczenia szkół powszechnych pogarsza jeszcze zajęcie trzech budynków szkolnych przez Akademję górniczą, przez co młodzież skupiać się musi w większej ilości w innych szkołach powszechnych. Akademja górnicza zajmuje budynki szkół powszechnych przy ul. Smoleńskiej, przy ul. Loretańskiej, oraz budynek szkolny w Podgórzu. Z chwilą wykończenia budowy gmachu Akademji górniczej, o co Gmina usilnie się stara, odzyska Gmina z powrotem zajmowane obecnie przez Akademję budynki szkolne.

Według postanowień ustawy z dnia 17-go lutego 1922 r. mogły Gminy otrzymać z funduszów państwowych bezzwrotne zasiłki na budowę szkół w wysokości 50% kosztów budowy. Odnośne postanowienia powołanej ustawy zostały jednak uchylone ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej, w zamian za co Gminy mogą otrzymać obecnie ze skarbu Państwa na budowę szkół długoterminowe pożyczki. Wobec skromnych kredytów przyznawanych na ten cel w budżecie państwowym pożyczki z tego funduszu są minimalne; z wyjątkiem Warszawy udzielono je dotychczas jedynie na dokończenie budowy szkół.

Program rozbudowy szkolnictwa powszechnego, musi idąc po linji rozwoju higjeny szkolnej uwzględniać zarówno w nowych budynkach, jak istniejących już gmachach szkolnych konieczność nowoczesnych urządzeń, a to zaprowadzenie światła elektrycznego, umywalek wodociągowych, budowę wychodków do spłukiwania i sprawienie ławek szkolnych nowego typu.

W szkołach męskich projektowane jest nadto urządzanie warsztatów stolarskich i tokarskich, a w szkołach żeńskich kuchni.

Konserwacja budynków szkolnych wymaga perjodycznego odmalowywania fasad, wymiany podłóg miękkich na posadzki twarde, wymiany drzwi i okien, naprawy dachów i t. p. Na cele powyższe wstawiane są corocznie do budżetu odpowiednie kredyty odpowiadające możności finansowej Gminy w danym roku.

Do programu rozbudowy szkolnictwa powszechnego i należytego jego funkcjonowania należy wreszcie zakładanie ogródków szkolnych przy budynkach szkolnych. Akcja Gminy w tym kierunku jest już rozpoczętą i w najbliższym roku projektowanem jest założenie ogródków przy szkole na pl. Wolnica i przy szkole barakowej w ulicy Dietlowskiej, a odpowiednie kredyta (na rok 1927 — 10.000 zł.) zostaną wstawione corocznie do budżetu.

Dążeniem Gminy jest zapewnienie tercjanowi każdej szkoły mieszkania służbowego. Przeważna część budynków szkolnych ma mieszkania dla tercjanów, zaś w brakujących 4-ch szkołach należy mieszkania te wybudować i to w możliwie najkrótszym czasie.

Szkolnictwo powszechne zorganizowane na podstawie ustawy z roku 1922 przewiduje zasadniczo zakładanie w każdym okręgu szkolnym 7-mio klasowych szkół powszechnych. Ministerstwo Oświaty może w miastach podnieść stopień organizacyjny szkoły ponad te 7 klas i zezwolić na zorganizowanie dalszych 3-ch klas wyższych t. j. 8-mej, 9-tej i 10-tej. W Krakowie utrzymywanie wspomnianych wyższych klas w pewnych szkołach jest konieczne dla umożliwienia wielkiej liczbie młodzieży dalszego kształcenia się, tembardziej że młodzież ta po ukończeniu 7 klas szkoły powszechnej mając dopiero 13 lat życia, nie ma wstępu do wyższych szkół zawodowych, ani do zawodów praktycznych. Dowodem potrzeby istnienia wspomnianych klas wyższych jest fakt, że w ostatnich latach ilość dzieci pobierających naukę w klasach wyższych wynosiła przeciętnie 900 uczniów i uczennic rocznie. Do roku szkolnego 1923/24 Ministerstwo Oświaty ponosiło częściowo koszta utrzymania tych klas wyższych, obecnie jednak Ministerstwo godzi się na utrzymanie tych klas tylko w tym wypadku, jeżeli Gmina w zupełności pokryje wszystkie koszta rzeczowe i osobowe.

Rada miasta uznając konieczność prowadzenia 3-ch wyższych klas w kilku szkołach powszechnych uchwaliła na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 1926 pokrywać w całości koszty rzeczowe i osobowe utrzymania tych klas, przyznając na ten cel kredyt do budżetu na rok 1927 w kwocie 84.000 złotych. Na częściowe pokrycie wydatków pobierane są od uczniów w tych klasach opłaty szkolne; znaczna jednak ilość dzieci ubogich rodziców zwalnianą jest od tych opłat.

W tym stanie rzeczy trzeba przyjąć, że prowadzenie wyższych klas w szkołach powszechnych będzie stale należało do zadań Gminy, która będzie musiała równocześnie przyjąć obowiązek pokrywania wszelkich kosztów ich utrzymania.

Czasy wojenne pomnożyły znacznie ilość dzieci nierozwiniętych i głuchoniemych. Dla kształcenia tychże dzieci otwarła Gmina m. Krakowa specjalną szkołę,

mieszczącą się na razie w budynku szkolnym przy ulicy Rajskiej. Budynek ten celowi swemu zupełnie nie odpowiada. Z nauki w szkole korzystają przeważnie dzieci z okolicznych gmin i powiatów, z samego miasta Krakowa napływ nie jest stosunkowo wielki. W obecnych warunkach Gmina miasta Krakowa nie jest w możności postawienia szkoły dla głuchoniemych i niedorozwiniętych na poziomie dla tego typu szkół wymaganym. Starania Gminy idą w kierunku uzyskania pomocy finansowej od czynników rządowych i powiatowych i przystąpienie do budowy pierwszej tego rodzaju w kraju wzorowej szkoły wraz z internatem dla dzieci zamiejscowych.

W dziedzinie rozbudowy szkolnictwa zawodowego i dokształcającego Gmina poza normalnemi świadczeniami, opartemi na przepisach ustawowych, dążyć musi do popierania społecznej akcji zakładania i utrzymywania prywatnych szkół zawodowych, przemysłowych i handlowych, subwencjonowanych przez Rząd. Z typu tego rodzaju zakładów naukowych założona została w ostatnich latach w Krakowie szkoła rzemiosł o typie fabrycznym, która na razie mieści się przy państwowej szkole przemysłowej. Na cele budowy tej szkoły odstąpiła Gmina dwa morgi gruntu na Rydlówce w Podgórzu na prawie budowy. Szkoła rzemiosł budowana będzie systemem pawilonów, a budowa jej rozpocząć się ma jeszcze w bieżącym roku. Na początek otwarte będą kursy ślusarskie i mechaniki precyzyjnej.

Dawna Akademja Handlowa mieszcząca się w budynku miejskim, została zamienioną na „Szkołę Ekonomiczno-handlową" o zmienionym nieco typie nauki. Ze szkoły tej został wyłączony tak zw. kurs abiturjentów, którego prowadzenie przejęło na siebie Towarzystwo Wyższego Studjum Handlowego, zatwierdzone przez Rząd. Towarzystwo to, jako osoba prawna, przystąpiło do budowy własnego gmachu przy ul. Sienkiewicza na gruncie odstąpionym przez Gminę.

Gmina miasta Krakowa kilkakrotnie starała się u b. rządu austrjackiego o upaństwowienie Akademji Handlowej, proponując oddanie Rządowi na własność budynku, w którym ta szkoła się mieści, oraz zobowiązując się do świadczeń rzeczowych, wynoszących około 10.000 Kor. rocznie przez lat dziesięć. Sprawa ta z powodu wybuchu wojny została odroczoną i dążeniem Gminy będzie w odpowiedniej chwili ponowić swoje starania o upaństwowienie Szkoły Ekonomiczno-handlowej.

We własnym zarządzie prowadzi Gmina od szeregu lat Miejską Szkołę Gospodarstwa domowego, którego to typu szkół w Polsce jest zaledwo kilka. Jak stwierdziła lustracja przeprowadzona przez władze nadzorcze, szkoła rozwija się pomyślnie. Obecnie szkoła Gospodarstwa domowego mieści się w dzierżawionym budynku na Pędzichowie; uczęszcza do niej około 130 uczenic. Studjum obejmuje szkołę gotowania dla uczenic do 14 lat, które otrzymują również naukę innych przedmiotów szkolnych, oraz jednoroczną szkołę gotowania dla dorosłych. Ponadto szkoła urządza 5-cio miesięczne kursy zawodowe krawieczyzny, modniarstwa, haftu, szycia itp.; kursy te odbywają się w miarę zgłoszenia się dostatecznej ilości uczenic, koszty ich prowadzenia pokrywa się bowiem jedynie z opłat uczennic. Do najważniejszych zadań Gminy należy wyszukanie dla tej szkoły odpowiedniego budynku szkolnego, na który to cel wybraną została szkoła św. Scholastyki. Nastąpić to może jednak dopiero z chwilą przeniesienia znajdującej się tam szkoły powszechnej do innego budynku. Projektowanem jest również rozszerzenie planów nauki ze szkoły jednorocznej na dwuletnią, tak, by w program nauk można wstawić naukę o pielęgnowaniu dziecka przy równoczesnem odbywaniu praktyki w żłóbkach miejskich.

W ostatnich czasach wyłonił się projekt założenia »Kuratorjum żeńskiej szkoły gospodarstwa domowego«, którego celem byłoby przejęcie Miejskiej szkoły gospodarstwa domowego. Kuratorjum to powstać ma staraniem Gminy miasta Krakowa, Izby handlowej i przemysłowej, oraz Stowarzyszenia przemysłu gospodnio szynkarskiego w Krakowie. Ze strony Gminy miasta Krakowa przewidzianą jest stała coroczna subwencja na razie w wysokości potrzebnej do pokrycia wydatków na utrzymanie etatowych miejskich sił nauczycielskich zajętych w M. Szkole gospodarstwa domowego, a w razie przechodzenia tych sił na emeryturę, subwencja ta nie może być niższą niż wydatek roczny na utrzymanie dyrektorki i 5 nauczycielek zawodowych. Ponadto potrzebnych funduszów dostarczyć mają Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie, Stowarzyszenie gospodnio-szynkarskie, opłaty szkolne, a nadto przywidziana jest subwencja państwowa. Sprawa ta nie jest jeszcze ostatecznie postanowioną i musi być poddana szczegółowemu rozpatrzeniu.

W całokształcie spraw szkolnych nie można pominąć zmiany jaka zaszła na niekorzyść miasta wskutek wydania przez Ministerstwo Wyznań Relig. i Oświecenia Publ. rozporządzenia z dnia 8 lutego 1921 r. o Radach szkolnych. Z całej dawnej ustawy galicyjskiej z r. 1899 o Radach szkolnych okręgowych, został utrzymany jedynie przepis § 19, według którego miasta Lwów i Kraków są obowiązane dostarczyć dla Rady szkolnej miejskiej lokalu, sił pomocniczych oraz potrzeby kancelaryjne z własnych funduszów. Skarga Gminy m. Krakowa do Trybunału Administracyjnego o zwolnienie z powyższych obwiązków wobec nowej ustawy została rozstrzygniętą na niekorzyść Gminy.

Powyżej cytowana ustawa z r. 1921 ogranicza w wysokim stopniu wpływ Związków samorządowych w szczególności gmin miejskich na szkolnictwo powszechne mimo wielkich świadczeń, jakie one ponoszą. Wpływ na szkolnictwo powszechne mogą wywierać miasta jedynie przez Rady szkolne miejskie, w których poprzednio przewodniczył Prezydent miasta, a które obecnie zostały przemienione na organa rządowe, z inspektorem szkolnym jako przewodniczącym na czele. W Krakowie na ogólną liczbę 19 członków wchodzących w skład Rady szkolnej m. jest zaledwie 5 zastępców Gminy.

Również w miejsce dawnej na zasadach samorządu opartej Rady szkolnej krajowej, składającej się także z przedstawicieli społeczeństwa, wprowadzono ściśle urzędnicze Kuratorja, jako Władze szkolne II. inst.

Stosunek ciał samorządowych do szkolnictwa zawodowego nie został dotychczas ustawowo unormowany. Związki samorządowe nie mają ustawowego obowiązku zakładania lub utrzymywania szkół zawodowych z wyjątkiem publicznych szkół ludowych rolniczych, co bezpośrednio Gminy m. Krakowa nie dotyczy. Dawny wpływ Wydziału krajowego, a obecnie Tymcz. Wydziału samorządowego na szkolnictwo zawodowe, uchylony został

niemal w zupełności w roku 1921, a istniejące w Małopolsce krajowe szkoły i kursa zawodowe, oraz szkoły uzupełniające przemysłowe i handlowe, zarządzane przez tenże Wydział, przeszły z wyjątkiem kilku na mocy rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewn. z dnia 26 października 1921 r. pod zarząd Ministerstwa Oświaty. Jednocześnie zarządziło również Ministerstwo, że wszelkie dotychczasowe świadczenia Gmin i czynników lokalnych na rzecz szkolnictwa zawodowego wpływać mają do skarbu państwa. Stosunek zarządów gminnych do szkół zawodowych nie został dotychczas zmieniony. W myśl obowiązujących przepisów, o założeniu szkoły dokształcającej decyduje Kuratorjum okręgu szkolnego po zasięgnięciu opinji odnośnej Gminy, czy i o ile zobowiąże się ona do ponoszenia przypadających na nią wydatków na utrzymanie szkoły. Oprócz bowiem tak zw. świadczeń rzeczowych ponoszą Gminy $^1/_3$ część wydatków personalnych, zaś Rząd przyczynia się do utrzymania tych szkół jedynie pokryciem $^2/_3$ wydatków personalnych. Nadzór nad szkołami dokształcającemi, przemysłowemi należy do Kuratorjum, zaś organem wykonawczym i doradczym w Zarządzie tychże szkół jest Wydział szkolny miejscowy, w skład którego wchodzi Prezydent miasta, 4 delegatów Rady miejskiej i Naczelnik Wydziału szkolnego Magistratu. Gmina m. Krakowa ma zatem na sprawy szkół przemysłowo-dokształcających pewien wpływ; jest on jednakże w praktyce bardzo nieznaczny.

Jak z powyższego przedstawienia widoczne świadczenia Gmin miejskich na rzecz szkolnictwa powszechnego i zawodowego są bardzo znaczne — nieproporcjonalnie znaczne w stosunku do prerogatyw i wpływów Gminy na to szkolnictwo. Zwłaszcza w większych miastach o znaczniejszej liczbie szkół, wydatki te obciążają w wysokim stopniu budżet gminny i jednym ze starań Gminy musi być wyjednanie osobnych i dostatecznych źródeł dochodów na szkolnictwo powszechne i przemysłowe dokształcające.

Miasto Kraków stanowi samo przez się rzadki w Europie zabytek architektury średniowiecznej. Architektura miasta, jego zabytki w zabudowie śródmieścia, w licznych kościołach, gmachach, sięgające czasów pierwszych Jagiellonów, a nawet Piastów, stanowią prawdziwy, nieoceniony wprost skarb, który Zarząd miasta ze szczególną pieczołowitością i opieką otaczać musi. Pozatem Kraków, będący przez 126 lat niewoli jedyną ostoją polskości narodu, stał się ośrodkiem myśli i dążeń narodowych polskich, Piemontem pomników jego chwały i kultury dziejowej. Wyrazem tego są liczne zbiory naukowe istniejące przy uczelniach krakowskich, muzea, gabinety, bibljoteki, zbiory pamiątek, dzieł sztuki. Gmina posiada jeden z najbogatszych w Polsce zbiorów stanowiących Muzeum Narodowe, rok rocznie się powiększający, zbiór niezwykłej wartości nietylko majątkowej, lecz, co ważniejsza, artystycznej i historycznej. Brak odpowiedniego budynku i szczupłość dotychczasowego pomieszczenia nie pozwala na wystawienie wszystkich zbiorów jakie Muzeum posiada, powoduje niszczenie wielu przedmiotów, odstrasza często miłośników sztuki od ofiar i darów na rzecz Muzeum, wreszcie nie pozwala myśleć o przyjmowaniu depozytów, które w zagranicznych muzeach i galerjach tak poważną rolę odgrywają.

Rozwój Muzeum Narodowego, w szczególności stały z roku na rok powiększający się stan jego zbiorów, postawił na porządku dziennym jako najpilniejsze, powiedzmy piekące wprost zadanie gospodarki miejskiej, sprawę pomieszczenia zbiorów muzealnych. Datuje się ona od roku 1908, w którym Prezydjum miasta zwróciło się w myśl uchwały Komitetu Muzeum Narodowego do ówczesnego Wydziału Krajowego z prośbą o zarezerwowanie gmachu szpitala garnizonowego na Wawelu na rzecz Muzeum Narodowego. Już wtedy w motywach prośby podniesiono brak miejsca tak w Sukiennicach, jakoteż w Muzeum Czapskich przy ul. Wolskiej, wskutek czego znaczna część zbiorów znajdujących się w pakach nie może być dostępną dla zwiedzającej publiczności, zwłaszcza, że napływające dary powiększają stale zbiory Muzeum; podkreślono również fakt, że szereg ofiarodawców cofnął swe dary z powodu braku miejsca na ich wystawienie.

Motywy ówczesnej prośby nie straciły niczego ze swej wagi i aktualności, przeciwnie kwestja ta z roku na rok silniej się zaostrza. Znaczna część zbiorów pomieszczona w pakach, społeczeństwo z nich nie korzysta, dalszy rozwój Muzeum stanął na martwym punkcie. Liczni poprzednio ofiarodawcy nie mając pewności umieszczenia swoich zbiorów, unikają składania tychże na rzecz Muzeum Narodowego i zwracają swoją ofiarność do zbiorów państwowych, które dysponując odpowiedniemi pomieszczeniami mogą ofiarodawcom zapewnić wystawienie ich darów, a tem samem oddanie ich na użytek publiczności. Z licznych wypadków, jakie się zdarzyły, dość przytoczyć oddanie zbiorów kilkumiljonowej wartości, będących własnością p. Krosnowskiego, a wywiezionych z Petersburga Muzeum państwowemu w Warszawie mimo, że pertraktował on z Muzeum Narodowem w Krakowie o umieszczenie tychże w naszem mieście. W ostatnich czasach zapowiedział odebranie swojej bardzo cennej galerji starych obcych mistrzów Leon hr. Piniński, którego dary znajdujące się od kilku lat w depozycie Muzeum Narodowego miały być temuż Muzeum darowane. Obecnie Leon hr. Piniński oddaje je do zbiorów państwowych na zamku królewskim na Wawelu.

Brak miejsca, obecne rozmieszczenie zbiorów nie odpowiadające zupełnie wymaganiom muzealnictwa, »zatapetowanie« Sukiennic obrazami, a przepełnienie Muzeum Czapskich taką ilością zbiorów, że zwiedzającym nie daje jasnego przeglądu zbiorów, wywierać musi ujemne wrażenie w pierwszym rzędzie na zwiedzających cudzoziemcach, którzy zachwycając się naszemi dziełami sztuki zwracają bardzo często uwagę na brak miejsca i nie należyte ułożenie dzieł, a podkreślić należy, że frekwencja zwiedzających w ostatnich latach w porównaniu z frekwencją przedwojenną wzrosła kilkakrotnie, a w okresie letnim przez Muzeum Narodowe przewija się kilkadziesiąt tysięcy osób zwiedzających.

Te wszystkie trudności rozwiązać może tylko wybudowanie nowego gmachu Muzeum Narodowego. Koszty budowy gmachu któryby pomieścił nietylko wszelkie zbiory Muzeum, pomieścił kancelarje, pracownie, mieszkanie dla personalu muzealnego, ale posiadał również rezerwę miejsca na pomieszczenie przyszłych zbiorów i depozytów prywatnych wyniosłyby kilka miljonów złotych. Wydatek to bardzo poważny przekraczający możliwość finansową gminy, stąd też zabiegi gminy szły jak wspomniano po-

przednio w kierunku uzyskania na cele pomieszczenia zbiorów muzealnych budynku poszpitalnego na Wawelu. Istotnie też Wydział Krajowy wydzierżawił gmach poszpitalny na Wawelu Gminie miasta Krakowa na okres 99 lat za symbolicznym czynszem w kwocie 1 korony rocznie, udzielając ponadto subwencji na adaptacje gmachu, które Gmina przeprowadziła kosztem 300.000 koron. Państwo Polskie nie uznało powyższej umowy i nakazało opróżnić znajdujące się tam składy Muzeum. Głównym motywem tego zarządzenia był zamiar zburzenia brzydkiej budowy austrjackiej szpecącej otoczenie Zamku królewskiego.

W tym stanie rzeczy w Komitecie Muzeum Narodowego podjęto ponownie myśl budowy osobnego gmachu muzealnego, choćby częściowo i sukcesywnie.

Rada miasta przeznaczyła na budowę Muzeum Narodowego plac przy wylocie ulicy Wolskiej. Opracowano plany — sprawa rozbiła się o brak funduszów.

Wrócono zatem do koncepcji przebudowy gmachu poszpitalnego na Wawelu. Opinja publiczna podzieliła się na dwa obozy, zwolenników przebudowy szpitala na Wawelu i oświadczających się za budową nowego gmachu, a na razie przynajmniej jednego pawilonu. Zwolennicy budowy nowego gmachu podnoszą, że budowa będzie tańszą, aniżeli kosztowne odnowienie bardzo zniszczonego budynku poszpitalnego. Podkreślają również, że jeżeliby nawet obecne starania o utrzymanie w mocy wydzierżawienia gmachu poszpitalnego doprowadziły do skutku, to nie można mieć zupełnej pewności czy taka umowa nie zostałaby kiedyś anulowaną przez Rząd, a tem samem, czy sprawa umieszczenia zbiorów Muzeum Narodowego nie wróciłaby znowu do dzisiejszego stanu. Dalszym motywem podnoszonym przez zwolenników budowy nowego gmachu Muzeum Narodowego na przeznaczonem na to przez Radę miejską miejscu przy wylocie ul. Wolskiej, stanowi pojawiająca się w ostatnich czasach w dziennikach coraz częściej wiadomość o zamierzonem dokończeniu w najbliższych latach odnowienia Zamku Królewskiego na Wawelu, który ma być umeblowany stylowo, a tem samem tworzyć będzie osobne państwowe Muzeum. Umieszczenie zatem dwóch Muzeów obok siebie nie jest pożądanem i może się odbić niekorzystnie na frekwencji zwiedzających.

Budowa jednego pawilonu nowego gmachu Muzeum Narodowego według kosztorysu sporządzonego przez Prof. Dra Szyszkę Bohusza według cen z dnia 1 lutego 1926 r. miała kosztować około 700 tysięcy złotych. Na koszta tej budowy posiada Towarzystwo budowy nowego gmachu dla Muzeum Narodowego w Krakowie połowę kamienicy w Tarnowie mieszczącej Urząd pocztowy, a zapisanej Towarzystwu przez śp. Karola Corrazzę, przedstawiającej wartość około 180.000 złotych, dalej 12 wagonów cementu oddane przez Towarzystwo Górka, a zdeponowanych w Gminie m. Krakowa, a w końcu przyrzeczenia różnych darów w materjałach budowlanych lub częściach gotowych do dokończenia budowy (n. p. odrzwia marmurowe) wartości około 52 tysiące złotych.

Projektowana przez prof. Dra Szyszko-Bohusza budowa jednego pawilonu nie rozwiązałaby jednak sprawy pomieszczenia wszystkich zbiorów Muzeum Narodowego i nie uchyliłaby konieczności rozdzielenia zbiorów w kilku budynkach. Projektowany pawilon pozwoliłby na udostępnienie dla publiczności pewnej części zbiorów Muzeum, kryjących się obecnie w magazynach i urządzenie ich racjonalnie według zasad muzeologji. Znalazłyby więc tam częściowo pomieszczenie zbiory sztuki starożytnej (Egipt, Grecja, Rzym), sztuki wschodniej, zabytki z okresu średniowiecznego, renesansu, baroka, rokoka, oraz zabytki z okresu aż do połowy XIX. wieku włącznie. W obecnym lokalu Muzeum Narodowego w Sukiennicach pozostałyby dzieła nowoczesnego malarstwa i rzeźby tj. od r. 1850, a Muzeum Czapskich mieściłoby gabinet numizmatyczny, gabinet rycin i Muzeum (książki, stare druki, oprawy itp.).

Bezcenne zbiory fundacji Feliksa Jasieńskiego na rzecz Muzeum Narodowego stanowiące oddział Muzeum Narodowego tegoż nazwiska, mieszczą się obecnie w 4 pokojach, będących równocześnie prywatnem mieszkaniem ofiarodawcy. Brak odpowiednich warunków pomieszczenia zbiorów, szkodliwy jest nietylko dla konserwacji zbiorów, których nie można należycie odczyszczać, lecz także bardzo krępującym dla ofiarodawcy, który prawie że niema miejsca na swobodne poruszanie się wśród 15 tysięcy przedmiotów »zmagazynowanych« w 4 pokojach prywatnego mieszkania.

Perłą zbiorów fundacji Feliksa Jasieńskiego jest dział barwnych drzeworytów japońskich, obejmujący przeszło 4 i pół tysiąca plansz i 248 albumów. Jest to w Europie jeden z najpiękniejszych pod względem jakości i ilości zbiór drzeworytów japońskich, drugi może po najsławniejszym zbiorze bibljoteki publicznej w Leidzie w Holandji. Zbiory japońszczyzny Feliksa Jasieńskiego mają sławę światową i szereg miłośników i zbieraczy drzeworytów z zagranicy, a nawet z Ameryki oświadczali niejednokrotnie gotowość przybycia do Krakowa specjalnie dla oglądnięcia tych zbiorów. Niestety z powodu braku miejsca, w którym możnaby rozłożyć teki i pokazać wszystkie drzeworyty, Zarząd Muzeum zmuszony jest odmawiać oglądania swoich zbiorów co bezwątpienia wyrządza szkodę miastu. Ten stan rzeczy wymaga bezwątpienia specjalnego zajęcia się sprawą należytego pomieszczenia zbiorów oddziału im. Feliksa Jasieńskiego. Komitet Muzeum Narodowego stara się wszelkiemi siłami by zbiory te znalazły pomieszczenie w kamienicy przy ul. Szczepańskiej 11, ofiarowanej na rzecz Muzeum Narodowego przez pp. Szołajskich i przeznaczonej oddawna na ten cel. Ze względu na ochronę lokatorów zrealizowanie tego planu obecnie jest możliwe tylko przez nadbudowanie trzeciego piętra na pomieszczenie zbiorów. Koszty nadbudowy III piętra wynosiłyby około zł. 110.000, a w urządzonym oddziale Muzeum Narodowego im. F. Jasieńskiego znalazłyby się oprócz całego działu sztuki japońskiej także działy: grafika europejska w XIX. wieku, sztuka polska z okresu pomatejkowskiego, tkaniny, dywany i kilimy polskie i wschodnie od XVI. wieku, ornaty od XV. wieku, oraz najbogatszy w Polsce zbiór pasów litych i jedwabnych polskich, perskich, tureckich, ormiańskich, francuskich itd. wreszcie pasów metalowych rozmaitego pochodzenia i czasu. Ponadto znalazłaby tam pomieszczenie bardzo bogata bibljoteka z zakresu sztuki, posiadająca wielką ilość wydawnictw artystycznych, obecnie dla badaczy historji sztuki zupełnie niedostępna.

Troską Zarządu Gminy m. Krakowa jest jednak nietylko troska o należyte zachowanie i umieszczenie zbiorów, lecz także kwestja uzupełnienia zbiorów polskiej sztuki obrazami Matejki, Siemiradzkiego, Chełmońskiego

i innych wielkich mistrzów. Galerja Muzeum Narodowego, mimo iż jest największą w Polsce, posiada pewne luki, które należałoby uzupełnić i to możliwie jaknajprędzej, gdyż dzieła sztuki zakupywane są w stosunkowo wielkich ilościach przez zagranicę i wywożone z kraju bezpowrotnie. Dlatego koniecznem jest zwiększenie w budżecie corocznej dotacji na zakupno dzieł dla uzupełnienia galerji obrazów.

Kończąc omówienie sprawy pomieszczenia zbiorów muzealnych, dojść się musi do konkluzji, że ani pomieszczenie zbiorów muzealnych w gmachu poszpitalnym na Wawelu, ani budowa jednego pawilonu omawianego zagadnienia w sposób odpowiadający dążeniom Zarządu miasta i potrzebom szerokich sfer ludności zadość nie uczyni. Sprawa ta musi czekać na zaciągnięcie przez Gminę, większej pożyczki inwestycyjnej która jedynie umożliwi postawienie sprawy pomieszczenia zbiorów muzealnych na właściwej platformie tj. w osobno na ten cel zbudowanym gmachu monumentalnym. Prowadzona w ostatnich czasach i na posiedzeniach Rady miejskiej i na szpaltach miejscowej prasy namiętna czasem dyskusja na temat pomieszczenia zbiorów Muzeum Narodowego wyświetliła w sposób wyczerpujący wszelkie strony omawianego zagadnienia, którego rozwiązanie zależy, jak to poprzednio wykazałem, wyłącznie od możności zadysponowania, na ten cel przez Gminę m. Krakowa, odpowiednim funduszem.

Dalszą instytucją naukowo-kulturalną, utrzymywaną przez Gminę miasta, jest Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa, mieszczące się w miejskim budynku przy ul. Siennej 16. Jak sama nazwa wskazuje, głównym celem tej instytucji jest zbieranie i przechowywanie dokumentów i aktów, dotyczących historji miasta Krakowa. Tak jak Muzeum Narodowe, tak również i Archiwum aktów dawnych cierpi na brak miejsca, przez co wiele aktów złożonych w tekach i pakach nie jest dostępnych dla szerszej publiczności i badaczy. Do jednej zatem z najpilniejszych spraw należy budowa nowej, jednopiętrowej oficyny w podwórzu budynku Archiwum. Sprawa ta była wielokrotnie przedmiotem obrad Komisji archiwalnej. Koszta budowy oficyny zostały ustalone przez Budownictwo miejskie w roku 1924 na 17.500 zł., dzisiaj niewątpliwie wyniosłyby znacznie więcej. W oficynie pomieszczone byłyby księgi i akta gmin podmiejskich przyłączonych do Krakowa, dalej księgi kasowe Miejskiej Izby Obrachunkowej, które obecnie w znacznej części złożone są na stosach a powiększają się z roku na rok, oraz część Archiwum Naczelnego Komitetu Narodowego i Archiwum Legjonów (wydawnictwa, druki), których historja związaną jest ściśle z dziejami m. Krakowa. Racjonalne rozmieszczenie tych zbiorów pociągnie za sobą konieczność należytego ich utrzymywania t. j. oprawienia, zbroszurowania, sprawienia tek i t. d., co wymagać będzie wstawienia do budżetów na lat 6 conajmniej 1.000 zł. corocznie w wydatkach nadzwyczajnych.

W związku z rozszerzeniem Archiwum koniecznem jest przeprowadzenie w budynkach pewnych adaptacji w szczególności ogrzewania centralnego, zaprowadzenia instalacji elektrycznej w salach kancelaryjnych, a nadto rozszerzenia sieci dzwonków alarmowych pożarnych w salach Archiwum. Koszta powyższych inwestycji obliczono na sumę około 11.000 złotych. Urządzenie wewnętrzne nowego skrzydła oficyny wymagać będzie wydatku w kwocie 5.000 zł., tak, że ogólne koszta, związane z rozszerzeniem Archiwum a objęte planem gospodarczym na najbliszy okres 6-cioletni, wyniosą około 40.000 zł.

Z zakresu wydawnictw Archiwum, projektowany jest przez Dyrekcję druk III-go tomu »Katalogu Archiwum«, co pociągnie za sobą wydatek w okresie 6-cioletnim po około 1.000 zł. rocznie.

Do instytucji miejskich, spełniających zadania kulturalne, należy również M. Muzeum Przemysłowe im. Dra Adrjana Baranieckiego w Krakowie, mieszczące się we własnym gmachu przy ul. Smoleńskiej. Instytucja ta zawdzięcza swoje powstanie Drowi Baranieckiemu, który w r. 1868 ofiarował Gminie miasta Krakowa swój zbiór okazów z różnych gałęzi przemysłu i rękodzieł, oraz bibljotekę. Liczne następne dary osób prywatnych przyczyniły się w ten sposób do powstania poważnej instytucji Muzeum Przemysłowego o charakterze wybitnie pedagogicznym w dziedzinie przemysłowej i rękodzielniczej. Otwarty w r. 1907 »Krajowy Instytut popierania rękodzieł i przemysłu« o zadaniach, które należycie określa sama nazwa, został w roku 1920 włączony do Muzeum, tworząc w ten sposób zakład o szeroko zakrojonych ramach z działalnością wybitnie edukacyjną w dziedzinie podniesienia poziomu wytwórczości przemysłowej w kraju, tak pod względem technicznym, jak i estetycznym.

Wytyczone cele spełnia Muzeum przez urządzanie kursów zawodowych i ogólno-kształcących, odczytów, przez wydawanie czasopism i podręczników fachowych, przez urządzanie wystaw i konkursów, oraz przez udzielanie porad technicznych i artystycznych.

W obecnej chwili Muzeum Przemysłowe składa się ze zbiorów, bibljoteki, warsztatów, oraz sal wykładowych i rysunkowych. Zbiory Muzeum obejmują około 25.000 okazów przemysłu artystycznego, a do najcenniejszych zaliczyć należy zbiory fajansów i porcelany polskiej i zagranicznej, bogaty zbiór rodzimej ceramiki ludowej, kollekcję tkanin średniowiecznych, oraz zbiór obrazków podhalańskich malowanych na szkle. Bibljoteka Muzeum liczy dziś około 40.000 tomów i 15.000 rycin, fotografji, oraz rysunków z zakresu sztuki i rzemiosł i śmiało można powiedzieć, że jest to jedna z najbogatszych bibljotek zawodowych w Polsce. Przy bibljotece mieści się bezpłatna czytelnia.

Integralne oddziały Muzeum stanowią pracownie introligatorska, metalowa, stolarska, fotograficzna, hafciarska, a nadto drukarnia, cynkografja i kilimkarnia. Wszystkie te pracownie zaopatrzone są w odpowiednie maszyny, możliwie najnowszych systemów. W Muzeum znajduje się duża sala odczytowa, zaopatrzona w aparat kinematograficzny, oraz epidjaskop, a nadto cztery sale, przeznaczone do celów rysunkowych i wykładowych, które w razie potrzeby zamienia się na cele wystawowe.

Dyrekcja Muzeum wydaje własny miesięcznik p. t. »Rzeczy piękne«, poświęcony artystycznej wytwórczości przemysłowej i rękodzielniczej, oraz sztuce stosowanej. Rokrocznie organizuje Muzeum szereg kursów zawodowych, odczytów i wykładów, konkursów i wystaw.

Dużą frekwencją cieszy się urządzana przez Muzeum Szopka Krakowska, oparta na swojskich motywach ludowych.

Budżet Muzeum wynosi przeciętnie w rozchodach

zł. 110.000 rocznie, z której to sumy 62% pokrywane jest z dochodów własnych instytucji, 8% pokrywane jest z subsydjów Ministerstwa Oświaty, zaś 30% wydatków pokrywa Gmina miasta Krakowa.

Jak z powyższego przedstawienia widać, Muzeum Przemysłowe postawione jest na stopie nowoczesnych, europejskich wymagań. Podobnie jednak jak i w innych instytucjach miejskich okres martwoty gospodarczej przeszło 10-ciu lat stawia przed Zarządem Gminy konieczność przeprowadzenia pewnych inwestycji, w szczególności rozszerzenia gmachu Muzeum, oraz odnowienia i zmodernizowania urządzeń poszczególnych pracowni.

Gmach Muzeum Przemysłowego, który przy budowie planowany był dla zupełnie innego typu instytucji, okazał się z biegiem czasu za szczupły. W szczególności daje się odczuwać kompletny brak magazynów, a rozszerzająca się stale bibljoteka i zbiory muzealne, wymagają nowych sal. Z tych względów zachodzi potrzeba wybudowania w podworcu gmachu Muzeum pawilonu, w którym umieszczonoby magazyny, oraz mieszkania dla służby i pomieszczenia dla uczestników kursów Muzeum, przyjeżdżających z prowincji, a dla rozszerzenia pomieszczeń bibljoteki koniecznem jest wykonanie nadbudowy piętra na głównym budynku Muzeum. Konserwacja budynków wymaga następnie wymiany podłogi drewnianej w hali maszyn, pracowni metalowej na podłogę betonową. Koszta powyższych inwestycji wyniosą kwotę około 290.000 złotych.

Niektóre pracownie, w szczególności metalowa i introligatorska, posiadają częściowo urządzenia przestarzałe, niedające się dłużej używać do prowadzenia kursów na poziomie, odpowiadającym dzisiejszym wymaganiom. Toteż koniecznem jest zakupienie dla pracowni metalowej czterech maszyn do obrabiania metali, oraz przerobienia kuźni na system amerykański, dla pracowni introligatorskiej zakupna maszyny do cięcia i do szycia, a nowo otwarta pracownia psychotechniczna, niezbędna placówka w Krakowie przy zapoczątkowanej organizacji przedsiębiorstw przemysłowych na naukowych podstawach, wymaga rozszerzenia pomieszczenia pracowni, koniecznego dla należytego jej funkcjonowania. Pozatem wszystkie inne pracownie wymagają drobnych uzupełnień w narzędziach.

Na zrealizowanie powyższych projektów potrzebna jest kwota około 30.000 złotych.

Drukarnia Muzeum, ostatnio rozszerzona i zaopatrzona w najnowsze maszyny, wymaga, jedynie ze względu na zmianę prądu przez Elektrownię miejską ze stałego na zmienny, wymiany motorów, których Muzeum posiada około 30-tu, przyczem liczyć się należy z dopłatą różnicy cen motorów w kwocie około 30.000 zł.

Wskutek ciężkich warunków w czasie wojny i w latach powojennych, bibljoteka i zbiory muzealne wykazują pewne braki, których uzupełnienie byłoby z wielu względów bardzo pożądane. W zbiorach zaś należy uzupełnić poważne braki w dziale urządzeń wnętrz. Przy zaspokojeniu tych potrzeb trzeba liczyć się z wydatkiem około 30.000 złotych. Wszystkie wydatki inwestycyjne Muzeum Przemysłowego wymagają zatem kwoty około 380.000 złotych.

W ten sposób wyposażone Muzeum Przemysłowe stanowić będzie jedną z najpoważniejszych w Polsce instytucji tego rodzaju.

Ostatnią placówką kulturalną, o której omówić pragnę niniejszem opracowaniem, są teatry miejskie. Sprawa teatru miejskiego im. J. Słowackiego była w grudniu ub. roku przedmiotem szczegółowej dyskusji na Radzie miasta z okazji złożenia sprawozdania za ostatni trzechletni okres działalności teatru. Przy tej sposobności rozważaną była kwestja czy należy prowadzić teatr we własnym Zarządzie, czy też korzystniejszem będzie dla Gminy wydzierżawienie. Decyzja w tej mierze jest trudną, poza bowiem stroną ściśle finansową, mieści ona momenty natury kulturalnej, z któremi Zarząd miasta bezwarunkowo liczyć się musi.

Sprawa teatralna stała się po wojnie problemem trudnym do rozwiązania nietylko w Krakowie, w całej Polsce, ale niemal w całej Europie. Teatry są wszędzie przedsiębiorstwem deficytowem. Przyczyn tego zjawiska szukać należy nietylko w powojennych stosunkach gospodarczych, w zubożeniu inteligencji, lecz również w psychice społeczeństwa, uczęszczającego chętniej do kina, niż do teatru, dalej w dekadencji twórczości literackiej, a wkońcu w drożyźnie sił aktorskich wybitniejszych, pobierających bez porównania większą gażę, niż przed wojną.

Gmina miasta Krakowa prowadzi od kilku lat teatr we własnym Zarządzie. Wyniki gospodarki teatralnej w ostatnich latach stwierdzają, że Gmina musi dopłacać na pokrycie deficytu teatralnego miesięcznie około 30.000 zł., gdyż wydatki miesięcznie wynoszą przeszło 60.000 zł., a ogólny dochód z biletów, bufetu, garderoby itd. nie przekracza 30.000 zł. Deficyt ten, jak to stwierdziła komisja teatralna, nie jest spowodowany złą gospodarką Dyrekcji teatru, ale ma swą wyłączną przyczynę w małej frekwencji publiczności. Pozatem podnieść należy, że część wydatków na konieczne inwestycje teatralne, jak sprawienie nowych mebli, kostjumów, dekoracji itd. przyczynia się do powiększania inwentarza teatru miejskiego, a temsamem jego majątku.

Zupełnie jest zrozumiałem, że wśród ciągłej konieczności subwencjonowania teatru i to poważną, jak na stosunki krakowskie, roczną kwotą, bo 360.000 zł., sprawa wydzierżawienia teatru miejskiego jest ciągle rozpatrywaną. Prawdopodobieństwo konieczności udzielenia dzierżawcy stałej subwencji, jak to się dzieje w innych miastach, i utrata bezpośredniego wpływu na prowadzenie teatru i dobór wystawianych sztuk, przemawia za prowadzeniem teatru we własnym Zarządzie, zwłaszcza, że o ile teatr prowadzony byłby na poziomie dzisiejszym i przy utrzymaniu obecnych cen miejsc, z dużą dozą pewności przypuszczać należy, że subwencja dzierżawcy odpowiadałaby mniejwięcej dzisiejszej wysokości dopłaty, co ostatecznie tak czy owak rzecz biorąc, stanowi dla Gminy jednakowy wydatek. Rzecz jasna, że o ileby się znalazł dzierżawca, dający gwarancję prowadzenia na wyłącznie własne ryzyko teatru na właściwym poziomie, oraz gwarancję wypełniania swych ewentualnych zobowiązań wobec Gminy, sprawa wydzierżawienia stałaby się aktualną. Nie należy przypuszczać, aby obecny kryzys teatrów był stałym i stan dzisiejszy może być przejściowym. Już obecnie pewne objawy poprawy sytuacji są widoczne, niewątpliwie też publiczność, którą w ostatnich latach zabrały kina, wróci po jakimś czasie do teatru, stwarzając mu warunki dawnej pracy i świetności. Przez czas jednak przej-

ściowy Gmina musi się liczyć z wydatkiem na pokrycie niedoboru teatralnego w kwocie około 400.000 zł. rocznie.

Ostatecznością wprost niedopuszczalną byłoby zamknięcie teatru i odstępowanie samego budynku od wypadku do wypadku na różne imprezy. Wydatki Gminy wprawdzie, poza zwykłemi wydatkami na utrzymanie budynku, ograniczyłyby się do minimum, pozbawienie jednak ludności tej jedynej, kulturalnej rozrywki, z której korzystają nietylko mieszkańcy miasta Krakowa, lecz i przejezdni z całej zachodniej Małopolski, Śląska i południowej Kongresówki, zaprzepaściłoby tradycje i znaczenie kulturalne miasta, którego obowiązkiem jest tę placówkę, nawet przy znaczniejszych ofiarach, utrzymać i prowadzić.

Celem zapewnienia możności kształcenia się adeptom sztuki teatralnej, Gmina od szeregu lat utrzymuje szkołę dramatyczną, dostarczającą rok rocznie narybku aktorskiego dla teatrów w Polsce. Szkołę tę, która utrzymuje się z funduszów własnych, tj. z opłat uczniów, prowadzić będzie Gmina i nadal.

Drugi budynek teatralny, przy ul. Rajskiej, Gmina m. dzierżawi prywatnemu przedsiębiorstwu operetkowemu i w przyszłości go również dzierżawić będzie.

Sprawę ochrony zabytków architektury miasta i związane z nią problemy omówiłem w jednym z poprzednich ustępów.

Oto w najogólniejszym zarysie zadania, czekające Gminę w dziedzinie oświaty kultury i sztuki. Kończąc niniejszy ustęp, pragnę parę słów poświęcić sprawom dotąd nieporuszanym.

Rozwój Krakowa, jako ośrodka nauki i kultury południowo-zachodniej połaci Rzeczypospolitej, iść musi po linji utrzymania i rozwoju tego właśnie charakteru miasta. Nie jest też bynajmniej obojętnym rozwój wyższych uczelni, mających siedzibę w Krakowie; stąd płyną dążenia do utrzymania wydziału architektury w Akademji Sztuk Pięknych, do zamiany Akademji Górniczej na Politechnikę z wydziałami górniczym i hutniczym, stąd dążność do założenia czytelni i bibljoteki publicznej, której bardzo poważne zaczątki istnieją już przy Muzeum Przemysłowem pod nazwą Bibljoteki publicznej im. Ernesta Bandrowskiego, obejmującej kilkanaście tysięcy dzieł a kilkadziesiąt tysięcy tomów, stąd wreszcie pragnienie posiadania stałej opery, stojącej na poziomie wymagań miast zachodnich, pragnienie na razie nieziszczalne.

Zarówno sam przez się, jak i przez swe położenie na granicy Podhala, na drodze do najsławniejszych uzdrojowisk Polski i najpiękniejszych krajobrazowo ziem Polski — Kraków stać się powinien centrum ruchu turystycznego, centrum wycieczek z Polski i zagranicy. W tym kierunku potrzeba z jednej strony rozbudowy i poprawy sieci dróg bitych, łączących Kraków z resztą kraju i z Podkarpaciem, odpowiedniego rozkładu ruchu pociągów na linjach kolei żelaznych — z drugiej powstania w samem mieście szeregu instytucyj, któreby rozwój turystyki ułatwiały. Do instytucyj takich zaliczyć trzeba budowę reprezentacyjnego domu miejskiego dla pomieszczenia i przyjmowania wybitniejszych wycieczek zagranicznych, zjazdów naukowych i fachowych, tudzież gości Gminy, dalej domów noclegowych, lub schronisk dla wycieczek dzieci szkolnych, wycieczek ludowych, zawodowych, w których za małą ewentualnie opłatą, zwiedzający Kraków mogliby znaleźć przyzwoity nocleg a także zdrowe pożywienie.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA i ROZPORZĄDZENIA.

L. 3191/27 Prez. Kraków, dnia 4 lipca 1927 r.

O wypłacie odsetek za drugie półrocze 1926 roku od obligacyj Gminy miasa Krakowa z r. 1909.

OGŁOSZENIE.

W myśl zarządzenia Minist. Spraw Wewnętrznych z dnia 30-go listopada 1926 roku Nr. III. SF. 6372/26 wypłacać będzie Główna Kasa miejska w Krakowie począwszy od dnia 15 lipca 1927 r. 4% odsetki od obligacyj Gminy miasta Krakowa z roku 1909 złożonych w tejże Kasie do konwersji i będących własnością obywateli polskich, tudzież od obligacyj uznanych przy złożeniu za własność obywateli francuskich, angielskich, amerykańskich, czechosłowackich i włoskich za czas od 1 maja 1926 do 30 października 1926 r. w wysokości obliczonej w projekcie planu amortyzacyjnego t. j. od każdych 200 koron nominalnej wartości obligacji:

1) wypuszczonych w r. 1909 po 94 grosze,
2) „ w mies. lutym 1919 po 28 gr.

Od wypłaty odsetek wyłącza się na razie obligacje uznane przy złożeniu za własność obywateli austrjackich, węgierskich, rosyjskich i niemieckich, a to aż do czasu zawarcia przez Rząd Polski z odnośnemi Państwami układu o wzajemne stosowanie ustaw waloryzacyjnych.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

ŚLĄSKI URZĄD WOJEWÓDZKI.

L. 230/5 Sm. Katowice, dnia 17 czerwca 1927 r.

Umieszczenie korygendów w domu pracy przymusowej w Lublińcu.

Do

Urzędu Wojewódzkiego

w Krakowie.

Województwo Śląskie uruchomiło w październiku roku ubiegłego dom pracy przymusowej w Lublińcu, przeznaczony na pomieszczenie osób skazanych bądź przez sądy bądź też przez inne uprawnione do tego władze na pobyt w domu pracy (ustawa z dnia 24 maja 1885 r. austr. Dz. U. R. P. Nr. 90).

Zakład ten rozporządza obecnie jeszcze pewną ilością wolnych miejsc i może przyjmować korygendów

także z innych Województw. Koszty odstawienia, utrzymania oraz zwolnienia korygenda ponosi dane Województwo, względnie ta instytucja, która jest do tego zobowiązaną na mocy istniejących tam przepisów (Tymczasowy Wydział Samorządowy).

Dzienny koszt utrzymania korygenda w Zakładzie wynosi obecnie 3·50 zł. Z tej kwoty potrąca się zarobek korygenda, który przy 100% zdolności do pracy oraz w razie odpowiedniego wyzyskania istniejących w instytucji warsztatów i zakładów pracy, co oczywiście w znacznym stopniu zależne jest od ilości zatrudnionych w instytucji korygendów, waha się w granicach od około 2·— zł. (dla kobiet 1·35 zł.) do 3·50 zł. i wyżej, a więc zależnie od sumy zarobku korygenda koszt jego utrzymania, ciążący na danej instytucji, odpowiednio się zmniejsza.

Komunikując o powyższem proszę o zgłaszanie wniosków o przyjęcie do domu pracy przymusowej do Wydziału Samorządowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Wojewoda:
w z. *Żurawski* wr.
Wicewojewoda.

L. 5744/27
Prez.

Kraków, dnia 5 lipca 1927 r.

Podaję do wiadomości zainteresowanym.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4724/27
M. U. P.

Kraków, dnia 11 lipca 1927 r.

Sprawa opłat targowych na Centr. Targowicy na zwierzęta rzeźne.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 r. postanowiła Rada m. pobierać opłaty targowe na Centr. Targowicy na zwierzęta rzeźne w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

a) od zwierząt drobnych: cieląt, owiec, kóz po 75 groszy od sztuki;

b) od bydła rogatego rosłego i nierogacizny po 3·— zł. od sztuki.

Reskryptem z dnia 24 marca 1927 Nr. SG. 1056 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę o tyle, że zgodziło się na przedłużenie terminu poboru wymienionych opłat do dnia 1 lipca 1927.

Następnie rozporządzeniem z dnia 22 czerwca 1927 S. G. 2158 przedłużyło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powyższy termin do dnia 30 września 1927.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4723/27
M. U. P.

Kraków, dnia 11 lipca 1927 r.

Sprawa opłat rzezalnianych.

OBWIESZCZENIE

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 r. postanowiła Rada m. pobierać opłaty rzezalniane w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

a) od bydła rogatego nad 400 kg. po 10 zł.
b) » » » » 250 » » 9 »
c) » » » » 50 » » 8 »
d) » » » do 50 » (cielęta) 3 zł.
e) od owiec, kóz, baranów po 3 zł.
f) od nierogacizny do 60 kg. po 5 zł.
g) od nierogacizny do 150 kg. po 7 zł.
h) od nierogacizny nad 150 kg. po 9 zł. od szt.

Reskryptem z dnia 24 marca 1927 r. Nr. S. G. 1056 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerst. Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę o tyle, że zgodziło się na przedłużenie terminu poboru wymienionych opłat do dnia 1 lipca 1927 r.

Następnie rozporządzeniem z dnia 22-go czerwca 1927 Nr. S. G. 2158 przedłużyło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powyższy termin do dnia 30 września 1927.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4596/27
M. U. P.

Kraków, dnia 12 lipca 1927 r.

Sprawa opłat mytniczych.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 r. postanowiła Rada m. pobierać opłaty mytnicze w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

1) od zwierząt domowych, idących luzem po 10 gr.
2) od zwierząt domowych w zaprzęgu po 40 gr.,
3) od automobilów osobowych i ciężarowych oraz od doczepek po 2 zł.
4) od autobusów po 3 zł.

Reskryptem z dnia 16 marca 1927 Nr. S. F. 1456 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę Rady m. z tem, że pomienione opłaty według zatwierdzonych stawek pobierane będą tylko do dnia 1 lipca 1927, a decyzja co do wysokości tych opłat po dniu 1 lipca 1927 r. wydana zostanie łącznie z decyzją o zatwierdzeniu budżetu gm. m. Krakowa na rok 1927/8.

Następnie rozporządzeniem z dnia 1 lipca 1927 r. Nr. S. M. 6487 Województwo krakowskie zatwierdziło powyższe opłaty mytnicze na rok budżetowy 1927/8.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4828/27 Kraków, dnia 16 lipca 1927 r.
M. U. P.

Sprawa opłat rzezalnianych.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 r. postanowiła Rada m. pobierać opłaty rzezalniane w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

a) od bydła rogatego nad 400 kg. po 10 zł.,
b) » » » » 250 » » 9 »
c) » » » » 50 » » 8 »
d) » » » do 50 kg. (cielęta) » 3 »
e) od owiec, kóz, baranów po 3 zł.
f) od nierogacizny do 60 kg. » 5 »
g) » » » 150 » » 7 »
h) » » nad 150 » » 9 » od sztuki.

Reskryptem z dnia 24 marca 1927 Nr. S. G. 1056 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę o tyle, że zgodziło się na przedłużenie terminu poboru wymienionych opłat do dnia 1 lipca 1927 r.

Następnie rozporządzeniem z dnia 22-go czerwca 1927 r. Nr. S. G. 2158 przedłużyło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powyższy termin do dnia 30 września 1927 roku.

Wreszcie rozporządzeniem z dnia 5 lipca 1927 r. L. S. G. 6491 Województwo krakowskie zatwierdziło budżet m. na rok 1927/8, a tem samem i opłaty rzezalne tym budżetem objęte.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4829/27 Kraków, dnia 16 lipca 1927 r.
M. U. P.

Sprawa prawa poboru opłat targowych od zwierząt.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 18 listopada 1926 r. postanowiła Rada m. pobierać opłaty targowe na Centr. Targowicy na zwierzęta rzeźne w roku budżetowym 1927/8 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

a) od zwierząt drobnych: cieląt, owiec, kóz, po 75 groszy od sztuki.

b) od bydła rogatego rosłego i nierogacizny po 3 zł. od sztuki.

Reskryptem z dnia 24 marca 1927 Nr. S. G. 1056 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło powyższą uchwałę o tyle, że zgodziło się na przedłużenie terminu poboru wymienionych opłat do dnia 1 lipca 1927.

Następnie rozporządzeniem z dnia 22-go czerwca 1927 r. Nr. S. G. 2158 przedłużyło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powyższy termin do dnia 30 września 1927 roku.

Wreszcie rozporządzeniem z dnia 5 lipca 1927 r. L. S. G. 6491 Województwo krakowskie zatwierdziło budżet m. na 1927/8, zatem i opłaty targowe od zwierząt, tym budżetem objęte.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

Do L. M. 22125/27
II-a.

STATUT.

O opłatach od umów o przeniesienie własności nieruchomości na rzecz Gminy miasta Krakowa, zatwierdzony reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu z dnia 2 maja 1927 r. Nr. S. F. 2459/27.

§ 1.

Na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 11-go sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr. 94 poz. 747 Gmina miasta Krakowa jest uprawnioną do poboru opłaty od umów o przeniesienie własności nieruchomości.

§ 2.

Opłacie tej podlegają umowy o opłatne przeniesienie własności nieruchomości położonych na obszarze Gminy miasta Krakowa, o ile rzeczone umowy nie podlegają podatkowi od spadków i darowizn.

§ 3.

Opłatę pobiera się w wysokości 2 % sumy stanowiącej podstawę wymiaru państwowej opłaty od przedmiotowej umowy o przeniesienie własności nieruchomości. Do uiszczenia tej opłaty jest obowiązany solidarnie pozbywca i nabywca nieruchomości.

§ 4.

Wymiaru i poboru opłaty dokonuje Magistrat na podstawie danych miarodajnych dla wymiaru państwowej opłaty, których to danych płatnicy gminnej opłaty winni udzielić Magistratowi w ciągu dni 14 po sporządzeniu aktu prawnego umowy, względnie które Magistrat otrzyma dla celów wymiarowych od Urzędu opłat stemplowych stosownie do art. 44 ust. I-b. ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr. 94 poz. 747.

§ 5.

Opłatę należy zapłacić w Głównej Kasie miejskiej w terminie dni 14 po dniu doręczenia nakazu płatniczego.

§ 6.

Zaległa opłata będzie ściągnięta w drodze przymusowej wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnemi w myśl obowiązujących przepisów.

§ 7.

Przeciw wymiarowi opłaty można wnieść odwołanie w terminie i trybie przewidzianych w art. 48 ustawy

z dnia 11 sierpnia 1923 roku Dz. u. Nr. 94 poz. 747. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia opłaty.

§ 8.

Za przekroczenie przepisów o wymiarze i poborze opłaty winni — o ile nie podlegają ukaraniu według art. 62 — 66 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr. 94 poz. 747 — będą karani grzywną do wysokości 345·— zł.

§ 9.

Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu wyda Magistrat.

§ 10.

Statut niniejszy obowiązuje od dnia ogłoszenia go po zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2400/27
B. a.

Policzbowanie domów w ulicy Przemyskiej w Dzielnicy VIII. „Kazimierz“ w Krakowie.

Strona lewa.							Strona prawa.						
Liczba domu		Właściciel domu	Liczba			Uwaga	Liczba domu		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
spis.	porz.		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.		spis.	porz.		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
		Narożnik ul. Starowiślnej							Narożnik ul. Starowiślnej				
35	2	Brand Leib, Chaim Szymon, Franciszka Chana, Gustawa, Bronia i Arnold	370/7		558			1	parcela				
	4	parcela					575	3	Stowarzyszenie „Ognisko“, Żydowski Dom Akademicki w Krakowie	370/25 370/26	557	661	
	6	parcela						5	parcela				
	8	parcela											
		Narożnik ulicy Halickiej							Narożnik ulicy Halickiej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2544/27.
Ba.

Wykaz

zmiany policzbowania domów po stronie lewej ulicy Zamkowej w Dz. XI. Dębniki w Krakowie.

L. porządkowa			Nazwiska właścicieli	LICZBA			UWAGA
L. spis.	stara	nowa		katastralna parcel.	starego wykazu hipot.	nowego wykazu hipot.	
1	2	3	4	5	6	7	8
	6	2	Narożnik ulicy Rybackiej Parcela				
123		4	Maurycy Nass	10/4 145/1	73	146	
	10	6	Parcela				
153	12	8	Jan Świątek	39/6 154	173	185	
184	14	10	Florentynu Miśko	155	—	240	
199	16	12	Kazimiera Sokołowska	185	173	262	
195	18	14	Włodzimierz Tarnawiecki	184	173	267	
90 113	20	16	Michalina Makomaska	113 114	79	135 136	
72	22	18	Wolf Finder	73	79	104	
71	24	20	Ostrasz Błażej, Janecka Stanisława, Matylda 2-im. Petronela, Wiktorja, Franciszka 2-im. i Raźna z Janeckich Marja	74 55/14	79	103	
87	26	22	Jakób Matusiak	47 55/1 90	79	102	
			Mur nad Wisłą i narożnik ulicy Rybackiej				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem Oddział A. (w Biurze policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3420/27
B. a.

WYKAZ
konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu lipcu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. I.				
Jan Götz	ofic. częścią par. częścią I. p. na lokal restauracyjny	Rynek gł. 30.	A. Czunko	1957/27
Stanisław Wysocki	klozety spłukiw. i boczna klatka schodowa	św. Jana 11.	J. Burzyński	1954/27
Gmina m. Krakowa	ustępy publ. podziem. z częścią nadziem. na poczekalnię tramwaj.	ul. Sienna.	Bud. m. A.	1766/27
Inż. Fr. Drobniak	rozszerzenie ganku na I. p. od podwórza	Szczepańska 1.	Spójnia bud.	2081/27
Adam Szarski	dobud. part. w podwórzu i przerób. wewn.	pl. Szczepański 3.	— —	2041/27
Marja Domańska	mieszkania w poddaszu	ul. Szczepańska 9.	J. Bereta	2393/27
Zgromadz. X. X. Penitencjarzy	dobud. przyziem w podwórzu	Sienna 7.	S. Singer	3034/27
Dz. III.				
Zarząd dawn. Resursu krakowskiego	przebud. wozowni na garaż z mieszkaniem szofera	Wolska 4.	R. Hand.	1931/27
Dz. V.				
Dr. Arnold Bolland	nadb. II. p. i adapt. I. p.	Krowoderska 7.	A. Kramarski	1550/27
Hugon Ripper	adapt. 2 piwnic w skrzydle oficyn	Długa 52.	J. Eintracht	2459/27
Dz. VI.				
Józef Trębacz	nadbud. III. p. i przebud. wychodk.	Topolowa 18.	Z. Szufa	2018/27
Dz. VII.				
Komitet wykupna kościoła św. Agnieszki	mur ogrodzenia frontow.	Dietla 30.	L. Struzik	1759/27
Dz. VIII.				
Zarząd bożnicy błp. Wolfa Poppera	mieszk. stróża i klozetów podziemnych	Szeroka 16.	B. Birkenfeld	1221/27
Fryderyk Weingrün	dobud. I. p. ofic.	Starowiślna 60.	Z. Hausner	824/27
Dz. X.				
Helena Łakomowa	dobud. komórki	Kapelanka 5.	S. Zabłocki	1774/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XI.				
Stanisław Cegielski	pl. dod. domu II. p.	Konfederacka 5.	Kryłoszański	2138/27
Dr. Eug. Kłosowski	pl. dod. bud. I. p. ofic. z mans.	Tyniecka 2.	L. Gutman	2841/27
Alojzy Kukla	nadb. I. p. z poddaszem	Szwedzka 32.	S. Jonkler	732/27
Józef Czerny	dobud. I. p. domu	Skwerowa 35.	E. Skawiński	4665/27
Kościół Narodowy X. Fr. Bończak	part. komórka na klozet spłukiw.	Madalińskiego 10.	— —	1758/27
Dz. XII.				
H. Ritterman i Siódmak	garaż automobil.	Al. Krasińskiego 10.	Siódmak i Ritterman	1187/27
Dr. L. Landy i Dr. M. Kannenberg	dom IV. p.	róg Al. Krasińskiego i Smoleńsk parc. 46.	R. Hand	2046/27
Antoni Rutkowski	dobud. I. p. domu	Wasilewskiego 9.	J. Stobiecki	1236/27
Regina Seidner	nadb. II. p.	T. Kościuszki 22.	Z. Szufa	798/27
Bogdan i Jan Krauze	dom III. p.	Ks. Morawskiego	Siódmak	1583/27
Dz. XIII.				
Marja Wieczorek	prow. ogrodzenie w gran. własności	Ks. Józefa 101.	Fr. Madejski	1063/27
J. i W. Pankowie	wychodek z dołem kloacz.	Kr. Jadwigi 104.	Z. Szufa	913/27
Zygmunt Kubaty	part. dom z poddaszem	Kr. Jadwigi 55.	Bereta	2172/27
Marja Kmiecikówna	dom parter.	Kr. Jadwigi 105.	Albin Wiktor	935/27
Dz. XV.				
Zofja Jamrozowa	III. p. dom z IV. p. od frontu	parc. lk. 165/32 ul. J. Lea	Kaczmarczyk	1496/27
Dz. XVII.				
Marja Uznańska	dobud. izby mieszk. i wychodka z dołem kloacznym	Warzywna 6.	J. Stobiecki	1681/27
Andrzej Borkowski	przebud. szopy na prow. mieszkanie	Mazowiecka 131.	Szcz. Rakisz	1242/27
Andrzej Kawalec	I. p. dom drew. w oficynie	ul. Łokietka	J. Stobiecki	1080/27
Ska gruntowa „Esge“ Ska z ogr.-odp.	prow. ogrodzenie	róg Cieszyńskiej i Wrocławskiej	L. Lisowski	1209/27
Włodzimierz Szylak	dom przyziemny bud. gospod. i oparkanienie	ul. Prądnicka	J. Stobiecki	1625/27
Dz. XIX.				
Salomon i Leon Kudler	dom I. p.	ul. Mogilska	A. Kramarski	848/27
Izak Bauminger	portjerówka	ul. Grzegórzecka 59.	Ł. Rock	3166/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XXI.				
Jan Kobiałka	dom przyziemny	ul. Myśliwska lk. p. gr. 533/8	A. Dostal	858/27
Michał Cieślak Sp.	dom przyziemny	Przywóz p. gr. 1807/2 i 1808/1	A. Sołtys	1426/27
Józef i Katarzyna Ułan	dom przyziem. z facjatką	ul. Wiejska	A. Dostal	1789/27
Dz. XXII.				
Stanisław Żur	II. p. dom	Wielicka 24.	J. Kryłowski	1320/27
Tekla Hajto	nadbud. II. p. i poddasza	św. Benedykta 11.	J. Goldberger	2504/27
Chiel Brühand	nadbud. II. p. i przebud.	pl. Zgody 17.	I. Kurzer	2076/27
Franciszek i Anna Urban	nadbud. III. p. i poddasza	św. Benedykta 9.	J. Goldberger	2777/27
Juljan Grabowski	odnow. kons. domu przyziemn.	Al. Dembowskiego lk. p. gr. 960/3	— —	1735/27
Paweł i Anna Łoś	dobud. przyziem. ofic. i czasowej werandy	Zabłocie 45.	Al. Sołtys	2264/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w.r.

NOMINACJE.

P. inż. **Witold Dietrich,** na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 roku prow. geometrą miejskim z poborami IX grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 4630/27).

P. **Zygmunt Bezdek,** kancel. Zarządu Wodociągu m., na zasadzie postanowienia § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. adjunktem rachunkowym Zarządu Wodociągu miejskiego z poborami IX grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 1977/27).

P. **Marja Zającówna,** pomocnica kanc. Magistratu (Wydz. VIII), na zasadzie § 89 statutu m. mianowana została z dniem 1 lipca 1927 roku kancelistą Magistratu z poborami X grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3738/27).

P. **Tomasz Kasznik,** plutonowy Miejskiej Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. nadetatowym sierżantem M. Straży Pożarnej z poborami XI grupy uposażenia szczebel **e.** (L. prez. 5776/27).

P. **Stanisław Sikora,** plutonowy Miej. Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. nadetatowym sierżantem Miejskiej Straży Pożarnej z poborami XI grupy uposażenia szczebel **d.** (L. prez 5778/27).

P. **Kazimierz Szczepański,** plutonowy Miej. Straży pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym sierżantem Miej. Straży Pożarnej z poborami XI grupy uposażenia szczebel **e.** (L. prez. 5907/27).

P. **Władysław Wawrzkiewicz,** plutonowy M. Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. nadetatowym sierżantem Miejskiej Straży Pożarnej z poborami XI grupy uposażenia szczebel **e.** (L. prez. 5779/27).

P. **Jan Jesionka,** na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym sierżantem — szoferem M. Straży Pożarnej z poborami XI grupy uposażenia szczebel **c.** (L. prez. 6002/27).

P. **Michał Nakielny,** szofer M. Straży Pożarnej na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym sierżantem — szoferem M. Straży Pożarnej z poborami XI grupy uposażenia szczebel **d.** (L. prez. 5777/27).

P. **Józef Żakowski,** szofer Miejskiej Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym sierżantem — szoferem z poborami XI grupy uposażenia szczebel **c.** (L. prez. 5774/27).

P. **Leon Woźniak,** prow. werkmistrz Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miej. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym werkmistrzem Wodociągu miejs. z poborami XI grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8612/26).

P. **Szymon Juraszewski,** robotnik Zarządu Wodociągu miej., na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 stolarzem Wodociągu miejskiego z poborami XII grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8558/26).

P. **Jan Sarnecki,** ślusarz-maszynista Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. maszynistą Wodociągu miejsk. z poborami XII grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 3711/27).

P. **Piotr Kurdziel,** robotnik Zarządu Wodociągu miej., na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 prow. blacharzem Wodociągu m. z poborami XII grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8614/26).

P. **Maurycy Krischke,** zastępca maszynisty Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym maszynistą Wodociągu miejskiego z poborami XIII grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6731/26).

P. **Stanisław Tylko,** robotnik Zarządu Wodoc. miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miejs. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. nadetatowym rurnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XIII grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8613/26).

P. **Stefan Czak,** strażak Miejskiej Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym plutonowym Miej. Straży pożarnej z poborami XIII grupy uposażenia szczebel **c.** (L. prez. 5772/27).

P. **Kazimierz Głąb,** strażak Miej. Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym plutonowym Miej. Straży Pożarnej z poborami XIII grupy uposażenia szczebel **d.** (L. prez. 5809/27).

P. **Jan Matoń,** strażak Miejsk. Straży Pożarnej, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym plutonowym Miejskiej Straży Pożarnej z poborami XIII grupy uposażenia szczebel **c.** (L. prez. 5775/27).

P. **Józef Czubaj,** robotnik Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miejs. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. motorowym Wodociągu m. z poborami XIV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6720/26).

P. **Stanisław Bartyzel,** robotnik Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 prow. smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6692/27).

P. **Jan Kowalski,** robotnik Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miejs. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym magazynierem Wodociągu m. z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6715/26).

P. **Jan Marchewka,** robotnik Zarządu Wodoc. miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miejs. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 smararzem Wodociągu m. z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6704/26).

P. **Leon Mazur,** robotnik Zarządu Wodociągu miejs., na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6682/27).

P. **Jan Oleksa,** robotnik Zarządu Wodociągu m. na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 smararzem Wodociągu miej. z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 8560/26).

P. **Stanisław Suski,** robotnik Wodoc. miejskiego na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6655/27).

P. **Władysław Suski,** robotnik Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6681/26).

P. **Franciszek Tarnowski,** robotnik Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miej. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 nadetatowym smararzem Wodoc. miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6694/26).

P. **Jan Tarnowski,** robotnik Zarządu Wodoc. miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miejs. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 palaczem Wodciągu miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6725/26).

P. **Jan Wójcik,** prowizoryczny smararz Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu miej. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XV grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6432/26).

P. **Franciszek Goryl,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 1 czerwca 1927 na prowiz. strażaka M. Straży pożarnej z uposażeniem XV grupy szczebel **a.** (L. prez. 4392/27 .

P. **Stefan Kowenia,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 1 czerwca 1927 na prowiz. strażaka M. straży pożarnej z uposażeniem XV grupy szczebel **a.** (L. prez. 4393/27).

P. **Aleksander Pstrusiński,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 1 czerwca 1927 na prowiz. strażaka Miejs. Straży pożarnej z uposażeniem XV grupy szczebel **a.** (L. prez. 4395/27).

P. **Jan Szafraniec,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 1 czerwca 1927 na prowiz. strażaka M. Straży pożarnej z uposażeniem XV grupy szczebel **a.** (L. prez. 4390/27).

P. **Ludwik Witek,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 1 czerwca 1927 r. na prowiz. strażaka M. Straży pożarnej z uposażeniem XV grupy szczebel **a.** (L. prez. 4391/27).

P. **Franciszek Wojtasik,** na zasadzie § 89 statutu m. przyjęty został z dniem 1 czerwca 1927 r. na prowiz. strażaka M. Straży pożarnej z uposażeniem XV grupy szczebel **a.** (L. prez. 4394/27).

P. **Tomasz Czechowski,** robotnik Zarządu Wodociągu miej., na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. nadetatowym stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XVI grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6679/26).

P. **Andrzej Wyroba,** robotnik Zarządu Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowiz. stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XVI grupy uposażenia szczebel **a.** (L. prez. 6671/26).

EMERYTURY.

P. **Inż. Kazimierz Mieczysław** 2-im. **Fedorski,** radca Budownictwa miejskiego przeniesiony został na zasadzie art. 28 lit. a. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z 8-go października 1924 L. pr. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) z powodu stwierdzonej trwałej niezdolności do służby z dniem 1 sierpnia 1927 w stały stan spoczynku, i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego przy zastosowaniu art. 2 statutu emerytalnego z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 30 lat od uposażenia służbowego tj. VI grupy szczebel **f.** (L. prez. 4720/27).

P. **Anna Grzymalska,** wdowa po em. niższym funkcjonarjuszu miejskim, w myśl art. 36 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z dnia 9-go października 1924 roku L. 2645/24 prez.) otrzymała od dnia 1 lipca 1927 począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża (miesięcznie w ilości 195 punktów) oraz dodatek regulacyjny w ilości 30 punktów. (L. prez. 5713/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie jawne 178 w kad. XVII. z dnia **1 lipca 1927 r.**

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. inż. Józef Sare.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. wz. Władysław Laberschek.

Radców m. obecnych **55.**

Początek posiedzenia o godz. **6^{30} wiecz.**

Przed porządkiem dziennym.

Rada m. udzieliła urlopów następującym radcom miejskim:

Bielesiowi Janowi, Drozdowskiemu Stanisławowi, Ehrenpreisowi Ignacemu, Dr. Ehrenpreisowi Zygmuntowi, Dr. Krzetuskiemu Karolowi, Dr. Langowi Marjanowi, inż. Peltzowi Janowi, Potuczkowi Wacławowi, Rakiszowi Szczepanowi, Staszczakowi Marcinowi, inż. Turskiemu Władysławowi.

Rm. Stanisław Karton wnosi:

Na zasadzie § 76. statutu miejskiego proszę o przydzielenie mnie

1) do Sekcji skarbowej,
2) do komisji dla Zakładów przemysłowych,
3) do Komisji administracyjnej.

Uchwalono.

Rm. Zygmunt Klemensiewicz wnosi:

Na zasadzie § 76. statutu miejskiego proszę o przydzielenie mnie

1) do Sekcji ekonomicznej,
2) do Komisji plantacyjnej,
3) do Komisji sanitarnej.

Uchwalono.

Interpelacja.

Rm. Józef Marski wnosi następującą interpelację:

»Podpisany zapytuje Prezydjum m., na czyje polecenie i na mocy jakiej uchwały w dniu 27 czerwca br. wieczór, pobierano za bilety tramwajowe po 30 groszy, nie uwzględniając przytem żadnych zniżek«.

Przewodniczący oświadcza, że udzieli odpowiedzi na następnem posiedzeniu Rady m.

Wnioski nagłe.

Rm. inż. Adelman i towarzysze zgłosili następujący wniosek nagły:

»Brak mieszkań stanowi katastrofę w Krakowie. Nie załatwią tej sprawy hygieniczne urządzenia, budowanie sanatorji, bo podstawą zdrowia jest czyste i hygieniczne mieszkanie. Dotychczasowe wysiłki gminne w tym kierunku są bardzo nikłe a budowa we własnej administracji domów mieszkalnych podraża administrację gminną, zwiększa wydatki i obciąża ludność nowymi podatkami. Ponieważ na prywatną przedsiębiorczość liczyć również nie można, zatem jedynem załatwieniem tej palącej kwestji jest budowa domów przez spółdzielnie. Regulamin takiej Spółdzielni pozwalam sobie podać poniżej:

1) Członkiem Spółdzielni może być tylko stały mieszkaniec Krakowa, który wpłaca gotówką 5 zł.

2) Deklaruje najmniej jeden udział 100 zł., który spłaca a mianowicie: 10 zł. przy zapisaniu się na członka,resztę w dziesięciu ratach miesięcznych.

3) Przy zapisie winien każdy członek oświadczyć się, czy reflektuje na mieszkanie w Spółdzielni w takiej jakości, jak program budowy przewiduje, przyczem podpisuje odpowiednią deklarację.

4) Wpłaty na poczet mieszkania wynoszą najmniej 25 zł. miesięcznie i winne być gotówką uiszczone między 1, a 5 każdego miesiąca.

5) Wpłaty na zadeklarowane mieszkanie może członek wnieść również przez własną pracę nad wnoszonemi budowlami lub ich wewnętrznem urządzeniem.

6) Członkowie zatrudnieni przy budowie obowiązują się podlegać całkowicie rozporządzeniom Zarządu.

7) Rodzaj pracy i wynagrodzenia według rodzaju oddawanych fizycznych lub umysłowych świadczeń członka, zajętego przy budowie, określa Zarząd lub osoby przez niego do tego upoważnione.

8) Członkowie, wypełniający swe zobowiązania zwłaszcza wynikające z punktu 2-go regulaminu, mają prawo do przydziału mieszkania.

9) Przydział pierwszej serji mieszkań, jakie wypadnie z programu budowy w pierwszym sezonie, następuje na zasadzie losowania.

Przedstawiając projekt takiej Spółdzielni, który umożliwiłby Gminie spełnienie zobowiązań wobec ludności miasta Krakowa, upraszam Prezydjum miasta, by w myśl powyższych wywodów zechciało się zająć utworzeniem tego rodzaju Spółdzielni.

Rada m. uchwaliła wniosek ten traktować po wyczerpaniu porządku dziennego.

Imieniem Prezydenta miasta p. Wiceprez. m. inż. Sare wnosi:

Rada miasta uchwali:

Do dziś dnia Kraków i jego okolice stanowią teren zalewowy Wisły i jej dopływów, przeżywając perjodycznie katastrofy powodzi. Stąd też w dziedzinie odwodnienia miasta na pierwszy plan wybija się sprawa zabezpieczenia Krakowa przed powodzią. Sprawa ta, mająca już swoją historję, łączy się z regulacją Wisły w jej górnym biegu powyżej Krakowa, oraz regulacją dwóch górskich rzek, które zwykle powódź w mieście powodują, t. j. Soły i Skawy. Pozatem w samem mieście należałoby dla zabezpieczenia miasta przed powodzią wykonać różne inwestycje:

a) na lewym brzegu Wisły:

1) budowę muru ochronnego między klasztorem Norbertanek a wałem wiślanym Zwierzyniec-Bielany i podniesienie poziomu ulicy Ks. Józefa między klasztorem Norbertanek a rogatką przy tejże ulicy.

2) budowle ochronne pomiędzy mostem dębnickim a Skałką, w szczególności budowa dolnego i górnego bulwaru.

3) budowę urządzeń końcowych kolektora w szczególności:

a) mechanicznego osadnika dla części stałych,

b) syfonu pod Wisłą dla przeprowadzenia kolektora lewobrzeżnego na prawy brzeg w Dz. Dąbie,

c) połączenia prawobrzeżnego kolektora z lewobrzeżnym,

d) przedłużenia otwartym rowem kolektora do pogłębić się mającej Drwini i pogłębienie Drwini, aż do Szczurowej.

b) na prawym brzegu Wisły:

1) wykształcenie brakujących budowli ochronnych od ujścia obecnego Wilgi do projektowanego wylotu kanału spławnego w Ludwinowie,

2) wykonanie ujścia kanału spławnego do pierwszej szluzy komorowej i budowa wałów cofkowych,

3) regulację Wilgi i budowę wałów cofkowych.

c) w samem zaś mieście:

1) regulację Białuchy,

2) regulację Młynówki Królewskiej i zasklepienie jej w obrębie starego miasta,

3) dokończenie zasklepienia starego koryta Rudawy wzdłuż Aleji 3-go Maja przynajmniej, aż do Cichego Kącika.

Uwzględniwszy te potrzeby Rada miasta uchwali:

1) Wzywa się Prezydenta miasta, by dołożył wszelkich starań u Rządu o przyspieszenie robót, mających na celu zabezpieczenie Krakowa od powodzi.

2) Wzywa się Prezydenta miasta, by zwrócił się do pp. senatorów i posłów, mieszkających w Krakowie, by dołożyli starań o uzyskanie na powyższy cel większych kredytów w budżecie r. 1928/29.

Wniosek jednomyślnie uchwalono.

Przystąpiono do porządku dziennego:

I. Upoważnienie Sekcyj i Komisyj na czas feryj letnich do zastępstwa Rady miejskiej.

Rm. Dr. Klimecki referuje wniosek Prezydenta miasta:

Rada miasta uchwali:

»Na podstawie § 82. statutu Rada m. przekazuje do załatwienia połączonym Sekcjom i Komisjom, niecierpiące zwłoki sprawy i czynności zastrzeżone Radzie, a należne do własnego zakresu działania Gminy na czas tegorocznych feryj letnich, tj. do pierwszego posiedzenia Rady we wrześniu br., z tem, że na każde takie posiedzenie w czasie feryj zapraszać należy wszystkich Radców miejskich, bawiących w Krakowie«.

Uchwalono.

II. Wybór członka Rady Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Wybrany został przez aklamację Wiceprezydent Dr. Wielgus. (L. 5115/27/prez.).

Następnie bez referatu i bez dyskusji uchwalono:

III. Kupno realności Thorna lwh. 466. L. or. 8. ulica Gazowa.

Wniosek Prezydenta miasta i Komisji dla przedsiębiorstw miejskich.

Rada miasta uchwali:

1) Nabyć od Liby z Horowitzów Thornowej, na cele Krakowskiej Gazowni miejskiej, realność lwh. 466/Dz. VIII. w Krakowie, L. or. 8. przy ulicy Gazowej położoną, za cenę zł. 130·000 — płatną po potrąceniu wszystkich zobowiązań na tej realności ciążących, po zaintabulowaniu Gminy miasta Krakowa na właścicielkę realności, względnie po podpisaniu kontraktu w terminach bliżej ustalić się przez Prezydenta miasta mających.

2) Koszta kontraktu, stempli i należytości prawnych ponosi kupujący.

3) Do podpisania kontraktu obok Prezydenta m. względnie jednego z jego zastępców upoważnia się PP. r. m. Dra Marjana Langa, Zygmunta Siemka, w razie przeszkody któregokolwiek z wymienionych PP. r. m. Dra Adama Müllera i Dra Franciszka Mussila.

4) Cenę kupna wraz z należytością przenośną i kosztami nabycia pokryje Krakowska Gazownia miejska z pożyczki długoterminowej lub krótkoterminowej.

Do zaciągnięcia przez Krakowską Gazownię miejską długoterminowej, ewentualnie krótkoterminowej pożyczki upoważnia się po myśli § 82. statutu miejskiego Prezydenta miasta, na warunkach przez niego ustalić się mających.

IV. Udzielenie veniam aetatis pomocnicy kancelaryjnej Miejsk. Muzeum Przemysłowego.

Wniosek Prezydenta miasta, Sekcji II-ej i III-ej.

Rada miasta uchwali:

Marji Frąckiewiczównie, pomocnicy kancelaryjnej, pracującej w Miejskiem Muzeum Przemysłowem od 15/I. 1914, urodzonej 3 marca 1879, udziela się veniam aetatis. (L. 3858/27/prez.).

V. Przyznanie veniam aetatis 37 pracownikom Gazowni miejskiej.

Wniosek Prezydenta miasta, Sekcji II-ej i III-ej.

Rada miasta uchwali:

Przyznaje się veniam aetatis poniżej wymienionym pracownikom Gazowni miejskiej:

1) Banachowi Walentemu, ur. 8/II. 1873, pozostającemu w sł. gm. od 1/V. 1905.

2) Blaschki Leopoldowi, ur. 5/VI. 1882, pozostającemu w sł. gm. od 2/X. 1912.

3) Bobakowi Andrzejowi, ur. 25/XI. 1886, pozostającemu w sł. gm. od 16/IX. 1912.

4) Boberowi Walentemu, ur. 8/XII. 1863, pozostającemu w sł. gm. od 15/IX. 1908.

5) Cichoniowi Józefowi, ur. 15/VIII. 1876, pozostającemu w sł. gm. od 6/X. 1908.

6) Czerneckiemu Stanisławowi, ur. 28/IV. 1861, pozostającemu w sł. gm. od 1/IX. 1903.

7) Chujdusowi Janowi, ur. 11/V. 1861, pozostającemu w sł. gm. od 12/X. 1896.

8) Dąbrowskiemu Janowi, ur. 6/I. 1878, pozostającemu w sł. gm. od 11/I. 1910.

9) Doboszowi Stanisław., ur. 20/II. 1885, pozostającemu w sł. gm. od 1/I. 1910.

10) Dychtoniowi Andrzejowi, ur. 26/XI. 1872, pozostającemu w sł. gm. od 1/X. 1905.

11) Grabeuszowi Janowi, ur. 11/XI. 1866, pozostającemu w sł. gm. od 18/VII. 1904.

12) Karniowskiemu Piotrowi, ur. 15/VI. 1863, pozostającemu w sł. gm. od 10/IV. 1912.

13) Kobosowi Janowi, ur. 20/XII. 1866, pozostającemu w sł. gm. od 5/XII. 1909.

14) Krawczykowi Janowi, ur. 13/IX. 1864, pozostającemu w sł. gm. od 17/IV. 1905.

15) Kubali Wawrzyńcowi, ur. 10/VIII. 1869, pozostającemu w sł. gm. 13/X. 1898.

16) Kupcowi Ludwikowi, ur. 17/I. 1882, pozostającemu w sł. gm. od 15/XII. 1910.

17) Lisowskiemu Andrzejowi, ur. 28/XI. 1886, pozostającemu w sł. gm. od 8/XII. 1910.

18) Łazarzowi Wojciechowi, ur. /VIII. 1869, pozostającemu w sł. gm. od 22/III. 1905.

19) Łętosze Władysławowi, ur. 27/V. 1867, pozostającemu w sł. gm. od 28/IX. 1898.

20) Łośko Wawrzyńcowi, ur. 19/III. 1861, pozostającemu w sł. gm. od 26/XI. 1894.

21) Makowiecowi Stanisławowi, ur. 2/III. 1881, pozostającemu w sł. gm. od 13/XI. 1907.

22) Malikowi Piotrowi, ur. 29/VI. 1849, pozostającemu w sł. gm. od 15/XII. 1910.

23) Michalikowi Janowi, ur. 25/VI. 1860, pozostającemu w sł. gm. od 5/IV. 1911.

24) Mleczko Sebastjanowi, ur. 22/XII. 1868, pozostającemu w sł. gm. od 1/VI. 1910.

25) Ochockiemu Cyrylowi, ur. 8/III. 1863, pozostającemu w sł. gm. od /X. 1906.

26) Pająkowi Wojciechowi, ur. 29/VI. 1866, pozostającemu w sł. gm. od 16/IV. 1894.

27) Pawełkowi Stanisławowi, ur. 7/V. 1865, pozostającemu w sł. gm. od 24/IX. 1894.

28) Pawełkowi Wojciechowi, ur. 11/III. 1861, pozostającemu w sł. gm. od 1/IX. 1892.

29) Popa Jakóbowi, ur. w roku 1880, pozostającemu w sł. gm. od 14/XII. 1906.

30) Raczkowi Franciszkowi, ur. 12/IX. 1875, pozostającemu w sł. gm. od 6/XI. 1900.

31) Sala Maciejowi, ur. 12/II. 1868, pozostającemu w sł. gm. od 4/I. 1905.

32) Wojsykowi Andrzejowi, ur. 9/I. 1876, pozostającemu w sł. gm. od 1/VI. 1908.

33) Warchałowi Franciszkowi, ur. 13/I. 1866, pozostającemu w sł. gm. od 12/IX. 1896.

34) Wolakowi Wojciechowi, ur. /X. 1881, pozostającemu w sł. gm. od 8/I. 1908.

35) Woźniakowi Józefowi, ur. 23/XII. 1881, pozostającemu w sł. gm. od 1907.

36) Wyrwie Piotrowi, ur. 3/VIII. 1877, pozostającemu w sł. gm. od 11/XI. 1902.

37) Zjawka Piotrowi, ur. 31/VIII. 1879, pozostającemu w sł. gm. od 1/X. 1910. (L. 3569/27/prez.)

VI. Ustanowienie dla Zakładu Czyszczenia miasta nowego etatu posad.

Wniosek Prezydenta miasta, Podkomitetu Sekcji I. i VII. dla spraw Zakładu Czyszczenia miasta i Sekcji II-ej i III-ej.

Rada miasta uchwali:

I. Znosi się dotychczasowe uchwały z dnia 27 maja 1920 L. Prez. 1277/20, z dnia 13 marca 1925 L. Prez. 929/25, z dnia 1 kwietnia 1925 L. Prez. 1429/25 i z dnia 16 listopada 1925 L. Prez. 5921/25 w przedmiocie etatu stanowisk w Zakładzie Czyszczenia miasta.

II. Ustanawia się dla Zakładu Czyszczenia miasta następujący etat posad:

1	posada	naczelnika	VI.	grup.	uposaż.
1	„	kier. M. Parku samoch.	VII.	„	„
1	„	urzędn. administr. (kat. II.)	VIII.	„	„
1	„	urzędnika administr.	IX.	„	„
2	„	rachmistrzów (kat. II.)	VIII.	„	„
1	„	st. kontrolora	IX.	„	„
1	„	kancelisty	X.	„	„
1	„	zawiadowcy warsztatów	X.	„	„
1	„	zawiadowcy garażu (kat. III.)	X.	„	„
1	„	inkasenta (kat. III.)	XI.	„	„
11	posad	razem.			

Klasa I. (pobory XI. i XII. grupy):

1	posada	kontrolora kanałowego	XI.	grup.	uposaż.
2	„	mechaników	XI.	„	„
1	„	stolarza modelarza	XI.	„	„
1	„	magazyniera	XI.	„	„
1	„	st. kierowcy samochod.	XI.	„	„
5	„	kontrolorów obwodowych	XII.	„	„
11	posad	razem.			

Klasa II. (pobory XII. i XIII. grupy):

2	posady	maszynistów	XII.	grup.	uposaż.
4	„	monterów mech. samoch.	XII.	„	„
4	„	rękodzielników	XII.	„	„
18	„	kierowców samoch.	XII.	„	„
9	„	rzemieślników	XIII.	„	„
37	posad	razem.			

Klasa III. (pobory XIV. grupy uposaż.):

2	posady	palaczy	XIV.	grup.	uposaż.
16	„	kanalarzy	XIV.	„	„
10	„	dozorców	XIV.	„	„
28	posad	razem.			

Klasa IV. (pobory XV. grupy uposaż.).

80	posad	pomocników Zakł. Czyszcz. m.	XV.	gr.	upos.
1	„	woźnego biurowego	XV.	„	„
81	posad	razem.			

Razem posad:

	11	posad	urzędniczych	
	11	„	klasa	I.
	37	„	„	II.
	28	„	„	III.
	81	„	„	IV.
Razem	168	posad		

III. Personal Zakładu Czyszczenia miasta nie otrzymuje umundurowania w naturze. Zarząd Zakładu ustali, które kategorje pracowników, ze względów służbowych, otrzymać mają umundurowanie i osłony robotnicze, pozostające własnością Zakładów.

IV. Na pokrycie wydatku, połączonego z ustanowienia niniejszego etatu, którego koszty wyniosą 460·000 zł. rocznie, przy pozostawieniu bez zmiany dotychczasowych dodatków funkcyjnych, a więc dla szoferów, kanalarzy, dozorców i fornali wstawia się do budżetu miejskiego na rok 1927/28 i na lata następne kwotę 460·000 zł. (L. 8821/26/prez.).

VII. Pożyczka na przebudowę zabudowań po Elektrowni miejskiej w Dz XXII. przy ulicy Nadwiślańskiej L. 3.

Wniosek Prezydenta miasta, Sekcji II-ej i III-ej.

Rada miasta uchwali:

I. Upoważnia się P. Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego — Oddział w Krakowie — w kwocie zł. 100·000, na przebudowę zabudowań po Elektrowni miejskiej w Dz. XXII. przy ul. Nadwiślańskiej L. 3.

II. Pożyczka zaciągnięta będzie narazie z własnych funduszów Banku Gospodarstwa Krajowego, przeznaczonych na akcję kredytowo-budowlaną w mieście Krakowie, na warunkach ustalonych przez tenże Bank z tem, że pożyczka ta, zostanie później zarachowaną na kredyt ulgowy z państwowej dotacji na cele rozbudowy miasta.

III. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się P. Prezydenta miasta, względnie jego zastępcę, oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek

z nich pp. radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera. (L. 4719/27/prez.).

VIII. Pożyczka na przebudowę budynków postajennych na kontumacji na objekty mieszkalne.

Wniosek Prezydenta miasta, Sekcji II-ej i III-ej.

Rada miasta uchwali:

I. Upoważnia się P. Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego — Oddział w Krakowie — w kwocie zł. 70·000, na przebudowę budynków postajennych na kontumacji na objekty mieszkalne.

II. Pożyczka zaciągnięta będzie narazie z własnych funduszów Banku Gospodarstwa Krajowego, przeznaczonych na akcję kredytowo budowlaną w mieście Krakowie, na warunkach ustalonych przez tenże Bank z tem, że pożyczka ta zostanie później zarachowaną na kredyt ulgowy z państwowej dotacji na cele rozbudowy miasta.

III. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się P. Prezydenta miasta, względnie jego zastępcę, oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka,, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera. (L. 3086/27/prez.).

IX. Pożyczka na kontynuowanie i dokończenie budowy miejskiego domu trzechpiętrowego przy ul. Dębowej w Dz. XI.

Wniosek Prezydenta miasta, Sekcji II-ej i III-ej.

Rada miasta uchwali:

I. Upoważnia się P. Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego — Oddział w Krakowie — w kwocie zł. 130·000, na kontynuowanie i dokończenie budowy miejskiego domu trzechpiętrowego mieszkalnego przy ulicy Dębowej w Dz. XI.

II. Pożyczka zostaje zaciągniętą z funduszów rozbudowy miast, na warunkach ustalonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

III. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się P. Prezydenta miasta, względnie jego zastępcę, oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Franciszka Mussila i Dra Adama Müllera. (L. 3088/27/prez.).

X. Zakupno dla Miejskiej Straży Pożarnej dwóch sikawek samochodowych.

Wniosek Prezydenta miasta, Sekcji I-ej i VII-ej.

Rada miasta uchwali:

1) Zakupić dla Miejskiej Straży Pożarnej w Krakowie u firmy »Austro-Daimler« Towarzystwo budowy motorów Ska akc. Filja w Krakowie, dwie sikawki samochodowe na podwoziu marki »Austro-Fiat« z tych:

a) jedną z pompą cyntryfugalną »Knaust'a« typ F. 3441 o mocy silnika około 45 HP. w cenie oferowanej 46·808 zł.,

b) drugą z pompą cyntryfugalną »Rosenbauera« o mocy silnika około 45 HP. w cenie oferowanej 41·035 zł.

Obie loco Kraków z dostawą do Straży pożarnej wraz z kosztami cła i transportu.

Ceny powyższe kalkulują się 1 dol. = 8·93 zł.

2) Spłacenie należytości w kwocie 87·843 zł. jako ceny kupna za powyższe objekty rozłożyć na dwa okresy budżetowe, tj. 1927/1928, płacąc z budżetu 1927/1928 kwotę 30·000 zł., resztę wstawiając do budżetu w roku 1928/1929.

3) Upoważnia się P. Prezydenta m. do bliższego ustalenia z firmą »Austro-Daimler« warunków płatności w powyższych dwóch okresach budżetowych i zawarcia na tych zasadach umowy o dostawę.

(L. 16971/27/VII).

XI. Sprawa zaciągnięcia w Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie pożyczki w kwocie zł. 250·000 na cele Gazowni miejskiej.

Wniosek Prezydenta miasta i Komisji dla przedsiębiorstw miejskich.

Rada miasta uchwali:

I. Celem skonwertowania długów Krakowskiej Gazowni miejskiej i w celu zakończenia prowadzonych obecnie tamże inwestycyj, Rada miejska uchwala zaciągnąć w Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie pożyczkę w kwocie 250·000 zł. w złocie w 8% obligacjach komunalnych, opiewających na złotych w złocie, spłacalną w 20 latach.

II. Gmina m. Krakowa przejmuje obowiązek zwrotu zaciągniętej pożyczki w ustalonym w ustępie pierwszym terminie opłacania procentów, kosztów administracyjnych i wszystkie wogóle obowiązki przez Bank Gospodarstwa Krajowego przy udzieleniu tego rodzaju pożyczek wymagane.

III. Rada miasta upoważnia Prezydenta miasta lub jednego z jego zastępców, ażeby pożyczkę w kwocie powyższej w Banku Gospodarstwa Krajowego imieniem Gminy stoł. król. miasta Krakowa na cele Krakowskiej Gazowni miejskiej zaciągnęli i imieniem Gminy przyjęli dla rzeczonej pożyczki z procentami i należytościami dodatkowemi kaucję na majątku Gminy, a względnie dochodach Gminy i dodatkach do podatków w takiej ilości, jaka na pokrycie, czy to rat, czy całego resztującego długu z przynależytościami, potrzebną będzie, względnie w zastaw oddali.

IV. Do podpisania skryptu dłużnego imieniem Gminy, według wzoru przez Bank Gospodarstwa Krajowego udzielić się mającego na udzieloną pożyczkę, oraz do odebrania obligacji komunalnych, pokwitowania Banku Gospodarstwa Krajowego, odebrania tychże, wreszcie do sprzedania obligacji tych Bankowi Gospodarstwa Krajowego, odbioru gotówki ze sprzedaży i pokwitowania Banku Gospodarstwa Krajowego z odebrania gotówki upoważnia się: Prezydenta miasta, względnie jednego z jego zastępców, oraz członków Rady miejskiej pp. Dra Marjana Langa r. m., Zygmunta Siemka r. m., a w razie przeszkody wymienionych pp. r. m. Dra Adama Müllera i Dra Franciszka Mussila.

Po wyczerpaniu porządku dziennego przystąpiono do dyskusji nad wnioskiem nagłym Radcy Adelmana i towarzyszy.

W dyskusji brali udział Rm.: A. Gross, inż. Kleinberger, Kluczka, Dr. Krzetuski, Dr. Bobrowski, Dr. Klimecki, Ks. Kasprzyk.

Dyskusja prowadzona była chwilami w ostrym tonie skutkiem czego przewodniczący udzielił upomnienia Rm. Dr. Bobrowskiemu i Kluczce, zaś Dr. Klimeckiego przywołał do porządku dziennego, a gdy to nie poskutkowało, odebrał mu głos i przerwał posiedzenie na kilka minut, poczem nastąpiło uspokojenie a po wyczerpaniu dyskusji, wniosek Rm. Adelmana odesłano do regulaminowego traktowania.

Prezydent zamyka posiedzenie o godz. 9·20 wiecz., składając Radcom życzenia wesołych wakacji.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Posiedzenie Komisji dla Zakładów Przemysłowych odbyło się dnia 7 lipca br. pod przewodnictwem Wicprezydenta inż. Józefa Sarego, w obecności Wiceprezydentów Dra Ludwika Schneidra i Dra Piotra Wielgusa.

Dyr. Jaszczurowski przedstawił sprawozdanie z ruchu wodociągowego i robót obecnie przeprowadzonych.

Sprawozdanie za okres 25-letni przyjęła Komisja do wiadomości.

Po referacie Dyr. Jaszczurowskiego Komisja zatwierdziła program inwestycyjny wodociągowy na okres sześcioletni t. j. od 1927—1932 r. Koszt tych inwestycji wyniesie około 6,000.000·— zł.

W dyskusji nad programem rm. inż. Adelman podniósł konieczność wybudowania wodociągu użytkowego z Rudawy, rm. Ziffer brak rurociągów w dzielnicach przyłączonych, proponując, aby Wodociąg wystarał się o pożyczkę na wykonanie inwestycji prywatnych w domach, które urządzeń tych nie posiadają — a koszty rozłożył na raty, spłacając z uzyskanych rat pożyczkę.

Rm. Peroś wyjaśnił, że Wodociąg urządzeń prywatnych nie robi, a sprawą pożyczki powinien zająć się Magistrat. Podnosi z uznaniem projekt drugiego rurociągu. Fundusze na inwestycje są wprawdzie przewidziane w budżecie, te jednakże zabrał Magistrat na pokrycie swych niedoborów, w końcu przedkłada rezolucję, że dopóki sprawa pożyczek nie będzie uregulowaną, wszelkie nadwyżki funduszu wodociągowego należy użyć na inwestycje.

Wiceprezydent Dr. Schneider wyjaśnia, że budżetowanie funduszu wodociągowego nie może się opierać na szablonie budżetowania przedsiębiorstw gminnych, gdyż jest to zakład dobra publicznego oparty na ustawie. Domaga się wykonania miejsca kąpielowego dodając, że roboty winny być tak przeprowadzone, by kąpiele można było oddać do użytku publicznego w roku następnym.

Rm. Ziffer na podstawie wyjaśnień Wiceprezydenta Dra Schneidra postawił wniosek, aby dochody Wodociągu użyte były wyłącznie na cele wodociągu. Wniosek ten Komisja zatwierdziła.

Komisja uchwaliła przedłożyć radzie miejskiej wniosek o zmianę § 46 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej w tym kierunku, by właściciele realności mogli urządzać hydranty 20 mm średnicy do skrapiania chodników i ulic, połączone z domowem urządzeniem wodociągowem przed wodomierzem. Warunki określono w piśmie L. 631/1 z 1925 r.

Komisja uchwaliła przedłożyć również Radzie miejskiej wniosek zmiany § 56 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej, „że poza wodomierz należy wstawić w głównym rurociągu wentyl zwrotny, aby woda znajdująca się w domowych urządzeniach wodociągowych nie mogła się cofać do rur ulicznych". (L. 738/2 Z. W. 1926 roku).

Komisja uchwaliła następnie budowę rurociągu wodociągowego o średnicy 150 mm a o długości 2500 m w ulicy Wadowickiej do Borku Fałęckiego kosztem 114.000 zł. a to, o ile interesowani przyczynią się do budowy kwotą 40.000 złotych. W zamian za przyczynienie się do kosztów budowy przysługiwać będzie przyczyniającym się do budowy pobór wody po cenie oznaczonej taryfą za wodę przemysłową, bez względu na rodzaj zużycia wody. Woda na cele pożarne oddawaną będzie bezpłatnie. Ulgi powyższe obowiązywać będą aż do chwili wprowadzenia ustawy i taryf wodociągowych na terenie Borku Fałęckiego. Rurociąg będzie wyłączną własnością Gminy m. Krakowa, która też będzie utrzymywać go w stanie należytym. Wydatek pokryty będzie zaliczkowo na rachunek budżetu 1928 r.

Działając na mocy uchwały Rady miasta z dnia 20 stycznia 1927 roku L. Prez. 5476 ex. 26 zatwierdziła następnie Komisja waloryzację kapitału inwestowanego na wodociągi krakowskie w koronach i markach polskich w latach 1915 do 1923 w rachunku kapitału inwestowanego na wodociągi krakowskie obliczonego w złotych w złocie:

na dniu	30/VI.	1915 . .	Zł. 7,719.504·30
„ „	„	1916 . .	„ 7,906.750·40
„ „	„	1917 . .	„ 7,996.868·26
„ „	„	1918 . .	„ 8,066.499.92
„ „	31/XII.	1919 . .	„ 8,218.876.59
„ „	„	1920 . .	„ 8,234.528·18
„ „	„	1921 . .	„ 8,256.562·85
„ „	„	1922 . .	„ 8,284.232·23
„ „	„	1923 . .	„ 8,291.624·45

słowami (ośm miljonów dwieściedziewięćdziesiątjeden tysięcy sześćsetdwadzieściacztery i 45/100 złotych w złocie).

Rachunek wartości inwentarycznych urządzeń wodociągowych zostanie odliczony z kapitału inwestowanego zwaloryzowanego na powyższe kwoty.

Komisja uchwaliła także wykazane w inwentarzu Wodociągu miejskiego a to: w szczególności koszta badań, przeprowadzenia budowy i koszta pożyczki w kwocie Zł. 455.592·97 i projekta oraz badania innych terenów wodociągowych w kwocie Zł. 127.536·93 zamortyzować w roku 1927 przez odpisanie.

Komisja wodociągowa wreszcie uchwaliła wniosek Zarządu wodociągowego: Komisja dla Zakł. Przemysł.

poleca Zakładowi Wodociągowemu zorganizowanie drużyny kontroli i uszczelnienia urządzeń wodociągowych, opracowanie regulaminu rewizji i uszczelnienia wypływów, oraz przedłożenie wniosków powiększenia etatu po półrocznej próbie.

Dnia 21 lipca br. odbyło się posiedzenie **Komisji administracyjnej** pod przewodnictwem Prezydenta miasta Rollego, na którem starszy Radca Magistratu Dr. Zawadzki przedstawił sprawę powiększenia chłodni przy Rzeźni Miejskiej.

Komisja, po wyczerpującej dyskusji, uznała w zasadzie potrzebę powiększenia chłodni, która wskutek upływu lat 18-tu i rozwoju miasta jest już za małą.

Sprawa wróci jeszcze na Komisję a potem będzie przedstawioną Radzie miasta do ostatecznej decyzji.

Dnia 26 lipca br. odbyła **Komisja administracyjna** pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Sarego drugie posiedzenie dla sprawy rozbudowy chłodni przy Rzeźni Miejskiej.

Na podstawie uzupełniającego referatu st. Radcy Magistratu Dr. Zawadzkiego rozwinęła się dłuższa dyskusja nad powyższą sprawą, poczem Komisja uchwaliła rozbudowę chłodni kosztem 352.000 zł. i oddanie robót maszynowych i mechanicznych, związanych z chłodnią, firmie Zieleniewski.

Na roboty budowlane, po wypracowaniu planów szczegółowych, będzie rozpisaną licytacja.

„Samorząd miejski“, zeszyt na lipiec i sierpień 1927, zawiera treść następującą: »Przasnysz monografja«; inż. W. Rabczewski: »Kwestja mieszkaniowa a prawo zabudowy«; Dr. med. St. Kopczyński: »Organizacja opieki hygieniczno-lekarskiej nad szkołami powszechnemi w Polsce«. Kronika: Z życia miast. Kronika zagraniczna: a) Ustrój miejski w różnych krajach (Europa wschodnia); b) Hipoteki budowlane rządu pruskiego na r. 1927 i Zagłębie Ruhry. Zamykają zeszyt ze wszech miar interesujące działy: Z książek i czasopism; komunikaty: dział pośrednictwa pracy.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9

Nr. 8. Kraków, dnia 31 sierpnia 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

TREŚĆ NUMERU:

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. I. 4315/27. Kraków, 10 sierpnia 1927.

Dochodzenia prawno-wodne w sprawie założenia płyty żelazo-betonowej na Młynówce-Rudawie w realności pod L. 27 przy ul. Łobzowskiej.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat podaje do wiadomości, że dnia 14-go września 1927 r. o godz. 10 przedpołudniem odbędzie się dochodzenie prawno-wodne w sprawie projektowanego przez p. Stefanję Bzowską założenia płyty żelazobetonowej i wykonania muru oporowego na części Młynówki-Rudawy w realności przy ul. Łobzowskiej L. porz. 27, lsp. 105 Dz. IV.

Komisja zbierze się w oznaczonym wyżej dniu i godzinie przed realnością przy ulicy Łobzowskiej L. porz. 27.

Plany projektowanych robót wyłożone będą w myśl art. 195 i 196 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 Nr. 102 poz. 936 dz. u. Rz. P. w Magistracie (Wydział I., II. p. ofic., drzwi nr. 28) do przejrzenia dla ogółu w czasie od 13-go sierpnia do 10-go września 1927 r. włącznie w godzinach urzędowych od godz. 9 rano do 1 popołudniu.

Zarzuty przeciw projektowi można wnosić w powyższym czasokresie na ręce Magistratu lub podczas rozprawy komisyjnej na miejscu, gdyż w razie zaniedbania tych terminów interesowani tracą prawo do takich zarzutów.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4984/27
I. Kraków, 24 sierpnia 1927.

Ochrona wałów, rowów, śluz i t. p.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat podaje do publicznej wiadomości postanowienia §§ 7, 8, 9 i 10 rozporządzenia Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie z dnia 29 sierpnia 1925 r. Nr. 2, Dz. urz. Województwa Krakowsk. ex 1927, które brzmią jak następuje:

§ 7.

Wszelkie uszkodzenia wałów, rowów, śluz, przepustów, ramp i innych urządzeń są wzbronione.

W szczególności zostają wzbronione w myśl art. 118 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r.

a) przejazd i przepęd zwierząt przez wały w innych miejscach aniżeli do tego przeznaczonych,

b) skopywanie, przebijanie i zasadzanie drzewami lub wikliną wałów,

c) pasienie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenie Wydziału wojewódzkiego na skarpach wałów i rowów,

d) kopanie dołów dla dobywania gliny, piasku itp. zbiorników wody (sadzawek) i studzien w odległości do dwudziestu metrów od stopy wałów.

§ 8.

Ze względów bezpieczeństwa publicznego zostaje wzbronione między wałami a łożyskiem Wisły i Białuchy:

a) wznoszenie budynków, wałów poprzecznych i jakichkolwiek budowli tamujących przepływ wody, tudzież sadzenie drzew z wyjątkiem wikliny (lit. b) w profilu inundacyjnym Wisły i Białuchy.

b) sadzenie wikliny w profilu inundacyjnym Wisły z wyjątkiem miejsc, gdzie to sadzenie jest bezwzględnie konieczne, dla ubezbieczenia brzegów i ustalenie odsypisk.

Miejsca te, które mają być oznaczone w sposób łatwy do poznania dla ogółu, wskaże Zarząd regulacji Wisły.

Gdzie wały narażone są na uszkodzenie przez lody, ma być wyjątkowo zasadzony szereg drzew w odległości przynajmniej pięciu metrów od stopy wału. Przestrzenie te wymagające ochrony od lodów oznacza Zarząd regulacji Wisły w porozumieniu z Wydziałem wojewódzkim.

§ 9.

W razie zagrożenia wałów wyda Magistrat miasta Krakowa zarządzenia potrzebne do ochrony wałów i objektów wałowych po myśli art. 121 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 102 poz. 936.

§ 10.

Przekroczenia niniejszego rozporządzenia, o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według postanowień ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102 poz. 936).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2543/27
B. a.

WYKAZ

zmiany policzbowania domów w ul. Edmunda Wasilewskiego w Dz. XI. Dębniki.

Strona lewa.

L. spisowa	L. porządk. dawna	L. porządk. nowa	IMIĘ i NAZWISKO WŁAŚCICIELA	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	UWAGA
	1	2	3	4	5	6	7
			Narożnik ulicy Pułaskiego				
	2 do 6	2 do 6	Parcele				
	8	8	Józef i Antoni Gawędziński	113/1	33	33	
		10	Joanna Rzepowa	113/10 287	468	476	
		12	Parcela				
	12	14	Józefa Rutkowska	262	444	468	
	14	16	Gawlik Józef	177	33	233	
		18	Parcela				
	16	20	Piekło Marjanna, Leonard, Stefan, Franciszka, Józef, Wyroba Marja	34 111	33	143	
	18	22	Kaleta ze Ziembów Marja	273	64	361	
	20	24	Parcela				
	22	26	Patrz ul. Dębowa l. 7.				
			Narożnik ul. Dębowej				

Strona prawa.

L. spisowa	L. porządk. dawna	L. porządk. nowa	IMIĘ i NAZWISKO WŁAŚCICIELA	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	UWAGA
	1	2	3	4	5	6	7
			Narożnik ulicy Pułaskiego				
258	4 do 5	1 do 5	Patrz ul. Konfederacka l. 12				
13	7	7	Patrz ul. Konfederacka l. 14				
45	10	9 (III)	Inż. Ksawery i Mirosława Stankiewiczowie	143/1 290	210	429	
		13	Parcela				
		15	Parcela				
100	21	17	Patrz ul. Dębowa l. 9.				
			Narożnik ul. Dębowej				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3773/27
Ba.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu sierpniu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Maurycy Rennert	nadbud. III p.	Florjańska 28	H. Lamensdorf	2329/27
Zgromadzenie OO. Reformatów	nadbud. III p.	Reformacka 2, 4, 6	H. Lamensdorf	2040/27
Franciszka Bazesowa	wewn. przebud. wychod. i bud. schodów beton.	Grodzka 50	Ł. Rock	2885/27
„Hotel Royal“	lodownia w podwórzu	św. Gertrudy 26	J. Kolasiński	1387/27
		Dz. V.		
Katarzyna Walterowa	pl. dod. balkonów na I i II p.	Rynek Kleparski l. 6	T. Tombiński	1534/27
		Dz. VI.		
Franciszek Żychowicz	adapt. mieszk. na II p. od strony lewej	Długa 33	F. Zwoźniak	1846/27
Inż. Marek Smosz	balkon na I p.	Zyblikiewicza l. 9	Siódmak	2719/27
Dora Infeld	nadbud. III p.	Sołtyka 17	Wł. Stupnicki	2714/27
		Dz. VIII.		
Marja Silber	nadbud. II i III piętra	Dietla 109	S. Jonkler	1656/27
Elka Ryfka Hirschberg	budowa szachtu	Brzozowa 4	J. Koźma	1069/27
		Dz. IX.		
Anna Dyras	przyziemna dobudowa z poddaszem	Rozdroże po lk. 42/1 146/1	A. Sołtys	1855/27
		Dz. XI.		
Marja i Wład. Pędziwiatr	nadbud. II p.	Barska 17	Z. Szufa	2539/27
		Dz. XII.		
Jan Waniek	szopa drewniana	T. Kościuszki 27	E. Skawiński	448/27
Dawid Schenker	pl. dod. bud. IV p. domu	Syrokomli p. pof. N. 23	Oberleder	2446/27
Gmina miasta Krakowa	nadb. poddasz. sali z wychod. i przebud. sali w parterze na mieszkanie stróża	Senatorska 9	Bud. m. A.	2009/27
		Dz. XIII.		
Jakób i Ludwika Hodur	part. dom z poddaszem	Kr. Jadwigi 152.	J. Stobiecki	2345/27
Edward Pieczonka	part. dom z suterynami	Emaus 27	E. Skawiński	2037/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
Dz. XV.				
Stanisław Domagalski	dom III p.	p. lk. 165/26 J. Lea	J. Kryłowski	1874/27
Dawid Komitan	drew. szopa i wychodek w podwórzu	Racławicka 8	J. Kryłowski	1295/27
Gen. Józef Czikel	dom I p.	Kościelna blok XII	A. Siódmak	2370/27
Dz. XVI.				
Marjan i Franciszka Ciskowie	part. ofic. prow. szopa i ogrodzenie	Obopólna lk. 333/3	L. Lisowski	729/27
Dz. XVII.				
Andrzej Borkowski	przebud. szopy na prow. mieszkanie	Mazowiecka 131	S. Rakisz	1242/27
Tow. tanich mieszk. rob. katol. stow. z ogr. odp.	adapt. i rozszerzenie domu administr.	Mazowiecka 14	W. Krzyżanowski	2327/27
Dz. XXI.				
Zarząd Ski rolniczo przemysłowej	przebud. i dobud. dawnego dworu	Koszykarska 26	A. Dostal	2136/27
Winc. i Regina Wąsiołek	szopa gospod., komórki, parkan	Rybitwy 2. p. lk. 591/2	A. Dostal	2050/27
Dz. XXII.				
F-ma Liban i Ehrenpreis	pl. dod. ustępów	obok Parkowej lk. 949	S. Singer	2330/27
Dymitr Krawczuk	ogrodzenie	p. gr. lk. 960/6 obok Al. Dembowskiego	F. Zwoźniak	1987/27
Aniela Zawistowska	dom II p.	p. lk. 436/3 ulica Traugutta	J. Bereta	3583/27
Spadkob. ś. p. Pauliny Rehman	komórki	Zamojskiego 18	P. Królikowski	3104/27
Salomon Weissenberg i Ber. Liebeskind	ustęp i ogrodzenie	plac Serkowskiego 4	A. Dostal	3225/27
Rozalja Hampel	przyziemna oficyna	Rydlówka 13	A. Sołtys	2130/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Dr. Zdzisław Niwicki,** prow. referent Magistratu, na zasadzie postanowień § 89 statutu m. stabilizowany został na zajmowanej posadzie referenta Magistratu w VIII. grupie uposażenia, szczebel **a.** z dniem 1 lipca 1927 r. (L. prez. 3543/27).

P. **Michał Wierzbicki,** na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym archiwarjuszem Budownictwa miejskiego z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6721/27).

P. **Józef Kowalik,** robotnik m. przy Teatrze im. Słowackiego, mianowany został, przy udzieleniu veniam aetatis, niższym funkcjonarjuszem miejskim z dniem 1 lipca 1927 r. z poborami XIII. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 6361/27).

EMERYTURY.

P. **Wincenty Sawiński,** st. radca, Naczelnik Wydziału Magistratu, przeniesiony został, na zasadzie art. 28 lit. b. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) z powodu przekroczenia 60 roku życia z dniem 31 sierpnia 1927 r., w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa ze względu na policzalną służbę w ilości 47 lat pełne uposażenie emerytalne V. grupy, szczebel **f.** (L. prez. 7086/27).

P. **Aleksander Świerkosz,** dozorca Wodociągu miejsk., w myśl art. 29 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 31 lipca 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emerytalnego dla pracowników Gminy m. Krakowa ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne XII. grupy uposażenia, szczebel **f.** (L. prez. 5245/27).

P. **Walenty Zagórski,** woźny miejski, przeniesiony został, na zasadzie art. 28 lit. b. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) z powodu przekroczenia 60 roku życia z dniem 31 lipca 1927 r., w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. przy zastosowaniu art. 2 statutu emer. z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 31 lat od uposażenia służbowego tj. XII. grupy, szczebel **f.** uposażenie emerytalne w wysokości 92%. (L. prez. 5837/27).

P. **Tomasz Hübl,** stolarz dekoracyjny Teatru miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 45% uposażenia XIII. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 7089/27).

P. **Michał Olszewski,** stolarz w Zarządzie Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 40% XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6418/27).

P. **Kazimierz Chechowski,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie według XVI. grupy uposażenia w wysokości 43%. (L. prez. 6701/26).

P. **Franciszek Florczyk,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokosci 40% uposażenia XVI. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 6747/26).

P. **Szczepan Halik,** stróż w Zarządzie Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie według XVI grupy uposażenia w wysokości 64%. (L. prez. 6684/26).

P. **Józef Kęsek,** robotnik Wodociągu miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie według XVI. grupy uposażenia w wysokości 48%. (L. prez. 8559/26).

P. **Jan Krzywda,** robotnik Teatrów miejskich, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 45% uposażenia XVI. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 7088/27).

P. **Józef Kukla,** robotnik Wodociągu miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie według XVI. grupy uposażenia w wysokości 57%. (L. prez. 6676/26).

P. **Tomasz Małecki,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie według XVI. grupy uposażenia w wysokości 43%. (L. prez. 1185/27).

P. **Jan Nowak,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 40% XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6674/26).

P. **Tomasz Onecki,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 lipca 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 53% XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 2963/27).

P. **Stanisław Sobesto,** robotnik Wodociągu miejskiego, z dniem 31 sierpnia 1927 r. zwolniony zo-

stał z obowiązków służbowych i równocześnie na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 48% XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6719/26).

P. **Jan Szwajdo,** robotnik Wodociągu miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie według XVI. grupy uposażenia w wysokości 62%. (L. prez. 2965/27).

P. **Michał Wojdyła,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 40% XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6672/26).

P. **Franciszek Wolański,** robotnik Wodociągu miejskiego, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 62% XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6663/27).

P. **Jan Grochal,** b. robotnik miejski, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 lipca 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 82 punktów miesięcznie. (L. prez. 2489/27).

P. **Franciszek Solecki,** stróż nocny miejski, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski, od 1 lipca 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w ilości 130 punktów, oraz dodatek regulacyjny w ilości 60 punktów miesięcznie. (L. prez. 4476/27).

P. **Honorata Biskupowa,** wdowa po maszyniście Elektrowni m., w myśl art. 7, 36, 37 i 53 statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 9 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa, pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża, oraz dodatek regulacyjny w ilości 30 punktów, tudzież pensję sierocą dla pozostałych dzieci, a to:

1) syna Jana, urodz. 21 maja 1919 r. do końca maja 1937 r.

2) córki Albiny, urodz. 1 czerwca 1912 r. do końca czerwca 1930 r.

3) syna Gustawa, ur. 21 października 1910 do końca października 1928 r.

4) córki Antoniny, ur. 16 grudnia 1908 do końca sierpnia 1928 r. (L. prez. 6941/27).

P. **Aniela Nęckowa,** wdowa po emer. tercjanie szkolnym, w myśl art. 36 statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. miasta Krakowa (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa, pensję wdowią w wysokości 50% pełnej emerytury zmarłego męża. (L. prez. 6959/27).

P. **Franciszka Bilińska,** wdowa po b. oprawcy miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa, nadzwyczajne zaopatrzenie w kwocie 75 zł. miesięcznie. (L. prez. 7948/27 .

P. **Marja Wójcikiewiczowa,** wdowa po prow. woźnym miejskim, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa, nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości połowy 40% XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 5838/27).

P. **Katarzyna Krzywkowa,** wdowa po robotniku miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa, nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 20 zł. miesięcznie. (L. prez. 4474/27).

P. **Katarzyna Baranowa,** robotnica miejska, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski, od 1 września 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej ilości 82 punktów miesięcznie. (L. prez. 6482/27).

P. **Bronisława Wyrwicz,** otrzymała w drodze łaski, od 1 sierpnia 1927 r. począwszy, nadzwyczajne zaopatrzenie w kwocie 30 zł. miesięcznie. (L. prez. 8409/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady m.

Komisja drogowo-kanałowa i gruntowa pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Karola Rollego w dniu 4 sierpnia b. r. uchwaliła:

I. Zezwolić p. Helenie Stano na odstąpienie parceli pofortecznej Nr. 14 nabytej od Gminy m. Krakowa na rzecz p. Zygmunta Franckiego.

II. Zarówno zezwoliła p. Ludwice z Torbów Schnitzerowej na odstąpienie parceli pofort. Nr. 24 na rzecz pp. Florji i Róży Torbównym.

III. Komisja odroczyła p. Dr. Stanisławowi i Dr. Ernestynie Katyńskim termin do końca 1928 r. rozpoczęcia budowy domu na parceli pofort. Nr. 3.

IV. Wykonać budowę kanału na ulicy Rydlówka i Skrzyneckiego w Dz. XXII.

Dnia 5 sierpnia b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Karola Rollego **posiedzenie połączonych Sekcyj I-VIII.** obradujących w zastępstwie Rady m. przy udziale około 40 radców miej.

Na porządku dziennym była sprawa udzielenia gwarancji do kwoty Zł. 200.000·— Podgórskiej Miejskiej Kasie Oszczędności. — Po ożywionej i wyczerpującej dyskusji w której brali udział liczni radcy m. oraz dyrektor Kasy Dr. Zarzycki, uchwalono udzielić gwarancji do kwoty 200.000·— złotych.

Dnia 10 sierpnia b. r. o godz. 6 popoł. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta m. inż. Karola Rollego **posiedzenie połączonych Sekcyj I-VIII.** Rady miasta obradujących w zastępstwie Rady. — W posiedzeniu wzięło udział przeszło 40 radców m. — Po ożywionej i wyczerpującej dyskusji uchwalono zmianę stawek w statucie o podatku od publicznych zabaw i widowisk. Następnie z porządku dziennego uchwalono odstąpić Kasie chorych grunt pod budowę Lecznicy przy ul. Prądnickiej w obszarze przeszło 12.000 m. kw. Wreszcie dokonano wyboru dwóch członków Rady m. na audjencję sądową w sprawach gruntowych. — O godzinie 9 wieczorem posiedzenie zakończono.

Pod przewodnictwem wiceprez. m. inż. Sarego w obecności prezydenta m. inż. K. Rollego, odbyło się 12 sierpnia br. posiedzenie **Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.** Sekcje zatwierdziły szereg ofert na różne roboty przy budowie domów miejskich, a mianowicie: 1) na nadbudowę sali szkolnej i adaptacje mieszkania tercjana w szkole żeńskiej przy ul. Senatorskiej, 2) na roboty pokostnicze, malarskie, szklarskie, kaflarskie oraz instalację wodociągową przy budowie 3-ch piętrowych miejskich domów mieszkalnych a to: jednego przy ul. Dębowej w Dz. XI. i dwóch domów narożnych w Dz. XV. — przy ul. Ruskiej i Wybickiego, oraz przy pl. Kazimierza Wielkiego i ul. Sienkiewicza. Następnie uchwaliły Sekcje otwarcie ul., łączącej mający powstać na Błoniach Grzegórzeckich plac z projektowaną 24-metrową Aleją, tudzież zatwierdziły linje regulacyjne ul. Podgórskiej od ul. Halickiej do stacji Grzegórzki. W końcu omówiono kilka bieżących spraw porządkowych i komunikacyjnych.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9

Nr. 9. **Kraków, dnia 30 września 1927 r.** **Rocznik XLVIII.**

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Dr. RYSZARD REINER
ALEKSANDER GAUZE.

SPRAWOZDANIE

z podróży służbowej dla zaznajomienia się ze stanem ogrodnictwa w większych miastach czeskich.

W toku tegorocznej dyskusji budżetowej poruszono na posiedzeniach Rady miejskiej kilkakrotnie sprawę nowej organizacji zarządu ogrodów miejskich.

Problem to obecnie bardzo aktualny z powodu konieczności przeniesienia ogrodu hodowlanego przy ulicy Lubicz i zniesienia szkółki drzew w Krowodrzy. Ogród przy ulicy Lubicz mieści się w t. zw. ogrodzie angielskim, który należy do zarządzanej przez miasto Kraków fundacji Bystrzonowskich dla kalek i chorych nieuleczalnych. Pomieszczenie to prawie, że w centrum miasta, jest niewystarczające, ciasne i oczywiście tymczasowe. Ogród angielski oddalony o kilka minut od Rynku, przy linji tramwajowej, w zabudowanej części miasta, będzie musiał być użyty w najbliższej przyszłości na cele mieszkaniowe, a dom starców i ogród hodowlany przeniesiony na inne miejsce. Licząc się z tem, należałoby już obecnie wybrać miejsce pod nowe zakłady ogrodowe i przystąpić do budowy nowych objektów ogrodowych, tembardziej, że obecne szklarnie poza ich wadliwym typem, nieodpowiadającym wymogom czasu, przedstawiają kompletną ruinę. Nie lepiej przedstawiają się też i inne zabudowania gospodarcze. Istnieje wprawdzie możliwość gruntownego remontu wszystkich budynków i ich powiększenia, biorąc jednak pod uwagę szczupłość terenu oraz znaczne koszty remontu względnie przebudowy obecnych szklarń i budynków gospodarczych, dojść się musi do przekonania, że jedynem rozwiązaniem obecnej sytuacji jest jaknajszybsze przeniesienie zakładu hodowlanego na inne i odpowiednie miejsce, przyczem budowa szklarń i budynków gospodarczych odpowiadać musi zwiększonym potrzebom miasta. Przenieść trzeba rownież gdzieindziej i szkółkę drzew na Krowodrzy, część bowiem gruntów odstąpiono pod Zakład im. Ks. Siemaszki dla osieroconych chłopców, a resztę przeznaczono pod budowę szpitala Kasy chorych.

Momenty te są ogólnie znane, to też wyniki dyskusji na temat ten, czy w Komisji plantacyjnej, czy na Radzie miasta prowadzonych, streszczały się w dążeniach, aby:

1) objekty hodowlane (ogród główny i szkółki) zcentralizować;

2) obok hodowli drzew, krzewów ozdobnych i kwiatów na cele gminne utworzyć ogród handlowy w ten sposób, aby zaspokoić zapotrzebowanie własne i wyprodukować jaknajwiększą ilość roślin np. róż do sprzedaży publicznej;

3) założyć szkółkę drzew owocowych.

Projekt co do centralizacji otrzymał zgodną aprobatę miarodajnych czynników. Centralizacja hodowli roślin jest konieczna, rozrzucenie bowiem szkółek i ogrodów hodowlanych po mieście hamuje pracę, podraża koszty produkcji i utrudnia administrację. Założenie ogrodu handlowego ma zdaniem wnioskodawców ułatwić publiczności nabywanie materjału roślinnego po cenach umiarkowanych, co wobec nienależycie rozwiniętego przemysłu ogrodniczego w mieście i jego okolicy, umożliwi nawet ludności uboższej zaspokojenie swoich potrzeb estetycznych. Gmina bowiem może ceny kwiatów i roślin, regulując je według kosztów produkcji, obniżać, rozbudzając przytem w ludności zamiłowanie najpiękniejsze może, bo do roślin i kwiatów. Co do założenia szkółki drzew owocowych to w czasie dyskusji budżetowej podkreślono, że w Krakowie znaczna część obszaru miasta długie lata jeszcze służyć będzie celom rolniczym i rozwinięcie się przemysłu ogrodniczego na obszarze miasta,

byłoby dla rozwoju Krakowa i dla jego ludności bardzo pożądane. Obecnie nabycie drzewek szlachetnych jest kosztowne i utrudnione z powodu ich braku. Założenie miejskiej hodowli drzewek owocowych, przeznaczonych przedewszystkiem na zadrzewienie dzielnic przyłączonych i okolic podmiejskich, jest o tyle łatwe, że miasto rozporządzać będzie zawsze potrzebnymi na szkółki terenami, dysponuje siłami fachowemi i ma możność zakłady te na europejskiej stopie postawić. Ze źródła tego może też mieć Gmina znaczny dochód, nie mówiąc już o tem, że produkcja owoców wzmoże handel nimi i stworzy warunki produkcji dla zakładów przetwarzających owoce, zwiększając przez to zamożność mieszkańców.

Przystępując do tak zasadniczej reorganizacji miejskiego gospodarstwa ogrodowego, wydawało się koniecznem zapoznanie się z rozwojem i organizacją ogrodnictwa miejskiego zagranicą. Już w czasie tegorocznej dyskusji budżetowej wyrażono w Radzie miejskiej życzenie, aby Gmina wysłała delegata na wystawę ogrodową w Paryżu. Gdy zwiedzenie wystawy paryskiej prócz ogólnego poglądu na rezultaty pracy w dziedzinie ogrodnictwa w świecie nic więcej nie dawało, a wykluczało możność zapoznania się z jego organizacją i drogami jego rozwoju, Prezydjum miasta zadecydowało zwiedzenie tej dziedziny gospodarki miejskiej w sąsiedniej Czechosłowacji, gdzie, jak wiadomo kultura ogrodowa stoi na bardzo wysokim poziomie. Plan podróży służbowej obejmował: Pardubice, Pragę, Pilzno, Pruchonice, Chrudim, Cheb i Berno Morawskie. Spostrzeżenia, poczynione w czasie tej podróży, przedstawiają się jak następuje:

Pardubice liczą 30.000 mieszkańców. Miasto posiada ładne, niektóre monumentalne nawet budynki, jezdnie brukowane pieńkami granitowymi; ulice utrzymane schludnie sprawiają wrażenie większego miasta niż jest w rzeczywistości.

W mieście jest kilka parków. Gospodarstwo ogrodowe prowadzi architekt-ogrodnik miejski P. Vetesnik. Gospodarstwo ogrodowe obejmuje ogród hodowlany (centrala) na dosyć szczupłej powierzchni, bo zaledwie na obszarze wynoszącym około 1½ ha, park o powierzchni 7 ha i drugi zakładany obecnie dopiero park o powierzchni około 3 ha oraz kilka mniejszych skwerów. Ogród hodowlany przedstawia się dosyć ubogo z powodu szczupłości terenu oraz starego typu budynków, które w najbliższym czasie mają być rozszerzone i przebudowane na nowoczesne. Park główny aczkolwiek nie wielki prezentuje się dobrze, posiada ładne okazy drzew większych, przytem położony jest nad rozległym stawem i w sąsiedztwie przepływającej rzeki.

Pomimo położenia parku w samem śródmieściu i dużej frekwencji, brak tam ogrodzenia tak zewnątrz jak i wewnątrz, co świadczy niewątpliwie o dużej kulturze ludności i wyrobieniu obywatelskiem mieszkańców, bo szkód na trawnikach w zalesieniu i kwietnikach niema.

Budowa nowego parku jest już rozpoczęta, roboty niwelacyjne i ziemne w pełnym toku, całość zaś będzie dokończona już w porze jesiennej bieżącego roku. Szkółek drzew i krzewów miasto nie posiada dla braku terenu, a piękne głogi kwitnące jako drzewa uliczne są zakupywane w szkółkach obcych. Ulice obsadzone głównie lipami i głogami. Budżet ogrodowy wynosi 130.000 Kc.

Personal składa się z dyrektora, 2 pomocników dla ogrodu hodowlanego, jednego ogrodnika dla parków i skwerów oraz potrzebnej ilości robotników dziennych.

Miasto nie utrzymuje ogrodu handlowego ani szkółki drzew owocowych.

Po opuszczeniu Pardubic zwiedzono Pragę. Naprzód zwiedzono jeden z większych parków miejskich na t. zw. Petrinie, gdzie znajduje się też obserwatorjum astronomiczne.

Jest to prześliczny park, położony na rozległem stromem zboczu góry, ujęty w ramy zieleni, poprzecinany ścieżkami serpentynowo przeprowadzonemi, któremi bez większego zmęczenia można dostać się na szczyt parku aż do wieży.

Kolejka linowa dowozi zwiedzających na najwyższy punkt parku. Park o stylu, dostosowanym do charakteru terenu przypomina naturalne parki angielskie, o ścieżkach łukami prowadzonych z pięknemi dalekiemi perspektywami. Powierzchnia trawników jest w ten sposób rozłożona, że widzi się wielkie płaty zieleni tu i ówdzie ujęte w ramy drzew lub krzewów, przyczem same ścieżki są zręcznie zakrywane bądź krzewami, bądź pojedynczemi roślinami tak, aby uzyskać złudzenie wzrokowe jednolitych, bardzo rozległych, naturalnych trawników.

Położenie parku przypomina nasze Krzemionki, dla których urządzenie parku może być jako wzór uważane. Park nie ma żadnego ogrodzenia, przy kulturze tamtejszej publiczności widocznie niepotrzebnego.

W parku moc ptactwa śpiewającego, bardzo obłaskawionego, niejednokrotnie skaczącego wśród przechadzającej się publiczności. Karmienie ptactwa należy tam do dużej przyjemności, której przechodnie a zwłaszcza dzieci chętnie się oddają.

Na drugi dzień po porozumieniu się z Magistratem pragskim, zwiedzono park Riegera na Vinohradach, położony w samem centrum miasta.

Park położony bardzo korzystnie na terenie falistym, urządzony nowocześnie z pięknemi grupami drzew i krzewów, rozmieszczonemi z wielkim smakiem i znajomością materjału. Bardzo dużo drzew kwitnących, a zwłaszcza głogów w kolorach czerwonym, różowym i białym, wysadzonych w parku przy samym chodniku i niczem niezabezpieczonych od strony ulic. Zrywanie kwiatów i łamanie gałęzi należy do rzadkich wypadków.

Park ten należy do miejsc spacerowych najwięcej uczęszczanych, bo jest położony ładnie, w samem śródmieściu, obszerny i dostępny ze wszystkich stron. Toteż ścieżki budowane są z materjału twardego, mocno utłuczonego, tak że w czasie deszczu zawsze można przejść suchą nogą. Trawniki aczkolwiek dobrze założone utrzymane są w tym roku nie zupełnie odpowiednio z powodu braku funduszów.

Po zwiedzeniu Parku Riegera zwiedzili delegaci w towarzystwie zastępcy dyrektora, p. Liczki architekty ogrodnika samochodem przysłanym przez dyrektora ogrodów miejskich w Pradze prof. Czernowsky'ego stary park na Skałce, ciekawy ze względu na swoje położenie górzyste, z ładnymi widokami panoramy miasta a po jego obejrzeniu drugi podobny, dawniej zamkowy t. zw. park Santoszka, założony w stylu francuskim, z ładnym, lecz niewłaściwie użytym drzewostanem. Poza widokami na miasto i ładną aleją grabową, sam park jest niemiły, zacieniony i pozbawiony tego życia, jakie wprowadza

światło i ożywienie trawników roślinami kwitnącemi, które tam zastąpiono roślinami bluszczowemi i paprociami.

Popołudniu tego dnia zwiedzono w towarzystwie prof. Czernowsky'ego park im. Vrchlickiego, położony naprzeciw dworca Wilsona, dawniej Franciszka Józefa. Park posiada ładne obsadzenie drzewami, krzewami oraz kwietnikami, twarde (szutrowane) ścieżki, wygodne do chodzenia, przytem i wolne od błota. Dawne ogrodzenie balaskowe żelazne, zabezpieczające park od strony dworca, jest już częściowo zniesione i zastąpione niskim cisowym żywopłotem. Przez zniesienie ogrodzenia, park zyskał dużo na wyglądzie estetycznym, a także na przestrzeni, łącząc się bezpośrednio z chodnikami. Aczkolwiek ogrodzenie niskim żywopłotem od ulicy i dworca nie stanowi żadnej prawie ochrony, zdaniem prof. Czernowsky'ego niema obawy jakichkolwiek uszkodzeń, nawet przy tak olbrzymim ruchu, jaki panuje przy centralnym dworcu Wilsona. W parku naprzeciw dworca ma stanąć pomnik Wilsona, wykonany w Ameryce kosztem tamtejszej kolonji czeskiej.

Z parku Vrchlickiego udano się do szkółek drzew i krzewów ozdobnych, oddalonych 6 km od centrum miasta na t. zw. Djabliku, założonych parę lat temu na terenie nowego cmentarza do tej pory nie otwartego. Młode szkółki, prowadzone fachowo, przedstawiają się pokaźnie, dużo tam odmian ciekawych, zwłaszcza w dziale roślin zimotrwałych, które jako modne obecnie wprowadza się do parków publicznych. Bardzo ciekawe a proste jest urządzone zraszanie roślin przy pomocy automatycznego aparatu ssąco-tłoczącego, przenośnego, który sam pracuje, poruszając rozprowadzone rury z wylotami sitowemi raz w jedną, to znów w drugą stronę na prawo i lewo, skrapiając roślinność powoli ale dokładnie i aż do złudzenia, naśladując deszcz. Główną zaletą tego aparatu jest jego automatyczne działanie i ocieplanie wody, wyrzucanej drobniutkiemi strumieniami wysoko tak, że sztuczny deszcz ma temperaturę prawie otaczającego powietrza.

Na założenie nowych szkółek zakupiono grunty na Motolu w pobliżu Pragi o powierzchni około 20 ha.

Po obejrzeniu szkółek zwiedzono dalsze parki, a między innymi park miejski im. hr. Choteka, założony w stylu angielskim, utrzymany bardzo starannie z wygodnemi ścieżkami, pięknymi kwietnikami z umiejętnym doborem materjału. Ładne okazy starych, paręset lat mających dębów, żyjących symbjotycznie z drzewiastymi bluszczami wyrosłymi aż po same korony drzew stanowią prawdziwą ozdobę dawnego wielkopańskiego ogrodu.

Park ten powiększa się obecnie przez włączenie dużego kilkunastohektarowego terenu nieużytków, które po splantowaniu i przekopaniu zostaną już na jesieni odpowiednio zadrzewione i z wiosną roku 1928 oddane do użytku publicznego. Położenie parku jest górzyste, bo od strony Wełtawy obejmuje stromy stok skalisty, obsadzony przeważnie akacją białą i krzewami, rosnącymi w cieniu. Z parku rozpościerają się malownicze widoki na panoramę miasta i dalsze okolice. Ogrodzenia jako zupełnie zbytecznego też niema. Park ten łączy się z drugim tak zw. parkiem na Letne. Przeszedłszy następnie duży park na Stromówce zwiedzono ogród hodowlany t. zw. Rajski Ogród, położony na peryferji miasta, gdzie przechowuje i produkuje się materjał zdobniczy dla wszystkich parków i skwerów. Ogród ten zajmuje około 10 ha powierzchni. Oprócz działu hodowlanego i zakładu selekcji roślin, ogród posiada 17 dużych szklarń po 60 do 100 m długości każda, wszystkie wypełnione roślinnością. Palmiarnia mieści przeszło 700 sztuk okazów w tem około 200 przepięknych palm, stale przetrzymywanych w budynku, gdzie jak w ojczyźnie kwitną, a nawet owocują. Okien inspektowych jest przeszło 2000, hodowla wczesna roślin kwietnikowych wprost imponująca. Samych pelargonji hodują rocznie 450.000 sztuk, begonji 70 do 100 tysięcy sztuk, Salvia 15.000 sztuk, heliotropów 15.000 sztuk. Ogólna produkcja kwiatów wynosi rocznie przeszło jeden miljon sztuk, nie licząc w to roślin cieplarnianych, trwałych i kilkoletnich, których liczba dochodzi do 100.000 a w tem około 1000 samych Laurus Nobilis.

Materjału kwiatowego używa się wyłącznie na dekorację miasta, sprzedaży nie prowadzi się żadnej, natomiast dużo zużywają gmachy i biura reprezentacyjne, do których wysyła się kwiaty parę razy w tygodniu.

Kierownictwo ogrodów miejskich spoczywa w ręku dyrektora, który ma przydzielonych do pomocy ogrodników-architektów, wszystkie zaś parki mają odpowiedzialnych t. zw. zarządców z własną kancelarją i odpowiednim do potrzeby personalem pomocniczym fachowym i robotniczym. Sprawozdania i raporty przedkłada każdy z poszczególnych zarządców centralnemu biuru ogrodów miejskich, które pozostaje w bezpośrednim kontakcie z Prezydjum miasta względnie z Magistratem.

Etat osobowy zarządu ogrodów miejskich obejmuje 10 urzędników, 18 kierowników, czyli zarządców ogrodów, 54 ogrodników pomocników, 115 stałych dozorców i 200 robotników sezonowych. Budżet zwyczajny wynosi 5,994.037 Kc., nadzwyczajny w bieżącym roku około 800.000 Kc.

Na jednego mieszkańca Pragi wypada do zapłaty 8·86 Kc. rocznie na utrzymanie ogrodów w mieście. Na jednego mieszkańca przypada 3·02 m^2 powierzchni zielonej w mieście a na 17 obywateli 1 drzewo w ulicy.

W roku 1926 wysadzono na ulicach 1942 sztuk drzew. Na jednego funkcjonarjusza ogrodniczego przypada 6.116 m^2 ogrodu w mieście.

Praga nie posiada wolnych trawników do zabaw dla dzieci i młodzieży, wprowadzonych przez Anglję; robione próby zawsze zawodziły z powodu odmiennego klimatu, a także braku większych płaszczyzn, na których możnaby prowadzić zabawy bez wydeptania trawy i ubłoczenia ziemi.

Gmina m. Pragi, korzystając z reformy rolnej, nabyła 17 majątków donacyjnych i kościelnych, powiększając z jednej strony majątek swój, z drugiej zyskując wolną rękę w dziedzinie rozbudowy miasta. Obszary te wykupiła gmina w drodze ugodowej, płacąc około 2 Kc. za 1 m^2. Z tego też tytułu rozbudowa miasta, a zwłaszcza budowa małych mieszkań rozwija się w silnem tempie, bo od przewrotu do roku 1927 postawiono 5.128 domów i 26.095 mieszkań.

Następnem miejscem podróży było Pilzno. Pilzno liczy 108.000 mieszkańców, jest bogatem miastem fabrycznem. Miasto posiada naogół bardzo wiele parków i ogrodów, łączna ich powierzchnia wynosi bowiem około 73 ha. Parki Otokara, których jest 4,

stanowią jedną całość, przypominając w miniaturze planty krakowskie. Parki Otokara utrzymane są wzorowo, mają dobrze rozgrupowane drzewa i krzewy, bardzo ładne kwietniki i wodotryski gustownie ozdobione. Trawniki są starannie utrzymane i pozbawione chwastów. Szkód w ogrodach prawie niema. Niema też w Pilźnie ogrodzeń w parkach. Poszanowanie cudzej własności jest powszechne, a wychowanie młodzieży tak przykładne, że gdy wystawiono prywatne oszklone akwarjum na trawniku w miejscu ruchliwem, nie było wypadku, aby ktoś dopuścił się uszkodzenia lub kradzieży niedozorowanego akwarjum. Zaśmiecanie ścieżek lub trawników przez publiczność jest zupełnie nieznane.

Największym w sposób nowoczesny założonym przed paroma laty ogrodem publicznym jest park legjonów o powierzchni 25 ha 52 a 46 m^2 położony na przedmieściu a połączony z centrum miasta tramwajem elektrycznym. Utrzymanie parku nie jest staranne, a to z powodu, że budżet ogrodowy wynosi w Pilznie zaledwie 745.625 Kc. jest zatem zupełnie niewystarczającym. Ogród hodowlany jest szczupły, budynki starego typu. W najbliższym czasie ogród ten ma być powiększony i zrekonstruowany stosownie do potrzeb obecnych. Szkółki drzew i krzewów są niewielkie, potrzebny materjał zakupuje się z kultur prywatnych na co wydaje gmina rocznie 68.816 Kc. W najbliższej przyszłości ma Gmina przystąpić do wyznaczenia kilkunastu hektarów na założenie własnej hodowli materjału zdobniczego.

Parki i skwery rozmieszczone są wszędzie. Każdy wolny skrawek ziemi, obsadza gmina drzewami i krzewami, obsiewa trawą, tworząc większe lub mniejsze parki i skwery.

Dokładny obraz zabiegów m. Pilzna o powiększenie zieleni i podniesienia wyglądu estetycznego miasta oraz zdrowia swych obywateli, przedstawia cyfra 29 parków, skwerów i zieleńców istniejących obecnie w mieście. W planie jest zakładanie dalszych parków i skwerów w miarę jak fundusze na to pozwolą. Zapobiegliwym dyrektorem ogrodów miejskich jest architekt-ogrodnik p. Cocek.

Drzew na ulicach stosunkowo mało (3.253 sztuk). Pochodzi to stąd, że zakupywanie drzew dużo kosztuje.

Urządzenie ogrodowe m. Chebu nie przedstawia nic szczególnie ciekawego. Uwagi jednak godne są miejsca zabaw dla dzieci oraz praktyczne ławki plantacyjne z podnóżkami.

Niezwykle interesujące i pouczające były wyniki zwiedzenia zakładów ogrodowych w Bernie Morawskiem. Zarząd ich mieści się na »Hlidke«, t. j. na górze Spilberg, która obecnie została zamienioną na park miejski. Na Spilbergu znajduje się także ogród hodowlany, którego się już nie ulepsza, bo ma być przeniesiony na inne miejsce, więcej odpowiednie. Zarząd m. Berna dąży do stworzenia naokoło miasta wieńca lasów i łąk. Po części plan ten jest już urzeczywistniony, gdyż Berno posiada naokoło miasta wielki obszar leśny, który się zakupami uzupełnia. Pomiędzy partjami leśnemi mają być urządzone boiska sportowe, łąki dla zabaw dla dzieci ogrody szkolne itp. Plan szczegółowy jest już wypracowany i stopniowo się go w życie wprowadza. W miejscach, gdzie ma powstać wieniec lasów i łąk panuje bezwzględny zakaz budowy, przez co zabezpieczono się przed niespodziankami ze strony właścicieli tych gruntów, których jeszcze nie wykupiono.

Berno po przyłączeniu okolicznych gmin liczy 250.000 mieszkańców. Plantacje miejskie i parki mają obszaru 60 ha, nie licząc w to lasów.

Budżet ogrodów zamyka się w cyfrze 1,300.000 Koron czeskich.

Gmina m. Berna nie posiada ogrodu hodowlanego i nie projektuje jego założenia. Rówież nie prowadzi się działu handlowego. Swego czasu był taki zamiar i w Bernie. Poczynione w tej mierze studja doprowadziły jednak do konkluzji, że ogrodu handlowego nie wolno łączyć z zarządem ogrodów miejskich, administracja miejska jest bowiem i tak zbyt wielka, by ją rozpraszać w niepotrzebnym kierunku. Praktyka miast które próby takie poczyniły, wykazała, że kierownictwo ogrodów w tych miastach, gdzie prowadzono gminne ogrody handlowe, starało się jaknajwięcej roślin sprzedać, aby uzyskać dochody, przyczem działo się to ze szkodą dla dekoratywnej strony miasta, przez wyzbywanie się najczęściej najładniejszych okazów roślin. Ogród handlowy można prowadzić przy przedsiębiorstwie przyozdabiania cmentarzy, lecz zupełnie oddzielnie od zarządu ogrodnictwa miejskiego. Tej zasady trzyma się miasto Berno, które w budżecie ogrodowym nie ma pozycji dochodowych, lecz tylko rozchodowe.

Berno posiada natomiast szkółkę drzew owocowych, ponieważ część ulic na peryferjach miasta jest obsadzona drzewami owocowemi, mianowicie na 20.000 drzewek ulicznych jest około 7.000 drzewek owocowych.

Jak wyżej wspomniano miasto Berno pod względem ogrodowym znajduje się w stanie reorganizacji. Na terenie szkółki drzew buduje się nowy zakład. Odbitki planów tego zakładu ofiarowano dla użytku m. Krakowa.

Po zwiedzeniu w towarzystwie dyrektora ogrodu p. Rulla szkółek i budowy nowego ogrodu hodowlanego, nastąpiło obejrzenie plantacyj i parków. Wrażenie odnosi się bardzo dodatnie. Podkreślić należy, że pomimo istnienia w Bernie uniwersyteckich ogrodów botanicznych — także i miasto posiada własny ogród botaniczny dla młodzieży szkół powszechnych, a założony na miejscu starego zamkniętego już cmentarza. Na jednym z takich cmentarzy założono również ogród, którego celem jest pomieszczenie tzw. ogrodów Szreberowskich. Wynajmuje się mianowicie mieszkańcom drogą licytacji działki gdzie dzierżawcy działek budują sobie altanki i zakładają ogródki. Niektóre działki urządzone są bardzo gustownie, praktycznie i tanio.

W końcu zwiedzono przedsiębiorstwo ogrodnicze przy cmentarzu komunalnym. Wyjaśnień udzielał p. Mrazek, kierownik tego przedsiębiorstwa. Podlega ono nie dyrekcji ogrodów miejskich, ale zarządowi cmentarza.

Wrażenie ogólne było niezwykłe dodatnie. Przyznać należy, że ogrodnictwo miejskie w Bernie jest prowadzone wzorowo i może być przykładem dla innych miast.

Ptactwa śpiewającego spotyka się w każdym parku miejskim w Bernie, podobnie jak w innych ogrodach zwiedzanych bardzo dużo.

Pruchonice oddalone od Pragi o 18 klm. posiadają instytut dendrologiczny oraz słynny w Europie park dawniej hr. Arnosta Silva-Tarouca.

Ogród dendrologiczny położony na równinie jest ogrodem doświadczalnym o pow. około 200 ha, gdzie kultywuje się około jednego miljona najrozmaitszych drzew, krzewów i roślin kwitnących jedno i wieloletnich.

Kierownictwo pozostaje w ręku uczonego ogrodnika p. Franciszka Zemana i dzięki jego wiedzy i zamiłowaniu w pracy, materjał doświadczalny przedstawia nieoceniony dorobek na polu ogrodnictwa ozdobnego. Przyrodnicy i ogrodnicy ciągną do Pruchonic z całego kontynentu, żądni poznania wyników wiedzy, zdobytej wieloletnią pracą i doświadczeniami tam poczynionemi. Czas krótki nie pozwolił na choćby powierzchowne obejrzenie tego wspaniałego zakładu, tem więcej, że trzeba było koniecznie zwiedzić najpiękniejszy może w Europie park hr. Sylva-Tarouca.

Zapoznanie się z działem drzewo- i krzewoznawstwa, wymaga pobytu w ogrodzie dendrologicznym w Pruchonicach przynajmniej 10 do 14 dni i spokojnej pracy z ołówkiem i notatnikiem w ręku, obejrzenia grzędy za grzędą poszczególnych gatunków drzew, przypatrzenia się każdemu z osobna, zanotowania jego zalet i sposobu życia. Wówczas korzyści z podróży mogą być istotnie poważne. Tak też sobie radzą obcy przebywając tam nieraz miesiącami, korzystając ze światłych spostrzeżeń i wiedzy p. Franciszka Zemana.

Park hr. Sylva-Tarouca, dawniej wielkopańska rezydencja, dziś wraz z zamkiem jest własnością państwa z prawem zamieszkania dla hr. Silva-Tarouca, zamiłowanego ogrodnika i autora poważnych naukowych dzieł ogrodniczych.

Malownicze położenie parku na obszarze około 200 ha, pozwoliło artyście — ogrodnikowi rozwinąć talent niekrępowany żadnemi przeszkodami, dzięki czemu powstała rzecz dotąd nigdzie nie widziana. Co chwilę wzrok zatrzymuje się na coraz to innych drzewach lub krzewach, począwszy od wspaniałych egzotów, zaaklimatyzowanych a skończywszy na roślinach rodzimych. Co krok wyłania się nowy fragment roślinny lub skalisty, ujęty w sposób najbardziej naturalny, zda się bez woli człowieka, ale w formie najsubtelniejszej, gdzie kolory i odcienia zlewają się w jedną wielką gamę piękna i ładu.

Wielkie stawy obsiada dzikie ptactwo, drzewa śpiewaki. Gęstwiny kryją sarny i jelenie, wielkie zaś gazony i niskie kwitnące rododendrony i azalje, bez okrycia zimujące, goszczą tysiące bażantów i cietrzewi i wiele innego ptactwa, które na widok zbliżającego się człowieka, leniwie usuwają się z drogi.

Przecudne partje skalne z bogatą obsadą roślin alpejskich nie mają sobie równych w Europie. To co widzieć tam można, to mógł dokonać tylko wielki artysta i znawca piękna natury mozolną i wytrwałą pracą.

Chrudim posiada ładne i znane w Czechach szkółki handlowe drzew i krzewów ozdobnych architekta J. Vanka. Szczególnie Conifery i rośliny zimotrwałe, mogą iść o lepsze z okazami najpoważniejszych firm niemieckich, aczkolwiek zakład p. J. Vanka istnieje dopiero 22 lat.

Rozwój swój zawdzięcza Chrudim fachowemu prowadzeniu i solidnemu traktowaniu sprawy sprzedaży i obsługi klientów, co zresztą leży w interesie samej firmy. Architekt p. J. Vaniek jest wychowankiem instytutu pomologicznego w Troji a praktykę odbywał w Niemczech i Anglji. Dział szkółkowy traktuje naukowo, sam jest bowiem autorem wielu popularnych wydawnictw fachowych.

Tak przedstawia się w streszczeniu plon powyższej podróży.

Mimo stosunkowo krótkiego czasu poczyniono bardzo wiele spostrzeżeń i zgromadzono dużo cennego materjału. Będzie go można z pożytkiem wyzyskać dla naszego ogrodnictwa miejskiego, którego organizację podejmuje Magistrat jako sprawę bardzo pilną. Kraków nie potrzebuje się wprawdzie wstydzić swoich ogrodów i plantancji, ale mimo to powinien pełną dłonią korzystać z bogatych doświadczeń miast zachodnich.

Inż. WINCENTY WOBR.

SPRAWOZDANIE

z podróży naukowej odbytej dla zwiedzenia parków, ogrodów oraz lasów w Wielkopolsce w czasie od 24 do 31 sierpnia 1927 r.

Program podróży objął zwiedzenie Poznania, zwiedzenie lasów państwowych w Kątach, parku w dobrach Kórnickich, parku w Rogalinie oraz parku w Gołuchowie.

Poznań posiada naogół piękne ogrody z bogatemi kollekcjami drzew i krzewów. Kultura ogrodowa stoi wysoko, przy każdej willi jest pełno kwiecia i zieleni. W ogrodach i parkach miejskich spotyka się wiele osobliwości botanicznych. Toteż interesujący się drzewami i krzewami, musiałby poświęcić szereg dni na zaznajomienie się z jego parkami, ogrodami, skwerami, ogrodami prywatnemi i ogródkami działkowemi, których obszar obejmuje 53 ha. Z tego też powodu zwiedzenie musiało objąć jedynie większe objekty miejskie, których Poznań posiada cztery a to: ogród botaniczny, park Wilsona, ogród zoologiczny i park Sołacki.

O g r ó d b o t a n i c z n y przy ul. Dąbrowskiego na Jeżycach jest prawdziwą chlubą Poznania, jako ogród szkolno-botaniczny. Założony w ostatnich czasach według współczesnych wymogów nauki i techniki ogrodniczej został otwarty dopiero w r. 1925. Zajmuje on obszar 3 ha i obejmuje działy: systematyczny, biologiczny, dział roślin użytkowych, dział roślin lekarskich, dział roślin ozdobnych, dział pokazowy ogrodniczy hodowli drzew owocowych i sposobów wegetatywnego rozmnażania, wreszcie dział hodowli masowej roślin, dostarczanych szkołom poznańskim.

Najwięcej miejsca zajmuje system, rozplanowany szerokim kręgiem wokół centralnie położonego działu biologicznego i mieści ponad 1000 gatunków okazów, przeważnie flory krajowej. Gatunki flory wielkopolskiej i pomorskiej zbierane są głównie ze stanowisk naturalnych. Pewną osobliwość systemu, stanowi poumieszczanie poszczególnych gatunków w betonowych obstawkach, jakby doniczkach, na tle zielonego trawnika, którego połacie, pooddzielane węższemi i szerszemi ścieżkami i chodnikami, przedstawiają rodziny świata roślinnego.

Dział biologiczny posiada baseny, na grupy roślin wodnych i błotnych, i względnie obszerne grupy

morfologiczno-biologiczne, zwłaszcza niemal kompletne, choć względami klimatycznemi ograniczone, zestawienia, ilustrujące zjawiska ochrony roślin przed suszą, obrony przed zwierzętami, biologję kwiatów i t. p. W ogrodzie znajduje się hala kryta z ławkami, a prawdziwą ozdobę stanowią dwie pergole, stale bogato obsadzone ozdobnemi roślinami kwitnącemi.

Park Wilsona, o obszarze 7·3 ha, jest najpiękniejszym spacerowym ogrodem miejskim w Poznaniu, a położony jest przy ul. Matejki, o figurze podłużnego prostokąta, ciągnącego się z północy na południe, nieopodal ogrodu zoologicznego t. j. w części zachodniej miasta. Park ten podzielić można ze względu na florę na dwie części; w północnej jego połaci znajdują się plantacje uroczych dalji różnobarwnych, które w kierunku palmiarni i szklarni przedziela basen z trzema pasami przepięknych lilji wodnych na tle zieleni z obramowaniem barwnych, ceglastych pelargonji, wśród których dominują ciemną zielenią kulisto strzyżone bukszpany. Park Wilsona posiada palmiarnię i szklarnię z cennemi kolekcjami, instruktywnie zgrupowanych roślin egzotycznych, basen dla Victoria regia i roślin podzwrotnikowych, duży zbiór kaktusów i tłustoszy, pomnożony mnóstwem cennych gatunków i odmian roślin podzwrotnikowych.

Wykorzystując ciepło w szklarniach, urządzono amatorskie akwarja, insektarjum i t. p.

W dalszej połaci, w części ku południowi, założono alpinarjum, zapełnione oryginalnemi okazami flory tatrzańskiej, na sztucznie zbudowanych pagórkach, przedstawiających skaliste wzniesienia, gdyż cały park, jak cały zresztą Poznań, leży na równinie.

Obramowanie parku i chodników stanowią grupy drzew i krzewów wielkiej wartości dendrologicznej.

Ogród zoologiczny, na obszarze 9 ha, jedyny dotychczas w Polsce, istnieje przeszło 50 lat. W ostatnich latach odnowiony i pieczołowicie utrzymywany. Przed zwierzyńcem ogród parkowy z budynkami na restaurację i kawiarnię. W osobnym pawilonie muzeum przyrodnicze.

»Zwierzyniec« poznański jest dziełem kultury, wyrazem czci i hołdu dla przyrody, z którego Wielkopolska może być dumną.

Wiele osób niestety mało docenia znaczenie tego rodzaju zakładów. Zakłady takie mają wszystkie cywilizowane narody, a im wyżej stoją w kulturze, tem mają ich więcej.

Zadania ich są natury pedagogiczno-wychowawczej, dostarczają pouczającej rozrywki artystycznej, popierając dążenia do poznania i ukochania przyrody.

Zarząd ogrodu czyni też wszystko, ażeby sprostać zadaniom kulturalnym, ażeby małym przyjaciołom ogrodu pobyt tamże jaknajwięcej uprzyjemnić. A więc są tam przyrządy do gimnastyki, są huśtawki, plac do gier towarzyskich i kucyki do konnej jazdy, a dla wszystkich wielkie, chroniące od upałów, cieniste drzewa, piękne urządzenia ogrodnicze, przez kanały rzucone gustowne mosty i piękne pawilony. Ale i dla dorosłych jest on niemniej naukowo zajmującym, dając sposobność zapoznania się z naturą i ze zwyczajami niejednego stworzenia.

Niewątpliwie narody wysoko w kulturze posunięte najwięcej okazują zamiłowania do przyrody. Miłość bowiem piękna przyrody uszlachetnia człowieka.

Park Sołacki znajduje się w dzielnicy Sołacz, od czego też pochodzi nazwa Sołacki, założony na dawnym nieużytku moczarowatym, porośniętym wówczas topolami, wierzbami i w większych grupach olszami i t. p. drzewami, wymagającemi dużo wilgoci.

O stylu parku Sołackiego nie można dużo powiedzieć, ponieważ nie przedstawia wyraźnie żadnego typu. Możnaby go jedynie porównać z angielskim parkiem dzikim, gdzie bądź to umiejętnie sadząc, bądź to pozostawiając na gruntach wilgotnych z dawnego drzewostanu olchy czarne i wierzby, osiki i topole, utworzono grupy drzew i krzewów, dostosowane do terenów.

Park Sołacki, pod względem kształtu, przedstawia mniej więcej figurę, podobną do wydłużonej i na obu końcach spłaszczonej elipsy, szerokiej około 230 m a długiej około 1000 m. Przez całą długość parku, od zachodu na wschód, przepływa potok Bogdanka, łączący się w części wschodniej z podobnym strumykiem Wierzbakiem, dopływającym od południa, to znaczy od strony Jeżyc.

Wśród parku, na biegu Bogdanki, utworzono dwa stawy, wyżej mniejszy, niżej większy. Dwa te stawy łączy sztuczna, mała kaskada; druga taka sama, lecz większa znajduje się przy wypływie Bogdanki ze stawu większego. Na powierzchni dużego stawu znajdują się dwie wysepki, obsadzone przeważnie wierzbami, olchami i topolami. Przez większą przerzucono mosty w poprzek stawu.

W centrum parku, na większym stawie w rodzaju jeziora, znajduje się duża mleczarnia i restauracja ze szklaną werandą. Całe jezioro otoczone jest drzewami i zaroślami, a tylko miejscami porobione są przerwy z pięknemi widokami na staw, po którym publiczność jeździ łódkami.

Zadrzewienie składa się przeważnie z grup drzew liściastych i krzewów i liczy 119 gatunków, głównie spotykanych w naszych lasach, ogrodach i parkach.

Lasy państwowe nadleśnictwa Kąty zajmują obszar 4.460 ha i zagospodarowane są wysokopiennie w siedmiu okręgach ochronnych. W lasach tych wprowadzono w dawnych już latach arboreta (doświadczalną hodowlę) drzew krajowych i zagranicznych a z egzotów głównie: Thuja gigantea (Żywotnik olbrzymi), Pseudotsuga Douglasi viridis i w małej części glauca (Daglezja zielona a częścią i szara), Abies concolor (jodła kalifornijska), Larix leptolepis (modrzew japoński), dalej z liściastych Quercus rubra (dąb czerwony), Catalpa speciosa (Surmia wspaniała). Wreszcie małe grupy cyprysików, Abies nobilis (jodła szlachetna).

Drzewa powyższe dochodzą już wieku rębności od 40 do 60 lat i tak:

1) Grupy 12 do 15 arowe drzewostanów Thuja gigantea, wieku 50 lat o bardzo dobrem zwarciu i silnym, aromatycznym zapachu. Drzewo to żywotnika, rośnie gonnie, bardzo dobrze się oczyszcza w starszych latach i dorasta do 25 m wysokości. Strzała jest silnie zbierzysta, w wysokości piersi wynosi grubość 30 cm i wyżej. Wokoło grupy tego drzewostanu żywotnika rosną drzewa liściaste buka, dębu, grabu, pojedynczo brzoza i inne w tym samym wieku.

2) Drzewostan 50-cioletni daglezji zielonej. Doświadczenia wykazały, że grupa ta oprócz pięknego widoku zewnętrznego, barwnej zieleni o zapachu balsamicznym, imponuje znaczną ilością masy drzewnej w stosunku do swego wieku, gdyż niektóre drzewa do 40 cm grube w wysokości piersi, mają strzały gonne dosięgające do 30 m wysokości.

3) Grupa drzewostanu jodły kalifornijskiej okazuje, że posadzona na odpowiedniem siedlisku, bardzo dobrze rośnie, gdyż nawet na piaskach, w wieku 50 lat dosięga grubości drzew daglezji, a nadto ma wspaniały wygląd ze względu na swoje szpilki.

4) Modrzew japoński ze względu na niewłaściwe siedlisko, a tem bardziej na niewłaściwe położenie nizinne (modrzew wymaga wzniosłych pagórków) ma przyrost masy drzewnej stosunkowo niski, mimo to jednak drzewa wyglądają naogół zdrowo.

5) Co do pomieszania i rodzaju drzew, jakie powinno się stosować w drzewostanach mieszanych, korzystną grupę stanowi czysta dębina, okolona drzewostanem bukowym w pomieszaniu z grabem. Natomiast niewłaściwem jest pomieszanie drzewostanu dębowego w pasy naprzemian ze świerkiem, widocznie walka o byt między dębem i świerkiem jest zbyt silna, tak, że silniejszy dąb zniszczył zupełnie i wyrugował świerka, a w innych częściach, silnie rozwinięty świerk przygłuszył znów dęby. Natomiast dąb rośnie bardzo dobrze w przymieszce z liściastych: z bukiem, grabem, jesionem, brzozą, zaś ze szpilkowych jedynie z sosną i to na piaskach, która jako drzewo gorujące w najwyższej kondygnacji, zaś dąb, buk, grab jako niższe piątro, zaś w podrostach i podszyciu z krzewów leszczyna, kruszyna i t. p. uzupełniają się dobrze.

Dążeniem zatem w hodowli drzewostanów być powinna uprawa tylko mieszanych rodzajów drzew światło i cieniorządnych w grupach 15 do 20 arowych z powodu, że w ten sposób uzyskuje się znaczniejszą masę drzewną, ochronę drzew szpilkowych przed szkodliwemi owadami, a także piękny i estetyczny widok, zwłaszcza jesienią.

Istniejące w Kątach rozsadniki nie przedstawiają żadnych nadzwyczajności, prócz hodowli egzotów jak: siewka żywotnika, szkółkowana daglezja, starsza i młodsza, jodła kalifornijska, sosny laricio, sithensis, świerki, alba. Jedynie na uwagę zasługuje praktyczne tanie ogrodzenie wykonane z siatki z drutu pocynkowanego 1·5 mm grubości o oczkach 6-cio bocznych, 50 mm jeden bok, dołem do 1·20 m wysokości, zaś górą zaopatrzone żerdziami.

Park w Kórniku sięga swemi początkami XVI. wieku. Współczesne wzmianki podają, że hodowano w nim już wówczas rzadsze drzewa. Właściwy jednak rozwój datuje się od r. 1840, kiedy ówczesny właściciel Kórnika, Tytus hr. Działyński, wielki miłośnik sztuki, wybudował w nim zamek. Wtedy powiększono stary park do dzisiejszego rozmiaru 29 ha, który wraz z polanami i jeziorem dosięga przestrzeni 40 ha i zasadzono go olbrzymią ilością rzadkich drzew i krzewów.

Są tam prześliczne grupy koniferów, mnóstwo przepięknych soliterów w wieku starszym, bo nawet ponad 100 lat, a całość ma charakter parku angielskiego, przeciętego kanałem odwadniającym, z licznemi ścieżkami i chodnikami, oraz mniejszemi i większemi łączkami i polanami. W stronie północnego zachodu znajduje się wielkie jezioro.

Na północnym krańcu parku widnieje piękny zamek, dziś fundacja, zapisana narodowi polskiemu przez ś. p. Władysława hr. Zamoyskiego na rzecz Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z zamku tego jest widok na cały park, przecięty w stronie od południa na północ szerokim chodnikiem, jako linją widokową. Teren całego parku jest płaski, przyczem poziom części dawniejszej został sztucznie podniesiony przeszło o 1 m przez nasyp dobrej ziemi, przez co umożliwiono wegetację szeregowi nawet bardziej wymagających gatunków, mimo zbyt mokrego podglebia.

Na szczególną uwagę zasługują stare drzewa krajowe i zagraniczne jak świerk »Kazimierz Wielki« o strzale 37 m wysokości, a 1·20 m grubości z masą 11 m^3. Dalej wspaniałe okazy modrzewia rodzimego, sosny amerykańskiej, jodły pospolitej, zaś z zagranicznych jodły kalifornijskiej, jodły szlachetnej, jodły kaukaskiej, cyprysików błotnych, żywotników, miłorząbia dwudzielnego, jałowca wirgińskiego i sabińskiego (ten ostatni pełzący się na przestrzeni do 3 arów), sosny korsykańskiej Jefreyya i bardzo znacznej ilości cisu, który, obsiewając się sam, rośnie po całym parku.

Z liściastych zasługują na uwagę jawor czerwonolistny, bożodrzew, kasztan jadalny, dający owoce, złotodeszcz, buk purpurowy, klenk kanadyjski, orzech czarny, przeorzech biały, tulipanowiec i inne.

Wszystkie wyż wymienione drzewa dobrze się udające w tamtejszym klimacie, rosną przeważnie luźnie jako drzewa parkowe, dają wspaniały widok swą budową i ulistnieniem, zaś w grupach, jako rosnące w zwarciu, dosięgają znacznej wysokości.

Projektowane jest stworzenie z parku tego wielkiego arboretum dla kształcącej się młodzieży w Poznaniu, co wobec odległości pół godziny drogi koleją od Poznania będzie łatwem do urzeczywistnienia.

»Park rogaliński« jest położony na lekkiem wzniesieniu, o terenie niemal falistym i charakterze parku francuskiego w części bliżej pałacu, z przestarzałemi alejami grabowemi i lipowemi strzyżonemi, zaś w dalszej części wzniesionej, zmienia się w charakter parku angielskiego.

Największą jego osobliwość stanowią szczególnie prastare dęby, na uroczej polanie, o 20 m od siebie odległe, sięgające wiekiem — wedle zeznań miejscowej służby parkowej i istniejących zapisków — do 1000 lat. Są to imponujące okazy o krótkiej strzale, karłowate, których pnie 2 do 3 m średnicy mierzą, a mają zaledwie 2 m wysokości o nader grubych, rozgałęzionych konarach, bo z biegiem lat i starości wierzchy opadły, a estetycznym swoim wyglądem wywołują wprost zdumienie.

Gołuchów wieś położona jest w powiecie pleszewskim, pomiędzy miasteczkiem Pleszewem a Kaliszem i jest własnością ordynata Adama Ks. Czartoryskiego. Leży w dolinie, nad potokiem Trzemna, dopływem Prosny. Trzemna, płynąc po terenie falistym, ma znaczny spadek, tworzy różne zakręty, zwłaszcza po wiosennych roztopach. Park, znajdujący się na dawnych nieużytkach na pobrzeżu Trzemny, tworzy figurę wydłużoną, o poziomie falistym, dzięki czemu przedstawia się niezmiernie malowniczo.

Jest to park nowy, założono go w r. 1876. Ówczesna właścicielka, Elżbieta hr. Działyńska, wielka miłośniczka przyrody i sztuki, przeznaczyła na park poło-

żone w pobliżu zamku ówczesne nieużytki razem przeszło 150 ha. Nie szczędząc kosztów, wynoszących rocznie 12 do 15 tysięcy marek, sprowadzała ze szkółek krajowych oraz z Niemiec i Francji tysiące młodych drzewek. Kierownictwo prac nad stworzeniem i pielęgnowaniem parku objął Adam Kubaszewski, który przez 50 lat bez przerwy w parku tym pracował i dopiero w ostatnim czasie zmarł.

Park gołuchowski założony został z rozmachem w stylu pejzażowym i posiada bardzo wysoką wartość botaniczną, dzięki wielkiemu bogactwu gatunków i okazów. Uderza w nim niezwykle wielka ilość drzew egzotycznych.

Jako osobliwości tego parku z rodzaju drzew zasługują na uwagę: grupa kasztana jadalnego wieku do 40 lat z owocami, które dojrzewają i są spożytkowane. Podszyta ona jest tępo rosnącą Sequoią gigantea (Sosnogrom olbrzymi), która z powodu obmarzania jest karłowatą. Obok dominuje grupa jodły kalifornijskiej wieku 40 lat o strzale 30 m wysokiej, zaś 40 cm grubości w wysokości piersi, przy której znajduje się do 10 sztuk żywotnika olbrzymiego, bardzo ładnego. Dalej zasługuje na uwagę mniejsza grupa 8 sztuk daglezji zielonej, bardzo gonnej, 40-letniej o grubości 30 do 40 cm a do 30 m wysokości, tudzież pięknie rosnące wspaniałe okazy jodły kaukaskiej, pomimo, że gleba jest piaszczysta.

W innych częściach parku są grupy bardzo dobrze rosnącego 40-letniego dęba błotnistego w 45-ciu odmianach. Dalej wspaniały, rozgałęziony jałowiec kozacki, przy większej polanie, nieopodal zamku, jako osobliwość, znajduje się lipa małolistna do 30 m wysoka bez widocznej strzały, z gałęziami zwisającemi do ziemi. W dalszej części estetyczna grupa egzotów jodły kalifornijskiej, jodły niebieskiej, w środku żywotnik olbrzymi, a obok cyprysik Nuthka. Na pochyłości szkarpy, grupa młodszych drzew daglezji ze starszą jodłą kaukaską, jodłą grecką, dobrze rosnąca, a od spodu silnie rozgałęzioną o żywej zielonej barwie.

Całość, ze względu na obszar i różnorodność zadrzewienia, przedstawia się majestatycznie, a dotyczy to głównie części południowej, czysto parkowej, gdyż część północna, w zagospodarowaniu leśnem, wymagałaby dłuższego opisu, na podstawie planu sytuacyjnego.

Wkońcu podnieść należy, że w części wschodniej parkowej, na lekkiem wzniesieniu, jest piękna grupa, w której górują świerki i sosny, cisy (między zamkiem a pałacykiem), w innem miejscu bardzo estetyczne grupy Abies veitschi, wieku około 16 lat, podszyte na większych przestrzeniach, przy chodnikach, krzewami mahonji, jałowca i kosodrzewiny, co wszystko razem wziąwszy, bardzo pięknie wygląda.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA i ROZPORZĄDZENIA.

L. 24383/27
VII.

Kraków, 9 września 1927.

Zmiana brzmienia § 86 przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w stoł. król. mieście Krakowie.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie zarządzenia Pana Wojewody krakowskiego z dnia 23 sierpnia 1927 L. BP. 11058/27, wydanego na zasadzie przepisów § 3 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 Dz. U. Rzp. P. Nr. 61 poz. 611 oraz § 4 Przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz ruchu ulicznym w stoł. król. mieście Krakowie z dnia 14 czerwca 1927 L. BP. 7069/927 wydaje Magistrat następujące rozporządzenie:

Art. 1.

Paragraf 86 przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w mieście Krakowie otrzymuje następujące brzmienie:

Każda osoba, jeżdżąca na rowerze na ulicach miasta powinna zaopatrzyć się w imienną kartę rowerową oraz w tabliczkę z numerem.

Karty rowerowe według wzoru ustalonego rozporządzeniem Ministrów: Robót Publicznych i Spraw Wewnętrznych z dnia 20 maja 1925 Dz. U. Rzp. P. Nr. 55 poz. 397 oraz tabliczki z numerami wydaje Magistrat miasta Krakowa za zwrotem kosztów.

Karty rowerowe i tabliczki wydawane są po stwierdzeniu tożsamości osoby, proszącej o ich wydanie oraz stwierdzeniu, że dotycząca osoba obznajomiona jest z postanowieniami niniejszych Przepisów oraz z przepisami zawartymi w Dz. III. Rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 Dz. u. Rzp. P. Nr. 61 poz. 611 i przepisami zawartymi w Dziale F. rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 Dz. U. Rzp. P. Nr. 65 poz. 587. Nieletni poniżej 12 roku życia karty rowerowej i tabliczki otrzymać nie mogą i jeździć im na rowerach po ulicach nie wolno.

Używający rowerów powinni kartę rowerową mieć przy sobie i okazywać ją na każde żądanie organów Policji Państwowej i służby drogowej.

Tabliczkę z numerem, który odpowiadać ma numerowi karty rowerowej należy umocować trwale na rowerze z tyłu pod siodełkiem, równolegle do kierownicy, stale utrzymywać na rowerze w stanie czytelnym. Tabliczki tej nie wolno niczem zakrywać.

O każdej zmianie w posiadaniu rowerów, obowiązany jest nowonabywca donieść Magistratowi do dni 3-ch.

Art. 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4804/27 Kraków, 9 września 1927.

I.

Dochodzenie prawno-wodne w sprawie przesklepienia części koryta młynówki Rudawy w real. l. or. 17—21 ul. Łobzowska.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat podaje do wiadomości, że dnia 27 października 1927 o godzinie 10 rano odbędzie się dochodzenie prawno-wodne w sprawie projektowanego przez pp. Eleonorę Kuczową i Annę Suchecką przesklepienia części koryta młynówki Rudawy wzdłuż realności lwh. 29 Dz. IV. l. or. 17—21 przy ul. Łobzowskiej.

Komisja zbierze się w oznaczonym dniu i godzinie na miejscu przed realnością l. or. 17—21 przy ulicy Łobzowskiej.

Plany projektowanego przesklepienia młynówki wyłożone będą w myśl art. 195 i 196 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 Nr. 102 Dz. U. Rz. P. poz. 936 w Magistracie (Budownictwo m. Oddz. B. III. p. drzwi Nr. 18) do przejrzenia dla ogółu w czasie od 22 września do 20 października 1927 włącznie w godzinach urzędowych od 9 do 1 popołudniu.

Zarzuty przeciw projektowi można wnosić w powyższym terminie na ręce Magistratu lub podczas rozprawy komisyjnej na miejscu.

Zarzuty późniejsze nie będą uwzględnione, a interesowani byliby uważani za zgadzających się z projektowaną budową.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2781/27
B. a.

Wykaz

zmiany policzbowania domów po stronie lewej ul. Rabina Meiselsa w Dz. VIII „Kazimierz“ w Krakowie.

L. sp.	L. porz. Nowa	L. porz. Dawna	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hipot.	Liczba now. wyk. hipot.	Uwaga
			Narożnik ul. Augustjańskiej				
534	2	2	Hirsch Mojżesz, Dora i Jacheta	129/2	2736	56	
517	4	4	Lewkowicz Gusta, Chaja i Abraham Majer 2 im.	129/1	2720	496	
528	6	6	Beigel Józef i Sara Ryfka 2 im.	128	2846	590	
573	8	8	Nattel Chaskiel, Anna Izaak Aron 2 im. i Ette Marjem 2 im.	127/2	77	613	
78	10	8	patrz Krakowska L. 7				
			Narożnik ul. Krakowskiej				
94	12	10	Patrz ul. Krakowska L. 12				
	(14)		parcela				
558	16	12	Fränkel Moses Dawid i Feigla	183/3	122	620	
124	18	14	Bożnica Psalmów Tow. »Chenra Thilem« w Krakowie	181	2220	120	
			Narożnik ul. Bożego Ciała				
199	20	16	Bengel Salomon i Schewa	604/1	1513	516	
200	22	18	Beitscher Aron, Chawa, Ryfka 2 im. i Marja	604/2	2852	517	
161	24	20	Eisland Szymon, Mojżesz Leib 2 im. Liba z Nussbaumów Horowitz Chaim, Leib i Arner Sara Beila 2 im.	604/3	2853	519	
			Narożnik placu Nowego				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2782/27
B. a.

Wykaz

zmiany policzbowania domów po stronie prawej ul. Senatorskiej w Dz. XII Półwsie-Zwierzynieckie w Krakowie.

L. sp.	L. porz.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	Nowa	Dawna		kat. parc.	star. wyk. hipot.	now. wyk. hipot.	
			Narożnik ul. Łowieckiej				
47	1	1	Gmina miasta Krakowa Dworzec wodociągowy	221		181	
48	3	3	Dr. Komorowski Bolesław	222/1		182	
87	5	5	Kopczyński Zygmunt, Teodor, Henryk, Józefa, Aleksander i Wincenty	222/2 13 223/1 13	439 463	463 808	
			Narożnik ul. Filareckiej				
	(7)	(7)	parcela				
50	9	9	Gmina m. Krakowa — Szkoła Wydziałowa żeńsk. im. św. Bronisławy	224		184	
	(11)	(11)	parcela				
			Narożnik ul. Kraszewskiego				
	(13)	(13)	parcela				
169	15	15	Wilczyńska Anna	228/1	186	287	
52	17	17	Huttinger Józef Szymon 2 im.	228/2		186	
167	19	(19)	Sobesto Jadwiga	1772/2		943	
	(21)	(21)	parcela				
			Narożnik ul. Słonecznej				
	(23)	—	parcela				
	(25)	—	parcela				
67	27	23	Wilczyński Józef, Kazimierz, Rutkowski Franciszek, Kramarska Helena, Rutkowska Janina i Florczyk Walerja	265		197	
	(29)	—	parcela				
168	31	—	Wójcik Tadeusz	1566	823	925	
71	33	27	Redych Zofja	307		286	
			Narożnik ul. prywatnej wzdłuż ogrodu PP. Norbertanek				
	od 35 do 41		parcele				
62	43	29	Konwent PP. Norbertanek	237	372	669	
			Narożnik ul. Kasztelańskiej				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4369/27
Ba.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu wrześniu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. I.				
Dr. A. Meisels	przebud. klatki schodow. i wychd. w parterze	Szewska 6	Spółka bud. Beton	2941/27
Włodzimierz Lipoński	klozety w parterze, adapt. parter. części tylnej ofic. wyburzenie I. i II. p. tej oficyny	Florjańska 45	J. Burzyński	2769/27
Kajetan Dudziak	przebud. wewn. II. piętra domu, przerobienie portali sklep. i portalu bramow. w parterze	Florjańska 47	J. Chmielewski	1838/27
Wilhelm Mikuszewski	nadbud. III. piętra	Grodzka 43	R. Bandurski	2378/27
Aleksander Skrzyński	wewnętrzne przeróbki	Sławkowska 5—7	Spójnia bud.	3581/27
Dz. IV.				
Józef Rappaport	przebud. wychodków	Czarnowiejska 19	Ł. Rok	1898/27
Dz. V.				
Zgromadzenie Misjonarzy	nadbud. III p. przebud. internatu	św. Filipa 17	St. Piwowarczyk	2800/27
Zgromadzenie Misjonarzy	wew. przebud. domu II p.	św. Filipa 17	"	3071/27
Dz. VI.				
Helena Wojnowska	zburzenie kloz. starych zaadaptowanie nowych	Rakowicka 16	J. Kaczmarczyk	2103/27
Józef Plutecki	pl. dod. bud. gosp. z pokojem na piąterku w ofic.	Topolowa 24	T. Bujas	3434/27
Dz. VII.				
Róża Stock	pl. dod. mieszkanie w poddaszu	św. Sebastjana 15	J. Goldberger	2707/27
Salomon Kempler	nadbud. III p.	Dietlowska 48	S. Jonkler	2689/27
Dz. VIII.				
Regina Zucker i Dora Infeld	nadbud. I p. parter oficyny	plac Wolnica 6 i św. Wawrzyńca 1	W. Stupnicki	1559/27
Hirsch Sybirski	IV p. dom z ofic.	Starowiślna 54	A. Dostal	2416/27
Józef Lewkowicz	dom III p.	Starowiślna lk. 370/16	M. Sarnecki	2950/27
Regina Dukler	pisoar spłukiw.	Krakowska 5	J. Kaczmarczyk	1875/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. IX.		
Fr. i Anna Cichoniowie	I p. dom z pokojem i kuchnią w poddaszu	Turecka 43	P. Królikowski	3619/27
		Dz. X.		
Piotr Paczka	ogrodzenie prowizoryczne	Barska 65	Z. Wasilewski	2035/27
Stefan Zieliński	I piętrowy dom	Zielna 40	M. Guzikowski	1953/27
Jacenty Reingruber	jatka mięsna	Twardowskiego lk. 194/1	Kryłoszański	359/27
		Dz. XI.		
Józefa Kowalska	murow. wychodek z dołem kloacznym	Polna 9	W. Kleinberger	2577/27
Bronisław i Marja Bychawscy	parter oficyny	Rolna lk. 164/4	J. Chmielewski	2538/27
		Dz. XII.		
P. i A. Podgórscy	przebud. II p. daw. młyna na III p. dom mieszk.	Tatarska 1	J. Stobiecki	1714/27
Gmina m. Krakowa	III-piętrowy dom narożny	naroż. Senatorska i Słoneczna	Bud. m. A.	2518/27
Wanda Jawornicka	dom IV-piętrowy narożny	naroż. T. Kościuszki i Al. Krasińskiego	J. Odrzywolski	3948/27
Petronela Danzowa	prowizoryczne ogrodzenie	Kasztelańska 27	Wł. Zakulski	2346/27
		Dz. XIII.		
Aleksandra Glińska	parter oficyny z suteryną	Królowej Jadwigi 42	T. Gliński	2115/27
		Dz. XV.		
Piotr Witek	I-piętrowy dom mieszk. z warsztatem stolarskim	Kaz. Wielk. lk. 140/2	E. Oraczewski	2474/27
Bertold Weinsberg	I p. dom z niskim part. i poddaszem mieszkalnem	naroż. ul. Grottgera i Sienkiewicza lk. 8/74, 75, 76	W. Krzyżanowski	2142/27
Edmund Zieleniewski	murow. parkan frontowy	Grottgera 8	E. Skawiński	1536/27
Fryderyk Pautsch	przebud. mieszk. na part. i mur. ogrodzenie od frontu	Kaz. Wielkiego 105	B. Birkenfeld	1183/27
		Dz. XVI.		
Dorota Chwastek	parterowy dom	Kaz. Wielkiego 140	J. Kolesiński	832/27
Wład. i Wikt. Chotowie	pl. dod. I p. z poddaszem mieszkaniowym	J. Lea 52	E. Skawiński	1796/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Magtu
		Dz. XVII.		
Herman Gutamn	dom IV piętrowy	Aleja Słowackiego lk. 189/6	H. Gutman	2575/27
Tad. Bohdanowicz	oparkanienie	Łokietka 20	Mączyński	1256/27
Jakób Rosner	zadaszenie na grnucie p. lk. 1000/8	Warszawska	J. Wasilewsik	1523/27
Paweł Worytkiewicz	dół na nawóz	Mazowiecka 64	W. Warczewski	3063/27
Gmina m. Krakowa	2 budynek postajenny na mieszkanie	Prądnicka	Bud. m. A.	3089/27
		Dz. XIX.		
Zofja Schloegel	dom I-piętrowy	Mogilska boczna lk. 21/56, 21/4	J. Kaczmarczyk	3099/27
		Dz. XXI.		
Związek Spółdzielni pracowników Elektr. miejsk. dla bud. własnych mieszk. domów	Gromadzka	lk. p. gr. ҍ70/1	— —	2953/27
Paweł Kęsek	dom przyziemyu	Przewóz lk. p. gr. 1777	A. Sołtys	883/27
Jan Kałuża	stodoła	Myśliwska lk. 37/2	A. Dostal	1379/27
		Dz. XXII.		
Jan Kania	dom I-piętrowy	Traugutta lk. p. gr. 436/2	Merenda	3697/27
Michał i Katarzyan Woźnikowie	przebud. stodoły na mieszkanie	Lipowa 20	— —	2398/27
Dr. Bronisław Babiński	dom przyziemny	Robotnicza (obok) p. lk. gr. 892/2	Merenda	3608/27
Sal. Weissenberg i B. Liebeskind	ustęp i ogrodzenie	pl. Serkowskiego 4	A. Dostal	3225/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. Inż. **Marcin Chmaj,** urzędnik referendarski Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 września 1927 r. st. referentem Budownictwa miejskiego z poborami VII. grupy uposażenia, szczebel **d.** (L. prez. 4071/27).

P. **Marja Frąckiewiczówna,** pomocnica kancelaryjna, na zasadzie uchwały Rady miasta z dnia 1 lipca 1927 r., przyznającej veniam aetatis i na zasadzie postanowienia § 89 statutu m., mianowana została z dniem 1 lipca 1927 r. kancelistą z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3858/27).

P. **Aleksander Hyży,** rękodzielnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. rękodzielnikiem miejskim z poborami XI. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 6350/26).

P. **Jan Benisz,** prowizoryczny rękodzielnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym rękodzielnikiem miejskim z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6351/26).

P. **Jan Gałuszka,** prowizoryczny rękodzielnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym rękodzielnikiem miejskim z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6352/26).

P. **Józef Koziarski,** rękodzielnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. rękodzielnikiem miejskim z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6349/26).

P. **Stanisław Pilch,** prowizoryczny rękodzielnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym rękodzielnikiem miejskim z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6348/26).

P. **Stanisław Wieroński,** prowiz. rękodzielnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym rękodzielnikiem miejskim z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6353/26).

P. **Emil Gill,** woźny miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. woźnym miejskim z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6380/26).

P. **Stanisław Haber,** pracownik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. niższym pracownikiem miejskim z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6363/26).

P. **Jan Motkowski,** prowiz. robotnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym niższym pracownikiem miejskim z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6367/26).

P. **Stanisław Polak,** prowiz. robotnik miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym niższym pracownikiem miejskim z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6371/26).

EMERYTURY.

P. **Piotr Banaś,** st. radca Magistratu, na zasadzie art. 28 lit. b. i c. statutu emerytalnego dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa z 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa przeniesiony został z dniem 30 września 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. ze względu na policzalną do wysługi emerytalnej służbę w ilości 55 lat począwszy od dnia 1 października 1927 pełne uposażenie emerytalne w wysokości 100% V. grupy uposażenia, szczebel **f.** (L. prez. 7928/27).

P. Inż. **Teodor Riedl,** radca Budownictwa miejskiego, na zasadzie art. 28 lit. c. statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończenia 56 lat życia z dniem 1 października 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat od uposażenia służbowego tj. VI. grupy, szczebel **f.** (L. prez. 8765/27).

P. **Kazimierz Józef 2-im. Ptaszkowski,** adjunkt kancel. Magistratu, na zasadzie art. 28 lit. a. statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa z 8 października 1924 L. prez. 2645/24 (Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza miejskiego trwałej niezdolności do służby z dniem 30 września 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. ze względu na policzalną do wysługi emerytalnej służbę w ilości 35 lat począwszy od dnia 1 października 1927 pełne uposażenie emerytalne VIII. grupy, szczebel **d.** (L. prez. 3225/27).

P. **Marja Podobińska,** sierota po radcy Magistratu m. Krakowa, ur. 19/II. 1908, w myśl art. 36, 37 (wzgl. i 38), 53 statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z 9 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała od 1 sierpnia 1927 począwszy na czas studjów a najdalej do ukończenia 24 lat życia pensję sierocą w wysokości $^{2}/_{3}$ pensji wdowiej miesięcznie w ilości 116 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 12 punktów. (L. prez. 8993/27).

P. **Franciszek Małecki,** robotnik Wodociągu miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 października 1927 począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 55% uposażenia XVI. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 6652/26).

P. **Franciszek Wygoda,** robotnik Wodociągu miejsk., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 października 1927 począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w wysokości 67% uposażenia XVI. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 6734/26).

P. **Franciszek Kozyra,** b. robotnik miejski (w Oddziale drogowym), na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z 8 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 sierpnia 1927 począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej kwocie 80 (ośmdziesiąt) zł miesięcznie. (L. prez. 5415/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie jawne 179, w kad. XVII. z dnia **29 września 1927 r.**

Przewodniczący Prez. m. inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski.
" " Inż. Józef Sare.
" " Dr. Ludwik Schneider.
" " Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **76.**
Początek posiedzenia o godz. 6⁴⁵ wieczorem.

Wspomnienie żałobne.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego przewodniczący oznajmia, że w dniu 3 października br. zmarł radca m. śp. **Dr. Mussil Franciszek,** który wybrany w r. 1914 z Koła wielkiej własności jako zastępca, wszedł do Rady m. na miejsce śp. prezydenta Dra Lea w r. 1917. Pracował w Sekcji III., w Komisji dla zakładów miejskich, przemysłowej i rekursowej, brał gorliwy udział w pracach Rady. Był nadto długoletnim prezesem Towarzystwa kat. właścicieli realności w Krakowie. Pracą swoją i poświęceniem dla dobra mieszkańców miasta zjednał sobie ogólny szacunek.

Cześć Jego pamięci!

Rada m. przez powstanie uczciła pamięć Zmarłego.

Pisma.

Następnie sekretarz odczytał pisma, kóre wpłynęły do R. m.:

1. Pismo radcy m. Dra Rowińskiego Stanisława o udzielenie urlopu dla kuracji do końca października br.

Uchwalono.

Interpelacje.

2. Interpelację radcy m. Pachońskiego Henryka i tow. w sprawie chorób zakaźnych w mieście.

3. Interpelację radcy m. Kartona i tow. w sprawie podwyższenia płac personalowi Miejskiej Straży Pożarnej

4. Interpelację radcy m. Klemensiewicza Zygmunta i tow. w sprawie przydzielenia Robotniczemu Klubowi Sportowemu „Legia" w Krakowie sal w budynkach szkolnych na ćwiczenia gimnastyczne.

5. Interpelację radcy m. Dra Rosenzweiga Józefa i tow. w sprawie środków ochronnych przeciw rozszerzaniu się chorób zakaźnych w mieście.

6. Interpelację radcy m. Dra Rosenzweiga Józefa i tow. w sprawie policzenia pracownikom miejskim służby wojennej do stabilizacji i emerytury.

7. Interpelację radcy m. Kluczki Teodora i tow. w sprawie uchronienia ludności miasta przed zamierzoną podwyżką ceny węgla i zaopatrzenia w dostateczną ilość opału na zimę.

8. Interpelację radcy m. Dra Müllera Adama i tow. w sprawie przedłożenia zamknięcia rachunkowego za rok 1926/27 i inwentarza majątku gminnego.

9. Interpelację radcy m. Dra Müllera Adama i tow. w sprawie przeniesienia magazynów amunicji z pod Krakowa.

10. Interpelację radcy m. Ks. Kasprzyka Ludwika i tow. w sprawie odstąpienia miastu przez Rząd budynków poszpitalnych na Wawelu na rzecz Muzeum Narodowego.

Na interpelacje od 2) do 7) oświadczył Przewodniczący, że odpowiedzi udzielone zostaną na najbliższem posiedzeniu Rady, zaś na interpelacje od 8) do 10) udzieli odpowiedzi po wyczerpaniu porządku dziennego posiedzenia.

Porządek dzienny.

I. Nabycie realności od Alfreda Potockiego w Płaszowie.

Referent radca m. Potuczek Wacław po przedstawieniu stanu sprawy przedkłada imieniem Sekcji I. nast. wnioski:

Rada miasta uchwali:

I. Nabyć dla Gminy m. Krakowa od p. Alfreda Potockiego realność objętą lwh. 631 ks. gr. gm. kat. Kraków-Płaszów, składającą się z parcel 1 kat. 336, 187/8, 188/8, 189/8, 283/1, 283/2, 283/3, 283/4, 283/5, 283/6, 287/1, 287/2, 287/3, 293/1, 294/1, 296, 297/1, 301/1, 301/2, 301/3, 302/1, 307/1, 307/2, 307/3, 308, 333, 337, 338, 341, 342, 344 i 297/2 o powierzchni około 57 ha 92 ar. 32 m. kw. czyli 100.6 morgów za cenę licząc po 680 (sześćset ośmdziesiąt) dolarów St. Z. A. P. za jeden mórg, tj. po 1.181.78 (tysiąc sto ośmdziesiąt jeden 78/100 dolarów) St. Z. A. P. za jeden hektar pod następującymi warunkami:

1. Cena kupna wypłacona będzie odrazu w gotówce przy podpisaniu kontraktu. Wypłata nastąpi w złotych obiegowych według przeciętnego kursu giełdy warszawskiej z dnia poprzedzającego bezpośrednio dzień wypłaty.

2. Gmina m. Krakowa obejmie powyższą realność zaraz po powzięciu przez Radę miejską uchwały w sprawie niniejszego kupna. Ewentualny zwrot gruntów w razie niedojścia do skutku transakcji nastąpi bez odszkodowania.

3. Podatki i ciężary związane z posiadaniem i własnością powyższej nieruchomości ponosić będzie Gmina m. Krakowa od daty kontraktu.

4. Plony z 1927 r. należą do sprzedającego p. Alfreda Potockiego.

5. Gmina m. Krakowa przejmuje dzierżawy co do części gruntów ze wspomnianej realności, obecnie znajdujących się w dzierżawie, zastrzega sobie atoli prawo usunąć dotychczasowych dzierżawców. Oprócz tego przejmuje Gmina zaintabulowane ograniczenia, wynikające z rewersu demolacyjnego, oraz zaintabulowaną na rzecz funduszu przedsiębiorstwa obwałowania prawego brzegu Wisły służebność użytkowania skrawków gruntu. Inne długi i ciężary obowiąże się p. Alfred Potocki wykreślić własnym kosztem najdalej do 6 (sześciu) miesięcy od zawarcia kontraktu.

6. Strony zrzekają się prawa zaczepienia kupna z powodu pokrzywdzenia ponad połowę zwyczajnej wartości.

7. Koszta sporządzenia kontraktu i ewentualne należytości od intabulacji i od przeniesienia własności pokryje Gmina miasta Krakowa.

II. Zawarcie kontraktu i zapłata ceny kupna mają nastąpić najdalej do 31-go grudnia 1927 r. (tysiąc dziewięćset dwudziestegosiódmego) roku.

III. Powyższą realność nabywa Gmina m. Krakowa na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzczpltej z dnia 22 kwietnia 1927 r. Nr. 42 poz. 372 Dz. U. Rz. P. na cele rozbudowy miasta a w szczególności pod budowę portu.

IV. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy PP. Radców miejskich Inż. Turskiego i Prof. Dr. Fr. Zolla, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców m. Prof. Inż. Fr. Drobniaka i Dra L. Merza.

V. Cenę kupna pokryć z pożyczki, do której zaciągnięcia upoważnia się P. Prezydenta miasta w porozumieniu ze Sekcją skarbową Rady miejskiej przy zachowaniu przepisanego postępowania.

VI. Niniejszą uchwałę przedłożyć T. Wydziałowi Samorządowemu w Lwowie z prośbą o zatwierdzenie w myśl § 60 ustęp 11 statutu miejskiego.

(L. 5180/1927 (I.)

W dyskusji zabiera głos:

R. m. Dr. Rosenzweig Józef, nadmieniając, że nie podano dokładnie, jakie służebności ciążą na gruntach, które Gmina ma nabyć. Klub mowcy jest zwolennikiem zakupywania gruntów przez Gminę, jednak w sprawie tej należy być ostrożnym. Niema pewności, czy Rząd wybuduje port. Gdyby to nie nastąpiło, trzeba zbadać, czy grunta kwalifikują się do parcelacji. Zdaniem mowcy grunta te winien Rząd zakupić. Interes ten dla Gminy jest ryzykowny. Przygotowanie do parcelacji kosztowne. Grunta są dzierżawione, dzierżaw tych nie można wypowiedzieć, a wskutek procesów sprawa się przewlecze. Obecny właściciel płacił za grunta po 1.100 kor. Gmina ma płacić po 6000 zł. Cenę kupna należałoby obniżyć. W tym stanie sprawę należy zwrócić z powrotem pod obrady Komisji, poczem przedkłada następujące wnioski:

Rada miasta postanawia:

a) Wzywa się Prezydjum, aby zwróciło się do Rządu o kupno tego gruntu i aby Rząd wstawił do budżetu państwowego cenę kupna-sprzedaży.

b) Sprawę zwraca się do Komisji dla zbadania wartości gruntu i jego stosowności na cele rozbudowy.

R. m. Kęsek oświadcza się za wnioskami referenta i zaznacza, że kupno gruntów jest dla Gminy korzystne. Nadmienia, że dzierżawców należy pozostawić.

R. m. Marski oświadcza się za kupnem, bo cena przystępna.

R. m. Dr. Klimecki nadmienia, że Gmina mając grunta będzie mogła Rząd ponaglać o wybudowanie portu. Do kupna należy przystąpić. Dla porównania dodaje, że właściciele takiego gruntu za metr kw. żądają po 2—3 dolary.

Wiceprezydent m. Dr. Wielgus wyjaśnia, że prawo służebności na tych gruntach dotyczy tylko konserwacji rowu, przejścia i przejazdu przez te grunta dla funkcjonarjuszy przydzielonych do koserwacji.

R. m. Oplustil oświadcza, że nie można kupować parcel, jeśli się ich nie zna. Ma wątpliwości, czy Rząd przystąpi do budowy portu, nie mając na pilniejsze budowy, jak budowa szkół, pieniędzy.

R. m. Ks. Kasprzyk przypomina, że na Komisji delegaci wszystkich Klubów zgodzili się na kupno tych gruntów. Z dyskusji dzisiejszej okazuje się, że są wątpliwości i brak wiary co do rozwoju Krakowa. Przychyla się do wniosku referenta.

Wiceprezydent m. Inż. Sare co do ceny kupna tych gruntów nadmienia, że przed wojną za sążeń żądano 6 koron. Obecnie z trudem wielkim zdołano ustalić cenę 680 dolarów za mórg. Ze 100 morgów jest tylko 13 morgów za wałem Wisły, reszta w terenie ochronionym przed powodzią. Grunta należy kupić. Przed wojną zdarzyło się, że Gmina nie kupiła kompleksu gruntów przy Krakowie, czego bardzo później żałowano. Dotyczyło to kupna 200 morgów gruntów z folwarkiem na Woli Justowskiej. Wnosi o kupno oferowanych gruntów.

R. m. Kęsek wyjaśnia, że z wymienionych gruntów nawet tylko 8 morgów przekracza wał.

R. m. Dr. Rosenzweig Józef ponownie nadmienia, że grunta te powinien Rząd zakupić. Do załatwienia sprawy zakupna gruntów jest jeszcze 3 miesięczny termin, niema więc przeszkody, by sprawę odesłać do Sekcji celem ponownego rozpatrzenia. Wyciąg hipoteczny okazany przez Wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa jest z roku 1911, a w międzyczasie nastąpiły zmiany w podziale parcel. Zastrzega się przeciw mylnemu informowaniu Rady m. o stanie sprawy. Powołuje się na regulamin obrad i domaga się zaznaczenia tego zastrzeżenia w protokole obrad. Odnośnie do poprzednio zgłoszonych wniosków nadmienia, że grunta te będzie można jeszcze i za rok nabyć, przedtem należy sprawę ponownie rozpatrzeć, w szczególności ustalić jakie są służebności, zbadać wyciągi hipoteczne.

Wiceprezydent m. Inż. Sare na wywody R. m. Dra Rosenzweiga zauważa, że Potocki może przedłożyć Magistratowi plan parcelacji gruntów a Magistrat plan zatwierdzić musi i wtedy kupno upada. Zdaniem mowcy należy grunta kupić, gdyż sprawa budowy portu zaczyna się realizować.

Wiceprezydent m. Ostrowski na wywody R. m. Dra Rosenzweiga oświadcza, że gdyby budowa portu nie przyszła do skutku, Gmina zakupując grunta nie poniosłaby szkody, gdyż dla miasta grunta te są potrzebne.

R. m. Popiel oświadcza, że dla sprawy obojętnem jest podanie we wnioskach parcel, chodzi tylko o podanie obszaru parcel.

R. m. Dr. Gross nadmienia, że szkoda, iż sprawa ta nie była na Sekcji skarbowej. O ile będzie port, Gmina powinna grunta te kupić. Tu musi się ryzykować. Pod względem prawnym wniosek niepotrzebnie wymienia parcele zamiast obszar tychże. Kwestja wymienienia parcel jest we wniosku obojętna. Co do służebności, to są one małe. Wyraża zapatrywanie, że jeżeli położenie gruntów jest takie, iż można będzie tam port budować, to grunta te należy kupić. Przedkłada następujące wnioski:

Przed punktem I-szym wniosków referenta zamieścić wstęp: „Upoważnia się P. Prezydenta miasta do nabycia...“

Po punkcie I-szym dodać jako punkt I a.:

„Wykaz hipoteczny, wykaz parcel i obszar mogą być przy sporządzeniu kontraktu odpowiednio sprostowane“.

Referent r. m. Potuczek zgadza się na uzupełnienie wniosków proponowane przez r. m. Dra Grossa.

Przewodniczący zarządza głosowanie:

Za pierwszym wnioskiem r. m. Dra Rosenzweiga oddano 11 głosów.

Wniosek upadł.

Za drugim wnioskiem r. m. Dra Rosenzweiga oddano 10 głosów.

Wniosek upadł.

Wnioski referenta z poprawką r. m. Dra Grossa przyjęto większością głosów.

R. m. Dr. Rosenzweig oświadcza, iż zakłada protest przeciw powyższej uchwale.

II. Odstąpienie części parceli gminnej w Dz. VIII. OO. Bernardynom.

Po przedstawieniu stanu sprawy referent r. m. Dr. Muczkowski imieniem Sekcji I przedkłada następujące wnioski:

Rada miasta uchwali:

I. Odstąpić na własność Zgromadzeniu Braci Mniejszych św. Franciszka (OO. Bernardynów) na Stradomiu w Krakowie część parceli gminnej lk. 261, objętej lwh. l. ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. VII. Stradom, oznaczoną kolorem zielonym i nową liczbą kat. 261/2 na planie Budownictwa miejskiego z dnia 20 grudnia 1926 r. o powierzchni 1775 metrów kw. w zamian za części parcel lk. 211 i 212 objętych lwh. 134 ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. VII. Stradom oznaczone kolorem żółtym i nowemi liczbami kat. 211/2 i 212/2 na powyższym planie o powierzchni 17.25 m. kw. i 2 m. kw. czyli razem 19.25 m. kw. bez żadnej dopłaty.

Powyższą transakję zawrzeć pod następującymi warunkami:

1. Zgromadzenie zobowiąże się uporządkować i odwodnić nabyty grunt w ciągu 2 (dwóch) lat od dnia podpisania kontraktu — do kanałów miejskich, położonych w ul. Bernardyńskiej i ul. Stradomskiej a to według planu (projektu) zatwierdzonego przez Magistrat przy uwzględnieniu opinji Rady artystycznej.

2. Zgromadzenie ogrodzi nabyty grunt w sposób dostosowany do otoczenia w ciągu 5 (pięciu) lat od dnia podpisania kontraktu a to według planu zatwierdzonego przez Magistrat przy uwzględnieniu opinji Rady artystycznej.

3. Zgromadzenie zobowiąże się na zawsze nie zezwalać właścicielowi lub posiadaczowi realności objętej lwh. 131 ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. VII. Stradom, ani wogóle żadnej innej osobie mającej jakieś prawa odnośnie do tej realności na powiększenie ilości i powierzchni okien ponad dziś tam istniejące, ani też na wybicie drzwi, bramek lub jakiegokolwiek innego otworu albo wychodu na odstąpioną parcelę l. k. 261/2 Dz. VII. a w razie nowej budowy nie dozwalać wogóle na żadne otwory, na tę parcelę.

4. Zgromadzenie zobowiąże się nigdy nie zabudowywać, pozbywać, wynajmować, wydzierżawiać ani w inny sposób oddawać komuś nabytej parceli l. kat. 261/2 Dz. VII.

5. Dotrzymanie powyższych zobowiązań Zgromadzenia ma być w ten sposób zabezpieczone, że a) w razie zwłoki we wykonaniu robót oznaczonych w punkcie pierwszym i drugim zapłaci Zgromadzenie Gminie karę umowną po 200 (dwieście) złotych w złocie w każdym przypadku na każdy rozpoczęty rok zwłoki.

b) Zaintabulowany będzie zakaz pozbycia oraz służebność niezabudowznia nabytej parceli lk. 261/2 Dz. VII.

c) Zaintabulowaną będzie kaucja w kwocie 100 (sto) złotych w złocie na zabezpieczenie innych obowiązków, określonych w punkcie trzecim i czwartym.

Ewentualna zapłata przez Zgromadzenie powyższych kwot nie uwalnia go od ścisłego wykonania przyjętych zobowiązań.

6. Zgromadzenie wystawi własnem kosztem parkan od ulicy Smoczej według nowej linji regulacyjnej w granicy parceli, przyczem część parceli zajęta obecnie przez dom pozostanie w dotychczasowym stanie do zburzenia domu i dopiero wtedy będzie oddaną Gminie i ogrodzoną.

7. Powyższe parcele odstępują sobie strony w stanie wolnym od wszystkich długów i ciężarów z wyjątkiem podanych wyżej ograniczeń i zastrzeżeń.

8. Strony kontraktujące zrzekają się zarzutów z powodu ewentualnego pokrzywdzenia ponad połowę wartości.

9. Zezwolenie na intabulację udzieli Gmina dopiero po wykonaniu robót, przewidzianych w pierwszym i drugim punkcie.

10. Koszta kontraktu, intabulacji, należytość przenośna i wogóle wszystkie koszta związane z niniejszą transakcją ponosi w całości Zgromadzenie OO. Bernardynów.

II. Parcele lk. 211/2 i 212/2 Dz. VII. nabywa Gmina m. Krakowa pod regulację ul. Smoczej.

III. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy PP. Radców m. Dra J. Muczkowskiego i Inż. W. Turskiego, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców m. Inż. Drobniaka i Inż. J. Peltza.

(L. 4364/1927/I.)

Rm. Oplustil zwraca uwagę, że fasada kościoła OO. Bernardynów od strony podwórza jest zniszczona, wewnętrzne ściany kościoła również zniszczone. Ogród klasztorny zaniedbany, rów koło klasztoru zawalony rumowiskiem. Należałoby zwrócić uwagę odpowiednich czynników, celem odnowienia kościoła i klasztoru.

Referent w odpowiedzi wyjaśnia, że Konwent przeprowadza już odnowienie kościoła i klasztoru. Roboty prowadzone są pod kontrolą, aby wygląd artystyczny był zachowany.

W głosowaniu wnioski referenta przyjęto bez zmiany.

III. Sprzedaż parceli gminnej w Dz. IV. przy pl. Jabłonowskich Kooperatywie mieszkaniowej.

Referent rm. inż. Pelz Jan imieniem Sekcji I. wnosi:

Referenta zwolniono od złożenia sprawozdania i odczytania wniosków.

Rm. Dr. Rosenzweig wnosi o dodanie do ustępu 2 wniosków:

„W razie niezapłacenia choćby jednej raty cała resztująca kwota staje się natychmiast płatną i że pretensji tej przysługuje rygor z § 3 ustawy notarjalnej“.

Wnioski referenta wraz z dodatkowym wnioskiem rm. Dra Rosenzweiga uchwalono bez zmiany — a mianowicie:

„I. Sprzedać kooperatywie mieszkaniowej przy pl. Jabłonowskich Spółdzielni z ogr. odpow. w Krakowie parcelę gm. lkat. 739/6, lwh. 558 Dz. IV. o powierzchni 545.38 m. kw. czyli 151.55 sążni kw. za cenę po 200 (dwieście) złotych w złocie za jeden sążeń kw. przyjmując wartość wewnętrzną 1 złotego równą wartości 9·31 gr. czystego złota w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polski z dnia 20 stycznia 1924 r. Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rzp. pod następującymi warunkami:

1. Parcelę powyższą sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna ma być zapłacona w 10 równych ratach miesięcznych z tem, że pierwsza rata będzie uiszczona przy podpisaniu kontraktu, dalsze zaś co miesiąc od daty kontraktu. W razie niezapłacenia choćby jednej raty cała resztująca kwota staje się natychmiast płatną i że pretensji tej przysługuje rygor z § 3 ustawy notarjalnej.

3. Kooperatywa opłacać będzie 1/2 % odsetek w stosunku miesięcznym od każdorazowo dłużnej sumy i to z góry równocześnie z ratami kapitałowemi.

4. Reszta ceny kupna ma być zabezpieczona hipotecznie na tejże realności lwh. 558 Dz. IV. przyczem upoważnia się Pana Prezydenta miasta do udzielenia ustępstwa pierwszeństwa hipotecznego dla ewentualnej pożyczki budowlanej Banku Gospodarstwa Krajowego wzglednie Kasy Oszczędności m. Krakowa.

5. Koszta urządzenia ulicy i kanału wzdłuż powyższej parceli poniesie kupująca Kooperatywa w rozmiarach obowiązujących ustaw budowniczej i kanałowej.

6. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji oraz należytość od przeniesienia własności poniesie Kooperatywa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. Radców m. inż. Fr. Drobniaka i Dra Józefa Muczkowskiego, a w razie przeszkody u jednego z nich pp. Radców m. Dra Ludwika Merza i inż. Jana Peltza“.

(L. 5943/927 I.).

IV. Sprzedaż parceli gminnej w Dz. IV. Kooperatywie mieszkaniowej.

Referent rm. Peltz Jan imieniem Sekcji I. wnosi:

Zwolniono referenta od złożenia sprawozdania i odczytania wniosków.

R. m. Dr. Rosenzweig wnosi o dodanie do ustępu 2 wniosków;

„W razie niezapłacenia choćby jednej raty cała resztująca kwota staje się natychmiast płatną i że pretensji tej przysługuje rygor z § 3 ustawy notarjalnej“.

Wnioski referenta wraz z dodatkowym wnioskiem rm. Dra Rosenzweiga uchwalono bez zmiany — a mianowicie:

„I. Sprzedać Kooperatywie mieszkaniowej przy pl. Jabłonowskich Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Krakowie parcelę lkat. 739/4 lwh. 556 Dz. IV. o powierzchni 541.53 m. kw. czyli 150.5 sążni kw. za cenę po 200 (dwieście) złotych w złocie za jeden sążeń kw. przyjmując wartość wewnętrzną jednego złotego równą wartości 9/31 gr. czystego złota w myśl rozp. P. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 stycznia 1924 Nr. 7 poz. 65 Dz. u. Rzp. pod następującymi warunkami:

1. Parcelę powyższą sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna ma być zapłacona w 10 równych ratach miesięcznych z tem, że pierwsza rata będzie uiszczona przy podpisaniu kontraktu, dalsze zaś co miesiąc od daty kontraktu. W razie niezapłacenia choćby jednej raty cała resztująca kwota staje się natychmiast płatną i że pretensji tej przysługuje rygor z § 3 ustawy notarjalnej.

3. Kooperatywa opłacać będzie 1/2 % odsetek w stosunku miesięcznym od każdorazowo dłużnej sumy i to z góry równocześnie z ratami kapitałowemi.

4. Reszta ceny kupna ma być zabezpieczona hipotecznie na tejże realności lwh. 556 Dz. IV. przyczem upoważnia się Pana Prezydenta miasta do udzielenia ustępstwa pierwszeństwa hipotecznego dla ewentualnej pożyczki budowlanej Banku Gospodarstwa Krajowego względnie Kasy Oszczędności m. Krakowa.

5. Koszta urządzenia ulicy i kanału wzdłuż powyższej parceli poniesie kupująca Kooperatywa w rozmiarach obowiązujących ustaw budowniczej i kanałowej.

6. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, oraz należytość od przeniesienia własności poniesie Kooperatywa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. Radców m. inż. Franciszka Drobniaka i Dra Józefa Muczkowskiego, a w razie przeszkody u jednego z nich pp. radców m. Dra Ludwika Merza i inż. Jana Peltza“.

(L. 5942/27 I.).

V. Sprawa koryta Młynówki Rudawy.

Referent rm. Potuczek Wacław imieniem Sekcji I. wnosi:

Zwolniono referenta od złożenia sprawozdania i odczytania wniosku.

Wniosek Sekcj I. uchwalono bez zmiany a mianowicie:

„Gmina miasta Krakowa zrzeka się swych pretensji, jakieby mieć mogła na podstawie ustawy wodnej lub innych przepisów do własności części koryta Młynówki Rudawy, która ma być przesklepiona przez Piotra i Józefę Jurkiewiczów wzdłuż ich realności lwh. 92 lkat. 797 Dz. IV. t. j. do powierzchni 76 m. kw. stanowiącej częś parc. lkat. 760 spis I. Dz. IV. „dobro publiczne“ za odszkodowaniem w kwocie 3.200 (trzy tysiące dwieście) złotych, którą to kwotę złożą Piotr i Józefa Jurkiewiczowie do 8 dni po zawiadomieniu ich o niniejszej uchwale“. (L. 6264/27 I.).

VI. Umowa z Państwowym Bankiem Rolnym w sprawie rezerw zbożowych.

Referent rm. Dr. Gross imieniem Sekcji II., III. i VIII. po przedstawieniu stanu sprawy nadmienia, że Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów odrzucił § 13

umowy. Wnosi na zatwierdzenie załączonej umowy z wyeliminowaniem § 13 i przedkładając następujące wnioski:

Rada miasta uchwali:

„Zatwierdzając uchwałę Sekcji II., III. i VIII. Rady miasta z dnia 8 września 1927 r, upoważnia się Prezydenta miasta:

1) do zawarcia i podpisania dołączonej umowy z Państwowym Bankiem Rolnym w sprawie rezerw zbożowych za przybraniem dwóch Radców m. stosownie do postanowień statutu, a w szczególności Radców m. Dra Marjana Langa i Marcelego Dutkiewicza, a w razie przeszkody którego z nich Władysława Zawojskiego i Henryka Ziffera;

2) do udzielania kredytów towarowych miastom względnie powiatom: Oświęcimowi, Chrzanowowi, Wieliczce, Żywcowi, Nowemu Targowi i Nowemu Sączowi na warunkach bliżej z temi miastami ustalić się mających".

(Mowę załącza się do protokołu).

W dyskusji zabierają głos:

Rm. Kluczka, który omawia politykę zbożową Banku Rolnego, broniącą wielką własność i rolników. Nadmienia, że rezerwy zbożowe są konieczne dla miasta, dla rezerw tych potrzebne zaś spichlerze. Ceny zboża są wysokie, mało różnią się od cen przed ostatniemi żniwami. Gmina zaryzykuje kapitał 1,800.000 złotych, ale ryzyko to nie jest tak wielkie, tem bardziej, że część zapasów zboża będzie można sprzedać. Mając zapasy zboża można będzie przyjść z pomocą klasie pracującej. Wnioski popiera.

Rm. Adelman zapytuje, jakie przy tej akcji będą koszta administracyjne i kontrolne.

Rm. Dr. Klimecki porusza sprawę zmian cen zboża w ubiegłym roku gospodarczym. Co do samej sprawy nadmienia, że Gmina zyskuje kapitał obrotowy na niski procent. Wnioski popiera.

Rm. Chwastek porusza sprawę spekulacji ze zbożem i wywozu tegoż zagranicę. Na zakupno zboża winny miasta otrzymać pożyczki na dogodnych warunkach.

Rm. Marski zapytuje, gdzie Gmina magazynować będzie zakupione zboże.

Wiceprezydent m. Dr. Wielgus w odpowiedzi na zapytanie rm. Adelmana wyjaśnia, że Gmina m. Krakowa będzie zakupywała zboże i rozdzielała między młyny okoliczne a przez swe organa przeprowadzała kontrolę młynów; koszta przy tem będą minimalne. Na zapytanie rm. Marskiego oświadcza, że magazyny dla rezerw zbożowych są potrzebne, większe młyny będą musiały przyjąć zboże do magazynowania.

Referent Dr. Gross udziela wyjaśnień co do ceny kupna. Z młynami zawarte będą umowy analogicznie do umów zawartych przez miasto Warszawę.

W głosowaniu wnioski uchwalono bez zmiany.

Załącznik do protokołu obrad Rady m. z dnia 29-go września 1927 r. do p. VI. porz. dziennego.

§ 1.

Celem zaprowizowania w pierwszej linji m. Krakowa i powiatów chrzanowskiego, oświęcimskiego, żywieckiego, nowotarskiego, wielickiego i Nowego Sącza — Gmina miasta stoł. Krakowa **zobowiązuje się wobec Państwowego Banku Rolnego do zakupu i zamagazynowania oraz sprzedaży żyta i wytworzonego** z zakupionego ziarna mlewa maksymalnie za sumę 1,800.000·— zł., którą to sumę pieniężną Państwowy Bank Rolny zobowiązuje się pożyczyć Gminie miasta stoł. Kraków na okres do 31 sierpnia 1928 r. z oprocentowaniem 3% rocznem z góry, co kwartał płatnem, zaś Gmina miasta stoł. Kraków zobowiązuje się przyrzeczone jej pożyczki w powyższy sposób zaciągać i spłacać, przyczem obie strony uznają, że dowodem pożyczki będą księgi Państwowego Banku Rolnego, a to na warunkach poniżej określonych.

§ 2.

Pożyczki przeznaczone będą wyłącznie na zakup przez Gminę miasta stoł. Kraków żyta na warunkach poniżej wymienionych i będą wypłacone Gminie miasta Kraków ratami w sposób następujący:

1. Przy podpisaniu niniejszej umowy otrzyma Gmina miasta Krakowa 1/5 część pożyczki czyli sumę złotych 360.000 wyraźnie trzysta sześćdziesiąt tysięcy.

2. Po wykazaniu się Gminy miasta Krakowa, że podjęta suma została zużytkowana w całości na zakup żyta, stosownie do warunków niniejszej umowy oraz że na żądanie P. B. R. 2/3 zakupionego żyta stosownie do tych warunków zostało zamagazynowane, Gmina miasta Kraków może podnieść następną ratę w wysokości 1/5 czyli zł. 360.000·— wyraźnie trzysta sześćdziesiąt tysięcy itd. aż do wyczerpania całej udzielonej pożyczki z warunkiem, że do wysokości podjętych kwot uskuteczniony zostanie zakup żyta oraz że w każdym czasie 2/3 zakupionego za pożyczone od P. B. R. pieniądze żyto winno być na żądanie P. B. R. zamagazynowane w myśl warunków umowy niniejszej.

§ 3.

Gmina m. stoł. Krakowa zobowiązuje się wszystkie obroty pieniężne wynikające z niniejszej umowy skoncentrować w P. B. R. z chwilą uruchomienia oddziału w Krakowie.

§ 4.

Zarówno podniesione tytułem pożyczki fundusze jak i fundusze uzyskane ze sprzedaży żyta i przetworów, Gmina zobowiązuje się użyć na zakup żyta.

§ 5.

Gmina miasta stoł. Krakowa zobowiązuje się zakupywać żyto w pierwszej linji bezpośrednio, bądź ze źródła t. j. u producentów, bądź w poważnych organizacjach rolniczo-handlowych.

§ 6.

Cena zakupionego żyta nie może być wyższa od okresowych limitów ustanowionych przez P. B. R. z ten że ewentualna zmiana limitów musi nastąpić na 4 dni przed terminem ich projektowanej realizacji i że zakup winien być dokonywany przez Gminę miasta stoł. Krakowa w ten sposób, aby nie wywołać nieuzasadnionej zwyżki cen.

§ 7.

Zakupione przez Gminę miasta stoł. Krakowa żyto ma następujące przeznaczenie: 1/3 może być sprzedana na własny rachunek przez Gminę stoł. miasta Krakowa

w przemiałach, a w wyjątkowych wypadkach za uprzednią zgodą P. B. R. w ziarnie, po cenach przynajmniej o 1 grosz niższych od każdoczesnej hurtownej ceny rynkowej na aprowizację Gminy m. stoł. Kraków i powiatów, bądź bezpośrednio przez Gminę m. stoł. Krakowa, bądź przez instytucje i organizacje dające rękojmię, że żyto nie będzie zużytkowane dla innych celów, $^2/_3$ zaś nabytego żyta ma zawsze stanowić rezerwę, której Gmina niema prawa sprzedać bez zezwolenia P. B. R. Rezerwa ta winna być zamagazynowana w magazynach, które Gmina wskaże, powinna być ubezpieczona przez Gminę m. stoł. Krakowa do wysokości rzeczywistej wartości i winna być w każdym czasie do dyspozycji P. B. R.

§ 8.

Sprzedaż mąki lub żyta nabytego za pożyczone od P. B. R. pieniądze, albo pieniądze uzyskane z dalszych sprzedaży, zobowiązuje się Gmina m. stoł. Krakowa dokonywać za gotówkę płatną najdalej w ciągu 30 dni po dokonaniu sprzedaży lub pod innymi warunkami za zgodą P. B. R.

§ 9.

P. B. R. oraz delegatom Komisji Międzyministerjalnej Państwowej Rezerwy Zbożowej przysługuje prawo każdoczesnego wglądu w księgi handlowe, korespondencję i całą biurowość Gminy m. stoł. Krakowa, dotyczącą transakcji z niniejszą umową związanych, oraz prawo wstępu i kontroli magazynów i znajdujących się w nich zapasów żyta i mąki, zarówno co do ilości jak i jakości. — Zboże stanowiące rezerwę powinno odpowiadać standardowi giełdy krakowskiej (waga i zanieczyszczenie).

§ 10.

Gmina m. stoł. Krakowa zobowiązuje się składać co tydzień sprawozdanie w P. B. R. o stanie zapasów w magazynach i o dokonywanych transakcjach według wzoru ustanowionego przez P. B. R.

§ 11.

P. B. R. przysługuje prawo dysponowania w każdym czasie całym posiadanym przez Gminę m. stoł. Krakowa zapasem mąki i żyta (zarówno rezerwą jak i wolnem żytem i mąką). W tym wypadku Gmina m. stoł. Krakowa obowiązana jest wykonać wszystkie dyspozycje P. B. R. co do ceny, ilości i przeznaczenia podlegającego sprzedaży żyta lub mąki, P. B. R. zaś zobowiązuje się przekazać do dyspozycji Gminy miasta stoł. Krakowa w młynach według wyboru P. B. R. w ciągu 3 dni taką samą ilość żyta w ziarnie, jaką Gmina sprzedała na skutek dyspozycji P. B. R. z tem że Gmina m. stoł. Krakowa zobowiązuje się wykonać względem tego żyta obowiązek przemiałowy przewidziany w § 14 niniejszej umowy. Na takiej transakcji Gmina m. stoł. Krakowa nie może ponosić straty.

§ 12.

Gmina m. stoł. Krakowa zobowiązuje się na żądanie P. B. R. w razie opróżnienia chociażby częściowo magazynów, zakupić niezwłocznie od P. B. R. żyto w ilościach wskazanych przez P. B. R. po cenach ustalonych na zasadzie wzajemnego porozumienia. Również Gmina zobowiązana jest zakupić na żądanie P. B. R. żyto bezpośrednio na rynkach swego terenu działania w ilościach przez P. B. R. wskazanych i po cenach ustalonych na zasadzie wzajemnego porozumienia.

§ 13.

Obowiązkowa rezerwa $^2/_3$ żyta, o której mowa w § 7 niniejszej umowy, może być zredukowana przez Gminę na sprzedaż w ciągu kwietnia 1928 r, do 20%, do dnia 31 maja do 40%, w ciągu czerwca na dzień 1 lipca do 70%, w ciągu lipca cała pozostała ilość 30% może być w całości przez Gminę zlikwidowaną.

Gmina obowiązana jest zawiadomić P. B. R. o każdej partji żyta, mającej być zużytą z rezerwy na sprzedaż.

Likwidacja zapasu żyta, będącego w wolnym obrocie Gminy może być rozpoczęta przez Gminę nie wcześniej niż 1 kwietnia 1928 r. i zlikwidowana w sposób uznany przez Gminę za najdogodniejszy, z uwzględnieniem należytej działalności aprowizacyjnej na swym terenie działania.

Pieniądze otrzymane ze sprzedaży likwidacyjnej zapasów żyta i przetworów Gmina zobowiązuje się wpłacać do Kasy P. B. R. niezwłocznie po zainkasowaniu.

§ 14.

Gmina miasta stoł. Krakowa w razie otrzymania od P. B. R. żyta w ziarnie, jak to przewiduje § 11 niniejszej umowy, bądź w razie nabywania żyta od P. B. R. w myśl § 12 niniejszej umowy, zobowiązuje się na żądanie P. B. R. dokonać przemiału tego żyta w młynach, z których żyto to będzie wydysponowane, przyczem Gmina m. stoł. Krakowa stwierdza, że znane jej są umowy zawarte w przedmiocie przemiału żyta pomiędzy P. B. R. a odnośnymi młynami, oraz że Gmina m. stoł. Krakowa akceptuje warunki tych umów i zobowiązuje się zwracać P. B. R. koszty przemiału w umowach tych przewidziane. Koszty przemiału żyta płacić będzie P. B. R. bezpośrednio młynom, zaś Gmina m. stoł. Krakowa zobowiązuje się załatwiać wszelkie spory dotyczące wymiałów tak co do ilości jak i jakości bezpośrednio z młynami, nie roszcząc sobie z tego tytułu żadnych pretensyj do P. B. R.

§ 15.

W razie niedopełnienia przez Gminę m. stoł. Krakowa któregokolwiek z warunków umowy niniejszej udzielony kredyt staje się natychmiast wymagalnym.

§ 16.

Gmina m. stoł. Krakowa przyjmuje powyższe warunki umowy i ręczy za zwrot pożyczki w terminie wyżej wskazanym całym swym majątkiem.

§ 17.

Opłaty skarbowe od tej umowy przypaść mające, ponosi Gmina m. stoł. Krakowa w $^1/_3$, P. B. R. w $^2/_3$.

VII. Pożyczka 4.000.000 Koron zaciągnięta w Ustredni Banka.

Referent: Wiceprezydent m. Dr. Wielgus imieniem Sekcji II i III wnosi:

Zwolnionio referenta od złożenia sprawozdania i odczytania wniosku.

Wniosek uchwalono bez zmiany — a mianowicie:

„W związku z uchwałą Rady miasta z dnia 3-go lutego 1927 r. zatwierdza się dokument waloryzacyjny dotyczący pożyczki imiennej wartości 4.000.000 Koron zaciągniętej przez Gminę stoł. król. miasta Krakowa w Ustredni Banka Ceskych Sporitelen w Pradze w brzmieniu przedłożonem przez adwokata Dra Eugenjusza Nitscha, jako zastępcy prawnego powyższego Banku z tem, że rata annuitetowa przypadająca do zapłaty w dniu 31 marca b. r. będzie zapłaconą w 14 dni po podpisaniu dokumentu waloryzacyjnego, zaś rata przypadająca do zapłaty w dniu 30 września b. r. będzie zapłaconą dnia 31 grudnia br.“ (L. prez. 9649/27)

VIII. Pożyczka 70.000 Koron. — Spór z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Referent: Wiceprezydent m. Dr. Wielgus po przedstawieniu sprawy imieniem Sekcji II. i III. wnosi:

Rada m. uchwali:

„Zgodnie z wnioskiem Prokuratorji Generalnej we Lwowie Gmina miasta Krakowa przystąpi do sporu z Bankiem Gospodarstwa Krajowego we Lwowie o obniżenie miary przerachowania pożyczki imiennej wartości 70.000 Koron — w charakterze uczestnika, i w razie ujemnego wyniku sporu pokryje koszta sądowe ewentualnie przeciwnikowi przyznać się mogące z funduszów gminnych“.

W dyskusji zabiera głos r. m. Dr. Gross Adolf i zaznacza, że Gmina ma procesować się o to, która władza państwowa ma słusznośc. Przedkłada następujący wniosek; (jako ostatni ustęp wniosku referenta):

„Należy jednak poprzednio odnieść się do obu instytucyj państwowych, ażeby sprawę załatwić w drodze arbitrażu“.

Referent na dodatek powyższy się zgadza.

W głosowaniu uchwalono wniosek referenta wraz z dodatkowym wnioskiem r. m. Dra Grossa.

IX. Rozszerzenie Chłodni miejskiej.

Dr. Zawadzki Marceli, st. radca Magistratu imieniem Komisji administracyjnej wnosi:

Rada m. uchwali:

Referenta od odczytania wniosków zwolniono.

R. m. Adelman wyraża zapatrywanie, że działy skarbowości gminnej należałoby złączyć w jeden Wydział Magistratu.

Przewodniczący Prezydent m. Inż. Rolle wyjaśnia, że sprawa reorganizacji skarbowości gminnej jest w opracowaniu.

W głosowaniu wnioski referenta przyjęto bez zmiany — a mianowicie:

1. „Przystąpić do rozszerzenia Chłodni przy Rzeźni miejskiej według programu wypracowanego przez Miejski Urząd poboru opłat i podatków pośrednich kosztem około 352.000 złotych.

2. Przyjmuje się do zatwierdzającej wiadomości, że na urządzenie mechaniczne i maszynowe Chłodni zatwierdziła Komisja administracyjna ofertę firmy Zieleniewski opiewającą na kwotę 96.500 złotych, która zgadza się na wypłatę tylko 20% tej kwoty, tj. 19.200 złotych odrazu przy zamówieniu a zapłatę reszty rozkłada się na 2½ lat, licząc od dnia dostawy tegoż urządzenia jedynie za opłatą procentów zwłoki według stopy Banku Gospodarstwa Krajowego.

3. Na rozszerzenie gmachu Chłodni wypracować plany szczegółowe w porozumieniu z Firmą Zieleniewski, a na budowę rozpisać licytację.

4. Na pokrycie kosztów rozszerzenia gmachu Chłodni oraz wypłacić się mających zaraz 20% ceny kosztu urządzenia mechanicznego i maszynowego zpn. zaciągnąć pożyczkę wekslową w Kasie Oszczędności miasta Krakowa w kwocie 275.000 złotych, spłacić się mającą z pożyczki inwestycyjnej.

5. Na pokrycie reszty (80%) kosztu urządzenia mechanicznego i maszynowego wypłacić się mającej firmie Zieleniewski w 2½ latach wraz z procentami zwłoki wstawić do budżetów administracyjnych Rzeźni miejskiej na lata 1928/29, 1929/30 i 193 /31 odpowiednie annuitety“.

W głosowaniu wnioski referenta uchwalono bez zmiany.

X. Dodatek gminny do opłat państwowych od patentów.

Imieniem Komisji administracyjnej st. radca Mgtu Dr. Zawadzki Marceli wnosi:

Rada m. uchwali:

Referenta od złożenia sprawozdania zwolniono.

R. m. Dr. Müller zapytuje w sprawie zatrudniania bezrobotnych przy robotach gminnych. Przedkłada następujące rezolucje:

1. Rada miejska wzywa P. Prezydenta do przedłożenia Radzie miejskiej sprawozdania z funduszów na zatrudnienie bezrobotnych za czas od 1 kwietnia do 30 września br.

2. Rada miejska wybiera Komitet złożony z 12 radców dla sprawy bezrobocia ze względu na zbliżający się sezon martwy.

Przewodniczący Prezydent m. Inż. Rolle wyjaśnia, że Prezydjum miasta poczyniło starania u władz centralnych o uzyskanie pożyczki od Państwa w wysokości 500.000 złotych na dalsze prowadzenie robót drogowych i ogrodowych. 50.000 złotych Gmina już otrzymała. W miarę napływania dalszych rat pożyczkowych roboty będą prowadzone.

Wniosek referenta uchwalono bez zmiany — a mianowicie:

1. „Dodatek gminny do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków pobierać w I. kwartale 1928 i w roku budżetowym 1928/29 w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

a) przy wyrobie trunków 100% z czego 20% na fundusz dla bezrobotnych;

b) przy sprzedaży trunków 200% z czego 35% na fundusz dla bezrobotnych“.

Rezolucje r. m. Dra Müllera przyjęto.

XI. Zmiana § 56 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej.

Referent: dyrektor Wodociągu m. inż. Jaszczurowski Tadeusz, imieniem Komisji Zakładów przemysłowych wnosi:

R. m. Ziffer wnosi o zwolnienie referentów spraw pod p. XI. do XIII. od złożenia sprawozdania i odczytania wniosków.

Uchwalono.

Wniosek referenta uchwalono bez zmiany a mianowicie:

„§ 56 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej z 12 sierpnia 1899 Nr. 94 dz. u. i rozp. krajow. i z dnia 10 października 1908 r. Nr. 117 dz. u. i rozp. kraj. uchwalony przez Radę miasta 14 maja i 22 listopada 1900 r. zatwierdzony przez Wydział krajowy Królestwa Galicji i Lodomerji z W. Księstwem Krakowskiem w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem we Lwowie reskryptem z dnia 22 grudnia 1900 r. L. 86432 w myśl postanowień § 12 ustawy z 12 sierpnia 1899 r. Nr. 94 dz. u. kraj., uzupełnia się przez dodanie ustępu:

„poza wodomierzem należy wstawić w głównym rurociągu wentyl zwrotny, aby woda znajdująca się w domowych urządzeniach wodociągowych nie mogła się cofać do rur ulicznych". L. 518/926/I. Z. W.

XII. Zatwierdzenie planu regulacyjnego gruntów w Dz. XVII., XVIII. i XIX. obok cmentarza rakowickiego.

Referent: r. m. Inż. Romanowski imieniem Sekcji I. wnosi:

Wniosek referenta uchwalono bez zmiany, a mianowicie:

„Zatwierdza się plan regulacyjny gruntów obejmujących grunta skarbu państwow. pozostającego w użytkowaniu krakowskich Władz wojskowych „Bastjon IV. a" gruntów prywatnych położonych między Bastjonem IV. a i Studjum rolniczem, Al. Królewską i drogą polną oraz gruntów prywatnych między ulicą Pozacmentarną, ulicą Wileńską, Al. Królewską i potokiem Białuchy, według planu Budownictwa m. Oddział B. z dnia 27 czerwca 1927 r. L. 2914/1927 B. b.

Rm. Drozdowski zgłasza następujący wniosek:

„Wzywa się Świetne Prezydjum, aby przy okazji regulacji gruntów obok cmentarza rakowickiego załatwiło sprawę połączenia cmentarza z tramwajem przez przedłużenie linji Nr. 3 od dworca towarowego do ulicy Warszawskiej"

Uchwalono wniosek odesłać do Sekcji.

XIII. Zmiana § 46 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej.

Referent dyrektor Wodociągu m. inż. Jaszczurowski, imieniem Komisji Zakładów przemysłowych wnosi:

Wniosek bez zmiany uchwalono, a mianowicie:

„Uzupełnia się § 46 przepisów wykonawczych do ustawy wodociągowej z 12-go sierpnia 1899 r. Nr. 94 dz. u. i rozp. kraj. i z dnia 10 października 1908 roku Nr. 117 dz. u. i rozp. kraj. uchwalony przez Radę m. z 14 maja i 22 listopada 1900 r. zatwierdzony przez Wydział krajowy Królestwa Galicji i Lodomerji z W. Księstwem Krakowskiem w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem we Lwowie reskryptem z dnia 22 grudnia 1900 L. 86432 w myśl postanowień § 12 ustawy z dnia 12 sierpnia 1899 r. Nr. 94 dz. u. kraj. przez dodanie ustępu:

„Właściciele realności mogą urządzać hydranty 20 mm średnicy do skrapiania chodników i ulic, połączone z domowem urządzeniem wodociągowem przed wodomierzem, pod następującymi warunkami:

1) Odgałęziać można tylko od rurociągów 25 mm średnicy lub większej,

2) za odgałęzieniem do hydrantu wstawić należy zawor (wentyl) ze spustem dla wyłączenia i spustu wody w porze zimowej,

3) wolno urządzać po jednym hydrancie na każdą pierwszą długość do 25 mb i na każde pełne następne 25 metrowe długości frontu,

4) sieć wodociągów doprowadzających wodę do hydrantów może tylko w jednem miejscu być połączoną z siecią domową,

5) wylot hydrantu ma mieć urządzenie zaciskowe uszczelnione gumą (wyloty śrubowe są niedopuszczalne),

6) wylot końcowy do polewania może mieć najwyżej 5 mm średnicy,

7) hydrant winien być umieszczony w nyży na zewnętrznej ścianie muru frontowego zamykany drzwiczkami żelaznemi o kluczu normalnym kominiarskim,

8) woda zużyta do polewania chodników nie podlega opłacie.

Za wodę zmarnowaną skutkiem braku należytych uszczelnień hydrantu zaliczać będzie Zarząd wodociągowy właścicielowi realności do 5 m^3 po cenach taryfowych wody używanej na użytek przemysłowy za każdą dostrzeżoną dobę marnowania wody.

(L. 631/925 Zarz. Wodoc. m.).

XIV. Regulacja ulicy Barskiej w Dz. XI.

Dodatkowo do porządku dziennego rm. Marski Józef imieniem Sekcji I wnosi:

Nagłość i meritum wniosku uchwalono

Rada miasta uchwali:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Barskiej w dz. XI na przestrzeni między ulicą Puławskiego i ulicą Kilińskiego, oznaczone na planie Budownictwa m. Oddz. B z dnia 20 czerwca 1927 kolorem czerwonym i głoskami: a-b-c od strony wschodniej, zaś głoskami: f-g od strony zachodniej.

2. Zatwierdza się linję regulacyjną ul. Konopnickiej u wylotu tej ulicy do przyszłego placu przed projektowanym mostem w przedłużeniu ul. Dietlowskiej, oznaczoną na powyższym planie czerwono głoskami: e-d.

3. Zatwierdza się linje regulacyjne placu mającego powstać u zbiegu ulic M. Konopnickiej, Barskiej i Kilińskiego oznaczone na tymże planie czerwono głoskami: d-c,-f-h,-i-j z częściową poprawką linji regulacyjnej ul. Kilińskiego zatwierdzonej przez Radę m. w dniu 2 lipca 1914.

4. Nowe budynki mające stanąć przy ulicach Barskiej, Kilińskiego oraz zachodniej stronie ulicy Konopnickiej mają mieć podłogi parteru założone w wysokości conajmniej niwelety przyszłych ramp mostowych, zaprojektowanych na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 8 czerwca 1927 z przyjęciem konstrukcji mostu kamiennego o wysokości niwelety w przyczółku 210'20 p. p. m.

Poniżej projektowanej niwelety ramp mostowych nie powinny znajdować się w murach nowych budynków żadne otwory, ewentualnie budynki mają być tak zaprojektowane, aby otwory te mogły być w chwili wykonania ramp mostowych, zamurowane i zasypane.

5. Mury frontowe nowych budynków winny być obliczone na parcie ziemi przyszłej ulicy podniesionej do niveau projektowanych ramp mostowych.

Gmina m. Krakowa nie bierze odpowiedzialności za ewentualne uszkodzenia budynków wskutek parcia przyszłego nasypu powstałe.

Uchwalono. (L. 1315/1927 B. b.).

Odpowiedzi na interpelacje.

Przewodniczący Prezyd. m. inż. Rolle udziela odpowiedzi 1) na interpelację rm. Dra Müllera i tow. w sprawie przedłożenia zamknięcia rachunkowego za rok 1926/27 — że zamknięcie rachunkowe za rok 1926/27 do 31 marca jest na ukończeniu. Opóźnienie nastąpiło z powodu uzupełnień i wyrównań rachunkowych. Celem przyspieszenia zwiększono personal rachunkowy. Zamknięcie przedłożone zostanie do końca grudnia br.,

2) na interpelację rm. Dra Müllera i tow. w sprawie przeniesienia magazynów amunicji z pod Krakowa — że roboty w tym kierunku postępują w szybkiem tempie. Rząd na ten cel przeznaczył znaczniejsze fundusze. Magazyny będą w znacznej odległości od Krakowa. Bliższe szczegóły z natury rzeczy pozostać muszą tajemnicą urzędową,

3) na interpelację rm. Ks. Kasprzyka w sprawie odstąpienia miastu budynków poszpitalnych na Wawelu na rzecz Muzeum Narodowego. Co do tej sprawy nadmienił, iż Prezydjum miasta otrzymało zapewnienie, że jeżeli Rada m. uchwali, aby zbiory muzealne umieścić w budynku poszpitalnym na Wawelu, to wówczas gmach ten odda Rząd na ten cel Gminie. Interwencję u Pana Prezydenta Rzczpltej uważa za bezprzedmiotową.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godz. 9·15 w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

W dniu 3-go września b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Inż. Józefa Sarego, **posiedzenie połączonych Sekcji II, III i VIII Rady miejskiej,** na którem wybrano subkomitet złożony z radców miejskich pp. Dra Adolfa Grossa, Dra Karola Krzetuskiego, Florjana Popiela, Dra Stanisława Klimeckiego, Teodora Kluczki oraz Marcelego Dutkiewicza do rozpatrzenia wspólnie z Prezydentem miasta kontraktu z Bankiem rolnym w sprawie rezerw zbożowych.

Pod przewodnictwem Wiceprez. m. P. Ostrowskiego odbył dn. 8 września br. **Podkomitet Sekcji I. dla spraw cmentarnych** komisję objazdową dla zwiedzenia robót około uporządkowania cmentarzy miejskich w Krakowie i Podgórzu.

Podkomitet stwierdził na miejscu znaczny postęp tych robót, wskutek czego obecny stan miejskich cmentarzy rakowickiego i podgórskiego, w szczególności aleji głównych, ścieżek, poszczególnych kwater i trawników, jak niemniej obsługi i upiększania grobów, sprawowanej przez M. Zakład ogrodniczy — przedstawia się pod każdym względem odpowiednio.

Zarazem stwierdził **Podkomitet, że M. Zakład zdobnictwa grobów rozwija się celowo** i spełnia należycie swoje zadanie.

Komisja drogowo-kanałowa i gruntowa pod przewodnictwem Prezydenta miasta Inż. Karola Rollego na posiedzeniu w dniu 23 września br. uchwaliła:

I. Zezwolić pp. Łukaszowi i Teresie Łysiakom na odstąpienie parceli pofortecznej Nr. 61 nabytej w roku 1920 od gminy m. Krakowa z powodu braku funduszów na rozpoczęcie budowy na rzecz p. arch. Janusza Zarzeckiego, który zobowiązał się budowę domu mieszkalnego na odnośnej parceli zaraz rozpocząć.

II. Zarówno Komisja uchwaliła sprzedać pp. Oskarowi i Eugenji Bruderom część parceli gm. kat. 1991/19 lwh. 2955 (z parceli pof. Nr. 54) o powierzchni 69.6 m^2 po cenie 42 złotych w złocie w celu rozszerzenia nabytej przez nich od Gminy parceli fort. 53 wynoszącej tylko 15.50 mb. frontu.

III. Zatwierdziła rozliczenie kosztów uporządkowania chodnika asfaltowego w Rynku gł. linia A-B — C-D przypadających na mocy § 16 b. noweli do ust. bud. dla m. Krakowa na Gminę m. Krakowa i przyległych właścicieli realności.

Pod przewodnictwem Prezydenta m. Inż. Karola Rollego odbyło się dnia 24 września b. r. posiedzenie **Sekcji ekonomicznej Rady miejskiej.** Sekcja uchwaliła wnioski Magistratu w sprawie rozszerzenia parku im. Wojciecha Bednarskiego w dz. XXII. Dla uregulowania i uporządkowania otoczenia kościoła i klasztoru OO. Bernardynów od strony ul. Stradom, względnie Bernardyńskiej postanowiła Sekcja dokonać transakcji gruntowej z zakonem OO. Bernardynów, polegającej na zamianie części gruntów gminnych za parcele zakonu z przyjęciem przez zakon obowiązku urządzenia nabytego od gminy gruntu według planu zatwierdzonego przez Magistrat. Sekcja zatwierdziła następnie plan regulacyjny zabudowy gruntów w dz. XVII, XVIII, XIX w sąsiedztwie cmentarza rakowickiego. Dalej uchwaliła Sekcja nabyć na cele rozbudowy miasta w szczególności na cele portu wiślanego kompleks gruntów w Płaszowie w obszarze przeszło 100 morgów. Pozatem zatwierdzono wnioski w sprawie sprzedaży kooperatywie mieszkaniowej pod budowę domów mieszkalnych, 2-ch parcel gminnych przy placu Jabłonowskich. Po uchwaleniu wniosków w sprawie przesklepienia Młynówki przy ul. Szlak w związku z budową prywatnego domu, zatwierdziła wkońcu Sekcja szereg linij regulacyjnych i przedłużeń ulicznych w różnych dzielnicach miasta, mianowicie: linje regulacyjne ul. Barskiej (z uwzględnieniem węzła komunikacyjnego dla ramp mostu w przedłużeniu ul. Dietlowskiej po stronie Dębnik) — ul. Traugutta, ulicy Nowowiejskiej, ul. Flisackiej oraz przedłużeń ulicy na t. zw. Birnbaumówce w dz. VIII i ul. Słonecznej ku Błoniom.

L. 24383/1927
VII.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie zarządzenia Pana Wojewody Krakowskiego z dnia 23-go sierpnia 1927 L. BP. 11058/27, wydanego na zasadzie przepisów § 3 rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26-go czerwca 1924 r. Dz. u. Rzp. Nr. 61 poz. 611 oraz § 4 Przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w stoł. król. mieście Krakowie z dnia 14-go czerwca 1927 L. BP. 7069/927 wydaje Magistrat następujące rozporządzenie:

§ 1.

Paragraf 86 Przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w mieście Krakowie otrzymuje następujące brzmienie:

Karty i tabliczki rowerowe.

Każda osoba, jeżdżąca na rowerze na ulicach miasta, powinna zaopatrzyć się w imienną kartę rowerową oraz w tabliczkę z numerem.

Karty rowerowe według wzoru ustalonego rozporządzeniem Ministrów: Robót Publicznych i Spraw Wewnętrznych z dnia 20-go maja 1925 r. Dz. u. Rzp. P. Nr. 55 poz. 397 oraz tabliczki z numerami wydaje Magistrat miasta Krakowa za zwrotem kosztów.

Karty rowerowe i tabliczki wydawane są po stwierdzeniu tożsamości osoby, proszącej o ich wydanie oraz stwierdzeniu, że dotycząca osoba obznajomiona jest z postanowieniami niniejszych Przepisów oraz z przepisami zawartymi w Dz. III. rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1924 r. Dz. u. Rzp. Nr. 61 poz. 611 i przepisami zawartymi w Dziale F. rozporządzenia Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6-go lipca 1922 r. Dz. u. Rzp. Nr. 65 poz. 587. Nieletni poniżej 12-go roku życia karty rowerowej i tabliczki otrzymać nie mogą i jeździć im na rowerach po ulicach nie wolno.

Używający rowerów powinni kartę rowerową mieć przy sobie i okazywać ją na każde żądanie organów Policji Państwowej i służby drogowej.

Tabliczkę z numerem, który odpowiadać ma numerowi karty rowerowej należy umocować trwale na rowerze z tyłu pod siodełkiem, równolegle do kierownicy, stale utrzymywać na rowerze w stanie czytelnym. Tabliczki tej nie wolno niczem zakrywać.

O każdej zmianie w posiadaniu rowerów, obowiązany jest nowonabywca donieść Magistratowi do dni 3-ech.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, a równocześnie traci moc obowiązującą w dotychczasowem brzmieniu § 86 Przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym.

Magistrat stoł. król. miasta Krakowa

dnia 9-go września 1927 r.

Nr. 10. Kraków, dnia 31 października 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu gm. m. Krakowa.

Inż. TADEUSZ POLACZEK-KORNECKI.

TRAMWAJE CZY AUTOBUSY.

(Sprawozdanie z podróży służbowej).

W ostatnich miesiącach w prasie miejscowej kilkakrotnie poruszano sprawę rozbudowy sieci tramwajowej w Krakowie i kilkakrotne interpelacje na posiedzeniach Rady Miejskiej w sprawie rozbudowy sieci tramwajowej znamionowały, że opinja publiczna i społeczeństwo miejscowe coraz żywiej interesuje się tą sprawą. Objaw to zupełnie słuszny i zrozumiały, skoro się uzna, że linje tramwajowe są jednym z pierwszych czynników rozbudowy miasta, podniesienia handlu i przemysłu i wreszcie zdrowotności miasta, albowiem mieszkańcom ciasnego śródmieścia umożliwiają mieszkanie na peryferjach miasta w warunkach często znacznie lepszych i zdrowszych.

Zarząd m. Krakowa, rozważając sprawę przyszłej rozbudowy sieci tramwajowej, zastanawiał się również nad problemem, czyby tramwajów nie można było zastąpić autobusami.

Biorąc udział w Międzynarodowym Kongresie Przedsiębiorstw Tramwajowych i Kolei Dojazdowych zająłem się zbadaniem sprawy ruchu tramwajowego i autobusowego w kilku większych miastach europejskich.

Jakkolwiek podróż wspomniana miała miejsce rok temu, to jednakowoż uważając przy zamierzanej rozbudowie sieci tramwajowej w Krakowie sprawę zagadnienia autobusów i tramwajów za piekącą, pragnę niniejszem podać szczegóły dotyczące stanu sieci tramwajowych i autobusowych w kilku większych miastach.

Berlin. Początek ruchu autobusów w Berlinie datuje się od roku 1908. Sieć autobusowa berlińska składa się z 12-tu linji śródmiejskich, oraz 6-ciu linji przedmiejskich.

Najkrótsza linja wynosi 8 klm, najdłuższa 12 klm. Długość całej sieci śródmiejskiej wynosi ponad 100 klm. Na wszystkich linjach kursuje dziennie około 160 autobusów, prócz tego 1/3 tej ilości pozostaje w rezerwie lub w naprawie. Przebieg jednego wozu wynosi dziennie około 150 klm. Jako dominujący typ wozów używany bywa typ marki »Büssing«, karoserja tego typu wozów posiada 38 miejsc siedzących, oraz około 10 miejsc stojących. Nocny postój wozów odbywa się w 4-ch garażach rozrzuconych na krańcach miasta.

Taryfa ułożona jest według sekcyj, lecz tylko na linjach śródmiejskich i wynosi w miarę przejechanej odległości 15, 20 i 25 fenigów. Na linjach przedmiejskich jest taryfa jednolita w kwocie 20 fenigów. Biletów do przesiadania, ani ulgowych na linjach autobusowych niema zupełnie; kilka linji kursuje także i w nocy. Taryfa nocna wynosi 30 fenigów.

Według ostatniego sprawozdania autobusowego za rok 1925, autobusy berlińskie przebiegły w roku sprawozdawczym około 9 miljonów klm, przewożąc około 60 miljonów pasażerów, czyli frekwencja wynosiła na 1 wozoklm. 6-7 pasażerów.

Dochody w roku sprawozdawczym wynosiły około 10 miljonów marek, współczynnik eksploatacyjny 0·7.

Przechodząc następnie do berlińskiej sieci tramwajowej należy podkreślić następujące daty:

Sieć obejmuje około 90 linij tramwajowych, najmniejsza długość linji 6, najdłuższa 25 klm. Całkowita długość sieci wynosi około 650 klm. Czasowy odstęp wozów 5-25 minut.

Tabor składa się z 1.500 wozów motorowych oraz około 1.300 wozów przyczepnych. — Przebieg dzienny około 500.000 klm.

W ostatnim roku dochód brutto wynosił około 198 miljonów marek, dochód na 1 wozoklm około 58 fenigów. — Cena biletu wynosi 15 fenigów z prawem jednorazowego przesiadania. Biletów do przesiadania na autobusy niema, natomiast istnieją bilety do przesiadania na metro.

Stan dróg i nawierzchni w ulicach doskonały. Drogi i ulice posiadają nawierzchnię budowaną z kostek drewnianych, asfaltu, względnie bazaltoidu.

Paryż. Pod względem rozgałęzienia sieci autobusowej oraz pod względem ilości wozów Paryż zajmuje bezwarunkowo pierwsze miejsce na stałym kontynencie Europy. Błędnem jest mniemanie, jakoby w Paryżu ruch autobusowy wypierał ruch tramwajowy. W Paryżu tramwaje kursują na równi z autobusami, a coroczny program inwestycyjny gminy paryskiej obejmuje budowę coraz to nowych linij tramwajowych. Mimo to przyznać trzeba że przyrost sieci autobusowej w Paryżu jest większy, aniżeli sieci tramwajowej. Nawiasowo należy wspomnieć, że w Paryżu oprócz tramwajowej i autobusowej, istnieją silnie rozgałęzione dwie sieci koleji podziemnych t. j. Metropolitain (Metro) oraz Nord Süd.

Silny rozwój sieci autobusowych w Paryżu przypisać należy w pierwszym rzędzie temu, że ten środek komunikacji, jako taki, znany był i używany w Paryżu już od dawna. Od dawna bowiem istniał tam cały szereg linij obsługiwany przez omnibusy konne. Miasto przyzwyczajone od dawna do tego środka komunikacyjnego, przyjęło łatwo u siebie przemianę omnibusów konnych na autobusy i niechętnie godziło się na wybudowanie linij tramwajowych.

Cyfrowe porównanie tramwaju z autobusami paryskimi przedstawia się następująco:

Tabor tramwaju wynosi ponad 2.000 wozów motorowych i około 1.000 wozów przyczepnych, przebieg roczny około 100 miljonów wozo-km. obliczeniowych, frekwencja roczna przeszło 700 miljonów pasażerów.

Widzimy tedy, że mimo konkurencji ze strony autobusów frekwencja średnia na wozo-km (= 7) jest zupełnie dobra.

Ostatni rok sprawozdawczy przyniósł w dochodach brutto około 250 miljonów franków.

Tramwaje paryskie są przedsiębiorstwem deficytowem, w ostatnim bowiem roku dochód na 1 wozo-km wynosił około 2·40 franków, koszta zaś ruchu jednego wozo-km wynosiły około 2·60 fr.

Autobusy również nie przynoszą dochodów, chociaż przyznać trzeba, że w ostatnim roku sprawozdawczym straty przeciętnie na 1 wozo-km były na linjach autobusowych mniejsze, aniżeli na linjach tramwajowych.

Wszystkich linij tramwajowych Paryż liczy 46 w śródmieściu i 128 pozamiejskich. Linij podziemnych 14, a linji autobusowych 31 w śródmieściu, oraz 15 na przedmieściach.

Tabor wozowy składa się z 1.300 autobusów, które przebiegają sieć o długości około 600 klm i wykonują rocznie przebieg 150 miljonów wozo-km.

Frekwencja roczna około 350 miljonów pasażerów, frekwencja średnia na 1 wozo-km około 6 pasażerów.

Ostatni rok sprawozdawczy przyniósł dochodu brutto około 390 miljonów fr.

Jak już wspomniałem, zysków czystych autobusy nie przynoszą, w ostatnim roku sprawozdawczym dochód wynosił wprawdzie około 390 miljonów franków, rozchód jednak około 410 miljonów franków. Przeciętny dochód na 1 wozo-km 2·60 franków, wydatki 2·75 fr.

Ten stosunkowo jeszcze korzystny współczynnik eksploatacyjny tłómaczyć należy znakomitymi nawierzchniami ulic paryskich. Wystarczy powiedzieć, że autobusy kursują na pełnych gumach, a wstrząśnienia wozów w czasie jazdy są tak nieznaczne, że jeździ się z prawdziwą przyjemnością.

Taryfa tramwajowa i autobusowa sekcyjna wynosi w 1-szej klasie 0·60, 0·80 i 1 frank, w drugiej klasie 0·40, 0·60, i 0·80 fr. Bilety korespondencyjne w 1 klasie 1 frank, w 2-giej klasie 0·80 franka.

Należytości wypłacane miastu z tytułu zwrotu za konserwację i czyszczenie ulic oraz wszelkie świadczenia społeczne wynoszą łącznie około 4 procent dochodów brutto.

Tabor wozowy autobusowy mieści się w kilkudziesięciu garażach rozrzuconych po różnych dalszych częściach miasta i urządzonych według najnowszych wymogów techniki autobusowej.

Każdy wóz po przebieżeniu 50.000 do 60.000 km odesłany bywa do kontroli i właściwego remontu, 15% wozów bywa stale w remoncie, 15% natomiast w rezerwie na wypadek zepsucia się wozów, lub na wypadek potrzeby zgęszczenia ruchu.

W Paryżu używany bywa obecnie jednolity typ wozów. Jest to wóz marki »Scemia« (Société de Construction et D'Entretien de Matériel Industriel et Agricole, Paryż). Fabryka ta buduje specjalne karoserje autobusowe i podwozia zastosowując do nich motory »Renaulta«.

Rodzaj i wielkość podwozi i karoserji są różne, zależnie od linij słabiej lub silniej frekwentowanych, a mianowicie kursują wozy 48-mio osobowe, 38-mio osobowe oraz specjalne wozy 25-cio osobowe używane na linjach pospiesznych (ekspres).

Charakterystyczne przy wszystkich wozach jest umieszczenie szofera, mianowicie szofer siedzi wysoko nad motorem po prawej stronie. Tego rodzaju umieszczenie kierowcy pozwala na szybsze i lepsze objęcie wzrokiem całej jezdni, a tym samym na lepszą orjentację co do przeszkód, jakie mogą zajść w czasie jazdy. Pozatem ten rodzaj budowy karoserji, jakkolwiek dający mniej piękną sylwetkę wozu, pozwala jednakowoż na lepsze wyzyskanie długości całego podwozia.

Wejście dla pasażerów znajduje się w tyle wozu. Oprócz miejsc siedzących znajduje się w tyle wozu platforma mogąca pomieścić około 8—10-ciu pasażerów stojących.

Zarząd i administracja wszelkich sieci komunikacyjnych paryskich spoczywa w rękach Towarzystwa Akcyjnego, które sprawuje swoje czynności za pewnem wynagrodzeniem ryczałtowem oraz otrzymuje pewne premje od zaoszczędzonych kosztów.

Zarząd miasta z góry liczy się z tem, że tak tramwaje, jak też autobusy zysku nie przynoszą i corocznie preliminuje pokrycie niedoboru z własnych funduszów.

W Barcelonie istnieje sześć Towarzystw Akcyjnych, które eksploatują 6 sieci w jednem i tem samem mieście. Z tego też powodu uderza każdego nowo przybywającego fakt istnienia różnych rozpiętości torów oraz różnych typów wozów.

Do niedawna każde z tych Towarzystw eksploatowało swoją własną koncesję i posiadało własną administrację, dopiero od kilku lat wszystkie te Towarzystwa złączyły się o tyle, że posiadają własny budynek administracyjny oraz własny personal dyrekcyjny i partycypują w kosztach administracji, w stosunku proporcjonalnym do ilości przebieżonych wozokilometrów.

Porównując daty statystyczne sieci tramwajowych i autobusowych barcelońskich znajdujemy następujące cyfry:

Sieć tramwajowa liczy 71 linij o długości 200 km.

Tabor wynosi 425 wozów motorowych i 185 wozów przyczepnych.

Przeciętny dochód dzienny około 80.000 pezetów.
Dochód na 1 wóz dziennie około 157 pezetów.

Dochód na 1 wozokm 1·24 pezeta.

Wydatki na 1 wozokm 0·98 pezet.

Przebieg dzienny 68.000 km.

Frekwencja dzienna około 700.000 pasażerów.

Frekwencja przeciętna 10 pasażerów na 1 wozokm.

Autobusy obsługują 7 linij o łącznej długości 40 km.

Tabor wozowy wynosi 80 wozów autobusowych.

Dochód dzienny 10.000 pezetów.

Dochód na 1 wóz dziennie około 120 pezetów.

Dochód na 1 wozokm 1.35 pezet.

Wydatki na 1 wozokm 1.47 pezet.

Przebieg dzienny około 7.800 km.

Frekwencja dzienna około 75.000 pasażerów, frekwencja średnia 9.64 na wozokm.

Taryfa tramwajowa według sekcji wynosi: 10, 15, 20 centimów, taryfa autobusowa również według sekcji na 15, 20, 25 centimów, biletów korespondencyjnych niema.

Od paru lat Barcelona posiada także kolej podziemną (2 Towarzystwa) zbliżoną urządzeniem do koleji podziemnych berlińskich.

Stan nawierzchni tramwajowej dużo pozostawia do życzenia, wozy różnego typu i wyglądu zależnie od Towarzystwa, które daną sieć eksploatuje. Pozatem wozy tramwajowe nie przedstawiają nic godnego uwagi, natomiast bardzo ciekawe są wozy autobusowe barcelońskie.

Są to mianowicie wozy angielskie benzynowo-elektryczne. Posiadają tego rodzaju charakterystyczne urządzenie, że przy wozach tych motor benzynowy służy jedynie do popędu twornika elektrycznego, poczem twornik ten dostarcza prądu dla motoru elektrycznego, który to motor dopiero działa na kardan i dyferencjał tylnej osi. Jest to jeden z typów angielskich posiadający tę wysoką zaletę, że pozwala na zupełnie łagodne i częste zmienianie chyżości oraz na częste zatrzymywanie wozu bez szkodliwego oddziaływania na sam motor benzynowy, skrzynkę biegów, kardan i dyferencjał.

Wszystkie Towarzystwa Tramwajowe posiadają wspólny Fundusz emerytalny oraz wspólną Kasę chorych. Fundusz emerytalny zasilany jest przez pracowników i Zarząd, oraz do niego wpływają również fundusze pochodzące ze sprzedaży biletów bagażowych.

W czasie choroby pracownik otrzymuje jedynie zasiłek z Kasy chorych i to najdłużej przez 3 miesiące, natomiast pensji przez czas choroby nie pobiera.

Praca wynosi 8 godzin dziennie, co 7-my dzień jest wolny. Płatny urlop od 3-ch do 12-tu dni, zależnie od ilości lat służby. Rodzina pracownika nie otrzymuje żadnych ulg przejazdowych.

Oprócz płac dziennych konduktorzy otrzymują premje od dochodu danego wozu i tak: przy dochodzie ponad 130—150 pezetów od wozu premja wynosi ½ pezeta, ponad 150—200 pezetów premja wynosi 2 pezety.

Powracając jeszcze do sieci tramwajowych i autobusowych dodać należy, że sieć tramwajowa w Barcelonie ma przed sobą bardzo korzystne widoki przyszłego rozwoju, miasto posiada bowiem znaczną ilość ogrodów, miejsc rozrywkowych, oraz kilka dworców, do których frekwencja jest jednolitą i dość silną.

Madryt posiada sieć tramwajową silnie rozwiniętą. Urządzenie techniczne wozów doskonałe, linij autobusowych w Madrycie istnieje zaledwie kilka.

Podobnie nic szczególnego nie przedstawiają tramwaje i autobusy w Genewie i Zurychu.

Genewa posiada 21 linij tramwajowych, na które składają się linje wewnętrzne miejskie i pozamiejskie. Zależnie też od rodzaju linji kursują w Genewie wozy różnego typu i różnej pojemności.

Autobusów w Genewie niema zupełnie, istnieją tylko specjalne autobusy hotelowe i wycieczkowe uruchomiane w razie potrzeby dla wycieczek turystycznych w okolice górskie.

Frekwencja pasażerów w tramwajach w Genewie słaba, być może dlatego, że Genewa jest miastem, w którym rower, jako środek komunikacyjny jest ogromnie rozpowszechniony. Wystarczy przytoczyć, że w Genewie jest zarejestrowanych 30.000 rowerów. Robotnik, urzędnik, uczeń jeździ przeważnie na rowerze, a że przy tem jest tam wielka liczba dorożek samochodowych a nawierzchnie uliczne są znakomicie utrzymane, przeto rzecz jasna frekwencja tramwaju na tem cierpi. Taryfa tramwajowa w Genewie i Zurychu wynosi 20 cent. z prawem przesiadania.

Podobne warunki posiada też i Zurych. W mieście tem uderza mile czysty i piękny wygląd wozów tramwajowych, wyposażonych w najnowsze urządzenia techniczne, zdążające do ułatwienia obsługi i podniesienia wygody jadącej publiczności.

Wiedeń należy bezsprzecznie do miast, gdzie ruch tramwajowy jest rozwinięty nader silnie.

Wiedeńczycy oceniają i lubią tramwaj, jako środek szybkiej i taniej komunikacji. Tem też należy tłómaczyć, że Wiedeń zgoła nie myśli o usunięciu linij tramwajowych, przeciwnie rozszerza i ulepsza istniejące linje i buduje nowe w dzielnicach dalszych, które dotychczas pozbawione były tego środka komunikacyjnego.

Jeżeli w Wiedniu w ostatnich 2-ch lub 3-ch latach powstało kilka linij autobusowych, to stało się to jedynie dlatego, że ruch tramwajowy w tem mieście przekroczył już dawno sprawność na jaką był obliczony. W śródmieściu (I Bezirk), gdzie ulice są wązkie (jest to bowiem najstarsza część miasta i ruch kołowy silny) musiano zaprowadzić linje autobusowe, albowiem o linjach tramwajowych w danych warunkach nie mogło tam być mowy.

Statystyka przeprowadzona przez Dyrekcję Tramwaju wykazała, że 98% całego ruchu komunikacyjnego wiedeńskiego przypada na tramwaj. Przypuszczenie, że ruch tramwajowy po wojnie zacznie upadać, nie sprawdziło się i dzisiaj mimo wszystko na 1-go mieszkańca przypada 300 jazd rocznie.

Dla ilustracji warto przytoczzć w tem miejscu cyfry w innych miastach polskich posiadających komunikację tramwajową. Na jednego mieszkańca wypada rocznie jazd w Warszawie 186, we Lwowie 156, w Poznaniu 120, w Łodzi 92, w Krakowie 87, w Toruniu 58, w Grudziądzu 53, w Bielsku 51, w Bydgoszczy 49.

Jako obraz silnego ruchu ulicznego wystarczy przytoczyć, że w Wiedniu kursuje w dzień roboczy około 3.000 wozów tramwajowych. Pozatem Wiedeń liczy przeszło 5.000 automobili prywatnych i publicznych, blisko 4.000 motocykli, oraz około 8.000 pojazdów konnych.

Dowodem, że ruch tramwajowy wiedeński osiągnął już punkt kulminacyjny swej dzielności, niech będzie fakt, że istnieją w Wiedniu pewne linje tramwajowe (obok Parlamentu), przez które w jednej godzinie przebiega 260 pociągów przy ogólnej liczbie 600 wozów i przy interwale czasowym wozów wynoszącym 26 sekund.

Podobnie na skrzyżowaniu pod operą skonstatowano przebieg w jednej godzinie 220 pociągów (550 wozów) przy interwale czasowym wozów wynoszącym 28 sekund.

Cyfry te dają niezbity dowód silnego przeciążenia ruchu tramwajowego, na czem cierpieć musi bezwarunkowo szybkość przebiegu wozów i bezpieczeństwo ruchu.

Wskutek spadku frekwencji przejezdnych w porównaniu z czasami przedwojennymi, frekwencja pasażerów tramwajowych w Wiedniu straciła nieco na swej gładkości, natomiast w djagramie występują wskutek tego wypuklenia i wklęśnięcia charakteryzujące silny przyrost frekwencji w pewnych godzinach dnia.

Najsilniejszą frekwencję ma Wiedeń między godziną 7 a 8 rano (około 160.000 osób). Pozatem silniejszy przyrost frekwencji widać między godziną 13-tą a 15-tą, oraz między godziną 18-tą a 19-tą. Godziny wieczorne wykazują pewien spadek frekwencji w porównaniu z czasami przedwojennymi.

Czas ruchu tramwajów: od godziny 5-tej rano do północy, chociaż kilka linij, dojeżdżających do dworców kolejowych kursuje jeszcze do godziny 2-giej w nocy. Pozatem w porze nocnej autobusy zastępują tramwaje, kilka bowiem linij autobusowych, łączących przedmieścia z odległemi dzielnicami, kursuje od północy do godziny 3-ciej rano.

Najsłabszą frekwencję wykazuje miesiąc luty i sierpień, najsilniejszą maj i październik. Wahania in plus lub minus nie przenoszą 15%.

Liczba przewiezionych osób wynosi rocznie około 560 miljonów. Tak silną frekwencję zawdzięcza Wiedeń doskonale założonej i rozwiniętej sieci, której kończyny dobiegają do wszystkich miejsc, do których spodziewany bywa masowy napływ ludności w pewnych porach dnia lub roku.

Jeżeli weźmiemy np. pod uwagę fakt, że cmentarz główny oddalony jest od śródmieścia o 8 km, to nie zdziwi nas cyfra przeszło 300.000 pasażerów przewiezionych w dzień Zaduszny. Dla obsługi tej frekwencji kursuje w tym dniu 180 wozów tramwajowych, które przejeżdzają w interwale czasowym 20 sekund i przewożą około 30.000 osób na godzinę.

Cena biletów tramwajowych jednostajna wynosi 28 groszy z prawem przesiadania.

Sieć tramwajowa wiedeńska wynosi przeszło 300 km podwójnego toru i obejmuje 75 linji. W tej ilości 43 linje położone są radjalnie, 20 linij jest okrężnych a pozostałe 12 są linjami średnicowemi, które służą do najkrótszego połączenia dwóch przeciwległych i dalekich dzielnic.

Pierwsza i druga kategorja oznaczona jest cyframi, trzecia kategorja literami. Cała sieć posiada przeszło 1.400 przystanków o odległości przeciętnej 380 m.

Silnie zgęszczony ruch zmusił Dyrekcję do urządzenia w niektórych punktach przystanków podwójnych o odległości 20 m. Maksymalna chyżość przebiegu wozów wynosi na własnym torze 30 km na godzinę, na ulicy 26 km na godzinę; średnia chyżość wynosi 12·75 km na godzinę. Ilość przebieżonych wozokm wynosi rocznie około 130 miljonów wozokm obliczeniowych, z czego 50% przypada na wozy przyczepne.

Z cyfr powyższych wnosić należy, że w Wiedniu kursują często pociągi składające się z jednego wozu motorowego i dwóch przyczepek.

Ciekawy jest w Wiedniu uproszczony sposób inkasowania pieniędzy przez kasę dyrekcji od konduktorów. Każdy konduktor zakupuje w kasie bloczki z własnych funduszów i zgoła żadnego obliczenia z nim się nie przeprowadza.

W roku 1925 Dyrekcja Tramwaju objęła dzierżawę Okrężnej Kolei miejskiej (Stadtbahn) dotychczas parowej i zelektryfikowała ją. Kolej ta wskutek spadku frekwencji spowodowanego przewrotem wojennym straciła swoją rację bytu, jako kolej wyłącznie okrężna i musiała w roku 1918 ruch zastanowić.

Dyrekcja Tramwaju połączyła tę kolej z siecią tramwaju miejskiego i przeprowadziła jej elektryfikację używając do tego celu prądu stałego o napięciu 750 Volt. Obecnie kolej ta kursuje normalnie przez połączenie jej w kilku miejscach z siecią tramwajową.

Wszystkie te jednak, jak i inne wysiłki Dyrekcji Tramwaju, zdążające do odciążenia wozów, nie mogą dać dodatniego rezultatu, albowiem tramwaj wiedeński przekroczył już dawno swoją możliwą sprawność i zgęszczenie ruchu tramwajowego doszło do punktu kulminacyjnego. Dlatego też zarząd miasta myśli coraz intenzywniej o budowie kolei podziemnej, a w śródmieściu stara się zaradzić złemu przez wprowadzenie linij autobusowych. O linjach tych jednak dzisiaj jeszcze nic definitywnie powiedzieć nie można, cała rzecz bowiem jest dopiero w okresie studjów.

Autobusy dzisiejsze obejmują jedynie samo śródmieście (I. Bezirk) i przebiegają linję o długości pojedynczych linij około 1.800 m. Linij takich jest narazie 5, nie licząc linij nocnych, o których mowa będzie poniżej.

Jako właściwy typ wybrano »Einmann Wagen«, gdzie szofer spełnia równocześnie funkcję konduktora. Typ ten, jakkolwiek w zasadzie szkodliwy i powodujący z jednej strony obniżenie szybkości ruchu, a z drugiej obawę niebezpieczeństwa i wypadków, został przez Dyrekcję chwilowo zaakceptowany. Dotychczasowe bowiem linje autobusowe są tak dobrane, że pasażerowie jadą od początku do końca sekcji, a zabieranie pasażerów po drodze zdarza się rzadko. Aby jednak szoferowi nie zabierać zbytnio czasu ze sprzedażą biletów, urządzone są na końcowych punktach linij kioski, gdzie funkcjonarjusze sprzedają bilety jazdy. Taryfa wynosi za sekcję 10 groszy, przy długości sekcij

około 900—1000 m. Ponadto istnieją w Wiedniu bilety kombinowane, dające prawo do przesiadania z tramwaju na autobus za dopłatą 7 groszy. Szofer ma tylko dwie kategorje biletów do sprzedaży t. j. bilety jedno- i dwusekcyjne. Bloczki biletowe przymocowane są do kierownicy autobusu, przez co ułatwia się szoferowi sprzedaż biletów. Zniżek żadnych niema. Ruch autobusowy trwa w dnie powszednie od godziny $7^{\cdot 30}$ do $19^{\cdot 30}$. W niedzielę autobusy nie kursują.

Oprócz wspomnianych istnieją jeszcze w Wiedniu nocne linje autobusowe, które rozpoczynają swoją pracę po zastanowieniu ruchu tramwajowego t. j. od północy do godziny 3-ciej rano. Ruch nocny odbywa się na kilku linjach, prowadzących od śródmieścia do dalszych dzielnic miasta. Taryfa wynosi za jedną sekcję długości około 2½ km 50 gr.

Największą frekwencję autobusową wykazują djagramy wiedeńskie w godzinach między 7—9, między 12—14 i między 17—19. W pierwszych miesiącach po wprowadzeniu linij autobusowych frekwencja była nader słaba i to przez długi szereg tygodni. Ludność wiedeńska niedowierzała autobusom. Później powoli warunki poprawiły się i dzisiaj frekwencja autobusowa jest normalna, nawet zupełnie dobra, jednakowoż mimo to przy obecnej taryfie autobusy czystego dochodu nie wykazują, wydatki narazie równają się dochodom, a jeżeli są jakieś niedobory, to dyrekcja chętnie pokrywa tę różnicę ze stosunkowo dosyć wysokich dochodów tramwajowych, aby tylko odciążyć ruch tramwajowy. W r. 1925 przebiegały autobusy dziennie średnio 3.000 wozokm i przewoziły około 40.000 osób, co wykazuje średnią frekwencję 11 pasażerów na wozokm.

Wiedeń posiada swój własny typ karoserji wykonany w dawnym arsenale. Jest to karoserja drewniana, usztywniona słupkami stalowymi o długości pudła około 6 m (5.895 mm), szerokość 2.100 mm, wysokość 2.080 mm oraz o ciężarze 1.600 kg. Karoserja posiada 22 miejsc siedzących i 16 miejsc stojących. Wejście jedno obok szofera, za którym też są miejsca stojące. Drugie wejście od tyłu i zawsze zamknięte, otwierane być może tylko w razie wypadku (Notausgang).

Podwozie używane bywa 4-tonowe typu W. III. G. marki »A. Frossbüssing«, Wiedeń. Odstęp osi wynosi 4.400 mm, rozstaw kół 1.560 mm, motor 4-ro cylindrowy o sile 38 K. M. przy 1.000 obrotów na minutę. Ciężar podwozia 3.600 kg. Uzbrojenie kół pełne. (Luftkammer-Bereifung marki Reithoffer).

Fabryka Büssinga urządzona jest doskonale według najnowszych wymogów techniki automobilowej. Wyrabia jedynie podwozia ciężarowe i autobusowe i w tem się specjalizuje. Dyrekcja Tramwaju z dostarczonych autobusów jest w zupełności zadowolona i jako dowód podała mi, że podwozia tego fabrykatu są w ruchu już od lat 2-ch, dotychczas bez żadnego poważnego uszkodzenia i bez żadnych większych naprawek.

Praga do niedawna miasto prowincjonalne, po wojnie stała się miastem stołecznem i dlatego rozbudowuje się i rozszerza w nader szybkiem tempie. Oczywiście, że z rozrostem miasta postępuje także ogromnie szybka rozbudowa sieci tramwajowej. Fundusze na rozbudowę łoży miasto, bo rzecz naturalna, dotychczasowa niewielka sieć tramwajowa nie mogłaby nigdy z własnych funduszów ponieść tak wielkich kosztów inwestycyjnych, jakie rozbudowa sieci za sobą pociąga.

Przy tej rozbudowie uderza charakterystyczny szczegół nie tyle techniczny, ile ekonomiczny.

W Pradze, mimo że Czechosłowacja ma liczne fabryki samochodów, że miasto posiada doskonałe nawierzchnie drogowe, powstają z roku na rok coraz to nowe linje tramwajowe. Miasto wybudowało obecnie olbrzymią remizę żelazno-betonową o pojemności kilkuset wozów, zakupuje licznie wozy tramwajowe, frekwencja bowiem tramwajowa z dniem każdym przybiera tam na sile. Tem też tłumaczy się fakt, że w Pradze istnieje obecnie 25 linij tramwajowych, po których kursuje około 300 wozów. Budowa następnych linij objęta jest programem najbliższych lat.

Taryfa wcale nie jest tania, bo wynosi K. 1·20 za przejazd.

Linij autobusowych istnieje w Pradze dotychczas zaledwie 5, i używane one są jako połączenia końcowych sieci tramwajowych z dalekiemi przedmieściami. Linje te służą tedy, jako środek komunikacyjny tymczasowy mający zaspakajać potrzeby mieszkańców z dalszych dzielnic miasta, zanim plan rozbudowy sieci tramwajowej nie zostanie zrealizowany i w tych dzielnicach.

Oprócz tego linje te służą dla wypróbowania frekwencji przyszłych linji tramwajowych. Niezależnie od tego, istnieje w Czechach cały szereg linij autobusowych łączących między sobą mniejsze miasta, jako linje zamiejskie dla ruchu zwyczajnej komunikacji, oraz dla turystyki.

Przedstawiwszy powyżej warunki i rozwój sieci tramwajowych i autobusowych w kilku większych miastach, nie od rzeczy będzie zająć się na chwilę porównaniem obu tych rodzajów komunikacji masowych i to tak pod względem samej techniki komunikacyjnej, jakoteż i pod względem ekonomiki gospodarki miejskiej.

Kwestja oddania pierwszeństwa ruchowi autobusowemu przed ruchem tramwajowym czy odwrotnie była już niejednokrotnie publicznie rozpatrywaną. przyczem z naciskiem zaznaczyć należy, że opinja publiczna, która chętnie widzi wprowadzenie każdej nowości, ocenia tę rzecz powierzchownie, kierując się raczej pewnym sentymentem dla automobilizmu, aniżeli przedmiotowym rozbiorem zagadnienia. Właściwy sąd o sprawie wyrobić sobie można jedynie po dokładnem zbadaniu omawianego problemu, i kierując się tylko względami rzeczowymi.

Rozpatrując problem zastąpienia linij tramwajowych linjami autobusowemi, trzeba rozpatrzeć go pod kątem widzenia:

1. Techniki komunikacyjnej.
2. Ekonomiki gospodarczej.

Obie te strony są ściśle z sobą złączone i jednej od drugiej rozdzielić nie można.

Z pierwszego punktu widzenia podkreślić należy następujące dodatnie strony linij autobusowych.

1. Możliwość natychmiastowej zmiany kierunku linji w razie potrzeby, a tym samym szybkie dostosowanie się do ewentualnych przerw i chwilowych potrzeb ruchu ulicznego.

2. Możliwość zatrzymywania się na przystankach tuż przy krawężnikach chodników, przez co autobus nie przeszkadza i nie tamuje chwilowo ruchu innych pojazdów ulicznych.

Ujemną natomiast stroną ruchu autobusów jest:

1. Zależność jego od stanu dróg, przez co w razie nierówności nawierzchni ulicznych występują bardzo niemiłe wstrząśnienia wozów, które pasażerowie nie zawsze mogą znieść oraz szybkość zużycia wozów.

2. Wskutek małej pojemności wozów, autobusy nie nadają się, jako środek do masowego przewozu osób, autobus nie może bowiem zabierać wozu przyczepnego, co ma duże znaczenie w godzinach, czy dniach silnie zwiększonej frekwencji.

Gerhard Dahl, dyrektor Towarzystwa Transportowego w Nowym Jorku eksploatującego linje uliczne, wygłosił niedawno odczyt na temat: „Autobusy czy Tramwaje“.

W odczycie tym podaje on bardzo ciekawe cyfry i daty i twierdzi, że gdyby ulice w Londynie, gdzie ruch autobusowy jest rozwinięty ogromnie silnie, prawie na równi z tramwajowym, chciano zmonopolizować dla ruchu autobusowego, to musianoby chyba poszerzyć ulice miasta. Jeżeli bowiem tramwaje dla przewożenia 55% ogólnego ruchu ulicznego potrzebują 3000 wagonów dziennie, to autobusy dla obsłużenia 45% pozostałych potrzebują 6000 wozów. Gdyby więc tramwaje skasowano na rzecz autobusów, musiałoby kursować dziennie 12.000 autobusów, co ze względu na kompletne zatamowanie ruchu ulicznego byłoby niewykonalnem.

Przyjąć można przeciętnie, że 3 wozy tramwajowe pomieścić mogą tylu pasażerów, co 5 autobusów. Dlatego też Nowy Jork, który nie liczy się tyle ze względami ekonomicznymi i idzie chętnie za myślą wprowadzenia nowej techniki komunikacyjnej, nie mógł odważyć się na zmianę istniejących w Nowym Jorku linij tramwajowych, na autobusy.

Nowy Jork bowiem nawet niema na tyle miejsca na ulicach, aby oprócz już kursujących autobusów pomieścić zamiast 3380 kursujących obecnie wozów tramwajowych, 5812 wozów autobusowych.

Obliczenie wykazało, że skoro na jednego pasażera wraz z wozem tramwajowym przypada powierzchni 0·25 m^2 to w autobusie cyfra ta podnosi się do 0·45 m^2.

Dyrektor Dahl kończy swój artykuł zdaniem, że tramwaje były, są i będą najlepszym środkiem komunikacji masowej w wielkich miastach.

Autobusom pozostają jako pole działania ulice, w których niema gęstego ruchu kołowego, oraz jako uzupełnienie linij tramwajowych, w celu połączenia dalekich przedmieść ze śródmieściem, przy mniejszej frekwencji wozów.

Całkowite usunięcie tramwaju na rzecz autobusów wcale nie ułatwiałoby, lecz przeciwnie utrudniałoby ruch wielkomiejski, bo jakkolwiek tramwaje zabierają dzisiaj w wielkich miastach angielskich i amerykańskich około 70% całego ruchu ulicznego, to jednak zajmują one sobą zaledwie 10% powierzchni tych ulic, w których kursują.

Nieda się zaprzeczyć, że urządzenie linij autobusowych pociąga za sobą mniejsze koszta inwestycyjne, jak urządzenie linji tramwajowych. Jeżeli jednak weźmiemy pod uwagę, że wprowadzenie linji autobusowych wymaga dużych i drogich rekonstrukcji nawierzchni ulicznych, jeżeli dalej zważymy, że koszta ruchu autobusowego są przeszło 2 razy większe, aniżeli ruchu tramwajowego, to oszczędność kapitału inwestycyjnego staje się bardzo względną.

Zresztą oszczędność tę gdyby nawet istniała, w krótkim czasie pochłonąć muszą częste i drogie naprawy i remonty, których wskutek skomplikowanej budowy motoru i podwozia nieda się uniknąć.

Wysokie koszta ruchu autobusowego powoduje też zwiększone zapotrzebowanie siły pociągowej przy autobusach, oraz wysokie koszta rewizji i remontów.

Obliczenia wykazały, że skoro wóz tramwajowy potrzebuje dla poruszania 10 kg siły na 1-ną tonę i kilometr, to autobus potrzebuje tej siły na dobrej drodze asfaltowej 20 kg, na ulicach szosowanych 25 kg. Na drogach złych podnosi się ta cyfra nawet do 45 kg, na tonę i km.

W Berlinie obliczono koszty siły pociągowej wozów tramwajowych na 5·8 fenigów na tonę i kilometr, podczas, gdy przy wozach autobusowych koszty te wynosiły 14 fenigów. Oczywiście, że powodem większych kosztów siły jest ta okoliczność, że każdy autobus jest sam dla siebie żródłem energji, podczas, gdy wszystkie wozy tramwajowe pobierają energję z jednego źródła wyrabianą masowo, a więc znacznie tańszą. Jasnem też jest, że koszty smarów i gum przewyższają znacznie podobne koszty u wozów tramwajowych. Skutkiem tych zwiększonych kosztów ruchu, taryfa autobusowa musi być bez porównania wyższą, aniżeli taryfa tramwajowa, a jeżeli mimoto w pewnych miastach istnieje dzisiaj jednakowa taryfa, tak dla tramwajów, jak i autobusów, to jest to możliwem albo przy urządzeniu linji autobusowych bez porównania krótszych od linij tramwajowych, albo też przy wyrównywaniu niedoboru z dochodów linij tramwajowych, o ile jeden i ten sam Zarząd obydwiema sieciami administruje.

Skutkiem znacznie wyższej taryfy, autobusy nie mogą być środkiem lokomocji dostępnym dla szerokiej warstwy ludności, a w szczególności dla pracującej inteligencji i mas robotniczych. Żaden bowiem urzędnik, ani żaden robotnik nie może kilka razy dziennie płacić za jazdę na przestrzeni 3—5 km około 50 gr.

Jeszcze przed wojną ustalono na Kongresie Międzynarodowym Techników Komunikacyjnych w Paryżu, że koszta przewozu 1-nej osoby na przestrzeni 1 km wynoszą dla tramwaju 2 cent., dla autobusów 4 cent. Wynika z tego, że przy realnej kalkulacji taryfa dla autobusów musiałaby być przeciętnie 2 razy wyższa, aniżeli dla tramwajów, lub też autobusy musiałyby zająć jedynie linje krótsze, pozostawiając tramwajom linje dłuższe z sieci miejskich.

Konkludując powyższe wywody przyjąć należy, że autobusy nadają się do użycia:

1) na linjach pozamiejskich, wycieczkowych, gdzie liczniejsza frekwencja spodziewana jest tylko w pewnych porach roku lub w pewnych dniach;

2) jako uzupełnienie linij tramwajowych dla połączenia końcowych przystanków tramwaju z daleko położonemi przedmieściami;

3) jako prowizoryczne linje dla wypróbowania i ocenienia frekwencji przyszłej linji tramwajowej.

W Monachjum jeszcze przed wojną robiono próby zastępowania linji tramwajowych linjami autobusowemi. Próby wypadły niepomyślnie. Obliczenia wykazały, że dochody przy wspólnej taryfie wynosiły 38½ feniga, natomiast wydatki na 1 wozokm linij tramwajowych wynosiły 27 fenigów, a dla linij autobusowych 70 fenigów.

W Berlinie natomiast prasa oraz opinja publiczna domagają się zniesienia linij tramwajowych i zastąpienia ich linjami autobusowemi.

Zaproszony przez Magistrat berliński Dr. Giese, Profesor Politechniki Berlińskiej i świetny znawca spraw komunikacyjnych przystąpił do dokładnego zbadania tego problemu i rezultat swych badań podał do publicznej wiadomości w prasie codziennej, jakoteż i zawodowej. (Verkehrstechnik z roku 1926).

Prof. Giese doszedł do wniosku, że przewóz jednej osoby autobusem kosztuje 2 razy tyle co tramwajem. Zastosowując wynik ten do stosunków komunikacyjnych w Berlinie otrzymał następujący rezultat.

Tramwaje berlińskie przewożą rocznie okrągło 800 miljonów osób, które za jazdę płacą 107 miljonów marek. Gdyby ta sama ilość osób miała być przewieziona autobusami, musiałaby publiczność zapłacić dwa razy tyle czyli 214 miljonów marek, bo obowiązująca obecnie w tramwajach taryfa 15 fenigów, musiałaby przy zastosowaniu autobusów wynosić 30 fenigów.

„Nie myślę — powiada Prof. Giese, ażebyśmy sobie mogli obecnie pozwolić na luksus dwa razy wyższej jak obecnie taryfy, tylko dlatego, aby zamiast tramwajami jeździć autobusami i rocznie za to dopłacać 100 miljonów marek. Gdyby obok istniejących linij tramwajowych kursowały na tych samych linjach także autobusy i pobierały zamiast 15 fenigów, 30 fenigów od osoby, dając w zasadzie to samo, to obok zapełnionych wozów tramwajowych kursowałyby puste autobusy".

W końcu zaznacza Prof. Giese, że każda nowa linja autobusowa, uwzględniając obecnie wysokie ceny gum, benzyny itp. przedstawia ze stanowiska gospodarki społecznej stratę, na którą sobie Berlin w żadnym wypadku pozwolić nie może, chyba takie bogate miasto, jak Londyn. Dlatego zdaniem Prof. Giese w najbliższych latach mowy o tem niema ażeby linje tramwajowe zastąpione zostały linjami autobusowemi, tembardziej, że linje tramwajowe istnieją i pracują obecnie o wiele taniej i sprawniej, niż autobusy. Z tych to względów Zarządy Gminne nie mogą wziąć na siebie odpowiedzialności za zniesienie linij tramwajowych i wprowadzanie w obecnych warunkach linij autobusowych.

Prof. Giese potrzebę linij autobusowych uznaje w następujących 4-ch wypadkach:

1) w ulicach, gdzie ułożenie torów tramwajowych jest niemożliwem;

2) gdzie linja autobusowa stanowi uzupełnienie linji tramwajowej;

3) jako linje dowozowe i w ruchu międzymiastowym;

4) w miastach większych po cenach podwyższonych dla ruchu całonocnego oraz dla perjodycznego przewozu, jak np. na place wyścigowe, place sportowe i do miejsc wycieczkowych.

Jak widzimy podane powyżej rozważania kryją się w zupełności ze zdaniem fachowców komunikacyjnych innych krajów.

W amerykańskiej statystyce komunikacyjnej ogłoszonej w fachowem piśmie „Electric Traction", znajduje się obliczenie przeciętnych kosztów ruchu autobusowego. Obliczenie obejmuje oba półrocza roku 1925, i bierze za podstawę ruch 480 autobusów wykonujących 12·8 miljona wozomil. angielskich (1 mila 1·6 km). Według tej statystyki wydatki ruchy autobusowego na 1 wozomilę wynosiły 22·52 centów amerykańskich, a dochody 18·36 centów na 1 wozomilę.

Cyfry te wykazują, że przedsiębiorstwa prowadzące ruch autobusowy pracują ze stratą nawet w miastach amerykańskich.

Ponieważ przedsiębiorstwa te prowadzą równocześnie ruch kolejami elektrycznemi, więc stratę pokrywają dochodami z ruchu tramwajów elektrycznych.

Taryfy w miastach amerykańskich wynosiły przeciętnie:

19%	przedsiębiorstw pobierało	za 1 wozomilę	2—4	cent.	(18—36 gr.)
68%	„ „	„ 1 „	4—6	„	(36—54 gr.)
13%	„ „	„ 1 „	6—8	„	(54—72 gr.)

Są to ceny tak wysokie, że w Europie nawet marzyć o nich nie można, ponieważ za takie ceny nawet ludzie średnio zamożni jeździć by nie mogli.

Pogłoski rozpowszechniane w Europie, że w Ameryce koleje elektryczne zastępuje się linjami autobusowemi spowodowały Prezydenta Międzynarodowego Związku Przedsiębiorstw Tramwajowych i Koleji Dojazdowych do zasięgnięcia informacji u źródła. Związek otrzymał referat Inż. Waltera Jacksona z Nowego Jorku, z którego okazuje się, że pogłoski te rozpuścili rozmyślnie fabrykanci autobusów. Inż. Walter Jackson stwierdza, że niema w Ameryce żadnego powodu, ażeby w miejsce linji koleji elektrycznej wprowadzano linje autobusowe, któreby zresztą były zupełnie niedostateczną rekompensatą, w porównaniu z wydajnością ruchu koleji elektrycznych, przy przewozie osób i zmuszało w dodatku ludność do płacenia podwójnej taryfy.

W odosobnionych, a źle u nas zrozumiałych wypadkach, gdzie w Anglji i Ameryce w miejsce istniejących przed wojną linij tramwajowych wprowadzono po wojnie ruch autobusowy, chodziło zwykle o mniejsze miasta, w których frekwencja dla tramwaju była za mała.

W Nowym Jorku tramwaje elektryczne pobierają jednolitą taryfę 5 cent., upoważniającą do dwukrotnego przesiadania, co w tem olbrzymiem mieście oznacza przejazd 10, 12, 14, a nawet więcej mil angielskich (za 5 cent. amerykańskich). Natomiast linje autobusowe przeważnie krótkie 1—2 mil angielskich (1·6—3·2 km) mają taryfę wynoszącą również 5 cent., nieupoważniającą jednak do przesiadania. Dłuższe linje autobusowe pobierają wszystkie 10 cent. za kurs, albo pobierają taryfę strefową (sekcyjną) zależną od długości jaką pasażer zamierza przejechać.

W Polsce pierwszą większą próbę wprowadzenia linji autobusowych uczyniła Dyrekcja Tramwajów Miejskich w Warszawie, w r. 1921. Uruchomiono tedy kilka linji autobusowych dla połączenia z miastem odległych przedmieść Bródna i Marymontu.

Wynik za pierwszy rok mówi sam za siebie, dochód z ruchu autobusowego wynosił w roku 1921, 50·2 miljonów Marek polskich, wydatki wynosiły 134·4 miljony Marek polskich, czyli deficyt wynosił 84·2 miljonów Marek, który pokryto dochodem z tramwajów. Do tego smutnego wyniku przyczynił się w pewnej mierze niemożliwy stan bruków na przedmieściach Warszawy.

W latach następnych próbowano rozmaitych zmian, przenoszono linje autobusowe na krótsze przestrzenie, ale wyniki były zawsze niezadowalniające, aż w końcu Dyrekcja Tramwajów Warszawskich ruch autobusowy zupełnie wstrzymała.

W Poznaniu z końcem roku 1925, przystąpiono bardzo ostrożnie do uruchomienia 3-ch linij autobusowych.

Wprawdzie dotychczasowe wyniki cyfrowe wykazują, z tych 3-ch linij kwotę około Zł. 1.500 dochodu miesięcznie, dochód ten jednak jest problematyczny. Przy autobusach w Poznaniu przyjęto bowiem zbyt długą amortyzację kapitału zakładowego przy doskonałym zresztą stanie nawierzchni ulic poznańskich, a co najważniejsze przy ogromnie niskiej cenie robocizny, oraz płac szoferów i konduktorów. Jeżeli bowiem przyjmiemy, że taryfa autobusowa w Poznaniu jest wyższą od taryfy tramwajowej, a płace miesięczne szoferów i konduktorów wynoszą przeciętnie około 150—180 Złotych miesięcznie na osobę, to ten skromny dochód tymczasowy, jaki linje autobusowe wykazują nie rokuje stałości. Wątpliwem też jest, czy przy obecnej taryfie. Poznań zdoła na dłuższą metę utrzymać linje autobusowe bez deficytu, jakkolwiek linje te cieszą się wcale dobrą frekwencją.

Nie potrzeba nadmieniać, że wszystkie przyczyny, które w innych miastach były powodem deficytowego rezultatu ruchu linij autobusowych, w Krakowie są znacznie silniejsze i nie rokują nadziei dobrego prosperowania przedsiębiorstwa autobusowego, dlatego przy projektowaniu i postanowieniach linij autobusowych w naszem mieście należy stosować daleko posuniętą ostrożność.

SPRAWOZDANIE

ZARZĄDU WODOCIĄGU MIEJSKIEGO

za czas od 1 lipca 1924 do 30 czerwca 1926 roku.

W okresie sprawozdawczym, obejmującym 2 lata, wykonał Zarząd wodociągu miejskiego szereg inwestycyj i robót dla konserwacji istniejących urządzeń.

I. Zakłady wodociągowe w Bielanach.

W celu dalszego zwiększenia wydajności ujęcia wodociągów w Bielanach prowadzono roboty związane z rozbudową filtrów naturalnych. W szczególności przeprowadzono sprawę wykupna i zamiany gruntów, przełożono częściowo drogę Bielany - Piekary, prowadząc budowę dalszego jej odcinka. Otwarto i uruchomiono kamieniołom i wyposażono go w mechaniczne urządzenia do łamania i sortowania kamienia wraz z wyciągiem dla wózków. Następnie wykonano budowę dwóch nowych rowów rozprowadzających wodę do filtrów, powiększono istniejące baseny osadnika i czterech filtrów, wykonano trzy nowe filtry i rozpoczęto budowę czwartego, przeprowadzoną po koniec czerwca 1926 blisko w trzech czwartych. Równocześnie przeprowadzano odmulanie studzien i dwukrotnie co roku czyszczenie filtrów. Materjałem z wykopów wyrównywano teren, podsypując stożki studzienne i zużywając go częściowo na budowę drogi z kamieniołomu kamedulskiego do Wisły, oraz na budowę wału powodziowego wraz z rampą dojazdową do Zakładu. Wał ten wykończono na odcinku od kolejki na zachód aż do drogi do Piekar, zużywając również przy budowie jego stare hałdy popiołowe. Rowy rozprowadzające z filtrami, oraz poszczególne filtry ze sobą połączono rurociągiem. Na wykonanej części nowej drogi do Piekar zbudowano przepust betonowy, zaś we wale ochronnym tunel betonowy dla krzyżujących się z nim lewarów i podjazd betonowy dla kolejki wąskotorowej. Studnie wodociągowe nadbudowano do wysokości korony wału powodziowego. Wykonano projekt rozbudowy lewarów, przeprowadzając je na razie w tunelu pod wałem powodziowym i zakupując rurociągi na uskutecznienie całkowitej rozbudowy. W związku z powyższemi robotami wycięto na terenie filtrów około 25.000 sztuk dębów, rozbudowano kolejkę wąskotorową wzdłuż filtrów i przy kamieniołomie oraz dorywczo w miejscach budowy, przełożono rurociąg wody wiślanej łącząc go z rowem doprowadzającym wodę do osadnika i wykonano na nim betonową komorę zbiorczą, oraz szyby na kanale wód brudnych na skrzyżowaniu z wałem, zamieniając 110 mb. rowów na kanały betonowe. Stare ujęcie wody wiślanej zniesiono i wykonano nowe w kształcie komory betonowej umieszczonej w zatoce Wisły, zabezpieczającej rurociągi ssące przed zamarzaniem i niszczeniem przez lody. Komorę opatrzono kratką i siatką dla ochrony przed zanieczyszczeniem i wciąganiem narybku. Na rowie doprowadzającym wodę do osadnika wybudowano komorę rozdzielczą betonową z przewałem wody umożliwiającym pomiar jej ilości. Przeprowadzono z pomyślnym skutkiem pertraktacje z Ministerstwem robót publicznych w sprawie odstąpienia Gminie uzyskanych przez regulację Wisły zamulników w zamian za dostarczony dla robót regulacyjnych kamień. Wreszcie przeprowadzono bagrowanie Wisły, w celu pogłębienia jej, przy nowem ujęciu wody wiślanej dla ochrony tegoż przed zamulaniem i przy przystani dla ułatwienia dojazdu galarów. Teren filtrów częściowo ogrodzono.

Rozbudowa filtrów pociągnęła za sobą konieczność równoczesnego zwiększenia ilości wody pompowanej. Uzyskano to początkowo przez dostawienie czwartej i piątej pompy w prowizorycznej hali pomp, zaś następnie przez wybudowanie definitywnej hali pomp dla ujęcia wiślanego. Tworzy ją budynek żelazno-betonowy wykonany w kształcie statku ze względu na położenie w terenie zalewowym. Zakład ten wyposażony został w trzy pompy odśrodkowe pędzone bezpośrednio motorami elektrycznymi o łącznej wydajności około 35.000 m^3 na dobę, przewidując miejsce na dostawienie czwartej pompy o wydajności około 17.500 m^3 na 24 godzin. W budynku pomp mieszczą się ubikacje na transformator, na kotłownię do ogrzewania centralnego, na skład węgla i na magazyn podręczny. Prąd wysokiego napięcia doprowadzony został przy pomocy kabla odgałęzionego od ciągu głównego dochodzącego do centrali elektrycznej. Po przetransformowaniu otrzymują prąd poszczególne motory za pośrednictwem tablicy rozdzielczej wyposażonej w potrzebne aparaty. Budynek jest wodoszczelny ze względu na położenie w terenie zalewowym, posiada zatem odpowiednie drzwi i okna, oraz komunikację w czasie wylewów Wisły przez właz wychodzący ponad dach. Przed wejściem do budynku wykonano drewniony przedsionek. Po powodzi w r. 1925 przeprowadzono oczyszczenie wykopów i betonów będącej w budowie hali pomp wiślanych z naniesionego namułu, podobnie jak i całego terenu, oraz wykonano remont szkód poczynionych w robotach ziemnych.

W Zakładzie pomp wodociągowych zmontowano w kotłowni czwarty kocioł parowy z łańcuchowym rusztem ruchomym. Takie same ruszta zastosowano przy istniejących trzech kotłach. W związku z tem przebudowano przy tych kotłach całe omurowanie, wybrano głębsze fundamenta dla pomieszczenia kanałów popiołowych i żużlowych i przebudowano kanały dymowe ostatniego ciągu przed kominem. Po przebudowaniu kotła trzeciego wykonano na nim i na nowym kotle czwartym, a następnie na kotłach pierwszym i drugim nie przebudowanych próby cieplne dla uzyskania porównania warunków ruchu. W związku z temi próbami przeprowadzono cechowanie zbiorników zasilających. Urzeczywistniając projekt samoczynnego narzucania węgla na ruszta, nadbudowano kotłownię dla pomieszczenia nad nią zbiorników węglowych o pojemności 200 ton, zaś w kotłowni zainstalowano rury zesypowe opatrzone automatycznemi wagami i potrzebnemi zamknięciami doprowadzające węgiel ze zbiorników do lejów rusztowych. Do zbiorników dostaje się węgiel przy pomocy wyciągu elektrycznego pomieszczonego we wieży wyciągowej stojącej na podwórzu obok kotłowni i połączonej pomostem ze zbiornikami. Wyciąg ten o udźwigu dwóch ton, klatce dwupiętrowej obsługuje cztery poziomy, a mianowicie: kanały popiołowe, podwórze, mur oporowy i pomost do zbiorników. Wejście do wyciągu i zbiorników urządzono przy pomocy schodów żelaznych umieszczonych częściowo na zewnątrz kotłowni, częściowo zaś wewnątrz nadbudowy tejże. Dla obsługi kotłów, wag i rur zesypowych wykonano w kotłowni galeryjki, podesty i schody. Przerobiono rurociągi wody zasilającej i zmontowano dla jej pomiaru dwa wodomierze tłokowe. Wszystkie rurociągi parowe świeżo izolowano. Dla czyszczenia rurek kotłowych zakupiono elektryczny przyrząd ułatwiający to czyszczenie i skracający czas do tego potrzebny.

W hali maszyn parowych wymieniono pękniętą płytę wentylową na drugim agregacie, oraz cylindry pompowe na trzecim agregacie, zastępując stare, wadliwej konstrukcji i wskutek tego popękane — na nowe bardziej trwałe o konstrukcji racjonalniejszej, wraz z nowemi płytami wentylowemi. Rozebrano pompy rezerwowe dla wody wiślanej, sprzężone z pierwszym i trzecim agregatem — od początku nigdy nie używane — w celu użycia ich do wodociągu ze zbiornika zwierzynieckiego do koszar pod Kopcem Kościuszki. Zakupiono nową pompę powietrzną dla kondenzatora trzeciego agregatu w miejsce zużytej starej. Wymiana nastąpi po zakupieniu i zmontowaniu nowej pompy wodociągowej jako rezerwy trzech istniejących, będących stale w ruchu, nie posiadających obecnie żadnej rezerwy.

Rurociągi powietrzne świeżo izolowano.

W hali pomp elektrycznych ustawiono jako rezerwę jedną z pomp centryfugalnych z wodociągu rezerwowego, oraz wykonano izolację rurociągu wody wiślanej biegnącego przez tę halę. Wykonano przeróbkę świetlni i zwiększono spadek dachu dla ułatwienia odpływu wód opadowych.

W centrali elektrycznej przeprowadzono remont generatora z wymianą wału głównego, w związku zaś z rozbudową sieci kabli wysokiego napięcia przygotowano cele betonowe na rozbudowę transformatorów i urządzenie wyłączników na kablach z Krakowa i do hali pomp wiślanych, celem uniezależnienia ruchu od elektrowni miejskiej.

Cały budynek zakładowy po okresie wojennym gruntownie odrestaurowano i odmalowano, zaś kotłownię ponownie, po ukończeniu przeróbki umurowań i kotłów.

Na dachu nadbudowy kotłowni zmontowano syrenę elektryczną.

Na podwórzu zakładu przerobiono kanały dla odpływu wód brudnych, wykonano na jednym z nich odoliwiacz w celu zabezpieczenia Wisły przed zanieczyszczaniem smarami, rozbudowano tory w składzie węgla, zremontowano wagę pomostową i wybudowano dla niej pomieszczenie z zadaszeniem nad ważonymi wózkami.

Pod projektowane rozszerzenie kotłowni przygotowano miejsce wybierając około 2.000 m^3 skały i wykonano równocześnie dojazd z dawnego muru oporowego do trzeciego poziomu wyciągu węglowego.

Dla robót w skale zakupiono instalację pneumatyczną składającą się z kompresora, motoru elektrycznego, zbiornika, przewodów i młotków. Dla przyszłych robót betonowych zainstalowano betoniarkę dla popędu motorem elektrycznym, doprowadzono do niej prąd przy pomocy kabla i wykonano pomieszczenie z pustaków betonowych.

Dla ułatwienia i przyspieszenia wyładowania i dowozu węgla na podwórze, podjęto odpowiednie roboty na przystani i rozbudowano urządzenia przeładunkowe i przewozowe. Mianowicie dawną przystań o jednym poziomie przebudowano w ten sposób, że uzyskano kilka poziomów począwszy od 201 m. n. p. m. przez obniżenie kaptura o 1 m. Wykonano nową serpentynę zjazdową i wymieniono szyny na profil silniejszy z powodu wprowadzenia ruchu motorowego. Zakupiono bowiem lokomotywkę ropną 12 HP.; oraz 36 wózków kolebkowych po $^3/_4$ m^3 pojemności. Wózki i lokomotywa były poza dostawą węgla używane do robót ziemnych przy filtrach i przy sypaniu wału, zaś sama lokomotywa i do popędu pomp budowlanych przy czyszczeniu filtrów i budowie nowego ujęcia wiślanego. Wyładowanie węgla przyspieszono i ułatwiono przez zakupno przeładownicy taśmowej o sprawności 20 ton na godzinę, pędzonej motorem elektrycznym. Doprowadzenie prądu wykonano przy pomocy kabla odgałęzionego z tablicy rozdzielczej hali pomp wiślanych.

Dalsze przyspieszenie wyładowania węgla uzyska się po uruchomieniu żurawia obrotowego o udźwigu 2-ch ton i wysięgu 10 m. Żuraw ten zmontowano z wyjątkiem części elektrycznej i przygotowano fundamenty i przyczółek dla mostu na którym ma stanąć.

Dla umieszczenia taboru kolejki wybudowano remizę o czterech torach równoległych.

Wodociąg do Kobierzyna.

Wykonano betonowe nadbudowy szybów tunelowych wraz z osadzeniem w nich drzwi i okien żelaznych.

Wodociąg do klasztoru OO. Kamedułów.

Przeprowadzono naprawę rurociągu tłocznego i zbiorników.

Rurociąg tłoczny.

Wykonano projekt ułożenia drugiego rurociągu tłocznego do zbiornika oraz wykonania robót z tem związanych, zakupiono częściowo materjały i przystą-

piono do pertraktacji o wykupno gruntów wzdłuż drogi Bielany-Kraków na ułożenie tegoż rurociągu. Pertraktacje te częściowo przeprowadzono.

II. Zakłady na Zwierzyńcu.

W komorze wypływowej zbiornika zwierzynieckiego wymieniono kozły do otwierania zasów na uruchomiane przez przeniesienie ślimakowe — dogodniejsze w użyciu i czulsze. Dla projektowanego wykonania drugiego rurociągu tłocznego i grawitacyjnego, wykonano projekt rozszerzenia komory dopływowej i rozbudowy rurociągów w obu komorach i zamówiono te rurociągi.

Na gruncie obok domu dozorcy zbiornika wybudowano jeden dom robotniczy mieszczący dwa pomieszkania każde o dwóch ubikacjach z przynależytościami.

Pod budowę drugiego rurociągu grawitacyjnego zakupiono część materjałów i przeprowadzono wykupno gruntów na ułożenie tegoż wzdłuż ul. Ks. Józefa.

W zakładzie pomp ukończono remont studzien spowodowany wymianą koszy zgryzionych przez rdzę. Uregulowano sprawę gruntów zajmowanych przez ten zakład, przeprowadzając kupno tychże od Konwentu PP. Norbertanek i układając się ze skarbem wojskowym co do ich oddania. Ponadto zakupiono pas gruntu przylegający od wschodu w celu udostępnienia miejsca położenia i ujścia do Wisły rurociągu spustowego ze zbiornika zwierzynieckiego. Wykonano ogrodzenie terenu od strony wschodniej i rozpoczęto wyrównywanie tegoż nad Wisłą w stronie zachodniej. Po powodzi w r. 1925 która w Zakładzie wyrządziła znaczne szkody, przeprowadzono gruntowny remont urządzeń zakładu wodociągowego.

III. Zakłady w Krakowie.

W pracowni centralnego dworca wodociągowego wykonywano oprócz bieżących naprawek także części potrzebne do robót inwestycyjnych jak: klapy popiołowe, nakrycia kanałów, ruszta do zbiorników węglowych, kraty do ujęcia wiślanego, obrotnice, rozjazdy, tory, okna, drzwi, wiązania dachowe, kafar, daszki blaszane, przewał, mostki na rowy rozprowadzające wodę do filtrów i t. d. W robocie znajduje się ponton żelazny i most pod żuraw obrotowy na przystań w Bielanach. Wprowadzono w życie projekt wyrobu części do wodomierzy. W tym celu rozszerzono pracownię wprowadzając dział wykonywania tych części i wyposażając go w odpowiednie obrabiarki jak: automat do osiek i śrub, frezerkę do kółek, dwie małe wiertarki, tokarnię zegarmistrzowską, przebijarkę ekscentryczną, wyciągarkę do drutów, polerkę, szlifierkę i aparat do zwijania sprężyn. Oprócz części zapasowych do naprawy wodomierzy wykonano już w tym dziale pięć nowych wodomierzy 80 mm, w robocie zaś są dalsze pięć 80 mm, dwie sztuki 100 mm i 250 sztuk 10 mm. Dla działu konserwacji sieci wykonywała pracownia naprawy zasów, obróbkę i montaż studzien i hydrantów, kompletne kurki i wentyle do połączeń, tabliczki i słupki orjentacyjne. Dla działu instalacji wykonywano niektóre części armatur metalowych. Dla Zakładów pomp wykonywano łożyska, tuleje, wałki, oraz kompletne wentyle pompowe. Oprócz tego odlewnia wykonywała surowe odlewy metalowe dla Elektrowni miejskiej i dla Budownictwa miejskiego. Dla ułatwienia obróbki ręcznej zainstalowano ręczną wiertarkę elektryczną, oraz urządzenie pneumatyczne składające się z kompresora, zbiornika i młotków do nitowania, uszczelniania i majzlowania. Równiecześnie używa się tej instalacji przy aparacie do malowania. W tartaku dla którego popędu zakupiono motor 50 HP. przygotowano materjał rżnięty dla robót inwestycyjnych, oraz dla wojska, stosownie do umowy w zamian za objęte po nich budynki na terenie Zakładu pomp na Zwierzyńcu.

W pracowni naprawy wodomierzy wykonywano dziennie napraw około 8 sztuk wodomierzy. W r. 1925 po powodzi, w czasie której sutereny budynku administracyjnego były zalane, przeprowadzono po niej remont tychże. Pozatem zremontowano dach budynku i odmalowano biura. W związku z dokonanym zakupnem automobilu osobowego i autobusu $1^1/_2$-tonowego, przerobiono garaż dla ich pomieszczenia. W budynku portjerówki wykonano ścianki działowe na strychu. Dla pomieszczenia rekwizytów rozpoczęto budowę dobudowy portjerówki. Wskutek zakupna automobili zmniejszono ilość zaprzęgów przez sprzedanie dwóch par koni. Automobil ciężarowy i doczepki wyposażono w obręcze gumowe dla ochrony bruków. Przeprowadzono remont wagi pomostowej i zainstalowano na dachu budynku administracyjnego syrenę elektryczną. Dla biur zakupiono jedną maszynę do powielania pisma oraz przyrząd do odkurzania.

W okresie sprawozdawczym rozbudowano sieć o 8.863·61 mb rurociągu, 67 hydrantów i 8 studzien publicznych. Pozatem wykonywano bieżące naprawy uszkodzeń rurociągów i połączenia domowe. Zremontowano oszalowanie rurociągów na moście dębnickim i na Wildze. Przerobiono jedną studnię gruntową na popęd kołowy.

Dział instalacyjny przeprowadzał naprawy prywatne i miejskie. Z robót nowych wykonano instalację na wieży Marjackiej.

Urządzenie wodociągowe w Skotnikach.

Oprócz bieżących napraw uszkodzeń rurociągów przeprowadzono remont wieży wodnej, oraz naprawę dachu tejże.

Inż. *Tadeusz Jaszczurowski* Dyr. Zarz. wodoc. m. — Inż. *Jerzy Tokarski*.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.
OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 11158/27 VIII. — Kraków, dnia 5 października 1927.

Uregulowanie wypieku i sprzedaży pieczywa białego.

ROZPORZĄDZENIE.

Celem uregulowania wypieku i sprzedaży pieczywa białego w mieście Krakowie, Magistrat na podstawie przepisów § 102 h. Statutu dla Gminy miasta Krakowa z dnia 6. X. 1901 Dz. ust. i rozp. Kraj. Nr. 108 zarządza co następuje:

§ 1.

Pieczywo białe, a mianowicie bułki zwykłe wodne, bułki na maśle i cukrze t. zw. warszawskie, wiedeńskie i t. p. oraz rożki, wyrabiane względnie sprzedawane w Krakowie winny odpowiadać normom podanym poniżej.

§ 2.

Forma pieczywa białego zależy od uznania wytwórcy. Odnośnie zaś do wagi pojedynczych sztuk bułek i rożków, przeznaczonych na sprzedaż w Krakowie, winny być one wyrabiane wyłącznie tylko w sztukach o wadze oznaczonej każdorazowo w obwieszczeniach Magistratu regulujących ceny pieczywa. Wypiek i sprzedaż w Krakowie bułek i rożków posiadających inną wagę jest zakazany. Wypiek sztuk pieczywa o wadze podwójnej jest dozwolony.

§ 3.

Do wypieku pieczywa białego należy używać wyłącznie mąki pszennej o przemiale każdorazowo oznaczonym w obwieszczeniach Magistratu, regulujących ceny pieczywa.

§ 4.

W sprawie uwidaczniania cen pieczywa białego należy ściśle przestrzegać obowiązującego w tej sprawie obwieszczenia Magistratu z dnia 10 lipca 1923 roku L. 4877/23/III-b., z tem, że w cenniku przy cenie bułek i rożków ma być również podana i waga pojedynczych sztuk.

§ 5.

Przemysłowcy i sprzedawcy niestosujący się do niniejszego rozporządzenia karani będą po myśli rozp. minister. z dnia 30 września 1857 r. Nr. 198 Dz. ust. p. w brzmieniu rozp. Rady min. z dnia 21 stycznia 1924 r. Dz. u. R. P. Nr. 9, poz. 89, grzywną do 200 zł. lub karą aresztu do dni 14, o ile czyn karygodny nie będzie zawierał znamion oszustwa w myśl powszechnej ustawy karnej, w którym to wypadku wdrożone zostanie postępowanie karno-sądowe.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

W sprawie wypieku i sprzedaży chleba obowiązuje nadal rozporz. Magistratu z dnia 17/VIII 1914 roku L. 47730/914/III-b.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 31095/27
V.

Kraków, dnia 8 października 1927.

Kadencja sądów przysięgłych.

OBWIESZCZENIE

Z dniem 1 stycznia 1928 r. rozpocznie się nowa kadencja sądów przysięgłych dla sądzenia zbrodni i występków, w art. VI ustawy z dnia 23 maja 1873 roku L. 119 Dz. u. p. wyszczególnionych.

Ułożoną w myśl ustawy z dnia 23 maja 1873 r. L. 121 Dz. u. p. listę pierwotną obywateli, mających pełnić obowiązki sędziów przysięgłych, można przeglądać od dnia 12 bm. tj. od środy codziennie od godziny 9-tej rano do 1-szej popołudniu t. j. do dnia 19 października br. włącznie w biurze Wydziału V Magistratu (oficyny I piętro drzwi Nr. 18).

Każdy komu na tem zależy, może wnieść w terminie wyżej zakreślonym ustnie albo pisemnie reklamację w celu uwolnienia od obowiązków sędziego przysięgłego, albo dodatkowego zapisania i gdyby mając przepisane kwalifikacje był pominięty, wreszcie w celu wykluczenia osób, które ustawa od sprawowania urzędu sędziego przysięgłego wyłącza.

Wniesione reklamacje zbada Komisja gminna, a jej uchwały doręczy Magistrat reklamującym we właściwym czasie i obwieści je pismem umieszczonem na tablicy urzędowej w gmachu Magistratu.

Reklamacje albo zażalenia wniesione po terminie tj. po 19 października br. pozostaną bez skutku.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 30450/27
II-a.

W sprawie zgłoszenia zmian lokatorów.

OBWIESZCZENIE.

Celem wymiaru 8% podatku od lokali na rok 1928, który dokonany będzie na podstawie list lokatorów złożonych do wymiaru tegoż podatku za rok 1927, Magistrat zarządza co następuje:

Właściciele realności lub ich zastępcy winni w terminie do dnia 31 października 1927 r. włącznie, a to w celu uzgodnienia rejestru biorczego podatku lokatorskiego z obecnym stanem faktycznym zgłosić w Magistracie wszelkie zmiany w stanie lokatorów, zaszłe od ostatniego złożenia list tj. od miesiąca listopada 1926 r. po czas ostatni, a w szczególności zgłosić lokatorów, którzy w powyższym czasie z odnośnych realności się wyprowadzili lub do nich się wprowadzili, podając w zgłoszeniu ulicę i liczbę orjentacyjną dotyczącej realności, imiona i nazwiska lokatorów, którzy się wyprowadzili, a co do lokatorów nowo-wprowadzonych, ilość ubikacyj składających mieszkanie względnie lokale tychże, oraz wysokość czynszu (względnie wartości czynszowej z czerwca 1914 roku).

Powyższe zgłoszenie należy uskutecznić pisemnie na półarkuszach białego papieru w Wydziale II Magistratu, pl. WW. Świętych L. 6, II piętro, w godzinach między 12—14.

Za zaniedbanie złożenia zgłoszenia zmian w przepisanym terminie, jak również za złożenie zeznań nieprawdziwych lub niezupełnych, winni ulegną karom w myśl § 6 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 29 grudnia 1926 roku, wydanego w celu wykonania ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o podatku od lokali oraz art. 62, 63 i 67 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. u. Nr. 94, poz. 747.

Wszelkie późniejsze zmiany w stanie lokatorów lub zajmowanych lokali, właściciele realności względnie ich zastępcy mają zgłaszać pisemnie Magistratowi w dniach 3-ch po zaszłej zmianie.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

Do LM. 31414/27 II a. Kraków, dnia 15 października 1927.

STATUT

o podatku od publicznych zabaw i widowisk na rzecz Gminy miasta Krakowa

w brzmieniu uchwalonem przez Radę miasta w dniu 10 sierpnia 1927 r. i zatwierdzonem reskryptem Województwa w Krakowie z dnia 14 października 1927 r. L. SM. 9720/1 ex 1927.

§ 1.

Przedmiot podatku.

Podatkowi podlegają przedstawienia teatralne, koncerty, zabawy, bale i wszelkie przedstawienia, widowiska i produkcje, których celem jest dostarczenie publiczności rozrywki za opłatą pobieraną bądźto w formie biletów wstępu bądźto w innej formie.

§ 2.

Sposób poboru.

Podatek pobiera się w regule w procentach od ceny sprzedanych biletów wstępu, a w przypadkach, w których tego sposobu wymiaru nie można zastosować, wymierza się podatek w kwocie ryczałtowej.

§ 3.

Wysokość podatku.

I. Podatek w wymiarze procentowym wynosi:

a) 60% ceny biletów wstępu na przedstawienia w teatrach świetlnych, w teatrach rozmaitości, na przedstawienia kabaretowe i na walki zapaśnicze.

Powyższą stawkę obniża się: od przedstawień filmów treści historycznej na 50% — od przedstawień filmowych o wysokiej wartości artystycznej lub o treści społeczno-wychowawczej na 30% — a od przedstawień filmów ściśle naukowych na 10%;

b) 40% ceny biletów wstępu na przedstawienia cyrkowe;

c) 25% ceny biletów wstępu na bale, reduty, zabawy taneczne i rauty;

d) 20% ceny biletów wstępu na festyny, żywe dzienniki, kiermasze, menażerje, fotoplastikony, panoramy, przedstawienia marjonetkowe i wszelkie inne widowiska, zabawy, występy i produkcje nie objęte pod a, b, c, e, f, g.

Od festynów, kiermaszów i żywych dzienników urządzanych przez towarzystwa i instytucje humanitarne podatek wynosi 10% ceny biletów wstępu, o ile cały dochód z tych przedsięwzięć przeznaczony jest na cele humanitarne;

e) 15% przedstawienia operetkowe, wieczorki, poranki i wystawy wszelkiego rodzaju;

f) 10% ceny biletów wstępu na koncerty oraz na inne występy o wysokiej wartości artystycznej tudzież przedstawienia teatralne, nie objęte ustępem g) z wyjątkiem przedstawień operetkowych oraz na widowiska sportowe;

g) 5% ceny biletów wstępu na te przedstawienia teatralne, na których już ciąży 5%-owa opłata na rzecz emerytalnego funduszu artystów teatrów miejskich oraz na odczyty i wykłady o treści ściśle wychowawczo-oświatowej lub naukowej.

Przez cenę biletu wstępu rozumieć należy ogólną wysokość kwoty z wyjątkiem podatku.

II. Podatek o wymiarze ryczałtowym opłaca się:

1) w kwocie od 0·10 do 20 zł. dziennie;

a) od koncertów i jakichkolwiek innych widowisk i produkcji urządzanych przez kawiarnie, restauracje itp. przedsiębiorstwa bez pobierania osobnej opłaty;

b) od wszelkich widowisk i przedstawień urządzanych w rozumieniu § 1, za które pobiera się od publiczności opłatę w sposób wykluczający zastosowanie wymiaru procentowego;

c) od utrzymywanych w przedsiębiorstwach rozrywkowych dla rozrywki gości gramofonów, automatycznych fortepianów i wogóle od automatów muzycznych, wokalnych, automatów świetlnych itp. oraz od bilardów, domin itp.;

2) w kwocie od 0·40 do 50 zł. dziennie od utrzymywanych w przedsiębiorstwach rozrywkowych dla rozrywki gości kart do gry;

3) w kwocie od 4·10 do 25 zł. miesięcznie od każdego karuzelu i huśtawki przez czas prowadzenia przedsiębiorstwa.

Wysokość podatku od wymienionych wyżej pod II koncertów, widowisk i produkcji ustala w każdym poszczególnym przypadku Magistrat według stwierdzonej frekwencji gości.

§ 4.

Uwolnienie od podatku.

Nie podlegają podatkowi:

1) odczyty i wykłady mające na celu szerzenie oświaty, jeżeli je urządzają instytucje naukowe i oświatowe lub towarzyskie;

2) przedstawienia i inne wjdowiska lub produkcje urządzane w budynkach szkolnych przez uczniów publicznych zakładów naukowych;

3) zabawy i przedstawienia urządzane przez stowarzyszenia i instytucje służące wyłącznie celom towarzyskim, społecznym, oświatowym lub humanitarnym, jeśli

a) wstęp na nie dozwolony jest tylko członkom stowarzyszenia lub ich rodzinom i jeśli

b) odbywają się we własnych lokalach stowarzyszeń lub w lokąlach pokrewnych stowarzyszeń.

Rzeczone stowarzyszenia winny jednak uiścić podatek przypadający od wstępów osób nie będących ich członkami. W tych wypadkach może być pobrany podatek w kwocie ryczałtowej zamiast podatku obliczonego w procentach;

4) zawody i popisy urządzane przez towarzystwa sportowe i gimnastyczne, których użyteczność publiczną uzna Magistrat.

§ 5.
Zapłata podatku.

Osoby i przedsiębiorstwa, urządzające widowiska, produkcje i zabawy, które podlegają podatkowi, są obowiązane na żądanie Magistratu złożyć kaucję w wysokości przypuszczalnego wpływu podatkowego.

Zainkasowany przez przedsiębiorcę podatek winien być wpłacony do Kasy miejskiej w przeciągu następnego dnia po dniu zabawy.

Podatek wymierzany ryczałtowo (§ 3. II.) należy zapłacić w terminie wyznaczonym w nakazie płatniczym. Powyższe osoby i przedsiębiorstwa odpowiadają za należyte wniesienie podatku.

Nieuiszczony w terminie podatek ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych i odsetek za zwłokę według przepisów zawartych w ustawie z 31 lipca 1924 Dz. U. Nr. 73 poz 721.

§ 6.
Obowiązek zgłaszania.

Widowiska, zabawy i produkcje podlegające podatkowi, obliczonemu ryczałtowo należy niezwłocznie zgłaszać Magistratowi do wymiaru podatku przy wskazaniu miejsca i czasu ich odbywania.

§ 7.
Przepisy wykonawcze.

Przepisy wykonawcze do niniejszego statutu zawierać mające szczegółowe postanowienia co do sposobu uiszczenia podatku, wymiaru i poboru ryczałtu, craz kontroli wyda Magistrat.

§ 8.
Karanie przekroczeń.

Winni przekroczeń przeciw postanowieniom tego statutu, które nie podpadają pod postanowienia powszechnej ustawy karnej, będą karani według art. 62 i 63 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Dz. U. Nr. 94 poz. 747 o ile ich czyny będą miały charakter wykroczeń z tych artykułów.

§ 9.
Odwołania.

Odwołania w sprawach wymiaru podatku winny być wnoszone w terminie i trybie przewidzianym w art. 48 ustawy z 11 sierpnia 1923 Dz. U. Nr. 94 poz. 747.

§ 10.
Postanowienia końcowe.

Niniejszy statut wchodzi w życie od dnia 1 stycznia 1924, z tym dniem traci moc obowiązującą ustawa z dnia 11 lipca 1914 Dz. U. Kr. Nr. 3 z roku 1915.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 33269/27 Kraków, dnia 4 października 1927.
V.

OBWIESZCZENIE.

Wykaz rzeczy znalezionych za miesiąc maj, czerwiec, lipiec, sierpień i wrzesień 1927 r.

Art. 160 — portfel z zapiskami na nazwisko Bocian Stanisław. Art. 178 — bat. Art. 179 — palto. Art. 180 — teczka skórkowa. Art. 182 — portfel z zapiskami na nazwisko Malik Witołd. Art. 183 — zegarek srebrny. Art. 184 — branzoletka. Art. 185 kapelusz męski. Art. 187 — 2 kluczyki. Art. 188 — 5 kluczy. Art. 192 — cholewki. Art. 193 — torba ręczna z różnemi przedmiotami. Art. 195 — książki p. t. »Miljon dolarów itp.«. Art. 197 — portmonetka. Art. 199 — laska. Art. 200 — obrączka. Art. 202 — 5 kluczy. Art. 204 — paczka gwoździ. Art. 205 — cwikier. Art. 206 — kłębek drutu. Art. 207 — pugilares z drobną kwotą pieniężną. Art. 209 — parasolka. Art. 210 — portmonetka. Art. 211 — książka pt. »Wybory rad gminnych«. Art. 212 — torebka damska z drobną kwotą pieniężną. Art. 213 — 2 klucze. Art. 218 — torebka damska. Art. 219 — papierośnica. Art. 221 — 3 książeczki o przepisach kolejowych. Art. 223 — szal. Art. 224 — kapelusz. Art. 225 — opona do automobili. Art. 226 — pugilares. Art. 227 — pióro t. zw. »wieczne«. Art. 228 — laska. Art. 232 — 8 kluczy. Art. 233 — rękawiczki skórkowe. Art. 234 — torebka damska z drobną kwotą pieniężną. Art. 235 — pęk kluczy. Art. 236 — torebka damska. Art. 240 kapelusz. Art. 241 — 7 kluczy. Art. 244 — kiszka od samochodu. Art. 245 — 3 noże i 3 widelce. Art. 246 — świadectwo służbowe na nazwisko Gorzula Władysław. Art. 247 — książeczka wojskowa na nazwisko Gajda Józef. Art. 248 — tytonierka. Art. 249 — portmonetka z drobną kwotą pieniężną. Art. 250 — torebka dziecinna. Art. 251 — 5 kluczyków na łańcuszku. Art. 253 — teczka skórkowa. Art. 254 — kapelusz. Art. 255 — rękawiczki. Art. 256 — paczka kluczy. Art. 257 czapka akademicka. Art. 260 — lornetka. Art. 261 — teczka. Art. 262 — torebka damska. Art. 264 — pompka do roweru. Art. 265 — papierośnica skórkowa. Art. 266 — woreczek z częściami maszynowemi. Art. 267 — kapelusik dziecinny. Art. 268 — boa damskie. Art. 269 — 12 par sznurowadeł. Art. 270 — pugilares z drobną kwotą. Art. 271 — części do lampy naftowej. Art. 273 — torebka damska. Art. 274 — kapelusz męski. Art. 279 — sakiewka z drobną kwotą pieniężną. Art. 280 — pugilares z drobną kwotą pieniężną. Art. 285 — skóra na podeszwy. Art. 286 — 2 pugilaresy. Art. 287 — torebka damska. Art. 288 — parasolka. Art. 289 — okulary. Art. 290 — parasolka. Art. 291 — okulary. Art. 292 — pugilares skórkowy z drobną kwotą pieniężną. Art. 293 — kapelusz męski. Art. 295 — parasol damski. Art. 296 — książka pt. »Jep Bernadach«. Art. 297 — latarka. Art. 298 — torebka damska z drobną kwotą pieniężną. Art. 299 — teczka skórkowa.

Art. 300 — pakunek z bielizną damską i męską. Art. 301 — deski. Art. 313 — portmonetka z większą kwotą pieniężną. Art. 315 — 2 flaszeczki perfum. Art. 316 — koszulka dziecinna. Art. 317 — torebka ceratowa. Art. 318 — portmonetka skórkowa z większą kwotą pieniążną. Art. 319 — parasolka. Art. 320 — obroża na psa. Art. 321 — 3 klucze na kółku. Art. 322 — 5 kluczy na kółku. Art. 330 — parasol damski Art. 331 — 3 klucze na kółku. Art. 332 — torebka damska. Art. 348 — pęk kluczy. Art. 349 — torebka damska. Art. 350 — kołnierzyki męskie. Art. 352 — kołnierzyki i manszety. Art. 353 — 3 klucze. Art. 376 — 7 kluczy.

Art. 377 — torebka damska czerwona. Art. 380 — futerał do okularów. Art. 381 — 2 fotografje i nowenna do Trójcy Przenajświętszej. Art. 382 — okulary. Art. 383 — zarzutka. Art. 384 — kapelusz. Art. 386 — sweter. Art. 387 — 2 m. płótna. Art. 388 — koszula. Art. 389 — walizka. Art. 390 — zegarek srebrny damski. Art. 391 — klucz. Art. 393 — okulary. Art. 395 — portfel. Art. 398 — 1/2 litra (miara). Art. 399 — pęk kluczy.

Art. 400 — 10 sztuk zabawek dziecinnych. Art. 402 — pugilares z drobną kwotą pieniężną. Art. 403 — torebka damska. Art. 404 — pugilares z drobną kwotą pieniężną. Art. 405 — czapka i trzewiki. Art. 413 — torebka czarna skórkowa. Art. 414 — rękawiczki. Art. 418 — parasol damski. Art. 420 — portfel z dokumentami na nazwisko Piotra Sieprawskiego. Art. 422 — 2 1/2 m. łańcucha. Art. 423 — czapka. Art. 425 — uprząż na konia. Art. 427 — medaljon. Art. 429 — parasol. Art. 430 — okno celulojdowe. Art. 434 — pęk kluczy. Art. 436 — nóż. Art. 437 — teczka skórkowa. Art. 438 — torebka damska z drobną kwotą pieniężną. Art. 441 — 8 kluczy. Art. 443 — walizka. Art. 444 — klucz. Art. 445 — portfel. Art. 446 — srebrna papierośnica. Art. 447 — 3 klucze. Art. 451 — 2 klucze. Art. 452 — bluzka. Art. 454 — łom i dłutko. Art. 455 — kilkanaście paczek znaczków pocztowych. Art. 456 — książka pt. »Ruina«. Art. 1107 — 17 złotych. Art. 1353 — 4 zł. Art. 2576 — 5 zł. Art. 3653 — 5 zł. Art. 4836 — 1·90 zł. Art. 5755 — 35 złotych. Art. 6048 — 5 złotych. Art. 6928 — 5 złotych. Art. 7056 — 40 złotych.

L. M. 16930/27-V — książeczka Kasy Chorych na nazwisko Urbański Eugeniusz. L. M. 25825/27-V — drabina. L. M. 28211/27-V — wózek kaszy. L. M. 29816/27-V słój z masłem.

Magistrat wzywa właścicieli powyższych przedmiotów, aby, o ile mogą dowieść swego prawa własności, zechcieli się zgłosić po odbiór tychże do biura Wydziału V Magistratu ofic. I piętro drzwi Nr. 16 w godzinach urzędowych między godz. 10—12 codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

W razie przeciwnym przedmioty te wydane zostaną znalazcom i po upływie trzech lat przejdą na ich wyłączną własność lub też sprzedane będą w drodze licytacji w tym czasie, przedmioty zaś ulegające łatwo zniszczeniu jak n. p. części odzieży zostaną sprzedane w trzy miesiące po niniejszem ogłoszeniu.

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 2398/27
B. a.

Wykaz

zmiany policzbowania domów po stronie lewej ul. Zamkowej w Dz. XI Dębniki w Krakowie.

L. sp.	L. porz.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	Dawna	Nowa		kat. parc.	star. wyk. hipot.	now. wyk. hipot.	
	6	2	Narożnik ul. Rybackiej, parcela				
123		4	Maurycy Nass	10/4 145/1	73	146	
	10	6	parcela				
153	12	8	Jan Świątek	39/6 154	173	185	
184	14	10	Florentyna Miśko	155		240	
199	16	12	Kazimiera Sokołowska	185	173	262	
195	18	14	Włodzimierz Tarnawiecki	184	173	267	
90 113	20	14	Michalina Makomaska	113 114	79	135 136	
72	22	18	Wolf Finder	73	79	104	
71	24	20	Ostrasz Błażej, Janecka Stanisława, Matylda 2 im. Petronela, Wiktorja, Franciszka 2 im. Raźna z Janeckich Marja	74 55/14	79	103	
87	26	22	Jakób Matusiak	47 55/1 90	79	102	
			Mur nad Wisłą i narożnik ulicy Rybackiej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3958/27
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ulicy Smoleńsk (przedłużenie) w Dz. XII. Półwsie Zwierzynieckie w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz. dawna	L. porz. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Dalszy ciąg ul. Smoleńsk Narożnik Aleji Zygmunta Krasińskiego				
		(28)	parcela				
		(30)	parcela				
			Narożnik ul. Syrokomli				
		(32)	parcela				
		(34)	parcela				
138	22	36	Głuszyński Wojciech i Anna	1816/6 1833/3	617	848	dom ten dotychczas był oznaczony l. p. 22 ul. Syrokomli
			Ulica zamknięta parkanem boiska klubu Sportowego „Cracovia“				

Strona prawa.

L. s.	L. porz. dawna	L. porz. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Dalszy ciąg ul. Smoleńsk Narożnik Aleji Zygmunta Krasińskiego				
		(39)	parcela				
		(41)	parcela				
			Narożnik ul. Syrokomli				
		(43)	parcela				
		(45)	parcela				
		(47)	parcela				
			Ulica zamknięta parkanem boiska klubu Sportowego „Cracovia“				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3848/27
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ulicy Reymonta w Dz. XIV. „Czarna Wieś“ w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz. dawna	L. porz. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik Al. Mickiewicza				
		od 2 do 10	parcele niezabudowane				
			Park Dr. Jordana				
		(12)	parcela				
		(14)	parcela				
			Dawny Tor powyścigowy i parcele gruntowe				

Strona prawa.

L. s.	L. porz. dawna	L. porz. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik Al. Mickiewicza				
	1	(3)	Patrz Al. Mickiewicza 30				gmach Akademji górniczej w budowie
		(5)	parcela				
		7	Pawilon hutniczy Akademji górniczej				
		(9)	parcele niezabudowane				
		od 11 do 23	parcele niezabudowane				
			Narożnik ul. Miechowskiej				
		od (25) do (33)	parcele niezabudowane				
7	27	35	Saniternik Dorota z Mikulskich	250 251	62	145	dom dawniej oznaczony przy ul. Miechowskiej l. p. 27
4	29	37	Mikulska z Rosołów Barbara, Jan, Aniela i Franciszek	254 253	61 118	97 98	
		39	parcela niezabudowana				
3	31-33	(41)-43	Rosół Marja, Józef, Kazimierz, Adam i Buczak Marja	257	148	102	dom dawniej oznaczony przy ul. Miechowskiej lp. 31, 33

Strona lewa.

L. s.	L. porz.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	

Strona prawa.

L. s.	L. porz.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
	(35)	(45)	parcela niezabudowana				
	(37)	(47)	parcela niezabudowana				
9	39	49-51	Wójtowicz Ignacy, Rozalja i Czarnuchowska Tekla	276 277	92	106	dom dawniej oznaczony przy ul. Miechowskiej l. p. 39
5	41	53	Bieda Tomasz i Antoni	284 285		107	dom dawniej oznaczony przy ul. Miechowskiej l. p. 41
		(55)	parcela niezabudowana				
		(57)	parcela niezabudowana				
			pola orne				

Zestawiono w Budownictwie m. Oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3298/27
Ba.

Wykaz zmiany policzbowania domów w ulicy Bonarka w Dz. XXII. Podgórze w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz. Dawna	L. porz. Nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Rydlówka				
123	1	2	Broszkiewicz Marja Stopczańska Helena	1474	719	102	
	(3)	(4)	parcela				
490	5	6	Klinger Estera	1333	642	585	
424	7	8	Lener Adam Dr. Krieger Herman	1332	615	727	
628	9	10	Staroń Władysław i Edmund	1333/1	1119	708	
		(12)	parcela				
640	11	14	Tyrała Wojciech	1331/3 10	1112	707	
621	13	16	Wąsik Jan i Zofja	1331/4	1147	709	
649	15	18	Dunaj Wojciech	1331/6		710	
650	19	20	Dunaj Joanna	1331/9	1125	750	
599	21	22	Rochowski Piotr i Marja	1331/7	1129	706	
458	23	24	Zięba Marjanna, Michalina, Adam, Józef i Stefanja	1326	560	401	
		od 26 do 32	parcele				
			Narożnik ul. Łagiewnickiej				

Strona prawa.

L. s.	L. porz. Dawna	L. porz. Nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Rydlówka				
		1	parcela				
		3	parcela				
			Narożnik ul. Wadowickiej				
		od 5 do 11	parcele				
444'	8	13	Augustyna, Kazimierz i Antonina	1348	547	533	
706	10	15	Dr. Emilewicz Józef	1347/2 1349		91	
596	12	17	Lewkowicz Józef	1350/2	1128	705	
644	14	19	Paleczek Engelbert i Bronisława	1350/1	1127	718	
		od 21 do 27	parcele				
			Narożnik ul. Łagiewnickiej				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem oddz. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3115/27
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów w ul. Robotniczej w Dz. XXII. Podgórze w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	Dawna	Nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
			Narożnik ul. Wielickiej				
34	1	2	Patrz ul. Wielicka 17				
394	3	4	Wojtas Piotr	885	552	363	
259	5	6	Opławska Walerja i Lorenz Kazimiera	586/1		627	
672	7	8	Merenda z Władygów Michalina	586/2 888	627	900	
	9	10	parcela				
			Narożnik nowo otwierającej się ulicy (ku ulicy Zamkniętej) dotychczas nie nazwanej				

Strona prawa.

L. s.	L. porz.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	Dawna	Nowa		kat. parc.	star. wyk. hip.	now. wyk. hip.	
			Narożnik ul. Wielickiej				
33	2	1	Patrz ul. Wielicka 15				
	4	3	parcela				
393	6	5	Lebiest Marja i Śliwa Stanisława	889	612	747	
348	8	7	Bilski Eugeniusz i Anna	888		802	
	10	9	parcela				
	12	11	parcela				
739		13	Patrz nowo otwierająca się ulica (bez nazwy) L. p. 2.	926/5	4	1010 Gmina m. Krakowa	
			Narożnik nowo otwierającej się ulicy (ku ul. Zamkniętej) dotychczas nie nazwanej				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4925/27
Ba.

Wykaz

konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu październiku 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. I.				
Leopold Czapnicki	założ. dachu szklan. nad klatką schod. w podwórzu	Florjańska 8	J. Hausner	3672/27
Dr. Zygmunt Fendler	nadbud. III-piętr. i beton schodów w podwórzu	Jagiellońska 7 róg Szewskiej	Z. Prokesz	3191/27
Fundusz Kościoła P. M.	klozety spłuk. na part. I i II p.	Mikołajska 28	M. Stadnicki i Ślęzak	2797/27
Dz. IV.				
Dr. Szymon Feldblum	przebud. wychodków na spłukiw. kloz.	Czarnowiejska 25	Wexner	2997/27
Piotr i Józefa Jurkiewicz	dom III-ch piętrowy	Szlak lwh. 92	P. Jurkiewicz	2054/27
Jan Błotnicki	przebud. wychodków na klozety spłukiw.	Czarnowiejska 1	J. Stobiecki	3150/27
Anna Ambrożewicz	nadb. II i III p. i wewn. przeróbki na I p. i part.	Studencka 17	J. Struszkiewicz	2621/27
Inż. Roman Weindling	III-ch piętr. oficyna	Biskupia 4	R. Weindling	1960/27
Hr. Marja Lubieńska	przebud. garażu samoch. i wyrównanie granic	Garncarska 1	W. Krzyżanowski	1834/27
Alojzy Żurak	pl. dod. wewn. spłukiw. wychodków	P. Michałowskiego 7	St. Kumala	2563/27
Dz. V.				
Franciszek Chlipalski	przebud. wychod. i kanału domowego	św. Filipa 14	J. Stobiecki	2990/27
Franciszek Chlipalski	przebud. wychod. i kanału domowego	św. Filipa 18	J. Stobiecki	2987/27
Dz. VI.				
Anna Rosenstein	pl. dod. wychodków na korytarzach i w part. od podwórza	Bosacka 11	J. Kaczmarczyk	4229/27
Dz. X.				
Piotr Majta	dobud. drewutni, werandy i ubikacji poddasznej	Twardowskiego 97	E. Skawiński	2985/27
Stefanja Karwatowa	dom II-piętr. z poddaszem	Wierzbowa lk. 51/12, 52/12, 53/7, 55/8	J. Karwat	1749/27
Adam Zakrzowiecki	part. dom z poddaszem	Zielna lk. 207/2	L. Karolla	1966/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XI.				
Władysław Müller	dom parter. z poddaszem	Tyniecka 5	J. Wilczyński	4045/27
Dawid Thorn i Löbl Schenker	pl. dod. II-piętrow. domu	Skwerowa 34	S. Feldman	2754/27
Lubin Piotrowski	dom II-piętrowy	Barska 32	R. Bandurski	2698/27
Dz. XII.				
Roman Smulowicz	przebud. part. magazynu i piwnic	T. Kościuszki	J. Nieckarski	2159/27
Józef Kaczmarczyk	odnow. kons. szopa prowizoryczna	Syrokomli 3	J. Kaczmarczyk	449/27
Józef Kaczmarczyk	III-piętrowa budowa z suterenami	Syrokomli lk. 1949/5	J. Kaczmarczyk	1992/27
Dz. XIII.				
Katarzyna Wiśniewska	przebud. stajni na mieszk.	Królowej Jadwigi 44	T. Gliński	2928/27
Katarzyna Wiśniewska	atelier malarskie z mieszk. w poddaszu	Królowej Jadwigi 44	T. Gliński	2116/27
Marja Czulakowa	nadbud. I-piętr.	Ks. Józefa 12	J. Wilczyński	2430/27
Dz. XV.				
Józef i Helena Jelonkiewicz	mieszkanie na poddaszu	Kaz. Wielkiego 26	P. Kaczmarczyk	2838/27
Łukasz Łysiak	pl. dod. bud. part. składu z poddaszem i I. p. oficyna	Nowowiejska 11	L. Lisowski	959/27
Komitet budowy 2 domu czynsz. Zakł. Pensyjnego dla funkcjonarjuszy	dom IV. p.	Wybickiego, Sienkiewicza, Pomorska	Bud. m. A.	3048/27
Leopold Honkiszewski	mieszkanie na poddaszu i wewn. przeróbki na part.	Urzędnicza 6	Bartz i Szymański	2757/27
Dr. E. Rosenhauch	murow. ogrodzenie przy granicach sąsiadów	Szopena wh. 300	Z. Hausner	2688/27
J. i F. Rosołowie	part. murowane stajnie	Grottgera lk. 112/1	Z. Szufa	2182/27
Dz. XVI.				
Kazimierz Ozimek	nadbudowa I-piętr. w oficynie i oparkanienie drogi polnej	J. Lea 153	T. Bujas	2435/27
Jan i Marja Buczak	parterowy dom ofic. zabud. gospodarcze i oparkanienie realności	Bronowicka 1	L. Lisowski	3504/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XVII.				
Zarz. Miej. Kasy Chorych	lecznica	Prądnicka lk. 1410	E. Ronka	3906/27
Franciszek Czernek	pl. dod. bud. przyziem. w ofic. jako mieszk. stróża i adapt. bud. front.	Wrocławska 34	J. Kaczmarczyk	3522/27
Fma Iskra Karmański	dobud. prowizor. stajni	Lubelska 12	J. Burzyński	3888/27
Stanisław Kawalec	chlewy	Mazowiecka 46	Taborski	3490/27
Jan Hilfstein	pl. dod. izby na poddaszu	Mazowiecka 128	E. Oraczewski	2430/27
Zarz. Fmy „Herbewo"	prowizoryczne murowane ogrodzenie	p. pofort. 74 ul. Lubelska	J. Pokutyński	3429/27
Dz. XVIII.				
Emil Silberbach	mieszk. mansardowe przebud. parteru	Wileńska 3	H. Lamensdorf	3163/27
Dz. XIX.				
Piotr i Marja Chrząszcz	nadbud. I p. i ofic.	Hetmana Ziółkiewskiego 24	F. Zwoźniak	1122/27
Antonina Chojnacka	gnojownik	Grzegórzecka 27	F. Zwoźniak	2255/27
Kazimierz Wysowski	nadbud. II p.	Grzegórzecka 9	W. Warczewski	1891/27
Jan Korn	ofic. przyziemna i komórki	Hetmana Ziółkiewskiego 5	F. Zwoźniak	2387/27
Dz. XX.				
Helena Czaplińska	domek przyziemny i drewutnia	Grzegórzecka 119	F. Zwoźniak	1485/27
Dz. XXI.				
Izyd. Kurzer i A. Streissenberg	dom przyziemny	Gipsowa lk. p. gr. 1150/11	Izydor Kurzer	3503/27
Izyd. Kurzer i A. Streissenberg	dom parterowy	Gipsowa lk. p. gr. 1150/10	Izydor Kurzer	3762/27
Dz. XXII.				
Jan i Katarzyna Piwowarczyk	dom przyziem. z suterenami i facjatką	p. gr. lk. 934/3 Al. pod Kopcem	J. Kryłowski	3388/27
Adam Lenert	ogrodzenie parcel	lk. 1164, 1168 Podskale 3	S. Mehl	3579/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XXII.				
Chaim Wertheimer i Sp.	pl. dod. na zmiany w bud. I p. ofic. i nadbud. I p. na magazynie	pl. Zgody 3	A. Dostal	3074/27
Chaim Gitla i Natta Wertheimer	nadbud. I p. lewej oficyny przyziemnej	pl. Zgody 3	A. Dostal	3219/27
Jan i Marja Banaś	dom mieszkalny	Al. pod Kopcem lk. p. gr. 852/2	E. Skawiński	3499/27
Rozalja Hampel	oficyna przyziemna	Rydlówka 13	A. Sołtys	2130/27
Andrzej Rzepa	przebud. i nadbud. I p. z wyznaczeniem mieszk. stróża	Rękawka 27 róg Benedykta 16	J. Kryłowski	3668/27
Tow. Szkoły Rzemiosł	gmach II-piętrowy	Al. Skrzyneckiego lk. parc. gr. 1442/2	L. Peroś	4297/27
Regina Löwy	nadbud. I p.	Ptaszyńska 12	J. Stobiecki	3521/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Ignacy Chlebowski,** werkmistrz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. werkmistrzem Elektrowni miejskiej z poborami VIII. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 415/27).

P. **Józef Pawlusiak,** werkmistrz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. werkmistrzem Elektrowni miejskiej z poborami VIII. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8462/26).

P. **Jan Bałuk,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 418/27).

P. **Jan Cesarz,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 421/27).

P. **Stefan Frisch,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8461/26).

P. **Stanisław Gądek,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 416/27).

P. **Kazimierz Giergiel,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8456/26).

P. **Piotr Janik,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8457/26).

P. **Ireneusz Leśniak,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 419/27).

P. **Stanisław Puchalski,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8458/26).

P. **Tadeusz Reingruber,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 499/27).

P. **Józef Wanke,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8459/26).

P. **Józef Woźnica,** maszynista Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. maszynistą Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 420/27).

P. **Władysław Kierat,** tokarz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. tokarzem Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 422/27).

P. **Teofil Gürtler,** dozorca rozdzielnicy Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. dozorcą rozdzielnicy Elektrowni m. z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 8455/26).

P. **Józef Trębacz,** dozorca rozdzielnicy Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. dozorcą rozdzielnicy Elektrowni m. z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 8460/26).

P. **Piotr Klimończyk,** st. monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. st. monterem Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8453/26).

P. **Juljan Schlesinger,** st. monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. st. monterem Elektrowni miejskiej z poborami IX. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8454/26).

P. **Władysław Dębowski,** monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. monterem Elektrowni miejskiej z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **d.**
(L. prez. 8452/26).

P. **Rudolf Drożdziewicz,** monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. monterem Elektrowni miejskiej z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **d.**
(L. prez. 8451/26).

P. **Mikołaj Harasymczuk,** monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. monterem Elektrowni miejskiej z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **b.**
(L. prez. 423/27).

P. **Władysław Maciejowski,** monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. monterem Elektrowni miejskiej z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **d.**
(L. prez. 8450/26).

P. **Aleksander Pałasiński,** monter Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. monterem Elektrowni miejskiej z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **b.**
(L. prez. 424/27).

P. **Stefan Szuliński,** monter Elektrowni m., na zasadzie uchwały Rady m., mianowany został z dniem

1 listopada 1926 r. monterem Elektrowni miejskiej z poborami X. grupy uposażenia, szczebel **d.**
(L. prez. 8448/26).

P. **Ignacy Sosin,** woźny Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. woźnym Elektrowni miejskiej z poborami XI. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 426/27).

P. **Franciszek Studziński,** woźny Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. woźnym Elektrowni miejskiej z poborami XI. grupy uposażenia, szczebel **d.**
(L. prez. 425/27).

P. **Bartłomiej Kachl,** palacz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. palaczem Elektrowni miejskiej z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **d.**
(L. prez. 8449/26).

P. **Franciszek Łanuszka,** palacz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1927 r. palaczem Elektrowni miejskiej z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 2919/27).

P. **Ludwik Mikulski,** palacz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. palaczem Elektrowni miejskiej z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.**
(L. prez. 2921/27).

P. **Jan Piekło,** palacz Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. palaczem Elektrowni miejskiej z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.**
(L. prez. 8445/26).

P. **Michał Kielar,** cieśla Elektrowni m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1926 r. cieślą Elektrowni miejskiej z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 2922/27).

P. **Karol Andrzej 2-im. Osiński,** dozorca wodomierzy Wodociągu miejskiego, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. rurnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 5609/27).

P. **Stefan Kącki,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym blacharzem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8551/26).

P. **Marceli Lorenc,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym ślusarzem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.**
(L. prez. 7463/26).

P. **Kazimierz Małek,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym ślusarzem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.**
(L. prez. 8615/26).

P. **Kazimierz Pieczara,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym tokarzem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **c.**
(L. prez. 8550/26).

P. **Jan Surówka,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. blacharzem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 8611/26).

P. **Michał Rajca,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym monterem Wodociągu miejskiego z poborami XIII. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 6751/26).

P. **Ludwik Wolfinger,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XIII. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 8561/26).

P. **Jan Lukas,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym murarzem Wodociągu miejskiego z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 6732/26).

P. **Władysław Motyczyński,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym elektromonterem Wodociągu miejskiego z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6717/26).

P. **Józef Nalepa,** prowizoryczny palacz Miejskich Zakładów Sanitarnych, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. palaczem miejskim z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 6617/26).

P. **Józef Putera,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocniczym wodomierzomistrzem z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 6712/26).

P. **Andrzej Barański,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6683/26).

P. **Feliks Bodaj,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6680/26).

P. **Franciszek Kusek,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 6702/26).

P. **Józef Musiał,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.**
(L. prez. 6654/26).

P. **Ludwik Müller,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym magazynierem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6714/26).

P. **Marjan Opoka,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 6664 26).

P. **Mikołaj Siatkiewicz,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6662/26).

P **Jan Sobala,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6673/26).

P. **Wojciech Tabor,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym dozorcą wodomierzy Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6423/26).

P. **Józef Wlazło,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym dozorcą zbiornika Wodociągu miejskiego w Skotnikach z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 8557/26).

P. **Franciszek Adamczyk,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 671 /26).

P. **Wincenty Białas,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6699/26).

P. **Karol Bułat,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6700/26).

P. **Jan Fryc,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym dozorcą wodomierzy z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6722/26).

P. **Jakób Gilowski,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6678/26).

P. **Franciszek Jarocki,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. młodszym dozorcą zbiornika Wodociągu miejskiego w Zwierzyńcu z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 8554/26).

P. **Czesław Jarosz,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6696/26).

P. **Józef Jaśkowski,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6705/26).

P. **Józef Konik,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6658/26).

P. **Franciszek Kowalski,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6651/26).

P. **Marcin Kura,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6431/26).

P. **Piotr Małecki,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6706/26).

P. **Stanisław Moroński,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym młodszym dozorcą zbiornika Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 8556/26).

P. **Adam Paczut,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6710/26).

P. **Sebastjan Pstuś,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym dozorcą zbiornika Wodociągu miejskiego w Skotnikach z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 8552/26).

P. **Stanisław Rożek,** I. robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. b. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 6707/26).

P. **Stanisław Różek,** III. robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6690/26).

P. **Stanisław Sas,** II. robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym palaczem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6420/26).

P. **Jan Steczka,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6736/26).

P. **Józef Suski,** I. robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6708/26).

P. **Jan Szwajda,** II. robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6693/26).

EMERYTURY.

P. **Tadeusz Filip 2-im. Miaskowski,** oficjał kanc. Magistratu, w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24, przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 15 października 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. przy zastosowaniu art. 2 statutu emer. z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 30 lat od uposażenia służbowego tj. IX. grupy, szczebel **d.** (L. prez. 9140/27).

P. **Salomea Epsteinowa,** wdowa po emer. radcy Magistratu, w myśl art. 36 statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z dnia 9 października 1924 L. prez. 2645/24), otrzymała od 1 października 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża miesięcznie w ilości 513 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 30 punktów. (L. prez. 10233/27).

P. **Zofja Jadwiga 2-im. Dutkiewiczowa,** wdowa po ś. p. Józefie Tomaszu Romanie 3-im. Dutkiewiczu starszym rewidencie tyt. radcy M. I. O., w myśl art. 36, 37 (względnie i 38), 53 statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z dnia 9 października 1924 L. prez. 2645/24), otrzymała od 1 października 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża miesięcznie w ilości 450 punktów oraz dodatek ekonomiczny w ilości 30 punktów. (L. prez. 9902/27).

P. **Marja Buczakowa,** wdowa po woźnym miejskim, w myśl art. 36 statutu emer. dla pracowników Gminy stoł. król. m. Krakowa (uchwała z dnia 9 października 1924 L. prez. 2645/24), otrzymała od 1 września 1927 r. począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża miesięcznie w ilości 205 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 30 punktów. (L. prez. 9578/27).

P. **Tomasz Miechowicz,** b. robotnik miejski, na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z dnia 8-go października 1924 L. prez 2645/24) otrzymał w drodze łaski od 1 września 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej kwocie 40 zł miesięcznie. (L. prez. 8410/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 180 w kad. XVII. z dnia 27 października 1927 r.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.
Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski
„ inż. Józef Sare.
„ Dr. Ludwik Schneider.
„ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **62.**
Początek posiedzenia o godz. **6·30 wiecz.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienie żałobne.

Prezyd. m. Rolle poświęcił gorące wspomnienie pamięci zmarłemu radcy m. ś. p, Andrzejowi Guzikowskiemu, które członkowie Rady m. wysłuchali stojąc.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

I. Radcy m. Puchałki i tow. w sprawie przeprowadzenia egzekucji zaległości z tytułu podatku od lokali, która brzmi:

„Władze miejskie przystąpiły w ostatnich czasach do przeprowadzenia egzekucji zaległości z tytułu podatku od lokali na obszarze miasta Krakowa. Jakkolwiek egzekucja podatków należy do środków prawem przewidzianych, to jednakże zbyt daleko idąca w tym kierunku bezwzględność nie odniesie pożądanego skutku, a wywołuje dużo rozgoryczenia.

Jak się dowiadujemy, egzekucję przeprowadza się u wielu osób, które mimo najlepszej woli nie są w stanie uiścić podatku, dotyczy to zwłaszcza robotników i pracowników, którzy wskutek niedostatecznych zarobków zalegają nawet z komornem, a więc tem mniej zdolni są do zapłaty podatku. Wśród osób, wobec których stosuje się egzekucje są i takie, które od dłuższego czasu pozostają bez pracy, a jakkolwiek ich zaległości datują się z okresu, gdy mieli zarobek, to jednak obecnie nie są w możności spłacić tych zaległości, a egzekucja niszczy ich do reszty. Dodać jeszcze należy, że Magistrat niechętnie przyjmuje podania w przedmiocie ulg podatkowych, jakkolwiek ulgi przewidziane są obowiązującą ustawą.

Wobec powyższego zapytuję Pana Prezydenta:

1. Czy skłonny jest wydać podwładnym sobie organom egzekucyjnym Magistratu polecenie w kierunku złagodzenia stosunku środków egzekucyjnych w stosunku do płatników rzeczywiście nie mogących płacić;

2. Czy skłonny jest polecić organom Magistratu, by bez trudności przyjmowały podania stron w sprawie ulg podatkowych“.

Prezydent Rolle wyjaśnia, że odpowiedzi na zgłoszoną interpelację udzieli na najbliższem posiedzeniu Rady miejskiej.

II. Rm. Miklasińskiego i tow. w sprawie dożywiania ubogiej dziatwy szkolnej. Interpelacja ta brzmi:

„Wobec zbliżającej się zimy jednem z najpilniejszych zadań gminy w zakresie opieki społecznej jest zorganizowanie akcji dożywiania ubogiej dziatwy szkolnej.

Podpisani zapytują Pana Prezydenta miasta:

Czy P. Prezydent podjął już organizowanie akcji dożywiania ubogich dzieci szkolnych i kiedy dożywianie dziatwy się rozpocznie".

Prezydent Rolle wyjaśnia, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi na końcu dzisiejszego posiedzenia.

III. Rm. Puchałki i tow. w sprawie potrącania pracownikom miejskim koleji elektrycznej wkładek do funduszu emerytalnego. Interpelacja brzmi:

„Od szeregu miesięcy potrąca się pracownikom Krakowskiej Koleji Elektrycznej z ich poborów wkładki do funduszu emerytalnego, a z sum zebranych wybudowano nawet dom mieszkalny dla pracowników. Tymczasem dotychczas nie został zatwierdzony statut emerytalny, a przynajmniej żaden z pracowników go nie otrzymał.

Zatwierdzenie statutu emerytalnego staje się rzeczą tem pilniejszą, że łączy się z nowem uregulowaniem poborów pracowników K. K. E. Przedłożone przed paru miesiącami przez pracowników postulaty w sprawie nowej regulacji poborów odpowiadającej obecnym stosunkom drożyźnianym, Rada Nadzorcza K. K. E. tylko prowizorycznie załatwiła, odkładajac ich ostateczne załatwienie do chwili zatwierdzenia projektu statutu emerytalnego.

W instytucjach i Zakładach miejskich wypłacono pracownikom 60% zasiłek przyznany rozp. Prezydenta Rzczpltej pracownikom państwowym. Prącownicy K. K. E. dotychczas tego dodatku nie otrzymali, jakkolwiek Gmina m. Krakowa jest prawie wyłączną właścicielką tramwaju.

Wobec powyższych danych zapytujemy Pana Prezydenta:

1. Czy gotów jest wpłynąć na przyspieszenie procedury w kierunku rychłego zatwierdzenia statutu emerytalnego pracowników K. K. E.;

2. Czy skłonny jest wpłynąć na Radę Nadzorczą K. K. E. w kierunku rychłego, definitywnego uregulowania poborów pracowników K. K. E.;

3. Czy gotów jest użyć swoich wpływów, by Rada Nadzorcza K. K. E. przyznała i jak najprędzej wypłaciła pracownikom zasiłek 60%-owy".

Prezydent Rolle wyjaśnia, że odpowiedzi udzieli na najbliższem posiedzeniu Rady miejskiej.

IV. Rm. Holeksy i tow. w sprawie zakupna auta osobowego dla Elektrowni miejskiej. Interpelacja brzmi:

„Prezydjum miasta, wedle prywatnych informacyj, udzielonych niektórym Członkom Rady miejskiej, nabyło bez koniecznej potrzeby dalszy samochód osobowy, na rachunek jednego z Zakładów miejskieh, za cenę kilku tysięcy dolarów.

Ponieważ sprawa nabycia samochodu nie była przedstawioną Radzie miasta, względnie Sekcjom, zaś statut gminy m. Krakowa nie przewiduje uprawnienia dla Prezydjum miasta do przeprowadzania takich transakcyj i samowolnego obciążania budżetu miasta, przeto podpisani zapytują:

1. Na podstawie jakiego uprawnienia Prezydjum miasta wymienionej wyżej transakcji dokonało?

2. Czem P. Prezydent miasta usprawiedliwi wyraźne naruszenie postanowień statutu Gminy m. Krakowa i uprawnień Rady miejskiej przez powyżej wspomnianą transakcję dokonane?"

Prezydent Rolle wyjaśnia, że odpowiedzi na niniejszą interpelację udzieli na następnem posiedzeniu Rady miejskiej.

Wnioski.

Sekretarz odczytał następujące wnioski:

1. Rm. Puchałki i tow. w sprawie eksmisji kramów drobnych handlarzy z placów targowych. Wniosek brzmi:

„W ostatnich czasach zaszły dwa wypadki eksmisyj kramów drobnych handlarzy z placów targowych, względnie towaru z pomieszczeń, w których przechowują na noc towary. W pierwszym wypadku eksmisja miała miejsce na Nowym Placu, w drugim przy ul. Szczepańskiej i Reformackiej.

Oba te wypadki wywołujące niepożądane rozgoryczenie wśród zainteresowanych oraz niepochlebną opinję wśród ludności, są wynikiem tego, że miasto Kraków nie zdobyło się dotychczas na wybudowanie odpowiednio urządzonych hal targowych, mimo, że o to niejednokrotnie upominali się tak zainteresowani drobni handlarze, jak również i niektórzy członkowie Rady miejskiej.

Ponieważ tak ze względu na wygląd miasta, jak i ze względów higjenicznych, budowa w różnych punktach miasta hal targowych jest niezbędną, podpisani wnoszą:

Świetna Rada uchwali:

Wzywa się Prezydjum miasta do opracowania w terminie przyspieszonym projektów i wniosków w sprawie budowy i urządzenia hal targowych i przedłożenia sprawozdania Radzie miejskiej".

W sprawie powyższej Prezydent Rolle oznajmił, że sprawę tę przedłoży Radzie miejskiej i udzieli wyjaśnień na najbliższem posiedzeniu.

2. Rm. Józefa Marskiego w sprawie zwrotu sal szkolnych przez Akademję Górniczą.

»Poleca się Magistratowi, ażeby w najkrótszym czasie postarał się o zwrot bodaj 2-ch sal szkolnych w szkole na Smoleńsku, zajętej przez Akademję Górniczą — na naukę przedpołudniową dla tej dziatwy, która obecnie zmuszoną jest uczęszczać wieczorami do szkoły barakowej przy ul. Wygoda.

Przebywanie bowiem w sali zajętej przez cały dzień jest wysoce niehigjeniczne, a uczęszczanie do szkoły w porze prawie nocnej — naraża dzieci nawet na utratę życia«.

Prezydent Rolle wyjaśnia, że w sprawie tej interwenjował już w Akademji Górniczej i odnosił się do Inspektoratu szkolnego.

Prezydent Rolle zawiadamia Radę miejską,

że z dzisiejszego porządku dziennego wycofuje dwie sprawy a mianowicie:

1) Linję regulacyjną ul. Bulwarowej od ul. Skawińskiej w kierunku ul. Krakowskiej.

2) Otwarcie ulicy na gruntach gminy na »Birnbaumówce« przez grunta Spki Krajewskie.

Porządek dzienny:

I. Dostawa materjałów pędnych, smarów i olejów.

Imieniem sekcji I i VII Radca m. inż. Adelman po dłuższym wywodzie wnosi:

»Rada miasta uchwali:

1) oddaje się w przedsiębiorstwo dostawę materjałów pędnych, smarów i olejów dla potrzeb całej Administracji gminnej na okres jednoroczny firmie »Państwowe Zakłady Naftowe« »Polmin« po cenach zaoferowanych przez te firmę a wyszczególnionych w załączonem zestawieniu.

2) upoważnia się P. Prezydenta miasta, aby na tych zasadach zawarł z firmą »Polmin« umowę o dostawę.

Do podpisania kontraktu upoważnia się P. Prezydenta miasta względnie jego Zastępcę i p. Radców miejskich: Inż. Adelmana Aleksandra i Kluczkę Teodora, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich p. Radców miejskich Dr. Merza Ludwika i Inż. Nitscha Leonarda. (L: 25511/927 VII)

Zestawienie ofert dołączone.

Po krótkiej dyskusji, w której zabierał głos Rm. Epstein i po udzieleniu odnośnych sprostowań przez referenta Rm. Inż. Adelmana i st. radcę Mgt. Hergeta wnioski Sekcji I i VII uchwalono.

II. Prawo budowli dla Wyższego Studjum Handlowego.

Imieniem Sekcji I, II i IV Rm. Dr Lang wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Gmina m. Krakowa godzi się na rozwiązanie umowy zawartej z Towarzystwem »Komisja zarządzająca Wyższem Studjum Handlowem w Krakowie« na podstawie uchwały Tymcz. Zarządu miasta z dn. 12 maja 1926, którą zezwolono Towarzystwu na wybudowanie budynku Wyższego Studjum Handlowego na parceli I kat. 8/65 objętej l. w. h. 492 ks. gr. gm. kat. Kraków XV, oznaczonej obecnie l. kat. 8/96 i objętej l. w. h. 536 ks. gr. gm. kat. Kraków XV. o obszarze 690 m^2.

II. Gmina m. Krakowa ustanawia na parceli l. kat. 8/96 objętej l. w. h. 536 ks. gr. gm. kat. Kraków XV, prawo budowli w myśl ustawy z dn. 26 kwietnia 1912 Nr. 86 dz. u. p. austr. na rzecz Towarzystwa »Komisja zarządzająca Wyższem Studjum Handlowem w Krakowie« pod następującemi warunkami:

1) Czasokres trwania prawa budowli wynosić ma 60 (sześćdziesiąt) lat od dnia podpisania umowy.

2) Czynsz ma wynosić w pierwszem dziesięcioleciu rocznie 1% wartości gruntu, przyjmując wartość 1 m^2 na 30 złotych w złocie, a wartość jednego złotego jako równą wartości 9/31 grama czystego złota w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 stycznia 1924, Nr. 7, poz. 65, Dz. U. R. P.

Czynsz ten ma wzrastać co każde następne 10 lat o jedną czwartą część pierwotnej wysokości.

3) Czynsz płatny ma być w dwóch ratach półrocznych z góry, t. j. w dn. 2 stycznia i 2 lipca każdego roku. Płatność czynszu liczy się od dnia podpisania kontraktu.

4) W razie nieuiszczenia raty czynszowej w umówionym terminie Towarzystwo obowiązane będzie płacić Gminie od zaległości 5% zwłoki rocznie.

Niezależnie od tego w przypadku jeśli Towarzyrzystwo zalegać będzie z czterema ratami czynszowemi, prawo budowli zgaśnie z końcem dnia, w którym ostatnia rata była płatną.

5) Czynsz ma być hipotecznie zabezpieczony.

6) Budynek wystawiony na gruncie objętym prawem budowli i ewentualnie nowe budowle użyte mają być przez Towarzystwo wyłącznie tylko na pomieszczenie Wyższego Studjum Handlowego oraz instytutów jak pracowni, doświadczalni, laboratorjum, bibljotek, wystaw i t. p., które opierając się na naukowych metodach pracy, służyć mają pielęgnowaniu nauk handlowych i życia gospodarczego.

7) Wszystkie istotne zmiany w istniejącym budynku jakoteż nowe budowy muszą uzyskać zezwolenie Gminy niezależnie od konsensu budowlanego.

8) Budynki mają być utrzymywane stale w dobrym stanie i zgodnie z wymaganiami zdrowotności, a Gminie służyć będzie w tym kierunku prawo wglądu.

9) Towarzystwo ma odnośnie do gruntu objętego prawem budowli i wystawionych na nim budynków ponosić wszystkie publiczne daniny i ciężary.

10) Wszystkie budynki ma Towarzystwo odpowiednio ubezpieczyć z zastrzeżeniem, że suma ubezpieczenia może mu być wypłacona tylko za zezwoleniem Gminy.

Ubezpieczenie ma objąć nie tylko wszystkie palne części budynków, lecz także i mury, a to w wysokości, która ma być ustaloną w porozumieniu z Gminą.

11) Gmina zastrzega sobie we wszystkich przypadkach pozbycia (odstąpienia) prawa budowli, prawo pierwokupu, które ma być zahipotekowane.

Uprawnienie wykonania prawa pierwokupu w danym przypadku zgaśnie, jeśli Gmina w terminie 60 dni, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia zawiadomienia o zamiarze pozbycia (odstąpienia) prawa budowli nie oświadczy, że skorzysta z prawa pierwokupu.

12) Po wygaśnięciu prawa budowli Towarzystwo obowiązane będzie oddać Gminie grunt wraz z budynkami w stanie wolnym od długów i ciężarów, bez żadnego wynagrodzenia względnie zwrotu kosztów budowy ze strony Gminy.

13) Strony zrzekają się prawa zaczepienia umowy z tytułu pokrzywdzenia ponad połowę wartości.

14) Koszta kontraktu, należytość od ustanowienia prawa budowli oraz koszta intabulacji i extabulacji prawa budowli, prawa pierwokupu, i prawa zastawu — poniesie Towarzystwo.

III. Do podpisania umowy upoważnia się obok Pana Prezydenta miasta względnie Jego zastępcy PP. Radców miejskich Dr Karola Krzetuskiego i Dr Marjana Langa, a wrazie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców miejskich Wacława Potuczka i Dr Stanisława Klimeckiego.

Uchwalono. (L. M. 7512/IV).

Na wniosek Rm. Dr Klimeckiego następujące sprawy uchwaliła Rada miejska **„en bloc“.**

I. Rozszerzenie podgórskiego parku imienia W. Bednarskiego.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się rozszerzenie podgórskiego parku im. Wojciecha Bednarskiego w kierunku zachodnio-północnym ku ul. Zamojskicgo i ulicy Krzemionki w granicach przeprowadzonych w r. 1926 zalesień ochronnych.

2) Zatwierdza się urządzenie ścieżek w tej części parku według planu Budownictwa miejskiego Odział B. z dnia 2 maja 1927 i wpisanych w nim wysokości.

3) Poleca się Budownictwu miejskiemu Oddz. A opracowanie w myśl wskazań powyższego planu Bud. m. B. szczegółowych planów budowy:

a) schodów oraz zabudowań przy wejściu do parku od ul. Zamojskiego;

b) schodów ze starego parku do ścieżki górnej;

c) glorjety — i przedłożenia wniosków Magistratowi.

(L: 376/1927 B. b.)

II. Nazwy ulic.

Wniosek Sekcji I i VII.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się nazwę ulic według dołączonego wykazu, a oznaczonych cyframi arabskiemi 44, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 na planie Budownictwa miej. Oddz. B. z dnia 10 czerwca 1927 L. 1429/7 B. b.

(Projekt nazw ulic dołącza się do protokołu).

III. Linja regulacyjna ul. Traugutta Dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się wschodnią linję regulacyjną ul. Traugutta w Podgórzu Dz. XXII według linji czerwonej na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 5 maja 1927 oznaczonej literami: a-b, j-k przy szerokości ulicy 14 względnie 13 metrów.

2) Zatwierdza się otwarcie z urzędu w myśl § 16 a noweli do ustawy budowniczej Nr. 89 przedłużenia ulicy Dąbrówki w Podgórzu Dz. XXII od ul. Traugutta do wału kolejowego według powyższego planu Budownictwa m. B. z linjami regulacyjnemi oznaczonemi na tym planie literami: b-c-d-e od strony północnej, zaś f-g, h-i-j od strony południowej.

3) Zatwierdza się przy powyższych ulicach zwarty sposób zabudowania a zabudowanie gruntów przyległych uzależnia się od przeprowadzenia podziału po myśli wskazówek wkreślonych w powyższym planie linjami kreskowanemi. (L. 1808/927 Bb.).

IV. Linja regulacyjna ul. Flisackiej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Flisackiej obok ujścia Rudawy do Wisły w Dz. XII, oznaczone na planie Budownictwa m. Oddz. B. linjami czerwonemi i głoskami: a-b-c-d-e-f.

2) Nowe budynki, mające stanąć w obrębie powyższych linij regulacyjnych, powinny mieć podłogę parteru umieszczoną w wysokości conajmniej 1 m poniżej niveau korony muru ochronnego Wisły.

(L. 1832/927 Bb.).

V. Linja regulacyjna ul. Podskale.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Podskale w Podgórzu Dz. XXII według linij czerwonych oznaczonych na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 17 listopada 1924 literami: a1-b1 od strony zachodniej, zaś c1-d1-e1 od strony wschodniej. (L. 2988/927 Bb.).

VI. Linja regulacyjna drogi polnej w Bonarce.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się zachodnią linję regulacyjną drogi polnej lk. 1703 na Bonarce w Podgórzu zgodnie z linją istniejącego parkanu kolejowego, według linji czerwonej oznaczonej na planie literami: a-b-c.

(L. 2385/927 Bb.).

VII. Linja regulacyjna przedłużenia ulicy Rakowickiej przy Białusze.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się linję regulacyjną północno-zachodnią przedłużenia ulicy Rakowickiej przy Białusze według linji czerwonej na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 16 września 1927 oznaczonej literami: a-b.

2) Zatwierdza się otwarcie ulicy bulwarowej nad Białuchą o szerokości 14 metrów na przestrzeni od ul. Rakowickiej do ul. Wileńskiej z południowo-zachodnią linją regulacyjną, według linji czerwonej na planie powyższym oznaczonej literami: b-c-d-e-f z linją budowlaną w odstępie 5 metrów oznaczoną literami: b1-c1-d1-e1-f1.

3) Zatwierdza się południowo-wschodnią linję regulacyjną drogi polnej lk. 336 według linji czerwonej, oznaczonej na tymże planie literami: f-g z linją budowlaną: f1-g1.

4) Zatwierdza się linję budowlaną po stronie północnej ulicy otwartej wzdłuż granicy projektowanego nowego cmentarza w odstępie 6 m od linji regulacyjnej według linji czerwonej na tym planie oznaczonej literami: a1-g1.

5) Na ewentualny podział gruntów, które się mieszczą wśród linji regulacyjnej na parcele budowlane, wniesie Związek osobne podanie w myśl § 16 d i t. d. ustęp »Parcelacja« noweli do ustawy bud. Nr. 89.

6) Związek poniesie wszelkie skutki i wszelkie koszta urządzenia i odwodnienia ulic otwartych przez podane wyżej linje regul., a to w myśl § 16 a i § 16 g noweli do ustawy bud. Nr. 89. (L. 2637/Bb.).

VIII. Otwarcie z urzędu ulicy wzdłuż parceli gminnej w Krowodrzy.

Wniosek Sekcji I i VII.

Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się otwarcie z urzędu ulicy wzdłuż parceli gminnej lk. 1410 w Krowodrzy z linjami regulacyjnemi, oznaczonemi na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 10 września 1927 literami: a-b-c-d od strony zachodniej, zaś h-i-j-k od strony wschodniej z linją budowlaną h_1-i_1-j_1-k_1 w odstępie 5 m przy szerokości ulicy 9 m.

2) Zatwierdza się linję regulacyjną drogi lk. 1730/2 od strony północnej parceli lk. 1410 według linji czerwonej, oznaczonej na planie literami: d-e-f-g z linją budowlaną d_1-f_1 w odstępie 7 m przy szerokości ulicy 15 metrów.

3) Zatwierdza się plan podziału resztujacej odciętej części gruntów gminnych, po stronie wschodniej z parceli lk. 1410 według powyższego planu Budownictwa m. Oddz. B. z przeznaczeniem parcel na zabudowanie willowe. (L. 2842/927 Bb.).

IX. Otwarcie z urzędu przedłużenia ulicy Słonecznej do projektowanego przedłużenia ul. Wolskiej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się otwarcie z urzędu przedłużenia ulicy Słonecznej na Błoniach do projektowanego przedłużenia ulicy Wolskiej według planu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 31 marca 1925 z linjami regulacyjnemi oznaczonemi na powyższym planie literami: w_2-z_2-x_2-y_2-a_3-b_3-g od strony zachodniej, zaś e_3-d_3-c_3-f od strony wschodniej i linjami budowlanemi po stronie zachodniej tylko w obrębie liter: y_2-g, oraz po stronie wschodniej w odstępie 5 m od linij regulacyjnych.

(L. 2980/927 Bb.).

X. Rozszerzenie ulicy Nowowiejskiej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Nawiązując do uchwały Rady miasta z dnia 7 grudnia 1911 r. L. 10893/1911 Bb. i do uchwał z dnia 12 czerwca 1923 L. 3334/1922 Bb. i z dnia 13 lipca 1923 L. 2395/22 Bb. zatwierdzających otwarcie nowej ulicy komunikacyjnej, mającej iść od przyszłego mostu na Wiśle przy Klasztorze Norbertanek w Dz. XII przez ulicę Miechowską i Nowowiejską, reasumuje się uchwałę z dnia 13 kwietnia 1913 r. L. 19053/1912 Bb. odnośnie do linji regulacyjnej ul. Nowowiejskiej.

1) Zatwierdza się natomiast z urzędu po myśli § 16a noweli z dnia 28 marca 1910 Nr. 89 Dz. u. kr. gal. rozszerzenie ulicy Nowowiejskiej do 14 m według planu Bud. m. Oddz. B. z dnia 14 listopada 1925 r.

2) Zatwierdza się linję regulacyjną wschodniej strony ul. Nowowiejskiej, oznaczoną na powyższym planie Bud. m. Oddz. B. czerwono i literami: A-B-F-C-D-E oraz linję bud. po wschodniej stronie tejże ulicy, oznaczoną literami: B'-C'-D'-E'.

3) Zatwierdza się sposób zabudowania zwarty po obydwóch stronach ulicy.

4) Zatwierdza się uporządkowanie niniejszej ulicy według powyższej noweli do § 16 ust. bud. m. Krakowa.

5) Poleca się Magistratowi przystąpić do wykupna gruntów potrzebnych pod tę ulicę w myśl powyższej noweli do § 16 i przedłożenia Radzie miasta odpowiednich wniosków i kosztorysów. (L. 2508/1927 Bb.).

I. Pożyczka na budowę domów mieszkalnych zł 300.000 w Zakładzie ubezp. od wypadków.

Imieniem Sekcji II i III wiceprez. Dr. Wielgus wnosi:

Rada miejska uchwali:

1) Upoważnia się Pana Prezydenta do zaciągnięcia pożyczki w Zakładzie Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie w wysokości 300.000 zł, słownie: trzysta tysięcy złotych na cele budowy domów mieszkalnych.

2) Pożyczka powyższa zaciągniętą zostanie na tych samych warunkach na jakich zostały zaciągnięte dwie poprzednie pożyczki w tymże Zakładzie, a to pożyczka w wysokości 200.000 zł w myśl uchwały Prezydjum m. z dnia 4 maja 1926 i pożyczka w wysokości 300.000 zł w myśl uchwały Rady m. z dnia 12 kwietnia 1927 r., a mianowicie:

a) pożyczka zaciągniętą zostanie w formie kredytu wekslowego według kursu urzędowego złota z dnia wypłacenia pożyczki ogłoszonego w Monitorze Polskim i zostanie ulokowaną w Kasie Oszczędności miasta Krakowa przez Zakład Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie w formie lokaty gotówki przy oprocentowaniu według każdoczesnej stopy dyskontowej wekslowej Banku Polskiego, zwiększonej o $1^1/_2$%. Uiszczać się mający podatek rentowy w terminach jego płatności zwróci Kasie Oszczędności Gmina m. Krakowa. Kapitał i procenta zwróci Gmina m. Krakowa Kasie Oszczędności m. Krakowa z uwzględnieniem wartości złota w dniu zapłaty odsetek i kapitału, a w każdym razie w kapitale nie mniej niż minimalnie 300.000 złotych.

b) Jakkolwiek kapitał ten ulokowany zostaje w Kasie Oszczędności m. Krakowa na przeciąg lat 2-ch, to jednak Gmina m. Krakowa zastrzega sobie wcześniejszą spłatę pożyczki częściowo lub w całości.

c) Gmina m. Krakowa przyjmuje zobowiązanie, że gotówka użytą będzie wyłącznie na akcję budowlaną domów mieszkalnych w mieście Krakowie.

d) Gmina m. Krakowa przejmuje na siebie i zobowiązuje się dotrzymać wszystkich warunków, jakie Kasa Oszczędności przyjmuje wobec Zakładu Ubezpieczeń od wypadków we Lwowie, tak pod względem lokaty, jak i dopełnienia zobowiązań, aby Kasa Oszczędności z tego tytułu żadnej szkody ani wydatku nie poniosła.

e) W celu zabezpieczenia powyższej pożyczki złoży Gmina m. Krakowa weksel kaucyjny, podpisany przez Elektrownię m. oraz Gazownię m., żyrowany przez Gminę m. Krakowa z tem, że Kasie Oszczędności m. Krakowa wolno będzie w razie niedotrzymania przez Gminę m. Krakowa z któregokolwiek z powyższych warunków co do spłaty kapitału i procentów weksel powyższy wypełnić i pretensyj swoich dochodzić na drodze prawa.

3) Do podpisania odnośnych dokumentów upo-

ważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz pp. Radców m. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. Radców m. Dra Adama Müllera i Marcelego Dutkiewicza. (L. prez. 10627/927).

Uchwalono.

II. Odpowiedzi na interpelacje.

Prezydent Rolle udziela odpowiedzi na wniesione interpelacje:

1) Rm. Puchałce i tow. w sprawie statutu emerytalnego dla pracowników Miejskich kolei elektrycznych wyjaśniając, że statut przedłożony został ministerstwu do zatwierdzenia i jakkolwiek formalne załatwienie tej sprawy jeszcze nie nastąpiło, to jednak pracownicy tramwajowi nie są w tym wypadku poszkodowani, ponieważ w myśl przepisów tego statutu pobory emerytalne są obliczane i wypłacane. Sprawa podwyżki poborów pracowników tramwajowych będzie rozpatrywana przez Radę Nadzorczą Spółki tramwajowej.

2) Rm. Marskiemu w sprawie terminu ukończenia restauracji sali Rady miejskiej. Prez. Rolle zaznacza, że prace w tym kierunku są prowadzone bez przerwy, wedle wysokiej skali artystycznej, a każdy szczegół wymaga gruntownego opracowania. Plany wprowadzają wiele zmian, tak w konstrukcji sali jak i wewnętrznego urządzenia, umeblowania i oświetlenia sali. Np. dawne oświetlenie małemi lampkami umieszczonemi na stropie zostanie zastąpione zwieszającemi się nisko ze stropu mosiężnemi świecznikami. Na koszta remontu wyznaczone są odpowiednie fundusze.

3) Rm. Klemensiewiczowi i tow. w sprawie udzielenia lokalu w szkole powszechnej dla klubu sportowego „Legja", wyjaśnia Prezydent Rolle, że w myśl życzenia interpelanta interweniował w Radzie szkolnej miejskiej.

4) Rm. Pachońskiemu i tow. w sprawie stanu zdrowotnego w mieście Krakowie udzielił odpowiedzi wiceprezydent m. Dr. Schneider oświadczając, że stan ten jest zadawalający. Od trzech lat nie było w Krakowie wypadku ospy, od dwóch lat duru plamistego. Inne choroby zakaźne wykazują niewielką ilość wypadków. Na szkarlatynę leczonych jest obecnie 56 osób, na tyfus brzuszny 26 osób. Trzy wypadki choroby „Heine Medina", leczone na oddziale chorób nerwowych szpitala św. Łazarza, dotyczyły dzieci wyłącznie z poza Krakowa. W samem mieście epidemja ta wogóle się nie pojawiła. Organa miejskiego urzędu zdrowia przeprowadzają stałą kontrolę czystości w hotelach, restauracjach, kawiarniach i domach prywatnych, a usuwanie dostrzeżonych usterek umożliwia walkę z chorobami zakaźnemi. Gorzej przedstawia się sprawa z możliwością przewlekania chorób z prowincji, a zwłaszcza z okolicznych gmin, skąd wieśniacy w ubiegłym miesiącu zawlekli do miasta tyfus brzuszny. W sprawie tej miasto odniosło się do wojewódzkiego urzędu zdrowia. W najbliższym czasie gmina uruchomi nowy dom noclegowy w zabudowaniach elektrowni w Podgórzu przy ul. Nadwiślańskiej, gdzie mieścić się również będzie łaźnia i zakład dezynfekcyjny dla nocujących.

Wszystkie odpowiedzi pod 1—4 wł. przyjęła Rada miejska do zatwierdzającej wiadomości.

Przewodniczący Prezydent m. Rolle wobec wyczerpania porządku dziennego zamyka posiedzenie o godz. 7^{45} wieczór.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Dnia 3-go października br. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta m. Ostrowskiego **posiedzenie Komisji przemysłowej Rady m.,** na której zaopinjowano szereg podań o udzielenie koncesji, a w szczególności na księgarnię, wypożyczalnię książek, drogerje, ajencje prywatne, przedsiębiorstwa pogrzebowe, tudzież dorożki konne i samochodowe.

Zarazem poruszono sprawę potrzeby utworzenia Miejskiego Zakładu pogrzebowego.

Dnia 7-go października b. r. odbyło się **posiedzenie Komisji Administracyjnej** pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Wielgusa, na którem st. radca Mgtu Dr. Zawadzki przedstawił wyniki licytacji, rozpisanej na rozszerzenie gmachu chłodni przy Rzeźni Miejskiej.

Komisja uchwaliła oddać budowę firmie Ronka i Spółka. Roboty około budowy rozpoczną się już niebawem tak, że budynek stanie jeszcze przed zimą.

Pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Rollego i w obecności Wiceprezydentów m. Ostrowskiego, inż. Sarego i Dra Wielgusa, odbyło się w dniu 11-go października b. r. **posiedzenie połączonych Sekcyj ekonomicznej, policyjno-budowlanej, skarbowej i szkolnej Rady m.,** na którem uchwalono odstąpić na prawie budowli — parceli gminnej przy ulicy Sienkiewicza w Dz. XV. komisji zarządzającej Wyższem Studjum handlowem.

Po wspólnem posiedzeniu obradowały dalej Sekcje ekonomiczna i policyjno-budowlana. Sekcje załatwiły sprawę dostawy materjałów prędnych, smarów i olejów dla potrzeb całej Administracji Gminy na okres 1 roku.

Sekcje uchwaliły następnie nadać nowe, względnie zmienić dotychczasowe nazwy dla całego szeregu ulic bądź to nowo utworzonych, bądź też już istniejących przeważnie w dzielnicach przyłączonych. W dalszym ciągu zatwierdziły Sekcje plan parcelacyjny, regulacyjny gruntów gminnych i Spółki „Krajewskie" w Dz. VIII.

W końcu zatwierdziły Sekcje szereg linij regulacyjnych w kilku dzielnicach miasta, mianowicie: w Dz. VIII dla parc. gm. graniczącej z gruntami nabytemi przez Kasę chorych m. Krakowa, w Dz. XVIII dla gruntów Związku młodzieży rękodz. i przemysłowej, oraz w Dz. XXII dla drogi polnej na Bonarce i dla ulicy Podskale. Poza porządkiem dziennym omówiły Sekcje aktualne sprawy komunikacji i ruchu autobusowego, osobowego i towarowego i udziału Gminy w przedsiębiorstwie komunikacji autobusowej z Miechowem, Myślenicami, Gdowem, Wadowicami i Alwernią.

Dnia 14 października b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta m. Rollego **posiedzenie Komisji teatralnej,** na której dyrektor teatru m. Nowakowski złożył sprawozdanie o działalności artystystycznej teatru w ubiegłym sezonie, oraz przedstawił projekt repertuarowy na sezon bieżący.

Komisja sprawozdanie przyjęła do wiadomości i zatwierdziła projekt repertuarowy tak co do sztuk twórczości rodzimej jak i obcej.

W dalszym ciągu Dyr. Nowakowski przedstawił skład personalu artystycznego na sezon 1927/1928, podając wykaz osób, które tear opuściły, oraz wykaz sił nowozaangażowanych.

Po dyskusji, w której wszyscy obecni członkowie Komisji głos zabierali, Komisja przyjęła do zatwierdzającej wiadomości powyższe sprawozdanie Dyrekcji.

W końcu Komisja na wniosek Dyrekcji przyjęła projekt konkursu teatru krakowskiego na sztukę polską o charakterze narodowym. Konkurs oraz szczegółowe jego warunki poda Dyrekcja teatru w osobnym komunikacie.

Na posiedzeniu **Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej** w dniu 25 października br. pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Inż. Józefa Sarego przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Magistratu co do sposobu postępowania przy załatwianiu spraw o przeniesienie prawa własności parcel pofortecznych osobom prywatnym. Następnie Komisja zgodnie z wnioskiem Magistratu uchwaliła zgodzić się na odstąpienie parceli pofortecznej Nr. 21 przez Józefa Kaczmarczyka na rzecz Antoniego Ochęduszki. Komisja zgodziła się również na odstąpienie parceli pofortecznej Nr. 62 zakupionej od Gminy przez Ignacego i Helenę Meiselsów na rzecz Stanisława i Heleny Bielińskich. W dalszym ciągu Komisja uchwaliła uporządkowanie ulicy Nadwiślańskiej, budowę chodników na placu Kazimierza Wielkiego, w ul. Sołtyka, Berka Joselewicza, Słonecznej i w ul. Pędzichów między ul. Szlak a Helclów.

Dnia 26 października b. r. odbyło się **posiedzenie Komisji Administracyjnej** pod przewodnictwem Prezydenta m. Rollego.

Na podstawie wniosków st. Radcy Magistratu Dra Zawadzkiego uchwalono opłaty rzezalniane, targowe i mytnicze na rok budżetowy 1928/29 w dotychczasowej wysokości.

Nadto załatwiono sprawę gwarancji ze strony miasta dla kredytów Krakowskiej Kasy Targowej. Sprawa ta będzie jeszcze przedmiotem obrad Sekcji skarbowej i Rady miasta.

Działalność Spółki mieszkaniowej dla miast w latach 1924, 1925 i 1926.

(W streszczeniu).

Dla złagodzenia braku mieszkań, wywołanego zastojem wojennym, trzeba było budować nowe domy. Nie chciały się tego podjąć osoby prywatne z powodu braku pieniędzy lub niemożności znalezienia odpowiedniej kalkulacji. Obowiązek więc budowy zaciążył głównie na gminach i Państwie.

Gmina m. Krakowa rozpoczęła w 1920 r. budowę 2 domów przy ul. Słonecznej z 32 małemi mieszkaniami, ale dla szerszej akcji brakło jej funduszów, zwłaszcza na budowę większych mieszkań. Należało uzyskać kredyty w większej mierze od Państwa. W tym celu zawiązano w 1920 r. Spółkę mieszkaniową dla miast — spółkę z ogr. odp., do której przystąpiły gminy miast: Krakowa, Lwowa, Tarnowa, Nowego Sącza i Rzeszowa z gruntami a miasta Przemyśl i Biała oraz Zakład kredytowy miast małopolskich z udziałami pieniężnymi. Ten ostatni wniósł 10,000.000 Mk uzyskane od Ministerstwa Skarbu. Spółka ta była więc zasadniczo połączeniem kapitału gruntowego gmin z kapitałem pieniężnym, którego gminy miały wtedy za mało, a którego dostarczył Skarb Państwa dla prowadzenia szerszej akcji budowlano-mieszkaniowej.

W ciągu swego istnienia otrzymała Spółka od Gminy m. Krakowa stopniowo tytułem udziałów 10 parcel obejmujących 4.983·98 m^2 oraz 100.000 zł gotówką. Do tego trzeba doliczyć przyjętą na udział kwotę 33.707·98 zł, jako różnicę wartości parceli pofort. Nr. 81 oraz kwotę 2.000 zł na prawo przytyku (obacz sprawozdanie za 1926 rok).

Wartość udziałów gruntowych i pieniężnych w markach polskich poszczególnych członków nie jest dotychczas ostatecznie przerachowaną na złote. Sprawę tę oddano arbitrażowi, co Walne Zgromadzenie w dniu 28 września b. r. przyjęło do wiadomości.

Zgromadzenie to rozpatrywało sprawozdanie z czynności Spółki za czas od 1 stycznia 1924 do 31 grudnia 1926 roku.

Sprawozdania te przytacza się za 1924 i 1925 r. w skróceniu, a za rok 1926 w całości.

I. SPRAWOZDANIE
ZA ROK 1924.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA ROK 1924.

Winien. | **Ma.**

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr	L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek rozchodów z realności	4.546	26	1.	Zysk z roku 1923 Marek 142,899.263·30	79	39
2.	Rachunek procentów od pożyczek zapłaconych w 1924 r.	2.063	07	2.	Rachunek czynszów z mieszk.	32.304	64
3.	Wydatki administracyjne . .	7.570	58	3.	Rachunek innych dochodów	533	—
4.	Procenta zalegające w 1924 r.						
	a) od pożyczek markowych dopisane do kapitału . .	8.579	29				
	b) od pożyczek złotowych	915	81				
5.	Amortyzacja inwentarza biurowego	200	—				
6.	Amortyzacja budynków . .	8.000	—				
7.	Saldo t. j. czysty zysk za rok 1924	1.042	02				
		32.917	03			32.917	03

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA ROK 1924.

Stan czynny. | **Stan bierny.**

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr	L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek gruntów	16	56	1.	Rachunek udziałów . . .	12	05
2.	Rachunek budów	339.876	19	2.	Rachunek pożyczek hipot. .	114.836	40
3.	Rachunek materjałów budowl.	663	33	3.	Rachunek poż. wekslowych	165.540	—
4.	Rachunek dostawców i przedsiębiorców dla Krakowa .	33.108	87	4.	Rachunek kaucyj mieszkan.	22.170	43
5.	Rachunek dłużników . . .	1.199	53	5.	Rachunek pożyczek czynszowych od lokatorów w domach przy ul. Pomorskiej	74.546	60
6.	Rachunek Przemysłowego Zakładu Tart. udział . .	1.015	38	6.	Rachunek Wierzycieli . .	5	02
7.	Rachunek inwentarza . . .	1.800	—	7.	Rachunek interkalarjów . .	—	66
8.	Rachunek lokaty gotówki .	7.182	56	8.	Rachunek przechodni . . .	8.307	07
9.	Rachunek Kasy	1.597	83	9.	Czysty zysk za rok 1924 .	1.042	02
		386.460	25			386.460	25

Rachunek weksli przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie łącznie według allegatu na zł 13.600.— weksla kaucyjnego wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . . . dol. 2.000·—

Rachunek weksli przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie łącznie według allegatu na zł 13.600·— weksla kaucyjnego wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . . . dol. 2.000·—

Spółka wybudowała po koniec 1924 roku:

a) w Krakowie 8 domów o 100 mieszkaniach czyli 314 ubikacjach;

b) w Tarnowie 2 domy o 36 mieszkaniach czyli 84 ubikacjach;

c) w Nowym Sączu 1 dom o 15 mieszkaniach czyli 32 ubikacjach.

We Lwowie Spółka nie budowała, ponieważ grunta nie były przysposobione do budowy, wobec czego tamtejsza gmina odebrała odnośny grunt, ze Spółki się wycofała a udział jej w kwocie 14.052·40 zł przepisano na Gminę miasta Krakowa na rachunek jej udziału gotówkowego.

II. SPRAWOZDANIE ZA ROK 1925.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA ROK 1925.

Winien. **Ma.**

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr	L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek wydatków za lokatorów (należytość wodociąg. etc.) i innych wydatków z realności	16.157	37	1.	Rachunek czynszów z mieszkań, wraz ze zwrotem opłat wodociąg. i innych wydatków zwracanych przez lokatorów	114.767	33
2.	Rachunek procentów od pożyczek zapłaconych w roku 1925	22.839	44	2.	Rachunek innych dochodów (z lokaty kwot czynszowych w Bankach	716	14
3.	Procenta od pożyczek hipotecznych markowych per 240.642 zł za rok 1925, policzone przez Bank Gosp. Kraj. a nie wypłacone, ponieważ sprawa waloryzacji jeszcze jest w toku . . .	20.213	99				
4.	Wydatki administracyjne . .	12.222	19				
5.	Amortyzacja inwentarza biurowego	209	25				
6.	Amortyzacja budynków . .	24.000	—				
7.	Na rezerwę na podatki . .	3.000	—				
8.	Na ogólny fundusz rezerwowy	5.000	—				
9.	Saldo to jest czysty zysk za rok 1925	11.841	23				
		115.483	47			115.483	47

W roku 1925 Spółka:

a) w Krakowie wyprowadziła pod dach dwa domy czteropiętrowe przy ul. Śląskiej, obejmujące 22 mieszkań i 2 lokale sklepowe czyli 88 ubikacyj oraz rozpoczęła budowę domu przy ul. Słonecznej;

b) w Tarnowie rozpoczęła budowę domu przy ul. Warzywnej.

Rok ten był ciężki dla Spółki z powodu trudności kredytowych. Dlatego musiała Spółka zażądać od lokatorów większej przedpłaty na czynsze (niektórych zwolniła, innym przyznała ulgi) oraz wyjednała u Gminy m. Krakowa porękę na sumę 50.000 złotych pożyczoną w Kasie Oszczędności miasta Krakowa, którą to pożyczkę następnie spłacała z kwot, otrzymywanych od Gminy z tytułu podwyższonego udziału.

BILANS OTWARCIA NA 1 STYCZNIA ROKU 1925.

Stan czynny.

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek gruntów	290.450	02
2.	Rachunek budów	909.530	—
3.	Rachunek materjałów budowlanych	30.300	05
4.	Rachunek dostawców i przedsiębiorców dla Krakowa .	33.108	87
5.	Rachunek dłużników . . .	1.470	88
6.	Rachunek Przemysłowego Zakładu Tartacznego udział	100	—
7.	Rachunek inwentarza . . .	3.300	—
8.	Rachunek lokaty gotówki .	7.182	56
9.	Rachunek Kasy	1.597	83
		1,277.040	21

Stan bierny.

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek udziałów . . .	600.000	—
2.	Rachunek pożyczek hipot. .	346.700	—
3.	Rachunek pożyczek wekslowych	165.540	—
4.	Rachunek kaucyj mieszkaniowych	22.170	43
5.	Rachunek pożyczek od lokatorów domów przy ulicy Pomorskiej	74.546	60
6.	Rachunek przechodni . . .	307	07
7.	Rachunek wierzycieli . . .	41.453	03
8.	Rachunek funduszów rezerwowych	26.323	08
		1,277.040	21

Rachunek weksli przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie, łącznie według allegatu na zł 13.600·—
weksla kaucyjnego, wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . dol. 2.000·—

Rachunek weksli przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie, łącznie według allegatu na zł 13.600·—
weksla kaucyjnego wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . dol. 2.000·—

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA ROK 1925.

Stan czynny.

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek Kasy	5.107	14
2.	Rachunek lokaty gotówki .	30.426	54
3.	Rachunek gruntów . . .	290.450	02
4.	Rachunek budów	1.047.551	24
5.	Rachunek materjałów budowlanych	29.485	15
6.	Rachunek dłużników . . .	6.567	95
7.	Rachunek Przemysłowego Zakładu Tartacznego udział	100	—
8.	Rachunek inwentarza . . .	3.350	—
		1,413.038	04

Stan bierny.

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek udziałów . . .	600.000	—
2.	Rachunek pożyczek hipot. .	346.700	—
3.	Rachunek pożyczek budowlanych zaciągniętych w Banku Gospodarstwa Krajowego	230.000	—
4.	Rachunek pożyczek wekslowych	43.700	—
5.	Rachunek kaucyj mieszkaniowych	17.986	35
6.	Rachunek pożyczek od lokatorów domów przy ulicy Pomorskiej	53.442	12
7.	Rachunek wierzycieli . . .	29.466	65
8.	Rachunek przechodni . . .	21.578	61
9.	Rachunek funduszów rezerwowych	58.323	08
10.	Czysty zysk za rok 1925 .	11.841	23
		1,413.038	04

Rachunek weksli Przemysłowego Zakładu Tartacznego przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych, a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie, pł. 12 stycznia 1926 na zł 6.000 i 3.000 razem zł 9.000·—
weksla kaucyjnego, wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . . . dol. 2.000·—

Rachunek weksli Przemysłowego Zakładu Tartacznego przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych, a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie, pł. 12 stycznia 1926 na zł 6.000 i 3.000 razem zł 9.000·—
weksla kaucyjnego, wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . . . dol. 2.000·—

III. SPRAWOZDANIE ZA ROK 1926.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZA ROK 1926.

Winien. **Ma.**

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr	L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek wydatków za lokatorów (należytość wodociąg. etc.) i innych wydatków z realności	15.875	08	1.	Rachunek czynszów z mieszkań, wraz ze zwrotem opłat wodociąg. i innych wydatków zwracanych przez lokatorów	136.966	40
2.	Rachunek procentów zapłaconych w roku 1926 . .	23.968	41	2.	Rachunek innych dochodów (z lokaty kwot czynsz.) . .	291	83
3.	Procenta od pożyczek hipotecznych markowych zwaloryzowanych na 240.642 zł za rok 1926, policzone przez Bank Gosp. Kraj. a niewypłacone, ponieważ sprawa waloryzacji jeszcze jest w toku	24.064	20	3.	Pozostałość z r. 1925 przeniesiona na r. 1926 . . .	11.841	23
4.	Wydatki administracyjne . .	17.442	61				
5.	Amortyzacja inwentarza biurowego	222	15				
6.	Amortyzacja budynków . .	24.000	—				
7.	Na ogólny fundusz rezerwowy	8.000	—				
8.	Rachunek dubiosa	6.149	58				
9.	Pozostałość z r. 1925 przeniesiona na r. 1926 11.841·23						
10.	Saldo to jest czysty zysk za rok 1926 . . 17.536·20	29.377	43				
		149.099	46			149.099	46

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA ROK 1926.

Stan czynny.

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek Kasy	22.572	91
2.	Rachunek lokaty gotówki .	14.456	22
3.	Rachunek gruntów	436.875	60
4.	Rachunek budów	1,243.940	75
5.	Rachunek materjałów budowlanych	28.596	45
6.	Rachunek dłużników . . .	48.296	89
7.	Rachunek Przemysłowego Zakładu Tartacznego udział	100	—
8.	Rachunek inwentarza . . .	3.297	—
		1,798.135	82

Stan bierny.

L. p.	Wyszczególnienie	zł	gr
1.	Rachunek udziałów . . .	798.425	58
2.	Rachunek pożyczek hipot. .	346.700	—
3.	Rachunek pożyczek budowlanych zaciągniętych w Banku Gospodarstwa Krajowego	360.000	—
4.	Rachunek pożyczek wekslowych	39.100	—
5.	Rachunek kaucji mieszkaniowych	18.826	35
6.	Rachunek pożyczek od lokatorów domów przy ul. Pomorskiej 2, 4 i 6 . . .	25.253	77
7.	Rachunek pożyczek od lokatorów domów przy ul. Śląskiej 4 i 6	44.035	—
8.	Rachunek wierzycieli . . .	5.750	26
9.	Rachunek przechodni . . .	40.344	35
10.	Rachunek funduszów rezerwowych	90.323	08
11.	Z rachunku zysków i strat: a) przeniesiony zysk za r. 1925 . . . 11.841·23 b) czysty zysk za r. 1926 17.536·20	29.377	43
		1,798.135	82

Rachunek weksli Przemysłowego Zakładu Tartacznego przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie, pł. 12 stycznia 1927 na zł 6.000 i 3.000 . . zł 9.000·—
weksla Stanisławy Bartusiakowej, pł. 4 lutego 1927 na przedpłatę czynszową . . . . zł 1.200·—
weksla kaucyjnego, wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . dol. 2.000—

Rachunek weksli Przemysłowego Zakładu Tartacznego przez Spółkę mieszkaniową żyrowanych a eskontowanych w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie, pł. 12 stycznia 1927 na zł 6.000 i 3.000 . . zł 9.000·—
weksla Stanisławy Bartusiakowej, pł. 4 lutego 1927 na przedpłatę czynszową . . . . zł 1.200·—
weksla kaucyjnego, wydanego Przemysłowemu Zakładowi Tartacznemu na . . . . dol. 2.000·—

Do cyfr powyższych podaje się następujące uwagi:

Do poz. 3) Stanu czynnego. Rachunek gruntów wynosi według bilansu zamknięcia za rok 1925 kwotę zł 290.450.02. W ciągu roku 1926 odpadł grunt, który Spółka otrzymała jako aport od Gminy miasta Lwowa, jak już wyżej przedstawiono. Rachunek udziałów nie uległ przez to zmianie, ale uległ zmianie rachunek gruntów.

Od kwoty łącznej przyjętej za grunta w bilansie otwarcia na 1 stycznia 1925 tj. od . .	zł 290.450·02
należy z powyższego powodu potrącić .	„ 14.052·40
zostaje	zł 276.397.62
natomiast przybyły grunta od Gminy miasta Rzeszowa w kwocie	zł 126.770·—
a nadto przybyła w wartości gruntu w Krakowie przy ul. Śląskiej nabytego od Józefa Scheuera kwota	„ 33.707·98
t. j. razem wynosi rachunek gruntów z końcem roku 1926	zł 436.875·60

Gmina miasta Rzeszowa odstąpiła Spółce jako dalszy aport grunt obejmujący 12.677 m^2. Spółka sporządziła plan zabudowania tego gruntu, mianowicie ma stanąć sześć grup domów, z których każda obejmuje 3 domy (dwa dwupiętrowe i jeden trzechpiętrowy) każda grupa po 52 ubikacyj. Program wykonania jest tak pomyślany, że Gmina będzie podwyższała swój udział gotówkowy w Spółce rocznie o zł 20.000·— (obecnie wskutek podrożenia znacznego budowy również i ta kwota musiałaby być podwyższoną).

Już w roku 1926 rozpoczęła Spółka budowę jednej grupy domów, którą prawdopodobnie na 1 grudnia 1927 ukończy i odda do użytku.

Co do gruntu nabytego od Józefa Scheuera to wprawdzie kontrakt kupna-sprzedaży tego gruntu został sporządzony jeszcze dnia 20 listopada 1922 r. jednakże nie można było przeprowadzić hipotecznie tego przeniesienia, ponieważ nie było na to zezwolenia Gminy

miasta Krakowa. Zezwolenie to otrzymała Spółka od Gminy m. Krakowa dopiero pismem z dnia 25 stycznia 1926 L. 6992/25, jednakże tylko warunkowo t. j. pod warunkiem dopłaty kwoty zł 33.707·98 w formie podwyższenia udziału aportowego Gminy. Wobec tego bowiem, że p. Scheuer nie wykonał obowiązku budowy w terminie Gmina m. Krakowa miałaby prawo odebrać mu grunt za kwotę stosunkowo niską, bo za zł 2.613.62 a wartość rzeczywista tego gruntu jest obliczona przez Gminę na kwotę zł 36.321·60 wskutek czego wypada Gminie dopłacić kwotę zł 33.707·98. Komitet wykonawczy Spółki mieszkaniowej zgodził się na załatwienie sprawy w powyższy sposób. Oczywiście sprawa podwyższenia udziału Gminy podlega zatwierdzeniu Walnego Zgromadzenia, co nastąpiło przy zatwierdzeniu bilansu za rok 1926.

Do poz. 4) Stanu czynnego. Rachunek budów. W stosunku do roku 1925 zaszły następujące zmiany: W roku 1925 rachunek budowy przy ul. Śląskiej 4 i 6 był przyjęty w kwocie zł 136.315·64, bo budowa była jeszcze w surowym stanie, wyprowadzona pod dach, podczas gdy w roku 1926 budowa była już na ukończeniu i wstawiona jest z kwotą zł 311.664·23.

Budowa przy ulicy Słonecznej w Krakowie była wstawiona z końcem roku 1925 z kwotą zł 1.030·— a z końcem roku 1926 z kwotą zł. 3.651·45.

Budowa przy ulicy Warzywnej w Tarnowie była wstawiona w bilansie za rok 1925 z kwotą zł 675·60 a z końcem roku 1926 z kwotą zł 1.073·42.

Nadto przybyła nowa pozycja mianowicie, budowa przy ul. Hetmańskiej w Rzeszowie przyjęta w bilansie z kwotą zł 18.021·65 o której powyżej była mowa.

Po doliczeniu kwot, które przybyły w ciągu roku 1926 w stosunku do roku 1925 otrzyma się na rachunek budów wykazaną w obecnym bilansie kwotę złotych 1,243.940·75.

Pozostałe pozycje Stanu czynnego — nie wymagają wyjaśnień.

Stan bierny.

Do poz. 1) Rachunek udziałów. Z końcem roku 1925 wynosiła suma udziałowa, jak wynika z bilansu za rok 1925 . . . . . zł 600.000·—
w ciągu r. 1926 przybyły następujące udziały: „ 600.000·—

1) Od Gminy m. Krakowa
a) wpłacone gotówką zł 50.000.—
b) dopisana do udziału kwota . . . . zł 33.707·98
c) dopisana do udziału kwota policzona przez Gminę m. Krakowa za prawo przytyku udzielone Spółce mieszkaniowej dla jej budynku postawić się mającego przy ul. Słonecznej . . . . zł 2.000·—
razem . . zł 85.707·98
po potrąceniu kwoty . . „ 14.052·40
odpisanej z udziału Gminy miasta Krakowa za przejęty przez tę Gminę udział Gm. miasta Lwowa . . . . zł 71.655·58

2) Od Gminy miasta Rzeszowa za dalsze aporty w gruntach o łącznym obszarze 12.677 m² lwh. 872 ks. gr. gm. kat. Rzeszów według aktu notarjalnego z daty Rzeszów, 20/VIII 1926 do L. R. 265/3 . zł 126.707·—

Razem wynosi łączna suma udziałów zł 798.425·58

Co do poz. ad 1-a) tj. udziału 50.000 złotych wpłaconego gotówką przez Gminę miasta Krakowa to już rzecz tę przedstawiono bliżej w sprawozdaniu za rok 1925. Gmina m. Krakowa popiera bardzo działalność naszej Spółki wiedząc o tem, że Spółka bardzo skutecznie przyczynia się do zwalczania nędzy mieszkaniowej. Już tu zauważa się, że Gmina miasta Krakowa podwyższyła w roku budżetowym 1926/27 swój udział gotówkowy w Spółce o dalszą kwotę 50.000 zł i można mieć nadzieję, że i w następnych latach będzie Gmina to samo czyniła, ponieważ za stosunkowo małe kwoty Spółka mieszkaniowa wystawia znaczną ilość mieszkań, dopłacając potrzebne fundusze z nadwyżek czynszów, pozostałych z dochodów z domów w Krakowie i w ten sposób będzie można prowadzić nadal w Krakowie bez przerwy planową akcję budowlaną. Niestety nie we wszystkich Gminach są uświadomieni kierownicy spraw gminnych jak dalece jest konieczną akcja budowy mieszkań i że bez ofiar ze strony Gmin się nie obejdzie.

Odnośnie do poz. 1-b) w kwocie zł 33.707·98 nastąpiło już wyjaśnienie powyżej przy omówieniu wartości gruntów poz. 3) Stanu czynnego.

Co do poz. ad 1-c) w kwocie 2.000 zł. wyjaśniamy, że trzechpiętrowy dom Gminy miasta Krakowa przy ul. Słonecznej graniczy z parcelą, na której Spółka stawia również trzechpiętrowy budynek. Otóż Gmina m. Krakowa dla ułatwienia Spółce wystawienia tego domu zgodziła się na udzielenie Spółce prawa przytyku do muru granicznego dla nowo wystawić się mającego budynku na gruntach Spółki za cenę 2.000 zł i również zgodziła się na to, ażeby Spółka nie wpłaciła tej kwoty gotówką, ale przez podwyższenie udziału Gminy. Spółka też z tego przytyku korzysta.

Potrącenie kwoty zł 14.052·40 na udział Gminy miasta Lwowa już wyżej wyjaśniono przy omówieniu poz. 3) Stanu czynnego.

Poz. 2) Rachunek pożyczek hipotecznych jest bez zmiany w stosunku do roku 1925.

Do poz. 3) Rachunek pożyczek budowlanych zaciągniętych w Banku Gospodarstwa Krajowego zmienił się o tyle, że do pożyczki zł 70.000·— zaciągniętej na budowę domów przy ulicy Śląskiej 4 i 6 w roku 1925 przybyła w r. 1926 pożyczka 130.000 zł zaciągnięta na tę samą budowę w Banku Gospodarstwa Krajowego. Wobec tego podwyższyła się ta pozycja w stosunku do roku 1925 o 130.000 złotych.

Do poz. 4) Rachunek pożyczek wekslowych składa się:

a) z weksli eskontowanych w Kasie Oszczędności miasta Krakowa na zł 29.100.

b) z weksli wydanych dostawcom na materjały budowlane i roboty instalacyjne w kwocie zł 10.000.

Co do pożyczki w Kasie Oszczędności m. Krakowa to kwota częściowa zł 19.100 obejmuje pożyczkę zaciągniętą na weksle z żyrem Gminy miasta Krakowa, bo do tej kwoty spadła pierwotna pożyczka zł 50.000 wskutek częściowej spłaty kwot, które Gmina wpłacała

na Rachunek podwyżki udziału, zaś reszta zł 10.000 została zaciągniętą na weksle z żyrem Gminy miasta Rzeszowa na budowę domów wyż wymienionych przy ul. Hetmańskiej w Rzeszowie.

Poz. 7) Rachunek pożyczek od lokatorów domów przy ulicy Śląskiej 4 i 6. Sprawa miała się tutaj podobnie jak przy budowie domów przy ul. Pomorskiej, a to ze względu na to, że jak wykazuje Rachunek budów koszt budowy z końcem roku 1926 już wynosił około zł 312.000 a pożyczka zaciągnięta w Banku Gospodarstwa Krajowego po koniec roku 1926 wynosiła tylko zł 200.000, potrzeba było jeszcze ponadto dalszych kwot na wykończenie, które to kwoty wypłaciła Spółka dopiero w roku 1927. Wskutek tego Spółka mieszkaniowa była zmuszoną dla ukończenia budowy zażądać również od lokatorów domów przy ulicy Śląskiej 4 i 6 przedpłaty na czynsz za rok, półtora roku, względnie za dwa lata. Blisko połowę lokatorów zwolniła Spółka zupełnie od przedpłaty, a są to głównie urzędnicy.

Poz. 9) Rachunek przechodni zawiera głównie dwie pozycje t. j. odsetki za rok 1925 i za rok 1926 przypadające Bankowi Gospodarstwa Krajowego od pożyczek markowych w kwocie 358,405.000 Mkp. zwaloryzowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na złotych 240.642, co do których podanie Spółki o ulgi nie zostało jeszcze przez Ministerjum załatwione. Na rachunek tych procentów zapłaciła Spółka Bankowi Gospodarstwa Krajowego w ciągu roku 1926 — 3.000 złotych.

Do poz. 10) Rachunek funduszów rezerwowych. Do poz. z r. 1925 przybyły tylko odpisy uwidocznione w Rachunku zysków i strat za rok 1926, mianowicie na amortyzację budynków za rok 1926 zł 24.000, i na ogólny fundusz rezerwowy zł 8000.

Co do poręki Spółki za weksle uwidocznione w stanie czynnym i biernym bilansu, zauważa się, że żyro na wekslach Przemysłowego Zakładu Tartacznego pochodzi z tych czasów, kiedy Przemysłowy Zakład Tartaczny był w ścisłym związku z Zakładem Kredyt. Miast Małopolskich i miał tam kredyt tak bieżący jak i na inwestycje, ponieważ wychodziło się z założenia, stosownie do protokołu spisanego w swoim czasie przy założeniu Tartaku, że nastąpi podwyżka udziałów dla spłacenia długów. Spółka mieszkaniowa dla miast miała taki sam udział w Tartaku jak i Zakład Kredytowy Miast Małopolskich. Po fuzji Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich, która nastąpiła w połowie roku 1924, stosunek ten się zmienił, ale poręka przedtem dana pozostała w mocy. Pozycja Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie zł 9000 jest hipotecznie zabezpieczona na Tartaku. Pozycja druga dol. 2000 też została zabezpieczona, jednakże wierzyciel domagał się już teraz pokrycia i ułożono się z nim w ten sposób, że Spółka mieszkaniowa wypłaci mu dol. 650, a żyro Spółki mieszkaniowej zostanie w zupełności skreślone natomiast wierzyciel dotyczący po ściągnięciu swej resztującej sumy ewentualną nadwyżkę, którąby pozostała zapłacić Spółce mieszkaniowej. Co do poz. zł 9000 Banku Gospodarstwa Krajowego to Spółka ułożyła się z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w ten sposób, że Bank ściągnie tę sumę od Tartaku, a ewentualny niedobór Spółka mieszkaniowa dopłaci. Spółka mieszkaniowa podpisała odpowiednią deklarację dla Banku Gospodarstwa Krajowego w roku 1927 i wręczyła Bankowi na zabezpieczenie weksel kaucyjny.

Rachunek zysków i strat.

Strona „Ma" poz. 1) obejmuje czynsze z mieszkań, tudzież zwrot opłat wodociągowych i innych wydatków bieżących z domów zwracanych przez lokatorów, wedle poz. 1) strony „Winien" a mianowicie:

1. Dom narożny przy ul. Lubelskiej L. 21, Śląskiej L. 5 w Krakowie, przyniósł w r. 1926 . .	zł	22.278·76
2. Dom przy ul. Lubelskiej L. 23 w Krakowie	„	9.611·70
3. Dom przy ul. Śląskiej L. 3 w Krakowie	„	9.172·12
4. Domy drewniane przy ul. Pułaskiego L. 15	„	11.555·02
5. Domy przy ul. Pomorskiej tj.:		
a) narożnik przy ul. Pomorskiej 2, Pl. Kazimierza Wielkiego L. 6 w Krakowie	„	25.716·38
b) dom przy ul. Pomorskiej L. 4 w Krakowie	„	11.265·30
c) dom przy ul. Pomorskiej L. 6 w Krakowie	„	13.306·30
6. Domy przy ul. Śląskiej w Krakowie:		
a) dom przy ul. Śląskiej L. 4 .	„	1.788·83
b) dom przy ul. Śląskiej L. 6 .	„	2.172·25
7. Domy w Tarnowie przy ul. Warzywnej L. 7:		
a) I-szy budynek	„	11.208·55
b) II-gi budynek	„	10.501·01
8. Dom w Nowym Sączu przy ul. Sienkiewicza	„	8.390·18
razem . .	zł	136.966·40

Poz. 8) Rachunek dubiosa w kwocie zł 6.149·58 obejmuje odpis kwoty wpłaconej na podwyżkę udziału w Przemysłowym Zakładzie Tartacznym.

Poz. 9) Pozostały zysk za rok 1925 wraz z zyskiem za rok 1926 w kwocie łącznej zł 29.377·43 mają być przeniesione na rok 1927 po pokryciu kwoty, która ma być użytą na zapłacenie remuneracji tj. kwoty zł 2750 tak, że zostanie do przeniesienia na rok 1927 kwota zł 26.627·43. Kwotę tę przenosi się na rok 1927 a nie rozdziela się dywidendy z tego względu, że rozchodzi się o to, ażeby Spółka użyła wszystkie fundusze, któremi dysponuje na dalszą budowę mieszkań.

Z powyższego okazuje się, że Spółka wykończyła w ciągu roku 1926 budowę dwóch domów czteropiętrowych przy ul. Śląskiej 4 i 6 w Krakowie, rozpoczętą w roku 1925 i rozpoczęła w roku 1926 budowę nowych domów, a mianowicie w Rzeszowie grupy złożonej z dwóch domów dwupiętrowych i jednego trzechpiętrowego, dalej przeprowadziła wstępne czynności dla przygotowania dalszych budów w roku 1927 tj. budowy dwóch domów trzechpiętrowych w Krakowie przy ul. Słonecznej i grupy złożonej z trzech domów dwupiętrowych w Tarnowie przy ul. Warzywnej.

Doliczając już mieszkania wykończone w r. 1925 wybudowała Spółka mieszkaniowa po koniec roku 1926

i oddała do użytku ludności razem 173 mieszkań o 518 ubikacjach. Jest to więc jak na nasze stosunki bardzo doniosła działalność Spółki mieszkaniowej.

Dr. Adolf Gross *Inż. Karol Rolle*

Inż. Józef Sare.

„Samorząd miejski“ zeszyt za wrzesień 1927 zawiera: Myślenice, monografja; Kronika: z życia miast; Kronika zagraniczna: a) Dr. J. Zawadzki: Walne Zgromadzenie Związku międzynarodowego miast i władz samorządowych w Bernie 16—18 lipca 1927 roku; b) T. Toeplitz: Wystawa w Stuttgarcie. Zamyka zeszyt dział p. t.: „Z książek i czasopism“. Zeszyt za październik przynosi treść następującą: 10-cio lecie działalności Zw. Miast Polskich (1917—1927); C. Ratajski: Skarbowość komunalna; Dr. A. Gross: Czy rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 22-go kwietnia 1927 zabezpiecza należycie kredyty budowlane; T. Toeplitz: „Główne zagadnienia budownictwa mieszkaniowego w obecnej chwili“; Program obchodu roczniczy Dziesięciolecia Związku Miast Polskich i IX ogólnego Zebrania Związku Miast Polskich w dniu 22—24 kwietnia 1927 w Poznaniu; Statut Związku Miast Polskich; Regulamin IX Ogólnego Zebrania Związku Miast Polskich. Interesujący zeszyt zamykają działy: Z książek i czasopism oraz dział pośrednictwa pracy.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9

Nr. 11. Kraków, dnia 30 listopada 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń", która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu Gminy m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI.

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych m. Krakowa *).

V. Opieka społeczna.

Zadania Gminy w dziedzinie opieki społecznej wzrosły w stosunku do czasów przedwojennych ilościowo i jakowościowo bardzo znacznie. Powody tego leżą z jednej strony w zwiększonem zubożeniu ludności, z drugiej w postanowieniach ustawy polskiej o opiece społecznej z dnia 16 sierpnia 1923 r. Jest powszechnie stwierdzone, że wojna i przełom w stosunkach gospodarczych społecznych nią spowodowany zwiększyły znacznie odsetek ludności, potrzebującej pomocy społecznej, tej opieki ze strony związków prawno-publicznych, która przed wojną ograniczała się w zasadzie do pieczy nad ubogimi z najniższych sfer ludności w ścisłem tego słowa znaczeniu. Dziś opieki tej wymagają sfery przed wojną względnie dobrze nawet sytuowane, które wskutek wojny i jej następstw gospodarczych straciły często podstawy swojej egzystencji. Zgłaszają się o nią do Gminy osoby ze sfer dawnych emerytów, wiele osób z wolnych zawodów, które z powodu podeszłego wieku, niezdolności do pracy lub braku tejże, pozostają bez środków do życia. Na Gminę spada obowiązek zajęcia się niemi, przyjścia im z pomocą materjalną, a wypadki te w miarę wyczerpywania się zasobów prywatnych, są coraz częstsze i coraz liczniejsze. Ilość osób potrzebujących opieki społecznej zwiększa dopływ ubogich starców i ludzi niezdolnych do pracy nietylko z okolicznych ale i dalszych powiatów wiejskich, ludzi, którzy straciwszy na wsi swą wartość roboczą, a temsamem i możność egzystencji, ciągną tłumnie do miast, zwłaszcza większych, aby po roku pobytu w nich stać się ciężarem miejscowych instytucji opieki społecznej. Statystyka urzędowa z ubiegłych lat 3-ch wykazuje wzrost osób korzystających ze świadczeń miejskiej opieki społecznej przeciętnie o 150%. Zabiegi miast by obowiązujący obecnie przepis, że prawo do korzystania z miejscowej opieki społecznej mają wszyscy po roku pobytu w Gminie zmienić w ten sposób, że prawo to przysługiwałoby po upływie 3-ch lat, spełzły na niczem. W tych warunkach, gdy żadna z gmin wiejskich opieką społeczną się nie zajmuje, spodziewać się należy, że opieka społeczna w miastach obejmie siłą faktu nietylko pieczę nad ludnością miejscową, ale i nad ludnością wiejską bliższej i dalszej okolicy.

Cytowana na wstępie ustawa polska o opiece społecznej rozszerzyła nadto i jakościowo tę dziedzinę administracji publicznej, przekazując Gminie prócz opieki nad ubogimi, pieczę nad niemowlętami, dziećmi, młodzieżą, zwłaszcza sierotami i półsierotami, pieczę nad dziećmi zaniedbanymi i przestępnymi, a to do lat 14 i powyżej 14 lat w osobnych zakładach, następnie ochronę macierzyństwa, opiekę nad starcami, kalekami i nieuleczalnie chorymi, umysłowo chorymi, pieczę nad bezdomnymi, nad więźniami po odbyciu kary, włóczęgami, alkoholikami, kobietami trudniącemi się nierządem, osobami mającymi wstręt do pracy i t. d.

Zaledwie drobną część powyższych zadań może Gmina skutecznie spełniać we formie t. zw. opieki wolnej lub przez współdziałanie z instytucjami prywatnemi. Większość ich wymaga opieki zakładowej. Potrzebom tym z roku na rok wzrastającym, istniejące obecnie w mieście zakłady opieki społecznej zadość uczynić dla ich szczupłości nie mogą, stąd też naglącem

*) Opracowane na podstawie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej przez Prezydenta miasta w dniu 6-go sierpnia 1926 roku.

wprost zagadnieniem administracji miejskiej w omawianej dziedzinie jest budowa nowych zakładów, zwłaszcza, że wszelkie przeróbki i nadbudowy są środkami tymczasowemi, wystarczającemi w najlepszym razie na kilka najbliższych lat, niezdolnemi jednak rozwiązać sprawy w sposób zasadniczy i racjonalny, jak tego jej społeczna doniosłość i aktualność w czasach dzisiejszych wymaga.

Sprawa budowy nowych zakładów humanitarnych w Krakowie nie jest zresztą sprawą nową. Już w roku 1912 uchwaliła Rada miasta na posiedzeniu w dniu 16 kwietnia następujące rezolucje:

Uprasza się Prezydjum miasta, aby jaknajrychlej podjęło kroki celem nabycia na rzecz powstać mającego funduszu miejskiego Domu Kalek im. Kamili Bystrzonowskiej poza obrębem miasta gruntów w odpowiednim obszarze wraz z realnościami, gdzie możnaby pomieścić obok M. Domu Kalek i nieuleczalnych, także i zakłady wychowawcze dla sierot i bezdomnych dzieci oraz zakłady ochronne w szczególności:

1) zakład wychowawczy dla bezdomnych chłopców z oddziałem poprawczym dla nieletnich przestępców;

2) zakład wychowawczy dla bezdomnych dziewcząt z oddziałem poprawczym dla moralnie zaniedbanych dziewcząt;

3) żłóbek dla niemowląt;

4) kolonję leśną dla sierot, będących na utrzymaniu gminy, a niedomagających na zdrowiu z oddziałami dla dziewcząt i chłopców;

5) zakład dla sierot tak chłopców jak i dziewcząt, będących na utrzymaniu gminy, a umysłowo słabo rozwiniętych i upośledzonych;

6) gminny dom przymusowej pracy z oddziałami dla mężczyzn i kobiet.

Program rezolucjami temi objęty mimo rozszerzenia i rozbudowania miejskich zakładów opieki społecznej nic ze swej aktualności nie stracił. Wykonanie jego zależy w pierwszej linji od zakupna przez Gminę na peryferjach miasta odpowiednich kompleksów gruntów, na których zakłady te możnaby było w sposób potrzebom obecnym i wymaganiom współczesnych pojęć o opiece społecznej, rozbudować. Do gruntów takich nadają się przedewszystkiem grunty b. obszaru dworskiego w Olszy lub w Płaszowie, odległe dość od centrum miasta, a stanowiące w sobie większe zwarte terytorja. Przeniesienia wymagają w pierwszej linji zakłady pomieszczone w t. zw. angielskim ogrodzie, stanowiącym fundację śp. Kamili Bystrzonowskiej. Ogród ten na terenie którego mieści się obecnie M. Dom Kalek i nieuleczalnie chorych, oraz ogród hodowlany zarządu plantacji i ogrodów miejskich, położony prawie, że w centrum miasta, musi wcześniej czy później stać się terenem budowlanym dla domów mieszkalnych, tembardziej, że obecne pomieszczenie ogrodu hodowlanego, jak i Domu Kalek i nieuleczalnych w ogrodzie angielskim jest koniecznością wynikająca z braku funduszów potrzebnych na przeniesienie obu wspomnianych instytucyj na inne miejsce.

Teren zajęty przez ogrodnictwo miejskie jest na potrzeby zarządu ogrodów miejskich zupełnie niewystarczającym. Budynki gospodarcze znajdują się w stanie wymagającym generalnego remontu, a nawet przebudowy, niecelowej wobec szczupłości terenu i konieczności przeniesienia ogrodu hodowlanego na inne obszerniejsze miejsce. Pomieszczenie domu starców i kalek w ogrodzie angielskim również pod każdym względem fatalne. Budynki zakładu ciągle remontowane mogą pomieścić w najlepszym razie 200 osób, przebywa tam faktycznie przeszło 300, pozatem Gmina musi umieszczać około 60 osób w zakładzie im. Helclów i w zakładzie na Blichu. Nie wspominam już o tem, że o jakiejś segregacji osób w zakładzie z powodu ciasnoty niema mowy, że wskutek tego warunki bytowania osób w zakładzie tym umieszczonych są zwłaszcza dla osób pochodzących ze sfer inteligentniejszych, niesłychanie przykre. Istnieje wprawdzie wspaniale zbudowany gmach fundacji Helclów w Krakowie, który jednakże z powodu braku funduszów tych świadczeń, jakie leżały w intencji fundatorów społeczeństwu oddawać nie może, w dzisiejszych zaś stosunkach nie ma widoków, aby zakład ten mógł przejść pod zarząd Gminy.

Nowy Zakład dla starców i nieuleczalnie chorych musiałby być obliczony przynajmniej na 500 osób z osobnymi oddziałami dla mężczyzn i dla kobiet, urządzony według współczesnych wymogów higjeny. Zakład winien posiadać warunki zatrudnienia w granicach możliwości osób w nim umieszczonych, bądź pracą w ogrodach bądź innemi zajęciami dla wieku i stanu zdrowia osób tych dostępnemi.

Ciasnota, a właściwie zupełny brak miejsca w zakładzie dla starców i nieuleczalnie chorych, jest bodaj, że główną przyczyną żebractwa po ulicach miasta.

W tych warunkach budowa nowego zakładu jest naglącą koniecznością administracyjną. Potrzebę tę stwierdziła Rada miasta, jak wspomniałem już przed 15 laty; wówczas też rozpatrywano również sprawę parcelacji i sprzedaży na cele budowlane gruntów stanowiących Ogród Angielski i utworzenia z uzyskanych pieniędzy ze sprzedaży tychże gruntów funduszu im. fundatorki Kamili Bystrzonowskiej, oraz zakupienia z funduszu tegoż większych kompleksów gruntów na peryferjach miasta, przeniesienia tamże Domu Kalek, oraz innych zakładów humanitarnych.

Przeniesienie poza miasto wyszłoby na korzyść wszystkim miejskim zakładom. Zakładów tych posiada Gmina miasta Krakowa obecnie pięć:

1) Zakład wychowawczy dla bezdomnych chłopców umieszczony obecnie przy ul. Flisackiej L. 25.

2) Zakład wychowawczy dla bezdomnych dziewcząt pomieszczony w Podgórzu przy ul. Józefińskiej L. 37.

3) Żłóbek dla niemowląt mieszczący się obecnie w budynkach m. przy ul. Podzamcze L. 5 i 7, przy ul. Koletek L. 10 oraz przy ul. Polnej L. 7.

4) Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, pomieszczone w budynku przy ul. Krakowskiej L. 43.

5) Schronisko dla bezdomnych kobiet, pomieszczone w budynkach m. przy ul. Krakowskiej L. 47 i 53.

Pomieszczenia powyższych zakładów są niewystarczające, wymagają znacznego rozszerzenia, względnie wybudowania nowych budynków.

Zakład wychowawczy dla bezdomnych chłopców na Półwsiu Zwierzynieckiem (Flisacka 25), mimo rozszerzenia go w roku 1924 przez postawienie budynku murowanego jednopiątrowego, w którym mieszczą się dwie sypialnie, uczelnia będąca równocześnie salą teatralną i jadalnią, pomieścić może zaledwie 90 chłopców.

Pomieszczenie zakładu jest zupełnie niewystarczające. Kilkuset chłopców umieszcza Gmina rokrocznie w zakładach prywatnych, w szczególności w zakładzie wychowawczym im. ks. Siemaszki, w Rodzinie sierocej, w zakładzie w Pawlikowicach, w zakładzie św. Józefa, w zakładzie sierót izraelickich. W Krakowie istnieje wprawdzie wspaniały zakład wychowawczy dla chłopców im. ks. Jerzego Lubomirskiego, fundacja ta jednakże znajduje się w tychsamych stosunkach, co fundacja im. Helclów tj. posiada wspaniały gmach z ogrodem, a nie ma funduszów na utrzymanie wychowanków. Również i co do tego zakładu nie ma nadzieji, aby w obecnym stanie rzeczy zakład ten mógł przejść pod zarząd Gminy.

W zakładzie wychowawczym dla chłopców na Półwsiu panuje jak we wszystkich zakładach miejskich ciasnota. O tem, by np. było można przy zakładzie tym utworzyć oddział poprawczy dla nieletnich przestępców tak konieczny wobec znacznego zdemoralizowania młodzieży spowodowanego wojną i stosunkami powojennymi, rzecz prosta, w dzisiejszych warunkach mowy być nie może. Zakład z trudnością mieści obecną ilość wychowanków, a znajdujące się w nim dla kształcenia chłopców warsztaty szewski, krawiecki i introligatorski ,pracują z każdym rokiem w trudniejszych warunkach.

Podobne stosunki panują w zakładzie wychowawczym dla dziewcząt przy ul. Józefińskiej, w którym dziewczęta oprócz nauk szkolnych kształcone są w szyciu bielizny, praniu, prasowaniu, trykotarstwie, hafciarstwie itd. Zakład ten pomieścić może najwyżej 60 dziewcząt, stąd większa część dziewcząt wychowywanych przez Gminę, umieszczona jest na koszt miasta w zakładach SS. Miłosierdzia, w Zakładzie św. Rodziny i w Łagiewnikach.

Zarówno zakład wychowawczy dla chłopców, jak zakład wychowawczy dla dziewcząt, mogą być racjonalnie rozszerzone jedynie drogą wybudowania nowych objektów z osobnymi pawilonami dla dzieci do lat 14-tu i nieletnich powyżej lat 14-tu. Nowe zakłady obliczone na 300 wychowanków każdy, mogą powstać jedynie na innem miejscu, zakład bowiem dla chłopców przy ul. Flisackiej z powodu szczupłości miejsca nieznacznie tylko dałby się rozszerzyć przez ewentualne postawienie trzechpiętrowego budynku od ul. Tadeusza Kościuszki przy znacznem zmniejszeniu istniejącego dziś podwórza, nadbudowa zaś piętra na budynku zakładu przy ul. Józefińskiej w dzielnicy XXII., przez co dalszych 20 do 30 dziewcząt znalazłoby w nim pomieszczenie, nie jest rozwiązaniem sprawy. Gmina jak wspomniałem potrzebuje w dzisiejszych stosunkach zakładu wychowawczego przynajmniej dla 300 chłopców i tyluż dziewcząt, co da się przeprowadzić jedynie przez wystawienie nowych obszernych pomieszczeń. Przystępując do budowy tego rodzaju zakładu, wziąść trzeba będzie pod uwagę współczesne wymogi tego rodzaju instytucji, zwłaszcza stronę hygjeniczną, wychowanie fizyczne, w równej mierze stronę moralną, tj. odsunięcie wychowanków możliwie najdalej od ujemnych wpływów atmosfery miejskiej. Zakłady też te, o ile Gmina budowę ich podejmie, powstać muszą w dzielnicach przyłączonych na peryferjach miasta, w obszernych ogrodach; zbudowane i urządzone być winny według najnowszych wymagań hygjeny i ostatnich w tym kierunku doświadczeń, tak, by dzieci tam pomieszczone miały możliwie najlepsze, zwłaszcza zaś najzdrowsze warunki pobytu, możność przebywania i pracy na świeżem powietrzu.

Koszty wybudowania i urządzenia wspomnianych dwóch zakładów przyjąć należy na kwotę 1 miljona złotych, doliczywszy do tego koszty nabycia potrzebnych kompleksów gruntów obszaru około 2 ha, łącznie w kwocie 40.000 złotych, na cele powyższe preliminowaćby należało łącznie kwotę 1,040.000 złotych.

Miejski Żłóbek umieszczony jest, jak wspomniano poprzednio w trzech budynkach. Wychowują się tam niemowlęta i dzieci do lat 6-ciu. Ilość wychowanków stale wzrasta i doszła w r. 1925 r. do liczby 144, w czem 28 podrzutków. Mimo wielkiej staranności i pieczołowitej opieki, mimo stałego nadzoru lekarskiego (Żłóbek posiada stałego lekarza, własne laboratorjum lekarskie, podręczną aptekę itd.) śmiertelność u dzieci jest dość znaczna. Przyczyn tejże szukać należy między innemi również w ciasnocie Zakładu i niewłaściwem pomieszczeniu tegoż. Na pomieszczenie Żłóbka potrzebne są ubikacje obszerne i słoneczne, budynki mieszczące Żłóbek, powinny stać w ogrodach, zdala od gwaru i kurzu miejskiego. Żłóbek winien znajdować się w jednym kompleksie budynków, co jest koniecznem zarówno ze względów organizacyjnych, gospodarczych, jak i administracyjnych. Zapotrzebowanie Gminy m. Krakowa obliczać należy conajmniej na 300 dzieci. Podobnie jak przy zakładach wychowawczych dla chłopców i dziewcząt urządzenie Żłóbka uwzględniać powinno najnowsze poglądy i doświadczenie w tej dziedzinie opieki społecznej. Koszty wybudowania nowych budynków wyniosłyby około 500.000 złotych, a wliczając cenę gruntu potrzebnego pod budowę oraz ogrody w obszarze około jednego ha na kwotę 20.000 złotych łącznie kwotę 520.000 złotych.

Budowa zatem trzech powyższych zakładów kosztowałaby Gminę 1,560.000 złotych, z czego potrącić należy wartość budynków i gruntów, na których obecnie zakłady te się znajdują, ocenioną na kwotę 115.000 złotych.

Mówiąc o zakładowej opiece nad dziećmi i młodzieżą, trudno pominąć fakt, że około 40% dzieci wychowywanych przez Gminę dotkniętych jest skrofulozą, zagrożonych gruźlicą, fizycznie lub umysłowo słabo rozwiniętych itp., wreszcie, że między dziećmi temi znajdują się również kaleki. Stanowi temu nie można się dziwić, gdy się zważy, że dzieci w zakładach gminnych wychowywane przed przyjęciem ich do tychże zakładów żyły wśród najgorszych możliwych warunków, a częstokroć przychodziły na świat obciążone chorobami rodziców. W miarę rozszerzenia Żłóbka i zakładów wychowawczych dla chłopców i dziewcząt, ilość dzieci fizycznie lub umysłowo upośledzonych, będzie się zwiększać. Troską Gminy musi być stworzenie dla tych dzieci możliwie najlepszych warunków bytu, przywrócenie im zdrowia, co w wielu wypadkach jest równoznacznem z przywróceniem im zdolności do pracy, a więc w przyszłości możności samoistnego zarobkowania na swe utrzymanie. Przez przywrócenie zdrowia dziecku, społeczeństwo zyskuje nową siłę do pracy, Gmina pozbywa się z czasem ciężaru jej utrzymania. Potrzebie tej wyrażającej się w konieczności odrębnego traktowania dzieci obciążonych chorobami w zakładach miejskich, uczynić może zadość z jednej strony utwo-

rzenie osobnych oddziałów w tychże zakładach dla tego rodzaju dzieci, ponadto założenie przez Gminę kolonji leśnych, w których dzieci te przebywając corocznie przez szereg miesięcy letnich, mogłyby swe siły wzmocnić.

Co się tyczy tych zakładów poprawczych dla nieletnich przestępców, budowa zakładu takiego musi wchodzić w zakres programu Gminy w dziedzinie jej działań na polu opieki społecznej, miasta bowiem, zwłaszcza większe jak Kraków, dostarczają najliczniejszego kontyngentu młodocianych przestępców. Zakłady takie obliczone na 300 miejsc, osobne dla chłopców, osobne dla dziewcząt, musiałyby powstać poza miastem, posiadać instytucje wyszkolenia elementarnego oraz zawodowego. Nie potrzeba podkreślać, jakie znaczenie społeczne założenie takich zakładów miałoby dla Gminy. Koszta budowy tego rodzaju domów poprawczych wyniosłyby łącznie z gruntem kwotę około 540.000 złotych.

Wracając do kwestji żebractwa i włóczęgostwa, podnieść należy, że budowa zakładu dla starców i nieuleczalnie chorych, kwestji tej nie rozwiąże, że poza nią Gmina pomyśleć musi o budowie domu pracy przymusowej oraz domu pracy dla osób niemogących znaleść zajęcia i stających się temsamem ciężarem opieki społecznej. Włóczęgostwo i żebractwo mają bowiem swą przyczynę poza starością, kalectwem, wogóle niezdolnością do pracy, częstokroć także we wstręcie do pracy lub niemożności znalezienia tejże. W ostatnim wypadku obowiązkiem gminnej opieki społecznej jest dać możność pracy, w pierwszym zmusić włóczęgów do pracy. Ostatnia kategorja włóczęgów i żebraków zawodowych wymaga zakładowego traktowania. Budowa tego rodzaju zakładu wymagałaby kapitałów około 540.000 złotych.

Może aktualniejszą jest jeszcze sprawa budowy schronisk dla bezdomnych. Gmina m. Krakowa pomieszcza obecnie bezdomnych w schroniskach, a to mężczyzn w budynku przy ul. Krakowskiej L. 43, bezdomne kobiety w budynkach przy ul. Krakowskiej L. 47 i 53. Z wiosną 1928 r. otworzy gmina dom noclegowy z odczyszczalnią w budynku dawnej Elektrowni w Dz. XXV. Podgórze na 300 osób. Ze schronisk korzysta dziennie około 500 osób, frekwencja w zimie jest wyższą, w lecie maleje.

Budynek, w którym pomieszczono schronisko dla mężczyzn, jest ruderą przeznaczoną na zburzenie, wybudowaną pozatem na gruntach sprzedanych od dawna izraelickiej Gminie wyznaniowej.

Nie lepiej przedstawiają się budynki, mieszczące schronisko dla kobiet. Budynki te, zwłaszcza baraki, w których schronisko to się mieści, wymagają również zburzenia, względnie rozebrania.

Budowa nowych schronisk jest koniecznością administracyjną, schroniska te znaleść się powinny w dzielnicach przyłączonych na peryferjach miasta. Zakłady muszą być obliczone na pomieszczenie około 1000 osób, muszą być połączone z domem pracy dobrowolnej dla osób niemogących znaleść zarobku. Koszty budowy wyniosłyby kwotę około 2,500.000 złotych.

W tak ogólnych zarysach przedstawia się program zadań Gminy w dziedzinie zakładowej opieki społecznej. Do tego programu należałoby włączyć budowę szeregu ochronek dla małych dzieci, zwłaszcza w dzielnicach Kleparz, Zwierzyniec, Czarna Wieś, Łobzów i Podgórze, budowę Żłóbka dziennego i poradni dla matek oraz budowę aresztów miejskich pomieszczonych obecnie pod każdym względem nieodpowiednio.

Konkludując powyższy stan sprawy zadania Gminy w dziedzinie zakładowej opieki społecznej obejmują:

1) zakupno potrzebnych pod budowę kompleksów grutów w obszarze około 25 ha kosztem	500.000 zł.
2) budowę:	
a) Żłóbka dla dzieci (1 ha)[1]) kosztem	500.000 „
b) zakładu wychowawczego dla opuszczonych chłopców (1 ha) kosztem .	500.000 „
c) zakładu wychowawczego dla opuszczonych dziewcząt (1 ha) kosztem .	500.000 „
d) zakładu dla małoletnich przestępców (4 ha) kosztem	500.000 „
e) kolonji letnich dla dzieci chorych lub fizycznie słabych (1 ha) kosztem	500.000 „
f) zakładu dla starców i nieuleczalnie chorych (4 ha) kosztem	1,500,000 „
g) domu pracy przymusowej (4 ha) kosztem	500.000 „
h) schroniska dla bezdomnych mężczyzn połączonego z domem pracy dobrowolnej (4 ha) kosztem	1,250.000 „
i) schroniska dla kobiet z domem pracy dobrowolnej (4 ha) kosztem .	1,250.000 „
j) pięciu ochronek (3125 m²) kosztem	350.000 „
k) Żłóbka dziennego i poradni dla matek (650 m²) kosztem	300.000 „
l) aresztów miejskich (1250 m²) kosztem	100.000 „
Razem kosztem . . .	8,250.000 zł.

Zadania te stanowiłyby t. zw. wielki program Gminy miasta Krakowa w dziedzinie opieki społecznej. Pozycją czynną byłaby wartość objektów, w których zakłady te obecnie się mieszczą i które w danym wypadku możnaby spożytkować na inne cele, względnie sprzedać. Wartość ta w przybliżeniu wynosi:

1) Ogrodu Angielskiego bez budynków, bo w razie przeznaczenia go na parcelację budowlaną, budynki te musiałyby ulec zburzeniu	1,500.000 zł.
2) wartość pomieszczeń Żłóbka dla dzieci w szczególności:	
a) realności przy ul. Podzamcze L. 5 i 7	15.000 „
b) przy ulicy Polnej L. 7	40.000 „
3) wartość realności przy ul. Flisackiej L. 5	60.000 „
4) wartość realności przy ul. Krakowskiej L. 47 i 53	130.000 „
Razem . . .	1,745.000 zł.

Jak z powyższego zestawienia wynika, zrealizowanie programu tego możliwem jest sukcesywnie w miarę lat i wypadku uzyskania przez Gminę większej pożyczki inwestycyjnej na możliwie dogodnych warunkach, zwłaszcza, że prócz inwestycji jednorazowej rozszerzenie instytucji zakładowej opieki społecznej w Krakowie w granicach wyżej podanych, wymagałoby powiększenia znacznego corocznych kosztów prowadzenia wymienionych

[1]) Cyfry w nawiasie oznaczają ilość gruntu w ha i m².

zakładów. Koszta te wyniosłyby rocznie w przybliżeniu rocznie kwotę około . . . . 2,806.000 zł.
przekroczyłyby zatem obecny preliminarz o 2,237.131 „

Z kwoty tej przypadałoby na utrzymanie:

a)	Żłóbków (300 miejsc tj. 300×3×365) [1]	328.000 zł.
b)	Zakładów wychowawczych dla chłopców i dziewcząt (600 miejsc t. j. 600×3×365)	756.000 „
c)	Kolonji uzdrowiskowej (300 miejsc tj. 300×3×365)	328.000 „
d)	Domu poprawczego dla nieletnich przestępców (300 miejsc tj. 300×3×365)	328.000 „
e)	Domu dla starców i nieuleczalnie chorych (500 miejsc tj. 500×3×365) .	547.500 „
f)	Dwóch schronisk, a to dla mężczyzn i kobiet połączonych z domem pracy dobrowolnej (1000 osób t. j. 1000×1×365)	365.000 „
g)	Domu pracy przymusowej (300 miejsc t. j. 300×1×365)	109.500 „
h)	Ochronek	8.000 „
i)	Żłóbka dziennego i poradni dla matek dla (300 osób tj. 300×3×365) . .	318.000 „
	Razem . . .	2,806.000 zł.

Program powyższy nie wyczerpuje zakresu działania Gminy w dziedzinie opieki społecznej ustawą zakreślonego, pomija bowiem opiekę nad inwalidami, więźniami, alkoholikami itp. W ramach powyżej zakreślonych przekracza pozatem możność finansową najlepiej zagospodarowanych gmin, stąd pewne instytucje, jak dom pracy, dom poprawczy dla nieletnich przestępców dom pracy przymusowej, zakłady wychowawcze dla dzieci umysłowo chorych i kalek, powstać muszą przy pomocy bądź miejscowego samorządu wojewódzkiego bądź też na drodze tzw. związków celowych. Realizacja programu tego usprawiedliwia w całej pełni pociągnięcie do przyczynienia się do kosztów budowy samorządu wojewódzkiego, a to ze względu, iż jak wspomniałem, nieliczna część osób potrzebujących opieki społecznej miasta, pochodzi z Krakowa, większość rekrutuje się z okolicznych powiatów i gmin wiejskich.

Do rozważenia pozostaje myśl utworzenia pewnych zakładów, zwłaszcza zakładów ostatnio wspomnianych na zasadzie związków celowych tj. związków bądź kilku miast, bądź powiatów, bądź też nawet województw (krakowskiego, kieleckiego i śląskiego). Wówczas koszty budowy i utrzymania rozłożyłyby się na większy obszar administracyjny, zakłady mogłyby być szerzej jeszcze pomyślane, racjonalniej urządzone, łatwiej i taniej administrowane.

Podstawą realizacji powyższego programu jest nabycie odpowiednich terenów, kupno też potrzebnych gruntów stanowić musi pierwsze stadjum akcji gminnej w tej dziedzinie.

Wobec braku widoków, aby Gmina mogła uzyskać pożyczkę w kwocie umożliwiającej miastu wykonanie poza innemi potrzebami również i zakreślonego powyżej programu w dziedzinie opieki społecznej plan Zarządu miasta ograniczyć się musi do konieczności czekających Gminę w najbliższych latach, do możliwości, które w granicach budżetu i przypuszczalnej wysokości przyszłej pożyczki osiągnąć się dadzą. Mały program inwestycyjny Gminy w dziedzinie opieki społecznej objąć musi:

1) przeniesienie M. Domu Starców i Nieuleczalnie Chorych z realności przy ul. Lubicz 25 poza miasto. Jest to jak, wspomniałem poprzednio tem łatwiejsze do wykonania, że grunta na którym stoją obecnie budynki mieszczące Dom Starców i ogród hodowlany oraz Zarząd Ogrodów Miejskich może być rozparcelowany, sprzedany a kwota ze sprzedaży uzyskana obrócona na zakupno gruntu w innem miejscu i postawienie na nich budynków nowych,

2) wybudowanie nowego schroniska dla bezdomnych mężczyzn na peryferjach miasta,

3) rozszerzenie M. Zakładu dla Dziewcząt przy ul. Józefińskiej l. 37 przez nadbudowę II piętra,

4) rozszerzenie M. Zakładu dla Chłopców przez postawienie frontowego budynku 3-piętrowego przy ul. Flisackiej l. 25,

5) rozszerzenie Żłóbka Miejskiego przy ul. Polnej l. 7 przez postawienie conajmniej 2-piętrowego budynku na parceli realność tę stanowiącej,

6) budowa conajmniej 2-piętrowego schroniska dla bezdomnych kobiet przy ul. Krakowskiej l. 47,

7) budowa ochronek dla małych dzieci w dzielnicach V, XIII, XIV, XXI, XXII,

8) budowa 1 żłóbka z poradnią dla matek,

9) budowa nowych aresztów miejskich.

Zrealizowanie tego minimalnego planu wymaga funduszu około 3 miljonów złotych. Wykonanie jego możliwem jest rzecz prosta w razie uzyskania przez Gminę pożyczki inwestycyjnej.

Poza zakładową opieką społeczną Gmina wykonuje również i t. zw. opiekę wolną.

Opieka wolna czyli opieka pozazakładowa polega na tem, że osoby, które trwale lub chwilowo własnemi środkami materjalnemi lub własną pracą nie mogą zaspokoić niezbędnych swoich potrzeb życiowych, otrzymują te niezbędne potrzeby życiowe z funduszów publicznych w swem mieszkaniu (poza zakładem).

Ustawa o opiece społecznej w Art. 3 wymienia jako środki zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych dostarczenie:

a) koniecznych środków żywności, bielizny, odzieży i obuwia,

b) pomocy w nabyciu niezbędnych narzędzi pracy zawodowej, pomocy w dziedzinie hygjeniczno-sanitarnej,

c) pomocy w przywróceniu utraconej lub podniesieniu zmniejszonej zdolności do pracy.

Nadto do opieki wolnej należy według ustawy sprawienie pogrzebu.

Z wymienionych powyżej środków zaspakajania niezbędnych potrzeb życiowych ubogim, wykonuje Gmina w dostatecznej mierze pomoc w dziedzinie hygjeniczno-lekarskiej i pomoc w sprawieniu pogrzebu.

Według instrukcji dla miejskich lekarzy okręgowych są oni obowiązani udzielać ubogim bezpłatnie pomocy lekarskiej, lekarstw zaś dostarcza ubogim Gmina na podstawie recept przepisanych przez miejskich lekarzy okręgowych lub innych lekarzy, płaci koszty leczenia ubogich, o ile te recepty odpowiadają tzw. farmakopeji ubogich.

[1]) Przyjmuje się koszty utrzymania osoby na 3 zł. dziennie i 365 dni.

Tak samo dostarcza Gmina ubogim na podstawie recept potrzebnych okularów, opatrunków i przyrządów chirurgicznych.

Zawarty przez Gminę układ z jednym z zakładów pogrzebowych załatwia sprawę grzebania zmarłych, nie mających żadnej rodziny; rodzinom zmarłych, które nie mają środków na pogrzebanie, dostarcza Gmina trumien oraz uwalnia od pokładnego i od opłaty za kopanie grobów.

Zamiast dostarczenia koniecznych środków żywności, bielizny, odzieży i obuwia udziela Gmina ubogim wsparcia od 8—50 zł. miesięcznie.

Jest to bardzo skrócona, zryczałtowana i niedostateczna forma pomocy dla ubogich, praktykowana jednak z powodu ograniczonego budżetu miejskiej Opieki Społecznej i szczupłego personalu, który w razie indywidualizowania potrzeb ubogich i zaspakajania ich w kilku formach musiałby być znacznie powiększony.

O ile trudności w niemożności powiększenia personalu mogłyby być usunięte przez powołanie (jak to projektuje Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej) czynnika obywatelskiego we formie tzw. opiekunów ubogich lub opiekunów społecznych, którzy byliby bezpłatnymi organami wykonawczymi i pomocniczymi dla Gminy w zakresie opieki społecznej, to trudności w rozbudowie budżetu miejskiej opieki społecznej nie tak łatwo dadzą się usunąć.

W każdym razie należałoby dążyć do tego, by wsparcie udzielane ubogiemu nie było jałmużną, lecz zapewniało mu minimum egzystencji.

Obojętnem jest czy stanie się to we formie wprowadzenia stałej skali (taryfy) wsparć, odpowiadającej np. 30—50 procent zarobku robotnika nieukwalifikowanego czy też w ten sposób, że organom powołanym do wykonywania wolnej opieki społecznej będzie przysługiwało prawo zupełnie swobodnej oceny i dyspozycji przy udzielaniu wsparcia.

Wprowadzenie projektowanej skali (taryfy) wsparć pociągnęłoby roczny wydatek budżetowy w kwocie conajmniej 240.000 złotych tj. o 300 procent większy od obecnego.

W zakresie dostarczania ubogim pomocy w nabyciu niezbędnych narzędzi pracy zawodowej i pomocy w przywróceniu utraconej lub podniesieniu zmniejszonej zdolności do pracy Gmina pomocy takiej może dostarczyć tylko w małej ilości wypadków z powodu szczupłego budżetu miejskiej Opieki Społecznej.

W czasach przedwojennych spełniały te zadania, pozostające w zarządzie Gminy fundacje pożyczkowe i zapomogowe, jak fundacja Banku Hipotecznego na zapomogi dla rękodzielników, którym zapomoga jest potrzebną do urządzenia nowej pracowni, do rozszerzenia swego rękodzielnictwa, albo do polepszenia stosunków spowodowanych przez nadzwyczajne nieszczęśliwe wypadki, fundacja Ludwika Helcla de Sternstein i fundacja dr. Józefa Dietla na zapomogi dla podupadłych rękodzielników, fundacja Arcyks. Rudolfa i fundacja dra. Warszauera na pożyczki dla podupadłych rękodzielników.

Fundacje te, zubożałe przez waloryzacje do 10% lub 20% swego kapitału fundacyjnego, nie mogą spełniać zadań, które do czasu wojny spełniały. Zniechęcona tem ofiarność publiczna nie prędko odżyje.

Pozostaje tylko jako jedyne wyjście dla ożywienia tej akcji wstawianie z roku na rok do budżetu w dziale wydatków zwyczajnych miejskiej Opieki Społecznej conajmniej 50.000 zł.

Nie byłby to wydatek na marne, gdyż łatwiej i mniej kosztownem jest udzielić częściowej i chwilowej pomocy tym, którzy mają jeszcze jakieś środki, a tylko potrzebują pomocy w pewnym kierunku, aby znów stanąć na nogach i nie być ciężarem społecznym, aniżeli tym, którzy są już straceni i których wszystkie potrzeby życiowe choćby w minimalnej ilości musi się zaspakajać.

INŻ. ANDRZEJ KŁECZEK.

DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU M. W DZIEDZINIE ROZBUDOWY GMIN PRZYŁĄCZONYCH W LATACH 1910—1926 R.

Nim przejdę do szczegółowego omówienia działalności Zarządu miasta w dziedzinie rozbudowy gmin przyłączonych w latach 1910—1926 odnośnie do agend Budownictwa miejskiego oddział B, nie od rzeczy będzie wspomnieć przynajmniej w ogólnych zarysach o pracach przygotowawczych Rady miejskiej nad rozszerzeniem miasta na gminy sąsiednie. Prace te sięgają daleko wstecz poza rok 1910, bo ostatnich lat przeszłego wieku.

Podstawy projektu Wodociągu krakowskiego z lat 1897—1898 obejmują już nowe terytorja wraz z Podgórzem przy uwzględnieniu wzrostu ludności W. Krakowa do roku 1930—1940. Charakter prac Rady miejskiej, począwszy od roku 1900. zdradza już na każdem miejscu wyraźną myśl o rozszerzeniu miasta na gminy sąsiednie. Były zaborczy rząd bierze udział w tej akcji przygotowawczej przez swoje zamierzone inwestycje już to kulturalno-zdrowotne, jak przełożenie ujścia Rudawy, ochrony miasta od powodzi, budowy głównych kanałów zbiorczych, budowy wielu zakładów publicznych, już to budowle przedsiębiorcze, jak: rozszerzenie dworca towarowego, zestawczego i osobowego, uspławnienie Wisły i budowy nowych mostów na Wiśle i Rudawie.

W tych wszystkich zamierzonych inwestycjach b. rządu zaborczego Rada miejska bierze bezpośredni udział, stwarza dla tych spraw osobne biura, projektuje, czyni wysiłki finansowe, zastępuje interesy gmin przyłączyć się mających, inwestycje te bowiem padają na sąsiednie terytorja i przygotowują podstawy ich rozwoju, łącząc je organicznie ze starem miastem.

W pracach przygotowawczych samej Gminy przebija się zrozumienie sprawy rozszerzenia miasta, jako rozszerzenia na terytorja sąsiednie gospodarstwa miejskiego i zamiany przyłączyć się mających terenów na grunta budowlane.

Wobec ówczesnego stanu sanitarnego gmin sąsiednich prace te musiały się przedewszystkiem rozpocząć od podstaw a więc od zdjęcia istniejącego stanu i to tak sytuacyjnego, jakoteż pionowego. Zdjęcie sytuacyjne dokonywa b. c. k. Ministerjum Skarbu, pionowe sama Gmina.

Z dyskusji, przeprowadzonej przez Komisje Rady miejskiej w latach 1906—1908 nad najogólniejszym projektem rozszerzenia miasta, wyłaniają się przyszłe zada-

nia Gminy, jak: 1) sprawa zniesienia rejonów fortecznych wschodnich; 2) sprawa uporządkowania gruntów po nouyau zachodniem; 3) sprawa zabezpieczenia miastu nowych potrzebnych obszarów; 4) sprawa koniecznego zniesienia kolei circumwalacyjnej; 5) sprawa położenia i ustalenia nowych mostów na Wiśle, mających połączyć gminy położone po obu brzegach Wisły; 6) przeniesienia przeznaczenia pewnych placów na nowe terytorja; 7) sprawa dojazdów do przyszłych stacyj, tak osobowej, jak i towarowej, w nowych ich położeniach; 8) sprawa usunięcia Młynówki Królewskiej ze starego miasta i regulacja tego potoku na nowych terytorjach; 9) sprawa miejskich dworców roboczych i miejskich składów węgla; 10) sprawa rozszerzenia parku Jordana, nowych boisk sportowych i sokolich; 11) sprawa zmiany dotychczasowej ustawy budowlanej i jej nowelizacja.

Równolegle z najogólniejszym rysunkowym projektem rozszerzenia miasta Zarząd miasta przygotowuje podstawy dla projektu kanalizacji przyłączyć się mających terytorjów. Szczegóły tych prac przygotowawczych są dokładnie opisane w »Sprawozdaniu z działalności Komisji Rady miejskiej dla gruntów pofortyfikacyjnych za czas od 22 czerwca 1907 do 30 maja 1911« i tutaj ich powtarzać nie będę, jedynie zaznaczam, że projekt odwodnienia W. Krakowa związał się technicznie z projektem prac asunizacyjnych b. rządu zaborczego, tj. z przełożeniem koryta Rudawy, kanalizacją Wisły, ochroną miasta Krakowa od powodzi, budową kanału spławnego na przestrzeni Skotniki—Kraków na terytorjum W. Krakowa i regulacją Wilgi.

Wyż przytoczone prace przygotowawcze tak b. zaborczego rządu centralnego jakoteż Gminy m. Krakowa nie ograniczały się do samych zamierzeń i projektów, ale już od roku 1907 stawały się realnym czynem, mimo, że ustawę inkorporacyjną Sejm krajowy dopiero uchwala w trzy lata później.

I. Regulacja miasta.

Praca nad planem regulacyjnym Wielk. Krakowa w szczególności projektem rozbudowy miasta na terytorjach gmin przyłączonych, rozpoczęła się jeszcze w r. 1907. Utworzona wówczas z łona Rady miejskiej Komisja gruntów pofortecznych, której oddaną została sprawa zużytkowania dla celów gospodarki miejskiej zakupionych w roku 1907 gruntów zachodniego nouyau uznając, że regulacji tych gruntów nie można zadecydować bez równoczesnego zdania sobie sprawy z rozbudowy miasta na terytorjach gmin przyłączyć się mających, poleciła Budownictwu miejskiemu przeprowadzenie robót przygotowawczych potrzebnych do sporządzenia planu regulacyjnego Wielkiego Krakowa, łącznie z projektem skanalizowania przyłączyć się mających obszarów.

Prace przygotowawcze polegały na założeniu znaków ścisłej niwelacji, wykonaniu zdjęć tachymetrycznych na nowoprzyłączonych obszarach, zdjęć niwelacyjnych sieci ulic, sieci kanałowej i piwnic w całem mieście i wykonaniu próbnych wierceń na całym obszarze W. Krakowa, wreszcie na zniesieniu istniejących fortów i zrównaniu terenu zakupionych gruntów pofortecznych.

Równolegle z tem poczyniono starania o zniesienie wału koleji okrężnej odcinającego grunty poforteczne i zachodnie gminy od starego miasta.

Poza tem Komisja gruntów pofortecznych opracowała plany podstawowe i program do konkursu na projekt rozszerzenia miasta na terytorja gmin przyłączonych. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło dnia 11-go kwietnia 1910 roku.

Na podstawie ogólnego projektu rozbudowy zachodniej części miasta i prac konkursowych opracowano szczegółowe plany regulacji i parcelacji gruntów pofortecznych u wylotu ulicy Zwierzynieckiej i ul. Długiej, zatwierdzone przez Radę miasta w r. 1911.

Zapoczątkowaną w ten sposób przez Komisję gruntów pofortecznych pracę nad planem regulacji miasta, przejęło w dalszym ciągu utworzone w roku 1910 Biuro regulacji miasta jako jeden z oddziałów Budownictwa m. oddz. B. Podstawę prawną w czynności Biura stanowi nowela do § 16 ust. bud. krak. z dnia 28 marca 1910 normująca sposób, w jaki właściciele gruntów w obszarach przyłączonych mają brać udział w rozbudowie miasta.

Jako ogólne dyrektywy do opracowania szczegółowych projektów regulacyjnych sporządza Biuro plany generalne dla poszczególnych dzielnic. W latach od 1910—1914 roku wykonano generalne plany regulacyjne dzielnicy: Półwsie Zwierzynieckie, Czarnej i Nowej Wsi, Łobzowa, południowej części Krowodrzy, po stację zestawczą, wschodniej części Dębnik i Ludwinowa, Dąbie na południe od Białuchy, części Warszawskiego t. zw. Celarowskie i zachodniej części Dębnik.

W latach powojennych opracowano dalsze alternatywy planów generalnych zachodniej części Dębnik, Czarnej Wsi, Grzegórzek łącznie z regulacją wschodniego nouyau wojskowego i przyległych obszarów Olszy, części Zakrzówka, Ludwinowa i Podgórza w otoczeniu przyszłego kanału Żeglugi, wreszcie części Dąbia na zachód od Białuchy.

Przy opracowaniu powyższych projektów uwzględnić należało zaznaczający się już dzisiaj wyraźnie charakter poszczególnych dzielnic i tak: obszary przytykające do dworca towarowego i stacji zestawczej na Krowodrzy nabierają charakteru przemysłowego i handlowego, podobną tendencję wykazują wschodnie połacie miasta na południe od ul. Mogilskiej oraz wschodnia część Podgórza na wschód od linji kolejowej (Zabłocie) i przeważną część Płaszowa stanowiącą bezpośrednie otoczenie przyszłego portu. Wyłącznie mieszkaniowy charakter mają dzielnice zachodnie jak: Zwierzyniec, Czarna i Nowa Wieś, Łobzów poza tem Warszawskie, północna część dzielnicy Piaski, między Białuchą i ulicą Mogilską. Na obszary mieszkaniowe nadawało się nadto wzgórze Krzemionki obok parku Bednarskiego w Podgórzu, stoki otaczające Kopiec Krakusa, środkową i zachodnią część Dębnik przytykającą do przyszłego parku na skałach Twardowskiego, niezabudowane dotąd zachodnie części Zwierzyńca, Czarnej Wsi i Łobzowa, wreszcie północne obszary Krowodrzy przytykające do Prądnika Białego.

Z natury rzeczy wynika, że ogólne plany regulacyjne przy szczegółowem opracowaniu i przygotowaniu do zatwierdzenia przez Radę miejską ulegać muszą znacznym nieraz zmianom w miarę zmieniających się zamierzeń gminy lub stron interesowanych, Definitywnie jednak ustalono i zatwierdzono w okresie sprawozdawczym z główniejszych zagadnień regulacji miasta oprócz regulacji części gruntów pofortecznych u wylotu

ulic Długiej i Zwierzynieckiej, regulację gruntów pofortecznych przy parku Krakowskim i przed parkiem Jordana, w przeważnej części Półwsia Zwierzynieckiego, Czarnej Wsi z rozszerzeniem parku Jordana i placem powyścigowym, regulacje gruntów p. Krzyżanowskiej na Krowodrzy, rozszerzenie cmentarza rakowickiego, regulację t. zw. Celarowskiego. Pozatem przeprowadzono regulację wschodniego nouyau z osiedlem oficerskiem, regulację terytorjów Piaski i Olszy własność Potockiej, Sierakowskiej i Raczyńskiej po Białuchę, regulację gruntów osiedla urzędniczego w Piaskach, regulację dzielnicy Dąbie na zachód od Białuchy, z kolonją robotniczą dla Gazowni miejskiej, regulację błoń grzegórzeckich z otoczeniem przyszłego kościoła parafjalnego. W tymże czasie opracowano i wykonano również regulację gruntów OO. Augustjanów i kolejowych przy ulicy Grzegórzeckiej, regulację Zabłocia, parcelację gruntów Grünberga, Kopsa i Lippermana w Płaszowie, parcelację gruntów miejskich przy Al. Pod Kopcem i otoczenia Kopca Krakusa łącznie z rozszerzeniem cmentarza podgórskiego, regulację gruntów m. i gruntów Dobrowolskiego w Podgórzu, projekt ulic dojazdowych do stacji Bonarka, wreszcie regulację ulicy na gruntach dawnej koleji okrężnej i ulicy Szwedzkiej z otoczeniem przyszłego kościoła w Dębnikach i radjo-stacji, parcelację gruntów Biesiadeckiego w Łobzowie oraz parcelację spółki »Esge« w Nowej Wsi.

Poza właściwemi pracami regulacyjnemi wykonano szereg projektów wydzielenia części gruntów miejskich w dzielnicach przyłączonych dla celów publicznych, jak n. p. pod budowę gmachów dla rozlicznych instytucyj państwowych, autonomicznych i prywatnych pod budowę tanich domów mieszkalnych, boisk sportowych itp.

Północno-wschodnie terytorja czekają na:

1) zdjęcia w skali 1:1000, założenie nowej hipoteki i komisarza gruntowego;
2) ustalenie zamierzeń Minist. koleji w sprawie rozbudowy dworca krakowskiego;
3) ustalenie zamierzeń generalnej Dyrekcji Dróg wodnych w sprawie sytuacji przyszłego portu i jego stosunku do przyszłej stacji towarowej w Krowodrzy i stacji towarowej w Płaszowie.

Decydującą przytem wszystkiem sprawą w dalszych pracach nad planem regulacyjnym jest ustawa komasacyjno-regulacyjna przedłożona przed 3-ma laty przez Gminę miasta Krakowa Minist. Robót Publ. do zatwierdzenia.

Ministerstwo związało sprawę tę z państwową ustawą budowlaną i dotychczas wstrzymuje się z jej zatwierdzeniem.

II. Pomiary.

Powierzchnia miasta Krakowa w Dz. I — VIII wynosząca przed rokiem 1910 około 523 ha = 5·3 km² zwiększyła się po przyłączeniu gmin podmiejskich stanowiących obecnie Dz. IX — XXII prawie dziesięciokrotnie, wynosi bowiem obecnie 48·54 km². Odpowiednio też wzrósł majątek gminy miasta Krakowa w gruntach i obszar t. zw. dobra publicznego. Powierzchnia gruntów gminnych w obrębie starego Krakowa (w dzielnicy I — VIII wynosiła 31 ha 54 ar, zaś dobro publiczne zostające pod zarządem gminy miasta Krakowa obejmowało 128 ha 88 ar 38 m². Przyłączenie gmin podmiejskich (dzielnicy IX — XXII) powiększyło obszar użytkowych gruntów miejskich do 720 ha 17 ar o 8 m²; zaś dobra publicznego do 357 ha 68 ar 41 m². Wreszcie poza granicami miasta gmina miasta Krakowa posiada 394 ha o 8 ar 85 m², czyli łączna powierzchnia majątku i dobra gminnego w gruntach wynosi 1114 ha 25 ar 93 m. Z cyfr powyższych widocznem jest, że powierzchnia gruntów gminnych wskutek przyłączenia gmin sąsiednich wzrosła dwudziestokrotnie.

Powiększenie obszaru, spowodowało konieczność uporządkowania granic własności tak majątku gminnego, jakoteż dobra publicznego zostającego pod zarządem gminy. Przy przejęciu własności gruntowej od gmin przyłączonych okazały się niedokładności między stanem faktycznym na gruncie, a stanem hipotecznym i katastralnym, różnice te skonstatowały niejednokrotnie komisje, które z ramienia gminy miasta Krakowa przejmowały ten majątek od reprezentantów przyłączonych gmin.

Uporządkowanie stosunków gruntowych jak również zwiększenie agend mierniczych na tak rozległym terenie miasta, spowodowało potrzebę zorganizowania odpowiedniego biura, któreby wszystkim czynnościom złączonym z polityką gruntową miasta, z problemem rozbudowy, oraz wszystkich prac przedwstępnych dla przyszłych zamierzeń gospodarczych podołało.

Ostatnie zdjęcie miasta Krakowa przeprowadzone było przy ogólnym pomiarze Galicji od 1846 r. i w latach następnych w skali 1:1440. Z biegiem czasu zdjęcie to stało się nierzeczywistem. Zarząd miasta przystąpił też w roku 1900 do nowych zdjęć, zawierając układ z Ministerstwem Skarbu w Wiedniu, na mocy którego prace pomiarowe wykonywali geometrzy przydzieleni z państwowego Instytutu trjangulacyjno-pomiarowego. W ten sposób wykonano zdjęcia dzielnic I — VIII w skali 1:1000 wraz z reambulacją i założeniem ksiąg gruntowych a to w czasie aż do r. 1910. Z chwilą zapoczątkowania pertraktacji z gminami sąsiedniemi o wcielenie ich do gminy miasta Krakowa — ówczesny Zarząd miasta wdrożył również pertraktacje z b. austr. Ministerstwem Skarbu o nowy pomiar gmin podmiejskich. Niezależnie od tych pertraktacyj gmina miasta Podgórza w 1908 r. uzyskała zezwolenie b. Ministerstwa Skarbu w Wiedniu na nowy pomiar miasta Podgórza. Nowe pomiary dzielnic XIV, XV, XVI i XVIII zostały wykonane i hipotecznie uporządkowane jeszcze przed wybuchem wojny. Pomiary rozpoczęte w dzielnicy XII, XIII częściowo XVII i XIX, XX oraz X, IX i XI zostały wskutek wybuchu wojny światowej przerwane. Stan ten trwał lat 10. Dopiero w roku 1925 zawarła Gmina miasta Krakowa układ z Ministerstwem Robót Publicznych oraz z Ministerstw. Skarbu, na mocy którego kontynuuje się obecnie prace nowego pomiaru miasta Krakowa i wykonuje się plany w skali 1:1000. Obecnie wykonano już zdjęcie dzielnicy XVII i przeprowadzono reambulację dzielnicy XII, XIII; w najbliższym czasie biuro przystąpi do zdjęć Dz. IX, X i XI.

Biuro nowych pomiarów miasta jest obsadzone siłami inżynierskiemi Ministerstwa Robót Publicznych, Ministerstwa Skarbu i Biura geom. m., zaś pesonal pomocniczy płatny jest wyłącznie z funduszów Gminy miasta Krakowa. Koszt nowych pomiarów przekracza kwotę 50.000 zł rocznie, którą to kwotę przez szereg

lat następnych musi się wstawiać do budżetu aż do definitywnego ukończenia zdjęć.

Równolegle z pracami pomiarowemi urzędował przed wojną Komisarz gruntowy (sędzia delegowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości), który regulował stan prawny posiadłości poszczególnych właścicieli, załatwiając wszelkie spory graniczne, obciążenia hipoteczne itp. i zakładając nowe księgi gruntowe. Prace te również z powodu wypadków wojennych zostały przerwane, a obecne usiłowania Zarządu miasta idą w kierunku wznowienia tych prac. Prace te muszą być najspieszniej rozpoczęte — w przeciwnym wypadku Gmina będzie narażona na koszta powtarzania prac już dokonanych — jak to miało miejsce w dzielnicy XII i XIII, w których wskutek nagromadzenia się zmian już po zdjęciu nowem przez okres wojenny aż do roku 1926 — musiało się zarządzić uzupełnienie zdjęcia w r. 1926. Ten uzupełniony operat jest obecnie gotowy dla urzędowania Komisarza ksiąg gruntowych.

W związku z pracami nowych pomiarów miasta i założeniem nowych ksiąg gruntowych koniecznem jest przeprowadzenie i uregulowanie stanu posiadania przez ustalenie granic za pomocą kamieni granicznych, szczególnie w dzielnicach przyłączonych, w których granice gruntów miasta i dróg były w stanie opłakanym.

Do 1914 r. odgraniczono około 400 morgów powierzchni o długości granic około 34 km. Prace te przerwane przez wojnę aż do 1924 r., zostały przed 3 laty wznowione i są kontynuowane w dalszym ciągu.

W 1917 r. otrzymała gmina miasta Krakowa fundację Lasu Wolskiego wraz z Panieńskiemi Skałami w obszarze około 550 morgów, do którego pomiaru powierzchni przystąpiła gmina natychmiast, zaś obecnie należy przystąpić do odgraniczenia tego obszaru — i ustalenia granic zewnętrznych kamieniami granicznemi, którą to prace Biuro pomiarowe od jesieni 1926 r. wykonuje.

Ogólny brak środków żywności w 1917 r. wywołany wojną skłonił Gminę miasta Krakowa do oddania ludności gruntów leżących odłogiem lub niewyzyskanych należycie, a to w formie ogródków na uprawę. W tym celu na polecenie Zarządu miasta Biuro pomiarowe rozdzieliło 20 morgów gruntów miejskich na drobne ogródki, wydzierżawiając poszczególnym obywatelom parcele o przeciętnej powierzchni 200 s^2 do 1 morga.

W 1918 r. przystąpiono do dalszej parcelacji błoń miejskich, starego Wiśliska, gruntów pofortecznych, błoń w dzielnicy XII, gruntów w dzielnicach XI, XX, XXII, o łącznej powierzchni około 125 morgów na ten sam cel.

III. Kanały.

W okresie od roku 1910 do 1926 wykonano w dzielnicach przyłączonych ogółem 23.635 mb. kanałów o różnych przekrojach, kosztem licząc średnio 1 mb. po 60 zł w łącznej kwocie 1,418.100 zł.

Zważywszy, że gminy podmiejskie przed przyłączeniem ich do Krakowa prawie że zupełnie skanalizowane nie były, cyfry powyższe stanowią dowód bardzo poważnego wysiłku gminy w dziedzinie odwodnienia dzielnic przyłączonych, mimo, że w stosunku do prac wykonać się mających stanowią one zaledwie drobną część zadań czekających gminę na tem polu administracji miejskiej.

Z wykazanej powyżej ilości przypada:

a) na dzielnicę XI Dębniki, 2483 mb. kanałów wykonanych w latach 1912 (1013 mb), 1918 (126 mb), 1919 (348 mb), 1920 (175 mb), 1925 (651 mb) oraz w roku 1926 (170 mb) a obejmujących ulice: Sandomierską, Pułaskiego, Barską, Zduńską, Powroźniczą, Konopnickiej, Polną, Konfederacką, Różaną, Kilińskiego, Dębową, Skwerową i Rynek Dębnicki.

b) na dzielnicę XII Półwsie-Zwierzynieckie 1698 mb. kanałów wykonanych w latach 1912 (1305 mb), 1913 (282 mb), 1919 (48 mb), a w roku 1924 (63 mb) obejmujących ulice: Włóczków, Kraszewskiego, Syrokomli, Krasińskiego, Senatorską, Słoneczną, Na Stawach, oraz ulicę Tatarską.

c) na dzielnicę XIII Zwierzyniec 170 mb. wykonanych kanałów w roku 1926 w ul. św. Jadwigi i pierwszej przecznicy.

d) na dzielnicę XIV Czarna Wieś 1882 mb. kanałów wykonanych w latach 1913 (177 mb), 1914 (885 mb), 1915 (100 mb), 1916 (520 mb) oraz 1926 (200 mb) a obejmujących ulice: Mickiewicza, Królewską, Szopena i Miechowską.

e) na dzielnicę XV (Nowa Wieś) 4315 mb. kanałów wykonanych w latach 1917 (64 mb), 1918 (312 mb), 1920 (449 mb), 1921 (922 mb), 1922 (1268 mb), 1923 (520 mb), 1925 (630 mb) i 1926 (250 mb) obejmujących ulice: Józefitów, Wybickiego, Aleje Krasińskiego, Słowackiego, ulicę Kujawską, Sienkiewicza, Grottgera, Nowowiejską, Chocimską, Misjonarską.

f) na dzielnicę XVII Krowodrza 6748 mb. kanałów wykonanych w latach 1912 (1327 mb), 1913 (2786 mb), 1914 (1410 mb), 1915 (673 mb), 1925 (552 mb) obejmujących ulice: Składową, Zbożową, Prądnicką, Aleję Słowackiego, ulice Mazowiecką, Lubelską, drogę do Zakładów Sanitarnych, ulice Łokietka, Świętokrzyską, Wrocławską, Kamienną, Cieszyńską, Friedleina oraz Obożną.

Dzielnice XI, XII, XIV, XV i XVII należą do najsilniej inwestowanych w dziale kanalizacji a to ze względu na konieczność odwodnienia ich terytorjów stanowiących dawne rozlewisko Rudawy i Młynówki oraz dążność do szybkiego zabudowania.

g) na dzielnicę XVIII Warszawskie 903 mb kanałów, wykonanych w latach 1914 (453 mb), 1915 (453 mb), 1921 (100 mb) i 1922 (350 mb), obejmujących ulice Rakowicką i Warszawską;

h) na dzielnicę XIX Grzegórzki 505 mb kanałów, wykonanych w roku 1912 (180 mb) i 1913 (325 mb) w ulicach: Prochowej, Wincentego Pola, Chodkiewicza i Grzegórzeckiej;

i) na dzielnicę XXII Podgórze 4.229 mb kanałów, wykonanych w ulicach: Wiślickiej, Hetmańskiej, Wąskiej, Zabłocie, Fabrycznej, Zamojskiego, Krzemionki, Kącik, Dębowskiego, św. Kingi, Rękawka, Podskale, Zamkniętej, Aleji pod Kopcem, w ulicy Celnej, na Placu Serkowskiego, w ulicach Tarnowskiego, Wałowej, Lipowej, Robotniczej, Kątowej, wreszcie wzdłuż wału kolei państwowej.

Najkonieczniejsze roboty w najbliższej przyszłości w dziedzinie odwodnienia dzielnic przyłączonych obejmują:

1) w dzielnicy IX Ludwinów skanalizowanie ulic: Ludwinowskiej, Barskiej, Tureckiej, Czackiego, Walgie-

rza, Retmańskiej i Szwedzkiej około 2000 mb kanałów kosztem 120.000 zł.,

2) w dzielnicy X Zakrzówek budowę kanałów w ulicach Szwedzkiej, Kapelanka, Ceglarskiej, Zielnej i Bocznej długości około 3000 mb kosztem 180.000 zł.,

3) w dzielnicy XI Dębniki wykonanie kanalizacji w ulicach Szwedzkiej, Zagrody, Wasilewskiego, Zielnej, Zamkowej, oraz Polnej łącznej długości około 1900 mb kosztem 114.000 zł.,

4) w dzielnicy XII Półwsie Zwierzynieckie skanalizowanie przedłużenia ulicy Wolskiej oraz ulicy Kasztelańskiej 2300 mb kosztem 138.000 zł.,

5) w dzielnicy XIII Zwierzyniec skanalizowanie ulicy Królowej Jadwigi długości 1800 mb kosztem około 90.000 zł.,

6) w dzielnicy XIV Czarna Wieś budowę kanałów w ulicach Kawiory, Szopena, Czarnowiejskiej, odwodnienie gruntów Rady zjazdów przemysłowo-górniczych oraz w przedłużeniu ulicy Urzędniczej — łącznej długości 2000 mb kosztem 120.000 zł.,

7) w dzielnicy XV Nowa Wieś skanalizowanie ulicy Misjonarskiej, Dra Lea, Miechowskiej, Chocimskiej, Nowowiejskiej, Racławickiej, Kazimierza Wielkiego,

8) w dzielnicy XVI Łobzów skanalizowanie ulic Kazimierza Wielkiego i Bartosza Głowackiego,

9) w dzielnicy XVII Krowodrza wykonanie robót kanalizacyjnych w ulicach Mazowieckiej i Wrocławskiej. Odwodnienie ulic pod punktem 7), 8), 9) obejmuje budowa kolektorów zachodnich, których budowa tego roku już się rozpoczęła kosztem około 600.000 zł. W kosztach tych bierze udział Rząd centralny w wysokości 25% ze względu na mające się odwodnić koszary i zakłady wojskowe położone w Łobzowie i Krowodrzy,

10) w dzielnicy XVIII Warszawskie budowę kanałów w ulicach: Żytniej, Sadowej, Czerwonej, Celarowskiej kosztem około 30.000 zł.,

11) dla odwodnienia dzielnic wschodnich t. j. dzielnicy Grzegórzki-Piaski i dzielnicy Dąbie — po lewym brzegu Wisły opracowuje biuro kanalizacyjne projekt kolektorów wschodnich wraz z prawobrzeżnym kolektorem nad Białuchą. Prace te o kardynalnem znaczeniu nie są jeszcze ukończone, wymagają bowiem głębszych studjów jako podstawy przyszłego odwodnienia terytorjów wyżej wspomnianych,

12) w dzielnicy XXII Podgórze budowę kanałów na gruntach Dobrowolskiego w ulicach Rękawka, Głęboka, Skrzyneckiego (w toku roboty), Wielickiej, Bonarka (w robocie) oraz w ul. Płaszowskiej razem 4000 mb kosztem 240.000 zł.

W jak szybkim tempie w stosunku do starego miasta postępuje budowa kanałów w dzielnicach przyłączonych, dość przytoczyć, że w ciągu ostatnich dwóch lat, tj. w roku 1925 i 1926, wykonano w starem mieście, tj. w dzielnicach I—VIII łącznie, zaledwie 688 mb kanałów kosztem 41.280 zł a do wykonania, względnie przebudowy w najbliższych latach, pozostaje w starem mieście jeszcze 6.870 mb kosztem około 400.000 zł.

Z tej ostatniej pozycji przypada:

na dzielnicę	I	600 mb
„	II	— „
„	III	600 „
„	IV	2.420 „
„	V	950 „
na dzielnicę	VI	500 mb
„	VII	800 „
„	VIII	1.000 „

Włączając w sprawę odwodnienia miasta budowę kolektorów nadwiślańskich, około przełożonej Rudawy i wzdłuż kanału spławnego, dokonaną dla asanizacji miasta przez b. rząd zaborczy wskutek podjętych przez niego robót inwestycyjnych dla skanalizowania Wisły, budowy murów i wałów ochronnych, przełożenia koryta Rudawy i budowy kanału spławnego wraz z przełożeniem koryta Wilgi — rozszerzona sieć kanalizacji miejskiej w perjodzie lat 1907—1927 dotknęła swemi gałęziami od zachodu; wzgórza Krzemionek w ulicy Tynieckiej w dzielnicy XI Dębniki, wzgórza Salwator w ulicy św. Bronisławy w dzielnicy XIII Zwierzyniec, granic Woli Justowskiej przy prawobrzeżnym wale cofkowym przełożonej Rudawy w dzielnicy XIII Zwierzyniec, miejskiej Szkoły powszechnej w Łobzowie położonej za Szkołą podchorążych przy ulicy Kazimierza Wielkiego i ulicy Głowackiego, od północy: podjazdu kolejowego w przedłużeniu ulicy Głowackiego w Łobzowie — podjazdu kolejowego w przedłużeniu ulicy Wrocławskiej, podjazdu kolejowego w ulicy Łokietka, Zakładów sanitarnych w ulicy Prądnickiej w dzielnicy XVII Krowodrza, rogatki miejskiej w Aleji Królewskiej (dawna ulica Warszawska), poza cmentarzem, od południa: Aleji Skrzyneckiego wraz z poprzeczką idącą na zachód ku Wildze, ulicy Bonarka, Aleji pod Kopcem do skrzyżowania się z ulicą Wapienną i podjazdu kolei Płaszów-Sucha w ulicy Wielickiej — w dzielnicy XXII Podgórze, od wschodu: dotknęła się przecięcia ulicy Lipowej i ulicy na Dołach w dzielnicy XXII Podgórze, a ujściami obubrzeżnych kolektorów, do Wisły wysunęła się w głąb dzielnic wschodnich i wyprowadziła wody brudne poza km 81 Wisły daleko poza zabudowane miasto.

IV. Drogi i chodniki.

Utrzymanie i budowa dróg w dzielnicach przyłączonych kosztowały Gminę miasta Krakowa, waloryzując wydatki w czasie inflacji wedle każdoczesnego kursu dolara pomnożonego przez 9, w okresie sprawozdawczym:

w dzielnicy	IX	kwotę zł	150.922·15
„	X	„ „	19.314·28
„	XI	„ „	108.948·35
„	XII	„ „	853.338·18
„	XIII	„ „	14.741·81
„	XIV	„ „	45.241·13
„	XV	„ „	62.036·01
„	XVI	„ „	142.100·13
„	XVII	„ „	498.609·28
„	XVIII	„ „	255.679·21
„	XIX	„ „	108.405·63
„	XX	„ „	57.353·24
„	XXI	„ „	25.442·76
„	XXII	„ „	414.418·19
	łącznie zatem	kwotę zł	2,756.550·35

W szczególności z omawianych robót wykonano:

1) w dzielnicy Ludwinów w latach 1911 i 1912 rekonstrukcję szos kosztem 9.133 kor., w latach 1920 do 1926 naprawę i budowę szos i chodników w ulicy Wilga, Barskiej i Tureckiej kosztem 141.789·15 zł.

2) w dzielnicy Zakrzówek w roku 1912 budowę ul. Twardowskiego kosztem 6.555 kor., w latach 1924 do 1925 rekonstrukcję szosy przy tejże ulicy kosztem 6.901 zł w r. 1926 ul. Zielną kosztem 5.728·28 zł.

3) w dzielnicy Dębniki w latach 1911—1913 częściową budowę ul. Twardowskiego, Konopnickiej, Rynku, ul. Barskiej i Madalińskiego kosztem 14.470 kor. 25 hal. w latach 1924 do 1926 budowę szos i chodników w ul. Tynieckiej, Szwedzkiej, Skwerowej, Madalińskiego, Polnej i Barskiej kosztem 94.478·10 zł.

4) w dzielnicy Półwsie Zwierzynieckie w latach 1912 do 1925 budowę dróg i chodników w ulicach Senatorskiej, Słonecznej, Filareckiej, Lelewela, Kraszewskiego i Tadeusza Kościuszki oraz place targowe przy ul. Senatorskiej kosztem 344.602 kor. 45 hal., w latach 1917 do 1926 rekonstrukcję rampy w ul. Tadeusza Kościuszki kosztem 58.840 kor. 86 hal., w latach 1919, 1927 oraz chodnikiw ulicach Na Stawach oraz Syrokomli kosztem 312.047 kor. 10 hal., budowę chodników i rekonstrukcję jezdni w ulicach Syrokomli, Tadeusza Kościuszki, Kasztelańskiej i Słonecznej kosztem 137.727·77 zł.

5) w dzielnicy Zwierzyniec w latach 1912 i 1913 budowę szosy w ulicach Królowej Jadwigi, Ks. Józefa Poniatowskiego, Piastowskiej, ponadto chodników w ulicach Królowej Jadwigi i Ks. Józefa Poniatowskiego kosztem 5.516 kor. 24 hal., w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję szos w ulicach Królowej Jadwigi, św. Bronisławy, Piastowskiej oraz rekonstrukcje dróg polnych kosztem 9.225·57 zł.

6) w dzielnicy Czarna Wieś w latach 1912 do 1916 budowę szosy w ul. Konarskiego, chodników w ul. Konarskiego i Czarnowiejskiej kosztem 19.512 kor. 14 hal., w roku 1921 rekonstrukcję chodnika w ul. Kawiory kosztem 3800 zł, w latach 1924 do 1926 naprawę szos w ul. Czarnowiejskiej i Miechowskiej budowę chodników kosztem 25.680·99 zł.

7) w dzielnicy Nowa Wieś w latach 1912 do 1916 budowę jezdni i chodników w ulicach Konarskiego, Urzędniczej, Kazimierza Wielkiego, Kujawskiej kosztem 19.568 kor. 19 hal., w latach 1924 do 1926 budowę nawierzchni i chodników w ulicach Pomorskiej, Kazimierza Wielkiego i Juljusza Lea kosztem 42.267·82.

8) w dzielnicy Łobzów w latach 1912 i 1913 naprawę szosy i budowę chodników w ul. Kazimierza Wielkiego i Głowackiego kosztem 3.359 kor. 59 hal., w latach 1919 i 1920 budowa chodnika koło szkoły Podchorążych 118.892 kor. 83 hal., w roku 1921 rekonstrukcje szosy w ulicach Bronowickiej i Gnieźnieńskiej kosztem 5.200 zł, w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję szosy w ul. Bronowickiej kosztem 10.842·34 zł oraz budowę szosy w ul. Juljusza Lea kosztem 77.500·— zł.

9) w dzielnicy Krowodrza w latach 1912 do 1917 rekonstrukcja szos w ulicach Mazowieckiej, Łokietka i Krowodrzy Murowanej, budowę chodnika w ulicy Mazowieckiej kosztem 304.972 kor. 24 hal., w latach 1919 i 1920 remont szos w ul. Tońskiej, Wrocławskiej, Prądnickiej i Łokietka kosztem 85.117 kor. 21 hal., wreszcie w latach 1922 do 1926 budowę chodnika w ulicach Lubelskiej, Wrocławskiej, Śląskiej, remont szosy w ulicy Prądnickiej, naprawę dróg polnych kosztem 109.219·73 zł.

10) w dzielnicy Warszawskie w latach 1912 i 1913 chodniki w ul. Żmudzkiej kosztem 3.436 kor. 57 hal. i latach 1918 i 1919 chodniki w ulicach Wiśniowej i Warszawskiej kosztem 153.329 kor. 20 hal., wreszcie w latach 1924 do 1927 remont szos i budowę chodników w ulicach Warszawskiej i Morgensterna kosztem 98.913·43 zł.

11 w dzielnicy Grzegórzki-Piaski w latach 1912 1917 budowę nawierzchni szos i chodników w ulicach Żółkiewskiego, Grzegórzeckiej, Chodkiewicza i Wincentego Pola kosztem 47.325 kor. 57 hal., w roku 1920 konserwację szos kosztem 528 zł 10 gr, w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję szos w ul. Grzegórzeckiej, Glinianej i Fabrycznej kosztem 60.551·96 zł.

12) w dzielnicy Dąbie ogólną rekonstrukcję dróg w roku 1911 kosztem 3.280 kor. 50 hal., w latach 1924 do 1926 ponowną rekonstrukcję wszystkich szos w szczególności zaś nawierzchni ulicy Mogilskiej kosztem 54.072·74 zł.

13) w dzielnicy Płaszów w roku 1912 budowę nawierzchni w ul. Płaszowskiej kosztem 7.950 kor., w latach 1924 do 1926 rekonstrukcję ulic Płaszowskiej, Przewóz, Gromadzkiej, Rybitwy i Kasztelańskiej łącznym kosztem 17.492·76 zł.

14) w dzielnicy Podgórze w roku 1915 i 1917 budowę ul. Salinarnej i Lwowskiej pod tramwaj kosztem 26.320 kor. 17 hal., w roku 1918 chodniki przy ulicy Tarnowskiego kosztem 358 kor. 18 hal., w latach 1919 i 1920 rekonstrukcję ul. Długosza i Placu Serkowskiego kosztem 110.374 kor. 21 hal., wreszcie w latach 1921 do 1926 włącznie rekonstrukcję jezdni oraz budowę chodników w ulicach Salinarnej, Kalwaryjskiej, Przemysłowej, Lwowskiej, Krzemionki, Wadowickiej, Krakusa, Józefińskiej, Targowej, Łagiewnickiej, Rękawki, Placu Serkowskiego, Plac Zgody, Długosza, Rynku Głównego kosztem łącznie 277.365·60 zł.

Jak z powyższego zestawienia wynika największych inwestycyj dokonano w Dz. IX, XI, XII, XVI i XVII, w dzielnicy XVIII oraz XXII.

Przechodząc te tylko agendy Budownictwa miejskiego oddział B., a dotyczące sprawy rozszerzenia miasta na gminy sąsiednie od roku 1910 do roku 1926, możemy śmiało stwierdzić, że Rada miejska i Zarząd miasta dobrze wiedziały o tem, że włączając gminy sąsiednie do obrębu miasta Krakowa nakładają na siebie ciężki obowiązek stworzenia na tych terytorjach nowych warsztatów pracy, nowej kultury, nowych sił i nowego zasobu majątku miejskiego. Mimo tej świadomości przy ostatecznych układach Rada miasta przyjmowała bez zastrzeżeń w zakres swoich zobowiązań wszelkie warunki stawiane piśmiennie przez dawne Zarządy gmin, bez względu na to, czy źródło ich było wobec dawnych stosunków gospodarczych w tychże gminach uzasadnione czy nie, była bowiem przekonana, że idea sama rozszerzenia miasta narzuci jej o wiele większe i cięższe zadania, które spełniając, zadość uczyni samoczynnie wszelkim pisanym warunkom.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 7946/27 Kraków, dnia 7 listopada 1927.
M. U. P.

Podatek towarowy.

OBWIESZCZENIE.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 kwietnia 1927 Nr. 42 Dz. U. Rz. P. poz. 372 uwolniono od podatku towarowego materjały budowlane, o ile są przeznaczone na cele mieszkaniowo-budowlane.

W myśl tego rozporządzenia Gmina miasta Krakowa będzie pobierała podatek towarowy od wszelkich materjałów budowlanych, które są przeznaczone na budowę budynków, nie będących domami mieszkalnemi, jak fabryki, magazyny, sklepy etc., lub które nie mając jeszcze przeznaczenia, idą do składu. Nie będzie zaś pobierała podatku od materjałów, przeznaczonych na budowę domów mieszkalnych i tam wprost dostawianych, jeżeli sprowadzający przedłoży Urzędowi Poborowemu poświadczenie prowadzącego budowę, że dotyczący materjał przeznaczony jest na budowę domu mieszkalnego. Poświadczenie ma nadto zawierać oznaczenie materjału, jego ilość, imię i nazwisko właściciela budynku i ulicę, przy której się znajduje.

O tem zawiadamia się strony interesowane z nadmieniem, że rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia 15 listopada 1927.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 29931/27 Kraków, dnia 8 listopada 1927.
VII.

Ograniczenie przejazdu przez część ulicy Kopernika.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie § 4 Przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym w mieście Krakowie z dnia 14 czerwca 1927 roku L. B. P. 7069/27, wydaje Magistrat w porozumieniu z Dyrekcją Policji następujące rozporządzenie, dotyczące ograniczenia przejazdu przez część ulicy Kopernika:

§ 1. Zabrania się przejazdu wozami ciężarowymi, tak mechanicznymi jak i zaprzężonymi, przez odcinek ulicy Kopernika pomiędzy ul. Mogilską a ul. Blich.

Przez powyższy odcinek ulicy Kopernika wolno przejeżdżać tymi wozami tylko w przypadku, gdy wóz ma zajechać celem dowiezienia lub odwiezienia przedmiotów do jednego z domów, położonych przy powyższym odcinku.

§ 2. Przekraczający przepisy niniejszego rozporządzenia karani będą przez Magistrat, o ile nie podlegają surowszemu przepisowi karnemu po myśli postanowień art. 21 i 22 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. U. Rzp. Nr. 89 poz. 656, przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. U. Rzp. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do wysokości 500 zł. lub karą aresztu do dwóch miesięcy.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu. Nad przestrzeganiem niniejszego rozporządzenia czuwać będą organa Magistratu i Policji Państwowej.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 29931/27 Kraków, dnia 8 listopada 1927.
VII.

Utrzymanie w mocy niektórych rozporządzeń regulujących komunikację w mieście.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie § 4 »Przepisów o używaniu i ochronie ulic, oraz o ruchu ulicznym w stoł. król. mieście Krakowie« z dnia 14 czerwca 1927 r. L. B. P. 7069/27 wydaje Magistrat następujące rozporządzenie, dotyczące utrzymania w mocy niektórych rozporządzeń, regulujących komunikację w mieście.

§ 1. Utrzymuje się w mocy wyszczególnione poniżej rozporządzenia Magistratu a mianowicie:

a) Rozporządzenie z dnia 15 czerwca 1925 roku L. 13690/25-VII o zakazie jazdy motocyklami w ulicy Syrokomli.

b) Rozporządzenie z dnia 12 listopada 1925 roku L. 25808/25-VII o zakazie przejazdu samochodami ciężarowymi przez ulicę Wielopole.

c) Rozporządzenie z dnia 19 kwietnia 1926 roku L. 8333/26-VII o ustanowieniu stacji dla autobusów i w związku z niem wydany regulamin dla przystanku wozów autobusowych na pl. Św. Ducha z dnia 30 maja 1926 L. 11937/26-VII.

d) Rozporządzenia z dnia 28-go marca 1927 roku L. 4600/27-VII w sprawie wprowadzenia jednokierunkowego ruchu kołowego na ulicach Florjańskiej, Sławkowskiej i Szewskiej, oraz zakazu przejazdu przez ulicę Sienną, Pijarską i plac Marjacki.

§ 2. Przekraczający przepisy wyszczególnionych powyżej rozporządzeń karani będą przez Magistrat, o ile nie podlegają surowszemu ukaraniu, po myśli postanowień art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 Dz. Ust. Rzp. Nr. 89 poz. 656 przy zastosowaniu rozporządzenia Rady Minjstrów z dnia 21 stycznia 1924 Dz. Ust. Rzp. Nr. 9 poz. 89 grzywnami do wysokości 500 zł. lub karą aresztu do dwóch miesięcy.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia, z tą chwilą tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z niem przepisy rozporządzeń dotychczas obowiązujących.

Nad przestrzeganiem niniejszego rozporządzenia czuwać będą organa Policji Państwowej.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 7964/27
I.

Kraków, dnia 25 listopada 1927.

Ruch budowlany w Krakowie

od 1-go stycznia 1925 do 30-go czerwca 1927 r.

Rada miejska uchwałą z dnia 2 czerwca 1927 r. poleciła regulaminowo traktować zgłoszony wniosek o przedłożenie sprawozdania dotyczącego ruchu budowlanego za lata 1925, 1926 i 1927 ze szczególnem uwzględnieniem budowli mieszkalnych, wykonanych przy pomocy pożyczek z funduszu rozbudowy miasta (ilość domów, mieszkań, pokoi itp.). W tym celu Budownictwo Miejskie zebrało potrzebne daty a M. Biuro Statystyczne opracowało je wedle zasad umiejętności statystycznej we formie tablic, które się poniżej ogłasza.

Do L. B. S. 2389/27.

Liczba budowli oddanych do użytkowania w Krakowie w latach od 1 stycznia 1925 do 30 czerwca 1927.

Tabl. I.

Dzielnica	Rok 1925					Rok 1926					Od 1/I — 30/VI 1927					Ogółem od 1/I 1925 — 30/VI 1927				
	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**	Nowe budowle	Przebudowy	Dobudowy	Nadbudowy	**Razem**
I	—	1	2	—	3	1	—	1	5	7	—	1	—	2	3	1	2	3	7	13
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	3	3	6	—	—	1	—	1	—	2	—	1	3	—	2	4	4	10
IV	1	—	3	1	5	2	—	1	—	3	—	—	1	4	5	3	—	5	5	13
V	1	—	2	—	3	—	—	1	1	2	—	1	4	2	7	1	1	7	3	12
VI	1	1	3	1	6	10	—	—	1	11	—	—	—	—	—	11	1	3	2	17
VII	—	—	2	2	4	—	1	—	5	6	—	—	1	1	2	—	1	3	8	12
VIII	7	1	8	10	26	1	1	7	4	13	1	—	2	1	4	9	2	17	15	43
Razem	10	3	23	17	53	14	2	11	16	43	1	4	8	11	24	25	9	42	44	120
IX	—	—	4	2	6	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	1	4	3	8
X	2	—	3	1	6	4	—	1	—	5	1	1	4	—	6	7	1	8	1	17
XI	2	—	4	6	12	2	—	1	2	5	1	—	2	2	5	5	—	7	10	22
XII	4	—	3	—	7	7	—	—	2	9	3	—	—	1	4	14	—	3	3	20
XIII	2	—	6	—	8	2	1	—	—	3	2	—	2	—	4	6	1	8	—	15
XIV	1	—	—	—	1	2	—	1	1	4	1	—	1	2	4	4	—	2	3	9
XV	2	—	2	3	7	4	—	—	1	5	5	—	1	2	8	11	—	3	6	20
XVI	—	1	—	—	1	1	—	1	—	2	5	—	2	1	8	6	1	3	1	11
XVII	3	—	1	1	5	1	—	1	1	3	10	1	6	1	18	14	1	8	3	26
XVIII	4	—	3	—	7	5	—	—	1	6	4	—	—	—	4	13	—	3	1	17
XIX	1	—	3	1	5	4	1	3	—	8	1	—	3	1	5	6	1	9	2	18
XX	2	1	2	—	5	4	1	—	—	5	2	—	—	—	2	8	2	2	—	12
XXI	6	1	4	—	11	9	1	1	2	13	4	—	1	—	5	19	2	6	2	29
XXII	13	6	21	12	52	12	1	13	11	37	5	1	3	3	12	30	8	37	26	101
Razem	42	9	56	26	133	57	5	22	22	106	44	4	25	13	86	143	18	103	61	325
Ogółem	52	12	79	43	186	71	7	33	38	149	45	8	33	24	110	168	27	145	105	445

Do L. B. S. 2389/27.

Liczba mieszkań i ubikacji w Krakowie w latach od

Tabl. II a.

Rok 1925

Dzielnica	Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
	W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
	nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
I	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	—	—	13	47	—	—	13	47
IV	11	40	—	—	1	1	3	6	15	47
V	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2
VI	115	557	1	4	2	9	—	—	118	570
VII	—	—	—	—	2	5	—	—	2	5
VIII	42	88	—	—	21	64	2	3	65	155
Razem	168	685	1	4	39	126	6	11	214	826
IX	—	—	—	—	11	27	3	8	14	35
X	27	35	—	—	2	4	6	11	35	50
XI	9	28	—	—	11	32	2	2	22	62
XII	37	75	—	—	—	—	8	29	45	104
XIII	3	10	—	—	—	—	6	13	9	23
XIV	3	8	—	—	—	—	—	—	3	8
XV	5	28	—	—	5	18	1	3	11	49
XVI	—	—	2	2	—	—	—	—	2	2
XVII	19	77	—	—	2	4	1	3	22	84
XVIII	21	37	—	—	—	—	—	—	21	37
XIX	1	2	—	—	—	—	—	—	1	2
XX	22	34	1	2	—	—	2	4	25	40
XXI	44	76	1	3	—	—	3	8	48	87
XXII	27	83	6	13	25	75	19	39	77	210
Razem	218	493	10	20	56	160	51	120	335	793
Ogółem	386	1178	11	24	95	286	57	131	549	1619

oddanych na użytkowanie
1. I. 1925 do 30. VI. 1927.

Tabl. II b. **Rok 1926**

Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
50	52	—	—	44	85	4	8	98	145
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
90	96	—	—	—	—	1	2	91	98
—	—	—	—	2	4	—	—	2	4
15	62	—	—	3	10	—	—	18	72
—	—	—	—	13	40	—	—	13	40
17	59	15	24	23	46	24	41	79	170
172	269	15	24	85	185	30	52	302	530
—	—	—	—	2	6	—	—	2	6
9	27	—	—	—	—	1	1	10	28
4	13	—	—	6	16	1	4	11	33
84	240	—	—	2	8	—	—	86	248
5	8	11	34	—	—	—	—	16	42
90	107	—	—	1	2	1	2	92	111
47	149	—	—	1	5	—	—	48	154
2	6	—	—	—	—	—	—	2	6
1	6	—	—	9	34	—	—	10	40
13	38	—	—	4	8	—	—	17	46
4	11	1	1	—	—	—	—	5	12
35	37	5	5	—	—	—	—	40	42
17	29	1	1	4	12	1	3	23	45
116	197	—	—	28	68	47	87	191	352
427	868	18	41	57	159	51	97	553	1165
599	1137	33	65	142	344	81	149	855	1695

Dzielnica	Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
	W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
	nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
I	—	—	5	28	5	16	—	—	10	44
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	2	2	9	31	—	—	11	33
IV	—	—	—	—	13	26	—	—	13	26
V	—	—	—	4	2	2	8	33	10	39
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII	—	—	—	—	3	14	3	4	6	18
VIII	15	34	—	—	2	5	1	3	18	42
Razem	15	34	7	34	34	94	12	40	68	202
IX	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
X	2	4	4	9	—	—	5	13	11	26
XI	2	10	—	—	2	13	1	3	5	26
XII	11	34	—	—	3	9	—	—	14	43
XIII	2	4	—	—	—	—	6	12	8	16
XIV	2	3	—	—	3	6	1	2	6	11
XV	15	50	—	—	3	7	—	—	18	57
XVI	21	52	—	—	1	2	7	12	29	66
XVII	41	143	3	6	3	3	5	16	52	168
XVIII	7	30	—	—	—	—	—	—	7	30
XIX	5	7	—	—	4	5	4	13	13	25
XX	5	9	—	—	—	—	—	—	5	9
XXI	11	20	—	—	—	—	—	—	11	20
XXII	12	31	—	1	9	16	6	16	27	64
Razem	136	397	8	17	28	61	35	87	207	562
Ogółem	151	431	15	51	62	155	47	127	275	764

Tabl. II-d. **Razem od 1. I. 1925—30. VI. 1927 roku.**

Oddano do użytkowania na cele mieszkalne:									
W budynkach						W częściach dobudowanych		Ogółem w budynkach oddanych do użytkowania	
nowowybudowanych		przebudowanych		nadbudowanych					
mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji	mieszkań	ubikacji
50	52	5	28	49	101	4	8	108	189
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	2	22	78	1	1	25	81
101	136	—	—	14	27	4	8	119	171
—	—	—	4	4	6	9	35	13	45
130	619	1	4	5	19	—	—	136	642
—	—	—	—	18	59	3	4	21	63
74	181	15	24	46	115	27	47	162	367
355	988	23	62	158	405	48	103	584	1558
—	—	1	1	13	33	3	8	17	42
38	66	4	9	2	4	12	25	56	104
15	51	—	—	19	61	4	9	38	121
132	349	—	—	5	17	8	29	145	395
10	22	11	34	—	—	12	25	33	81
95	118	—	—	4	8	2	4	101	130
67	227	—	—	9	30	1	3	77	260
23	58	2	2	1	2	7	12	33	74
61	226	3	6	14	41	6	19	84	292
41	105	—	—	4	8	—	—	45	113
10	20	1	1	4	5	4	13	19	39
62	80	6	7	—	—	2	4	70	91
72	125	2	4	4	12	4	11	82	152
155	311	6	14	62	159	72	142	295	626
781	1758	36	78	141	380	137	304	1095	2520
1136	2746	59	140	299	785	185	407	1679	4078

Do L. B. S. 2389/27.

Liczba budowli dokonanych w Krakowie w czasie od 1.I. 1925 do 30.VI. 1927 przy pomocy pożyczek udzielonych z funduszu rozbudowy miast.

Tabl. III-a. **Rok 1925.**

Dzielnica	Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
I	—	—	1	—	2	—	—	—	3	—
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	—	—	3	—	3	—	6	—
IV	1	1	—	—	3	—	1	—	5	1
V	1	—	—	—	2	—	—	—	3	—
VI	1	—	1	—	3	—	1	—	6	—
VII	—	—	—	—	2	—	2	—	4	—
VIII	7	2	1	—	8	—	10	—	26	2
Razem	10	3	3	—	23	—	17	—	53	3
IX	—	—	—	—	4	—	2	—	6	—
X	2	—	—	—	3	1	1	—	6	1
XI	2	—	—	—	4	—	6	—	12	—
XII	4	2	—	—	3	1	—	—	7	3
XIII	2	—	—	—	6	—	—	—	8	—
XIV	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
XV	2	1	—	—	2	—	3	—	7	1
XVI	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
XVII	3	—	—	—	1	—	1	—	5	—
XVIII	4	2	—	—	3	—	—	—	7	2
XIX	1	—	—	—	3	—	1	—	5	—
XX	2	—	1	—	2	—	—	—	5	—
XXI	6	1	1	—	4	—	—	—	11	1
XXII	13	3	6	—	21	—	12	2	52	5
Razem	42	9	9	—	56	2	26	2	133	13
Ogółem	52	12	12	—	79	2	43	2	186	16

Tabl. III-b. **Rok 1926.**

Dzielnica	Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
I	1	—	—	—	1	—	5	2	7	2
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
IV	2	1	—	—	1	—	—	—	3	1
V	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
VI	10	8	—	—	—	—	1	—	11	8
VII	—	—	1	—	—	—	5	—	6	—
VIII	1	—	1	—	7	1	4	1	13	2
Razem	14	9	2	—	11	1	16	3	43	13
IX	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
X	4	1	—	—	1	—	—	—	5	1
XI	2	1	—	—	1	—	2	—	5	1
XII	7	5	—	—	—	—	2	—	9	5
XIII	2	—	1	1	—	—	—	—	3	1
XIV	2	2	—	—	1	—	1	—	4	2
XV	4	3	—	—	—	—	1	—	5	3
XVI	1	1	—	—	1	—	—	—	2	1
XVII	1	—	—	—	1	—	1	1	3	1
XVIII	5	1	—	—	—	—	1	—	6	1
XIX	4	—	1	—	3	—	—	—	8	—
XX	4	—	1	—	—	—	—	—	5	—
XXI	9	1	1	—	1	—	2	—	13	1
XXII	12	5	1	—	13	—	11	5	37	10
Razem	57	20	5	1	22	—	22	6	106	27
Ogółem	71	29	7	1	33	1	38	9	149	40

Tabl. IIIc. Rok 1927 (od 1. I. do 30. VI.)

Dzielnica	Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
I	—	—	1	—	—	—	2	—	3	—
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	—	—	2	—	—	—	1	—	3	—
IV	—	—	—	—	1	—	4	—	5	—
V	—	—	1	—	4	—	2	—	7	—
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—
VIII	1	1	—	—	2	—	1	—	4	1
Razem	1	1	4	—	8	—	11	—	24	1
IX	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
X	1	—	1	—	4	1	—	—	6	1
XI	1	1	—	—	2	—	2	1	5	2
XII	3	—	—	—	—	—	1	—	4	—
XIII	2	—	—	—	2	1	—	—	4	1
XIV	1	1	—	—	1	—	2	—	4	1
XV	5	3	—	—	1	—	2	1	8	4
XVI	5	2	—	—	2	—	1	—	8	2
XVII	10	3	1	—	6	1	1	—	18	4
XVIII	4	—	—	—	—	—	—	—	4	—
XIX	1	—	—	—	3	—	1	—	5	—
XX	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
XXI	4	1	—	—	1	—	—	—	5	1
XXII	5	3	1	—	3	—	3	1	12	4
Razem	44	14	4	—	25	3	13	3	86	20
Ogółem	45	15	8	—	33	3	24	3	110	21

Tabl. III d. **Ogółem od 1. I. 1925 do 30. VI. 1927.**

Nowe budowle		Przebudowy		Dobudowy		Nadbudowy		Ogółem	
Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek	Ogółem	W tem przy pomocy pożyczek
1	—	2	—	3	—	7	2	13	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	—	4	—	4	—	10	—
3	2	—	—	5	—	5	—	13	2
1	—	1	—	7	—	3	—	12	—
11	8	1	—	3	—	2	—	17	8
—	—	1	—	3	—	8	—	12	—
9	3	2	—	17	1	15	1	43	5
25	13	9	—	42	1	44	3	120	17
—	—	1	—	4	—	3	—	8	—
7	1	1	—	8	2	1	—	17	3
5	2	—	—	7	—	10	1	22	3
14	7	—	—	3	1	3	—	20	8
6	—	1	1	8	1	—	—	15	2
4	3	—	—	2	—	3	—	9	3
11	7	—	—	3	—	6	1	20	8
6	3	1	—	3	—	1	—	11	3
14	3	1	—	8	1	3	1	26	5
13	3	—	—	3	—	1	—	17	3
6	—	1	—	9	—	2	—	18	—
8	—	2	—	2	—	—	—	12	—
19	3	2	—	6	—	2	—	29	3
30	11	8	—	37	—	26	8	101	19
143	43	18	1	103	5	61	11	325	60
168	56	27	1	145	6	105	14	445	77

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 35572/27
VII.

Kraków, dnia 28 listopada 1927.

Taryfa opłat za wywóz popiołu.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie uchwały Rady miasta z dnia 2-go stycznia 1920 r. L. 193/20 ustanawia Magistrat następującą taryfę opłat za wywóz popiołu i zmiotków domowych, oraz rumowiska i ziemi:

1) za wywóz jednej skrzyni o pojemności 100 litrów popiołu . . . . zł. 0·50
2) za wywóz 1 m^3 rumowiska, ziemi itp. przedmiotów, których składanie do skrzyni na popiół jest niedozwolone . „ 10·00

Taryfa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1927 r. i obowiązuje aż do odwołania.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 35736/27
VII.

Kraków, dnia 28 listopada 1927.

Taryfa należytości za wywóz nieczystości kloacznych.

OBWIESZCZENIE.

Na podstawie uchwały Rady miasta z dnia 17-go stycznia 1918 r. L. 7912/18-Ib. ustanawia Magistrat następującą taryfę należytości za wywóz nieczystości kloacznych i pompowanie wody, oraz za dostarczenie robotników i furmanek przez Zakład Czyszczenia Miasta:

1) Za wypompowanie i wywóz nieczystości kloacznych od 1 m^3 w dzień . . . zł. 14·00
od 1 m^3 w nocy . . . . „ 21·00
2) Za wypompowanie wody z piwnic za jedną godzinę . . . . „ 42·00
3) Za dostarczenie robotników i furmanek przy ręcznem czyszczeniu dołów kloacznych, śluz, kanałów i innych tym podobnych pracach:
a) za jeden dzień pracy robotnika kanalarskiego w dniu powszednim . „ 14·00
b) za jedną noc pracy robotnika kanalarskiego w dniu powszednim . . „ 21·00
c) za jeden dzień pracy robotnika kanalarskiego w dniu świątecznym . „ 28·00
d) za jedną furmankę przez cały dzień „ 30·00
e) za jedną furmankę przez całą noc . „ 45·00
f) za jedną furmankę przez cały dzień świąteczny . . . . „ 60·00
g) za jedną wiązkę siana lub słomy . „ 1·00
h) za 100 kg. koksu . . . . „ 6·00
i) za użycie pieca koksowego dziennie „ 1·00
j) za użycie narzędzi, światła etc. 25 % kosztów robocizny.
4) Za dostarczenie robotników dla innych robót niekanalarskich:
a) za 1 dzień pracy robotnika w dniu powszednim . . . . zł. 60·0
b) za jedną noc pracy robotnika w dniu powszednim . . . . „ 9·00
c) za 1 dzień pracy robotnika w dniu świątecznym . . . . „ 12·00

Za roboty, wykonane poza granicami miasta obowiązuje taryfa o 50 procent wyższa.

Taryfa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1-go grudnia 1927 r. i obowiązuje aż do odwołania.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 3405/27
B. a.

Wykaz

częściowej zmiany policzbowania domów po stronie prawej ulicy Wrocławskiej w Dz. XVII. Krowodrza od lp. 81 do 93 w Krakowie.

L. s.	Liczba porządk.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hipot	now. wyk. hipot.	
297	81	81	Buczak Henryk, Piotr i Janina	356 432/2	ogród	171	
		(83)	parcela				
319		85	parcela	428/1		171	
		(87)	parcela				
		(89)	parcela				
248	89	91	Gmina m. Krakowa Urząd Poborów i Opłat (dawna akcyza)	497/1		4	
			Podjazd pod mostem kolejowym				
2	83	93	Rajtar Jan i Stefanja	355		281	
			Droga do Bronowic				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w r.

L. 3772/27
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów w ul. Wenecja w Dz. IV. Piasek w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz. Dawna	L. porz. Nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Garncarskiej				
139	2	2 4	Gumiński Jan	570 571	796	381 382	
189	4 6	6 8	Dr. Frączkiewicz Jan Dr. Ekier Władysław	572 573	856	561	
			Narożnik ul. Zabiej				
419	(10)	(12) (14)	Patrz Al. Mickiewicza 5 i ul. Krupnicza 40				
			Narożnik ul. Krupniczej				

Strona prawa.

L. s.	L. porz. Dawna	L. porz. Nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Garncarskiej				
499	1	1	Stachiewicz Piotr	1754/3 1754/6	2611	384	
	(3)	(3)	parcela				
	(5)	(5)	parcela				
508	7	7	Pochwalska Zofja	580 581/2	386	551	
138		(9)	Patrz ul. Garncarska l. p. 11, 13				
		(11)	parcela				
		(13)	parcela				
509		(15) (17)	Patrz ul. Krupnicza 38				
			Narożnik ul. Krupniczej				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w miesiącu listopadzie 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Prob. kość. N. P. Marji	kanał osusz. przy kościele	plac Marjacki	Fr. Mączyński	3936/27
Dr. Al. Teichman	adapt. mieszk. na I p.	Grodzka 61	S. Jonkler	3474/27
Kajetan Dudziak	przebud. wewn. IV p. domu przerob. portali sklepow. i bramow. w parterze	Florjańska 47	J. Chmielewski	1838/27
		Dz. III.		
Ludwik Lazar	przebud. wozowni, stajni i pralni w part. oficynie jako prowiz.	Smoleńsk 22	Singer	2630/27
Kurja Książęco-Arcybisk. rzymsko-kat. kościoła	nadbud. III i IV p.	Wolska	T. Hoffman	943/27
		Dz. IV.		
Maks Lauterbach	nadbud. III p.	Krupnicza 3	H. Lamensdorf	3586/27
		Dz. V.		
Eugenja Kohnowa	prowizoryczna szopa	Rynek Kleparski 13	M. Sarnecki	3425/27
Dr. Franciszek Ksawery Lewkowicz	nadbud. IV p. i magazyn na poddaszu	Wrocławska 19	Hoffman	3272/27
		Dz. VI.		
Ignacy Schneid	pl. dod. nadbud. III p.	Pańska 4	H. Lamensdorf	2215/27
Löbl Schenker	bud. III p. domu wh. 333 lk. 152/I	Topolowa	S. Feldman	3622/27
Jakób Janczalik	2 balkony na I p.	Dwernickiego 3	Ł. Rok	3577/27
		Dz. VII.		
Gusta Ohrenstein	nadbud. III p.	Dietla 62	Ł. Rok	4301/27
		Dz. VIII.		
Żyd. Tow. Szkoły Lud.	nadb. II i III p. na domu I p.	Brzozowa 5	Wexner	3084/27
Gołda Lewkowicz	klozet spłukiwany	Józefa 13	L. Gutman	3013/27
Szymon Briefel i Michał Koch	dom III p.	Dajwór Starowiślna lk. 372/I	S. Singer	3167/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. VIII.		
Dawid Żarkier	nadbud. III p. pl. dod.	Miodowa 29	Z. Prokesz	2664/27
		Dz. X.		
Jan Zięba	part. pracownia fryzjerska	Twardowskiego 49	Kryłoszański	4324/27
		Dz. XI.		
Prof. inż. Stella Sawicki	part. dom mieszkalny	Polna 4	St. Sawicki	2978/27
Marja Mazurkiewicz	II p. dom	Madalińskiego 7	Kryłoszański	3664/27
Wiktorja Danielewicz	I p. dom	Skwerowa róg Puła-skiego	Jan Bujański	3556/27
		Dz. XII.		
Benjamin Pencala	pl. dod. I-piętrow. domu z poddaszem	Włóczków 4	J. Stobiecki	2991/27
F. Łodziński	parter. dom z poddaszem	Senatorska 8	A. Dostal	2766/27
Ludwik Schnitzer	I p. dom narożny	róg Syrokomli Mo-rawskiego lk. 1982/3 1991/11	B. Torbe	4818/27
		Dz. XIII.		
Krakowska Białoskórnia	stacja transf.	Królowej Jadwigi 91	S. Singer	3058/27
Magdalena Pietrończyk	parterowy dom i szopa z wychodkiem	Królowej Jadwigi 119	Guzikowski	2884/27
Józef Pietruszczak	dom przyziemny z pod-daszem	Zwierzyniec lk. 1508/1	S. Baum	2925/27
Zarząd Związku Młodzieży Rękodzieln. i Przemysł.	prowizoryczna kancelarja i wejście	Park »Juvenia«	— — — —	2140/27
Kazimierz Roman	stodoła	Ks. Józefa 107	Albin Wiktor	3072/27
		Dz. XV.		
Roman Ferek	pl. dod. II p. domu	Urzędnicza 19	T. Bujas	4534/27
Józ. i Herm. Cebulscy	I p. dom z suterenami	Urzędnicza 10	Kryłoszański	3497/27
		Dz. XVI.		
Emil Modrycki	dwie parter. dobud. w suter. i pokój	Kazimierza W. 120	H. Lamensdorf	3303/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XVII.				
F-ma »Herbewo« S. A.	III p. dom z półpiętrem	Al. Słowackiego	J. Pokutyński	3428/27
Stanisław Zagóla	dobud. werandy	Wrocławska 70	St. Kumala	3751/27
Stefan Mudry	wychodek, dół kloaczny, gnojownik	Lubelska 8	Z. Szufa	3028/27
Dz. XVIII.				
Bronisława Ceterowa Jan Michniak	dom I p.	boczna Mogilska Piaski lk. 21/60	R. Bandurski	2301/27
Wincenty Schindler	dom II p. z poddaszem	Mogilska boczna wh. 433	Stadnicki, Ślęzak	3218/27
Walerja Egnerowa	dom przyziemny z poddaszem	Mogilska b. lk. 21/40 21/41, 21/42, 21/43	J. Karwat	2951/27
Dz. XIX.				
Władysław Sobczyk	I-o p. oficyna	Rzeźnicza lk. 377/9	S. Jonkler	1378/27
Amalja Grünberg	dom II p.	Mogilska 33	J. Karwat	3075/27
Franciszek Krzyżanowski	dom II p.	Piaski	E. Skawiński	1835/27
Aleks. i Józefa Jelonek	dom I p.	Mogilska b. lk. 21/74	Z. Szufa	3727/27
Franciszek Psotka	dobud. I p. domu i nadbud. I p. nad częścią part.	Żółkiewskiego 34	E. Skawiński	2527/27
Dz. XXI.				
Jan i Julja Medwid	I p. dom	Płaszowska lk. 751/1	St. Polański	3393/27
Jan i Barbara Boroniowie	dobud. kuchenki do ofic.	Przewóz lk. 533/36	— — — — —	3557/27
Marja Bodnicka	dom przyziemny, stajnia i wozownia	Zabłocie przedłuż. wh. 65	A. Czunko	3178/27
Dz. XXII.				
Antoni Hildebrand	dobud. II p.	Wielicka 28	Kryłowski	3932/27
Urban Płatek	nadbud. I p. i bud. I p. ofic. (odnow. pl.)	Zamojskiego 46	A. Dostal	4600/27
Zofja Wantuch	II p. dom	Wałowa 7	Kryłowski	3563/27
Anastazja Stan. Honkisz	nadbud. II p. i dobudow. I p. ofic.	Krasickiego 22	E. Oraczewski	3341/27
Władysław Stoch	prowizoryczny klozet	Rynek 4	A. Sołtys	4305/27
Piotr i Marja Salowie	przyziemne oficyny murowane	Bonarka lk. 19 wh. 401	P. Królikowski	4404/27
Karol i Anna Singer	nadbud. II p.	Lwowska 58 róg Rękawka	S. Singer	3196/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. XXII.				
Spadkobiercy śp. Rehmana	pralnie i komórki	Zamojskiego 18	A. Sołtys	3730/27
Wincenty i Hel. Wieczorek	dom III p.	Szkolna Rękawka 4	A. Kramarski	3316/27
Chaim Gusta i N. Wertheimer	przyziemn. dobud. stajni i klozety	pl. Zgody 3	A. Dostal	3638/27
Jędrzej i Wiktorja Jędrzejowski	nadbud. II p. 1-szej ofic. i bud. I p. 2-giej ofic.	Lwowska 35	J. Kryłowski	4362/27

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Dr. Wilhelm Szczęsny** 2-im. **Wachholz,** aplikant konceptowy Magistratu, na zasadzie § 89 statutu m. mianowany został z dniem 1 listopada 1927 r. prowizorycznym referentem Magistratu z poborami VIII. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 11389/27).

P. **Juljan Stolarczyk,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 października 1927 r. prowizorycznym szoferem Wodociągu miejskiego z poborami XII. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 8548/26).

P. **Jan Dziedzic III.,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 stycznia 1928 r. prowizorycznym bronzownikiem Wodociągu miejskiego z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6718/26).

P. **Augustyn Martyka,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym dozorcą wodomierzy Wodociągu miejskiego z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6724/26).

P. **Andrzej Szulga,** dezynfekcjonarjusz miejski, na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 maja 1927 r. dezynfekcjonarjuszem miejskim z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 2985/27).

P. **Józef Głowacki,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6653/26).

P. **Stefan Jaglarz,** na zasadzie § 89 statutu m., przyjęty został z dniem 9 sierpnia 1927 r. na prowirycznego strażaka Miejskiej Straży Pożarnej z uposażeniem XV. grupy, szczebel **a.** (L. prez. 10032/27).

P. **Jan Kowalski II.,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym stróżem Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 1184/27).

P. **Jan Szczypczyk,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym woźnym Zarządu Wodociągu miejskiego z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 6711/26).

P. **Antoni Jachimek,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6687/26).

P. **Mikołaj Mazur,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6421/26).

P. **Władysław Noworyta,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 1186/27).

P. **Andrzej Sobesta,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6703/26).

P. **Franciszek Suski,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6689/26).

P. **Antoni Szwajda,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 5628/27).

P. **Stanisław Wawro,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym smararzem Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6709/26).

P. **Antoni Żemliński,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym placowym Wodociągu miejskiego z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 6659/26).

EMERYTURY.

P. **Marjan Illasiewicz,** st. inspektor Budownictwa m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 L. 2645/24 pr.) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 31 października 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. przy zastosowaniu art. 2 statutu emer. z r. 1914 ze względu na policzalną służbę w ilości 25 lat od uposażenia służbowego tj. VII. grupy, szczebel **c.** (L. prez. 9748/27).

P. **Władysław Andrzej 2-im. Bobowski,** adjunkt kancel. Magistratu, na zasadzie art. 28 lit. a statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa) przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 31 października 1927 w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat pełne uposażenie emerytalne VIII. grupy, szczebel **d.** (L. prez. 10868/27).

P. **Karolina Wantuchowa,** wdowa po sekretarzu Magistratu, w myśl art. 36 i 37 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 9 października 1924 L. prez. 2645/24) otrzymała od 1 listopada 1927 począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50% emerytury zmarłego męża miesięcznie w ilości 240 punktów oraz dodatek regulacyjny w ilości 24 punktów, tudzież pensję sierocą dla pozostałych dzieci, a to:

1) córki Jadwigi, ur. 4 października 1910, do końca października 1928 r.

2) córki Zofji, ur. 12 maja 1912, do końca maja 1930 r.

3) córki Aleksandry, ur. 5 stycznia 1915, do końca stycznia 1933 r.

4) córki Janiny, ur. 10 września 1919, do końca września 1937 r. miesięcznie po 60 punktów oraz dodatek regul. po 6 punktów miesięcznie.

(L. prez. 10778/27).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 181 w kad. XVII z dnia 23 listopada 1927 roku.

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski

„ inż. Józef Sare.

„ Dr. Ludwik Schneider.

„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **71.**

Początek posiedzenia o godz. **6·30 wiecz.**

Przed porządkiem dziennym.

Wspomnienie pośmiertne.

Przewodniczący Prez. Rolle poświęcił gorące wspomnienie zmarłemu radcy m. błp. Erlichowi. Przemówienie Prezydenta m. wysłuchała Rada m. stojąc.

Urlopy Radców m.

Rada m. udzieliła wypoczynkowych urlopów rm. Łazarzowi Rockowi 6 tygodni, rm. Janowi Bielesiowi 6 tygodni.

Powołanie do wojew. Komisji dla umarzania pożyczek na odbudowę zniszczonych przez wojnę gospodarstw.

Imieniem Prezydenta miasta naczelnik Biura prez. Przeorski wnosi:

Rada m. uchwali:

Odnośnie do reskryptu krak. Wojewody z dnia 22 b. m. L. Rw. 4363/21 ex 1926 deleguje się po myśli postanowienia art. 10 ust. z dnia 6 maja 1924 Nr. 49 poz. 492 Dz. U. R. P. w zastępstwie Gminy stoł. król. m. Krakowa do wojewódzkiej Komisji dla umarzania pożyczek na odbudowę zniszczonych przez wojnę gospodarstw Prezydenta m. inż. Karola Rollego, w razie przeszkody tegoż Wiceprezydenta Dr. Ludwika Schneidra, oraz członków Rady miejskiej inż. Jana Peltza i Józefa Marskiego. (L. prez. 12500/27).

Uchwalono.

Veniam aetatis.

Imieniem Sekcji II i III naczelnik Biura prez. Przeorski wnosi:

Rada m. uchwali:

1. Architektowi Michałowi Dąbrowskiemu, ur. 29 września 1878 r., a pracującemu w Gazowni miejskiej od 1/XII. 1914 do 15/VI. 1926 i od 15/VII. 1927 dotychczas udziela się veniam aetatis.

2. Upoważnia się P. Prezydenta m. do obsadzenia jednej posady referenta Budownictwa miejsk. w VIII grupie uposażenia poza etatem. (L. prez. 11817/27).

Uchwalono.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow. według następującego brzmienia:

»Na cele zaopatrzenia niezamożnej młodzieży szkolnej w odzież i obuwie na zimę przeznacza Rada miasta Krakowa kwotę 50.000 zł. Prezydjum miasta utworzy ze wszystkich członków Rady miejskiej Komitety przy szkołach, które wspólnie z Dyrekcjami szkół i Komitetami rodzicielskiemi zbadają potrzeby i dokonają rozdziału odzieży i obuwia.

Na pokrycie tego wydatku Rada m. postanawia:

a) podwyższyć opłatę od biletów wstępu do kin od każdego złotego o 5 groszy z tem, że bilety wstępu do 1 złotego są wolne od tej opłaty;

b) podwyższyć o 50 groszy opłaty mytnicze od automobili wjeżdżających do miasta, niezarejestrowanych z siedzibą w Krakowie;

c) podwyższyć opłatę od pojazdów automobilowych osobowych w Krakowie, zarejestrowanych dla celów osobistych o 100 zł rocznie;

d) podwyższyć opłatę od zabaw w karnawale o 10% zaś w dniu Sylwestrowym o 20%.

Opłaty powyższe wchodzą w życie od 1/XII. 1927 i obowiązują aż do czasu pokrycia asygnowanej powyższą uchwałą kwoty 50.000 zł jako samoistne opłaty gminne«.

W głosowaniu wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości przed porządkiem dziennym, wobec czego traktowany będzie regulaminowo.

2. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

»Rada m. postanawia utworzyć Komitet z członków Rady m. zgłaszających się dobrowolnie dla założenia i wybudowania w drodze inicjatywy i darów prywatnych miejskiego Zakładu Wychowawczego dla zaniedbanej młodzieży w Krakowie.

Rada m. zwraca się do Prezydjum m., aby przeznaczyło na ten cel w budżecie na rok 1928/29 jako pierwszy dar 5.000 zł, oświadczając nadto gotowość przeznaczenia gruntu pod budowę tego Zakładu w miarę zebrania odpowiednich funduszów«.

W głosowaniu wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości przed porządkiem dziennym, wobec czego traktowany ma być regulaminowo.

3. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

»Niewłaściwy sposób pobierania podatku lokatorskiego spowodował, że conajmniej połowa ludności miasta zalega z zapłatą podatku lokatorskiego.

Wysokie odsetki zwłoki utrudniają ludności miasta, w szczególności robotnikom, urzędnikom i niezamożnym kupcom oraz rękodzielnikom, wyrównanie tych

podatków, a wysokie należytości egzekucyjne wraz z odsetkami zwłoki wywołują niezadowolenie i żale ludności.

Dla umożliwienia Gminie rychłego uzyskania wpływów z tego podatku a ludności zapłatę tegoż Rada m. postanawia tym wszystkim podatnikom, którzy zapłacą podatek lokatorski w miesiącu grudniu 1927 r. odpisać wszelkie odsetki zwłoki i należytości egzekucyjne, w wypadkach zasługujących na uwzględnienie Prezydent m. może ulgi te przyznać w miesiącu styczniu, bądź w miarę potrzeby przedłużyć generalnie ulgi powyższe na miesiąc styczeń 1928 r.

Rada m. wzywa Prezydenta m., aby wdrożył w Izbie Skarbowej, względnie w Ministerstwie Skarbu, starania o takie same ulgi dla ludności miasta odnośnie do państwowego podatku lokatorskiego i kwaterunkowego«.

W głosowaniu wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości przed porządkiem dziennym, wobec czego traktowany ma być regulaminowo.

4. Rm. Dr. Rosenzweiga, Dr. Langa i tow.:

»Rada m. wzywa Prezydjum m., aby w drodze osobistego przedstawienia sprawy u Ministra Robót Publicznych, Sprawiedliwości i Skarbu uzyskało wstawienie do budżetu państwowego na rok 1928/9 odpowiedniej kwoty na budowę pałacu sprawiedliwości i więzień w Krakowie«.

Wniosek ten ze zgodą wnioskodawców uchwalono traktować regulaminowo.

5. Rm. Z. Klemensiewicza i tow.:

»Rada m. uchwala wyasygnować na cel olimpjady z funduszów gminnych kwotę 20.000 zł płatną w 4 ratach miesięcznych od 1/XII. 1927 r. począwszy«.

W głosowaniu wniosek niniejszy przekazano traktować regulaminowo.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1. Rm. Dr. Rowińskiego:

»Zapytuję jaki los spotkał uchwałę Rady m., powziętą przed przeszło półrokiem, a postanawiającą na mój wniosek powołanie do życia Komisji dla przyszłości naszego miasta, zagrożonego przez przenoszenie do innych miast różnych instytucyj publ. i urzędów, oraz przez inne postanowienia władz centralnych i przez zmianę stosunków, jaka zaszła po wojnie«.

Przewodn. Prezydent Rolle odpowiedział, że na zgłoszoną interpelację udzieli wyjaśnienia na najbliższem posiedzeniu Rady m.

2. Rm. Dr. Rosenzeiga i tow.:

„Zapytujemy Pana Prezydenta dlaczego dotychczas nie przedłożono Radzie miasta nominacji Dyrektora Magistratu — w myśl postanowień statutu.

Dotychczasowy stan wywołuje zaniedbanie w administracji i rozdęcie jej do rozmiarów pochłaniających połowę dochodów gminy“.

Przewodniczący Prezydent Rolle wyjaśnia, że na zgłoszoną interpelację udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m.

3. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow.:

„Chodnik przy ulicy Szpitalnej od strony Małego Rynku po stronie lewej i chodnik przy ul. Poselskiej w stronę ulicy Senackiej po stronie lewej wskutek skośnego położenia w razie gołoledzi zagraża bezpieczeństwu zdrowia i życia ludzkiego.

Zapytujemy Pana Prezydenta czy skłonny jest dla tych ulic ruchliwych wydać odpowiednie zarządzenia dla ochrony bezpieczeństwa ludności“.

W odpowiedzi Prezydent Rolle wyjaśnia, że na zgłoszoną interpelację udzieli sprawozdania na najbliższem posiedzeniu Rady m.

4. Rm. Puchałki i tow.:

„W ostatnich dniach pojawiła się w dziennikach wiadomość, jakoby Rząd zaniechał planu tworzenia rezerw zbożowych, celem aprowizacji miast i ośrodków przemysłowych. O ileby wiadomość ta była prawdziwa, sprawa aprowizacji ludności miasta Krakowa przez okres zimowy i wiosenny przedstawiałaby się wprost groźnie, zwłaszcza wobec tendencji w kierunku podnoszenia cen zboża i mąki przez producentów. Szerokie warstwy pracującej ludności Krakowa łączyły wielkie nadzieje z planem rezerw zbożowych, oraz z akcją miasta podjętą w tym kierunku. Gdyby te nadzieje miały być zawiedzione, powstałoby wśród ludności rozgoryczenie, którego w interesie spokoju w mieście należy za wszelką cenę unikać.

Wobec powyższego zapytujemy Pana Prezydenta:

1) Czy znanem Mu jest stanowisko Rządu wobec planu tworzenia rezerw zbożowych?

2) Czy skłonny jest kontynuować akcję tworzenia rezerw zbożowych, zainicjowaną uchwałą Rady miasta z dnia 2-go września b. r. w przedmiocie zaciągnięcia w Państwowym Banku Rolnym pożyczki na cele aprowizacji?

Prezydent Rolle wyjaśnia, że odpowiedzi na powyższą interpelację udzieli na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Porządek dzienny:

I. Powołanie nowych członków Rady miejskiej.

Imieniem Prezydenta m. oraz Sekcji III. — Naczelnik Biura prezyd. Przeorski wnosi:

Rada m. uchwali:

I. Na miejsce opróżnione przez śmierć radcy miejskiego ś. p. Andrzeja Guzikowskiego powołuje się do Rady miasta p. Stanisława Stączka, na miejsce zaś opróżnione przez śmierć radcy miejskiego ś. p. X. Dra Józefa Caputy powołuje się do Rady miasta p. Dra Leona Tomasika.

II. P. Szulem Pitzele wskutek prawomocnego zasądzenia przez Sąd wojskowy za zbrodnię oszczerstwa na karę ciężkiego obostrzonego więzienia przez cztery miesiące stracił po myśli § 23 a l. 3 statutu miejskiego prawa z § 18 tegoż statutu, wobec czego stracił prawo powołania na zastępcę członka Rady m.

Uchwalono. (L. prez. 12293/27).

II. Sprawa założenia „Spółki Akc. Krakowskiej Miejskiej Koleji Elektrycznej“.

Imieniem Prezydenta miasta oraz Sekcji I. II. i III. wiceprezydent miasta Inż. Sare przedstawił zabiegi Prezydjum miasta około rozbudowy sieci tramwajowej i reorganizacji istniejącej od r. 1900 „Krakowskiej Spółki Tramwajowej“. W r. 1916 Gmina uzyskała koncesję na

budowę nowych linij normalnotorowych koleji elektrycznych, które objęły dzisiejsze linje 3, 5 i 6. Na podstawie uzyskanej koncesji wdrożone zostały w austrjackiem ministerstwie koleji kroki, celem uzyskania zezwolenia na założenie nowej spółki akcyjnej pod firmą Towarzystwo Akcyjne Krak. Miejskiej Koleji Elektrycznej. Z powodu politycznego przewrotu mimo zatwierdzenia przez władze statutu do ukonstytuowania sie tego towarzystwa nie przyszło. Następnie w r. 1922 uzyskano ponownie zezwolenie od ministerstwa przemysłu i handlu w Warszawie na założenie spółki. Z powodu panujących wówczas w kraju stosunków ekonomicznych i dewaluacji realizację spółki musiano odroczyć. Po raz trzeci uzyskała Gmina zatwierdzenie statutu w dniu 15 kwietnia br., z tem, że do 15 grudnia br. przystąpi do założenia tej spółki. Nowa spółka jest projektowana w ten sposób, że przyjęty został kapitał zakładowy w kwocie 4,300.000 zł. Kapitał ten podzielony został na 43.000 akcyj po 100 zł. i został subskrybowany przez gminę w wysokości 42.270 akcyj oraz przez Elektrownię Miejską, Gazownię Miejską i Krakowską Spółkę Tramwajową. Wobec tego gmina jakc posiadaczka wszystkich akcyj nowej spółki zatrzyma swój dotychczasowy wpływ na przedsiębiorstwo w pełnej mierze. Poczem Wiceprez. Sare wnosi:

Rada miasta uchwali:

Upoważnia się Pana Prezydenta miasta:

1) do założenia „Spółki Akcyjnej Krakowskiej Miejskiej Koleji Elektrycznej w Krakowie“ na zasadzie statutu zatwierdzonego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 15 kwietnia 1927, w szczególności do zwołania Walnego Zgromadzenia subskrybentów, ogłoszenia Zgromadzenia tego, głosowania na zgromadzeniu tem za uchwaleniem statutu w brzmieniu ministerjalnie zatwierdzonego i utworzeniem Spółki Akcyjnej pod powyższą firmą, wyboru członków pierwszej Rady Nadzorczej i pierwszych rewizorów rachunkowych, dokonania wpłaty na subskrybowane akcje, względnie wniesienia jako aportu całego przedsiębiorstwa normalnotorowych linij Koleji Elektrycznej w Krakowie w szczególności;

a) Linji od Zwierzyńca w pobliżu klasztoru Norbertanek przez ulice Tadeusza Kościuszki, Zwierzyniecką i Franciszkańską, przez place WW. Świętych i Dominikański, ulicę Dominikańską, Św. Gertrudy, Starowiślną, do ul. Św. Wawrzyńca, wraz z pętlicą przechodzącą przez tę ulicę i ulicę Dajwor z powrotem w ulicę Starowiślną, torami dojazdowemi do remiz w ulicę Św. Wawrzyńca, oraz pętlicę na Zwierzyńcu, w pobliżu klasztoru Norbertanek, przez Nowy most na Rudawie przeprowadzoną:

b) linji odgałęziającej się w ulicy Św. Gertrudy od linji pod a) wymienionej, a przechodzącej przez ulice Andrzeja Potockiego i Lubicz, dalej przez ulicę Rakowicką, w ulicę Topolową, a stąd przez ulicę Mogiły, prowadzącą z powrotem w ulicę Lubicz;

c) linji odgałęziającej się przy budynku poczty głównej w ul. Starowiślnej od linji pod a) wymienionej, a przechodzącej przez ulicę Sienną, Mały Rynek, Plac Marjacki na Rynek Główny wzdłuż Linji A-B, następnie przez ulicę Sławkowską, Długą, Kamienną na plac przed nowym dworcem towarowym Koleji Państwowych;

d) linji odgałęziającej się od linji pod a) wymienionej w miejscu krzyżowania się z ulicą Straszewskiego, a przechodzącej przez ul. Wiślną, Rynek Główny wzdłuż Linji C-D do ulicy Sławkowskiej, aż do połączenia się z linją pod e) wymienioną;

e) linji biegnącej w dalszym ciągu linji powyżej pod a) wymienionej przez ulicę Starowiślną, III. most na Wiśle na dzielnicy Podgórze, tamże przez Mały Rynek, ulicę Słowackiego i Lwowską, Główny Rynek w dzielnicy Podgórze, ulicę Kalwaryjską wraz z torem dojazdowym do remizy, a to wszystkich tych linij wraz z torami, przewodami elektrycznemi, nawierzchniami, remizami i innemi budynkami, warsztatami, przynależnym parkiem wozowym, narzędziami, maszynami i innemi technicznemi urządzeniami, planami, aktami, wogóle z wszystkiemi przynależytościami, tudzież przygotowanemi do budowy materjałami, wraz z koncesją, oraz złożenia deklaracji, że spółka kwotami na subskrybowane akcje wpłaconemi względnie aportem rozporządzać może;

2) do przeniesienia na rzecz tej Spółki i oddania tejże wszelkich praw przysługujących Gminie na zasadzie koncesji z 15 marca 1916 i następnych postanowień ministerjalnych, w szczególności przedsiębiorstwa normalnotorowej Koleji Elektrycznej w Krakowie wraz z rzeczoną koncesją z taborami, urządzeniem, szynami, przewodami wymienionymi w ustępie pierwszym i wszystkiemi innemi przynależytościami wzamian za 43.000 sztuk na okaziciela opiewających akcyj rzeczonej Spółki, po 100 zł. przyjmując je po nominalnej wartości;

3) do odbioru tych 43.000 sztuk akcyj, do zeznania imieniem Gminy wszelkich z powyższemi transakcjami połączonych kontraktów, aktów, zezwolenia na wpisy do ksiąg hipotecznych, kolejowych i innych ksiąg publicznych, składania oświadczeń, wnoszenia pism i środków prawnych, stawania na terminach sądowych i pozasądowych, do przeniesienia pełnomocnictwa tego w całości lub części na jedną lub więcej osób, słowem do zdziałania wszystkiego, czego dokonanie transakcji powyż wymienionych wymagać będzie;

4) z tem, że do dokonania wszystkich powyższych czynności upoważnia się Pana Prezydenta miasta wraz z jednym wiceprezydentem, a w razie przeszkody Prezydenta miasta, jeszcze jednego wiceprezydenta.

W obszernej dyskusji nad zgłoszonym wnioskiem zabierali głos:

Rm. Kosobudzki zgłasza rezolucję:

Uprasza się Pana Prezydenta miasta, aby polecił Radzie nadzorczej tramwajowej poczynienie przygotowań do budowy nowych linij tramwajowych:

a) od ulicy Kalwaryjskiej Nr. 6 przez Rydlówkę, Ludwinów, Dębniki, most Zwierzyniecki do Nr. 5. (Budowa systemem kolejowym).

b) dalszą linję ulicą Kazimierza Wielkiego do rogatki bronowickiej.

c) przedłużenie linji Nr. 5 ul. Lubicz do cmentarza rakowickiego, ewent. z ulicy Długiej Nr. 3.

d) przedłużenie linji Nr. 5 od klasztoru Norbertanek do parku Wolskiego.

Rm. Dr Müller oświadczył się przeciwko utworzeniu nowej Ski tramwajowej, jako zbytecznej, gdyż faktycznie gmina jest właścicielką tramwaju posiadając prawie wszystkie akcje tramwajowe, wobec czego należałoby tramwaj ugminnić.

Rm. Marski zgłasza uzupełnienie rezolucji przedłożonej przez rm. Kosobudzkiego:

1) Przeniesienie linji tramwajowej z centrum miasta tzn. z Rynku głównego.

2) Przebudowa linji tramwajowej wzdłuż ulicy ks. Józefa Poniatowskiego.

3) Stworzenie specjalnej Komisji, któraby ustaliła propozycje, które linje mają być budowane.

Rm. Dr Rosenzweig zauważa, że skoro członkowie Rady miejskiej nie są dokładnie zaznajomieni ze statutem krakowskiej spółki tramwajowej — należy całą sprawę odesłać do Sekcji prawniczej. Taki też stawia wniosek.

Rm. Drozdowski domaga się połączenia tramwajowego z cmentarzem rakowickim.

Rm. Dr Rowiński jest przeciwny wnioskowi rm. Dr Rosenzweiga i oświadcza imieniem stronnictwa Zw. Lud. Narod., że za wnioskiem połączonych Sekcji głosować będzie.

Rm. inż. Adelman jest za zgłoszonymi wnioskami Sekcyj — oświadcza, że administracja w krakowskiej spółce tramwajowej jest bardzo tanią i może posłużyć za przykład dla innych przedsiębiorstw gminnych.

Rm. Dr Klimecki zgłasza wniosek:

Upoważnia się Pana Prezydenta miasta, aby w razie potrzeby odstąpił od zamiaru zakładania nowej Ski Tramwajowej, lecz by Gmina przystąpiła do rozszerzenia dawnej Ski akc. do której jako aport wniesie linje tramwajowe będące wyłączną własnością Gminy.

W dalszej dyskusji zabierali jeszcze głos rm. Ziffer, Dr Rosenzweig, Potuczek poczem wiceprezydent miasta inż. Sare w dłuższym wywodzie udzielił wyczerpujących odpowiedzi na wszystkie sprawy poruszone podczas dyskusji.

W głosowaniu wniosek odraczający rm. Dr Rosenzweiga odrzucono.

Rezolucje rm. Kosobudzkiego, Dr Klimeckiego, Marskiego odesłano Radzie nadzorczej Krak. Ski tramwajowej.

Wnioski Sekcyj uchwalono znaczną większością.

II. Dodatki ogniowe dla personalu miejskiej straży pożarnej.

Imiemiem Prezydenta oraz Sekcji II i III.

Naczelnik biura prezyd. Przeorski wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Personalowi M. Straży pożarnej podwyższa się dodatki ogniowe, a to:

strażakowi prowizorycznemu	o kwotę	20	zł	miesięcznie
strażakowi stałemu	„ „	30	„	„
plutonowemu	„ „	35	„	„
sierżantowi	„ „	40	„	„
ogniomistrzowi w IX gr. upos.	„ „	45	„	„
st. ogniomistrz. w VIII „ „	„ „	50	„	„
naczelnikowi Straży pożar.	„ „	60	„	„

II. Zmienia się postanowienia § 5 statutu organizacyjnego i Regulaminu służbowego dla Miejskiej Straży pożarnej (w brzmieniu uchwały Tymcz. Zarządu miasta z dnia 15 lipca 1925) w sposób następujący:

»Strażakom, którzy nie posiadają 5 lat służby nie wolno wstępować w związki małżeńskie pod rygorem natychmiastowego rozwiązania stosunku służbowego. Prezydent miasta może wyjątkowo w ważnych wypadkach udzielić zezwolenia na zawarcie małżeństwa«.

III. Żonaci strażacy posiadający wyżej 5 lat służby, żonaci plutonowi i sierżanci nie mający mieszkania służbowego w naturze (pomieszczenia w koszarach nie uważa się za mieszkanie służbowe) mają prawo do dodatku mieszkaniowego.

IV. Szoferom z poborami plutonowych Straży pożarnej przyznaje się tytuł i charakter służbowy plutonowych-szoferów — szoferom z poborami sierżantów przyznaje się tytuł i charakter sierżantów-szoferów Miejskiej Straży pożarnej.

V. Uchwała powyższa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1927 r.

VI. Na pokrycie wydatku połączonego z wykonaniem powyższej uchwały wstawia się do budżetu miejskiego na rok 1927/28 dodatkowy kredyt w kwocie 19.015 zł.

(L. M. 11342/27 prez.)

W dyskusji nad przedłożonymi wnioskami zabierali głos:

Rm. Dr Rosenzweig zgłaszając poprawkę — podwyższającą dodatki ogniowe, a to:

strażakowi prowizorycznemu	o kwotę	z 20	zł	na 30	zł
„ stałemu	„ „	„ 30	„	„ 40	„
plutonowemu	„ „	„ 35	„	„ 45	„
sierżantowi	„ „	„ 40	„	„ 50	„
ogniomistrzowi z IX gr.	„ „	„ 45	„	„ 50	„

Rm. Ziffer poruszył sprawę mieszkania, które zajmuje w budynku straży pożarnej lekarz pogotowia ratunkowego, aby mieszkanie to podzielić i przydzielić kilku ogniomistrzom.

Rm. Puchałka popiera wniosek rm. Dra Rosenzweiga.

Po wyczerpaniu dyskusji i udzieleniu odpowiedzi na poruszone sprawy przez Prezydenta m. Rollego i wiceprezydenta miasta inż. Sarego — a po stwierdzeniu przez Przewodniczącego braku wymaganego kompletu członków Rady miejskiej, głosowanie nad wnioskami Sekcji II i III odroczono do następnego posiedzenia Rady miejskiej.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie $9^1/_2$ w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

W dniu 3 listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Dra Piotra Wielgusa **posiedzenie Sekcji skarbowej Rady miejskiej,** na którem uchwalono pobierać w r. 1928 dodatki gminne do państwowego podatku od nieruchomości, do podatku od obrotu i świadectw przemysłowych oraz do państwowego podatku gruntowego w dotychczasowej wysokości. Nadto rozpatrzono sprawę udzielenia gwarancji Gminy dla kredytów krakowskiej kasy targowej, celem ożywienia dowozu materjału rzeźnego do Krakowa.

—

W Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa (ul. Sienna 16) odbyło się dnia 5 listopada b. r. **posiedzenie Komisji archiwalnej** w obecności Prezydenta

miasta inż. K. Rollego i Wiceprezydenta Dra Ludwika Schneidra. Komisja wybrała jednomyślnie przewodniczącym radcę m. prof. Dra Ksawerego Fiericha, prezydenta Komisji kodyfikacyjnej Rzpltej Polskiej, wyrażając mu uznanie za niezwykłe zajmowanie się sprawami Archiwum i Komisji archiwalnej, której porzewodniczy od r. 1908.

Komisja przyjęła następnie do wiadomości sprawozdanie z czynności Archiwum za r. 1925 i 1926, przedłożone przez dyrektora Archiwum Adama Chmiela i uchwaliła przedłożyć wnioski co do zamianowania dwóch etatowych urzędników Archiwum tudzież »pomocników naukowych«. Wskutek tego uzupełnienia personalu Archiwum będzie można kontynuować wydawnictwa naukowe, prowadzone przez dyrekcję Archiwym i Polską Akademję Umiejętności (»Pomniki prawa publicznego Rzpltej Krakowskiej« i »Prawa, przywileje i statuta miasta Krakowa) i katalogów Archiwum, przerwane wybuchem wojny i stosunkami niepomyślnemi powojennemi. Potrzebie tej pracy, podniesionej przez Komisję archiwalną, przyrzekł najżyczliwsze poparcie p. Prezydent miasta. Komisja archiwalna uchwaliła dalej budżet Archiwum na rok 1928/9 i stwierdziła wzorowe utrzymanie i konserwację zbiorów archiwalnych i bibljoteki. Zarazem Komisja wyraziła konieczność rozszerzenia budynku Archiwum i inne potrzeby adaptacyjne, spowodowane przez coraz większy napływ zbiorów archwalnych, nadsyłanych przez Magistrat miasta Krakowa, jako też przez ofiarowanie innych zbiorów (Archiwum Naczelnego Komitetu Narodowego i Legjonów), ażeby ułatwiać nadal korzystanie z Archiwum nietylko jako urzędu, lecz także jako placówki naukowej, czem jest istotnie Archiwum od lat 35 tak co do badań historji i kultury miasta jak i ogólnej historji i kultury polskiej. Przy Archiwum ma swoją siedzibę i skupia całą swoją działalność od lat 30 Towarzystwo miłośników historji i zabytków miasta Krakowa.

—

Dnia 8 listopada b. r. odbyło się pod przewodnictwem Wiceprezydenta Dra Wielgusa **posiedzenie Sekcji VIII Rady miasta Krakowa,** na którem przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności nowej piekarni miejskiej, uzupełniono subkomitet dla spraw aprowizacyjnych oraz upoważniono Prezydjum miasta do zakupna dalszych dwóch pieców parowych i przebudowy posadzki w piekarni.

—

Pod przewodnictwem Prezydenta miasta p. Inż. Rollego i w obecności Wiceprezydenta miasta Dra Schneidra odbyło się w dniu 10 listopada b. r. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej i policyjno-budowlanej Rady miejskiej.**

Z porządku dziennego zatwierdziła Sekcja szereg linji regulacyjnych dla ulic i gruntów gminnych w różnych dzielnicach miasta, mianowicie: dla ulicy Grzegórzeckiej vis-a-vis firmy »Zieleniewski« w dzielnicy XIX, ulicy Dekerta ku Wiśle, ul. Skrzyneckiego i ul. Jerozolimskiej w dzielnicy XXII, ulicy Bronowickiej za szkołą podchorążych w dzielnicy XVI, oraz dla gruntów gminnych pomiędzy wylotami ulic Piekarskiej i Skawińskiej a drogą bulwarową nadwiślańską i dla gruntu gminnego »Górne Młyny« pomiędzy ulicą Asnyka a Łobzowską.

Poza porządkiem dziennym omówiła Sekcja obszernie sprawy dwóch katastrof budowlanych, jakie w ostatnim czasie zaszły w Krakowie, zastanawiając się przy tem nad sposobami zapobieżenia w przyszłości takim katastrofom. Prezydent miasta p. Inż. Rolle udzielił Sekcji wyczerpujących wyjaśnień w tej sprawie.

W końcu załatwiła Sekcja kilka wniosków i interpelacyj, zgłoszonych przez poszczególnych radców miejskich w sprawach porządkowych i komunikacyjnych.

—

Pod przewodnictwem Prezydenta miasta Inż. Rollego i w obecności wszystkich Wiceprezydentów miasta odbyło się w dniu 17 listopada br. **posiedzenie połączonych Sekcji I, II, III, VII i VIII.**

Połączone Sekcje uchwaliły założenie nowej spółki akc. pod firmą: „Spółka Akcyjna Krakowskiej Miejskiej Koleji Elektrycznej w Krakowie“ z kapitałem akcyjnym 4,300.000 złotych, dalej podwyższenie opłat od psów na rok 1928 oraz przyłączenie do Gminy m. Krakowa parcel gruntowych w Woli Duchackiej stanowiących nowy cmentarz izraelicki.

Następnie rozpatrywały Sekcje sprawę powołania nowych radców miejskich w miejsce zmarłych i uchwaliły przedłożyć Radzie miejskiej w tej sprawie odpowiednie wnioski do zatwierdzenia.

W dalszym ciągu zatwierdziły Sekcje jedną z przedłożonych ofert na zakupno węży dla m. Straży pożarnej.

Nadto zatwierdzono linje regulacyjne dla ul. Gromadzkiej w Płaszowie.

W końcu załatwiły Sekcje szereg spraw personalnych dotyczących pracowników miejskiego teatru im. Słowackiego oraz poprawy bytu pracowników M. Straży pożarnej.

—

Utrzymanie porządku i czystości. Magistrat dążąc do poprawienia stosunków porządkowych i sanitarnych w mieście zorganizował komisję, w skład której wchodzą oprócz delegatów władz miejskich również reprezentanci władz policyjnych. Zadaniem Komisji tej jest badanie porządku i czystości w realnościach, restauracjach, kawiarniach, sklepach, pracowniach i t. d. Uprawnienia Komisji tej są znaczne, gdyż posiada ona prawo wydawania na miejscu wszelkich potrzebnych zarządzeń i usuwania spostrzeżonych braków z urzędu na koszt i niebezpieczeństwo winnych oraz ewentualnie prawo zamykania pracowni i lokali przemysłowych prowadzonych niechlujnie; niezależnie od tego urzędnik administracyjno-prawny Magistratu kierujący Komisją posiada prawo karania na miejscu winnych grzywnami lub aresztem.

Magistrat wzywa przeto do ścisłego przestrzegania obowiązujących przepisów porządkowych i sanitarnych, gdyż winni przekroczenia tych przepisów narażą się nie tylko na odpowiedzialność karną lecz również na poniesienie znacznych kosztów usuwania stwierdzonych braków z urzędu, a nawet na zamknięcie lokali przemysłowych jak sklepów, restauracyj, hoteli, kawiarń i t. p.

—

Kolonje i Półkolonje dla młodzieży w Krakowie. W ubiegłym sezonie 32 Instytucyj urządziło kolonje

i półkolonje dla dzieci i młodzieży. Akcją kolonji było objętych 4432 a półkolonji 1340 osób. '

W ogólnej liczbie było 2580 dziewcząt i 3192 chłopców — 4533 chrześcjan i 1239 żydów. Kolonji o charakterze leczniczym było 3 dla 771 dzieci, o charakterze wypoczynkowym 23 dla 3661 młodzieży.

Koszta wyniosły 423.519 zł. 74 gr., na pokrycie których państwo udzieliło subwencji 30.385 zł., a Gmina miasta Krakowa 29.000 zł. (łącznie z urządzeniem kolonji dla wychowanków Miejskich Zakładów).

Wydatek na dzień i głowę w kolonjach leczniczych wyniósł 3 zł. 38 gr., wypoczynkowych 2 zł. 40 gr., a w półkolonjach 60 gr.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9

Nr. 12. Kraków, dnia 31 grudnia 1927 r. Rocznik XLVIII.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu Gminy m. Krakowa.

TADEUSZ PRZEORSKI.

II. DROGI ROZWOJU KRAKOWA.

(Próba syntezy zadań gospodarczych m. Krakowa *).

VI. Zdrowotność miasta.

Kraków powstał w wielkiej części swego obszaru na terenie rozlewisk Wisły, Rudawy, Wilgi, Białuchy i ich dopływów. Rzeki te w ciągu wieków zmieniały wielokrotnie swe łożyska tak, że do dziś dnia na znacznych obszarach miasta wody podskórne okazują się w parumetrowej zaledwie głębokości. Pozatem miasto położone na północnym stoku Karpat, zamknięte od południa, odkryte od wschodu i północy, posiada bardzo zmienny klimat o dużej rocznej ilości opadów wodnych. Wszystkie powyższe okoliczności. jak niemniej średniowieczny sposób zabudowania miasta, o wąskich ulicach, głębokich domach z małą ilością światła i powietrza w mieszkaniach składają się na nader niekorzystne warunki miejscowe dla rozwoju zdrowotności miasta. Stąd też może w niewielu miastach Rzeczypospolitej usunięcie tych przeszkód naturalnych jest w tym stopniu konieczne i naglące, w jakim ono okazuje się w Krakowie. Drogami prowadzącemi do podniesienia poziomu zdrowotności w mieście są w najszerszem ujęciu tego problemu odwodnienie miasta przez właściwe skanalizowanie jego terytorjum, budowa trwałych nawierzchni drogowych, umożliwiających utrzymanie tychże w należytej czystości, rozwiązanie kwestji mieszkaniowej w duchu współczesnych wskazań naukowych, rozbudowa parków i ogrodów miejskich, budowa dzielnic ogrodowych itp. słowem te wszystkie elementy miejskiej polityki komunalnej, jakie stały się wskaźnikiem administracyjnym i gospodarczo-społecznym we wszystkich większych miastach państw cywilizowanych na świecie, a które w szczegółach omówiłem już w poprzednich artykułach.

Poza stworzeniem tych ogólnych podstaw dla podniesienia zdrowotności miasta — piecza o zdrowie ludności ma szereg szczegółowych wskazań podyktowanych właściwościami miejscowemi w Krakowie. Wskazania te idą w kierunku t. zw. hygieny zapobiegawczej. W dobie powojennej zarówno państwa jak i samorządy powołały do życia szereg specjalnych instytucyj, których zakres działania wkracza we wszelkie przejawy życia, o ile one wchodzą w styczność z zagadnieniami zdrowotności publicznej i stara się przejawy te ująć w ramy zgodne z wymogami hygieny społecznej. Ochrona bowiem życia i zdrowia ludzkiego stała się po ostatniej wojnie w państwach zachodnich Europy i Ameryce ogólno światowem zagadnieniem, a to wobec olbrzymich strat w życiu ludzkiem nie tylko na polach walki ale niemniejszych wśród ludności cywilnej nie biorącej bezpośredniego udziału w wojnie, która jednak wśród pogorszonych wojną warunków bytu straciła dawną odporność. Na tem stanowisku stanęły zarówno Sekcja Hygieny Ligi Narodów, jak odbyte w ostatnich latach wszechświatowe kongresy sanitarne i organy służby zdrowia poszczególnych państw uznając, że jedynie celowym środkiem, który uzbroi ludność przeciw zapadaniu na choroby i przedwczesnym zgonom jest prowadzenie akcji zdrowotnej w kierunku zapobiegawczym. Gdy zaś najwięcej zgonów przypada na gruźlicę — choroby dziecięce w pierwszym roku życia i choroby zakaźne, akcja zapobiegawcza, zwalczanie tych właśnie chorób ma głównie na celu. I tak zarówno IV Międzynarodowy Kongres Związków przeciwgruźliczych, jak i Międzyna-

*) Opracowane na podstawie wyników ankiety międzywydziałowej rozpisanej przez Prezydenta miasta w dniu 6-go sierpnia 1926 roku.

rodowy Kongres w sprawie opieki nad matką i dzieckiem (Genewa 1925) stwierdziły, że w państwach, które tę akcję przeciwgruźliczą planowo przeprowadzają i tam gdzie matkę i dziecko szczególniejszą opieką otoczono, śmiertelność z powodu tych chorób znacznie się zmniejszyła. To samo stwierdzono również przy akcji zapobiegawczej odnośnie do ostrych chorób zakaźnych. W wyniku powyższych założeń śmiertelność z gruźlicy w Niemczech spadła w ostatnich 20 latach z 31% do 15·3% na 10 tysięcy ludności, w Danji z 23% do 8·6%, w Angli z 25% do 13%. Ostatni Kongres Międzynarodowy przeciwgruźliczy uchwalił zalecić sanitarnym władzom wszystkich krajów powyższe spostrzeżenia, oparte na ścisłej statystyce. Również i w Polsce doroczne zjazdy lekarzy i działaczy sanitarnych oświadczały się każdorazowo, by akcji samorządowej w sprawach zdrowia publicznego dać charakter głównie zapobiegawczy. Skuteczna działalność na tem polu musi objąć:

1) troskę o ogólne polepszenie warunków zdrowotnych Gminy o czem wspomniałem na wstępie,

2) dążenie do zmniejszenia śmiertelności wśród dzieci w 1-szym roku życia i niemowląt,

3) zwalczanie ostrych chorób zakaźnych,

4) zwalczanie chorób społecznych jak gruźlicy, jaglicy, chorób wenerycznych, alkoholizmu,

5) krzewienie zasad higjeny wśród najszerszych mas ludności.

Pierwszy punkt programu wchodzi w zakres ogólnej administracji Gminy i zależy od zasobów pieniężnych i racjonalnej gospodarki. Należy — tu podkreślam ponownie — zabrukowanie nawierzchni jezdnej i tworzenie dobrych bruków — rozszerzenie sieci wodociągowej i kanałowej — uporządkowanie hal i placów targowych — zaprowadzenie udoskonalonego i szybkiego systemu oczyszczania miasta. Dalej nadzór sanitarny musi zwracać uwagę na sprzedaż artykułów spożywczych jak mleko, mięso, wędliny, na zakłady przemysłowe i fabryczne oraz warunki mieszkaniowe (higjena mieszkań). Pozatem skuteczność walki z omawianemi wrogami zdrowotności społecznej wymaga specjalnych instytucyj sanitarnych. I tak opieka nad matką i dzieckiem wymaga prócz utrzymania względnie rozszerzenia przez Gminę żłóbków i poradni dla dzieci i matek ciężarnych, budowy bezpłatnego domu porodowego, urządzenia miejskiej stacji mlecznej dla ułatwienia uboższej ludności zaopatrywania niemowląt w dobre mleko, urządzenia przy większych fabrykach żłóbków dziennych dla dzieci pracownic, zakładania dla dzieci w wieku przedszkolnym ogródków na parcelach gminnych. Akcja w tym kierunku winna objąć dalej zaprowadzenie łazienek i tuszów w budynkach szkolnych względnie przynajmniej zapewnienie młodzieży tych szkół bezpłatnej kąpieli w łazienkach miejskich, urządzenie dla młodzieży niezamożnej podczas wakacji kolonij letnich ewentualnie półkolonij, zapewnienie młodzieży szkolnej bezpłatnej pomocy dentystycznej, w razie potrzeby elektroterapeutycznych zabiegów (naświetlań kwarcowych itp.), założenie i prowadzenie internatu dla nierozwiniętych dzieci, osobnych oddziałów szkolnych dla tychże dzieci, wreszcie dla dzieci ze zmianami kostnemi prowadzenie ambulatorjum ortopedycznego.

Najdonioślejsze społecznie w czasach dzisiejszych zwalczanie chorób zakaźnych polega na najwcześniejszem wykryciu osób dotkniętych zakaźnemi chorobami, izolacji chorych, izolacji otoczenia, zbadania i wykrycia źródła zakażenia, dokładnego wykonania dezynfekcji. W tym celu Gmina musi rozporządzać dostatecznym aparatem lekarskim i sanitarnym, odpowiednio urządzonym zakładem dezynfekcyjnym, domem izolacyjnym, szpitalem zakaźnym, parkiem przewozowym sanitarnym i odpowiednimi miejscami kąpielowemi. Przy zwalczaniu ospy, szkarlatyny, tyfusu, cholery, należy stosować masowo szczepienia ochronne.

Jedną z największych klęsk społecznych w Polsce wogóle a w Krakowie w szczególności jest gruźlica. Dochodzi ona w miastach Rzeczypospolitej do 30% na każde 10.000 ludności, podczas gdy w miastach Anglji, Holandji, Belgji, Norwegji, Stanów Zjednoczonych nie przekracza 10%. W samym Krakowie śmiertelność ta wynosiła w 1924 roku 31·8% w r. 1925 spadła na 21·6%. Najsilniej zagrożone są dzielnice: IX w której procent śmiertelności w roku 1925 wynosił 59·2 na 10.000 mieszkańców, dzielnica XVIII z 43·9 oraz dzielnice XVI i XVII gdzie procent zgonów na gruźlicę wynosił 33·3 i 36·6 w dzielnicy natomiast I—VI oraz X—XIII i XVI, XIX oraz XXII, procent śmiertelności wynosił 20—30 na każde 10.000 ludności, najkorzystniej względnie przedstawiały się stosunki w dzielnicach XV (18·5) VIII (15·6) oraz VII (6·9).

Walka z gruźlicą w przedstawionych wyżej stosunkach naszych tak niekorzystnych wymaga niezbędnie:

1) odosobnionego pomieszczenia z odpowiednią ilością łóżek szpitalnych dla gruźliczych nieuleczalnych celem umożliwienia zupełnego ich odosobnienia, aby przez prątkowanie nie zakażali swej rodziny i otoczenia,

2) dla gruźliczych uleczalnych utrzymywania sanatorjum dla ich leczenia i usunięcia ich ze środowiska nieodpowiedniego (n. p. suteryn) w warunki na czas leczenia korzystne,

3) utrzymywania stałej poradni przeciwgruźliczej dla udzielania chorym porad, nadzoru przy pomocy higjenistek otoczenia osób zagrożonych gruźlicą, prowadzenia propagandy przeciwgruźliczej wśród ludności. Takie poradnie (ośrodki zdrowia) stworzyć należy dla jaglicy, chorób wenerycznych, alkoholików i malarji.

Krzewienie zasad higjeny wśród ludności odbywać się może przez ścisłe stosowanie zasad higjeny społecznej we wszystkich dziedzinach życia społecznego i gospodarczego miasta, dalej zapomocą urządzania popularnych odczytów, wyświetlań filmowych, perjodycznych wystaw, pogadanek lekarzy szkolnych z nauczycielstwem, dziatwą szkolną i rodzicami, przez zakładanie poradni i rozdawanie w razie zachorowania odpowiednich drukowanych pouczeń.

Niezwykłe znaczenie w dziedzinie utrzymania zdrowotności publicznej posiada utrzymanie czystości ciała. Założenie łaźni publicznych jest w Krakowie kwestją niezwykle aktualną zwłaszcza, iż stosunkowo bardzo nieznaczna ilość mieszkańców ma łazienki domowe wskutek czego większość mieszkańców miasta niema możności korzystania z kąpieli. Istniejące w Krakowie 2 łaźnie miejskie mogące obsłużyć w najlepszym razie około 2.000 osób miesięcznie nie mogą zadość uczynić potrzebom ludności w mieście liczącem z górą 200 tysięcy mieszkańców prócz wojska. Pewne odciążenie sytuacji stanowić by mogła w miesiącach letnich Wisła, jako miejsce kąpieli rzecz-

nych, gdyby w pobliżu miasta istniały odpowiednio urządzone i pod właściwym nadzorem pozostające kąpiele rzeczne z kabinami, plażą, pływalnią itp.

Działalność gminy miasta Krakowa w dziedzinie zdrowotności publicznej ośrodkuje się w M. Urzędzie Zdrowia, Zakładach jemu podległych, wreszcie w ośrodkach stworzonych przez instytucje społeczne istniejące w mieście, które w zadaniach omawianych Gminę wyręczają, a które Gmina odpowiednio subwencjonuje.

Do zakładów tego rodzaju prowadzonych przez Gminę należą:

1. M. Zakłady Sanitarne, obejmujące szpital epidemiczny, sanatorjum gruźlicze, dom izolacyjny, Zakład dezynfekcyjny. Zakłady posiadają obecnie 240 łóżek w tem 100 łóżek sanatorjum gruźlicze, 120 łóżek szpital epidemiczny. Zakłady te wymagają rozszerzenia przez wybudowanie sanatorjum gruźliczego wystarczającego przynajmniej na pomieszczenie dwustu osób, a to prócz budowy szpitala dla gruźlików nieuleczalnie chorych. Obecnie sanatorjum gruźlicze mieści się w barakach, które w razie pojawienia się epidemji musiałyby być opróżnione i zużyte na pomieszczenie osób nią dotkniętych. Pozatem M. Zakłady Sanitarne wymagają budowy pomieszczeń dla lekarzy Zakładowych i personalu pomocniczego, którzy ze względów służbowych winni mieszkać w Zakładzie. Wreszcie Zakłady te wymagają uzupełnienia parku samochodowego wozów sanitarnych przez sprawienie nowych wozów dla przewozu personalu, chorych i rzeczy zakażonych do dezynfekcji.

2. Pracownia bakterjologiczna na razie dla braku pomieszczenia nieczynna. Obecnie opróżnia się lokal w Miejskich Zakładach Sanitarnych zbudowany i przeznaczony na pomieszczenie pracowni, a zajęty dotychczas na mieszkania służby.

W toku są pertraktacje z Rządem o objęcie pracowni bakterjologicznej przez Rząd, przyczem Gmina dałaby lokal i potrzeby rzeczowe, Państwo personal lekarski.

3. Miejska Pracownia Chemiczna, dla której Gmina zabiega o stanowisko Państwowego Zakładu badania środków żywności na obszarze miasta.

4. Miejskie Ambulatorjum dentystyczne dla ubogiej młodzieży szkolnej.

Ambulatorjum to wykazuje stale wzmagającą się frekwencję dzieci tak, że przy obecnym stanie urządzenia i personalu absolutnie nie może ambulatorjum udzielić swej opieki i pomocy dentystycznej wszystkim zgłaszającym się dzieciom powszechnych szkół krakowskich. Obok normalnej pracy w ambulatorjum lekarze przeprowadzają po szkołach systematyczne badanie uzębienia dzieci, skierowując najbardziej potrzebujące i najbiedniejsze do ambulatorjum. Nacisk zaś wywierany w tym kierunku przez grona nauczycielskie odnosi pożądany skutek — na co wskazuje coraz większa frekwencja dzieci szukających pomocy w tej humanitarnej instytucji Gminy.

Ambulatorjum prócz opieki nad dziećmi szkolnemi leczy pracowników miejskich i ich rodziny. Wziąwszy pod uwagę powyższe okoliczności rozszerzenie ambulatorjum i powiększenie sił lekarskich staje się pilną potrzebą. Rozszerzenie to prócz konieczności powiększenia lokalu obejmuje zakupno nowego fotelu dentystycznego i jednej maszyny elektrycznej do plombowania zębów, stolika na instrumenta, płuczkarni, szafki dentystycznej i uzupełnienia instrumentarjum do zabiegów operatywnych i zachowawczych, wreszcie powiększenie personalu o jedną jeszcze siłę lekarską dla wykonywania zabiegów wyłącznie konserwatywnych (leczenie i plombowanie zębów).

5. Miejskie Ambulatorjum elektroterapeutyczne dla ubogiej młodzieży szkolnej mające 5 lamp zakupionych w roku ubiegłym dla naświetlań rozwija się znakomicie (w 2 już miesiącu po otwarciu liczba korzystających przekroczyła 100 osób) wymaga zakupna aparatu dla djatermji i pantostatu.

6. Miejskie Łaźnie przy ul. Karmelickiej w Dz. IV oraz Rejtana w Dz. XXII obsłużyć mogą jak wspomniałem zaledwie 2000 osób miesięcznie. Na potrzeby Krakowa absolutnie za szczupłe i rozszerzyć się nie dadzą. Pozostać mogą jako łaźnie dzielnicowe. Pożądanąby była budowa nowych łaźni, któreby umożliwiły szerszym warstwom ludności i młodzieży szkolnej stałe korzystanie z kąpieli, natrysków i t. d.

7. Odczyszczalnia i łaźnia obok domu noclegowego przeniesiona z ul. Dajwór do budynku po Elektrowni podgórskiej w Dz. XXII otwartą zostanie 1 kwietnia 1928 i uczyni w znacznej mierze zadość potrzebom najbiedniejszej bezdomnej ludności.

Ośrodkami zdrowia, poza istniejącemi na obszarze miasta poradniami przychodniemi w zakładach leczniczych państwowych jak Kliniki i szpitale, — samorządowych, jak Kasa Chorych, Szpital Izraelicki Gminy wyznaniowej, dalej prywatnych jak szpital Br. Bonifratrów, jest działalność istniejących na obszarze miasta Towarzystw i instytucyj prywatnych, jak Towarzystwa walki z gruźlicą, Towarzystwa ratunkowego, Towarzystwa opieki nad umysłowo choremi, wreszcie całego szeregu Towarzystw dla Kolonij i półkolonij letnich. Towarzystwo walki z gruźlicą w szczególności jego Koło krakowskie utrzymuje poradnię przychodnią dla osób gruźliczych, oraz poradnie dla matek i niemowląt przez osobny komitet nad niemowlętami, wreszcie prowadzi półkolonje wakacyjne. Towarzystwo ratunkowe utrzymuje stację pogotowia ratunkowego, oba Towarzystwa są wydatnio subwencjonowane przez Gminę m. Krakowa. Rozwiązanie kwestji leczenia umysłowo chorych staje się wobec przepełnienia zakładów państwowych problemem z każdym rokiem bardziej aktualnym, problemem, którego Gmina jednak rozwiązać nie jest w stanie. W tym stanie rzeczy pozostałaby otwartą kwestja poradni dla jaglicy, chorób wenerycznych i alkoholików. Rozstrzygnąćby należało przedewszystkiem zasadnicze pytanie, czy walkę z temi chorobami społecznemi można przekazać Towarzystwom prywatnym, czy podjąć ją powinna Gmina. Wszelkie momenty przemawiają za drugą alternatywą — z wyjątkiem może walki z alkoholizmem, która w pierwszym rzędzie wymaga szerokiej akcji dydaktycznej wśród społeczeństwa. Akcja Gminy jako jednostki administracyjnej ograniczyć się musi do pilnowania ścisłego przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu.

Nie potrzeba podkreślać, że celowość akcji zapobiegawczej wymaga, aby ona koncentrowała się w rękach Gminy.

Sprawą kolonij i półkolonij wakacyjnych zajmują się w Krakowie Towarzystwa i instytucje poza zarządem Gminy zostające. Gmina umieszcza rokrocznie w letniskach i uzdrowiskach stokilkadziesiąt dzieci wychowywanych kosztem Gminy. Z urządzanych przez Towarzystwa

kolonij i półkolonij dla dzieci i młodzieży szkolnej — dwie mają charakter leczniczy (Rabka) inne charakter wypoczynkowych, chociaż i te ostatnie niewątpliwie pośrednio zdrowotność wśród młodzieży podnoszą.

Streszczając to co wyżej powiedziano, zadania Gminy m. Krakowa w dziedzinie zdrowotności publicznej obejmowałyby:

1. Rozszerzenie zakładów sanitarnych przez wybudowanie Szpitala gruźliczego, sanatorjum gruźliczego, budowę domu dla lekarzy i służby, uruchomienie pracowni bakterjologicznej, zwiększenie samochodowego parku sanitarnego. Koszty budowy szpitala dla gruźlików nieuleczalnych obliczonego na 200 łóżek wyniosłyby z urządzeniem około 500.000 zł, budynku mieszkalnego dla lekarzy około 30.000 zł, dla służby (20 mieszkań dwuizbowych) 140.000 zł. Budowa sanatorjum gruźliczego dla 200 chorych kosztowało również około 500.000 zł. Wydatek łączny na powyższe inwestycje wynosiłby uwzględniając powiększenie parku samochodowego około 1,300.000 zł.

2. Budowę domu porodowego i stacji mlecznej dla najuboższych matek kosztem około 250.000 zł wraz z urządzeniem, przyjmując pomieszczenie dla 100 osób.

3. Budowę łaźni miejskich przynajmniej w dzielnicach Półwsie Zwierzyniec, na Kleparzu, Wesołej, Stradomiu lub Kaźmierzu kosztem łącznym około 800.000 zł.

4. Rozszerzenie poradni dentystycznej i elektroterapeutycznej kosztem około 12.000 zł.

5. Założenie poradni przeciwjaglicowej, oraz dla chorób wenerycznych kosztem około 100.000 zł.

6. Rozszerzenie poradni przeciwgruźliczej.

7. Założenie dziennych żłóbków dziecięcych.

Sprawa rozszerzenia żłóbków dla dzieci i zakładów wychowawczych dla opuszczonej młodzieży omówioną została w poprzednich rozdziałach.

Wykonanie przedstawionego powyżej minimalnego zresztą programu w dziedzinie uzdrowienia Krakowa wymagałoby funduszu około $2^1/_2$ miljona złotych. Realizacja jest możliwą — rzecz jasna — w ciągu lat i w drodze uzyskania bardzo dogodnej pożyczki inwestycyjnej, zakłady bowiem zdrowia publicznego dochodu żadnego nie przynoszą i przynosić nie mogą.

Podkreślić jednak należy, że pewne inwestycje czekają Gminę koniecznie. Do inwestycyj tych należy w pierwszym rzędzie budowa sanatorjum dla osób chorych na gruźlicę pomieszczonego obecnie w barakach M. Zakładów sanitarnych przeznaczonych w zasadzie na pomieszczenie osób dotkniętych chorobami zakaźnemi. W razie wybuchu epidemji w mieście M. Urząd Zdrowia musiałby sanatorjum gruźlicze opróżnić dla pomieszczenia w barakach tych osób dotkniętych chorobą zakaźną. A i w obecnych stosunkach Zakłady sanitarne na Prądniku wymagają niezbędnie budowy domu służbowego dla Sióstr zakonnych i lekarzy, dobudowy 6-ciu werand oszklonych przy pawilonach gruźliczych, rozszerzenia budynku mieszczącego kaplicę dla pomieszczenia pracowni roentgenologicznej i sali dziennej dla chorych. Koniecznością jest również budowa seperatkowego pawilonu dla chorych gruźliczych przynajmniej na 30 łóżek systemu »Deckerta«, który bez urządzenia wewnętrznego, bez światła elektrycznego, centralnego ogrzewania, kanalizacji kosztuje 50.000 Marek niemieckich w złocie. Koszt rozbudowy budynku przy kaplicy, w szczególności powiększenie sali dziennej i dobudowy 2-ch pokoi na piętrze oraz rozszerzenie kaplicy obliczyło Budownictwo miejskie w przybliżeniu na 20.000 zł, koszty dobudowy werand przy pawilonach gruźliczych na 15.000 zł. Konieczne rozszerzenie parku samochodów sanitarnych spowoduje wydatek około 50.000 zł.

Troska o hygienę miasta obejmuje zapewnienie ludności zdrowego pożywienia, w szczególności zaś mięsa. Pieczę nad tem spełnia policja weterynaryjna.

W dziedzinie służby weterynaryjnej czekają Gminę m. Krakowa następujące inwestycje:

Rozszerzenie rzeźni miejskiej. Rzeźnia ta wybudowana na Grzegórzkach w roku 1878 następnie przebudowywana w latach 1899, 1910 i 1923 potrzebom obecnym zadość uczynić nie jest w stanie i wymaga dalszego powiększenia w szczególności rozszerzenie przedchłodni i chłodni, wybudowania hali dla bicia nierogacizny, hali dla badania mięsa przywożonego z prowincji i dla hurtownej sprzedaży tego mięsa, powiększenia składowni skór, wybudowania stajen spędowych w rzeźni, wreszcie wybudowania domów mieszkalnych dla lekarzy weterynaryjnych i niższych funkcjonarjuszy zatrudnionych w rzeźni miejskiej.

Najpilniejszą sprawą jest rozszerzenie chłodni. Chłodnia ta już od lat kilku jest niewystarczającą, niema ani jednej komory wolnej, przedchłodnia również jest w zupełności zajęta. Solarnia posiada zaledwie 4 większe i 2 mniejsze komory do marynowania mięsa wieprzowego i ani w połowie nie wystarcza na zapotrzebowanie.

Mimo wielkiej ciasnoty terenu, jaki zajmuje rzeźnia miejska, możnaby znaleźć pomieszczenie na rozszerzenie między chłodnią, a zachodnim i północnym murem hali rzeźnej o powierzchni 720 m i dobudować 14 komor dla solarni mięsa i 30 komor w chłodni co umożliwiłoby użycie obecnej solarni mięsa na przedchłodnie dla mięsa wieprzowego.

Koszty powyższego rozszerzenia chłodni, wliczając w nie roboty ziemne, murarskie, ciesielskie, szklarskie itp. dalej uposażenie wewnętrzne tj. ustawienie komór i klatek wreszcie powiększenie aparatów, głównie zaś zakupienie kompresora wyniosą około 700.000 zł.

Nie mniej pilną i konieczną jest budowa nowej hali do bicia nierogacizny o powierzchni przynajmniej 400 m, uposażonej w dwa kotły do parzenia świń, zaopatrzonej we wieszadła żelazne do wieszania bitych świń oraz kolejkę wiszącą z kranikami itp. Koszty budowy i urządzenia wynoszą około 350.000 zł.

W związku z rozszerzeniem chłodni i rzeźni koniecznem jest rozszerzenie kotłowni o jeden jeszcze kocioł parowy (Kornwalijski), na zakupno którego i ustawienie potrzeba także około 100.000 zł.

Rzeźnia miejska wymaga nadto budowy własnej stacji pomp dla zaopatrzenia Zakładu we wodę, bądź z Wisły, bądź ze studni w tym celu wybudowanej. Obecna stacja jest nie wystarczającą, a dostarczanie wody przez wodociągi miejskie zwłaszcza w porze letniej i znaczniejszego zapotrzebowania wody przez chłodnie i fabrykę lodu często zawodzi. Koszt budowy osobnej stacji pomp w Rzeźni miejskiej wyniesie około 150.000 złotych.

Na budowę nowych budynków mieszkalnych dla personalu weterynaryjnego i administracyjnego nie ma miejsca w rzeźni. Kwestję tę rozwiązać można jedynie

przez nadbudowę dwóch istniejących budynków administracyjnych kosztem 75.000 zł.

Ogółem najniezbędniejsze inwestycje w rzeźni miejskiej wyniosą około 1.400.000 zł.

Do kwoty powyższej doliczyć należy koszty przeróbek wewnętrznych w rozszerzonych objektach oraz poprawy bruków i dróg w kwocie 120.000 zł.

Inwestycje powyższe stanowią doraźne tymczasowe załatwienie sprawy, wystarczające w najlepszym razie na lat kilka. Ze wzrostem miasta i jego ludności, a co zatem idzie ze wzrostem spędu i uboju bydła w rzeźni, Gmina myśleć musi o budowie nowej wielkiej rzeźni na peryferjach miasta, połączonej z targowicą, któreby mogły uczynić zadość wzmożonym potrzebom Krakowa.

Sprawa budowy nowej rzeźni i targowicy jest tem więcej aktualną, że dalsze rozszerzenie obecnej rzeźni dla braku miejsca jest niemożliwem. Wybudowanie np. stajen spędowych, stajen kontumacyjnych przy rzeźni miejskiej tak koniecznych, jest z powodu braku miejsca niewykonalnem. Z tego samego powodu nie można myśleć o budowie hali dla mięsa przywożonego z prowincji i dla hurtownej sprzedaży tegoż mięsa, dalej o powiększeniu składu skór itp.

Budowa nowej wielkiej rzeźni i targowicy urządzonych dla potrzeb przyszłości według najnowszych wymagań postępu i techniki jest inwestycją bardzo poważną wymagającą około kilkunastu miljonów złotych kapitału, niemniej jest ona koniecznością, która w niedalekiej przyszłości stać się może sprawą niecierpiącą zwłoki.

Poza rzeźnią dla bydła i nierogacizny, aktualną dla higjeny miasta jest sprawa rzeźni końskiej i rzeźni drobiu. Przerobienie dawnej rzeźni w Podgórzu na halę do bicia drobiu, koni i ewentualnie fabrykę wędlin z mięsa końskiego wymaga wobec konieczności odnowienia całego budynku wydatku około 120.000 zł.

Pilniejszą jeszcze jest sprawa rzeźni drobiu. Z punktu widzenia policji weterynaryjnej zamknięcie wszystkich istniejących na obszarze miasta rytualnych rzeźni drobiu jest naglącą koniecznością. Stać się to może jedynie w razie wybudowania przez Gminę centralnej rzeźni drobiu przy rzeźni miejskiej w Dz. XXII.

Zadaniem policji weterynaryjnej musi być stała dążność do ścisłej kontroli i badań artykułów spożywczych pochodzenia zwierzęcego tj. mięsa, wędlin, drobiu, dziczyzny, ryb etc., by artykuły te zawierały zdrowe składniki, nie szkodliwe dla zdrowia i pochodziły z ubojów przeprowadzanych w rzeźniach i z masarń konsentowanych, higjenicznie urządzonych. W tym celu wprowadzone zostaną ponowne oględziny wyrobów masarskich, drobiu bitego i dziczyzny, wprowadzanych do Krakowa i urządzoną będzie stacja badań na dworcu kolejowym, nadto przy Urzędzie Weterynaryjnym uruchomioną będzie podręczna pracownia weterynaryjna do badań skonfiskowanych lub zakwestjonowanych artykułów spożywczych. Dla badań wyrobów masarskich i mięsa wieprzowego, przywożonego do Krakowa, utworzoną została stacja trychinoskopijna przy rzeźni miejskiej.

Ważną gałęzią służby weterynaryjnej jest tłumienie chorób zaraźliwych zwierzęcych, a raczej przeciwdziałanie, by choroby te nie przedostawały się na terytorjum miasta Krakowa. Prócz tego Gmina popierać musi dążenia do otwarcia i utrzymania lecznicy zwierząt i szkoły kucia koni, jak również otwarcia poradni dla hodowli przy tej lecznicy.

Obecny sposób zgładzania zwierząt, przeznaczonych z urzędu do zabicia, lub na życzenie właścicieli, jak również usuwania padlin, pozostawia dużo do życzenia. Urządzenie komory do trucia psów gazem, oraz instalacja i uruchomienie drugiego kotła zapasowego do przeróbki padlin w miejskim Zakładzie termicznym jest sprawą bardzo pilną, albowiem przy wielkiej ilości padlin duża część zakopywana bywa na grzebowisku miejskiem. Jeden bowiem kocioł w kafilerji nie wystarcza dla przeróbki dostarczanych padlin na tłuszcz i mączkę mięsną.

VII. Aprowizacja i targi.

Aprowizacja miasta i sprawy targowe stoją w ścisłym związku ze zdrowotnością miasta. Jednem z głównych zadań zarządu Gminy musi być troska, by ludność miała dostateczną ilość zdrowego i możliwie taniego pożywienia, by codzienne środki żywności były na całym obszarze miasta łatwe do nabycia, wreszcie, by przygotowanie ich, przechowywanie i sprzedaż odbywały się w warunkach i stosunkach możliwie pod względem higjeny społecznej najlepszych. Piecza nad tem należy do miejscowej policji targowej. Obejmuje ona wszystko, co z produkcją i obrotem środków spożywczych się łączy, a więc w najogólniejszem znaczeniu troskę o należyty dowóz środków żywności, badanie ich jakości, kontrolowanie cen, nadzór nad wytwórniami środków spożywczych nadzór nad lokalami i miejscami sprzedaży. W tym swoim zakresie działanie styka się ciągle z policją zdrowia i policją weterynaryjną, posługując się również M. Pracownią chemiczną i Komisarjatem targowym.

Ruch handlowy miasta koncentrował się przed kilkunastu laty niemal wyłącznie że w śródmieściu, ruch targowy ściśle biorąc w Rynku głównym. Rozszerzenie terytorjum miasta wskutek przyłączenia Podgórza i kilkunastu podmiejskich gmin i obszarów dworskich postawiło na porządku dziennym decentralizację targów codziennych i tygodniowych. Troska o łatwość zaopatrzenia się w środki żywności, o wygodę mieszkańców spowodować musiała otwarcie nowych placów targowych, których liczba z pierwotnej ilości 6 w starem mieście wzrosła w ostatniem roku do cyfry 19. W całym szeregu dzielnic potrzeba było otworzyć nowe place i stanowiska targowe, z dalszą zabudową miasta zajdzie konieczność budowy dalszych placów i stanowisk targowych. Już obecnie aktualną jest kwestja budowy nowych placów targowych przy ulicy Wielickiej, Mogilskiej, na Warszawskiem, przy ulicy Prądnickiej, w Łobzowie, przy ul. Sadowej, w Grzegórzkach na gruntach XX. Augustjanów, w Podgórzu na wylocie ul. Kalwaryjskiej, co łącznie spowoduje wydatek około 1,200.000 złotych a to niezależnie od kosztów wykupna potrzebnych gruntów. Równolegle z budową nowych placów musi nastąpić uporządkowanie nawierzchni na istniejących placach w pierwszej linji rynku w Podgórzu i Placu Zgody, dalej placu Nowego, placu Wolnica kosztem łącznie około 500.000 zł., oraz stanowisk targowych przy ulicach Kazimierza Wielkiego, Topolowej, Dietlowskiej przy Wiśle, Izaaka i Szerokiej, oraz na Rynku Kleparskim kosztem około 300.000 zł.

Sprzedaż artykułów spożywczych na placach jest koniecznością dopuszczalną przy artykułach, których sprzedaż trwa stosunkowo krótko w oznaczonych godzinach (mleko, jaja, żywy drób itd.) dnia. Szereg artykułów w szczególności zaś mięso, bity drób, pieczywo, tłuszcze itp. w pewnej mierze jarzyny i owoce wymagają hal targowych połączonych także ze składami i chłodniami. Hal targowych z nowoczesnem tego słowa pojęciu Kraków nie posiada z wyjątkiem małej niewystarczającej hali w Podgórzu, która z chwilą ukończenia budowy nowego mostu na Wiśle musi być usunięta. Miasto potrzebuje ich niezbędnie przedewszystkiem dla wyrębu, przechowywania i sprzedaży mięsa, prowadzonej dotychczas w jatkach dominikańskich oraz jatkach drewnianych pozostałych z dawnych lat w poszczególnych, dzielnicach lub ad hoc pobudowanych kramach a często i zwykłych straganach. Sprawa budowy hal targowych jest tem aktualniejszą, że największe jatki dominikańskie nie są własnością Gminy i że używanie ich na cele obecne jest czasowo ograniczone, że zatem wcześniej czy później Gmina stanie przed koniecznością budowy hal. Wydatek to bardzo poważny, bo koszty budowy jednej hali wynoszą około 800.000 zł., a miasto potrzebuje przynajmniej 2—3 hal targowych.

Dobra aprowizacja miasta zależy od obfitości dowozu artykułów żywności, od łatwości dowozu, a zatem od należycie rozbudowanych połączeń drogowych miasta z bliższą i dalszą okolicą. Problem ten omówiono w jednym z poprzednich artykułów. Aprowizacja zależy następnie od obciążenia handlu lokalnego opłatami prawno-publicznemi, zależy wreszcie od urządzeń targowych w miejscu sprzedaży, zwłaszcza o ile towar ma być na miejscu przerobiony. Ostatnia uwaga odnosi się zwłaszcza do aprowizacji mięsnej. Duży spęd bydła i trzody wymaga obszernej targowicy na bydło i odpowiednio urządzonej rzeźni. Uwagi zamieszczone w poprzednim ustępie w sprawie rozszerzenia, względnie przeniesienia rzeźni odnoszą się również i do targowicy bydlęcej. Targowica obecna przy rzeźni miejskiej jest stanowczo na zaspokojenie potrzeb miejscowych nie wystarczającą. Brak odpowiedniej ilości właściwie urządzonych stajen spędowych daje się od szeregu lat powszechnie odczuwać. O urządzeniu spędów i targów hodowlanych nie można myśleć, brak miejsca uniemożliwia dzisiaj odpowiednie urządzenie oddziałów kontumacyjnych, ciasnota tamuje rozwój przemysłu rzeźniczego i masarskiego, albowiem zakłady, które muszą istnieć obok rzeźni i targowicy, nie mogą powstać dla braku miejsca. Pozatem rzeźnia i targowica z przyłączeniem Podgórza i gmin podmiejskich znalazła się w centrum miasta i stała się dla najbliższego otoczenia przykrą i nieznośną. Wszystkie powyżej naprowadzone okoliczności przemawiają za przeniesieniem targowicy miejskiej poza miasto może jeszcze w silniejszym stopniu, niż, jak to było omawianem przy rzeźni miejskiej. A i w dzisiejszym stanie targowica potrzebuje niezbędnie remontu stajen, przebudowy oddziału kontumacyjnego uporządkowania bruków, nadbudowy domu administracyjnego, co wszystko łącznie wymagać będzie przeszło 200.000 zł. wydatku.

Z zakładów aprowizacyjnych w ścisłem tego słowa znaczeniu prowadzi Gmina m. Krakowa skład węgla i Piekarnię miejską oraz fabrykę mydła.

Fabryka mydła wymaga zakupienia i instalacji chłodników, pompy do pompowania masy mydlanej i kotła do chłodników oraz nowych krajarek kosztem około 40.000 złotych.

Gmina miasta Krakowa prowadzi piekarnię we własnym zarządzie od 1912 r: W roku 1919 poddzierżawiła Gmina piekarnię od wojskowości, którą z początkiem 1927 r. zlikwidowała, zakupując od Związku robotniczych Stowarzyszeń »Proletarjat« nową piekarnię mechaniczną.

W piekarni tej okazały się 3 piece starego typu t. zw. »polskie« nieekonomiczne, gdyż nie wyzyskiwały sprawności maszyn, dlatego też zakupił Magistrat dwa nowe piece parowe o trzech kondygnacjach u firmy Werner & Pfleiderer w Wiedniu za cenę 3700 dolarów amerykańskich. Przez zmianę pieców »polskich« na parowe uzyska piekarnia oszczędność w opale, robociźnie oraz zwiększoną szybkość produkcji.

Posadzka betonowa w piekarni zniszczyła się zupełnie tak, że musiano przystąpić do budowy posadzki nowej t. zw. stalbetonowej kosztem około 20.000 zł.

Miejski Skład węgla czynny jest około lat 30-tu. Ponieważ w nawierzchni składu wskutek wielkiego ruchu tworzą się ciągle wyboje, dlatego trzeba będzie w najbliższym czasie przystąpić do budowy stałej, brukowanej jezdni ze ściekami. Wedle prowizorycznego obliczenia Budownictwa Miejskiego koszta budowy wyniosą około 18.000 zł. W składzie brak kanalizacji i wodociągu a instalacje te trzeba będzie w niedalekiej przyszłości wykonać.

Dr. TADEUSZ KANNENBERG.

STAN SZKOLNICTWA POWSZECHNEGO W KRAKOWIE

W ROKU SZKOLNYM 1927/28.

Według wykazów Rady szkolnej miejskiej w bieżącym roku szkolnym jest czynnych na terenie Krakowa, 55 szkół powszechnych, w czem 22 szkół męskich, 25 żeńskich i 8 koedukacyjnych.

Liczba dzieci uczęszczających do tych szkół wynosi 19.915 a to 9.294 chłopców, 10.621 dziewcząt.

Z wyjątkiem 5 szkół rozwojowych wszystkie są 7-mio klasowe.

Normalnie nauka odbywa się w godzinach porannych, wyjątkowo dla braku pomieszczenia w niektórych szkołach odbywa się nauka popołudniu. Po południu odbywa się nauka w 65 klasach dla około 3.000 uczniów.

W roku szkolnym 1926/27 do szkół powszechnych uczęszczało ogółem 18.890 dzieci.

Jeśli się weźmie pod uwagę cyfrę z przed 10 laty, t. j. z roku 1917/18, 19.853 uczniów, to okaże się, że liczba dzieci w wieku szkolnym w ciągu ostatniego dziesięciolecia nie uległa właściwie żadnej zmianie. Mimo to sprawa budowy nowych szkół powszechnych stale jest aktualną. Przyczyny szukać należy w tem, że w niektórych dzielnicach miasta szkoły są zanadto skupione, w innych natomiast brak ich daje się dotkliwie odczuwać. I tak mamy w dzielnicy I trzy szkoły, w dz. III jedną, w dz. IV ośm, w dz. V cztery, w dz. VI dwie,

w dz. VII pięć, w dz. VIII ośm szkół. Nadto po jednej szkole w dziewięciu, a po dwie szkoły w trzech dzielnicach przyłączonych. W dzielnicy XVIII Warszawskie wogóle brak szkoły. W dzielnicy XXII Podgórze dziewięć szkół czynnych.

Niektóre budynki szkolne są w takim stanie, że o pomieszczeniu w nich szkół na dłuższy okres czasu nie może być mowy.

Z tych to powodów Sekcje II, III i IV Rady miejskiej na posiedzeniu w dniu 29 kwietnia 1927 r. uchwaliły przystąpić do budowy 3-ch szkół podwójnych męskich i żeńskich w dz. XVIII Warszawskie, w dz. XXII Podgórze i w dz. VIII, przy równoczesnem zniesieniu szkół barakowych, a wydatek na ten cel pokryć z pożyczki inwestycyjnej.

Niestety, niemożność uzyskania większej pożyczki inwestycyjnej, w programie której mógłby się pomieścić stosunkowo wielki wydatek, przeszło 2-ch miljonów złotych na budowę tych szkół, wpłynął na zwłokę w przeprowadzeniu tej ważnej dla rozwoju miasta rozbudowy szkolnictwa powszechnego.

Niezależnie od powyższej akcji Zarząd miasta musi możliwie rychło, również z funduszu inwestycyjnego przyszłej pożyczki, przeprowadzić szereg koniecznych inwestycyj w budynkach szkolnych, które tego najwięcej potrzebują.

Do tych inwestycyj zaliczam nadbudowę piętra w dwu szkołach, urządzenie ustępów spłukiwanych w pięciu budynkach szkolnych, założenie umywalek wodociągowych, odnowienie fasad, uporządkowanie podłóg, drzwi i okien, oraz częściowe sprawienie ławek najnowszego typu i warsztatów do nauki slöjdu, wreszcie urządzenia wewnętrzne dla specjalnej szkoły dla niedorozwiniętych, otwartej w tym roku w budynku szkolnym przy ulicy Rajskiej.

Na osobną wzmiankę zasługuje kwestja oświetlenia szkół. W bieżącym roku 14 szkół uzyskało instalację elektryczną, w przyszłym roku otrzyma oświetlenie dalszy szereg szkół.

Przy omawianiu spraw szkolnych nie można pominąć wydatnej działalności Komitetów rodzicielskich i Zarządów szkół w kierunku rozwijania coraz intenzywniejszej akcji czy to w dziedzinie opieki poza-szkolnej, czy w dożywianiu dzieci, czy też w urządzaniu odczytów, zabaw, przedstawień i t. p., które to czynności wymagają użytkowania budynków szkolnych również w godzinach popołudniowych oraz wieczornych.

Zarząd miasta dąży, aby najpóźniej w ciągu 3 do 4 lat najbliższych każda szkoła powszechna posiadała oświetlenie elektryczne, przez co zbliży się do typu szkół nowoczesnych. Jeśli mowa o nowoczesności, to niestety nie da się tego powiedzieć o budynkach szkolnych położonych przy ulicach dotychczas nieskanalizowanych, budynki te nie mogą mieć odpowiednich urządzeń sanitarnych. Szkół takich jest 11. W miarę jak Budownictwo miejskie przystępować będzie do kanalizacji tych ulic — w szkołach będzie się przeprowadzać potrzebne instalacje.

W bieżącym roku szkolnym Zarząd miasta uruchomił łazienki (tusze) w 3-ch szkołach i dopomógł do wznowienia nauki slöjdu, która odbywa się obecnie już w 13 szkołach powszechnych.

We większości szkół powszechnych, zwłaszcza w tych, które są położone w dzielnicach zabudowanych zwartym systemem domów, brak odpowiednich podworców szkolnych uniemożliwia prowadzenie racjonalnych ćwiczeń na wolnem powietrzu. Pragnąc bodaj częściowo złemu zaradzić Zarząd miasta oddał do dyspozycji Kuratorjum szkolnego $1^{1}/_{2}$ morgowy plac Groble na urządzenie wzorowego boiska, z którego mogłyby szkoły krakowskie w całej pełni korzystać.

Nadto Zarząd miasta zezwolił 3-m szkołom przy ulicy Dietlowskiej, św. Sebastjana i Zielonej korzystać w przerwach nauki z zamkniętych dotąd dla publiczności plant Dietlowskich.

W poparciu akcji przysposobienia fizycznego młodzieży oddało Prezydjum m. do dyspozycji odnośnych władz sale gimnastyczne w 5-u szkołach powszechnych jednak z pełnem uwzględnieniem własnych potrzeb tychże szkół.

Również Zarząd miasta nie czyni przeszkód Zarządom szkół, które systematycznie urządzają po szkołach przedstawienia młodzieży dla młodzieży. Przedstawienia te odbywają się w 31 szkołach, przyczem Magistrat domaga się jedynie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa publicznego.

To samo odnosi się do wyświetlania obrazów o treści popularno-naukowej. Natomiast występuje Magistrat zasadniczo przeciw próbom urządzania po szkołach przedstawień kinowych, a to ze względu na wielkie niebezpieczeństwo i niemożność wykonania obowiązujących w tym względzie przepisów bezpieczeństwa w salach szkolnych, które zupełnie nie odpowiadają wymogom ustawy.

W tym kierunku Magistrat zgodny jest zresztą z zapatrywaniem Kuratorjum szkolnego, które przedstawienia te czyni zależne od licencji Województwa i zezwolenia władz bezpieczeństwa publicznego.

Nie ulega wątpliwości, że kino propagując wiadomości z geografji, botaniki i innych dziedzin wiedzy popularnej jest dziś powszechnie uznaną metodą nauczania. W Warszawie np. istnieje przymus szkolny odnośnie do kina szkolnego, ale kino to jest umieszczone w osobnym, na ten cel zaadaptowanym, budynku, do którego dziatwa z różnych szkół w pewnych terminach uczęszcza.

Zarząd miasta sprawy tej nie spuszcza z oka i prędzej czy później rzecz ta w odpowiedniej formie obmyślona znajdzie swe zrealizowanie w interesie postępu w nauczaniu młodzieży.

CZĘSC URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 33200/27 Kraków, dnia 5 grudnia 1927.
VI.

Wartość świadczeń w naturze.

OBWIESZCZENIE.

Na zasadzie § 3, ust. 3 część II ustawy pensyjnej w brzmieniu ustalonem ustawą z 10 czerwca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 59 poz. 370 Województwo krakowskie reskryptem z dnia 2 listopada 1927 r. L. O. S. 11007/18 oznaczyło po wysłuchaniu mężów zaufania pracodawców i ubezpieczonych, wartość świadczeń w naturze na rok 1927:

Wartość świadczeń w naturze rocznie (w złotych).

Okręg administracyjny I. Instancji.

Rodzaje świadczeń w naturze	Kraków-miasto
Światło w mieszkaniu 1 osoby	12
Opał z dowozem dla 1 osoby	70
Utrzymanie 1 osoby (wikt)	1700
Utrzymanie małej rodziny	Utrzymanie (wikt) 1 osoby zwiększono o 20%
Utrzymanie średniej rodziny	Utrzymanie (wikt) 1 osoby zwiększono o 30%
Utrzymanie większej rodziny	Utrzymanie (wikt) 1 osoby zwiększono o 50%
Mieszkanie 1 pokój	430
Mieszkanie 1 pokój z opałem	500
Mieszkanie 1 pokój ze światłem	512
Mieszkanie z całem utrzymaniem 1 osoby	1800
1 pokój z kuchnią	580
1 pokój z kuchnią z opałem	680
1 pokój z kuchnią z opałem i ze światłem	700
2 pokoje z kuchnią	800
2 pokoje z kuchnią z opałem	920
2 pokoje z kuchnią, opałem i światłem	920
3 pokoje z kuchnią	1120
3 pokoje z kuchnią z opałem	1190
3 pokoje z kuchnią, opałem i światłem	1290

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 26980/27 Kraków, dnia 12 grudnia 1927.
II. a.

Podatek od placów budowlanych.

OBWIESZCZENIE.

Celem wymiaru podatku od placów budowlanych na r. 1928. Magistrat zarządza po myśli § 30 rozporządzenia Ministra Skarbu z 3 listopada 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 106 poz. 913, co następuje: Właściciele placów budowlanych, do chwili niniejszego ogłoszenia niezabudowanych lub niedostatecznie zabudowanych, winni w terminie dni 14 złożyć wypełnione deklaracje do wymiaru podatku w Wydziale II Magistratu plac W. W. Świętych L. 6, II piętro drzwi Nr. 8 na formularzach, które podjąć należy w tymże Wydziale II Magistratu w ciągu trzech najbliższych dni w godzinach urzędowych od 8-ej rano do 2-giej popołudniu.

Zaniedbanie zgłoszenia, jak również złożenie zeznania nieprawdziwego lub niezupełnego będzie karane w myśl art. 62, 63 i 67 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 9157/27 Kraków, dnia 29 grudnia 1927.
M. U. P.

Dodatek gm. do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków.

OBWIESZCZENIE.

Uchwałą z dnia 29 września 1927 postanowiła Rada m. pobierać w roku budżetowym 1928/9 dodatek komunalny do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych w następującej wysokości:

a) przy wyrobie trunków 100%, z czego 20% na fundusz bezrobotnych;

b) przy sprzedaży trunków 200%, z czego 70% na fundusz bezrobotnych.

Reskryptem z dnia 29 października 1927 l. S. M. 9787/3 Województwo krakowskie zatwierdziło powyższą uchwałę z zastrzeżeniem obniżenia dodatku do opłat od patentów na sprzedaż trunków z 200% na 100%.

Gdy rozp. z dnia 22 grudnia 1927 Nr. S. F. 6668 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nie uwzględniło rekursu Magistratu przeciw powyższej decyzji Województwa, Gmina miasta Krakowa pobierać będzie w roku 1928 dodatek gm. do opłat państwowych od patentów tak na wyrób jak na sprzedaż trunków w wysokości 100% opłaty państwowej.

Wymiar powyższych dodatków gm. uskuteczniać będzie w myśl art. 43 ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych z dnia 11 sierpnia 1923 N. 94 Dz. U. Rz. P. poz. 747 władza powołana do wymiaru opłat, poborem zaś zajmować się będzie Kasa Skarbowa Kraków I i Kasa Skarbowa Podgórze.

Wymienione dodatki gminne winny być uiszczone równocześnie z opłatą państwową.

O tem zawiadamia się strony interesowane.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r

L. 4477/27
B. a.

Wykaz policzbowania domów w ul. św. Wawrzyńca (przedłużenie) w Dz. VIII. Kazimierz w Krakowie.

Strona lewa.

L. s.	L. porz. dawna	L. porz. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Starowiślnej				
	—	(34)	parcela				
	—	(36) (38)	parcela				
562	25	40	Skarb Państwa (dom kolejowy)	615/1	ks. kolejowa	7	dawniej oznaczony l. porz. 25 w ul. Podgórskiej
			Narożnik ul. Halickiej				

Strona prawa.

L. s.	L. porz. dawna	L. porz. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hip.	Liczba now. wyk. hip.	Uwaga
			Narożnik ul. Starowiślnej				
		(31)	parcela				
		(33)	parcela				
			Zbieg z ulicą Halicką i Podgórską				

Zestawiono w Budownictwie miejskiem oddział A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 4244/27
B. a.

Wykaz zmiany policzbowania domów po lewej stronie Aleji Słowackiego w Dz. XV. Nowa Wieś.

L. s.	Liczba porządk.		Właściciel domu	Liczba			Uwaga
	dawna	nowa		kat. parc.	star. wyk. hipot.	now. wyk. hipot.	
			Dz. XV. Narożnik ul. Wybickiego				
		(2) (4) (6)	parcele				
	12	8	Gmina miasta Krakowa dzierżawca Skarb Państwa (Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych).				
		(10)	parcela				
	14	12	Gmina m. Krakowa dzierżawca Skarb Państwa (Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych				
		(14)	parcela				
	16	16	Gmina m. Krakowa, dzierżawca Skarb Państwa (Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych)				
		18	parcela				
	18	20	Gmina m. Krakowa, dzierżawca Skarb Państwa (Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych)				
			Narożnik ul. Łobzowskiej				
	20	22	Patrz ul. Łobzowska 59				
			Narożnik ul. Kościelnej				
		(24 26 28)	parcele				
			Młynówka Królewska				
322		30 32 34 36	Dzielnica XVII. Zakład Pensyjny dla Funkcjonarjuszy we Lwowie Oddział w Krakowie	189/22 189/23 189/24	478	890	
			Narożnik ul. Mazowieckiej				

L. s.	Liczba porządk. dawna	Liczba porządk. nowa	Właściciel domu	Liczba kat. parc.	Liczba star. wyk. hipot.	Liczba now. wyk. hipot.	Uwaga
		(38)	parcela				
		(40)	parcela				dom w budowie
89	28	42	Gmina m. Krakowa	189/17	478	806 2984	
292	30 32 34	44 46 48	Krakowskie Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie	189/18 189/19 189/20 1241/8 1241/9 1241/10	478	638	
	od (36 do 44)	od (50 do 56)	parcele				
			Narożnik ul. Śląskiej				
		(58) (60) (62)	parcele				
91	46	(64 66)	„Herbewo“ Sp. akc. Herliczka, Bełdowski i Wołoszyński, Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibułek	1214/22 1214/20		2947 2951	Stary Kraków
			Narożnik ul. Prądnickiej				

Zestawiono w Budownictwie m. O. A. (Biuro policzbowania domów).

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w r.

L. 146/28.
B. a.

Wykaz
konsensów budowlanych, wydanych w grudniu 1927 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. I.				
Dyr. Kasy Oszcz.	III. p. dom czynszowy	parc. lk. 306 i 307	W. Krzyżanowski	3279/27
Zarząd Gminy Ewang.	nadbudowa	Grodzka 58	A. Dostal	4275/27
Dz. IV.				
Kier. bud. Śląsk. Sem. Duch.	ogrodz. front. i od sąsiad.	Al. Mickiewicza 3-5	Fr. Mączyński	3451/27
Inż. W. Nowakowski	dobud. II. p. ofic. i część nadbud. II. p. od frontu	Sobieskiego 15	Nowakowski	3274/27
Tadeusz Pietrzykowski	wewn. przeróbki łazienka z klozetów	Krupnicza 28	L. Lisowski	2738/27
Edward Norek	pl. dod. II. p. domu	Krupnicza lk. 599/2	J. Bereta	3791/27
Dz. V.				
Tomasz Knobel	ogrodz. front.	św. Filipa 9	Stobiecki	4110/27
Bank Polski	adapt. wewn.	Basztowa 20 i 21	T. Hoffman	4629/27
Dz. VI.				
Szymon Vogler	przebud. wychod.	Lubicz 30	Goldwasser	4215/27
Helena Frisch	nadbud. II. p. ofic.	Rakowicka 23	Kaczmarczyk	4167/27
Cech Rzeźn. i Masarzy	adapt. przebud. wychodk. i zniesienie tylnej klatki schodowej	Potockiego 18	St. Dudek	4601/27
Dz. VII.				
Markus Tigner	oficyna I. p.	Zielona 8	I. Goldberger	4850/27
Dz. VIII.				
Józef Himmelblau	odnow. fasady	Dajwór 4	Z. Prokesz	3097/27
Marja Silber	nadbud. II. i III. p. i bud. part. ofic. (pl. dod.)	Dietla 109	Z. Prokesz	3283/27
Dz. X.				
Władysław Russek	lok. sklep. i przestaw. podcienia z wychodk.	Twardowskiego 44	E. Skawiński	4792/27
Aleksander Karwat	III. p. dom	Barska lk. 49/4	J. Karwat	4267/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
Dz. X.				
Stanisław Nowak	dom przyziemny z poddaszem	Dworska 30	E. Skawiński	3217/27
Joanna Wilk	part. dom z poddaszem	Zielna 20	J. Wasilewski	3969/27
Spółdz. Pracow. Elektr. M. dla Bud. Własn. Mieszkań	dom I. p.	Pychowicka lk. 586/5	S. Mehl	4887/27
Marja Chumowiecka i St. Murzyn	wychod. z drewutnią	Zielna 17	E. Skawiński	4211/27
Elektrownia Miejska	stacja transf.	Zielna lk. 132/2	— — — —	4118/27
Marja Łatasiowa	dom parter.	Kobierzyńska 58	M. Sarnecki	2762/27
Dz. XI.				
Michalina Makomaska	nadbud. II. p. i I. p. ofic.	Zamkowa 16	Paciorkowski Wilczyński	4183/27
Karol Wajdziński	I. p. dom.	Skwerowa lk. 151/7, 151/25	Ritterman	3176/27
Robert Kaczorowski	part. dom z poddaszem	Tyniecka 10	E. Oraczewski	3869/27
Stanisława Cegielska	pl. dod. II. p. dom mieszkal.	Konfederacka 5	Kryłowski	4971/27
Włodzimierz Tarnawiecki	nadbud. II. p.	Zamkowa 14	Ritterman	3202/27
Janina Rzepowa	nadbud. I. p. dobud. I. p. oficyny	Wasilewskiego 10	F. Mączyński	3889/27
Dz. XII.				
Aleksander Okrutniewicz	dom III. p.	Syrokomli 10	E. Wyroba	3168/27
Jan Marchewczyk	dom III. p.	Syrokomli 12	E. Wyroba	5378/27
Dz. XV.				
Władysław Kwieciński	mieszk. na poddaszu i wych.	Misjonarska 3	F. Zwoźniak	3763/27
Dz. XVI.				
Franciszek i Marja Paproccy	part. murow. ofic. i oparkanienie	Bronowicka lk. 274/1	L. Lisowski	3335/27
Ludwik i Marja Frasik	pl. dod. do pierw. zatw. part. domu	J. Lea 102	F. Zwoźniak	3495/27
Agnieszka Rajtar	part. dom bud. gospod. oparkan.	Bronowicka lk. 290/2	L. Lisowski	3421/27
Stanisław i Marja Garstkowie	murowana piwnica w podwórzu	J. Lea 50	M. Guzikowski	2812/27

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. XVII.		
E. Uderski i Ska	dom III. p.	Lubelska p. pof. 72	Lamensdorf	4302/27
Jan Chwastek	dobud. stajni przeniesienie szopy	Mazowiecka 104	M. Sarnecki	4217/27
Janusz Zarzecki	dom III. p. z półpiętrem	Al. Słowackiego p. pof. N. 61	J. Zarzecki	4672/27
Stanisław Bieliński	dom III. p. z półpiętrem	Al. Słowackiego wh. 1214/2	J. Zarzecki	4915/27
Jadwiga Czarnowska	dom II. p.	Al. Słowackiego lk. 151/2	L. Wojtyczko	4402/27
Szymon Engelstein	pl. dod. I. p. dom z ofic. do pl. pierw.	Prądnicka hw. 918	E. Oraczewski	3102/27
Franciszek Toms	prow. drewn. wychodek	Mazowiecka 27	J. Stobiecki	4663/27
Henryk Buczak	stodoła prow.	Wrocławska 81	Al. Karwat	4299/27
Jan Marjan Blummenfeld	ogrodzenie	Zbożowa lk. 528, 553	L. Munk	4551/27
Ludwik Szostek	drewn. dom przyziemny	Poznańska	A. Dostal	3435/27
Samuel Haubenstock	III. p. dom	róg ul. Wrocławskiej i Friedleina	Liebling i Oberleder	4118/27
		Dz. XIX.		
Of. Spółdz. Mieszkaniowa	pl. dod. domu I. p.	Mogilska boczna dz. 105	Med. Stadnicki	4105/27
Lucyna Skawińska	pl. dod. domu I. p. z poddaszem	Mogilska boczna	E. Skawiński	3701/27
Filip i Marja Ciesielscy	dom I. p. z poddaszem (pl. dod.)	Mogilska boczna	E. Skawiński	4817/27
		Dz. XXII.		
Ferdynand Zemek	nadbud. I. p. dobud. I. p. przeróbki wewn. i szopa w podwórzu (odnow. konsensu)	J. Tarnowskiego 9	Kryłowski	3792/27
Anna Jaglarz	dom I. p.	Łagiewnicka	A. Dostal	3993/27
Adam Wąsiołek	garaż	Bonarka 19	P. Królikowski	4822/27
Chaim Wertheimer	nadb. I. p. na tylnej prawej przyziemnej oficynie (stajni)	Pl. Zgody 3	A. Dostal	5000/27
Szczepan i Julja z Lepuskich Francuzowie	nadbud. I. p. tylnej ofic.	Janowa Wola 7	Kryłowski	5404/27
Franciszek Rafacz	kuchnie	Kącik 11	— — — —	4586/27
Fr. L. Róża Goldberger	ustępy spł. z wodoc. miej.	Rynek Podgórski 12	A. Dostal	5072/27
Szymon Syryło	szopa	Puszkarska 18	— — — — —	4725/27

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

OGÓLNE WYNIKI POWSZECHNEGO SPISU ZWIERZĄT GOSPODARSKICH PRZEPROWADZONEGO W KRAKOWIE

WEDŁUG STANU Z 30-GO LISTOPADA NA 1-GO GRUDNIA 1927 R.

Ogólne wyniki powszechnego spisu zwierząt

w wykonaniu rozporządzenia Rady Ministrów z 17 października 1927 (Dz. U.

Tabl. I.

DZIELNICA		Liczba gospodarstw	KONIE: Ogółem sztuk (rubr. 4—9)	KONIE: Źrebięta do 1 roku	KONIE: Roczne i 2-letnie, tj. młodzież w 2 i 3 roku życia	KONIE: Trzyletnie, tj. w 4-tym roku życia	KONIE: Czteroletnie i wyżej do 16 lat nieukończonych wzrostu poniżej 148 cm	KONIE: Czteroletnie i wyżej do 16 lat nieukończonych wzrostu 148 cm i wyżej	KONIE: 16 lat i starsze, tj. w 17 roku życia i więcej	KONIE: Z pośród koni dorosłych czteroletnich i starszych, było ogierów	KONIE: Z pośród koni dorosłych czteroletnich i starszych, było klaczy	KONIE: Z pośród koni dorosłych czteroletnich i starszych, było wałachów
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	Śródmieście	10	8	—	—	—	—	8	—	—	4	4
II	Wawel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III	Nowy Świat	13	30	—	—	—	1	27	2	—	10	20
IV	Piasek	32	215	—	—	—	4	195	16	3	85	127
V	Kleparz	35	68	—	—	1	3	63	1	1	16	50
VI	Wesoła	38	74	—	—	—	3	69	2	6	15	53
VII	Stradom	2	57	—	—	—	—	54	3	6	13	38
VIII	Kazimierz	90	166	—	—	—	4	154	8	9	43	114
	Razem I—VIII . . .	220	618	—	—	1	15	570	32	25	186	406
IX	Ludwinów	35	38	—	—	1	1	36	—	2	10	25
X	Zakrzówek	80	60	1	2	—	10	47	—	4	17	36
XI	Dębniki	35	54	—	—	—	3	51	—	5	6	43
XII	Półwsie Zwierzynieckie	31	59	—	—	1	10	48	—	1	16	41
XIII	Zwierzyniec	102	130	6	6	6	58	54	—	6	42	64
XIV	Czarna Wieś	25	33	—	—	1	12	18	2	2	7	23
XV	Nowa Wieś	45	56	1	—	—	1	53	1	2	27	26
XVI	Łobzów	57	63	1	—	—	21	38	3	5	31	26
XVII	Krowodrza	160	283	1	6	2	51	191	32	20	105	149
XVIII	Warszawskie	36	35	—	—	1	3	29	2	2	12	20
XIX	Grzegórzki	147	215	—	—	1	53	157	4	4	94	116
XX	Dąbie	118	78	1	—	3	15	59	—	7	27	40
XXI	Płaszów	204	125	2	4	3	37	74	5	10	41	65
XXII	Podgórze	194	290	1	—	—	8	265	16	12	64	213
	Razem IX—XXII . .	1269	1519	14	18	19	283	1120	65	82	499	887
	Ogółem	1489	2137	14	18	20	298	1690	97	107	685	1293

gospodarskich przeprowadzonego w Krakowie

R. P. Nr. 93 poz. 835), według stanu z 30 listopada na 1 grudnia 1927 roku.

BYDŁO ROGATE								TRZODA CHLEWNA							OWCE					
Ogółem sztuk (rubr. 14—17)	Cielęta do 1 roku	Roczne i dwuletnie, tj. w 2 i 3 roku życia		Trzyletnie i starsze	Z pośród bydła dorosłego w wieku 3 lat i więcej, było			Ogółem sztuk (rubr. 22—24)	Do 6 miesięcy	6 miesięcy i wyżej do 10 miesięcy	10 miesięcy i wyżej	Z pośród 10-cio miesięcznych i starszych, było			Ogółem sztuk (rubr. 29 i 30)	Do 1 roku	Roczne i starsze	Z pośród dorosłych w wieku 1 rok i więcej, było		
		Byczki	Inne		buhajów	krów	wołów					knurów	macior	innych (wieprzy, świń)				tryków	owiec	baranów (skopów)
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
1	—	—	—	1	—	1	—	9	—	2	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	1	—	—	3	—	3	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	2	—	—	6	—	6	—	11	—	7	4	—	—	4	2	—	2	1	1	—
15	2	—	—	13	—	13	—	67	33	20	14	—	3	11	—	—	—	—	—	—
20	1	—	—	19	—	17	2	126	44	44	38	2	—	36	3	—	3	—	3	—
5	1	—	—	4	—	4	—	11	—	—	11	—	—	11	—	—	—	—	—	—
56	11	—	10	35	1	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
109	18	—	10	81	1	78	2	227	80	73	74	2	3	69	5	—	5	1	4	—
44	2	1	2	39	—	39	—	19	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
162	19	15	—	128	4	124	—	63	47	12	4	3	—	1	—	—	—	—	—	—
41	—	5	—	36	—	36	—	65	41	12	12	9	—	3	—	—	—	—	—	—
22	2	2	—	18	4	11	3	25	13	6	6	1	—	5	—	—	—	—	—	—
233	33	37	5	158	3	153	2	132	105	13	14	1	8	5	—	—	—	—	—	—
39	6	—	1	32	—	32	—	45	31	7	7	—	7	—	—	—	—	—	—	—
48	9	1	3	35	—	35	—	45	18	5	22	2	3	17	—	—	—	—	—	—
49	7	2	—	40	—	39	1	80	39	30	11	—	5	6	—	—	—	—	—	—
134	23	3	14	94	—	94	—	196	95	54	47	1	27	19	—	—	—	—	—	—
29	2	1	2	24	—	24	—	51	23	25	3	—	2	1	—	—	—	—	—	—
260	12	5	61	182	63	71	48	587	86	236	265	—	1	264	—	—	—	—	—	—
172	26	22	—	124	1	122	1	108	88	13	7	6	1	—	1	—	1	1	—	—
359	47	13	36	263	—	263	—	209	115	67	27	—	12	15	—	—	—	—	—	—
135	12	—	8	115	—	115	—	80	41	34	5	—	1	4	—	—	—	—	—	—
1727	200	107	132	1288	75	1158	55	1705	754	521	430	23	67	340	1	—	1	1	—	—
1836	218	107	142	1369	76	1236	57	1932	834	594	504	25	70	409	6	—	6	2	4	—

Porównawcze zestawienie stanu zwierząt gospodarskich w Krakowie

według spisów powszechnych z lat 1910, 1921 i 1927.

Tabl. II.

Dzielnica	KONIE			BYDŁO ROGATE			TRZODA CHLEWNA			OWCE		
	1910	1921	1927	1910	1921	1927	1910	1921	1927	1910	1921	1927
I	47	13	8	2	7	1	—	39	9	—	—	—
II	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
III	67	44	30	3	3	4	—	10	3	—	—	—
IV	160	147	215	7	16	8	1	55	11	—	1	2
V	109	50	68	15	18	15	10	47	67	—	—	—
VI	156	57	74	12	21	20	20	135	126	4	2	3
VII	25	65	57	8	9	5	—	31	11	—	—	—
VIII	168	80	166	22	36	56	43	57	—	—	22	—
Razem I—VIII	732	458	618	69	110	109	74	376	227	4	25	5
IX	28	13	38	22	27	44	55	36	19	—	—	—
X	72	46	60	136	152	162	71	71	63	—	13	—
XI	29	22	54	46	56	41	23	74	65	—	—	—
XII	63	22	59	16	39	22	24	74	25	—	—	—
XIII	137	103	130	167	223	233	96	169	132	—	4	—
XIV	31	38	33	33	56	39	15	100	45	—	4	—
XV	50	42	56	32	49	48	47	71	45	1	—	—
XVI	49	61	63	37	66	49	102	150	80	2	—	—
XVII	248	182	283	164	171	134	272	295	196	3	—	—
XVIII	18	14	35	12	26	29	33	76	51	1	—	—
XIX	213	126	215	71	79	260	137	200	587	—	—	—
XX	101	62	78	159	174	172	130	130	108	—	—	1
XXI	114	95	125	312	335	359	251	150	209	2	9	—
XXII	231	114	290	89	127	135	56	138	80	—	8	—
Razem IX—XXII	1384	940	1519	1296	1580	1727	1312	1734	1705	9	38	1
Ogółem	2116	1398	2137	1365	1690	1836	1386	2110	1932	13	63	6

NOMINACJE.

P. **Ferdynand Marsänger,** wicesekretarz Magistratu, na zasadzie postanowienia § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 listopada 1927 r. prowizorycznym referentem Magistratu z poborami VIII grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 11551/27).

P. **Jan Sieprawski,** robotnik Wodociągu m., na zasadzie § 89 statutu m., mianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. prowizorycznym pomocnikiem Wodociągu miejskiego z poborami XVI grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 9080/27).

EMERYTURY.

P. **Karol Wojas,** nadzorca M. Muzeum Narodowego, w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24), przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. począwszy od dnia 1 grudnia 1927 ze względu na policzalną służbę w ilości 50 lat uposażenie emerytalne X grupy, szczebel **f.** (L. prez. 11076/27).

P. **Andrzej Michoń,** woźny m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24), przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał począwszy od dnia 1 grudnia 1927 w myśl art. 12 statutu emerytalnego ze względu na policzalną służbę w ilości 37 lat uposażenie emerytalne XI grupy, szczebel **d.** (L. prez. 11075/27)

P. **Piotr Nowak,** woźny m., przeniesiony został na zasadzie art. 28 lit. b. i c. statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24 Nr. 12 Dz. rozp. m. Krakowa z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 tegoż statutu emer. począwszy od dnia 1 grudnia 1927 ze względu na policzalną służbę w ilości 40 lat od uposażenia służbowego XII grupy, szczebel **f.** (L. prez. 11017/27).

P. **Wojciech Ciuruś,** woźny m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. począwszy od dnia 1 grudnia 1927 ze względu na policzalną służbę w ilości 41 lat uposażenie emerytalne XIII grupy, szczebel **f.** (L. prez. 11082/27).

P. **Jakób Giza,** woźny m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. począwszy od dnia 1 grudnia 1927 ze względu na policzalną służbę w ilości 41 lat uposażenie emerytalne XII grupy, szczebel **f.** (L. prez. 11078/27).

P. **Antoni Janowski,** dozorca plantacyj m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. począwszy od dnia 1 grudnia 1927 ze względu na policzalną służbę w ilości 45 lat uposażenie emerytalne XIII grupy, szczebel **g.** (L. prez. 11077/27).

P. **Stanisław Kowalczyk,** woźny m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 31 grudnia 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał począwszy od dnia 1 stycznia 1928 w myśl art. 12 statutu emer. ze względu na policzalną służbę w ilości 40 lat od uposażenia służbowego tj. XIII grupy, szczebel **f.** (L. prez. 11330/27).

P. **Franciszek Urjasz,** dozorca plant m., w myśl art. 29 statutu emer. dla pracowników Gminy m. Krakowa (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 listopada 1927 r. w stały stan spoczynku i otrzymał w myśl art. 12 statutu emer. począwszy od dnia 1 grudnia 1927 ze względu na policzalną służbę w ilości 42 lat uposażenie emerytalne XIII grupy, szczebel **f.** (L. prez. 11081/27).

P. **Agata Dejowa,** robotnica m., na zasadzie art. 26 statutu emer. (uchwała z dnia 8 października 1924 r. L. prez. 2645/24) otrzymała w drodze łaski od 1 grudnia 1927 r. począwszy nadzwyczajne zaopatrzenie w ryczałtowej kwocie 50 (pięćdziesiąt) zł miesięcznie. (L. prez. 10872/27).

P. **Bartłomiej Wołek,** b. robotnik m., otrzymał począwszy od dnia 1 grudnia 1927 podwyższenie wyznaczonego dekretem z dnia 15 czerwca 1926 r. L. prez. 2645/26 zaopatrzenia emerytalnego w ilości 70 punktów do kwoty 50 zł ryczałtowo miesięcznie. (L. prez. 11716/27)

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

Posiedzenie zwyczajne 182 w kad. XVII z dnia **15 grudnia 1927 roku.**

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Witołd Ostrowski

„ inż. Józef Sare.

„ Dr. Ludwik Schneider.

„ Dr. Piotr Wielgus.

Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **81.**

Początek posiedzenia o godz. **6·15 wiecz.**

Przed porządkiem dziennym.

Ślubowanie radzieckie.

Przewodniczący Prez. Rolle zaprosił nowopowołanych radców m. pp. Dra Leona Tomasika i Stanisława Stączka do złożenia ślubowania radzieckiego.

Sekretarz odczytał przepisane ślubowanie radzieckie, poczem nowopowołani radcy m. przez podanie ręki Prezydentowi m. złożyli ślubowanie.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1) Rm. Puchałki i tow. w sprawie wypłaty pracownikom miejskim jednorazowego zasiłku w formie 13-tej pensji.

2) Rm. Dra Oplustila i tow. w sprawie pomocy Gminy m. Krakowa dla bezrobotnych.

Wnioski ad 1) i 2) nie uzyskując poparcia nagłości rozpatrywane będą na końcu posiedzenia.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1) Rm. Lieblinga: „Posiadacze obligacji Pożyczki Gminy m. Krakowa z r. 1909 żalą się, że Gmina m. Krakowa zalega od roku z zapłatą należnych im odsetek.

Wypłata odsetek nie ma nic wspólnego z zatwierdzeniem planu konwersji, gdyż nie ulega wątpliwości, że odsetki w tej wysokości w jakiej dotychczas przez Gminę były wypłacane, posiadaczom obligacji należą się.

Wstrzymywanie wypłaty należnych odsetek wzbudza rozgoryczenie wśród posiadaczy ich i nie przyczynia się do podniesienia kredytu gminy.

Z tych powodów zapytuję Prezydjum miasta, kiedy gmina przystąpi do zapłaty zaległych odsetek?!“

Przewodniczący zawiadomił, że na zgłoszoną interpelację udzieli odpowiedzi na następnem posiedzeniu Rady m.

2) Rm. Pachońskiego i tow. „Wobec podniesienia opłaty telefonicznej od listopada br. o 50% i wobec mającej być jeszcze podniesionej opłaty od 1 stycznia 1928 z powodu przesunięcia Krakowa do innej klasy, zapytujemy Pana Prezydenta, czy nie byłby łaskaw zwrócić się do Pana Ministra, aby

1-o zaniechał przesunięcia Krakowa do wyższej klasy,

2-do jeśliby zaś to było niemożliwem, aby przesunięcie a z niem podniesienie taryfy nastąpiło dopiero wtedy, skoro wadliwość w funkcjonowaniu telefonów będzie usunięta po przeprowadzeniu nowego systemu sieci telefonicznej“.

Przewodniczący zawiadomił, że na wniesioną interpelację udzieli wyjaśnienia na najbliższem posiedzeniu Rady m.

3) Rm. Dra Merza i tow. „Od przeszło 6 miesięcy obowiązują uchwalone przez Radę miejską przepisy o używaniu i ochronie ulic oraz o ruchu ulicznym i zdawaćby się mogło, że przynajmniej w pierwszym okresie obowiązywania tych przepisów nastąpi poprawa na lepsze i że organa powołane do przestrzegania porządku i ładu na ulicach miasta, będą nienagannie wypełniały swe zadanie.

Tymczasem jesteśmy niemal codziennie świadkami nieszczęśliwych wypadków spowodowanych nieostrożną jazdą samochodami lub jednokonnymi wózkami chłopskimi a ostatni wypadek, jaki miał miejsce przy ulicy Długiej, wjechania dyszlem w wóz tramwajowy jest typowym przykładem niedbalstwa ze strony czynników, które mają ustawą powierzony obowiązek nadzoru nad ruchem ulicznym.

Wobec tego stanu rzeczy zapytują podpisani Pana Prezydenta co zamierza przedsięwziąć, aby obecny stan rzeczy doznał rychło gruntownej poprawy“.

Przewodniczący w odpowiedzi na zgłoszoną interpelację oznajmił, że Prezydjum miasta żywo interesuje się sprawą poruszoną przez interpelanta, odnośny wydział Mgtu opracował już projekt tzw. wysepek na zbiegu ulic dla regulowania porządku i ruchu pojazdów automobilowych.

Oświadczenie Prezydenta m. Rollego, Rada m. przyjęła do wiadomości.

Powołanie członka Rady m. do Komitetu administr. szpitala św. Łazarza.

Imieniem Prezydjum m. wiceprez. Dr. Schneider zgłasza następujący wniosek:

Rada m. uchwali:

Do Komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza w Krakowie deleguje się na członka tegoż komitetu rm. ks. Jana Masnego.

Uchwalono. (L. prez. 12687/927).

Przewodnictwo obejmuje wiceprez. m. inż. Sare.

Upoważnienie Prezydenta m. do zamianowania 68 pracowników Elektrowni Miejskiej.

Prezydent miasta inż. Rolle wnosi:

Rada m. uchwali:

I. Upoważnia się Prezydenta miasta do zamianowania extra statum w XV—XI grupie uposażenia 68 najstarszych służbą robotników Elektrowni Miejskiej niższymi pracownikami Elektrowni, o ile posiadają warunki dla uzyskania stałej posady w Gminie.

II. Powyższym pracownikom, o ile nie przekroczyli 45 roku życia przy wstąpieniu, a mają przynajmniej 6 lat nieprzerwanej pracy w Gminie, przyznaje się veniam aetatis.

Uchwalono. (L. prez. 13161/927).

Porządek dzienny.

Zmiana porządku dziennego.

Wskutek równocześnie toczących się pertraktacyj między przedstawicielami poszczególnych klubów radzieckich co do wyboru członków do Komisji wyborczych do Sejmu i Senatu nastąpiła zmiana porządku dziennego.

I. Wykreślenie prawa zastawu na realności Zakładu Wychow. Sierót izrael. w Dz. VII.

Wniosek Sekcji II, III i VI.

Rada m. uchwali:

1) Zgodzić się imieniem Gminy m. Krakowa na wykreślenie z wykazu hip. l. 87 ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. VII, Stradom prawa zastawu dla obowiązku zapłacenia Gminie m. Krakowa w razie sprzedaży budynku lsp. 52 oznaczonego wartości gruntu stanowiącego parcele lkat. 145.

2) Zrzec się na rzecz Stowarzyszenia Zakładu Wychowawczego Sierót izraelickich w Krakowie pretensji do wartości powyższego gruntu.

3) Wszelkie koszta potrzebnych czynności prawnych ponosi w całości wspomniane stowarzyszenie.

Do podpisania dotyczących dokumentów upoważnia się obok P. Prezydenta miasta, względnie Jego zastępcy pp. Radców miejskich dr. Rafała Landaua i prof. dr. Fryderyka Zolla, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. Radców m. dr. Judę Peipera i Karola Łuczkę.

Sprawozdawca rm. Dr. Rafał Landau.

Wniosek Sekcji popiera rm. ks. Masny.

Uchwalono.

II. Dodatki ogniowe dla personalu Miejskiej Straży Pożarnej.

Wniosek Prezydenta miasta oraz Sekcji II i III.

Prezydent m. inż. Rolle wnosi:

Rada miasta uchwali:

I. Personalowi M. Straży Pożarnej podwyższa się dodatki ogniowe a to:

strażakowi prowizorycznemu	o kwotę	25 zł.	miesięcznie
strażakowi stałemu . . .	„	35 „	„
plutonowemu	„	40 „	„
sierżantowi	„	40 „	„
ogniomistrzowi w IX gr. upos.	„	45 „	„
st. ogniomistrzowi VIII „ „	„	50 „	„
naczelnikowi Straży Poż.	„	60 „	„

II. Zmienia się postanowienia § 5 statutu organizacyjnego Regulaminu służbowego dla M. Straży Poż. (w brzmieniu uchwały Tymcz. Zarządu miasta z dnia 15 lipca 1925) w sposób następujący:

„Strażakom, którzy nie posiadają 5 lat służby nie wolno wstępować w związki małżeńskie pod rygorem natychmiastowego rozwiązania stosunku służbowego. Prezydent miasta może wyjątkowo w ważnych wypadkach udzielić zezwolenia na zawarcie małżeństwa".

III. Żonaci strażacy posiadający wyżej 5 lat służby, żonaci plutonowi i sierżanci nie mający mieszkania służbowego w naturze (pomieszczenie w koszarach nie uważa się za mieszkanie służbowe) mają prawo do dodatku mieszkaniowego.

IV. Szoferom z poborami plutonowych Straży Pożarnej przyznaje się tytuł i charakter służbowy plutonowych — szoferów, szoferom z poborami sierżantów przyznaje się tytuł i charakter sierżantów — szoferów M. Straży Pożarnej.

V. Uchwała powyższa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1927 roku.

VI. Na pokrycie wydatku połączonego z wykonaniem powyższej uchwały wstawia się do budżetu miejskiego na rok 1927/28 dodatkowy kredyt w kwocie 19.015 zł. (L. M. 11342/27 prez.).

Rm. Dr. Müller, który w dniu 23 listopada br. przy tychże wnioskach proponował powyższenie dodatków, (mylnie podano w sprawozdaniu na temże posiedzeniu Rady miejskiej wnioskodawcę zamiast r. m. Dr. Müllera — rm. Dr. Rosenzweiga (vide str. 380 Dziennik Rozporz. Nr. 11) cofa swój wniosek wobec stanowiska Prezydenta m.

Wnioski Prezydenta, Sekcji II i III uchwalono.

III. Upoważnienie Prezydenta miasta do awansowania niższych funkcjonarjuszy miejskich extra statum.

Wniosek Prezydenta m. oraz Sekcji II i III.

Prezydent m. inż. K. Rolle wnosi:

Rada m. uchwali:

Upoważnia się P. Prezydenta miasta do awansowania poszczególnych niższych funkcjonarjuszy do wyższych grup wedle następujących zasad:

w klasie I. mającej zasadnicze uposażenie XII grupy do XI i X grupy,

w klasie II. mającej uposażenie XIII grupy do XII i XI grupy,

w klasie III. mającej uposażenie XIV grupy do XIII i XII grupy,

w klasie IV. mającej uposażenie XV grupy do XIV i XIII grupy, z tem, że z klasy IV. służbę sanitarną należy co do awansów traktować na równi z klasą III. (L. prez. 12285/927).

Rm. Puchałka zgłasza rezolucję:

„Funkcjonarjusze niżsi, zaliczeni w myśl uchwał Rady miejskiej z dnia 30 maja 1919 roku L. 3427/19 prez. z dnia 11 listopada 1920 roku L. 4925/20 prez., z dnia 17 listopada 1921 r. L. 2467/21 prez., do klas I, II i III, a uchwałą Rady miejskiej z dnia 4-go lutego 1924 roku L. 154/24, zaszeregowani do grup i szczebli tym klasom odpowiadających, zostają zaliczeni do klas I, II i III wprowadzonych uchwałą Tymczasowego Zarządu miasta z r. 1925.

Upoważnia się P. Prezydenta miasta do awansowania wymienionych niższych funkcjonarjuszów z uwzględnieniem powyższego zaliczenia".

Rezolucję rm. Puchałki popiera rm. Rosenzweig proponując rozszerzenie pełnomocnictw dla Prezydenta

m. o mianowanie do X. grupy oraz posunięcie wszystkich niższych funkc. m. o jedną grupę uposażenia.

Wnioski Prezydenta m. oraz Sekcji II. i III. uchwalono.

Rezolucję rm. Puchałki przyjęto.

Rezolucję rm. Dr. Rosenzweiga po wyjaśnieniu Prezydenta m. przekazano do Sekcji II. i III.

Przewodnictwo obejmuje Prezydent miasta inż. K. Rolle.

IV. Sprawa objęcia poręki do wysokości 50.000 zł. za zobowiązania Zgromadzenia Braci Albertynów z tytułu udzielonego kredytu dla hurtowni soli.

Wniosek Sekcji II, III i VI.

Rada miasta uchwali:

a) Gmina miasta Krakowa obejmuje wobec Ministerstwa Skarbu, Departament akcyz i monopoli (Biuro sprzedaży soli) porękę do wysokości zł. 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) za zobowiązania Zgromadzenia Braci Albertynów w Krakowie z tytułu udzielonego kredytu przy sprzedaży soli do prowadzonej przez nich hurtowni w Krakowie z ważnością na przeciąg lat 3,

b) Gmina miasta Krakowa podpisze w tym celu list gwarancyjny,

c) na zabezpieczenie zobowiązań, wynikłych ewentualnie z tytułu udzielonej poręki Zgromadzenie Braci Albertynów

1. złoży Gminie weksel in blanco podpisany przez Brata starszego, oraz deklarację, że za ewentualne zobowiązania Gminy z tytułu udzielonej poręki ręczy całym swoim majątkiem, jako zabezpieczenie dla praw Gminy w myśl § 1358 kodeksu cywil.

2. Złoży Gminie police asekuracyjne,

a) od ognia na kwotę 20.250 zł,

b) od kradzieży i włamania w wartości 1 wagonu soli z deklaracjami, że w razie pożaru względnie kradzieży i włamania do podjęcia sum ubezpieczonych upoważniona jest Gmina miasta Krakowa, o czem Towarzystwa asekuracyjne zostaną zawiadomione,

c) do podpisania listu gwarancyjnego i innych aktów prawnych związanych z niniejszą transakcją upoważnia się obok P. Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. radców miejskich Dr. R. Landaua i Prof. Dr. F. Zolla, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców miejskich K. Łuczkę i Dr. J. Peipera.

d) niniejszą uchwałę przedłożyć należy P. Wojewodzie w Krakowie do zatwierdzenia w myśl art. 33 i 36 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923.

Sprawozdawca rm. Dr. R. Landau.

Uchwalono.

V. Pożyczka 15.000 zł. na dokończenie domu w Dąbiu dla robotników Gazowni miejskiej w Banku Gospodarstwa krajowego.

Imieniem Sekcji II i III wiceprezydent miasta Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki w Banku Gospodarstwa Krajowego Oddział w Krakowie w kwocie 15.000 złotych na dokończenie budowy jednopiętrowego domu mieszkalnego dla robotników Gazowni w Dąbiu.

2. Pożyczka zostaje zaciągnięta w myśl promesy Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 20 lipca 1927 z funduszów rozbudowy miast na warunkach ustalonych przez P. T. Bank.

3. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz radców miejskich pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich radców m. pp. Dra Adama Müllera i Marcelego Dutkiewicza.

Uchwalono. (L. prez. 12900/27).

Przewodnictwo obejmuje wiceprez. m. inż. Sare.

VI. Przyznanie veniam aetatis pracownikom miejskim przydzielonym do teatru miejskiego im. J. Słowackiego.

Sprawozdawca Prezydent m. inż. K. Rolle.

Wniosek Prezydenta miasta oraz Sekcji II i III.

Rada miasta uchwali:

I. Przyznaje się veniam aetatis następującym pracownikom miejskim przyjętym na etat z dniem 1 lipca 1927 r., a przydzielonym do teatru miejskiego im. J. Słowackiego:

1. Koziarskiemu Józefowi, pracow. m. urodz. 19/I. 1880 r. a pracującemu w Gminie od 11/IX. 1922 r.

2. Hyżemu Aleksandrowi, pracow. m. urodz. 5/III. 1874 r. a pracującemu w Gminie od 1/IX. 1918 r.

3. Deniszowi Janowi, pracow. m. urodz. 2/VI. 1871 r. a pracującemu w Gminie od 20/I. 1921 r.

4. Haberowi Stanisławowi, pracow. m. urodz. 5/III. 1879 r. a pracującemu w Gminie od 1/IX. 1918 r.

5. Motkowskiemu Janowi, pracown. m. urodz. 17/VIII. 1878 r. a pracującemu w Gminie od 1/XII. 1918 r.

6. Gilowi Emilowi, woźnemu m. urodz. 9/IV. 1869 r. a pracującemu w Gminie od 1/X. 1915 r.

Z dniem 1 grudnia 1927:

7. Feldzie Andrzejowi, pracow. m. urodz. 25/XI. 1870 r. a pracującemu w Gminie od 1/II. 1918 r.

8. Łaśko Wojciechowi, prow. woźnemu m. urodz. 6/IV. 1887 r. a pracującemu w Gminie od 1/IX. 1924 r.

9. Śledziowi Władysławowi pracown. m. urodz. 14/XI. 1865 r. a pracującemu w Gminie od 1/X. 1915 r.

10. Doboszowi Andrzejowi, pracow. m. urodz. 13/X. 1869 r. a pracującemu w Gminie od 1/IX. 1918 r.

11. Żwirowskiemu Michałowi, pracow. m. urodz. 27/IX. 1872 r. a pracującemu w Gminie od 1/X. 1915 r.

12. Grabarzowi Józefowi, pracow. m. urodz. 12/I. 1875 r. a pracującemu w Gminie od 1/IX. 1918 r.

13. Ślizie Piotrowi, pracow. m. urodz. 2/VIII. 1881 r. a pracującemu w Gminie od 1/IX. 1918 r.

II. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do stabilizacji 20 niższych pracowników miejskich poza etatem. (L. 10704/27 prez.).

Rm. Dr. Rosenzweig zauważa, że pracownicy m. zatrudnieni w teatrze miejskim im. J. Słowackiego otrzymują częściowo swe pensje z funduszów gminnych częściowo z funduszów teatru miejskiego. Prosi aby tę sprawę ujednostajniono.

Sprawę tę wyjaśnia Prezydent m. poczem wnioski Prezydenta miasta oraz Sekcji II i III uchwalono.

VII. Veniam aetatis dla niższych funkcjonarjuszy miejskich.

Prezydent miasta inż. K. Rolle wnosi:

Rada miasta uchwali:

Przyznaje się veniam aetatis następującym prow. woźnym miejskim:

1. Mitce Walerjanowi, urodzonemu w roku 1883, 1908 1/I.
2. Małeckiemu Piotrowi, urodzonemu w r. 1875, 1918 (1911—1914).
3. Zapałowiczowi Tomaszowi, urodzonemu w roku 1873, 1915.
4. Kalicińskiemu Władysławowi, urodzonemu w r. 1887, 1921 (ogrodnik).
5. Jedynakowi Sebastjanowi, urodzonemu w roku 1873, 1922 (ogrodnik).
6. Stworze Józefowi, urodzonemu w r. 1887, 1922.
7. Stefaniemu Franciszkowi, urodz. w r. 1876, 1922.
8. Padołowi Janowi, urodzonemu w r. 1882, 1924.
9. Pawlikowi Janowi, urodz. w r. 1882, 1924 (podgórski), a to celem umożliwienia uzyskania posady stałej.

Uchwalono. (L. prez. 11882/27)

Przewodnictwo obejmuje Prezydent miasta inż. K. Rolle.

VIII. Dodatek gminny do podatku przemysłowego na rok 1928.

Wniosek Sekcji skarbowej.

Rada miasta uchwali:

Na zasadzie art. 8 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Dz. u. Nr. 94 poz. 747 Gmina miasta Krakowa pobierać będzie w roku 1928 dodatki gminne:

a) do państwowego podatku od obrotu w wysokości 25% tego podatku,

b) do ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych w wysokości 30% ceny świadectw i kart.

Sprawozdawca st. radca Mgtu Dr. Wydro.

Uchwalono. (L. 28531/27 II. a)

IX. Podatek gruntowy na rok 1928.

Wniosek Sekcji skarbowej.

Rada miasta uchwali:

Na podstawie art. 14 ustawy z 15 czerwca 1923 Dz. u. Nr. 65 poz. 505 i art. 4 ustawy z 11 sierpnia 1923 Dz. u. Nr. 94 poz. 747 ustanawia się na rok 1928 stopę procentową dodatku gminnego do państwowego podatku gruntowego w Krakowie w wysokości 135% tego podatku z zastrzeżeniem, że dodatek 45% ponad normę 90% będzie wymierzony według stawki podatku państwowego bez dodatku progresywnego.

Magistrat wyjedna przepisane zezwolenie Władzy Nadzorczej na pobór dodatku w powyższej wysokości.

Sprawozdawca st. radca Mgtu Dr. Wydro.

W dyskusji rm. inż. Adelmann przedstawia statystykę porównawczą obciążenia podatkowego w Krakowie z innemi miastami.

Wniosek Sekcji II uchwalono.

(LM. 30286/27/II a).

X. Podatek od nieruchomości na rok 1928.

Wniosek Sekcji skarbowej.

Rada miasta uchwali:

Na podstawie art. 6 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 Dz. u. Nr. 94 poz. 747 Gmina miasta Krakowa pobierać będzie w r. 1928 podatek od nieruchomości w wysokości 50% państwowego podatku od nieruchomości, jako dodatek do tego podatku.

Sprawozdawca st. radca Mgtu Dr. Wydro.

W dyskusji zabierali głos rm. Marski, Kluczka, Dr. Emilewicz i Kęsek, poczem wniosek Sekcji II uchwalono. (L. 30585/27/II a).

XI. Opłaty mytnicze na rok 1928/29.

Wniosek Komisji Administracyjnej.

Rada miasta uchwali:

W roku budżetowym 1928/29 pobierać opłaty mytnicze w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

1) od zwierząt domowych, idących luzem po . . 10 gr
2) od zwierząt domowych w zaprzęgu po . . . . 40 „
3) od automobilów osobowych i ciężarowych oraz od doczepek po . . . . 2 zł
4) od autobusów po . . . . 3 „

Sprawozdawca: st. r. Magistratu Dr. Racławicki.

Uchwalono.

XII. Opłaty miejskie od zwierząt doprowadzonych na centralną targowicę m.

Wniosek Komisji Administracyjnej.

Rada miasta uchwali:

Od zwierząt, doprowadzonych na centralną targowicę m., pobierać w roku budżetowym 1928/29 opłaty w dotychczasowej wysokości, a mianowicie:

I. targowe:

a) od zwierząt drobnych: cieląt, owiec, kóz po 75 gr od sztuki;

b) od bydła rogatego rosłego i nierogacizny po 3 zł od sztuki.

II. wagonowe po 30 gr od jednego zwierzęcia.

Sprawozdawca: st. r. Magistratu Dr. Racławicki.

Uchwalono.

XIII. Pobieranie opłat rzezalnianych i innych w rzeźni m. w roku budżetowym 1928/29.

A) Opłaty za użycie rzeźni:

a) od bydła rogatego nad 400 kg po . . . . 10 zł
b) „ „ „ „ 250 „ „ . . . . 9 „
c) „ „ „ „ 50 „ „ . . . . . 8 „
d) „ „ „ do 50 „ (cielęta) po . 3 „
e) od owiec, kóz, baranów po . . . . . . 3 „
f) od nierogacizny do 60 kg po . . . . . 5 „

g) od nierogacizny do 150 „ „ . . . . . 7 „
h) „ „ nad 150 „ „ . . . . . 9 „
od sztuki.
i) od prosiąt do 10 kg łącznie z opłatą oględz. 1 zł
zaś od jagniąt i koźląt . . . . 50 gr
od sztuki.

B) Opłaty za użycie chłodni:

I. za użycie haka:

a) rzeźnicy i masarze nie mający klatki w chłodni płacą 50 gr na dobę;

b) rzeźnicy i masarze mający klatki w chłodni płacą należytość hakową łącznie z opłatami rzezalnianemi:
1) od bydła rogatego rosłego ponad 60 kg po . . . . 60 gr od szt.
2) od nierogacizny po . . . . . . 40 „ „ „
3) od cieląt, owiec, kóz i prosiąt po . 30 „ „ „

II. 1) za użycie wózka na dobę . . . 1 zł
2) za użycie 1 m² komory rocznie . 150 „
3) za 1 ubikację do marynow. rocznie 1000 „

C) Opłaty za użycie wagi:

a) za ważenie zwierząt żywych, bez względu na wagę, 30 gr od sztuki;

b) za ważenie mięsa i innych produktów od każdych 50 kg lub mniejszej ilości 15 gr.

D) Opłaty za oględziny weterynaryjne:

Od wszystkich zwierząt, bez względu na wagę, 1 zł od sztuki.

E) Opłaty za użycie stajni:

Od każdego zwierzęcia, bez względu na wagę, 50 gr na dobę.

F) Opłaty za tor przemysłowy:

Za jednorazowe użycie toru od każdego wozu kolejowego 6 zł.

G) Opłaty za solarnię skór:

Za użycie jednego przedziału na solenie skór 800 zł rocznie.

H) Opłaty za sterylizację mięsa;

1) świń dotkniętych wągrzycą . . . . 5 zł od szt.
2) zwierząt dotkniętych gruźlicą . . . 8 „ „ „
3) za użycie wolnej jatki do sprzedaży mięsa sterylizowanego z bydła i nierogacizny . . . . 2 „ „ „

I) Opłaty za użycie rzeźni m. poza godzinami:

1) przy biciu do 50 sztuk bydła lub nierogacizny . . . . 16 zł
2) przy biciu ponad 50 sztuk bydła lub nierogacizny po . . . . 30 gr od każdej sztuki.

Sprawozdawca: st. r. Magistratu Dr. Racławicki.

Uchwalono.

XIV. Opłata od psów na rok 1928.

Wniosek Sekcji II i VIII.

Rada miasta uchwali:

Zmienia się § 2 statutu dla poboru opłat od psów, utrzymywanych w mieście Krakowie, uchwalony przez Prezydjum miasta działające na podstawie § 53 statutu dla stoł. król. m. Krakowa, a zatwierdzony reskryptem z 21/XII 1925 Nr. S. F. 4021/925 przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Minist. Skarbu na podstawie art. I. 20 i 36 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747 w ten sposób, że ustanawia się opłatę od psów na rok 1928 w kwocie 40 zł rocznie, płatną w dwóch równych ratach półrocznych. (L. M. 13079/27/VIII).

Sprawozdawca: rm. Dutkiewicz.

Rm. Ziffer wnosi, aby opłatę podwyższyć do 50 zł.

Uchwalono wniosek Sekcji.

XV. Budżet dodatkowy dla prac związanych z wyborami do Sejmu i Senatu w wysokości 75.000 zł.

Wniosek Sekcji II.

Rada miasta uchwali:

W związku z pracami przygotowawczemi dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu w roku 1928 preliminuje się w Dziale I. § 133 wydatki nadzwyczajne dodatkowo kwotę 75.000 zł. (L. prez. 11774/27).

Uchwalono.

XVI. Budżet dodatkowy na prace związane z rejestracją zwierząt gospodarskich w wysokości 4.000 zł.

Imieniem Sekcji II, Dyr. Miejskiego Biura Statystycznego Sarnecki wnosi:

Rada miasta uchwali:

Na koszta zarządzonego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 93 poz. 835) spisu zwierząt gospodarskich, uchwala się w Dziale I. wydatków nadzwyczajnych budżetu miejskiego na rok 1927/28 budżet dodatkowy w wysokości 4.000 (cztery tysiące) zł. (L. 2535/927 B. St.)

Uchwalono.

XVII. Udział Gminy m. Krakowa w Spółce „Caro".

Imieniem Sekcji II i III rm. Dr. Lang wnosi:

Rada miasta uchwali:

Spółce »Caro« Przedsiębiorstwu dla Prowadzenia i Popierania Handlu Bydłem, Mięsem i Przetworami Zwierzęcemi, jako prowadzącemu z ramienia miasta Krakowską Kasę Targową, udziela się gwarancji do kwoty 700.000 zł, celem otwarcia Spółce, względnie Kasie Targowej, kredytu w rachunku bieżącym w jednej z miejscowych instytucyj finansowych, pod następującemi warunkami:

1) że gwarancja dotyczyć będzie tylko kredytu udzielonego w rachunku bieżącym, który to kredyt nie może przenosić sumy 700.000 zł;

2) że wierzyciel będzie mógł korzystać z tej gwarancji dopiero wówczas, gdyby swej wierzytelności nie mógł ściągnąć ani przez zrealizowanie danych mu przez Spółkę »Caro« zabezpieczeń, ani też z majątku Spółki »Caro« i tylko do wysokości nieściągniętej wierzytelności (gwarancja za szkodę);

3) że gwarancja zostaje udzieloną na czas aż do 31 grudnia 1929;

4) że przez cały czas trwania gwarancji spólnicy Spółki »Caro« 75% czystego zysku, przypadającego od ich udziałów, jednak najmniej 100.000 zł rocznie, przeznaczą na zabezpieczenie szkody, jakaby dla Gminy m. Krakowa powstać mogła z powodu tej gwarancji.

Na podstawie takiego zobowiązania się spólników Spółki »Caro«, obowiązaną będzie Spółka »Caro« 75% czystego zysku, przypadającego co roku na rzecz wszystkich jej spólników od ich udziałów w tejże Spółce, względnie 100.000 zł, złożyć w instytucji finansowej przez Prezydenta miasta wskazać się mającej z tem, że fundusz ten stanowi własność spólników Spółki »Caro« w stosunku odpowiadającym ich udziałom w zyskach Spółki, że jednak fundusz ten aż do zgaśnięcia gwarancji Gminy m. Krakowa służyć ma jako kaucja na zabezpieczenie ewentualnej szkody powstać mogącej dla Gminy m. Krakowa z powodu tej gwarancji i ma być złożona na książeczkę wkładkową Kasy Oszczędności miasta Krakowa.

Książeczka ta ma być przechowana w depozycie Gminy na zabezpieczenie udzielonej poręki.

5) że zastępstwo Gminy w Radzie Nadzorczej wzmocnione będzie jeszcze dwoma delegatami ze strony miasta;

6) że Spółka przyzna Gminie pewne korzyści w stosunku do wartości gwarancji.

Prezydent miasta wyznaczy delegatów i oznaczy wysokość korzyści.

Uchwalono.

Na wniosek rm. Kluczki i Dr. Klimeckiego następujące sprawy przyjęła Rada miejska **„en bloc“**.

I. Dostawa węży dla miejskiej Straży pożarnej.

Wniosek Sekcji I i VII.

1. Zakupić u firmy Zenit S-ki z ogr. odp. w Krakowie dla m. Straży pożarnej 1000 metrów węża wylotnego po cenie za 1 m b. 15 zł. 90 gr. oraz 10 m węża ssącego po cenie za 1 m b. 23 zł. 20 gr. na warunkach w ofercie podanych.

2. Upoważnia się P. Prezydenta miasta do szczegółowego ścisłego określenia warunków dostawy i zapłaty. (L. 32616/927/VII).

II. Dodatkowe przyłączenie parceli gruntowej z gm. kat. Wola Duchacka do Krakowa pod budowę nowego cmentarza izraelickiego.

Wniosek Sekcji II i III.

Rada miasta zgadza się na dodatkowe przyłączenie do terytorjum administracyjnego Gminy stoł. król. m. Krakowa parceli gruntowej L. kat. 132/2 zakupionej przez wyznaniową gminę izraelicką w Krakowie pod budowę nowego cmentarza izraelickiego i połówek dróg L. kat. 569 i 570/1 z Lwh. 396 księgi gr. gm. kat. Wola Duchacka i oświadcza w imieniu Gminy stoł. król. miasta Krakowa gotowość przejęcia wszelkich praw i obowiązków z przynależności terytorjalnej gruntów tych do okręgu administracyjnego Gminy stoł. król. m. Krakowa wynikających, w szczególności i kosztów przeprowadzenia dodatkowego przyłączenia w operatach katastralnych.

III. Linja regulacyjna ulicy Bulwarowej w Dz. VIII.

Wniosek Sekcji I.

1. Zatwierdza się linję regulacyjną części ul. Bulwarowej na Kazimierzu Dz. VIII w Krakowie między ulicą Skawińską a ul. Piekarską według linji czerwonej, oznaczonej na planie Bud. m. B. z dnia 14 października 1927 r. literami: a—b.

2. Zatwierdza się linję regulacyjną części ulicy Piekarskiej od strony południowej według linji czerwonej oznaczonej na powyższym planie literami: b—c.

3. Zatwierdza się plan parcelacyjny gruntów gminnych w narożu powyższych ulic według powyższego planu Bud. m. B.

4. Zatwierdza się dla powyższych gruntów sposób zabudowania zwarty w tem, że na parcelach 3 i 4 mają być stawiane domy 4-ro piątrowe.

(L. 3924/Bb/927)

IV. Zmiana linji regulacyjnej ulicy Jerozolimskiej.

Wniosek Sekcji I.

Reasumując częściowo swą uchwałę z dnia 6 maja 1921 r. do L. 349/21 B. b. zatwierdza się zmianę linji regulacyjnej ulicy Jerozolimskiej przy skrzyżowaniu z ul. Wielicką według linji niebieskiej oznaczonej na planie Bud. m. B. z dnia 6 maja 1921 literami: 1—m.

(L. 3094/Bb./927)

V. Linja regulacyjna Al. Skrzyneckiego w Dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.

1. Zatwierdza się linje regulacyjne Al. Skrzyneckiego w Podgórzu, Dz. XXII według linij czerwonych, oznaczonych na planie Bud. m. B. z dnia 24 października 1927 r. literami: a—b—c—d od strony wschodniej, zaś e—f, g—h od strony zachodniej z linją bud. w obrębie liter: e_1—f_1—g_1—h_1 w odległości 6 m od linji regulacyjnej.

2. Zatwierdza się linje regulacyjne drogi polnej lk. 1458 według linji czerwonych, na powyższym planie oznaczonych literami: i—f od strony północnej, zaś g—j od strony południowej, z obustronnemi linjami bud. w obrębie liter: i_1—f_1 względnie g_1—j_1 w odległości 6 m od linji regulacyjnej. (L. 3471/Bb/1927).

VI. Linja regulacyjna ulicy Grzegórzeckiej obok fabryki Zieleniewskiego.

Wniosek Sekcji I.

1. Reasumując uchwałę Tymczasowego Zarządu miasta zatwierdza się zmianę linji regulacyjnej ulicy Grzegórzeckiej w Dz. XIX na skręcie przy fabryce maszyn Zieleniewski S. A. według linji niebieskich wkreślonych w planie Bud. m. B. z dnia 30 lipca 1924 i oznaczonych niebiesko literami: i'—i''—j' po stronie północnej, zaś t'—u' po stronie południowej.

2. Powyższa uchwała nabiera mocy prawnej z chwilą bezpłatnego odstąpienia gminie m. Krakowa gruntu do obustronnego rozszerzenia do powyższych linij regulacyjnych ulicy Grzegórzeckiej przez fabrykę maszyn Zieleniewski S. A. z tem, że wartość odstąpionego gruntu gminie po odjęciu skrawka gruntu przydzielonego fabryce maszyn Zieleniewski S. A. z ulicy, oszacowana przez Magistrat zostanie potrącona z kosztów urządzenia ulicy Grzegórzeckiej, przypadających na fabrykę po myśli § 16 a ust. bud. m. Krakowa.

(L. 3404/Bb/1927).

VII. Linje regulacyjne ulicy Łobzowskiej.

Wniosek Sekcji I:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Łobzowskiej oznaczone na planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 2 lipca 1927 r. czerwono i literami:

a — b — c — d — e — f — g

od strony zachodniej, jakoteż literami:

k — i — j — k — o

od strony wschodniej.

2. Linję regulaeyjną ul. Asnyka oznaczoną na powyższym planie czerwono i literami: n — r po stronie zachodniej.

3. Linję regulacyjną przyszłego placu na skrzyżowaniu się ulic Łobzowskiej, Asnyka, Garbarskiej, Basztowej vis a vis willi hr. Tyszkiewiczowej, według liter: r — p — o w przedłużeniu istniejącej linji regulacyjnej ulicy Basztowej.

4. Sposób zabudowania zwarty domami o wysokości określonej przepisami dodatkowemi L. 15226/23-I.b. (L. 1795/27-B. b.).

VIII. Linje regulacyjne ul. Bronowickiej.

Wniosek Sekcji I:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Bronowickiej oznaczone na planie Bud. miej. Oddz. B. z dnia 20-go października 1927 r. czerwono i literami: a—b—c—d, wraz z linją bud. a' — b' — i' — d' — e' po stronie północnej, oraz literami: f — g — h — i, po stronie południowej.

2. Zatwierdza się zapoczątkowanie ul. bocznej do ul. Bronowickiej, oraz jej linje regulacyjne oznaczone na powyższym planie Bud. m. Oddz. B. z dnia 20-go października 1927 r. czerwono i literami: d — u — v, wraz z linją bud.: d' — u' — v' od strony zachodniej i literami c — A od strony wschodniej.

3. Zatwierdza się dla ul. Bronowickiej sposób zabudowania zwarty z tem, że frontowe budynki stawiane być mają ściśle wedle linji regulacyjnej, zaś oficynowe mogą być budowane w odległości 30 metrów od linji regulacyjnej.

Dla zapoczątkowania zaś bocznej ulicy zatwierdza się sposób zabudowania domami wolno-stojącymi lub łączonymi w grupy. (L. 3545/1927 B. b.)

IX. Linje regulacyjne ul. Deckerta.

Wniosek Sekcji I:

1. Zatwierdza się linje regulacyjne ul. Deckerta podług linji czerwonych, oznaczonych na planie Budow. m. Oddz. B. z dnia 30 czerwca 1927 r. literami:

a—b—c—d'—e, f—g—h, i—j—k—l

od strony północno-zachodniej, zaś:

ł—m—n—o, p—r, s—t—u—v—w—x—y—z

od strony południowo-wschodniej.

2. Przy reasumpcji uchwały Rady miasta z dnia 10 marca 1927 r. do L. 3757/1926 B. b. uchwala się nowe linje regulacyjne dla skrzyżowania się ul. Deckerta z ul. Zabłocie według nowych linji wkreślonych w planie Bud. m. Oddz. B. z dnia 30 czerwca 1927 kolorem niebieskim i oznaczonych głoskami:

A—B—C—h, D—E—F—i, o—G—H—J, p—M—L, k.

(L. 2077/1927 B. b.).

X. Przeznaczenie gruntów zajętych obecnie przez Bastjon III.

Wniosek Sekcji I:

1. Grunta Skarbu Państwa zajęte obecnie przez Bastjon III. położone między ul. Prądnicką, ul. Kamienną i Dworcem towarowym przeznacza się pod hale targowe, magazyny i place składowe połączone torami dojazdowymi z linją kolejową według planu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 24 stycznia 1927 r.

2. Zatwierdza się rozszerzenie istniejącego placu targowego przy ul. Kamiennej i linje regulacyjne tego placu oznaczone czerwono i literami: a—b—c—d—e od strony północnej według powyższego planu Budow. m. Oddz. B.

3. Reasumując częściowo uchwałę Rady miasta w sprawie ul. Kamiennej zatwierdza się rozszerzenie tejże ul. na przestrzeni od placu targowego do placu przy dworcu towarowym do szerokości 48 metrów jako dalszy ciąg Aleji obwodowej i jej linję regulacyjną oznaczoną czerwono i literami: e—f—g—h po stronie zachodniej.

4. Zaprojektowane ulice I. i II na powyższym planie Bud. m. Oddz. B. zatwierdza się jako dyrektywę dla przyszłego opracowania szczegółowego planów projektowanych placów składowych. (L. 1141/1927).

XI. Linja regulacyjna ulicy Gromadzkiej w Płaszowie.

Wniosek Sekcji I.

1. Zatwjerdza się linje regulacyjne drogi lk. 2271 w Dz. XXI Płaszów oznaczone na planie Budown. m. B. z dnia 8 listopada 1927 czerwono i literami: a—b—c od strony zachodniej, jakoteż literami: d—e—f—g od strony wschodniej.

2. Zatwierdza się sposób zabudowania dla części tej ulicy na długości a—b i c—d zwarty, zaś na długości b — c i e — g sposób zabudowania grupowy lub otwarty.

Domy budowane na sąsiednich parcelach mogą mieć wysokość najwyżej 10 m. (L. 2977/Bb/1927).

Powołanie członków okręgowej Komisji wyborczej do Sejmu.

Imienieniem Prezydenta miasta, Wiceprezydent m. Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

Po myśli art. 19 ordynacji wyborczej do Sejmu deleguje się do okręgowej Komisji wyborczej jako członków PP.:

1. Dr. Gertlera Juljana
2. Dr. Rosenzweiga Józefa
3. Dr. Rozmarynowicza Bolesława
4. Dr. Tillesa Samuela.

Jako zastępców PP.:

1. Dr. Dymidowicza Henryka
2. Staszczaka Marcina
3. Dr. Kropatscha Karola
4. Dr. Meiselsa Adolfa

(L. prez. 12871/927).

W głosowaniu kartkami wnioski Prezydenta m. uchwalono.

Powołanie członków do obwodowych Komisyj wyborczych.

Imieniem Prezydenta m., Wiceprezydent m. Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się następujący skład delegatów Rady miasta do obwodowych Komisji wyborczych.

(L. prez. 12868/27).

1. Komisja obwodowa:

1 członek Mikulski Adam, Wielopole 1
zastępca Alber Jan, Plac Szczepański 2
2 członek Statter Feliks, Rynek gł. 8
zastępca Salawa Wojciech, Mały Rynek 6
3 członek Paszkowski Tadeusz, Florjańska 39
zastępca Dr. Lustbader Leon, Grodzka 59

2. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Güntner Rudolf, Studencka 33
zastępca Pilch Jan, Florjańska 39
2 członek Dr. Łobaczewski Adam, Pijarska 5
zastępca Paszkowski Edward, Redakcja „Czasu"
3 członek Szynalik Marceli, Jagiellońska 11
zastępca Pacułt Kazimierz, Gołębia 8

3. Komisja obwodowa:

1 członek Tadeusz Orzelski, Reformacka 1
zastępca Pieczarka Romuald, Poselska 15
2 członek Englaender Abraham, Bracka 6
zastępca Nikiel Józef, Szpitalna 8
3 członek Dr. Jurczyński Hieronim, Rynek 19
zastępca Malik Stanisław, św. Jana 30

4. Komisja obwodowa:

1 członek Potocki Franciszek, Bracka 2
zastępca Zachara Stanisław, Zamojskiego 29
2 członek Dr. Niewola Jan, Rynek gł. 9
zastępca Dr. Lewandowski Karol, Florjańska 16
3 członek Wierzejski Jan, św. Krzyża 7
zastępca Dr. Cieczkiewicz Marjan, Stolarska 7

5. Komisja obwodowa:

1 członek Kmiecik Michał, Florjańska 47
zastępca Rąb Stanisław, Sławkowska 4
2 członek Dr. Reich Maksymiljan, Grodzka 43
zastępca Pałka Andrzej, Rynek główny 30
3 członek Dr. Michał Feret, Podzamcze 30
zastępca Sierotwiński Stanisław, Sienna 12

6. Komisja obwodowa:

1 członek Olechny Piotr, Florjańska 7
zastępca Jaworski Albin, Rynek gł. 24
2 członek Dr. Liebeskind Samuel, św. Krzyża 1
zastępca Inż. Stendig Jakób, św. Marka 25
3 członek Bogdanowicz Eugenjusz, Rynek gł. 6
zastępca Kwaśniewski Stanisław, Dominikańska 1

7. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Józef Walczewski, Zyblikiewicza 8
zastępca Stolfa Jerzy, Retoryka 1
2 członek Inż. Cybulski Kazimierz, Zwierzyniecka 15
zastępca Anisfeld Chanie, Grodzka 19
3 członek Grotowski Zbigniew, Powiśle 12
zastępca Marszowski Kazimierz, Podzamcze 30

8. Komisja obwodowa:

1 członek Ripper Wilhelm, Smoleńska 29
zastępca Dr. Urban Adolf, Poselska 18
2 członek Winiarz Bronisław, Smoleńska 23
zastępca Herzog Samuel, Retoryka 4
3 członek Jura Jan Al. Krasińskiego 16
zastępca Żyła Ludwik, Smoleńska 23

9. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Kosch Teodor, Pijarska 3
zastępca Dalewski Antoni, Felicjanek 3
2 członek Pytlik Jan, Al. Krasińskiego 15
zastępca Hochwald Szaja, Zwierzyniecka 17
3 członek Inż. Władysław Burkiewicz, Al. Krasińskiego 28
zastępca Dr. Klugmann Dawid, Podzamcze 10

10. Komisja obwodowa:

1 członek Onyszkiewicz Tadeusz, Kochanowskiego 1
zastępca Langer Ferdynand, Karmelicka 55
2 członek Czerwieniec Stefan, Karmelicka 32
zastępca Zieliński Jan, Karmelicka 21
3 członek Inż. Jabłoński Karol, Łobzowska 9
zastępca Langie Kazimierz, Michałowskiego 7

11. Komisja obwodowa:

1 członek Gryglewski Władysław, Garbarska 14
zastępca Rybakiewicz Witold, P. Michałowskiego 15
2 członek Ks. Kraupa Rudolf, Pędzichów 24
zastępca Dr. Świerz Witold, Grabowskiego 9a
3 członek Dr. Grzybowski Konstanty, Łobzowska 8
zastępca Rakower Izaak, Pl. Biskupi 4.

12. Komisja obwodowa:

1 członek Konopka Adam, Krupnicza 9
zastępca Sattler Adolf, Rajska 2
2 członek Dr. Chrzanowski Zygmunt, Siemiradzkiego 17
zastępca Dr. Kos Władysław, Batorego 21
3 członek Feldmann Leon, Al. Krasińskiego 18
zastępca Para Stanisław, Lenartowicza 9

13. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Tomik Stanisław, Podwale 1
zastępca Gągol Jan, Łobzowska 8
2 członek Dr. Langrod Jerzy, Karmelicka 9
zastępca Masłowski Stanisław, Garbarska 7
3 członek Jankiewicz Kajetan, Dolnych Młynów 5
zastępca Ossip Andrzej, pl. Szczepański 6

14. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Chrząszczyński Władysław, Lenartowicza 7
zastępca Bystrzonowski Stefan, Jabłonowskich 24

2 członek Landau Maurycy Mojżesz, pl. Biskupi 4
zastępca Kwieciński Juljan, Smoleńska 18
3 członek Dr. Markowa Ada, Wolska 11
zastępca Dr. Załęski Edmund, Czapskich 5

15. Komisja obwodowa:

1 członek Inż. Treutler Juljan, Kapucyńska 7
zastępca Dr. Ciołkoszowa Lidja, Krupnicza 13
2 członek Dr. Bocheński Karol, Kochanowskiego 19
zastępca Sommer Chiel, Loretańska 3
3 członek Żychowicz Władysław, Batorego 5
zastępca Inż. Sokołowski Tadeusz, Garncarska 5

16. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Modrycki Izydor, Florjańska 55
zastępca Rutkowska Marja, Krupnicza 34
2 członek Dr. Sarna Zygmunt, Siemiradzkiego 7
zastępca Brablec Franciszek, Studencka 4
3 członek Dr. Medyński Władysław, Szewska 27
zastępca Dr. Binder Wilhelm, Karmelicka 45

17. Komisja obwodowa:

1. członek Oświecimski Tadeusz, Długa 43
zastępca Izraeli Aleksander, Długa 61
2 członek Żmuda Karol, Pędzichów 3
zastępca Dr. Armer Eljasz, Krowoderska 60
3 członek Inż. Feldman Dawid, pl. Biskupi 4
zastępca Łękawa Rudolf, Rynek Klep. 7

18. Komisja obwodowa:

1 członek Książek Wojciech, Zamojskiego 29
zastępca Basta Jan, Warszawska 3
2 członek Kustowski Ludwik, Długa 38
zastępca Zawrzykraj Józef, Kurniki 5
3 członek Biliński Tadeusz, Krupnicza 10
zastępca Dr. Ziarko Jan, Długa 5

19. Komisja obwodowa:

1 członek Ripper Hugo, Długa 52
zastępca Dr. Piątkowski Juljusz, pl. Matejki 5
2 członek Giza Michał, Długa 61
zastępca Dr. Pogonowski Bolesław, Długa 27
3 członek Hoffman Mikołaj, Siemiradzkiego 14
zastępca Dr. Marcjaniak Franciszek, Pędzichów-Boczna 5

20. Komisja obwodowa:

1 członek Inż. Stankiewicz Ksawery, Długa 50
zastępca Kodlewicz Stanisław, Pędzichów 13
2 członek Wnękowski Aleksander, św. Filipa 8
zastępca Dr. Chmielewski Jan, Kochanowskiego 2
3 członek Dr. Karmowski Józef, Krowoderska 42
zastępca Nowakowski Marjan, Pędzichów-Boczna 3

21. Komisja obwodowa:

1 członek Wodzinowski Wincenty, Pańska 9
zastępca Blaustein Hugo, Starowiślna 31
2 członek Niemczyk Jan, Topolowa 30
zastępca Wojnarowski Leonard, Topolowa 29
3 członek Szaflarski Józef, Grabowskiego 6
zastępca Dr. Soldinger Henryk, Radziwiłłowska 21

22. Komisja obwodowa:

1 członek Wasserberger Zuzanna, Zyblikiewicza 15
zastępca Stelczyk Kazimierz, Blich 6
2 członek Kowalski Władysław, Niecała 6
zastępca Inż. Singer Samuel, Starowiślna 6
3 członek Dr. Poźniak Stanisław, Potockiego 13
zastępca Krzystek Alfons, Czysta 6

23. Komisja obwodowa:

1 członek Broszkiewicz Andrzej, Zyblikiewicza 3
zastępca Albiński Franciszek, Mogilska 46
2 członek Bator Józef, Sołtyka 17
zastępca Horowitz Salo, Bonerowska 11
3 członek Łukasik Stanisław, Ruska 2
zastępca Front Stanisław, Potockiego 11.

24. Komisja obwodowa:

1 członek Bocheński Antoni, Rakowicka 1
zastępca Blaustein Rudolf, Starowiślna 34
2 członek Busch Karol, Bosacka 11
zastępca Dr. Hirsch Józef, Radziwiłłowska 21
3 członek Broda Teodor, Strzelecka 9
zastępca Marszałek Tomasz, Szlak 4.

25. Komisja obwodowa:

1 członek Waga Antoni, Lubomirskiego 9
zastępca Begleiter Maks, Potockiego 1
2 członek Gross Ignacy, Starowiślna 8
zastępca Dr. Pechner Henryk, Podgórska 11
3 członek Warchałowski Józef, Osiedle ofic.
zastępca Berkopf Ludwik, Dietla 90.

26. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Bujwid Odo, Lubicz 34
zastępca Horodyski Wincenty, Zyblikiewicza 5
2 członek Szubert Roman, Niecała 4
zastępca Siemieński Jan, Radziwiłłowska 33
3 członek Cholewa Michał, Sołtyka 5
zastępca Dr. Kaufer Bernard, Lubicz 40.

27. Komisja obwodowa:

1 członek Siekacz Antoni, Kopernika 22
zastępca Sarna Ignacy, Zyblikiewicza 11
2 członek Wiśniewski Władysław, Topolowa 46
zastępca Dr. Schneid Henryk, Pańska 4
3 członek Gądek Stanisław, Blich 8
zastępca Zakulski Tadeusz, Topolowa 21.

28. Komisja obwodowa:

1 członek Kowalski Wincenty, Brzozowa 11
zastępca Dr. Frommer Stanisław, św. Sebastjana 27
2 członek Gross Bernard, Zielona 12
zastępca Dr. Singer Zygmunt, Zielona 18
3 członek Ks. Jarosiński Paweł, Stradom 2
zastępca Olechowicz Klemens, Dietla 91.

29. Komisja obwodowa:

1 członek Strojek Stefan, Plac Kossaka 29.
zastępca Dziarski Władysław, Wielopole 5
2 członek Frisch Stefan, św. Wawrzyńca Elektrownia
zastępca Wulkan Chaim Samuel, Dietla 56
3 członek Dr. Solak Franciszek, Siemiradzkiego 29
zastępca Dr. Aleksandrowicz Wilhelm, Bernardyńska 11.

30. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Klein Franciszek, św. Gertrudy 7
zastępca Zdziechowski Kazimierz, św. Gertrudy 7
2 członek Dr. Schuldenfrei Michał, Stradomska 25
zastępca Weinberg Berisch, św. Gertrudy 17
3 członek inż. Menschek Józef, Bernardyńska 13
zastępca Rympel Jakób, św. Sebastjana 22.

31. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Marciniak Michał, Wawrzyńca 5
zastępca Wójcikiewicz Stanisław, Krakowska 9

2 członek Dr. Glasner Artur, Florjańska 28
zastępca Bornstein Lipa, Meiselsa 9
3 członek Dr. Schwarz Zygmunt, Zielona 11
zastępca Frych Adam, Skałeczna 8.

32. Komisja obwodowa:

1 członek Lencki Franciszek, Józefa 19
zastępca Bobola Jan, Bożego Ciała 24
2 członek Porańska Berta, św. Marka 27
zastępca Wolf Mozes, Brzozowa 14
3 członek Michalec Ludwik, Miodowa 3
zastępca Birnbaum Tobiasz, Wolnica 9.

33. Komisja obwodowa:

1 członek Ziołowski Prosper, Blich 7
zastępca Fedewicz Andrzej, Dietla 111
2 członek Jabłoński Feliks, Krakowska 55
zastępca Anisfeld Samuel Mozes, Dietla 13
3 członek Dr. Katzner Józef, Krakowska 32
zastępca Satke Stanisław, Dietla 97.

34. Komisja obwodowa:

1 członek Kościński Władysław, św. Wawrzyńca 30
zastępca Aleksandrowicz Józef, Bernardyńska 11
2 członek Sattler Izrael, Dietla 44
zastępca Fisch Jojne, Dietla 50
3 członek Purman Henryk, Rakowicka 8
zastępca Laskowski Karol, Józefa 11

35. Komisja obwodowa:

1 członek Wójcik Stanisław, Sołtyka 71
zastępca Głowacki Andrzej, Józefa 11
2 członek Petzenbaum Mortka Izrael, Dietla 93
zastępca Ohrenstein Chaim, Orzeszkowej 9
3 członek Lis Antoni, Krakowska 9
zastępca Scheuer Szymon, Dietla 31.

36. Komisja obwodowa:

1 członek Kamionka Kazimierz, Bożego Ciała 24
zastępca Lewinger Leon, Paulińska 26
2 członek Freylich Chaim, Dietla 37
zastępca Bornstein Süssman, Krakowska 14
3 członek Stolecki Marcin, Dajwór 4
zastępca Schneider Bernard, Dietla 105.

37. Komisja obwodowa:

1 członek Michalec Ludwik, Miodowa 3
zastępca Petraszko Daniel, Starowiślna 35
2 członek Finkelstein Wolf, Krakowska 28
zastępca Landau Dawid, Józefa 4
3 członek Wójcik Antoni, św. Tomasza 8
zastępca Kranz Rubin, Meiselsa 16.

38. Komisja obwodowa:

1 członek Rost Aleksander, Dajwór 3
zastępca Skocz Jan, Skałeczna 8
2 członek Zbożil Florjan, Kącik 8
zastępca Korall Abraham, św. Agnieszki 1
3 członek Inż. Tertil Stanisław, Gazowa 7
zastępca Rubinstein Dawid, Dietlowska 45.

39. Komisja obwodowa:

1 członek Żarnecki Kazimierz, Dietla 94
zastępca Jelonek Jan, Starowiślna 43
2 członek Dr. Hoffmann Zygmunt, Grodzka 71
zastępca Solarz Mejlech, Gazowa 11
3 członek Dutkiewicz Marjan, Mazowiecka 14
zastępca Jackowski Piotr, Józefa 11.

40. Komisja obwodowa:

1 członek Filipowicz Kazimierz, Ciemna 6
zastępca Dr. Cieszyński Jan, Dietla 103
2 członek Dr. Weisslitz Stefan, Miodowa 20
zastępca Blitz Benie, Bożego Ciała 12
3 członek Inż. Michałowski Adam, Gazowa 12
zastępca Monderer Friwel, Dietla 81.

41. Komisja obwodowa:

1 członek Czarnecki Stefan, Krakowska 74
zastępca Ehrlich Michał, Piekarska 9
2 członek Weinberg Mojżesz Dawid, Dietla 81
zastępca Überbaum Feiwel, Miodowa 17
3 członek Dr. Molkner Teodor, Wrzesińska 2
zastępca Soroka Edward, św. Wawrzyńca 5.

42. Komisja obwodowa:

1 członek Inż. Klewski Zygmunt, Gazowa 12
zastępca Himmelblau Józef, Bożego Ciała 3
2 członek Rympel Jakób, św. Sebastjana 22
zastępca Lipsker Mordke, Dietla 9
3 członek Inż. Żurek Adolf, Gazowa 14
zastępca Weinberg Meilech, św. Gertrudy 17.

43. Komisja obwodowa:

1 członek Stefański Franciszek, Ludwinowska 20
zastępca Piotrowski Franciszek, Turecka 7
2 członek Ks. Szepieniec Andrzej, Dębowa 5
zastępca Heublum Pinkus, Retmańska 6
3 członek Dyras Franciszek, Na Rozdrożu 17
zastępca Sobik Stanisław, Spiska 49.

44. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Więcław Teofil, Twardowskiego
zastępca Baranowski Władysław, Twardowskiego 16
2 członek Depowski Józef, Szwedzka 42
zastępca Wojtyga Władysław, Twardowskiego 10
3 członek Winiarski Marjan, Twardowskiego 20
zastępca Olaś Konrad, Batorego 3.

45. Komisja obwodowa:

1 członek Porczak Marjan, Dębniki Rynek 3
zastępca Pankiewicz Walenty, Polna 2
2 członek Bzowski Konstanty, Konfederacka 5
zastępca Kowalówka Władysław, Dębowa 16
3 członek Czuj Paweł, Zagrody 1
zastępca Jasieniak Roman, Barska 33.

46. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Połek Aleksander, Różana 9
zastępca Rzeźniczek Henryk, Barska 59
2 członek Dr. Haitlinger Stanisław, Dębniki Rynek 4
zastępca Michalski Józef, Rybacka 14
3 członek Dr. Sawicki Ludomir, Barska 41
zastępca Bortnicki Antoni, Rybacka 11

47. Komisja obwodowa:

1 członek Grodyński Władysław, Tad. Kościuszki 46
zastępca Kozłowski Zdzisław, Tad. Kościuszki 23
2 członek Korolewicz Wincenty, Norbertańska 4
zastępca Bandura Kazimierz, Senatorska 21
3 członek Kopczyński Teodor, Emaus 5
zastępca Łodziński Karol, Senatorska 13.

48. Komisja obwodowa:

1 członek Długoszewski Stanisław, Tad. Kościuszki 20
zastępca Kłapa Ferdynand, Słoneczna 19

2 członek Kudelski Piotr, Lelewela 3
zastępca Wilczyński Józef, Senatorska 15
3 członek Sawicki Jan, Królowej Jadwigi 93
zastępca Schenker Karol, Filarecka 15.

49. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Sinko Tadeusz, Poniatowskiego 13
zastępca Florczyk Jan, Królowej Jadwigi 41
2 członek Russek Stanisław, Ks. Józefa 77
zastępca Kupiec Ludwik, Emaus 40
3 członek Dr. Praschil Juljan, Anczyca 1
zastępca Ippoldt Juljusz, Gontyna 9.

50. Komisja obwodowa:

1 członek Kramarski Alfred, Lelewela 3
zastępca Przybyło Stanisław, Królowej Jadwigi 29
2 członek Dr. Skrzyński Adolf, Św. Bronisławy 5
zastępca Stołyhwo Tadeusz, Gontyna 14
3 członek Kopczyński Zygmunt, Senatorska 3
zastępca Marchewczyk Jan, Syrokomli 12.

51. Komisja obwodowa:

1 członek Brozdowski Wojciech, Czarnowiejska 51
zastępca Górka Ludwik, Czarnowiejska 17
2 członek Wołkowski Karol, Piastowska
zastępca Mytnik Stanisław, Smoleńska 9
3 członek Zawisza Wojciech, Miechowska 8
zastępca Bujas Tomasz, Juljusza Lea 11.

52. Komisja obwodowa:

1 członek Goc Franciszek, Kazimierza Wielkiego 89
zastępca Kilijan Karol, Sienkiewicza 10
2 członek Rompala Stanisław, Juljusza Lea 55
zastępca Kusek Stanisław, Juljusza Lea 42
3 członek Ratkiewicz Anna, Kazimierza Wielkiego 45
zastępca Potem Karol, Racławicka 6.

53. Komisja obwodowa:

1 członek Wójcik Andrzej, Kazimierza Wielkiego 96
zastępca Mermel Henryk, Sienkiewica 12
2 członek Gracz Jan, Pomorska 4
zastępca Krieg Edmund, Sienkiewicza 10
3 członek Bąkowski Marjan, Juljusza Lea 51
zastępca Mikulski Florjan, Kazimierza Wielkiego 15.

54. Komisja obwodowa:

1 członek Buczak Józef, Kazimierza Wielkiego 128 a.
zastępca Siemek Ludwik, Kazimierza Wielkiego 128
2 członek Iżowski Stanisław, Łobzów 6
zastępca Kijowski Stanisław, Kazimierza Wielkiego 115
3 członek Lazar Ludwik, Gnieźnieńska 5
zastępca Miarczyński Wiktor, Kazimierza Wielk. 103.

55. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Szyszkowski Bogdan, Łokietka 1
zastępca Stypuła Franciszek, Mazowiecka 83
2 członek Prochal Karol, Mazowiecka 52
zastępca Ślusarz Jan, Lubelska 6
3 członek Oremus Józef, Krowoderska 65
zastępca Moskal Stanisław, Wrocławska 232.

56. Komisja obwodowa:

1 członek Bogdanowicz Tadeusz, Poznańska 20
zastępca Szumiec Stanisław, Aleja Królewska 48
2 członek Niedźwiecki Jan, Mazowiecka 47
zastępca Leżański Wacław, Wrocławska 16
3 członek Szydłowski Adam, Studencka 5
zastępca Wróblewski Józef, Lubelska 23.

57. Komisja Obwodowa:

1 członek Dr. Berski Paweł, Żółkiewskiego 14
zastępca Wolak Józef, Grzegórzecka 50
2 członek Lenczar Władysław, Sienkiewicza 8
zastępca Nalepa Stanisław, Grzegórzecka 15
3 członek Ściesiński Kazimierz, Grzegórzecka 16
zastępca Galiszkiewicz Wojciech, Żółkiewskiego 26.

58. Komisja obwodowa:

1 członek Maluszek Marjan, Żółkiewskiego 21
zastępca Czaicki Florjan, Grzegórzecka 13
2 członek Wójcik Sebastjan, Chodkiewicza 6
zastępca Skarlicki Józef, Grzegórzecka 39
3 członek Kołodziejczyk Teodor, Żółkiewskiego 4
zastępca Trynka Piotr, Grzegórzecka 45.

59. Komisja obwodowa:

1 członek Ks. Mac Jan, Grzegórzecka 19
zastępca Sądel Jan, Chodkiewicza 5
2 członek Dr. Szabuniewicz Bożydar, Grzegórzecka 16
zastępca Bialik Wincenty, Dietla 103
3 członek Papiński Stanisław, Karmelicka 14
zastępca Landa Józef, Żółkiewskiego 14.

60. Komisja obwodowa:

1 członek Wójcik Mikołaj, Grzegórzecka 141
zastępca Szabelski Józef, Niepołomska 23
2 członek Czajowski Jan, Grzegórzecka 94
zastępca Solarz Sszczepan, Grzegórzecka 82
3 członek Marszałek Tomasz, Szlak 4
zastępca Gronuś Jan, Miedziana 29.

61. Komisja obwodowa:

1 członek Brzezowski Leon, Gromadzka 43
zastępca Siwek Antoni, Lasówka 4.
2 członek Maniecki Feliks, Myśliwska, Płaszów
zastępca Górka Jan, Płaszowska 60
3 członek Kret Walenty, Myśliwska 13
zastępca Suder Franciszek, Myśliwska 43.

62. Komisja obwodowa:

1 członek Białoń Józef, Robotnicza 6
zastępca Feluś, Lwowska 45
2 członek Kostka Karol, Rynek 6
zastępca Nawrocki Jan, Al. Pod Kopcem 10
3 członek Oczkowski Zdzisław, Szkolna 8
zastępca Pieczarski Michał, Rękawka 15.

63. Komisja obwodowa:

1 członek Babraj Jan, Pl. Przystanek 3
zastępca Paproch Józef, Tarnowskiego 5
2 członek Mateczny Antoni, Bonarka 1
zastępca Birnbaum Szulem, Lwowska 16
3 członek Mandecki Piotr, Nadwiślańska 28
zastępca Ceglarz Sylwester, Krzemionki 14.

64. Komisja obwodowa:

1 członek Piekło Jakób, Rynek Podgórski 4
zastępca Goetz Florentyn, Lwowska 20
2 członek Dr. Birkenfeld Karol, Lwowska 15
zastępca Kadłubek Wiktor, Lwowska 33
3 członek Kolasa Piotr, Pl. Zgody 17
zastępca Anhalt Józef, Rynek Główny 4.

65. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Aronsohn Zygmunt, Lwowska 41
zastępca Seredyński Ludwik, Tarnowskiego 11

2 członek Węglowski Michał, Pl. Serkowskiego 10
zastępca Liszkowicz Antoni, Lwowska 44
3 członek Stankiewicz Franciszek, Lwowska 36
zastępca Glanzer Izaak, Józefińska 33.

66. Komisja obwodowa:

1 członek Tokar Jan, Lwowska 46
zastępca Cendrowski Marjan, Salinarna 18
2 członek Mischel Natan, Wielicka 67
zastępca Królikowski Piotr, Al. Dębińskiego 10
3 członek Katz Mejlech, Lwowska 18
zastępca Wędzicha Zygmunt, Pl. Lasoty 7.

67. Komisja obwodowa:

1 członek Farbowski Eugenjusz, Józefińska 43
zastępca Chałupnik Antoni, Lwowska 45
2 członek Siekierski Jan, Florjańska 30
zastępca Przybyło Stanisław, Salinarna 2
3 członek Szczepański Adam, Lwowska 56
zastępca Dyląg Wojciech, Lwowska 40.

68. Komisja obwodowa:

1 członek Bierczyński Antoni, Traugutta 4
zastępca Malec Franciszek, Salinarna 4
2 członek Jędrzejowski Andrzej, Lwowska 35
zastępca Kolkiewicz Tadeusz, Wielicka 39
3 członek Matzner Godel, Józefińska 33
zastępca Banaś Jan, Lwowska 5.

69. Komisja obwodowa:

1 członek Dr. Oberlaender Salomon, Lwowska 11
zastępca Dobrowolski Ignacy, Rękawka 3
2 członek Torn Jakób, Stroma 4
zastępca Trembowelski Jan, Lwowska 42
3 członek Miszczyński Leon, Lwowska 16
zastępca Dr. Feiner Leon, Kalwaryjska 7.

70. Komisja obwodowa:

1 członek Żmuda Piotr, Łagiewnicka 3
zastępca Dr. Wolf Emanuel, Lwowska 24
2 członek Goldwasser Natan, Lwowska 10
zastępca Kowalczyk Antoni, Lwowska 31
3 członek Jaworski Jan, Tarnowskiego 9
zastępca Kamiński Stanisław, Lasoty 8.

W głosowaniu kartkami wnioski Prezydenta m. uchwalono ze zmianami jak następuje:

W Komisji 1 ma być: 1 członek
Adam Mikulski, Wielopole 1
„ 2 ma być: 1 członek
Dr. Ringelheim Teodor, Grodzka 44
„ 2 ma być: 1 zastępca
Pilch Jan, Florjańska 39
„ 3 ma być: 1 członek
Tadeusz Orzelski, Reformacka 1
„ 4 ma być: zastępca 1 członka
Zachara Stanisław, Zamojskiego 29
„ 5 ma być: 1 członek
Kmiecik Michał, Florjańska 47
„ 5 ma być: zastępca
Romb Stanisław, Sławkowska 4
„ 5 ma być: 3 członek
Dr. Michał Feret, Podzamcze 30
„ 7 ma być: 3 członek
Grotowski Zbigniew, Powiśle 12
„ 7 ma być: zastępca
Marszowski Kazimierz, Podzamcze 30

W Komisji 9 ma być: 2 członek
Pytlik Jan, Al. Krasińskiego 15
„ 9 ma być: zastępca 3-go członka
Dr. Klugmann Dawid, Podzamcze 10
„ 12 ma być: 3 członek
Feldmann Leon, Al. Krasińskiego 18
„ 13 ma być: 2 członek
Dr. Langrod Jerzy, Karmelicka 9
„ 13 ma być: zastępca
Masłowski Stanisław, Garbarska 7
„ 15 ma być: zastępca 1 członka
Dr. Ciołkoszowa Lidja, Krupnicza 13
„ 15 ma być: 3 członek
Żychowicz Władysław, Batorego 5
„ 16 ma być: 1 członek
Modrycki Izydor, Florjańska 55
„ 16 ma być: 3 członek
Jastrzębski Marjan, Dunajewskiego 5
„ 16 ma być: zastępca
Dr. Binder Wilhelm, Karmelicka 45
„ 18 ma być: 1 członek
Książek Wojciech, Zamojskiego 29
„ 19 ma być: 2 członek
Giza Michał, Długa 61
„ 19 ma być: zastępca 3-go członka
Dr. Maryjaniak Franciszek, Pędzichów Boczna 5
„ 21 ma być: zastępca 1-go członka
Blaustein Hugo, Starowiślna 31
„ 22 ma być: 1 członek
Wasserberger Zuzanna, Zyblikiewicza 15
„ 23 ma być: 3 członek
Łukasik Stanisław, Ruska 2
„ 25 ma być: zastępca 1-go członka
Begleiter Maks, Potockiego 1
„ 25 ma być: 2 członek
Gross Ignacy, Starowiślna 8
„ 25 ma być: zastępca
Dr. Pechner Henryk, Podgórska 11
„ 27 ma być: 2 członek
Wiśniewski Władysław, Topolowa 46
„ 28 ma być: 2 członek
Gross Bernard, Zielona
„ 29 ma być: 1 członek
Strojek Stefan, Plac Kossaka 29
„ 29 ma być: 2 członek
Frisch Stefan, św. Wawrzyńca, Elektrown.
„ 30 ma być: 2 członek
Dr. Schuldenfrei Michał, Stradomska 25
„ 31 ma być: 2 członek
Dr. Glasner Artur, Florjańska 28
„ 32 ma być: 2 członek
Porańska Berta, św. Marka 27
„ 33 ma być: 2 członek
Jabłoński Feliks, Krakowska 55
„ 34 ma być: 3 członek
Purman Henryk, Rakowicka 8
„ 35 ma być: 1 członek
Wójcik Stanisław, Sołtyka 71
„ 36 ma być: 3 członek
Stolecki Marcin, Dajwór 4
„ 38 ma być: 2 członek
Zbożil Florjan, Kącik 8

W Komisji 39 ma być: 2 członek
Dr. Hoffmann Zygmunt, Grodzka 71
„ 40 ma być: 2 członek
Dr. Weisslitz Stefan, Miodowa 20
„ 42 ma być: 2 członek
Rympel Jakób, św. Sebastjana 22
„ 44 ma być: 2 członek
Rusek Władysław, Dworska 28
„ 44 ma być: zastępca
Winiarski Marjan, Twardowskiego 20
„ 45 ma być: zastępca 3-go członka
Jasieniak Roman, Barska 33
„ 46 ma być: 2 członek
Haitlinger Stanisław, Dębniki, Rynek 4
„ 46 ma być: zastępca 3-go członka
Bortnicki Antoni, Rybacka 11
„ 48 ma być: 3 członek
Sawicki Jan, Królowej Jadwigi 93
„ 52 ma być: 3 członek
Rutkiewicz Anna, Kazimierza W.
„ 54 ma być: 2 członek
Iżowski Stanisław, Łobzów
„ 55 ma być: 2 członek
Prochal Karol, Mazowiecka 52
„ 55 ma być: 3 członek
Oramus Józef, Krowoderska 65
„ 55 ma być: zastępca 3-go członka
Moskal Stanisław, Wrocławska 232
„ 56 ma być: 2 członek
Niedźwiecki Jan, Mazowiecka 47
„ 57 ma być: 1 członek
Wójcik Mikołaj, Grzegórzecka 141
„ 57 ma być: 2 członek
Lencznar Władysław, Sienkiewicza 8
„ 60 ma być: 3 członek
Marszałek Tomasz, Szlak 4
„ 63 ma być: 1 członek
Babraj Jan, Pl. Przystanek L. 3
„ 70 ma być: 3 członek
Jaworski Jan, Tarnowskiego 9
„ 70 ma być: zastępca
Kamiński Stanisław, Lasoty 8

Powołanie członków okręgowej Komisji wyborczej do senatu.

Imieniem Prezydenta miasta, wiceprezydent miasta Dr. Wielgus wnosi:

Rada miasta uchwali:

Po myśli postanowień art. 12 ordynacji wyborczej do senatu oraz art. 19 albo 5 ordynacji wyborczej sejmowej deleguje się do okręgowej Komisji wyborczej senackiej jako członków:

1. Dr. Wielgusa Piotra, 2. Dr. Heskiego Bernarda.

Jako zastępców: 1. Inż. Drobniaka Franciszka, 2. Dr. Ujejskiego Marjana.

W głosowaniu kartkami wnioski Prezydenta m. uchwalono. (L. prez. 12872/27).

Odpowiedzi na interpelacje.

1. Wicepr. m. Dr. Schneider w odpowiedzi na interpelację rm. Miklasińskiego i tow. zgłoszoną w dniu 27 października br. w sprawie dożywiania ubogiej dziatwy szkolnej, wyjaśnił, że począwszy od 1 listopada 1927 do 31 marca 1928 wypłacać będzie Gmina po 2000 zł miesięcznie na akcję pomocy żywnościowej odzieżowej i szkolnej dla dzieci bezrobotnych względnie niezamożnych rodziców przez Inspektora szkolnego w Krakowie, stosownie do zapotrzebowania danej szkoły. (L. 30267/27/VI).

W dyskusji zabierali głos rm. Holeksa, Adelmann, Dr. Peiper, a po wyjaśnieniach Prezydenta Rollego i wiceprez. Dra Schneidra odpowiedź na powyższą interpelację przyjęto do wiadomości.

2. Wiceprez. m. inż. Sare w odpowiedzi na interpelację rm. Marskiego zgłoszoną w dniu 23 listopada br. w sprawie poszkodowanych przez wybuch prochowni w Witkowicach wyjaśnił, że:

Na cel powyższy magistrat otrzymał z kredytów przyznanych przez rząd 100.000 zł, asygnowanych przez Województwo krakowskie 6 lipca br. jako I-szą ratę na pokrycie szkód w budynkach prywatnych na terenie miasta Krakowa. Z kwoty tej magistrat wypłacił poszkodowanym subwencję w wysokości 60 proc. szkody stwierdzonej przez komisję szacunkową i to po przedstawieniu dowodów, że szkoda została już naprawiona. Kwota powyższa została już prawie w zupełności wyczerpana, wobec czego magistrat już kilkakrotnie urgował o asygnowanie na ten cel dalszych 100.000 zł, mogących pokryć pełne odszkodowanie. W najbliższych dniach — jak zawiadomiono Prezydjum miasta — z Dyrekcji robót publicznych, wyasygnowana zostanie kwota 50.000 zł.

Odpowiedź przyjęto do wiadomości.

3. Wiceprez. m. inż. Sare w odpowiedzi na interpelację rm. Puchałki i tow. zgłoszoną w dniu 27 października br. w sprawie potrącenia pracownikom krak. koleji elektr. z ich poborów składek do funduszu emeryt. wyjaśnił, że:

Statut emerytalny pracowników K. S. T. został przed kilku dniami zatwierdzony przez Ministerstwo komunikacji.

Prace nad regulacją płac pracowników są w toku.

Rada Nadzorcza K. S. T. na posiedzeniu w dniu 19 listopada br. uchwaliła jednorazowy dodatek drożyźniany w wysokości 20% poborów miesięcznych, oraz jednorazowy dodatek świąteczny w wysokości 20% poborów miesięcznych.

Odpowiedź na zgłoszoną interpelację przyjęto do wiadomości.

4. Wiceprez. m. Dr. Wielgus w odpowiedzi na interpelację rm. Puchałki i tow. zgłoszoną w dniu 23 listopada br. w sprawie rezerw zbożowych wyjaśnił, że:

Gmina miasta Krakowa, idąc po linji wskazań rządu, zawarła z Państwowym Bankiem Rolnym umowę o pożyczkę w kwocie 1.800 tysięcy zł. na cele rezerw zbożowych, przyjmując na siebie obowiązek aprowizacji powiatów: Nowy Targ, Nowy Sącz, Żywiec, Wieliczka, Oświęcim i Chrzanów. Powiaty te jednakże, opierając się na stosunkach miejscowych, a licząc się z konkurencją w handlu mąką, do akcji tej zbyt silnie się nie garną, a nawet Chrzanów wyraźnie się oświadczył, że do akcji tej się nie przyłączy. Wobec takiego stanu rzeczy, gmina miasta Krakowa zajęła również stanowisko wyczekujące tem więcej, że na akcji tej nic nie zarobić

a stracić dużo można. Ostatnio w dniu 10 bm. reprezentant Banku Rolnego na konferencji w Prezydjum miasta zlecił rozpoczęcie akcji, wobec czego Gmina miasta Krakowa rozpocznie w najbliższym czasie skup zboża. Nie będzie to akcja w wielkim zakresie, gdyż silny i nagły skup zboża przez większe miasta w kraju spowodowałby tylko zwyżkę ceny. Żadne miasto dotąd w kraju większej akcji stwarzania rezerw zbożowych nie rozpoczęło.

Wyjaśnienie przyjęto do wiadomości.

5. Wiceprez. m. Dr. Wielgus w odpowiedzi na interpelację rm. Puchałki i tow. zgłoszoną w dniu 27 października br. w sprawie egzekucji zaległości podatku od lokali wyjaśnia, że:

Przypis podatku od lokali wynosił:

na rok 1925 (za pół roku kwotę)	961.158 zł.	08 gr.
na rok 1926 „ „	1839.272 „	80 „
na rok 1927 „ „	2436.055 „	76 „

Z początkiem bieżącego roku administracyjnego tj. w kwietniu sumy upłat na ten podatek za poszczególne lata przedstawiały się następująco:

za rok 1925	467.145 zł.	52 gr.
za rok 1926	529.029 „	49 „
wreszcie za rok I. kwartał 1927 .	55.615 „	— „

czyli, że suma zaległości, przekraczająca kwotę 2,300.000 zł. była przerażająco wielka.

W celu usunięcia tych wielkich zaległości musiał oczywiście Magistrat wdrożyć akcję egzekucyjną.

Przeciw komu należy wdrażać egzekucję decydują ustawy o podatku od lokali i rozporządzenia z 25 maja 1925 r. Dz. u. Nr. 57 i ustawy z 2 sierpnia 1926 Dz. u. Nr. 94 nakazują Magistratowi wymierzać i ściągać podatek od wszystkich zajmujących lokale, z wyjątkiem tych, których te ustawy wyraźnie od podatku uwalniają, a do których należą:

a) inwalidzi, wdowy i sieroty pobierający rentę inwalidzką,

b) bezrobotni zarejestrowani w tym kwartale, w którym rzeczywiście są bezrobotnymi,

c) zawodowi stróże kamieniczni,

d) pobierający wsparcia z funduszów publicznych.

Tym uwolnionym grupom ludności Magistrat wcale podatku od lokali nie wymierzał, więc i egzekucji przeciw nim nie prowadzi.

Natomiast od wszystkich innych mieszkańców ściąga Magistrat omawiany podatek, o ile go sami dobrowolnie w terminach płatności nie uiścili.

Również intenzywność egzekucji normują cytowane wyżej ustawy o podatku od lokali, według których umorzenie zaległego podatku dopuszczalne jest w tych wypadkach, gdyby „ściągnięcie go naraziło egzystencję gospodarczą płatnika“ oraz rozporządzenie Izby skarbowej z 25 lutego 1927 L. 4751/27, które przepisuje, że „wnioski na umorzenie podatku stawiać należy tylko w wyjątkowych wypadkach, w których ponad wszelką wątpliwość będzie stwierdzone, że podatek nie może być ściągnięty bez narażenia egzystencji gospodarczej płatnika“.

Tych postanowień musi przestrzegać Wydział II Magistratu w akcji egzekucyjnej, stosuje je jednak może nawet za łagodnie, skoro Izba skarbowa w reskrypcie z 15 marca 1927 L. 6025/27 wytyka Magistratowi, że „stan wpływów podatku od lokali w Magistracie jest daleko niekorzystniejszy, niż w innych miastach“ i skoro po koniec roku administracyjnego 1926 umorzyła Izba skarbowa wskutek relacji Biura egzekucyjnego zaległości na kwotę 111.233 zł. 85 gr., a w czasie od kwietnia do końca października br. przedkłada Magistrat Izbie dalszych blisko 1000 wniosków na odpisanie.

Co do przyjmowania podań na umorzenie podatku, to przedewszystkiem zaznaczyć należy, że wnoszenie takich podań jest zgoła zbyteczne, bo w każdym wypadku umorzenia podatku, musi być organ egzekucyjny u podatnika. Mimo to podatnicy bardzo licznie, bo 20% płatników, podania wnoszą i Biuro podawcze Magistratu te podania przyjmuje, nie czyniąc żadnych trudności, chyba tylko tym, którzy nie mając prawa do uwolnienia i nie przedkładając świadectwa ubóstwa, nie chcą uiścić opłaty od podania.

Udzieloną odpowiedź na powyższą interpelację przyjęto do wiadomości.

6. Wiceprez. m. D. Wielgus w odpowiedzi na interpelację rm. Puchałki i tow. w sprawie eksmisyj kramów drobnych handlarzy z placów targowych zgłoszoną w dniu 27/X br. wyjaśnił że:

Stosownie do § 8 regul. targ. z chwilą zakończenia targu obowiązani sa handlarze uprzątnąć z placu targowego wraz z towarem przybory targowe własne jak: stragany, ławy, stoły, itp. i plac opuścić.

Ponieważ handlarze z Placu Nowego, do powyższego przepisu nie chcieli się dobrowolnie zastosować, przeto Magistrat ze względów porządkowo-sanitarnych, a w szczególności z uwagi na umożliwienie Zakładowi czyszczenia miasta należytego oczyszczenia tego placu, codziennie po upływie godzin targowych, zarządził usunięcie straganów z urzędu przez organ m. Straży pożarnej i Zakładu czyszczenia miasta dnia 3 października br. — Na skutek interwencji Prezydjum wyzn. gminy izr. Prezydent miasta odroczył jeszcze na krótki czas obowiązek usuwania straganów po ukończeniu targu. — W najbliższych już dniach stragany te będą bezwarunkowo usuwane — pozatem sprawią sobie przekupnie nowe stragany według jednego typu — przez Magistrat aprobowanego.

Niezależnie od powyższego na wiosnę r. 1928 przystąpi Bud. m. do budowy nowej nawierzchni bazaltoidowej na tymże placu oraz wychodka, który będzie służył dla wygody uczestników targów na placu Nowym oraz sąsiednim placu Izaaka.

Na ten cel wstawiono do projektu budżetu na r. 1928/29 odpowiednie kwoty.

W sprawie budowy hal targowych należy zaznaczyć, że Magistrat opracował odpowiednie wnioski. — Rozwiązanie tej sprawy zależne jest jednak od uzyskania na ten cel potrzebnych kredytów.

Odpowiedź na powyższą interpelację przyjęto do wiadomości.

7. Wiceprez. m. Ostrowski w odpowiedzi na interpelację rm. Holeksy i tow. w sprawie nabycia przez Prezydjum m. auta osobowego dla Elektrowni m. zgłoszoną w dniu 27/X br. wyjaśnia że:

Elektrownia posiada dotychczas jedno auto osobowe, nabyte 18/II 1925 i jeden omnibus monterski nabyty 1/VII 1925. — Oba samochody używane są do

celów służbowych, zaś osobowy również do ogólnych celów reprezentacyjnych.

Na podstawie dotychczasowej statystyki będzie przejechanych kilometrów w okresie roku 1927 conajmniej 27.220, co rozkłada się na następujące poszczególne działy:

1)	Ruch	570 km.
2)	Biuro instalacyjne	6.502 „
3)	Sieć kablowa i stacje transformatorowe	7.553 „
4)	Komisje odbiorcze i zawieszenie liczników	1.900 „
5)	Odczyty stanów na peryferjach i odwóz pieniędzy	2.660 „
6)	Garaż — próby wozów	330 „
7)	Dla celów magistrackich i reprezentacyjnych	4.035 „
8)	Ogólny nadzór	3.700 „
	Razem:	27.220 km.

Co do czasu samochody były zajęte:

	osobowy	omnibus
dla jazd	1.526 godzin	2.270 godzin
dla dyżurów	730 „	1.095 „
mycie i kontrola wozów, licząc tylko 1 godz. dziennie	360 „	360 „
razem:	2.616 godzin	3.725 godzin

Z powodu defektów samochód osobowy był nieczynny 35 dni, omnibus 20 dni.

W roku funkcjonowały wozy:

osobowy 365 — 35 = 330 dni
omnibus 365 — 20 = 345 dni

Zajęte były dziennie:

osobowy 2.616 : 330 = 8 godzin
omnibus 3.725 : 345 = $10^3/_4$ „

Uwzględniając wreszcie przerwy z powodu drobnych defektów, jak powolnienie się hamulców, zepsucie światła, pęknięcie dętki itp., na co należy liczyć conajmniej 20 minut dziennie, tj. 100 godzin rocznie, stwierdzić należy, że samochody Elektrowni są nietylko zupełnie wyzyskane, lecz nawet przeciążone, a o rezerwie nie może być nawet mowy.

Nadmienia się zarazem, że 30% spraw bieżących wymagających jazd samochodem, załatwia się tramwajami lub pieszo, co powoduje opóźnienie pracy i stratę godzin roboczych.

Prócz tego samochody nie mogą być z powodu braku czasu odpowiednio konserwowane, ulegają zatem szybkiemu zniszczeniu, a sądząc z obecnego ich stanu, będą wymagały generalnej rewizji i remontu, co je unieruchomi conajmniej na 2 miesiące.

Przytoczone powyżej daty mówią same za siebie i usprawiedliwiają w zupełności zakupno nowego samochodu, tem więcej, że obecnie obszar zasilania rozszerza się coraz więcej i obejmuje już: Borek Fałęcki, Łagiewniki, Prokocim, Bielany, Rakowice, Górkę Narodową, Witkowice, Dąbie, Czerwony Prądnik, Bonarkę, Płaszów i Łobzów.

Przed nadejściem nowego auta nie można wykonać remontu żadnego z obecnych samochodów, co grozi wstrzymaniem wogóle ruchu samochodowego i w konsekwencji utrudnieniem załatwienia spraw bieżących.

Daleko ważniejsze jest jednakże utrzymanie w dobrym stanie aut na wypadek zaburzeń sieci wysokiego i niskiego napięcia oraz w stacjach transformatorowych. Niemożność natychmiastowej i szybkiej interwencji może mieć nieobliczalne skutki i spowodować wielkie straty materjalne dla gminy, przekraczające wielokrotnie wartość samochodów.

Z tych powodów uchwalono na konferencji prezydjalnej 30/VI 1927, na wniosek dyrektora Elektrowni i na podstawie zebranych ofert, zamówić we firmie Skodawerke 1 cztero-cylindrowy samochód osobowy na 6 osób, typu Laurin Clement za cenę 2.700 dol.

Wybrano umyślnie słabszy typ ze względu na niższą cenę, jako zupełnie wystarczający na obsługę obszaru zasilania Elektrowni miejskiej.

Wydatek pokryty zostanie z kwot przewidzianych w pozycjach 7, 8, 9, „utrzymanie sieci kablowej, stacji transformatorowych i sieci oświetlenia publicznego" budżetu Elektrowni miejskiej zatwierdzonego przez Komisję dla zakładów przemysłowych i Radę miejską na rok bieżący.

Rm. Dr. Rosenzweig wnosi o otwarcie dyskusji nad powyższą odpowiedzią. W głosowaniu wniosek upadł.

Odpowiedź na zgłoszoną interpelację przyjęto do wiadomości.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał wniosek nagły rm. Dr. Rosenzweiga i tow. w sprawie budowy pałacu sprawiedliwości:

1. Rada miasta wzywa Prezydjum miasta, aby w drodze osobistego przedstawienia sprawy u ministra robót publicznych, sprawiedliwości i skarbu uzyskało wstawienie do budżetu państwowego na rok 1928/29 odpowiedniej kwoty na budowę pałacu sprawiedliwości i więzień w Krakowie.

Rm. Dr. Rosenzweig i Dr. Lang popierają wniosek. W głosowaniu wniosek uchwalono.

2. Wniosek nagły rm. Klemensiewicza i tow. w sprawie udzielenia przez Gminę m. Krakowa na cele Olimpiady w r. 1928 kwoty 20.000 zł. płatną w 4 ratach miesięcznych.

Nagłość wniosku poparto.

Merytorycznie wniosek upadł.

Rm. Rymar podnosi nieformalność przy głosowaniu.

Na wniosek rm. Ziffera, wniosek rm. Klemensiewicza przekazano Sekcji II i VI do regulaminowego traktowania.

3. Wniosek nagły rm. Dr. Rosenzweiga i tow. w sprawie budowy miejsk. Zakładu wychowawczego dla zaniedbanej młodzieży w Krakowie. — Wniosek brzmi:

Rada miasta postanawia utworzyć Komitet z członków Rady m. zgłaszających się dobrowolnie dla założenia i wybudowania w drodze inicjatywy i darów prywatnych miejskiego Zakładu wychowawczego dla zaniedbanej młodzieży w Krakowie.

Rada miasta zwraca się do Prezydjum miasta, aby przeznaczyło na ten cel w budżecie na rok 1928/29 jako pierwszy dar 5000 złotych, oświadczając nadto gotowość przeznaczenia gruntu pod budowę tego Zakładu w miarę zebrania odpowiednich funduszów.

Nagłość wniosku poparto.

Przy tej sposobności Prezyd. m. Rolle wskazał, że Rada miejska jak również Prezydjum bardzo wiele uwagi poświęca sprawom opieki społecznej i w miarę możności każdą akcję w tym kierunku finansowo popiera. Gmina utrzymuje i subwencjonuje cały szereg zakładów wychowawczych i opiekuńczych. Jest projekt, aby w Dębnikach na gruntach, przylegających do parcel przeznaczonych na mający się założyć ogród publiczny, wybudować miejskie zakłady wychowawcze dla chłopców, dziewcząt oraz żłóbek. Jest również projekt uzyskania odpowiedniego gmachu na zakład dla starców. Gmina prowadzi obecnie pertraktacje o kupno na ten cel zamku, położonego w Pieskowej Górze pod Ojcowem, z pięknym ogrodem i 400 morgami gruntów. Zamek jest obszerny i przy małych adaptacjach może służyć na pomieszczenie około 600 osób.

Oświadczenie Prezydenta Rollego przyjęła Rada m. długotrwałemi oklaskami.

Wniosek rm. Dra Rosenzweiga odesłano do Sekcji VI do regulaminowego traktowania.

4. Wniosek nagły rm. Puchałki i tow. w sprawie przyznania pracownikom miejskim jednorazowego zasiłku świątecznego w formie 13-tej pensji. Wniosek brzmi:

„Organizacje urzędników i niższych funkcjonarjuszów Gminy m. Krakowa zwróciły się do Pana Prezydenta miasta w sprawie przyznania pracownikom miejskim jednorazowego zasiłku świątecznego w formie 13 pensji, wypłaconej częściowo jeszcze przed świętami Bożego Narodzenia. Postulat ten uzasadniony jest w zupełności stosunkami drożyźnianemi, wskutek których gospodarcze położenie pracownika i jego rodziny stale się pogarsza.

Ponieważ Pan Prezydent miasta nie zajął dotychczas stanowiska wobec prośby pracowników, a przynajmniej na porządek obrad Rady miejskiej nie postawił żadnego w tym kierunku wniosku, przeto podpisani wnoszą:

Świetna Rada uchwali:

Wzywa się Pana Prezydenta miasta do przedłożenia o ile możności jeszcze przed Bożem Narodzeniem Radzie miejskiej wniosków w sprawie przyznania pracownikom gminy miasta Krakowa zasiłku świątecznego w wysokości poborów miesięcznych“.

Z powodu braku kompletu członków Rady m. wniosek niniejszy nie mógł być na tem posiedzeniu rozpatrywany.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 9·30 w nocy.

Posiedzenie jawne 183 w kadencji XVII z dnia 23 grudnia 1927 r.

Obecni: *Przewodniczący: Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprez. m.: Witołd Ostrowski.
„ „ inż. Józef Sare.
„ „ Dr. Ludwik Schneider.
„ „ Dr. Piotr Wielgus.
Sekretarz Rady m.: Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych **70.**
Początek posiedzenia o ogodzinie **6·15 popoł.**

Przed porządkiem dziennym.

Interpelacje:

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1. Rm. Oplustila i tow. w sprawie bezrobotnych pracowników umysłowych.

„Związek Zawodowy Pracowników Umysłowych w Krakowie wniósł podanie do Prezydjum m. z prośbą o zatrudnienie bezrobotnych pracowników umysłowych w miejskiem biurze wyborczem, przygotowującem spisy wyborców i przeprowadzenie wyborów. Mimo obietnicy Pana Prezydenta, pracownicy umysłowi, zarejestrowani jako bezrobotni w P. U. P. P. nie zostali dotąd przyjęci do powyższej pracy, do której natomiast dostały się różne protegowane jednostki.

Równocześnie powyższy Związek podjął starania o uzyskanie od Gminy lokalu na kursa dokształcające dla bezrobotnych pracowników umysłowych. Także te starania Związku pozostały bezskuteczne.

Wobec tego podpisani zapytują Pana Prezydenta:

1) czy gotów jest przedłożyć Radzie m. wykaz dotąd przyjętych pracowników umysłowych do miejskiego biura wyborczego i wyjaśnić, dlaczego przy przyjmowaniu pracowników pominięto bezrobotnych, poleconych przez Związek a zarejestrowanych przez P. U. P. P.,

2) czy gotów jest do dalszej pracy przyjąć bezrobotnych pracowników umysłowych, zarejestrowanych w P. U. P. P., aby przyjść im z pomocą oraz odciążyć Skarb Państwa, który musi im wypłacać zasiłki doraźne,

3) czy gotów jest udzielić powyższemu Związkowi na cele dokształcania bezrobotnych pracowników umysłowych sali w budynkach gminnych, a w szczególności w budynku przy ul. Jabłonowskich 19“.

Prezydent wyjaśnił, że na zgłoszoną interpelację udzieli odpowiedzi na następnem posiedzeniu.

2. Rm. Pachońskiego i tow. w sprawie cen ryb w okresie przedświątecznym:

„Przez całe miesiące letnie i jesienne cena 1 kg. karpia i to w składach odpowiednio urządzonych i opłacających stały podatek, wynosiła 4·20 zł. Tymczasem przed paru dniami gazety ogłosiły, że Magistrat podniósł ceny wszystkich ryb i tak za 1 kg. karpia z 4·20 zł. na 4·90 zł.

Zapytujemy Prezydjum jaki interes miała w tem Gmina, aby obciążyć obywateli nadmiernemi cenami i to na korzyść przygodnych dostawców“.

W odpowiedzi na powyższą interpelację naczelnik wydziału aprowiz. Hajdukiewicz wyjaśnił, że Magistrat zaprosił na konferencję hurtowników sprzedających ryby i ustalił na podstawie badań ceny maksymalne.

Odpowiedź na powyższą interpelację przyjęto do wiadomości.

3. Rm. Pachońskiego i tow. w sprawie zaprowadzenia w okresie zimy herbaciarni i ogrzewalni dla najbiedniejszej ludności:

„Ostatnie dni wykazały, że zimy lekceważyć nie można a konsekwetnie należałoby pomyśleć o najbiedniejszych, którzy w domu nie mają czem zapalić, ani strawy gorącej ugotować.

Wobec tego zapytujemy Prezydjum m. czyby nie było skłonne pomyśleć o urządzeniu na dni mroźne

ogrzewalni i herbarciarni, jak to było w latach minionych".

W odpowiedzi Prezydent m. inż. K. Rolle zaznaczył, że Gmina żywo interesuje się tą kwestją i w razie nastania silniejszych mrozów zaopiekuje się najbiedniejszą ludnością przez otwarcie herbaciarni i ogrzewalni.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1. Rm. Dr. A. Müllera i tow. w sprawie ustalenia liczby uczniów w przemyśle i rzemiośle krakowskiem.

Wedle art. 125 i 148 nowej ustawy przemysłowej władza przemysłowa I-szej instancji po porozumieniu się z obwodowym inspektorem pracy i po wysłuchaniu opinji izby przemysłowo-handlowej, względnie bez tejże opinji odnośnie do rzemiosła może zobowiązać przemysłowca względnie rzemieślnika do zmniejszenia liczby uczniów przez rozwiązanie umowy o naukę oraz zabronić przyjmowania uczniów ponad oznaczoną liczbę, jeżeli przemysłowiec względnie rzemieślnik przyjmuje na naukę uczniów w liczbie większej aniżeli odpowiada to wielkości lub sposobowi prowadzenia przedsiębiorstwa.

W Krakowie niestety jest wiele przedsiębiorstw, które mają nadmierną liczbę uczniów i to niejednokrotnie kilkakrotnie większą od liczby czeladników. Wywołuje to z jednej strony bezrobocie fachowych robotników, a z drugiej strony doprowadza do wyzysku uczniów, którzy w tych warunkach nie mogą nabyć odpowiedniej nauki. Wskutek tego szerzą się skargi, że uczeń wyzwolony na czeladnika nic nie umie i psuje robotę.

Wobec tego Rada m. wzywa P. Prezydenta:

1) by przedłożył Radzie m. sprawozdanie o liczbie przedsiębiorstw fabrycznych i rzemieślniczych z podaniem liczby czeladników i uczniów ze szczególnem uwzględnieniem tych przedsiębiorstw, w których liczba uczniów przewyższa liczbę czeladników,

2) by wydał bezzwłoczne polecenie wydziałowi przemysłowemu magistratu, aby tenże po myśli art. 125 i 148 nowej ustawy przemysłowej zarządził zmniejszenie liczby uczniów w przedsiębiorstwach, w których liczba ta jest nadmierna i złożył o tem sprawozdanie Radzie miejskiej.

Nagłość wniosku poparto.

Rm. Dr. Müller uzasadnia swój wniosek.

Naczelnik wydziału przemysł. Mgtu Kubalski przyznaje słuszność poruszonej sprawy, jednakże zaznaczył, że nowa ustawa przemysł. weszła w życie dopiero dnia 15 grudnia br. i dopiero po pewnym czasie trwania tej ustawy będzie można zorjentować się w stosunkach poruszonych przez wnioskodawcę.

Za zgodą wnioskodawcy wniosek przekazano Sekcji III. do regulaminowego traktowania.

2. Rm. Dr. Schreibera w sprawie orzeczeń administr. orzekających eksmisję z mieszkań jednoizbowych:

»W myśl uchwały IX. Zjazdu Związku Miast Rada m. Krakowa wzywa Prezydjum, by niezwłocznie zwróciło się do Rządu, aby tenże w drodze dekretu zarządził wstrzymanie wykonalności wszelkich wyroków sądowych i orzeczeń administracyjnych, orzekających eksmisję z mieszkań jedno i dwuizbowych, a to na okres miesięcy zimowych, w szczególności zaś do dnia 1 maja 1928 r.«

Ponieważ wniosek niniejszy nie uzyskał poparcia nagłości — przekazano Sekcji VI do traktowania regulaminowego.

3. Rm. inż. Adelmana i tow. w sprawie subwencji na wystawę papierniczo-graficzną:

»Z inicjatywy Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie powstał projekt urządzenia w roku 1928 wystawy papierniczo-graficznej, a na cele tej wystawy został obrany Park Krakowski. Koszta oblicza się na 250.000 zł. W celu przeprowadzenia tego projektu ma być zawiązana Ska z ogr. odpow. Izba Handlowa dla poparcia tej wystawy przeznaczyła kwotę 10.000 zł w uznaniu ważności tego przedsięwzięcia. Jest koniecznością dla celów wystawy wybudowanie pawilonu wystawowego kosztem 100.000 zł, któryby w przyszłości mógł być użyty na inne cele.

Wobec powyższego zgłaszam następujący wniosek:

Rada miasta uchwali:

Poleca się Prezydjum m. wstawienie do budżetu na rok 1928/29 jako nadzwyczajny kredyt 100.000 zł na wybudowanie pawilonu wystawowego w Parku Krakowskim«.

Nagłość wniosku poparto.

W odpowiedzi przewodniczący Prezydent Rolle oświadczył, że na cele wystawy tej wstawiono do budżetu odpowiednią kwotę.

Dodatkowe wybory do okręgowej Komisji wyborczej.

Wiceprez. m. Dr. Wielgus imieniem Prezydenta m. przedstawia następujące wnioski:

Rada miasta uchwali:

»Uchwałę Rady m. z dnia 15 grudnia 1927 roku w sprawie wyboru delegatów do Komisji Obwodowych zmienia się w następujących punktach:

a) do Komisji obwodowej Nr. 24 zostaje wybrany jako zastępca 3-go członka zamiast Marszałka Tomasza — Perec Stefan, Blich 8;

b) do Komisji obwodowej Nr. 30 zostaje wybrany jako zastępca 3-go członka zamiast Rympela Jakóba — Sternbach Dawid, Jasna 7;

c) do Komisji obwodowej Nr. 32 zostaje wybrany jako 3-ci członek zamiast Michalca Ludwika — Ulewicz Szczepan, Dietla 15;

d) do Komisji obwodowej Nr. 69 zostaje wybrany jako 1-szy członek zamiast Dra Oberlaendera Salomona — Kryłowski Józef, Parkowa 7;

e) do Komisji obwodowej Nr. 67 zostaje wybrany jako zastępca członka zamiast Przybyły Stanisława — Sztabiński Henryk, Dąbrowskiego 14«.

Uchwalono.

Porządek dzienny.

Wnioski nagłe.

Sekretarz odczytał następujące wnioski nagłe:

1. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow. w sprawie miejskiej amnestji podatkowej:

»Niewłaściwy sposób pobierania podatku lokatorskiego spowodował, że conajmniej połowa ludności miasta zalega z zapłatą podatku lokatorskiego.

Wysokie odsetki zwłoki utrudniają ludności miasta — w szczególności robotnikom, urzędnikom i niezamożnym kupcom oraz rękodzielnikom — wyrównanie tych podatków, a wysokie należytości egzekucyjne wraz z odsetkami zwłoki wywołują niezadowolenie i żale ludności.

Dla umożliwienia Gminie rychłego uzyskania wpływów z tego podatku a ludności zapłatę tegoż Rada m. postanawia — tym wszystkim podatnikom, którzy zapłacą podatek lokatorski w miesiącu grudniu 1927 r. odpisać wszelkie odsetki zwłoki i należytości egzekucyjne — w wypadkach zasługujących na uwzględnienie Prezydent miasta może ulgi te przyznać w miesiącu styczniu, bądź w miarę potrzeby przedłużyć generalnie ulgi powyższe na miesiąc styczeń 1928 r.

Rada m. wzywa Prezydenta miasta, aby wdrożył w Izbie Skarbowej, względnie w Ministerstwie Skarbu, starania o takiesame ulgi dla ludności miasta odnośnie do państwowego podatku lokatorskiego i kwaterunkowego«.

Nagłość wniosku poparto.

Rm. Dr. Rosenzweig uzasadnia swój wniosek.

Rm. inż. Drobniak popiera wniosek rm. Dr. Rosenzweiga i zauważa, że amnestja taka jest na czasie, wnosi, aby amnestję tę rozciągnąć z ważnością do końca stycznia 1928 r.

W głosowaniu wniosek rm. Dr. Rosenzweiga z poprawką rm. inż. Drobniaka uchwalono.

2. Rm. Dr. Rosenzweiga i tow. w sprawie zaopatrzenia niezamożnej młodzieży szkolnej w odzież i obuwie:

»Na cele zaopatrzenia niezamożnej młodzieży szkolnej w odzież i obuwie na zimę przeznacza Rada m. Krakowa kwotę 50.000 zł. Prezydjum miasta utworzy ze wszystkich członków Rady m. Komitety przy szkołach, które wspólnie z Dyrekcjami szkół i Komitetami rodzicielskiemi zbadają potrzeby i dokonają rozdziału odzieży i obuwia.

Na pokrycie tego wydatku Rada m. postanawia:

a) podwyższyć opłatę od biletów wstępu do kin od każdego złotego o 5 groszy z tem, że bilety wstępu do 1 złotego są wolne od tej opłaty;

b) podwyższyć o 50 groszy opłaty mytnicze od automobili wjeżdżających do miasta — niezarejestrowanych z siedzibą w Krakowie;

c) podwyższyć opłatę od pojazdów automobilowych osobowych w Krakowie zarejestrowanych dla celów osobistych o 100 zł rocznie;

d) podwyższyć opłatę od zabaw w karnawale o 10% zaś w dniu Sylwestrowym o 20%.

Opłaty powyższe wchodzą w życie od 1/XII. 1928 i obowiązują aż do czasu pokrycia asygnowanej powyższą uchwałą kwoty 50.000 zł jako samoistne opłaty gminne«.

Nagłość wniosku poparto.

Rm. Dr. Rosenzweig uzasadnia swój wniosek.

Wiceprez. m. Dr. Schneider omawiając sprawę opieki Gminny m. Krakowa nad niezamożną młodzieżą szkolną i pomocy dla tejże w formie udzielania odzieży i obuwia przyłącza się do motywów zgłoszonego wniosku i imieniem Prezydenta miasta oświadcza się za asygnowaniem na ten cel kwoty 10.000 złotych.

Za zasadą wniosku rm. Dr. Rosenzweiga oświadczyli się rm. Potuczek, Chwastek, Miklasiński, Dr. Lang.

W głosowaniu wniosek rm. Dr. Rosenzweiga upadł, przyjęto natomiast do wiadomości oświadczenie Wicepr. Dr. Schneidra.

3. Rm. Puchałki i tow. w sprawie wypłaty pracownikom miejsk. dodatku świątecznego w formie 13-tej pensji.

(Wniosek niniejszy zgłosił poprzednio rm. Puchałka na posiedzeniu Rady m. w dniu 15 grudnia br.)

Rm. Puchałka uzasadnia swój wniosek.

Prezydent Rolle w odpowiedzi zaznacza, że niema pokrycia na ten wydatek. Uznaje ciężkie położenie i słuszność udzielenia pomocy pracownikom miejskim lecz wpływy budżetem przewidziane nie są takie jak preliminowano, poczem zgłasza następ. wniosek:

Rada m. uchwali:

„Upoważnia się Prezydenta Miasta do wypłacenia jednorazowego datku świątecznego 30%-towego pracownikom miejskim czynnym w dniu 1/I 1928 (z wyjątkiem przyjętych w 3-cim kwartale 1927) i z wyłączeniem pracowników tych zakładów, w których już dodatek świąteczny przyznany został. — Wydatek około 150.000 zł. wstawić do budżetu na r. 1928/29, a wypłacić po uzyskaniu odpowiedniego kredytu.“

Rm. Dr. Krzetuski popiera wywody Prezyd. Rollego.

Rm. Dr. Lang stawia poprawkę do wniosków Prezydenta z tem, aby dodatek ten przyznać także emerytom miejskim.

Rm. Ziffer popiera wniosek rm. Dr. Langa.

Rm. Puchałka proponuje, aby dodatek ten przyznać także robotnikom ekonomatu m. teatru im. Słowackiego.

W głosowaniu wniosek rm. Puchałki i Rm. Dr. Langa nie uzyskał większości.

Wniosek Prezydenta m. uchwalono.

4. Rm. Oplustila i tow. w sprawie pomocy dla bezrobotnych.

Z powodu zamknięcia robót budowlanych i ziemnych, oraz zakończenia kampanji w ciegielniach liczba bezrobotnych w Krakowie wzrosła do 2 tysięcy osób. Większość bezrobotnych nie pobiera obecnie zasiłku z Funduszu Bezrobocia, gdyż z dniem 15 bm. wstrzymano wypłatę bezrobotnym robotnikom sezonowym, (budowlanym, ziemnym, brukarskim, oraz ceglarskim). Wskutek tego większość bezrobotnych wraz z rodzinami znalazła się w bardzo ciężkiem położeniu materjalnem.

Dzienniki doniosły, że Rząd wyasygnował odpowiednie kredyty na zatrudnienie bezrobotnych przy robotach publicznych także na czas zimy. Niestety Kraków został pod tym względem pominięty.

Dnia 15 b. m. Magistrat zarządził przeniesienie giełdy pracy z Rynku Głównego na Kleparski. Zarządzenie to wywołało ogromne wzburzenie wśród bezrobotnych, gdyż barbarzyństwem jest wyznaczenie w czasie zimy placu pod gołem niebem na miejscu dla poszukujących pracy i pracodawców.

Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy mieści się w ciasnym lokalu, nie mającym poczekalni dla bezrobotnych, którzy w razie zebrania się większej liczby muszą czekać w ogonku na ulicy. Obwodowe biuro Funduszu Bezrobocia w jednym pokoju przepierzonym ścianką drewnianą zatrudnia 14 sił urzędniczych, co jest fatalnem nie tylko ze względów zdrowotnych, ale utrudnia ogromnie pracę, a wszelkie opóźnianie w przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków bezrobotnym, może wywołać nie dające się przewidzieć następstwa. — Tymczasem lokal asenterunkowy przy ul. Jabłonowskich L. 19 stoi obecnie próżny.

Wobec tego podpisani wzywają Pana Prezydenta:

1. By bezzwłocznie interweniował u Rządu centralnego w sprawie wyasygnowania kredytów na zatrudnienie bezrobotnych także w czasie zimy.

2. By bezzwłocznie interweniował u Pana Ministra pracy, celem wydania zarządzenia w sprawie podjęcia wypłat zasiłków z Funduszu Bezrobocia bezrobotnym robotnikom sezonowym z początkiem stycznia 1928 r. podobnie jak to miało miejsce w styczniu b. r.

3. By bezzwłocznie zorganizował przy pomocy funduszów gminnych i państwowych akcję żywnościową i węglową dla bezrobotnych ze szczególnem uwzględnieniem większych rodzin — jeszcze przed świętami.

4. By w porozumieniu z Województwem wydał bezzwłoczne zarządzenie co do skasowania giełdy pracy na placu kleparskim, oraz urządzenia lokalu dla rejestracji bezrobotnych przynajmniej na czas zimy w budynku przy ul. Jabłonowskich L. 19 na parterze, a nadto pomieścił Obwodowe Biuro Funduszu Bezrobocia w tymże budynku na piętrze, w lokalu zajmowanym dotąd bezpłatnie i bez wiedzy Rady miejskiej przez Stowarzyszenie Uchodźców z Kresów Wschodnich, gdyż gmina m. Krakowa ma obowiązek starać się przedewszystkiem o ludność miejscową, a wszczególności o bezrobotnych.

Wydanie powyższych zarządzeń leży także w interesie bezpieczeństwa publicznego".

Nagłość wniosku poparto.

Rm. Oplustil popiera swój wniosek.

Za wnioskiem rm. Oplustila oświadcza się rm. Puchałka.

W głosowaniu wniosek rm. Oplustila przekazano traktować regulaminowo.

Powiększenie udziału Gminy m. Krakowa w Spółce mieszkaniowej dla miast w gruntach i w gotówce.

Wniosek Sekcji I.

Rada m. uchwali:

I. Podwyższyć udział Gminy m. Krakowa w Spółce mieszkaniowej dla miast, spółce z ogr. odpow. i przystąpić

1) z nowym udziałem pieniężnym w kwocie 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych,

2) i nowym udziałem gruntowym tj. wnieść część parceli gminnej I kat. 1785/1 parceli I kat. 1787/3 objęte lwh. 139 ks. gr. gm. kat. Zwierzyniec przy ul. Słonecznej, o powierzchni około 432 metrów kwadr. czyli 120 sążni kwadr., oznaczone kolorem zielonym na planie Budownictwa miejskiego z dnia 29 listopada 1927 r. przyjmując wartość jednego metra kwadr. na 35 (trzydzieści pięć) złotych.

II. Wstawić do budżetu miejskiego na rok 1928/9 powyższą kwotę 50.000 złotych i wypłacić ją Spółce po uchwaleniu i zatwierdzeniu budżetu.

III. Spółka ma na wspomnianej parceli rozpocząć budowę domu według planów zatwierdzonych przez Magistrat do 31 grudnia 1928 r., gdyż w przeciwnym razie Gmina m. Krakowa będzie miała prawo żądać oddania z powrotem na własność tej parceli za skreśleniem jej wartości z udziału. Oprócz tego ma być zahipotekowany zakaz pozbycia tejże parceli aktem między żyjącymi przed ukończeniem wspomnianej budowy i uzyskaniem konsensu na zamieszkanie.

IV. Wszelkie koszta połączone z niniejszą transakcją ponosi w całości Spółka mieszkaniowa.

V. Do podpisania odnośnych dokumentów upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy PP. Radców m. Inż. Władysława Turskiego i Dr. L. Merza, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców m. J. Marskiego i Inż. J. Peltza (L. I 6764/27).

Sprawozdawca rm. Inż. Adelman.

Uchwalono.

Zakupno gruntów w dz. XIX od firmy „Odlew" S. A. na regulację ul. Żółkiewskiego.

Wnioski Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Nabyć od firmy „Fabryka maszyn rolniczych „Odlew" w Krakowie Spółka akcyjna" na cele regulacji i urządzenia ulicy Żółkiewskiego parcelę lkat. 272/2 objętą lwh. 171 ks. gr. gm. kat. Grzegórzki Piaski, pomniejszoną wskutek zmiany konfiguracji o 20 metrów kwadr. na korzyść parceli lkat. 272/1 i oznaczoną kolorem żółtym na planie Budownictwa miejskiego z dnia 6 kwietnia 1926 o powierzchni 1411 metrów kwadr. za cenę licząc po 10 (dziesięć) złotych za jeden metr kwadr. pod następującymi warunkami:

1. Powyższy grunt sprzedaje firma „Odlew" w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna wypłacona będzie w gotówce dopiero po zwolnieniu wspomnianego gruntu od wszystkich długów i ciężarów oraz wykreśleniu ich z księgi gruntowej.

3. Koszta kontraktu, intabulacji, pomiarów oraz ewent. stemple i należytość przenośną ponosi Gmina miasta Krakowa.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. radców m. inż. Władysława Turskiego i Dra L. Merza, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich p. radców m. Stanisława Szarka i J. Marskiego.

III. Cenę kupna pokryć z działu II § 140 wydatki nadzwyczajne budżetu 1927/8.

Sprawozdawca rm. Potuczek.

Uchwalono. (L. I. 6904/27).

Wywłaszczenie gruntów na cele regulacji ul. Dąbrowskiego w dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Na cele uregulowania ulicy Dąbrowskiego w dz. XXII nabyć drogą wywłaszczenia potrzebne grunty oznaczone w planie sytuacyjnym Budownictwa miejskiego B.

z dnia 28 września 1927 kolorem żółtym z wyłączeniem tych przestrzeni, które są zabudowane domami mieszkalnemi.

II. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do poczynienia wszelkich kroków celem wyjednania wywłaszczenia.

III. Koszta nabycia gruntów i wszelkie należytości z nabyciem tych gruntów połączone pokryć z Działu II „wydatki nadzwyczajne“ § 140 budżetu 1927/8.

Sprawozdawca rm. Drozdowski.

Uchwalono. (LM. 7770/27/I).

Kupno gruntu pod rozbudowę drogi do Parku ludowego w Woli Justowskiej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Nabyć dla Gminy miasta Krakowa od p. Zofji Chojnackiej część parceli lkat. 435/2 objętej lwh. 211 gm. kat. Wola Justowska oznaczoną nową liczbą katastr. 435/30 na planie mierniczego przysięgłego inż. Juljusza Zięboraka z dnia 19 października 1927 r. o powierzchni 4 ar 61 metr. kw. oraz części parceli lkat. 437 objętej lwh. 96 gm. kat. Wola Justowska oznaczoną nową liczbą katastr. 437/3 na powyższym planie o powierzchni 14 ar. 43 metr. kw. tj. grunt o łącznym obszarze 19 ar. 04 metr. kw. za cenę po 75 (siedmdziesiąt pięć) groszy za jeden metr. kw. pod następującymi warunkami:

1. Cena kupna wypłacona będzie przy podpisaniu kontraktu z potrąceniem zaliczki 500 (pięćset) złotych.

2. Wspomniany grunt sprzedaje p. Chojnacka w stanie wolnym od długów i ciężarów.

3. Istniejące na wspomnianym gruncie drzewa ma p. Chojnacka wyrąbać i zabrać a pniaki wykarczować.

4. Koszta kontraktu, intabulacji, pomiarów oraz ewentualne stemple i należytości ponosi Gmina miasta Krakowa.

II. Powyższy grunt nabywa Gmina miasta Krakowa pod rozszerzenie drogi do Parku ludowego we Woli Justowskiej. Przed użyciem na ten cel ma stanowić drugi plac dla postoju pojazdów i samochodów.

III. Cenę kupna pokryć z działu VIII § 159 poz. a) „wydatki nadzwyczajne“ budżetu 1927/8 r.

IV. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcy p. radców miejskich J. Marskiego i Dra L. Merza a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców miejskich inż. J. Pelza i Z. Siemka.

Sprawozdawca rm. Marski.

Uchwalono. (L. I. 8376/27).

Przeznaczenie gruntu u wylotu ul. Wolskiej dla Związku Legjonistów polskich.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Gmina miasta Krakowa ustanawia na rzecz Związku Legjonistów polskich prawo budowli w myśl ustawy z dnia 26 kwietnia 1912 Nr. 86 dz. u. Rz. P. na cześciach parcel gminnych lkat. 74/1 i 75/1 objętej lwh. 2 ks. gr. gm. kat. Kraków dz. XIV oznaczoną kolorem niebieskim na planie Budownictwa miejskiego z dnia 15 grudnia 1927 o powierzchni około 3940 metr. kwadr. pod następującymi warunkami:

1. Czasokres trwania prawa budowli ma wynosić 80 (ośmdziesiąt) lat.

2. Czynsz określa się na 10 (dziesięć) złotych rocznie w myśl rozporządzenia Prezydenta Rz. z 13 października 1927 Nr. 88 poz. 790 dz. u. Rz. P. Czynsz ten płatny jest w Kasie miejskiej w ciągu stycznia każdego roku.

3. Na powyższym gruncie ma być wybudowany „Dom imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“, aby upamiętnić wyruszenie na bój pierwszych polskich oddziałów wojskowych w 1914 r., oraz by służył celom Związku Legjonistów polskich, a ponadto celom przysposobienia wojskowego tudzież wychowania fizycznego.

4. Wspomniany gmach ma być wybudowany według planów zatwierdzonych przez Magistrat przy uwzględnieniu opinji Rady artystycznej i musi pod względem architektonicznym odpowiadać ściśle celowi a ponadto harmonizować zupełnie z otoczeniem.

5. Po ostatecznem ukształtowaniu wylotu ul. Wolskiej ma Związek dostosować projekt budowy do zmiany formy i wielkości parceli. Również ma Związek przy budowie zastosować się do podanej przez Budownictwo miejskie wysokości chodnika.

6. Budowa wspomnianego gmachu ma być rozpoczęta do końca 1929 (tysiąc dziewięset dwudziestego dziewiątego) roku a ukończona do końca 1932 (tysiąc dziewięćset trzydziestego drugiego) roku.

Przez rozpoczęcie budowy należy rozumieć rzeczywiste wykończenie fundamentów i piwnic a przez ukończenie uzyskanie konsensu na używanie.

Odroczenie tych terminów zastrzega się Radzie miejskiej.

7. Kontrakt o prawo budowli zawarty będzie dopiero po rozpoczęciu budowy.

8. Powyższy gmach z przynależnościami ma być stale utrzymywany w stanie dobrym i zgodnie z wymaganiami zdrowotności. W tem Gmina będzie miała prawo wglądu.

9. Gmach ten powinien Związek ubezpieczać odpowiednio od ognia a suma ubezpieczenia ma być oznaczona w porozumieniu z Gminą i tylko za jej zezwoleniem może być wypłacona.

Ubezpieczenie ma objąć nie tylko wszystkie części spalne budynku (budynków) lecz także i mury.

10. Odstępowanie prawa budowli lub gmachu, wynajmowanie i podnajmowanie oraz wogóle używanie na cele sprzeczne z niniejszą uchwałą jest bezwzględnie niedopuszczalne.

11. Związek ponosić będzie wszystkie podatki, daniny i ciężary publiczne odnośnie do objętego prawem budowli gruntu i wystawionego na nim budynku (budynków) a w szczególności także koszta urządzenia ulic przed tym gruntem i należytości kanałowe w rozmiarach § 16 a i 16 b ustawy z 28 marca 1910 Nr. 89 dz. u. kr. gal. oraz ustawy kanalizacyjnej z 11 lipca 1914 Nr. 2 ex 1915 dz. u. kr. gal. i innych w tym przedmiocie przepisów.

12. Po wygaśnięciu prawa budowli przypada gmach z przynależnościami na własność Gminy miasta Krakowa bez żadnego wynagrodzenia. Gdyby przed tym terminem Związek Legjonistów polskich przestał istnieć, przechodzi prawo budowli wraz z budynkami na Gminę miasta Krakowa bez żadnego wynagrodzenia.

W obu powyższych przypadkach będzie Gmina miasta Krakowa w miarę możności utrzymywać powyższy gmach na podany cel lub w razie wielkich trudności na cele pokrewne.

13. Kontrahenci zrzekają się prawa zaczepienia kontraktu z tytułu pokrzywdzenia ponad połowę wartości.

14. Koszta kontraktu, intabulacji, należytości stemplowe oraz wogóle wszelkie koszta połączone z nabyciem i utratą prawa budowli ponosi Związek Legjonistów polskich.

II. Upoważnia się Pana Prezydenta miasta do oddania powyższego gruntu Związkowi we fizyczne posiadanie i zezwolenia na roboty budowlane.

III. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcy pp. radców miejskich inż. Wł. Turskiego i Prof. Dra Fr. Zolla, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców miejskich inż. Fr. Drobniaka, J. Marskiego i inż. J. Peltza.

Sprawozdawca rm. inż. Peroś.

Uchwalono. (L. I. 8374/27).

Sprzedaż gruntu przy ulicy Retoryka i ulicy Smoleńsk (narożnik).

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać P. Szymonowi Lewkowiczowi i PP. Wincentemu i Franciszce Moszkowskim grunt gminny objęty wykazami hipot. L. 13 i 185 ks. gr. gm. kat. Kraków Dz. III. Nowy Świat do linij regulacyjnych ulicy Retoryka i ulicy Smoleńsk o obszarze około 956 m kw. a mianowicie:

A) PP. Wincentemu i Franciszce Moszkowskim wspólnie część powyższego gruntu, odciętą w odległości 22 (dwudziestwu dwu) metrów, licząc od lica muru domu przy ul. Smoleńsk L. porz. 23 linję równoległą do muru ogniowego tego domu aż do granicy parceli lkat. 22 Dz. III o powierzchni około 523 m kw.

B) P. Szymonowi Lewkowiczowi pozostałą do sprzedania resztę tego gruntu o powierzchni około 433 mtr. kwadr. pod następującymi warunkami:

1. Cena kupna wynosi po 111·25 zł. (sto jedenaście 25/100 złotych) za jeden mtr. kwadr.

2. Kupujący uiszczą przy podpisaniu kontraktów połowy przypadających do zapłaty cen kupna gotówką a na pozostałe połowy złożą weksle przekazowe (trasowane), płatne na trzy względnie sześć miesięcy od daty tychże kontraktów za oprocentowaniem bankowem. Kupujący pokryją także koszta ewentualnego eskontu tych weksli przez Gminę m. Krakowa.

3. Zapłata reszty cen kupna z odsetkami ma być hipotecznie zabezpieczona.

4. Kupujący zobowiążą się wybudować na nabytych przez siebie gruntach domy przynajmniej trzechpiętrowe i wykonać je w surowej robocie oraz nakryć dachem najdalej do 31-go grudnia 1928 (tysiąc dziewięćset dwudziestego ósmego) roku a wykończyć i uzyskać konsens na zamieszkanie najdalej do 31 grudnia 1929 (tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego) roku.

W razie niedotrzymania któregokolwiek z tych terminów, zapłacą kupujący w każdym wypadku i to każdy odnośnie do swej nieruchomości względnie ich prawni następcy Gminie m. Krakowa po 500 (pięćset) złotych za każdy rozpoczęty miesiąc zwłoki. Na zabezpieczenie tego obowiązku, zaintabulowane zostanie prawo zastawu dla kaucji w kwocie 5000 (pięć tysięcy) zł.

5. Przed ukończeniem budowy powyższych domów nie będzie wolno kupującym względnie ich prawnym następcom pozbywać kupionych gruntów aktem między żyjącymi a zakazy te mają być uwidocznione w księdze gruntowej.

6. Gmina sprzedaje powyższe grunty w stanie wolnym od długów i ciężarów z wyjątkiem wymienionych ograniczeń i zastrzeżeń.

7. Gmina nie będzie pociągała właścicieli sprzedanych gruntów do świadczeń na swoją rzecz z tytułu dokonanych już i przeprowadzonych dotychczas inwestycyj, połączonych z regulacją ulicy Retoryka i ulicy Smoleńsk oraz z urządzeniem nawierzchni tak na jezdni jakoteż chodniku tychże ulic.

8. Koszta kontraktów, intabulacji, planów i pomiarów, opłaty od przeniesienia własności nieruchomości, koszta przyszłej ekstabulacji i ewent. ściągnięcia kary umownej i wogóle wszelkie koszta połączone z niniejszą transakcją, ponosi w całości kupujący bez regresu do Gminy.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy PP. Radców m. inż. Wł. Turskiego i Dr. St. Klimeckiego a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich PP. Radców m. Drozdowskiego St. i J. Marskiego.

III. Niniejszą uchwałę przedłożyć T. Wydziałowi Samorządowemu z prośbą o zatwierdzenie w myśl § 60 ustęp 11 statutu miejskiego. (L. I. 8337/27).

Sprawozdawca rm. Potuczek.

Rm. Holeksa zapytuje dlaczego przed pół rokiem chciano powyższą parcelę sprzedać po znacznie niższej cenie.

Prezydent Rolle wyjaśnia, że obecnie ceny parcel podniosły się.

W głosowaniu wnioski Sekcji I. uchwalono.

Zmiana uchwał w sprawie sprzedaży Funduszowi emeryt. pracowników koleji elektr. parceli przy ulicy Robotniczej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Zmienia się częściowo uchwałę Tymczasowego Zarządu m. z dnia 4 czerwca 1926 i uchwałę Rady m. z dnia 16 września 1926 w sprawie sprzedaży gruntu Krak. Spółce tramwajowej na cele Funduszu emerytalnego pracowników tej Spółki, w tym kierunku, że sprzedaż następuje na rzecz „Funduszu emerytalnego pracowników koleji elektrycznej w Krakowie".

Inne warunki powyższych uchwał pozostają bez zmiany. (L. I. 8056/27).

Sprawozdawca rm. inż. Drobniak.

Uchwalono.

Grunty na budowę domów dla pracowników Elektrowni miejskiej.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

Na cele budowy domów mieszkalnych dla urzędników i robotników Elektrowni miejskiej przeznacza się 3 parcele przy ulicy Słonecznej Dz. XII, objęte lwh. 960, 961 i 962 ks. gr. gm. kat. Zwierzyniec o powierzchni 6 ar. 07·5 m kw., 4 ar. 59·8 m kw. i 5 ar. 0·4·5 m kw. czyli razem o obszarze 15 ar. 71·8 m kw. pod następującymi warunkami:

1. Wartość parceli lwh. 960 gm. Zwierzyniec przyjmuje się na 35 (trzydzieści pięć) złotych za jeden mtr. kwadr. a wartość parcel lwh. 961 i 962 gm. Zwierzyniec na 30 (trzydzieści) złotych za jeden m kw.

2. Powyższą wartość należy przelać z funduszu Elektrowni miejskiej do funduszu gruntowego.

3. Wspomniane 3 parcele ma objąć w zarząd Elektrownia miejska jako uposażenie przedsiębiorstwa. (L. I. 7113/27).

Sprawozdawca rm. inż. Drobniak.

Rada miejska uchwaliła z tem, że grunt lwh. 960, 961 i 962 gm. Zwierzyniec sprzedaje się Funduszowi emerytalnemu pracowników Elektrowni miejskiej pod warunkami oznaczonymi dla Funduszu pracowników Kolei elektrycznej w Krakowie odnośnie do lwh. 963 gm. Zwierzyniec przyczem cena pozostaje według wniosku.

Sprawa sprzedaży gruntu pod budowę domu mieszkalnego Funduszu emerytalnego pracowników koleji elektrycznej.

Wniosek Sekcji I.

Rada m. uchwali:

„A) Sprzedać Funduszowi emerytalnemu pracowników koleji elektrycznej w Krakowie parcelę gminną przy ul. Słonecznej Dz. XII, objętą lwh. 963 ks. gr. gm. kat. Zwierzyniec o powierzchni 5 ar. 99·8 metr. kw. za cenę licząc po 30 (trzydzieści) złotych za jeden metr kw. pod następującymi warunkami:

1. Cena kupna zapłacona bedzie w gotówce przy podpisaniu kontraktu.

2. Fundusz ma na powyższej parceli rozpocząć budowę domu mieszkalnego według planów zatwierdzonych przez Magistrat a to najdalej do jednego roku od dnia podpisania kontraktu, gdyż w przeciwnym razie Gmina m. Krakowa będzie miała prawo odkupić tę parcelę za zwrotem ceny kupna bez procentów, przyczem Fundusz poniesie w całości wszystkie koszta wykonania tego prawa.

Przez rozpoczęcie budowy rozumieć należy rzeczywiste wybudowanie fundamentów i piwnic.

Prawo odkupu ma być zaintabulowane.

3. Funduszowi nie wolno będzie pozbywać powyższej parceli aktem między żyjącymi przed wybudowaniem wspomnianego domu i uzyskaniem konsensu na zamieszkanie. Zakaz ten ma być zapisany w księdze gruntowej.

4. Powyższą parcelę sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów z wyjątkiem wymienionych ograniczeń.

5. Koszta kontraktu i intabulacji, stemple i należytość przenośną i wogóle wszelkie koszta połączone z niniejszą transakcją poniesie kupujący Fundusz.

B) Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. Radców m. inż. F. Drobniaka i J. Marskiego a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. Radców m. Dra L. Merza i inż. J. Peltza“. (L. M. I. 7113/27).

Sprawozdawca rm. inż. Drobniak.

Rm. Karton wnosi, aby cena sprzedaży za jeden metr kw. wynosiła 10 zł.

W głosowaniu wniosek rm. Kartona upadł.

Wniosek Sekcji I. uchwalono.

Odpowiedzi na interpelacje.

Prezydent m. inż. K. Rolle w odpowiedzi na zgłoszoną interpelację w dniu 15 grudnia br. przez rm. Pachońskiego w sprawie podniesienia opłat telefonicznych wyjaśnia, że według rozporządzenia Ministerst. poczt i telegrafów ustawą z dnia 16-go listopada b. r. Nr. 104 Dz. U. Rz. P. wysokość opłat abonamentowych, pobieranych od abonentów sieci miejscowych, uzależnia się od grupy, do której dana sieć została zaliczoną. Podział sieci miejscowych na grupy opartą jest na ilości stacyj abonamentowych głównych, wchodzących w skład danych sieci.

Wobec tak wyraźnego postanowienia zachodzi bardzo małe prawdopodobieństwo uzyskania jego zmiany w kierunku korzystnym dla miasta Krakowa, gdzie ilość abonentów przekracza cyfrę ustaloną w Krakowie.

Petycja w każdym razie zostanie do Ministerstwa poczt wniesioną, a motywować można jedynie wadliwością obecnego systemu telefonów.

Oświadczenie Prezydenta przyjęto do wiadomości.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 9 1/2 w nocy.

Posiedzenie tajne z dnia 23 grudnia 1927 r.

Emerytura St. Radcy Magistratu Józefa Błotnickiego.

Imieniem Sekcji II. i III. Prezydent m. inż. Karol Rolle wnosi.

Rada m. uchwali:

a) P. **Józefowi Błotnickiemu,** naczelnikowi Wydziału Magistratu, przechodzącemu w stan spoczynku z dniem 1 stycznia 1928 roku policza się wyjątkowo w uznaniu długoletniej służby do wymiaru emerytury dodatek za kierownictwo w ilości 200 punktów miesięcznie.

b) Wyraża się naczelnikowi Błotnickiemu za długoletnią i gorliwą pracę podziękowanie Rady m. (L. prez. 12306/27).

Prezydent Rolle nawiązując do wniesienia prośby przez p. Błotnickiego o przeniesienie go w stały stan spoczynku wyraża mu przy tej sposobności pełne uznanie za jego niezmiernie ofiarną pracę dla dobra Gminy i Państwa a w szczególności w okresie wojny światowej przy formowaniu się Legjonów polskich.

Oświadczenie Prezydenta m. nagrodziła Rada m. oklaskami.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie 10 w nocy.

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady m.

W dniu 6 grudnia br. odbyło się pod przewodnictwem radcy miejskiego Dr Rafała Landaua w obecności Wiceprezydenta miasta Dr Schneidra **posiedzenie Sekcji VI Rady miasta** na którem uchwalono przedłożyć Radzie miasta wnioski w sprawie wykreślenia prawa zastawu z realności lwh. 87 w Dz. VII, będącej własnością Stowarzyszenia Zakładu dla sierot izraelickich oraz w sprawie objęcia poręki do wysokości 50.000 zł za zobowiązania Zgromadzenia Braci Albertynów z tytułu udzielonego kredytu dla hurtowni soli.

—

W dniu 9 grudnia b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Karola Rollego **posiedzenie połączonych Sekcji skarbowej i prawniczej Rady miejskiej,** na którem Wiceprezydent miasta Dr Piotr Wielgus przedstawił sprawę pożyczki zaciągniętej w Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 4,000.000 zł, oraz sprawę waloryzacji pożyczki 28,000.000 Kor. zaciągniętej w Boden Credit-Anstalt w Wiedniu. W końcu uchwalono przedłożyć Radzie miejskiej wnioski w sprawie wykreślenia prawa zastawu z realności lwh. 87 Dz. VII, będącej własnością Stowarzyszenia Zakładu dla sierot izraelickich oraz sprawę objęcia poręki przez Gminę miasta Krakowa do wysokości 50.000 zł za zobowiązania Zgromadzenia Braci Albertynów z tytułu udzielonego kredytu dla hurtowni soli.

—

W dniu 9 grudnia br. odbyła się w sali posiedzeń Magistratu miasta Krakowa, pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta Ostrowskiego **konferencja referentów Wydziału przemysłowego** wraz z Naczelnikiem Wydziału St. Radcą Kubalskim, w sprawie wprowadzenia w życie rozp. Prez. Rzeczypospolitej o prawie przemysłowem. Konferencja ustaliła pewne ogólne wytyczne tyczące się urzędowania na podstawie nowych przepisów ustawy przemysłowej z tem, że spodziewane rozporządzenie wykonawcze i praktyka wyjaśnią szereg nasuwających się wątpliwości.

—

Komisja, mająca nadzór nad czynnościami Miejskiej Izby Obrachunkowej i Głównej Kasy miejskiej, odbyła dnia 14 grudnia br. posiedzenie w biurze Miejskiej Izby Obrachunkowej.

W Komisji wzięli udział radcy miejscy: Drozdowski, Matula, Müller, Dr Krzetuski i Wachtel.

Komisja wysłuchała sprawozdania dyrektora Miejskiej Izby Obrachunkowej Krzyżanowskiego o finansach miejskich i stanie kasy miejskiej, dalej o pracach nad budżetem r. 1928/29 i ogólnych obrotach kasowych w ciągu r. 1926 i 1927, następnie sprawozdania referenta radcy Porębskiego o zamknięciu rachunkowem za rok 1926, wreszcie sprawozdania referenta sekretarza Hessla o długach gminnych.

Komisja wybrała przewodniczącym radcę miejskiego Dra Karola Krzetuskiego, któremu powierzyła również złożenie sprawozdania o zamknięciu rachunkowem za rok 1926 na Radzie miasta.

—

Pod przewodnictwem Wiceprezydenta miasta inż. Sarego i w obecności Prezydenta miasta inż. Rollego oraz wiceprez. miasta Ostrowskiego i Dra Wielgusa odbyło się dnia 16 grudnia br. **posiedzenie Sekcji ekonomicznej Rady miejskiej.**

Sekcja uchwaliła nabyć grunty prywatne na cele regulacji ulicy Żółkiewskiego w Dz. XIX, ulicy Dąbrowskiego w Dz. XXII. oraz pod rozbudowę drogi do parku ludowego w Woli Justowsklej.

Sekcja powzięła następnie uchwałę w sprawie sprzedaży Funduszowi emerytalnemu pracowników miejskiej koleji elektrycznej gruntu gminnego przy ul. Słonecznej pod budowę domu mieszkalnego. Na taki sam cel przeznaczyła Sekcja dla Elektrowni miejskiej grunt gminny przy tej samej ulicy.

Sekcja postanowiła dalej przedłożyć odpowiednie wnioski Magistratu Radzie miejskiej w sprawie sprzedaży gruntu gminnego w narożniku w ul. Smoleńsk i Retoryka również pod budowę domu mieszkalnego.

Nadto uchwalono powiększyć udział Gminy miasta Krakowa w Spółce mieszkaniowej dla miast przez wniesienie dalszej gotówki i gruntu gminnego przy ulicy Słonecznej.

W końcu przeznaczyła Sekcja dla Związku Legjonistów Polskich grunt gminny u wylotu ul. Wolskiej obok parku Dra Jordana pod budowę monumentalnego gmachu na cele tego Związku i jemu pokrewnych oraz także na cele wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

—

Komisja drogowo-kanałowa i gruntowa na posiedzeniu w dniu 20 grudnia br. pod przewodnictwem wiceprez. m. inż. Józefa Sarego w obecności wiceprezydentów m. W. Ostrowskiego i Dr. Schneidra uchwaliła zgodzić się na przeniseienie prawa własności na rzecz osób trzecich nabytych od gminy parcel pofortecznych Nr. 22 i 46. Ze względu na bezpieczeństwo publiczne zatwierdziła projekt urządzenia wysepek dla policjantów regulujących ruch uliczny a to: na skrzyżowaniu ul. Lubicz-Pawiej, Basztowej-Andrzeja Potockiego, tudzież ul. Długiej-Basztowej-Sławkowskiej oraz ul. Karmelickiej-Szewskiej-Dunajewskiego-Straszewskiego i na linji A-B u wylotu ul. Florjańskiej. Zatwierdziła zarazem urządzenie wysepek dla publiczności na przystankach tramwajowych w Rynku gł. Następnie uchwaliła budowę chodnika w ul. Skawińskiej i w ul. Kazimierza Wielkiego. Wkońcu zatwierdziła po dłuższej dyskusji projekt urządzenia kładki dla ruchu pieszego na byłym moście kolejowym na Wiśle prowadzącym do Dębnik.

—

W dniu 29 grudnia br. odbyło się pod przewodnictwem p. wiceprez. m. Ostrowskiego przy współudziale wszystkich członków Prezydjum miasta **posiedzenie komisji dla przemysłów koncesjonowanych.**

Komisja wydała cały szereg opinij w sprawach wniesionych jeszcze w czasie obowiązywania dawnej ustawy przemysłowej oraz odnośnie do trzech podań oświadczyła się odmownie co do otwarcia dalszych aptek ze względu na to, że liczba dotychczasowych czyni zupełnie zadość potrzebie mieszkańców.

Rozbudowa miasta.

Pod przewodnictwem Prezydenta m. inż. Rollego i w obecności wszystkich Wiceprezydentów m. oraz dyrektora Banku Gosp. Kraj. Oddział w Krakowie, Ro-

kosza, odbyło się w dniu 1 grudnia 1927 r. posiedzenie Subkomitetu rozbudowy miasta Krakowa.

Na podstawie zebranych dat i informacyj u miarodajnych czynników w czasie swej ostatniej bytności w Warszawie, złożył Prezydent m. wyczerpujące wyjaśnienie co do faktycznego stanu sprawy kredytów ulgowych na rozbudowę miasta, podając zarazem do wiadomości Subkomitetu: jakiego rodzaju starania u tych czynników poczyniło Prezydjum miasta w ciągu roku 1927 do chwili, ostatnią podróż do Warszawy poprzedzającej.

Z wyjaśnienia tego, obejmującego całokształt sprawy, wynika co następuje:

1) z ogólnej sumy 100,000.000 (sto miljonów) złotych, przeznaczonej i uruchomionej już częściowo przez Rząd we wrześniu 1927 r. na akcję kredytową budowlaną we wszystkich miastach Polski, rozdzieloną zostanie suma 80 miljonów złotych między poszczególne miasta w stosunku około 230% do wpływów po dzień 30 maja 1927 r. z państwowego podatku od lokali i placów niezabudowanych na terenie danego miasta.

W myśl powyższego przypada dla miasta Krakowa kontyngent kredytów ulgowych na rok 1927/8 w kwocie 2,316.739 złotych, o czem Ministerstwo Skarbu zawiadomiło Prezydjum miasta w dniu 14 listopada 1927;

2) z pozostałych 20 miljonów złotych otrzymają ponad ten kontyngent dalsze jeszcze, już także przez Rząd ustalone, dotacje kredytów ulgowych te miasta, które doznały zniszczenia przez wojnę. Do rzędu tych miast Kraków nie jest zaliczony;

3) ze względu zaś na to, że Ministerstwo Skarbu przydzielać będzie Bankowi Gosp. Kraj. ogólny kredyt **ratami,** a z kredytów mają korzystać w pierwszym rzędzie miasta wojną zniszczone i o bardzo silnym wzroście ludności, ustalił Rząd równocześnie kolejność, w jakiej poszczególne miasta kredyty mają realizować.

W ustalonej kolejności, Województwo krakowskie a w niem Kraków zajmuje 5, tj. przedostatnie miejsce (pierwsze Warszawa, Łódź i t. d., ostatnie miejsce Województwo poznańskie i pomorskie) czyli, że realizacja kontyngentu na miasto Kraków wyznaczonego, nastąpi dopiero w maju 1928 r.;

4) aby nie dopuścić do zatrzymania ruchu budowlanego w mieście Krakowie, wypłacał Bank Gosp. Kraj. na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Skarbu w porozumieniu z Komitetem rozbudowy miasta Krakowa w ciągu roku 1927 do chwili obecnej pożyczki budowlane tylko na dokończenie budowy domów mieszkalnych. Pożyczki te wypłacane były z **własnych funduszów** Banku Gosp. Kraj. na łączną sumę przeszło 1 miljona złotych **na rachunek kontyngentu kredytów ulgowych.** Jeżeli zatem kwotę tę potrąci się z sumy kontyngentowej, to na cele udzielania dalszych pożyczek budowlanych pozostaje do dyspozycji Komitetowi rozbudowy kwota około 1,200.000 złotych, która stanowi zaledwie 15% stwierdzonego przez Prezydjum m. ogólnego zapotrzebowania takich kredytów w mieście Krakowie do końca roku 1928 w kwocie 8 miljonów złotych;

5) Ministerstwo Skarbu nie wydało dotąd rozporządzenia wykonawczego do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o rozbudowie miast z dnia 22 kwietnia 1927 r., które między innemi przewiduje powołanie państwowej Rady funduszu rozbudowy i poszczególnych Komitetów rozbudowy miast;

6) Prezydjum m. ze swej strony poczyniło dotąd odpowiednie kroki, wysyłając w swoim czasie do Ministerstwa Skarbu należycie umotywowane przedstawienia i memorjały:

a) w sprawie uruchomienia znacznego kontyngentu kredytów ulgowych na rok 1927/8,

b) przydzielenia tego kontyngentu dla miasta Krakowa z pominięciem kolejności,

c) wydania rozporządzenia wykonawczego,

d) pozyskania w myśl § 28 powołanego rozp. Prezydenta Rzp. P. na cele kredytów ulgowych, odpowiednich funduszów Kasy Oszczędności miasta Krakowa i Podgórza.

Wobec tego wyjaśnienia Prezydenta miasta i ze względu na brak rozporządzenia wykonawczego, (które ma być w najbliższych dniach wydane), postanowił Subkomitet rozbudowy nie rozpatrywać już więcej żadnych podań o pożyczki budowlane. Rozpatrzenia takich podań i rozdziału kontyngentu kredytów ulgowych winien dokonać, zdaniem Subkomitetu, nowy Komitet rozbudowy, powołać się mający po wydaniu rozporządzenia wykonawczego, inaczej bowiem ten nowy Komitet rozbudowy nie miałby nic do czynienia w swoim głównym, najważniejszym zakresie działania.

Miejska Szkoła Gospodarstwa Domowego.

Frekwencja w M. Szkole Gospodarstwa Domowego przy ul. Pędzichów 13 w r. 1927 wykazuje wzrost zainteresowania się żeńskiej młodzieży powyższym zakładem, który w zakresie nauk gospodarczych daje fachowe wykształcenie.

W bieżącym roku szkolnym na 3-ch rocznych oddziałach zapisało się 64 uczenic a na 6-u kursach popołudniowych 60 uczenic, tak, że razem Szkoła liczy 124 uczenic. Poza gronem nauczycielskiem etatowem, złożonem z 8 sił nauczycielskich z dyrektorką na czele, udziela nauki 10 sił kontraktowych. Nauka obejmuje poza nauką religji, polskiego, rachunkowości, obywatelstwa, wychowania, higjeny i teorji gospodarstwa, fachowe przedmioty z ogrodnictwa, z nauki o podawaniu potraw, o środkach spożywczych i właściwej nauki gotowania. Specjalne zaś kursy w tej Szkole obejmują bieliźniarstwo, modniarstwo, pranie, prasowanie, krawieczyznę, krój, roboty ręczne i trykotarstwo ręczne.

Wkońcu Szkoła prowadzi osobny dział gotowania dla pań i pomocnic gospodarczych. Szkoła, jak wiadomo, należy do typu szkół średnich, posiada prawo publiczności i pozostaje pod nadzorem władz szkolnych, w szczególności fachowego wizytatora Kuratorjum Okręgu Szkolnego krakowskiego.

Sprawozdanie z akcji pomocy żywnościowej bezrobotnym w roku 1926/7.

Akcję niesienia pomocy bezrobotnym przez udzielanie zapomóg żywnościowych oraz węgla zorganizowano przy pomocy subwencji rządowej w myśl wskazań Województwa krakowskiego.

Pomocy żywnościowej i opałowej udzielano tylko bezrobotnym nie pobierającym zasiłku pieniężnego tak z akcji ustawowej jakoteż i doraźnej.

Z zapomóg tych korzystali tylko ci bezrobotni, u których stwierdzono, że nie mają rzeczywiście żadnych innych środków utrzymania.

Bezrobotnym wydawano mąkę i kaszę, a w nielicznych wypadkach samotnym na ich żądanie dawano chleb, według normy ustalonej dla samotnych zł 13, dla małej rodziny do 4 osób włącznie zł 26, oraz dla dużej rodziny zł 42.

Oprócz żywności wydawano tylko rodzinom węgiel, a mianowicie małej rodzinie 4 q a dużej rodzinie 6 q węgla.

Na 1.088 zgłoszonych bezrobotnych udzielono jednorazowych zapomóg żywnościowych 245 samotnym, 589 rodzinom małym oraz 164 rodzinom dużym, łącznie 998 bezrobotnym, węgiel natomiast otrzymało 584 rodzin po 4 q, a 143 rodzin po 6 q, tj. razem otrzymało węgiel 727 rodzin.

Ogólny koszt akcji żywnościowej wynosił 25.635 zł, co w całości, tj. 25.500 zł, zostało pokryte subwencją rządową.

Akcję opałową prowadzono przy pomocy węgla, przeznaczonego przez rząd t. zw. »deputatowego«, Gmina natomiast poniosła koszta transportu węgla koleją.

Akcję udzielania zapomóg żywnościowych i opałowych rozpoczęto w drugiej połowie grudnia a zakończono w marcu.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. w Krakowie, ul. Smoleńska 9